

Mancano 4 (quattro) tavole di
cui 3 ripiegate, e la prima carte
del primo fascicolo.

[signature]
16/4/2003

MUSÆUM HERMETICUM REFORMATUM ET AMPLIFICATUM,

OMNES SOPHO-SPAGYRICÆ ARTIS DISCIPULOS fidelissimè erudiens, quo pacto Summa illa veraque LAPIDIS PHILOSOPHICI Medicina, qua res omnes qualemcunque defectum patientes, instaurantur, inveniri & haberi queat.

Continens

TRACTATUS CHIMICOS XXI.

Præstantissimos, quorum Nomina & Seriem versa pagella indicabit.

In gratiam filiorum doctrinæ, quibus Germanicum Idioma ignotum est, Latina Lingua ornatum.

FRANCOFURTI,
Apud HERMANNUM à SANDE.
CIƆ IƆC LXXVIII.

Continentur hoc Libro

CANDIDO LECTORI.

Alchemiam (humanissime Lector) in omnium earum quas hominum ratio ad usum vitæ adinvenit, artium varietate, nobilitate & dignitate excellere, nemo nisi injuria in dubium vocaverit: omnibus Philosophis uno quasi ore (quanquam linguis diversis) clamantibus: artem hanc non modo esse veram, verum etiam nihil post legem divinam, in qua est salus animæ, à summo Deo in hoc mundo, hominum generi tributum fuisse, nec magnificentius nec sublimius: & propterea summo studio investigandam omniq. labore quærendam esse prædicantibus. Sed ut vino generoso non opus est suspensa hedera, ita nec huic arti præconio, cujus non modo indubitata veritas, verum summa quoque atq; per omnium hominum vitam longè latèque diffusa utilitas, quæ potissimum in hac arte spectatur, tam in Medicina quàm arte pharmaceutica & aliis multis scientiis, præsertim in transmutatione metallorū, ita clara atque perspicua sit, ut ornamenta sermonis aut orationis lumen nequaquam desiderare videatur. Ne

quid

quid nunc dicam de maximè necessaria, ad varios usus vitæ mineraliũ, venarumq; metallicarum elaboratione, aliisq; innumeris hujus artis commodis, quæ brevitatis studio prætermitto: cum significare satis erit, quod amplificare nimium foret. Diversis eam aggrediuntur finibus diversi. Philosophus amore studioque sapientiæ consequendæ impellitur, ipsa notitia gaudens, & elegante copiosaque de miraculis in natura divinis ad gloriam omnipotentis creatoris dissertatione. Hic fructus satis est liberalis, fæcundusque viro Philosopho, cui etiam ad opes consequendas non desunt rationes expeditissimæ, si uti iis vellet, & non potius Philosophiæ amore inflammatus, huic vacare cæteris fortunæ ludibriis sponte neglectis, sibi proposuisset. Qua mente fuisse videmus, Saracenorum, Ægyptiorum, Arabumque & Persarum sapientes, qui cùm Tyrannorum truculentia opprimerentur, & passim sedibus suis extorres agerentur, remedio artis suæ, præsidioque sibi consuluerunt, & victum non tantum sufficientem inventa transmutatione metallica, sed & honestum, regiumq; sibi comparaverunt. Quocunq; enim auro perveniri posset & argento, eo patere sibi quoque viam ipso demonstraverunt facto. De hac vera transmutatione metallorum, quæ solo Elixire seu lapide philosophorum perficitur, hic nobis potissimum sermo est, de quo etsi multorum authorum libri exstant, ut hic ipse liber Musæum hermeticum nuncupa-

nuncupatum, qui jam aliquot abhinc annis in lucem prodiit, attamen cùm haud parva authorum chemicorum ſit copia, magnaque ſcriptorum diverſitas & varietas, ita ut unus altero clarius & apertius ſcribat, aliusq; alium explicet, autores mihi fuerunt quidam ex amicis, hac in arte verſatiſſimi, ut huic ipſo libro Muſæo hermetico, non nulla ad rem facientia, & huic arti maximè neceſſaria adjicerem, qui etſi ut ſupra dictum, ex ſelectorum & in hac arte peritiſſimorum virorum ſcriptis, jam aliquot ab hinc annis compoſitus erat, non tamen omnibus ſuis partibus ſic integer aut omnibus ita numeris abſolutus reperiebatur, ut ſperatum legentium ſtudiis fructum ſatis cumulatè afferre potuiſſet. Huic igitur honeſtiſſimæ amicorum voluntati, quæ potiſſimum ad communem hujus artis ſtudioſorum utilitatē referretur, libenter conceſſimus, & integrum hunc librum variis ſelectiſſimis authoribus augmentatum, multisque figuris æneis exornatum typis exſcribendum curavimus, præſertim cum nobiscum perpenderemus, multos adulterinos libros, falſaque ut vocant alchemiſtarum recepta impoſtorum fraude & avaritia compoſita, in quibus ne ſcintilla quidem veritatis elucet, inter naturalium, occultarumque artium indagatores verſari, quibus & quam plurimi decepti ſunt, & adhuc decipiuntur, qui lecto hoc libro in quo clarisſimè & planisſimè Lapidis magiſterium expreſſum eſt: nullus error poſitus, nulla falſi-

falsitas juncta, hac ratione à scelerata Fumi vendulorum turba, cui dulce est decipere, tuti sint. Hic quippe omnes errores elucidantur & eliduntur. Quamobrem præsentem hunc librum scientiæ filiis offero ut dum omni cogitatione, motuq; animi in naturæ occultis operationibus inquirendis versantur, ex eo rerum veritatem, ipsamque naturam cognoscant & perspiciant. In qua Re sola totius sanctissimæ ARTIS philosophicæ perfectio consistit, modo via Regia, quam natura in omnibus operationibus præscribit, progrediantur. Quod reliquum est, filios artis unicè rogo, ut meum hoc bene de ipsis merendi studium benevolo animo accipiant, & cùm Dei nutu, constanti labore in optatum portum philosophicum appulerint, philosophico more omnes indignos ab hac arte excludant, amorisque erga proximum egenum in timore DEI, postposita vana ostentatione, memores, Optimo Ter Maximo, pro singulari & divino hoc munere, sine abusu in tacito & piè gaudenti sinu sempiternas laudes decantent.

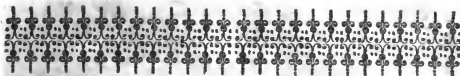
AUREUS TRACTATUS
DE
PHILOSOPHO-
RUM LAPIDE.

AB ADHUC VIVENTE, SED ANONYMO Philosopho Germanicè in lucem emissus, nunc autem Latinitate donatus.

FRANCOFURTI,
Apud HERMANNUM à SANDE.

M DC LXXVII.

AUTORIS AD TECHNOPHILUM Lectorem

PRÆFATIO.

E mireris benigne Lector, & verè naturalium secretorum indagator, quare in ista hujus mundi senecta, ubi alterum jam pedem in cymba habet Charontis, tractatulum hunc scribere animum induxerim, cum omnes ferme bibliothecæ libris de hac materia conscriptis sint adimpletæ, quorum tamen maxima pars falsa, fucataque philosophiâ, ejusdemque farinæ receptis referta est. Non in mei gratiam, sed tuum emolumentum hoc, quicquid est, conscripsi, quo veritatis basin demonstrando à deviis te in verum tramitem reducam; in quo equidem haud parum tua interest. Ad me quod refert, jam pridem novi, quicquid in hoc negotio novisse debebam, neque librorum copia opus habeo, cum intra viginti duos annos tot libros, quot ad manus meas pervenerunt, legerim, perlegerim, atque relegerim; in quorum numero, qui equidem magnus fuit, tam manuscripta, quam typis descripta fuerunt plurima.

In hoc meo tractatu materiam cum solutione theorice adumbratam, uti & practicam allegorice delineatam claris ac planis

 ver-

verbis reperies, ut tali modo vix apud ullum philosophum invenire queas. Operam insuper dedi, ut cum philosophis loquerer, quo nomine & quosvis locos , ubi hanc vel illam sententiam in medium proferunt, diligenter annotavi, quo ipsus inibi inquirere , mea allegata pensitare , ingeniumque tuum inde acuere queas. Equidem minori opera allegatis istis prætermissis huncce tractatum concinnare meq; aureæ crucis fratribus notum facere potuissem, nisi commodi & emolumenti tui gratia aliud consilium fuisset. Nec mirum tibi videbitur, quod meum nomen occultare , meque tibi ostendere præsens recusem. Non etenim vanam in hoc negotio meam gloriolam, ut ve coram mundo magni fiam, quæro, sed tibi ut prosim studeo. Insuper, præceptores mei , veri nimirum philosophi , haud mihi authores fuerunt , ut superciliosæ authoritatis causa vitam meam vilipendere , avaris prædonibus venundare , & secretissimi hujus arcani prostitutione plurimorum peccatorum perpetrandorum ansam præbere deberem. Non dubito, quin æquus lector ex Sendivogio didicerit, illum, quoties sese magnatibus manifestare voluerit, semper in discrimen & detrimentum incidisse. Experientia testatur , plurimos philosophos incircumspecte sese negligentes , ab avaris & superbis prædonibus , animam minimi facientibus suam , cæsos tincturaque sua deprædatos fuisse: ratio confirmat, quemlibet thesaurum aliquem magnum manibus circumgestantem latronibus , prædæ copiam monstrare. Sendivogius suum nomen anagrammatismo texerat : Sic & brevi abhinc elapso tempore alius philosophus , aureæque crucis frater, cujus nomen jam pridem mihi innotuit , sub anagrammate,

te,

te, & ænigmate ſuis ſe manifeſtavit. Quare igitur ego immundo huic me mundo proſtituerem? in hoc amice, acquieſcas, quod ſapientibus me oſtendere, nomenque meum demonſtrare voluerim, ſicuti abunde factum eſt, reliqua Deo ter optimo maximo relinquens, qui, ſi in ſui nominis gloriam & mei tuique emolumentum hoc cedere noverit, ſat citò me tibi notum faciet. Noli in meum nomen accuratius inquirere Hoc enim etſi forte noveris, aut me ipſum cognoveris attamen in hoc tractatulo acquieſcere cogeris. Juravi cum Bernardo Comite Treſnenſe & Neigenſe philoſophis & æquitati, nulli hominum vlterius quidpiam quam hic factum eſt, me revelaturum. Noli etiam ſolicitus eſſe, num pretioſum hunc theſaurum in manibus habeam: inquire potius an viderim, quomodo mundus creatus ſit? Quomodo tenebræ Aegypti ſe habuerint? Quæ ſit cauſa iridis? Quam faciem ab univerſali reſurrectione clarificata habitura ſint corpora? Quinam conſtantiſſimus color? Sed à vobis, qui huncce meum libellum probè intelligitis, quæro an videritis magnum illud, & ſalſum mare, ſine omni corroſione, quod ſatis eſt omniũ rerum tincturas ad altiſſimos etiam montes elevare? Dicite mihi ubi ſit ſulphur ex ſulphure, & ex mercurio mercurius? Vel ubi ſit ex mercurio ſulphur, & ex ſulphure mercurius viciſſim? Quando oculis veſtris ſubjecta fuit idea ardentiſſimi amoris, ubi maſculus & fæmella tam arctè ſe complectuntur, ut etiam in poſterum nunquam divelli queant, ſed præ imperſcrutabili amore una res fiunt; Si intellexeritis quid hoc ſit, quod dico, idque ipſum manibus veſtris operati eſtis & oculis veſtris videritis, veſtrum ſum ſocius, certioresq;

vos facio, & me hoc ipsum novisse, nihilq́; quam tacite vestra frui familiaritate, magis mihi in votis esse: quo nomine & hunc tractatulum in lucem emittere volui.

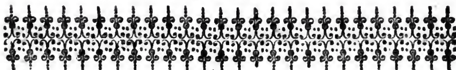
Si quis autem de hujus artis difficultate conqueri velit, is certo sibi persuadeat, eam in & per se haud difficilem fore, imò illis, qui Deum diligunt, & hac scientia ab eo dignati sunt, perfacilem esse. Sin quis vero, quod nimis clare & aperte illius artificium in medium protulerim, ut etiam quivis ad ejus notitiam pervenire queat, me arguere præsumpserit; is hoc à me responsum ferat, me dignis, & à Deo prædestinatis satis quidem clarè eam descripsisse, indignos vero nec minimum inde emolumentum reportaturos esse. Nasutulis & nimis altum sapientibus nonnullis haud semel omnem hanc artem de verbo ad verbum declaravi, sed alto istud supercilio ridentes, haud fidem habuerunt mihi, duplicem in nostro opere esse mortuorum resurrectionem. Quamobrem hæc nostra ars tam in theoria, quam praxi morum donum Dei est, qui illam tribuit cui, & quando vult, nec est volentis, aut currentis, sed solius miserentis Dei. Cum omnibus circumstantiis & χειρώσει ad septendecim vel octodecim annos illam abunde novi, attamen præstolandum mihi fuit illud tempus, quo eam largiri mihi Deus dignatus est. Neq́; de veritate aut certitudine ejus ullus dubitabit; siquidem illa tam est vera, tamq́; indubitate à Deo in natura ordinata, quam vere sol lucet interdiu, Lunaq́; noctu splendorem suum emittit. Sed hisce præfationem hanc concludendo ad tractatum ipsum pervolendum me accingam. Vos vero aureæ crucis fratres dilectissimi, qui hinc inde clanculum latitantes pretiosissimo

hoc

hoc Dei dono in ejus timore utimini fruimini, nolite vosmet me celare, & si me parum noveritis, sciatis per crucem fideles probatum iri, eorumque fidem innotescere, securitatem vero, & voluptates illam obfuscare. Deus sit nobiscum. Amen.

TRA-

TRACTATUS AUREUS, DE PHILOSOPHORUM LAPIDE.

TAm veteres, quam moderni philoſophi, dilectiſſime Lector, veræque ſapientiæ perſcrutator amiciſſime, poſtea quam Dei nutu metam ſui deſiderii adepti fuerunt, ſuis collegis in omni mundo hinc inde latitantibus ſe patefacere ſcriptis ſuis in uſu ſemper habuerunt: eo non modo fine ut illos voluerint reddere certiores Deum ter Optimum Maximum & ſuum intellectum illuſtraſſe, laboribus ſuarum manuum benedixiſſe, ſecretiſſimumque ac maximum terrenæ hujus ſapientiæ arcanum ſibi demonſtraſſe, pro quo quidem beneficio meritæ laudes, honos, & gloria ipſi debeantur; ſed etiam ut proximo, atque technophilo diſcipulo anſam præberent, Deo ita annuente ad ſacroſanctam hanc artem ejuſque notitiam perveniendi. Hujus generis homines in omnibus nationibus extiterunt; Ægyptii, inter quos Hermes Triſmegiſtus unicè eminet, Chaldæi, Græci, Arabes, Itali, Galli, Angli, Batavi, Hiſpani, Germani, Poloni, Ungari, Hebræi & alii complures. Mirum tamen quod præfati ſapientes in diverſis linguis diverſo tempore ſcribentes tanta harmonia adeo conſentiant in libris ſuis, ut etiam cuivis vero philoſopho, Deum benedicto hoc lapide eorum mentes exhilaraſſe, ſeſeque ſuis hoc opus manibus perfeciſſe, facile ſit dignoſcere. Sicuti autem ex ejuſmodi conſenſu veritas elucescit, ita ex diſſenſu pſeudophiloſophaſtri & ſophiſtæ

ſophiſtæ notantur. Illi etenim fundamentum hujus inclytæ artis ignorantes, ex ſuoq; cerebro quælibet fingentes, cunctis errores ſuos aperiunt.

Harmonia autem dicta cumprimis in cognitione materiæ, ejuſdemque ſolutione, pondere, ignis regimine & augmentatione conſiſtit.

Ad materiam quod attinet, unica illa eſt, omnia in ſe habens, quibus indiget, & ex qua artifex quidquid vult, præparat, NISVS nimirum in ARENA, uti Anaſtratus philoſophus in Turba ait: *Nihil eſt pretioſius arena maris rubea, & eſt ſputum Lunæ, quod ſolis lumini jungitur, & congelatur.* Quod autem unica hæc materia requiratur, ibidem Agadmon teſtatur, ubi dicit: *Scitote, niſi corpus hoc meum capiatis carens ſpiritu, quod vultis minime conſequimini, eo quod alienum quidquam opus non ingreditur, nec quippiam, niſi quod eſt ſyncerum. Quare omnem pluralitatem dimittite. Natura enim una re eſt contenta, & qui eam ignorat peribit.*

Eodem modo Arnoldus Villanovanus in Flore ſuo florum ſcribit: *Lapis noſter fit ex una re & cum una re.* Similiter loquitur ad Regem Neapolitanum: *Omne, quod in lapide noſtro eſt, ei neceſſarium eſt, nec alieno indiget: ſiquidem lapis noſter unius natura, & una res eſt.* Et Roſinus ait: *Scias unicam eſſe rem, ex qua omnia fiunt, quæ deſideras.* Et Lilium: *Non opus habes niſi una re, quæ in quolibet gradu noſtri operis in aliam naturam mutatur.* Ita & Geber in ſua ſumma dicit: *Lapis noſter, unus eſt, una medicina, cui nihil addimus, nec quicquam minuimus, tantummodo ſuperflua removemus.* Et Scites in Turba: *Hujus artis fundamentum, unum quid eſt, quod omnibus rebus fortius & ſublimius eſt, & acetum acerrimum appellatur, quod fecit aurum merum eſſe ſpiritum, ſine quo nec albedo, nec nigredo, nec rubedo conſiſtit. Et cum corpori miſcetur continetur, & unum fit cum eo, & revertit ipſum in ſpiritum, & ſpirituali tingit tinctura, invariabiliq;, rurſus à tincto tincturam accipit corporalem, quæ deleri non poteſt. Et ſi corpus abſq; aceto ſuper igne poſueritis, comburetur, & corrumpetur.* Sed ex his Scitis verbis quiſpiam concludens inferre poſſet, non unam, ſed duas res, corpus nimirum,

& acetum, (ut ipse vocat) requiri, & necessariò humidum cum sicco esse conjungendum, ne siccum ab igne comburatur, sed ab humido, à tali combustione præservetur. Huic equidem conclusioni dextre acceptæ lubens subscribo, philosophicas interim præcitatas sententias in suo valore & veritate asservans. Certò certius etenim est, unicam benedicti nostri lapidis est materiam, ac sapientibus plurimis nominatam nominibus, quam artifici Natura jam pridem præparavit, uniceq; illam solam, & nullam in omni mundo aliam nostri lapidis materiam esse voluit. Hæcce materia cuiusvis oculis subjecta est; totus eam mundus intuetur tangit, amat, nec tamen ipsam novit. Nobilis est & vilis, pretiosa & parvi momenti, & ubique reperitur. Theophrastus Paracelsus in suo de Tinctura physicorum libro LEONEM RUBEUM appellat, à multis nominatum, sed à paucis cognitum. Hermes 1. cap. sui tractatus *argentum vivum in intimis thalamis coagulatum* vocat. In Turba hinc inde æs dicitur. In philosophorum Rosario Salis nomine indigitatur. Sed, ut brevis sim, tot hæc nostra materia habet nomina, quot res sunt in mundo; inde est, quod ab insipientibus minus noscatur. Insipientes illos voco, qui absque prævia cognitione naturæ, ejusdemque proprietatis accedunt ad artem, sicuti asinus ad præsepe, nesciens ad quid rostrum suum porrigat, uti Arnoldus ait. Vnde belle Geber in Summa perfectionis: *Qui in se ipso principia naturalia ignorat, ille jam multum remotus est ab hac arte.* Et Rosarius dicit: *Consulo ut nemo se arti huic intromittat ad inveniendum nisi principium vera natura, & ejus regimen cognoscat, qua cognita pluribus non indiget rebus, nisi una, nec magnas requirit expensas, quando unus est lapis, una medicina, unum vas, unum regimen, unaque dispositio.* Attamen unica isthæc materia opera naturæ, artificisque experientia ita separatur, uti Theophrastus loquitur, ut in albam illam aquilam transmutetur, nec solis splendor radiis suis spagirum amplius illuminet: sive sicuti Basilius Valentinus ait, ut inde fiat spiritus candidus instar nivis, itemque alius spiritus rubeus instar sanguinis, qui bini spiritus tertium in sese occultum continent. Unde haud male Aros rex: *Nostra medicina fit ex duobus unius essentiæ, videlicet ex unione*

nione mercuriali fixa & non fixa natura, spiritualis & corporalis, frigida & humida, calida & sicca, & ex alio nequaquam fieri potest. Et Richardus Anglicus ait: *Lapis est unus, una medicina, quæ secundum philosophos dicitur REBIS, id est, ex binare, scilicet ex corpore & spiritu albo vel rubeo, in quo multi fatui erraverunt, diversimode exponentes illud:*

Est REBIS in dictis rectissima forma figuris. *id est, duæ res: & hæ duæ res sunt una res, id est, aqua conjuncta corpori, qua corpus solvitur in spiritum, id est, in aquam mineralem, ex qua factum est ab initio: Et sic ex corpore & spiritu fit una aqua mineralis, quæ dicitur Elixir, id est, fermentum: quia tunc aqua & spiritus est una res, ex qua fit tinctura, & medicina omnium corporum purgandorum. Igitur ex una re, quæ est aqua corporis & spiritus, medicina perficitur. Et sic secundum philosophos habemus naturam sulphuris & mercurii super terra, ex quibus aurum & argentum factum est sub terra.* Et Bernardus Comes Tresnæ & Marchiæ ait: *Opus nostrum fit ex una radice & duabus substantiis mercurialibus crudis, assumptis, & ex minera tractis, puris & mundis, igne conjunctis amicitia, ut exigit ipsa materia, assidue coctis, usque dum ex duobus unum fiat, &c.* Et Basil. Valent. in lib. naturalium & supernaturalium c. 4. dicit: *In omni veritate per Dei amorem hoc tibi insuper revelabo, radicem sulphuris philosophici, qui cælestis est spiritus, cum radice spiritualis & hyperphysici mercurii, ac principio salis spiritualis, in uno esse atque in unica materia reperiri, ex qua lapis, qui ante me fuit, conficitur, & non ex pluribus: licet ab omnibus philosophis mercurius per se, sulphur per se, & sal per se peculiariter allegetur, quasi vero mercurius in uno, sulphur in altero, & sal in tertio inveniatur. Ego autem tibi dico, quod hæc ita ex eorum abundantia prolata monstrent, in quibus copiose reperiantur, & particulariter multis modis commodè adhiberi, & præparari queant, tam ad corpora humana sananda, quam metalla transmutanda. Sed universale illud, thesaurus nimirum summus terrenæ sapientiæ hujus, triumque rerum omnium principia, unica quædam res est, & in una re simul inveniuntur, & extrahuntur, quæ omnia metalla in unum convertere potis est: Et sunt verus mercurii spiritus, & sulphuris anima, una cum sale spirituali simul unita, & sub uno cælo conclusa, nec non in uno corpore habitantia; suntque draco, & aquila, rex & leo, spiritus & corpus, auri corpus in veram tingens medicinam, &c.*

Hoc etiam modo materia nostra præparata vocatur mas & fœmina, agens & patiens; sicuti Zimon ait in Turba: *Scitote quod secretum operis ex mare & fœmina constat, hoc est, agente & patiente. In plumbo est masculus, in auri pigmento fœmina. Masculus gaudet suscepta fœmina & juvatur ab ea, & fœmina suscipit à masculo sperma tingens, & coloratur ex eo.* Et Diomedes dicit: *Conjungite masculum servi rubei filium suum odorifera uxori, & juncti artem gignent, quibus noli introducere alienum, nec pulverem, nec aliam rem, & sufficiet vobis conceptio, & verus filius nascetur. O quam preciosissima est servi illius rubei natura, sine qua regimen constare non potest.* Alii appellant illam argentum vivum, sive mercurium, & sulphur seu ignem, sicuti Rogerius Baco in speculi cap. 3. ait: *Ex sulphure & mercurio fiunt metalla cuncta, & nihil eis adhæret, nec eis conjungitur, nec ea transmutat, nisi quod ex illis est. Et sic de jure oportet nos accipere mercurium & sulphur pro lapidis materia.* Et Menabadus: *Qui argentum vivum corpori jungit magnesia, & fœminam viro, naturam extrahit occultam, per quam corpora colorantur.* Lullius in Codicillo ait: *Proprietas nostri mercurii est, quod à suo sulphure coaguletur.* Et in practica sui testamenti dicit: *Argentum vivum est supernatans & fluens humiditas à combustione præservans.*

Alii vocant corpus, spiritum & animam. Ita dicit Arnoldus in Flore florum: *Dixerunt Philosophi, quod lapis noster componitur ex corpore, & anima & spiritu, & verum dixerunt. Nam corpus imperfectum corpori comparaverunt propter hoc, quia est infirmum. Aquam spiritum dixerunt, & verè, quia spiritus est. Fermentum animam dixerunt, quia corpori imperfecto vitam tribuit, quam prius non habebat, & meliorem formam producit.*

Et paulò superius ait: *Spiritus non conjungitur corpori nisi anima mediante. Anima enim est medium inter corpus & spiritum, ipsa simul conjungens.* Et Morienus: *Anima citò suum corpus ingreditur, quam si alieno corpori conjungere studes in cassum laborabis.* Et Lilium: *Anima, corpus, & spiritus simul sunt, & una res est, quæ omnia in se habet, & cui nihil adjungitur.*

Sed

Sed in quem finem omnia nomina, quibus hęc nostra materia indigitatur, in medium proferemus & explicabimus? In hisce, ut frequẽtioribus & nostræ intentioni propinquioribus acquiescemus, & post indagationem materiæ nostræ, ubi nimirum illa lateat, & unde promi debeat, de solutione, ut rei capite, nonnihil videbimus, illiusque tractatione nostrum ingenium acuemus.

Ad considerationem igitur nostræ materiæ, quænam illa sit, & ubi indagari debeat, quod attinet, albo calculo, quod ajunt, notandum est, quod omnipotens Creator, cujus sapientia æquè infinita, atque ipse est, in principio rerum, cum nihil nisi ipse esset, duo crearit, cœlestia nimirum, & ea, quæ sub cælis continentur. Cælestia sunt ipsi cæli, & cælicolæ, de quibus hoc loco subtilius, & uberius loqui aut philosophari supersedebimus. Sed sub cælo quæ extant, ex quatuor Elementis creatæ res, numero tres reperiuntur, & in tria genera vulgo dispertiri solent, Quorum illa quæ vivunt & sentiunt primum locum tenent, & animalia nuncupantur. Secundum genus tenent, quæcunque ex terra producuntur, & non sentiunt, atque vegetabilia appellantur. Demum quæcunque sub terra prodeunt in tertio genere numerantur, & vocantur mineralia. Hæc itaque rerum creatarum tria genera complectuntur cuncta sub Lunæ globo ex elementis producta, neque illis plura, nec pauciora reperiuntur, atque tali modo à summo Deo quodvis in suo genere & specie sua confirmatum est, ut de genere in genus transilire illis sit impossibile. Ut si quis ex lapide hominem vel arborem fabricare conaretur, sive ex herba simiam quampiam vel plumbum, vel ex plumbo animal aliquod vel herbam facere tentaret. Hoc, inquàm, ex Summi regis ordinatione impossibile est. Etenim si in natura rerum hoc esset concessum, quædam istorum, imò cuncta genera in unum converti possent. Sed quia inde omnia corruerent, dominãtium Dominus ejusmodi transmutationem concedere noluit: imò, quod magis est, non modo unumquodque in suo genere cõservari voluit, sed etiam cuique creaturarum suum proprium semen, quo id in sua specie augeri, & in suo genere persistere, nec hujus species in alterius permutari queat, ipsis indidit. Ut si quis speciem hominis in equi, vel pomi in lactucæ, adamantis, vel

alterius lapidis in aurum permutare vellet, toto ille cælo erraret; quandoquidem in sublunarium natura isthoc haud licitum est: Et sicut à principio fuit, ita erit & in fine, ubi cunctipotens, qui in principio FIAT dicebat, inquiet, PEREAT. Sed inter ista, quorum una communis materia, semen, & Elementorum compositio est, facile melioratio & exaltatio secundum materiæ suæ puritatem, & perfectionem fieri & perfici potest. Utpote videmus hominem subtili & perspicaci ingenio præditum ad altiorem dignitatis suæ gradum evehi, quam alios, qui talis ingenii non sunt, quod ex puritate & subtilitate spirituum, qui à rectificato & bene constituto corpore nascuntur, ortum suum ducit. Ita conspicimus hunc equum sua nobilitate alium longè antecellere, quod & in omnibus animantium speciebus ad oculum patet. Sicuti igitur in animalibus hæc videmus, ita in herbis & arboribus multò magis ista advertere licet. In arboribus per transplantationes, insitiones, & alia hortulanis cognita media: in herbis autem quotidianâ docemur experientiâ, quomodo herbæ & flores unius speciei alterum ab altero sua nobilitate, pulchritudine, odore, soporeque differat. Exemplo nobis caryophylli (quos flores tunicæ vocant) sint, & tulipanæ, ut alios taceam. Deus bone, in quot species hæ extensæ sunt? In innumerabiles inquam. qui etiam diligenti curâ de die in diem nobiliores fiunt, & rariores, ita etiam, ut tam fragrantes, & elegantes flores antidhac non extitisse in confesso sit. Sed de metallis, quorum una communis materia est, argentum nimirum vivum vi sulphuris digestum & coagulatum, quid dicam? De ista communi materia Richard. Anglicus ita infit: *Rerum natura omnium liquabilium genera naturaliter operata est ex mercurio, & sui sulphuris substantia, eo quod proprium est argenti vivi, quod coagulatur ex vapore, sicut ex calore sulphuris albi vel rubei non urentis.* Et Arnold. part. 1. c. 2. *Argentum vivum est Elementum omnium liquabilium; quoniam omnia liquabilia, cum liquantur, in id convertuntur, & commiscetur cum ipsis, quia est de substantia eorum: licet ista corpora differant in compositione sua ab argento vivo, eo modo, quo ipsum fuit purum vel impurum à sulphure immundo sibi extraneo.* Rosinus

ſinus ad Saratantam: *Omnium metallorum materia digeſtum & imperfectum argentum vivum eſt in ventre terræ, calore ſulphureo decoquente, & ſecundum ſulphuream varietatem in terra diverſa generantur metalla, cum ſit eorum primordialis materia una & eadem, ſola actione majori vel minori, cum temperantia adveniente vel non adveniente.* Quare quotidie videmus, quomodo ipſa natura continuo de eorundem mortificatione & perfectione ſit ſollicita, donec in aurum, quod naturæ finalis eſt intentio, perficiantur. Omnia etenim metalla oſtendunt, naturam in iis nonnihil ad ulteriorem perfectionem vergendo fuiſſe operatam; ſiquidem nec ullum reperitur metallum à perfectione adeò diminutum, quin auri aut argenti granum contineat. Et quidem cum metallis ita comparatum eſt, ut natura ex argento vivo ſuum ſulphur ſecum habente propediem aurum gignere ſatagat & potis etiam ſit, niſi extraneũ aliquod impedimentum interveniat, im̃undum nimirum, fœtens, & adurens ſulphur, ſicuti in plurimis videmus locis purum, putum & obrizum erui aurum, abſq; aliorum metallorũ commixtione. Quia autem in mineris argento vivo ut plurimum externum commiſcetur ſulphur, illud hoc inficit, & à perfectione impedit: ſecundum iſtius ſulphuris varietatem, variæ etiam metallorum ſpecies generantur; ſicuti Ariſtoteles 4. meteor. dicit: *Si fuerit argentum vivum bona ſubſtantia, & ſulphur non purum adurens, convertit ipſum argentum vivum in æs. Argentum etiam vivum ſi fuerit petroſum, immundum, terreum, & ſulphur non mundum, fiet ex eo ferrum: ſtannum verò videtur habere bonum argentum vivum, & purum; ſulphur autem malum & non bene mixtum. Plumbum autem groſſum argentum vivum, & malum, mali ſaporis & fœtidi, unde non bene coagulatur.*

Impediens, adurens & fœtens autem illud ſulphur, non eſt ignis ille verus metalla digerens; ſed argentum vivum ſuum in ſe proprium ſulphur continet, quod ſibi digerendo ſufficiens eſt, ſicuti Bernardus Comes Treſnenſis ait: *Nonnulli perperam exiſtimant in procreatione metallorum intervenire materiam aliquam ſulphuream; ſed contra maniſeſtè patet, in mercurio ſulphur incluſum eſſe, quando natura operatur.*

Verum

Verum non dominatur in eo, nisi per motum calidum, quo dictum sulphur alteratur, & una simul alia dua mercurii qualitates. Ad hunc itaque modum natura per hoc sulphur in terra venis generat metallorum formas diversas, pro diversitate graduum alterationum. In metallis etenim secundum Arnoldum parte prima, capite tertio, *duplex superfluitas est: una quidem in profunditate argenti vivi inclusa in principio sua mistionis supervenicns: altera verò extra naturam sua natura, & corruptibilis: quarum ista cum labore tollitur; altera vero nullo artificis ingenio tolli potest. Quare sulphureitas adustibilis calcinatione ignis tollitur, vel à corporibus deletur, & ideo, quia argentum vivum tenet, & ab adustione praservat illud, quod sua natura est, alterum respuit, igni exponens, qui ipsum inficit.* Sed internum illud sulphur, suum argentum vivum digerens, & ad perfectionem maturans, itidem purum vel impurum, combustibile, vel incombustibile est. Impurum sulphur impedit argenti vivi digestionem, quod eò minus in aurum transire queat, donec illud demum ex omni parte ab eo separatum fuerit, purum autem, incombustibile, & fixum illud alterum cum eo remanserit; & tunc demum aurum vel argentum ex eo fit, secundum quod illud sulphur album vel rubeum fuerit. Internum autem hoc sulphur nihil aliud est, quàm maturus mercurius, seu præmatura, & magis digesta argenti vivi pars, quo nomine & argentum vivum illud adeò amicè suscipit, alienum verò respuit. sicuti Richardus Anglicus capite nono ait: *In quantum sulphur fit magis simplex, in tantum magis gaudet & coharet mercurio simplici ac mundo, ut fortius unum cum alio conjungatur, & sic pefectiora tunc ex ipsis generantur metalla. Tale autem sulphur* ex Avicennæ sententia, *non reperitur supra terram, nisi quantum in istis corporibus sole & luna existit.* In sole autem perfectius, quia magis est digestum & decoctum. Siquidem secundum Richardum capite duodecimo, *Sulphur Philosophorum rubeum existit in sole per majorem digestionem, & sulphur album in luna per minorem digestionem.*

Hæc omnia cum ita sint, quod nimirum, una unica & communis metallorum materia exstat, quæ vi innati sui sulphuris aut confestim,

aut

autpostquam externum & malum reliquorum metallorum sulphur temporis successu per digestionem seposuit, in aurum abeat, quod metallorum finis, & vera naturæ intentio est : fateri utique & dicere cogimur, naturam & in hoc genere æquè ac in vegetabili & animali regno secundum puritatem & subtilitatem subjecti emendationem & perfectionem suæ naturæ quærere & deposcere.

Paulò prolixius, amicè naturæ indagator, hæc persequi volui, quò tantò facilius nostri lapidis materiam novisse, & in usum convertere potis sies. Si etenim lapidem hunc nostrum ex animali materia producere velles, obstat quod bina ista in diversis fundata sint generibus. Lapis siquidem mineralis est, materiam autem animalem requireres. *Sed nihil ex re aliqua*, uti Richardus autor noster capite primo dicit, *elici potest, quod in ea non est. Ideo omnis species in sua specie, & omne genus in suo genere, & omnis natura in sua natura naturaliter virtutis affectat augmentum, & fructum affert juxta naturam suam, & non in alia natura sibi contraria: cum omne seminatum suo semini correspondeat.* Et Basilius Valentinus ait: *Considera & intellige, amice mi, quod animalis anima ad hanc tuam intentionem tibi non sit eligenda. Caro siquidem & sanguis sicuti animalibus à Creatore concessi sunt, ita etiam proprii sunt animalium, unde formata & nata sunt animalia.* Non satis igitur mirari possum illos, qui magni artifices videri volunt, & nihilominus in muliebribus menstruis, spermate, ovis, capillis, urinis, aliisque ejus farinæ rebus lapidis materiam inquirere, totque libros vanis & inanibus suis receptis complere non verentur; ut & alios minus prudentes stultis, futilibus & inutilibus hisce rebus fallere & seducere queant. Rogerius in speculi sui capite tertio ejusmodi hominum vanitates haud satis mirari potest, quando infit : *Quare mirandum est, quod aliquis prudens suam fundat intentionem super animalia sive vegetabilia, quæ valde remota sunt; cum inveniantur mineralia satis propinqua. Nec credendum est omnino, quod aliquis philosophorum posuerit*

artem in prædictis remotis, nisi similitudinariè. Lapis enim noster (inquit Basilius) *non ex adustibilibus crescit. Lapis siquidem iste, & materia ejus ab omni violentia satis tuti sunt. Quare desine in animalibus illum indagare; siquidem natura non concessum est, ipsum inibi reperire.*

Si quis autem in vegetabilibus, utpote arboribus, herbis, floribus lapidem nostrum invenire sibi persuaserit, is, ex supradictis rationibus, haud minus errabit, quam ille, qui ex animali saxum conficere animum inducere volet. Omnes siquidem herbæ & arbores, cum omnibus inde productis rebus comburuntur, nihilque post se relinquunt, quam ipsum salem cum terra sua, quem salem in prima suæ speciei compositione à natura accepit. Nec seduci se quisquam patiatur, quod ex tritico nonnulli philosophicum lapidem produci posse gloriantur. Neque magis audiendi sunt illi, qui ex vino, ejusque partibus lapidem nostrum conficere sibi persuadent. Quum etenim Raymundi Lullii mentem in suis scriptis declaratam minus assequuntur, demonstrant sane quod nimium sapiendo prorsus nihil sapiant, seque ac alios fallant. Non quidem inficias iero, quod inde menstrua præstantissima, sine quibus neque in medicina, neque in chymia solidi quid fieri potest, parentur, & conficiantur: quod autem philosophorum lapis inde parari, aut ejus ex illis semen elici queat, totus nego, quando, omnium rerum creatore ita jubente, quodvis in suo genere, uti dictum est, persistere fas sit, illudque transilire nullo modo possit. Hinc quilibet, veræ sapientiæ deditus, facere colligere potest, quod lapis noster neque ex vegetabilibus, neque ex animalibus, utpote combustibilibus depromi queat; unde concludere ratio jubet, in incombustibilibus, regno nimirum minerali illum solum indagandum & parandum esse. Quia igitur lapis sapientum minerale quiddam est, & mineralium plurimæ sunt species, utpote lapides, inter quos & argilla, ac variæ terræ recensentur, salia, media mineralia, & metalla, haud inconcinnè quæritur, ex quonam illorum comparari debeat? Respondeo, ex lapidibus illum fieri, impossibile esse; ratio est, quod in illis fusibilis & liquabilis mercurius non est, neque fundi, solvi, aut ob externi sulphuris, & adhærentis terrestris proprietatis abundantiam in primam suam materiam reduci possunt.

Prudens

Prudens etiam naturalium secretorum indagator lapidis benedicti materiam in salibus, aluminibus, & ejusmodi rebus inquirere supersedebit. In his siquidem acutum, corrodentem, & corrumpentem spiritum reperiet, mercurium autem atque sulphur ex philosophorum sententia hinc nunquam adipiscetur. Insuper ex his media mineralia, sicuti sunt magnesia, marcasita, antimonium, &c. multò minus metallum aliquod unquam fieri queunt; quo pacto igitur lapidis materia, quæ finis & perfectio est omnium metallorum & mineralium, inde erui posset? Addo quod cum metallis nihil commune habeant & familiare, sed ea adurunt, corrodunt, & corrumpunt; quomodo itaque eorum meliorationi inservire poterunt?

Audi Richardum Anglicum de hoc negotio capite decimo loquentem: *Minora mineralia non possunt fieri metalla, primò; quia de prima metallorum materia, quæ est argentum vivum, non sunt generata. Cum autem generatio eorum cum generatione mercurii primo differat in forma & materia & compositione, ideo etiam metalla fieri non possunt, quia unius speciei una est materia prima, & sperma ex quo generatur. Sed prima pars antecedentis patet, quia minora mineralia non sunt generata ex mercurio, ut patet per Aristotelem & Avicennam. Ideo si deberent fieri metalla, oportet ut transirent in materiam primam metallorum. Sed quia artificialiter id fieri non potest, ideo metalla minime erunt, & per consequens, lapidis materia esse non possunt. Sic secunda pars antecedentis sufficienter patet. Secundò; quia minora mineralia principium artis artificaliter fieri non possunt, quod est mercurius, ideo etiam ad medium & finem non pertingunt, quæ sunt metalla & tinctura. Sed quia minora mineralia à metallis extraneæ sunt naturæ, quamvis in aliqua vi minerali participent, tamen debilioris sunt virtutis, & adustibilia. Ideo natura metallica de ipsis non gaudet, sed ea respuit, conservat autem ea, quæ suæ naturæ sunt. Quare fatui sunt, qui tot, & tam diversa negotia & sophisticationes ad decipiendum homines adducunt, scilicet res improportionabiles, quæ nec naturam dant, nec eam recipiunt. Hæc ille.*

Verumenimverò, nemo sapientiæ nostræ studiosorum per philosophantium supra citata similiaque dicta, de salibus interdum lo-

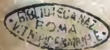
quentium, seduci debet. Utpote, quando in allegoriis mysticis sapientum nostrorum dicitur: ***Qui sine sale operatur, mortua corpora non suscitabit.*** Et quod in libro Soliloquiis legimus: ***Qui sine sale laborat, arcum tendit sine chorda.*** Nam sciendum heic est, dictos sapientes longè alium salem, quàm hi vulgares minerales sunt, requirere. Sicuti in Rosario philosophorum patet, ubi dicitur: ***Sal metallorum est lapis philosophorum: lapis enim noster est aqua congelata in auro & argento, & repugnat igni, & resolvitur in aqua sua, ex qua componitur in genere suo.*** Quod autem philosophorum aqua congelata non sit aqua mineralis, docet Geber libri fornacum cap. 19. dicens: ***Studeas solem & lunam resolvere in aquam suam siccam, quam vulgus mercurium vocat.*** Philosophi etiam terram suam salis nomine indigitarunt, sicuti in clangore buccinæ apparet, ubi dicitur: ***Quod in fundo cucurbitæ manet reliquum: nostrum est sal, hoc est, nostra terra.*** Et in allegoriis sapientum in hæc verba prorumpitur: ***Nota, quod hæc corpora alumina & salia sunt, quæ ex nostris corporibus promanant.*** Interdum quoque ipsam medicinam sal appellant, sicuti in Scala dicitur: ***Opus secundæ aquæ est, ut terram exaltet in suum mineralem salem, tantum facultate sua attrahente.*** Et Arnoldus in libro 3. de conservatione juventutis ait: ***Sed illud, cui non est par,*** (in conservanda juventute) ***est sal de minera. Sapientes assimilaverunt ipsum præparatum calori naturali sanæ adolescentiæ. Propter hanc similitudinem usi sunt sapientes, & appellaverunt ipsum lapidem nomine animalis, alii chifir minerale, & à quibusdam vocatus est medicina perennis, aqua vitæ. Totum ingenium præparationis est, ut in aquam purissimam & potabilem reducatur cum rebus, quæ cum eo eandem habent proprietatem.***

Ex præmissis itaque clarè patet, quod neque secundum doctrinam philosophorum, neque ipsius naturæ proprietatem lapis ex minoribus mineralibus fieri possit.

Modo requirit ordo, ut paullum circumspiciamus, num lapidis nostri magni materia ex mediis mineralibus, videlicet ex marcasita, antimonio, magnesia, & aliis educi queat, præsertim, cum philosophi eorundem frequentem faciant mentionem. Sicuti Senior, quando

quando ait: ***Nisi in auripigmento esset vis coagulandi mercurium, nostrum magisterium nunquam ad finem duceretur.*** Et Thomas de Aquino: ***Accipe nostrum antimonium, sive terram nigram oculatam, &c.*** Et Parmenides in Turba: ***Accipite argentum vivum, & coagulate illud in corpore magnesiæ, vel in sulphure combustibili.*** Veruntamen notandum est, quod philosophi haud ejusmodi sermones proferant, ut demonstrare velint, ex hisce rebus lapidem illum magnum fieri posse, sed parabolicè & figuratè ita loquantur. Philosophorum siquidem auripigmentum & magnesia longè alia res est, quam illa vulgaris, materia nimirum ipsa, quam alibi agens, leonem, regem, sulphur, aliis nominibus compluribus appellare solent. Et quidem auripigmentum vocant, quia facultatem habet auro superfluum & exuberantem colorem & tincturam tribuendi; Magnesia verò dicitur ratione insitæ suæ virtutis & præstantiæ, quæ inde derivatur & promanat. Quod autem Thomas Aquinas illam antimonium vocare voluerit, factum id est propter splendentem suam nigredinem, ad quam solutione transacta perducitur. Lapidem enim ad nigredinem perductum omnibus rebus atris assimilaverunt.

Verùm objiciet mihi quispiam inferens, mediorum horum mineralium nonnulla haud modo ex mercurio & sulphure esse nata, sed etiam metalla reduci posse, sicuti videmus magnesiam cum plumbo & stanno in fluxu coire, & antimonium non modo cum metallis misceri, sed etiam plumbum à naturali haud alienum inde fieri: Insuper plurimos tam heroici, quam plebeii status, non semel inde aurum factum esse vidisse. Quia igitur ex sulphure & mercurio (in quæ etiam artis beneficio reduci queant) generata, & ideo cum metallis ejusdem originis sint; posse etiam lapidis nostri materiam inde prolici. Sed huic ita responsum esse volo, quod in primis differentia quædam inter hæc mineralia sit facienda; inter illa nimirum, quæ mercurium in se habent, & illa, quę eo plurimum carent. Prima, utpote quæ mercurio referta sunt, meritò majoris facienda sunt, utpote, quorum mercu rius

curius per nostram medicinam in aurum & argentum transformari potest, & hoc nomine meâ quidem sententiâ, non immeritò pro semimetallis, quæ nimirum disposita sunt ad naturam metallicam, habenda: reliqua verò, quibus nullus inest mercurius, nihil ad hoc magisterium facienda. Ast, quia per malum & adurens sulphur quod in iis est, illis ejusmodi finem attingere non licet, pro lapidis etiam nostri materia agnosci non possunt, quæ purus, perfectusque mercurius, purumque, subtile, & incombustibile sulphur esse debet. Quod autem ista admodum impura, à suoque sulphure planè infecta sint, facile in eorum examine, ubi, quid possint, tentatur, oculis nostris subjicitur. Videmus etenim in Zineto, quod ab imprudentibus ex splendore & pondere merus esse mercurius judicabitur, quoad externam faciem; sed quamprimum illud ignis apprehendit, propediem in modum sulphurei fumi aufugit. Marcasitæ autem, vi ignis propter terrenam & grossam suam immunditiem fundi nequeunt. Antimonium verò, quod doctâ encheiresi à nimia sua spurcitie quodam modo purgari, & in candidissimum ac pulcherrimum regulum perduci potest, facilè nobis persuadebit, egregii quippiam inde ferri posse, sicuti & plurimi, sibiipsis plurimum tribuentes, philosophicum lapidem ex eo parari posse autumant. Attamen, utut sit, antimonium hoc quocunque etiam modo & ingenio à sua nigredine purgetur, malitiem, & duram, sulphuris qualitatem asservat, quod inde liquet, quod sub malleo distendi, aut malleabile fieri nequeat, quod quidem cujusvis metalli proprium est, unde, secundum alias proprietates, metallum esse judicatur. Taceo, quod grossum, immundumque habeat mercurium; itemque quod semper fugiens sulphur secum retineat. Vos igitur, qui magni esse vultis Philosophi, vobiscumque vestris libris, & copiosis scriptis plurimos seducitis, opinantes vestri universalis hoc ipsum esse fundamentum, etiam atque etiam oratos volo, ut, quod vestrę opinioni minus subscribere queam, æqui boni consulere velitis, stultè enim quæritur in re, quod in illa non est, ait Arnoldus. Et in exercitatione in Turbam dicitur: *Lapis philosophorum pura est materia*: Lulliusque in testamento ultimo dicit:

cit. *Nostra tinctura non est, nisi purus ignis.* Et in Vade mecum ait: *Tantum spiritus subtilis est, qui tingit, ac mundat corpora à suis leprositatibus.* Sed hoc minerale, sicuti & reliqua ad unum omnia, adeò grossum & impurum est, ut etiam nullo modo, nisi nostra mediante tinctura illa impuritas inde sequestrari queat; Ergo lapidis nostri magni materia ex eo elici non potest; cum ex nullo, quod in eo non est, educi possit, secundum Richardum cap. 1.

Sed de victriolo quid dicemus, quod etiam mirandis suis qualitatibus plurimos in errorem ducit, præsertim, quia aliqua ejus particula in cuprum abit, illudque ipsum ferrum in cuprum vertit. De hoc brevibus sciendum, illud nihil esse aliud, quam principium & materiam cupri, ubi in mineris & terræ venis vapor mineralis, vaporalisque mercurius, ut ita dicam, locum quendam offendit, in quo ejusmodi amarum, acidum, ponticum, & venereum sulphur copiosè latuit, quod quidem confestim suscepit, in eoque, ut metallum fieret, coagulatum est. Sed quia natura, purum ab impuro separandum, & combustibile ab incombustibili segregando officio suo satisfecit, copia autem dicti sulphuris, mercurii quantitatem longè superavit, mercurius etiam in tali sequestratione necessario separatus in veneream illam viriditatem abire coactus est. Hoc ipsum demonstrat sulphur vulgare, hujus corruptionis caussa: quando cupro conjungitur, & igni admovetur, (ars enim brevi temporis spacio forti igne peragit, quod natura leni calore longo temporis intervallo perficere nequibat,) cuprum brevi penitùs adurit, & vulgari encheiresi in victrioli naturam reducit, ac secundum sulphuris copiam victriolum colore ditescit, aut vilescit, inde fit, quod unum victriolum plus cupri contineat, reliqua minus. Et quia in ferro quoque grossum continetur sulphur, corrodit illud sua acrimonia victriolum, & quærit ejus mercurium, à suo haud multum alienum, & cum illo conjunctione ejus sulphuris mercurium vincentis in purum putum redigitur cuprum.

Sed hoc & albo, quod ajunt, calculo notandum, quod acidus ille victrioli spiritus à sulphure ortum suum trahat, sicuti & ejusmodi spiritus,

ritus,& non alienus ab illo ex sulphure prolicitur;siquidem& sulphureus ille odor in victrioli spiritu percipitur : addo, quod & sulphuris spiritus æque ac victrioli spiritus in victriolum vertit. Cum igitur sulphur tale corrumpens & superfluum in victriolo delitescat,& mercurii nondum mundificati penuria tanta sit, facile ab illo excusabimur, &,quia haud magis,quam ex reliquis,inde haurire poterimus, Alphidii sententiam in his sequemur, qui dicit : *Cave,mi fili, & fuge mortua corpora, & lapides, quia in illis nulla via ambulandi est: eorum siquidem vita non conservat,sed corrumpit;sicuti sunt salia, auripigmenta,arsenicum,magnesia,marcasita,thutia,& simlia.* Et Arnoldus in Flore florum ait:*Caussa eorum errorum est,quia quatuor spiritus,videlicet auripigmentum,sal armoniacum, mercurius & sulphur ,non sunt sperma metallorum perfectorum , nec imperfectorum ,excepto mercurio & sulphure,quod est ejus coagulum.*

Sed ex ultimis hisce Arnoldi verbis concludens quispiam inferre posset,sulphur & argentum vivum vulgi materiam fore lapidis, quod illa ad quatuor spiritus referantur, & sulphur mercurium coagulet. Cui cum Richardo Anglico capite undecimo interrogante , num quodlibet sulphur mercurium coagulet, respondeo quod non. Quodcunque enim vulgare sulphur metallis inimicum est,uti philosophus ait. Sciendum siquidem est, quod sulphur ex pinguedine terrę proveniat,in minera per temperatam decoctionem inspissata,quousque induretur, & spissa fiat:Et tandem cum indurata est, sulphur vocatur.

Duplex autẽ est sulphur; vivum & adurens. Vivum est pars agens in metallis , quod ab omnibus sordibus depuratum à natura lapidis nostri materia est : Adurens verò & vulgare metallorum aut lapidis materia non est,sed illis inimicum existit. Vulgare enim, & comburens sulphur non intrare in nostrum magisterium, docent Avicenna & Richardus Anglicus , quia ex iis non est ortum , sed semper denigrat,inficit atque corrumpit,quocunque etiam artificio præparetur. Corrumpens namq; est,unde fusionem impedit,quãdo figitur; sicuti in ferro videmus,quod sulphur fixũ,grossum& imũdum habeat;sed quando

quando illud comburitur, secedet in substantiam terream, instar emortui pulveris. Quomodo igitur istud aliis vitam tribuere poterit? Habet etenim duas corruptionis causas, puta, inflammabilem substantiam & terream fæculentiam. His ita præmissis, considera vulgare sulphur, & non philosophorum, quod est ignis simplex, vivus, alia corpora mortua vivificans, & ea maturans, & cætera. Quo nomine & commune sulphur lapidis materia esse non poterit.

Sed quid de mercurio vulgari inferemus, cum omnes philosophi dicant, materiam nostri lapidis esse substantiam quandam mercurialem, & illud plures habeat qualitates, quæ nostro etiam mercurio attribuuntur? Est enim omnium liquabilium elementum, ut dicit Arnoldus Rosarij parte prima, cap. secundo. *Quoniam omnia liquabilia, cum liquantur, in id convertuntur, & commiscetur cum ipsis, quia est de substantia eorum: licet ista corpora differant in compositione sua ab argento vivo eo modo, quo ipsum fuit purum vel impurũ à sulphure immundo sibi extraneo.* Et cap. 4. ait: *Mercurius vivus in omnibus suis operationibus est manifestè perfectissimum, & probatissimum; quoniam adustionis est salvativum, fusionis effectivum cum figitur. Et est tinctura rubedinis, uberrima perfectionis, fulgidi fulgoris, & non recedet à commisto, donec est; Et est amicabile, & pietatis placabile, ac medium conjungendi tincturas, quoniam commiscetur per minima cum ipsis, & etiam in profundo naturaliter adhæret; quia est de natura ipsorum. Ipsum solum est, quod ignem superat, & ab eo non superatur, sed in eo amicabiliter quiescens gaudet.* Et Bernardus inquit: *Naturam exactissimè imitamur, quæ in suis mineris, aliam non habet materiam, in quam operetur, præterquam puram formam mercurialem. Mercurio huic inest sulphur fixum, & incombustibile, quod nostrum opus perficit absque alia substantia, quam pura substantia mercuriali.* Quando igitur in mercurio tam egregiæ sunt qualitates, necessario sequitur illum nostri lapidis esse materiam. Respondeo; Sicuti duplex est sulphur, ita etiam & mercurius duplex est, vulgaris nimirum, & philosophicus. Vulgaris ille mercurius adhuc crudum, immaturum, & apertum est corpus in igne non perseverans, sicuti philosophorum, sed levi igne urgente in fumi

forma aufugiens & discedens. Vnde & generalis philosophorum regula constituta est: *Nostrum argentum vivum, non est argentum vivum vulgi.* Et Lullius in Claviculæ capite primo: *Nos dicimus, quod argentum vivum vulgare, non potest esse argentum vivum philosophorum, quocunq; artificio præparetur: quia vulgare non potest in igne detineri, nisi per aliud argentum vivum corporeum, quod sit calidum & siccum, & magis digestum.* Sed major philosophantium pars ex ubertate sua de mercurij vulgi sublimatione, & aliis ejus præparationibus locuta est, unde tam varij & mirabiles operandi modi excogitati sunt, quo hujus subjecti proprietates eo satius enucleatæ fuerunt: metam autem ipsam, quam tantopere petierunt, thesaurum nempe terrenæ hujus sapientiæ, hacten' in hoc subjecto attingere nequiverunt, cum natura illam in eo non locarit. Veruntamen in sua operatione, tam mirus est, ut etiam sapientiores qui se esse ducunt, quandoque seducat. Exemplo nobis sit, mihi olim notissimus quidam familiaris, qui auro illum amalgamatum, uti loquuntur, tam subtiliter & accurate tractavit, vt etiam per omnes colores transeundo demum in citrinitatem abierit; vltra quem tamen colorem nullo modo ascendere voluit; unde bonus ille chymicus motus auctiorem ignis gradum subministravit, planè sibi persuadens, eundem jam fixissimum fore, & secundum philosophos, in ignis regimine deinceps errari non posse. Sed spe & persuasione sua frustratus, vitrum in plures particulas dissiliit, opusque in nihilum redactum est, volatili adhuc mercurio aurum secum in caminum (quod probe notandum) elevante, illumque propemodum deaurante; unde postea plurimum adhuc auri corrasum in pristinam suam formam, aut corpus, uti vocant, reductum est. In hoc apparuit, mercurium, qui ipsi corpus est, aurum ita solvere potuisse per minima, ut in tincturam abiret, etiamsi plures colores, calore in humidum agente, apparuerunt. Si vero bonus ille vir, & cum eo plures alii, verba Arnoldi in Flore florum advertisset, ea sanè methodo minus processisset.

Ita namque Arnoldus, de ejusmodi laborantibus loquens, dicit: *Qui subtilius intuentes, consideraverunt, mercurium esse metallorum principium*

principium, & eorum originem, calore ſulphureo decoquente, ſublimarunt per ſe mercurium, poſtea eum fixarunt, ſoluerunt, & coagularunt; venientes autem ad projectionem nihil invenerunt &c. Quocirca & argentum vivum vulgare lapidis eſſe materiam, nobis perſuadere non poſſumus. Non tamen inficias imus, ſine hujus adminiculo neque in chymia philoſophica, neque medica ſolidi quidpiam fieri poſſe.

Materiam noſtri lapidis hactenus in animalibus, in vegetabilibus, in lapidibus, in minoribus, mediis, & majoribus mineralibus anxie quæſivimus; ſed in illis eam reperire nondum potuimus; quare ulterius circumſpiciendum nobis erit, num in metallis lateat, & ſi in illis fuerit, num ſimul in omnibus, an vero in nonnullis, & in quibus illa tandem indagari debeat. Notum ſiquidem eſt, & Rogerius teſtatur ſpec. cap 3. quod cuncta metalla ex ſulphure & argento vivo generētur, & quod iis nihil adhæreat, neque adhiberi queat, aut ea mutet, niſi illud, quod ex ipſis ſumpſit originem: *cum cujuſuis rei emendatio illius rei naturam emendet, cujus eſt*, ut Richardus cap. 1. loquitur.

Non dicam, quod Sum̃us opifex in omni natura ita comparatum eſſe voluerit, ut quælibet res ſuum ſimile generet, & producat, ne ex homine equus proveniat. *Et quemadmodum bruta animalia ſuum ſimile generationis medio multiplicare non poſſunt, niſi natura ſimilis beneficio: Ita lapidem benedictum* (ait Baſil. Valent.) *haud aliunde præſumas quærere, quam ex ſuo ſemine, ex quo lapis noſter ab initio factus eſt. Vt autem ſemen adinvenias, tecum tuto probè reputabis in quem finem lapidem noſtrum quærere intendas, & ipſe colligere poteris, illud haud aliorum ortum, quàm ex metallica radice ex qua & metalla ipſa fieri à Deo ordinata ſunt, habere poſſe. Addo quod & magna ſit, inter metallorum & lapidis generationem conformitas. In utroque enim ſulphur, & argentum vivum, quæ ſal, ceu nobilem animam in ſeſe comprehendunt, neceſſario, requiruntur; nec poſſibile eſt utilitatis ſpeciem in forma metallica percipere, donec hæc tria, ex metallica ſubſtantia deſumpta, in uno conveniant; quandoquidem metallis, nihil adjungi debet, quod ex iis ortum ſuum non duxit. Et apertè ſatis nobis relinquitur*, inquit Draco, *quod nulla res extranea, quæ ex his duobus, ſulphure & mercurio, non*

sumpsit originem, potens est, & sufficiens ipsa perficere, vel ipsorum transmutationem facere novam. Quare necessariò ad lapidis genrationem metallica materia erit eligenda. Num verò illa in metallis imperfectis lateat, brevibus nobis indagandū erit. Multi reperiuntur, qui ex stanno vel plumbo ad album; ad rubeum vero ex cupro vel ferro, aut ex ambobus lapidis materiam elici posse sibi imaginantur, remoto dubio ab ipsis philosophis sinistrè intellectis, seducti. Ita n. Geber lib. forn. c. 9. inquit: *Pastam fermentandam vt plurimum ex imperfectis corporibus extrahimus. Et ideo generalem regulam tibi damus, quod pasta alba ex Iove & Saturno, rubea vero ex Venere, Saturno, & Marte extrahatur.* Et Basilius Valentinus in libro suo de physicis & hyperphysicis, ex conjunctione Martis & Veneris tincturam parari docet. Idem in Triumph. antimonii in hæc verba prorumpit: *Hanc tincturam* Solis & Lunæ *sequitur porro tinctura vitrioli, sive Veneris, item tinctura Martis, quæ duæ & Solis tincturam in se comprehendunt, quando prius ad fixationem plusquam perficiuntur. Has sequitur tinctura Iovis & Saturni pro coagulatione mercurii, & demum ipsa mercurii tinctura.* Sed naturæ indagator novisse debet, hanc nunquam fuisse neque Gebri, neque Basilii mentem, alias sibi ipsis contradicerent, quod esse non potest, siquidem philosophi in suis scriptis nunquam mentiuntur, etsi veritatem parabolicis verbis involvant. Nulla enim ex imperfectis metallis sive solis, sive invicem mixtis perfectio, vnde vel minimum meliorari queant, oriri potest. Ex se solis hæc esse nequit, cum ad nostri lapidis materiam purissima mercurii substantia requiratur, sicuti Clangor buccinæ, Avicenna, Lullius & plærique omnes philosophi testantur, dicentes: *In nostro opere purissima mercurii substantia nobis est eligenda:* Sed illa purissima mercurii substantia in imperfectis metallis non reperitur, cum illa ab immundo & alieno suo sulphure ita inquinata sint, vt etiam instar leprosorum corporum, ad intimam & perfectam depurationem, quodcunque etiam adhibeatur artificium, pervenire nequeant. Addo, quod in igne minus persistant, quæ proprietas in nostra materia inter alias summopere requiritur. Audiamus Gebrum

in

in Summæ ſuæ cap.63. de hac imperfectorum metallorum immunditie, perfectique mercurii proprietatibus loquentem. *Per hoc vera indagatione mirum genus duorum ſecretorum adinvenimus. Vnum quidem quod duplex cauſa corruptionis cujuslibet (imperfecti) metalli per ignem ſit; quarum prima eſt, quod aduſtibile ſulphur in interiori ſua ſubſtantia incluſum per fortem ignem accenditur, totam ſubſtantiam corporum annihilat, in fumum vertit, ac demum conſumit, nihil obſtante argenti vivi eorum bonitate. Secunda cauſa, quod flamma externa per ea augetur, illa penetrat, in fumum reſolvit, quam etiam fixa ſunt. Tertia eſt, quod corpora eorum per calcinationem aperiuntur. Tunc enim ignis flamma ea penetrare, & in fumum vertere poteſt, quam fixa etiam fuerint. Quando autem omnis corruptionis, cauſſæ conveniunt, corpora neceſſariò corrumpuntur, & annihilantur: quando vero non concurrunt, velocitas corruptionis corporum nonnihil remittit. Secundum hujus ſecreti genus eſt bonitas, quæ ratione argenti vivi in corporibus conſideratur. Nam argentum vivum, cum nulla alia cauſſa corruptionis, & propulſionis in eo ſit, in partes compoſitionis dividi ſe non patitur, ſed in ſubſtantia ſua tota permanet in igne; unde cauſa ſua perfectionis cognoſci poteſt. Laudetur igitur Deus benedictus, & ſummus, qui illud creavit, illique ſubſtantiam, ſubſtantiæ autem proprietatem tribuit, quàm in nulla re naturali inveniri poteſt, vt hæc per ullum artificium, in eam intrudi queat, quæ in hoc potentia propinqua reperitur. Hoc enim eſt illud, quod ignem vincit, ab igne non vincitur, ſed in eo amicabiliter quieſcit, & eo gaudet.* In his verbis Geber clarè demonſtrat, in imperfectis metallis lapidis noſtri materiam eſſe non poſſe: quia per ſe immunda ab igne, quando illa purificare vellemus, aufugiunt: noſtrum vero mercurium ratione ſuæ puritatis in igne ſine omni noxa perſiſtere poſſe. Sicuti ergo imperfecta metalla ſola lapidis noſtri materia non ſunt, ita etiam invicem mixta, illam minus promere poſſunt, cum ſua commixtione haud puriora fiant, quam prius erant, taceo quod nova hic fiat confuſio, noſtræ intentioni planè contraria, quæ unicam, ut ſupra dictum eſt, materiam requirebat.

D 3 Hoc

Hoc clarè Haly libri secretorum cap.6.testantur, dicens: *Vnus est lapis, cui nullam aliam rem commisceto, cum hoc operantur sapientes, & ex hoc manet, quo medemur. Nihil aliud cum eo, neq; in toto, neq; in suis patribus commiscetur.*

Et Morienus ait: *Hoc magisterium in principio ex una radice provenit: qua postea in plures partes dispergitur, & in unam rem convertitur.*

Si itaque metalla imperfecta lapidis materia esse nequeunt, quare philosophi in illis operari præceperunt? Respondeo. Quando philosophi immunda corpora accipere jusserunt, per eam haud cuprum, ferrum, plumbum, stannum &c. intellexerunt, sed suum corpus, sive suam terram; sicuti Arnoldus in Flore florum dicit: *Mercurius terra conjungitur; hoc est, imperfecto corpori.* Nam etsi eorum terra in sese tantæ perfectionis & puritatis est, atq; natura quidpiam perficere potuit; tamen respectu physici lapidis adhuc imperfecta & immunda est: Et in hoc ars superat naturam, quia perficit, quod natura non potuit. Quod autem terra ante plenariam depuratione͂ & regeneratione͂ imperfecta sit, inde patet, quod tunc temporis nondũ tingere & plusquã perficere potis est, neq; plus habet, quam quantum natura ei tribuit: sed post regenerationem multum potest. Impuritas vero ejus in nostro opere luculentissimè percipitur; quando nimirum nigra est, & plumbo assimilatur vel antimonio; post grisea, & Iupiter appellatur, vel stannum, aut magnesia, & hoc quidem ante albedinem; post albedinem autem Mars & Venus vocatur, antequam & perfectam deducatur rubedinem. Quod autem Basilius Valentinus ejusdem mecum sit sententiæ, & longè aliter sentiat, quam in dicto libro scriptis reliquit, testatur in tractatu suo de lapide magno, vbi lapidis materiam investigans dixerat, quod in sole donum omnium trium perfectionum conveniat, indeq; facultatem in igne persistendi habeat, & quod Luna ratione sui fixi mercurii non facile ab igne recedat, & examen suum ferat, tandem in hæc verba prorumpit. *Nobilis illa meretrix Venus superabundante colore vestita, & amicta est, maximaque ejus corporis pars uberrima tinctura referta est, & talis est color, qui & in optimo metallo habitat, & propter*

suam

suam abundantiam ad ruborem vergit. Sed quia illius corpus leprosum est, fixa illa tinctura in eo permanere non potest, sed cum corpore suo evanescit. Quando enim corpus per mortificationem corrumpitur, anima etiam manere nequit, sed cedere & aufugere cogitur. Habitaculum siquidem corruptum, & igne crematum est, ita etiam, ut ejus locus nesciatur, nec quispiam in posterum ibi habitare possit. Sed in fixo corpore lubens permanet. Fixum sal forti Marti durum, strenuum & grossum corpus attribuit & reliquit, unde fortitudo animi sui dignoscitur, & dux hicce haud facilè vincitur. Corpus siquidem ejus durum est, quod difficile vulneratur.

Sin vero quis inferat, quod fixum illud Veneris sulphur ex Basilii doctrina, cum spiritu mercurii perfecti conjunctum in tincturam abire possit: Sciat ille & colligat, quod antea sæpius repetitum est materiam nimirum nostram non ex pluribus dependere; quod & Basilius annuit docens, *universale unicam esse rem, & in unica re simul reperiri & educi, esseque mercurii spiritum, & animam sulphuris, una cum sale spirituali, simul unita & conclusa sub uno cælo, & habitantia in uno corpore*; & proculdubio ex erroribus suis in verum tramitem reductus imperfectis metallis à tergo relictis ad perfectiora animum suum convertere, considerando illud Platonis dictum quart. 2. *Quare calcinatis & solvitis alia corpora magno labore, cum in his* (perfectis) *inveniatis quod quaeritis. Si vero illis uti velitis, necesse est, ut prius ea convertatis in naturam corporum perfectorum.* Quocirca, amicissime naturalium secretorum, indagator, linque quævis animalia & vegetabilia, cuncta salia, alumina, victriolata, marcasitas, magnesias, antimonium, omnia imperfecta & impura metalla, & inquire lapidem tuum cum Arnoldo de Villa nova part. 1. cap. 7. *in mercurio et sole ad solem, et in mercurio et Luna ad Lunam; quoniam totum beneficium hujus artis consistit in ipsis tantum. Sicut enim ignificandi principium ignis est*, ut Riplæus porta 1. asserit, *ita aurũ est principium aurificandi.* Si tu igitur studes conficere aurum & argentum arte philosophica, ad id nec ova, nec sanginem accipias, sed aurum & argentum, quæ naturaliter & prudenter calcinata, & non manualiter, novam

generationem

generationem foras producunt, augentia suum genus, vt omnes res naturales. Quare Richardus cap. 10. autor est nobis *seminare aurum & argentum, vt afferant fructum cum labore nostro, mediante natura; quia ipsum habet, & est illud quod quaris, & nulla alia res mundi.* Et quare illa non eligerem, cum actu purum & perfectum mercurium cum sulphure rubeo & albo contineant, sicuti Richardus cap. 12. testatur. Et Avicenna docet, quod *omni argento inest sulphur album, sicut omni auro inest sulphur rubeum: sed tale sulphur non reperitur supra terram, nisi quod in istis corporibus existit. Et ideo ista duo corpora subtiliter præparamus, vt sulphur & argentum, vivum de illa materia habeamus super terram, de qua aurum & argentum efficiebantur sub terra. Ipsa namq; corpora lucentia sunt, quibus insunt radii tingentes catera corpora albedine & rubedine vera, secundum quod ipsa fuerunt præparata. Nam nostrum magisterium*, inquit Arnoldus Rosar. part. 1. c. 5. *corpora perfecta juvat, & imperfectum perficit sine admistione rei alterius. Aurum itaq; cum sit pretiosius omnibus metallis, est tinctura rubedinis, tingens & transformans omne corpus. Argentum verò est tinctura albedinis perfecta albedine tingens catera corpora.* Noverit tamen benignus lector, metalla, videlicet aurum & argentum in metallina sua forma lapidis nostri materiam non esse: Sed medium inter ea, & imperfecta metalla, sicuti materia nostra medium est inter illa & magnum nostrum lapidem. Audi quid Barnard. Comes Tresnæ & Naigæ 2. part. sui tractatus dicat: *Taceant quotquot aliam tincturam* (falsam apparentem nec vtilem) *affirmant, quam nostram, & aliud sulphur quam nostrum occultum in magnesia: item illi, qui aliud argentum vivum extrahere, praterquam ex servo rubeo, & aliam aquam à nostra, qua permanens est, & nulli conjungitur, nisi propria sua natura, & nihil madefacit aliud, prater id, quod est unitatis propria sua natura. Aliud enim acetum non est, prater nostrum, non aliud regimen, neque alii colores. Item non alia solutio, sublimatio, congelatio, putrefactio, &c. quam nostra. Suadeo igitur vt alumina, victriola, salia, & omnia alia atramenta, boraces, aquas fortes, herbas, animalia, bestias, & omne quod ab eis provenit, capillos, sanguinem, vrinam, humanum sperma, carnem, ova, &*

mineralia

mineralia quæque relinquas pariter, & metalla ſola. Quanquam enim ex ipſis eſt introitus, & materia noſtra, ut aſſerunt omnes philoſophi, componi debet ex argento vivo, & hoc alibi non reperitur, quam in metallis, atteſtante hoc Gebro &c. tamen ipſa non ſunt lapis noſter, dum in forma ſunt metallica. Nam impoſſibile eſt unam eandemque materiam habere duas formas. Qua ratione poſſint eſſe lapis, qui formam dignam & mediam habet inter metallum & mercurium, niſi prius corrumpatur & auferatur ejuſmodi forma? Quare etiam Raymundus Lullius cap. 56. ſui teſtamenti ait: *Et ideo bonus artiſta capit metalla pro mediis in opere magiſterii, & ſpecialiter ſolem & lunam, ideo quia iſta duo venerunt in coæqualitate temperata, & multum depurata de ſulphuris & argenti vivi ſubſtantia cocta, pura, & bene digeſta ingenio naturæ: ad quam proportionem artiſta in vanum ſe vexaret, ſi à principiis naturalibus ſine realibus mediis pro intentione faciendi velit incipere.* Et in Codicillo: *Sine iſtis duobus, ſcilicet auro & argento, ars iſta integrari non poterit, cum in illis ſit puriſſima ſulphuris ſubſtantia ingenio naturæ perfectè depurata, ad cujus depurationem debilior eſt ars, quam natura, nec eam conſequi valet, licet multum in ea labores. Ex illis duobus corporibus cum ſuo ſulphure vel arſenico præparatis noſtra elici medicina poterit, & ſine his haberi nequit.* Et in præmio ſuæ Claviculæ ait: *Conſulo vobis, ô amici mei, quod non operemini, niſi circa ſolem & lunam, reducendo eos in primam materiam, ſulphur & argentum vivum noſtrum. Ab illis igitur corporibus,* inquit Arnoldus part. 1. c. 7. *extrahitur ſulphur nimium album & rubeum, cum in ipſis ſit puriſſima ſulphuris ſubſtantia ingenio naturæ ſummè depurata.* Ita Nicarus in Turba dicit: *Iubeo poſteros aurum accipere, quod volunt multiplicare, & renovare, deinde in duas partes aquam dividere, altera quidem æs ipſum comprimere. Illud enim æs incidens in illam aquam dicetur fermentum auri.* Sed qua fronte philoſophus hic aquam ſuam appellat aurum, quando dicit: æs incidens in illam aquam auri fermentum dicetur? In hujus ſcrupuli enodationem ſedulus naturæ indagator ſciat, philoſophorum aurum non eſſe aurum vulgi, ut Senior docet. Et in exercitatione in turbam dicitur: *Vt mercurius eſt principium omnium metallorum, ita & ſol eſt finis ac ultimum metallorum, &*

 omnia

omnia metalla munda & immunda sunt intus sol, luna, & mercurius. Sed unus est verus sol, qui abstrahitur ab illis. Ita percipis longè alium solem, sive aurum esse philosophorum, atque illud vulgare, etiamsi inde originem ducit. Sic enim dicitur in auroræ consurgentis cap. 16. *Ex hoc patet, quod aurum philosophicum non est aurum vulgi, nec in colore, nec in substantia: Sed illud quod extrahitur ex eis, est alba & rubea tinctura. Est autem philosophorum aurum, quod parvo emitur pretio,* ut Alphidius loquitur & Morienus ait: *Omnis res, quæ magno emitur pretio, mendax est. Pauxillo enim hujus gummæ, & pauculo auro multum emimus.* Insuper & nostrum aurum, vivum aurum est, & argentum nostrum vivum argentum, quæ nihil præter vitam & augmentum afferre possunt: vulgaria aurum & argentum mortua sunt, quæ haud amplius perficere possunt, quam natura iis concessit, donec à sapiente artifice à mortuis suscitata vitam suam adipiscuntur; tunc siquidem vivunt, & in propagatione ac multiplicatione sui generis multum præstare possunt. De vulgarium & nostrorum metallorum vita præstantissimus noster Michael Sendivogius, Philosophus præcellentissimus, qui adhuc spiritum trahit, ita loquitur tractatu II. sui libelli de philosophico lapide: *Admonitus sis, ne accipias aurum & argentum vulgi: nam hæc sunt mortua. Accipe nostra quæ sunt viva. Postea pone in ignem nostrum, & fiet inde liquor siccus. Primum resolvetur terra in aquam, quæ mercurius philosophorum dicitur, & illa aqua resolvit illa corpora solis & lunæ, & consumit ea, ut non remaneat nisi pars decima cum una parte. Et hoc erit humidum radicale metallorum.*

Sed uberius de philosophorum auro tractando, notandum est, quod philosophi interdum suam aquam aurum appellant, quandoque etiam suam terram. De primo modo jam pridem Nicarum audivimus: qui cum facit Rosarii philosophorum author, dicens: *Sed quid dicitis de hoc, quod philosophi dicunt: aurum nostrum non est aurum vulgi, & argentum nostrum non est argentum vulgi? Dico, quod ipsi dicunt aquam aurum, id quod virtute ignis ad superiora ascendit. Et verè istud aurum non est aurum vulgi: Vulgus namque non crederet ipsum posse ascendere ad superiora propter ejus fixionem.*

Quod

Quod autem philosophi suam terram etiam aurum suum nominare voluerint, idem author testatur; *Scias quod æs, quod est philosophorum aurum, est aurum eorum*: Terra hæc æs, fermentum & tinctura dicitur, sicut eorum aqua alba & foliata appellatur terra. Unde author Clangoris buccinæ in capite de solutione sic infit: *Vnde Hermes dicit: Seminate aurum vestrum in terram albam foliatam, quæ per calcinationem facta est ignea, subtilis, aërea, videlicet tantum: seminare aurum, id est, animam & virtutem tingentem in terram albam, quæ præparatione facta est alba & munda, in qua non sint sordes. Ex his patet, quod aurum natura non materia fermenti, imo aurum philosophorum est ipsum fermentum tingens.* Et in Scala philosoph. gr. 7. dicitur: *Terra eorum est alba, in qua seminatur aurum eorum, & anima eorum est aurum; Et illud corpus est locus scientiæ, congregans illam, & mansio tincturarum.* Et paulò post ait idem author: *Quare dicit Hercules: fundite rursum, hoc est, solvite corpus magnesiæ, quod album factum est, & simile foliis rubi. Est enim illud, quod fugit in optimum, & aurum, quod ab eo extrahitur, aurum philosophorum appellatur, & est tinctura quæ est anima.* Cum aqua namque spiritus in superiorem ascendit aerem; & corpus hoc album, quando aurum factum fuerit album, illud post nigredinem nostrum aurum nominaverunt, Unde Senior: *Misce aurum cum auro, hoc est, aquam & cinerem.* Et Hermes: *Seminate aurum in terram albam foliatam.* Quare philosophi literis prodiderunt, aurum nostrum non esse aurum vulgi.

Ad dictam sententiam autem quispiam inferre & quærere posset, quare philosophi per suum aurum modo aquam, modo terram intelligant; videri illos aut sibi ipsis contradicere, & discordes esse: aut omnia cõfundere, & discipulos data opera seducere voluisse. Respondeo, quod omnes & singuli philosophi, ubi veritatem ipsam pandunt, illam rectis & allegoricis verbis involvant, nec tamen sibi contradicant, sed miro modo coveniant, ita etiam ut quasi ex uno ore locuti esse videantur: insuper nihil confundunt, neque imitatorem dignum seducere animum inducunt, sed clarè & apertè, mysticis tamen locutionibus, veritatem eorum oculis exponunt, quæ tamen in dignos & impios celant, & ab illis abscon-

E 2 dunt,

dunt, quãtum quidem per Dei gratiam licet, ne margaritæ porcis, qui ſuis tantum cupiditatibus & voluptatibus indulgere ſaragunt, projiciantur, ſanctimoniumque pedibus conculcetur, ſicuti & in hac quæſtione res ipſa teſtatur. Benigno ſiquidem indagatori noſtræ artis non ſemel, ſed repetito demonſtratum eſt, non modo unde materia noſtra deſumi, ſed etiam quod unica eſſe debeat, quæ artificis prudentia in duas res, videlicet terram & ignem, ſeu mercurium & ſulphur diſſolvenda.

Quando igitur philoſophi aquam aut terram ſuam aurum appellant, haud malè faciunt, & penes illos eſt, quo nomine eas nominare velint; cum & ſuum lapidem aurum ſuum, aurum pluſquam perfectum, aurum regeneratum, & multis aliis ejuſmodi nominibus indicare non ſint veriti. Quod verò eorum ſententia quovis primo intuitu intelligatur, illud ſuæ potius ignorantiæ, quam philoſophorum invidiæ adſcribendum eſt.

Atque ita abundè & copioſè technophilus indagator inclyti hujus arcani, de noſtri lapidis materia inſtructus erit, quod nimirum ex nullo vegetabilium, ex nullo animalium, aut quod ab iis procedit, ex nullo mineralium, & ex nullo imperfectorum metallorum, ſed ex auro & argento extrahi debeat, quodque noſtrum aurum, & argentum noſtrum non ſint vulgaria & mortua aurum & argentum, ſed ſapientum & viva: Reſtat modo ut de ſolutione, utpote rei cardine, & arcano maximo quædam in medium proferamus. Fit autem ſolutio quando ex re ſicca humidam, ex dura mollem, & ex occulta manifeſtam facimus, hoc eſt, quando res dura in aquam vertitur, non quidem vulgarem aquam (ut Parmenides & Agadmon in Turba docent, dicentes: ***Quidam quando audiunt de ſolutione corporũ, putant eam eſſe aquam nubium: Sed ſi noſtros libros legiſſent, & intellexiſſent, ſcirent etiã aquam noſtram eſſe permanentem***,) ſed in aquam philoſophorum, hoc eſt in materiam primam, ſicut Arnoldus Roſar. 1. c. 9. ait: ***Opus philoſophorum eſt, diſſolvere lapidem in ſuum mercurium, ut in primam reducatur materiam.*** Et Avicenna dicit: ***Indiges tu, qui vis operari, quod in ſolutione & ſublimatione duorum luminarium labores primo, qui primus gradus***

operis

operis est, u fiat argentum vivum ex ipsis. Quapropter etiam Arnoldus Rosar. 2. cap. 1. & 2. Solutionem describit, *quod sit divisio corporum, & materia seu naturæ primæ præparatio;* Et Richardus Anglicus c. 18. sic scribit: *Primum incipere est solvere lapidem in suam primam materiam, & est conjunctio corporis & spiritus, ut ex iis fiat una aqua mercurialis.* Sicut autem solutio primus, & summè necessarius est labor in nostra operatione; ita etiam difficillimus existit, testante Eobaldo Vogelio dicente: *Quam difficilis res sit, solutio testari possunt, qui ei operam dederunt.* Et Bernardus Tresnę Comes in libello suo ad Thomam de Bononia scribit: *Qui novit artem, & secretum dissolutionis, pervenit quidem ad artis secretum, quod est species permiscere; & naturas ex naturis extrahere quæ in ipsis latent effectuose.* Solutio siquidem aquis acutis & fortibus fieri non debet, cum omnes acutæ & fortes aquæ corrodant & corrumpant corpus ad solutionem & meliorationem perducendum. Deinde, ut dictum est, nulla fit solutio in aquam quę manus madefacit, sed in aquam siccam, quæ non modo mercurius, sed etiam sulphur dicitur, testante Zeumone in Turba: *Nisi corpus teratis, diruatis, imbuatis, ac diligenter regatis, donec suam pinguedinem extrahatis & faciatis spiritum impalpabilem in vanum laboratis.*

Et Richardus Anglicus viam Avicenna monstrante cap. 11. ait: *Philosophi subtiliter sunt imaginati, quomodo ex istis corporibus perfectioribus sulphura illa elici possent, & ipsorum qualitates melius purgari per artem, ut hoc fieret in arte mediante natura, quod antea in ipsis non apparuit, quamvis plenariè occultè habuerint.* Et hoc nequaquam fieri concedunt sine corporis solutione, & in primam materiam reductione, quod est argentum vivum, ex quo facta sunt ab initio, & hoc sine ulla admixtione rerum extranearum: cum extraneæ naturæ lapidem nostrum non emendent. Nam corpora nostra nulla solvit aqua, nisi illa quæ fuerit generis sui, & quæ à corporibus poterit inspissari, dicit Bernardus in epistola ad Thomam de Bononia; Et paullò ante in eadem epistola scribit; *Solutio requirit permanentiam simul, scilicet solventis & soluti, ut ex utroque nempe masculino & fœminino semine nova species resultet. Amen tibi dico, quod nulla aqua naturali reductione speciem*

metallicam dissolvit, nisi illa, quæ permanet eis in materia & forma, & quam metalla ipsa soluta possunt recongelare. Et Morfoleus in Turba: *Omne corpus dissolvitur cum spiritu cui commixtum est, & proculdubio similiter fit spirituale. Et omnis spiritus à corporibus alteratur & coloratur, cui spiritui color tingens, ac contra ignem constans miscetur.*

Hæc igitur cum ita sint, technophilus discipulus diligentissimè inquirere debet, quænam sit illa aqua. *Nam cognitio menstrui*, ait Raymundus in compendii animi parte prima, *est una de rebus, sine qua nihil fieri potest in magisterio hujus artis. Nulla enim res est, quæ conjungat metallorum dissolutiones, nisi nostrum menstruum, quia ipsa est aqua, cum qua fit metallorum dissolutio, cum earum specierum conservatione*, dicit in Codicillo. Quia itaque isthoc maximum est arcanum, quod non modo in suis scriptis philosophi etiam atque etiam celaverunt, sed etiam revelare interdixerunt: attamen, quantum mihi licitum est, binis philosophorum dictis in verum tramitem te reducam. Primum dictum in Rosario abbreviato reperitur his ferè verbis: *Prima præparatio & fundamentum hujus artis est solutio, hoc est, reductio corporis in aquam, hoc est, in argentum vivum. Et hoc solutionem vocaverunt, quando dixerunt: Solvatur aurum in corpore magnesiæ occultum, ut in primam suam materiam reducatur, ut inde fiat sulphur, & argentum vivum, non ut denuo in aquam redigatur. Nostra siquidem solutio nihil est aliud, nisi ut corpus humidum fiat, & in naturam argenti vivi resolvatur, & salsedo sui sulphuris minuatur, quod sulphur divinum à duobus sulphuribus abstractum fit, quando spiritus corpori obviam fit.* Secundum dictum Riplæus in suo prooemio duodecim portarum profert: *Ego profectò te docebo, ut intelligas mercurios esse tres, qui sunt claves scientiæ, quos Raymundus sua menstrua vocat, sine quibus mihi rectè fit: Sed duo istorum sunt superficiales: tertius est essentialis solis & lunæ, quorum proprietates tibi syncerè monstrabo. Nam mercurius aliorũ metallorum essentialis, est nostri lapidis præcipuum materiale. In sole & luna nostra menstrua non sunt conspicua visui, nec apparent nisi per effectum. Hic est ille lapis, quem intelligimus si quis nostra scripta rectè intelligat. Est anima & substantia splendida solis & lunæ,*

lunæ, subtilisque eorum influentia per quam terra recepit splendorem. Nam quid aliud est aurum & argentum (inquit Avicenna) quam terra munda, alba & rubea. Tolle ab ea præfatum splendorem, & tunc terra erit parvi momenti. Totum compositum apellamus nostrum plumbum. Qualitas splendoris à sole & luna provenit. Et hæc in summa sunt nostra menstrua. Corpora perfecta naturaliter cum primo calcinamus, sed nullum corpus immundum ingreditur excepto uno, quod vulgariter à philosophis leo viridis apellatur, quod est medium conjungendi tincturas inter solem & lunam cum perfectione. Cum secundo, quod est humiditas vegetabilis reviviscans, quod prius erat mortuum, ambo principia materialia debent solvi, & formalia, alioquin parvi essent momenti. Cũ tertio, quod est humiditas maximè permanens, incombustibilis, & unctuosa in sua natura, Hermetis arbor in cineres combur etur. Hic est noster naturalis ignis certissimus, noster mercurius, sulphur, nostra tinctura munda, nostra anima, noster lapis elevatus cum vento, in terra generatus. Hæc animo recondetuo. Hic lapis, audeo tibi dicere, est vapor potentialis metalli, hunc quo pacto acquiras, oportet te esse cautum. Nam invisibile profecto est hoc menstruum, quanquam cum secunda aqua philosophica per separationem elementorum potest apparere ad visum in forma aquæ claræ. Ex hoc menstruo labore exuberato, atque cum eo potest fieri sulphur naturæ, si sit naturaliter acuatum & circulatum in spiritũ purum: tum cum eo dissolvere poteris tuã basin aut massam.

Hæc sunt istorum philosophorum verba, in quibus totum solutionis mysterium revelatur. Si igitur facultates & vires naturæ probe probeque consideraveris, & cum his verbis contuleris, omnesque naturę operationes annihilaveris, h.e. reduxeris, instarque glomi fila deglomeraveris, omnem veritatem in illis planè & fundamentaliter adinvenies. Sin vero ex iis haud poteris colligere, ubi portæ sunt oppessulatæ; neque materiam, neque naturæ vires quoque noveris: ad cujus cognitionem neque perspicilla neque nauci putamina, sed ardentissimæ preces cum indefesso studio & consideratione impossibilitatis naturæ conducent.

Equidem secundùm summi & maximi Dei revelationem, unicè & solùm assiduis studiis, vigiliis, & frequenti iterataque lectione authen-

authenticorum librorum hanc artem sum assecutus: non quidem, quoad materiam, quam ex solius DEI revelatione novisse cœpi, sed illud quod didici, inde confirmavi & conformavi, solutionem etiam (quæ apud omnes philosophos una unica est, & sine qua neque antiqui, neque recentiores philosophi quicquam proficere potuerunt, unde & secretum artis & arcanum philosophorum, quod nemo nisi DEUS revelare debet) & omnes labores addidici, pro quo beneficio Creatori rerum ore & corde immortales ago gratias ab hoc usque in seculum. AMEN.

Ut autem, amice lector, omnis tibi caussa de me conquerendi præcidatur, unum adhuc tibi mysterium per DEI amorem pandam, & noveris, quod etiamsi una est solutio, illa tamen secundum prius & posterius, ut in scholis loqui solent, distinguatur. Prima solutio est illa, de qua, ut supra dictum est, Arnoldus loquitur, videlicet. reductio in primam materiam: altera est perfecta illa corporis & spiritus simul solutio, ubi solvens & solvendum semper simul manent, & cum hac corporis solutione pariter spiritus coagulatio perficitur.

Hic clarè & dilucidè oculis tuis videre poteris, quicquid novisse, & vidisse dudum desiderasti; & est nihilominus opus mulierum, & puerorum ludus; de quo uberius loqui supersedebimus. Hinc enim principium cognitum, finis etiam divino assistente numine sequetur, ubi omnem gloriam, caducam hanc inquam, & æternam illam, ubi clarificatis nostris corporibus DEUM videbimus de facie ad faciem, omnes mundanas voluptates contemnentes, hancque æternam, infinitam, & ineffabilem unicè desiderantes, apertis & ipsissimis nostris oculis adipiscemur.

Hisce tractatulo huic meo finem imponam, quicquid tibi ulterius novisse restat, in sequentem parabolam relegando, ubi simul omnem operationem & practicam clarè demonstratam adinvenies. Eam, si rite fueris secutus, non dubito, quin ipse ad perfectum finem, & veram sapientiam perventurus sis, quem tibi & omnibus bonis demonstrare velit DEUS Pater, DEUS FILIUS, DEUS Spiritus Sanctus, benedictus in omnia secula.

Res

M. S.

RES una est numero, res est essentia & una,
Quam natura studet vertere, at artis ope,
In duo, bisque duo, tria ceu nos scripta docebunt,
Mercurius, sulphur dant alimenta sibi.
Spiritus, atque anima, & corpus quatuorq; elementa,
Quintum quod praestant philosophûm lapis est.
Materiem sine fraude tuam cape; sitque ea duplex,
Splendeat esse simul mercuriale merum.
Eligito puram peregrino sulphure ab omni,
Ignis & ad furnum destruito penitùs.
Pondere adaquato rursus componito. Sic te
Ingressum artis iter, mysteriique puto.
Postquam solvisti, mox sublimabis; & isthac
Contere, stillandi nullibi cesset amor.
Post congelando insistas, pergasque coquendo,
Posthac incipias tingere largificus:
Tunc medicina tibi est hominum quoque summa metallis;
Sanare ad placitum quos modocunque voles.

SEQVITVR PARABOLA IN QVA totius negotii mysterium declaratur.

QVUM aliquando in virgulto & elegantissima sylvula obambulans, miseriam hujus vitae considerarem, & simul quod per miserandum primorum nostrorum parentum lapsum in deplorandum, & miserrimum hunc statum deducti essemus, deplorarem: in devium ita progrediendo incidi, & in semitam aliquam asperam, insolitam & inviam, plurimisque vepribus obsitam, ut facile conjectari liceret illam rarò frequentari, deveni. Hoc cum animadvertissem, horrore percitus, lubens pedem retraxissem, si in meis fuisset viribus; sed ventus vehementior ita me sequebatur, ut facilius de-

cem gradus illorsum, quàm unum retrorsum ferre possem. Quapropter mihi properandum, semitæque asperitas susque deque facienda erat. Quum itaque aliquantisper processissem, in pratum denuo peramœnum promovi, quod in modum circi arboribus frugiferis quasi circumseptum ac decoratum, ab incolisque loci felicitatis pratum nominatum erat, ubi in catervam decrepitorum, canisque barbis ornatorum hominum deveni, inter quos unus mediæ ætatis barba prolixa subnigra erat, quem quidem nominetenus noveram, faciem vero illius nondum videram. Homines isti disserebant de variis rebus, de bonitate, & sapientia Dei, de cunctis naturalibus, inprimis de magno & recondito quodam mysterio in natura latitante, quod DEVS omnem ferè mundum celaret, & paucis tantum, qui illum vero amore prosequuntur, aperiret. Longo temporis tractu illis auscultabam, (hic enim discursus mihi admodum arridebat) donec nonnulli, non quidem quoad materiam & operationem, sed parabolas, similitudines, & parerga quòd attinet, latius & sinistrè vagari mihi videbantur, Plinij, Aristotelis, aliorumque figmenta secuti, quæ alter ab altero excerpserat. Audiens igitur hæc, diutius me continere nequibam, atque instar Sauli inter prophetas, & meum sinapi, ut dicitur, intermiscebam, refutas ejusmodi futilia experientiá, & ratione. Quod cum nonnulli audissent, mihi adstipulabantur, meque examinando etiam atque etiam tentabant in sua facultate. Sed tam fundamenta mea solidè erant jacta, ut omnium applausu in examine persisterem, illique meæ notitiæ soliditatem mirarentur, uno ore me in suum collegium suscipiendum esse asseverantes; quæ verba haud minimo gaudio me afficiebant: sed collegam suum nondum me esse posse dicebant, donec leonem suum ejusque facultates internas externasque abundè pernovissem: Quare, omni studio mihi esse nitendum ut illum mihi subjicerem, affirmabant. Mihi quidem probè fidens illis recipiebam, me nullum in hoc non lapidem moturum esse. Illorum siquidem familiaritas adeo me afficiebat, ut præ mundi hujus divitiis illos non deseruissem. Quapropter ad leonem me perducebant, ejus naturam mihi probè enucleantes,

eleantes, quomodo vero in principio cum illo agere deberem, nullus mihi declarare volebat, nonnulli quidem nihil non de hoc negotio balbutiebant, sed tam confusè, intricateque, ut millesimus quisque vix illos percipere posset, quam primum autem illum vinxissem, ab illiusque unguibus præacutis, dentibusque horrendis mihi cavissem, nihil deinceps mihi ignotum esse volebant. Leo hic vetus erat, ferox & magnus, cinni ejus flavi de collo procedebant, invicibilisque videbatur, adeo, ut de mea temeritate non parum solicitus essem, libensque pedem retraxissem, nisi votum meum, senesque circumstantes, quidque acturus essem præstolantes, me in proposito continuissent. Præsenti igitur providoque animo ad leonis fossam descendebam, & blandiri ipsi tentabam, sed rutilantibus suis oculis me ita territebat, ut vix loco consistere possem, acturumque actum mecum fuisset. Sed in memoriam revocans, quod à sene quodam, inter eundum ad foveam, audissem; plure quidem domandi leonem præsumpsisse, paucissimos vero ad finem suum propositum perduxisse: me confirmabam, & ne pudori mihi essem, varias argutasque encheireses, quas indefesso studio in hac athletica didiceram, tentabam, addo quod naturalis magiæ non eram imperitus; & blanditiis, à tergo relictis, suaviter, artificiosè, & subtiliter illum apprehendebam, ut, priusquam illud sentiret, omnem ferè sanguinem ex ejus corpore, imo ex ipsis intimis sui cordis visceribus extraxeram, qui erat rubicundissimus quidem, sed cholericus; secando pergebam, & inveniebam, quod satis mirari non poteram; inprimis ossa ejus instar nivis erant candidissima, quæ etiam quantitate sanguinem excedebant. Quum hæc senes nostri fossam ex alto circumstantes, nostrumque prælium observantes vidissent, acerrima disputatione se invicem, quantum ex eorum commotionibus colligere mihi licebat, agitabant, verba eorum, ut pote in ima fossa agens, percipere non poteram; sed cum acrius sibi contradicerent, audiebam unum in hæc verba prorumpentem; ipsi & revivificandus erit, si collega noster esse volet. Omnes igitur ambages relegando ex fossa me in magnam aream conferens deveni, quomodo, adhuc nescio,

in præaltum murum , qui ultra centum ulnas altitudine sua versus nubes vergebat, sed in summo apice pedem latitudine non excedebat, & ab initio, ubi ascenderam, usque ad finem lorica erat ferrea in medio muri, suis anteridibus probè firmata. In hunc murum deveniebam, inquam, & videbatur mihi quidam haud longè me præcedere ad dextram loricæ. Hunc cum aliquantisper essem secutus, secundum me quempiam ex alio latere sequentem conspicor (an vir aut mulier fuerit adhuc hæreo:) qui me appellans, referebat in isto satius esse ambulare, quam eo, quo ego procedebam: quod quidem facile credebam. Nam lorica, quæ in medio erat, viamque admodum angustam reddebat, rædifficilem in tanta alitudine faciebat ambulationem, siquidem & nonnullos me sequentes prolabi conspiciebam. Quocirca manibus etiam complicatis sub lorica ad alterum latus me conferebam, & ita progrediendo ad muri finem descensu perdifficilem & periculosum veniebam, ubi tædebat, quod priorem meam stationem deseruissem, præsertim cum subrepere amplius non possem, neque retrocedendi facultas mihi daretur; quare, in memoriam recolligens, quod audaces fortuna juvet, extrema tentavi, fidensque manibus pedibusque meis, sine omni noxa descendi; & cum paulo ulterius progressus essem, de nullo amplius periculo mihi constabat, quidve de muro, aut lorica factum esset, me fugiebat. Quum igitur in eum locum devenissem, reperi rosas albas & rubeas, sed rubeæ numero albas excedebant, earumque quasdam decerptas pileolo meo affigebam. Pulcherrimæ illic erant fœminæ, sed murus quidam, qui hortum vicinum cingebat, adolescentes aliquos in illo ambulantes, ab eis detinebat, (libentes siquidem cum illis fuissent, sed hortum circumire, portamque ejus quærere, eis non erat integrum. Quapropter misericordia erga eos motus, ea via, qua veneram, sed plano tramite, recedebam, & admodum properans, brevi ad quædam deveniebam ædificia, ubi hortulani ædes adinvenire satagebam. Sed plurimos inibi reperiebam homines, quorum singuli sua habebant diverticula, raro duo cohabitabant, qui studiosè laborabant, singuli suos labores peragentes. Labores autem isti vide-

videbantur & mihi noti & elaborati esse ante id temporis, mihique omnes eorum labores satis superque innotuisse, mecum præcipue sic reputans: Ecce, num tot alii homines tam sorditos & nauci labores, qui apparentiam quandam, pro cujusuis imaginatione, at nullum fundamentum in natura habent, perpetrant? & tibi ignoscetur. Quapropter me haud vanè in hisce futilitatibus, quod scirem ejusmodi artem cum fumo evanescere, detinere volens, propositum meum iter perrexi; & cum portæ horti approquinquarem, nonnulli obtorto vultu me intuebantur, ut etiam vererer, ne in meo me proposito impedirent; alii verò murmurantes dicebant: En iste bonus vir horti januæ appropinquare præsumit, & nos, qui tot annos in hortaceis hisce laboribus insumpsimus, nunquam in illum intromissi sumus; quo Sardonio illum risu prosequemur si repulsam fuerit passus? Ego autem hosce sermones parvi faciens, (notior etenim illius horti conditio mihi erat, quam illis, etsi nunquam in eo fueram) per anticum etiam atque etiam præclusum, ut & foramen ab extra non extaret, quo clavis intromitti potuisset; sentiebam tamen foramen quoddam, quod vulgaribus oculis non occurrebat, in antico esse, & mecum colligebam, hoc loco esse adaperiendum, quare omniclusoriâ meâ clavi, quam nonnulli adulterinam vocari volunt, jam pridem sedulo artificio præparata me accingebam, seram recludebam, & introibam. Quum vero per hanc januam introiissem, reperi & alias portas oppessulatas, quas tamen facili negotio aperui. Erat autem incessus, quales in bene instructis ædificiis videre licet, continens in latum 6. in longum vero ad 20. pedes, laqueari egregio coaffatus: Etiamsi vero reliquæ portæ adhuc occlusæ erant, per eas tamen æquè, ac si apertæ fuissent, in hortum introspicere poteram. Numine igitur divino annuente, in hortum ingrediebar, in cujus medio reperiebam hortulum alium quadratum, & sex perticas comprehendebam, qui roseis arbustis circumseptus erat, rosæque egregiæ florebant, & quia rara pluvia decidebat, solaresque radij illam penetrabant, suavissima apparebat iris. Quum igitur hunc hortulum prætereiens, ad illum locum, ubi virginibus subvenire volebam, properarem,

rem, Ecce, perspicio loco muri humiles gerras, procedereque virginum omnium formosissimam, holoserico lævi ac nitente (Germ. Atlaß/ Galli vero Satin vocant) candido decoratam, cum juvene omnium formosissimo, coccyneaque veste induto, ac rosarium sese ulnis invicem ducentes, plurimasque suaveolentes rosas manibus gestantes, prætergredi. Salute impertiebam ipsos, & quomodo sæpè transcendisset interrogo. Hic meus dilectissimus, sponsus (ait) mihi subsidio fuit, & nos hunc hortum peramœnum relinquentes, ad nostrum cubiculum properamus, ut amori nostro satisfaciamus. Gratulor mihi, inquam, quod sine ulteriore mea molestia vestris voluntatibus satisfactum est. Videtis tamen quantam impenderim operam in vestris officiis, ubi in tam brevi temporis spacio tantum loci circumiverim. Post hæc deveni in hydromylam lapidibus intus exstructam *, ubi nulla erant farinæ receptacula, aliæve res ad molendum requisitæ, sed per murum tympana aquâ circumvoluta conspiciebantur. Interrogabam ego, qua hoc fieret ratione? Respondebat mihi decrepitus molitor, ex altera parte operam fieri molitoriam clausim; eoque ipso molitorem aliquem per ponticulum introire conspicor, quem protinus sequebar. Cum igitur ponticulum, cui tympana erant à sinistra, transiissem, consistebam, & mirabar ea, quæ videbam. In momento etenim tympana supra ponticulum erant: aquæ pernigræ, cum guttis albis apparebant: ponticuli superficies 3. digitos latos non excedebat: nihilominus tamen manibus asseres, ponticulum comitantes firmiter comprehendens, retrogredi non dubitabam, atque ita nullo humore adspersus aquam transibam, quærebamque ex sene, quot sibi essent rotæ? Decem, respondit miraculum istud, quod mihi acciderat, molestum erat, & lubens novissem ejus interpretationem, sed perpendens, quod ex molitore nihil horum rescíscere possem, discedebam. Erat autem ante moletrinam area quædam elevata, in qua nonnulli prædictorum senum ad solis radios (qui tum temporis calidiores erant) ambulabant, & de nonnullis literis, quas universitas facultatis ad illos dederat, consultabant. Ego facilè conjiciens literarum tenorem,

rem,

rem, quod me nimirum attingerent, illos conveniebam dicens: Domini mei de me ne hîc agitur? Maxime, respondebant: uxor, quam jam pridem duxisti, perpetuum tibi est retinenda: sin minus; nostro principi indicandum. In hoc negotio nulla inquā opus est molestia; namque cum illa quasi prognatus, & à pueris educatus, semel ductam nunquam deseram, sed ad extremum halitum colam, imo ipsa nos mors non sejunget. De quo igitur conquerimur? ajunt: ipsa etiam sponsa in hoc acquiescit: copulandi estis. Contentus sum inquam. Bene igitur habet, respondebat quidam. Ita enim leo suam recipiet vitam, potentiorque & vividior erit, quam antea fuit. Tunc in memoriam peractos meos labores revocabam, & mecum ex certis rationibus colligebam, hoc negotium non me, sed alium quempiam mihi probè notum attingere. Dum hæc mecum ita reputo, video nostrum sponsum cum sposa sua dilectissima supradictis vestibus amictum, ad copulationem paratissimum prodire, quod ex læto lætissimum me faciebat. Semper enim timueram, hoc negotium ad me pertinere. Quum itaque, ut dictum est, sponsus noster, coccineo suo nitente vestimento, cum suavissima & dilectissima sponsa, cujus holosericea stola nitentes de se emittebat radios, ad dictos senes pervenisset, conjungebantur confestim. Mirabar autem ego plurimum, quod isthæc virgo, quæ sponsi sui mater esse perhibebatur, tā vividæ esset ætatis, ut etiam modo nata videri potuisset. Sed nescio, quidnam ab illis peccatum esset, nisi quod frater ac soror tam ardenti amore sese conuinxerant, ut in postetum nullo pacto separari possent, atque ita criminis incestus rei, loco thalami, pomposarumque nuptiarum, ad carceres perpetuos, qui tamen (ratione inclytæ progeniei, præcellentisque prosapiæ, & ne in posterum tacitè obscęni quid peragere, sed ab excubiis ordinatis omnia eorum opera observari possent) transparentes, perspicui & clari, instar crystalli, rotundique in modum globi cœlestis formati erant, condemnabantur, includebanturque ut ibi continuis lacrymis veraque pœnitentia pro peccatis commissis satisfacerent. Sed omnis amictus ac mundus alienus, quo decorandi sui gratia vestiti erant, adimebatur, quo in tali cubiculo

culo nudi concumbere possent : neque quisquam ipsis qui eos in carcerem tunc fuisset comitatus ipsisve inseruivisset adjungebatur , sed postquam copiam cibi ac potus , è dicta aqua hausti, sti,acoepissent , cubiculi janua occludebatur, oppessulabatur , facultatis sigillum apponebatur,mihique ut illos observarem ,instanteque hyeme cubiculum calfacerem , ita ut neque plus æquo calefierent, neque algerent,nec ullo modo discederent aut aufugerent , in mandatis dabatur ? sin vero præter spem & opinionem ulla accideret noxa,in me graviter advertendum fore. Ægrè hoc ferebam , timor & providentia anxium satis me reddebant; Et mecum reputans, rem magni hanc esse momenti , collegiumque sapientiæ mendaciis haud assuevisse,sed dictis suis semper stare,paulò eram timidior. Sed quando ferenda erant, quæ mutari nequibant , cubiculum insuper forti turri inclusum , ati aliis adhuc propugnaculis , & præaltis muris munitum erat , ubi leni quidem , sed continuo igne omne cubiculum calfieri poterat ,me lubens ad hoc officium accingebam , & posteaquam numen divinum invocassem , initium calfaciendi cubiculum, incarceratosque conjuges à frigore defendendi faciebam. Sed quid fit? Quamprimum vel minimum senserant calorem , sese amicissimè complectebantur,ita etiam , ut similis huic complexui,nunquam alius visus sit , permanebantque in hac sui amoris flagrantia , donec sponso ex nimio amoris æstu cor liquesceret, frustimque corrueret. Illa,eum haud minus amans,quam ab illo adamata,hæc conspiciens, lacrymis indesinentibus eum deploravit, & quasi tumulavit , usque omnia inundans,eum ab omnium obtuitu abscondidit. Amplius etenim non apparebat. Sed querelæ & lacrymæ istæ haud fuerunt diuturnæ; siquidem ex nimia tristitia ulterius vivere recusans , ultro morti sese dedidit. Væ mihi , quot angustiis circumseptus , angoribus pertubatus , terroribusque interturbatus eram , quando ambos mihi demandatos , in qua quasi liquefactos , mortuosque ante me conspicere contigebat. Interitus meus indubitatus præ oculis meis erat,& quod longè molestius accidebat mihi, prævisas irrisiones,despectus,& aspernationes potius metuebam,quam damnum. In his

igitur

igitur sollicitudinibus plures dies terens, & quomodo rebus meis consulerem, reputans, coincidit mihi tandem, quod Medea Æsonis emortuum corpus vitæ restituisset, & mecum ita ratiocinabar; si medea hæc potuit perficere, & tibi non erit impossibile. Cœpi igitur considerare, quomodo illud effectum redderem. Sed meliorem non inveniebam methodum, quàm, si continuum calorem foverem, donec aquæ evanescerent, amantiumque nostrorum emortua corpora rursum apparerent; tunc enim omnia effugere pericula magno meo emolumento & honore, non dubitabam. Continuato igitur calore pergebam ad quadraginta usque dies, ibi animadvertebam aquas de die in diem consumi, cadaveraque instar carbonis atra denuo apparere, quod quidem citius factum fuisset, nisi cubiculum nimis arcte occultum & sigillatum fuisset (quod tamen nullo pacto mihi erat adaperiendum.) Advertebam namque quod aquæ ascendentes, nubibusque appropinquantes in cacumine cubiculi coibant, & instar pluviæ decidebant, nihilque omnino decedere poterat, donec noster sponsus cum sponsa sua dilectissima mortuus putruerat, indeque supra modum graviter olebat. Interim in cubiculo ex radiis solaribus in humiditatem agentibus præpulchra visebatur iris, pulcherrimis decorata coloribus, quæ me post tot exantlatas mæstitias non parva lætitia afficiebat, inprimis gaudebam, quod meos amantes coram me jacentes conspicabar. Sicuti autem nulla tam solida est lætitia quæ non aliqua adversitate turbetur: ita & ego in meo hoc gaudio contristabar, quia mihi demandatos hos adhuc mortuos, & sine omni vita esse animum inducebam; sed unum hoc me solabatur, quod eorum cubiculum solidissimè occlusum suas animas & spiritus non emittat, sed probè asservatos adhuc retinebat: quapropter dicto meo calore eos fovendo demandatoque meo officio abundè fungendo pergebam, planè mihi persuadens, eos ad sua corpora non reversuros, quamdiu humiditates illæ durarent, (quandoquidem in humidis naturis isti delectantur) quod ita quoque re ipsa evenisse comperi. Nam circiter vesperam animadvertebam à terra vi solis plurimos exhalare vapo-

res, eoque modo elevari quo aquæ à sole attrahuntur; qui noctu coagulati primo crepusculo instar roris fœcundissimi terram irrigabant, nostraque cadavera abluebant, quæ de die in diem, quo sæpius hæc ablutio perficiebatur, pulchriora candidioraque reddebantur. Sed quantò magis albescebant, tantò magis humiditates minuebantur, donec tandem nebulis, humidioribusque tempestatibus pulsis in aere nudo sudoque spiritus & anima ulterius sese continere haud potis essent, sed in clarificatum plurissimumque reginæ corpus regredi cogerentur; quæ, quam primum hoc sentiret, in momento quasi vitam recipiebat; ex quo maximo, uti conjicere facilè potestis, gaudio perfundebar, præsertim cum lautissima sumptuosissimaque veste, quales à paucissimis mortalibus visæ sunt, indutam, præstantissimaque corona, ex adamantibus meris concinnata decoratam illam resurgere conspicabar, in hæc verba prorumpentem: Audite mortales & probe attendite, quod Summus Deus solus est, qui potestatem habet reges constituendi & deponendi. Ille facit divites & pauperes ex sua voluntate: Occidit, & vitam restituit. Hujus rei ego ipsa sufficienti sum exemplo. Magna eràm, & reddebar humilis; nunc verò, humiliata; in reginam plurimorum regnorum sum constituta: Post mortem vita mihi est reddita: mihi pauperi thesauri sapientum & potentium concrediti & traditi sunt. Quocirca & mihi facultas, ex paupere divitem faciendi, humilibus gratiam tribuendi, ægrisque sanitatem restituendi concessa est. Sed dilectissimo meo fratri, potentissimo regi à mortuis adhuc resuscitando nondum par sum: Sed quando is venerit, reapse meos sermones veros esse demonstrabit.

Quum hæc dixisset, sol clarissimo suo splendore omnia illuminabat, dieique calor intendebatur, & caniculares appropinquabant. Quia verò jam dudum in reginæ nostræ nuptias sumptuosissima & præstantissima vestimenta ex serico viloso nigro, cinereo damasceno serico cæsio, candido bombycino raro, niveoque holoserico nitente, & argento, pretiosis margaritis, splendentibusque adamantibus phrygia opera pretiosissimè intertexta, erant parata; ita etiam in honorem novi nostri regis diversæ vestes, ex incarnata, citrina, cro-

ceaque pretiosa materia, & tandem coccyneo rutilanteque serico præstantissimis rubinis carbunculisque magna copia intertexta conficiebantur. Sartores autem, qui ista conficiebant indumenta ad visum non apparebant, ut etiam mirarer, quando stolam vel togam novam paratam esse videbam, quomodo hoc fieri potuisset, præsertim, cum nossem neminem præter sponsum cum sua sponsa thalamum introiisse. Sed hoc magis me admiratione capiebat, quod quam primum aliqua toga erat parata, statim priores evanescebant, ut etiam nescirem, quid de illis actum esset, aut quis eas reposuisset. Quum igitur pretiosissima illa coccynea vestis effecta esset, magnus & potens ille rex magno splendore & magnificentia, cui nulla par est, apparebat, & quia se introclusum esse sentiebat, suavissimis & disertissimis verbis à me contendebat, ut sibi januam aperirem atque è cubiculo prodire per me liceret, in meum enim id emolumentum cessurum esse. Etsi igitur cubiculum aperire mihi etiam atque etiam erat interdictum magnificentia tamen, & suavis eloquentia regis me terrebant, ut aperire non recusarem; & cum exiret, tam humanum, tam benignum, & tam humilem se præbeat, ut reapse testimonium exhiberet, magnates nihil adeo, quam hasce virtutes decere & ornare. Quia vero per caniculares in magno æstu degerat, magna siti æstuabat, summeque lassus fessusque erat, quare mihi dabat in mandatis, ut defluente, torrenteve sub tympanis aquam haurire, sibiq; afferre dedignari nollem; quod cum lubens fecissem, magnum haustum summo evolvebat appetitu, ac in cubiculum suum redibat, mihi mãdans, ut ostium probè occluderem, ne quis illum turbaret, aut è somno suscitaret. Paucis hic quiescebat diebus, meque ut aperirem, revocabat. Videbatur autem mihi longè pulchrior, sanguinolentior, & magnificentior, quod & ipse animadvertebat, hancque aquam pretiosam & sanam esse judicabat, confestimque plus aquæ petebat, ejusmodi majorem hauriebat copiam quàm antea, ita etiam ut cubiculum extendere animum inducerem. Cum igitur rex ille noster potum hunc pretiosum, quem tamen ignari nihil faciunt, ex sententia bibisset, in eiusmodi pulchritudinem & magnificen-

magnificentiam deveni, ut per omne meæ vitæ tempus, neque præstantiorem personam, neque præstantiora facinora videre meminerim. In suum enim me regnum ducebat, & omnes thesauros divitiasque totius mundi mihi demonstrabat; ut etiam nolens volens confiteri cogar, non modo Reginam dixisse, quod ipsa res est, sed etiam majorem partem illis, qui regem nostrum noverunt, describere reliquisse. Auri siquidem, nobiliumque carbunculorum ibi nullus erat finis, renovatio, & restauratio juventutis, naturaliumque facultatum, & amissæ valetudinis restitutio, ablatioque cunctorum morborum familiare illic erat. Hoc autem præ cæteris mihi admodùm arridebat quod homines illius regni creatorem suum noverunt, metuunt & honore prosequuntur, ab eoque sapientiam, intelligentiam, & demum, post hanc temporalem gloriam æternam beatitudinem petunt, & adipiscuntur; quam nobis tribuere velit Deus Pater, Deus Filius, & Deus Spiritus Sanctus, triunitas laude & honore prosequenda in secula seculorum,

Amen.

AUREUM

AUREUM SECULUM REDIVIVUM,

QVOD NVNC ITERVM APPARVIT, ſuaviter floruit, & odoriferum aureumque ſemen peperit.

Carum pretioſumque illud ſemen omnibus veræ Sapientiæ & Doctrinæ Filiis monſtrat & relevat

HINRICUS MADATHANUS.

FRANCOFURTI,
Apud HERMANNUM à SANDE.

M DC LXXVII.

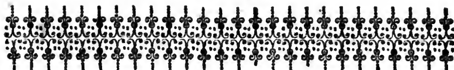
Iacob. in Epist. 1. v. 5.

Si quis inter vos ſapientiam deſiderat, petat illam à Deo, qui dat ſimpliciter, & nemini ex pro brat; & tunc ipſi dabitur.

Symbolum Autoris.

Centrum mundi, granum fundi.

PRÆFA-

PRÆFATIO

AD CHRISTIANUM DIGNUMque Lectorem.

Eramice, pieque Lector, præsertim vos sapientiæ & doctrinæ filij; postquam aliquot ante annos, Deus omnipotens, ad cottidianas ardentissimasque meas preces, oculos meos, per illuminationem spiritus sui Sancti (quo ex omnem sapientiam accipimus, nobisque per Christum à patre missus est) tam late aperuit, ut verum Centrum in Trigono centri, unicam veramque materiam nobilis Philosophici lapidis agnoscerem, atque essentialiter in manibus haberem, nihilominus tamen ferme per quinquennium ignorabam, quomodo videlicet cum illo conducibiliter, recte & decenter rubri leonis sanguinem, & albæ aquilæ gluten ex illo separandi, multo minus illa, juxta proportionatum pondus naturæ, admodum arcte & optume miscendi, includendi, obsignandi, arcanoque igni committendi, mihi procedendum esset, id quod non absque singulari ratione exercitataq; prudentia fieri oportet. Et licet in scriptis, parabolis, & variis Philosophorum figuris, singulari cum industria indagaverim, atque ad multifaria, mirabilia, & partim ex pro-

ex proprio ipsorum cerebello nata ænigmata solvenda, ut plurimum desudaverim: nihilominus tamen reipsa deprehendi, quod omnia ista meræ essent ineptiæ, & vanissima phantasmata, quemadmodum illudipsum Philosophorum Auctores similiter testantur: nempe quod omneis præparationes, quibus de Geber, Albertus Magnus, & idgenus alij &c. eorumdemve purgationes, sublimationes, Cementationes, distillationes, rectificationes, circulationes, putrefactiones, Conjunctiones, solutiones, assentiones, coagulationes, calcinationes, incinerationes, mortificationes, revificationes &c. Similiter & ipsorum tripodes, Athamor, alembicos reverberatorios, liquefactorios, fimum equarium, cinerem, arenam, cucurbitam, Pellican-violam, retort, fixatorium &c. meras sophisticas, seductorias inutilesque res esse, quemadmodum & ego ipse illud in ipsa rei veritate fateri necessum habeo. Nobilis siquidem Natura, quæ propria sua substantia libenter delectatur, de futilitate ista nihil novit. Vnde Theophrastus, in Secreto Magico de Lap. Philosophico, de illis, qui materiam lapidis in vino, imperfectis corporibus, sanguine, Marcasitis, Mercurio, sulphure, urina, stercore, auripigmento, & in herbis, utpote: Chelidonia, Hyssopo, Hedera &c. quærunt, recte ait: Omnia mendaciis & furtis referta esse, quibus homines seducant, crumenas ipsorum emulgeant, tempus temere inutiliterque consumunt, & duntaxat stulta ipsorum capita sequuntur, quod antea nihil potest efficere quod à Natura requiritur. Eja, quæso, dicas nunc mihi quis me in terræ Mineralibus, aquarum distillationibus &c. juvet? an in ijsdem forsitan etiam homines reperiuntur, qui vinum renovant, vel urinam infan-

mingunt, ex quibus metalla conficiuntur: aut pharmacopolas intus esse autumas, qui sic omnia vendant, quibus metalla conficere possis: Stultè, an non intelligis, quod erres, quodque nihil illarum rerum ad naturam pertineat? An Deum separare conaris, quod ex sanguine metalla adtentas? Fac igitur ex equo hominem, vel ex mure vaccam, quæ tum tibi bonum lac largitur: hoc item est multiplicatio Fit autem minime, & quam minus illud fieri potest, tam minus etiam ex antedictis remediis metalla facere poteris. Ars enim non ex natura est, & quod illa creavit, ibi ars nullam operationem habere potest Si fœmina infantem masculum peperit, ex eo tum natura puellulam aliquam formare non potis est: quæ res etiam ad illam applicentur. Ex quibus quivis sanæ mentis facile colligere potest, quomodo, & qua ratione videlicet, & quibus etiam in rebus, benedicta materia quærenda, & reperienda fiet. Nemo autem sibi forsitan imaginetur, multo minus à quoquam artifice sibi persuaderi patiatur, quod, licet etiam vere veram materiam, aut per arcanam Dei revelationem, vel illorum, qui illam cognoscunt, etiã sciat, norit, & in manibus habeat, tum pari modo illam reserandi, purum ab impuro ad summum separandi, & purificandi, omnino intelligat. Ah, mi laborator nimis multum erras. Canis nunc primum in mosco sepultus latitat, & tam ars, quam eruditus animus ad rem requiritur. Vide, exempli gratia, quid ab initio à me audiveris, quod nimirum & ipse per integrũ quinquennium veram lapidis materiam noverim, & tamen, toto isto tempore, modum cum illa procedendi ignoraverim, donec tandem, post annum sextum, potentiæ clavis, per arcanam re-

velationem, ab omnipotente Deo fuit concredita. Eamdem istam clavem vero veteres Patriarchæ, Prophetæ, & Philosophi semper, omnibusque temporibus ut arcanam & occultatam custodiverunt: Si enim, ait Monarcha loco dicto, illud manifesto scriptitassent, ut quilibet cerdo, vel circumforaneus id intelligere potuisset, id magnum esset furtum, nullum vero mysterium, magnaque mala exinde oriri possent quod sane contra manifestam Dei voluntatem fieret, &c. Hisce ex caussis, aliisque, quas partim in Epilogo allegavi, & ne commissum mihi à Deo talentum sepelire videar: idcirco in meo hocce Aureo seculo redivivo, quantum equidem à Natura & Deo mihi concessum est, magnum sapientum mysterium, quale à propriis meis oculis conspectum est, manus meas operi admovere, &, per divinam gratiam, justo tempore magna virtute & gloria iterum susceptum fuit, manifestare volui. Pietatis probitatisq; amans lector illud meum propositum non in malam, sed bonam partem interpretabitur, nec in errorem sese præcipitari patietur, quod interdum contraria simul intercurrant: per Theoriam ad Praxin siquidem aliter procedi non potuit, nec etiam decuit: quum manifestius clariusque hac de professione scribere in Republica chymica serio interdictum fiet: firma spe fretus, omneis illos, Opusculum hocce vera in fiducia, internis animi oculis, quibus nihil omnino negatum est, inspicientes, manu diurna nocturnaque versuros, & simul Deum ex intimis cordis visceribus imploraturos, atque ita, una mecum, occultos mirabilesque fructus Philosophicos, juxta divinam voluntatem percepturos esse. Atque hac ratione sunt & permanent veræ aureæ crucis fratres, & ele-

& electa membra communionis Philosophicæ in confœderatione perpetua.

Epilogi loco, ut etiam Christianus, rerum peritus dignusque Lector, tam proprium; quam etiam cognomen sciat: Idcirco tam ero candidus, illudque (ne quis merito in me aliquid culpare possit) sequentem in modum revelatum volo Sciant itaque omneis & singuli, quod nominis mei numerus siet M.DC.XIII. quo in numero totum meum nomen, per II. mortuas, & 7. vivas perfecte libro Naturæ inscriptum est. Juxta illud litera 5. quinta pars B, & 15. iterum quinta pars 12. est Hisce contentus esto. Datum in monte Abiegno, die 23. Martii, Anno 1622.

Επίγραμμα

Ad sapientiæ & doctrinæ filios.

Quæsivi: inveni: purgavi sæpius: atque
Conjunxi: maturavi: Tinctura secuta est
Aurea: Naturæ centrum quæ dicitur: inde
Tot sensus, tot scripta virum, variæque figuræ.
Omnibus, ingenue fateor, MEDICINA metallis;
Infirmisque simul: punctum divinitus ortum.

HERMANNUS DATICHIUS,
Auth. famulus.

Ostquam miracula Altissimi, mysteria occlusæ Naturæ, & ignitum ardentemque proximi amorem mihi revocassem in memoriam : tunc messis triticeæ recordabar, in qua Ruben, Leæ filius, Dudaim, invenit in campo, quas Lea Rachaeli pro concubitu apud Patriarcham Jacobum dedit. Cogitationes meæ vero admodum profundæ erant, meque porro ad Moysen deducebant, quomodo videlicet ille ab Aarone fusum solarem vitulum potabilem reddiderit, dum igne illum in pulverem redegit, aquæ inspersit, & filiis Israel ad potandum porrexit : adeo ut commodam artificiosamque viri illius Dei destructionem summopere admiratus fuerim. Verum cum cogitationes meas recte comprehenderem, veritatem denique agnoscebam, oculique mei non aliter aperti erant, quam apud discipulos Emausii, qui dominum suum in fractione panis agnoscebant : Et cor in me ardebat, sed ad speculationem ulteriorem me quieti dabam, & somno corripiebar : Et, ecce, Rex Salomon in somnio mihi adparebat cum omni sua potentia, divitiis, & gloria, atque secum universum suum Gynecæum adducebat : Sexaginta erant Reginæ, & octuaginta concubinæ, virginum vero nullus omnino erat numerus : Una tamen ipsius erat columba, pulcherrima, & charissima in corde ipsius. Juxta Catholicum ritum istæ splendidam solemnemque processionem instituebant, qua in Centrum summopere commendabatur amabaturque, cujus nomen erat veluti effusum unguentum, cujus odor omnia aromata superabat, &c. & igneus illius spiritus clavis ad aperiendum templum, & ingrediendum Sanctum Sanctorum, & ad apprehendenda cornua altaris.

Peracta modo dicta ista Processione, monstrabat mihi Salomon unicum centrum in Trigono Centri, intelligentiamque meam reserabat: animadvertebam dein, quod nulla fœmina à tergo meo staret,

quæ

quæ ſanguine commaculato vulnere pectus ſuum renudabat, quo ex ſanguis & aqua ſimul effluebant. Lumbi illius, inſtar duarum lunularum, à Magiſtro factarum, conjuncti erant: Umbilicus ejus erat rotundo alicui ſcypho ſimilis: venter, veluti acervus triticeus, undique roſis circumſeptus: Ubera, quemadmodum duo hinnulorum gemini: collum, veluti eburina turris: oculi, ut vivaria in Heſbona ad portam Bathrabbim: naſus, quemadmodum turris in Libanon, quæ Damaſcum verſus ſpectat: Caput in illa conſpiciebatur, Carmeli inſtar, & crines in capite ſuo, quemadmodum Regis rugis implicata purpura: Veſtes abjectæ illius ad pedes illius jacebant, erantque nimis rancidæ, fœtidæ, venenoſæ, &c. atque tamdem hunc in modum loqui incipiebat: *Stolam meam exui, quomodo eandem iterum induam? Pedes meos lavi, quomodo eoſdem iterum commaculabo? Vigiles, in urbe binc inde obambulantes, me invenerunt, vulnerarunt, & peplum meum mihi abripuerunt..* Quo facto, nimia præ formidine, nec cognitione, in humum decidebam. Salomon vero me rurſum reſurgere jubebat, & dicebat: Ne extimeſcas: Renudatam ſiquidem naturam cernis, & arcanorum arcaniſſimum, quod ſub cœlo terraq; reperitur: Elegans eſt, veluti Thirtza, ſuavis, quemadmodum Hieruſalem: terribilis, inſtar mucronũ Caſtrenſium: & nihilominus eſt pura caſtaque virgo, qua de Adamus formatus & creatus fuit. Obſignatus quidem illius tabernaculi ingreſſus eſt: In hortis ſiquidem habitat, & in duplici ſpecu Abrahami in agro Hebron dormit, & palatium illius in profunditate maris rubri eſt, atque in perſpectibilibus ſpecubus: aer illam peperit, & ignis eandem educavit: Idcirco terræ regina eſt, lac, & mel in uberibus ſuis habet: immo labia illius ſunt inſtar deſtillantis favi: mel, & lac ſunt ſub illius lingua, & veſtium ejus odor ſapientibus eſt inſtar odoris à Libanon: ignaris vero abominatio. Et porro ajebat Salomon: Expergiſcito, & ſpectato integrum meum Gynecæum atque ejuſdem quærito ſimilem: & quamprimum univerſum Gynecæum civiliter ſeſe denudabat. Cogitationibus autem meis intentus, nihil reperire vel judicare poteram, & oculi mei, ne illud agnoſcerem, occluſi erant.

Dum autem Salomon infirmitatem meam deprehenderet, Gynecæum à nuda ista fœmina separabat, & ajebat: *Cogitationes tuæ sunt vanæ, & intellectus tuus à Sole combustus est: memoria tua nebulosa atra est, adeo ut mihi recti judicare possis.* Sed si rebus tuis prope invigiles, & præsentem occasionem non negligas, hujus nudæ virginis sanguinolentus sudor, & niveæ lacrumæ te recreare, atque intellectum & memoriam tuam clarificare & restituere poterunt, adeo ut oculi tui mysteria Altissimi agnoscant, quemadmodum & altitudinem superiorũ, profunditatem inferiorum, totius naturæ, elementorumque vires & operationem quoque accuratè explorabis: Intellectus tuus argenteus, & memoria tua aurea erunt: Omnium pretiosorum lapillorum colores præ oculis tuis apparebunt, eorundemve partus scies, separabisque bonum à malo, & hircos ab ovibus: Vita tua quies erit, sed Aronis tintinnabula te à somno excitabunt, & cythara Davidis, parentis mei, à somnolentia. Ob hunc Salomonis sermonem adhuc vehementius ego terrebar, & supra modum exhorrescebam, partim ob verba ista emphatica, partim ob præsentis Gynecæi Regii splendorem & gloriam. Rex Salomo autem, adprehensa mea dextera, per cellam aliquam vinariam, in arcanum elegantissimumq; aliquod Palatium deducebat, in quo me recreabat floribus, & pomis, cujus fenestræ à perspectibilibus Chrystallis confectæ erant, easdemq; perspiciebam. Ajebat autem ille: Quid vides? Specto, respondebam, ex hoc, in conclave prius, unde egressus sum, & Regium tuũ Gynecęum stat à sinistro, ac nudæ virgines à dextero latere: rubriores earundem oculi vino, & denses illarum lacte candidiores sunt: vestes ipsarũ vero ante pedes deformiores, nigriores, & obscœniores quam rivus Kidron. Elige, inquit Salomon, ex omnibus unam tibi in Amasiam. Ego ipsas & Gynecæum meum pari æstimo. Et quantò magis Virginum mearum Amabilitas me delectat, tantò minus earundem obscœnæ vestes deterrent; & quamprimum Rex sese vertebat, humanissimeq; unam Reginarum suarum alloquebatur. Erat inibi centum annorum aulę Magistra quędam, cinerea stola amicta, nigramq; vittam in capite gestitans, candidissimarum gemmarum numero pictam, atque intrinsecus

trinſecus rubro ſerico ſubductam,& fulvo cœruleoq; ſerico artificioſe intertextam: pallium omnis generis Turcicis Indianiſq; coloribus & figuris elevatū erat. Cana iſta mulier clanculo aliquo nutu mihi dabat indicium,& ſanctè jurabat,ſe eſſe matrem nudæ iſtius virginis, illamque ex corpore ſuo eſſe natam, Virginem caſtam,mundam & abditam,quæ hactenus nullius viri cōſpectum,vel intuitum, pati voluerit: & quamvis undique inter populos in plateis rem cum viris habuerit, nihilominus tamen antehac nullum virum ipſam conſpexiſſe nudam, nec quemquam illam attigiſſe : Virginem eſſe,qua de Propheta ait: Ecce, clandeſtinum natum habemus filium, qui, juxta „ alios,commutatus eſt: Ecce,virgo peperit,virgo,quę appellatur Ap- „ doroſſa,hoc eſt,arcana,quæ alios non patitur. Quia vero hæc ipſius „ filia adhuc eſſet innupta, dotem,ob præſentis belli periculum,recondidiſſe ſub pedes ejus,ne forſitan ab hinc inde graſſante cohorte ſpoliari,& locupletiſſimis ſuis divitiis privari poſſit: ego vero,ob obſcœnarum obſoletarumque veſtium abominationem, me non terreri paterer , ſed illius filiam præ omnibus aliis , in mei amaſiam dilectiſſimam,vitæque meæ voluptatem, eligerem: Quo facto mihi lixivium illa dare & manifeſtare promittebat , quo illius veſtes mundarem: Tunc ſal fluens,& oleum incombuſtibile ad Oeconomiam meam,ac theſaurum inæſtimabilem me conſecuturum dexteram illius, præterea,me cottidie delectaturam , & lævam aſſidue ſub capite meo quieturam eſſe. Poſtquam vero categoricè me explicare conarer, Salomo ſeſe iterum convertebat, torveque me inſpiciens ita ajebat: Omnium ſapientiſſimus in terra ſum,& delectabile meū Gynecęum, Reginarumque mearum præſtantia & gloria aurum ex Ophir ſuperat: Concubinarum mearū ornatus ſolis radios obumbrat,mearumq; virginum decus ſplendorem lunæ: adeo cœleſtes ſunt meæ virgines, inexplorabilis mea ſapientia,& imperſcrutabilis mea intelligentia.

Ad hæc reſpondebam,ſemique terrefactus me flectebam: Ecce,ſi gratiam,coram tè,inveni, quum egenus ſiem,dato mihi iſtam nudam virginem, quam ex omnibus, ad vitæ meæ conſervationem, elegi. Obſcœnæ,inquinatæ,obſoletæq; quidem illius veſtes ſunt: purgabo tamen

„ tamen illas & ex corde illam amabo : Sitque mea soror, sponsa mea,
„ quum uno oculorum suorum, & torque mihi cor meum abstulit, ar-
„ dere me fecit, ut præ amore nimio, æger decumbere necessum habeam. Quibus sic dictis illam quamprimum mihi tradebat Salomon. Oriebatur autem in Gynecæo tumultus, adeo ut exinde expergiscerer, nec, quid mihi factum esset, sciebam: nihilominus tamen illud pro somnio aliquo habebam, & hac de re usque ad sequentem lucem subtiles cogitationes concipiebam. Cum vero surgerem, fusis precibus: Ecce nudæ virginis vestes ante lectum meum jacentes conspiciebam, illam vero videbam, arrectæque horrore comæ, adeo ut frigido sudore totum corpus perfunderetur: attamen, resumpto animo, somnium meum repetebam, &, in timore Dominii, ilud probe repetebam: cogitationes tamen meæ illud minime adsequebantur. Ex modo dictis caussis vestes intueri mihi neutiquam licebat, multo minus in illis aliquid recognoscere audebam : Sed cubiculum meum mutans, sat longo tempore, mera tamen ex ignorantia, vestes illinc jacentes relinquebam, existimans, si forsitan illas attingerem, aut verterem, quod tum memorabile quiddam mihi posset contingere. Verum in somno à nimio vestium fœtore venenoso vehementer infectus & inflammatus eram, adeo ut oculi mei tempus gratiæ itueri haud poterant, neque cor meum ingentem Salomonis sapientiam cognoscebat.

Postquam vero sæpius nunc dictæ vestes per 5. annos in cubiculo meo jacuissent, nec, ad quid prodessent illæ, noscerem, tamdem illas Vulcano consecrare domiciliumque permutare cogitabam. Illis igitur cogitationibus intentus: in sequente nocte centum annorum vetula mihi in somnio adparebat, &, sequentem in modum, asperis verbis me increpabat: Ingratissime mortalium, nunc per integrum quinquennium filiæ meæ vestes, sub quibus præcipua illius Clinodia latitarunt, tibi concredidi: nec tamen toto isto tempore illas purgasti, nec vermiculos ex iisdem sustulisti , & tamen super hæc omnia easdem nunc comburere meditaris: nec tibi sufficit, quod caussa mortis & interitus fies meæ filiæ? Tunc & ego ira inflammabar, eidemque

que respondebam: Quomodo verba ista tua interpretabor: an nunc latronem me facere conaris, quum tamen quinque annorum curriculo filiam tuam minime conspexerim, neç gry quidem de illa inaudierim? qua ratione igitur illius mortis caussa esse potero? Sermonem meum vero interrumpens pergebat illa: Omnia vera sunt: Ii. DEUM tamen graviter peccasti: quocirca etiam filia mea potiri, nec à me promissum lixivium Philosophicum ad abulendas illius vestes, impetrare potuisti. Quum enim ab initio, quo Salomon tibi filiam meam benivole tradebat, istius vestes exhorresceres, Saturnus planeta, avus illius, ira accensus, eamdem, mera ex ira, in id, quod ante nativitatem suam fuerat, iterum commutabat: atque hac ratione Saturnum ex contemptu offendisti, atque ad illius mortem, corruptionem, & finalem denique interitum, ansam dedisti. Illa ipsa siquidem est, qua de Senior ita ait: *Va, va mihi: adferto mihi nudam fœminam, dum corpus meum invisibile, & nondum ego mater facta essem, donec secunda vice nascerer, tunc omnium herbacearum radicum vires pariebam, in essentia mea victoria reportabam, &c.* Ista emphatica corque penetrantia verba admodum peregrina mihi videbantur, attamen Zelum pro virili reprimebam, & contra illa solemniter protestabar, quod de illius filia mihi nihil omnino cõstaret, multo minus ad ejusdem mortem, corruptionem, & interitum ansam præbuissem: illius vestes quidem integrum per quinquennium in cubiculo meo adservassem, præ nimia cœcitate tamen illas nondum cognovissem, nec illarum utilitatẽ excogitare potuissem: atque, ea de caussa, tam coram ipso Deo, quam hominibus essem innocens. Legitima benefundata ista mea excusatio vetulæ materculæ summopere arridebat, meque intuens dicebat: Animadverto & colligo ex syncera tua conscientia, quod sies innocens, atque, ob istam tuam innocentiam, loco mercedis, grande præmium reportabis. Quocirca fideli ex corde, in arcano tamen, tibi revelabo: quod nimirum filia mea singulari ex amore, &, erga te, adfectione, sub remansis illius vestibus canam mormaliatam cistulam post se in hæreditatem tibi reliquerit, quæ crasso, nigro, & rancido panno obducta est, (interea vitrum, lixivio ple-

num, mihi porrigebat, & ulterius loqui pergebat) istam cistulam à fœtore & fordibus, quas à vestibus nacta est, bene purgabis, & tunc nulla clave indigebis, sed seipsam illa reserabit, in qua duplicia invenies: albam, videlicet, argenteam pyxidem plenam egregiorum & plumbo politorum celerium adamantum: dein vestem Attalicam pretiosissimis jaspidibus solaribus intertextam. Et hic thesaurus, & tota relictarum divitiarum substantia beatæ meæ filiæ est, quas omneis, ante transmutationem discessumque suum, tibi hæreditario post se reliquit. Sin itaque nunc thesaurum istum artificiose transponere, summo studio purificare, & tacite, magna tamen cum patientia, in calidam, occultam, vaporosam, perspectivam, humidamque aliquam cellam seposueris, & à frigoris injuria, vento, grandine, pernici fulgure, ejusdemque fervidis ictibus, omnique adeo externa destructione, ad messem triticeam usque, probe custodiveris: tunc demum ingentem hæreditatis tuæ gloriam ac præstantiam reperies, & percipies.

Quibus sic dictis, denuo evigilabam, Deumque anxius invocabam, ut nimirum intellectum meũ revelare dignaretur, ut in somnio mihi promissam cistulam quærerem, & invenirem. Peractis precibus, summo studio ac desiderio in vestibus quærebam, illamque reperiebam. Pannus subductitius autem tam erat durus, undique circumclusus, & à natura concretus, ut illum ab illa separare haud possem: Ille enim neque lixivio sese purgari, aut ferro chalybe, vel aliis metallis sese findi patiebatur. Quocirca, iterum illo relicto, intra cœlum terramque, quid mihi faciendum foret, dubius hærebam: Veneficium „ illud esse credebam, & dicti Prophetici recordabar: Et licet te lava- „ res lixivio, & multum smigmatis adplicares, tamen vitia tua magis „ coram me coruscant, ait Dominus, Dominus.

Et annus iterum transiebat, nec tamen speculando, diligentissimaque inquisitione pannum subductitium istum removere poteram, donec tamdem, ad abigendas cogitationes Melancholicas, in hortum aliquem exspaciarer: post longam denique deambulationem, super silicem considebam, ubi profundo somno corripiebar. Dormiebam,

cor

cor tamen meum vigilabat. Tunc rursum centum annorum Magistra illa aulica mihi adparebat, & ajebat: An filiæ meæ hæreditatem relictam adeptus es? Tristi voce tum ego negando respondebam: Cistulam equidem inveni, vetum pannum subductitium removere omnino nequeo, lixivium, à te mihi traditum, subductitium istum pannum tangere ac solvere nequit. Ad istum simplicem meum sermonem ridere incipiebat vetula ista, & ajebat: An tu nunc cochleas, vel cancros cum testis devorare niteris? An non prius à vetustissimo planetarum coquo maturari, & præparari illos oportet? Dixi tibi, quod canam istam cistulam, cum donato lixivio, ex illo orto, summo studio, non autem externum crudumque istum pannum subductitium purificare, sed illum prius cum sapientum igne comburere necessum habeas, & tunc res prospere succedet: & ad hæc quasdam prunas mihi tradebat, candido semiserico obvolutas, ulteriore cum informatione, ut ex iisdem Philosophicum, & omnino artificiosum, ignem excitare, & pannum subductitium comburere debeam, atque tunc illico cana cistula mihi reperienda foret. Hisce sic dictis, Aquilo, & Auster confestim exurgebant, qui simul hortum istum perflabant. Exinde iterum evigilabam, oculos meos à somno purgabam, & animadvertebam, quod prunæ istæ involutæ ante pedes meos sitæ essent. Illas itaque quamprimum arripiebam, lætusque Deum invocabam, studiis, nocturno diurnoque tempore, incumbebam, & præstantissimi dicti Philosophici tandem recordabar, dum ita inquiunt: IGNIS ET AZOTH, TIBI SUFFICIUNT. Qua de re etiam Esdra lib. 4. ait: *Et porrigebat mihi igne refertum scyphum,* „ *quem ebibebam, atque tunc in me crescebat sapientia. Et Deus largitus* „ *est intellectum, & spiritus meus in memoria conservabatur, osque meum,* „ *apertum, nec aliud quiddam additum est.* Elapsis autem quadraginta „ noctibus, tunc absoluti sunt ducenti quatuor libri: Septuaginta „ quidem pro solis sapientissimis, lectu dignissimi, buxoque inscripti. „ Procedebam hoc modo in silentio & spe, veluti vetula ista matercula mihi revelaverat, donec tandem, post longum temporis tractum, meus intellectus, juxta promissionem Salomonis, argenteus, & memoria mea aurea fiebat.

Postquam vero, juxta informationem & doctrinam vetulæ illius Magistræ aulicæ, decenter, & artificiose admodum thesaurum filiæ illius reposuissem, & occlusissem, utpote splendentes istos Lunares adamantes, & solares rubinos, ex una cistula, & una ex provincia exortas, percipiebam vocem Salomonis, ita loquentis: *Amicus meus candidus, & ruber est, electus inter tot millia: Antiæ illius crispa, atra, corvi instar: oculi, quemadmodum columbarum oculi ad rivulos, lacte loti, stantes in plenitudine: Bucca, veluti Aromatarii hortuli Pharmacopolarũ: Labia, rosarum instar, fluentibus myrrhis destillantium: Manus, quemadmodum aurei annuli, Iaspidibus Boreis exornati: Corpus, veluti ebur Sapphiris decoratum: Pedes, quemadmodum columna marmorea, aureis pedibus fulti: Species, quemadmodum Libanon, electa, cedrorum instar: Guttur ejus suave, & dulce: talis amicus meus est, amicus meus talis est, ô filia Hierusalem. Conservabis itaque ipsum, nec citius dimittes illum, donec ipsum in matris ædes adferas, inque matris suæ cubiculum.*

Hisce sic à Salomone dictis, responsum nullum ad ista dare poteram, sed obmutescebam, & tamen inclusum istum thesaurum reserare statueram, ut in pace & tranquillo manere possem: tunc alio è loco talem vocem audiebam: *Adjuro vos filias Ierusalem apud capreas cervasque in campo, ne videlicet amicam meam exsuscitetis, neque moveatis, donec illud ipsi sibi placeat: Conclusus enim hortus est: conclusa scaturigo: fons obsignatus: Vinea est ad Baalhamon: Vinea Engeddi: Nucis: aromatumque hortulus: Mons myrrhinus: Thuris collis: Lectus: Lectica: Corona: Palmarum pomus: Flos in Saron: Sapphirus: Iaspis Borea: Murus: Turris, & Lorica: Viridarium: Horti fons: Fons aquarum viventium: Principum filia, & amor Salomonis in voluptatibus: Matris est amantissima, & electa matris suæ, caput illius vero plenum roris, & antia guttis nocturnis referta sunt.*

Istum per sermonem revelationemque tam late informatus eram, ut etiam sapientum scopum cognoscerem. Quocirca occlusum thesaurum intactum relinquebam, donec Dei misericordiâ Nobilissimæ Naturæ operatione ac labore mearum manuum omnia feliciter absoluta essent.

Brevi tempore post, in die Novilunii, Eclipsis in Sole conspiciebatur,

tur, horrendo aſpectu: ab initioſo caliginoſis viridibus, mixtiſque aliquantulum, coloribus, donec tamdem omnino atra fieret, cœlumq; terramq; obſcurabat: Homines erant anxii, ego autem lętabar, ingentemque Dei miſericordiam & Regenerationis Myſterium mihi in memoriam revocans, quemadmodum etiam granum tritici nobis ab ipſo Chriſto propoſitum innuit, quod, niſi terræ injectum putreſcat, nullos profert fructus. Et accidit ut Eclipſis iſta nubibus obtegeretur, & ſol micare inciperet: nihilominus tamen tres partes adhuc valde caliginoſæ erant. Et ecce: *Brachium nubes penetrabat, & corpus meum, ob ſpectaculum iſtud, tremebat, litteras, quatuor dependentibus ſigillis in manu habebat, quibus inſcriptum erat: Ater, aſt ſuavis admodum ſum, ô filiæ Hieruſalem, veluti tabernaculum Kedar, & tapetes Salomonis: Non me intuemini quod ita niger ſiem, ita enim à Sole combuſtus ſum.* Quamprimum vero fixum in humidum ageret, Iris ſeſe extendebat, eramque memor fœderis Altiſſimi, fidelitatiſque mei Doctoris atquę informatoris. & Ecce: Ope Planetarum, fixarumque ſtellarum, Sol tamdem Eclipſim ſuperabat, omnibuſq; montibus & vallibus, dies admodum ſerenus illuceſcebat: tunc omnis formido terrorq; ceſſabant: omneisque, qui diem iſtum viderant, in Domino exultabant, & dicebant: *Hyems tranſiit, pluvia ceſſavit: Flores in terra provenerunt: Ver acceſſit, & turtur in terris exauditur. Ficus, viteſque palmites recuperarunt, & gratum de ſe odorem ſpargunt. Cito igitur vulpes capiamus, vulpeculas, inquam, vineam corrumpentes, ut maturas uvas colligamus, facto vino potemur, & juſto tempore lacte, melliſque favo cibemur, ſaturiq; atque ebrii ſiamus.* Poſtquam vero dies inclinaſſet, & adveſperaſſet, totum cœlum colorem ſuum immutabat, & vergiliæ fulvis radiis exortæ, naturalem ſuum curſum per noctem abſolvebant, uſque dum manè, Rubedine Solis ſuparatæ obumbrarentur Et ecce ſapientes, in terra habitantes, à ſomno expergiſcebantur, cœlum intuebantur, & dicebant: *Qualis eſt, quæ, inſtar auroræ, prorumpit, elegans ut luna, electa, veluti Sol, & nulla illic reperitur macula: ignitus eſt illius fervor, & flamma Domini, adeo ut etiam multa aqua amorē extinguere neque fluvii*

illam suffocare possint. Quocirca illâ minime deseremus, nostra soror illa est, etiamsi parva facta fuerit: nulla habens ubera: illam tamen in matris suæ adeis reducemus: in palatium perspectivum, ubi fuit antea, ad sugenda matris suæ ubera: atque tunc eminebit veluti Turris Davidis, munita propugnaculis, in qua mille pendent clypei, omniaque arma fortium. Egredientem illam filiæ felicem prædicabant, Reginæ & concubinæ laudabant illam. Ego vero prostratus humi in genua Deo grates debitas persolvebam, sanctissimumque illius nomen celebrabam.

EPILOGVS.

ET nunc, dilecti uterque sapientiæ & doctrinæ filii mei, omni in potentia & gloria, ingens mysterium sapientum, & Spiritus revelatio absoluta est, de Quo Princeps & Monarcha Theophrastus, in Apocalypsi Hermetis, inquit: Esse numen unicum; divinum, mirabile, & sanctum munus, totum mundum continens, in ipso esse, simul verum fieri, & vere superare elementa, Quintamque Essentiam. Nullum insuper oculum conspexisse, aurem nullam audivisse, nec ad ullius hominis cor descendisse id, quod cœlum huic Spiritui veritatis naturaliter insinuaverit: in eo solo veritatem consistere, unde etiam vocem veritatis nuncupari, cujus ex viribus Adamum, cæterosque, Patriarchas, Abrahamum, Isaacum, & Jacobum, corporum suorum sanitatem longævamque vitam adeptos esse, & tamdem sub eo magnis in divitiis floruisse. Hunc per spiritum Philosophi VII. artes invenerunt, & divitias suas consequuti sunt. Noahum arcam, Salomonem templum, Moysem tabernaculum cum eo exstruxisse, &, per hunc, aurea vasa à puro auro templo intulisse: atque ipsum etiam Salomonem ejusdem beneficio multa egregia opera, in honorem Dei perfecisse, multaque ingentiaque facta per eundem effecisse. Esdram Leges cum eo iterum instituisse: Mariam, Moysis sororem liberalitatem ex eo exercuisse: atque illum ipsum spiritum apud Veteris Testamenti prophetas frequenter in usu venisse. Item, esse illum ipsum omnium rerum Sanctificationem & Medicinam, ultimam explorationem,

tionem, ultimum summumque naturæ mysterium, hoc est, spiritum Domini, qui orbem terrarum impleverit, aquis, ab initio, supernatarit, quem mundus, absque clemente arcana Spiritus S. inspiratione, aut sine arcana informatione eorum, qui ipsum norunt, comprehendere non potuerit, & à mundo æstimari satis nequeat, quemque universus mundus, ob vires suas desideret, quemque Sancti ab initio mundi conditi quæsierint, & videre ardenter gestierint. Intrare namque illum in VII. Planetas, elevare nubes, depellere nebulas, rebus omnibus lucem præbere, omnia in aurum argentumque convertere, omnem largiri sanitatem, abundantiam & thesauros, lepram sanare, Hytropisin curare & ipsam Podagram, faciem clarificare, vitam prolongare, confortare tristes, ægros sanos reddere, omneisque defectus tollere: immo esse omnium mysteriorum mysterium, ex arcanis rebus omnibus arcanum quiddam, omniumque rerum sanationem atque Medicinam. Item esse illum desideratam scientiam, remque gratissimam rerum omnium, quæ sub Lunæ Circulo sunt, qua cum Natura confortetur, & cor, una cum membris suis, renovetur, florida ætas conservetur, senectus propellatur, morbi destruantur, & totus terrarum Orbis renovetur: esse & manere illum impervestigabilis alicujus Naturæ, infinitæ potentiæ, & insuperabilis præstantiæ & gloriæ.

Item esse spiritum istum supra omneis res cœlestes, vel Spiritum, electum spiritum, qui largiatur sanitatem, fortunam, lætitiam, pacem amorem, in genere omne malum depellere, destruere egestatem & miseriam, efficere quod aliquis malum neque loqui, neque cogitare possit, explere omnium humanorum cordium desideria, & piis tribuere honorem temporalem, malis vero, illo abutentibus, pœnam æternam.

Atque sic, in nomine SS. Trinitatis, paucis istis verbis magnum Nobilissimi Lapidis Philosophici mysterium, & summum sapientum Festum magna solemnitate tandem conclusum volumus.

Altissimo, omnipotentissimoque Deo, artis hujus Creatori, cui placuit, ut miserrimo mihi homini peccatori, propter sacrosanctum aliquod

aliquod votum, ista cognitio revelaretur, æterna fiet laus, gloria, honor, & gratiarum actio, cum adnexa humillima, ardentissimaque oratione, ut cor, sensum, animumque meum, per spiritum suum ita dirigere dignetur, ut hoc de mysterio coram nemine loquar, multo minus impiis communicem, neque ulli alicui Creaturæ revelem, ne voti ac juramenti immemor Effractor cœlestis sigilli, & perjurus AUREÆ CRUCIS FRATER existam, divinam Majestatem summè violem, atque eo ipso certissimum, in Spiritum S. peccatum non inscius committam. Id quod Deus Pater, Filius, & Spiritus S. laudatissima, individuaque Trinitas clementissime præcaveat, constantissimeque me custodiat. AMEN, AMEN, AMEN.

FINIS.

HYDRO-

HYDROLITHUS SOPHICUS

SEU

AQVARIUM SAPIENTUM,

HOC EST:

OPUSCULUM CHYMICUM, IN quo via monstratur, Materia nominatur, & Processus describitur, quomodo videlicet ad universalem Tincturam perveniendum, hactenus nondum visum.

Publici emolumenti & utilitatis universalis causa typis publicis subjectum.

FRANCOFURTI,
Apud HERMANNUM à SANDE.

M DC LXXVII.

AQUARIUM SAPIENTUM.

Hoc est:

BREVIS EXPLICATIO ADMIRANDI præstantissimique Aquarii Sapientum, quod alias Lapis Philosophorum appellatur.

IAm ab initio mundi omnibus temporibus multi & singulares à Deo summe illuminati, & experientissimi Philosophi, & sapientes Gentiles extiterunt & reperti sunt, qui naturam & vires inferiorum creaturarum diligentissime considerarunt, & exacte discere conati sunt. Ex quibus omnibus magno desiderio & labore indagârunt, num aliquid in rerum natura foret reperibile quod terrenum hominis corpus, à destructione & mortalitate tueri, & in perpetuo vigore atque statu integro conservare posset. Ex singulari enim, divina influentia, & naturæ lumine, viderunt atque cognoverunt, quod singulare arcanum, & mirandum quiddam hocce in mundo esse oporteat, quod DEUS omnipotens in humani generis emolumentum constituisset, nimirum ut omne illud, quod in universo terrarum orbe imperfectum, mancum, corruptumque esset, iterum per singularem arcanamque istam rem renovaretur, in statum integrum perfecte restitueretur.

Diligentissima autem exactissimaque ista sua indagatione tamdem hoc explorarunt atque didicerunt, quomodo videlicet nihil omnino in hoc mundo reperiendum esset, quod terrenum corruptibileque corpus à morte liberare posset (utpote Protoplastis, Adamo & Evæ, in pœnam constituta impositaque esset, atque ab ipsorum

posteris numquam sese separari pateretur) nisi rem hanc unicam, quæ in seipsa à natura incorruptibilis, & à Deo, hominis in emolumentum, ordinata est, ut corruptionem auferret, omnia imperfecta corpora iterum sanare posset, senectutem purgaret, & vitam brevem, quemadmodum in Patriarchis primævis, prolongaret.

Admirandum & secretum hoc subjectum probi peritique Philosophi summa diligentia & studio tam diu investigarunt, donec illud, illiusq; nobilem usum invenerunt, quo, per omne vitæ suæ tempus sese recrearunt & conservarunt idem hoc mysterium magnum & subjectum omnis mirabilitatis ante ipsos, omnes quoque S. Patriarchæ vere sciverunt & habuerunt, atque, absque omni dubio, Adamo parenti trismegisto à Deo ipso ab initio revelatum monstratumque fuit, idque postmodum omnes Patriarchæ ab ipso (Adamo) hæreditario jure acceperunt, & ex illius viribus, corporis sui valetudinem, longævamque vitam, ac simul ingentes divitias impetrarunt atque consequuti sunt. Divinam, imo admirandam istam rem ante dicti Gentiles postquam illam adepti fuissent, pro singulari Dei dono, summaque arcanissimaque arte habuerunt, atque nihilominus simul juxta viderunt, quod illa, per divinam providentiam, pauciori hominum parti revelata, & majori hujus mundi parti occultata fiet & maneat: ea propter etiam eamdem omni tempore pro virili, summo studio celarunt.

Ne tamen post ipsorum obitum oblivioni denuo traderetur, sed & ad posteros porro propagaretur atque conservaretur: idcirco illam libris suis inseruerunt, atque hac ratione fidelissimis suis discipulis multas præclarissimas instructiones & doctrinas de ejusmodi scriptis communicarunt, atque post se reliquerunt: id omne tamen verbis allegoricis ita occultarunt atque implicarunt, ut etiamnum pauci reperiantur, qui sufficiens certumque fundamentum exinde haurire possint. Illud autem certis de caussis nec temere ab ipsis factum est, ut ij, qui sapientiam hanc quærunt, Deum (in cujus manu omnia sita sunt) eo citius ardentiusque, ad impetrandam illam, invocent, &, post-

& postquam ea ipsis revelata fuerit, ipsi soli gloriam honoremque attribuant, gratesque debitas persolvant: ne prӕterea quoque margaritӕ nobilissimӕ porcis projiciantur. Si enim illud impio mundo manifestaretur, tunc, ob nimiam suam avaritiam, nihil aliud, nisi hoc unicum, desideraret, & tamdem, neglecto omni labore atque diligentia, dissoluta ferinaque vita subsequeretur.

Etiamsi vero toties dicti philosophi de prӕstantissima ista arte diversimode multumq; disputarint, illamq; etiam, modo dictam istam ob causam, multis peculiaribus singularibusque nominibus, parabolis, mirabilibus, peregrinis sophisticisque verbis indigitaverint: nihilominus commutatitiis istis locutionibus, unanimi omnium consensu ad unicum scopum unicamque materiam in arte necessariam ducere & monstrare voluerunt. Quamplurimi tamen artis indagatores à secreta istâ materia sӕpissimè aberrarunt & limites eo ipso transgressi sunt. Omnibus enim temporibus in hodiernum usque diem, non duntaxat plebeij, verum etiam alij multi eximij & philosophiӕ peritissimi Viri reperti sunt, qui sapientiam illam anhelarunt: Eamque non solummodo summo studio, sed etiam magno labore & sumtu quӕsiverunt, & impetrare desiderarunt: numquam tamē ad illam pervenire, multo minus illius participes fieri potuerunt. Immo ut plurimi, aureo hamo piscaturi, sӕpenumero in irreparabilia damna se ipsos prӕcipitarunt, & tandem summo cum ludibrio ab illius indagatione abstinere coacti sunt. Ne tamen de arcanӕ hujus artis fundamentali certitudine aliquis dubitare queat, illamque ex impij hujus mundi more atque consuetudine, pro mero figmento forsitan habeat: eapropter, exceptis nunc iis, quorum in ipsa SS. scriptura fit mentio, saltim authenticos Philosophos, una cum aliis ipsorum Successoribus, qui artem istam vere norunt, habuerunt, illiusque participes facti sunt, heic ordine & nominetenus in medium adferam, quales sunt: Hermes Trismegistus, Pythagoras, Benedictus Iesu. Alexander magnus, Plato, Theophrastus, Avicenna, Galenus Hippocrates, Lucianus, Longanus, Rasis, Archelaus, Rupescissa,

Auctor Rosarii majoris, Maria Prophetissa, Dionysius Zachar. Haly, Morienes, Calid. Constantius, Serapion, Albertus Magnus, Estrod, Arnoldus de Villa nova, Geber, Reinmundus Lullius, Rogerius Baco, Alanus, Thomas Aquinas, Marcellus Palingenius: & illi qui neoterici, & hodiernis nostris temporibus vixerunt, utpote: Bernardus Trevisanus Comes, Fr. Basilius Valentinus, Philippus Theophrastus, & plureis adhuc alii. Quemadmodum nullum omnino est dubium, quod adhuc hodierna luce aliqui, qui, per Dei gratiam, illius sunt participes, illaque arcano sub silentio, etiam cottidie fruuntur, inveniri possent. Cum itaque ordine nunc commemorati Philosophi de summo isto Magisterio vere, & absque omni fuco, scripserint, atque insuper demonstrationem suam ex vero fundamento, & recta scaturigine Naturæ, didicerint: reperiuntur, vice versa, multi pseudophilosopi & impostores, qui de artis illius scientia falso gloriantur, & simili modo de eadem docere conantur, supra dictorum Philosophorum scriptis, pro doli sui operculo, turpiter nefarieque abutuntur hominum oculis glaucoma objiciunt, salivam movent, iisdemque, pro lubitu suo imponunt. Quocirca tam ipsi impostores: quam falso decepti sequentem admonitionen probe perpendere necessum habent.

Alpha; Chymista nota; Græcorum quod tibi beta
Literulam. π *monstrat, fertur & hac alibi.*
Hanc memora, recti prætextu fallito nullum,
Et fac, ne claudas voce gemente diem.

ITEM.

Non fidas Chymico qui distillaverit æra
Ex cista, si tu cautus es, ergo cave.
Si non vis damnum sanna sentire nefandum,
Aufuge tunc tantos improbitate viros.
Simplicis ingenij sequere & pietate modestos,
Non tumidos: laus est posse, bonoque frui.

Tales

Tales dic modo ubi invenies?

Quare tamen caros, belle haud cecidere per annum hunc.

Praecellunt reliquis pondere, reque opere.

Cum itaque adhuc fideles diligentesque laboratores & diſcipuli arcanæ hujus artis philoſophicæ, qui libenter recta certaque via, abſque multis aliis ambagibus, ad illam proficiſci conarentur, multis in locis reperiantur, qui tamē per dictos ante homines improbos ſophiſticosque impoſtores, eorundemq; nullius pretij latratus atque prætenſiones partim ita perturbantur, errorique implicantur, ut multi pene neſciant, an in eadem (arte) ulterius progredi, vel retrocedere debeant. Idcirco de arte iſta pauca equidem, vera tamen, & fundamento ſuo fulta, in lucem proferre atque explicare conſtitui. Etiamſi vero me indignum judicem, qui de tanto myſterio tractare, vel ſcribere debeam: nihilominus tamen cum per DEI TER OPT. MAX. gratiam, (ut ſine gloriæ cupiditate heic loquar) eo uſque progreſſus ſim, quò pauci, imo tot mille minimè pertingunt, ne etiam præterea talentum, indigno, ab omnipotente Domino feudatario clementiſſime conceſſum apud me ſepultum latitet: ea propter omnibus philo chemicis ex fideli corde (quantum decebit) Epitomen & Declarationem totius iſtius artis, ac ſimul etiam, qua ratione videlicet ad ipſam pervenire poſſint rectam ac infallibilem immo certiſſimam viam præmonſtrabo ſi fortè per divinam gratiam quorundam oculi aperiri, à præconcepta ſua falſa opinione ad rectam ſemitam deduci atque porro magnalia Dei eò magis manifeſtari contingat: Pro memoria autem ac faciliori intellectu tractatum iſtum in quatuor partes diſtribuam.

In Prima indicabo: principium & introitum artis hujus, & quomodo quis ad iſtam ſeſe præparare debeat.

In Secunda, per philoſophicam deſcriptionem & inſtructionem materiæ qualitas conditio ac cognitio, totus ibidem præparationis modus ac regimen indicabitur.

In Tertia de uberrima artis utilitate, ineffabili efficacia & virtute, ipſi conceſſa, dicetur.

In

In Quarta spiritualis Allegoria sequetur, cum toto hocce Magisterio, quod vera idea veri, cęlestis sempiterni benedictique lapidis angularis Altissimi est, per omnia conformis, ubi simul vera & necessaria manualis operandi praxis breviter ac simpliciter (speciosis siquidem ambagibus haud delector) describetur.

PRIMA PARS.

Psal. XXV.

Quis est qui Dominum timet? In via optima ipsum informabit.

PRimo, omnis pius Deumque timens Chymicus, artisque istius Philosophus ante omnia hoc consideret, quod nimirum istiusmodi arcanum, non dumtaxat pro summa atque maxima, verum etiam pro sancta arte (quum summum cœlesteq; bonum, & Sanctissimũ omnipotentis in ea imprimatur atquè depingatur) & habenda, & censenda siet. Idcirco si quis ad summum & in effabile illud mysterium pervenire cogitat, is sciat, quod talis ars non in hominis potestate, sed in clementissima Dei voluntate consistat, quoque non VELLE, vel desiderium, sed MISERERE omnipotentis ad illam promoveat. Quapropter ante omnia te pium esse, cor tuum ad eum solum elevare, vera, ardentissima, minus dubia precatione, ab eo solo donum illud rogare oportet. Ab eo solo siquidem datur atque impetratur.

Si itaque Deus omnipotens (qui omnium cordium Scrutator est certissimus) in te rectum, fidelem, minusque dolosum animum cernit atque deprehendit, quod nimirum illud ad nullum finem alium, quam ad solam ipsius laudem atque gloriam, rimari & discere coneris, tunc, procul omni dubio, juxta illius promissionem, te quoque exaudiet, teque, per spiritum suum Sanctum, ita ducet, ut per media ad aliquod initium commode pervenire possis, de quo sane ne unquam tibi cogitandum fuisset, adeo in corde tuo ipse sen-

ſenties, quomodo nimirum Deus clementiſſimus orationem tuam clementiſſime etiam exaudiverit,& ad felicem ingreſſum, tibi quaſi jam jam revelationem exhibuerit & monſtraverit.

Poſthæc,proſtratus in genua tua, humili contritoque corde ipſi, pro precum tuarum axauditione, grates debitas, laudem, gloriam, honoremque perſolvas,ſimulq; iterum etiam atque etiam roges, ut inchoatam iſtam gratiam, quam jam modo in corde tuo percepiſti, porro per ſpiritum ſuum ſanctum propagare, teque ita regere dignetur, ut profundo hoc myſterio, poſtquam plenariè ac perfectè tibi revelatum fuerit,recte uti,illudque ita tractare queas, ut id ad ſolam ſanctiſſimi ipſius nominis gloriam & honorem, indigentisque proximi commodum & utilitatem dirigatur.

Memento præterea,ne ſub jactura æternæ tuæ ſalutis atque beatitudinis,forſitan myſterium illud indigno vel impio alicui reveles, multo minus communices, aut, illius participem ipſum facias, in ſumma neutiquam iſto abutaris,ſed,uti modo diximus,ad ſolam Dei gloriam, non vero ad propriam tuam laudem convertas, memineris etiam, niſi id feceris ſed cum periculo transgreſſus fueris,te pœnam Dei haud evaſurum, & ſic longè melius fuiſſet ut numquam de eo aliquid ſciviſſes, aut cognoviſſes.

Si jam hiſce bene perpenſis, te Deo (qui rideri ſeſe non patitur) quaſi devoviſti,& tibi ipſi,hac ratione, metam ſcopumque præfixiſti: tunc tandem primum diſcere incipe,quomodo DEVS, Triunus, ab initio univerſalem naturam ordinaverit, quid illa ſiet,quid poſſit, & quomodo illa, rebus in omnibus, inviſibili quodam modo cottidiè operetur, & ſola in DEI voluntate conſiſtat, habitationemque ſuam inibi habeat. Sine namque natuæ vera agnitione opus illud, abſque temeritate & periculo, ægre inchoare poteris. Naturæ qualitas & proprietas autem eſt,ut videlicet unica,vera, ſimplex, in eſſentia ſua perfecta, & occultus inſuper ſpiritus in ea concluſus ſit. Si itaque illam velis cognoſcere, tunc, æque ac natura ipſa te verum, ſimplicem,patientem, conſtantem,imo pium, & proximo innoxium, & in ſumma,regeneratum novumque hominem eſſe oportet.

Si te ita constitutum esse agnoveris, tunc natura ad naturam sese mox adaptabit, atque conformabit , & juxta simul in effabilis tam corporis, quam animæ, utilitas in te fiet conspicua.

Indagatio & speculatio enim istius artis tam summe utilis conducibilisque tibi erit, ut, si principia in ea recte cognoveris, te quasi violenter ad miraculorum divinorum cognitionem ductura sint, adeo ut eo ipso omne illud, quod temporale, & coram mundo in summo habetur pretio nullius pretij æstumaveris. Vice versa vero qui per divitias ad artem istam anhelare nititur, illamque ad mundi hujus superbiam vanitatemque convertere conatur, is quod ad exoptatum finem perventurus siet, numquam sibi persuadeat. Quocirca animus, atque, adeo omneis tuæ cogitationes ab omnibus rebus terrenis alienæ, de novo quasi creatæ, & Soli DEO deditæ sunto. Probe enim illud notandum est, quod hæc tria: corpus nimirum, anima, & spiritus, conformia esse, atque una simul operari necessum habeant. Nisi enim hominis cor & animus eodem modo quo totum opus elaboratum est, regatur, omnino ab arte errabis.

Itaque juxta illud actiones tuas omneis conformari poteris. Artifex enim heic nihil agit amplius, nisi quod serat, plantet & irriget, Deus autem solus incrementum dat. Quocirca cui Deus adversatur, illi quoque & universa natura inimica est: Qui vero, DEI amicus, illi quoq; cœlum & terra, atque adeo omnia elementa auxilio subvenire coguntur. Si igitur illud exacte consideraveris, & veræ primæ materiæ cognitionem præ manibus habueris (qua de postmodum dicturi sumus) tunc ad Praxin accedere & laboris initium facere poteris. Ubi te iterum Omnipotentis gratiam & directionem in omni tuo proposito, implorare oportet, & opus tuum non tantum facile succedet, verum etiam felicem, fortunatum, exoptatumque exitum sortietur.

ECCLESIAST. XI.

Quique timore Dei manet & verbo suo adhæret,
Officium expectans, nigra nec alba movet.

Argen-

Argentum ex cupro hic & ſtanno condet & aurum,
Atque juvante Deo plura parabit ope
Præſertim cum Iova favet ſibi, fauſtiter aurum
Ex cœnoque luto tunc bene conficiet.

SECUNDA PARS.

Eſai. cap. XXVIII.

Ideo ait Dominus : Ecce pone in Sion fundamentalem lapidem, probatum lapidem, pretioſum lapidem angularem, qui bene fundatus eſt. Qui illum habet, non confundetur.

TOties nunc dictam ſummam Nobiliſſimamque artem Philoſophi in ſcriptis ſuis, ante, & poſt perfectionem, non ſatis laudare, eamdemque ſummis præſtantiſſimiſque titulis non condigne ſatis extollere potuerunt. Idcirco illam ita indigitarunt, atque in genere LAPIDEM PHILOSOPHORUM, vel vetuſtiſſimum, occultum, ignotum, naturalem, & incomprehenſibilem, immo cœleſtem, benedictum, beatificatum, & triunum univerſalem lapidem Sapientum appellarunt. Cauſſa vero, cur videlicet hanc rem, lapidem nominarint, vel lapidi æquiparaverint, ex aliis præcipue hæc eſt, quod illius materia ab initio, tamquam minera ex terra, vere lapis ſit, & deinde, quoniam dura atque ſicca eſt, quæ ceu lapis contundi ac teri, &, poſtquam in tria principia (quæ natura ipſa conjunxit) reſoluta fuerit, ex iisdem de novo in fixum adinſtar ceræ fuſibilem lapidem artificioſe ſecundum legem naturæ coagulari ac digeri neceſſum habeat.

Quantum verò interſit artis indagatoribus cognoſcere primam, alias ſecundam materiam lapidis philoſophici commemorati iſti philoſophi non ſatis inculcare, atque adhortari potuerunt, quæ materia tamen ſaltim unica res, ex qua hic lapis unice & ſolus, abſque ullo

L 2 pere-

peregrino additamento (etiamsi mille nominibus nuncupetur,) præparari necessum habet: cujus qualitatem, speciem, atq; proprietatem etiam mirabiliter descripserunt,& sequentem fere in modum indigitarunt. Quod videlicet illa ab initio ex tribus conjuncta, & tamen dumtaxat unum fiet. Item, ex uno, duobus, tribus, quatuor, & quinque procreata & facta, etiam in uno,& duobus, ubique reperiatur. Magnesiam quoque Catholicam, vel sperma mundi nominant, ex quo omneis res naturales originem suam sortiuntur. Item, quod sit mirabilis & singularis naturæ & formæ habens impervestigabilem ac minus notam qualitatem, quæ nec calida aut sicca sicut ignis, nec frigida aut humida, sicut Aqua, nec etiam frigida & sicca sicut Terra, sed omnium elementorum perfecta aliqua comparatio sit. esse quoque incorruptibilis corporis, quod à nullo elemento destrui possit, sed cum omnibus suis proprietatibus, veluti cœlum & Quinta Essentia quatuor elementa & quatuor qualitates, longè superet. Item esse quoad externum corporalem adspectum, figuram, formam, atque speciem, lapidem , & non Lapidem , ac candido gummi aut aquæ albæ magis similem esse , nominant quoque aquam Oceani, aquam vitæ, immo purissimam benedictissimamque aquam, nec tamen esse aquam nubium, vel vulgaris alicujus scaturiginis, sed crassam, permanentem, & salinosam, atque , pro diversa consideratione, siccam, quæ manus non humectet , pituitosam aquam, duæ è salinosa terræ pinguedine exoriatur. Item, duplicem Mercurium & Azoth , qui superioris ac inferioris Cœlestis atque Terrestris Globi vapore ceu sudore putritus & sustentatus nullo igne consumitur. Ipse enim universalis ac scintillans Luminis naturæ Ignis est, qui Cœlestem Spiritum in se habet, quo ab initio à Deo animatus fuit, qui Omnia penetrans ab Avicenna Anima mundi appellatur. Quemadmodum anima in omnibus humani corporis membris invenitur, & sese movet: ita invenitur & movet sese etiam spiritus iste in omnibus Elementaribus creaturis, qui prætèrea indissolubilis Copula est corporis & animæ, atque adeo purissima & Nobilissima Essentia, in qua etiam omnia mysteria latitant mirabilis efficaciæ

ficaciæ & virtutis pleniſſima. Illi porro infinitam potentiam divinamque virtutem adtribuunt, dum inquiunt: Eſſe illum ſpiritum Domini, qui terrarum Orbem impleat, & ab initio aquis ſupernatarit. Spiritum veritatis quoque illum appellant, qui mundo abſconditus, abſque inſpiratione Spiritus Sancti, vel informatione eorum, qui illum norunt, comprehendi nequeat. Qui quidem in quovis loco ex re quavis potentialiter, in unico vero hoc ſubjecto perfectè ac plenarie tantum reperiatur. In ſumma Eſſe ſpiritualem ſubſtantiam, quæ neque cœleſtis, neque infernalis ſit, ſed aereum, purum, præſtansque corpus, medium inter ſummum & infimum, electiſſimum item & pretioſiſſimum ſub toto cœlo. Vice verſa quoque ab iis, qui rem non intelligant, vel primum diſcere incipiant, pro re viliſſima, & quaſi abjectiſſima, æſtumari: quum tamem à multis prudentibus quæratur quidem, à paucis tamen inveniatur, è longinquo conſideretur, in propinquo accipiatur, & adhæc ab omnibus videatur, à paucioribus tamen cognoſcatur, quemadmodum illud ex ſubſequente adnexo carmine videre eſt.

In tria grande bonum diviſum, eſt attamen unum,
Quod curat mundus nilque parumque refert.
Fert præ oculis, manibus gerit, aſt ignorat id Orbis,
Transcurrit ſubito neſcius arte pede.
Hæ ſunt divitiæ ſummæ: qui noverit artem
Verbum & habens medium, haud ditior ullus erit.

Ænigma Philoſophicum.

IN quo primateriale ſubjectum artis quod Phœnix Philoſophorum dicitur, diviſum Ter Trinum invenitur.

Ænigma Philosophicum.

SIcujusque rei tres particulas tibi dico,
Non est, quod quereris: nam tibi vera fero,
Gramine eges, precibus, trifolino, invise Iehovam;
Quare unum in tribus & de tribus unum aderit.
Mille forent: Anima & corpus quoque Spiritus extant,
Splendent Sal, Sulphur, Mercuriusque gravis.
Tu confide mihi, trifolinum intellige gramen,
Scis vocem & cantum, tunc Sophus arte clues.

ALIUD

MULTO EXPLICATIUS.

REs una hoc mundo est, passim reperitur: & hoc fit
Casu fortuito, sedulitate carens.
Casius & viridis; dictu mirabile numen!
Huicce rei rubidus par color albus inest.
Sicut aqua huc subito fluit & ceu flumina vadit,
Non madidat, magno pondere fitque levi.
Nomina mille darem, ast hæc ignorant quoque mille.
Vulgare est visu, cum tamem arte grave.
Qui medio solvet, sapiens qui tertio & inde
Claudet, subjectum hic nobile rectus habet.

Ænigma aliud.

LApidis hujus genus undique est: conceptio ejus fit in inferno, partus in terra, vitam invenit in cœlo, moritur in tempore, & demum beatitudinem æternam impetrat.

Si igitur indigitata ista virtute prædita materia (quæ partim cœlestis, partim terrena, & ab initio mera confusio seu confusum chaos est, nullius certi nominis aut coloris) Præsto est, ipsaque bene cognoscitur

ſcitur (quam cognitionem etiam philoſophi, omnibus temporibus pro principali operis hujus membro habuerunt) tunc illi omnia requiſita, & quæ porro illius præparatio poſtulare videtur, ſummo ſtudio præſtanda ſunt. Priusquam tamen unicus manuum labor cum illa ſuſcipiatur, neceſſario quilibet pius artifex ante datam doctrinam ſibi ſedulo in memoriam denuo revocet, atque ſimul fideliter ſiet admonitus, ne prius cum arcano iſto opere, & imperſcrutabili, qui ſub iſto occultatus latitat, ſpiritu, ſeſe fortaſſis implicet, niſi illum in profundis ſuis qualitatibus atque proprietatibus, atque pro exigente naturæ conformitate, prius exploraverit. Quemadmodum Philoſophorum aliquis ea de re monet, & inquit: Cum hoc ſpiritu nihil tibi intercedat commercij, niſi prius cognitionem & ſcientiam illius exacte noveris. Mirabilis enim Deus eſt in operibus ſuis, & ſapientia illius caret numero, quique, uti ſupra dictum, ſeſe rideri non patitur. Cujus rei ſane aliquot exempla heic in medium proferri poſſent, quomodo videlicet multi, ſatis leviter operi iſti ſeſe implicaverint, jacta autē alea res ipſis adeo male ceſſerit, ut quidam partim in laboratorio enecati vel alio infortunato caſu graviter læſi fuerint. Non enim levis momenti opus eſt, ut nonnulli ſibi fingunt. & ex eo, quod philoſophi illud luſui puerili & labori mulierum comparant, tam parvi æſtimant. Alia philoſophorum fuit opinio, qui ſecundum operis hujus laborem per ſe ſat facilem, & nullius ferè momenti intellexerunt, illumq; duntaxat iis, quos Deus dignatus eſt & cognitione ejus ditavit, adeo ſimpliciter leviterque indigitarunt. Cave igitur, cave, inquam, & proſpice tibi ne heic nimis tempeſtive te ipſum periculo involvas, ſed potius omne tuum propoſitum fuſis ad Deum precibus, divinoque auxilio, ut ab initio fideliter monuimus, inchoes, & tum nihil omnino timebis, nec ulli forſitan periculo ſubjacebis.

Si itaque nunc te in oratorio tuo ſummo cum ſtudio exercuiſti, & cognitam materiam ad manus habes, tunc in laboratorio diligentiam ſtudiumque tuum commode applicare convenientem laborem ad manus ſumere, & ita initium facere poteris.

Primo

Primo autem sæpius nuc dictam primam materiam, vel primum Ens, quod Philosophi etiam summum Naturæ Bonum appellarunt, ante omnia dissolvere necessum habes: Dein ab aquositate & terrestritate (primo enim terrestre grave, crassum, pituitosum, ac, instar alicujus nebulæ, aquosum corpus intuentibus adparet) purificanda, illiusque caliginosa, crasse nebulosa umbra, qua obumbrata, tibi adimenda est, ut hac ratione, per ulteriorem sublimationem, ipsi cor & interior anima, quæ in ea occultata latitant, exinde etiam dividatur, & in suavem essentiam reducatur.

Omnia hæc perfici possunt aquâ nostra Pontica ac catholica, quæ per cursum suum reciprocum universum terrarum orbem irrigat & fœcundat, quæque dulcis, pulchra, clara, limpida & splendida est, omnem auri ac argenti, carbunculi ac adamantis splendorem mirè superans. Benedictam hanc aquam etiam materia nostra antedicta sibi inclusam servat & continet.

Extractum illud Cor, Animam & Spiritum, postea cum proprio suo Sale (quod prædictæ materiæ in specie insertũ in interiori suo coloris sanguineo-rubei est, post præparationem verò album candidum, clarum ac diaphanum evadit, à Philosophis Sal sapientiæ nuncupatum) iterum destillari ac congelari oportet, ut rursus in rem unicam redigatur. Atque adeo, per tuum hactenus usurpatum processum, (qui labor anterior nuncupatur) primo saltim purum ab impuro, separasti, & visibile invisibile, & dein invisibile iterum visibile, sive palpabile fecisti, quod jam non amplius tam grave grossum ac incultum est, ut erat ab initio, sed lucidissimum odoris etiam suavissimi, Saporis verò penetrantis, naturæ insuper subtilissimæ ac aëreæ ita, ut si aëri permitteretur, de seipso (quamvis in seipso fixum inibi sit) evolaret ac evanesceret: qua de causa Sapientes Aquam Mercurialem, vel Mercurium Solis, & suum quoque Mercurium nominarunt subjectum vero hoc, quamdiu in prædicta forma manserit, absque ulteriori præparatione si in medicina uti volueris, parum utile, sed venenum potius tibi erit.

Quo-

Quocirca si locupletissimo illius dono, & multifario usu frui velis, ulterius procedere, & per alia singularia media & labores, plura tentare te oportet.

Interea tamen necessario & diligenter sies præmonitus, ut Naturæ Operationes, quas successu temporis exercet, probè observes, easque in omni labore tuo æmuleris. Illud si nosti, tunc supradictæ præparatæ aquosæ materiei duas partes sumito, & iterum tres diversas partes; Duas istas priores partes serva. Tribus verò partibus aliam materiam adde, Nobilissimum scilicet à Creatore summè dotatum Auri Corpus, quod primæ materiæ, affinitate propinquissimum eique amicum est. Hujus partem unam in pondere ad duodecimam pro prima Fermentatione addito; Utrumque enim, spiritualis nempe, ac cœlestis præparata aquea Materia, & terrenum hoc Solis corpus conjungi, atque in unum corpus coagulari debent.

Notandum tamen heic est, quod vulgare aurum rei huic non inserviat, sed pro minus idoneo & mortuo quasi habendum siet. Licet enim illud ab Omnipotente Deo omnium metallorum pulcerrimum & pretiosissimum declaratum fuerit, nihilominus tamen, dum adhuc in ærifodinis latitavit, in perfectione crescendi impeditum fuit. Per quotidianum præterea usum, interiores ejus vires, hoc est, Sulphur seu Anima, nimirum debilitantur, & semper adhuc indies rebus aliis illicitis, quæ ipsi minime conveniunt, miscetur, unitur, atque inquinatur. Et sic magis magisque ad rem hanc minus idoneum redditur. Summo igitur studio tibi de puro, vivum spiritum habente auro prospicito, quod in suphure suo, veluti ante diximus, nondum debilitatum, nec sophisticatum sit, sed omnino (si per Antimonium vel per cœlum & Sphæram Saturni transiit, & inibi sese à suis sordibus purificavit) purum deprehendatur, alias Materia altera cum spiritu, & virtute sua in hoc ingredi non potest. Hoc enim opus per omnia purum corpus requirit, nec penes, apud, & circum se impuri quiddam unquam tolerare potest.

Si igitur nunc tam aquæ, quam auri, partes inæquales (quæ duo nondum taxat, QUALITATE, sed etiam QUANTITATE mul-

tum differunt: primum siquidem, post præparationem facile, tenue, subtile, atque molle, altera autem grave admodum, firmum atque durum est) in patera solutoria conjunctæ, & in siccum quasi liquorem, vel amalguma redactæ sunt, tunc primum sex, vel septem diebus in leni calore, qui saltim tepidus sit, relinquas: tunc iterum de prioribus tribus aquæ partibus unam partem detrahe, illamque rotundo vitreo vasculo, phiolæ vel ovo simili, infunde, temperatum liquorem in medium illius pone, & tunc iterum sex, vel septem diebus ita relinquito, & Corpus Solis per aquam sensim dissolvetur: quo facto amborum horum conjunctio suum sumit initium, & unum in altero tam suaviter & eleganter, veluti glacies in aqua calida, miscetur. Idque Philosophi diversimode indigitarunt, atque Sponso, & Sponsæ (quemadmodum etiam Salomon in Cantico Canticorum suo ait) compararunt. Hoc si factum, tunc primam asservatam tertiam partem quoque aliis superaddito, attamen non in uno, vel ad unum diem, sed diversis septem vicibus, intropositum enim corpus alias nimis humidum fieret, & tandem immersum omnino corrumperetur.

Quemadmodum enim semen, dum terræ injectum ab initio nimiam aquam, pluviam, vel humiditatem habet, nullos fructus profert, sed suffocatur & perit agricolæ seges; Ita etiam cum opere hoc nostro comparatum est. Hoc itidem peracto, vitrum, diligentissimè obsignato, vel conglutinato, ne compositum odore, suo destituatur, vel avolet: Pone dein in furnum tuum, eique levem, continuum, aëreum, vaporosum & unius gradus, ignem subministra, qui calori gallinæ ovis incubantis assimiletur.

NOTA.

Philosophi multa scripserunt de vaporoso igne, quem ignem Sapientiæ appellarunt, illumque non elementarem & materialem

nalem, sed essentialem, vel præternaturalem, ignem esse dixe-runt, qui etiam divinus ignis, nominatur, hoc est, aqua Mercurii, quæ vulgari cum igne, auxilio & arte, incitatur; Ab initio leniter digerito & coquito, cave, ne de eo aliquid sublimet, vel, veluti Philosophi parabolice loquuntur, uxor viro imperet, aut maritus imperio suo erga costam suam abutatur, &c. idque tum processum suum ordine continuo, absque ullo alio labore, (solius ignis cura & administratione exceptis) à se ipso perficit: Utpote primo terrenum adjunctum Corpus Solis totaliter solvitur, conteritur, destruitur, & putrescit, atque adeo omnibus viribus spoliatur (ubi sane ab initio caliginosum, postmodum vero omnino atrum nigrumque colorem parit, idque Philosophi caput corvi nuncuparunt, & plerunque quadraginta dierum spatio fieri solet) ita ut tandem Anima eidem quoque exuatur, in altum ducatur, & prorsus separetur, hinc aliquandiu, absque ullis viribus, mortui instar, in fundo vitri, veluti cinis, hærebit. Postea vero, si aucto igne, indesinenter dirigitur, sensim ac guttatim iterum descendit, imbibit, humectat, potat atque conservat Corpus suum, ne omnnino contabescat & comburatur. Denuo deinde ascendit ac descendit, idque septem ferè vicibus. Ubi ignis iterum uno gradu intendi debet, non tamen eum in finem, quasi tibi cum eo properandum siet: Medium & regimen ignis siquidem, in quo plurimum situm est, summa cura & diligentia administrandum est. Interim vero, in vitro, vel vasculo, varia signa & colores, (qui observandi, & bene notandi sunt) apparebunt. His igitur ordine conspectis, bonum est indicium, quod felicissimus eventus subsequuturus siet.

Primùm sese ostentant grana instar piscium oculorum, dein circulus circa illam materiam, quæ jam subrubra, jam albida, tandem viridis & flava fit instar caudę pavonis, postea candidissima ac tandem rubicundissima, donec, adhibito ultimo ignis gradu, anima & spiritus,

cum suo corpore, quod in fundo jacet, in indissolubilem ac fixissimam Essentiam uniuntur, quæ unio & conjunctio, propter ineffabilem admirationem, non sine horrore atque formidine, videri atque considerari potest: Sicque resuscitatum, vivum, perfectum, atque glorificatum corpus videtur & invenitur, quod elegantissimam purpurei coloris rubedinem, instar alicujus Coccini, in se habet, cujus tinctura dein omnia imperfecta corpora immutat, tangit, sanatque, quo de postmodum plura dicturi sumus.

Opere itaque, DEI TER OPT. MAX. ope & auxilio, feliciter nunc ad finem perducto, & Sapientum Phœnice reperta, iterum flexis genibus & corde devoto, Omnipotenti Deo, qui præcipuus, totius hujus operis Rector fuit, pro eximiis suis exhibitis beneficiis & gratia, gratias ages, & tamdem illud, ad illius laudem atque gloriam, in emolumentum membrorum indigentium, & bene collocabis, nec male usurpabis. Habes itaque hic veram totius Processus informationem, quo cum Nobilis hæc ars, & summum opus, ovum nempe Philosophicum, & Philosophorum Lapis, reserari, præparari, & absolvi poterit.

Epilogi loco, & hoc quoque sicco pede minime prætereundum est, quod, si fortuitus aliquis error, vel minus conveniens operatio (quod facile fieri potest, & perfectionem vehementer impedit) committatur, tempestive remedium quærendum, & malo medendum fiet. Si itaque primò videris, quod ante dissolutionem, & nigredinem, aliquid sese sublimet, & ascendat, vel quasi rubrum oleum (quod malum est indicium) materiam supernatet.

II. Si vel ante, vel post albedinem justo citius rubescere incipiat.

III. Si in fine sese non accommodare vel coagulari velit.

IV. Si materia per æstum ita mutata & inversa fiet, ut etiam, dum eximitur, in candente ferro non illico, instar ceræ, liquescat, ferrumq; tingat ac coloret, nec postmodum etiam in igne fixum permaneat. Omnia hæc, certissima sinistræ Dispositionis, Regiminis aut Negligentiæ signa sunt.

Quibus defectibus, ac erroribus, nisi invaluerint, & mature iisdem prospectum

prospectum fuerit, facile occurri, illæque adhuc corrigi poterunt. Summa autem industria, singularia itidem stratagemata & artificiosæ manuum operationes hic requiruntur, quas quilibet peritus artifex omnino nosse debet.

Verum enimvero, in Tyronum, ac discipulorum gratiam media ista quam brevissime hic recensebo: Si igitur dictorum errorum unus, vel etiam plureis deprehenderentur, tunc totum compositum ex vitro iterum sumere, illud denuo solvere, & cum ante dicta aqua Mercurii (quam Philosophi etiam lac virginis, vel primæ materiæ, Lac, Sanguinem, & sudorem: Item, indestructibilem fontem, vel aquam vitæ, quę tamen etiam maximum venenum in se continet, nominarunt) imbibere, humectare & efficacem reddere, & tum iterum tam diu coquere poteris, donec nihil amplius sublimet, vel sursum ascendat, aut congelatio & fixatio in ipso opere perfecte, quemadmodum antea indigitatum est, & recte sese repræsentet: De subsequente sua fermentatione atque multiplicatione in tertia parte, de illius utilitate plura dicentur.

De tempore, præterea, quod ad id requiritur, quando, & quamdiu videlicet ad quemlibet Actum ista expeditio fiat, heic aliquando fusius aliquid dicendum esset, id quod tamen hoc in loco nullo certo termino describi poterit. Dicti enim isti Philosophi diversæ sunt opinionis, cum quemadmodum eo ipsorum Scriptis videre est, semper unus præ altero, effectum tardius consecutus fuit. Verum antehac admonuimus, & diximus, quod in iis omnibus natura (qua ratione illa rebus in omnibus sese repræsentat) bene observanda fiet. Quod si quis facit, illud sedulo observat, & in omni re simul rectum medium tenet, tunc citius tali cum opere ad perfectionem pervenire poterit.

Sed ahortor simul & informo te hac in re, ne sub ingressu anterioris, vel posterioris laboris cum calculo tuo, hunc characterem X, medium, vel punctum transcendere, sed juste dividere, & porro cum dimidia hujus X characteris parte (hoc est, V.) in operis compositione retrocedere debeas. Quo facto, tum postea, si illud iterum conjunctim recolligas & XX. ipsius partem recte numeres, in isto numero

(nisi aliud intercidat obstaculum) vel tempore, cum opere tuo etiam ad finem pervenire poteris. Tali tempore contentus esto. Si enim terminum aliquanto propius quęrere velis, illud temerarium est, & mox heic erratur. Unica siquidem etiam hora te totum mensem retardat, aut, si scopum adtingas, tantundem promovet. Probe tamen notandum tibi est, ne calculum nimis tenaciter contrahas, vel, uti dictum, illum omnino transcendas. Illud siquidem si fieret, abortum produceres. Multi siquidem, per putatitiam suam festinationem, vel imperitiam, ex sperato suo ELIXIR NIHILIXIR quoddam adepti sunt.

Et hoc (cum Magica hæc scientia non adeò levis sit momenti) filiis sapientiæ, ut de eo altius cogitent atque judicent, paucis duntaxat, significare volui.

ÆNIGMA.

Septem sunt Vrbes, septem pro more metalla,
Suntque dies septem, septimus est numerus:
Septem literulæ, septem sunt ordine verba,
Tempora sunt septem, sunt totidemque loca:
Herba septem, artes septem, septemque lapilli,
Septem cumque tribus divide, cautus eris.
Dimidium nemo tunc præcipitare petescet:
Summa: hoc in numero cuncta quiete valent.

PROCESSUS
totius operis breviter hic indicatur.

PRIMUS SIVE LABOR PRIOR.

Materiem dissolve tuam, putrefacque perinde,
Post distilletur, res facque congula fiat.

LABOR SECUNDUS VEL
posterior.

Res conjunge duas, putrefac, nigrato subinde,
Digere, dealbescat donec ab arte tua.

Tandem

Tandem ad supremum rubifacque, coagula prosit
Res arti, hoc facto, fige, vir amplus eris.
Et si tu posthac hoc fermentaveris, orbi.
Totum absolvisti fauſtiter artis opus.
Tunc tantam partem tangas solenniter, & qua
Mille tibi subito multiplicabit opes.

VEL SIC,
quod brevius.

Quare tria inque uno, rursum quare in tribus unum,
Solve & conclude & certior artis eris.

ÆNIGMA,
in quo etiam Processus indicatur.

Spiritus ipse datur pro tempore Corpori, at ille
Exhilarans Animam Spiritus arte cluet.
Spiritus ille animam subito si contrahit ad se,
Nullum se abjungit segregat aque suo.
Tunc tria consistunt & in una sede morantur,
Donec solvatur, nobile corpus, opus.
Putrescat nec non moriatur, separat istis:
Tempore at elapso Spiritus atque Anima
Æstu conveniunt extremo sive calore,
Quisque suam sedem cum gravitate tenet.
Integritas presto est, nulla & Perfectio desit,
Amplis lætitiis glorificatur opus.

Proverb. XXIII. Cap.

Da mihi, mi fili, cor tuum, & placeant oculis tuis viæ meæ.

TERTIA

TERTIA PARS.

Syrach. XLIII.

Quis illum tam alte prædicare potest, quam altus ille est, Operum suorum minimum videmus. Multo majora namque nobis sunt abscondita. Omne enim quod est, id fecit Dominus, & scitum dat Deum timentibus.

DE summa hacce, toties nunc dicta arte, vel ingenioso Philosophorum lapide, ad optatum finem perducto, & de illius laude, virtute & efficacia, ineffabili etiam utilitate non sufficienter scribere, vel condigne satis prædicare potuerunt. Philosophi primò enim pro summa & maxuma felicitate in hac terra æstimarunt atque celebrarunt, sine quo nemo hoc in mundo ad perfectionem pervenire potest. Morienes enim ait: Qui hunc habet lapidem, is habet omne, & nullo alieno auxilio indiget. In eo enim est omnis temporalis felicitas, corporalis valetudo, & omnis fortuna.

Eumdem illum lapidem & porro ita commendarunt, quod spiritus & efficacia ejus, quæ in illo latet, fiet spiritus quintæ Essentiæ, qui sub circulo splendoris Lunaris est, immo esse illum cœli fultorem, marisque motorem. Esse, præterea, illum, præ cæteris cœlestibus spiritibus omnibus, electum spiritum, subtilissimum, Nobilissimum, purissimum spiritum, cui cæteri omneis, tamquam Regi obediant, qui etiam hominibus omnem salutem prosperitatemque conferat, omneis morbos sanet, piis temporalem honorem longævamque vitam largiatur, malos vero, qui ipso abutuntur, æternæ pœnę subjiciat: Et in iis omnibus probatum, perfectum, infallibilemque illum inventum esse. Quocirca illum Hermes & Aristoteles verum, sine mendaciis, certum, omnis certissimi, arcanum, arcanorum omnium, divinam, stultis occultatam, Virtutem nominant. In Summa, ultimum & summum, quod sub cœlo videri possit, & mirabilem conclusionem

sive

sive epilogum omnium philosophicorum operum eumdem nuncuparunt. Quocirca etiam aliquot pii Philosophi omnino statuerunt, quod Adamo primo homini, è supernis illud revelatum, & dein ab omnibus SS. Patriarchis singulari desiderio expetitum fuerit.

Noahus enim, arcæ exstructor, & Moyses, qui tabernaculum, & aurea in eo vasa, quemadmodum etiam Salomon in honorem Dei templum, & multa alia præclara opera, & omnis generis ornamenta, & ingentia alia facta perfecit, longam suam vitam ingentesque divitias, eo ipso impetrasse dicitur.

Quemadmodum etiam Philosophi fatentur, quod per illud septem artes liberales invenerint, & sustentationem suam exinde & quæsierint, & consequuti etiam fuerint. Et hoc Deus in ipsorum emolumentum illis largitus est, ne in suis studiis, & indagatione sapientiæ, paupertatis caussa, forsitan impedirentur, nec à divitibus & impiis hujus mundi, ad adulandum, vel pecuniæ gratia, artem & arcana ista ipsis revelandum, ipsi, una cum sua sapientia, ob mendicitatem suam, contemnerentur & ludibrio haberentur.

Magna insuper & occulta miraculorum divinorum mysteria, atque ingentes Gloriæ divinæ divitias exinde cognoverunt & didicerunt. Et eo ipso quædam corda à DEO excitata ac inflammata sunt, ut ulterius ad ipsius cognitionem deducti fuerint. Per illum namque thesaurum non magnas divitias, mundanam, vel temporalem voluptatem & superbiam quæsierunt, vel consequi concupiverunt, sed multo potius omnem suam voluptatem atque lætitiam ex contemplatione miraculorum in creaturis absconditorum conceperunt: quæ præclara opera & creaturas Omnipotentis sane illi longe aliter consideratunt atque inspexerunt, quam, proh dolor! à moderni seculi hominibus fieri solet, qui easdem haud multo aliter, quam vaccæ & vituli, intueri solent, & simul Nobilissimam hancce artem, propter, avaritiam, luxuriam, superbiam, honorem temporalem, & voluptatem quærunt, in quo longè hallucinantur. DEUS enim istiusmodi dona non impiis, & verbi sui contemptoribus, sed duntaxat piis, qui, in malo & immundo hocce mundo honestam quietam-

que vitam transigunt, honeste sese sustentant, indigenti proximo manus auxiliatrices porrigunt, communicat juxta Poetæ versiculos:

Ingenuisque probis hanc saltem dat Deus artem,
Auro quam mundus solvere forte nequit.
De qua, non opus est, aliquid sciat ordine vulgus.
Impius est, frustra hic quæritat hic lapidem.
Qui tenet hunc tacite, resîdet quocunque loco optat.
Non casum aut furem, nec timet ille malum.
Hac vice sunt pauci, quibus hæc sacra munera dentur,
Fert Deus in manibus, qui placet, huicce dabit.

Etiamsi vero de artis hujus operatione, virtute, & utilitate varia scripta, & per alios luce publica donata fuerint: quomodo videlicet hic lapis, præparatus tamen & plus quam perfectus factus, summa medicina inter omneis medicinas fiet, quo non solummodo omneis morbi, utpote Podagra, & lepra, curentur, sed etiam, à decrepitis usurpatus, eosdem juvenescere iterum faciat, iisdemque amissas suas vires, pristinumque robur restituat, & semimortuos recreet ac vivificet: nihilominus hoc in loco & meo in Tractatu, quum nullus sim Medicus, sicco pede transibo ne tali elogio ipsis ipsorumque facultati aliquid hic præscribere videar: Sed qui illum per Dei gratiam, habet, & commode usurpare novit, illi, judicium & elogium ejus relinquo. De aliis tamen illius qualitatibus & utili usu, ex cottidiana oculari experientia (cujus ipse, divina favente clementia, partim particeps factus sum) pauca hic subjiciam.

Primo, ad agnitionem Dei, quemadmodum etiam ipsa naturæ miracula, quæ artis istius beneficio manifestata fuerunt, quod attinet, pro summa sua dignitate, non sufficienter describere, vel eloqui possum: in hoc enim homo imaginem SS. Trinitatis, in una divina indissolubili essentia, & quomodo illa differat, & tamen unicus saltim Deus fiet, ac simul in secunda persona divinitatis, de humanæ carnis assumptione, nativitate, passione, morte & resurrectione: exaltatione

tione sua itidem, & nobis hominibus, creaturis suis, morte sua merita æterna beatitudine: Porro etiam de purificatione peccati originalis, mediis impetrandis, sine quibus omnium hominum consilia & actiones, omniaque ejusdem opera frustra & nihil sunt: In summa omneis Christianæ fidei articulos, totumque processum, quem homo, per varias tribulationes & angustias, perficere necessum habet, donec tandem iterum ad novam vitam resurgat, elegantissime, tamquam in speculo depictum, videre poterit, quo de postea in Quarta parte plura dicturi sumus.

Secundo, Corporalem naturalemque utilitatem concernens, quæ inde exoritur, quomodo nimirum, per Tincturam suam, omnia imperfecta metalla, perfecta, & in clarum purumque aurum immutentur, illud, promissis meis fidem ut faciam, etiam hic breviter indicaturus sum.

Toties itaque nunc dictus lapis vel Elixir, si ad effectum eo usque perductus fiet, & modo dicto usui inservire & tingere debet: tunc ulterius ut fermentetur augmenteturque, necessum est: alias enim cum Tinctura sua, ob subtilitatem suam, nullam commodam projectionem in aliis imperfectis metallis & corporibus ægre habere poterit.

Quocirca primum una pars toties dictæ medicinæ sumatur, cui adde tres partes Auri optimi per Antimonium fusi & purificati, ac in tenuissimas laminas deducti. Fluant simul in crucibulo, ut moris est.

Quo facto totum compositum etiam in puram efficacemque Tincturam transmutabitur, adeo ut cum unica Tincturæ illius parte, dein etiam mille simplicium metallorum partes tingere, & ad purum aurum redigere tunc potis sit.

Nota: Quo puriora & materiæ propinquiora metalla sunt, eo facilius Tinctura ipsa recipit, & Multiplicatio quoque eo altior & commodior sese repræsentat.

N 2 Omne

Omne enim impurum minusque idoneum, quicquid hic reperitur, separatur, &, tamquam scoriæ omnino abjicitur. Simili quoque modo & cum imperfectis metallis & vitiosis lapillis pretiosis gradatio & transmutatio fieri, & Chrystallum ita tingi potest, ut etiam cum Nobilissimis pretiosissimisque lapillis æquiparetur, & multæ insuper res adhuc aliæ, quæ impio mundo neutiquam revelandæ, eo ipso perfici poterunt. Tales, & id genus alias res præstantissimas sæpius à nobis commemorati Philosophi, quemadmodum etiam adhuc hodie omneis veri Christiani, qui arte & clinodio isto à DEO TER OPTIMO MAXUMO donati dotatique sunt, pro vilissimo & minimo in hocce Magisterio habuerunt: illæ siquidem respectu prioris præclarissimæ rerum cœlestium cognitionis pro nihilo habendæ sunt.

Et in ipsa rei veritate scias, quod ille, cui Altissimus donum illud elementissime concessit, omnem pecuniam atque divitias hac in terra, cœlestium bonorum respectu, non secum ac cænum in plateis æstumet. Cor, omneque illius desiderium enim eò saltim tendit, ut in æterna vita illud, quod heic terreno figuratoque dumtaxat modo conspexit, etiam cœlesti modo & ipsa in rei veritate intueri, eoque frui queat: quemadmodum etiam illud Sapientissimorum Regum Sapientissimus Rex Salomon, lib. Sap. cap. 7. testatur, dum inquit: Majori pretio & carius habebam Sapientiam, quam regna & principatus, charior mihi erat quam divitiæ, nec comparavi illi lapides pretiosos, quoniam omne Aurum in comparatione illius arena est exigua, & tanquam lutum æstimavi argentum respectu illius. Illi itaque, qui artem istam ad honorem temporalem, voluptatem & divitias consequendas, expetunt, pro stulto stultioribus censendi, atque æstumandi sunt, quibus numquam hoc, quod magno sumptu, labore & molestia tamdiu quærunt, & corda, animum, omnesque cogitationes suas ita excruciant, obvenire potest. Qua de caussa Philosophi temporales divitias, (non quod per se malæ sient, Genes. cap. 2. enim à Moyse, aliisque locis SS. Scripturæ pluribus, tamquam res pretiosa, & præclarum DEI donum, summopere commendantur)

tur) sed turpissimi abusus, caussa, ita contemptim habuerunt, ut rem, quæ, ad rectum verumque bonum perveniendi, hominibus magnam remoram injiciat, atque omne reliquum, quod alias in hoc mundo rectum, in perversam confusionem convertat: quemadmodum etiam celeberrimus ille Marcellus Palingenius Stellatus in suo Poemate, (quod Zodiacum vitæ appellavit) sub signo Sagittarii, illud eleganter descripsit, & detestandam avaritiam graphice depinxit, ad quem etiam Lectorem benevolum nunc ablegatum volumus.

Ex quibus videre & colligere est quomodo nimirum vir ille Clarissimus, qui vere hancce artem, veluti ex Naturæ Zodiaco suo deprehenditur, habuit aurum & argentum, tamquam bona temporalia, virtutis respectu, tam nauci æstimaverit atque contempserit.

Quocirca etiam omneis, veluti antea monuimus, Sapientiam, rerumque cœlestium cognitionem, terrenis caducisque rebus longe prætulerunt, & in tota sua vita, omnibusque adeo, suis actionibus solum eventum finemque respexerunt, ut hac ratione immortale nomen, laudemque perpetuam exinde reportare possint: id quod Sapientissimus ille Salomon, in Proverbiis suis cap. XVI. etiam docet, inquiens: Accepta sapientiam, melior enim est illa quam aurum, & intellectus pretiosior argento. Et porro cap. 22. idem ille: Bona fama nomenque, ait, pretiosior est ingentibus divitiis, & ars auro argentoque melior. Syracides, vir ille sapiens, itidem cap. XXIV. ita exhortatur, inquiens: Vide ut bonum nomen retineas, certior enim ille manet, quam mille auri thesauri.

Ob has & alias virtutes, quæ ex ista Lapidis Philosophia promanant, eumdem istum Lapidem, uti dictum sæpius, Philosophi non sufficienter laudare atque celebrare potuerunt: quocirca etiam in Scriptis suis omne studium operamque eo contulerunt, ut ars ista ulterius propagari, sapientia acceptari, & vita denique juxta illam conformari institui que queat. Insipientibus tamen omne obscurum, caliginosum, & intellectu difficile est, veluti Salomon, in Proverbiis suis, ab initio usque ad cap. VI. summopere id conqueritur, summoque studio, ad illam (sapientiam) sectandam, homines adhortatur, & Ec-

clesiast.c.3.ita inquit: Mi fili, humili statu contentus esto, melius id siquidem, quam omne, quod mundus concupiscit. Quo major es, eo magis te humilies, & Dominus tibi tum favebit: Dominus namque altissimus, & magna facit per humiles.

QUARTA PARS.

Psal. LXXVIII. & Matth. XIII.

Aperiam os meum in parabolis, & eloquar arcana à mundi initio.

QUando DEUS omnipotens per divinam suam vocem humano generi arduum & singulare quiddam, de admirandis, altis, cœlestibusque suis mysteriis, revelare voluit, tunc plerumque id fecit parabolice, quæ parabolæ nobis in terrena hacce vita notæ, cottidie oculis nostris observantur, nobisque propositæ atque depictæ sunt. Exempli gratia, cum DEUS Genes. cap. I. I. Adamo in Paradyso, post lapsum, pœnam suam mortalitatem corporalemque mortem videlicet, indicare vellet, illud sequentem in modum ipsi innuere & significare voluit, quod, cum terra per se ipsam nullam omnino vitam habeat, ille vero de terra sumptus formatusque siet, eapropter etiam terræ rursus similis fieri deberet. Item Gen. XV. & XXIII. cap. Dum Deus Abrahamo seminis familiæque sui augmentationem indigitare voluit, illum stellas in cœlo, arenam in mari, & pulverem terræ ad typum intueri jussit. Istiusmodi diversas, peramœnas, suavesque Præfigurationes typicas etiam DEUS in Prophetis populo suo Israelitico, si singulare quiddam ipsi denunciare voluit, proponi & monstrari jussit. Idque postmodum Christus ipse, os & fundamentum veritatis, in suo Testamento fecit, atque adeo res omneis per parabolas, quo melius ejus doctrina intelligeretur, proposuit: utpote dum nobis summam beatitudinem, verbum suum divinum & Evangelium innuit, tum protypo utitur bono maloque semine, sive ziza-

zizania, quam hostis in agrum ferat: Item occultato thesauro & margarita, granulo triticeo, grano synapis, fermento, &c.

(*Vide de hisce Luc.* 8. *Matth.*13 *&* 23 *Luc.*19. *& Matth.*20.*cc.*)

Dum præterea Regnum cœlorum præfigurat, nobis parabolam, de magna Cœna & nuptiis Regis, proponit: quemadmodum etiam universam Ecclesiam Christianam, ejusdemque statum, cum vinea, & Rege à ministro rationem exigente comparat. Item ea quoque similitudine utitur de Nobili Domino, qui famulis suis bona sua concedit, de perdita bove & ove, filio perdito, & id genus parabolis aliis.

Vide Matth. 18. *Luc.* 16. *Matth.* 25. *Luc.* 18. *Marc.* 12.*Luc.* 18. *Luc.* 10.

Quum itaque nobis istiusmodi exempla & similitudines unice & solummodo ideo datæ fuerint, ut illud, quod cœleste, & humanæ imbecillitatis ergo, difficile comprehenditur, eo facilius intelligere, nobisque imaginari possimus: quanto potius igitur æternus DEUS summum bonum, Filium suum, Dominum & Servatorem nostrum JESUM CHRISTUM videlicet, qui totum humanum genus, obedientia & merito suo, de morte æterna liberavit, regnumque cœlorum reparavit, nobis in corporali aliqua figura proponere debuisset? Illud siquidem summum mysterium Dei omnipotentis difficillime ab hominibus comprehenditur.

(*Ephes.* 3. *Col.* 1. *Esa.*45. *Cœli rorem demittant, & nubes pluant justu: Terra sese aperiat, virescat, & proferat Salvatorem.*)

Et licet illud nobis in Veteri Testamento, & alias etiam in aliis typis significatum fuerit, in Isaaci Sacrificio videlicet, & Jacobi Scala, Josephi venditione mirabilique Statu, serpente æneo, Samsone, Davide & Jona: nihilominus tamen DEUS omnipotens tam altum & cœleste bonum, ex abundantia, alia quadam, mirabili & arcana re tamen, nobis hominibus ad magnum Naturæ librum præmonstravit & in lucem protulit, ut hac ratione, juxta alia, etiam corporalem aliquam, visibilem, apprehensibilemque ideam cœlestium istorum bonorum & donorum habere possimus. Quam terrenam corporalem-

talemque rem ille ipse in verbo suo nobis ita proposuit, dum apud Prophetam Jesaiam cap. XXVIII. sic ait: Ecce pono in Sion angularem lapidem, probatum beneque fundatum lapidem: Qui credit, non fugit. Similiter & Regius Propheta David per Dei Spiritum, in CXVIII. Psal. ita inquit: Lapis, quem architecti rejecerunt, angularis lapis factus. Id à Domino factum & mirabile est oculis nostris. Quemadmodum etiam istam præfigurationem modo dictus angularis Lapis Christus ipse Matth. 21. ad se derivat, inquiens: An nunquam in Scriptura legistis? Lapis, quem rejecerunt architecti, lapis angularis factus, à Domino id factum & mirabile est oculis nostris: qui in illum inciderit conquassabitur, in quem autem ille ceciderit, is conteretur. Id quod S. Petrus Act. c. 4. & in sua epist. quemadmodum etiam Paulus ad Rom. IX cap. verbis ferme iisdem repetunt atque describunt.

Illum probatum, benedictum, & cœlestem lapidem JESUM CHRISTUM (*Luc.* 10. *v.* 23. 24.) jam ab initia mundi omneis Archipatres, & SS. Patriarchę, quemadmodum etiam, post illos, omneis à Deo illuminati homines, magno desiderio expectarunt, & summis precibus contenderunt, ut ipsis, juxta promissiones Christum etiam in corporali visibilique specie intueri liceat. (*Rom* 10. *v.* 12 13.) Quocirca si illum in Spiritu recte agnoverunt, & consequuti sunt, tunc illo ipso in nota ipsorum vita delectati sunt, atque adeo in omni periculo, usque ad finem vitæ suæ, invisibili isto fulcro nixi sunt.

Quamvis vero cœlestis & benedictus iste Lapis à Deo toti humano generi, tam divitibus quam pauperibus absque omni merito & gratis omnino in genere datus fuerit: (*Matth.* 11. *v.* 6.) nihilominus tamen ab initio in hodiernum usque diem pauci homines hoc in mundo reperire, & comprehendere potuerunt: immo majori hominum parti omnibus temporibus occultatus, & grave offendiculum scandalumque semper extitit, quemadmodum Esa. 8. cap. de eo etiam ante vaticinatus est, dum inquit: Erit lapis offensionis, & rupes scandali. Item lapsus & laqueus, ubi multi impingent, cadent, confringantur, illaqueentur, atque capientur. Quem Senex ille Simeon

Simeon Luc. 2. cap. etiam in ſpiritu vidit, dum ad Mariam, cœleſtis angularis lapidis matrem, ita dicit: Ecce, Ecce hic, locabitur in lapſum & reſurrectionem multorum in Iſrael & in ſignum, cui contradicitur. Simili quoque modo & S. Paulus ad Rom. 9. idem teſtatur, inquiens: Impegerunt ad lapidem incurſionis, & rupem ſcandali: Qui enim in illum credit, non confundetur. Item S. Paulus in 1. ſua epiſt. 2. Hic lapis credentibus pretioſus, incredulis vero lapis offenſionis & incurſionis, & rupes ſcandali, qui in verbo impingunt, & in eum non credunt, in quo locati ſunt. (*Eccleſ.* 43.) Qua ratione modo commemoratus ille pretioſus, benedictus, & cœleſtis lapis, cum toties ante dicto terreno, corporali Philoſophicoque lapide tam artificioſe conveniat, id hic ex ipſo fundamento, & utriusque deſcriptione demonſtrabitur, & alter cum altero comparabitur. Ex quo cognoſcetur & videbitur, quomodo videlicet terrenus philoſophicus lapis vera quædam harmonia & typus fiet veri, ſpiritualis, & cœleſtis lapidis JESU CHRISTI, in quo nobis à Deo etiam corporali modo proponitur, & ſpecie inviſibili præmonſtratur.

Primum igitur, quemadmodum in vera agnitione primæ materiæ (*1. Cor. 2. Loquimur de arcana &c.*) ante dicti terreni Philoſophici lapidis (id quod pro principali membro, & ſummo myſterio habendum) illis, qui illum præparant (*Rom. 11. O quam profunda &c.*) & eo ipſo, in hac temporali vita, omnem felicitatem (quæ à DEO nobis in æviternitatem parata eſt) conſequi conantur, & ſimul in agnitione cœleſtis æterni lapidis (hoc eſt recti, veri, & vivi DEI, creatoris cœli ac terræ, indiſſolubilis triunicæ eſſentiæ) occupati ſunt, adhuc multo magis intereſt, & plura inſuper ſcire neceſſum habent: idcirco etiam ſupra, in prima parte, univerſalem Naturam, una cum proprietatibus ſuis, ſine qua opus illud fruſtra inſtituitur, ante omnia bene diſcendam atque cognoſcendam eſſe monuimus. Si enim homo ad ſummum bonum pervenire cupit, tunc, præ cæteris, rebus omnibus, primo Deum, dein ſeipſum recte agnoſcere illum oportet (*Act. 17. Nam in ipſo vivimus &c.*) DEUM ſiquidem, & ſeipſum agnoſcere ſi quis diſcit (hoc eſt, ſcire qui nos homines ſimus, unde ſortiamur o-

riginem, ad quid creati, & quam proxime Deo ad fines simus) pro summa sapientia, sine qua difficillime ad supra dictam felicitatem pervenitur, haud immerito & haberi & celebrari debet.

Quomodo & ubi vero talis agnitio summi & cœlestis illius boni reperienda, agnoscenda, aut discenda fiet: (*Eccles.* 24. *Ego sum ubique &c.*) sciendum est, quod illam, quemadmodum & terrenus lapis Philosophicus, qui juxta descriptionem suam in uno & duobus, quæ ubique reperta sunt, saltim in uno, & tamen duobus, est, quæri comparative debeat & oporteat: id quod nihil aliud, quam æternum DEI verbum, & SS. divina Scriptura, Vetus Novumque Testamentum (*Esa.* 8. *Immo juxta legem*) est, in quibus rectus cœlestis, fundamentalis angularisque lapis unice & solummodo quærendus atque inquirendus est: quemadmodum etiam Deus Pater sub ipsa, in monte Taborensi facta, glorificatione, adhoc suum verbum digito quasi monstrat, dum Marci 9. Luc. 9. ita ait: Hic est filius meus, dilectus, hunc audiatis &c. Similiter & Christus, essentiale & æternum DEI verbum ipsum, illud ad se derivat, (*Psal.* 119.) Ioan. 14. sic inquiens: Ego sum via, veritas, & vita: Nemo venit ad patrem, nisi per me, ad SS. divinam scripturam, vel infallibile divini verbi testimonium (*Esa.* 34.) Esa. 8. ait: Ad Legem, atque testimonium. Et Christus, dictus ille angularis ipse Ioh. 5. illud etiam partim requirit, & postulat, dum inquit: Scrutamini scripturas, putatis namque vos habere vitam in ea, & illa est, quæ de me testatur. Unde David quoque in Psal. 119. illud ipsum longe ante confessus est, inquiens: Delector, Domine, in testimoniis tuis, mei enim sunt, consiliarii; Lucerna pedibus meis, Domine, verbum tuum; magis gaudeo de via testimoniorum tuorum, quam de omnibus divitiis. Item, considero vias tuas, & ambulo in tuis testimoniis.

(*Vide Gen.* 13. *Psal.* 45. *Esa.* 9. 49. *Ier.* 32. *Ioh.* 10. 14. *Rom.* 9. 1. *Cor.* 5.)

Porro, ubi, & quo in loco SS. scripturæ (*Eccles.* 24. *à mundi initio*) cœlestis hujus lapidis prima materia, vel essentia, fundata fiet, multis in locis, hinc inde expresse demonstratus & ob oculos

positus

positus est, præsertim vero Mich.cap.5.legitur: Cujus egressus ab initio & æternitate fuit. Ipse lapis angularis quoque illud ipsum testatur Ioh.8. cum Iudæi illum, quis esset, interrogarent, respondit: Primum ille, qui vobiscum loquitur. Et porro ita Iudæos compellat: Amen, Amen dico vobis, antequam Abraham esset, ego eram. Ex quibus testimoniis sequitur, quod nullum initium, sed ab omni æternitate primum suum Ens habuerit, & absque omni fine in omnem æternitatem etiam mansurus est.

Et quamvis illa agnitio nullibi, nisi in DEI verbo, veteri, atque Novo Testamento, consistit, & ex illa ipsa impetrari potest: nihilominus tamen illi, qui eam inquirit, (2.*Tim.* 3. *Et cum tuà pueritia*)indicabo quod summa hic diligentia impendenda siet. Si enim aliquis ab initio ista in agnitione erraret, vel sinistre rem taugeret, is tum omnem suum subsequentem laborem frustra impensurus esset. Omneis idcirco sese recte probare, rectamque auream apprehensionem, in verbi separatione heic recte addiscere, oculos(intellige animi & animæ) bene ac recte aperire, idque interno lumine, 1. Iohan. 5.(quod DEUS ab initio in natura & corde nostro accendit)acute intueri & agnoscere debent; Qui enim externis corporalibus dumtaxat; (literali modo)absque interno oculo & divino lumine illam impetrare nititur, is equidem tam cito *Saulum* pro *Paulo* intueri,&,loco recti, sibi viam erroneam, aut sinistrum intellectum exinde eligere,& haurire poterit:quemadmodum enim hoc in terreno lapide ipsius descriptionem juxta, multis hominum millibus obtigit: ita etiam in hujus cœlestis notitia cottidie, proh dolor, in majore potioreque parte sese repræsentat: id quod tamen non verbo, aut literæ, (illud enim utrimque bene fundatum)sed multo potius oculo, qui in homine falsus est, unice & solummodo imputandum: quemadmodum etiam Christus ipse, Luc.11.& 1.Cor.3.ait: Oculus lumen corporis,si autem oculus tuus nequam est,vel erit,tunc & corpus tuum obscurũ caliginosumq; est, vel lumen in tenebras efficit.Item cap.17. Ecce Regnum Dei,ait,intrinsecus est in vobis: Ex quo clarissime apparet, quod luminis in

O 2 homine

homine agnitio, primum ex intrinseco, & non ab extrinseco, introferri oporteat, quemadmodum id SS. Scriptura multis in locis hinc inde testatur.

Quod externum objectum, uti loqui solent, vel litera imbecillitatis nostræ caussa scripta, interno à Deo implantato & concesso gratiæ Lumini, saltim pro testimonio Matth. 24. quemadmodum etiam orale perceptum verbum, pro incitatione, & auxilio mediato, vel promotione ad illud & habendum & æstumandum est. Exempli gratia: Si tibi alba & nigra tabula proponeretur, & interrogareris, utra illarum pro nigra, aut alba, habenda esset. Sin vero agnitio duorum istorum diversorum colorum non antea in te esset, tunc propositam tibi quæstionem, ex nudis mutisque tabularũ objectis tarde mihi dissolvere posses: (*Ioh. 2. Illud autem vobis scripsi de iis, qui vos seducunt*) Agnitio siquidem non ex istis tabulis, quæ mutæ sunt & mortuæ, & ipsæ non agnoscere possunt, sed ex tuis tibi innatis, & cottidie exercitatis scientiis, suam trahit originem, Objecto quidem, veluti etiam antea dictum movent sensus, & ad agnitionem ansam præbent, ipsam vero agnitionem neutiquam illa largiuntur, sed ab extrinseco, ex agnoscente, & istiusmodi colorum scientiarum judicante proferri oportet. Simili quoque modo si quis à te materialem externumque ignem, vel lumen ex pyrite, in quo ignis, vel lumen, occultatum est, à te expeteret, tunc occultatum & arcanum illud lumen non in lapidem introferre, sed multo potius, per adpertinentem Chalybem, qui necessario adesse, & occultatum ignem in lapide movere & excitare oportet, ex lapide elicere & manifestare necessum habes: qui tamen ignis etiam ante omnia, in bono eam ad rem bene præparato fomite, nisi ignis iste cito iterum extingui & evanescere debeat, excipiendus & adflandus est. Quo facto recte splendentem ignem habere, &, quam diu eundem foveris atque conservaveris, pro lubitu tuo, quicquid volueris, cum eo efficere poteris. Quemadmodum etiam simili modo in homine cœleste & divinum illud lumen occultatum, &, veluti antea dictum, non ab extrinseco in hominem intro, sed ab intrinseco provenire necessum habet. Quod si ab initio à

Deo

Deo per veram fidem, & tum porro per media, auxilia, lectum, auditum, concionatum, & postmodum quoque per spiritum S. quem nobis Christus reparavit, & dare promisit, (*Ioh.* 14. *Nemo venit ad patrem, nisi per me*) in obscuro, caliginosoque, attamen candente corde, tamquam in aliquo fomite, iterum recte inspirari, accendi & splendens fieri potest, in quo nostro corde tum Deus postmodum & laborare & operari habet: In credentium siquidem cordibus, & in luce inaccessa habitationem suam habere expetit. Etiamsi enim nullus homo corporalibus externisque suis oculis Deum unquam vidit, neque etiam videre potest, nihilominus tamen cordis oculis internis videri, judicari, & agnosci potest. Licet quoque & dictum illud clarum lumen in totum mundum splendorem suum immiserit, omneisque homines, absque ulla aliqua differentia adhuc cottidie eluminet: nihilominus tamen mundus, juxta corruptam depravatamque naturam suam illud neque recte videre, multo minus vult agnoscere: quocirca etiam tot tantæque viæ erroneæ, & perniciosæ opiniones de eo audiuntur. Id quod hac in re bene considerandum, notandum, atque observandum est: quod videlicet DEUS homini in summa corporis sui parte non frustra & fortuito duos oculos, auresque totidem communicaverit. Eo ipso enim innuere voluit, quod videlicet homo duplicem visum & auditum, internum atque externum nempe, discere atque observare necessum habeat: adeo ut interno res spirituales judicare, externum vero & suæ quoque parti 1. Cor 2. dare atque adtribuere debeat: Quæ distinctio etiam in verbo Spiritus, & porro quoque Literæ, summa diligentia observanda est: cujus gratia & ego quoque simplicioribus, quo facilius ad meliorem commodioremque triunius lapidis, in quo summa rei sita est, agnitionem informentur atque perveniant, illud paucis saltim innuere & quasi admonitionis loco heic obiter indicare volui.

Quemadmodum autem materia terreni Philosophici lapidis coram mundo nauci, nulliusque pretii æstumatur, immo quasi omnino rejicitur: ita, & simili quoque modo Christus, æternum Patris verbum, clenodium Nobilissimum, & cœlestis probatusque triunius lapis

pis à potiore hominum parte in hoc mundo vilipenditur, ex oculis nostris dimittitur, & ita jam, ut in ipsa rei veritate ita loquamur, fere nihil indignius, vilius, atque abjectius, quam ipsum Dei verbum salvificum. Vnde etiam 1. Cor. 2. præsertim à mundi hujus sapientibus Stultitia appellatur; immo non dumtaxat nauci æstumatur, atque floccipenditur, verum etiam adhuc, tamquam aliqua hæresis damnatur, bannoque proscribitur: id quod pio homini, ad tantam blasphemiam audiendam, summum est cordolium. Verum enim vero ut ut sit recte credentes eo probari, & ante allegata testimonia subsequenter adhuc recte impleri oportet: Id quod etiam Ioannes cap. 1. testatur dum inquit: Erat (intellige verbum) in mundo, & mundus illud non agnoscebat. Item: Veniebat in proprietatem suam, & tamen à suis non recipiebatur.

Quemadmodum etiam corporale terrenumque sapientum Aquarium, cujus virtus atque efficacia imperscrutabilis una cum materia sua multifaria nomina à Philosophis sortitus est, ita etiam NUMEN & LVMEN illud unicum, cujus virtus atque omnipotentia simili modo indagari nequit in SS. Scriptura multos variosque titulos atque nomina habet, quorum præcipua utrimque heic nos ordine recensebimus. Appellatur Lapis philosophorum vetustissimus, occultus vel ignotus, naturalis, incomprehensibilis, cœlestis, benedictus, consecratusque Lapis Sapientum: nominatur verus sine mendaciis, certus certissimorum, arcanus omnium arcanorum, divina, stultis occultata, virtus atq; efficacia, summum & ultimum, quod sub cœlo vivendum, mirabilis epilogus, vel conclusio omnium Philosophicorum operum: Nuncupatur itidem idonea & perfecta omnium elementorum comparatio, corpus incorruptibile quod à nullo elemento tangi queat: Vocatur, præterea, quinta essentia, duplex & vivificans Mercurius, qui cœlestem spiritum in se habet, omnium ægrorum imperfectorumq; metallorum sanatio, æternum lumen, omnium morborum summa Medicina, Phœnix nobilis, summus Nobilissimusq; thesaurus, vel summum Naturæ bonum, universalis triunus lapis, qui à natura ex tribus conjunctus, & nihilominus tamen unicus

unicus eſt,immo ex uno,duobus,tribus,quatuor,& quinque generatur & efficitur. Item Magneſia Catholica, vel ſperma mundi cujus generis & plura alia nomina & titulos apud Philoſophos reperire licet, qui univerſim omneis haud incommode in ſummo perfectiſſimoque numero(millenario)enunciari atque comprehendi poterunt.

Quemadmodum inquam, terrenus Philoſophicusque hicce lapis una cum ſua materia, multa diverſimodaque immo mille pene, uti dictum eſt,nomina habet, inde quoque mirabilis appellatur: ita etiam hi, & id genus alij ſupra commemorati tituli atque nomina multo potius,immo in ſummo gradu à DEO omnipotente & Summo Bono prædicari poterunt. DEUS ſiquidem,immo Dei verbum, æternus illius filius, rectus, æternus, pretioſus,& probatus angularis fundamentaliſque lapis eſt, quem architecti rejecerunt, atque proſcripſerunt. (*Eſa* 28. *Pſ.*118. *Matt.*21. *Act.*4. *Rom.*9. 1.*Pet.*2.) Verus, vetus, imo vetuſtiſſimus eſt, qui ante poſita mundi fundamenta, & ab æterno, fuit. Eſa.45. Dan 7. Eſa.43. Pſal.90. Rectus, occultus, ignotuſque DEUS eſt,ſuper naturalis,incomprehenſibilis, cœleſtis, benedictus, & ſumme laudatus Marc.16. Solus ſalvificus, atque adeo omnium Deorum DEUS,Deut.10. Certus, & verax eſt, qui mentiri nequit,Num.23. Rom.3. Omnium certiſſimus, qui, pro lubitu ſuo,facit quod vult,vel ſolus potens Gen.17.Epheſ.3. Arcaniſſimus & æternus,in quo omnia myſteria &theſauri ſapientiæ occultati latitant, Rom.16. Coloſ.2. Sola divina virtus & omnipotentia, quæ ſtultis, vel ſapientibus hujus mundi occultata & ignota ſunt. Recta unica, & perfecta omnium elementorum eſt comparatio, à quo,per quem,& in quo omnia ſunt & proveniunt, Rom.11.& Jac.1. incorruptibilis eſſentiæ, quæ à nullo elemento diſſolvi vel ſeparari potuit Pſal.16.Act.2.13.Quinta itidem eſt eſſentia,immo omnium eſſentiarum eſſentia,& proprie tamen nulla eſſentia. Verus rectusque duplex Mercurius, vel Gigas geminæ ſubſtantiæ Matth.26. quemadmodum Hymnus de eo canit, Deus à natura,homo heros &c. qui cœleſtẽ ſpiritum in ſe habet,qui omnia vivificat immo vita ipſa Sap 7. Eſ.42. Joh.14. Unicus perfectusq; Salvator omnium imperfectorum

corporum

corporum & hominum est, verus cœlestisque animæ medicus, æternum lumen quod omneis homines illuminat Esa.60. Iohan.1. omnium morborum summa Medicina, recta spiritualis Panacæa Sap. 16. Nobilis Phœnix qui suos, per veterem serpentem, Diabolum, vulneratos necatosque pullos, sanguine suo iterum recreat & vivificat, immo summus thesaurus, vel summum bonum in cœlo & in terra Psal.83 Sap.7. Triuna universalis essentia, quæ JEHOVA appellatur Deut.6. & ex uno, divina essentia, dein ex duobus, Deo & homine, ex tribus, personis videlicet, ex quatuor, utpote tribus personis, & una divina essentia, quemadmodum etiam ex quinque tribus personis, & duabus essentiis nimirum, divinus & simul humanus est. Est, præterea DEUS recta Magnesia Catholica, vel sperma mundi Catholicum Ioh.1. à quo, per quem, & in quo omnes cælestes atque terrenæ creaturæ essentiam, motum, & originem suam sortiuntur Gen.1. Ioh.1. Act.17. Rom.11. Heb.1. & in summa α & ω, initium & finis, inquit Dominus, qui est, qui erat, & qui venit, omnipotens Apoc.1.

Verum enimvero quemadmodum in supra commemorato opere Philosophico non sufficit, si quis tantum materiæ cognitionem habeat eamdemque pro triuna essentia agnoscat, atque qualitatem proprietatemque illius didicerit: Sed insuper scitu necessarium est, quomodo videlicet illa adquiri, illiusque utilitatis particeps ille fieri queat: id quod nullo alio modo fieri potest, quam ut, veluti supra diximus, tres istæ res prius solvantur, atque putrefiant, quo ipsi caliginosa sua umbra, & hirsuta essentia, qua primum obumbrata, & exinde in deformi in humanaque specie spectata fuit, iterum detrahitur: dein, per ulteriorem sublimationem, cor & anima illius interior, quæ in ea occultata, per catholicam dulcem & ignis instar lucentem aquam marinam ex illa deducta, & incorporalem aliquam essentiam redacta fuit: ita & multo minus nos triũnam illam divinam essentiam, quæ JEHOVA dicitur, agnoscere possumus, nisi prius illa (respectu nostri) etiam quasi dissoluta, purificata, velamentumque Moysis atque iracunda species, quæ nobis à natura

natura impedimento terriculamentoque est, ipsi abstrahatur, & per ulteriorem divinam illuminationem cor & interna anima, quæ in illa latet, hoc est, filius ejus, qui est Christus, ope & auxilio Spiritus Sancti, qui similiter, instar alicujus puræ aquæ corda nostra purificat Esech.36. Esa.44. immo tanquam divinus ignis illuminat Ierem.23. Matth.3. & suavi dulcique solatio implet atque recreat Joh.16. Ephes.4, ex ea producatur, discatur. Adeoque Deus iratus, postea placatus tibi appareat.

Quemadmodum autem in opere Philosophico materia, in tres suas partes vel principia dissoluta proprio suo sale porro congelari & in unicam essentiam reduci oportet, id quod postmodum Sal sapientiæ appellatur: ita quoque DEUS, & cor ejus, hoc est, filius parenti, per sal ipsorum proprium, quod Deo itidem essentialiter implantatum, uniri, pro uno Deo agnosci, & non pro duobus aut tribus Diis & essentiis haberi & credi debet. Si itaque hac ratione Deum per ejus filium agnovisti, & quasi separasti, & tamen divinæ sapientiæ spiritu, & charitatis vinculo iterum copulasti atque conjunxisti: Ecce tunc tibi invisibilis ignotusque DEUS Esa.45. jam visibilis, agnoscibilis, & intelligibilis, factus est, qui tibi etiam non amplius, quemadmodum antea, ita iracundus & inhumanus, sed humanissimus adparet, seque à te palpari, & videri patitur, cum tamen DEUS, antequam Christus, filius ejus, in nobis formatus imaginatusque fuit, Galat.4. nobis potius terribilis DEUS, Deut.7.18. imo ignis consumens est & appellatur. Ista tamen triunius divinæ essentiæ agnitio tibi nondum sufficit, nisi in ulteriore illius agnitione (præsertim cordis illius) progrediaris, & adcrescas. Quemadmodum enim supra dictum & hactenus præparatum subjectum in opere Philosophico, absque ulteriore præparatione, ad medicinam corporalem tibi plus obest, quam prodest: ita etiam Christus, 1. Joh.4. nisi illum melius perfectiusque agnoscas, ad spiritualem animæ tuæ medicinam, tibi adhuc parum conducibilis, sed multo potius ad damnationem tibi vergeret. Quocirca etiam tu, si ipsius, cœlestiumque illius donorum thesaurorumque participes fieri, iisdemque beate uti fruique velis,

in personali illius agnitione & porro progredi, illumque non, tamquam purum merumque Deum, tibi proponere & imaginari, sed impletionem temporis, à DEO ad id destinatum, Gal. 4. in quo additamentum suum accepit, hoc est, simul Deus & homo, hominis filius factus est, probe observare necessum habebis.

Nam, quemadmodum in opere Philosophico iterum dictum est, quòd primæ materiæ (si ad effectum suum deduci, & tinctura, ad cætera simplicia metalla perficienda, fieri debeat,) aliud quoddam corpus metallicum nobilissimum, & primæ materiæ adfine, gratissimum acceptissimumque porro ad poni, cum illa uniri, & in unum corpus redigi oporteat. Ita quoque & heic, in opere Theologico divinæ naturæ filii Dei (si illa uti frui, illiusque participes fieri volumus) aliud quasi metallicum corpus, h.e. caro & sanguis, humanitas, vel humana natura (quæ omnium Creaturarum dignissima & divinæ naturæ propinquissima atque ad illius imaginem creata est) adjungi, uniri & in indissolubile corpus simul redigi necessum fuit.

Quemadmodum autem in præfigurato opere Philosophico cumprimis, diximus, notandum observandumque fuit, quod, vulgare auri corpus ad opus illud minime conveniens, sed propter imperfectionem suam, aliosque multifarios defectus, (quibus est obnoxium) inutile, & quasi mortuum censendum æstumandumque sit, atque, ea ipsa de causa Corpus purum clarumque (quod absque omni impuritate ac defectu, & nullo dolo adulteratum aut interno suo sulphure debilitatum fiet) accipi debeat. Ita etiam multo minus heic divinæ filij Dei essentiæ non vulgaris humana natura, utpote quæ in peccatis concepta, peccato originali inquinata, & adhuc cottidie peccatis actualibus, & præternaturalibus infirmitatibus (quibus omneis in genere homines subjacent) contaminata fuisset adjungi & incorporari debuit, sed mera pura, peccati expers, & perfecta humanitas.

(Si enim terrenus Adam, ante lapsum) qui tamen saltim creatura) absque omni peccato, immo sanctus & perfectus homo: fuit quanto

quanto magis cœlestis ille Adam, quem unigenitus Dei filius in se habet, talis esse debuit.

Quocirca cœlestis æternus fundamentalis, angularisque lapis Jesus Christus (veluti Philosophicus eodem modo descriptus est) secundum utramque naturam admirandæ generationis & originis adeoque imperscrutabilis naturæ & proprietatis est ac manet. Secundum divinam enim naturam ab æterno, ex sola divina essentia cœlestis æternique sui Patris verus Deus, immo Dei filius est, cujus egressus (veluti Scriptura ea de re loquimur) ab initio & æterno fuit: (*Mich.* 5. *Psal.* 2. *Matth.* 16. *Colos.* 1) Secundum humanitatem suam vero in temporis impletione absque peccato & defectu (Esa. 53. Joh. 8. Scriptura teste,) verus perfectusque homo cum corpore simul & anima, (Matth. 26.) natus fuit, adeo ut nunc indissolubilis, personalis, & Theandricæ essentiæ, hoc est, verus Deus, verusque homo, in una unica, atque in omnem æternitatem indissolubili persona fiet, atque hoc modo ut Deus omnipotens agnoscendus & colendus maneat.

Exoptandum heic esset, majori parti putaticiorum doctorum oculi melius aperirentur, & caliginosa ipsorum perspecilla, vel larvæ sophisticæ detraherentur, atque oculati fierent. Luc. 10. Cumprimis vero omneis Aristotelici, & in divinis operibus cæcutientes sophistæ, apud quos tot diversimodæ disputationes, hodierno adhuc die, in rebus divinis, more minus Christiano, agitantur, & multifariarum distinctionum, divisionum, & permixtionum nullus omnino finis est de Arduo in SS. Scriptura, 2. Tim. 3. bene fundato summe venerabili articulo de unione Naturarum, & communicatione Idiomatum in Christo. Sin jam Deo, ejusdemve divino verbo, credere nollent, tunc attamen ex sæpius nunc dicti Chymici operis (veluti supra commemoravimus) facta conjunctione, & unitione duarum aquarum, Mercurij & Solis

videlicet rem agnoscere, ipsumque digitis quasi palpare possent: Sed ipsorum summa ars Scholastica Philosophiæ Ethnicæ, & in SS. Scriptura, vel Christiana Theologia minus fundata nulliusque valoris & pretij fundamenta & præcepta Aristotelica, de substantia & accidentibus, aliaque plura omnem aditum præcludunt, dum parum considerarunt illud Tertulliani: *Philosophos Patriarchas esse hæreticorum.* Verum ut ea de re copiosius heic differamus, operæ pretium minime censemus.

Et quemadmodum, præterea, in opere Philosophico, dictum illud Compositum, conjunctis nunc duabus essentiis, porro in ignem collocatur, putrescere, conteri, beneque coqui oportet, qua in putrefactione & coctione interim (donec plusquam perfectum fiat) multifarij actus cum eo intercidunt, &, (veluti in descriptione terreni operis plura reperire licet) diversimodi colores sese repræsentant: ita hæc Deo-humana, & humano divina persona Christus Jesus, hoc in mundo, à Deo cælesti suo patre, ita ordinatus, in igneam tribulationis fornacem conjectus, in ea bene coctus, hoc est, in varia molestia, ignominia, cruce, atq; tribulatione circumactus, & in diversimodam speciem mutatus est, utpote: inediam passus est, Matth. 4. dum, mox ab accepto baptismo, & postquam S. prædicandi verbi divini ministerio sese devovisset, impulsu spiritus S. in desertum veniens à Sathana tentatus fuit, atque inibi cum eo triplex certamen subire necessum habuit, in testimonium omnium Christianorum Baptizatorum qui, Christianismum ingressi, & Christum confessi, etiam à Diabolo tentabuntur, &, per varias tentationes, ad defectionem sollicitabuntur. Item, dum lassus factus Joh. 4. dum lacrymatus est Luc. 19. contremuit Luc. 14. cum morte conflixit, sanguineum sudorem sudavit, captus etiam atque vinctus est Matth. 26. à Summi Sacerdotis famulo in faciem percussus, ludibrio habitus, irrisus, conspurcatus, flagellatus, coronatus, ad mortem condemnatus & tamdem cruci, quam ipse gestavit, Joh. 19. inter duos latrones adfixus, felle & aceto potatus, Psal. 69. clara voce exclamavit, spiritum suum in DEI patris sui manus commendavit, exspiravit, atque in cruce tamdem mortuus

ctuus est: & quas id genus alias angustias tribulationesque, ille, in vita ac morte sua, quibus de ulterius SS. Evangelistæ legendi sunt, sustinere oportuit.

Et quemadmodum Philosophi scribunt, quod ista coctio & putrefactio, in supra commemorato terreno opere, plerumque intra quadraginta dies fiat atque perficiatur: ita simili modo per eumdem istum numerum in SS. Scriptura multa, diversimodaque miracula & facta nobis à Deo descripta & consignata sunt, utpote dum populus Israeliticus, Psal. 59. per quadraginta annos integros in deserto permansit, atque durum exilium experiri necessum habuit Deut. 8. Item dum Moyses in monte Sinai, Exodi 34. Elias in fuga præ Achabo. 1. Reg. 19. Christus in deserto quadraginta diebus totidemque noctibus jejunavit, quemadmodum etiam per quadraginta menses in terra concionatus est, & miracula edidit: per quadraginta horas in sepulcro jacuit: quadraginta dies, inter resurrectionem à mortuis, & adscensionem suam ad cœlos, cum discipulis conversatus vivum sese ipsis repræsentavit Act. 1. Item dum urbs Hierosolymitana quadragesimo ab ascensione Domini, anno, à Romanis destructa soloque æquata fuit.

Cumprimis vero heic quoque notandum est quod philosophi putrefactionem istam, ob nigrum (*cant. 1. Niger ego sum*) suum colorem, corrui caput appellaverint. Ita siquidem Christus ipse (*Esa. 53 Nullam omnino habeat speciem, neque &c.*) deformis omnino speciei, omnium vilissimus, plenus dolorum ægritudinumque, atque adeo spretus fuit, ut etiam vultus præ ipso abscoderetur, & nauci omnino æstumaretur. Immo, quemadmodum ipse Psal. 22. ea de re conqueritur, vermis, & nullus homo, ludibrium hominum; & contemptus populi fuit: Etiam illud haud in concinne cum Christo comparatur, ubi putrefactum illud Solis corpus aliquandiu, cineris instar, in vitri fundo, absque ulla efficacia mortuum jacet, donec, ab igne fortiori, ipsius anima guttatim sensimque sese iterum demittit, & tabidum mortuumque quasi corpus rursus imbibit, humectat, potat, & à totali destructione conservat, idem & ipsi Christo accidit, dum in monte

 olivarum,

olivarum,& cruce, per divinæ iræ ignem afflatus, Matth.26.27. se à Patre suo cœlesti omnino desertum conquestus est, & nihilominus semper(veluti terreno corpori assidua cura atque recreatione etiam fieri solet) refectus corroboratusque Matth. 4. Luc.22. atque divino Nectare quasi imbutus, humectatus, atque potatus fuit: immo dum ipsi denique in sanctissima sua passione, & morte media, vires, una cum ipso spiritu, omnino subtractæ sunt, & planè ad inferiora profundissimaque terræ loca pervenit Act.1. Eph.1. 1.Pet.3. & tamen adhuc conservatus, recreatus, & virtute & potentia æternæ Deitatis, rursum erectus, vivificatus, & glorificatus est Rom.14. ubi demum spiritus, cum suo, in sepulchro demortuo, corpore, perfectam, indissolubilemque unionem adeptus per lætissimam resurrectionem, & victoriosam ad cœlos adscensionem in Dominum & Christum Matt. 28. & ad dexteram Patris sui Marc.16. exaltatus fuit: cum quo nunc per efficaciam virtutemque spiritus S. tamquam verus DEUS & homo pari potentia & gloria, super omnia regnat atq; dominatur Ps.8. efficacissimo suo verbo omnia conservat gestatque Heb.1. immo res omneis vivificat Act.17. Quæ mirabilis Vnio, ut & divina Exaltatio, ab angelis & hominibus, in cœlo & in terra, immo sub terra Philip.2. 1.Pet.1. absque horrore & tremore vix capi multo minus considerari potest: Cujus Virtus, potentia, & rosei coloris Tinctura imperfectos nos homines atque peccatores nunc etiam in corpore & anima immutare, tingere, & plusquam pefecte curare atque sanare potest, de quo paulo post, plura dicturi sumus.

Cum igitur unicum, cœlestem fundamentalem angularemque lapidem Jesum Christum nunc breviter & simpliciter consideraverimus, Qua ratione videlicet cum terreno Philosophico Sapientum Lapide comparetur atque uniatur: cujus Materia & Præparatio: uti audivimus, eximius typus & viva Incarnationis Christi imago est. Itaque porro necessarium fore æstumamus, ut illius Efficaciam, Virtutem, & Tincturam, ut & Fermentationem & Multiplicationem in nobis vitiosis & miseris hominibus, tamquam metallis imperfectis, intueamur atque addiscamus.

Etiam-

Etiamsi enim Deus hominem ab initio præ reliquis omnibus, ad Nobilissimam perfectissimamque creaturam, & ad suam ipsius imaginem creaverit, ipsique vivum spiritum, immortalemque animam, inspiraverit: nihilominus post lapsum, in deformem, contrariam, pernitiosamque effigiem transmutatus fuit.

Ut autem tam nobilissima creatura pristino suo nitori & perfectioni restitueretur, Deus omnipotens ex mera misericordia tale medium constituit, per quod illud sequentem in modum, ita fieri oportet: nimirum, veluti plusquam perfectus Lapis, vel Tinctura, post istam suam perfectionem, adhuc ulterius fermentari, augmentari, vel multiplicari debet multiplicem utilitatem sortiri velit ipsiusque efficacia & operatio conducibilis esse debeat: ita quoque Christus, cœlestis Benedictusque ille lapis, post Deo-humanam suam perfectionem, nobiscum, tamquam membris suis, ulterius fermentari atque multiplicari debet, hoc est, nos, cum ipso, per rosei coloris salvificamque suam Tincturam, purificari uniri, & ad purum cœlesteque corpus conformari præpararique oportet: Ille siquidem, Paulo ad Rom. 8. teste, primogenitus est inter multos fratres, immo primogenitus ante omnes Creaturas Colos. 1. per quem omnia in cœlo & in terra creata & cum Deo reconciliata sunt. Si enim nos, qui à natura impuri, mortales, & imperfecti sumus, iterum puri regenerati, immortales, & perfecti fieri volumus: tunc equidem illud per nullum aliud medium, (*Heb.* 13.) quam per unicum illum cœlestem, fundamentalem, angularemque lapidem Iesum Christum, tamquam solum sanctum, immo sanctissimum Daniel. 9. recens natum resuscitatum, glorificatumque cœlestem Regem, qui Deus & homo una in persona est, & in æternum manet, fieri poterit.

Qemadmodum enim Philosophorum lapis & Chimicus Rex, tinctura sua hanc utilitatem cõfert, etiam hanc efficaciam, & virtutem, per perfectum suum processum, in se complectitur, ut alia imper-

fecta,

fecta & vilia metalla, tingere & in purum aurum transmutare potens sit: Ita quoque, & adhuc multo potius Cœlestis ille Rex, fundamētalis, angularisque Lapis Jesus Christus bene dicta sua tinctura, hoc est, rosei coloris suo sanguine nos peccatores imperfectosque homines ab innatis nostris Adamicis sordibus & fæcibus solus & unus purificat, immo plusquam perfecte curat sanatque 1. Joh. 1. extra quem, Scriptura Teste, nulla alia salus, neque medium in cœlo, aut in terra est, quo æternam beatitudinem perfectionemque consequi possimus, nisi in solo nomine Jesu Act. 4.

Licet enim cœcus insanusque mundus, per imposturam & illusionem Sathanæ, multifaria diversaque media, vias, modosque æternam beatitudinem perfectionemque consequendi, quæsivit, & vehementer in eo laboravit: nihilominus tamen saltim unicus Salvator & Mediator, Jesus Christus, est & manet, in quo, & per quem, coram Deo justi & beati sumus, atque à spirituali peccati lepra iterum purificamur: quemadmodum etiam unicus dumtaxat terrenus Salvator & Chymicus Rex, per quem omnia imperfecta metalla perfectionem suam impetrant atque consequuntur, & insuper omneis morbi, cumprimis vero incurabilis corporalisque lepra sanantur, reperitur. Sunt igitur omnia reliqua media, & ab ipsis hominibus excogitatæ artes, quæ à Judæis, Turcis, Ethnicis, aliisque hæreticis, in medium adlatæ, & adhuc tamquam necessaria media, defenduntur, multo potius (proprie ut de re loquamur) Spiritu vacua, falsa, & Sophistica Alchymia. (*Col. 2. Videte ne quis vos &c.*) per quam nos homines non purificamur, sed impedimur: non vivificamur, sed debilitamur: immo tamdem omnino mortificamur: quemadmodum etiam pseudo Alchymia quæ melius malchymia dicenda, multas diversimodasque tincturas & colores invenit, quibus homines non dumtaxat decepti, verum etiam, cottidianâ experientiâ teste, in bonorum, immo vitæ corporisque discrimen sæpissime conjecti sunt.

Si vero nos homines ab impuris nostris sordibus & fæcibus (Adamico scilicet peccato originali, quo ab initio universa natura humana, tanquam pernitioso veneno Protoplastis nostris à Cacodæmone inspira-

inspirato corrupta, nosque omnes in eo concepti atque nati sumus, Psal. 51. Job. 15.) iterum purificari, (*Ioh.3.*) rursusque perfecti, & beati fieri velimus: tunc illud per novam regenerationem Spiritus S. immo aquam & Spiritum (veluti Rex Chymicus etiam per aquam & Spiritum regeneratur, perfectionemque suam consequitur) fieri oportet: in qua nova, & spirituali regeneratione (*Pet.3.*) quæ è supernis in S. baptismo per aquam & spiritum peragitur, nos, Christi cum sanguine ablui & purificari, atque adeo unum, cum illo, corpus fieri, illumque, vestis instar (veluti Paulus ad Coloss. 3. & Ephes. 5 ait) induere oportet. Nam quemadmodum lapis Philosophicus per suam tincturam postea cæteris cum metallis sese unire solet, &, una cum ipsis, in perfectum indissolubileque corpus redigitur: ita quoque Christus, tamquam nostrorum omnium caput, 1. Cor. 4. nobiscum, membris suis, per rosei coloris tincturam suam, sese etiam venit, & in perfectum corpus ędificiumque Rom. 12. 1. Cor. 12. Ephes. 5. quod secundum Deum creatum (*Ioh.3.*) in recta veraque Justitia & Sanctitate Ephes. 4. redigit atque perficit. Ista siquidem hominis regeneratio, quæ in S. baptismo per Spiritum S. peragitur, proprie nihil est aliud, quam interna spiritualis aliqua renovatio lapsi hominis (1. *Cor.* 12. cum Deo & Christo, ita quidem, ut nos, dum antea per carnalem generationem ex parentibus, inimici Dei, & iræ filii à natura (*Rom.2.*) Ephes. 2. essemus: nunc per spiritualem regenerationem, in S. baptismo amici, & filii (*Heb.3.*) immo hæredes Dei, & cohæredes Christi simus. Ideo enim Christus mortuus est, resurrexit, & revixit Rom. 14. ut per huncce suum processum, hoc est, per passionem, mortem, resurrectionem, & adscensionem in Sanctum, quod manibus non factum, ingrederetur, nobisque viam ad æternam Patriam præpararet. Quocirca etiam & nos, tamquam illius fratres & sorores Matth. 12. Ephes. 5. & Psal. 22. ipsum in passione sequi, Matth. 8. in chara humilitate Luc. 12. aliisque virtutibus crescere & adcrescere, immo ipsius corpori omnino conformes nos fieri oportet, ut tandem etiam & nos, qui heic ipsum in regeneratione sequuti & in eo mortui sumus, cum ipso vivere, ejusque gloriam ingredi queamus.

Quæ tamen spiritualis exhortatio, & Christiana imitatio in vita & actione cœlestis nostri Regis, non ex nostra dignitate, merito, vel propria voluntate (naturalis siquidem homo, omnibus suis cum viribus, in rebus spiritualibus, cœcus, surdus, atque mortuus est) sed unice, & solummodo (1. *Iohan.* 5.) ex efficacia & operatione Spiritus S. fluit, qui in nobis, per beatum regenerationis & baptismi lavacrum, efficax atque potens est: quemadmodum etiam mineræ & metalla, quæ in seipsis quasi mortua (*Heb.* 10.) rubiginosa, seipsa neutiquam purificare neque corrigere possunt, efficacia & auxilio spagirici spiritus quoque purificantur, renovantur, solvuntur, atque perficiuntur. Si itaque nunc, veluti audivimus, per aquam & spiritum (2. *Cor.* 5.) iterum regenerati, hoc est, per beatum baptismum, & rubrum, à Christo tinctum, fluentum, Christo Domino, (1. *Cor.* 3.) cœlesti nostro Regi incorporati, cum sanguine suo à peccatis nostris hæreditariis abluti, purificati, & primitiorum Spiritus S. ita capaces participesque facti fuerimus: tunc nos ab initio sensim, juxta D. Petri dictum, puro salutarique lacte, tamquam recens nati, immo tamquam infantes in Christo, cibari potarique oportet, donec tamdem, tamquam vivi (*Apoc.* 1.) adultique lapides, ad spiritualem domum, summumque Sacerdotium, ædificati & idonei fiamus ad sacrificanda spiritualia sacrificia, quæ Deo grata acceptaque sunt per JESUM CHRISTUM: Christianus siquidem, per aquam & spiritum regeneratus homo, non omnia simul comprehendit, vel apprehendere etiam potest, sed sensim, de die in diem in agnitione Dei & Christi, crescere & adcrescere necessum habet.

Nam, quemadmodum iterum in opere Philosophico videre est, quamprimum conjunctio duarum Essentiarum, (*Cant.* 3. *Cum paullo ipsos essem antegressus &c.*) terreni auri videlicet, & cœlesti modo præparatæ aquosæ materiæ, postquam ab initio in patera aliqua solutoria, in siccum quasi liquorem & amalgama redactæ fuerint, facta, composite non omne, & una vice simul, sed una pars post alteram, & pedetentim quidem, ac certis diversisque temporibus, additur, & adponitur: ita, & adhuc multo magis, illud in opere Theologico fieri oportet.

tet. Quamprimum namque conjunctio, & spiritualis Unio hominis cum Christo in sancto baptismo facta, nosque ita cum ipso, quemadmodum antea quoque diximus, unum in corpus redacti sumus: tam cito etiam homo talis sensim fidem Christianam addiscere, & unum, post alterum, articulum comprehendere necessum habet, donec tamdem omnino in iisdem confirmetur, atque ad perfectam agnitionem perveniat.

Cum igitur & Christiana quoque fides, (*Phil.3*) instar præparatæ terrenæ aquosæ materiæ, (veluti suo loco ordine recensuimus) in duodecim particulas, vel parvos articulos, juxta duodecim Apostolorum numerum, dein autem rursus in tres articulos principales, utpote I. de nostra creatione, II. redemptione, III. sanctificatione distincta & distributa fiet: ex quibus, ut diximus, homo unum post alterum, ad discendum sibi proponere & adponere quasi oportet: Sensim tamen & diversis id fiat temporibus, ne nimium, & plus justo, oneretur, atque discendo omnino quasi obruatur, ex quo ipse facilime tædium & nausea moveri, atque à fide plane abalienari posset. Cujus rei gratia etiam & tertius, de Sanctificatione, articulus in septē diversa membra, vel particulas (in cōmunicatione infallibilis epilogi AMEN) distribui, & hominibus diversis septem vicibus juxta informationem in terreno opere datam) inculcari poterit. Quo facto, & fide ab homine, à parte ad partem plenarie comprehensa, tunc summe eidem necessarium, ut semel, per divinā gratiam, cōprehensam illam fidei agnitionē secū diligentissime custodiat, & ab illius corruptione, vel amissione, sibi sedulo præcaveat. Et quemadmodū in sæpius nunc dicto opere philosophico jam ante indicavimus, quod nimirum, ad istam fermentationem & multiplicationem unici terreni Regis, vel meræ puræq; Tincturæ, tres singulares partes, vel particulæ, optumi, puri, perpurificatissimique auri, per Antimonium fusi, non quidem ex lapidis defectu, vel imperfectione tincturæ suæ, sed ex impotentia & imbecillitate ipsorum metallorum, acceptari projiciq; oporteat. Et ut sententiam meā melius & expressius significem, licet Tinctura aut lapis in seipso perfecte præparatus fuerit: nihilominus tamen crassa

imperfectaque metalla, ob naturalem suam infirmitatem atque imbecillitatem, istam lapidis, vel Tincturę (ut ita loquar) angelicam perfectionem & subtilitatem ad se pertrahere atque apprehendere nequeunt, nisi commoda requisitio etiam ad manus sumatur, & illa eo facilius transmutentur.

Quemadmodum igitur illud nunc in opere Chimico, inquam, fit, & fieri oportet: ita vicissim & heic in Theologico nostro opere (*Phil.* 2.) spiritualis renovationis, & cœlestis regenerationis hominis sedulam curam habere quis oportet. Etiamsi enim & noster quoque Rex cœlestis Jesus Christus nos, per plenariam suam obedientiam, quam cœlesti suo patri, nostri loco, præstitit, ab omni impuritate perfecte liberaverit, & filios hæredesque Dei fecerit: nihilominus tamen istam ipsius salvificam, & divinam plane Tincturā (quemadmodum & reliquos suos thesauros, atque bona, (2.*Cor* 4.) ob innatam nobis infirmitatem imbecillitatemque, non per omnia comprehendere & acceptare, aut eamdem nobis firmiter applicare possumus, nisi per tria hæc media à Deo ipso ordinata, qualia sunt: I. Sanctum ejus Verbum, quod purum puriusque, quam aurum argentumque in terreno lebete septies probatum Psal. 12. 18. immo supra aliquot massarum aurearum millia diligendum Psal. 119. II. Salvifica fides, quæ singulare DEI donum est Joh. 6. 2. Thess. 3. & per verbum Dei oritur Rom. 10. corda hominum etiam unit Act. 5. & in igne tribulationis (*Gal.* 3.) probatur. Et III. minime fucata dilectio erga Deum atque proximum, quæ itidem Dei donum, & Legis impletio Rom. 13. immo Deus ipse est, & appellatur 1. Joh. 4. per quas singulares partes, verbum, fidem, & charitatem videlicet (*Ephes.* 5.) si ordinario more modoque exerceantur atque usurpentur, Christus Dominus tum divina sua cum tinctura, cœlestique unctione, primum recte operari, suam in nobis, simplicibus & imperfectis metallis, vel hominibus, projectionem, & salvificum ingressum exercere & perficere potest, quo sine illum difficillime apprehendere, vel ipsius tincturæ participes fieri possumus. Hic enim illico terribilis Sathan & Pseudo-Chymicus sese repræsentat, qui novis regeneratisque hominibus, filiisque Dei (præsertim si

pacto

pacto cum Christo in baptismo fœderi satisfaciant, &, quemadmodum S. Paulus ipsis imperat, bonum certamen exerceant, fidem bonamque conscientiam retineant,) cottidie & clanculum insidiatur, &, per fideles suos Coadjutores, (*1. Pet. 5.*) quales sunt, peccatis obnoxia caro nostra (*Iacob. 3.*) & impius seductor mundus, in perniciosam suam nassam pertrahere, & præcipitio dare conatur: atque etiam, proh dolor! sępissime, Deo permittente, (nam vel Justus in die septies cadit Prov. 24.) multos in lapsum præcipitat. Quemadmodum enim Christo Domino, capiti & Duce nostro, insidias struere, ipsumque, mox à suo baptismo, sub ingressu S. ipsius ministerii, vehementer tentare molitus est: ita, & simili quoque modo, clandestinas suas technas, versutias, & fallacias etiamnum hodie, omnibusque adeo temporibus, in Christiana Ecclesia exponit: Christum primò per penuriam, tribulationes, variasque angustias eo commovere & impellere studebat, ut videlicet de verbo Dei, & clementissima ejusdem promissione, dubitaret, dum prætendit, Deum ipsius amicum haud esse, quod illum tamdiu in deserto famem pati pateretur. Sin autem ista tentatio apud Christianos nihil operatur: tunc ex altero latere hostis homines alia tentatione adoritur, mallet que ut Deo magis (*Deut. 10.*) quam ipsis in verbo suo est pollicitus, confiderent: quemadmodum etiam Christo persuadere conabatur, ut nimirum sese de summo templi fastigio (*Matth. 4.*) præcipitem daret, Deum siquidem illum bene protecturum esse. Sin & hoc ipsi non procedit, & tertia itidem vice aliquid tentare minime erubescit: idque divitiarum promissione, quod videlicet, pecuniæ, temporaliumque bonorum gratia, à DEO, divinoque ipsius verbo recedere, idololatra fieri, ipsumque (Sathanam) invocare, &, tamquam Deum, colere debeat: veluti idē ab ipso Christo libere extorquere, eumdemque ad lapsum impellere minime est veritus. Id quod equidem fidelis DEUS & Pater in Cœlo (*Iob. 2.*) ex singulari consilio, certasque ob caussas, quandoque permittit, ut hac ratione in fide, spe, patientia, recta veraque Dei invocatione crescant, adcrescant, & per istiusmodi Tyrocinia, sive crucis exercitia, ad ultimum mortis certamen, quod vetus homo subire necessum

necessum habet, sibi viam bene præparare, atque hoc modo æternam contra hostem illum, victoriam obtinere possint: id quod fiet, si omneis ipsius technas, versutissimasque insidias prius bene norint, & qua ratione ipsi, per divinam gratiam obviandum siet, didicerint.

Cum enim non cum carne & sanguine, sed, veluti S. Paulus inquit, cum Principibus & potentibus, cum hujus mundi primoribus videlicet, qui in mundi hujus tenebris dominantur, malisque sub cœlo spiritibus, pugnare atque certare necessum habeamus: eapropter ipsis, eorumdemve spiritualibus tentationibus, propriis ex viribus minime resistere possumus, sed hic, juxta Antesignani nostri JESU CHRISTI exemplum, spiritualia arma apprehendenda, & cum iisdem, & verbo Dei, tamquam spiritus gladio Ephes. 6. in fide spirituales isti nostri hostes percutiendi & vincendi sunt. Ubi necesse erit, ut nos ad mandatum Pauli Ephes 6. ex armamentario Spiritus Sancti thoracem Dei ferreum arripiamus atque induamus: adeo ut lumbi nostri adcincti sient veritate, & induti simus pectorali justitiæ, in pedibus ocreati, tamquam in procinctu agitemus pacis Evangelium, spiritusque gladium, qui est, ut antea dictum, verbum Dei: ante omnia vero fidei scutum apprehendamus, quo omnia ignita Diaboli tela delere & exstinguere poterimus: Fides siquidem in JESUM Christum clypeus est firmissimus, quem idem ille Cacodæmon neutiquam perforare, neque cor vulnerare potis est.

Cum igitur & ignis regimen quoque in opere Philosophico summa diligentia observari, illudque (in materiæ coctione) absque ullo tædio administrari & debeat, & oporteat, quemadmodum etiam de Philosophico igne, (quo præcipue totum negotium perficiendum est,) diximus, quid proprie fiet & appelletur, essentialis videlicet, præternaturalis & divinus ignis, qui in composito latitet, cui cum terreno igne materiali (1. *Tim.* 1.) auxilium & incitatio præstari oporteat: ita quoque & cumprimis purum Dei verbum, vel, quod idem est, Dei Spiritus, qui etiam cum igne Jerem. 23. comparatur, atque ita appellatur, in nobis hominibus occultatum est, utpote quod quidem nobis à natura implantatum, per ejusdem corruptio-

ruptionem vero iterum deletum & caliginosum factum est (*Phil.3.*) Inibi siquidem & pari modo per alium quendam externum ignem, hoc est, per cottidianam assiduamque pietatis, Christianarum virtutum exercitationem, in prosperis & adversis, ut & per sedulam considerationem puri divini verbi, (si alias internum nobis concessum lumen gratiæ, Deique spiritus, in nobis operari & non plane extingui debeat,)(*Eccles.* 10.) auxilium subsiduumque præstandum est, eoque ipso, sine ullo tædio, atque indesinenter excitari atque inflari oportet. Quemadmodum enim & in terrenis etiam rebus fieri solet, ut, si opifex ferrum, quod in se ipso frigidum est, sæpius lima expoliat, illud per continuum istum motum calefiat, lumen & lampas itidem; (*Coloss.* 3.) nisi continuo oleo foveatur, tamdem deficit & omnino extinguitur: ita etiam & homo nisi in suo interno igne, absque tædio & molestia, exerceatur, sensim decrescit, donec tamdem eo plane privetur. Quocirca (quemadmodum nunc sæpissimè monuimus, idemque etiam summa efflagitare necessitas videtur) verbum Dei diligenter audiendum, bene considerandum, indesinenterque exercendum est.

Quod autem antea de visu, qui non tantum externis corporalibus, sed internis animi oculis (1.*Tim.* 1.) fieri debet, diximus, illud quoque pari modo & de auditu hic intelligendum est. Loquor vero (quo melius mea intelligatur sententia) de recto puroque Dei verbo, non autem glossis humanis, vel veterum, aut Neotericorum Scribarum fermento (*Rom.16.*) Pharisaico, quod hodierno, proh dolor, tempore, verbo divino præfertur, vel ad minimum, instar murini excrementi, quod piperi immiscetur, pro divini verbi concione audiri & haberi volunt. Minime gentium. De istiusmodi nugis verba hîc non facio: sed, de vero clarificatoque Dei verbo loquor Psal. 19.119. quod per os Dei transit Deut. 8. Matth. 4. & adhuc per Spiritum S. (1.*Cor.* 1.) prædicatur: quod non dumtaxat inanis vacuusque sonus, quemadmodum ignominiose quidam de eo loquuntur, sed spiritus & vita, & salvifica Dei est potentia, Joh. 6. omnibus videlicet iis, qui in illud credunt. Quo de auditu etiam regius Propheta David (*Psal.64.*) ita loquitur: Audiam quid Dominus in me loquuturus fiet. Ex quo inter-

interno & divino Dei verbi auditu, tamquam ex aliqua scaturigine, recta vivifica fides, quæ per charitatem efficax Galat. 5 suam sumit originem. Nam, uti Paulus Rom. 10. ait: *Fides ex auditu est, auditus vero per verbum Dei* (2. Pet. 2.)

Si itaque verbum Dei purum & clarum, tunc quoque & auditus (*Luc.* 21.) purus clarusque esse potest: ita etiam & ipsa fides, quæ ex isto auditu quasi promanat, pura & incorrupta, & per charitatem efficax est, erga DEUM quidem in humili obsequio sancti illius præcepti atque voluntatis. Item in orando, laudando, & gratias agendo. Erga proximum vero in benefica exhibitione diversimodorum bonorum operum: adeo, ut Dilectio non minima, sed, veluti Paulus ait, summa omnium reliquarum virtus fiet. Quemadmodum etiam ad illam charitatis exercitationem nos Christus, in longa sua concione valedictoria Johan. 13. summo studio exhortatur, & tum temporis valedictionis quasi loco post se reliquit, inquiens: *Hoc est præceptum meum, ut vos invicem diligatis, quemadmodum & ego dilexi vos, ita enim, vos meos esse discipulos, singuli cognoscent. Item* 1. Joh. 2. *Qui dicit se nosse Deum, & tamen præcepta ejus nō servat, is mendax est, & nulla in eo veritas: Qui autem verbum illius servat, in eo certo charitas Dei perfecta est.* Et porro 1. Joh. 4. *Deus est charitas, & qui in illa manet, ille in Deo, & Deus in illo manet* (*Coloss.* 1.) Ex quibus omnibus videre est, quod charitas perfectionis verum sit vinculum, quo Christo incorporamur: adeo ut ille in nobis, nos in illo sumus (2. *Iohan.* 3.) ille in patre suo, & pater in illo: id quod Christus commemorato isto in loco & porro testatur, dum inquit: *Si quis sermonem meum servabit, is est, qui me diligit, & ego illum diligam, atque ad eum veniemus, & habitationem apud eū faciemus.* Joh. 5. ait: *Si præcepta mea servaveritis, in charitatem ea manetis.* Qua de charitate, quæ porro & ipsum nostrū proximum concernit, 1. Joh. 4. etiam eleganter scribitur: *Si quis dicit, se amare Deum: Et tamen fratrem suum odio habet, mendax est. Qui enim fratrem suum, quem coram videt, non diligit, quomodo Deum, quem non videt, is diliget?* Et hoc præceptum ab eo habemus, ut, qui DEUM diligit, etiam fratrem suum diligat. Quæ autem dilectionis illius fiet

proprietas

proprietas, id S. Paulus 1. Cor. 13. ſequentibus verbis exprimit: *Dilectio, inquit, longanima & humana, non Zelo agitatur, nullam petulantiam exercet, non inflatur, nec, in operando, erga proximum, bono, laſſatur.* Facillime igitur exinde videre atque colligere eſt, quod nulla vera rectaque dilectio eſſe poſſit, quæ per dilectionem bonis cum operibus proximo non inſerviat: de (*Coloſſ.* 3) qua tamen multi ex Chriſtianis temere glorianiur. Ex eodem vero quoque eſſe adparet, quod bona opera, quæ Deo placent, non fidem antecedant, ſed, tamquam fructus, ſtirpem & arborem ſequantur, quæ, ſi bona ſiet, etiam bonos fructus profert: atque hac de cauſa non opera fidem, (*Ierem.* 5.) ſed fides opera bona, grata, & accepta facit: adeo ut hac ratione, quod heic eſt præcipuum, per ſolam fidem juſtificemur, æternamque vitam conſequamur.

Si itaque nunc homo regeneratus, ſupra commemorato modo, ſeſe in vita, omnibusque adeo actionibus ſuis, tam Chriſtiane & pie ſeſe exhibeat, tunc & ſuo fructu minime carebit. Iſtiusmodi ſiquidem homo, à Deo in fornacem tribulationis collocatur, & ad inſtar Compoſiti Hermetici tam diu omnis generis anguſtiis, diverſimodisq; calamitatibus & anxietatibus premitur, donec veteri Adamo & carni (*Epheſ.* 4) ſiet mortuus, & tamquam vere novus homo, qui ſecundum Deum creatus eſt, in recta veraque juſtitia atque Sanctitate iterum reſurgat, quemadmodum S. Paulus ad Rom. 6. teſtatur, dum inquit: *Nos, una cum Chriſto, per baptiſmum in morte ſepulti ſumus. Vt quemadmodum enim Chriſtus à mortuis reſuſcitatus eſt, ita & nos in novitate vitæ ambulemus.* Id ſi factum, & homo cottidie peccare deſinat ut hac ratione peccatum ei amplius non imperet, tunc apud eum ſicut in terreno opere adjuncti auri ſolutio ſuam ſumit originem, &, veluti ſupra dictum, putrefactio, ut ſpirituali more omnino ſolvatur; conteratur, deſtruatur, & putreſcat: quæ tamen ſolutio, & putrefactio apud unum citius, quam apud alterum, fieri ſolet, attamen in temporali hacce vita adhuc fieri oportet: Hoc eſt: Talis homo igne tribulationis (1. *Pet.* 4.) tam bene digeritur, coquitur, atque mollificatur, ut etiam de omnibus ſuis viribus deſperet, atque

in gratia & misericordia Dei (2.*Cor*.4.) unicum suum quærat solatium: qua in crucis fornace, & durante igne, homo, instar terreni auri, rectum nigrum corrui caput sortitur, hoc est, omnino de formis fit, atque coram mundo, Sap. 5. (*Iob*. 30.) irridetur: idque non dumtaxat per quadraginta dies ac noctes, vel annos, sed sæpenumero etiam per omne vitæ suæ tempus, adeo ut plus cordolij, quam solatij & lætitiæ, plus mæroris, quam gaudij in vita sua experiri necessum habeat: ubi denique ipsi, per spiritualem istam suam mortem, anima sua omnino eximitur, & in altum quasi deducitur, hoc est, corpore suo quidem adhuc in terra est, cum spiritu & corde suo tamen (qui nunc non amplius mundo, sed Deo vivit, nec in terrenis, (2.*Cor*.4.) sed spiritualibus summum capit solatium) sursum ad æternam vitam & Patriam vergit, atque omneis suas actiones instituit, ut illæ non terrenæ, sed, quantum quidem hocce tempore fieri potest, cœlestes fiant: quodque jam non amplius secundum carnem, sed juxta spiritum, non in operibus infrugiferis tenebrarum, sed tamquam in die lucis, in operibus, quæ probationem patiuntur, vivat. Quæ corporis animæque separatio peragitur spiritualiter moriendo. Quemadmodum enim solutio corporis & animæ in regenerato Auro sese gerit, ubi corpus & anima quidem à se invicem quasi separantur, nihilominus tamen in vitro arctissime cohærent, & cōjunctim manent, anima insuper corpus cottidie recreat, & à finali destructione conservat, usque ad determinatum (2.*Cor*.5.) tempus: ita quoque tabe cōfectum, & quasi mortuum hominis corpus in (1.*Pet*.3.) ista sua crucis Schola, ab anima etiam non omnino deseritur, sed assidue, si tribulationis æstus modum excedat, per spiritum è supernis cœlesti rore, & divino Nectare, irrigatur, potatur, atque conservatur: quod cœleste refrigerium & recreatio demortui terreni corporis in hominibus. (Temporalis enim nostra mors, quæ peccati stipendium, Rom.6. non recta mors, sed naturalis solutio corporis & animæ & multo potius lenis quidamque somnus est) indissolubilis conjunctio (in piis intellige) Spiritus Dei, & animæ, vere est & manet. Quæ præterea, cum mirabili as: & descensione

ſione in terreno opere (quæ ſepties fieri ſolet) etiam convenit. Illic namque etiam ſex annorum millia tribulationum, & moleſtiarum temporalium (quam diu videlicet mundus duraturus eſt) reperiuntur. In quo, per Dei ſpiritum, ſolatij expertes homines omnibus temporibus in cruce, calamitatibus & anxietatibus diverſimodis, ubertim iterum erecti, conſolati, atque confirmati fuerunt: Idque (Deo laus & gloria) fit adhuc cottidie, atque etiam tam diu fiet, donec magnum univerſale Sabbatum, & dies quietis anni milleſimi ſeptimi ſuum ſumpturus eſt initium: ubi ſpiritualis iſta recreatio, ſive refrigerium, unica etiam vice ceſſabit, diu exoptatum finem ſuum conſequetur, &, illius loco (cum Deus, (2. *Tim* 4.) omne erit in omnibus) æternum duratura lætitia inchoabitur.

Durante vero etiamnum digeſtione & coctione ſpiritualis mortui corporis in homine ſeſe etiam pari modo (veluti in terreno opere videre eſt) multi diverſimodique colores & ſigna, hoc eſt, omnis generis miſeriæ, anxietates, atque tribulationes (quarum præcipua eſt ante commemorata iſta tentatio, quæ à Diabolo, mundo, & carne noſtra fit, atque cauſſatur) repræſentabunt: quæ tamen omnia bonum prænunciant indicium: quod videlicet tam bene vexatus homo tandem aliquando beatum exoptatumque exitum conſecuturus fiet: quemadmodum etiam & ipſa SS. ſcriptura teſtis eſt, in qua (2 *Tim.* 3.) (*Act.* 4.) legitur, quod videlicet omneis, qui beate in Chriſto Jeſu vivere velint, perſequutionem pati cogantur, quodque nos, per multas tribulationes & anguſtias, regnum cœlorum ingredi neceſſum habeamus. Quem in finem etiam D. Auguſtinus ita inquit: *Ne mireris, frater, ſi te (cum Chriſtianus factus fueris) undique mille etiam tribulationes vexent. Noſtræ ſiquidem fidei caput Chriſtus eſt, nos ipſius membra ſumus: Quocirca non ſolummodo illum, ſed & vitam illius ſequi & imitari debemus. Vita Chriſti autem omnis generis tribulatione, extrema egeſtate circumdata, à Scribis & Phariſæis irriſa, & denique pro miſeris nobis peccatoribus contumslioſiſſimæ morti tradita eſt: Vnde facillime colligendum, quod, ſi te Deus tali vita dignatur, & pari te perſequutione caſtigat, in Electorum ſuorum numerum te referre cogitet. Sine iſtiusmodi perſequutionibus & tribulationibus namque ad*

Deum pervenire minime possumus. Nam qui Paradisum ingredi conantur, per ignem & aquam illi ambulare necessum habent, sive Ille siet Petrus, cui traditæ sunt claves cælorum: vel Paulus, electum vas & armatura Dei: aut Ioanes, cui omnia arcana Dei revelata sunt: Omneis namque fratri necessum habent: Per varias tribulationes regnum cælorum nos ingredi oportet. Hucusque D. Augustinus.

Præterea & illud quoque probe notandum est, quod nimirum Philosophi Chimici Antimonium, (per quod (veluti antea in præparatione Chimica dictum est) Auri fermentatio fieri oportet antequam Elixiri, aut Chimico Regi adponatur, vel cum vetere cano Saturno balneum Sudatorium subire velit,) eodem hocce charactere ♁ signaverint. Id quod pro miraculo, & mysterio quasi habendum, atque intuendum est: quemadmodum etiam forma sive species ista apud nos Christianos quoque reperienda, & ferme in pari occultatione usurpatur atque proponitur, dum summo capiti & imperatori totius Christianitatis Imperij Pomum, cum super eminente crucicula, in manus traditur, eoque innuitur, quod ille, antequam ad pacificam quietamque possessionem perveniat, prius hujus mundi crucem, ærumnas, aliasque calamitates probe experiri, iisdem agitari, & per easdem probari necessum habeat: cujus præfigurationem significationemque typicam dicti isti Philosophi, qui priscis istis temporibus victitarunt, fortassis istiusmodi signo non temere & fortuito, & quidem in ipso labore chimico (qui talem processum etiam requirit significare voluerunt. Quæ omnia haud inconcinne ad comemoratam Scholam crucis, Christianorumque tribulationes atque persequutiones (quod videlicet antequam sempiternam lætitiam & quietem ingrediantur, per onerosum difficilemque mundi cursum ambulare, vel cum hostili cano Saturno, hoc est, vetere Adamo, & Sathana, Scholam certaminis balneumque sudatorium subire cogantur (*Iob.* 26.) referri poterunt.

Juxta commemoratas istas tribulationes & calamitates etiam multa diversimodaque signa atque miracula, ingentes quoque mutationes hinc inde in mundo probe observandæ, diligenterque considerare-

ſiderandæ atque perpendendæ ſunt. Si audiuntur ſcilicet bella, rumores bellici, variæ ſectæ, peſtis & annonæ charitas, quæ omnia proxime inſtantis noſtræ redemptionis veri præcurſores ſunt & nuncij. In ſum̃a quando univerſalis mortuorum reſurrectio fieri debet, tunc primũ homines per agni ſanguinem victuri (prior enim nova, in S. baptiſmo facta, regeneratio, hujus ſecundæ, rectæ, & nunc primum omnino perfectæ novæ regenerationis in æterna vita ſaltim eſt initium) ad novam, numquam tranſituram, vitam, anima & ſpiritu cum corpore iterum ſic unitis, & in indiſſolubilem æternum durantem copulationem rurſum redactis, reſurrecturi ſunt: ita quidem, ut, virtute atque efficacia omnipotentis cœleſtis Regis Chriſti (quo cum per fidem realiter, vere, & efficaciter, contra omnium hominum rationem copulabimur) pura, ſpirituali, mirabilique virtute robore, & agilitate, gloria & præſtantia glorificati: immo pellucidi, præſtantes, & plusquam perfecte beati (*Eſ.26.*) fieri debeamus. Quæ admiranda, corporis, animæ & ſpiritus copulatio, ſive unio, divina itidem glorificatio, & exalteratio electorum, veluti in terreno opere, abſque ſtupore, atque trepidatione in hac à nobis non conſiderari, multo minus videri poteſt: quemadmodum etiam, ejus rei cauſſa, & ipſi angeli in admirationem rapiuntur, illaque omnia videre geſtiunt: Ubi tum cum Chriſto, æterno noſtro cœli principe, una cum omnibus angelis, & ſpiritibus miniſtrantibus, in æterna lætitia, atque gloria Majeſtatica ſuper omnia dominaturi, & regnaturi ſumus in ſempiterna ſecula (*Gal.6.*)

Et quemadmodum, ut tandem cõcludamus, in Chimico-Philoſophico opere, brevis, neceſſaria tamen correctio neglecti corruptique compoſiti (quomodo videlicet eidem in tempore commode ſubveniri poſſit, ubi etiam totus proceſſus, una cum ordinariis, ad illum pertinentibus, mediis inveniendus eſt) mox ab initio fuit addita: ita quoque & heic in opere Theologico miſeri alicujus peccatoris ſpiritualis correctio & reſtitutio bene diligenterque conſideranda eſt, ubi forаſſis unus, vel alter, defectus in aliquo homine ſeſe repræſentaret, &, Deo permittente, horribilis Sathanæ, impij mundi, & carnis

suæ impulsu, in peccata incideret, & vel per superbiam & arrogantiam,(quæ nobis omnibus innata cum pernitiosa sublimatione, vel præmatura rubedine,tamquam primo & secundo defectu, in terreno regno comparantur)laberetur,vel ob perpetrata enormia, grandia,& carnalia peccata,tamdem de Dei misericordia desperaret,aut, ob nimium tribulationum æstum,contra Deum creatorem suum,insurgeret,crucemque impatienter ferret:(qui duo defectus cum tertio & quarto erroribus conveniunt) tunc miser contagiosusque istiusmodi homo adinstar Compositi philosophici denuo solui,hoc est, post agnitionem excessus sui,per clavem solutoriam sanctæ Absolutionis,quoties illa indigebit,à peccatis,& cottidianis suis delictis tamdem iterum absolui & purificari: dein in SS. Cœna dominica puro cœlesti lacte 1. Cor. 3. veroque cœlestis agni sudore (*1. Ioh. 5.*) tamquam sanguine & aqua,immo aqua & fronte vitæ: quemadmodum etiam cum pingui convivio ex puro vino & medulla Esa. 25.(*Apoc.* 19) & publico gratiæ Fonte, Zach. 13. qui,instar Mercurialis aquæ in opere Chimico,indignis & impiis summum venenum est, cibari, potari, recreari, & confortari necessum habet, donec etiam, veluti terrenum corpus, ad finalem congelationem plenariamque fixationem, h.e.ad perfectam constantemque æternæ beatitudinis perfectionem perveniat. Quæ duo saluberrima media curationis & sanationis miseri peccatoris (SS. absolutionem & cœnam videlicet) fidelis omnipotensque DEUS hominis in emolumentum instituit, illaque dilectissimæ suæ Ecclesiæ,tempore necessitatis ad ministranda communicandaque,tradidit,& concredidit. Illic siquidem, per dictam jam modo absolutionem , vel clavium Ministerium præviâ verâ pœnitentia, liberi & immunes pronunciamur , vel, si impœnitentes permanemus , & in peccatis petulanter perseveramus, per Christianam banni & excommunicationis clavem, quæ etiam ad officium illud pertinet , in peccatis nostris ligamur , & Sathanæ, ad carnis interitum, 1. Cor. 5. tradimur, ut Spiritus in die Domini salvificetur.

EPILO-

EPILOGVS.

Habes itaque nunc, amice & benevole Lector, brevem simplicemque demonstrationem atque declarationem, infallibilem quoque Typum comparationemque allegoricam terreno chimici, & veri cœlestis lapidis Jesu Christi, per quem ad certam beatitudinem & perfectionem, non dumtaxat heic, in hac terrena, sed & in æterna etiam via, pervenire poteris. Licet autem illud utrimque, in præmisso opere Theologico, aliquanto rectius & copiosius tractari potuisset, sciendum tamen tibi est, me non esse Scripturæ Professorem, vel, hodierni mundi more, Aristotelico-Theologum, sed civem & personam privatam esse. Illam namque à Deo mihi concessam scientiam nulla in celebri Academia studiis adsequutus sum, sed in universali Schola naturæ, (*Iob*.12.) & ex magno miraculorum libro (in quo omneis Dei docti multa ante secula sese exercuerunt) didici. Quocirca etiam istam meam descriptionem non ad decoram sesquipedalemque literam, sed, uti dictum, ad simplicitatem direxi: quemadmodum etiam haud est mei muneris, ut videlicet de rebus Theologicis uberiorem copiosioremque tractationem heic instituam: sed quicquid feci, illud, mea quidem ex parte, illis, qui fortassis tantos nondum fecere progressus, brevem aliquam delineationem præscribere volui, ut videlicet Rem altius indagare valeant: Unicuique siquidem amanti veritatis convenire videtur, ut miracula Dei sicco pede neutiquam prætereat, nec perpetuo involvat silentio, sed ut illa celebret, amplificet, atq; glorificet. Juxta illud etiam simul confessionē meam, & quid de Christianæ religionis articulis sententiam credamque, publice testatam facere volui: Cum proh dolor, ita nunc comparatum fiet, ut multi pii Christiani (*Psal*.116.) per mendacissimorum calumniatorum in tempestiva judicia (ni cantilenam ipsorum quis cantare velit) à tergo hæretici proclamentur, & suspecti habeantur. Quæ impiæ mundi blasphemiæ temerariaque judicia verum Christianū, qui istiusmodi calumniis proscinditur, minime offendāt: Diabo-

Diabolus siquidem, ejusdemque squamosi filij, illud in more semper habuerunt, & idem Christo, omnibusque suis imitatoribus, exhibuerunt, (*Psal.94. Ier.11.*) atque etiamnum faciunt. De quo tamen nunc nulla amplius verba facio, sed illud supremo omnium judicium judici, qui verus omnium cordium lapis Lydius est, commendatum volo. (*1. Chron.19. Deus omnia corda perscrutatur.*)

Ad præcedentem, prætereа, toties nunc à nobis commemorati terreni lapidis Tractationem quod attinet, hocce in Epilogo, artis Chimicæ amatorem, pro superfluo, ad priorem à me datam informationem ablegatum, eamdemque illi fideliter denuo inculcatam volo. Quemadmodum enim in eximia cantione bona aliqua clausula plus una dumtaxat vice, repetitur: ita quoque in hocce puncto idem à nobis fieri solet: quod nimirum ille propositum & cogitationes suas ad terrenum lapidem Philosophicum non prius dirigere, vel istiusmodi laboris initium facere debeat, nisi cœlestem (cujus gratia terrenus à Deo datus est) recte cognoverit, præparaverit, vel, ad minimum, ambos, spiritualem corporalemque videlicet (*Eccles.1.*) summo studio simul conjunctim ipso facto præparare inceperit. Ego enim, cumprimis hac in parte, quomodo nimirum, absque naturæ agnitione, tam altum opus temere inchoetur & laboretur, cum omnibus veris Philosophis consentio, immo etiam quod absque vera agnitione cœlestis lapidis angularis Christi, utpote in quo tota natura perfecte consistit, non dumtaxat difficile, verum etiam, impossibile sit Lapidem philosophicum præparare, mea pro persona diligenter heic adnoto & fateor: Quocirca etiam hoc punctum probe considerandum, nec, ut à multis fieri solet, tam avide, & inconsiderate ad summam istam artem (cum tamen sæpenumero aliquis ad illam artem minimè aptus & idoneus, nec in sæpius dicta agnitione aliquantulum exercitatus fiet) anhelandum, nisi ignominiosum illius rei exitum quis experiri desideret: Quale siquidem initium, talem etiam plerumque finem sortitur, veluti, proh dolor, apud multos res ipsa loquitur. Id quod tamen unice immaturæ intentioni & ignorantiæ imputandum est.

Verum

Verum enimvero adhuc magis mirandum eſt, quòd aliqui homines reperiantur, qui ſummam iſtam artem (*Eccleſ.7.*) non dumtaxat inquirunt, ſed etiam illam tractare & exercere conantur, & nihilominus tamen (an naturalis, vel recte magica, an vero præternaturalis & nigromantica ars ſiet, quæ ſaltim per ſpiritus illegitimaque prohibita media adquiratur) dubitant. Neutiquam, mi bone vir, Diabolus omneisque adeo impij abſque divina permiſſione, poteſtatem illam non habent, ut & minimum quidem hac in arte contrectent, multo minus ſui juris faciant, illamque pro lubitu ſuo exerceant. Minime gentium, inquam, ſola illa in Dei manu & poteſtate conſiſtit, qui illam, cui vult, & impertit, & ſimul iterum adimit. Ad iſtam namque artem, quæ à, & ex Deo ſuam ſumit originem, nulli omnino voluptuarij, multo minus diri infernalesque Spiritus, ſed talis, verſa vice, ſpiritus, qui ſimplex, rectus, verus, conſtans, & puræ piæque eſſentiæ ſiet, admittuntur. Quem tamen ſpiritum hodiernus mundus ſecurus impius non agnoſcit, ideoque etiam ejuſdem eſſentiam, ſummumque myſterium in multis ignorat. Quamprimum enim aliquid de illo auribus percipit, nec cito tamen illud comprehendere potis eſt, tunc mundani iſti ſocii (*Sapien.1.*) ſtultitiam illud appellant: ideoque etiam, ob cœcitatem ſuam, ſpiritus ille ipſis perpetuo occultabitur, & tamdem omnino ab iiſdem adimetur.

Ne autem commemoratione iſta à meo propoſito forſitan plus juſto longius progrediar, ſed illud iterum adtingam, & denique ad finem perducam: eapropter piis artificibus & hoc, amicæ exhortationis loco, probe inculcatum volo: Quatenus videlicet, erga Deum (*Eccleſ.18.& 29.*) cor, animumque, immo vitam, & actiones ſuas quis inſtituet: eatenus in lapidis, ac laboris ſui progreſſu cottidie omnibusque etiam horis inſignem utilitatem percepturus erit: id quod & ipſe omnibus diebus ſumma diligentia, & magna devotione obſervavi, & ita ipſo facto expertus ſum. Quamobrem omneis mox ab initio actiones ſuas eo dirigere, ſeque ita præparare debet, ut poſtmodum in utroque opere eo feliciorem finem conſequi valeat.

Heic forſitan quis poſſet obijcere, quod nimirum aliqui reperi-

S rian-

riantur, qui lapidem iſtum Philoſophicum, vel Tincturam, qua ſimplicia metalla in aurum argentumque immutaverint, vere habuerint, & nihilominus parum idonei fuerint, nec cœleſtem ſimul tam bene agnoverint: (*Eccleſ.* 19.) immo adhuc in vitæ vanitate atque levitate ambulaverint. (*ſap.* 1) Quibus reſpondeo, quod eosdem quidem ſuo in ſtatu relinquam, &, ubi, & quomodo, iſtam ſuam Tincturam nacti fuerint, nullam heic diſputationem inſtituam. An vero veram rectamque Tincturam, qua de in toto hocce meo Tractatu egi, ipſi confecerint atque præparaverint, id vere nemo mihi perſuadebit, multo minus, ut credam, induci potero: quemadmodum etiam leviſſimorum iſtiuſmodi hominum tragicus exitus, in quem, ſua cum Tinctura, ſe ipſos præcipitarunt, illud ſæpenumero teſtatur atque etiamnum hodie, proh dolor, ejus rei exempla minime deſunt: Ut nunc taceam, quod ars Chimica, una cum requiſitis ſuis, non unica, ſed diverſa ſiet. Quemadmodum enim aliis in facultatibus diverſi & verſiculores Sectarii inveniuntur: (*Exod.* 30. *Iacob autem ſumebat bacillos, ſive ſcipiones &c.*) ita quoque & hac in arte idem fit: Illi ſiquidem omneis in genere Chimici appellantur, non tamen ad unicam intentionem informati atque directi ſunt.

Loquor hic ſaltim de vera, naturæ conveniente, & artificioſa Alchimia, quæ cumprimis inter alia, malum & impurum à bono & puro diſcernendum cognoſcendumque, docet, per quam (*Proverb.* 2) poſtquam naturæ imbecillitati atque corruptioni ſubveniri, & recta promotio exhiberi poteſt: quæ tum in augmentatione metallorum ſimilimodo procedit, ac ſi alicui fructui, qui, accidentali quodam caſu impeditus ad maturitatem juſtam pervenire haud potuerit, auxilium præſtare, vel ex uno granulo, vel ſemine, multifariam augmentationem conſequi coneris, quod exiguo ſumptu laborari atque perfici poteſt. Alteram Sophiſticam pſeudo-chimicam artem minime intelligo nec etiam illam diſcere cupio: (*Eccleſ.* 3 *Qui ad periculum &c.*) quia ipſius magiſtri vias nimis incurvatas, & meros aureos montes, (qui fortaſſis nimis procul diſſiti ſunt,) fruſtra pollicentur: adhæc, falſa iſta ars nihil omnino conſtans largitur, & dumtaxat ingentes ſumptus,

ſumptus, temerarios labores, & denique etiam ſæpenumero ipſum corpus vitamq; inſumere ſolet. Quocirca ſi tibi iſtiusmodi Chimicorum unus vel plures occurrerent, (qui de vera & naturali Arte Chimica gloriarentur, illamque, pecuniæ cauſſa, te, vel etiam alterum aliquem, docere conarentur: vel, quòd ſumptus, & quæ requiruntur impenſas, erogare haud poſſent, prætenderent:) tunc fideliter eſto admonitus, ne nimium ipſis fidas. Anguis enim apud ipſos plerumque in herba latitat. (*Mich. 2. ſi ſpiritus erroneus eſſem &c.*)

Præterea vere etiam affirmare poſſum, quod ſumptus, qui toti Univerſalique operi impendendus eſt, (cottidiano victu, & ſuſtentatione ignis exceptis) per omnia trium florenorum pretium non excedat. Materia namque, veluti etiam ſupra audivimus, partim vilis eſt & undique, pro exigente neceſſitate, ſatis ſuperque, & abſque magna moleſtia, invenitur: labor itidem facilis & ſimplex. In ſumma, tota iſta ars à pijs, & à Deo ad id electis (*Pſal. 112.*(ſimpliciſſime & facillime: ab impiis & malis vero difficillime & impoſſibile quaſi comprehenditur. (*Prov. 3.*) Ut autem tamdem epilogum meum abſolvam, idcirco, valedictionis loco, pro additamento & hoc tibi communicare volui: quod nimirum, ſi Deus omnipotens tibi gratiam ſuam (in piæ & ſanctæ illius artis revelatione) largitus fuerit, illa tum recte uti, ſilentium tibi commendatum habere, &, ejus rei gratia, firmam ſeram ori admovere, (*Eccleſ. 23. O utinam poſſem ſeram &c.*) illudque obſerare debeas, ne forſitan arrogantia & ſuperbia, tam apud Deum, quam homines in periculum & damnum, temporalemque æternamque pernitiem præcipitare poſſit: Quocirca etiam caute tibi proſpiciendum eſt.

Divitias quærit ſacram hanc quicunque per artem,
Sit pius & ſimplex, ſit tacitusque probus.
Hoc qui non agitat, potius contraria flectit,
Pauper, inops, nudus, cogitur eſſe miſer.

Hæc omnia, amice Lector, tam admonitionis, quam valedictionis loco, te latere nolui, indubia ſpe fretus, te in omnibus (niſi Deus tibi

oculos auresque occluserit) me sufficienter intellexisse: Illud siquidem fidelius & expressius (quantum quidem bona conscientia fieri potuit) non præmonstrare, neque etiam manifestius describere potuissem. Sin itaque ex eo non intelligere vel discere potueris, tunc equidem metuo, te, per Alterius institutionem, difficillime rem comprehensurum esse.

APPENDIX.

SIn quoque, ob illud à Deo tibi concessum donum, fortassis superbire, vel avaritiam, sub prætextu Oeconomicæ alicujus prudentiæ & parsimoniæ, tecum fovere, &, eo ipso, te sensim à Deo avertere coneris: tunc, vere loquor, ars ista sub manibus evanescet, adeo ut ipse, quomodo tibi factum fuerit, scire haud possis. Id quod sane pluribus, præter omnem spem & expectationem, contigit.

In Summa Summarum.

Sique meam hanc sequeris doctrinam & sæpius extas,
Materiem sumens, quam retuli ante tibi:
Si pariter talem solito pro more parabis,
Omnes divitias totius orbis habes.

Ad quam illam tuam intentionem (si alias res tibi curæ fiet) Deus omnipotens tibi suam gratiam & divinam benedictionem clementissime largiatur. Id quod ex intimis cordis mei penetralibus tibi apprecatum volo.

ORATIO.

OMnipotens, æterne Deus, pater cœlestis luminis, à quo etiam omnia bona & perfecta dona proveniunt: rogamus infinitam tuam misericordiam, ut nos æternam tuam sapientiam, quæ continuo

nuo circa tuum thronum eſt, & per quam omnia creata factaq; ſunt, atque etiamnum reguntur, & conſervantur, recte agnoſcere patiaris, mitte illam nobis de ſancto tuo cœlo, & ex throno tuæ gloriæ, ut una nobiſcum ſit, & ſimul laboret, quoniam magiſtra eſt omnium cœleſtium occultarumque artium, etiam omnia ſcit & intelligit. Fac moderate nos comitetur in omnibus noſtris operibus, ut per illius ſpiritum verum intellectum, infallibilemque proceſſum Nobiliſſimæ hujus artis, hoc eſt, ſapientum miraculoſum lapidem, quem mundo occultaſti, & ſaltim electis tuis revelare ſoles, certo, & ſine ullo errore, diſcamus, & ita ſummum opus, quod heic nobis peragendum eſt, primum recte, & bene inchoemus, in eo, ejusdemque labore conſtanter progrediamur, & tamdem etiam beate abſolvamus, illoque æternum cum gaudio fruamur, per cœleſtem illum & ab æterno fundatum angularem miraculoſumque lapidem Jeſum Chriſtum, qui tecum, ô Deus pater, una cum ſpiritu ſancto, verus Deus, in una indiſſolubili divina eſſentia, imperat & regnat, triunicus Deus, ſumme laudatus in ſempiterna ſecula Amen.

Ioſuæ 21. v. 44. 45.

Et ita dabat Dominus Iſrael omnem terram, quam ipſorum patribus dari Promiſerat, nec in omni bono aliquid deerat, quod ad domum Iſrael Dominus loquutus erat, omnia in promptu erant.

Deut. 32. v. 3.

DATE NOSTRO DEO SOLI GLORIAM: AMEN.

EPIGRAMMA.

AUrum; res vilis, fornace parare metallis.
Interdum est aliquis pollet & arte creat.
Quare hic non dives? causa est, res deficit una,
Quæ arte latet, multos anxia cura premit.
Scilicet hoc aurum quod non fix, quando probatur,
Sed subito celerans aufugit atque perit.
Qui vero hoc novit, fixque omni tempore constans
Quo maneat, toto dispereatque nihil:
Artis hic est veræ Possessor, dicitur ille
Philosophus, Chymicus, Practicus atq; bonus.

ALIUD

Theiosophia viret sic conveniente Chymia,
Non secus ut corpus nobile dextera eget.
Id graphice præsens docet & demonstrat imago,
Nempe quid ostendat, significando notet.
In primis galeam galeamq; duabus & alis
Inspicias, per quas poscitur artis amor.
Ad Sophiamque notant, gressu properante, favorem,
Quæ fulget, sicut Phœbus in arce poli.
Corpore quod nuda est, signat, quia sedulo amatur,
Causa animi, ante omnes totius orbis opes.
Qui semel hanc cernit præsertim corpore nudo,
Difficile est, ut se quisque Dea abstineat.

Etsi

Etſi talis amor quaſi partim abſconditur, iſte
Attamen eſt conſtans, id quoque larva docet.
Pectoris omnino ſinceri eſt, verba modeſta &
Recta gradum ſiſtunt, fraude doloque carent.
Indic at ille ſtatus validus quod mentis apertæ
Sit, licet adſpicitur, jam quaſi tota cadat.
Id ſignat, mundus quodque hanc ignobilis odit,
Deiicere in terram mens truculenta petit.
Attamen aſſidue & ſubito bene ſurgit in altum,
Eſt conſtans, nullo credit honore gradu.
Grata Deo atque homini eſt: illuſio penditur illi,
In veſte ut ſignant cymbala cum crotalis:
Nil tamen id curat, magis hæc ſapientia adhæret,
Ad quam fert oculos, dirigit atque gradum.
Præ cunctis operibus ſcit veram hanc eſſe ſalutem,
Hic cum qua vitæ tranſigit acta ſuæ.
Non cupida eſt laudis mundanæ, haud curat iniquum
Aut animum averſum, fert que parumque nihil.
Crux, varia anxietas ſceleroſo huic Orbe paratur,
Pectore fert forti, judicat omne leve.
Hoc facit, illa tenet theſaurum, porrigit omne
Quod petit, admittit non locum avaritia
Qua gaudet mundus, calcat: fortuna rotunda
Cumque ſit & ſubito conficiatque dolum.
Propterea intendit corpus ſæpe immergere ſpinis,
Donec diſcedens orbe quieſcat humo.

Tunc

Tunc animus recta sustollet ad æthera vultus,
Pro dote & dabitur justa corona poli,
Post obitum in mundo sacra laus & fama nitescet
Ejus, ceu Solis lumina clara nitent.
Non evanescet, magis & magis crescet ad annos
Innumeros, perstans non titubante pede.

NOSTRO DEO SOLI GLORIA.

FINIS.

DEMON-

DEMONSTRATIO NATURÆ,

QUAM ERRANTIBUS CHYMICIS facit, dum de Sophista & stolido Spiratore carbonario conqueritur.

DESCRIPTA

Per

JOANNEM A MEHUNG.

FRANCOFURTI,
Apud HERMANNUM à SANDE,
ANNO M. DC. LXXVII.

NATURA.

PRoh Deum immortalem, quam contristatus sum si humanum genus considero, quod Deus ad imaginem suam, & perfectum opus, creavit, quod supra omneis cæteras creaturas, absque recto usu temporis, & ratione, tam procul à me (Natura) recedit. Loquor heic tecum, tamquam stolido Philosophastro, dum te Chimicum Practicum, bonumque Philosophum nominas, & tamen arte, recta materia, Theoria, scientia, meique agnitione omnino destitutus es. Stupide asine frangis vitra, & comburis carbones, ut ex vaporibus caput tuum insaniat: coquis alumen, sal, auripigmentum, nigredinem, & metalla fundis, parvas, magnasque fornaces facis, multifariaque vasa usurpas: nihilominus tamen me tuæ pudet stultitiæ, &, quod magis est, cum fœtido tuo fumo sulphureo me angis. Per intensissimum tuum ignem argentum vivum figere conaris: cum tamen saltim vulgare volatile, & non illud fiet, quo ex ego metalla facio, & ita hac via, ni per aliam incedas, nihil omnino efficis: meis namque viis non recte uteris, nec artificium meum intelligis. Melius tibi esset, ut rem tuam curares, quàm tot frivola dissolveres, distillares, dein per alembicos, cucurbitas, distillatoria, & pelecanos congelares. Numquam hac ratione argentum vivum congelatum facies. Ad vivationem tuam igne reverberatorio uteris, idque tam calide, donec omne fluat: & tali modo opus tuum perficis: in fine tamen & teipsum, atque alios cum te ipso perdis. Numquam etiam hoc modo aliquid invenies, nisi meam officinam ferrariam ingrediaris, in qua ego in terræ interioribus visceribus indesinenter metalla cudo: in illa siquidem materiam, qua cum laboro, laborisque mei specimen invenies.

Ne cogites, quod meum tibi revelem mysterium, nisi crescens quæras metallorum granulum animalium & vegetabilium: quæ omnia mea in potestate, & in terra adservata sunt: Unum, quantum ad generationem, alterum, quantum ad nutritionem attinet.

Metalla saltim ESSE, vegetabilia VIVERE, & CRESCERE, animalia vero SENSIBILITATEM, quæ plus est quam crescere, habent. Metalla, lapides, & attramenta ex elementis facio, quæ in mixtionem & compositionem aliquam redigo: atque in ventre terræ, nec aliis in locis illa quærere necessum habes: Vegetabilia semen speciemque suam in illo adservant. Simili quoque modo & animalia semen suum largiuntur, ex quo ipsis simile generetur. Et, breviter, quodlibet muneri suo, absque fuco, satisfacit: Et tu, scelestе homo qui meo officio fungi conaris, plus quam omneis creaturæ cæteræ, à me, Natura, recedis.

Metalla nullam vitam, vel unicum crescendi, virescendi, augmentandique alimentum habent, cum parturiente semine destituta sient, quocirca etiam ipsis simile minime generant. Primum ex substantia quatuor elementorum novem diebus: Luna duodecim signa cœlestia viginti novem, & dimidio diebus perambulat.

Per jam modo dictum diversumque cursum æstas & hyems exoriuntur, mutationes itidem elementorum, & in terris rerum generationes: atque nihil, sive perceptibile, visibile, aut invisibile illud fiet, sine me, sine Deo & Cœlis esse vel subsistere potest. Ita cœli omneis res operantur, quæ sub Luna complectuntur, influentiamque suam virtuti & materiei tribuunt: quæ, non secus, ac fœmina ex viro, formam concipere desiderat. Omnibus stellis, quæ innumerabiles, materiæ, diverso in numero, subjectæ illarumque quædam claræ, nonnullæ caliginosæ sunt: Id quod res miraculosa est. Operantur ita res diversas, quatenus peculiarem cursum habent. Primo supra in cœlo, postea infra, juxta virtutem suam, in elementis, & exinde species & individua fiunt.

Scito itaque, quod tam multifariæ influentiæ non frustra deorsum in terræ elementum fluant, quamvis invisibili modo id fiat, &, ante-

antequam in terram sese demittant, tam arctè in seipsis conclusæ sunt, ut etiam alternatim violenter ingrediantur, atque eo modo centrum irrumpant, tam diverso modo, ut etiam in mineræ diversas generationes, per peculiares impressiones faciant, & inferiores superiores, absque errore viaque devia, sequantur. Et ita terra cœlis circumdata ornataque est, & ab iisdem influentiam, optumamque suam substantiam sortitur. Quocirca etiam quælibet Sphæra ad communicandam suam veritatem, & centrum suum ut permeet, parata est. Per istiusmodi motum & æstum in terra adsurgentes vapores, quæ primæ sunt substantiæ, generantur. Vapor frigidus est & humidus, ut hac ratione rursus deorsum sese demittat, atque in terra adservatur: Sin vero in nubilosa aliqua nube versetur, tunc & humidus, & simul calidus esse poterit. Illud, quod de eo terrenum, & in terra occlusum manet, longitudine temporis, in sulphuream materiam, quæ agens & in argentum vivum, quod patiens est, redigo. Et tum illud altera, de prima compositione, est mixtio. Totum vero ex quatuor elementis, quæ in unam massam, veluti antea diximus, à me redacta, desumptum est. Illud vero, tui in gratiam, toties repeto, ne forsitan erres, neque nimis tempestive praxin ipsam præpostero prorsus modo, incipias.

Post putrefactionem fit ipsa generatio, idque per internum incomburibilem calorem ad argenti vivi frigiditatem calefaciendam, quod tantum equidem patitur, ut tamdem cum sulphure suo uniatur. Omne illud uno in vase complexum est, ignis, aer & aqua videlicet, quæ in terreno suo vase accipio, eademque uno in alembico relinquo: & tum coquo, dissolvo, & sublimo, absque malleo, forpice, vel lima, sine carbonibus, vapore, igne aut Mariæ-balneo, & Sophistarum alembicis: cœlestem namque meum ignem habeo, qui elementalem, prout materiam idoneam decentemque formam habere desiderat, excitat. Et hoc modo argentum meum vivum quatuor ex elementis, eorumdemve materia, extraho. Illud simul, quasi unum idemque esset sulphur suum sequitur. quod sensim, leniter, & pro appetitu suo illud calefacit. Et tunc

frigidum calidum, & ſiccum humidum unctuoſumque fit. Notandum tamen tibi eſt, quod humidum non abſque ſuo ſicco, neque ſiccum ſine ſuo humido fiet: Unum namque ab altero in prima ſua eſſentia conſervatur, quæ in eſſentia elementativa eſt ſpiritus, & quinta eſſentia, à qua infans noſter partum ſuum adipiſcitur. Ignis parit & nutrit illum in aere, antea tamen in terra virginali putreſcit: dein aqua promanat, quam quærere neceſſum habemus, quæ prima eſt materia, qua de mineram meam incipio. Contrarium enim contrario violenter reſiſtit, & in tali ſpecie ſeſe fortificat, ne ab operante forſitan auferatur: & tunc patiens tranſmutatum, & forma ſua denudatum eſt per materiæ concupiſcentiam, quæ indeſinenter novam formam attrahit.

Per Sapientiam meam primum mobile rego: manus meæ ſunt octava Sphæra, veluti pater meus conſtituit: mallei mei ſeptem planetæ, quibus cum tam elegantes res cudo. Materiam, qua de mea opera, utpote lapides, metalla, arbores, herbas, rationalia, & irrationalia animalia, atque adeo in genere res omneis, quæ ſub cœlo ſunt, facio, ex ſolis quatuor elementis deſumo. Chaos, vel Hyle, prima eſt materia. Illa dominatrix quæ Regem, Reginam, & omnem familiam aulicam ſuſtentat. Eques omni tempore, ad præſtanda illi officia, in procinctu ſtat, & virgo à cubiculis mandato ſuo munere fungitur. Quo præſtantior forma eſt, tanto præſtantiorem ego me in illa repræſento. Scias præterea quod poteſtatem habeam omnibus eſſentiis eſſentiam ſuam tribuendi, illas conſtantes conſervandi, & in materiis formam excitandi. Præterea & tres partes probe obſervato, in quas DEUS ab initio primam materiam diſtribuit. De prima & puriſſima parte creavit Cherubin, Seraphin, Archangelos, & omneis cæteros Angelos. Ex altera, non ita pura parte cœlos, eorumdemve concluſionem creavit: de tertia & impura parte vero elementa, cum proprietatibus ſuis creavit. Et primo quidem ignem, qui virtute reliqua antecellit, quem in altum, & ſub luna collocavit. Nullam (ignis) corruptionem, & puriorem rem partem de quinta eſſentia in ſe habet. Dein, ab illo, ſubtilem

aerem facit, & de quinta essentia etiam partem, non tantum tamen, quantum in ignem, eidem attribuit: post illam namquam visibile aquæ elementum subsequutum est, quæ tantum habet à quinta essentia, quantum illa opus habet: &, post illam, denique terram. Omnia ista vero, atque adeo universam naturam, unico in momento creavit. Terram crassam & caliginosam, fœcundam attamen, fecit, quæ minimam de quinta essentia partem in se complectitur. Et primo quidem ipsa elementa saltim simplicia in sphæris suis constituerunt. Ita aer proprie solummodo humidus est, appropriate vero illum ignis adjuvat. Aqua proprie calida,, appropriate vero humida est, quam humiditatem ab aere mutuatur. Terra proprie sicca, appropriate vero frigida est, ob ingentem quoque siccitatem suam igni vicina est. Ignis vero præcipuum elementum est, vivificat, & calore suo crescere caussatur.

Nunc porro etiam te informandum operæ pretium judico, nullum videlicet elementum esse, quod non in aliud operetur, adeo unum operans alterum patiens fiet. Exempli gratia: Ignis operatur in aerem, & terram, si ignis operationem excitat. Terra mater & sustentatrix rerum omnium: omnia siquidem, quæ sub cœlo, & putrefactioni sunt obnoxia, eidemque calorem in ventrem immittunt, ea, inquam, omnia à partu sustentat. Tantum potestatis Deus mihi concessit, ut nimirum quatuor elementa iterum in quintam essentiam retroducam: Idque tum prima materia appellatur, quæ in uno quolibet elemento generice mixta est. Artis meæ beneficio reduco, unde generationes existunt, & reductæ istæ species in reducta massa comprehensæ sunt. Quocirca ille, qui durissimo labore atque cruciatu elementa ita reducere conetur, sic me in primam materiam referre minime poterit: Sola siquidem ego elementa eorundemve species transmutare possum, aliter qui judicat, is seipsum decipit. Numquam enim alicui substantiæ propriam suam influentiam adtribues, neque elementa proportionare vel in formam aliquam, prout materia illud requirit, redigere poteris. Sola, inquam, ego sum, quæ creaturas format, ipsisque naturam, proprietatem,

prietatem, & materiam attribuit. Per cœlestia mea mysteria, perfecta opera facio, quæ haud immerito pro miraculis habentur, veluti in Elixire, à quo tam infinita bona promanant, videre est, cujus virtutes & qualitates ego conclusi. Nulla insuper ars in terra est, quæ aliquid augmentare, & tam præstantia opera perficere possit, quam ego. Quilibet sanæ mentis igitur certo statuat, quod videlicet istiusmodi opera & scientia, sine cœlestium corporum intelligentia, ad finem perducantur, vel, absque illorum efficacia, perficiantur: reliqua omnia abusus & errores sunt. Sin vero quis heic aliquid aggredi & tentare conetur, ubi, obsecro, is influentiam suam desumeret, & substantiæ illam tribueret? Quomodo, quæso, elementa recte miscere, & proportionare posset? Impossibile id est omnibus, quemadmodum Avicenna, in suo, de viribus cordis, libro cap. 2. testatur, etiamsi ille, ad illud consequendum impetrandumve, longæva nimis vita frueretur. Illud secretum siquidem dumtaxat mihi, & nulli alias homini datum est. Virtute & efficacia mea imperfectum perfectum reddo, sive metallum sive humanum fiet corpus, illud, inquam, ego sano & perficio: Temperamentum largior, atque quatuor elementa comparo: contraria concilio, ne amplius fiant discordia.

Hæc aurea catena est, quam circumquaque cœlestibus meis virtutibus, & formis substantialibus exornavi. Opera me tanto studio perficio, ut in iisdem omneis meæ vires in lucem proferantur: idque tam eleganter, quam alias nulli homini, quam prudens rerumque peritus etiam ille fiet, nullique etiam arti est possibile. Exito itaque, teque inquam, sistito, qui te tam artificiosum gloriaris, & juxta meam scientiam, per ignem carbonarium, & Mariæ-balneum, meis in alembicis aurum potabile facere conaris, & scito me, ob errorem tuum, exhorrescere. An non te pudet, si opera mea consideras, & simul rancidam tuam coctionem in tinctis pictisque tuis phiolis ex adverso ponis, ubi simul & tempus & sumptus perdis? Nescio, inquam, quid cogites? Miserere tui ipsius, & rogo ut me consideres. Recte igitur nunc intelligas, quæ dico tibi, non

non tibi mentiar. Conſidera quomodo præſtantiſſimum aurum eximiam ſuam ſpeciem de cœlo, & bonam ſuam materiam de terra acceperit. Idem facit etiam lapillus aliquis pretioſus, utpote Carbunculus, amethyſtizon, adamas, &c. Ad ipſam materiam quantum attinet, illa ex quatuor elementis progreditur. Ad formam quod attinet, cœlum qualitatem informat: quæ jam jam in elemento comprehenſa eſt, per quod forma longo in tempore, & per depurationem fit nobilis. Illud autem per me ſolam perficitur. Ego Architecta ſum, & nullus alius homo vitam novit. Niſi enim naſutulus ſciverit quid agere, quomodo elementis proportionem tribuere, quantum ab igne, aere, aqua, & terra, & ubi, illa ſumere, ac qua ratione res contrarias, ut nihil amplius, quam ſubſtantias, adtrahant, recte miſcere, & quomodo eſſentiis iſtis influentiam dare debeat: tunc equidem non dumtaxat nullum ferrum, vel plumbum, ſed etiam vilius aliquid, non facere poterit: quemadmodum igitur aurum ille facturus eſt, niſi theſaurum meum mihi furetur? Non in manuum ſuarum apprehenſione, vel arte ſitum eſt, ſed meam artem noſſe illum oportet, quæ naturalis eſt, & à manibus hominum peragi nequit.

Verum enim vero etiamſi aurum ab omni mundo pro præſtantiſſimo metallo (quale equidem eſt) habeatur: nihilominus tamen neque morbos, neque metallorum impuritatem curat, vel ſanat: neutrum ſiquidem in purum tranſmutat aurum. Simili quoque modo & ne vitrum quiddam adeo mollificare poteſt, ut cudi ſeſe patiatur, quod alias Philoſophorum lapis facere queat. Solum (aurum) omnibus ex metallis optumum & perfectiſſimum eſt. Sin igitur, meo exemplo, non parum plumbi facere potes, aut minuta granula, vel ex aliqua herba fructum quemdam, aut multo minus ferrum: quomodo, obſecro, illud, quod multo eſt præſtantius, ex quo & Ducati, aliæque monetarum ſortes, conficiuntur, facere conaberis? Sin iniquias quod ſaltim Chimici aliquid, non vero aurum, facere velis: tunc, te multo, quam antea ſtultiorem eſſe reſpondeo. Annon enim intellexiſti, quod dixerim, mea myſteria tibi denegata eſſe. Quod ſiquidem natura operari debet, illud per creaturas haud per-

U ficitur

ficitur: Et, quod magis est, si aurum ex septem metallis in perfectissimum redegi, & tu opera mea non intelligas: quo pacto illud facere conaris, quod imperfectum perficit, & in quod virtutem collocavi, ut nimirum universam metallorum essentiam in purum aurum transmutet, quod pro charissimo meo thesauro habeo, quem Deus mihi largitus est? Rudis, inquam, rerumque imperitus es, si non agnoscis, quod summum hocce bonum, quod quæris, ad creaturam quantum attinet, summum naturæ mysterium fiet, sive id in metallis, lapidibus, herbis, aut animalibus id fiat, quod à cœlesti virtute suam sortitur originem: Liberat & sanat namque hominem, ab omnibus morbis, & nutrit illum: imperfecta metalla perfecta facit, idque per ingentem suam virtutem efficaciamque, quam eidem meo ex thesauro juxta sapientiam meam, tradidi. Si itaque in seipso adeo perfectum est, ut ejus simile non reperiatur: dicas igitur mihi nunc, an non necessario talis scientia à summa intelligentia promanet, cum nemo alias aurum queat facere, & hoc thesaurus omnium thesaurorum fiet? Irreparabilis error est. Nisi enim decem libras ferre potis es, & centum tamen portare satagis, tunc vitæ jacturam facere te oportet. Scias igitur nunc intentionem tuam.

Omnem, fili mi, meam sententiam, virtutem atque efficaciam simpliciter de cœlo accipio, & simplicissimum quidem à quatuor elementis. Illud incipiens est, & quinta in elementis essentia, quam efficio per reductiones, tempus, & circulationes, dum inferius in superius transmuto, frigidum & siccum in humidum & calidum, atque adeo & lapides, & metalla, in naturali sua humiditate conservo. Id per cœlorum motum fit. Elementa siquidem exinde reguntur, atque, per accessionem & conventum aliquem, huic influentiæ obtemperant. Quo purior etiam mea est materia, tanto præstantiora quoque opera per cœlos duco. An igitur nunc existimas, quod tuo in alembico, in quo terram & aquam tuam habes, per ignem & calorem tuum, atque per album rubrumque colorem tuum, ego tuo pro beneplacito & lubitu, te mecum colludere patiar, tuum ad desiderium ut perveniam? An cœlos te movere, eorumdemve influentiam

nauci

nauci tuo operi infundere posse autumas? An illud instrumentum organicum esse putas, quod solo digitorum tactu saltim suavissimæ melodiæ sonitum excitat? Nimium tibi asino vanè tribuis. An ignoras, quod in cœlorum motu magnus fiet intellectus, qui deorsum intelligentiam suam impertit, &, per influentiam suam, rebus omnibus essentiam sumministrat.

Obsecro te ut agnoscas, quod res altæ etiam ab alto proveniant, à me, & DEO videlicet: neque existimes, quod artificiosus manuum labor tam perfectus fiet, quam naturalis: nimis siquidem nudus est, &, Simiæ instar, me in omnibus imitari conatur. An etiam putas quod tuum destillare, dissolvere, & congelare materiæ tuæ in vase tuo, aut aquam ex oleo elicere, recta, me sequendi, via fiet. Minime gentium, fili mi, nimium heic erras. Si enim tempus variis cum mixtionibus & dissolutionibus elementorum, olei tui, aquæ & terræ transegeris, nihilominus tamen nondum aliquid perfecisti, nisi quod erres. An caussam scire desideras? Materia tua non semihoram ignis æstum tolerare poterit, sed omne cum fumo evanescet, vel in igne consumetur. Illa vero materia, qua in ego laboro, in omni probatione, quantus quantus etiam ignis fiet, idonea & justa invenietur. Immo in igne adhuc fit melior. Aqua à sicca quadam stirpe venit, quicquid tangit non humectat: non evanescit quoque, neque retrorsum cadit, & oleum ejus non comburitur: ita perfecta mea elementa sunt: cum tuis vero multo aliter comparatum est: quemadmodum etiam, ut meo fungaris artificio, & munere, non tui est officii.

Epilogi loco tibi dico, quod, per artificiosum tuum ignem, cœlestem calorem non possis infundere: iccirco etiam de tua aqua oleo, & terra nullam materiam adquirere poteris, quæ influentiam concipere valeat, quæ illi rectam substantiam tribuat. Donum Dei est dare ex cœlis elementis, & quidem uni magis quam alteri, conservaturque simplici in essentia, cujus præter me nemo, agnitionem habet, quam solus ille, qui mihi concreditus, & verus est Philosophus. Mi fili adhuc unum tibi commemorabo veriverbium, nimirum quod totum opus de una unica aliqua, simplici, cum se ipsa conjuncta

materia, in unico bene obſerato vaſe, & unico alembico conficiatur. Omnia in ſe complectitur, quibus ad perfectionem ſuam indiget, atque per unicum ignis regimen elaboratur. Conſidera igitur nunc partum, perfectionemque hominis, in quem omnem meam à Deo acceptam ſapientiam converto: Humanam ſiquidem ſpeciem ex nulla materia facere poteris. Sola ego corpus tam ſubtile formo, ut neque Plato, neque etiam ipſe Ariſtoteles minimi quiddam ea de re ſciverint. Oſſa dura facio & dentes ad mandendum, jecur, & carnem mollem, nervos frigidos, cerebrum humidum, cor, cui Deus vitam infundit, calidum, omneis venas rubro ſanguine impleo. Et, ut brevibus meam abſolvam ſententiam, de uno unico argento vivo, & operante virili ſulphure, unum unicum maternum vas efficio, cujus venter eſt alembicus. Verum equidem eſt, quod videlicet homo arte ſua me plurimum juvet, dum, per externum calorem, matrici materiam infundit, magis autem heic præſtare nequit: Ita igitur nunc cum opere tuo comparatum eſt. Qui enim rectam materiam eligere novit, eamdemque in bene occluſo aliquo vaſe etiam bene præparat, & omnia in alembico bene inſtituit, is opus amplius differre minime neceſſum habet: Tu & ego ſiquidem illud perficimus, dum tu ignem confers, quemadmodum à Philoſophia requiritur. Certo enim ſcias, quod omnia in eo ſita fient. Probe itaque te heic videre oportet. Cogita in ignem, quem *epſeſin, pepſin, pepanſin, & apteſin* appellant, naturalem etiam, præternaturalem, & minus naturalem ignem, qui non urit. Item in calidum & ſiccum, humidum frigidumque ignem, quem recte conficias. Abſque recta materia, & igne proprio numquam ad propoſitum ſcopum pervenies. Materiam tibi trado: formam ordine collocare neceſſum habes. Heic autem non de ſubſtantiali vel accidentali forma tecum loquor, ſed de recta ſpecie, aut magnitudine vaſis tui, & ut alembicum tuum recte præpares. Prudenter agas, & opus, veluti naturæ convenit, artificioſe adminiſtra: me juvato, & ego te juvabo: quicquid mihi feceris, idem & ego tibi facturus ſum, non ſecus, ac cæteris meis filiis feci, quibus ſufficientem mercedem tradidi, iis cumprimis de cauſſis, quod inculpabiles

culpabiles patri & matri obtemperaverint, meisque præceptis morem gesserint: quemadmodum videre poteris in Romante Joannis de Mesung, qui adprobat, &, vice versa, Sophistas reprobat. Idem quoque faciunt Villanovanus, Reymundus, Morienus Romanus, & Hermes, quem Patrem nominant, & cui nemo alius est similis. Item Geber, & alii, qui hac de scientia scriptitarunt, atque, artem veram esse, ipso facto experti sunt.

Sin itaque nunc, mi fili, opus aggredi conaris, tunc ad illud non adeo ingentes sumptus requiruntur: Sufficit enim tibi, ut liberi vacuique animi, & in securo aliquo loco sies, ubi nemo de labore tuo aliquid resciscat. Unicam tuam materiam in pulverem redige in bene occluso vase unico, una cum illius aqua, eamdemque leni aliquo calore rege, quæ tum operabitur: Humor vero putrefactionem confert. Propter nimiam humiditatem siquidem siccitas operanti non ita resistere potis est, ut argentum vivum per ordinariam cõmixtionem, & connexionem, conforme homõgeneum subjectum fiat, quod primam materiam reductam ingrediatur: Sin proprie matrem tuam, Naturam, sequi velis, in qua te ratio conservare, & Philosophia Ductrix tua esse poterit. Id si feceris, tunc certo certius tibi pollicebor, quod materia potiri, & ad exoptatum finem pervenire possis. Ingentes, uti diximus, sumptus non requirit, modo des operam, ut mea recte comprehendas principia. Meum laborem probe observa: & animadverte quid Aristoteles, in 3. & 4. Meteororum, dicat: disce Physicam, & librum de Generatione & corruptione diligenter lege. Item, librum de cœlo, & mundo, quo in materiam elegantem puramque invenies: Nisi enim illam agnoveris, jacturam facies. Qua de re vide Albertum Magnum de Mineralibus. Sin igitur nunc tibi oculi tui aperti sient, tunc in mineris mysteria mea deprehendes & videbis, quod nimirum omneis lapides ex elementis crescant.

Me primum agnoscere discas, antequam te Magistrum nomines, Me sequere, quæ omnium creaturarum existentium, unamque essentiam habentium, mater sum, quæque absque cœlo, & Elementativa non crescere, neque sensibilem animam cõsequi possunt. Si itaque

ſedula exercitatione tantum diſcis, ut cœlorum virtutes, ingenteſque operationes agnoſcas, elementorum quoque paſſiones ſcias, & cur nimirum tantas operationes concipiant: quæ media tanſmutationum ſient: quæ putrefactionis, generationis, alimentationisque cauſſa, & denique quid elementorum eſſentia & ſubſtantia ſiet, tunc jam artis agnitionem adeptus es: quamvis alias ingenioſiſſimus intellectus ad meorum operum conſiderationes requiratur. Illud Dei donum vero non omneis ſapientes à ſua ſcientia & propria ratione ſortiti ſunt, ſed benevoli, qui cum ratione me ſequuti ſunt longo à tempore, quod ego conſtituo, & poſt longam patientiam, illud impetrarunt. Quocirca fac quod dico tibi: Si hoc theſauro potiri velis, quem etiam veri phyſici veteresque Philoſophi habuerunt. Talis namque theſaurus tantæ virtutis altitudiniſque eſt, cujus ſimilem nullus homo inter cœlum terramque arte conſequi potis eſt. Media res eſt inter Mercurium & Metallum, quod ſumo, quo ex arte tua meaque ſcientia, tam præſtantiſſima eſſentia perficitur: Purum potabileque aurum eſt, & radices agens humiditas: Summa Medicina eſt, quemadmodum à Salomone, Eccleſiaſt. cap. 38. deſcribitur: à terra deſumitur, & vir ſapiens non contemnit eam. Deus illam inter mea myſteria locavit, & ſapientibus eamdem impertit, quamvis illam multi Oratores, & qui Theologiæ & Philoſophiæ eximios Doctores ſeſe eſſe autumant, omnino irrideant: quemadmodum etiam Alchimia à Medicis ludibrio habetur: Verum me non agnoſcunt, artiſque penitus imperiti ſunt, veluti Avicenna, Villanovanus, multique adhuc alii præſtantiſſimi Phyſici, probatiſſimique veteres Medici. Inſipientes tamen dumtaxat illam deſpiciunt, qui rectam Medicorum viam numquam ingreſſi ſunt. Irriſores iſtiuſmodi ſufficiente cerebello deſtituti ſunt, ut talem radicem, & Medicinam nobiliſſimam, omneis in genere morbos ſanantem, agnoſcant. Fortunatus ille homo eſt, cui à Deo tempus & vita tribuitur, ut ad tam ſummam eſſentiam perveniat, licet nunc ſenectute gravetur. Geber enim ait, quamvis Philoſophi, dono iſto donati dotatique, ſenes fuerint, nihilominus tamen in ſumma ſenectute eodem ſeſe oblectarunt.

Illud

Illud igitur qui nunc habet, is omnia bona ingenteſque divitias poſſidet: Una ſiquidem de uncia aſſidue dives & ſanus eſſe poterit. Creaturam attamen tamdem mori, ſeque in Deo & natura exſatiare oportet. Unum cordis robur refrigeriumque, & plus quam aurea Tinctura eſt. Elixir, & aqua vitæ eſt, ſub quibus omnia opera reſque complexæ ſunt. Argentum vivum, ſulphur, & in theſauro meo occultatum aurum eſt, oleum incomburibile, album, conſtans, fuſibileque Sal, Lapis Philoſophorum, qui nullo modo, niſi per naturalem artem, humanamque ſcientiam, quæ heic auxilium præſtat, inveniri poterit. Libere nunc tibi edico, quod tu Laborator, ſine me opus haud poſſis perficere, quodque abſque te, tamquam miniſtro meo, in eo nihil & ego quoque queam efficere: Per me, & te vero, opus brevi tempore lucraberis.

Miſſos fac Sophiſtas, eorumdemve fallacia opera: miſſos fac diverſos ipſorum alembicos, & vaſa: miſſum quoque fac fimum equinum, totque ignes carbonarios, quæ omnia nihil omnino proſunt. Relinque metalla aliaque: tranſmuta multo potius elementa in ſpeciem mutabilem, quæ Philoſophorum præſtantiſſima eſt materia, quam tamen rerum imperiti rejiciunt. Juxta ſubſtantiam ſuam auro eſt ſimilis, ſecundum eſſentiam vero, diſſimilis. Tranſmuta elementa, & quod quæris, invenias. Mea autem eſt ſententia ut infimum ſublimes, & ſuperius inferius facias. Recipe igitur argentum vivum, quod operante cum ſuo ſulphure mixtum eſt: illud in bene obſerato vaſe, unicoque alembico, ad partem tertiam inhumato, igni Philoſophorum adponito, &, ne fumoſum fiat, bene cuſtodito. Hoc fac, mihi confide. Relinquas etiam, mi fili obſecro, omneis reliquas ſpecies, non vero materiam ſume, à qua mineræ ſuum ſumunt initium.

Plura tibi nunc non impero, ſed adjuro te, quod me,
Naturam ſequi neceſſum
habeas.

CHI-

CHIMICI RESPONSIO, IN QUA ERRORES suos fatetur, & eorumdem deprecatione, Naturæ agit gratias.

(*Chimicus.*)

Chariſſima mater Natura,&,poſt angelos,à Deo perfectiſſima creata Creatura, tibi nunc honorem gloriamque exhibeo: agnoſco ſiquidem & fateor, te matrem & imperatricem eſſe magni mundi, qui pro homine, tamquam parvo mundo conditus. Alte in primum mobile collocata es,ut manibus tuis circumvolutes, &,pedibus inferius tranſmutes, idque, ſive illud ex amore, vel econtra, fiat,uſque ad terræ loca infima: quæ omnia ex mandato Domini tui facis, quæ indeſinenter generando tam ſummas operationes perficis per altas tuas intelligentias, & indeſtructibiles ſubſtantias cœlorum, ſtellarum, atque planetarum: Unde tam purè res formantur, quod haud immerito omni tempore, matris & magiſtræ alicujus inſtar, colenda & amanda ſies. Equidem fateor, quod nihil, ſine anima, vivat, & quod illud, quod exiſtit, & eſſentiam habet, à te,& virtute tua,reſpectu à Deo acceptæ poteſtatis ordinationiſque,proveniat. Non eo inficias, quod totam maſſam regas, & elementorum materia tuo ſub imperio ducatur. De illis namque primam ſumis materiam, & ex cœlis formam: quamvis illa materia ab initio diſſimili prorſus modo commixta eſt,donec à te qualificetur & ſpecificetur. Et tunc ſubſtantialem, quemadmodum etiam poſtea accidentalem formam induis. Tam es ſapiens,ut etiam omnia tua opera per virtutẽ cœleſtem, ſummeque operabiles formas, tam perfecto juſtoq; ordine perficias, ut etiam à nemine mortalium mortificentur. Video te à Deo ita dotatam eſſe, ut etiam omnia, quibus homines indigent, manibus tuis ſubjecerit. Quatuor per te gradus fieri permiſit, ex quibus primus ſaltim ESSE, & ESSENTIAM habet, quales ſunt lapides & metalla: alter vegetabilia complectitur, quæ eſſentiam & creſcentiam habent: Tertius perceptibilitatem ſenſibilitatemque habet,utpote feras, volucres, & piſces, quæ omnia triplicis ſunt generis: Quartus

omnium

omnium Nobiliſſimus & perfectiſſimus eſt, quemadmodum id ita Deo viſum fuit & placuit, in quo homo conſiſtit, & tres reliqui gradus perficiuntur. Plus autem Deus, quam tu, tum temporis operatus eſt, dum homini immortalem, ratione præditam, animam indidit, quæ non paſſionibus noſtri in certos modos collocati corporis ſubjecta eſt: Sed perceptibilitatem ſenſualitatemque ad malum & peccatum acceſſionem facere permiſit, idque per corpus, quod immoderata voluptate contaminatum eſt: Unde condemnatio ſubſequuta, niſi gratia, quæ à Deo venit, & cumprimis, ob æternam hancce animam, non vero corporis gratia, data eſt, impetretur. Quocirca magna hominis perfectio non à te ſuam ſumit originem, ſed, quemadmodum dixiſti, licet humanitatem minime conferas, tamen humano vaſi neminem manus admovere, præter te, quod perfectiſſima eſſentia tui operis, & magna efficacia, efficit.

Equidem ſummopere mirandum eſt, ſi quis recte conſideret, quomodo videlicet corpus noſtrum diviſum, & membris undique exornatum ſiet, adeo ut per objectum voluntas ita præparetur, pro lubitu, quodlibet membrum movere poſſit: Et quamvis voluntas à te minime proficiſcatur, magnum tamen eſt miraculum, quod corpus, tamquam ſubjectum, animæ gratia, ita deſudet. Et ita fieri neceſſum eſt, ſæpius tamen heic magiſter fit, non ob digniatem ſuam, ſed peccati cauſſa, quo anima læditur. Ne itaque tantopere exultes de perfectione, & egregio hominis ornamento, qui, tam nobilis, quam anima, formæ, reſiſtit, & contra rationem tam diverſimode mutat. De tuis operibus dumtaxat ſies ſollicita, non autem de noſtris defectibus & flagitiis. Licet namque te opera tua bene inchoaſſe, exiſtumes, nihilominus tamen in fine aliud nihil, quam, abortus, reperiri licuit. Eſt ne illud tui intellectus, vel ſapientiæ, defectus, aut non aliter fortaſſis potuiſti ? Ignoſce mihi, quæſo, ſi de tua ſcientia aliquanto duriora verba proferam: non enim te occidere in animum induxi meum, ſed ſolummodo rigidiorem exhortationem, mihi, ob ignorantiam meam, à te illatam nunc percipio. Nulla ſiquidem hora præterit, in qua non tam altas res, quarum me certiorem reddidiſti, conſiderem : idque

X cotti-

die eo magis magisque, dum simul perpendo, quanta mihi exposueris mysteria, & simul errores meos demonstraveris. Sive jaceam, ambulem, vel stem, tunc illud oculis meis obversatur. In summa, non omnia cogitare potis sum, qualem videlicet materiam & formam ab initio sumere necessum habeam. Graviter me objurgasti, quod non tuam viam sequar, cum tamẽ minime ignores, quod ad id intellectus meus neutiquam sufficiat: hac siquidem in arte nihil aliud, quam contrarium, efficere potero, nisi, respectu tuæ scientiæ, auxilio mihi subvenias. Recte quidem ais, quod mysteria & alta opera tua ad hominis scitum non data sient: quos igitur in tanto onere progressus facere meque ipsum ducere potero, nisi me auxilio tuo sublevaveris? Me ais, te sequi debere, & id quidem facere cupio: ast quibus mediis, & libris, id efficere possim, mihi dicito? Hic, accipe hoc, & illud, inquit, alter contrarium & ut cessem, ait: verba ipsorum diversimode inversa, & in parabolicas sententias sunt disposita. Tamdem video, quod ex iisdem nihil omnino discere possim. Quocirca ad te meum sumo refugium, &, ut mihi consulas, opemque feras, quid nimirum in tam arduo negotio mihi faciundum fiet, obnixe te rogatum volo. Ex intimis igitur cordis mei penetralibus te obstor, ut, conscientia tua teste, mihi commemores Rationem & modum in profunditatem terræ perveniẽdi, &, subtili studio, perfectum metallorum Mercurium quærendi. Si quis igitur aut hunc, vel ad minimum auri Mercurium invenisset, is eumdem, thesauri alicujus instar, bene conservare posset. Dubito tamen, etiamsi aliquis illum haberet, an ex illo metallum facere potis esset: vix enim credo, quod homo aliquis tam artificiosus astutusque fiet, vt aurum conficere valeat. Tuum, inquam, inquam, opus est, quemadmodum experientia testatur, & tu etiam dum de hominis partu verba fecisti, satis superque illud demonstrasti.

Videmus equidem quod frigidus humidusque Mercurius sulphur suum in auxilium desideret, quod est conforme semen, vel sperma homogeneum, à quo creatura, labore peracto existit. Sin omnia perpendam, tunc tantum deprehendo, quod propriam sumas

materiam,

materiam, proprium vas, propriam mineram, proprium locum, & proprium ignem, ad dandam formam, ſpeciem, & colorem, vitam itidem & creſcere, cujus quælibet res impleta eſt. Noſti, tamquam Architecta, dignitatem materiæ: Operans ſiquidem nullam operationem in ſe recipit, quam dumtaxat in diſpoſito patiente. Noſti ſubtiliter miſcere calidum & frigidum: ſiccum & humidum: & contrarij qualitatem induere, quæ tu primam formam transmutas, ut materia tum novam formam recipiat: Objectum enim, juxta virtutem & potentiam, ſubjectum eſt, quod ſubſtantiam continuo in actu & cooperatione conſervat, quæ antea ſaltim in potentia fuit. De re bene differentem te quidem audivi, ſi modo & ſententiam opinionemque tuam ordine commemorare, &, juxta virtutem efficaciamque tuam, proprie de iisdem loqui poſſem. Intellexi ſiquidem, quod Elixir, uti dixi, à quatuor elementis ſuum ſortiatur initium, res contrariæ ſeſe iterum uniant, quodque elementa transmutari oporteat. Id quod ſane nullius hominis labor manuum eſt. Quis enim ſciat, quomodo terrena qualitas eſſentiam ſuam cum aere communem habeat, cum frigore correſpondeat, & in humiditatem, hoc eſt, contrarium ſuum, transmutetur? Nam humiditas à frigido humidoque elemento non vult recedere, quamvis ab igne, quæ omnia compoſita corrigendo meliora facit, magis auxilii accipiat. Eſt & hoc quoque naturale opus, quod nigram, albam, & rubram ſeſe faciat: qui tres viſibiles colores tribus cum elementis, igne, aqua, & terra conſentiunt, & ab aere penetrantur.

Dein etiam affirmas, quod res iſta de una unica aliqua re conficiatur, in uno unico vaſe, de una aliqua ſubſtantia: Quatuor enim unicam dumtaxat conſtituunt eſſentiam, in qua unum eſt quod ipſo in effectu opus & inchoat & perficit: nihil, præter exiguum aliquem calorem, ipſi deeſt, quem homo adminiſtrat, & exinde, mediante tua ſapientia & arte, omnia neceſſaria elicit. Omne illud, præterea, quo quis indiget, hacce in materia ſufficiẽte in perfectiõe, ad principium, medium, & finẽ, reperitur: eoque ferme comparatum eſt, ac

X 2 cum

cum homine, equo, frumento, atque bellariis. In humano enim semine etiam humana species comprehensa est, utpote os, caro, sanguis, crinis &c. ita quoque quolibet etiam in semine ejusdem simile, & species. De homine homo venit, fructus à fructu, animal ab animali: qui ordo in universo rotundo terrarum orbe observatur, & à Dei sapientia, qui ordinem istum ita observari vult, ejusque rei etiam tibi potestatem fecit, proficiscitur. Nunc autem scio, quod, si semen in muliebri vase occlusum fiet, illudque non amplius aperiatur, nulla tunc humana molestia, vel labor amplius requirantur, neque minimo, aut magno additamento, vel ablatione opus fiet, quemadmodum etiam nulla reseratione, occlusione, vel tactu: omne siquidem, ad perfectionem necessarium, intus est. Pari quoque modo ais, cum lapide Philosophorum comparatum esse, ut quis nihil amplius, quam una unica, in pulverem redacta, materia indigeat, quæ aerem, aquam, & ignem in se habeat, immo omne illud quod ad operis hujus perfectionem requiritur: minime etiam necessum esse, ut tangatur, quodque exiguus ignis sufficiat, qui internum calorem excitet, non secus ac infans utero in materno calore naturali fovetur. Præterea quoque significas, quod hæc materia suam perfectionem in se habeat, unico saltim hoc excepto, quod nimirum operationem suam sine humana arte & adminiculo non depromat: cujus artis auxilium de Philosophica scientia & prudentia intelligo, veluti per manum operationes materiam præparandi, superfluum de illa separandi, hanc tunc compositam terram simplicem, quæ cum aqua sua unita est, occludendi, & in alembico idoneo leni alicui calori adponendi. Et illud totum artificium esse censeo, nec aliud quiddam homo, quicquid etiam ille contradicat, heic addere poterit. Si operationis tuæ facis initium, & quando in pulverinam essentiam ingressa est, tunc, à peracta præparatione, dissoluis, & siccum aquosum reddis: illud per sublimationem dein, magna intelligentia, in aërem usque sursum ducis, & denique sola illud unum facis, quod res alias imperfectas perficit. Quocirca, tu Natura, prima genitrix es, dum quatuor elementa conjunctim unam aliquam in essentiam misces, cujus nemo mortalium, nisi

tu

tu sola, agnitionem, habere poterit. Et hunc in modum illud intellexi, atque etiam, si Deo tibique placuerit, idem oculis meis suo tempore me visurum nullus omnino despero.

Nunc vero temporis terminos suo loco relictos, volo, & nosse sufficit, quomodo videlicet materia haberi possit, quam præstans & bona illa fiet, & quantam, in perficiendis rebus imperfectis, virtutem illa conferat.

Aurum itaque ex mineralibus optumum esse, mihi haud ignotum est: nihilominus tamen neque in forma, neque materia ad perfectionem suam transgrediendam, ullam aliquam habet efficaciam. Nullam siquidem majorem operationem habet, ut amplius aliquid, quam seipsum, perficiat, qualem qualem etiam artem homo heic adhibeat. Si quis enim affirmare conaretur, quod reserandum, & in argentum vivum redigendum illud esset: is hac in re plus, justo stultesceret, cum ex auro nihil amplius, quam quod in eo est, elicere possit. Quid igitur in eodem homo quærere satagit, quam ad minimum illud, quod intus est, & nihil magis in eo reperiendum fiet? Præpostera est temeritas. Nihilominus tamen ut Philosophastri illi stultitiam suam prodant, inquiunt, quod, artis suæ beneficio, corpus retrorsum, primamque in materiam reduci oporteat, verum ex institutione tua me non latet, quod videlicet reductio non fiat per res', quæ ad certã aliquam speciem vel individuum, factæ sunt, nisi istiusmodi species ante corrumpatur. Nihilominus tamen post corruptionem istam nulla similis alicujus speciei fit generatio, nisi species prius in genus suum retrogrediatur. Immo adhuc amplius affirmo, quod destruere conficiendi auri, minime via fiet: Sin enim semel speciem suam amittat, tunc homo illam eidem neutiquam restituere potis est; & subtilis, præterea, adhuc ars requireretur, si quis illud in rectum pulverem redigere conaretur. Si quis autem illud ita resolvere, sibi forsitan proponat, ut illius compositum, vel corpus, in primam mixtionem, quæ illi ab elementis facta est, separare velit, is numquam, quicquid etiam dicat, illud ad finem perducere poterit: æstum, frigusque enim patitur, & in igne magis magisque purius red-

 ditur,

ditur, adeo in natura ſua perfectum eſt. Adpropinquans elementorum creatura eſt, quæ ſemine & grano deſtituta eſt, quo reductio à putrefactione fieret, & in priſtinam ſuam ſpeciem iterum redigeretur: materia ejus enim nimis craſſa, mortua, & mors ipſa illius eſt eſſentia: quocirca etiam ex eodem nullum aliud metallum, vel argentum vivum creſcere poterit.

In genere itaque nemo affirmare poteſt, quod ſimile quodlibet ſimile ſibi generet: Illud namque, extra vegetabilia, & perceptibilia, ſenſibiliaque, ad ipſa mineralia quantum attinet non accurate dictum eſt. Illa enim alimentationem vitamque accipiunt, & ſe ipſa ſeminant atque plantant: hæc vero nihil percipiunt, & in primo, æque ac in ultimo, anno, ejuſdem ſunt magnitudinis. Ex, elementis per te eſſentiam ſuam in terra ſortiuntur, id quod ſine ſatione, plantatione, alioque cultu peragitur. Ex doctrina tua porro cognitum compertumque habeo, quod veterum Philoſophorum dictis, per fallacem praxin, minime obtemperandum, ſed dumtaxat vera & eſſentialis Theorica, in qua eſſentialis eſt natura, obſervanda ſiet: In illa ſiquidem omnis eſſentia, materia, & ſubſtantia conſiſtunt. Nunc autem in memoriam mihi revoco, quod aliquando deceptor ſeductorque ſophiſticus, qui tamen pro magno Philoſopho habebatur, mihi perſuadere conabatur, inquiens: pro recta materia aliud nihil ſumendum eſſe, quam purum crudumque argentum vivum, attamen ut auro bene antea mixtum ſiet: ex duobus enim bene conjunctis fieri aliquod eximium, atque in illa conjunctione unum alterum perfectum reddere: Si, pergebat impoſtor ille, hoc facerem, tunc me Elixir conſequuturum eſſe: cumprimis vero quatuor mixta elementa à ſe invicem ſeparanda, quodlibet purificandum, dein iterum conjungenda, magnum cum parvo uniendum, ſubtile in graſſum inferendum eſſe: & hoc modo fieri lapidem Philoſophicum. Verum non ſum neſcius deliramenta iſtiuſmodi meras eſſe impoſturas, & quod tales homines intellectu deſtituti ſient, atque adeo non dumtaxat alios homines, verum etiam ſeipſos decipiant, ſive enim Philoſophi, ſive Medici illi ſient, nihil tamen hac in re intelligunt.

Simili quoque modo & me minime latet, quod dixeris, quod solus Deus altissimus ex elementis aliquid creare possit, cum naturam ille produxerit. Ille juxta quantitatem elemẽta miscere, qualitates recte proportionare, elementa rite conjungere, atque miscere novit, quemadmodum illi modo visum est. Nemo hoc reperitur, qui aut idem facere, vel illud negare audeat. Solus namque ille creator, bonorumque omnium productor est, nec in mundo quicquam est, quod absque illo factum sit. Omneis idcirco jactabundi Chimici Sophistæ nunc taceant, neque colligere sperent, ubi non serunt: qui per falsas suas calcinationes, sublimationes, distillationes spiritus per fumum abigunt &, per sophisticas suas coagulationes atque congelationes rerum imperitis persuadere conantur, immo etiam apud illos, qui opus perfecerunt, prætendunt, quod argenti vivi aurique elementum recte separatum fiet, id quod tamen in eventu fineque nihil est. Verum enim est, res omneis, quæ sub cœlo sunt, à quatuor elementis factas esse, rectam quantitatem habere, atque adeo, suam juxta speciem, per naturam, in recta proportione mixtas esse: non tamen ita, ut omneis proprie unitæ, sed in virtute distinctæ, cumprimis vero Philosophici lapidis materia fient.

Hisce simul intelligo, quo in rubro argento vivo, & perfecto corpore, quod Sol apellatur, quatuor elementa, singula inter se invicem peculiari modo unita, & per singularia media mixta fient, adeo ut, humanæ artis beneficio, non separari possint: Omneis namque veteres & veri Philosophi scribunt, ignem & aerem aquæ terræque inclusos esse, in quibus virtutem suam exerceant, & in dissolubili prorsus modo inter se invicem vehementer dimicent, adeo ut nemo, nisi Deus & Natura, vinculum istud solvere queat. Vere id affirmare, & philosophice etiam demonstrare possum: Ignis enim nobis est invisibilis, & aer incomprehensibilis: Si quis vero dicat, quod singula videri possint, is impostor est: ex irrefutabilibus fundamentis siquidem elementa sunt inseparabilia. Quamvis etiam Sophistæ prætendant, & pro certo affirmare velint, quod aurum, argentumq; vivum in quatuor elementa separent, nihilominus tamen mendaces sunt.

Sim

Sin enim duo elementa, ignis & aër, ita separata essent, tunc quodlibet evanescere necessum haberet. Licet etiam affirment, quod illa retineant: nihilominus tamen, quo perveniant, penitus ignorant: neque aër neque ignis siquidem videri atque percipi poterunt. Si quoque, juxta ipsorum prætensionem, illa extraxerint, tamen illud, quod attingunt, saltim humidum faciunt, id quod neque aëris, neque ignis, est proprietas.

Præterea, quemadmodum tu natura itidem dixisti, idem quod & in libris deprehendi, nemo est, quantus quantus Doctor etiam ille esse velir, qui scire possit, quantū videlicet in re qualibet naturali à singulo elemento esse possit. Deus namque illud tibi soli tradidit. Nec ullus Philosophus tam est sapiens, qui elementa cōponere, & miscere, vel quantum ad rem aliquam naturalem, sive illa spiritualis, sive corporalis fiet, à quolibet elemento, necessario ordinandum applicandumque esset, compertum habeat. Sin igitur nunc illa separare conetur, quomodo, obsecro, illa iterum conjunget, ut unitum compositum verumque subjectum, iterum efficiat, si elementorum quantitatem, & qualitatem, rectæque unitionis modum, penitus ignoret? Separari itaque illa minime oportet, nisi ritè iterum conjungantur: Tibi, Naturæ, illud committendum est, quæ artem bene disponendi, Philosophici lapidis componendi, & rectæ elementorum, absque separatione, mixtionis faciundæ, probe nosti. Satis superque mihi dixisti, quod elementorum separatio, eorumdemque itterata conjunctio minus fiet necessaria: nulla siquidem istiusmodi ars impetranda, & dumtaxat tibi à Deo concreditum constitutumque est mysterium. Absque omni dubio tamen lapis, vel Elixir, à te proficiscitur, absque tamen elementorum separatione, nec sine tuis instrumentis, vel auxilio sapientis reique istius periti alicujus hominis. Aristoteles ait: Ubi desinit physicus, ibi incipit Medicus. Quocirca etiam Alchimia tum incipit, quando naturam & scientiam suam sequitur: id quod cuilibet Philosopho ac Medico probe observandum est. Si enim Alchimia recte ducatur, tunc natura illam proferet. Ne quis autem heic erret, idcirco omne illud, quod natura parit & profert, quæ-

quædam, ad Alchimiam pertinens, est materia, quemadmodum tu, Natura, qui tibi & corpore, & ipsa quoque vita mea inservire paratus sum, multo, quam ego, nosti melius. Sciendum quoque est prætetrea, quod videlicet Alchimia tres res perficiat: Primo dum metallum aliquod perfectum vivumque facit, ejusdemque spiritum digerit, ut nihil in eo amittatur, quemadmodum ejus rei ipsa experientia testis est. Secundo, materiam in vasculo aliquo ita coquit atque digerit, ut, absque unicæ alterius rei additamento, corpus & spiritum in unum transmutet: eapropter de novo etiam ei nihil addendum est: nec ulla quoque fit mixtio, nisi Naturæ Principia illam administrent atque largiantur; quicquid enim ad hoc parit, nobisque relinquit, id ab arte ad opus sumitur. Tertio probat, quod nimirum realiter ipsoque facto, nulla quatuor elementorum fiat separatio faciundi lapidis, in argento vivo & Sole, qui altum rubrumque aurum appellatur. Illud enim cogitare ingens error, & nobili Alchimiæ, fundamentalique Philosophiæ omnino est contrarium.

Equidem verum, certoque certius est quod quælibet res elementaris etiam ex ipsis elementis alimentetur sive nutriatur. Sin itaque nunc bene disposita, & in unum subjectum, quemadmodum Natura illud ita protulit, composita, atque jam separata fient, tunc subjectum illud corruptum depravatum, ejusdemve præstans vinculum, quod elementa conjunctim ad servavit, ruptum, & nulla amplius est permixtio, sed à quatuor elementis ad aliquid res per separationem in nihilum iterum redigitur. Nam si pater filium gignere debet, tunc prius ille minime destruendus est, sed sufficit ut cum ipso semine spiritus generans exeat, quem muliebre semem concipit, & in calore ita conservat. Istiusmodi spiritus infantem, ejusdemve membrorum speciem gignit, quemadmodum Avicenna suo loco id testatur. Similiquoque modo cum puro auro comparatum, quod lapidis Philosophici vera est materia: Nam pater est, qui omnia instruit & instituit: quocirca etiam ille minime destruendus, aut corrumpendus, neque ab elementis suis separandus est, sed sufficit, ut Sol pater, qui spiritum suum inflat, virtutem, atque efficaciam, per illum, in virtute &

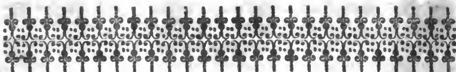
efficacia ad fluentem ſpiritum, (qui verus Philoſophorum lapis eſt, qui ex terra deſumitur) filio infundat, & per parturientem iſtiuſmodi ſpiritum filius fit ſubſtantialis.

A te, natura, igitur nunc tantum didici, quod Alchimiæ ars vera fiet ſcientia, & ideo etiam affirmo altumrubrum aurum, Sol quod appellatur, lapidis vel Elixiris verum parentem eſſe, quo ex tam ingens, magnique pretij, theſaurus egreditur: qui calefacit, inſerit, figit, digerit, atque tingit per artem, ſine diminutione, & ulla unica corruptione, aurum illud, quod pater eſt, à quo filius tam præclaros progreſſus facit. Impoſſibile itaque nobis, nec neceſſarium, neque etiam conceſſum, ut mixtionem adteramus, vel elementa ſeparemus, quæ natura, in argento vivo, tam ex: quam interne, & pari quidem modo in perfecto Solis corpore, in tam decente quantitate, complexione, & qualitate bene proportionata, conjunxit atque conſtituit. Sin igitur nunc naturæ ſcientiam ignoremus, nullamque quatuor elementorum promixtionum cognitionem habeamus, quid de eorumdem ſeparatione ſciemus? Summe itaque neceſſarium eſt, ut naturam imitemur, ejuſdemve inſtrumenta, quomodo elementa facit, uſurpemus: ſine qua adminiſtratione nos alias in eductione lapidis hujus formæ, & inquiſitione huc ſpectantium mediorum, non recti imitatores erimus: per quæ media ad inſtrumenta pervenitur, quibus natura in mineralibus, dum argento vivo formam ſuam tribuit utitur. Sin autem ſecus faciamus, tunc illius deſtructores ſumus, quod natura ad malum compoſuit & diſpoſuit, dum mixtionem, contra tua, Natura, mandata, adeo turpiter ſeparamus. Nihilominus tamen, quemadmodum Ariſtoteles ait, elementa transmutare debemus, ut inveniamus quod quærimus.

Et hac ratione, ô Natura, me ad viam tuam ſapienter duxiſti, pro quo beneficio ingentes & ago, & habeo, gratias: à te enim tantum equidem didici, ut omnia mea opera nullius fient pretij. Magnam ſtultitiam eſſe fateor, quodque in fine ſumma, cum planctu & triſtitia conjuncta pernicies plerumque ſequatur, ſi quis circa multifarios alembicos, argentum vivum, aquas fortes, vulgares diſſolutiones, omnes

omneis res minerales, fimum equarium, ignesque carbonarios, plus justo occupatus fiet: omnia siquidem ista nihil omnino prosunt.

Concludo igitur me imposterum diligentius libros vestros inspecturum, & tibi, pro virili, obtemperaturum esse. Hæc enim via, quam homo perambulare poterit, tutissima securissima, & certum est, quod ars illa suum à te sortiatur initium, quamvis res, ob thesauri hujus dignitatem, & miraculum, satis tarde procedat. Ne autem tempus temere teram, vel amittam prorsus: eapropter, tuo jussu, operi tempestive satis, & æque luce hodierna, quam crastina, me adcingam: primumque de materia cogitabo, quæ mihi, vi agentis sui, eximium argentum vivum datura est. Illud in bene obseratum mundumque quoddam vas recondam, & muro circundato alembico dein subponam: & tunc, natura, tuum decente more modoque facies officium. Ex omnibus meis viribus itaque nunc tibi denuo gratias ago maxumas, quod, me visitare, haud dedignata fueris, atque tam summi boni hæredem institueris: pro quo summo mihi præstito beneficio tibi ad vitæ meæ dies obstrictus obligatusque maneo. Doctrinæ igitur tuæ nunc mortem geram, summamque dabo operam, ut Nobilissimam hancce, de Elementis, Tincturam, volente & auxiliante Deo ter Optumo Maxumo, tamdem adipiscar.

TRACTATUS BREVIS,

sive

SVMMARIVM PHILOSOPHICUM,

NICOLAI FLAMELLI.

QUi Metallorum cognitionem, certamque ſcientiam, quomodo videlicet inter ſe invicem transmutetur, impetrare ſatagit: is ante omnia ſcire neceſſum habet, qua ex materia proveniant, & quomodo ſimul etiam in mineralibus ſuis formentur. Ne itaque heic forſitan erretur, transmutationes veluti in terræ venis undique fiunt, ſpectandæ atque obſervandæ ſunt. Quocirca extra mineralia etiam transmutari poſſunt, ſi ante ſpiritualia efficiantur, ut videlicet in ſulphur & argentum vivum ſuum, quæ natura facit, perveniant. Omnia ſiquidem metalla ex ſulphure & argento vivo, omnium metallorum duobus iſtis ſpermatibus, formata ſunt: quorum unum virilis, alterum fœminini ſexus & complexionis eſt. Illa autem duo ſpermata ex elementis ſunt compoſita. Et primum quidem, virile ſcilicet, quod ſulphur dicitur, nihil eſt aliud, quam ignis & aer: juſtumque ſulphur eſt, ignis inſtar, abſque mutabili & metallica natura, non autem vulgare illud, quod nullius eſt metallicæ ſubſtantiæ. Alterum fœmininum ſperma, quod argentum vivum nuncupatur, nihil eſt aliud, quam terra & aqua. Dicta iſta duo ſpermata veteres ſapientes duos per Dracones vel ſerpentes præfigurarunt, quorum unus alas, alter autem nullas habuit. Draco ſine alis ſulphur eſt, numquam ab igne

igne avolans. Alatus serpens argentum vivum est, quod à vento transportatur, muliebre semen, ab aqua & terra factum: quocirca etiam certa sua hora ab igne avolat, & in eo inconstans est. Sin vero ista duo, à se invicem separata, spermata iterum in unum redacta, &, per triumphantem naturam, in Mercurij libro, qui primum metallum metallorumque mater est, unita fient, tunc illud Philosophi volantem Draconem appellant, eo quod Draco, ab igne suo accensus, sub volatu sensim ignem venenosumque vaporem in aerem spargat: idem quoque facit & Mercurius, qui, supra exteriorem ignem suo loco in vase consistens, igne recte instituto, internum naturale, quod in profundo occultatum est, accendit: & tunc aliquis videre poterit, quomodo externus ille ignis qui vegetabilis nominatur, Mercurij naturale inflammet: Paulo vigilantior autem is in aere venenosum aliquem fumum, vel vaporem, exhalare videbit, qui talis erit fœtoris, atque venenum pernitiosissimum, quod aliud nihil est, quam Draconis caput, quod celerrime è Babylone, quæ duobus, vel tribus, miliaribus circumdata, egreditur.

Alii vero Philosophi Mercurium huncce volante cum leone compararunt eumdemve ideo ita nuncuparunt, quod leo multifaria voret animalia, seque ista sua voracitate, pro lubitu suo, recreet atque exhilaret, exceptis iis, quæ illius furori violenter possunt resistere. Ita quoque facit & Mercurius, qui talem in se operationem habet, ut etiam quodlibet metallum illico specie sua spoliet, absumat, atque devoret. Duo tamen metalla esse vobis significo, aurum & argentum videlicet, quæ ipsi obviare possunt: quamvis notum fiet, quod Mercurius, nimium inflammatus, etiam duo ista metalla devoret, atque in ventre suo abscondat: Utrum horum tamen illud fiet, certum est illud in Mercurij ventre non consumi: In sua namque natura perfecta, & magis, quam ille, indurata sunt, utpote qui imperfectum metallum, & nihilominus tamen in eo substantia perfectionis est. Vulgare aurum, quod perfectum est metallum, argentum quoque, & omnia imperfecta metalla, ex Mercurio proveniunt: Itaque veteres Philosophi illum matrem metallorum nominant: & exinde sequitur,

 quod,

quod, cum & ipſe ad aliquid formatus ſiet, duplicem ſubſtantiam metallicam in ſe contineat. Et primo quidem ſubſtantiam interioris lunæ, dein etiam ſolis, quod metallum alteri eſt diſſimile. De duabus iſtis ſubſtantiis Mercurius formatus eſt, quæ ſpirituali modo in illius corpore foventur. Quamprimum igitur Natura Mercurium illum de commemoratis iſtis duobus ſpiritibus formaverit, tunc eoſdem perfectos corporaleſque reddere adlaborat. Cum vero duo iſti ſpiritus adoleverint, & duo ſpermata evigilaverint, tunc propria ſua corpora aſſumere deſiderant, quo facto ipſo mater, Mercurius, mori neceſſum habet: Qui, naturaliter ita mortificatus, tunc ſeſe non amplius, veluti ante fuit, vivificare potis eſt.

Iactabundi arrogantesque quidam Chimici obſcuris verbis affirmare conantur, quod quis perfecta & imperfecta corpora in currentem Mercurium transmutare debeat: verum dolus anguiſque in herba latet. Verum equidem eſt, quod Mercurius imperfectum aliquod metallum, utpote plumbum, vel ſtannum, conſumat, &, abſque labore, in quantitate multiplicet: aſt eo ipſo perfectionem ſuam amittit, ut non amplius hac ratione ſiet Mercurius: Sin vero per artem mortificaretur, ut non magis ſeſe vivificum facere poſſet, tunc in rem aliam traſmutaretur, quemadmodum in Cinnabari, vel ſublimato fieri ſolet. Quando enim arte coagulatur, ſive nunc illud tardius, vel citius ſiat, tunc duo ipſius corpora fixatum corpus non adſumunt, neque etiam illud conſervatura eſſent, quemadmodum in terræ meatibus videre eſt. Ne quis tamen heic erret, tunc æque tam parum à natura ſub terra coagulari poteſt, ne fixatum granum proveniat, & à duobus ſpermatibus, non verum aliquod germen proferat, quemadmodum in plumbi venis conſpicitur: Nulla ſiquidem iſtiuſmodi vena eſt, ubi non fixatum aliquod granum adpareat, auri & argenti videlicet, idque in ſubſtantia & alimentatione. Prima Mercurij coagulatio minera plumbi, & quidem ſumme idonea commodiſſimaque eſt, illum ad perfectionem fixationemque perducendi. Quemadmodum enim antea dictum, minera plumbi non abſque fixato grano auri & argenti eſt, quæ grana natura illuc ſumminiſtrat: ita

ita sese multiplicari potest, quo melius ad perfectionem plenariamq; virtutem perveniat, veluti ipse expertus sum, atque pro certo illud & affirmare, & confirmare potero. Quam diu etiam suo in Mercurio, hoc est, à sua minera non separatum, sed bene custoditum est, (omne siquidem metallum, quod adhuc in sua minera, illud est Mercurius) tunc sese multiplicare potest, modo si à Mercurio suo substantiam habere queat. Sin vero fixatum granum ablatum, & à suo Mercurio, qui ipsius est minera, separatum fuerit, tunc similis erit virescenti immaturo alicui fructui in arbore, qui, flore sublato, fructus formatur, & ex eo pomum fit. Sin autem immaturum illum fructum aliquis decerperet, tunc prima illius formatio corrũperetur: Homo siquidem nullam habet scientiam, ut substantiam, vel maturitatem largiatur, quemadmodum natura interior, dum fructus adhuc pendet de arbore, & substantiam alimentationemque suam à natura habere potest. Quamdiu igitur nunc maturitas expectatur, tam diu etiam fructus saporem liquoremque adtrahit, idque tam augmentando, quam alimentando, donec ad perfectam maturitatem perveniat.

Simili etiam modo cum auro comparatum est. Sin enim à natura granum factum, & ad Mercurium suum redactum fuerit, tunc etiam ab eadem illa cottidie incessabilique modo sustentatur, in perfectum suum Mercurium, quomodo in se ipso est, redigitur: expectandum dein est, donec à Mercurio suo substantiam aliquam sortiatur, non secus ac ab arborum fructibus fieri solet. Quemadmodum enim Mercurius tam perfectorum, quam etiam imperfectorum, metallorum arbor est: ita quoque etiam illa nullam aliunde alimentationem habere possunt, quam à solo suo Mercurio. Si itaq; fortassis à Mercurio fructum colligere volueris, qui est splendens lucensque Sol & Luna, si fiat, vt forsitam nõ procul à se invicẽ se junctæ sient, ita tamen vt id absq; longiore mora fiat: tunc ne cogites, vt, veluti Natura ab initio fecit, illa iterum conjungere, multiplicare, atque, sine immutatione, augmentare possis. Si enim metalla à minera sua separata sunt, tunc illa, non secus ac minores nimis mature decerpti arbo-

arborum fructus, qui numquam ad justam suam magnitudinem perfectionemque perveniunt, deprehenduntur. Similiter, & per naturam, ipsamque experientiam, de arborum fructibus notum est, quod si malum, vel pirum, semel ab arbore decerpatur, magna tum fiet stultitia, si quis illud denuo arbori inserere, & hoc modo fructus illius maturitatem exspectare conetur. Quo magis enim, uti similiter experientia testatur, manibus circumvolvitur, tanto magis citiusque marcessit. Et eodem modo etiam res cum metallis sese habet. Nam si quis vulgare aurum metallicum & argentum sumere, atque ambo ista metalla in Mercurium redigere conaretur, is omnino stultesceret. Heic enim nulla ars subtilis reperienda esset, qua quis seipsum non deciperet, licet etiam multifariis aquis, cæmentis, aut id genus infinitis rebus aliis, quæ singulæ commemorari nequeunt, uteretur: assidue a scopo aberraret, ipsique idem contingeret, quod illis, qui immaturos fructus decerpere, eosdemque dein iterum ad stirpem alligare velint. Quamvis veri aliquot Philosophi recte beneque dixerint, si Sol, atque Luna, per rectum Mercurium rite conjungantur, quod tum omnia alia imperfecta metalla perfecta reddant: qua tamen in re ut plurimi homines à scopo aberrant, qui nihil aliud in terra habent, quam tria ista, vegetabilia, animalia, vel mineralia, quæ una in re conjuncta sunt: Non enim curæ sibi esse patiuntur, quod Philosophi non de vulgari auro, argento, & Mercurio loquantur, quæ omnia mortua sunt, & nullam amplius substantiam recipiunt, sed in suo ESSE permanent, nullumque alterum ad perfectionem juvare potis est. Equidem revera fructus sunt, qui ante tempus ab arboribus decerpuntur, & idcirco nauci etiam æstumantur: In illis siquidem, quod quæritur, minime invenitur: non amplius habent, nisi quibus indigent. Quocirca fructus in arbore quærendi, quæ ad ipsos recta ducit, & cujus fructus cottidie eo magis magisque major fit & augmentatur, quam diu arbor porrigit. Et hoc quidem opus visum summa est lætitia. Per hoc medium quis arbor ista, absque collectione fructuum, plantari, & in alia humidiora, fructuosiora, & meliora loca transportari poterit: quæ sane fortassis uno in die fructui plus alimen-

limentationis conferre potest, quam alias etiam centum annorum spacio ab alia terra minus accepisset.

Eo ipso igitur intelligendum est, quod quis Mercurium, qui summe laudata arbor est, sumere debeat, qui simul penes se, & indissolubiliter quidem, Solem & Lunam habet: atque dein in aliam, Soli aliquanto vicinorum, terram transferatur, ut hac ratione mirabilem utilitatem consequatur, qua in re ros abunde sufficit. Ubi enim antea plantatus fuit, illic à vento & frigore, ita agitatus debilitatusque fuit, ut exiguus sane fructus de eo expectaretur: quo in loco etiam diu permansit, & nullos omnino fructus protulit.

Verum enim vero Philosophis hortus aliquis est, in quo Sol tam matutinis, quam vespertinis horis, de die atque nocte, indesinenter, commoratur, idque cum dulcissimo rore, à quo bene inspergitur atque humectatur, cujus terra arbores fructusque producit, qui illinc plantati sunt, qui etiam decentem alimentationem à gratissimo pascuo percipiunt. Id autem fit indies, illicque & corroborantur, vivificantur, & minime marcescunt, ad minimum ferme uno in anno magis, quam antea etiam mille annis, ita ut loquamur, alio in loco, ubi à frigore infestabantur, haud fecissent. Sumantur itaque, & noctu, interdiuque assidue supra ignem in alembico foveantur. Non autem ignis carbonarius, vel è ligno confectus, sed clarus pellucidusque ignis fiet non secus ac Sol ipse, qui numquam plus justo calidus ardensque, sed omni tempore ejusdem caloris esse debet: vapor namque ros & semen omnium metallorum est, quem non alterari oportet. In crescentibus fructibus videre est, si nimio calore abundent, sine rore modico, ut sicci maneant, & in ramusculis suis immoriantur, atque ad nullam denique perfectionem perveniant: Sin vero per calorem, vel mediocrem humiditatem in arbore sustententur, tunc elegentes & fœcundi fiunt. Calor namque & humiditas omnium terrenarum rerum alimentum est, utpote animalium, vegetabilium, & mineralium. Quocirca carbonarii, & è lignis excitati ignes ipsis minime conducunt: violenti ignes illi sunt, qui non alimentant, quemadmodum solis calor facere solet, qui etiam omneis

res corporales conservat, eo, quod naturalis ille fiet. Quem in finem etiam veri Philosophi nullum alium ignem elegerunt, quam naturalem, quem sequuntur, non quod Philosophus faciat, quod natura facit: Natura siquidem res omneis, utpote vegetabilia, mineralia & & animalia, quodlibet in suo, quo imperat, gradu creavit.

Simili quoque modo nunc non dicam, quod videlicet homines arte sua res naturales faciant: Sin vero natura res istiusmodi perficiat operetur ve, tunc humana arte illæ perfectiores, quam à natura factum, efficiuntur. Et hoc modo Philosophi veteres, ad nos omneis informandos, aliud nihil laborarunt, quam naturaliter cum Luna, & vera matre Mercurio, quibus de Mercurium Philosophorum fecerunt, qui, in operatione sua, multo est fortior, quam Mercurius naturalis. Hic enim saltim ad simplicia, perfecta, & imperfecta, frigida vel calida metalla operam suam præstat Philosophicus vero Lapis etiam plus quam perfectis, & imperfectis, metallis inservit, ut illa cito perficiat & reficiat idque absque ulla diminutione, additamento, aut immutatione. Quomodo à natura creata sunt, in eodem etiam isto statu illa relinquit, nec tamen aliquid negligit. Non idem heic nunc dicam, quod Philosophi omnia illa tria conjungant, quo melius Mercurium suum perficiant, veluti quidam rerum imperiti homines, indoctique Chimici faciunt, qui vulgare aurum, argentum, & Mercurium, sumunt, illaque tam male tractant, donec per fumum evanescant, atque eo modo Mercurium Philosophorum perficere conantur: ad illum tamen minime perveniunt, qui prima lapidis est materia, & vera minera. Sin autem ad illum pervenire, & boni aliquid reperire velint, tunc ad montem septimorum, ubi nulla est planicies, sese conferre, & ex alto deorsum sextum intueri necessum habent, quem è longinquo conspicient. In montis istius altitudine triumphantem Regalem herbam, quam quidam Philosophi mineralem, nonnulli vegetabilem appellarunt, & Saturnialis nominatur, cognoscet: Ossa tamen relinquantur, & jusculũ purum mundũque exinde sumatur, atq; hoc modo potior operis pars fieri poterit. Et hic rectus subtilisque Mercurius Philosophorũ est, quẽ sumere debes.

Et

Et primo quidem opus album, dein etiam rubrum faciet, si sermonem meum bene intellexeris: Utrumque enim nihil est aliud, quam uti vocant, practica: Sol & Luna uno eodemque modo præparantur, unde album rubrumque in practica provenit, quæ adeo simplex & levis est, ut etiam fœmina juxta colum impedite perficere possit, vel si gallinæ hyemali tempore ova, ad incubandum, subponat, & illa tamen non lavet. Ova enim, ad incubandum subposita, non lota, sed prout sunt, gallinæ subponuntur: nullusque in eo amplius labor requiritur, quam ut cottidie ova ista invertantur, quo melius citiusque pulli egrediantur. Id quod nunc satis superque declaratum est. Exemplum vero ut deducatur, primo Mercurium tuum non lavare, sed illum sumere, & suo cum simili, quod ignis est, in cinerem, qui stramen est, vitrumque unicum, quod nidus est, collocabis, absque re alia, in idoneo aliquo alembico, qui domus est: & tunc exinde egredietur pullus aliquis, qui sanguine suo te ab omnibus morbis liberabit, & de carne sua te cibabit, atque de plumis suis te vestiet, atque à frigore custodiet. Quem in finem summum rerum omnium creatorem oro & obtestor, ut omnibus fidelibus Chimicis, ad inveniendum istiusmodi pullum, quo de sese sustentent, gratiā suam clementissime largiri ne de dignetur: quemadmodum ut ego modicum illud, quod heic declaravi, è supernis à Deo Patre accepi, qui etiam illud ex amore & juxta bonitatem suam, mihi largitus est. Vobis itaque præsens conscripsi opusculum, ut majori cum desiderio inquiratis, & rectam viam ingrediamini: Opusculum illud vero in Summario complexus ideo sum, quo melius, juxta Philosophorum dicta, quæ imposterum rectius intellecturos vos esse mihi persuadeo, opus comprehendere valeatis.

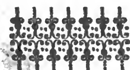
VIA VERITATIS UNICÆ,

HOC EST:

ELEGANS, PERUTILE ET PRÆSTANS

OPUSCULUM,

VIAM VERITATIS APERIENS.

FRANCOFURTI,

Apud HERMANNUM à SANDE.

M DC LXXVII.

Ostquam hactenus, per dilecte amice & frater, multæ seductiones simplicioribus, in celebri arte Chimica, per pseudo-chimicos quosdã propositæ fuerint, quorum scripta tamen aliud nihil sunt, quam meræ imposturæ & mendacia, quamvis dicti modo simplicij, qui magnum id esse æstumant, mendaciis istis plus justo credant, in labore ulterius progrediantur, eo ipso tamen in difficiles labores, ingentesque molestias se ipsos conijciant: Ex sinistro maloque intellectu siquidem quod inceptum est, id numquam ad laudabilem aliquem finem perduci poterit. Quocirca majorem sane hominum partem, qui hodierno nostro tempore ad eximiam istam artem Chimicam sese conferunt, falsos processus Chimicos venari spectas, certo sibi persuadentes, sese illic veram rectamque artem invenisse, quæ tamen non sine parabolis in libris describitur: sed, vice versa, multæ falsæ R. satis superque inveniuntur, quas etiam falsi homines nequam excogitarunt, qui ipsi de veritate nihil præsciverunt: ideoque etiam de ea veri nihil scribere potuerunt, & tam Lector, quam Scriptor, æque tam multum simul intellexerunt, quid videlicet ad naturam pertineret. Si enim Scriptores, naturæ requisita resciviissent, numquam tam informes confusiones atque R. scribere, vel easdem falsa sua sublimatione, calcinatione, distillatione, solutione, coagulatione, fictaque putrefactione atque Corruptione tueri conati fuissent: quemadmodum illud apud rerum imperitos cottidie videre est, qui falsa sua inquinatione omnia sua bona dilapidant: id quod omne per pseudo-libros chimicos fit, qui de falsis regiminibus, naturæ minime conformibus, falso docere solent.

Istius-

Istiusmodi inutilibus, minusque necessariis cum Processibus veris Chimicis nihil omnino quicquam intercedit commercij, sed reverendam illi Naturam sequuntur, quemadmodum ea illud in terræ venis comparat, idque absque solutione, coagulatione, putrefactione, quod tamen in se ipso admodum simplex est. Considera enim & perpende tecum, obsecro, mi amice, tot instrumenta, alembicos, Retorturas, vitra circularia & sublimatoria, diversimodos ignes, variasque materias, num videlicet in terræ venis reperiantur, in qua metalla virent atque crescunt, & an natura in ipsis, jam modo dictis, terræ venis tot diversosque alembicos, vel vitra totque materias, utpote atramentum sutorium, sal, arsenicum, Mercurium, sulphur, aliasq; ridiculas ineptias, quæ heic studio sicco pede prætereuntur, usurpet, quemadmodum Chimici iisdem utuntur, quibus & tempus, & fortunas suas præpostero prorsus modo turpiter amittunt: eapropter etiã haud immerito rerum imperiti illi apellandi sunt, cum cottidie in Chimica sese exerceant, & nihilominus tamen turpibus suis solutionibus, coagulationibus, distillationibus, putrefactionibus, & aliis nullius pretij frivolisque rebus perseverent, atque ita tempus fortunasque suas, uti diximus, temere insumant, cum natura tam simplex fiet, laboremque suum itidem simpliciter absolvat. Quid prodest igitur nobis tanta pseudochimicorum fœda defraudatio, & labor laboriosissimus, quæ tamen omnia à veris artificibus pro mera stultitia æstumantur: immo cottidie ab iisdem ludibrio habentur, quod oculos suos melius non aperiant, sed in Sophismatibus istis pertinaciter perseverent, in quibus & immorari & denique etiam omnino mori ipsos oportet, cum nihil amplius, quam sophisticos istiusmodi libros, inquirere & legere satagunt. Omneis igitur ipsorum actiones sophisticæ, non Philosophicæ sunt, eapropter etiam ad nullam artem vel veritatem pervenire possunt.

Hoc autem nunc vere tibi affirmatum volo quam diu mendacia, non autem artem philosophicam amaveris, tam diu etiam tibi veritas non revelabitur: quamvis etiam & ipse in Sophisticis istiusmodi regiminibus perseveraverim, & in sublimando, distillando, calcinando,

circu-

circulando laboraverim, nec quibusdam etiam substantiis, utpote urinæ, sali atramento sutorio, alumini &c. pepercerim. In crine, vino, ovis, ossibus, & omnis generis herbis quoque vario labore me excruciavi, & Arsenicum, & Mercurium cum sulphure tentavi, omnia mineralia & metalla probavi, per fortes aquas, & lixivia, illa attigi, idque solvendo atque coagulando: in amalgamando & præcipitando me exercui, & nihilominus tamen nullam exinde voluptatem & lætitiam cæpi: Quintæ essentiæ multum fideram, verum & heic quoque me deceptum deprehendi.

Quamobrem, dilecte frater, te diligentissime moneo, ut, si in tam eximiam artem, aliquid inquirendi, te recipere velis, in sophisticum in ordinarium regimen sublimationis Sulphuris & Mercurij, vel solutionem corporum, aut coagulationem spirituum te minime intrudas, nec pretiosos ipsorum cures alembicos, cum ad rectam artem minus sient idonei. Quam diu etiam non veracem naturæ essentiam indagaveris, tam diu quoque, crede mihi, absque solatio manebis, & tamdem, artem istam nullam, fictam, atque mendacem esse deprehendes. Si itaque emolumentum quærere desideres, ea propter sublimationi, calcinationi, solutioni, & coagulationi, una cum ipsa putrefactione, renunciare te oportet, & econtra discipulus fies, ad verum Philosophiæ fundamentum inquirendum: quod secundũ genuinum sensum aliam solutionem & coagulationem, aliud itidem regimen, quod naturale est, & cum ipsa etiam natûra conveniunt tibi monstrare poterit. Quemadmodum enim illud â natura in terræ venis, ubi metalla crescunt, elaborat, ita quoque & heic naturam sequi necessum habes. Cernis enim, quod natura non magis, quam unam unicam substantiam in essentia sua usurpet, & in dicta modo substantia omneis res occultatas vides. Hæc autem substantia nullo alio labore indiget, quam coctione, per quam eo magis magisque, usque ad summum illius gradum, sursum elevatur. Ex simplici ista coctione & gradatione versuti sophistæ solutionis, Coagulationis, Calcinationis, putrefactionis, sublimationis, aliaque phantasmatum nomina excogitarunt, ex vera simplici essentia, vel coctione totã aliam essentiam

effinxerunt, & hoc modo simplicem veramq; artem in summam difficultatem præcipitarunt, non secus, ac si tot molestiæ, tantique labores, & sumptus, ad illam requirerentur: id quod tamen falso, ex mero odio & invidia, ab ipsis excogitatum est, ut hac ratione imitatores à vera arte deducerent, & extremæ inopiæ involverent. Id quod coram Deo difficillime excusabunt, dum parum considerarunt, quid Christus dicat: DILIGAS PROXIMUM TUUM, AC TE IPSUM. Veritatem pedibus suis conculcarunt, eidemque mendacia supposuerunt, quæ mirum in modum exornarunt, ingentesque de illa libros conscripserunt, quasi metallorum correctio opus esset tam laboriosum ac difficile, cum tamen dumtaxat simplex aliqua fiet coctio.

Quam diu namque coquis, tam diu etiam putrificas, & substantia putrefactioni fit obnoxia, instar frumenti, quod terræ injectum, per calorem Solis in ipsa terra conservatur, perque naturalem pluviam primum putrescere necessum habet, antequam de eo novi aliquid crescat: Illud putrefactionem & solutionem appellarunt. Ita & tu quoque in Coctione sublimas: Correctionem siquidem substantiæ sublimationem & multiplicationem, quo simpliciores melius fallerent, nominarunt. Pari quoque modo etiam coagulas: Nam dum humiditas in naturam ignis commutatur, adeo ut igni queat resistere, neque aut consumitur, vel per fumum evanescit, id tunc coagulationem nominant. In coctione circulant Philosophi, in ea enim ignis cum aqua unitur, ne ignis omnino comburatur, veluti cottidie videmus, quod videlicet aqua res omneis, quam diu aqua in promptu est, ab incendio tueatur. Similiter & aqua in coctione ignis curam habet seque cum igne unit, ut omnino purus ignis fiat, & ita à veteribus circulatio vel conjunctio dicta fuit.

Et hac ratione vides, quomodo de simplici ista coctione tot nomina excogitaverint & tot falsa regimina, ad seducendos homines, instituerint. Illa diversimoda nomina vero unicæ huic substantiæ ideo imposuerunt, ne quisquam anima adverteret, quid tamen esset, quo ex (per divinam gratiam) tot eximiæ præstantesque res compa-

raren-

rarentur. Primo illud Merc. nostrum nuncupant, per quem nihil aliud intellexerunt, quam humiditatem, quæ paululum sese cum igne unire cœpit, & ita cum Merc. comparata fuit. Et sulphur nostrum quoque appellarunt, quod tamen aliud nihil est, quam ipse ignis, qui sub aqua, vel humiditate, occultus latitant, & ab aqua, ad summum ejus gradum quoque, coquitur. Præterea etiam illud Hyle, hoc est, rerum omnium principium, dictum ideo fuit, quod res omneis primum ex aqua & igne generentur. Ad alia nomina, Auripigmentum, Arsenicum, Marcasita &c. quod attinet, illa non à Philosophis sed ab imperitis verberonibus & sophistis, qui ipsam veritatem ignorarunt, excogitata sunt. Missos itaque istiusmodi impostores imposterum facito, & saltim naturam imiteris, quæ simplicem dumtaxat, coctionem requirit: & hoc modo nullus te decipiet.

Sin itaque nunc non adeo deceptus, & naturam paulo altius perpendere velis, absque omni dubio tum tibi facile revocabis in memoriam, quid illa materia sit ex qua creaturæ metallicæ progenerentur. Ante omnia tamen naturam metallicam, cur Sol, Luna, Venus, Mars, Iupiter, & Saturnus, metalla sint & qualis eorũdem origo fiet, recte cognoscere te oportet. Indubitato quoq; nosse necessumhabes, quod omneis res creatæ tria in Regna distributa fient, utpote vegetabilia, animalia, & mineralia, & quod tribus istis res omneis comprehensæ fient: Omneis namque herbæ, omnia ligna, & arbores vegetabiles nuncupantur: dein omnia viva animalia, aut quicquid sub carne & sanguine comprehensum est, animale: tamdem etiam omnia metalla, & lapides, aliæque res, quæ nullam de se flammam edunt minerales sunt, atque sub natura minerali comprehenduntur.

Vides itaque, frater mi, quod res omneis in tres diversas Naturas divisæ, sub iisdemque complexæ fient. Etiamsi vero in tria peculiaria Regna distributa sunt, nihilominus tamen omnia unum dumtaxat habent principium, à quo animantur, vel nascuntur: Per diversam siquidem coctionem prima ista materia tres in vias transmutatur, &, juxta coctionis qualitatem, unica ista atque vulgaris substantia

diversas naturas largitur. Quocirca iterum, quemadmodum & antea, tibi fideliter consulo, ut nimirum omneis sophisticas Chimicorum sublimationes, coagulationes, & putrefactiones, una cum ridiculis fabulis anilibus, quibus etiamnum hodie operam dant, deseras, & solummodo simplici naturalique coctioni rectarum veratumque substantiarum adhæreas, id quod, certo hoc tibi affirmo, àd veram naturarum substantiam ducet, atque comitabitur. Natura enim per nullam rem viamq; aliam aut exaltatur vel corrigitur, nisi solummodo per naturalem Essentiarum coctionem. Est namque, frater mi, Essentia res præcipua, cujus gratia sponsa choreas ducit (id est ex qua Totum pendet negotium.) Nihilominus sophistici Chimici tam rudes, terumque imperiti sunt, ut illud stolido suo sensu comprehendere nequeant, sed de die in diem tot diversis, Naturæ contrariis, substantiis sese excruciant, quæ tamen ad artem minus sunt idoneæ, non secus ac si cornu, lignum, vel lapidem serere conarer, & ex messe naturale frumentum sperarem: cum tamen fieri omnino nequeat ut ex omnis generis substantiis, quotquot excogitari possint, solem & Lunam facere queat, sed ex sola naturatum Essentia, à qua res omneis originem suam sortiuntur, & postmodum per diversas coctiones in diversas substantias sese distribuunt. Et hoc modo res quælibet etiam peculiarem suam in naturis coctionem habet. Quocirca, si ad veram Chimiæ artem pervenire velimus, laborandum nobis est, non secus ac natura ipsa in terræ venis laborem suum perfecit.

Veteres, præterea, multorum colorem mentiorsem fecerunt, utpote nigri, albi citrini, denique rubri, viridis aliorumque colorum, quod tamem aliud nihil, quam mera impostura est, qua te seducunt, ut ad alias vias naturales te conferre, atque in ignorantia hærere necessum habeas. Veterum enim quidam subtiles admodum fuerunt, & unice in eo adlaborarunt, ut sermones sententiasque suas tot verbis allegoricis exornare possent, quo plebei ipsorum intentiones non tam facile possent comprehendere.

Quam-

Quamobrem te iterum atque iterum, tamquam fidelis amicus, exhortor, ne te seduci patiaris, cum de nigro colore dicant, tu itidem nigram substantiam habere vel sumere necessum habeas, vel ut materia ipso in labore nigra, alba, & rubra fiat. Sed ideo nigri mentionem fecerunt, quod Essentia, primo sub initio, candente corporali aliquo cum igne sese misceat, quo facto liquor ab Essentia, nigri alicujus fumi instar separatur. Et illum nigrum fumum Veteres nigrũ corvum, essentiam vero corvinum caput apellarunt. Dictam itaque istam separationem probe te observare oportet: ex illa siquidem Veteres sapientes ansam occasionemque sumserunt, ut tres naturas, utpote vegetabiles, animales, & minerales inquisierint, & tantum ex ea didicerint, quod naturarum separatio nihil aliud, quam coctionis in natura defectus, exstiterit. Rem dein aliquando altius perpenderunt, quomodo videlicet istis essentiis, à natura minus coctis per vulgarem ignem, modo naturali subveniri possit, ut essentiæ, quæ jam sunt comburibiles, earumque liquores (quos Veteres ex invidia, Mercurium nominarunt) qui nigri ab Essentia separantur, arte perfici queant, ut Essentiæ per Liquorem à combustione tutæ custoditæque maneant, & liquor sese ab Essentia non separet. Illud Veteres sulphur nostrum appellarunt. Post hanc namque præparationem Essentia non amplius vegetabilis neque animalis, sed Coctione: Mineralis Essentia facta est, & ideo sulphur dicitur: Essentia nihil est aliud, quam ignis aliquis elementaris, & liquor ejus, qui à combustione custoditur, verus elementaris aer est, adeo ut, cum aer à natura calidus & humidus, ab invidis Mercurius appelletur. Aer siquidem naturam ignis in se complectitur, & iterum elementaris ignis naturam aeris in se habet, adeo ut, additione suorum similium, vera conjunctio à duobus istis fieri oporteat. Illud corporales materiæ sunt, utpote ignis, & aqua, quæ nobis sunt visibiles. Sunt autem corporalia ista elementa nihil aliud, quam essentiis elementorum coadjutorium, quibus naturaliter ad summum eorumdem gradum reduci poterunt. Et hæc gradatio recta veraque Alchimia, & præter illam

nulla est alia. Hodiernorum sophistarum ars pseudo-chimica in mera pecuniæ & temporis jactura consistit.

Neque, præterea cogites, ut fundamentalem aliquem intellectum ex Philosophorum sententiis comprehendere queas. Tales enim isti fuerunt, qui tibi externum saltim monstrant, & veram internamque essentiam occultant. Immo tibi furfur porrigunt, & de pura farina panes sibi pinsunt, quid nunc crasso de furfure facere possis, tuum est videre. Idem cum ipsorum sententiis comparatum est, & tibi vias præmonstrant, quas tamen ipsimet fugiunt. Quaproter iterum tibi consulo, ut à perniciosissimo isto fundamento tempestive satis abstineas, alias pharmacopolas locupletabis, teque tuosque in extremam præcipitabis inopiam: immo per venenosos tuos nigros vapores sulphuris argentique vivi, & fœtorem Marcasitarum, Salumque, circa quæ occupatus es, periculosos morbos tibi ipsi procurabis: omneis namque istiusmodi res veræ arti è diametro adversantur.

Summe, porro, mirandum est, quod omneis tam alti divini doni indagatores illi ingentes ejus rei caussa labores subeant, & nihilominus tamen adeo indurati permaneant, atque in furiosa ista stultitia, cum tamen ipso facto videant quod eo nihil possint efficere, tam pertinaciter perseverent. Quid enim, obsecro, tot hominum millia, qui sese sublim. Solu. Coagul. Putrefact. Amalg. Circul. tantopere excruciarunt, effecerunt? Quid, quæso, cum aquis suis, metallorum solutione, sanguine, crine ovis, lacte, melle, saccharo, variis herbis in metallorum transmutatione, obtinuerunt? Res nullius pretij, ac nullas pene Quocirca à prioribus istis tibi exemplum sumito, cum ipso facto deprehendas, quod illi, multis nunc ab annis, frivolis suis Sophismatibus, ad veram rectamque Alchimiam, quantum ad correctionem, vel elementaris ignis exaltationem attinet, non pervenire potuerint, sine quo, proprio suo lumine & liquore à primo ad ultimum suum gradum, exaltatur atque corrigitur, quo etiam imperfecta metalla exaltantur, adeo ut eorundem ignis elementaris non perfecte per liquorem suum coquatur, neque conjungatur. Et ea ipsa de

de caussa ignis elementaris consistere nequit: Liquor enim illius ab elementari isto igne, per vulgaris ignis calorem, separatur, & in albo quodam fumo evanescit. Vice versa ignis elementaris non evolat, sed penes terram remanet, & cum illa comburi necessum habet eo, quod ipsius potector in albo fumo evanuerit. Et fumus ille albedo ista est, qua de Veteres scripserunt, quod post nigredinem illa veniat. Unde etiam dicere sunt soliti: Nigrescere te primum oportet. antequam velis albescere. A nigredine siquidem nostrum capimus initium, & nigrum fumum transmutamus, non autem, ut nigrum istum fumum tua sumas pro materia, illumque album facere debeas, & illud siquidem impostura esset. Quamobrem vere tibi affirmo quod philosophorum dicta ægre ab illis intelligantur, qui in naturæ operatione non ex fundamento bene informati sunt: quam diu etiam tu ipse naturæ ignarus es, &, quæ metallorum fiet metallitas, non recte compertum habeas, tam diu etiam ad veram Alchimiam pervenire minime poteris.

Non præterea, frater mi, ignoro, me scripto meo te neutiquam exhilaraturum sed multo potius cor tuum contristaturum esse, eo quod falsum sophisticum regimen tantopere pedibus conculcem, quo in tam altas radices egisti, ut te magnum ingensque mysterium scire autumes, cum tamen nihil scias: magna siquidem est stultitia, quæ non ad metallicarum naturarum correctionem, sed dumtaxat tonsoribus, balneatoribus, & ipsis quoque Medicis inservit. Ipsis itaque istiusmodi lusum relinquas, qui quandoque aliquam ex eo utilitatem percipiunt: quemadmodum etiam Adamus à Bodenstein insignis istorum sophismatum magister fuit, qui, sub prætextu Theosophiæ, omnis generis raros libros conscripsit, & de Alchimia summopere gloriatus est, quasi rem exacte novisset, cum tamen à scopo longe aberraverit. Insignem illum sophistam fuisse fateor: in omnibus siquidem suis actionibus de meris sophisticis regiminibus agit, quorum beneficio, & vulgaris ignis efficacia, præparationes

quasdam

quasdam adinvenit, quæ ad rem suam, Medicinam puta, ipsi inserviebunt. Id quod tamen ad Alchimiam minime pertinet, sed illi omnino adversatur: hodierno namque adhuc die multi homines Bodensteinio veræ Alchimiæ cognitionem adtribuunt, &, ipsum multa arcana scivisse, credunt: Sed, uti diximus, à scopo multum aberravit, rerum imperitis, & indoctis glaucoma objecit, quasi magna sub re ista latitarint, quæ tamen res apud rerum peritos certo fundamento careret: Sed veluti vulgare sonat proverbium, coram cœcis bene gladiandum est. Itaque etiam suo loco, id relinquo, cum Bodensteinius ille non amplius in vivis fiet, nec etiam calumniabor illum multum: *De mortuis & absentibus enim nil, nisi bonum.* Sed hoc de illo affirmatum volo, ipsum medicum, bonumque Sophistam fuisse, verum naturalem Alchimiæ artem, & Naturarum Secreta non rite intellexit, quemadmodum ipsius Scripta testantur: quamvis res me non adeo multum tangat, ut aliquem nimium extollam. Nullum mihi damnum detrimentumque inferent: Sed in simpliciorum hominum gratiam, qui ipsis confidunt, & nihilominus ab iisdem in præcipitium adducuntur, illa scribo, ut, à quibus sibi cavere debeant, norint, seductio enim ingens, ast veritas simplex est.

Sin itaque veritas tibi arrideat, tunc sophismata, una cum omni illorum labore, quo hactenus te fatigasti, postponere, & illum saltim perpendere te oportet, quo Natura fungitur, & quomodo ad Essentiam laboret. Id si feceris, minime tunc errabis, sed quicquid modo desideraveris, absque omni molestia spectabis, nec etiam multo labore & sumptibus indigebis. Simplici namque aliqua coctione tota res peragitur, adeo ut per coctionem istam fiat solutio & coagulatio corporum, atque adeo ipsa sublimatio & putrefactio eo ipso finiatur, veluti in sapientum scriptis videre est. Nonnulli tamen, loco simplicis veræque Essentiæ, alia aliquam Essentiam instituerunt, qua universum mundum deceperunt, multosq; homines summo detrimento affecerunt. An autem recte beneque illi fecerint, id Deo, justo omnium judici, relinquo. Multo siquidem esset melius, ne tot scripta

ede-

ederentur; quibus,tot homines in mœrorem conjiciuntur, qui soli sophisticis istiusmodi processibus innituntur, quos in mendacibus istiusmodi Scriptis didicerunt,& ita turpiter decipiuntur. Nisi enim de Alchimia tot Scripta fuissent edita, neque etiamnum hodie à Naturæ imperitis tantum scriberetur, essent profectò tot hominum millia hodierno nostro tempore, qui, veram Artem investigare,eamque suapte comprehendere potuissent: cum jam, multis nunc ab annis, vix unus ad veritatem pervenire possit,eo,quod omneis ferme Philosophiæ amatores solummodo libris, & labore sophistico innitantur, putentque quod etiam Veteres tanto labore artem consequuti fuerint. Id quod tamen publice reprehendo, &,rem sese ità habere,nego,cum ars vera istiusmodi titivillitio minime indigeat,quod hodierni laborantes utuntur: Veteres sapientes ipsi illam non ita administrarunt,licet aliquanto prolixius in libris suis, quo melius rerum imperitos fallerent, de illa scripserint. Quo æque non tam prudenter fecerunt, cum & ii, qui viam fortassis rectam ingressi sunt, in errorem conjici possent,nisi aliter per vivos Præceptores docerentur.

Verum enimvero cum & ipsis vivis Magistris certi sui limites præscripti sient,quam late,& cui videlicet arcanam istam artem revelare debeant ,vel etiam possint,ne sigilli mysteriorum divinorum Corruptores fieri, & Philosophorum omnium maledictioni subjacere velint: iccirco melius ut, postpositis nunc libris omnibus, humanisque didascalis, sola Natura, ejusdemve mirabilis operatio,non solummodo in metallorum productione,sed etiam omnium terræ frugum progerminatione,consideraretur,atque circulatio sua tam æstivo, quam etiam hyemali tempore, vere, & autumno, de die,ac nocte, æstu,& calore assiduo ob oculos poneretur, & perpenderetur. Si namque tibi ex ipso fundamento notum esset,ex quibus & quo modo Natura singula in adcretionem, florem, fructum, perfectionemque suam referret: tunc quoque haud ægre manus terræ germinibus adjiceres, & ex materia,qua natura in terræ cavernis ad diversa germina utitur, etiam & tuam intentionem in effectum,pro tuo lubitu,deduceres.

Quamobrem, mi frater, iterum atque iterum te nunc rogatum

volo, ne in malam, sed bonam partem, mihi interpreteris, quod pristinum, à te peractum, laborem, quem cottidie adhuc in Alchimia suscipere soles, omnino contemnam & rejiciam: in tui gratiam emolumentumque illud facio, cum me non lateat, quod nullus, in universo terrarum orbe, homo isto cum labore, circa quem tu occupatus es, aut aliquid efficere, vel ad veram metallorum transmutationem, quam affectas, pervenire queat. Abstineas itaque, inquam tibi pro superfluo, à labore isto, & mihi obtemperes, qui tibi veritatem præscribo, quam etiam coram Deo Ter Optumo Maxumo tuebor, neque mihi necessum est, ut mundum novis mendaciis repleam, qui antea iisdem plus justo refertus est, idque à rerum imperitis, & naturalibus Naturæ cœcis hominibus, qui per falsos libros sese ita seduci passi sunt, & ad sophisticos labores sese contulerunt, eoque ipso omnia sua bona fortunasq; dilapidarunt, nec tamen ad veram artem cõducibile quiddam perficere potuerunt, sed multo potius in labyrintho quasi implicati remanserunt, & in artis veritate omnino desperarunt. Illi, præterea, homines ulterius progressi libros scribere inceperunt, non secus ac si rem perbelle intelligerent, vel forsitan magnum exinde emolumentum cepissent, unde etiam tamdem in misellos decoctores redacti sunt. Tam diu enim solverunt, donec omneis ipsorum fortunæ atque bona liquefacta, & in favillas redacta fuerint: & tam diu quoque sublimarunt, donec ollæ & ahena per fumarium evolarint, atque tam diu putrifecerunt, donec ipsorum vestimenta, ipsis etiam in corporibus, putrifacta fuerint, & tam diu denique calcinarunt, donec omnia eorum ligna & carbones in cineres commutati fuerint.

Et hæc, frater mi, ipsorum est utilitas & lucrum, quod magno labore & molestia consecuti sunt: Quapropter adhuc semel tibi exemplo sient, & abstineas, quæso, à labore isto sophistico: non enim recta via ad veram Alchimiæ artem, aut ad veram metallorum transmutationem, est, sed solummodo, veluti & antea diximus, via ad sophismata est, quibus tonsores balneatoresque medicamenta sua præparare, & lucellum exinde aliquod captare possunt. Deprehendis insuper

insuper quot rerum imperiti homines ad Alchimiam sese conferant, utpote Sutores, Pelliones, Sartores, aliique, fidem qui fefellerunt, mercatores, cerevisiarii, qui magna imperitia, aliquot annis in carbonaria sese excruciant, & ad metallorum transmutationem nihil conducibile reperiunt: ideoque magnos sese medicos temere profitentur, atque sesquipedalibus gloriosisque verbis aureos montes, multorumque morborum curationes pollicentur, quos tamen ipsi minime intelligunt: imprudenter QUID pro QUO, VENENA pro MEDICAMENTIS porrigunt, quibus multos homines ad orcum mittunt, & coram DEO illud excusare neutiquam poterunt, qui ipsos etiam, nisi in tempore abstinuerint, illos graviter visitaturus & puniturus est. Sed de his nunc satis, cum res ad me non multum spectet, sed à Politico Magistratu arrogantes gloriosique socii suo tempore coercebuntur. In tui admonitionem siquidem ista saltim scribo, ut videas, quam imperite atque imprudenter Medicinam illi tractent, quam non intelligunt. Idem quoque cum celebri arte Alchimia faciunt, quam inquirere quidem conantur, & tamen ne punctulum vel guttulam, quid metalla fient, & unde proveniant, intelligunt: quomodo igitur, quæso, misselli & rerum imperiti, homines isti boni aliquid efficient, id quod tamen est impossibile?

Quocirca tibi verè affirmo, quamdiu non Naturam metallicam ex ipso fundamento intellexeris, tam diu etiam fieri nequit, ut veram Alchimiæ artem intelligas, vel ad rectam, veram, naturalemque transmutationem pervenias: Intellectus siquidem omnium primo adsit: antequam res recte experiri velis: Omne enim, quod, sine intellectu, in via ad veram artem arripis, dolus & sophismata sunt, à quibus te fidelissime dehortatus sum, &, inter alia affirmavi, quod viæ ad seductionem multæ variæque, ad veram rectamque artem vero unica & solitaria fiet, ubi non multarum manuum labores & molestia requiruntur. Quamobrem, perdilecte amice & frater, summam, noctu interdiuque, dabis, operam, ut naturam metallicam rectè discas cognoscere, & in ea tempus utiliter colloca,

tunc ad veram artem jam aptus es, & à te ipso discis, quid videlicet materia verusque labor sient, in quibus tuto confidere poteris, & simul videbis, quam multos inutiles labores sustinueris, ubi magna cœcitas, cui teipsum implicasti, te in admirationem rapiet. Considerato itaque, & quidem summa diligentia, quid Natura siet metallica, & quibus de caussis metalla facta fuerint, æque enim illa, rerum creatarum aliarum instar, originem suam sortiuntur.

Parem quoque in modum quemadmodum ex virili spermate in utero materno, coctionis beneficio, infans generatur, & ex ovo, per naturalem gallinarum incubationem pullus gallinaceus præparatur: ita quoque & metalla securam aliquam habent, ex qua nata sunt, substantiam. Non tamen ita, frater mi, ut intelligere, vel in suspicione hærere, debeas, veluti falsi nebulones te docuerunt, quod Mercurius & Sulphur prima metallorum materia siet: in terræ venis siquidem, ubi metalla crescunt, neque Mercurius neque sulphur inveniuntur, quod simpliciter ad seductionem aliquam effinxerunt, quemadmodum etiam ignem elementarem, sulphur dictum, & liquorem Mercurium. Simili itidem modo elementarem ignem Solem nostrum appellarunt, & liquorem nostram Lunam, atque eo ipso homines seduxerunt. Et spiritum, & animam quoque illum nominarunt. Ignem elementarem vero animam, & liquorem elementarem ideo spiritum vocarunt, quod res elementares sient invisibiles. Sic etiam anima & spiritus non aliter sese habent. Nam anima invisibilis ignis, & spiritus invisibilis humiditas est: Externum essentialem ignem & aquam ideo corpora appellarunt, quod visibiles & palpabiles istæ sient, ex quibus Laboratores metallica corpora subintelligunt, & alicui solvenda proponunt, id quod tamen falsum est. Ideo siquidem corpora dixerunt, quo visibilis hic ignis & aqua palpabiles sient, elementaris autem ignis spiritualis & invisibilis. Ne igitur à nasutulis istis Veteribus te seduci patiaris, subtiles namque sunt, & nisi tibi ab ipsis caveas, in laqueos nunc te conjiciunt, ad metallica corpora te remittunt, & tamen solummodo metallicam essentiam intelligunt.

Ad multifarias diversimodasque materias & substantias viam præmonstrant,

monſtrant, cum tamen unica aliqua & vera via veritati ſufficiat. Multas diverſaſque ſolutiones, coagulationes, ſublimationes, calcinationes, & putrefactiones, quæ tamen omneis nullius ſunt momenti. & quibus Natura in terræ venis, in quibus metalla creſcunt, non utitur. Reverenda namque Natura nihil agit amplius, quam ut elementarem ignem coquat, qui exaltatur & confirmatur per liquorem ſuum, quem jam de una in alteram Naturam commutat, per conſtantem aliquam coctionem, adeo ut, veluti antea dictum eſt, omneis res in tres natúras diſtributæ fuerint: & quamvis tres iſtæ naturæ corporaliter diſtinctæ ſient, in vegetabilem videlicet, animalem, & mineralem, nihilominus tamen elementares, vel, in occulto, una aliqua ex ſubſtantia ortæ ſunt: Omneis unicam unam radicem habent, ex qua vireſcunt & creſcunt, quam Veteres, ſeductionis ergo primam materiam vel Hyle appellarunt. Nihil autem eſt aliud, quam occultus ignis elementaris, cum liquore ſuo, quem etiam Veteres radicalem humorem nuncuparunt, & non imperite loquuti ſunt: Liquor enim omnium rerum creatarum radix eſt.

Quod autem iſta humiditas, una cum igne ſuo, in diverſas Naturas dividatur, id nullam aliam per viam fit, quam dumtaxat, veluti dictum eſt, per varias coctiones, quæ in natura fiunt: Una ſiquidem Natura magis cum elementari ſuo igne, per humiditatem ſuam, cocta eſt, quam altera, ex quibus Natura vegetabilis in coctione eſt minima, eo, quod illius eſſentia facile comburatur, & liquor etiam faciliime, vulgaris ignis beneficio, ab elementari igne ſeparetur.

Natura animalis in coctione priori non longe eſt diſſimilis, cum ejuſdem eſſentia itidem facile comburatur: ideoque natura mineralis in coctione ſuprema eſt, quod liquor metallicus magis meliuſque per coctionem cum elementari unitus fiet, quam duæ cæteræ iſtæ, antea dictæ, naturæ: Quamobrem etiam metalla vulgari igni melius reſiſtunt, quam res creatæ, quæ ſub vegetabili & animali natura comprehenſæ ſunt: quemadmodum videre eſt, quod in ignem poſita metalla, non iſtiuſmodi flammam quam ligna, edant, ejus enim eſſentia non ita cum liquore, quemadmodum metallica humiditas cum ſua

essentia, cocta est, & conjunctio liquoris cum essentia non metallica, sed simpliciter vegetabilis, quæ in fumo nigro consumitur, extitit. postquam vero essentia per naturam in coctionem pervenerit, tunc non vegetabilis permansit, sed nunc metallica facta est, & nunc à vulgari igne in albo fumo consumitur, non secus ac, uti vides, imperfecta metalla, quando in igne liquefiunt, fumum de se album spargunt Quemadmodum igitur vegetabilis essentia per naturalem coctionem purificatur, & ex nigro in album aliquem fumum commutatur: Pari etiam modo, & eadem sane de caussa, Veteres Sapientes dixerunt: Nigrare primum te oportet, antequam dealbes: dein prius dealbes, priusquam rubrefacias. Rubrefactio autem intelligenda est, plenarie & perfecte facere, quemadmodum Sol & Luna, ambo ista præstantia metalla, per coctionem, perfecta reddita, illorum essentia cum liquore omnino unita, & simul omnia meri ignes reddita, atque à Veteribus rubrefactiones appellatæ fuerunt.

Et ea ipsa de causa, dilecte amice, atque frater, ne Veterum sat corrupte scripti libri te in errorem conjiciant, sed simpliciter metallicam naturam fundamentaliter cognoscere discito, & tunc Veterum sermones ac phrases facillime intelliges, nec, cum cęteris Chimicis, hinc inde circumspicies, qui ex Veterum sententiis intelligunt, vel sibi saltim persuadent, quod substantia sumenda, quæ tam diu putrefacienda atque dissolvenda fiet, donec materia nigrescat: Quo facto eamdem denuo abluendam, calcinandam, & elaborandam esse, donec nigredo evanescat, & albescere incipiat, ignisque tam longo itidem tempore augendus, ac tamdiu calcinandum, laborandumve donec materia rubrescat, qui tamen omnino falsus, non Philosophicus, sed mere sophisticus labor est. Ita nunc omneis Veterum Philosophorum sententiæ pro ordine sophistico à rerum imperitis habentur: id quod sane Veteres haud illibenter viderunt, & ea ipsa de caussa adeo occulte scripserunt & locuti sunt, ut quisquam ipsorum veram mentem vix assequi potuerit. Omneis equidem ad metalla nos ablegant, & Mercurii atq; Sulphuris crebram mentionem faciunt, sed illa omnia saltem seductionis gratia. Et quamvis etiam metallica essentia vera

fiet

fiet materia, quam, per naturalem aliquam coctionem, ab infimo, ad summum asque gradum, exaltari oportet, & pro viris peritis, remque melius intelligentibus, haud finistre dixerint: nihilominus tamen rerum ignaris illud est seductio, cum ex Veterum libris conjectando tantum assequuti fuerint, quod ex metallis sumi oporteat: dein vero tamdiu quis sese excruciare & laborare necessum habeat, donec ad perfectionem suam perveniat. Illud vero æque sophisticum, & in viis erroneis ambulare est. Metallica siquidem essentia à perfectis metallis absque damno minime separari potest, utpote, si per ignem separanda esset tunc liquor evolaret, & essentia, cum ipsa terra, combureretur. Sin etiam imperfectorum metallorum essentiam per aquas fortes, arsenicum, aquam vitæ, vel lixivium, separare conaretur, tunc essentia cum liquore suo, per peregrinam humiditatem, illud minime toleratura esset, sed corrumperetur: metallica enim natura peregrini nihil affectat, neque etiam illud sustinere potest, sed si forsitan aliquid peregrini cum metallico liquore sese conjungat, tunc jam jam ex gradu suo recessit, ex metallica essentia evanuit, & in Sophisticum Ordinem collocata est: Id quod tibi summopere præcavendum erit.

Si præterea, metallicam quoque essentiam per ullam unicam viam à perfectis metallis separare volueris, id æque tibi foret impossibile: cum liquor cum elementari suo igne perfecte coctus, & per coctionem cum terra ita unitus fiet, ut neque ab igne, vel aqua, separari queat. Et licet quoque eamdem essentiam per aquam sejungere conareris, nihilominus tamen essentia cum terra solveretur, & dein eadem in specie iterum coagularetur, in qua antea exstitit, nec ulla itidem humiditas cum perfectorum metallorum humiditate, vel liquore, conjungi potest, ut illis nocere, vel illa corrumpere posset, quemadmodum in perfectorum metallorm liquore, fieri solet. Minime igitur est necessarium, ut tantum desudes, teque tantopere excrucies, etiamsi essentia cum suo liquore nulla in re coctioni vicinior, quam æque in metallis.

Unde tiam Veteres dixere, quod in nulla re sulphur esset, quam in metallis, & iccirco liquorem metallicum argentum vivum nuncuparunt:

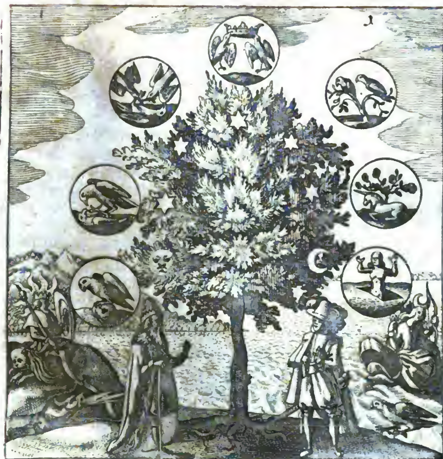
runt: Id quod sane parum interest, qualiacumque etiam illi nomina impertiant: nihil siquidem est aliud, quam extensa aquila, vel elementaris ignis cum elementari suo liquore, qui, uti dictum, cum suo igne per naturalem coctionem necessario conjungendus est, donec ambo indivisibiles fient. Liquor enim ignem à combustione tutatur, ut ambo constantes maneant, & in vulgari igne perseverent. Et illud Veteres Elixir nominarunt, id quod tantum est, quantum coctus aliquis ignis, in quo itidem bene loquuti sunt, eidemque rectum nomen indiderunt: per coctionem siquidem perficitur, & plane coquitur, quod antea adhuc crudum atque incoctum erat. Hoc omnino coctum illud est, quod imperfecta metalla frangit, & ideo denudat, quod coram igne consistere nequeant.

In coctione igitur operam adhibere te neutiquam pœniteat, cum omneis isti labores, circa quos Chimici occupati sunt, per solam simplicemque istam coctionem perficiantur: per coctionem purificatur, sublimatur, & solvitur, atque adeo res omneis per solam coctionem fiunt. Suadendum si tibi itaque, tunc etiam juvandus es, & omneis alias putrefactiones, solutiones, coagulationes, & calcinationes, vel sublimationes missas facito, nullum enim emolumentum, sed damnum pariunt, multosque in perniciem præcipitant: à qua tibi imposterum bene prospicere & cavere poteris, quum simplicem, ex fideli tamen corde profectam, meam informationem inscripserim, indubia spe fretus, te istam meam fidelem admonitionem, & quid porro etiam sumere debeas, quo opus perficere, & naturam in coctione commode sequi possis, bene intellecturum. Tibi namque clariorem manifestoremque, rectam quoque, simplicem, veracemque veritatem, absque ullis fabulis & parabolis, fideliter exposui, atque, ita me Deus juvet, bene fideliterque tecum sentio.

Nihilominus tamen legendo diligenter te inquirere, atq; perpendere oportet, quid videlicet heic tibi præscripserim. Neque tibi mirum moveat, quod te à communi erroneaque via omnino avocem: alia enim via incedere necessum habes, si ad naturalem veritatem pervenire volueris. Quapropter DEUM TER OPT. MAX. suppliciter fideliterq; orare te oportet, ut tibi verum Pholosophicum spiritum largiri clementissime dignetur, qui te lumen naturę recte cognoscere doceat, quo tandem ad desideratum exoptatumq; finē pervenire queas.

FINIS.

GLO-

GLORIA MUNDI,

Aliàs,

PARADYSI TABULA,

Hoc est:

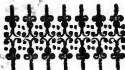
VERA PRISCÆ SCIENTIÆ DESCRIPTIO, QUAM ADAM AB IPSO DEO DIDICIT: NOE, ABRAHAM ET SALOMO, TAMQUAM SUMMORUM divinorum donorum unum, usurparunt, omneis Sapientes, omnibus temporibus, pro totius Mundi Thesauro habuerunt, & solis piis post sese reliquerunt,

Nimirum

DE LAPIDE PHILOSOPHICO.

2. Pet. 3. v. 5.

Verum nequitia ergo ignorare volunt, quod cælum olim etiam fuerit quodque terra ex: & in aqua, per Dei verbum constiterit.

FRANCOFURTI,
Apud HERMANNUM à SANDE.

M DC LXXVII.

GLORIA MUNDI,

Aliâs:

PARADYSI TABULA:

Hoc est,

ELECTVS LIBER ARTIFICIOSVS, CVjus similis in terra neque experiri, vel inveniri nequit: qui veras veræ Philosophiæ, ac simul Nobilissimæ Medicinæ & summæ Tincturæ, sententias, cum diversis aliis probatis artibus, earumdemve necessariis instrumentis, fideliter indicat.

NUnc, in nomine Dei, Omnipotentis Creatoris, & Servatoris, occulta Naturæ mysteria perficere aggredior, quæ Naturæ à Deo implantata, & humano generi in agnitionem data sunt, ut hac ratione homines agnoscant, quam mirabili modo res creentur, & omnia terrenarum rerum genera nascantur: idque in testimonium omnium Christianorum credentium hominum, & solatium omnium adflictorum perturbatorumque cordium: Omnia siquidem creata intereunt, & putrescunt, ut (quod futurum est) denuo renoventur, multiplicentur, exhilarentur, & de suo semine genus & speciem suam perficiant. Nam omne natum, sive creatum, quiete caret, sed Natura cottidie operatur ad augendum multiplicandumve id, ad quod in totius humani generis emolumentum creatum ordinatumque est. Quocirca heic discito, & Deum, ad consequendam sapientiam, intelligentiam, rogato, ut tibi, ad artis hujus initium,

auxilium ſuum divinum largiatur, quo illud in ipſius laudem, correctionemque proximi tui, feliciter, cum divina ſua benedictione, promovere, & perficere queas.

Sin igitur nunc ſapientiam conſequi, & à Deo impetrare volueris, tunc, inſtar miſeri alicujus peccatoris, divinam illius benedictionem implora, ut divina iſta dona tanto dignius accipere queas, non tamen ad ſuperbiam, ne acceptam gratiam atq; beneficium, quod tibi Deus non ex tuo merito, ſed mera ex gratia largitus eſt, amittas, & graviſſimam ipſius indignationem æternamque condemnationem incidas: Sed divinum benedictumque illud opus in Dei Omnipotentis nomine, ad commodum & ſervitium omnium piorum Chriſtianorum, conſervationem ædificationemque Chriſtianę Religionis, inchoato: eſto eques, & pugil, ſive fortis athletha contra infideles, neq; in Conſilio, & Communione impiorum hominum delectator, neque juſto & indigenti contradicito: Sed extendito manum tuam, ad porrigendum panem tuum, cum bonitate, adeo ut poſt hanc vitam coronam æternæ lætitæ & beatitudinis impetrare valeas. Hic enim à Deo datus & benedictus theſaurus, donum, & gaza eſt ſupra omneis terrenos theſauros, quos nemo à Deo conſequitur, niſi qui rebus in omnibus, humilem, probum, manſuetum, fidelemque ſeſe exhibet, & divina præcepta, quantum equidem ex humanæ naturæ imbecillitate fieri poteſt, per Dei largitionem benedictionemq;, ſervet: Deus namque, per ſpiritum ſuum, ſummum iſtum theſaurum nulli mortalium largitur, niſi ſimplicibus, benevolis, probiſq; hominibus, qui tam ſumma pretioſaq; dona divina verè agnoſcunt, & iiſdem, contra ipſorum animarum ſalutem, atque beatitudinem minime abutuntur: Illud enim donum, uti dictum, omneis terrenos theſauros ſuperat, S. Spiritus donum, & perfectum Dei beneficium eſt, quod à Patre luminis promanat: Et qui artem iſtam conſequutus eſt, is ſapientiam à Deo impetravit, & rogavit, quod nō dumtaxat aurum, argentum, & mundi hujus gazas impetraverit, ſed etiam plenariam valetudinem, vitam longævam, &, quod multo magis eſt, ut ipſa veritate ſeſe ſoletur, animam ſuam conſoletur, verè eo ipſo depingat, & præfiguret, ſalvificam

acerbam

acerbam passionem & mortem Domini atque Servatoris nostri JESU CHRISTI, ejusdem descensum ad inferos, tertii diei clarificationem sanctissimæ resurrectionis, victoriæ & triumphi sui contra omnia peccata, mortem, Diabolum, & infernũ, cujus victorię ergo etiam omne, quod spiritum habet, exultare, & exinde solatium capere debet.

Verum enimvero nunc tibi Jesu Christi exemplum præfigurabo, quomodo videlicet humanitas, & divinitas, tam mirabiliter inter se invicem incorporatæ conclusæque fuerint. Anima & corpus Christi, ac divinitas tam mirabili modo unitæ, & conjunctæ erant, ut etiam in æternum, nunc & semper, separari nequeant, nihilominus tamen Christum mori, & animam à corpore solutam esse, &, die tertio, animam iterum cum corpore conjungi oportebat, ita ut corpus antea glorificaretur, & tam subtile redderetur, quantum anima ac spiritus, dum Christi corpus postulatum conceptumq; esset, atq; istam suam postulationem & nutrimentum ex nobilissimo D. Marię sanguine accepisset: & ideo Christus ab anima & spiritus à corpore cedere necessum habebant, ut ita corpus ad perfectionem suam perveniret: nihilominus tamen divinitas à corpore minime separata, sed cum corpore & anima Christi, una in essentia, ita unita erat, ut numquam à se invicem separari potuerit. Iccirco divinitas cum corpore Christi in sepulchro, & divinitas cum Christi anima in limbo Patrum fuit.

Et porro quoque observato, quod corpus & animam Christi separari oportuit, si alias corpus ad summam suam virtutem subtilitatemque pervenire voluerit: mortuo autem nunc Christo, & anima corpori illius iterum incorporata, tunc divina ita copulata fuit, ut in æternum, nunc & numquam separetur, & Christi anima corpusque una subtilitas facta est, per quam concepta sunt, utpote: Omnipotentia à Deo, cœlesti suo Patre, una cum Spiritu S. imperat super omnia, quæ in cœlo atque terra sunt, ab æterno in æternum perfecta est, cujus perfectionis caussa, quam Christus Jesus, per passionem, mortem, resurrectionem, & ascensionem suam, à cœlesti suo Patre recuperavit, tanta perfectio, & dominans gloria exorta, quæ numquam, nunc & semper, cessatura est.

Quam-

Quamobrem, ô peccator homo, Deo Omnipotenti, pro ipsius gratia, & paterno, tibi exhibito beneficio, grates agito: heic enim de tanta glorificatione, quam Christus consequutus est, neutiquam dubites, multo minus desperes, eodem namque modo clarificaberis: ideirco etiam Christus JESUS primus extitit, & tibi, ad cœlestem suum Patrem, viam aperuit. Similiter autem & tu quoque, per multas angustias, tribulationes, atque anxietates hoc in mundo crucifigi oportet. Ut autem scias, quid, ad clarificationem novi purique alicujus corporis, æternæque gloriæ, pertineat: eapropter bene considerare discito, quanta benivolentia & misericordia Deus miserum hominem tam paterne prosequatur: Certo namq; scias, quod omnia, ab eo provenientia, dona bona perfectaque sient. Cave itaque, ne tam summis donis, quæ sine jactura, ex mera gratia & misericordia, à Deo accipis, ad animæ tuæ perniciem, turpiter abutaris: sed in omnibus tuis actionibus, ama timeque Deum, Creatorem atque Servatorem tuum, absque intermissione, & tunc tibi ubique prospere succedent omnia, atque tamdem operis tui initium, medium & finem, feliciter & cum gaudio, adsequeris. Curam itaque tuam tunc Deo committito, verbo illius fidito, & sancta præcepta ejus servato, tunc Deus tibi in omnibus aderit, operi tuo benedicet, & omnia tua damna atque incommoda paterne præcavebit: Ex divina enim illa arte te vere consolari, omnem egestatem antevertere, in omnibus tuis angustiis recreare, omnibus egentibus succurrere, atque adeo tam tui ipsius, quam ominum etiam tuorum Christianorum credentium, gloriosæ resurrectionis solatium haurire poteris, adeo quod, ex hac terrena, mortalique vita, in æternum gaudium, gloriamque sempiternæ vitæ, ubi nulla erit corruptio, ingredi nos oporteat.

Quamobrem, si verus hujus artis amator, & diligens imitator esse volueris, iccirco scias quod illa primo nostro Parenti Adamo, in paradiso, post creationem illius, à Deo tradita fuerit: veridica namque est multarum rerum arcanarum, & mysteriorum, quæ tibi corporis vitæque tuæ vanitatem indicavit, idque iterum in æternæ tuæ salutis solatium: Deus siquidem Omnipotens tam mirabilia dona

Naturæ

Naturæ indidit, ut homo vix credere illud valeat: Nam beneplacitum habet in creaturis irrationabilibus, & quamlibet, juxta speciem suam, immarcessibilibus virtutibus viribusq; exornavit, quanto magis autem nobis; visu, auditu, ratione, & cogitationibus, miracula & mysteria divina cognoscenda dedit? Rogo igitur te in omnibus tuis actionibus prudenter agas, non properes, nec ulli mortalium arcana tua reveles, nisi ille fidelis amator, pius, syncerus, & misericors fiet, quemadmodum à Veteribus Philosophis idem factum est, qui artem & sapientiam hàcce, inspiratione spiritus S. agnoverunt, & possibilem illam esse credas, eorum gratia, qui credere nolunt, quod IESUS CHRISTUS, redemptor noster ab omnipotente Patre suo cœlesti exierit, & à pura Maria virgine natus fuerit. Iuxta illud Deum, ob spiritus sui S. largitionem, rogato, ut te illuminet, intellectum tuum acuat, oculos tuos aperiat, ut interno corde agnoscere atque intelligere queas ingentem istam sapientiam, quæ in idonea ista arte latitat, & in æternum à nullo artifice in Scriptis suis exprimi potuit. Multa namque in Natura occultata sunt, quæ non omnia humano intellectu cõprehensa vel intellecta sunt. Esto itaque doctrinæ meæ morigerus & divinam gratiam clementiamq; implorato, tunc in Dei laudem, tui, proximique tui correctionem, lœtum principium, felicemq; exoptatumque finem, heic, & æternum consequeris. Insuper: Cibato famelicos: potato sitibundos: vestito nudos: consolato perturbatos: visitato ægros: & captivos: & habebis, quod desideraveris.

Robertus Vallensis Rugl.

Spiritus est intus, subito talem accipe, namque
Non properans, corpus dividere arte potes.
Simpliciter feces terræ disiunge vapore
Hoc facto, addatur frigida fontis aqua.
Tali conspergas has sedulitate frequenti,
Tunc verum Elixir totius artis habes.

EXHORTATIO ET INFORMATIO

omneis artis huius amatores, qua in sese, tamquam in speculo, intueri poterunt, quid in fundamento artis usurpatum, & essentiale, an quoque possibile, nec ne, fiet, ut ad veram artem perveniatur, & quomodo cum ea res sese habeant.

OMneis & singulos, præsertim vero per dilectos meos liberos nunc heic, absq; omni fuco, fideliter volo admonitos, uti videlicet ab omnibus phantasmatibus abstineant, & eosdem, illarum rerum gratia, auxiliante divina gratia, diligenter informabo.

Primo, vos rogatos, & fideliter admonitos volo, ut cumprimis vobis à vulgari plebeiorum Alchimia caveatis. Tantum siquidem expertus sum, ut memini velim consulere, ut operi isti manum admoveat, eo quod hæc ars adeo occultata siet, ut nemo mortalium in terris illam reperire queat, nisi Sol & Luna congrediantur. Mei filij intelligitis nec ista, tunc ad veram artem pervenire poteritis, sin minus, numquam vobis ad illam dabitur accessio. Adhæc sciatis, quod non magis quam una res in toto mundo siet, qua ex ars nostra conficitur: ea propter omnia particularia, pars cum parte coagulationes, augmentationes, & id genus alia, omnino falsæ, mentitæ, & perditæ res sunt: & si in arte laborare, solvere, coagulare, putrefacere, destillare, augmentare, albificare, corrumpere &c. omneisq; species præparare nosses, & tamen artem laboris, rectamq; rem ignorares, tunc numquam ad artem istam pervenires: ars enim ista tam est bona atque nobilis, ut nemo illius fiat particeps, nisi à Deo detur, vel à perito magistro monstretur atque doceatur, & tantus thesaurus est, quem totus mundus persolvere nequit; Quamobrem, mei filij, ne vos seduci aut decipi patiamini ut artem laboretis, priusquam sciatis, quid illud siet, in quo laborare velitis. Etiamsi quoque rem rectam cognosceretis, & tamen præparationem illius ignoraretis, nihilominus tamen illius cognitio vobis est inutilis: res ista, præterea, in uni-

universo terrarum orbè, in vel super terram, reperiri nequit, quamvis tamen inveniri queat nec in ullo aliquo metallo, terrenis, vel crescibilibus rebus, ita perceptibilis est: in nullo quoque argento vel auro est, sed est præparata, quam benefieri, nec tamen melior fieri potest, quam quomodo à Deo per naturam creata est. Ad tincturam quoque præparari nequit, sed tincturam istam illi dari oportet, ideo ars nostra non de illa est, nec de ea egreditur, nam res est alia. In nullo, uti antea diximus, metallo est: Si enim in metallo aliquo esset, tunc haud immerito aut in Sole, vel Luna esset: cum autem Luna non bona fiet, quomodo igitur, obsecro, aliquid de se boni parere poterit? Nec in Mercurio, aut sulphure aliquo, vel Sale, nullis in herbis, vel id genus aliis rebus est, quemadmodum illius rei postmodum certiores fietis. Hisce exhortationem nostram conclusam volumus, & nunc res ipsas enumerabimus.

SEQUUNTUR NUNC ALIQUOT lapidis nostri cognitiones.

PRIMA.

SCias, mi fili, quod lapis noster lapis unus fiet, & haud immerito lapis appellari poterit: Lapis enim est, qui à Natura aliter nominari non potest, quam LAPIS PHILOSOPHORUM: nec aliud ei nomen competit, nomen illud siquidem cum natura convenit. Loquor ista, revera namque lapis est, nec unus quidem lapis est, sed, ob similitudinem, lapidem appellamus. Lapis enim ita comparatus est, ut quatuor in eo elementa lateant: quocirca etiam diversimoda nomina illi sunt indita, & varias simul species habet, & tamen saltim una res est, nec illi similis in terra reperitur. Unus lapis, & nullus lapis est, nec ullius lapidis speciem atque naturam habet, & tamen lapis est: Ignis est, & nullam ignis speciem & naturam habet, & tamen ignis est: Aer etiam est, nec ullius aeris formam naturamque habet, & tamen aer est. Aqua, nec aqua est, neque etiam aquæ speciem vel

naturam habet,& tamen aqua est. Terra est, nullamque terræ speciem vel naturam habet,nec tamen terra,sed res separata est.

ALIA REVERENDI NOSTRI lapidis cognitio.

PHilosophus senior inquit:Lapis noster sacra rupes nominatur, & quadrifariam digesta,vel significata est.Primo in terram:Secundo,in accretionem suam:Tertio,per ignem: Quarto per ignis flammam separata est.Si quis igitur solutionem,& salem, illius extrahere, & perfectam illius coagulationem novit, is Philosophorum arcana novit. Quocirca si sal albescat, & pingue appareat, tunc tingit. Tres sunt res in arcano Philosophorum, vel in arte nostra. Primo, transmutatio totius rei in sal unum est. Secundo,illud est, quod tria corpora subtilia incomprehensibilia reddantur: Tertio,totius solutionis repetitio totius rei. Mi fili,si res istas nosti,tunc diligenter laborato: Si autem non intelligis,tunc manum detrahe: non est enim magis, quam res una, etiamsi centum librorum millia ea de re scripta fuerint,ideo quod ars ista istiusmodi thesaurus fiet,quem ipsi universus mundus compensare nequit, & tamen saltim res una est, qua ex ars laboratur. Ideo occulte scripta est, quamvis publice nominetur, & omnibus hominibus nota est.Si autem in mundo ad omnium manus perveniret,tunc nemo laboraturus,nec tanti etiam æstumaturus esset: Nec præterea ipse DEUS concedit,ut tantum bonum singuli habeant: quocirca etiam minime convenit, ut, absque occultando, nominetur,vel scribatur.Si igitur DEUS alicui gratiam illam dederit,is eam etiam intelligat: & revera illud mundo videtur impossibile,qui vero illud amant,illi pro hominibus nequam, & verberonibus plerumque æstumantur;quodque idem viri Doctissimi,utpote Doctores, & alij, reperire nequeant, in caussa est, quod numquam ad rem istam intenti sient quamvis eamdem cottidie præ oculis suis habeant,nihilominus tamen illi fidem nullam tribuunt, quod videlicet

tantam

tantam in se virtutem habeat: Ipsis quoque nemo, illud persuadere potest, dum naturam, intellectumque suum sequuntur: idcirco etiam illud, nimia præ sapientia, reperire non possunt, quum captum ipsorum transcendat, Dei opus fiet, & natura fiet, & per naturam operetur. Quocirca rerum imperiti permanent.

ALIA BENEDICTI NOSTRI lapidis cognitio.

PHilosophus Morienus ait, & lapidem nostrum aquam nűcupat, in quo sane nullum scripsit mendacium: ô aquam in acerba specie, quæ tu elementa conservas! ô naturam vicinitatis, quæ tu naturam solvis! ô naturam optumam, quæ tu naturam ipsam superas! ô naturam maxumam, quæ tu purificationem conjungis! ô flexibilem naturam, quæ tu naturam exaltas! cum lumine coronata & nata es, & quæ tu quatuor elementa in te ipsa conservas, & quinta essentia ex te orta est: illius simplices simplicitatis gaudent, quod natura concepta, accumulatio ante accumulationem, ignota hominum poposito, posito, quamvis ipsa tamen nebulam parias, & bona mater fies; nulla tu aliena ope indiges: idcirco natura naturam conservat, adeo ut natura ab opere naturæ non separetur; Facilis est res, facilis cognitio, & omnino vilis, multis tamen est miraculo: tua quoque solutio magna est exornatio, omnesque tui amatores supra nominantur. Et hoc valde arcanum, obscurumque est, atque unicuique videtur impossibile.

EXPLICATIO.

MI fili scito, quod lapis noster talis res fiet, ut non tantum de eo scribere possit, quantum in se habeat. Lapis enim est, & aqua per vaporem fit, & tamen nullus lapis est, & si in aquosam speciem à labore venerit, quando illum primo accipimus, vel adferimus, tunc aqua est instar aliarum fluviarum aquarum, à specie fluens & tenuis,

à natura tamen nulla illi aqua in toto mundo similis: Vnus siquidem dumtaxat fons in terra est, quo ex aqua ista adfertur: fons ille in Iudæa est: fons salvatoris, vel beatitudinis appellatur, & Philosophi magno labore, per singularem Dei gratiam nobilem illum fontem invenerunt, qui admodum in arcano loco situs est, magnumque efluxum habet, adeo ut illius aqua super totum mundum fluat, omnibus ille notus est, nemo tamen verum fundamentum novit, neque ratione͂, aut viam, quâ quis ad fontem illum pervenire queat, pauci etiam aquæ illius scaturiginem norunt, viam in Iudæam, ad reperiendum nobilem istum fontem, ignorant: & qui rectum fontem non novit, is numquam ad veram artem pervenit. Eapropter Philosophus ille bene exclamare potuit: ô aquam in amara acerbaque specie! Durum enim difficileque cuivis fit, ut fontem illum inveniat: Qui autem illum novit, is facile, absque omni sumptu, labore, & molestia illum reperire poterit. Aqua illa à natura sua amara atque acerba est, adeo ut eadem illa nemo frui queat: idcirco etiam parvus illius usus est: itaque Philosophus benedicere potuit; ô vilem ab omnibus æstumatam aquam, ob cujus vilitatem curvitatemque, à qua detinetur, nemo ad artem pervenire, vel ingentem ejusdem virtutem animadvertere potis est: omnia siquidem quatuor elementa in illa quasi occultata sunt: Idcirco naturam illa solvit, & conservat conjungitque ipsam, adeo ut nulla res in terra illud facere possit, quam quæ à Deo creata est; utque lapidis illius naturam speciemq;, & quid ille fiet, cognoscere possis, eapropter observato, quod ille aquosa fiet species, & ex aqua lapis, ex lapide iterum aqua, atque tamdem medicina exinde fiat: licet etiam lapidem, non vero illius præparationem noveris, tunc illius cognitio tibi nihil proderit, non secus ac si rectum laborem, nec tamen verum lapidem nosses, tunc sapientia tua nulla & amissa esset: idcirco Deum, pro ista experientia, & laudabimus, eidemque grates debitas persolvemus.

DE

DE THESAURO ET TINCTURA.

SI itaque tantos in labore tuo progressus feceris, & rubrum consequutus fueris, sciendum tibi porro est, quod thesaurum habeas quem totus mundus persolvere non poterit. Illud namque omnia metalla in verum aurum transmutat, quod multo est melius quam illud, quod per præparationem Solis factum est: idcirco etiam in medicina omne reliquum aurum antecellit: omnia enim carnalia corpora sanat, si de illa tinctura pauperis grani magnitudo in vino imbibatur, & reliquæ ipsius virtutes non omneis commemorari poterunt. Sin itaque tincturam ad Lunam habere velis, tunc rubri quinque semũcias sumito, & quingentis semunciis Lunæ bene ustulatæ injicito: Quæ tamdem liquefacta, omnia tum ita tincturam & medicinam convertuntur. Illius tunc semunciam recipe, & quingentis semunciis Veneris, vel aliorum metallorum injice, id tum in veram Lunam commutatur: rubri vero quod nimium laborasti, unam partem ad mille partes Solis sumito, tunc id in tincturam atque medicinam convertitur: De illa iterum unam partem ad mille partes Veneris vel aliorum metallorum, addito, & tunc in verum Solem convertitur. Ad hæc autem nullum Solem, vel Lunam emere necessum habes: Primam siquidem adpositionem cum Drachma perficis, & eo magis magisque semper tingis.

Nosse quoque oportet, quod ad artem istam duæ dumtaxat res pertineant, unum quidem corpus, alterum vero spiritus, ex quibus unum constans, alterum fugax, sive inconstans est, quæ duo interse invicem viceversa commutari, hoc est, corpus aqua, & aqua corpus fieri necessum habet: corpus dein iterum aqua in se ipso fit, & duo illa interse invicem uniri oportet, siccum videlicet cum humido, adeo ut separari nequeant: Sin vero conjungenda sunt, tunc de re una illud fieri oportet: quælibet enim res nihil, quam propriam suam naturam, assumit. Ita quoque cum arte nostra comparatum est, ubi materia per naturam conjuncta, non de hominum manibus facta est. Illa in duas

duas partes, quemadmodum infra facta mentio dividitur: Exempli gratia: Aquila est aqua, quæ detracta aqua est & tunc corpus, mortuum destructumque manet: Sin vivere nunc debeat, tunc illius spiritus ei iterum addendus est, idque modo unico, quemadmodum vides quod aquilarum unam post alteram sensim iterum devoret: Sin reviviscat, tunc omnem suam impuritatem amittit, & purum novumque corpus reassumit, corpusque spiritusque numquam moriuntur, sed, semper constanterque permanent, veluti corpus & anima in die novissimo etiam facere debent.

ALIA LAPIDIS NOSTRI cognitio.

SMigma sapientum, (Lapis) Sal & radix totius artis, & ad illam clavis est, quæ tam referat, quam etiam iterum claudit, id quod nemo neque aperire, vel claudere, potis est, nisi dicta ista clavis in promptu fiet: nemoque in mundo est, qui ad perfectum intellectum pervenire possit, nisi qui Sal agnoscit, & illius præparationem norit, quæ in commodo loco fit, qui humidus & calidus est, atque ubi illius humiditas resolvi possit, tunc ejusdem substantia perfecta manet. Hucusque dictum Gebri.

EXPLICATIO.

SCias quod illud Sal fiet, veluti Philosophus ille Geber loquitur, quamvis ab initio nullam Salis speciem habeat, nihilominus tamen Sal appellatur, & etiam Sal est, nigrum ferme ac fœtidum, (in labore enim instar cruoris fit) & per diuturnitatem albū, purum, clarumque redditur: & hoc est bonum nobileque Sal, per se ipsum vero impurum, & purum fit: Solvit, coagulatque se, hoc est, veluti Philosophus ait, seipsum referat clauditque: dum se coagulat, artem claudit: dum se solvit, artem referat, nullum enim Sal aliud illud facere potest, quam solum hocce Philosophorum: Sal & arbor fieri potest in humido commodoque aliquo loco, ubi veluti opinatur Philosophus

in

in B.M. ipsius humiditas sese resolvere possit. Quo innuit, quod calidum esse debeat, ut aqua sua exinde destillari possit, nec tamen calidius, quam vetus equi fimus esse possit.

LAPIDIS NOSTRI ALIA cognitio.

ALexander Magnus, Macedoniæ Rex, ad nos, in Philosophia sua, ita ait: Sciatis ita, quod Sal fiet ignis, atque siccitas: Ignis coagulat, ejusque natura, calida, sicca, ad fundum usque penetrans, & proprietas ejusdem est, ut albescat quod Sol, & Luna cum ignis vehementia, & illius temperantia, naturalis illius ignis, dum Sol rubedinem, & Luna albedinem corpora ad spiritualem naturam adigit, corporibusque omnem nigredinem & mala sulphura adimit. Illa cum re corpora calcionantur, & haud aliter, vel cum rebus aliis, justumque est Elixir ad album & rubrum, ipsumque fundamentum & radix rebus in omnibus, summum itidem bonum, quod Deus altissimus creavit, sola anima rationali excepta. Nullus enim, in toto terrarum Orbe, Lapis invenitur, qui majorem habeat efficaciam, quam æque hicce noster Lapis, & nullus terræ filius veram artem reperire potest, absque isto lapide. Benedictus Deus in cœlo fiet, qui artem hanc in Sale creavit, omnesque res fluxibiles libenter transeunt: Quinta est essentia supra res omneis, & in creaturis omnibus. Summus DEUS à cœlo non dumtaxat benedixit creaturis hac ratione, sed laus, præstantia, potentia, atque sapientia in Sale etiam cognoscendæ sunt: Qui solvere & coagulare potest, is arcana artis hujus bene novit. Sal autem reperitur in nobili quodam Sale, & in rebus omnibus: Quocirca veteres Philosophi illud vulgarem Lunam appellarunt: Omnes namque homines illius indigentes sunt: & si ditescere volueris, tunc præparato Sal ut dulce fiat: Si spiritus in illo coquantur, tunc exinde justificantur, & nullum aliud Sal tam constans est, quod animam magis figat, & non igne fugax fiet: Sal terræ est anima, omneis res siquidem coagulat, de media terra est, destructa terra,

& nulla res in terra est tincturæ similis. Sal n fluxibile, sese, pro cujusvis lubitu, tractari patitur, Rebis appellatur, lapis, Sal, unũ corpus, & res vilis projectaque est, & tamen purificat corpora, eadem restituit, clavis ad universam artem, atque res omneis, quæ de terræ rebus singulis expetis, in illo inveniuntur, modo quod illius ingressum ignoretis, qui tam altus magnusque, & præ omnibus prudentibus sapientibusque occultatus est: Si corpora ingrediatur, tunc illa perfecte tingit. Quid igitur à Deo desideres, quam sal hoc cum ingressu suo.

Equidem adhuc majus in Sale isto miraculum animadvertitur: Licet enim homo 1000000. annos viveret, nihilominus tamen satis mirari & initium, quomodo id accidat, satis perpendere non posset, qua ratione videlicet tam nobilissimus thesaurus ex cinere uratur, & rursus in cinerem redigatur: In Isto cinere est Sal, & quanto magis cinis uratur, tanto magis cineris præbet: Hoc observato, quod illud ex igne proveniat, & in ignem redeat, quod ex terra provenit. Et fateri omneis necessum habent, quod in Sale duo Sales fient, qui Mercurium occident: hic sermo subtilissimus, hoc est Sulphur, & radicosa humiditas, nascitur in terra subtilissima, & exinde fit Philosophorum lapis, qui res omnes facit, dum Philosophi scribunt, & inquiunt, fieri ex una quadam re, una ex natura, & nullam rem peregrinam ad illam accedere. Illa nunc res omni tempore reperitur rebus in omnibus apud omneis homines in universo mundo, & in se quatuor elementa complectitur. O rem hac in arte facillimam, quod adeo stupidam & abjectam rem tot quærant homines, nec illam tamen pauci reperiant. Publice in libris invenitur, quod ars justa, & verax fiet in re, & sal, suumque ingressum præbeat. Pro quo beneficio & creatione Deo laus & gloria, in sempiterna secula. Multa insuper hac de re, juxta sapientiam dicta, qui multa de sale indigitant, scribenda essent: Sed heic unicuique, quicquid legerit, suum relinquam judicium, sed solummodo scribam de illius ingressu, fructu, vita, quomodo hortus aperiendus, & rosæ nobiles in agro suo conspiciendæ fient, qua ratione videlicet sese augeant, & milleplum fructum ferant, & cadaver iterum manifestum reddatur, adque immortalem

talem vitam resuscitetur, ut imperfecta corpora ingredi, illa purificare, & ad plenariam pefectionem reducere atque intingere queat, quo tamdem simul constantia permaneant.

Nunc de illius ingressu scribam, quatuor res relinquam, illumque (Lapidem) à tribus dumtaxat rebus nominabo: Lapidem vegetabilem, Animalem, Mineralem, & quemlibet in specie, eorundem operationem quoque, cum multis rebus aliis: tres etiam res nunc relinquam, & de una saltim retractabo, cui quatuor elementa insunt, quibus de vivimus, & exorti sumus. Illam rem unicam bene undique ferruminato observatoque alembico imposito, &, quemadmodum moris est, ita & tu quoque heic facito rebus in omnibus, quas sumere conaris ad amabilem istam artem, in qua reperitur, ac quomodo in Aquafort. invenitur, quæ itidem est terra remanens. Et tum satio in agro fieri potest, & ille Lapis Mineralis & Leo viridis appellatus est, qui suipsius spiritus tam multa devorat: & tum ipsius spiritui per alembicum vita redit, & cadaver in vitri fundo hæret, in quo duo adhuc elementa sunt, quæ ignis separare nequit, citius enim cinis combureretur in ipso igne, & eo ipso Sal fortius fit: terra tam diu calcinanda est, donec albescat, tunc terra libenter sese segregat & cum terra sua unit: Quodlibet enim sibi simile premit, quorum terra tam avide sitit ad id, quod vidisti, & scias quod vivificetur: frigidohumidum elementum illi potandum porrige, ut culmi latitudine terram regat, & per octiduum ita stare relinquito, ut bene inter se invicem uniantur. Tum eo te intentum esse oportet, quid nimirum ulterius tibi agendum fiet: plura siquidem hucusque tibi minime sum pollicitus. Sol & Luna, instar viri, & fæminæ, convenire necessum habent, alias ars perfecta fieri nequit. Omneis iccirco aliæ peregrinæ opiniones falsæ sunt & erroneæ: cogitate de vero hocce fundamento, Sal enim tale est, cujus pretium universus mundus persolvere non potest: nec ad tincturam præparatur, sed tinctura illi danda, nec in ullis metallis ars ista invenienda est.

EX SENIORE, DE MATERIA, ET *forma, alia cognitio.*

JUxta Philosophum res naturales istæ sunt, quæ ex naturali origine, Materia, & forma videlicet, per naturam innatæ & operatæ sunt, quemadmodum lapis est de arbore, Materia & Forma, per naturam, aliter sunt, quam proprie natura: & quid de hisce duobus conjungitur, id naturaliter natura lapidis nostri appellatur. In prima sua parte Lunaria potenter provenit ex alba quadam coagulata terra, veluti Philosophus loquitur: videte nostrum Solem in alba nostra terra, instrumentum verò, quo ars nostra conjuncta, fit aqua bis, aut ter per B. M. rectificata, cujus vapor à pingui natura, & proximum nostri lapidis in hac pinquedine, est occcultata substantia, & permeans pinguedo, ultimaque humani corporis consolatio: & hac cum aqua metallorum internus mercurius exuendus est. Concluditur ergo, quod lapis noster ex elementis duorum luminum fiat, appellaturque argentum nostrum vivum, & oleum incombustile, anima & lumen corporum: mortuis & imperfectis corporibus siquidem unicum, æternum lumen & vitam largitur. Quocirca, mi fili, te diligenter oro, & obtestor, ut nostrum argentum vivum ex lapide nostro exprimas, idque magna cum intelligentia, & agilitate.

PURIFICATIO TERRÆ A SUperflua sua Terra.

ANte dictam istam terram, vel materiam, imminuas, teras, vel calcines, ut ejus aquam & spiritum excipias. Illum tunc vitro includas, & vulgarem aquam vitæ superinfundas, ut trium, vel quatuor digitorum latitudine materiam supernatet: per horam dein calori admoveas, & per balneum destilles: feces postea iterum calcines, & cum aqua sua extrahas veluti antea fecisti, donec nihil amplius in terra reperias: Illam ad alterum laborem custodias: omneis quoque extractas istas aquas custodias, & per M.B. leni aliquo igne destilles.

atque

atque in fundo cucurbitæ elegantem aliquam materiam reperies, lapidis Christallini instar, & ab omni terrenitate purificatam, quam terram nostram nuncupamus: terram istam vitreæ cucurbitæ immittas & in M. B. tam diu calcines, donec sicca, albaque fiat, & fluat. Et hac ratione hujus mundi thesaurum consequutus es. Hac in opinione omneis res terræ calcinantur, & purificantur: quilibet lapis, animalis, mineralis, & vegetabilis ante dictam istam terram tam facile ingreditur, proprio suo lacte & sudore cibat: & quod quæris invenies, quando sal fixatum, vel constans, à Mercurio aut corpore nutritur: & tinctura est imperfectorum metallorum, materiam ejus siquidem exsiccat, & aliam assumit.

ALIA LAPIDIS NOSTRI cognitio.

MEi filii, scitote, quod lapis, quo ex ars nostra elaboratur, non terram terræ, sed antequam nascitur, tetigerit: Si enim terram tetigit, tunc ad artem nostram amplius nihil prodest, quamvis in primo suo partu per Solem & Lunam generatus, & de terra in accretione sua postulatus fiet: Primum namque suum partum in terra accepit, & tamen frangitur, destruitur, & mortificatur, sol vero filius temporato aliquo calore, per vaporem generatur, & denuo nascitur, cum vento in mare venit, illic jacent atque cum vento ex mari in terram venit, & cito iterum evanescit. Sin vero illum elaborare volueris, tunc cum illo ambulare, illumque in aere capere te oportet, antequam ad terram perveniat, alias evaporat: quamprimum vero ex mari in terram sese confert, tunc mox adesto, illumque vitro tuo includito, & cum illo labora, quemadmodum nosti, ut eumdem recte agnoscas, cum vento, pluvia, & conitru venit, tunc illum probe observa, elabi enim tibi nequit. Et quamvis cottidie denuo nascatur, nihilominus tamen ab initio mundi ille fuit, quam primum autem in terram cadit, tunc arti nostræ nihil amplius inservit.

Nascitur ex nostra terra fœcunda scatebra,
Vnde fluunt lapides eximitate duo.
Primus eò vadens Solis transcurrit ad Ortum,
Alter ad Occasum deproperanter abit.
Ex istis volitant Aquilæ duo, tradere flammis
Pergunt, in terram sic iterando cadunt.
Ambo pennata fiunt, submergitur istis
Et Sol cum Luna subditus amplus avet.

Scias prætcrea, quod aquæ ex fonte promanent. Prima fluit versus Solis Orientem, & est spiritus: Secunda, versus Solis Occasum, & est corpus: & quamvis istæ pro duabus aquis habeantur, nihilominus tamen non magis, quam una clara, & admodum amara aqua est, adeo ut illa nemo frui queat: & pro tempore, aliarum, aquarum instar, clara & tam magna est, ut totum super mundum quandoque fluat, ad nihil attamen conducit, quam ad hanc artem: Sæpius tamen usurpatur ab illis, qui eadem indigent. Illum ignem sumito, & in illo lapidem nostrum invenies, & nullibi alias in universo terrarum orbe: Noris quoque quod ille omnibus hominibus, tam junioribus, quam adultis, sive Senioribus notus fiet in campis, pagis, urbibus, omnibus in montibus & rebus, quas Deus creavit, & nemo tamen illius curam habet: Divites, ęque ac pauperes, illum habent, & sępissime, & à fœminis, & ancillis in viam projicitur, ut plurimum etiam circa illum occupatæ sunt: Similiter & liberi in plateis cum illo ludunt. Scitote etiam quod hæc res, post hominis animam, omnium fiet pretiosissima & nobilissima: elegantissima res in terris est: Reges & Principes depellere potest: omnium vilissima & abjectissima res in mundo est: ab omnibus excluditur, & rejicitur, lapis est, quem Salomonis architecti rejecerunt. Et quam abjecte spretus, naucique æstumatus, & à populo Israelitico rejectus fuit, nihilominus tamen, si elaboretur, bonus est, adeo ut totius mundi pretium superet: Vero namque lapidi angulari Christo, in natura & specie, (nobilissima divinitate, cui nulla res æqualis est, excepta) similis est, juxta humanitatem & naturam: Et quemadmodum Christus pro vilissimo abjectissimoque, hocce in mundo

mundo, à populo Iſraelitico fuit habitus rejectusve, nihilominus tamen tam erat bonus, quod illius pretium cœlum & terra perſolvere non poſſet. Simili modo cum lapide noſtro, & cum rebus, hoc in modo, naturalibus, comparatum eſt: Fons enim quo in lapis noſter reperitur, fons naturæ appellatur. Quemadmodum enim per Naturam omneis res creſcentes, per Solis calorem generantur: ita quoque Lapis noſter per naturam naſcitur, poſtquam generatus eſſet.

Accipe igitur hanc aquam in qua lapis noſter eſt, qualicunque modo illam reperias, & haud aliter eſt: nihil illi detrahas, nec quiddam illi addas, cum propria enim ſua natura præparare illam te oportet: dein aquam in alembico ſepara, humidumq; à ſicco detrahe, tunc corpus ſolum in vitro remanet, & aqua in proſternium ſeſe demittit: illam iterum conjungas quemadmodum noſti, & tunc laborem tuum perfeciſti. Scias etiam quod aqua, in qua lapis noſter eſt, concorditer quatuor elementis ſimili modo temperatus fiet: terram ſiquidem, oleum, & aquam in labore invenies, hoc eſt, corpus, ſpiritum, & animam utpote terra in fundo eſt corpus: oleum apud terrã eſt anima, & aqua, de illo deſtillata, ſpiritus eſt. Illic duos colores principales reperies, album unum, rubrum alterum, hoc eſt, Solem, & Lunam, quemadmodum oleum ab initio laboris pro igne, tamquam pro Sole, & veluti aqua pro aere & Luna, aurum & argentum, etiam pro Sole & Luna, fuerunt habita: iccirco Sol & Luna conjunguntur. Sed de hiſce ſatis. Lapidem igitur bene noſſe diſcito, & ſi illum hac ex epiſtola noſſe non poteris, tunc numquam illum cognoſces. Hiſce eſto artis amator, & Deo omnipotenti in æternum commendatus. Datum, Actumque, à partu Virgineo, M.D.XXVI.

Ita ſcribunt Philoſophi de duabus aquis, quæ tamen unica dumtaxat aqua ſunt, in qua lapidem invenis, & alias nullibi. Notabis etiam, quod terræ deeſt, id cœlum abunde largiri poteſt, neque hoc à natura eſt, quod nobis heic impertit: ita etiam hocce noſtro cum lapide comparatum, omnia arida & ſicca corpora humida, omnia frigida corpora calida, & omnia impura corpora munda atque pura efficit, adeoque plus, quam ſcribere potero: nihilominus tamen lapis noſter

noster non de omnibus hisce naturis est, quemadmodum perpetuo duraturum cœlum idem facit: omnis siquidem potentia illi impressa est, idque per Magistrum divina aliqua arte, ignisque beneficio & auxilio, quo potentia ista illi imprimitur, illumque complexa est. Est erga DEUM gratus omni tempore.

SOL ILLIUS PATER, LUNA vero mater est.

SI duo isti spiritus sunt, tunc lapidem pariunt: Sol est sulphur, & Luna Mercurius, & exinde lapis sapientum conficitur, fac ab una parte sulphuris, & quatuor partibus Mercurii: Illud sulphur animam ei exprimit, ita detineto alterum calidum, siccumque sulphur frigidum humidumque Mercurium: recte me intelligas & observes, veluti ut iterum in aquam solvitur, quod aqua antea exstitit, ita etiam corpus solvitur in Mercurium, qui antea fuit Mercurius.

DE PRIMA MATERIA, VEL SEMINE metallorum, quæ cuilibet semini inclusa est, duo sunt: Vir & Uxor videlicet.

MEtalla res creatæ, & itidem terræ semina sunt, æque ac cætera herbarum semina: iccirco etiam in terra sua moveri illa oportet, in qua generant, fructusque ferunt, veluti etiam res cretæ aliæ: Nisi enim illud fieri debeat, tunc nullum metallum crevisset, & semen est metallum, quod ex terra liquefactum est: & si semen in terram jactum fiet, tunc æque accretionem suam habet, quam res crescentes aliæ: Quocirca nobis terra præparanda, prima scil materia, & semen nostrum in illam projiciendum est, & tunc fructus suos proferet, juxta speciem suam. Itaque ad generationem ex una unica re motus hic requiritur, h.e. ex prima materia, quod terra creavit, & non homo, id fiet lapis, & fixatum, sive constans, sive fugax, atque, versa vice, fiat fixatũ, h.e. corpus fit spiritus, & spiritus corpus: & tum exinde medicina fit,

quæ

quæ se ex uno colore in alium transmutat: & quod in albo colore quæritur, illud fit album, & quod in rubro, rubrum. Prima materia una fit res, quæ à rebus multis in primam suam materiam redacta est, per creationem Dei, & non ab hominum manibus facta: per solam siquidem naturam conjuncta, & in essentiam suam transmutata est. Illud cum sumimus, separamus, & iterum dein conjungimus, propria sua aqua lavimus, ut albescat, & postmodum ut rubrum fiat: Et hoc tamdem nostra terra est, qua in Solem, & Lunam nostram commode intuemur, purissimum factum est: Sol enim omnium metallorum pater, Luna vero mater est: ideo conjuncta ambo ista esse oportet, tamquam maritus, ejusque uxor, Sol. & Luna, alias partus nullus aderit: Unum solum siquidem generare, neque fructus proferre nequit, conjuncta, uti dictum, illa esse oportet, tam in rubro, quam in albo. Sol, veluti itidem dictum, pater, & Luna metallorum mater est. Et licet etiam mille libri ea de re scripti fuerint, nihilominus tamen saltim res una est, utpote prima materia: qua ex ars præparatur, in quam frumentum nostrum, Solem & Lunam videlicet, conjicimus, quæ juxta speciem suam fructus proferunt: Si metallis injiciatur, tunc in optimum transmutatur, Solem & Lunam nimirum. Id quod est verissimum. Deo gratias.

ELEGANS VERÆ ARtis informatio.

JUxta Philosophorum sententiam nulla fit corporis solutio, absque coagulatione spiritus: Quamprimū enim spiritus in corpus trāsmutatur, tunc potentiam suam habet. Scias tamen quoniam spiritus adhuc fugax, & nondum fixatus sive constans est, ideo etiam operari nondum nequit: Si tamen fixatus fiet, tam cito etiam operatur. Cum illo itaque agendum est, tamquam Pistor cum pane agit: tunc à spiritu paululum sumito, illudque corpori tribuito, veluti pistor fermentum ad farinam confert, & tunc fermentum totam substantiam in fermentum convertit. Idem quoque facit noster spiritus, hoc est,

fermentum nostrum. Et ita continuo fermentandum est, donec universa substantia fermentetur: Ita spiritus corpus purificat, ut fiat spiritus, & ita illa duo in unum transmutętur: atque hac ratione omneis res quibus inijciuntur, suam in naturam transmutant: Id verum est. Et duo ista leni quodam igne uniri oportet, idque assidue leni calore, non calidius, ac gallina ovis incubat. Illud tum in M.B. ponito, quod non nimis calidum neque nimis frigidum est: Siccum & humidum vero à se invicem separari, rursumque conjungi, atque uniri necessum habent quæ tum nobis Mercurium in purum aurum argentumque commutant. Nullam igitur amplius egestatem pati vos oportet, sed Deo pro donis suis gratias laudesque dicere debetis, quæ sane multis occultata sunt. Deus namque prudentibus artem hanc ideo revelavit: ut altissimum ejus nomen & gloria agnoscantur, & proximus in angustiis suis eo ipso sublevetur: Duabus namque de caussis Principalibus Deus hominem creavit ut nimirum per istam suam creaturam coleretur, celebraretur, & illa proximo, tempore necessitatis, subveniret. Quocirca bene tibi prospicito, ne commissum tibi talentum suffossum maneat, sed fœnerare cum eo in honorem Dei, & emolumentum proximi: Omnis enim homo homini in auxilium datus est, ut ille hac ratione sublevetur, & plerumque Deus hominem, per alios homines consolatur: Exempla ejus rei, in ipsa SS. Scriptura, habemus in Iosepho, Abacuco, Susanna, & aliis.

SEQUITUR NUNC TESTAMENTUM meum, quod vobis, perdilectis meis filiis, ex intimis cordis mei penetralibus, descripsi.

MEi artis hujus amatores, pedilecti mei filii, & Liberi meæ familiæ, vobis, inquam, doctrinæ, admonitionis, experientiæ, & informationis gratia, hocce meum Testamentum, ex charitate, conscriptum volo, ut quilibet sciat testimonia artis hujus veritatis, & à quibus vobis cavere, quid sumere, & quomodo laborare debeatis, atque quo pacto omneis Philosophorum sententias intelligere queatis.

Quem-

Quemadmodum enim Deus omnipotens res omneis ex ſiccitate, & humiditate creavit: ita quoque hæcce noſtra ars per divinam illius gratiam, naſcetur. Si quis igitur nunc primordium & curſum naturæ novit, is intellectum artis noſtræ jam habet. Qui vero illud ignorat, illi ars iſta videtur impoſſibilis, quamvis tam ſiet facilis veluti pinſere & cereviſiam coquere. Ita, juxta SS. Scripturæ teſtimonium, fuit ab initio, ubi Deus per divinam ſuam providentiam, cœlum & terram, ſecundum ſapientiam, fieri voluit: nihil autem in promptu erat, quod ſingulare aliquod nomen haberet, quam unica dumtaxat materia: illa non erat ſicca, neque humida: non erat terra, non aer, non ignis, non lux, neque etiam tenebræ, ſed una materia, vapori vel nebulæ ſimilis, ut neque videri, aut tangi potuerit: illa vocabatur Hyle, ſive prima materia: Ubi enim res denuo ex nihilo fieri debet, tunc illud nihilum uniri: & rem unam fieri oportet, ex re unica palpabilis materia, & ex palpabili materia unum corpus, cui, viva anima datur, à qua, per Dei gratiam, ſpeciem ſibi ſimilem ſuam ſortitur. Ita etiam notandum eſt, dum Deus materiam fieri curavit, tunc illa erat ſicca, & humide coarctata. Sin igitur ex ea humidi aliquid creſcere debuiſſet, tunc à ſicco illud ſeparari oportuit, utpote ignis pro ſe, & terra etiam pro ſe: terra quoque aqua conſpergi neceſſum habuit, ſi aliquid humidi ex ea creſcere debuit: abſque humiditate enim creſcere nihil poteſt. Simili quoque modo in aqua nihil creſcit, niſi terra adſit, in qua conſiſtat. Si itaque aqua terram irrorare debet, tunc materiam illic adeſſe oportet, quæ aquam ſupernatet. Exempli gratia, ventus creaturis aquã largitur: niſi enim ille ſpiraret, vel eſſet, tunc aqua ipſi ſubvenire nequiret, aqua etiam una vice terram inundando in mare recurreret, ubi omneis aquæ recurſum influxumq; ſuum habent, & inde numquã revertuntur. Omneis terrã inhabitantes quoque, præ ſiccitate, & ariditate, perire atq; cõtabeſcere cogerentur. Quapropter unũ elementum, abſq; alterius adminiculo, fructus nullos proferre potis eſt, nulla etiam res adeſſet, quæ ventum cogeret, atque ad laborandum impelleret, alias enim ſemper quieſceret: Itaque ignis in promptu eſt, qui illum ad laborem motumque cogit & impellit,

quemadmodum vides,si aquam ad ignem coquis, tunc fumus illic egreditur,qui aer est,cum aqua coagulatus aer fiet,& aer ab aqua,per calorem Solis,suam sumat originem:Sol enim splendorem suum peraquam largitur,aquamque calefacit, adeo ut vapor illic sese conspicuum faciat. Ille tum ventus fit,&,propter aeris copiam, humiditas,& pluvia existunt,adeo ut ars & aer iterum in aquam, vel pluviam convertantur aut coagulentur,atque per pluviam in terram incidunt,quo de omneis fructus suum crescere,Euripi, omneisque adeo aquæ aliæ fluenta sua accipiunt,& mare ingrediuntur, non secus ac homo,qui etiam pro parvo mundo habetur, utpote dum omneis venæ ex aliquo vapore,mediante calore, ducuntur,implentur,atque in vesicam sese immittunt,& unum alterum persequitur.

Pari quoque modo cum lapide nostro comparatum est, qui cottidie ab aere per vaporem aliquem à Sole & Luna generatur, & per fluenta mareque Erythræum: in Euripos naturæ in Iudæa illabitur, ubi illum adferre nos oportet:quem si cæpimus, tunc illum manibus pedibusque truncamus,& tamdem etiam caput ipsi avellimus: Quo facto,illum ad rubrum ducimus, & si quid nigredinis in illo reperimus,illud una cum intestinis & fœtore abijcimus: Si purificatus est, tunc illius partes sumimus, easdem iterum conjungimus, & tunc Rex noster reviviscit,numquam moritur, & adeo clarificatus & subtilis factus est, ut omnia dura corpora pertranseat & seipso illa subtiliora reddit. Porro scias,dum Deus omnipotens Adamum formavit,& in Paradysum locavit,tunc duo ipsi præmonstravit, idque verbis sequentibus:Ecce Adam heic duo sunt, fixatum, sive constans unum, fugax alterum; eorumdem occultam virtutem omnibus tuis filiis non reveles.

Mi frater terra fixata,aqua fugax est,quemadmodum vides, si res aliqua comburatur, tunc inconstans avolat, & constans jacere manet,ut cineres:Si aquam adfundas,tunc exinde fit lixivium, nam cinerum efficacia in aquam transit: Si nunc lixivium clarifices, in ahenum mittas,& ad ignem evaporare sinis, tunc materiam in fundo reperis,quæ ante fuit in lixivio,hoc est, Sal materiæ, qua de cinis ustus

est

est & Sal haud immerito lapis Philosophorum appellari posset, postquam ille nostro lapidi similis videtur, sed illud ad artem nostram nihil facit: Hæc enim ideo à me scripta sunt, quo melius lapidem nostrum cognoscere disceres. Materia enim, qua in lapis noster, lixivium est, non tamen hominum manibus, ex cinere, & aqua, sed, per Dei ordinationem & creationem, per naturam conjunctus, atque quatuor elementis similis temperatus est, omnia, quæ habere debet, habet, nulla re indiget, nec quicquam ei detrahitur, sed nos illum sumimus & laboramus, quomodo est, & requiritur, ideo quod lixivio fiet similis. Lixivium igitur ideo posui, ut ad verum intellectum pervenire posses: & quando materiam, quo in lapis noster est, sumis & in alembico in Mariæ balneum immittis, atque destillas, tunc aqua sursum in antisternium sese demittit, & Sal, quod pro terra habetur, in fundo hæret, atque ita siccatur, tuncque humidum à sicco separasti, & corpus tum tenuiter terito, illud B.M. imponito, & tam diu in calore relinquito, donec solvatur; Quo facto aquam suam ipsi iterum potandam præbeto, omnia lente, & successivo tempore, donec clarescat: Seipsum siquidem coagulat, solvit, & purificat: destillata aqua enim est spiritus, qui corpori vitam suam confert, quæ unica illius animadvertito: A qua ventus, & ventus vita est, tuque vides quod ventus vivat, & vita est anima: Idcirco in isto labore aquam & oleum invenis, oleum tamen semper penes corpus remanet, & quasi combustus sanguis est: dein, cum corpore in calore, juxta temporis longitudinem, purificatur, quemadmodum hac in re semper edoctus fuisti: Idcirco integram, tibi præscriptam summam, ad finem hujus Tractatus usque, pro Testamento datam, teque, atque adeo vos singulos, fideliter admonitos volo, ut cumprimis caveatis, ne hac in arte quicquam attentetis, nisi prius res bene intelligatis, quas vobis præscripsi. Nulla enim res in toto terrarum orbe est, qua ex ars elaboratur, nisi res hæc unica: Illam qui ignorat, numquam ad artem pervenit; Unica siquidem res est quæ non ex montibus, vel terræ cavernis eruitur utpote Sol, Luna, Sulphur, Sal &c. Sed quomodo illam DEUS creavit. Illud omne nihil est, sed hoc res est, quod ex nimium caliginoso

 aere

aere publice ad lucem venit, & quamprimum de terra sua decidit, tumultuatur, & sese manifesto facit conspicuum, quam cito etiam terram tetigerit, tam cito quoque iterum evanescit, nec umquam rursus videtur, vel invenitur, sed in aere, antequam lapsu suo terram tangat, capitur, & elaboratur, veluti antea undique ferme scripsi. Et quamvis ab initio diversa nomina illi tribuerim, nihilominus tamen ita appellatur: utque ad verum fundamentum pervenias, tunc nomen illius tibi denuo inculcabo, illumque primo HYLE, hoc est, rerum omnium principiũ, appellabo, nominatur quoq; Sanctus unicus, intellige ex repugnantibus elementis, quæ in illo sunt, lapis Philosophorũ, Solis, metallorũ, servus fugitivus, æreus lapis, Thirnius lapis, Magnesia, sive corporalis lapis, Marcęasites, Lapis gemmæ, Lapis liberorum, aureus lapis, origo rerum mundanarum, Xelis quoque, per inversionem Silex, Xidar, eadem inversione, radix, Petra, Atrop, per inversionem porta, & quotquot etiam alia nomina habet, tamen unica saltim res est: Cumque res vulgaris fiet, eapropter vos omneis fideliter admonitos volo, ut à cæteris Sophisticis technis omnibus vobis sedulo caveatis, vere enim Alchimistæ illi nominari poterunt, cum OMNEIS male miscuerint & errarint, & ad Scopum minime collimaverint. In causa fuit quod nec lapidem nostrum, neque virtutem, neque præparationem illius recte cognoverint.

O fili mi, memento hujus mei Testamenti, quod ex fideli corde, & condolentia, errantium laboratorum gratia, & charitatis ergo scripsi & largitus sua quamvis jure illud occultandum esset: Eximia tamen condolentia, quam erga artis illius discipulos gero, cogit me quasi ut illud amplius occultare nequeam. Rogo igitur, per passionẽ Domini & Servatoris nostri Iesu Christi, ut dictum istud meum Testamentum imperitis, indignis, impiisque homininibus neutiquam communicetur, ne justum Dei judicium nos forsitan cum furore obruat & corripiat, atque tamdem in æternum æternæ condemnationis barathrum conijciat, id quod tamen idem Deus noster clementissimus clementissime præcavere ne dedignetur.

Nec equidem res levis momenti est, si quis, quid Hyle fiet, affirmare

mare velit. Est igitur (Hyle) prima materia, sal Philosophorum, Azoth, & semen omnium metallorum, quod è corpore Magnesiæ & Lunariæ extrahitur.

Hyle est rerum omnium principium, & ab initio fuit materia: illa non erat humida, nec sicca, non terra, non aqua, non erat lucida, neq; etiam tenebrosa, sed confusa erat commixtio, quæ est HYLE.

SEQVITVR NVNC ALTERA hujus libri, pars.

PRimo sciendum est, postquam Deus omnipotens ab initio, primum nostrum genitorem Adamum, una cum omnibus cœlestibus terrenisque corporibus, in Paradisum collocasset, & de fructu arboris scientiæ Boni & Mali sub æternæ mortis pœna, vesci prohibuisset, quod illo tempore, antequam Adam divinum præceptum transgressus esset, homo nulla prorsus re adhuc indiguerit, eo quod imortalis adhuc esset: Quamprimum vero à prohibito fructu, participasset, illico etiam omniū mundi rerū indigens factus est, dum jussu divino, per Angelum ex Paradyso in exiliū, immundum, huncce mundu fugatus & nihil nisi egestatem: calamitatem, morbum, tribulationem anxietatemque, & tamdem etiam amaram acerbamq; mortem portavit. Sin autem divino præcepto morigerus fuisset, tunc tempus suum, unum videlicet annorum mille, in Paradyso vixisset, atque tum exinde in cœlum sublatus fuisset, quemadmodum etiam omneis sui generis homines. Verum ob in obedientiam suam, Dei inclementiam erge se, posterosque suos, atque adeo omneis totius terrarum orbis creaturas, concitavit, qui omnis generis morbis ipsum, subinde visitavit: attamen, tamquam clemens & misericors DEUS, iterum medicinam, & id genus alias res nobilissimas, pro miserorum hominum diversi modis defectibus, ex mera gratia & clementia creavit, quibus sese miseri isti mortales quandoque à morbis sublevare & famem corporisque necessitatem, aliasque calamitates & angustias propellere possent, quemadmodum et-

etiam manifesta luce clarius, quod corporali cibo potuque homo conservetur.

Dum igitur nunc homo, omnis generis oneribus, miseriis, & angustiis, ob innatum Adamo & Evæ peccatum originale, onustus fiet, idcirco etiam pater noster Adamus unus annorum mille vivendo adsequi non potuit, licet mille artes, quibus tum à Deo dotatus erat, pro sapientia sua novisset. Nisi vero rerum virtutes, herbas, & medicinam cognovisset (veluti per Dei gratiam cognovit.) Non quadringentis, multo minus nongentis annis, & ultra, victitasset. Cum autem postremo per suam medicinam arte sese diurius sustinere non potuisset: eapropter filium suum Seth ante Paradysum, ad vitæ lignum adferendum, misit, quod illic etiam non corporali, sed spirituali modo nactus est. Ultimo oleum misericordiæ petiit, quo facto, ipsi per Angelum jussu divino impetrandi illius olei promissio facta & mox Olivarum nuclei missi fuerunt, quos dein Seth, à patris sui morte, post in Patriam reditum, ad parentis sui tumulum plantavit, ex quibus postmodum benedictum S. Crucis lignum crevit, in quo Dominus & servator noster Iesus Christus miseros nos homines, per mortem atque passionem suam ab æterna morte omnibusque peccatis liberavit. qui Christus, in S. sua humanitate ipse arbor & lignum vitæ fuit, nobisque nobilissimum fructum olei misericordiæ, tamquam clemens, bonus & misericors Deus adquisivit, quo Pater noster Adam, atque adeo universum genus humanum (qui modo fidem & confidentiam suam in Christi digitos collocat, Deoque pro acceptis beneficiis gratus est) ad vitam æternam pervenire poterit. Cum itaque per Adæ lapsum tantæ miseriæ, ineffabiles morbi, tam ipsis hominibus, quam etiam pecoribus, circa omneis terræ fructus exstiterint: eapropter iterum per bona dona, & divinam permissionem Dei omnipotentis, medicinæ, remedia, Elixir, & Tincturæ repertæ, & cogitatæ sunt, non dumtaxat ad humana, sed etiam impura terrena metallica corpora purificanda, ex quibus omnibus medicinis una alteram semper antecellit, quemadmodum Sol splendore suo omneis cæteras stellas longe superat: Quapropter multi homines, ab Adami tempore, ad quartam

quartam Monarchiam usque, longo tempore, unica ista Nobilissima Medicina, lapideque benedicto, vitam suam bona salubrique in valetudine sartam tectamque conservarunt, & à morte præservarunt. Illi aut qui tāta divina dona, præ cæteris, aliquanto melius cognoverunt, illorum, inquam, quidam trecentos annos vixerunt, nonnulli quadringentos, aliqui quingentos, utpote Adam, & quidam ex illius filiis, nōngentos veluti Mathusalem, Noa, & ultra aliquid ejusdem liberi, utpote Bacham, Ilrehur, Kalix, Hermes, Geber, Albanus, Ortulanus, Morienus, Alexander in Macedonia, Anaxagoras, Pythagoras, & plures adhuc alii, qui nobilem istam benedicti lapidis medicinam habuerunt, usurparunt, & summo sub silentio adservarunt, nec indignis revelarunt, qui ad malitiam suam illa abuterentur, quemadmodum Deus omnibus temporibus, petulantibus, audacibus, malis, improbisque hominibus semper viam præcludere novit. Ne idcirco mireris quod Deus omnipotens tam nobilem artem mundo largitus siet, qua non dumtaxat Corpora Animalia sanare sed & metallorum corpora purificare, figere, & in nobilissimum Solem & Lunam transmutare potest, idque adhuc magis, & facilius fieri poterit, quam animalia carnalium corporum: & tum manifesto verum est, quemadmodum ex tribus hisce partibus mei libelli, quem GLORIA MUNDI inscripsi, satis superque intelligere & discere poteris, quemadmodum etiam, juxta hujus meæ doctrinæ informationem, quam in dictis istis meis opusculis descripsi, ipso facto perficere, & comprobare poteris, sin alias doctrinam meam sequi velis, quam tibi, absque ullo dolo, ex Christiana charitate, & condolentia, præscripsi & tradidi. Cave autem ne talentum tuum absconditum maneat, sed, ad miserorum indigentium solatium ædificationem Christianarum Scholarum & Ecclesiarum, atque ad Dei laudem gloriamque, usurpari queat, ne divina æternæ condemnationis ira animam tuam obruat: id quod tamen Deus clementissime avertere, nosque in verbo suo conservare dignetur.

AD LECTOREM.

NE, peramice Lector, diu detinearis, sed opinionem fundamentumque meum quam commodissime & certissime intelligere possis, nec lectio forsitan tibi molesta atque tædiosa fiet: idcirco summa diligentia observes, quæ abinitio, medio, & fine hujus mei opusculi, tibi revelavi, & nominavi, lectio siquidem ista tibi nullum tædium, sed gaudium excitabit. Cum itaq; mihi Deus omnipotens, cujus sanctissimum nomen omnib. temporibus celebrare, eidemque grates debitas persolvere obligatus sum per divinam suam gratiam, res istas, nobilis veræque istius artis magisterium, intelligentiam, atque experientiam concesserit, nihilominus tamen fraterna ex charitate veraque fidelitate movecor, ut nobilissimum istum thesaurum, quem per Dei gratiam, multifariis sumptibus, & molestiis, consequutus sum, in lucem proferam, ut hac ratione calumniatorum sensus corrigantur, tu ab aliis, minus necessariis, sumptibus tibi cavere possis, & ne ego quoque, tamquam falsus, invidiosus, malivolus, & avarus homo deprehendar. Itaque nobilem huncce thesaurum, & locupletissimum Dei donum apud me mori, aut rubigine obduci, & putrescere nolo, præsertim tam ineffabile consolatoriumque arcanum, quod Deus ipse coluit, roseo sanguine suo profudit, in materiali suo tempore conspersit, & ne rerum imperitis insipientibusque reveletur, mandavit: quocirca etiam nobilis hæc medicina haud immerito oleum misericordiæ appellari poterit, idq; multis sane de caussis, quas intellectus tuus tibi ipsi sumministrabit. Minime igitur necessum, ut plura ea de re nunc loquar, aut scribam, juxta decentem modum, prout requiritur, explicabo, docebo, & revelabo, ut nemo, qui imposterum laboraturus est, in Philosophia amplius errare vel seduci queat, sed multo potius certum, verum, & hilarem accessum ad artis hujus operationem habere possit.

Itaque possessor & Communicator ego hujus libri, per Christianam charitatem, Vos fideliter admonitos & rogatos volo, ut huncce meam TABULAM PARADYSIACAM, GLORIA MUNDI inscriptam, contra omneis fastuosos, injustos misero-

miserorum hominum oppressores, elatos, nasutos, irrisores, contemptores, calumniatores, & id genus alios impios homines defendere, coram illis occultare, & ad ipsorum manus pervenire ne patiamini, idque sub pœna æterni crutiatus, & animarum vestrarum condemnationis, quod judicium Deus contra transgressores istos jam ante tulit. Id vobis summopere curæ cordique fiet: præsertim autem tabulam istam meam veris amatoribus, indigentibus, piis, probis, beneficisque hominibus, qui istiusmodi Dei dona pro merito venerantur reveletis & communicetis, atque qui ista dona Dei & recte usurpare, & recte occultare possunt. Sin vero hic meus liber ad impiorum manus perveniret, nihilominus tamen illos Deus cœcitate & stultitia percussurus esset, ne illam intelligere, vel comprehendere, multo minus laborare & ad utilitatem referre possent: ita Deus impios præcipitare, eorumdemve nequitiam cohibere novit, quemadmodum etiam Rex David in Psalmo suo ait:

Hostes tua manu tenes,
Horumque cogitatus &c.

Ita, mei filij doctrinam observetis, & tunc heic temporaliter in valetudine & lætitia vitam transigetis, & dein vobis Dominus sempiternum gaudium largietur. Id quod faxit SS. Trinitas, Deus pater, filius, & spiritus sanctus.

VERAE ARTIS INFORMATIO.

OMnibus artis hujus amatoribus notum facio, quod Philosophi veritatem, & mendacium, uno sub dicto complectantur: veritatem videlicet ipsorum liberis, & discipulis: mendacium vero stupidis, rerum imperitis, & insipientibus, qui mendacium ad veritatem referunt, & econtra: Philosophi enim numquam in mendacio deprehensi sunt. Et qua de caussa? Res artis nostræ recte appellarunt, & laborem vere indicarunt, insipientes autem scripturam non intellexerunt, & res incertas acceperunt, utpote dum operantes aquas

ſumere debebant, ibi pyritem, ſulphur, ſal, metallum, diverſasque alias materias ſumpſerunt, in quibus nulla eſt operatio, & ex officinis tamen res caræ, ſed in labore nullius omnino ſunt pretij. Noſtra vero materia ex nulla officina emitur, in illa tamen cottidie invenitur, & inſtitores in plateas projiciunt. Sufficit itaque ut gratias reperiatur: Sed materia noſtri lapidis omnibus iis rebus, quibus in artifices laborant, comparatur: Noſter ſiquidem lapis eſt, ſal noſtrum, Mercurius noſter, ærugo, halonitrum, ſalmiacum, Mars, ſulphur, & infinita id genus alia, non tamen ex ſylveſtribus campeſtribusque montibus malleis, aliisque inſtrumentis, effoſſa: Sed ſolummodo noſtris ex montibus, & fontibus, lapis noſter eruitur: in Salis-fonte noſtro Sal noſtrum reperitur: ex noſtra terra noſtrum metallum, Mercurius, & ſulphur funditur, & non ex ſylveſtribus, peregrinis, campeſtribusq; montibus quæ omnia artifices non intelligunt, nec credere, nec comprehendere poſſunt; Dominus enim ipſis ſenſus obſcuravit, & obturavit, qua de re res iſtas aliter, quam fieri oportebat, uſurparunt, & ad ſcopum minime collimarunt, nihilominus tamen in contrario iſto ſenſu perrexerunt, pertinacibusque ſuis capitibus obſecundarunt; utpote dum leniter deſtillare debebant, ibi forti igne ſublimarunt, aquas fortes uſtularunt, & operationem naturæ, ejuſdemque res illico combuſſerunt, & in nihilum redegerunt. Dum etiam ſoluere debuerunt, illic coagularunt, & iterum, tamquam rerum imperiti, rem etiam imperite tractarunt, inque dubium inciderunt, mendacibusque verbis artem non veram, ſed falſam eſſe, dictitarunt, in quo tamen ipſi merito mentiuntur: propria namque ipſorum ignorãtia turpiter ipſos decepit, id quod propriæ ipſorum obſcuræ caliginoſæ aſtutiæ imputandum eſt, dum, juxta obſcurum ipſorum intellectum, verba aliter, quam ſonabant, interpretati ſunt. Exempli gratia dum Philoſophi de calcionando (quod illi terere appellant) verba fecerunt, tunc imperiti Philoſophaſtri illi comburere intellexerunt, & res omnino in cineres redegerunt, adeo ut nihil ex iiſdem confici potuerit. Quando etiam Philoſophi ſolvunt, vel in aquam transmutant, tunc naſutuli iſti forti aqua naturam combuſſerunt, & eadem aqua, quæ nullam in ſe.

ſe operationem habet, combuſta corpora ſolverunt: id quod tamen in ſeipſo, & in natura ſua propria, & nō per peregrinam aliquam additionem fieri oportet, atque id genus ridiculoſas ineptias multas ediderunt. Quæ ad artem noſtram collatæ ſunt inſtar caliginoſi foraminis, reſpectu alicujus cryſtalli. Itaque etiam omneis inſipientes manere neceſſum habent, & ad artem iſtam numquam perveniunt. Poſtquam igitur tam imprudenter, minusque Philoſophice multum philoſophati fuerint, & tamen nihil invenerint, tunc ipſis ars non vera & impoſſibilis videtur: tunc calumniari atque convitiari incipiunt. Adhæc ſi quis contrarium, artemque veram eſſe, dicat, tunc illum mendacij arguunt, dicentes: Si ars iſta in terris eſſet, tunc diu illam inveniſſemus præ cæteris omnibus, tantum ſapientiæ & intellectus enim habemus, tantos in ſtudiis progreſſus fecimus, multa legimus, & laboravimus, & tamen nihil umquam invenimus aut deprehendimus: Hinc de ſua ſtultitia, & magna ſapientia nimium gloriantur, & tamē ingentes ſuas aures aſininas non tangunt, nec omneis vitæ ſuæ dies artis noſtræ materiam cognoverunt: nihilominus tamen cottidie circa illam ſedulo occupati ſunt, habent illam præ oculis ſuis, & licet omneis mundi divitias impenderent, nihilominus tamen, juxta caliginoſum naſutulum ipſorum ſenſum, illam non inveniunt & ita divinorum donorum calumniatores, & convitiatores manere coguntur. Omneis idcirco, & unumquemque etiam in ſpecie, fideliter volo admonitos, ſi rerum operationem non intelligant, noſtræ naturæ materiam ex fundamento non cognoſcant, ipſiusque præparationem, ab initio, uſque ad finem non noſcant, ut tum manum ab opere amovere debeant, ni, uti cæteris factum ſtulti & calumniatores fieri malint. Quilibet itaque hujus libri poſſeſſor bene in animum ſibi inducat, & intelligat, quid ab initio, medio & fine hujus Tractatus ſcripſerim: & tum, Lector, fies certior, num ars vera, vel falſa ſiet, quidve ſumere, præparare, uſurpare, & imponere debeas, ut abſque omni periculo, ad veram artem pervenires, heic intelliges: quibus taceto, animum tuum placato, & nemo aliquid de tua intentione experietur: time deniq; Dominum, qui omnium tuorum votorum te compotem redditurus eſt.

SEQVITVR NVNC PROPRIA mea sententia, & dictum Philosophicum.

FUndamentalis Epilogi loco præfationis, & libri, atque hactenus à me significatæ informationis, & antequam adhoc Philosophiæ initium transcendam, primo bene fundatam meam sententiam, ut quilibet libri hujus possessor eo citius ad turbam infra scriptorum Philosophorum pervenire queat, declarabo. Si vero istam meam sententiam non sufficienter percipere & intelligere poterit, tunc subsequens Philosophus consulat, ubi illa mea sententia, cum rebus ante commemoratis singulis, sufficienter explicatur.

Cum itaque benedictam veramque artem norim, & materiam naturamque, quantum sane Dominus concessit, agnoverim: idcirco eamdem tibi ex condolentia hocce cum libro satis dilucide communicavi, atque non stylo Cancellistico, & verbis sesquipedalibus, sed recte & simpliciter, modo & specie simplici in lucem protuli. Quocirca quilibet admodum præmeditate eo citius animadvertat, & legat, ac tum bene sententiam meam intelliget. Verum certus sum, multos conficiis & calumniis me necaturos esse, cum ars nundum, à condito mundo, ita plane manifestata fiet, quam ego illam nunc publici juris feci, quæ omnibus mundi hujus sapientibus, & nasutulis occultata est: & qui librum huncce meum legerint, illis inquam, mirè in ipsorum auribus tinniet. Concludo orationem meam ad ipsum sententiæ meæ initium accedens.

Filij & discipuli hujus artis, ex Christiana charitate & fidelitate vobis notum facio, quam vere nunc arma & operationes lapidis nostri reperire intelligereque scire potestis & debetis: Sciatis igitur, quod lapis Philosophorum, nostris in arboribus, etiam in arboribus pomariis in aere, omnibus in creaturis, animalibus, omnibus rebus crescentibus, quæ vegetabilitatem habent, crescens, & non crescens, in operatione sua reperiatur. Per ascensionem enim suam, si à Sole

Sole & Luna in destillatione sua commoveatur, omnibus crescentibus animatisque rebus unicuique peculiarem speciem, naturam, &, per divinam gratiam, efficaciam & virtutem suam largitur, quemadmodum etiam floribus omnem formam, sive ille niger, rubeus, fuscus, cæsius, viridis, fulvus, albus, & cujuscunque etiam coloris fiet, confert, omnibus itidem metallis & mineraliis: omnia illa, inquam, elegantiam formamque suam à virtute lapidis nostri sortiuntur, cum conjunctione Solis & Lunæ: Sol siquidem pater, & Luna lapidis hujus mater est: ideo nostri liberi Sol & Luna, & operationem etiam Solis & Lunæ habent. Et hæc tota lapidis nostri est proprietas, juxta quam illum cognoscere poteritis. Sin igitur nunc hanc operationem, formam & essentiam illius lapidis scitis, tunc bene beati, & veri artifices estis: Sin autem illud non intelligitis, & operationem, naturam, ac præparationem ejusdem ignoratis, tunc vobis nihil dixi, sed à labore rerum istarum cavetote, id fidele meum consilium, si initium, medium & finem ignoretis.

Sciatis, & animadvertatis etiam præterea, quamprimum semen rerum crescentium, utpote tritici, frumenti, hordei, & id genus aliorum fructuum, in accretione sua, operatione nostri lapidis, per maturitalem Solis & Lunæ, ex terra in altum, tamquam in aerem, ascenderit, & maturum factum fuerit, & eo ipso iterum fructus proferre debeat, quod tunc, inquam, in naturale suum præparatum solum seminari oporteat: antea tamen ager bene aratus, & stercoratus fiet, in quo fimus putrescere necessum habet: Terra namque fimum consumit, non secus ac homines cibos, subtile à crasso separat, animam rei crescentis adtrahit, veluti terra nutrimentum suum accipit, & semini restituit, quod jam in terram rursus semimatum est, qeemadmodum nutrix infantes cum uberibus suis lactat, per efficaciam accepti cibi sui: Et hoc modo terra bonum à malo segregat, & alias res crescentes cibat (UNIUS ENIM DESTRUCTIO, ALTERIUS EST GENERATIO) æq; in hac arte, quã in hoc natura, atque modo humiditas alimenta sua ex terra capit, veluti infans lac à matre, vel nutrice sua. Quapropter terra sustẽtatrix vel nutrix omniũ

rerum

rerum crescentium, si Sol & Luna, tamquam pater & mater, fient humidi: quocirca illam stercorari, arari, occari, inverti, & subtilem idoneamque reddi oportet, ut injectum frumentum præ lolio crescere, nec ab eodem supprimi vel impediri possit: Frumentum vel semen siquidem per destillationem Solis & Lunæ humiditatis, è terra exortum est, eapropter etiam in terram suam idoneam seminari, &, per Solem & Lunam ad fructum moveri necessum habet, si alias generare & fructum proferre debeat. Sol enim Pater, & Luna mater est rerum omnium crescentium.

Ita & simili quoque modo nostro ex frumento, atque nostro in solo Lapis noster crescit per destillationem Solis, & Lunæ: tunc ex terra in accretione sua in altum sese adtollit, veluti in aerem & radicem suam in terra conservat. Verum etiam aliter de eo quis loqui posset, quasi radicem suam in aere habeat, & caput in terra: Idem tamen & unum id est, nullum errorem parit: Nam quod sursum, idem quod deorsum est. Nihilominus tamen quemadmodum nobilissimi flores, rosæ, arborum, herbarumque flores, quæ ex terra crescunt in altum sese elevarunt, & fructum protulerunt: simili quoque modo nostrum frumentum sursum elevatur, & florescit, maturos suos fructus profert, trituratur, è paleis purgatur, & iterum in idoneam suam terram mittitur, quæ tamen antea bene stercorata, occata, & præparata est. Quamprimū autem in naturale, ac idoneū suum pervenerit, atq; rore aut pluvia, cœli humiditate irroratur, atq; conspergitur, ac simul per calorē Solis & Lunæ movetur, tunc generat & fructus, quemlibet juxta singularem suam speciem, similem illi, quo terra nostra seminata est, profert. Et hæc negotio, vel Satio, in utrisque nostra artis est indiciū, utpote de prima Satione usque ad alteram. Sol & Luna namque nostrum est frumentum, quod solo nostro immittimus, verum in principio, ut spiritus & anima: atque tum quales pater & mater fuerint, & tales quoque liberi futuri sunt. Quamobrem, mei filij, amatores, imitatoresque hujus artis, scitis nunc quid noster lapis, nostra terra, nostrū frumentum, nostra farina, nostrum fermentum, noster fimus, nostra ærugo, Sol, & Luna fient, tunc universum intel-

intelligitis magisterium, & merito, præ cæteris cœcis dolosisque Alchimistis omnibus, exultare atque gloriari poteritis: pro quo igitur laudamus & gratias debitas persoluimus Creatori creaturarum omnium, per Christum Dominum nostrum. AMEN.

SEQVITVR NVNC DE ORIgine metallorum.

Filli mi hisce tibi significabo & monstrabo metallorum originem, unde videlicet primordium & speciem suam sortita fuerint. Dein ex ipso fundamento percipies, quemadmodum nimirum metalla, ita in omni forma & specie etiam ars nostra sese ordinat: quomodo autem illud formam atque essentiam habeat, id, pro tenui ingenij intellectusque mei modulo, quantumque gratiæ Deus mihi clementissime largitus est, proponam & docebo. Quo melius citiusque vero, Lector, ad ipsum veræ artis fundamentum pervenire possis, idcirco visibile, mutabile, vel immutabile habes, utpote: animalia, arbores, herbas, lapides, metalla & mineralia, quæ ad nullam rem manualem, operationisque perfectionem pervenire poterunt, nisi per sola elementa ignis, ope naturæ, veluti publice vides, si Sol ad semen inclinet tunc omneis fructus erumpunt: Crescunt tum flores & herbæ, singulæ juxta suam speciem genusque: & quanto magis res crescentes de die in diem in accretione sua augmentantur: pari modo & cum ipsis metallis comparatum est, quoniam in naturalibus suis lapidibus in montium terra quam diu consistunt, tam diu etiam perfectam suam adcretionem habent à quatuor elementis ignis, à Solis Lunæque splendore: Terra siquidem splendorem Solis in se concipit, & ab eo æque tam bene, quam vulgaribus in campis, calefiunt dein de calore isto vapor vel spiritus in terra exoritur, qui sursum sese elevat in altum, & secum etiam celerrima elementa sumit, id quod haud immerito quintum elementum nominari posset: Est namque Quinta essentia, tamquam subtilissima à quatuor elementis separata: & ex vapore humiditas existit, & è superiori montium avolare

 nititur,

nititur, sed montium fastigia lapidibus præmunita sunt, ut vapor ille exinde queat egredi, si namque ad superiores lapides pertingit, tunc deorsum rursus descendere necessum habet, impulsus namque temperatusque Solis æstus, à quo vapor ille exortus est, eo vaporem iterum adigit ut aut descendat, vel decidat: in descendendo autem vapor in humiditatem aliquam trasmutatur, fit sulphur & Mercurius, cujus utriusque pars aliqua retro manet, & quod fugax est, sursum deorsumque descendit, & per multiplicem istam ascensionem & descensionem illæ, tamdem successu temporis figuntur: atque in metalla transmutantur, quæ dein tam arcte terræ & lapidibus adhærent, ut per fortem ignis fusionem inde elicienda sint, & quanto magis montes crassiores lapides, aut terras habent, ita quoque metalla comparata sunt: Si enim solum subtile, & lapides ejusdem generis sient, tunc etiam subtilis vapor exinde egreditur & subtile fit sulphur & Mercurius: quæ duo si pura mundaque, per temperatum calorem sursum deorsumque agitata, & fixa sient, tunc metalla itidem munda puraque, & constantia fiunt. Sin vero montes grossis lapidibus, & pari terra, mixti sient, tunc etiam Sulphur & Mercurius per grossitatem istam impediuntur adeo ut ad perfectam operationem pervenire nequeant: Idcirco etiam metalla diverso more modoque transmutantur. & quodlibet quidem juxta suam speciem: utpote veluti campi arbor quælibet proprium suum odorem, saporem, & speciem habet: ita etiam mons quilibet peculiare suum æs in se crescens habet, ex naturalium illorum lapidibus, non secus ac frondes arborum, omnium rerum adcretio fieri solent: idque juxta operationem Planetarum cœli: quo viciniores namque montes Planetis adjacet, tanto magis in iisdem metalla crescunt, & fumum saporemque suum exinde sortiuntur: Sin vero montes Solem versus siti sient, & tam eorumdem lapides, quam terræ subtiles sient, tunc metalla omnia in aurum transmutantur: Sin etiam Lunæ, tamquam Lunæ, ad operationem suam viciniores adjaceant, tunc metalla in argentum convertuntur. Omnia namque metalla istam in se proprietatem habent, ut tamdem in Solem & Lunam transmutentur, per longam Solis

& Lu-

& Lunæ operationem: Sol enim pater, & Luna mater metallorum omniumque rerum crescentium est. Vides enim quod aurum, Solis instar, splendeat, & argentum, veluti Luna. Quamobrem liberi parentibus existunt similes: & ideo omneis res metallicæ, in crescendo, juxta suam speciem transmutantur, & nihilominus tamen Solis & Lunæ proprietatem in se complectuntur: nihil enim amplius deest, quam ignis, cujus paucitate laborant, quemadmodum vides, dum Sol, adventante hyeme retrogreditur, tunc campi flores moriuntur, folia cadunt de arboribus, omneis herbæ marcescunt, elementum namque ab iisdem recedit propter frigiditatem, præ qua nihil potest crescere, & prænimio calore res & naturæ fructus marcescunt: Duo itaque ista, utpote Sol & Luna, simul conjunctimque operari necessum habent, adeo quod Sol calefacit, illud Luna frigefacit: & quod Luna plus justo frigefacit, illud Sol recalefacit: Quocirca diversimodas res crescentes ignis, hoc est, Solis splendoris sustentant, & eo ipso perfectæ fiunt, quælibet, juxta suam speciem. Imperfecta vero metalla nondum matura facta sunt, ideo quod per adcretionem suam imperfecta fient.

Quamobrem, per singularem Dei creatoris gratiam, summa nobilisque ista ars inventa est, cujus beneficio ignis naturalis tam in arte, quam in natura præparari potest, qui in momento omnia imperfecta corpora & metalla figere potis est, quod Sol etiam mille annis perficere nequit. Ita quoque eadem illa materia omnes res crescentes, quamlibet secundum suam speciem, curare vel sanare potest, si ipsis adjungatur: Materia nostri operis siquidem, tamquam ars nostra, à quatuor elementis conjungitur, unanimiterque unitur, atque copulatur, adeo ut numquam separari queant: Quocirca hæc unica res discordantia elementa placat in omnis generis metallis, rebusque crescentibus, easdemque reddit unanimes: adeo ut omnis illarum morbus ab illis avolet, omnium enim rerum morbus & inconstantia non aliunde venit, quam quod elementum unum alteri imperet, unumque alterum obprimat, unde homines tum ægrotant, & metalla sunt impura atque inconstantia, in eaque de caussa,

rubigine obducta, facillime, in igne, aere & terra pereunt. Quamprimum vero benedicta nostra Medicina accesserit, illico elementa purificantur, & amice iterum conjunguntur: Ita namque corpora metallica durantur, carnalia quoque, & crescentia corpora sana fiunt, & ab omnibus suis morbis curantur, exceptis gemmis, lapillisque pretiosis, qui singuli ab ipsorum inconstantia originem sortiuntur, & ad perfectionem suam revertuntur.

Scias præterea quod etiam omnis generis lapides è sulphure existant, & à fugace Mercurio, Sole & Luna itidem, generentur: Quod vero in metalla redigi nequeant, id grossitiei, eorumdem imputandum est.* Sciatis quoque, quod crescentes, sive vegetabiles, res omneis, utpote gramina & frondes à sulphure & Mercurio generentur, idque per calorem Solis & Lunæ: Sol & Luna enim est Mercurius in materia, utpote: Sol calidus, & siccus, Luna vero calida & humida est: Nam in terra ignis occultatus, calidus, & siccus est, atque in illo igne aer habitat, qui est calidus & humidus. Quapropter duæ partes principales cernuntur, utpote humidum, & siccum, hoc est, Terra, Ventus, & Aqua, in quibus mercurius conjungitur, qui calidus & humidus est. Mercurius, sulphur, in materia, & res omneis adcretionem suam habent ab humido & sicco, atque siccum humidumque à calore solis movetur, adeo ut destilletut & sublimetur, atque res omneis fieri oporteat, quælibet juxta suam speciem. Et hac ratione Mercurius noster lapis est, qui à sicco & humido temperatur: Sed Mercurius in neutro est: ad laborem huncce siquidem non est conducibilis: Noster namque Mercurius fixatus atque constans, sed sylvestris in tabernis fugax est: Eapropter hunc negligito, & proprium nostrum Mercurium sumito, quo de omnia humana & subtilia originem adcretionemq; suam omneisq; flores odorem coloréq; suum sortiuntur, hoc est, calidum & siccum, cum Sole & Luna mixtum, & ex quatuor elementis simul temperatum, quibus res omneis vegetabiles nutriuntur. Res autem ista per vaporem aliquem tam sylvestribus, quam campestribus in montibus existit, per calorem solis: ex vapore isto fit humiditas, ex humiditate sulphur, & Mercurius, & ex duobus istis fit metallum.

Iuxta

Juxta puritatem ſuam, & promotionem metallorum Sol & Luna ſplendor eſt, quem ſpiritus, adtrahit & concoquit, non ſecus ac homo cibum, atque ſubtile duorum iſtorum ſplendorem terram iis rebus manducandum præbet, quemadmodum nutrix lac infantibus. Et hoc modo metalla in terra, à temporibus, ad tempora, nutriuntur, donec perfectam ſuam ætatem adſequantur. Idem quoque fit in noſtra arte, quæ à calido & humido conjungitur, & calore copulatur: quæ materia vapore per calorem & humiditatem generata, hoc eſt, in ſulphur commutata eſt, quo in igne & aqua lapis noſter invenitur, & alias nullibi: Vapores enim ſecum ſurſum ſumunt etiam ſubtiliſſimam terram, ſubtiliſſimum ignem, ſubtiliſſimam aquam, & ſubtiliſſimum aerem, & ita ſubtiliſſimis elementis ſimiles temperati ſunt, Hoc.n. prima materia appellatur, tamquam cujuslibet rei principium & materia ſeparatur tamquam terra & aqua, quo duo per temperatum calorem iterum conjunguntur, non ſecus ac ſylveſtris Mercurius in montibus, à celeri terra, & ſubtili aqua per temperatum calorem conjungitur, in Mercurium transmutatur, & ſucceſſu longi temporis in metallum covertitur.

Simili quoque modo ars noſtra ordinatur, & haud ſecus: Cum autem videas, quod materia, à vapore generata, in duas partes, in terram, & aquam videlicet, ſeſe ſegregari patiatur, & terra inibi oculo tenus reperiatur, facile idcirco intelligis, quod ars quatuor elementis ſimiliter temperata ſiet. Subtilis humidaque terra ſiquidem nondum ſeſe ſurſum elevavit, & nihilominus tamen in ſegregatione, fixata, ſive conſtans, invenitur, atque in conjunctione iterata fixatus exinde fit Mercurius: Sylveſtris vero Mercurius fugax eſt, terra namque, una cum aqua, ab igne avolat: ideo arti noſtræ non inſeruit. Scias præterea, quod vapor in montibus verus ſiet Mercurius: Ubi ſiquidem fumum habet in montibus, ibi etiam congregatur, & ſi calore deſtruatur, ita ut ſurſum deorſumque deſcendere, nec hoc modo operari non valeat, tunc in terra remanet, & talis eſt Mercurius, quem nemo ſeparare poteſt: Unum namque ubi manet, ibi remanet etiam & alterum, veluti volans Mercurius idem facit, ubi unum manet, ibi quoque & alterum manet.

Et commemorato hocce modo ſatis nunc ſuperque inſtructus es, unde nimirum metalla originem ſuam ſortiuntur, quid Mercurius ſiet, & quomodo in metallum transmutetur. Et hoc modo ſermonem meum nunc concludam, &, in altero hujus libri Tractatu, plura explicabo, ut ſufficienter ad ipſum fundamentum pervenire poſſis. Ne itaque mireris, quod omnia metalla in Solem & Lunam transmutari, atque omnia carnalia corpora ab omni morbo liberari atque curari poſſint: in ipſa ſiquidem rei experientia, Deum, per ejuſdem gratiam ſummopere laudare & celebrare volumus.

NVNC TE DOCEBO, QVOMODO VIdelicet ignem & aquam facere debeas, quâ in Mercurius præparatur ad veram Tincturam, albam, aut rubram.

Recipito ignem, vel calcem vivam, quâ de Philoſophi loquuntur, quod in arboribus creſcat, in quo (igne) Deus ipſe ardet amore divino: In eo Mercurium purifices & occides ad artem iſtam, intellige vulgari cum Mercurio, quem in aquam, vel ignem fixare velis: ſed ille Mercurius, qui in iſta aqua, vel igne, occultatus latitat, inibi à ſeipſo fixatur. Item, Naturalis Magiſter ait ad artem hanc de igne, Mercurium putrefaciendum, clarificandum, coagulandum, & fixandum in igne indelebili, vel vivo, quo in Deus ipſe ardeat, ſed cum ſole in amore divino, ad ſolatium omnium hominum: & abſque iſto igne ars numquam perfici poterit. Item, ignis Philoſophorum quem occultatum occluſumque illi habent, dum ſcribunt, quod nemo ipſorum verba intelligat: itaque in errorem incidunt, multique ſæpenumero in paupertate moriuntur, eo quod Philoſophorum iſtum ignem non agnoſcant. Item, ignis nobiliſſimus ignis eſt, quem Deus in terra creavit, millenas enim virtutes habet: Ad hæc reſpondet didaſcalus quod DEUS tantam virtutem efficaciamque tribuerit, & tam dignus, ut divinitas ipſa cum hoc igne commixta ſiet: Et iſte ignis purificat, tamquam purgatorium in inferno, omneſque homines

homines ab eodem confortantur. Ne vobis itaque mirum moveat, quod ignis ille fixet clarificetque Mercurium, & in eo omneis fœditates sordesque commutet. Item, Philosophi hunc ignem primo vivum appellant, in laudem gloriamque Dei omnipotentis, qui seipsum sese in vivam aquam miscet, neque in divino igne unitur.

Item, ignis varia habet nomina: Magnates enim dicunt esse vinum adustum: Philosophi autem triplicia illi nomina conferunt, quemadmodum tribus personis Triunitatis, DEUS PATER, DEUS FILIUS, ET DEUS SPIRITUS SANCTUS, Corpus, Anima, Ignis, spiritus sanctus.

Item, Philosophi inquiunt: Ignis est ignis, & simul aqua, unicus caloris & frigoris, humiditatis & siccitatis, & nemo ignem potest extinguere neque in gratia imminuere quam ipse. Porro didascalus aliquis ait: Ignis est inextinguibilis, quo de omneis Philosophi loquuntur, quod continuo ardeat, & in omnibus metallorum animabus purificet, tingat, in iisdem omneis impuritates comburat, & Mercurium cum Sole tam celerem faciat, inter Solem & Mercurium, ut tum Mercurium cum Sole conjungat, adeo ut omneis tres, una res fiant, quas nemo separaturus fiet.

Item SS. Doctores inquiunt: Pari modo, quo in hisce trib. sese uniunt, Deus pater, Deus filius, & Deus spiritus sanctus, SS. Trinitas in tres personas, & tamen unicus verus Deus remanet: ita quoque ignis unit hasce tres res: utpote corpus, spiritum, & animam, hoc est, Solem, Mercurium, & Animam. Item, ignis alit dividitque animam, hoc est metallum, quod duo ista conjungit, ut omnia tria unum fiant, & æternum conjunctim maneant, quemadmodum Ignis Deum, homines, & sanguinē conjungit: & veluti ignis augetur, & supra omnes mūdos ardet: ita vere hæc tinctura augetur, & hic ignis omnia metalla ingredietur, adeo quod una pars, ducentas partes, in tertia trecentas, in quarta quadringentas partes in nobilissima metal'a commutet.

Item, Philosophi hunc ignem spiritus S. ignem apellant, tanta equidem dignitate, ut quemadmodum ignis in Deo in veram carnem sanguinemque transmutata erat, & nihilominus indissolubilis æternum

æternum manet: ita vere in hoc igne Sol, Luna, Mercurius in veram Tincturam transmutatur, quæ constans manet omnibus in probationibus, qui perpetuo durat, & in æternum duraturus: atque tincturus est, sed & in Mercurio. Simili modo, quemadmodum Deus sancta sua carne multos enormes peccatores cibat: ita quoque Tinctura omnia grossa crassaque metalla tingit in Mercurio, quamvis, veluti peccator impura fient: id autem tincturæ nihil nocet, bonum, æque quam malum, tingit, & cum SS. Sacramento comparatur, quod nullum peccatorem excludit, quam impurus etiam ille fiet. Et hoc modo satis dilucide te docui, cum differentia attamen, quam ingentem, sanctamque virtutem videlicet ignis iste in se complectatur, ex quo tibi artes præparare poteris; absque hoc enim igne nemo ad artem hancce pervenit.

Item, Philosophus ait: In igni hoc invisibili artis mysterium inclusum est, quemadmodum tribus in personis Deus Pater, Filius, & Spiritus S. in una essentia vere conclusus est. Hoc in igne recta veraque ars tribus in rebus manuariis consistit, & tamen omneis tres sunt invisibiles, & incomprehensibiles, instar Spiritus S. Qua de caussa Philosophi ignem istum excitarunt, ignemque Spiritus S. appellarunt: Sine tribus istis rebus manuariis ars numquam perfici poterit. Prima, de tribus istis rebus, ignis est: altera, aqua: Tertia, terra: quæ omneis una in essentia sunt invisibiles instar SS. Triunitatis, & per omneis res perfectas operatur in hac arte, veluti Spiritus S. qui est invisibilis, & incomprehensibilis nihilominus tamen omneis res virtuosas omnibus in operibus operatur.

NVNC QVOQVE DOCEBO, QVO MOdo tres istæ res in arte operentur, & cum omnibus tribus simul incipiam.

SApiens ille Magister Plato inquit: Quilibet arator, qui bonum seminare vult frumentum, is primo necessum habet bonum agrum, bene aratum, beneque stercoratum, qui ager valde bonus

bonus, &c, antequam frumentum eidem injiciatur, ab omni zizania bene purificatus fiet: dein, ante segetem, frumentum quoque purum esse oportet: Hanc ad rem arator quoque humiditate indiget, per pluviam, qua de frumentum putrescat, & iterum reviviscat: postea igne frumentum opus habet, hoc est, Solis calore, ut ad maturitatem suam perveniat. Idem etiam in nostra arte requiritur: Primum res tuas, vel semen, præpara, quod serere volueris, hoc est, tuam materiam puram facias, quemadmodum te docui, & subsequens Turba etiam docet. Dein bona terra opus habes, cui Mercurius & Sol tuus inserendi sunt, quæ ab omni impuritate bene purificata fiet, absque purificata namque tua terra, nulla seges fructum proferre potis est: Quocirca ait Philosophus: Seminate segetem in fœcundum agrum, qui per ignem vivum præparatus est, tunc fructus fert multiplices.

Item, hoc in igni res omneis conclusæ sunt, non secus ac ardens Spiritus S. ignis à cœlo descendebat, & pertransiit cœlum & terram, humectavitque purificavitq; omneis creaturas fœcunditate, quamlibet, juxta suam speciem, & Naturam.

URINA PUERORUM QUID SIT?

HEic vobis veram communicabo informationem, de Urina puerorum, & Philosophorum. Scias, quod spiritus è metallis extrahatur, hoc est, Urina puerorum: Sperma namque metallorum est, & origo metallorum: Certo scitote, quod absque spermate ars in æternum non reperiatur, absque illo enim nulla fit Tinctura, neque alba, neque rubra, & vere ex Sole & Luna extracta: Nam sulphur & Mercurius ex auro rubra, ex argento alba: Et hic est Mercurius ex Sole & Luna, qui omnem Mercurium in imperfectis metallis fixat, & vulgarem quoque Mercurium constantem reddit: Mercurius enim est Sol, & Luna semen metallorum, atque Mercurius imperfectorum corporum, cum Mercurio aurum & argentum conjungitur atque copulatur unam infixationem, & tum altam tincturam

habes, quam pro arcano thesauro conservabis. Dioscorides, de hac Urina puerorum vel Philosophorum elegantem scripsit sermonem, quem primam materiam metallorum appellat.

MERCURIUS PHILOSOPHORUM QUID?

Mercurius aliud nihil est, quam aqua & Sal: Quæ duo elementa tam longo tempore simul in naturali calore concocta sunt, & duo ista conjungit atque coagulat: Quo facto, id tum sicca aqua appellatur, quę non est humida, neque humectat, & Mercurius nuncupatur, loquor autem heic non de Mercurio crudo, sed de Mercurio, quo stellæ de firmamento in terram operantur unum corpus, quod vix est comprehensibile: Philosophi enim dicunt de quinto elemento: Hæc est virtus rerum vegetabilium omnium, & suprema efficacia maturitatem perfectionemque efficit: altera & infima Q. E. quæ in terra est, & partim corporalis facta est in ipsa, semen auget & multiplicat, quod juxta suam speciem, comprehendit, & ex terra ita crescit: Et tum suprema Quinta Essentia infimæ venit auxilio, quæ terræ grossitiem amovet, dictumque istud semen maturum reddit: Nam malas humiditates ex Quinta Essentia terræ exsiccat, hoc est, Mercurius & Q. E. Cœli, hoc est Sulphur Aeris: Ideo dicunt Philosophi: Sulphur est induratio Mercurii, & hoc quidem vere ita se habet: Illa, præterea, uxor & maritus est, & heic in terra multos liberos generant. Qui homo illud non intuetur? Sin enim forsitan existumas, quod veritatem tibi reticere velim, absit inquam, illud, cujus rei nunc tibi exemplum propono: Vulgare habes sulphur, quod vulgarem coagulat Mercurium, quemadmodum illud heic, & aliis in rebus vides: Sulphur enim venenosum, & Mercurius lethalis est. Quomodo igitur boni aliquid extraheres, quod alteri subvenire deberet, quod non bene possibile: ambo siquidem ad perfectionem auxilio indigent. Vere autem tibi dico: Si fixatum nostrum sulphur conjunxisti cum sublimato nostro Mercurio, & ambo in ignem collocata sunt; tunc illius Mercurii particula Mercurium

Crudum

Crudum conspergito, tunc transmutatur, fit, & manet perfectus. Nunc ad priora verba te convertas, nunc de Q. E terræ, & Q. E. stellarum: manifesto vides, quod Q. E. operationem suam in hyeme, dum terra conclusa est cum frigore, habeat: & Q. E. stellarum in terra tempore æstivo: tunc suprema Quinta Essentia extrahit infimam, & hoc modo generationem multiplicationemq; uniuscujusque, juxta speciem suam, perficiunt: Ita quoque ambas Q. E. Cœli, atque terræ in aquam propellere, & in illa conservare poteris: dum autem Q. E. in terra est, id in multiplicibus coloribus contrarii splendoris Solis cognoscis, quemadmodum cernis in Iride, dum Sol per pluviam splendet: una namque ex parte vides colores, ex altera circulos: atque istius celeritatis experiundæ efficacia in arte destillationis consistit, suoque loco in hoc libro satis superque explicatur, & describitur. Nullus enim lapis, nullum animal, neque herba est, quæ non duas. Q. E supremæ infimæque efficaciæ habeant: In istis enim totum Magisterium consistit, ex quibus lapis sapientum conficitur. Hermes, in Smaragdina sua tabula, ita inquit: Benedictus noster lapis, qui de bono est, animamque habet, de terra sursum in cœlum ascendit, & à cœlo in terram usque se demisit, & in suprema, infimaq; potestatem suam exerit: Virtus illius in aere est, conjungitur Mercurio, itaque ejus Pater Sol, mater vero Luna est: ventus in utero suo illum gestavit, ipsiusque sustentatrix terra est, hoc verum, sine mendacio verum & certissimum, quod inferius est, id est, quod superius est, Illudque naturalis est permixtio, hoc est, Lapis, & non lapis, constans, & fugax est, hoc est, corpus & spiritus, qui est calx & anima, estque maritus & marita, Rex, & Regina. Et hæc de multis aliis verbis & parabolis dicta sunto.

COMPOSITIO.

Albertus de conjunctione Lapidis ita ait: Tam velox vel vulgaris conjunctio fieri nequit, nullam per viam grossarum rerum, solummodo prius solvuntur in aquam, dein simul miscentur, & ad lo-

cum calidum collocantur, ubi per naturalem calorem idoneo in tempore uniuntur: Elixir enim & duæ solutiones cōjungendæ sunt, utpote de Elixir tres partes, & à confracto corpore unam partem: Id coagulat & solvit iterum: Idque tam crebro repetas, donec res una facta fiet, absque ulla transmutatione. Illud omne bonitate Mercurialis nostræ aquæ perficitur: cum illa siquidem corpus solvitur. Aqua est purificans, conjungens, solvens, album, rubrumque faciens. Aristoteles de illa sic inquit: Quod hæc aqua fiet Mercurius & contracta terra, in quam Hermes semen suum injicere jubet, Solem vel Lunam, ut Senior loquitur, volunt extrahere divinam aquam sulphuris & Mercurii, à Sole & Luna, quæ est ignis, calefaciens, & ferens cum suo igni, hoc est Mercurius, & illic est aqua, quæ non humectat: quem Mercurium illi coluerunt, amarunt, & usurparunt, idque ad finem vitæ suæ, virtutem enim ipsius agnoverunt.

TRACTATUS TERTIUS DE turba Philosophorum.

I. Illos omneis, de verbo ad verbum, cum omnibus punctis & articulis in specie explicabo, ut Lectores singuli omne illud, quod Philosophi scriptitant, persentiscant, & eo citius securiusque ad laborem accessionem facere possint. Hisce laudate Dominum, illiusque divinam gratiam mihi exoptate, quo melius inchoatum meum propositum absolvam. Ne igitur, mi Lector, diutius detinearis, sed ad verum intellectum hujus nostræ artis pervenire possis, tam bene quam parati isti Philosophi: iccirco scias nunc, quod Deus omnipotens ipse hanc artem primo nostro patri Adamo in Paradyso primum tradiderit. Quamprimum enim illum creasset, & in Paradisum collocasset, tunc eidem hancce artem dedit, ita inquiens: Adam, ecce heic duæ sunt res, quæ sursum, fugax, & quæ deorsum, fixatum est: & in hisce duobus omne mysterium occultatum latitat: Illud probe observato, & hanc in eo latentem virtutem atque efficaciam ne filiis, nec posteris tuis quidem communicato: *Illa duo,*

præterea

præterea, una cum omnibus ſub cœlo creaturis ibi inſervient & obedient, omnemque virtutem & præſtantiam totius mundi tibi ſubjiciam: Iccirco cum mundo comparatus, & minor Mundus appellatus eſt.

DICTUM ABELIS.

II. ABel, Adami filius, in principio ſuo ita ſcripſit: Poſtquam Deus patrem noſtrum Adamum creaſſet, & in Paradyſum collocaſſet, omneis res, herbas, montes, lapides, animalia, quæ non nominata, patri noſtro Adamo ſubjecit, ut omnium rerum eſſet Dominus: Unde natura anſam arripuit quod homo mons omnium montium, lapis omnium lapidum, arbor omnium arborum, radix omnium radicum, & terra omnium terrarum eſſe debeat, atque etiam ita nominati, & pro iiſdem haberi poterit: quod enim omneis res in homine conſervantur, id ei Deus largitus eſt.

III. SETH, Adami filius, ita deſcribit: Scitote, liberi, quoties, & quantum aceti in arte coquitur, & in cineres redigitur, tantum toties que etiam extrahit, & corpus album facit: Id ſi bene coquatis, & nigredine ſua illud privetis, tunc illud in lapidem tranſmutatur, qui tam diu lapis albus appellatur, donec confringitur: tunc ſolvite illum in aqua oris bene temperata, & ſciatis, quod res tota albedo fiet, quam rubedo ſequitur, artemque totam ſolummodo fieri per acetum acerrimum, Dei potentiam, atque perfectionem operis.

IV. ISINDRUS, ſuo in principio, ita depingit: Ingens admodum aer eſt, ideo quod aer rem corrigat, ſi craſſus, vel tenuis, calidus aut humidus fiet. Aeris namque craſſities inde exiſtit, quando Sol occidat, vel convertatur, aut elevetur, hoc eſt, calidum aut frigidum, & eſt ſiccitas, & tenuitas, hyememque æſtatemque denotat.

V. ANAXAGORAS, ita ſcribit: Ajo quod rerum omnium Principium Deus ſiet, & ipſius bonitas: Quocirca Dei lenitas etiam ſub terra regnat, craſſities rerum omnium, & ſub terra craſſities: à creatione ſeſe repræſentat lenitas, & ſynceritas, ſub terra craſſities: lenitas autem non cernitur niſi in ipſo corpore.

VI. SENIOR, ALIAS PANDOLPHUS, ait: Notum facio posteris, quod aeris tenuitas, sive mollities fiet in aqua, & ab aliis non separatur: atque ni solum succum esset in terra, tunc nulla illic remaneret humiditas.

VII. ARISTEUS breviter ita inquit: Terram rotundam, nec simpliciter rectam esse scito. Si enim terra ubique recta planaque esset, tunc sol ubique, & undique in momento splenderet.

VIII. PYTHAGORAS nobis ita scribit: Notato quid fiet, quod tangitur, & non cernitur, & non cognoscit, quod cognoscitur, & tamen non videtur, solum cœlum & terra est: quod non cognoscitur, illud est in mundo, & integritas in sensibus, utpote in visu, auditu, olfactu, gustu & tactu. In visu cognoscitur differentia albi & nigri: in auditu cognoscitur integritas boni & mali: Similiter & in olfactu bonus odor: in gustu amarum & dulce: in tractu grossities & subtilitas cognoscuntur.

IX. ARISTEUS, in tabula secunda, indicat corpus, quod vobis monstravi, illud in tenuia, sive mollia folia redigit, illique aquam nostram marinam superinfundit, hoc est, aquam vitæ, & in leni igni illud tam diu coquit, donec illius nigredo evanescat, atque coquendo, potando, terendo, purificando illud tam diu fatigat donec albescat, & rubescat.

X. PARMENIDES: Scitote quod Philosophi de multis aquis scripserint, multis itidem de lapillis, & metallis, vosque decipere voluerint, dum autem quæritis: itaque edico vobis omnibus: Qui vos artem quæritis relinquite Solem, Lunam, Saturnum, Venerem, præ nostro ære, vel nostra terra. Eccur ita? Omne nullius est naturæ.

XI. LUCAS. Sumite vivam aquam à Luna, illamque nostrum juxta morem consuetudinemque coagulate. An non me animadvertitis, quod dicam, juxta nostram consuetudinem? jam ante coagulata est. Hoc vobis præcipio ut vivam aquam à Luna sumatis, & ad terram nostram trahatis, tam diu donec albescat, & nostra fiet Magnesia, & tunc lætantur naturæ naturarum.

XII. ETHEL

XII. ETHEL. Coquite nostrum lapidem tamdiu donec splendeat veluti fulgurans marmor: tunc magnus & arcanus lapis fit; Sulphur siquidem sulphuri est additum, proprietatisque suæ conservans.

XIII. PYTHAGORAS: Damus vobis regimen de rebus illis, ut aquam suam bibat, tamquam ignis Lunæ, quem præparasti. Illius calcis aqua nostra, quæ coquit, ac potat, quam diu propriam suam aquam & humiditatem bibit, donec albescat.

XIV. PHILETUS: Philosophiæ filii sciatis: Fundamentum, cujus caussa multi ad inopiam rediguntur, non magis quam una res est fortis naturæ apud Philosophos: Et illa res, quæ apud omneis insipientes abjectissima est, à nobis Philosophis, in magno pretio habetur. Ah vos dementes, rerumque imperitos stultos! Quam ignari tamen hujus artis estis, ut etiam præ stultitia moriamini. Rem illam si scitis, juro tum vobis in ipsa rei veritate, si Reges, Principes, & Proceres illam scirent, numquam illa ad vos pertingeret. Res illa apud nos Philosophos vocatur acetum acerrimum, & absque illo aceto fieri nihil potest, neque nigredo, albedo, neque tinctura, id probe vobis notandum observandumque est.

XV. MATHUSALEM: Cum aere, vapore, & spiritu vulgarem haberemus Mercurium in tam bonam gratamque Lunam, quemadmodum à natura mineralium, absque calore esse poterit.

XVI. SIXION: Vos Philosophiæ filii: ad laborem illum album rubrumque faciundum, sciatis, quod res nulla rubra fieri queat, nisi ante alba facta fuerit: quocirca tres istæ naturę, non amplius est quam album & rubrum, sumatis igitur nostrum Saturnum, & coquite illum in aqua viva tam diu, donec albescat, crassus fiat, & sese coaguler, tam diu donec rubescat, tunc habetis rubrum plumbum, quo de Philosophi scriptitarunt, & absque hoc plumbo in labore nostro nihil fieri potest.

XVII. MUNDINUS, Scitote artis hujus imitatores, quod Philosophi varia de Gummis suis in libris scripserint, nihil tamen illud est aliud, quam viva & constans aqua, qua ex nobilis ille lapis conficitur. Ad quam multi Gummi illud quærunt, & nusquam tamen inveniunt

niunt vel cognoſcunt. Do vobis cognitionem illius gummi, & illius, quod in illo latet, myſterium. Scitote igitur quod gummi melius ſiet, quam Sol & Luna: Quocirca à Philoſophis in magno honore atque pretio habetur, quamvis tamen vili pretio ematur, & inquiunt: Cavete ne gummi noſtrum pereat: ſed in libris ſuis illud nomine ſuo non exprimunt, ut gummi noſtrum inſipientibus occultum maneat: contra illud enim eſt voluntas Domini, juxta mandatum divinum Adamo factum.

XVIII. DARDANIUS, Scitote, filii, quod Philoſophi vivam manentemque aquam ſæpius ſumant. Adhortor autem vos, ne prius artem hancce inchoetis, donec potentiam & efficaciam in viva iſta aqua cognoſcatis: Qui enim illam non novit, nec præparationem, aut regimen illius ſcit, is manum ab opere detrahat. Nam abſque manente aqua in hac arte nihil perficitur: Illius enim potentia & efficacia ſpiritualis ſanguis eſt, quem Philoſophi vivam aquam appellarunt. Tranſmutate nunc illam in corpus & ſpiritum, atque tunc, per Dei gratiam, converſum ſpiritum in ſanguine, hoc eſt, ſpiritum in corpore.

XIX. PYTHAGORAS, in libro ſuo ſecundo, ita ait: Philoſophi aliquoties nominarunt, &, manentem aquam albam & rubram faciundam, ſcripſerunt, varioſque modos indicarunt, & nihilominus tamen in veritate clanculum inter ſe convenerunt, in accumulatione, ponderibus, menſuris, & etiam in ſuo regimine, & clanculum ita loquuntur: vulgare equidem dictum eſt: Lapis, & non lapis eſt, nec lapidis ſpeciem vel naturam habet, & tamen lapis eſt. Nonnulli ipſi nomen indiderunt de loco, in quo reperitur: alii vero de colore illi nomen tribuunt.

XX. NEOPHIDES, Præcipio vobis, ut ſumatis quod honeſtum, & arcanum hoc eſt, Magneſiam albam. Et cavete, ne lapidem illum ſumatis niſi purum & clarum: tunc in aquoſum ſuum vas iſtum collocate, & tam diu leniter coquite, donec nigreſcat, & ulterius illum coquite, donec iterum albeſcat, & porro, donec rubeſcat, quemlibetque laborem quadraginta diebus perficite, unumque poſt alterum. Quo peracto, Deus vobis lapidis monſtrat principium, qui Aetites, omnibuſque hominibus notus eſt.

XXI.

XXI. THEOPHILUS, Sumito albam Magnesiam, hoc est, argentum vivum, cum Luna mixtum: illud tam diu terito, donec tenuis aqua fiat; coquito dein illam donec quadraginta dies transeant, tunc fiet flos Solis in splendore suo. Os vitri vero bene obserabitis, & quadraginta diebus coquetis, tunc elegantem aquam invenitis, quam itidem tam diu coquite, donec nigredo illius transeat, & assidue coquite donec naturam suam protuleritis, & nulla amplius contaminatio manifesta, sed pura fiet, tunc odorifera erit, coque illam proprio suo regimine.

XXII. BÆLUS, Præcipio vobis ut sumatis Mercurium, qui est Magnes Lunæ, illumque cum corpore suo tam diu coquite donec mollis, tenuis, & aquæ fluviatili similis fiat: tunc illum, veluti ante dictum, tam diu coquas, donec omnis humiditas coagulata fiet, & tum lapis fiat.

XXIII. BASAN, Ducite fulvum ad Balneum, cum uxore sua, post matrimonium, & balneum nimis calidum ne faciatis, ne ambo sensibus suis priventur: balneum itaque lene efficite idque tam diu, donec corpus viri & uxoris una res fiat: tunc illi sudorem suum conferte, conspergite illum iterum, & in quietem suam iterum collocate: cavete vero ne nimio æstu illum abigatis. Honorate nunc Regem, illiusque conjugem, illosque non comburite. Eccur illud? Nescitis, quando illis indigeatis, qui Regem, illiusque conjugem meliores reddant: Coquite illos tam diu, donec nigrescant, dein albescant, & rubescant. Si illud intelligitis, ô felices tum vos artifices! Sin minus, illud tum ignorantiæ vestræ imputandum est: quocirca non Philosophiam, sed crassam vestram imperitiam redarguite.

XXIV. ARISTOTELES. Scitote vos discipuli: Philosophi lapidem nostrum quandoque terram, aliquando aquam appellant. Omneis res terrenæ in regimine, & labore, peraguntur, observa naturam in labore, in humiditate est aqua, dein lapis, dein terra Philosophiæ, quam in frumentum suum seminant, id crescens in altum facit, quodlibet juxta suam speciem.

XXV. AGODIAS, Coquite nostram terram, ut caput fiat:

conterite illud ut pulvis fiat incomprehensibiliter, & iterum in vas suum collocato: Dein humecta illud in se ipso, tam diu donec conjunctim maneat, intuere illud bene: Si aqua in)(redigatur, tunc tere diligenter, & coquas, nisi illud in aquam redigere possitis, tunc aquam invenire non potestis. Requiritur igitur ita ut corpus igni moveatur, & in aquam redigatur. Non itaque est, quemadmodum nonnulli autumant, qui hoc audiu[illegible] pluviam esse aquā, vel aliam aquam: Sin vero libri nostri legendo revideantur, tunc manens aqua est, quæ sine suo corpore esse nequit, qua solutum fuit, quod sine manente aqua omnino non esse, neque operari poterit.

XXVI SIRETUS: In nostra arte multa requiruntur, illud solum nostra terra est, nostra aqua, nostra terra nigra, alba, & rubra ut fiat, idque multis coloribus, qui in illa sese manifestant: Omneis res fiunt per manentem vivamque nostram aquam. Cur ita? Philosophi veri nullam rem aliam usurparunt, quam aquam vitæ, in qua totum arcanum opus hæret, in propria natura, per multa opera, utpote coquere, calefacere, destillare, assare, sublimare, siccare, humectare, album & rubrum facere. Hæc, & alia adhuc plura alia, nihil est amplius, quam unum opus & regimen.

XXVII. MOSINUS, Philosophi multis verbis, viisque artem loquuti sunt & nominarunt: aliquando duobus, quantoque tribus, quatuor, vel quinque verbis: in quibus multi errant, qui non intelligunt nostram Scripturam: Quare? Compositio nostra est in tribus, utpote in duplici, albo & rubro, sulphure, in constante aqua, quæ appellatur aqua permanens.

XXVIII. PLATO, Competit vobis, ut hac cum aqua corpora solvatis, ne comburantur: lavetur cum aqua viri tam diu, donec omnis ejus nigredo evanescat, & alba tinctura fiat.

XXIX. ORFULUS, Primo materiam coquas leni coctione, ne plus incalescat, quam ova sub incubantibus gallinis, ne ipsius humiditas comburatur, & spiritus terræ nostræ destruatur: ad hæc ut vas tenaciter occludatur, adeo ut terra corpus nostrum confringat, & spiritus ejus exinde extrahatur, qua de re multi loquuti sunt: ita argentum

gentum vivum ex flore nostræ terræ tractum, ut putarint, aquam nostri ignis, & igniter venosam, à rebus duabus extractam, & in acetum nostrum redactam: attamen loquantur de rebus omnibus, aut do multis rebus, nihilominus tamen non magis, quam res una est, quam aqua permanens, quæ nostrum est acetum.

XXX. BATHON, Si materia lapidis nostri cognoscitur, & coctionis regimen, atque in coloribus suis, qui sese manifestant, quasi dicat, quod tam multa nomina, quot colores habet, & in prima coctione putrefactio appellatur, illic noster lapis nascitur plane niger: & si illum ita nigrum invenias, tunc scias, clavem ad artem in promtu esse, in qua album & rubrum omnino occultum consistit: tunc inquiunt Philosophi quod in seipsum sese dissolvat, in seipsum coagulet, occidit, & fit vivum in seipso, seipsum nigrum facit, album & rubrum in Christiana charitate, & fundamentali veritate.

XXXI. BLODIUS, Accipe lapidem, qui locis reperitur omnibus, & appellatur Rebis, atque in duobus crescit montibus, & saltim illum recentem, sumite cum propio suo sanguine, & illius augmentatio est in cute, etiam in carne, cibusque illius est in sanguine, atque in aere habitat, sumas igitur de eo quantum volueris, & adducito illum ad Balneum.

XXXII. LEA, Vaticinatrix, brevibus verbis nobis ita scribit: Tu Nathan scias, quod flos auri sit lapis: Quocirca illum aliquot diebus assato, donec fiat instar fulgurantis marmoris.

XXXIII. ALKIUS, Omnibus diebus montes præ vobis intuemini, hoc est, virum & uxorem, ite ergo ad ipsorum foveas, & excavate ipsorum terram, antequam transeat.

XXXIV. BONELLUS, Omneis artis hujus Imitatores, ex charitate & fidelitate vobis dico: Relinquite multorum operum labores, nostra namque res unica res est, atque viva permanensque aqua appellatur. Cur illud? Qui ex multis verbis errat, is experietur, à quibus sibi cavere debeat.

XXXV. HIERONYMUS, Osores artem nostram destruxerunt, & multis cum verbis depravarunt, totumque adeo opus veneno

infecerunt,& dicunt de nummis nostræ terræ, & Solem vel aurum de nummis nostris faciundi,quod multis verbis nominarunt. Sumo igitur res istas ad saliendum,solvendum, sublimandum, crescendum, terendum,in acetum,& album sulphur redigendum, igneum vaporem secure sufficienterque coquendum, coagulandum, in rubrum sulphur transmutandum,quæ omnia ipso aspectu non magis quam una res est,utpote primum in albo sulphure incomburibiliter, & indestructibiliter.

XXXVI. HERMES: Ni terram nostræ rei in igni non bene converteritis,tunc acetum nostrum non ascendit.

XXXVII. PYTHAGORAS,in quarta sua tabula, Quam mirabiliter sapiens est communio Philosophorum in differentia, dum loquuti sunt, dum dicunt quod ex vilissimo abjectissimoque ad lapillum pretiosum purificaverint: Et si privati rem istam vilissimam, tam parvam naucique æstumatam cognoscerent & scirent, tunc pro magnis haberent mendaciis: Sin vero rei vilissimæ virtutem efficaciamque nossent,tunc nobilissimam rem minime contemnerent. Quamobrem Deus illam præ istis subpressit,ut osores,vel indigeni,impiique homines nequam, ad confirmandam suam malitiam non cognoscerent.

XXXVIII. HAGIENUS,Lapis noster omnibus montibus comparatur,omnibus arboribus, omnibus herbis & animalibus, reperitur apud omneis homines, multiplicis est coloris, quatuor elementa in se complectitur, & minor mundus appellatus est. Gaudete igitur vos imperiti, qui uno cum lapide, una cum terra, & sulphure debetis,cum alumine, calce, halo nitro, &c. cum veritate vestra, & viæ quæsitione,omnibus diebus quærere & nihil invenire: an non enim cottidie montes præ oculis vestris cernitis, ubi lapides habere vel consequi poteritis. Gaudete igitur, inquam, monstrabo vobis locum in quo invenietis. Primus(locus) reperitur in summitate duorum montium: alter,in quodam monte: tertius, ad viam in stercore: quartus,in arboribus,& aere,cujus liquor est Sol & Luna,Mercurius Saturnus,& Jupiter, atque duntaxat vas unum est, unus labor,unus finis, & unum intermedium.

XXXIX.

XXXIX. MORIENES: Scitote quod res nostra non amplius cōveniat cum humana natura, quam ulla res in creatione, ideo quod natum post putrefactionem, & transmutationem, accreverit: Et si tibi non putresceret, tunc nihil exinde fieri posset: omnisque laboris magisterium, dum primo consuetudo sese in eo non repræsentat, frustra est & nullius pretii. Scias itaque, postquam res omneis videris, & publice cognoveris, tunc tibi adhuc impossibile ut ad artem hanc pervenias, donec Sol & Luna conveniant, & res una fiant tamquam corpus, quod soli DEO notum est.

XL. TABULA SMARAGDINA, Verum est absque omni mendacio, & omnium verissimum est illud, quod sursum est, est quoque quod deorsum est, ad perficienda miracula alicujus rei: & veluti res omneis ab uno lapide, ita etiam res omneis natæ sunt ex communi aliqua massa, quæ in se omnia quatuor elementa complectitur, quæ à Deo creata sunt: & inter illa miracula lapis iste natus est de massa, Pater ejus Sol, & mater Luna est, ventus gerit illum in utero suo, nutrix illius est terra. Heic est Pater totius mundi, potentia ipsius integra: Si in terram transmutatur, tunc terra ab igni separat subtilissimum à duro, idque leniter, & magno artificio: & tunc de terra lapis in cœlum ascendit, & à cœlo iterum in terram descendit, superioremque inferioremque potentiam virtutemque assumit. Quo facto gloriam claritatemque totius mundi habes: quocirca à te aufugiet omnis egestas, & tenebræ, superat enim Mercurium, qui est subtilis, & omnia firma duraque corpora penetrat: ita cum mundo comparatum est, ita Hermes ego appellatus sum, habens tres partes Philosophię totius mundi.

XLI. LEPRINUS ait: Extrahi lapidem oportet à duplici natura, antequam Elixir ex eo conficiatur, hoc est fixatum in una essentia, & ex una itidem materia, quam Deus ad id creavit, & absque illa materia nemo ad artem pervenire potest: ambæ istæ partes purificari necessum habent, antequam iterum conjungantur: & si vulgare corpus in alterum transmutetur, utpote fixatum in fugax, ex quo medicina fit, & omnia imperfecta corpora hoc condimentum, potio, vel sal sana & perfecta reddit, sive id sale fiat in materia, tanquam infimum, quod

fixatum,& ſupremum,quod conſtans eſt.& ab igni recedit. Duo iſta ita arctè conjungenda ſunt, ut illa dein nemo ſeparare queat, nec ab igni conſumi poſſint: adeo ut ſal potentiam rebus habeat in omnibus, quicquid etiam illud in univerſo mundo ſiet.

XLII. LAMECH,Lapis Philoſophorum, in illo ſunt prima elementa,& ultimi colores rerum mineralium, calx,anima,ſpiritus,corpus,& ſimul etiam fixatum, Lapis iſte, quo inſunt omnia Zibeth dicitur,& naturalis operatio imperfectum reliquit.

XLIII. SOCRATES, Miſterium rei cujuslibet eſt vita, hoc eſt: aqua,aqua enim ſolvit corpus in ſpiritum,& à mortuis excitat vivum aliquem ſpiritum. Mi fili Practicam meam ne contempſeris: breviter namque tibi omne revelavi,quod tibi neceſſum eſt,nec ulla re alia indiges.

XLIV. ALEXANDER, Minime neceſſum eſt, ut bonum,malorum cauſſa,occultatum manere debeat. Deus enim ſuper omnia regnat,juxta divinam ſuam voluntatem. Notaro igitur, quod Sal,ex lapide, ſuam ſumat originem ex Mercurio, & omnibus cæteris eſt præſtantius:& hoc illud eſt,quod quærimus: omnia ſiquidem arcana noſtra in ſe complectitur. Sed de hiſce ſatis. Rerum peritis in ſcripto noſtro ſatis revelavimus, & imperitis omnino nihil: Mercurius enim lapis noſter eſt, qui à ſicco & humido conjunctim temperatur, atque per temperatū calorem ita copulatur,adeo ut numquam à ſe invicem divelli queant Hæc ſufficiant,nam & parva etiam ſapientia ſufficit.

XLV. SENIOR præcipit, quod ex cinere Sal faciundum fiet, & per diverſos labores, & tunc converti in Mercurium Philoſophorum: Noſtrum namque magiſterium ex aqua noſtra fit, nec ulla re alia indiget.

XLVI. ROSARIUS Lapis, & non lapis eſt, eſt Lapis Aquilæ, quo ex quis loquitur,quo de Arrius verba facit,notusque lapis, cujus in ventre lapis eſt, & ſi movetur, vel diſſolvitur, tunc ipſius aqua erumpit, quæ in illo coagulata erat: ita lapis extractus ſpiritus eſt de indeſtructibili noſtro corpore, tenens Mercurium, hoc eſt, aquam fluxibilem in corpore,hoc eſt,terra firma,cum retentione naturæ. Idque apertè ſatis dictum eſt.

XLVII.

XLVII. PAMPHILUS, Notato, nam Sal Gemmæ eſt, quod in ipſius ventre eſt, & una cum aqua ſcandit ſupra alembicum, & à ſe invicem ſeparatur, atque per naturalem calorem iterum conjungitur, & in unum redigitur, fitque vere ſpiritus, & corpus, quemadmodum Rex Alexander teſtatur.

XLVIII. DEMOCRITES, Ars noſtra à ſicca humidaque re conjuncta, & per calorem iterum copulata eſt, qui per vaporem, vel calorem, diviſus, & in humiditatem, tamquam in aquam, commutatus eſt, qua in aqua lapis noſter invenitur: Vapor enim in ſubtiliſſimā terram etiam ſubtiliſſimum aerem ſecum rapit, & hac ratione etiam ſubtiliſſimis elementis ſimilis temperatus eſt, atque prima materia appellatur, & materia ſeparatur, utpote in terram, & aquam, atque terra oculo tenus illic reperitur: Intelligis igitur, quod vapor quatuor elementis ſimilis temperatus fiet, ſubtiliſq; & fugax terra ſimul aſcendit, & in ſeparatione fixata invenitur, in copulatione vero fixatus exinde fit Mercurius. Nos Philoſophi ſiquidem ſumme celebramus omnipotentem Creatorem, quod illum ejuſdemque miracula agnoverimus, ipſiuſq; fructum ad vitæ noſtræ finem uſque perceperimus.

XLIX. SIROS: Corpus Philoſophorum calcinatum appellatur æterna aqua, quæ coagulat noſtrum Mercurium perpetua cum coagulatione: & ſi corpus purificatum & ſolutum eſt, tunc tanta exiſtit cōmixtio, vel cōjunctio, quam nullus umquam ignis ſeparare poterit.

L. NOHA vir ille Dei in ſua tabula ita ſcribit: Mi liberi & fratres ſcitote, quod nullus amplius lapis in mundo reperiatur, qui plus in ſe virtutis habeat, quam hic lapis: nemo mortalium in mundo veram artem invenire poteſt, ſine hoc lapide. Benedictus ſit Deus de cœlo, qui naturam creavit in Sale, immo in Sale Gemmæ.

LI. MENALDES: E rebus naturalibus omnibus ignis Philoſophiæ extrahi poteſt, qui quinta pars eſſentiæ nominatur: & illa natura & ſpecies eſt, ut in terra fiet, & in aqua, & in aere, & in igni: nullā præterea cauſſam corruptionis vel cōtrariam aliquam qualitatem habet.

LII. HERMES, in ſecundo ſua tabula, ita ſcribit: Cinerem in ſecundo elemento diſſolvite & coagulate in lapidem, & hoc ſepties fiet:

fiet: Quemadmodum enim Naeman ex Syria ſeſe ſepties in Jordane lavabat, & exinde tam bene purgabatur à lepra ſua, tamquam alius homo purus, ita quoque in hacce arte noſtra idem faciundum eſt, utpote: calcionando, & ſolvendo, & tunc materies colores ſuos adſequuntur, eo altius, & altius Item aquæ ſimul omnia quatuor elementa occultata ſunt, & hoc eſt draco, qui caudam, h. e. fortitudinem ſuam devorat, terra devorat aquam ſuam.

LIII. NUNDINUS, expreſſe ita ſcribit: triplicem eſſe ignem, in quo opus Philoſophiæ comprehenſum fiet, nempe: igneum elementum: aquæ igneum elementum aeris: & igneum elementum terræ eſt. Et certè in his Ars conſiſtit.

LIV. ANANIAS, Scitote vos Naturæ indagatores, quod ignis anima cujuslibet rei fiet, & Deus ipſe ignis eſt & anima. Si igitur nunc anima in corpore unita eſt, vel unietur, tunc corpus abſque igni moritur: cætera namque elementa nullam omnino operationem habent, excepto igni: Itaque ignis tam ſanctus venerabiliſque eſt, quod Dei æterna ſapientia ſeipſam cum illo in SS. Trinitatem ſempiternæ gloriæ vixerit, pro quo Deo æternas grates perſolvimus.

LV. BONIDUS, In fonte naturæ ars noſtra invenitur, & nullibi alias in terra, & lapis noſter, quem cognoſcimus, eſt ignis, & crevit in igni, nec tamen combuſtus eſt in igni.

LVI. ROSINUS, Duo in duobus occultata ſunt, & ſolummodo lapidem noſtrum denotant: in terra ignis, & in aqua aer eſt, atque non ſunt niſi duo extrema, ſcilicet extremum terræ, & extremũ aquę: Nam Mercurius noſter lapis eſt, qui à ſicco ſimul & humido ſimul temperatur: aridus & humidus vero eſt Mercurius ſua in natura, omneiſque res adcretionem ſuam habent à ſicco & humido.

COM. BERNHARDUS.

LVII. GEBER, Invenire non potuimus permanentem, vel conſtantem rem in igni, quam ſolam viſcoſam humiditatem naturalem, quæ eſt radix omnium metallorum. Ad venerabilem lapidem nihil

amplius

amplius requiritur quam Mercuriales ſubſtantiæ,per artem bene purificatæ,penetrantes,tingentes,in igni perſeverantes, conſiſtentes in acie ignis, ſeipſas non derelinquentes in Monarchiis, ſed ſeipſas in Mercuriali ſua eſſentia conſervantes. Hoc res eſt,quæ ſeſe in fundamento radicis cum metallis unit, illorum imperfectam formam confringit, illaque aliam in formam reducit, juxta virtutem Elixir, vel Medicinæ.

LVIII. AROS, Noſtra Medicina ex duabus rebus, & una eſſentia,facta eſt. De unitate Mercurialis, fixata,& non fixata,ſpiritualis, corporalis,frigida,humida,calida,ſicca, & ab aliis rebus ſeſe conficere non potis eſt,

LIX. ARNOLDUS,Omnis tua intentio ſiet ad coquendam dirigendamque Mercurialem ſubſtantiam, juxta dignitatem dignabitur corpora &c.

LX. ALPHIDIUS, Tranſmutato naturam, & invenies, quod quæris,hoc verum eſt: Nam in noſtro Magiſterio primum de groſſo tenerum,hoc eſt,de corpore ſpiritum:dein ab humido ſiccũ,hoc eſt, ab aqua terram:& ita tranſmutamus & perficimus veram naturam, à corporali ſpiritualem,& à ſpirituali corporalem,veluti dictum,ut infimum in ſummum,& ſummum in infimum convertatur,hoc eſt,ſpiritus fit corpus,& corpus fit ſpiritus.

LXI.BERNHARDUS,Media nihil ſunt aliud quam coagulatus Mercurius: & prima materia nihil eſt aliud, quam duplicatus Mercurius.Noſtra enim Medicina ex duabus rebus facta eſt,fixata,& minus fixata, ſpirituali,& corporali, frigida & humida, calida & ſicca. Item Mercurius in triplici aliquo vaſe coqui debet, ut ſiccitas ignis agentis convertat in vaporoſam humiditatem,olei circumdantis materiam, & ignis non digerit materiam noſtram, ſed calor ejus alteratus in ſiccitatem,idque verus ignis eſt.

LXII. STEPHANUS,De metallis:Metalla ſunt terrena corpora,& in aqua generantur: aqua ex lapide vaporem extrahit, & ex humiditate terræ, per Solis operationem, Deus aurum creſcere & congregari permittit:ita terrà & aqua ad metallicũ corpus uniuntur &c.

LXIII. GUIDO BONATUS de Q. E. breviter ita ſcribit, ut mundiſſimum de quatuor elementis, hoc eſt, Q. E. quæ in ſe continet omnia quatuor elementa, hoc eſt, prima Materia, ubi Deus omneis res creavit, & adhuc creat, & hæc Maſſa, fol. 34. confuſa eſt natura uniuſcujuſque rei, quicquid etiam illa fiet, nihilominus tamen natura fit in rebus omnibus, & appellatur Hyle, cujus ſupra facta mentio.

LXIV. ALRIDOS, Uniuſcujuſque rei, quicquid etiam in terra fiet, virtus, efficacia, & præſtans operatio occultata jacet in ſua Q. E. ſive illa fiet calidæ, frigidæ, humidæ, vel ſiccæ Naturę & Complexionis: & in Q. E. uniuſcujuſque rei poſtulat iterum præſtantiſſimus, & omnium nobiliſſimus olfactus, qui eſt, aut umquam excogitari poterit: Ideo enim ſumma perfectio neceſſaria eſt.

LXV. LONGINUS laborem nobis deſcribit ita: Da operam ut vas tuum aſſidue concluſum fiet, & parem calorem habeat. Et porro, Hæc aqua conficitur in ſicco cinere, occluſo vaſe, & tam diu coquitur, donec duo unum fiant: Et ſi in horum uno mixta fient, tunc corpus in ſpiritum redactum eſt: Dein hic ignis fortificandus eſt, donec fixatum in fixatum corpus in ſuo calore & natura retineat, & ſcias quod poſtea millies millies tingat.

LXVI. HERMES, in ſecretis ſuis, ait: Scitote quod lapis noſter apud ignobile vulgus ingratus fiet, quem tamen nos Philoſophi diligimus; Et ſi Proceres ſcirent, quantum videlicet auri confici poſſit cum particula Solis, & noſtri lapidis, tunc lapidem ex territoriis ſuis numquam avehi paterentur.

Philoſophi gaudent, ſunt corpora quando ſoluta,
Nam emplaſtrum hoc binas conficitur per aquas:
Omnes ex laſo depellit corpore morbos,
Sive ſit humanum, ſive metalliferum.

Et per noſtram artem uno in menſe abſolvimus, quod natura etiam mille annorum ſpacio perficere nequit: à purificatione enim partes conjungimus, tunc perpetuo conjunctæ manent, & nunquam ſeparari poſſunt.

LXVII. NERO, Scitote Mercurium noſtrum eſſe ſiccum & humidum.

midum, & cum Sole ac Luna conjunctum: Et hoc est, Sol, & Luna, in natura est Mercurius frigidus & humidus, sulphur calidum & siccum, atque ambo, una in re, in natura propagatæ sunt.

SEQUITUR NUNC VERA EXPLICATIO *quorundam, supra commemoratorum, dictorum Philosophicorum, de verbis, ad verba, ad omnia puncta & articulos istarum opinionum.*

QUo melius, benevole Lector, intelligere possis, quid, & quo Philosophi, obscuris, & allegoricis suis sententiis, respexerint, qui omneis supra dicti Philosophi veri Philosophi fuerunt, & hanc artem & sciverunt & usurparunt: quorum licet multo plureis, ab Adami temporibus, fuerint, nihilominus tamen non omneis ad manus meas pervenerunt: Fieri insuper nequit, ut heic singulos perstringam, & sufficit, quod artis veritas & fundamentum in dictis istis doceatur atque explicetur, quorum minimus etiam esset sufficiens. Quod autem tam multos ordine produxerim, id, tui emolumenti caussa factum est, ut eo doctius informareris, eo securius laborares, & ut à jactura pecuniæ, inutilibusque sumptibus, tibi sedulo caveres. Quocirca, ex Christiana charitate, veram hanc Philosophiam, meo pro intellectu, & quantum DEUS mihi concessit, declaravi & explicui, & rogo quemlibet artis peritum, qui illam, veluti ego, laboravit, ut me, sicubi forsitan scribendo verbis erraverim, non contemnere, sed errata corrigere velit, idque ex fideli corde, quemadmodum & à me factum, & neminem temere seducat, fallatque, ut Dei nomen glorificetur, & proximi utilitas promoveatur: Sensum, & opinionem meam vero mihi non immutabis, scio enim quid scripserim, & quod divina fuerit veritas.

EXPLICATIO DICTI ADAMI.

POstquam DEUS omnipotens primum nostrum parentem Adamum creasset, & in Paradisum collocasset, tunc inibi ipsi

duas res præmonstravit, utpote terram, & aquam. Terra fixata, & constans, aqua fugax & inconstans est. In duobus istis omnis generis res, quas Deus creavit, occultatæ sunt, utpote: in aqua habitat aer, & in terra, per creationem & ordinationem Dei, ut in terra habitantes lapides, ignis: & ex quatuor istis elementis omneis res exoriuntur in cœlo, atque terra, per creationem, & ordinationem Dei, utpote: in terra habitant ignis, lapides, æra, Sal, Mercurius, & omnis generis metalla: In aqua, & in aere omnis generis viva, visibilia, & res essentiales, videlicet: animalia, aves, pisces, caro, sanguis, ossa, ligna, arbores, flores, folia, & id genus alia: atque singulis istis rebus DEUS unicuique, virtutem, efficaciam, operationemque suam adtribuit, quodque omneis Adamo subjectæ essent, ipsum iisdem Dominum præposuit, ut rebus illis omnibus, ad corporis sui sustentationem atque sanitatem, uteretur. Rebus in istis expresse videre est, quomodo nimirum singulæ cum humana natura conveniant, dum homo rerum potentiam, per coactionem cibi, in se sumit, quæ cum hominis natura uniuntur, & convenire quasi necessum habent: ex quibus bene intelligis quod rerum omnium agnitio in hominibus occultata fiet, juxta sapientiam, intellectum, & rationem. Ut hoc ita fiet, tunc observa quomodo scriptum sit in Genesi cap. I.

In primo mundi anno, die sexto, qui erat XV. dies Martii, DEUS creavit primum hominem Adamum, de genere rubræ terræ, in agro prope Damascum, virum statura eleganti, juxta Dei imaginem: & cum creatus esset, tunc nudus stabat coram Domino, elevatisq; manibus ei gratias agebat, inquiens: ô Domine manus tuæ me effinxerunt: itaque esto mei memor imposterum, quod me formaveris, & me vestieris cum carne, & cum ossibus corroboraris: Concede mihi vitam & misericordiam.

Hisce sic dictis DEUS Adamum magna dotavit sapientia, ut, sine omnibus magistris, ex sola efficacia originalis justitiæ, perfecte norit, atque sciverit septem artes liberales, cognitionem omnium animalium, herbarum, lapidum metallorum, mineraliumque. Et, quod adhuc magis est, clarum intellectum habuit de SS. Trinitate, & Christi

Christi adventu in carne. Et Adamus erat Dominus, Rex, & Imperator omnium aliarum creaturarum, quæ, per Angelum, jussu divino, ad eum adducebantur, ut cuilibet nomen suum imponeret, juxta voluntatem sui Creatoris. Ita omneis creaturæ Adamum Dominum suum agnoscebant, ut homini proprietas & virtus rerum omnium revelaretur. Cum igitur primus noster pater Adam sapientiam, una cum rerum omnium cognitione acceperit, iccirco exacte naturam, illius originem, finemque observavit, cumprimis vero Dei verbum (dum Dominus ad illum diceret: quo de sumptus es, in illud reverteris) sedulo perpendit: inspexit insuper divisionem, & destructionem, Generationem & corruptionem omnium rerum, quo ex videlicet illæ originem finemque suum sortiantur: utpote ex sicco & humido ortum suum habent, & in siccum humidumque illas iterum transmutari oportet: atque res istas, ille (Adamus) penes sese omneis probe cognovit, præsertim materiam, quæ prima dicitur. Qui enim novit quomodo res omneis iterum in primam suam materiam transmutentur, is interrogatione amplius non indiget: nam mox ab initio talis rerum omnium materia fuit, dum Deus cœlum & terram crearet, tamquam ex sicco & humido. Et ex istiusmodi materiebus fit res una, quæ antea non exstitit, nimirum nova terra, ignis, aqua, aer, Sol, Luna, Stellæ, omneis simul novæ.

Et quemadmodum ab initio res omneis novæ create sunt: ita quoque cum arte nostra comparatum est, quæ sese ita omni in forma, modo, & specie, ordinat, & haud secus. Nullum igitur omnino mirum est, quod Deus omnipotens Adamo interdixerit, ne videlicet res prohibitas, quæ in duobus, sicco, & humido, adservabantur, pre omnibus suis filiis occultaret: nihilominus tamen illud Adamus filio suo Seth, permissu tamē divino, revelavit. Abel vero artem ex profunda, quam Deus ipsi concesserat, sapientia & intellectu didicit, per naturæ experientiam, cognovit, eamdemque faginæ tabulæ inscripsit. Similiter & idem ille Abel Scripturam omnium primus invenit, & excogitavit: novit quoque futuris in temporibus mundi, per diluvium, interitum, quæ omnia ligneis tabulis inscripsit, & lapideæ columnæ inclusit,

quæ longo post tempore à populi Israelitici liberis, à diluvio, inventa fuit. Itaque ars illa ab initio mundi, ad hodiernum usque diem, occultata fuit, atque etiam, ad mundi finem usque occultata manebit, nec ita communis fiet. Quocirca singuli, hoc dictum, ejusdemque explicationem probe observent, cumprimis vero divinum verbum, quod Deus cum Adamo loquutus est, sedulo perpendant, & tunc totum nobilis artis istius mysterium iisdem revelabitur. Omnis enim artis nostræ occultatio in hisce manifestatur.

EXPLICATIO DICTI ABELIS.

Dictum hocce ferme seipsum explicat, quodque etiam sufficienter in DEI verbis, & Adami sententia, declaratum est. Pro meo tamen judicio & scientia ad illud ita respondeo, quod homo in se omneis vires habeat illarum rerum, quemadmodum ejus rei sententia illa testis est, dum homo pro parvo mundo æstumatur, atque etiam omnino cum mundo comparatur, ossa enim illius sub cute latentia saxosis cum montibus comparantur: cum illis namque corpus corroboratum est, non secus ac terra lapidibus, & caro pro terra æstumatur, atque venæ magnæ pro magnis fluentis, parvæ vero pro exiguis fluviis, qui in magnos sese exonerant. Vesica mare est, in qua tam magni, quam exigui etiam fluvii, pariter congregantur: Crinis, herbis crescentibus: Ungues in manibus & pedibus, & quod tam in: quam extrinsecus in homine deprehenditur, omnia juxta suam speciem, cum mundo comparantur. Intrinsecum hominis quoque, utpote: Cor, pulmo, jecur, & id genus alia montium metallis sunt similia: Hi vero crines radices sunt, quæ suas radices in aere, & caput in terra, tamquam in carne, habent, in qua suas vires & adcretionem sortiuntur: quemadmodum etiam Philosophi inquiunt, quod radix suorum mineralium in aere, & eorumdem caput in terra fiet. Illud siquidem, quod per destillationem ascendit, fugax est: in eo pedes suos habet in aere, quodque subtus in fundo hæret fixatum, & caput illius in terra est; Pedes enim caput gestant, & caput pedes regit. Quocirca unum absque altero esse nequit, si alias operationem

suam

ſuam habere debeat. * Itaque homo inverſa aliqua cum arbore comparatur: radices ſuas enim, crines videlicet, in aere habet, reliquæ vero arbores crines, hoc eſt, radices ſuas in terra habent.

Simili quoque modo cum lapide noſtro comparatum eſt: eapropter etiam Philoſophi bene affirmare poſſunt, quod caput ſuum in terra, & radicem in aere habeant. Simile itidem ab Euripis petere poteris: aqua ſiquidem, quæ ſtridens fluit radix ſuorum mineralium, & aquæ liquor caput, atque in terra eſt. Quæ ſimilitudo duplicem intellectum habet: primo, ubi materia lapidis noſtri invenitur: Secundo, ſeparationem & iteratam conjunctionem lapidis ſubintelligendam porrigit. Si enim lapis noſter in alembico ſurſum ſeſe elevaverit, tunc radicem ſuam in aere habet, qui, ſi ad virtutem radicemq; ſuam redire voluerit, iterum in terram ſuam reduci neceſſum, & tunc caput ſuum in terra, perfectamque potentiam habet. Et hoc modo, reſpectu dictorum iſtorum, pro parvo mundo æſtumari, & merito pro eodem haberi poterit: Quod enim ille mons montium, quo ex æs noſtrum deſumimus, appelletur, illud ita intelligendum eſt, poſtquam labor noſter pro parvo mundo cenſeatur, dummodo non degeneret, & veluti mundus creatus eſt. Illud namque prima eſt materia, ſive rerum omnium origo, qua de res novæ ſingulæ præparantur. Scito enim quod prima fiet materia, dum aliquid ubique in terram defoſſam fiet, id putreſcit, quemadmodum cibus in homine coquitur, & in putrefactione groſſum à ſubtili ſeſe ſeparat, tamquam fœtor à puro, & purum prima eſt materia, quod per putredinem ſeparatum eſt. Si hæc intelligis, tunc veram artem habes. Illas tamen res aſſiduo tepenes cuſtodito, nec margaritam porcis projicito: ars enim illa à rerum imperitis habetur pro ludibrio: illius periti vero illam non immerito magnifaciunt atque venerantur.

DICTI SETH, ADAMI FILII *Explicatio.*

PHiloſophus Seth inquit: Quantum aceti coquitur, & in cineres immutatur: Quo tantum deſtillatæ æquæ ſubintelligit, quam nos ſperma appellamus, ſi illa, per diuturnam coctionem, in corpus conver-

convertatur, quod ille cineres vocat, tantum nigredinis è corpore extrahit, quod tam diu laves, donec albeſcat: abſtracta ſiquidem aqua, mediante cõtinuâ coctione, in corpus ſeſe tranſmutat, & omnis generis in labore elevantur, quæ fœtorem nigredinemque à terra propellunt. Scias autem terra niſi eſſet, tunc ſpiritus coagulari neutiquam poſſet, nullum enim aliud habet receptaculum, in quo ſeſe continere poſſet, quemadmodum etiam in re nulla alia coagulari, quam in proprio ſuo ſpiritu coagulari & obligari poteſt. Quocirca ſpiritus proprium ſuum corpus purificat, quemadmodum Seth Philoſophus ait, & corpus facit candidum. Porro vere ait idem ille Philoſophus: Si illud bene coquatis, & nigredine ſua privetis, tunc in lapidem convertitur, qui albus lapidis nummus appellatur. Quo innuere vult Philoſophus, quod illud bene, decore, tarde, neque nimium calide coquendum fiet, & tunc, ſucceſſu temporis, commutatur in corpus, quod in igni conſtans permanet, & lapis nuncupatur: Conſtans enim, uti dictum eſt, albumque colorem, & candidiſſimum quidem, ſortitur, nummuſq; appellatur: Cujus cauſſa hæc eſt: Qui nummum habet, pro quo quis cereviſiam panemque ſibi comparare poteſt, is, quicquid deſiderat, pro iſto pretio conſequitur, utpote ſanitatem, ſapientiam, longævam vitam, Solem, Lunam, gemmas, Uniones &c. Itaque haud immerito nummus nominatur, & omnia, quæ pro aliis nummis, adeoque totius mundi divitiis, comparari nequeunt, ea, inquam, omnia, hocce pro nummo adquiruntur. Nuncupatur quoque nummus ideo, quod ab ipſis Philoſophis cudatur: ſua enim ſigna, vel imagines, eidem ipſi impreſſerunt, non ſecus ac Reges & Principes monetas ſuas ſignari curant. Iccirco etiam NUMMUS PHILOSOPHORUM vocatur, propria enim ipſorum eſt pecunia, & propria, ab ipſis cuſa, moneta.

Præterea dum Philoſophus ait: Coquite tam diu lapidem donec confringat, & ſolvite illum in aqua Lunæ bene temperata. Illo innuit: Lapidem in ſeipſo tam diu coquendum eſſe, donec in aquam convertatur, hoc eſt, ſolvatur. Id quod per ſeipſum fit: Corpus namque vocatur Luna, quamprimum in aquam commutatum fiet, & abſtractus

ſpiritus

ſpiritus, tamquam deſtillata aqua, Sol appellatur: Elementum aeris ſiquidem illic occultatum eſt, ſed corpus in propria ſua aqua confringi oportet, utpote in ſeipſo diſſolui. Et hoc eſt in aqua Lunæ &c. quæ bene temperata ſiet, hoc eſt, naturalis aliquis calor in ſeipſo laborat, & in aquam transmutatur: & tunc corpus ſoluiſti, duasque aquas habes, deſtillatum videlicet ſpiritum, & ſolutum corpus. Duæ iſtæ aquæ leni lentaque coctione conjunguntur atque uniuntur: utpote deſtillatus ſpiritus in coagulatione fit corpus in ſolutione fit ſpiritus, fixatum fit fugax, & fugax fit fixatum, in ſolutione & coagulatione, atque in candidiſſimum colorem convertitur, quem rubrum ſequitur. Quo ſignificare vult Philoſophus: Album & rubrum una in aqua elaboratur: & ſi album præparatum eſt, tunc in rubrum commutatur: rubrum namque ſub albo occultatum eſt, rubrumque album ſequitur, non ſecus ac album nigrum ſequitur, in quo tota ars conſiſtit. Hiſce tamdem concludit Philoſophus, & ait: Hæc ars ſolummodo fit cum ſummo aceto, à poteſtate divina, & operis perfectione: Innuens artem dumtaxat una ex re elaborari, quæ cum acerrimo aceto comparatur, per rorem Philoſophiæ colligitur, & præparatur, quod acetum, per divinam gratiam, operisque perfectionem, inſtitutum eſt, utpote per præparationem ex aceto commutatur in ſummum bonum, cœli, atque terræ, quod bonum etiam ab univerſo terrarum orbe, ejuſdemque omnibus Regibus & Principibus numquam perſolui poterit.

EXPLICATIO DICTI ISINDRI.

PRoh Deum immortalem, quam mirabili modo Philoſophi hanc rem occultarunt: adeo ut multo eſſet melius, quod à ſcribendo omnino ceſſaviſſent: Multos enim id ad extremam inopiam redegit, nec paucos etiam adhuc cottidie in ſummam paupertatem præcipitat, præſertim omneis eos, qui imprudenter, & ſine ullo intellectu, laborant, nec vel initium, medium, neque finem, immo nequidem po-

ſteriorem, vel anteriorem partem rerum iſtarum norunt. Verum Philoſophi vere recteque ſcribunt. Quis illud autem intelligat ſive comprehendat, qui rerum iſtarum fundamentum ignorat: nemo mortalium equidem, etiamſi eſſes Doctor Doctorum, & Lux Mundi, nihilominus tamen heic omnino cœcus eſſet. Idcirco ſcripſerunt, id quod tantum eſt, ac ſi non ſcripſiſſent. Poſteris enim ſuis tantum bonum voverunt, ac ſimul etiam inviderunt: quemadmodum videre poteris in arcanis iſtis ipſorum ſententiis, cumprimis vero Iſindri, dum inquit: Plane magnus eſt aer, eo quod aer rem corrigat, ſi tenuis, vel craſſus, calidus, aut frigidus fiat. Quo innuit Philoſophus: Dum id cum aqua aſcendit, tunc aer calidus eſt, nam ignis aer geſtant noſtrum lapidem veluti occultus ignis in eo occultatus, & aqua, quæ de terra aſcendit, illa in aſcenſione ſua aer, & tenuis facta eſt, &, in deſcenſione ſua, in aquam ſeſe demittit, & ignis illic habitat, atque ſi in vitrum detur, tunc terra corrigitur, ignem enim ſecum in terram abducit; ignis ſiquidem anima, & Luna ſpiritus eſt. Itaque aer ingens eſt, aquam enim & ignem ſecum transſportat, omnibusque rebus confert, & tum in ſe ipſo frigeſcit: Res enim aquam ab aere deſumpſerunt. Aer ille tunc craſſus fit, quando cum igni ad corpus transmutatur, & ita aer rem in ſua craſſitie corrigit: Lapidem enim noſtrum tam egerit, quam ingerit, & tam in aſcenſione, quam deſcenſione ſua illum corrigit. Pari itidem modo aer omneis hujus mundi res creſcentes, ſive vegetabiles corrigit, exinde cibum ſuum porrigit, aquam, & ignem ſiquidem ipſis confert, à quibus ſuſtentantur, quemadmodum oculatus teſtis ipſe es, quod nubes portet, & in rorem pluviamque reducat, quo in rore, vel pluvia ignis occultatus eſt, quem è terra, & ſplendore Solis, in aſcenſione ſua, concepit, omnibus rebus cibi loco confert. Et quamvis Solis & Lunæ ſplendores præter modum ſubtiles, agiles, & incomprehenſibiles fient: nihilominus tamen noſtri Solis & Lunæ ſplendores multo celeriores ſubtilioresque ſunt, quam res vegetabiles in adcretione ſua in ſe ſumpſerunt: Terra enim Solis & Lunæ ſplendores concoquit, resque vegetabiles ſubtiliſſimè ſuſtentant; & Solis & Lunæ ſplendores omneis, quæ etiamnum vivunt,

vunt, creaturas alimentant: per coctionem splendorem suum concipiunt, à quo vitam suam consequuntur. Quamobrem aer admodum magnus est, magna enim, per omnipotentis Dei gratiam opera operatur.

Dum, porro, Philosophus ait: Si aer crassius fit, utpote si Sol aberret, vel immutetur, & crassities fit, dum sese extollit: Eo significat: Si destillata aqua, quæ pro Sole, vel pro igni, sumitur, ad corpus in vitrum datum fiet, atque unum in corpus trasmutetur: tunc Sol labitur, & in terram sese demittit: Quo facto aer crassus fit, nam cum terra conjunctus est; & si Sol iterum exaltetur, tunc aer fit tenuis, hoc est, dum aqua per alembicum è terra extrahitur, tunc simul ignis sursum tendit, hoc est, Sol exaltatur, & tunc aer tenuis. Cumque, porro, ait: Illud quoque calidum & frigidum, & crassities, & tenuitas, sive mollities est, eo ipso innuit Philosophus; Sol calidus, Luna frigida est: Terra namque pro Luna æstumatur, si soluta fiet, & aqua, in qua ignis, pro Sole est: atque duo ista uniri, & conjungi oportet, adeo ut amplius separari nequeant. Et si hoc modo unitæ sunt, illico tum etiam elementa omnibus in metallis uniuntur, quibus injiciuntur, in perfectam puritatem, & sanitatem, tam metallica, quam carnalia quoque corpora. Dum tamdem Philosophus concludit, & ait, quod crassities, & tenuitas, æstatem hyememque denotent, eo significat Philosophus, quod ars nostra in crassitie, & tenuitate consistat. Duo ista temperato aliquo calore conjungi oportet, non tamen nimis calide, neque etiam nimis frigide, ne natura comburatur, hoc est, hyems, & æstas; & quando ista duo conveniunt, tunc temperatus calor exinde existit, tamquam in naturali aliquo balneo: & temperati istiusmodi calores Solem & Lunam conferunt: Quocirca Isindrus noster hanc proposuit parabolam, quæ, per divinam gratiam, recte à me explicata est, sin modo mentem meam prudenter observaveris.

EXPLICATIO DICTI ANAXAGORÆ.

DEus ab initio rerum omnium eſt. Id verum, Deus namque lumen eſt, tamquam ignis: Idcirco Deus in Eſſentia ſua cum igni comparatur: Ignis enim principium eſt omnium vegetabilium viſibiliumque rerum. Idem ſeſe res cum noſtra arte habent: Principium enim ignis eſt: calor impellit naturam ut operari incipiat, & in operatione iſta manifeſtant ſeſe Corpus, Spiritus, & Anima, hoc eſt, tamquam terra & aqua: utpote terra eſt corpus, oleum eſt anima, aqua eſt ſpiritus, idque fit per lenitatem, & bonitatem divinam, abſque illa ſiquidem Natura omnino nihil perficere nequit, quemadmodum Philoſophus ipſe ait: Dei lenitas regit res omneis: & ſub terræ craſſitie, poſt creationem, revelant ſeſe lenitas & integritas, ſub terræ craſſitie: Ubi innuit Philoſophus: Si terra ab aqua (ſub inchoatione, quæ pro creatione appellatur) ſeparata, atque in oleum & aquam in ſeipſa ſoluta eſt, tunc oleum eſt integritas, & aqua lenitas: aqua enim oleo, & corpori animam largitur, & nihil amplius aſſumit, quam ei à cœlo, hoc eſt, ab aqua impertitur, & aqua ſub oleo, oleumque ſub terra manifeſtata ſunt. Ignis enim ſubtilis, ſubtilibus cum aquis, de terra ſurſum aſcendit, & in terra occultatus eſt, oleum vero à terra ſub labore non elevatur, ſed ſolummodo ignis, aqua & aer, una cum oleo, & terra, per proprium ſuum ſpiritum purificantur: Quocirca oleum in corpore eſt integritas, & Spiritus lenitas, corpusque coanguſtatur. Et quamvis ſpiritus prima in operatione à corpore deſcendat, (corpori namque vitam reſtituit, quamvis oleum ſiyncerum ſiet, & ſemper penes corpus remaneat) nihilominus tamen ipſi auxilio eſſe nõ poteſt ſine ſpiritu, ſed corpus, uti dictũ, patitur vim, & anguſtias; vi namq; ſolvitur & purificatur. Et dum Philoſophus ait, ſub terræ craſſitie, quamvis lenitas non cernatur, niſi in corpore, innuit: Terræ craſſities in tenuem materiam, utpote in aquam, & oleum, transmutatur; & tunc lenitas in corpore cernitur. Corpus enim tam eſt lene ſive molle, ut etiam in aquam, aut oleum convertatur, quamvis antea omnino ſiccum erat. Idcirco in terra oleum conſpici-

ſpicitur,quod eſt pinguedo,vivum,vita vero aquæ eſt, hoc eſt, ignis, aer, & aqua, utpote tria elmenta, conjunctim. Separato igitur nunc non amplius,quã ſolam aquã, quæ corpori potanda porrigitur, tunc in vitam ſuam reſtituitur. Et quamvis tria iſta elementa è terra aſcenderint,nihilominus tamen virtus penes corpus remanet, veluti vides, dum, per ſolutionem, in oleum & aquam transmutatum eſt: Sed oleum abſque ſpiritu operari nequit, ne quidem ſpiritus ipſe, ſine oleo,& corpore,fructus proferre potis eſt: itaque conjungi illa oportet, & tunc omneis lenitas & integritas in corpore cernitur, quando in album,& rubrum transmutatur.

DECLARATIO SENTENTIÆ *Pythagoræ.*

PHiloſopus interrogat,quid fiet id,quod tangatur, & tamen non videatur. Eo ſignificare vult Philoſophus: Una res eſt artis noſtræ,quæ ex arte noſtra præparatur:& res una eſt,quæ tangitur,& non cernitur. Id ita intelligendum eſt,palpatur, ſed non conſpicitur,nec operatio ejus nota eſt: Qui autem illud novit,& tamen operationem ejus ignorat,is numquam ad artem pervenit. Non enim in univerſo mundo res amplius eſt, quam una, qua ex ars conficitur, & elaboratur. Et res iſta ex caliginoſo quodam loco proficiſcitur, ubi numquam cernitur,nec operationes, & virtutes ejùs à nemine agnoſcuntur,quam à ſolis artis hujus ſapientibus. Similiter, & in ipſa materia magnum myſterium occultatum eſt,utpote aer,& ignis, hoc eſt,Sol,Luna,& Stellæ:id in ea occultatum eſt,& tamen eſt inviſibile,veluti Philoſophus inquit: Quod non cernitur, nec cognoſcitur,ſolum cœlum eſt. Quod autem tangitur, & non conſpicitur, terra eſt. Quo innuit Philoſophus: Terra eſt craſſities, vel corpus, quæ in materiæ fundo reperitur, quodque in materia ſeſe accumulavit, id palpari,& cognoſci poteſt. Et dum philoſophus porro ait: Quod inter cœlum terramque fiet, quod non cognoſcatur, hoc eſt, in mundo. Eo ſignificat Philoſophus: Materia noſtri lapidis in

mundo reperitur, utpote in parvo mundo, & non in Sylvestribus Saxosis montibus, vel in terra, sed inter cœlum terramque, in aere, tamquam in minori mundo. Dumque ulterius ait: In eo insunt sensus, & integritas, utpote: Olfactus, Gustus, Auditus, Tactus. Eo innuere vult Philosophus: In hominibus est integritas, utpote integra anima, & sensus: Homo enim tria ista cognoscere, tangere, sentire, & intelligere potest. Eo ipso quoque nobis dat indicium, ubi videlicet lapis noster reperiatur, utpote: per visum, auditum, olfactum, gustum, & tactum. Per visum, dum materia lapidis crassa, tenuis, & clara est, atque ordinario modo agere potest, utque sciatis, quando niger, albus, & ruber fiet, vel erit, &c. Per olfactum malus odor cognoscitur præ bono, utpote quando à fœtore suo separatum, & in clarissimam purissimamque speciem transmutata est. Per gustum, quando ab acerbitate & amaritudine sua ad nobilem suavemque gustum pervenit. Per tactum, an Lapis durus, mollis, maturus, aut grossus, vel subtilis fiet: id quod in hac arte fieri, & sensus, atque intellectus adhiberi oportet, ut unum, præ altero, cognoscatur, videlicet terra, & aqua, nigrum, album, & rubrum, utpote destillando, putrefaciendo, solvendo, coagulando, imbibendo, fermentando, & tingendo. Et hac ratione per sensus semper unam præ altero, cognoscitur. Noster enim sensus, à sensibus suam habet originem, & quilibet labor intra dies quadraginta sex perficitur.

ENODATIO DICTI ARISTEI.

SUmite corpus: quod mõstravi vobis, illudque in tenuia folia redigite: Innuens, summas terram, quæ materiei nostræ fundo adhæsit, & sicca facta est, quæ nunc sese repræsentat, & tamen antea nondum conspecta, neque cognita fuit: Sed nunc est aqua & terra. Id monstrare est. Terra namque manifestata, atque duas in partes, terram & aquam videlicet, divisa est. Terra ista sumatur, vitro includatur, & balneo calido imponatur, ut in calore isto, vel coctione, seipsã solvat, in seipsa, in aquã: Id à Philosopho, in tenuia folia redigere, appel-

appellatur. Corpus enim, quod ita factum est, Philosophi Lapidem Philosophorum appellant, utpote Lapis foliorum, quo de Philosophus loquutus est. Adde de aqua nostra marina, & dein, Hæc est aqua vitæ. Eo significat Philosophus: Si terra in aquam soluta est, tunc ei aqua nostra marina potanda porrigenda est, ut cum illa sese misceat, aqua enim antea de illa destillata est: hæc aqua vitæ est, nam anima & spiritus corporis, in illa occultata sunt, aqua nostri maris nuncupatur, & nomen suum à natura sortita est, nam ex invisibili occulto mari: Philosophorum, tamquam ex mari parvi mundi, desumptum est: Labor namque noster heic parvus mundus nominatur, itaque nostri maris aqua est: Et si hæc aqua corpori addatur, & cum illa coquatur, purificetur, teratur, imbibatur &c. tunc corpus per diuturnam coctionem purificatur, atque ex nigerrimo fœtidissimo colore, in candidissimum benevolentissimumque colorem transmutatur, aqua vero corpori isti addita, omnis ista in fermentum coagulatur, cum corpore conjungitur, & in constantem Lapidem Philosophorum refertur: illo nunc utere ad honorem Dei, utilitatemque proximi.

EXPOSITIO DICTI PARMENIDIS.

Scitote, odiosi malivolique Philosophi de multis aquis loquuti sunt, de multis itidem metallis, lapidibus &c. Idque ideo, quod vos decipere conarentur. Illo vult Philosophus, Quod nobis illa ideo occultaverint, ne illa omnia omnibus manifestarentur hominibus. Nam qui ita, & secudum literam istam, laborare voluerint, (quamvis Philosophi recte vereque scripserint) seipsos illi decipient, eo, quod laborare volunt, & tamen fundamento vel scientia artis destituti sunt: & culpa Philosophorum non est, sed propria laborantiū ignorantia. Philosophi enim scripserunt de lapidibus, & sunt Lapides, & quidem montibus nostris effossi. Scribunt illi de metallis, tunc metalla sunt aquæ, sed ex nostro ære liquefacta. Scribunt de aquis, tūc sunt aquæ, sed ex nostro fonte & mari haustæ. Scribunt de sulphure, tunc

tunc sulphur album, vel rubrum est, sed ex nostro aere separatum. Scribunt de Sale, tunc etiam est Sal, sed ex nostris salinis ablatum. Illud namque noster Sol est, nostra ærugo, halonitrum, Alkail nostrum Auripigmentum, Arsenicum, venenum nostrum, medicina nostra, & id genus similia. Licet etiam omneis totius terrarum orbis res nominatent, nihilominus tamen est nostra res, & quotquot etiam illi nomina impertiant, tamen saltim res unica est. Quocirca Philosophi recte scribunt sed ij, qui quærunt, & tamen non inveniunt, intelligere id nequeunt: operationem quoque illius rei ignorant: capropter dicunt Philosophi: Relinquite Solem, Lunam, Venerem, pro nostro aere: Eo dicat Philosophus: In omnibus metallis, & terrenis rebus non dumtaxat nostro est in ære: & dum Philosophus cōcludit, & inquit: Omnis labor est naturæ, & tamen fit natura. Hoc qui bene intelligit, is beatus est artifex, & Deo grates debitas persolvat.

EXPLICATIO DICTI LUCAE.

Accipe aquam vivam de Luna: quo significat Philosophus aquam vivam. Illa in duas partes distribuitur. Primum namque aqua destillata pro Luna æstumatur: Sol enim, tamquam ignis, in ea occultatus est, & est pater rerum omnium: Idcirco cum viro comparatur, idque ideo, quod Sol in aqua est: Itaque aqua viva appellatur: Vita namque mortui corporis in aqua occultatum est. Secundo illam Philosophus aquam de Luna nominat. Observa igitur vocabulum Lunæ, Sol enim pater, & Luna mater est. Utrimque igitur exinde intelligere poteris tamquam virum & fœminam: Corpus namque sumitur pro Luna, & illa mater hac in arte est, ac destillata aqua, quam pro viro censemus, à terra sursum ascendit, ideo etam pro Luna nominatur, Lunæ enim aqua est, tamquam aqua corporis, quæ pro Luna habetur: E corpore siquidem egressa est, itaque etam illam iterum ingredi oportet, si alias ars perficienda fiet. Quapropter illud bene de viro, vel de Luna significare necessum habes: Sol enim vir, & Luna uxor est: Terra Luna, & aqua Sol est, quemadmodum satis ex hoc

hoc libro informatus es: ubique enim benedictum est.

Dumque præterea, Philosophus inquit: Coagulate illud, pro more nostro, vel consuetudine, quasi non animadvertatis, quod dicam pro nostra consuetudine: Innuens, corpori spiritum suum ad potandum præbeamus, idque unice vel sensim, ut videlicet tam diu bibat de spiritu, veluti de aqua, donec vitam suam recuperet, sanitatemque & robur adquirat, idque per calorem temperatum, quemadmodum cibus in stomacho concoquitur, & tamquam fructus adcrescendo in naturali sua statione, Nostra enim consuetudo, quod edamus, bibamus, & in temperato calore vivamus: & eo ipso corpus nostrum conservatur, & fœtor atque excrementa successu temporis hominem deserunt. Juxta eamdem illam consuetudinem concoctionemque etiam nigredo & fœtor in labore à corpore secedit. Innuit quoque ulterius Philosophus, dum inquit: An non animadvertitis dum inquam: pro consuetudine nostra: quasi dicat: Homo loquitur, ut homo: itaque hominem parabolice introducit, quod nostra opera cum humana natura conveniant, &, juxta hominum consuetudinem elaboratur. Non secus enim comparatur, veluti Philosophus ipse ait: Omne jam ante coagulatum est: quo innuit, quod lapidis nostri materia, vel ex qua ars nostra conficitur, jam ante coagulata, per operationem naturæ, & à quatuor elementis conjuncta fiet, per creationem & ordinationem Dei. Jam ante enim habet, quod habere debeat, nihil dandum, neque aliquid ei adimendum est: Sed in propria sua natura separatur, & iterum conjungitur, quemadmodum in præparatione ista doceris. Et cum Philosophus porro ait: Præcipio vobis, ut sumatis aquam vitæ, quæ à Luna descendit, & illam terræ nostræ conferte, tam diu donec albescat. Eo ipso intelligit Philosophus: Si aqua & terra à se invicem separatæ sunt, tunc siccum corpus nostra terra est, & abstracta aqua, est aqua Lunæ, & appellatur aqua vitæ, veluti antea dictum est. Id tam sæpe crebroque fieri debet adfundendo, siccando, terendo, coagulando &c. donec corpus in coctione albescat, tunc nostra est conglutinatio, quæ constans est veluti Philosophus ait, & tunc est nostra Magnesia, atque lætatur

natura naturarum. Ita ab illius ſpiritu, & corpore, res una facta, ſunt enim unum, & ab una re ſeparata, & iterum in rem unam reducta, idcirco una natura, ob alteram, lætatur.

EXPOSITIO DICTI ETHELII.

INquit ille: Coquite tam diu noſtrum lapidem, donec ſplendeat inſtar fulgurantis alicujus marmoris, tunc fit magnus, & lapis arcanus: Sulphur enim ſulphuri additum, ob proprietatem ſuam in ſe conſervans, ubi ſubintelligit: Si lapis noſter nunc ſeparatus fiet, tamquam humidum à ſicco, tunc ſiccum in fundamento pro noſtro lapide ſumitur, & niger, inſtar corui, eſt: Ille coquendus cum ſua aqua, quæ ab eo ſeparata eſt, tam diu donec nigredo ejus tranſeat, & albeſcat, inſtar candidi ſplendentis alicujus marmoris: Atque tunc eſt arcanus lapis, qui, per Dei gratiam, in coctione, in Mercurium fixatum trāsmutatus eſt. Porro arcanus ille lapis, ob ſequentes duas cauſſas. Una eſt; quod in arcano quodam loco reperiatur, de quo nemo ſibi cavet, ut in tam re vili adeo magna virtus, myſterium, & ſūmus theſaurus occultatus ſiet, ut nemo id per rationem ſuam, abſque aliquo præceptore, & magiſtri alicujus inſtitutione, vel ſingulari DEI dono invenire queat. Quocirca jure Philoſophus affirmare poteſt: ARCANUS LAPIS EST. Dumque ulterius ait: Sulphur ſulphuri conjunctum eſt, ob proprietatem ſuam in ſe conſervans, illic intelligit Philoſophus: Quando materia ſeparata eſt, utpote ſpiritus ſeorſim, & corpus etiam ſeorſim, tunc tamen ſeparata eſt: Et quamvis ibi duæ adſint materiæ, nihilominus tamen ſaltim una eſt materia, & iterum unum in corpus transmutatur: Infimum ſiquidem, tamquam corpus, eſt ſulphur, & ſupremum, ſpiritus, etiam eſt ſulphur: Atque dum ſpiritus ad corpus accedit, tunc unum ſulphur venit ad alterum, hoc eſt, ſurphur ſulphuri conjunctum, & illius eſt proprietas: Utpote, ſpiritus pertinet ad corpus, & corpus pertinet ad ſpiritum: Alterum namque altero carere nequit. Idcirco duo iſta ſulphura in natura occultata ſunt, tam album, quam rubrum, & album ſulphur in corpore

re

re nigro, rubrum vero sub albo occultatum est: Sique spiritus corpori addatur ordine, de temporibus ad tempora, dum omnino sese in corpus coagulavit, & tunc sulphur sulphuri additum, & omnino perfectum est. Nulla res peregrina illic intervenit, & hæc est illius proprietas. Quocirca nihil assumit, quam proprium suum spiritum, Corpus enim animam corporis in se conservavit, & quod è corpore extractum est, id semper unice eidem restitui oportet. Itaque nulla res magis illi tam grata, & accepta est, quam anima sua propria, proprium suum corpus, hoc est, propria sua natura, quem in finem Philosophus ait: Si id ita accumulatum est: Spiritus videlicet corpori, sulphur sulphuri, terra aquæ, & omnino album factum fiet, tunc corpus spiritum in se detinebit, nec avolabit, ut iterum à seinvicem separari possint, Et hoc modo terram Philosophorum, candidissime purificatam, habes, in quam frumentum nostrum seminamus, ut infinitum, fructum proferat.

EXPLICATIO DICTI *Pythagoræ.*

HAud immerito mireris, ob terra mirabiliaque Philosophorum dicta: quam multipliciter enim videlicet rem istam descripserunt, tamen in re ista unica omnino conveniunt, omnia siquidem illorum dicta unã ad rem respiciunt: Si modo recte observaveris, & certo veritatem deprehendes. Nam ubi dicit Philosophus: Damus vobis regimen de rebus istis, quod aqua fiet, sicca, tamquam aqua Lunæ, quam præparasti, illic autumat Philosophus; Quando artem istam elaborare velimus, tunc proprie, juxta intellectum nostrum, nos conformare debeamus: in quo si erremus, & ad scopum minime collimemus, tunc illos merito, tamquam impostores, culpare poterimus: regimen enim publice tradunt: Sin vero non collimetis, tunc saltim propriæ astutiæ, vel stultitiæ vestræ id adscribendum est, dum scripturam, juxta insana irrequietaque vestra capita, aliter interpretemini, quã illa sonat. Porro dũ Philosophus ait, quod propriã

ſuam aquam bibat:eo innuit, quando ſiccum à humido ſeparatum eſt,tunc abſtracta aqua corporis recta aqua,& aqua Lunæ eſt, quam tu præparaſti per putrefactionem,& deſtillationem. Abſtracta ſiquidem illa aqua pro viro ſumitur,& terra,tamquam corpus, pro uxore. Si igitur nunc inſeipſum aqua fuerit,tunc aquam à viro,ad aquam uxoris unice transportabis,ut in matrimonio tum ſeſe conjungant. Quo facto corpus propriam præparatamque ſuam aquam bibit,à temporibus,ad tempora,& ſemper fit purius, numquam tamen bibit amplius, donec ſupra omnem modum fiat candidum: Et illud tum noſtra calx appellatur, & aquam noſtræ calcis corpori adfunde, atque in naturali calore illud ſiccari cura: id quod tam cerebro fiat,donec ſeſe coloret,& reddatur candidiſſimum,& tunc ad album præparatum eſt propriamque ſuam humiditatem imbibit. Sin vero illud ad rubrum referre coneris,tunc illud iterum ſolvas,& coagules,non ſecus, ac cum albo etiam à te factum fuit, omni in forma, nec aliter. Et hoc,amen,amen,vere verum,ſimplex,ac rectum eſt, juxta rectum laborem Philoſophicum.

SMARAGDINÆ HERMETIS tabulæ declaratio.

DUm igitur Hermes ait: Ars vera eſt & veriſſima, eo ſignificat: Ars recte à Philoſophis tradita, ſed inſipientes ſcripturam aliter interpretantur, quam ſonat,& aliud ſumũt, quam ſumere debebant. Cum igitur errent,tunc,artem,non veram eſſe,& ſeſe à Philoſophis,qui mendacia ſcripſerint,deceptos eſſe,inquiunt, artemque ipſam non veram, ſed falſam, eſſe dicunt: laborantes itaque etiam cum ipſa arte nauci æſtumantur atque contemnuntur. Sed nemini tamen culpa imputanda eſt, quam inſipientibus ſtultis, qui Scripturam non intelligunt. Si enim artem vere inſpexiſſent, cum intellectu legiſſent, ſeque juxta illam conformaſſent, & non ſtupida ipſorum capita,propriumque intellectum ſuum,ſequuti fuiſſent,tunc

à Sco-

à Scopo neutiquam aberrassent: Dum vero errant, id ipsorum culpa fit, non philosophorum, qui veram veritatem scriptitarunt, & ars ipsa vera, nec falsa est. Et dum præterea ait: Quod sursum est, id quoque est, quod deorsum est: Eo materiam lapidis nostri significat, quæ res est ab initio nostri operis, & quod res una dividatur duas in partes, utpote in terram, & aquam: tunc insurgens illa aqua fugax, & terra, quæ in fundo hæret, fixata est. Sin vero iterum conjuncta fuerit, tunc corpus fit spiritus, & spiritus fit corpus, utpote terra fit fugax, commutatur enim in aquam, & aqua transmutatur in corpus, fit fixata. Nam, quemadmodum Philosophi loquuntur, quando corpora spiritus, & spiritus corpora fiunt, tunc in arte adstuc nihil habetis, idque ideo, quod duo ista, utpote quod sursum ascendit, cum eo, quod deorsum descendit, conjungantur, uniantur atque unum corpus fiant. Idcirco Philosophus ait, quod sursum est, id quoque est quod deorsum est; quo rem unam unamque essentiam significat, quæ miraculorum unius rei est perfectio, hoc est, Materia non est amplius, quum res unica, separata, atque adeo arcte iterum conjuncta ut numquam separetur, sed tantam virtutem operationemque pariat, ut in unico etiam momento præstet, quod sol mille quoque annis præstare nequeat, ô rem miraculosam, vilem tamen, & ab ominibus rejectam! Et cum porro ait; (Cum res omneis ab uno fient, idcirco res omneis etiam ab uno natę sunt, juxta ordinationem suam, h, e. per creationem omnipotentis considerantis Dei, exiitque à communi aliqua massa, quæ in sese omnia quatuor elementa complectitur, quæ à Deo creata sunt, & inter miracula lapis è massa natus est) eo vult Hermes Philosophus, omneis res ab una re, utpote prima essentia, natas esse, atque etiamnum hodie prima de materia nascuntur, h. e. unica massa, uniuscujusque rei enim natura est, unique tam bene, quam alteri est addita, & dum dies singuli in primam suam materiam transmutantur, tunc illico communis massa, prima videlicet materia, inpromptu est, qua in omnia quatuor elementa à Deo ordine per divinam illius considerationem ita creata sunt. Quod autem adcretionem suam habere debet, id per destillationem Solis & Lunæ

fieri oportet: Sol & Luna n. naturalis temperatusque calor est, quæ adeo massam agitat & impellit ut operari, & quodlibet, juxta suam speciem, augmentare oporteat. Anima, vel sustentatrix vero terra est, h. e. terra assumit splendorem Solis & Lunæ, tamquam temperatum calorem, eundemque liberis porrigit, ipsosque sustentat veluti nutrix infantes lactat. Et ita Sol pater, Luna vero mater est, terra sustentatrix, & massa etiam à Deo per singularem præmeditationem creata, inqua materia est: Quique illam sumere & præparare debet, is merito sibi gratuletur & gaudeat, à Sole & Luna siquidem per vaporem aliquem separatur, & illo in loco congregatur, ubi reperitur. Dumque præterea Hermes Philosophus ait: Ventus illum in utero gerit: Sustentatrix illius terra, illius vero totius terrarum orbis pater est. Si in terram transmutatur, tunc potentia illius est integra: quo innuere vult Philosophus: Quando materia nostri lapidis separatur, tunc ventus illum gerit in utero suo, veluti aer materiam transportat tamquā aqua, in qua ignis, tamquam lapidis anima, occultatus latitat, & ignis totius mundi pater est. Innuit ibi Hermes materiam, quæ ascendit, quæ in fundo, remanet, totus mundus est, quemadmodum etiam Philosophi loquuntur: Labor noster parvus mundus est. Idcirco Hermes ignem totius mundi patrem esse putat: Ignis namque Sol nostræ artis est, & aer, Luna, & duo ista, una cum aqua, de toto mundo, utpote de tota substantia, ascenderunt, & terra sustentatrix lapis est, hoc est quando terra splendorem Solis & Lunæ assumit tunc novum aliquod corpus nascitur, quemadmodum novus fœtus in utero materno: & terra Solem & Lunam in se recipit & concoquit, fœtidique suo cibum porrigit de die, in diem, eo magis magisque, idque tam diu, donec fortis potensque fiat, & tunc fœtorem nigredinemque abjiciunt, & de colore uno in alterum convertuntur: ac Sol & Luna, tamquam ignis & aer, in qua, fructum terramque promoveant, hoc est, cibate illos tam diu, donec ad maturitatem ætatemque suam perveniant, & filia nostra appellata est, atque fructus noster lapis est, qui de Sole & Luna denuo nascitur, veluti bene percipere poteris, quod spiritus, tamquam ascendens aqua indies in corpus transmutetur, & corpus

corpus denuo naſcitur,atque creſcit,& augetur veluti fœtus in utero materno. Atque hac ratione lapis de maſſa naſcitur, & qui omnia quatuor elementa in ſe complectitur, utpote de duabus partibus, corpore & ſpiritu videlicet,naturaliter naſcitur: quocirca ventus illum in ventre ſuo portat, lapidem namque de terra furſum in cœlum geſtavit,eumdemque iterum de cœlo in terram portat, & hoc modo lapis è ſupernis,atque ex cœlo, & inferius de terra ſumit ſpiritum atque regeneratus fructus fit, non ſecus ac omneis cæteri fœtus in utero materno generant,& omneis creaturæ fructus pariunt,ita etiam aer,vel ventus,lapiden noſtrum parit,non vero ſecus. Cumque porro Hermes ajat: Vis,ſive potentia illius integra, ſi in terram transmutetur, eo ipſo putat, quamprimum ſpiritus in corpus transmutetur, quod tum vim potentiamque ſuam habeat: animadvertes enim cum ſpiritus adhuc fugax,& non fixatus, ſive conſtans factus fiet, tunc in momento omne,quod operari debet, operatur, & ſi eo pervenire debeat,tunc cum illo agendum eſt,veluti piſtor cum pane agit: Paululum namque de ſpiritu ſumitur, & corpori, tamquam piſtor fermentum farinæ tribuit, traditur, & tunc fermentum illud totam ſubſtantiam in fermentum transmutat, idem quoque & noſter ſpiritus hoc eſt, fermentum noſtrum,agit,atque totam ſubſtantiam, hoc eſt, corpus, ſuam in ſubſtantiam transmutat, & ita indeſinenter fermentandus eſt, donec tota maſſa in unum fermentum redeat. Hoc ſiquidem modo corpus ſpiritum fermentat, ut etiam unum corpus fiat,& ſpiritus fermentat corpus, ut quoque unus reddatur ſpiritus:dumque iſta duo inter ſe invicem transmutantur, eodem etiam modo res omneis transmutantur,quomodo inijciantur.

Dumque idem ille Philoſophus porro dicit: ſepara terram ab aqua,ſubtile à duro,idque leniter, & magna cum arte, & tunc lapis à terra in cœlum aſcendit,ac iterum de cœlo in terram deſcendit, & potentiam ſuam è ſupernis, & ab inferiori loco, accipit: quo facto gloriam,& claritatem totius mundi habes. Quocirca à te omnis egeſtas,morbi,& languores recedent, ſubtilem nãque vincit Mercuriũ,

& omnia

& omnia dura firmaque corpora à condito mundo penetrat. Eo ipso autem idem ille Hermes innuit: Si videlicet quis laborem inchoare velit, tunc humidum à ſicco ſeparandum eſſe, veluti aquam à terra: ignis enim de aqua aſcendit ſurſum, & corpus replet, ſi illi conferatur. Et hoc ignem à terra ſeparare eſt, tamquam ſubtile à duro, aqua ſubtile, & terra, veluti corpus, durum robuſtumque eſt: Id vero magna arte leniterque faciundum, h.e. in Philoſophorum firmo, vel Balneo. i.e. tarde, inque temperato aliquo calore, neque celeriter, non nimis calide, neque etiam nimium frigide, & tunc lapis ſurſum in cœlum aſcendit, videlicet in Alembicum, & ex eo iterum de cœlo in terram: h.e. corpus à ſe invicem ſeparatur, & rurſus conjungitur, quemadmodum antea à me dictum eſt, quod ſpiritus & corpus una res fieri oporteat, id quod fit in leni aliqua coctione, aſſiduo tamen in calore, non calidus quam gallina ovis ſuis incubat, & pullos ſuos excludit: quo facto tum gloriam claritatemque totius mundi habes. Et hæc eſt hujus materiæ præparatio in vaſe, quod pro toto mundo æſtumatur, veluti hic noſter Philoſophus inquit, quod nimirum hic labor minor Mundus appelletur. Idque ſi hoc modo præparatum ſiet, tunc gloriam lætitiamque hujus habes myſterij, quam nullus homo in terra habet, neque etiam habere poteſt. Intelliges quoque quomodo mundus ab initio creatus ſiet, id in hocce labore intelligere & diſcere poteris: adhæc omneis morbos & metalla, humanumque corpus propellere potis es, nec ampliorem egeſtatem pati audebis, omneisque bonas complexiones, hujus artis beneficio, per divinam gratiam, omni in intelligentia, & ſapientia, habebis & agnoſces. Materia namque Mercurium in purum aurum argentumque commutat, omniaque dura firmaque corpora penetrat, qualia ſunt lapilli pretioſi & metalla. Et quid, obſecro, nobilius, à Deo, tibi exoptares, quam hoc donum, pro quo etiam totius mundi opes non rogare, deberes. Quocirca Hermes bene de ſe affirmare, & gloriari poteſt: *Vocatus ſum Hermes Triſmegiſtus, habens tres partes totius mundi ſapientiæ.*

ALIVD

ALIUD OPUSCULUM CUM PRIori correspondens, lectuque perutile.

PRÆFATIO.

HAud immerito omneis mirari possent, quod Philosophi, in honorem pretiosissimæ & divinæ hujus artis, quæ SECRETUM PHILOSOPHORUM dicitur, tot occulta allegoricaque dicta invenerint, ut hoc modo illa indignis minime revelaretur, id quod tamen nihil fructuosi apud arcanorum istorum discipulos operatur, cum eo ipso ad occultandam veritatem intenti fuerint. Et dum insipientes ipsorum Scipta legunt, atque audiunt, quantæ videlicet divitiæ, virtutes, & efficacias ars nostra parere possit, tunc jucũdum suavissimumque sonitum aurib. suis percipiunt, adeo ut existument sese soliis aureis insidere, cœloque meras chordas adfixas esse, unde etiam magna ars & desiderium exoritur, ut, mox ipsos Doctores futuros, sibi persuadeant, & magna miracula edere conantur, nec tamen se errare sentiunt, vel quod Philosophi ipsos decipiant, multo minus sciunt sapientes mox ab initio artis hujus fundamenta occultasse, & veritatem saltim ipsorum liberis per parabolas, & similitudines explicasse: fieri quoque haud potest, ut homo, quam diu etiam in perturbato hocce immundo mundo vivat, sensum opinionemque omnium Philosophorum explorare, multo minus ipsorum libros scriptaque cum judicio perlegere possit; multo magis vero impossibile est, ut quis ex libris & scriptis istis sufficiens fundamentum atque desiderium plenarium hurire queat, nisi Deus omnipotens ex singulari gratia, & commiseratione intellectum suum aperiat, ut videlicet naturæ proprietatem agnoscat, qua ex de Philosophorum scriptis & dictis judicare valeat; Sola siquidem natura est, quæ omnia operatur per artem in nostro Magisterio, & sola, inquam, illa rectem rei cogni-

tionem confert, qua ex nostram artem præparamus. Sic namque Bason ait: Caveto ne peregrini aliquid admisceas, talis siquidem natura est, quæ res omneis superat. Et Bond. rem istam ita explicat, atque aquam illam nuncupat, inquiens, quod integrum negotium, ejus demve totum regimen unice per aquam fiat, quæ à lapide proveniat. Et Alphidius lapidem sapientum in se quatuor naturas habere asseverat, quamlibet in propria sua essentia, & specie, diversimodo visibilique modo atque illa virtus & efficacia in nullo alio terræ est lapide. Idcirco Regius Philosophus Haly ait: An nullum alium agnoscis, qui cum lapide comparari possit, qui potentiam ista perficiendi habeat? Ad quæ Morienes ita respondet: Nullum, ait, alium agnovi lapidem, qui cum lapide comparari queat, neque tantam potentiam operationēq; habeat, in se enim quatuor elemēta visibiliter complectitur, idcirco etiam mundo, eiusdemque creaturis additur, nec ullus insuper Lapis in universo mundo reperiri poterit, qui cum illo operatione & natura, comparari possit. Quamobrem si quis rem aliam, vel alium etiam lapidem, quam huncce Magisterii supradictum lapidem sumpserit, illius opus periit, quemadmodum etiam vetus ille Philosophus Arros loquitur: Lapis, inquit, ad laborem nostrum minime aptus, & idoneus est, donec ab eo crassa terra separetur. Similiter & Morienes ait: Nisi corpus à sua crassitie bene purgaveris, tunc spiritus cum eo conjungi unirique nequit: quamprimum vero à crassa sua natura purificatum est, tunc spiritus sese eidem adsociat, & cum eodem sese exhilarat, ambo namque subtiles & puri à crassa sua natura facti sunt. Et Ascanius in Turba: Spiritus cum impuris corporibus minime uniuntur: Sin vero corpora bene concocta & purificata fuerint, & spiritus illis sese adjunxerit, tum in momento magna miracula sese repræsentant: illic namque omneis, qui in mundo sunt, colores apparent, & corpus imperfectum constante fermenti colore tingitur, fermentum siquidem illius est anima, & spiritus simul cum anima conjunguntur & copulantur cum ipso corpore, ac etiam illico cum corpore, in fermenti colorem transmutantur atque ex iisdem fit res una. Quem in finem vere dicunt

cunt Philoſophi, cum obſcuris tamen verbis, quod mariti uxoriſque fiet conjunctio, hoc eſt, corporis, & ſpiritus, ut hac ratione ab illis ambobus fœtus naſcatur, quales enim parentes, tales plerumque etiam illorum ſunt liberi: Nam homo generat hominem, & ex metallis generantur metalla, & quodlibet ſimile quærit etiam ſui ſimile.

Itaque quilibet rerum Nobiliſſimæque hujus artis imperitus naturam imitari debet: quemadmodum etiam æque neceſſarium eſt, ut naturam rei cognoſcat, ars enim naturam ſequi debet. Multi tamen reperiuntur artifices, qui neque intelligere, neque etiam animadvertere volunt, ſine ratione laborantes, & in cogitationibus ſuis confuſi ſunt, ignorantes an ipſorum ars naturæ imitatrix fiet, nec ne, quam tamen corrigere & augere conantur: Quibus de celeberrimus ille Philoſophus Arnoldus ait, quod videlicet ad artem accedant, veluti aſinus ad præſepe, qui neſcit quo roſtrum ſuum extendat: ita ſimiliter & illi ignorant, circa quæ occupati ſieut, multo minus naturæ principium, nec quomodo illam, cum arte ſua, imitari debeant, ſciunt. Conantur equidem naturæ opera perficere, ſed, abſoluto nunc opere, bene vident quid nimirum inveniant. Verum itaque eſt Proverbium: Qui ſegnis eſt ad evolvendos libros, is etiam dignus eſſe nequit ut res artis præparet, cum nullum ſiet dubium, divinam illam artem verum habere naturarum principium: Æris ſiquidem natura vera corpora in terra efficit, quædam perfecta, utpote aurum & argentum, quædam imperfecta Venerem videlicet, Martem, Saturnum, & Jovem, prout Planetarum curſus laborat & influit. Qui gitur magiſterium noſtrum perficere voluerit, vel nobiliſſimæ illius artis particeps fieri deſiderat, is noſſe neceſſum habet, quo ex ſemine iſta metallorum corpora per naturam in terra generentur, quod ſemen ex natura deſumimus, illudque per artẽ purificamus atque præparamus, ut exinde multo nobilius & præſtantius accipiamus, ut brevi tempore impura imperfectaque hominum metallorumque corpora pura & perfecta reddere valeamus. Illud vero ſemen è perfectis, puris, maturiſque corporibus extrahere nos oportet, ſi ad exoptatũ finẽ pervenire velimus atque debeamus.

Quo melius & citius igitur omnis nobilis hujus artis indagator ad naturæ cognitionem pervenire possit: Idcirco sequentem Tractatum, de principio naturæ, creatione & generatione hominum adposui, quem discipulus, & imitator nostri magisterij bene pellegere, considerare, animoque diligenter evolvere & revolvere debet, quo facto à recta via minime tunc aberrabit.

TIMOR DOMINI INITIUM. *Sapientiæ.*

OMneis equidem sapientes, & delecti præstantesque Philosophi nullum non moverunt lapidem, quin Deum omnipotentem omnium primo ex mirabilibus suis Creaturis cognoscerent, quantum quidem ex humana ratione fieri potuit: Id quod tamen nullo alio medio ac via efficere, vel explorare potuerunt, quam quod omnium rerum naturalium initium summo studio consideraverint, ex quo etiam Deum diligentissime agnoverunt. In rebus namque istis naturalibus omnipotentiam creatoris, & quam magnam virtutem operationemque, potentiam & Secreta naturæ indidisset: vere perceperunt. Qua de caussa etiam sedulo eo adlaborarunt, quomodo nimirum illa mysteria magna prudentia, in humani generis emolumentum, luce publica donare possent. Itaque etiam omnium primo rerum naturalium principium, cumprimis vero primi hominis ortum, ejusdemque mortem & interitum manifestarunt, hunc in modum dicentes:

Postquam Deus omnipotens mox ab initio ex subtili liquore: vel insensibili nebula, cujus species non humida, nec sicca, non frigida, neque calida, sed subtilis quidam vapor, qui etiam non lucidus, neque caliginosus, sed confusum chaos fuit, quemadmodum Philosophi volunt, quod Deus in primam materiam, h.e. in aquam commutaverit, dein à se invicem separaverit, & partem unam duram fieri jusserit, h.e. terram, & hoc est elementum terræ & aquæ. Postea Deus elementum aquæ divisit, aerem illic creavit, & ex elemento terræ

terræ ignem fieri curavit, hoc est, elementum ignis. Et ideo etiamnum hodie videre est, quod videlicet in primis istis duobus elementis, terra & aqua scilicet duo ultima elementa occultata sient, quæ sunt ignis & aer: in terra siquidem ignis est, & in aqua aer conservatur, quemadmodum cottidiana experientia illud satis superque testatur. Et hoc modo DEUS Pater etiam firmamentem, Solem, Lunam, & Stellas creavit, & quælibet suum in ordinem quamprimum collocavit. Dein æternus Creator animal ad propriam suam imaginem creavit, illudque ex humida aliqua terra formavit: quo innuitur, quod majorem partem de terra, (in qua ignis conservatus erat) sumpserit, illamque aqua (in qua aer conclusus detinebatur) humectarit, & hominem ex illa formaverit. Ideo dicitur quod homo quatuor ex elementis creatus, & parvus mundus appellatus fiet. Postquam autem DEUS commemorato modo hominem satis perfectum, & secundum ipsius imaginem conformasset, instar cadaveris tunc ibi jacuit, & scriptum exstat, quod illum DEUS erexerit vivumque spiritum ejusdem naribus inspiraverit, unde etiam æternus DEUS hominem, procul omni dubio Adam nominavit. Pari quoque modo DEUS omnipotens quatuor ex elementis omnia elementa, inter cœlum terramque degentia, quemadmodum etiam & omnia vegetabilia, atque mineralia creavit, & crescere jussit. Et tantum de prima creatione, qua peracta Deus omnipotens hominem Adamum in Paradysum, quem propriis manibus plantaverat, transtulit: qui tot multis elegantissimis, mirabilibus, gratissimisque floribus, fructibus, radicibus, herbis, frondibus & gramine exornatus erat, in quo homo Adam omne cordis sui desiderium lætitiamque explevit, Deique creatoris sui omnipotentiam exinde satis superque intellexit, nomen illius laudibus extulit, celebravit, honoravit, & oculis suis illic vere conspexit, quid cor ejus desideraret: nulla siquidem re tum indiguit, & tam omnium animalium, quam reliquarum etiam Dei creaturarum factus est Dominus. Quocirca æternus creator sanctis suis angelis mandavit, ut omnia animalia ad Adamum ducerent, ut ipsum pro Domino suo agnoscerent, & vicissim Adamus singulis peculiaria

ſua nomina tribuerit, ut hac ratione quodlibet ab altero rite ſepararet.

Cum igitur Deus omnipotens paradyſum ſuum tam elegantiſſime, uti diximus, exornaſſet, atque in illo omnia animalia, una cum ipſorum Domino, Adamo, ſeſe paſcere, alere, par pari ſimul ambulare (excepto Adamo; qui ſolus inceſſit,) conſpexiſſet, & procul omni dubio ſingula animalia Adamus acceſſiſſet, (quæ tamen ad illius conſpectum, præ nimia formidine, aufugerunt, neque ullam illius ſocietatem expetivit) idcirco Deus æternus Pater Gen. 1. dixit: Non eſt bonum hominem eſſe ſolum &c. & profundo ſomno hominem Adamum corripuit, coſtamque ex illius corpore, non procul à corde, deſumpſit, & proceram, elegantemque ex illa coſta uxorem condidit, quam ipſi propoſuit, & dein Adamum evigilare curavit, qua conſpecta protinus, per divinam gratiam, illam cognovit, & dixit, ut ſcimus, &c. Deus vere fœminam iſtam Evam appellavit, illamque Adamo in matrimonium tradidit, ut eam protegeret, illaque viciſſim Adamo obedientiam præſtaret, dein corporis fructibus illos dotavit, idque ſequentibus verbis: CRESCITE, ET MULTIPLICAMINI, &c.

DE ADAMI GLORIA ET præſtantia.

ET Deus omnipotens ipſis paradiſum ſuum mille annis inhabitandum conceſſit, quorum poſteri omneis etiam mille annos, cum omni præſtantia & gloria, in eodem iſto Paradyſo traducerent, & dein cum corpore & anima in cœlum, æternamque vitam, reciperentur, idque eo, quod homo tum temporis omnino purus caſtusque ab omnipotente Creatore formatus, & nulla in ipſo fragilitas conſpecta nulliſque febribus & morbis ſubjectus fuerit, &, in ſumma nullos omnino nævos in ſe habuerit, ſed totus perfectus Deo creatori ſuo gratus acceptusque exſtiterit, qui illum ſecundum imaginem ſuam creavit, omneisque fructus Paradyſi, ut de iis, una cum omnibus ſuis poſteris, veſceretur, ſolam cognitionis arborem perpetuam ipſi interdixit,

dixit, ne fructus illius commederet, idque sub æternæ mortis pœna, & tam corporis, quam animæ condematione: qui tamen, à diabolo seductus, postquam de fructu prohibito commedisset, in momento omnium rerum indigens factus est, miserum, nudumque suum corpus cognovit, & post arbores, Scriptura teste, sese abscondidit, quoniam æterni Dei pœnam jam erat promeritus, nunc quoque, ex divina comminatione, mors æterna, hominisque coporis & animæ pernicies subsequuta fuisset, nisi æterni Dei filius, Dominus & Servator noster Jesus Christus Satisfactionem promisisset, in eamdemve consensisset. Itaque Deus omnipotens hominem gravi jugo castigavit, quod factum erat de miseria, calamitate, tribulatione, egestate, & morbo, sub quo acerba mors dependet: illud Deus omnipotens Adami collo injecit, &, simul cum illo, eumdem ex Paradyso ejecit, agroque maledixit, ne imposterum suapte fructus suos profert, sed meram dumtaxat zizaniam. Cumque Adamus, jussu divino, per Angelum nunc ex Paradyso in horridum incultumque mundum propulsus, fodiendo, agrumque colendo, sese sustentare, atque in sudore vultus panem suum manducare necessum habuisset, atque, præterea, multas calamitates, cum cura & anxietate, sustinuisset, id impatienter ferens Adamus iram Dei serio perpendit, atque transgressiones suas multis cum lacrumis deploravit, Deoque supplex factus illius gratiam & clementiam imploravit, summoque studio, & absque ulla intermissione illius opem invocavit. Quo facto Deus paternum suum cor mitigavit, iramque remittendo misericordiæ suæ ita memor factus est, ut hominem ab injecto antea jugo iterum liberaverit: Centrum, jugo isti adpensum, vero, mors nimirum temporalis, ipsum semper subsequutum, & tamdem eumdem vicit atque interemit.

Verum enimuero Deus non dumtaxat Adamo pœnam mitigavit, & tribulationis jugum ipsi deposuit, verum etiam media sumministravit, quibus imposterum sese contra iminentes calamitates tribilationesque tueri posset. Quocirca eidem illi Adamo, instinctu spiritus sancti naturarum proprietates revelatę fuerũt, ut plenariam earun-

earundem cognitionem habuerit, & remedia, medicinas, curationesque ex herbis, lapidibus, & metallis præparare noverit, quibus tædium suum sublevaret, morbos à se propelleret, & denique indigens suum corpus in mediocri valetudine integrum ad vitæ suæ ultimum finem usque conservaret, qui tamen nemini, nisi soli Deo, notus est. Quamvis vero primus noster pater Adamus perfectam sapientiam intelligentiamque habuerit, & naturarum proprietates, veluti antea diximus, intellexerit, nihilominus tamen summum naturarum mysterium ipsum latuit. Quocirca Deus aliquando in Paradysum illum ad se accersivit, ipsique modo dictum illud mysterium (quod nunc Secretum Philosophorum appellatur, & solis Sapientum filiis notum est) divino suo ore ipse revelavit, idque verbis subsequentibus:

Euge, Adam, duæ heic sunt res, una fixata, sive constans, altera infixata sive inconstans & fugax est. Quam magna vero virtus, & vires in iisdem lateant, id omnibus tuis filiis minime revelabis, nihil siquidem, absque singulari caussa, à me creatum est. Idque, pro informatione tua, te latere nolui. Postquam igitur Adamus ab ipso Deo illud intellexisset, eapropter, præ filiis suis, in occulto semper habuit, tamdem tamen à Deo impetravit, ut illud, ante vitæ suæ finem, filio suo Seth manifestarit, & præparationem lapidis ipsi præmonstraverit. Et nisi miser iste homo Adamus, summum illud mysterium naturæ novisset, nec lapidem Philosophorum habuisset, non certe trecentos, multo minus nongentos, plus ultra, annos vixisset. Semper enim Anxius, & à commissis suis peccatis iraque divina in conscientia sua agitatus fuit, ut nocturnis diurnisque temporibus maledictionem Dei perpenderit, idque non saltim sui, sed omnium suorum posterorum, atque adeo totius mundi caussa, qui omneis per ipsum condemnati, & æternæ morti obnoxij fuissent. Quamobrem non immerito quis miretur, quod Adamus, post lapsum, etiam unico dumtaxat anno superstes esse potuerit, adeout exinde admiranda Dei, cœlestis nostri Patris, bonitas, & clementia, haud immerito colligatur. Nisi etiam Adamus, uti dictum, Medicinam, vel Tincturam lapi-

lapidis, habuisset, fieri tunc non potuisset, ut, (humano more loquimur) tantas anxietates, miserias, tribulationes, cordolia, infortunia, morbos, atque calamitates, alias sustinuisset. Contra omneis tamen istiusmodi casus Medicinam istam usurpavit, eadem formam suam membraque integris viribus conservavit, naturam suam exhilaravit, cor corroboravit, tristem animum recreavit, miseriam, tribulationem, anxietatemque quodammodo iterum mitigavit, mortale nunc suum corpus contra omneis morbos tutatus est, & in summa, ex omnibus suis miseriis & angustiis, illius beneficio, sese, ad extremam vitæ suæ horam usque, eripuit.

Et denique cum Adam, medicinam ipsum non amplius exhilarare, cognovisset, &, in ægritudine sua, nullam operationem, vel vitæ suæ ulteriorem recreationem, percepisset: eapropter vitæ suæ finem mortemque sedulo perpēdit, &, finito nunc temporis sui curriculo, à curatione abstinuit, & Dei gratiam imploravit, missoque filio suo Seth (cui omnia arcana concrediderat) ante Paradysum lignum vitæ sibi dari petiit, id quod tamen ipsi tum denegatum fuit. Reversus igitur Seth ad patrem denegationem istam Angeli ipsi indicavit. Mœstus igitur Adamus, morbumque suum remittere nolle animadvertens, nunc morti vicinus, filium suum Seth denuo ad Paradysum, ablegavit, ut exinde oleum misericordiæ rogaret, illudque ad se deferret, sed interim pie Adamus exspiravit. Veniens autem Seth ad Paradysum de misericordiæ oleo sollicitavit, sed jussu divino, oleæ granula ab Angelo reportavit, quæ, domum reversus, parentis sui sepulchro implantavit, & tamdem ex modo dictis istis granulis lignum crevit, in quo Dominus noster Jesus Christus, pro miseris nobis hominibus peccatoribus, acerbam mortem passus est. Licet etiam Adamo oleum illud, corporali modo datum non fuerit, lignoque vitæ in temporali hacce vita frui non potuerit: nihilominus tamen Deus omipotens ipsum, à morte sua, beavit, atque oleo misericordiæ irrigavit, id quod tantum est, Deum æternum ipsi nunc omnia sua peccata, ex mera gratia & misericordia, condonasse, nec etiam in æternum amplius illorum recordaturum esse.

Secundo Deus omnipotens etiam ſpirituali modo Adamo lignum, vel panem, vitæ manducādum porrexit, illumque aqua vitæ potavit, ut in æternum nunc ipſum nulla amplius fames ſitisque premi debeat: nunc primum ſiquidem ad ſummam gloriam & præſtantiam pervenit, nec in æternum itidem nulla calamitas, utpote fames, ſitis, æſtus, frigus, & id genus alia adverſa accidentia ipſi amplius metuenda ſunt, quibus tamen nos miſeri homines in temporali hacce vita ſumus obnoxij: In ſumma in omnem æternitatem ipſi nulla mors timenda, ſed nunc coram Deo recte clarificatus, perfectus, ſanctus & juſtus eſt. Cogitemus, & recte perpendamus igitur, quod nullū præſtantius, occultius, & ſanctius Secretum humano generi à Deo umquam datum fuerit, quod humana ratione comprehendi queat, quam æque commemoratum illud miſericordiæ oleum, & lignum vitæ, quod nobis ad animæ noſtræ ſalutem æternamque beatitudinē inſeruit, id quod etiam, præ cæteris Secretis omnibus, celebrandum laudandumque eſt. Simili quoque modo nullum præſtantius, occultius, & ſanctius arcanum hominibus à Deo umquam datum: quo homo in pertubato hocce mundo indigens ſuum corpus ab omnibus morbis & infirmitatibus tutum præſtare, atque in omni miſeria & anxietate ſeſe erigere & recreare valeat, quam, poſt Deum, unico iſto medio, quod eſt Secretum Philoſophorum, vel Medicina Sapientum. Quocirca etiam quivis prudens atque ſapiens homo nihil aliud deſiderare, vel conſcientiam ſuam amplius onerare debet, quam ut duobus iſtis commemoratis punctis pro virili potiatur; omnium primo autem ad DEUM, ipſiusque gratiam ſeſe convertat, in quo ſummum præcipuumque Secretum ſitum eſt; eo ipſo enim internus homo, anima videlicet, in perpetua gloria conſervatur, qua de nunc, pro tenuitate atque ſimplicitate mea, pauca attigi.

Et hic rectus ſapientum fons, & nulla res amplius in terris eſt, quæ cum illo comparari poſſit, quam unica quædam æterna res, quo quis mortale corpus, in miſera hacce miſeriarum valle, ab accidentali morbo tutum præſtare, ab omni egeſtate liberare, clarum, purum

per-

perfectumque, ad finem usque, conservare, præ omnibus malis accidentalibus casibus custodire, adhæc imperfecta metallica corpora, perfecte atque in aurum melius commutare, quam natura in terra coquere potest, Cum ita illud summum in mundo secretum fiet, quod haud inconcinne cum creatione comparatur: idcirco hancce, de creatione, informationē sicco heic pede præterire nolui.

Nunc vero ex Philosophiæ fundamento meum consensum, pro Philosophorum more, breviter indicabo, quod æque cum creatione & generatione hominum cōvenit, cujus rei omneis Philosophi testimonium perhibere necessum habent. Quocirca, in nomine SS. individuæ Triados, & in emolumentum omnium credentium Christianorum, mysteria Philosophorū & hinc inde dispersos sermones explicabo. Et primum quidem ita: Postquam in creationis regimini perceperitis Deum (exornato nunc omnis generis germinibus, herbis, radicibus, floribus, frondibus, grāmine, tamquam vegetabilibus, animalibus, & mineralibus itidem, Paradyso suo) æternum creatorem beneplacitum in eo habuisse, iisdemque omnibus ita bene dixisse, ut singula, quodlibet quidem juxta speciem suam, semen fructumq; suum proferre necessum habuerint, solo homine Adamo excepto, qui (id nostra est materia) de se solo nullum omnino fructum generare poterat, & si natura cursum suum etiam in illo absolvere debuisset, ut & ipse quoque familiam suam propagare potuisset, tunc iterum ab illo separari, eidemque iterum addi oportuit, videlicet Eva illius, veluti antea indicatum fuit, quodque nihil aliud denotat, quam si Materia nostra adhuc crassa est & integra, tunc tam diu nullum proferre fructum potest, donec illa dividatur, & crassum à subtili, vel aqua à terra separetur: aqua vero pro Eva, vel spiritu, & terra pro Adamo, aut corpore æstumatur. Et quemadmodum mas in partu tamdiu est mortuus, donec cum fœmina concumbat: tam diu quoque terra est mortua, donec, si vitam consequi velit, aqua illi addatur, qua de terra, vel corpus, vitam suam iterum adipiscitur. Idque idem est, de quo Hermes antiquissimus ille Philosophus loquitur, mortuum scilicet iterum vivificari, & infirmū sanū fieri oportet.

Necessum igitur est, ut corpus & animam conjungas, & ita inferius sursum convertitur, hoc est, Corpus fit spiritus, & spiritus fit corpus. Id tamen non ita intelligendum, quod spiritus suapte in corpus, & corpus sua sponte in spiritum convertantur, sed conjungi ambo necessum habent, ut spiritus, tamquam aqua, corpus, veluti terram, solvat, hoc est, resuscitet, & vicissim corpus spiritum, tamquā aquam, adtrahat, sesequc tam diu uniant, donec una Massa fiat: hoc est, terra ab aqua emollitur, & aqua à terræ siccitate induratur, veluti pueruli, in plateis ludentes, testantur, qui, sumpto sicco pulvere, illum cum aqua conspergunt, pultemque, vel amalga, ex illo conficiunt: unde etiam Philosophi inquiunt, laborem nostrum puerulorum lusum esse, quo in mors unius est vita alterius: vel induratio unius emollit alterum, nihilque est aliud, quam corpus & spiritus, quæ duo unius ejusdemque naturæ, & una de matre sunt. Quem in finem Philosophus Hermes ita loquitur, vel exclamat potius: ô naturam fortem, vincentem, transcendentem, & naturam exhilarantem: aqua namque fortissima est Natura, quæ transcendit, & fixam in corpore naturam excitat, hoc est, lætificat, qua de re dein plura audietis (moram non ægre feratis) Quemadmodum igitur dictum quod Adam, hoc est, corpus absque Eva in partu fiet mortuus, hoc est, absque spiritu: Quocirca exinde notandum est, quando aqua de materia nostra destillata fiet, quod tunc corpus in fundo alembici mortuum & ægrum in partu suo fiet, ideo quod illi spiritus, vel anima subtracta, & de eo egressa est, corpus quoque omnino nigrum, venenosum, & lethale est, quemadmodum à Philosophis describitur. Sin quis igitur corpus iterum resuscitare, & à nigredine & fœtore suo purificare velit, ut ad generationem aptum idoneumque fiat, tunc extractus sudor (anima) ipsi restituendus est, hoc est, spiritus Eva sua, ut corpus animam complectatur, & in illa, ut concipiat, operetur. Senior ait, quod supremus fumus ad infimum fumum reduci debeat, & divina aqua est rex de cœlo descendens, reductor animæ ad corpus suum est, quod demum à morte sua vivificat. Bene vero notetis quod in corpore sal fixum, sive constans, occultatum fiet, illud in eo conclusum

ſum eſt, non ſecus ac ſperma maſculinum in Adamo occultatum erat, quod ſpiritus, tamquam Eva, attrahit. & prægnans fit, quod tantum dictum eſt, ſperma corporis, quod ſal fixum dictum eſt, per propriam ſuam aquam, quæ de illo ſeparata fuit, è corpore extrahitur, ut etiam ſubtile & fugax fiat, & cum ſpiritu in cœlum aſcendat, atque tunc fixatum fugax factum, vel mortuum reſuſcitatum, &, veluti dictum, confeſſa natura exhilarata eſt, atque à ſpiritu ſuo vitam recepit: Idcirco etiam à Philoſophis viva aqua à viro nuncupatur, nam à corpore, tamquam viro extrahitur: Eo fine Lucas Philoſophus præcipit, ut videlicet ſumatur, &, juxta naturæ conſuetudinem coquatur. Alii Philoſophi corpus nigrum ſolum appellant, idque ſequentibus de cauſſis, quod ſal fixum, veluti fructus, in corpore inviſibiliter occultatum eſt: Alij nigrum coruum nuncupant, in quo alba columba occultata latitet, & aquam, è corpore deſtillatam, vocant lac virginis, quo alba iſta columba ex nigro corvo elicienda fiet: aliisque multis nominibus à Philoſophis res iſta appellatur, quemadmodum ipſorum ſcripta illud ſatis ſuperque teſtantur, plura idcirco, ea de re, ut dicantur minime neceſſum eſt.

Et comemoratum in modum aqua à corpore amplectitus, & ſperma corporis, hoc eſt, Sal fixum, operatur in aquam ut exinde concipiat & prægnās fiat, aqua enim ſolvit corpus, & in deſtillando particulam de ſale fixo ſecum per alembicum ducit, atque per deſtillationis repetitionem, aqua iterum atque iterum craſſior fieri incipit. Quocirca in repetitione ſive reiteratione multum certe ſitum eſt, à Philoſophis quoque laudatur, qui dicunt, ne labor iſte alicui crearet moleſtiam. Hermes, ea de re, ſic loquitur: Eum viderem quod aqua ſenſim craſſior, & durior fieri, inciperet, gaudebam, certo enim ſciebam, ut invenirem, quod quærebam, & conſequerer, quod deſiderabam. Aqua igitur corpori affundenda cumque eo digerenda, ut corpus ſolvatur, & iterum detrahenda, ut corpus coaguletur: atque hoc modo corpus bene teritur, & per lotionem purificatur: id quod ſæpius fieri oportet, atque quidem tam diu affundendo, & detrahendo, donec omne ſuum ſal, vel potentia, atque efficacia

e corpore extracta fiet: idque ex eo cognoscitur, si aqua alba & crassa, atque in frigiditate coagulata, instar glaciei, dura fiat, in caliditate vero, veluti Butyrum, liquescat, & nihil amplius à corpore solvat, tum remanens corpus removendum, superflua enim pars materiei est: Unde etiam Philosophi dicunt: In præparatione removemus, quod superfluum in eo reperitur, & de re unica nostrum efficimus magisterium, ubi alias nihil aut addimus, vel etiam detrahimus, nisi, uti dictum est, superfluum: abundanter namque habet, quid habere debet, & aqua, quæ alba foliataque terra à Philosophis appellatur, sumi, & Mercurio vivo inijci possit, & tunc in bonum constansque argentum transmutatur. Sed multo altius nobiliusq; quiddam hac in aqua occultatum est, quod, absque omni cura & molestia, extrahi poterit: Si enim eo res redeat tunc nemo amplius dubitet, quod desiderium suum non consequatur: aqua enim crescit, & adcrescit, tamquam infans in utero materno, Quemadmodum enim infans primo in vase matricis crescit, in forma veluti sperma aliquandiu crescit, & deinde in carnem & sanguinem transmutatur, hoc est, in crassiorem materiam, postea siquidem membra primum formantur: ita etiam & hæc aqua crescit: primum, in albo suo colore, dein à naturali calore movetur, ut indies crescat ulterius, & se ex uno calore in alterum commutet, non secus ac infans, à naturali calore matris suæ, in carnem & sanguinem transmutatur. Dein si materia rubescere incipiat, tunc magnum conspicitur gaudium, intellige quando infans membra vitamque sortitur, tunc videndum quid fieri debeat. Itaque hoc mysterium in natura occultatum est, & per naturam progressum suum habet.

Atque commemorato modo, de conjunctione viri & fœminæ, nunc docui, hoc est, corporis & spiritus, de imprægnatione aquæ, & finis est primæ combinationis, & albedo materiæ ex nigredine, hoc est, ex corpore, extracta: nec amplius heic requiritur, nisi mora, & patientia quemadmodum Morienus ea de re loquitur. Hæc coagulata aqua tecta alba foliataque terra est, in quam nos Philosophus aurum argentumque nostrum seminare jubet, ut centum fructuum

millia

millia ferant, & clara Fontina, cujus Comes Trevisanus mentionem facit, in quam Rex ad lavandum ingreditur, qui si in balneo sedeat, tunc nullus minister ad illum ingrediatur, sed Regis vestimenta interim custodiat, donec Rex totam Fontinam exsiccavit, & tunc rex omneis suos ministros Dominos faciet, ut potentia, potestate, & Domino robore & virtute itidem ipsi Regi similes futuri sient, dum prima vice Fontinam ingressus est. Verum enimuero Rex nunc triplici dignitate magis, quam antea, exornatus est: triplex enim diadema gerit in capite, &, carbunculi amethystizontis colorem æquantia, vestimenta gestat, sub quibus indusium puritatis, & vinculo justitiæ est circundatus, atque tam honorificentissimus Rex vitæ est, cujus dominum nemo mortalium in terris ex cogitare potis est. Quocirca ad latus illi locanda est pura castaque sponsa, quæ ex ipsius semine procreata fiet, ut illam agnoscat, & in illam operetur, ut à duobus illis multi liberi nobiles gignantur. Rubedo in albedine occultata & conservata est, quæ non extrahenda, sed leniter coquenda est, donec perfectam rubedinem consequitur. De ista albedine Turba ita loquitur: Si vos scrutatores post nigredinem inveniatis albedinem, tunc certi estote, quod post albedinem rubedo sequatur; rubedo enim in albedine occultata est, quæ non extrahenda, sed, donec rubescat, leniter coquenda est.

Quæ nunc dicta sufficiant.

HER-

HERMES.

SCITU NECESSARIA EST COGNItio Principij tam naturalium, quam artificiosarum, errum. Qui enim verum ignorat Principium, is quoque & finem minime adsequitur.

DILECTIO DEI, ET PROXIMI SVI omnis sapientiæ est perfectio.

DILIGERE DEUM SAPIENTIA SUMma,& tempus possessio nostra.

CVI NVNC SVMMA GLORIA &c.

FINIS.

DE

DE LAPIDE PHILOSOPHICO

TRACTATUS

EXIMIUS, A GERMANICO QUODAM PHILOSOPHO, A. C. M CCCC XXIII. SUBSEQUENTE TITULO FACTUS ET CONSCRIPTUS.

VERA PHILOSOPHIÆ DOCTRINA de generatione Metallorum, veraque illorum origine, luce publice donata.

FRANCOFURTI,
Apud HERMANNUM à SANDE.

Anno M DC LXXVII.

CAPUT I.

Uum omneis res temporales originem, statum, essentiamque suam ex terra sortiantur juxta ordinem temporis, quas cœlorum influentiæ, astrorum, Planetarumque, quales sunt Sol, Luna, & cæteri, ac quatuor qualitates elementorum tam in: quam etiam externe absque ulla intermissione commovent, eo ipso producuntur omnium crescentium, durantium, generantiumque rerum singulę peculiaresque species in propria sua substantia, quemadmodum illud ab initio creationis ab Altissimo, hoc est, à Deo creatum constitutumque est. Iccirco nemo contradicere poterit, quod videlicet metalla suam originem ex terra sortiantur, in una singulari & propria materia collecta confluxerint ex quatuor qualitatibus, vel proprietatibus quatuor elementorum, cum impressione metallicarum virium, vel spirituum, & in sua Universalitate, ab influentiis astrorum & planetarum, ad id inservientia: quemadmodum illud egregie describunt naturales Doctores, præsertim vero Aristoteles lib. 4. Meteor. dum ait: quod argentum vivum communis omnium metallorum fiet materia. Verum, profecto sciendum est: In natura primum est Materia, qua de jam dictum est, in unum accumulata quatuor ex elementis, idque solumodo juxta cognitionem & proprietates naturæ, quæ materia à Philosophis appellatur Mercurius, vel argentum vivum: imperfectum tamen adhuc est, ob sulphuream superfluamque terrestritatem, quæ nimium fæculenta, limosa, & comburibilis est: & ob superfluam itidem aquositatem, quo omnia in unum collecta sunt ex quatuor elementis, per operationem supremorum planetarum. Et istiusmodi Materia à sulphurea calidissima terra, & aquosa substantia

mixta est,ut etiam, dicta ista ex caussa, non inconcinne à Philosophis imperfectum sulphur appellari posset.

Quum vero Natura omni tempore ad summum pervenire allaboboret, & ad illum finem,ad quem à rerum omnium Creatore ordinata est:iccirco etiam minime cessat,ut videlicet in imperfectam materiam reducendi occultum, cum hinc inde volutatione quatuor qualitatum omnium quatuor elementorum donec operationes suas perficiat: & accidentali æstu Solis, naturalique calore ante dicta ista materia movetur,una cum sulphureitate, adeo ut exsurgat in meatibus, & terræ venis in vapore & fumo. Sin igitur nunc istiusmodi vapor, vel fumus non erumpere possit, sed conclusus fiet: nihilominus tamen sæpius penetrare necessum habet limosas terrenasque aliquas pinguedines,& impuras sulphureitates,quæ sunt in archivenis terræ: & quanto magis autem ista Materia superfluitatum, peregrinarumque impuritatum, adtrahit, tanto magis etiam impura fit. Et hoc etiam in caussa est, quod tam diversos colores lucretur, qui saltim excogitari possunt, antequam ad puritatem propriumque suum colorem perveniat.

Natura siquidem iis in finibus optumam operationem habet metalla & mineras perficiendi, ubi efficaces, sulphurei, & Mercuriales spiritus & vapores,vel fumi in unum conclusi sunt: & quælibet qualitas quatuor elementorum peculiarem suam habet operationem & immutationem in congregatione terræ aut materiæ ex illis, ob externum æstum Solis, terræque sulphureæ, quæ in illis operantur. Quocirca Materia ista sæpissime resolvitur, & coagulatur, quatenus aut magis pura,vel impura ascendit,ad quod sane multum temporis, nec pauci anni requiruntur. Nec naturæ est impossibile, quod omnia etiam metalla aufugiant, antequam ista Materia ad summum, hoc est,aurum perveniat: Idque ex eo bene liquet, quod plura æra, vel metalla,in una minera,vel terræ vena, reperiantur: quod sane ita velim intelligas: In ascensione sulphureorum Mercurialiumque istorum vaporum à præcedente Materia commiscentur, & per coctionem uniuntur: & sin sulphurei isti spiritus terreni, crassi & impuri,

puri, æstus Solis vel minerę, vero nimis fiet efficax, materia, antequam à crassitie sua purificetur, atq; separetur, tunc cum crassa ista sulphureitate indurescit, & in sulphur naturæ redigitur, quod ad metalla pertinet: & si tamdem argentum vivum induratum fiet, tunc informatur cum forma unius ex metallis, si ista accumulatio & congelatio inserviat per influentiam alicujus Planetæ, qui in congelatione ista præ cæteris penetrat cum proprietate sua in mixtis qualitatibus: Natura siquidem primo operationem suam perficit in conjunctione, vel unitione quatuor elementorum, qua ex Materia, vel corpus exoritur, quod tum absque omni medio, cum forma informatur, quæ ad mixtionem istam pertinet, juxta influentiam unius ex Planetis. Quælibet namque influentia peculiarem suam habet operationem in qualitatibus elementorum, ex quibus dein etiam propria forma sequitur. Ita fiunt cuprum, stannum, plumbum, ferrum & argentum vivum: quamvis multa descripta reperiantur, quomodo eorumdem mixtio esse debeat, nunc ab impuro sulphure, nunc ab impuro infirmoque argento vivo, ad quodlibet metallum singularis sua forma, & genus: nihilominus tamen mixtio ista Naturæ non est incognita: quocirca uniuscujusque metalli generationem, cumprimis imperfectorum in specie non descripturus sum. Verum, ut ut fiet, natura nihilominus non desistit in imperfecta ista metalla operandi, dum adhuc in terra conclusa sunt, donec summum optumumque finem adprehendat, qui ipsi à Deo deputatus est, in metallis istis separandi impurum à bono argento vivo, atque à puro suo sulphure, donec ad aurum penetret.

Sin autem istiusmodi vapores pure & clare, cum interna, subtili, pura, candidaque terra eleveturu, absque mixtione crassarum, terrenarum, sulphurearumque limositatum, atque vapores isti vi erumpant, nec bene conclusi fient, antequam in naturæ sulphur indurati fuerint, & calorem vel in excessu vel defectu habuerint, tunc argentum vivum manent, nec ullum ex illis fit metallum.

Sin vero purum istiusmodi argentum vivum elevetur sine crassa aliqua commixtione in pura aliqua minera, tunc in purum, album-

que naturæ sulphur induratur, post exiguum calorē, quod ad argentum pertinet, dummodo etiam cum forma argenti informetur, quo ex itidem aurum fieri potest, quam ex aliis metallis, nisi æstu suo destituatur, vel naturalis operatio illi non adimatur. Sin autem virtus majoris naturalis caloris ad argentum istud vivum accedat, antequam ad finem suum formatum fiet, in formam argenti scilicet, adeo ut in purum rubrumque Naturæ sulphur redigatur, tunc citius ex eo aurum, quam argentum fit, & in eo manet perpetuo, quam finis fiet, ad quem natura laborando tendit.

Argentum vivum, cujus modo mentionem fecimus, omnium metallorum mater est, ob frigiditatem humiditatemque suam: & si purum, atque ab omni superfluitatem separatum fiet, tunc nulla amplius crassities eidem commisceri potest, adeo ut iterum in imperfectum aliquod metallum retro redigatur. Natura namque non retro laborat, nec etiam est materia, quæ ad impuram aliquam formam spectat, qualia imperfecta metalla sunt. Sed sulphur omnium metallorum pater est, ob æstum siccitatemque suam: Juxta istam differentiam observetur, quod argentum vivum in subsequente capite describatur.

CAPVT II.

Est itaque omnibus in metallis verus Mercurius, rectumque sulphur, æque tam in imperfectis, quam perfectis metallis: Saltim contaminatus & impurus factus est in imperfectis metallis, & quæ sola perfecta maturatione destituuntur. Et ex iisdem caussis ad aurum argentumque redigi possunt, h.e. ut ab aurea, vel argentea natura, quæ in illis est, separetur impuritas, qua cum inquinata fuerant, & forma auri, vel argenti iisdem ingeratur. Ideo enim à natura avulsa sunt, quod sublata effossa fient ex naturalib. meatibus, mineris, & terræ venis: iccirco etiam nullam amplius operationem in se habere possunt, quasi adhuc sub terra latitarent: nihilominus tamen, quantum quidem in ipsis est, perfici cupiunt.

Ad naturalem istam proprietatem etiam Veritatis spiritus, qui omnem

omnem veritatem artemque Philosophos docuit, istis imperfectis metallis formam vel medicinam faciundi monstravit, qua omnis eorundem impuritas removeri possit, & perfecta natura, vel Mercurius in ipsis occultus in aurum, vel argentum, perpetuus & constans formatus, quam in aeris terra factus fuerit.

CAPUT III.

IN præscripto isto capite formæ, vel Medicinæ alicujus facta mentio, qua imperfecta metalla impuritatem à perfecto Mercurio separare, & cum ista forma auri, vel argenti, in perfecta metalla redigi possint: nunc tempus monet ut etiam de forma & Medicina arte faciunda aliquid in medium proferamus.

Omneis Philosophorum libros eo refertos deprehendo, dum dicunt, artem Alchimisticam, vel suam artem, solam esse in auro, argento, & argento vivo, si illa ad originem suam reducta fuerint, quam fortassis ante aliquot annorum millia, & antequam metalla facta fient. Naturalis siquidem labor semper procedit, non autem retrocedit. Quocirca etiam varii modi tentantur, utpote: dissolutione in aquis fortibus, & amalgatione auri vel argenti vivi, aut argenti, & argenti vivi, illaque ad principium suum reducta esse autumant. Verum in ipsa rei veritate longe à scopo aberratum est. Si enim aquæ immergatur, vel quis aquam ex illis distillat, aut si argentum vivum ex illis sublimatur, vel eidem fumum permittit, tunc metallum totum iterum reperitur, quomodo illud fuit impositum. Nihil itaque est, quod singularis ista forma eidem inferatur, quum non prima forma naturam & speciem in metallo destruat in proprietate sua, quomodo bene demonstrat Aristoteles, inquiens: quod metalla non immutentur, nisi in priorem suam materiam reducta fuerint.

CAPUT IV.

EX dicta ista præcedentis capitis caussa invenire licet, quod ars Alchimistica non fiet in auro, argento, vel argento vivo. Quod vero

vero libri & loquutiones Philosophorum non, præ mendaciis, curentur: icecirco in sequente Scripto videre est, quomodo videlicet intelligendum fiet: Ars nostra in auro, argento, & argento vivo est: Ut autem heic prætercam, atque in primo ulterius loquar, & demonstrem, quod ars non fiet in argento vivo, aliisque imperfectis metallis ex ipsis producendi primum Philosophorum initium vel rectum perfectumque Mercurium, qui in istis impure sulphure occultatus & coagulatus est, tali videlicet modo, quomodo paullo ante diximus, per fortes aquas, & amalgationes, vel alio in modo, quo una ex parte purificari, & alium in splendorem redigi possint.

Neutiquam vero recta est substanta prima originis, aut Mercurii, iccirco frustra ars in metallis quæritur: Ubi simul observes, an commisceantur metallorum duo, tria, vel quatuor, & simul fluere permittantur: nihilominus tamen alterum alteri opem ferre nequit, quæ illi origini, ejusdemque perfectioni inserviret, quatenus quodlibet alterius auxilio indiget. Et licet etiam auro imperfectum aliquod metallum addatur, nihilominus tamen aurum constantem suam perfectionem minime deserit: Ipsi enim nihil deest, nec superflui quiddam penes se habet, ut imperfecto metallo aliquid communicare posset: Et licet id etiam esset, ut imperfecta metalla virtutem illius assumerent, nihilominus tamen inconstans atque culpabile fieret. Frustra igitur ista forma & Medicina in metallis quæritur, quæ perfecto, in metallis concluso, Mecurio operam suam commodaret.

CAPUT V.

PORRO etiam in Philosophorum libris scriptum legitur, argentum vivum, & sulphur esse omnium metallorum originem: Quocirca multi, & omneis ferme Chymici, dum manifesto nomen argenti vivi reperiunt, illud vulgare argentum vivum esse autumant, quod tamen nullo modo esse potest: Imperfectum enim metallum, & quasi à principio exortum est, quo de alia metalla facta sunt: quamvis pauca de illius generatione scripta sient, idq; ideo, quod nomen sulphuris, vel

vel Mercurii, uſurpetur à Philoſophis, ſupra ipſorum rectum perfectorum metallorum initium. Et niſi ille nullum metallum eſſet, tunc etiam inter metalla nihil reperiretur, quod reſpōderet influentiæ Planetæ Mercurii, utpote aurum Soli, argentum Lunæ, & ita quodlibet, juxta proprietatem ſuam, planetæ ſuo, à quo proprietatem ſuam accepit. Quum enim unum metallum fiet, eapropter etiam & cætera metalla originem ſuam de eo minime conſequi poſſet, multo minus eorumdem perfectio per eumdem, vel ab illo ſortiri potuiſſet, cum tamen perfectus illius Mercurius abundantia in eo ſcateat, tam bene, quam etiam in cæteris. Multo adhuc minus illud fieri poterit cum commixtione ſulphuris, quod tamen contra impuritatem, & imperfectionem metallorum eſt de ſuperflua ſulphureitate: id facile aliquis tueri poteſt: Nam cui metallo ſulphur admiſcetur, illud multo, quam erat antea, fit impurius, & fortaſſis una in parte, vel etiam omnino deſtruitur.

CAPUT VI.

IN Scriptis ſuis Philoſophi adhuc ulterius aſſeverant, argentum vivum, vel Mercurium eſſe ſpiritum metallicæ naturæ & proprietatis adcumulatum ex quatuor elementis per Planetarum influentiam, operationemque Naturæ in terra: & ex eo fieri poteſt aurum, argentum, vel aliud ſeptem metallorum, quatenus ipſi in coctione ſua aut puri, vel impuri admiſcetur, juxta Planetæ alicujus proprietatem, qui tum in naturali iſta coctione per influentiam ſuam cæteros perrumpit, quo de ſupra facta mentio.

Quocirca inſipientes Chymici dicunt: Spiritum iſtum eſſe argentum vivum, quod plerumque omneis norint homines ex rebus illis, quod ſeſe cum omnibus metallis commiſceat, quodque molle, & fugax fiet. Sed & heic à vero nimis aberrant. Nam cur ideo nullum metallum eſſet, quum fugax fiet? Simili quoquo modo, eadem de cauſſa, ſtannum, plumbum, & cætera, nulla metalla eſſent, quum etiam forti in tentatione ignis non permaneant, quamvis unum altero fiet conſtantius. An etiam, eamdem ob cauſſam metallorum origo

esset, quod facile cum cæteris commisceatur: tunc quoque & cuprum esset æquius illorum initium, quum tamen cum argento, vel auro mixtum constantius apud illos permaneat, quam argentum vivum, eo, quod liquefactionem & malleum admittat. Sed & ideo nulla finalis compositio facta est, quum à se invicem iterum separari possint: multo minus per commixtionem argenti vivi, quum multo facilius à metallis sese sejungi patiatur, quam nullum reliquorum omnium. Solummodo autem fit ista Unitio, vel mixtio metallorum, ex sua origine, in qua conveniunt. Nunc vero manifestum est, quod sæpius triplicia, vel plura etiam, metalla commixta reperiantur, in verum judicium, quod in principio suo res una fient, & saltim ad summum, hoc est, aurum per naturam in peculiari sua Minera reducta fuerint, nisi natura fuisset detenta à crassa, sulphurea, arsenicali, & terrena impuritate, quæ apud metalla reperitur, si metalla exinde purificentur, liquefiunt, multique fœtores, sordes, recrementa ab iisdem defæcentur, idque ab uno magis, quam ab altero. Et si Natura in operatione sua non abbreviata fuisset, per effossionem perfectę maturitatis, aut si operans æstus, metallicæ vires & vapores supra dictę materiæ, nimis tempestive ebullierunt per terræ venas: quocirca etiam ista in forma permanere coguntur, quam arripuerunt, & nunc non amplius, per Naturæ operationem ad summum, hoc est, aurum, penetrarunt, quum ab ista operatione nunc avulsa fient. Iccirco ibi incipiamus, ubi natura cessare necessum habuit, impurum abstergamus, id quod etiam ipsa Natura fecisset, si conclusio montium, vel metallorum, & venæ terræ similiter arcte conclusæ fuissent, nec perrumpere potuissent impuram sulphureitatem abstersissent, Maternam vel originem maturassent, & coxissent, juxta rectam divisionem, & mensuram juxta longitudinem idonei temporis, quæ ad operationem suam pertinere videbantur: & tunc ex illis nullum aliud metallum, nisi aurum factum fuisset: Natura siquidem in illa operari non desistit, dum adhuc sub terra latitant: nihil insuper ipsis quoque decidit, quam aqua, quæ apud illa superflua reperitur, & impuritas, cujus gratia auri formam non queunt per naturam adprehendere,

dere,nisi ista impuritas probe separata fuerit: qua de tamen in capite secundo non pauca adtigimus.

CAPVT VII.

QUum itaque finalis ista unitio metallorum, vel eorumdem perfectio in ista commixtione non quærenda, dum undique ipsorum origo, primaque Materia, per naturalem congelationem, propriamque formam, conclusa est, unumque alterum solvere non possit,quam quantum res quælibet admittit, sive pura, sive impura siet, tunc in specie sua permanere discupit,quatenus illam natura cõplexa est, nisi à contrario supereminentiore destruatur, quum metalla omnia unius communisque fient originis, tamquam ab uno patre, & matre nata, atque solummodo per accidens alterius cujusdam formæ,vel speciei,separata,non autem in prima materia. Et,ea ipsa de caussa, omnium ipsorum prima Materia vel Origo, una res est, quæ, per naturæ operationem,per fluxum coaluit,quæ semper purissimam formam desiderat, quam ex propria sua, naturalique pro conditione, habere debeat. Et hæc est auri forma, summum & optumum, quod ad Metallicam naturam spectat. Si itaque pura istiusmodi forma, quæ per artem, mediate natura, præparari potest, imperfectis metallis addatur, tunc impurum imperfectorum metallorum superatur. Non enim impurum,sed pura materia illi est similis: Prima siquidem est forma ad quam Materia ista facta fuit: Iccirco par cum pari, tempore incomprehensibili, conjungitur, impurum separant,quasi dicant: An tu venisti, quod meum est, & quod ad me spectat: Si quis autem exinde arguere conetur, quod forma ista aurum esse debeat, quod vulgo notum est: id nihil est: licet proprium corpus siet metallorum, ex vulgarium materialium metallis, & forma auri, per naturam unita, & formam illius extendere nequit,ad informanda aliarum materiarum metalla. Illorum enim non plura sunt, quam saltim eorundem propria materia, quam illa arripuit, qua de informatur; ad quam extensa est, & non ulterius ad totam commu-

Rr 2 nem

nem omnium metallorum materiam. Et hac ipsa de caussa forma ista per artem præparata multo melior digniorque habenda est quam aurum, quanto præstantior est, & vulgarem istam omnium metallorum materiam ad aurum informare poterit.

CAPVT VIII.

EX ordine nunc commemoratis rebus naturalibus quilibet, rectæ veritatis Alchymistæ ignarus, sententias & loquutiones Philosophorum pro fabulis, & mendaciis, immo pro impossibilitate quadam habere posset. Eapropter, veluti supra tibi promisi, explicabo tibi, quomodo videlicet ars fiet in argento vivo, auro, & argento. Item in argento vivo & sulphure, atq; qua ratione eorumdem Mercurius fiet spiritus. Exordior itaq; ab argento vivo, vereque tibi affirmo, quod omnia, quæ de argento vivo scripta reperis, non de communi argento intelligere debeas, quod metallorum unum est, sed ad illud, quod omnium metallorum origo, &, sua in Natura, nullum omnino metallum est: Metallicæ quidem naturæ & proprietatis est, per influentiam Planetarum ex quatuor elementis in unum redactorum. Si enim metallum esset, tunc forsitan non esse potest origo metallorum. Res ita, argentum vivum commune, longe est alia. Neque nimis calidum, neque nimis frigidum, neque nimis humidum, neque nimis siccum, sed pari ratione simul temperatum est. Et quando argentum vivum perfecte maturum est, & calor externus accedit, qui in illo operatur, tunc incomburibiliter invisibiliterque avolat, iccirco etiam in ipsa rei veritate à Philosophis spiritus appellatur. Nominari quoque posset anima, quum pernix, vel agile, attamen essentiale fiet.

Vocatur, præterea, etiam corpus, dum comprehensibile, & visibile est: Si enim externum frigus ei accedit, tunc, præ frigore isto, in manens corpus congelatur, & tria illa, Spiritus, Anima, & Corpus in eo sunt nunice, res unica, & omnium quatuor elementorum proprietates in se continent. Si enim extrinsecus humidum fiet & frigidum, tunc appellatur aqua, vel argentum vivum: ob internum suum calorem vero aer nuncupatur: Sin extrinsecus calidum siccumque adpareat,

pareat, tunc ignis vel sulphur: ob internum frigus autem, terra nominatur. Et hac ratione argentum vivum, & sulphur omnium metallorum una sunt origo: non tamen ita intelligatur, quod sulphur singillatim, vel eodem modo argentum vivum sumendum siet, quæ sunt vulgaria, & in unum commisceatur. Nihil istud est. Argentum vivum & sulphur, quo de Philosophi loquuntur, per naturam miscendo accumulatum est, & expressum, primo in speciem formamque argenti vivi, quæ humida & aquosa est: Secundo, per assiduam coctionem in speciem & formam sulphuris redigitur, quæ sicca est & ignea.

CAPUT IX.

SIn autem solummodo heic de Philosophorum argento vivo & sulphure loqui velim, quæ potentiam formamque omnibus metallis tribuunt, tunc sane omneis apud omneis Scriptores aliud scriptum nihil deprehendo; quam argentum vivum, gravem limosamque esse aquam, cum subtili admodum alba terra mixtam, fortissimaque commixtione tam diu coctam, donec humiditas cum siccitate, parem naturalem in Unitionem, sese commutaverit, unum in corpus simul confluxerit, &c. ope accidentalis frigoris, quatuor Elementares proprietates similiter temperatæ, unam in substantiam formatæ coagulatæque fuerint. Et hæc est omnium perfectorum Chymicorum materia, si per coctionem idonei caloris perfecta fiat, & purificetur, superflua viscosa terrena sulphureitas separetur, una cum supervacanea comburibili argenti vivi aquositate, adeo ut una sola, clara, pura, æternaque substantia ex duplici ista substantia, proprietate sulphuris, & argenti vivi fiat, in se habens omnium purissimum argentum vivum, & sulphur. In arte, operatio Naturæ est persimilis, quamobrem recte vereque Philosophi loquuti sunt: Ars nostra, inquiunt, est in argento vivo, auro, & argento: Eorumdem siquidem initium simile est argento vivo: intellige in specie, dum natura in eo elaborare incipit, & commutat in matellum, quod in naturali lenique suo calore sublimavit & purificavit invenis rupium vel metallorum per purum

CAPUT X.

ANte præscriptum Philosophorum argentum vivum non ideo est illa forma (qua de dictum est) imperfectorum metallorum. Nisi enim addantur aurum & argentum, tunc primo est solummodo in sua essentia, & prima origne, neque habet vires Metallicas, spiritus, colorem, & indurationem auri atque argenti metallis tribuendi, quamvis illius naturalis proprietatis fiet: Eamdem tamen nondum operative habet, nisi corroboretur matureturque in ipsa coctione additamento, & argenti. Exempli gratia: Prima metallorum origo, tam in Natura, quam etiam in arte, similis est aquæ: & si crocum cum aqua commisceas, tunc unum cum altero commiscetur, & aqua croci colorem sortitur atque si modo dicta ista colorata aqua alteri alicui aquæ commisceatur, tunc & illi eumdem colorem adtribuit, quem à croco antea acceperat. Sin itaque prima origo, vel argentum vivum non tingatur auro & argento, fixumq; reddatur cum constante eorumdem efficacia, tunc etiam nullum colorem communicare, neque sese cum aqua, vel origine, imperfectorum metallorum commiscere poterit. Juxta proprietatem enim suam est spiritus & fugax, & si imperfectis metallis adponatur, tunc originem vel aquam eorumdem assumere nequit, quæ una ex parte permanens & constans est, ob suum sulphur, quod illam coagulavit. Sin vero origo fixa facta fuerit cum additamento auri & argenti, tunc permanens ęternaque aqua est: quę si cum imperfectis metallis commisceatur, tunc eorumdem originem & aquam assumit, atque sic inter se invicem commiscentur: tunc necessario comburibile & impurum, ignis beneficio, ab illis recedere cogitur. Et quanto minus origo, vel aqua ista, aut Philosophorum argentum vivum, constantem, permanentemque potentiam, sine additamento auri & argenti lucratur: tanto minus etiam aurum & argentum solvitur, & ad primam originem perducitur, quo de supra cap. 4. dictum, absque commixtione argenti vivi, vel Mercurialis aqua, qua de etiam supra facta mentio, Et in ęo verum est dictum, quod Haly Philosophus loquitur:

Spiritus,

Spiritus, inquit, non coagulatur, intellige argentum vivum, nisi corpus prius dissolvatur, puta aurum & argentum: atque in eo tempus non est indifferens. Tum enim aurum & argentum spirituale fluxumque factum est, & extendi potest ad communem omnium metallorum materiam, quatenus Metallicæ vires & spiritus argenti vivi eo altius magis magisque cum eo coagulati & uniti sunt: idque unum, absque altero, perficere nequit, veluti etiam supra, cap. 5. innuimus. Et quamvis forti in igne fluat, nihilominus tamen primum corpus, (Nota) si iterum refrigescat, neque commutatum est in consistentem spiritualemq; essentiam: neque itidem unitum est illo cum medio, quam crocus cum aqua, si aliam aquam largiri debet. Itaque nulla vera ars in Alchymia est, quam solummodo in argento vivo: & profecto in argento vivo omnis supra dictæ formæ potentia consistit: Quo si quis careat, ille quoque seminea virtute auri & argenti carere necessum habeat, qua de in terra crescunt.

EPILOGUS.

SAtis superque dictum est, quid videlicet argentum vivum, vel omnium metallorum origo siet, quo sine nullum metallum, tam in natura, quam in arte, perfectum fieri potest. Verum nondum tamen notum est, ubi quærendum, & inveniendum illud siet. Illud autem Philosophi summo studio celant, & occultant, adeo ut multis ex millibus ne unus quidem à Deo eligatur, ut cognoscat modum quærendi illius argenti vivi Philosophici. Et quamvis multi multa de illo scripserint: nihilominus tamen singularem aliquem reperio Philosophum, qui de eo sic inquit: Deum ab initio creasse terram planam, simplicem, pinguem, atque admodum frugiferam, absque silice, arena, lapidibus, vallibus & montibus: sed, per Planetarum influentiam, & Naturę operationem, terram nunc commutatam esse in varias formas, extrinsecus quidem duris à lapidibus, altis montibus, & profundis vallibus: Intrinsecus vero rebus raris, & coloribus, quales sunt æra septem metallorum eorumdemve originum: & iisdem cum rebus terram omnino ex prima sua forma emigrasse, idque factum esse subsequentes ob caussas.

Primo

Primo, quod terra crassa, magna, profunda, lata, & ampla creata fuerit: iccirco etiam per cottidianam æstus Solis operationem in ea factum esse ebullientem, ferventem, vaporosumque calorem, qui universam terram, ad abyssum usque, penetraverit. Terra siquidem in se ipsa frigida, & non absque interna humiditate aquæ est, & exinde penetrantem Solis æstum excitasse fortem fumum, vel vaporem nubilosum, & aereum, qui omneis terræ inclusi fuerint: successu temporis illorum multos factos esse, & denique adeo fortes, quod illos terra diutius in se cõtinere non potuerit postquam naturaliter sursum penetrare voluerint, & denique in illis terræ locis, ubi eorum multi congregati fuerint, partem telluris accumularunt, unam quidem partem huc, alteram alium in locum, atque hac ratione multos monticulos, colles, profundasque valles excitarunt, illis potissimum in finibus, ubi tales montes collesque facti sunt, ibi quoque & terram æstu, frigore, & humiditate coctam, elixam, mixtam, temperatamque fuisse, ubi simul optumum æs, vel metallum inveniri. Ubi vero terra plana fiet, ibi istiusmodi fumi, & vapores minime tales tumulos excitarunt, præsertim locis lutosis, pinguibus, & viscosis: iccirco humiditatem è supernis terram penetrasse, qua de iterum mollem factam, &, massarum instar, firmiter simul cohæsisse, quæ tamdem, per Solis æstus expressionem, longe tempore post, eo magis magisque firmata, indurata, cocta, & tamdem in durissimas lapideas rupes commutata fuerit. Quæ autem terra adhuc frugalis, mollis, tenuisque fuerit, vel ubi arena parva, vel glarea, aut lapilli, instar uvarum cohærentium, remanserint: illam terram, nimia præ pinguedine, nimis macilentam fuisse, & paucam humiditatem habuisse: quocirca etiam non sufficienter simul coqui potuisse, atque hac ratione, minus adtritum legumen, aut farinaceam, non sufficienter humectatam massam permansisse. Nulla enim terra in lapides convertitur, nisi ex pingui viscosaque aliqua terra, & humiditate bene commixta fiet. Post aquæ expressionem enim, æstusque solaris, pinguedo terram continere necessum habet, alias mollis fragilisque permanet, & à se invicem iterum avelleretur: Quodque non perfecte durum factum fuerit, id adhuc

hodierno noſtro tempore, per aſſiduam naturæ operationem, ſolisque æſtum in duros firmoſque lapides converti poſſe. In terra inſuper ſupra dicti fumi & vapores, qui prima vice ſeſe dediderunt, ex quatuor elementorum qualitatibus, tenaciter includuntur, atque per naturam influentiaſque Solis, aliorumque Planetarum, eorumdemve operationes coquuntur. Si, porro, aquoſos illa humores apprehendit cum pura, ſubtili, terrenaque aliqua ſubſtantia, tunc Philoſophorum argentum vivum operatur: Sin vero ad igneam terrenamque duritiem redigatur, tunc Philoſophorum ſulphur operatur. Et, profecto, præmiſſus modo ſermo iſte nobis, quærendi, inveniendique argenti vivi, vel artis noſtræ originis, viam promonſtrat: & quamvis argentum illud vivum in æris fodinis, copioſe reperiatur, nihilominus tamen à perpaucis hominibus cognoſcitur: Non eſt argentum, vel aurum, aut vulgare argentum vivum, nec ullum metallorum reliquorum vel ſulphuris, aut atramentum ſutorium &c. Sed Philoſophus ait: Vaporoſa eſt ſubſtantia ex quatuor elementis, aquoſa, atque pura: Et licet apud omnia metalla reperiatur, nihilominus tamen apud imperfecta immaturum eſt. Iccirco certiſſime in illo aere, ubi aurum & argentum invenire licet, quærendum eſt. Cumque porro dicat: Si hoc argentum vivum ad duritiem ſuam redigatur, tunc eſſe illud Philoſophorum ſulphur, idque haud aliter, quam per aurum & argentum, fieri poteſt, quæ apprehendit, &, ſimul ſublimatur, atque coagulatur, idque per naturalem ſuam coctionem aſſiduam, à Solis æſtu, & in propria ſua Minera.

O Pater Cœleſtis, monſtra hoc argentum vivum
omnibus iis dumtaxat, quos jubes viam
tuam ingredi.

F I N I S.

DE

De

LAPIDE PHILOSOPHICO PERBREVE OPUSCULUM,

QUOD AB IGNOTO ALIQUO GERmanico Philoſopho, pene ante ducentos annos, conſcripum & LIBER ALZE nuncupatum fuit, nunc vero in lucem editum.

FRANCOFURTI
Apud HERMANNUM à SANDE.

Anno MDC LXXVII.

LIBER ALZE, QVOD HVJUS OPVSculi nomen est, initium.

SI quis interrogare volet de ordine, heic qui tangitur, cur videlicet reverendissima ALZE Medicinæ non anteponi debeat, sed primo Luna, dein Sol, & alii Planetæ, cum quibusdam aliis, veluti sequitur, & vice tertia Medicinæ Lex, ut hoc modo dubio satisfiat, in tali modo, quum finis verus dignior fiet, quam principium: atque quoniam res istæ album, rubrumque faciant, nec rubrum fieri potest, nisi album præcedat: & tunc ita ait Simon Philosophus: Scitote, nisi lapidem album facere velitis, quod rubrum facere non possitis: Et per rubrum cæteri Planetæ uniuntur, & Medicina incustodita incedit, nisi Ordo iste cum albo & rubro observetur: adeo ut primo ponatur Luna, & fiat, cum albo, Elixir, quod est album Lunæ ad album Mercurii ex corporibus venit ad rubrum: Quo de artis hujus Philosophi loquuntur, quod rubrum in albo occultatum jaceat, illudque tam diu extrahere non audent, donec omnino rubrum fiat. Ita, vice secunda, agi poterit cum Sole, & à Sole Medicina perficitur, absque aliorum Planetarum adminiculo. Ex quo colligere potes, cur videlicet Medicina ultimo ponatur, adeo ut à Patre procedat Filius, & ab illis duobus Spiritus Sanctus.

Qui igitur nunc aures ad audiendum habet, is audiat, & spectabilem percipiat Philosophiam in libro, Turba Philosophorũ dicto, ubi legitur: Scitote, quod nulla vera Tinctura fiat, nisi ex ære nostro. Quo de nos, cũ explicatione aliorum Philosophorum, sensus nostros ad æs nostrum collocare cogitamus, nostramque conjunctionem, quæ aqua & Mercurius appellatur: quo de ait Eximenus: quod ex elementis nihil fructuosi fiat, absque conjunctione & regimine. Æs

Lucas album æs nominat, variisque nominibus ab aliis Philosophis insignitur, idque variorum colorum ergo, quos sub ipso labore sortitur: atque etiam ideo, quod invidi impiique ęs coram hominibus occultant, eoque homines decipere possint, quemadmodum Hermogenes ait: Et Pythagoras inquit: Licet illi multa nomina tribuantur, tamen aliud nihil est, quam vera res & unica idque per naturæ suæ transgressionem. Invidi insuper, illud nomine omnium corporum indigetant, utpote nummum, plumbum, cuprum &c. quoniam colores habet, & Elixir fit. Similiter & Lucas ait: Multis rebus non opus habetis, sed solummodo re unica. Diamedes, & Basan inquiunt: Cavete, ne ad rem unicam peregrinum quiddam adducatis: Metallorum namque natura est res unica, quæ res omneis alias antecellit, & superat. Ita totum opus, & ejusdem regimen nihil aliud fit, quam aqua, hoc est, unum cum hac re, quod aquam corrigit: alias nihil fit, quod quæritis: Synon ait: Percipite, posteri, quod sulphur, & æs ex una re fiet, & in quatuor mutatur. Lucas ait: Æs album tam diu coquit, donec seipsum generet. Ita conjunctum perfectum fit in omnibus quatuor elementis: Item, quod illud monstret, cum generatione, vitam & animam. Ita omni tempore res una & sola est, & non multæ, aut plureis: atque res fit ex tribus utpote: de anima, corpore, & spiritu, infusionem vero Vegetabilitatem nomino: Homo ex eo est, & hoc est vita illius post Deum. Ita æs ab humiditate spiritū accipit, à quo vires suas recipit, &, instar aliarū rerum, augetur. Ad hæc loquuntur Philosophi: Si æs sæpius occæcatur in coctione sua, tunc melius fit quam antea: & si æs corpus habet & animam, hominis instar. Itaque corpus unum alterum non penetrat, sed natura animæ, quæ agilis est, corpus penetrat & tingit. Anima, in eo occultata, appellatur sulphur, & in quatuor corporibus occultata est. Quatuor corpora mas & masculus nominantur, & liquefactionem absq; aqua denotant, & aqua fit ex nostro ęre. Arisleus inquit: Observate aquam quæ ex eo exiit, hoc est, aqua permanens: Recipe humiditatem, quam à se rejicit: Ita dicunt alii Philosophi: Sume aquam cum ejus sociis, & exsiccetur cum illo vapore, qui illi similis & in sua aqua coaguletur.

Aqua

Aqua ista etiam venenum nuncupatur, & similis est alicui partui & vitæ, ideo quod fiet anima, & à multis rebus extracta. Illius siquidem Tinctura illarum rerum vita est, ad quas ingreditur, corporibusque damnum, à quibus trahitur: Illius potentia spiritualis sanguis est, qui si cum corporibus teratur, tunc illa transmutat in spiritum, atque in unum transmutantur atque commiscentur. Corpus illud spiritum ad se trahit, & vicissim spiritus Corpus in tingente aliquo spiritu, quemadmodum sanguis. Omne siquidem quod habet spiritum, illud habet quoque & sanguinem, veluti Philosophi loquuntur. Si itaque venenum corpus penetret, tunc ipsi immutabilem colorem præbet, & tunc corpus animam numquam à se divelli patitur. Si enim fugiens tergum obvertit, & fuganti illum fit obvius, tunc fuga ipsius evanuit. Et exinde sequitur veritas, quod natura sui simile apprehenderit, tamquam amicum, & inter se invicem coalescunt: & ex mixto Saturno nobilissimus color existit, qui non commutatur, nec ignem fugit, non secus ac anima in corporis interiores partes transit, corpusque retinet, & tingit. Quumetiam illa ipsa aqua frigidæ naturæ fiet, à superfluo igne tum cavendum erit: ille hostis est frigoris, si prima ipsius humiditas facta fuerit, quemadmodum ait Fictus Philosophus.

Et mas vocatur spiritus, & Agens, quod haberi nequit, nisi ex fluente corpore. Idque ita intelligatur de humiditate, quomodo sequitur: nimirum quæ fit, quam diu duo conjugati legitimo modo copulantur, usque ad album. Scire cupis ultra quando corpus fluat in ipsa coctione? Audite, quid Bonellus dicat: Si videtis nigredinem in aqua natantem, tunc corpus admodum fluxibile factum est.

Ante dicta ista duo, corpus, nimirum, & spiritus, habent etiam tertium, hæc ipsorum res est, & corpus nominatur: Vocatur quoque rotunda aliqua nubes, mors itidem, nigredo, utpote tenebræ & umbra, plumbum cinereum, vel æs, aereum & subtile, ab eo quod ab illo nascitur, & perficitur, & nuncupatur aurum, quod in corpore Magnesiæ occultatum fuerat. De eo dicitur: Extrahito de splendore umbram illius. Et idem illud est, quo de multi loquuti sunt. Tria sunt

quæ

quæ verum æs conjungunt, upote: Corpus, Anima, & spiritus. Iccirco haud immerito cum ovo aliquo comparatur, ac etiam ita nuncupatur: Quemadmodum enim ex tribus, ex quibus ovum conjunctum est, pullus nascitur: ita quoque Alchymia nascitur ex supra dictis istis tribus, id quod in Turba multi Philosophi testantur. Mas, vel aqua, etiam appellatur natura: Aqua enim est natura, quæ elementa in corporibus, cum ipsorum regimine superant, & tamen iterum copulat, atque in unum reducit. De aqua ait Fictes: ô naturam hujus rei, quomodo illa transmutat corpus in aliquem spiritum! ô mirabilem admodum naturam! Quomodo venit, & adparebit sola, res omneis vincit, & est præstans, amarum, acerbumque acetum, quod aurum ad spiritum merum redigit. Absque isto aceto nihil fieri potest, neque rubrum, neque nigrum, vel album. Et scitote, quando cum corporibus commiscetur, tunc corpus commutat in aliquem spiritum, idque igne quodam cœlesti, & Tinctura immutabili, quæ nequit destrui &c. Scitote quod, ad originem commixtionis, pura justificataque elementa in levi quodam igne colligantur, fortis tamen ignis tam diu præcaveatur, donec elementa in unum reducantur, seque interea in leni quodam igne sequantur & complectantur. Scitote etiam quod unum alterum comburat atque consumat, & unum, vice versa, alterum confortet, atque, apud ignem perseverare doceat. Elementa quoque, diligenter cocta, lætantur, & in pereginam aliquam naturam transmutantur, ideo quod adfluxum, tamquam caput, & influxibile est humiditas, crassum siccumque corpus est spiritus: tingens vero spiritus fortis apud ignem athleta est. Iccirco dicunt Philosophi: Inverte elementa, tunc, quod quæris, invenis. Elementorum inversio autem est humidum siccum facere, fugax fixum: & vir cogit conjunctum, ut se ipsum pariat. Multi dissectiones istas inquirunt, & nonnulli reperiunt quidem dissectiones, quæ tamen ignis necessitatem tolerare nequeunt. In illo siquidem pauciores fiunt. Nostræ autem dissectiones, quæ ex venerabili lapide conficiuntur, majus ignis onus tolerant, & numquam ab illo ad paucitatē rediguntur: Cum igne siquidem sustentantur, quum nulla mater infantem suum occidat,

occidat. quem tamen alimentavit. Unicæ itidem res ſunt, quæ, tam in: quam etiam extrinſecus, rubrum albumque faciunt. Primum, tardo lentoque aliquo igne, idque bonitatis ſuæ fit initium, veluti Philoſophi loquuntur. Si illum nunc natum videas, tunc obſerves quod albedo in corpore nigredinis occultata conſervetur. atque tum albedinem à nigredine abſtrahere neceſſum habes. Sin itaque album adpareat, memento tunc, quod rubrum in albo occultatum latitet. Quo animadverſo extractionem illius intermittas, & coctionem inchoes, donec omnino rubrum fiat. Nec mireris, quod æs noſtrum à Philoſophis variis nominum generibus inſigniatur, utpote Anima, ſpiritus, & Corpus. Appellantur namque ſæpenumero fratres, &, quum matrimonio conjunctis æquiparentur, conjugales Socij, inquit Geber: Aliquando ſolummodo appellatur ſpiritus, vel dumtaxat corpus. Obſervandum igitur, niſi illorum quodlibet in aquam commutetur, tunc opus minime perficitur. Quocirca ignis flamma corpus penes ſe tolerare, & debilitare neceſſum habet, donec omne in aquam convertatur. Illa vero non nubium aqua, veluti inſipientes loquuntur, ſed, juxta Philoſophos (quos legiſſe debebant) permanens aqua eſſe debet, quæ tamen abſque ſuo corpore permanens eſſe nequit: Ita ait Hermogenes: Sumite occultum ſpiritum, neque illum ideo vilipendite, quod cum fratre ſuo magnam exerceat potentiam, Idque rectam Tincturam adfert, ſi cum ſocio per omnia unitus ſiet. Nominatur quoque acerbiſſimum acetum, quo elui debet, donec craſſum fiat: Idque nihil eſt aliud, quam labor muliebris, & Luſus puerilis, veluti Socrates ait. Arcanum ſiquidem iſtius operis à viro & fœmina proficiſcitur, & maritus ab uxore tingibilem ſuum ſortitur ſpiritum. Sin itaque vir & uxor nunc conveniant, tunc fœmina non fit fugax: Et ſi conjunctio transmutetur in rubrum, tunc de eo fit theſaurus mundi, veluti Synon ait; Si aqua tranſit in corpus, tunc illud primo in terram, dein vero in pulverem & cinerem commutat.

Tunc labor evanuit, & lapis à natura ſua in ſe Tincturam habet in corpore Magneſiæ. Quem in finem Philoſophi dicunt: Fili, ex-

trahe è splendore umbram suam. Itaque labore indigemus, & exercitatio nobis est utilis, veluti videmus, quod infantes primum modico lacte, adultiores vero facti majore cibo nutriantur: Ita etiam cum hujus lapidis labore comparatum est.

Nam Geber inquit: Adde ad id laborem, ut Tinctura fiat melior, magis quidem, quam illi natura tradidit, ut deinde fieri queat Elixir. Et hoc modo circa Medicinam est: alias Alchimia nihil est aliud, quam ars, quæ illi inservit, ut nimirum essentiæ 7. Planetarum, vel metallorum corrigantur, quæ præservat cujuslibet forma post naturalem peractionem. Est insuper Alchimia occultatum aliquod regimen, quod ex Philosophorum manibus accipimus, quasi ad id prompti natique liberi. Dein & aliæ Alchimiæ explicationes sunt, antequam ad laborem lapidis nostri perveniamus. Observa: Qui artem istam quærit, is caveat, ne in magnos errores incidat, eo, quod Philosophi lapidi nostro multa nomina indederint, idque ideo, quod varios colores repræsentet, quotquot etiam quis excogitare posset, quemadmodum antea scriptum est: & ea quoque de caussa, quoniam de quatuor elementis præparatur. Lapis sua aqua teratur, ut totam humiditatem imbibat, & potentiam suam sumat apud certamen ignis, in eoque tam bene, donec pulvis fiat, instar combusti sanguinis, & naturam ignis superat. Lapidem istum quærunt Reges, nec tamen illum inveniunt, sed saltim illi, quibus à Deo datur, & publice pro pecunia venditur, id si hominibus innotesceret, illud mendacium esse dicerent: Et si potentiam suam scirent, tunc illum non contemnerent: Idcirco Deus coram mundo occultavit: & qui in eo laborare nititur, is prius cogitet, quo fundamento niti velit, ne in cassum laboret, & tempus sumptusque perdat. Nos saltim nostro de lapide loquamur, qui lenem ignem desiderat: & si aliquot dierum intervallo moriatur, quemadmodum homo in sepulchro suo, tunc illi à Deo spiritus ipsius restituitur, morbum ejus tollit, illumque purificat.

Dein in pulverem comburitur, qui bene miscendus, & humiditate potandus est, adeo ut fiat instar combusti sanguinis. Hermes ait:

ait: ô qualem naturam cœlestis veritasis! ô quam fortem naturam, quæ aliam naturam vincit, seque cum illa exhilarat. Et illud spirituale est cui à Deo traditur, quod natura ipsi tribuere nequit: Quocirca illam honoremus; nihil siquidem in natura tam est nobile, quam vera Tinctura, cui nihil est simile: & si cum corporibus suis fluida fiat, tunc summum opus profert. Tinctura enim illa superat, quæ illi commiscentur, & tingit illa suo cũ labore: Et quæ extrinsecus alba facit, illa & intrinsecus quoque omnino alba sunt, primo leni quodam igne, si cum nostro lapide laborare velit. Uno namque opere, & via, una cum re, unaque missione totum opus peragitur, omnisque puritas est unica. Illud percipe juxta sententias Philosophorum, quomodo videlicet opus, dividatur, utpote terere, coquere & iterum ita; nec tibi id molestiam tædiumque aliquod adferat.

Dein, diviso ita opere, tunc misceto, coquito, assato, calefacito, albificato illud: Et illorum nomina permulta sunt, quæ tamen uni subjacent regimini: Et si Philosophi scirent, quod una dumtaxat coctio sufficeret, tunc tot multifaria dicta non usurparent. Postea dumtaxat unus labor est, & nemo ad utilitatis fruitionem pervenire potest, nisi diligentissimo cum laboris regimine, nec absque divina permissione comprehenditur. Ne idcirco laboris impatientes sitis, & regimen nunc secunda, nunc tertia vice, donec Rex coronetur, & tunc ingentem mercedem reportabitis. Interrogate dein, quam carus noster fiet lapis, si illum pauper, æque quam dives, habeat.

Quocirca multi in egestatem redacti sunt, quum, quod Philosophi honorant, illud insipientes contemnant: Et adiuro vos: Si illum Reges & Principes noscerent, nemo nostrum illum umquam consequeretur. Unum saltim vas ad totum opus laboremque requiritur, quod lapideum fiet, nec ignem exhorrescat.

Ita æris nostri pondus à corpore comprehendendum est, quod dumtaxat purum, crudum, hilare, & rectum fiet, instar viri cœli, quemadmodum Philosophi loquuntur. Vas alembico imponẽdum, ubi flammæ aliud ad vas reverberant. Apud vas ignis adsit, & bene obseratur, ut hac ratione Socium suum penes se retinere posset, eumdemque albedinem suam accendere permittat, veluti Lucas ait.

Nostro enim vasi imposito, æri ignis addatur, quum ex elementis absque permixtione & regimine, nihil fiat, ideo quod nascatur ex sanguine. Sin itaque vir & fœmina, intra quadraginta noctium spacium, convenerint: tunc mittitur semen cum humiditate, & calore, ipsique Deus ad calefactionem multum sanguinis largitus est: quod semen si ad fœtum nascatur, tunc primum pauco lacte, modicum apud ignem, sustentatur: & quando adultius illud fit, tanto fortius etiam corroboratur. Ita opus sequendum est, & absque igne nihil fit: Præ nimio autem ignis fervore, tunc combutitur: Ignis igitur modicus fiet, instar caloris solis. Idque fiat sub vacuo aliquo vase paucis cum prunis: dein eo magis magisque, donec alembicus bene exsiccetur, & aquositas in opere adpareat: aqua tamen Sola sufficit, quæ res omneis coagulat, & figit, quemadmodum Democritus ait. Nominatur quoque spiritus à spiritu, sulphur à sulphure, Argentum vivum ab argento vivo. Appellatur etiam vapor, ille enim socium illius penes se retinet. Ita opus nostrum nihil est aliud: quam terra, & vapor: & si de duobus loquor, tunc cogito de quatuor, quæ omnia una te indigent, qua Natura, omnem naturam vincens, extrahitur. Natuta namque, suam ob naturam, sese exhilarat, & Natura vincit naturam, & naturam in se retinet, & tamen una alteri non adversatur, sed una altetam in se complectitur, qua alteram antecellit, & aquam Philosophi purificantem aquam nuncupant.

Prima glaciei aquæ pars universale purificat à corruptione, & liquefactio in igne sæpius renovari debet, dum prima nigredo fit. Dein altera nigredo supervenit & tunc cogita quod rubedo, post albedinem ex nigredine extrahatur. Nigtedo enim medium est inter fugax & non fugax, & paci bina ista restituit. Idcirco operis clavis absque nigredine revelari nequit: Et quam diu nigredo durat, fœmina Imperat, donec albedo accedat: & id prima lapidis nostri potentia appellatur, optumumque acetum dicitur, quo de loquuntur: Acetum est aqua, quæ introducit colores in quodlibet metallum, & in lapides influxibiles. Caveto autem ne acetum in fimum commutes, quo de Avicenna ait Naturalis æstus, in humida corpora

pora

pora operans, primo adfert nigredinem: dein nigredinem detrahit: tertio albificat, quemadmodum in calce videre est. Et ita res omneis in opere nostro prima vice nigræ, dein albæ, fieri, & denique in pulverem redigi necessum habent. Postremo pulveri anima restituenda est, idque forti igne: atque tum ignis nascetur, quem sua conjuge dignabimini, ne tamen comburetis illum: Sed ambos tam diu coquite, donec nigrescant, dein albæ, tertio rubræ, & denique bonum venenum fiant, idque omne fit divisione aquarum. Divisis itaque nunc aquis, tunc materiam & vaporem coquito, ut coaguletur, & albus lapis fiat, & tunc aquæ divisæ sunt. Dein sequitur aliqua mortificatio, hoc est, exsiccatio, & etiam nubes, vel fumus appellatur. Fumus suis cum fecibus melius coagulatus, vivus fit albus, & album æs assato, ut se ipsum pariat. Sin itaque nigredo evanescat, tunc spiritus restituitur, spiritus vero non moritur (neutrum enim corrumpitur) sed corpus & animam vivificat. Et quo melius æs nostrum purificatur, & coquitur, eo crassius fit, & in lapidem redigitur, dein confringitur, & forti in igne assandum est, ut fiat instar combusti sanguinis: Si tum corporibus adponatur, illa in aurum tinguntur, & tunc Philosophi de eo, tamquam aliqua radice loquuntur: Sumite omni Tincturæ suam potentiam, & ad radicem res omneis stabiliuntur: Idcirco loquuntur Philosophi: Qui hac in arte naturam cognoscit, is laborem tam diu toleret, donec Deus ipsius desiderio satisfaciat. Notandum porro est: Quod corpus sine terra degit, & Tincturam sumit, illud, fratre suo, majores vires habet. Omne siquidem, quod cum illo miscetur, illud superat, & ad colorem suum reducit, veluti Sapientes dictitant. Siccus ignis tingit, aer confirmat, aqua alba nigredinem abluit à corporibus, terra consistit, & Tincturam recipit. Coctionem vero Philosophi diversimoda sub specie complexi sunt. Observabis tamen Hermetem, dum inquit: Quod toties renovandum fiet, donec in conspectu adpareat. Obverte quod iste modus totius operis fiet stabilitio: dein in diversimodos colores transmutatur, absque tamen rubedine, quæ postremus finis est. Nec errabis etiam; postquam album factum fuerit: Aucto enim regimine & pulverisato,

verisato,tunc jam est apud rubedinem. Ante dicta aqua omnia transmutat corpora in spiritum,etiam crassa corpora, quæ non istiusmodi naturam habēt,illaque tam diu mordet,donec à natura comprehendantur. Scitote,nisi corpora tam diu imposueritis, donec moriantur, & ipsorum anima extrahatur , tunc iisdem nul'um omnino corpus tingere poteritis: nihil enim tingit, nisi & antea tinctam fuerit. Si corpus fluxū fiat, & comburatur, tunc ad generatorem suum sese flectit & subtilis Magnesia fit aerea, & ad terram vertitur,quæ illam spiritualem facit & vivificat. Ante omnia vero scias, quod laboris species primum nigra fiat, dein coloris citrei, tertio rubra, sed non rectæ rubedinis, sed sæpius fit coloris Citrei, & dein iterum rubescit. Idque omne fit antequam recta albedo accedat, colores vero, ante albedinem, ne multum cures, minime enim constantes sunt.

Ex hisce colligere nunc potes, quod opus nostrum ab auro proveniat, quod in Magnesia occultatum, & ex uno sulphure à sulphure, & à Mercurio ex Mercurio factum est, fitque res una. Hoc noster lapis est, atque una in via, unoque in in labore fit. Omneis itaque falsi Chymici insipientes decipere intermittant, præsertim cum multiplici sublimatione & destillatione, & dicunt quod falsum est. Taceant & illi , dicentes quod opus nostrum à Basilisci pulvere proveniat. Scias tempus laboris, &, quum annus quatuor partes divisus fiet, opus hoc in hyeme inchoandum est, quæ humida est: & tum humiditatem extrahamus usque ad Ver, quod virescit, ut tunc nobis etiam colores leni quodam in igne sub labore adpareant. Dein ad æstatem progredimur, & tunc opus forti igne pulverisandum est; Ultimo ad autumnum accedimus, & tunc, fructibus maturescentibus, ad nobilem operis rubedinem pervenimus. Nec motus stellarum, Planetarumque curandi sunt, quemadmodum in quibusdam libris lectitavi. Nostra siquidem veritas corporalis quædam res est, in qua, quem quærimus, spiritus latitat, cum quo tingimus, & vitrum facimus ut malleum patiatur, & à Chrystallis carbunculos. Hæc Elixir nostri particula, instar guttæ pluviatilis, mille tingit partes, adeo ut omnia prospere succedant.

Et

Et denique de summa medicina aliquid etiam dicemus: Cumque homo Nobilissima Creatura siet, in cujus gratiam commodumque omneis res cæteræ à DEO creatæ fuerint, adeo ut nulla res terrena cum illa comparari possit: Idcirco, ut florentem ætatem suam conservare, omneis morbos à se depellere, futurosque præcavere queat, summo studio prospiciendum supra omneis mundi divitias. Nostum enim Elixir omneis Medicinarum præparationes Hippocratis, Avicennæ, &c. antecellit, & publice lepram curat: Conficiendum enim est à nostro spiritu potabile Antidotum. Et quemadmodum corpora metallorum apud ignem in ordinem rediguntur, purificantur & sanantur: ita quoque multo magis homini naturalis illius calor restituitur, renovatur, omneisque morbi ab eodem repelluntur, futurique præcaventur. Nec quidam homines nesciunt, quod Gentiles aurum limari, adamantibusque conficere curent, ut sanitatem suam conservent, nec florentem formam amittant.

O quam potentissime autem hocce aurum quod in Magnesia latitat, & bene purificatum, spiritualeq; factum est, majores vires habere poterit! Quo subtilior enim Medicina est, tanto majorem operationem viresque habet, quemadmodum omneis Medici illud minime igorant. Quid igitur nunc dicam amplius; Omneis enim istæ res, quas fideliter heic commemoravi, ipsus vidi, audivi, didici, & tamdem laborando perfeci.

Cumque ipse ita agerem, istamque veritatem agnoscerem & deprehenderem, tunc horrenda mihi accidebant à cohabitoribus meis, in quorum medio consistebam, & ferme de opere desperassem, ob remoram inijcientes cogitationes quasdam. Itaque alteri operis istius absolvendi curam demandabam, qui mihi amicus erat, illumque fideliter instituebam, ut opus tamdem ad fructuosum finem perducerentur. Pro quo Deus benedictus in sempiterna secula. AMEN.

F I N I S.

LAM-

LAMBSPRINCK
NOBILIS GERMANI PHILOSOPHI ANTIQVI LIBELLVS

De

LAPIDE PHILOSOPHICO,

E Germanico versu Latinè redditus, per Nicolaum Barnaudum Delphinatem Medicum, hujus scientiæ studiosissimum.

FRANCOFURTI,
Apud HERMANNUM à SANDE.

M DC LXXVII.

PRÆFATIO.

LAmſprinck vocor, natus ex nobili familia,
Et hoc ſtemma gero cum laude & jure.

Philoſophiam legi, & bene intellexi.
Eruditione Præceptorumq́ fundamentum attigi,

Quod mihi Deus ex gratia sua largitus est
Dans mihi spiritum cum intellectu.
Ideo sum factus auctor hujus libri
Et deduxi in hunc observabilem ordinem
Ut intelligant pauperes & divites
Certe in terris non reperitur ipsi similis,
In quo mei (Deo sit laus) non sum oblitus.
Assecutus enim sum verũ fundamentum & veritatem
Igitur hunc librum in silentio servate,
Et non pœniteat hunc sæpius legere.
Sic veritatem discetis, & accipietis,
Et hoc donum Dei magnum in bonum vertetis.
O Deus pater, qui es in omnibus initium & finis,
Rogamus te propter D. nostrum Christum Jesum,
Ut illumines sensus rationis & cogitationes nostras,
Ut te laudemus, celebremus sine intermissione,
Et hunc librum secundũ voluntatẽ tuam absolvamus:
Simulque omnia in bonum velis dirigere,
Nosque conservare in tua immensâ misericordia.
Hoc faxit sancta tua majestas pro sua immensa clementia.
Auxilio divino enumerabo vobis hanc artem,
Nihilque in veritate tecta vos celabo.
Postquam me recte & bene intellexeritis
Tandem erroris vestri liberi eritis.
Nam nihil plus est, quam unum
In quo omnia latent.

Ideò

Ideo animum ne deijcite.
Coquere enim, tempus & patientia vobis sunt necessaria,
Si vultis nobilissimis fructibus uti,
Non pœniteat vos temporis & laboris,
Nam semina & metalla vobis semper modice coquenda sunt
De die in diem & aliquot septimanas,
Tunc in hac unica vili re
Totum opus Philosophiæ invenietis & perficietis.
Quod quidem omnibus hominibus adeo impossibile videtur,
Cum sit adeo facilis & vilis labor.
Quod si aliis monstraremus, & in lucem proferremus,
Irrideremur à viris, fœminis & pueris.
Ideo estote modesti & secreti,
Tunc eritis in pace & sine cura,
Nempe erga Deum & proximum
Qui dat artem, & vult eam celari.
Nunc Præfationem omittemus,
Et veram describere incipiemus,
Et thythmis, figuris vere & plane,
Sine nugis; sine mendaciis in lucem dabimus
Gratias agendo Creatori omnis creaturæ.
Et jam sequitur Prima figura.

Philosophi in genere dicunt,
Duos pisces in nostro mari esse,
Sine omni carne & ossibus.
Hi in propria aqua coquantur.
Tunc immensum ex his mare fiet,
Quod nullus homo eloqui poterit,
Hoc est Philosophorum decretum:
Duo pisces sunt tantum unum, hoc verum,
Tamen sunt duo & nihilominus unum
Corpus, Spiritus & Anima.
Nunc certè vobis sic dico,
Coquite simul hæc tria,
Vt sit maximum mare.
Postea vobis significabitur
Quando magnum incrementum habueritis.
Ideo coquite sulphur cum sulphure benè,
Nec multa verba ea de re facite
Tace & reconde hæc tuo magno commodo,
Ita eris liber ab omni pauperie.
Os tuum adeo compesce.
Sic tuus labor nulli innotescet.

Animad-

Animadvertite & recte intelligite
Pifces duos in noftro mari natare.

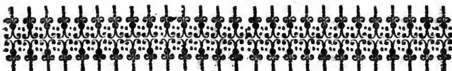
PRIMA FIGURA.

Mare eft Corpus, duo Pifces funt ?
Spiritus & Anima.

Philo-

PHilosophus in præsenti ait
Feram esse in Sylva,
Nigredine prorsus obductam,
Cui si quis caput amputabit,
Tunc penitus nigredinem amittet,
Et candidissimum colorem eliget.
Cupitis hujus verum intellectum,
Nigredo nominatur caput corui.
Quamprimum hæc evanuerit,
Mox apparet albus color.
Hoc tum demum vocatur, capite spoliatum
Cum nigra nebula perierit, credite mihi,
Hoc igitur dono Philosophi
Ex animo gaudent,
Celant summa cum diligentia,
Vt nullus stultus hæc sciat.
Tamen Filiis suis bono animo
Nonnihil scribendo retegunt,
Nempe quibus à Deo datum.
Hi, hac ratione hoc petiuntur dono
Ideo nulli hac de re dicendum,
Siquidem Deus hæc celari vult.

Hic

Hic celeriter animadvertite
Nigram feram in ſylva.

SECUNDA FIGURA.

PUTREFACTIO.

Philosophi dicunt strenuè,
Duo animalia esse in hac sylva,
Vnum laudabile, formosum & alacre:
Magnus & robustus cervus.
Aliud unicornu, monstrat Philosophus,
Hæc duo in sylva latent omnino,
Sed beatus vir dicetur;
Qui hæc irretiet & capiet,
Magistri nobis claris verbis
Significant hic, & in omnibus locis
Hæc duo animalia in sylvis vagari.
(Tamen sylvam rem unam intellige)
Quod si ad fundamentum respiciamus,
Tunc syva corporis nomen accipiet.
Tum etiam certè & rectè invenietur;
Vnicornu esse Spiritum omni hora;
Cervus verò nullum aliud nomen cupit
Quam Anima: Quod nomen ipsi nemo subripiet.
Nunc etiam justum est, ut magister vocetur,
Qui ea arte ducet & frenet
In syvam ducere & deducere
Vt simul coacta maneant
Huic rectè à nobis adjudicabitur
Illum assecutum esse auream carnem
Et ut triumphet ubique.
Imo ipsi magno Augusto imperitet.

Dein-

Deinceps ſine cura ſcitote
In ſylva cervum & unicornu latere.

TERTIA FIGVRA.

In Corpore eſt Anima & Spiritus.

FIdeliter nos Philosophi docent
Duos leones ambulare robustos
Nempe masculum, & fœminam, in valle tenebrosa & horrida
Latereque & artis esse, ut capi possint
Horrida, crudeli facie & imagine
Celeres, effrenes & prorsus feroces.
Quos, qui sapientia & astutia
Irretire, frenare & asservare noverit,
In eandemque sylvam cogere poterit,
Huic merito & jure ascribetur
Eum adeptum esse coronam & gloriam longe præ aliis,
Imò & laudem præripuisse sapientibus hujus temporis.

Est

Est summum portentum
Ex duobus leonibus unum fieri.

QUARTA FIGVRA.

Spiritus & Anima sunt conjungendi & redigendi ad corpus suum.

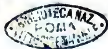
ALexander ex Persia scribit
Lupum & canem in hac argilla esse
Educatos, tamen à Philosopho nobis indicatur,
Utrumque unam habere originem,
Lupum scilicet ab Oriente provenire,
Canem verò ab Occidente ortum suum trahere.
Hi sunt invidia pleni,
Rabiosi, furibundi & prorsus amentes,
Unus alterum vita privat,
Et ex his maximum venenum oritur.
Sed cùm denuò vita potiuntur,
Tunc revera de se præbent
Summam medicinam, & nobilissimam Theriacam
Qualis unquam in terra haberi potest,
Quæ recreavit sapientes cujusvis temporis,
Qui Deo gratias agunt eumque laudant.

Lupus & Canis ſunt in una domo
Poſtremo tamen ex his unum fit.

QVINTA FIGURA.

Mortificatio, & albificatio, corporis conjunctique, cum Anima & Spiritu imbibitio

Horrendus Draco sylvam incolit
Summè venenosus, huic nihil deest:
Cum videt radios Solis, & lucidum ignem
Tunc diffundit suum venenum & volat tam monstrosè
Ut nullum vivens animal ante illud subsistat,
Ut neque Basiliscus ipse ei par sit
Qui illum sapienter occidere norit,
Hic evadet ex omnibus periculis,
Omnes venæ & colores in ejus morte augentur.
Et sit ex suo veneno summa medicina.
Suum venenum subito consumit,
Devorat enim propriam venenatam caudam.
Hæc omnia in se ipso perficere cogitur.
Et laudabile balsamum inde ex illo fluit,
Hos vires tandem conspicient,
Et mirè omnes sapientes super his gaudebunt.

Hoc

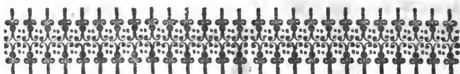
Hoc verè eſt magnum miraculum & cita fraus,
In venenoſo Dracone ſummam medicinam ineſſe.

SEXTA FIGVRA.

Mercurius rectè & chymicè præcipitatus vel ſublimatus, in ſua propria Aqua reſolutus & rurſum coagulatus,

Nidus in sylva reperitur
In quo Hermes suos pullos habet,
Unus semper conatur volatum,
Alter in nido manere gaudet,
Et alter alterum non dimittit.
Infimus, supremum sic tenet
Ut simul in nido manere cogantur:
Tanquam vir in domo cum sua Conjuge,
Conjugio arctissimè copulati.
Hinc gaudemus omni hora
Quod aquilam fœminam hoc via tenuerimus.
Propterea Deum Patrem ut feliciter hoc oremus.

Duæ

Duæ aves in ſylva nominantur,
Cùm tamen ſaltem una intelligatur.

SEPTIMA FIGURA.

Mercurius ſæpius ſublimatus, tandem figitur, ut non amplius aufugere & avolare per vim ignis poſſit: Toties enim ſublimatio reiteranda, quo uſque fixus fiat.

Reperitur in India amœnissima sylva,
In qua duæ aves sunt colligatæ:
Vna est colore albissimo, altera rubro,
Hæ se invicem mordendo interimunt,
Vna alteram devorat, & consumit;
Vtræque tamen in albas columbas transmutantur.
Ex columba nova nascitur Phœnix,
Quæ nigredinem, fœtorem & mortem dimisit,
Vt sic novam vitam resumpsit.
Hæc vis ipsi à Deo data,
Vt inposterum æternum vivat, & nunquam moriatur,
Acquisivit nobis divitias, & vitam incolumes;
Vt hoc magna miracula edamus
Vt nobis veri Philosophi manifestè describunt.

Duæ

Duæ aves ſunt nobiles & magni pretii,
Corpus & Spiritus, alterum conſumit.

OCTAVA FIGURA.

Corpus iterum ponatur pro digeſtione in fimum equinum vel balneum, ſuperfuſo ſuo aere vel ſpiritu à corpore olim ſubtracto.

Corpus factum eſt per operationem album, Spiritus verò rubues arte. Entium opus tendit ad perfectionem, præparaturq; ſic Lapis Philoſophorum.

Nunc audite mirabile factum,
Magna enim vos docebo,
Qualiter Rex se super omne genus efferat,
Et audite quid nobilis sylvarum dominus dicat,
Hostes meos omnes superavi & vici,
Venenosumque draconem pedibus meis subegi,
Sum Rex eximius & dives in terris,
Me nemo superior natus
Nec artibus, nec natura
Ab omni vivente creatura:
Omnia enim facio quæ homo cupit,
Do potestatem, salutem durabilem,
Insuper & aurum, argentum, gemmas, pretiososque lapillos,
Omnemque medicinam maximam & minimam.
Inprimis enim eram genere ignobili,
Antequam tam sublimi loco natus & constitutus essem.
Et quod ad tantum fastigium devenerim,
Hoc mihi Dei & naturæ beneficio datum est.
Quodque ex pessimo sit factum optimum,
Et ad tantum gradum evectum sit
Nempe ad statum regium,
Hinc mihi Hermes nomen sylvarum domini tribuit.

Domi-

Dominus ſylvarum potitus eſt ſuo regno,
Et ab infimo ad ſupremum gradum conſcendit.

NONA FIGVRA.

Si fortuna volet, fies ex Rhetore Conſul.
Si volet hæc eadem, fies ex Conſule Rhetor.

Intellige primum Gradum Tincturæ verè apparuiſſe.

Omnes

Omnes fabulæ hæc nobis narrant,
Vt ſalamandra oriatur ex igne,
In quo ſuum habeat cibum & vitam.
Quæ ipſi natura dedit:
Habitat autem in monte profundo,
Ante quem multi ignes inceduntur
Vnus altero minor,
In quo ſe Salamandra lavat:
Tertius major, quartus clariſſimus omnium:
Hos omnes Salamandra luſtrat & in ipſis mundatur:
Hinc ad ſuam properat foveam
Et in ipſo itinere capitur & confoditur,
Ita ut moriatur & vitam cum ſanguine emittat.
Hoc quidem ipſi undiquaque in bonum cedit,
Vitam perennem ſuo ſanguine lucratur,
Nec ulla morte poſt hac perire poteſt.
Sic ſanguis ipſius pretioſiſſima eſt medicina in terris,
Et ipſi par non reperitur,
Omnem enim morbum ſanguis ejus propellit
In omnibus metallis corporibuſq; animalium & hominum.
Hinc Sapientes ſuam hauſerunt Scientiam.
Et per hoc ad cæleſte donum pervenerunt,
Quod Lapis Philoſophorum dicitur,
Cui totius Orbis vires ſunt indita.
Hæc nobis Philoſophi mera ex benevolentiâ donant
Vt eorum perpetuò reminiſcamur.

Salamandra vivit in igne,
Ignisque hanc mutavit in optimum colorem.

DECIMA FIGURA.

Reiteratio, gradatio & melioratio Tincturæ, vel Lapidis Philosophorum: Augmentatio potius intelligatur.

Senex Pater ex Israel venit,
Qui habet unicum tantùm filium
Quem diligit ex toto corde:
Huic præscribit dolorem cum dolore
Ac si ductor filium unicum ducere
Quocunque locorum cuperet aut vellet.
Ductor dixit filio his verbis,
Veni huc, ducam te ad omnia loca,
In summum altissimi montis cacumen,
Ut discas omnes mundi scientias;
Ut magnitudinem mundi & maris perspicias,
Et inde magnam voluptatem capias,
Ad summum enim te provebam,
Et usque ad altissimas cœli fores.
Filius verbis ductoris paruit,
Cùm illeque simul ascendit.
Thronum cœlestum inspexit,
Qui erat supra modum splendidus.
His igitur omnibus visis,
Cum gemitibus patris sui memor,
Misertus est magnæ miseriæ Patris,
Ideo ad sinum ejus reverti constituit.

Pater,

Pater, Filius, cum ductore sibi sunt juncti manibus,
Corpus, Spiritus & Anima, hic subintelligitur,

UNDECIMA FIGURA.

HIc Filius ductori dicit,
Ad Patrem meum descendam;
Sine me enim nec esse, nec vivere potest:
Me ingeminat crebroque vocat.
Ductor ad Filium dixit,
Non te solum dimittam,
Duxi te è sinu Patris;
Igitur te reducam.
Vt & rursum gaudeat, & vivat,
Ipsique dabimus hanc vim,
Surrexerunt igitur sine mora ambo,
Aedesque Patris repetierunt.
Pater venientem Filium cùm vidisset,
Intenta voce clamavit, dicens.

Alius

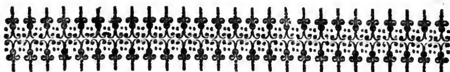
Alius mons Indiæ in vaſe jacet,
Quem Spiritus & Anima, utpote filius & dux, conſcenderunt.

DVODECIMA FIGVRA.

Zz 3 OFNi-

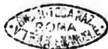
O Fili te absente mortuus eram,
Simulque in magnum discrimen vitæ veneram.
Te præsente revivisco;
Tuus enim reditus hoc mihi confert gaudium.
Cùm verò domum patris ingrederetur filius,
Hunc Pater manibus amplexatur,
Præ nimioque gaudio hunc deglutivit,
Idque proprio sui ipsius ore.
Pater hic præ nimia vi sudat.

Hic

Hic Pater devorat Filium:
Anima & Spiritus è corpore promanant.

DECIMATERTIA FIGURA.

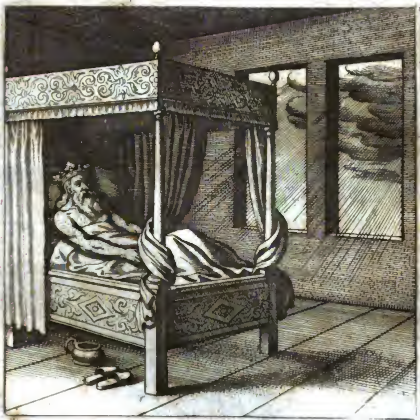

Hic

Hic sudat Pater propter Filium.
Simulque Deum intimo corde precatur,
In cujus manu erant omnia,
Qui creat & creavit cuncta,
Vt filium suum ex corpore denuo educat,
Eumque pristina sua vita donet.
Deus precibus annuit,
Patremque decumbere & dormire jubet.
Qui cùm dormiret,
Dimittit Deus cœlitus pluviam
In terras per sydera lucida.
Hæc pluvia frugifera & argentea erat,
Corpus Patris rigavit & emollivit.
Juva nos Deus tandem
Vt gratiam tuam assequamur.

Hic vehementer ſudat Pater,
Oleum & recta Tinctura Philoſophorum ex eo promanat

DECIMAQUARTA FIGURA.

 Hic

HIc dormiens Pater
Totus in Limpidam mutatur aquam,
Et hujus aquæ virtute
Bonum conficitur solum,
Simulque novus Pater fortis & pulcher
Quique facit novum Filium,
Hic in Patre semper manet,
Et Pater in Filio:
Sic in rebus diversis
Innumerabiles proferunt fructus,
Qui nullo tempore pereunt,
Nec ulla morte intereunt,
Sed gratia Dei semper manent
Simulque in magnifico regno triumphant
Pater, cum Filio una in sede resident,
Senisque magistri facies
In medio apparet,
Pallio sanguineo vestitus.

REGI SECVLORVM INVISIBILI, IMMORTALI, soli Deo sit laus & gloria in secula, Amen.

Hic

Hic Pater & Filius in unum ſunt copulati,
Utſimul in æternum manent.

DECIMAQVINTA FIGVRA.

TRIPUS AUREUS,

HOC EST,

TRES TRACTATUS CHYMICI SELECTISSIMI,

Nempe

I. BASILII VALENTINI, BENEDICTINI ORDINIS monachi, Germani, PRACTICA una cum 12. clavibus & appendice, ex Germanico;

II. THOMÆ NORTONI, ANGLI PHILOSOPHI CREDE MIHI ſeu ORDINALE, ante annos 140. ab authore ſcriptum, nunc ex Anglicano manuſcripto in Latinum translatum, phraſi cujuſque authoris ut & ſententia retenta;

III. CREMERI CUIUSDAM ABBATIS WESTmonaſterienſis Angli Teſtamentum, hactenus nondum publicatum, nunc in diverſarum nationum gratiam editi, & figuris cupro affabre inciſis ornati operâ & ſtudio

MICHAELIS MAIERI, Phil. & Med. D. Com. P. &c.

FRANCOFURTI,
Apud HERMANNUM à SANDE.

M DC LXXVII.

VIRO

Inter Medicos Hippocraticos doctissimo, inter doctissimos humanissimo, hoc est, vere syncero, probo & polito à virtute, ab eruditione, à genuina animi Nobilitate,

DN. JOANNI HARTMANNO BEYERO, D.M.

Inclytæ, IMPERIALIS REIPUBLICÆ Mœno-Francofurtensis Physico ordinario, excellentissimo, diversorum Germaniæ Principum in re medica ministranda & sanitate tuenda Consiliario selectissimo, experientissimoque, D. D. D.

MICHAEL MAIERUS, Phil. & Med. Doct. Comes Palatinus, Eques, Exempt. P. C. C. olim Cæs. Maj. Medicus Aulicus.

Um litigii, vir excellentissime, quod Dogmaticis Medicis est cum Hermeticis seu Vulcano addictis, subit memoria, ac forte in animo erat hos ternos Authores Medicinæ Hermeticæ absolutissimos, nempe Basilium Valentinum, Germanum Benedictini ordinis Monachum, Nortonum & Cremerum, Anglos, ex sua quosque lingua vernacula latinitati donatos in publicum edere, ut tam exteri quam inquilini haberent eorum oracula sibi communia, non solum TRIPODIS AUREI titulo eos indigetare visum est, sed quoque Delphicæ Phœbados responsum Ionibus, cum in quadam re dubia consuleretur, datum occurrit in hunc modum:

Mi-

Μὴ πρότερον λήξει νεῖκος μερόπων καὶ Ἰώνων,
Πρὶν τρίποδα χρύσειον, ὃν Ἥφαιστος βάλε πόντῳ
Ἐκ πόλιος πέμψητε, καὶ ἐς δόμον ἀνδρὸς ἵκηται,
Ὃς δεδάηκε τά τ᾽ ὄντα, τά τ᾽ ἐσσόμενα, πρό τ᾽ ἐόντα.

Hoc est,

Non prius hac Meropum, lis & desistet Ionum,
Quam Tripodem, quem Vulcanus projecit in aequor,
Aureum, ab urbe viri mittatis in illius ædes,
Qui novit quæ sunt, venturaque quæque fuerunt.

Hac enim ratione litem dictam inter Dogmaticos & Hermeticos finiri posse existimavi, si hos Authores, tanquam VULCANI TRIPODA, Medico inter utrosque spectatissimo muneris vice obferrem & consecrarem: cum vero talem & tantum virum, de quo Homericum illud, Ἰητρὸς γὰρ ἀνὴρ πολλῶν ἀντάξιος ἄλλων merito usurpari posset, per totam Germaniam quærerem & animo indagarem, en nullum alium huic intentioni magis accommodatum, quam te (nihil do auribus, fama omnium attestante unanimi) hic Francofurti ad Mœnum in summa Germaniæ, ne dicam Europæ, quasi specula positum, ad quem velut alterum Hippocratem, multorum Principum & Magnatum vota & desideria inclinant, invenire licuit. Accipe itaque vir omnium ut eruditissime, sic humanissime hunc aureolum Tripodem, sive tractatus ternos à Vulcano Hermetico elaboratos, tanquam donarium debitum sapientissimo & discretissimo, nulli ex vulgaribus appropinquatum, & hinc meum in te affectum, magis quam rei oblate precium æstima: Nullum enim mihi dubium est, quin hoc nomine tam Dogmaticis, quam Hermeticis quibuscunque pergratum opus futurum sit adeo, ut lite, veluti antiquitus illi Meropes & Iones, deposita, concordia amicitiæ fœdera inituri sint; quod si obtinuero laborem qualemcunque impensum fuisse hisce vertendis in communem omnibus Europæis linguam, hoc est, latialem, non pœnitebit: Quomodocunque sit, me tui amantem redamare non subterfugies, qui in omnes ex æquo, præsertim literatos nunquam non es effusus. Vale. Dabam Francofurti ad Mœnum;
Mense Januarii, anno 1618.

PRA-

PRACTICA
CUM DUODECIM CLAVIBUS ET APPENDICE,

De

MAGNO LAPIDE ANTIQUORUM SAPIENTUM,

Scripta & relicta

à

BASILIO VALENTINO
Germ. Benedictini Ordinis
Monacho.

Tractatus Primus.

FRANCOFURTI
Apud HERMANNUM à SANDE.

M DC LXXVII.

EPIGRAMMA IN BASILII *Practicam scriptum* à M. M.

NOn tantas Pactolus opes, non aurifer Hebrus
Voluit arenosis tanta metalla vadis:
Quanta Valentinus libro diffundit in uno,
INDICE, quæ gazis sunt potiora tuis.
Namque ex Hesperio fructus tulit arboris horto,
Queis bene Germanos ille beavit agros.
Duxit & ex Colchis aurati velleris agnum,
Quod fuit haud parvi grande laboris opus.
Hæc, ubi succubuit mortali lege, reliquit
Nobis, Basilica quo frueremur ope:
Quod mireris, habes hic, quodque imiteris, at imo
Ni fundo quæras, forsan inanis eris:
Omnia sunt unum, variis quæ dissona verbis,
Consona sed rebus, noster hic author habet:
Hæc tibi sufficiant, operis nec plurima quæras
Instrumenta, sat est, hoc tibi si innotuit.

PRÆ-

PRÆFATIO FRATRIS BASILII VALENTINI BENEDICTINI ORDINIS DE MAGNO LAPIDE ANTIQUORUM SAPIENTUM.

POstquam humani quid passus sum timoris, incepi considerare ex naturæ simplicitate miserias hujus mundi, & deflevi mecum penitus delicta à primis nostris parentibus commissa, & quod pœnitentiæ locus in terris nullus esset, sed homines indies pejores fierent, quodque pœnitentiam non agentibus æternæ impenderent pœnæ absque fine imperscrutabiliter duraturæ; Ideoque acceleravi, quoad potui, malo me subtrahere, mundoq; valedicere, & me Deo, ut famulum, addicare:

Cumque jam aliquamdiu in ordine meo vixissem, & illud temporis spatium, quod post absolutionem pensi mihi ipsi adorandum impositi reliquum foret, nollem frustra absumi, ne cogitationes meæ per otium novis peccatis causam præberent, constitui apud me naturam rimari, perq; anatomiam ejus arcana indagare, quod post æterna illa in temporalibus summum reperi; & postquam multos libros in monasterio nostro à Philosophis longe ante me scriptos, qui & ipsi naturam studendo & inda-

gando assequuti fuerant, invenerim, animum hoc mihi lubentiorem addidit, ad discendum ea, quæ ipsi sciverant; & quamvis difficile id mihi contigerit, tamen cum omne in initio grave, in fine facilius sit, Deus, quoque, quem sedulo oravi, ut viderem, quæ alii ante me viderant, concessit.

In conventu nostro collegam habui, quem nephriticus à calculo dolor vexabat, ita ut sæpe æger decumberet; Hic medicos multos ad se vocaverat, at à nullo præsentaneam opem sentiens, Deo vitam mancipavit, ab omni humano auxilio derelictus.

Tum ego institui anatomiam herbarum, distillavi eas, sal extraxi & quintam essentiam; verum nullam ex omnibus invenire potui, quæ fratrem illum ab effectu suo liberaret, licet permultas tentarim: Nam non erant in suo gradu adeo efficaces, ut huic malo mederentur: Et sic nullum vegetabile offendi, quod non sex annorum spatio attigeram.

Hinc acriori mentis indagine cogitationes meas intendi circa hoc negotium considerando, mecumque inii etiam ea addiscere scientiaq; assequi fundamentali, quæ Creator in metalla & mineras terræ abdiderat; Ac quo magis quærerem, eo plus inveni: plus enim semper ex altero se deducebat rivus; Et Deus fortunam mihi concessit, ut multa experirer, ac oculi mei viderent etiam illa, quæ natura mineralibus & metallis infuderat, adeo diversa, ut ignaris captu sit difficillimum.

Inter ea omnia incidi in minerale, quod ex multis coloribus compositum & in arte maximæ efficaciæ est, huic spiritualem essentiam extraxi, eaque fratrem meum ægrum paucis diebus pristinæ

stinæ sanitati restitui: Nam hic spiritus adeo fortis erat, ut spiritum fratris mei corroborare potuerit, qui horas suas quotidie pro me oravit, donec mortuus sit: supererat autem diu, postquam cōvaluerat: Ejus quoque meæque preces tantum valuerunt, ut Creator & mihi aperuerit, & propter meam diligentiam demonstrarit etiam illud, quod prudentibus, uti se vocant, absconditum manet.

Atque ita hoc tractatu Lapidem Antiquorum ad sanitatem & consolationem hominum in hac miseriarum valle cœlitus nobis, ut terrenorum summum thesaurum, concessum, indicare, & quantum mihi licitum, aperire volui, veluti tute leges, non pro mea, sed posterorum utilitate scribens; postquam cognitionem ex scriptis multorum expertissimorum virorum consecutus fuerim, ita, ut & tu ex mea doctrina, Philosophiæ addicta, quæ brevissima verbis at prolixa sensu, petram, cui veritas innitatur, cum præmio temporali ac æternitatis voto assequi possis. Amen.

De

MAGNO LAPIDE ANTIQUORUM SApientum Fr. Basilii Valentini Benedictini Ordinis.

IN prefatione mea, amice optime & artis cupide, spem feci, me tibi aliisque naturæ proprietates addiscendi studio flagrantibus, artesque penitius inquirentibus, lapidem angularem & petram, quoad mihi superne concessum fuerit, indicaturum, unde antecessores nostri & antiqui, lapidem suum, quem ab Altissimo acceperant, ad sanitatem & commoditatem hujus terrenæ vitæ usurpandum, confecerint: Ut proinde promissis meis satisfafaciam, nec te diu sophisticis erroribus in ambages seducam, sed ex fundamento fontem omnium beneficiorum aperiam, teneas verba mea sequentia & bene perpendas, si modo artes cognoscendi desiderio adficeris; siquidem multum loquentiæ facere nequeo; nec id meæ intentionis est; cum minimum inde addisci possit, sed delector brevibus verbis, quæ rei fundamentum continent.

Sciatis igitur, perpaucos ad possessionem hujus dominii pervenire, quamvis quamplurimi in lapide nostro ædificando sint occupati: Veram enim scientiam & ejus impetrationem Creator non communem, sed saltem quibusdam, qui mendacia aversentur & veritatem amplectantur, artique cum gemitibus cordis addicti eam diligentissime inquirant, concessam voluit, inprimis illis, qui Deum absque simulatione amant, ideoque orant. Quo-

Quocirca dico tibi in veritate, si magnum nostrum & antiquum lapidem facere conaris, ut doctrinæ meæ sis addictus, præque omnibus rebus Creatorem omnis creaturæ ores, quo tibi gratiam & benedictionem suam ad id concedat; & si peccaris, confitere & fac bonum, cogitaque ex proposito, te pravum non amplius, at probum fore, ut cor tuum ad omne bonum illustretur; & recordare, cum ad honorem eveheris, ut pauperibus & egentibus succurras, eos ex miseriis liberes, manuque tua munifica reficias, quo majorem benedictionem à Domino impetres, sedemque in cœlo per fidei confirmationem assequaris.

Nec despicias, amice mi, neve contemnas veridica scripta eorum, qui lapidem ante nos habuerunt: Nam post Dei patefactionem, ex iis habeo; Atque ea lectio multiplicetur & sæpissime repetatur, ne fundamentum excidat, & veritas, instar lucernæ extinguatur.

Posthæc nec obliviscaris tui diligentissimi laboris, semper inquirendo authorum scripta; At ne animum teneas volubilem, verum fere eam petram præfixam, in qua omnes sapientes unanimiter concordent: Nam variæ mentis homo sæpius haud veram incedit viam, seque ipse in errores præcipitat, nec à mutabilis animi viris diu duraturæ extruuntur ædes.

Cum quoque lapis noster antiquissimus non ex combustibilibus rebus oriatur, quia ipse præ omni ignis periculo tutus sit hinc desinas illum quærere, in iis, quibus inesse aut reperiri naturæ non est concessum; ut si diceretur, esse opus vegetabile, quod esse nequit; quamvis vegetatio quædam ipsi adsit.

Nam nota, si ita foret cum nostro lapide, quemadmodum cum alia herba, facillime combureretur, ita ut nihil remaneret nisi sal quoddam; Et quamvis illi, qui ante me fuerunt, de lapide vegetabili plurima scripserint, tamen scias, amice mi, id facile difficile tibi conceptu futurum; Cum enim lapis noster vegetet, seque augmentet, ideo ipsum vegetabilium appellarunt.

Porro scias, bruta animalia augmentationem sui nullam producere, nisi id fiat in natura sua simili: Ideoque non opus habes verum lapidem

pidem quærere aut tibi conficiendum præsumere, nisi ex suo proprio semine, ex quo noster lapis à principio factus est: Unde percipias & intelligas, mi amice, ne & animalis animam ad hujus inquisitionem eligas; Nam caro & sanguis, quemadmodum ea à Creatore animantibus data & concessa sunt, ad animantia spectat, ex quibus Deus illa composuit, ita ut animal inde factum sit: Verum noster lapis ab antiquissimis ad me hæreditario translatus, venit & ortus est ex duabus & una re, quæ tertium abditum tenent: Hæc est purissima veritas & recte dictum: Nam mas & fœmina ab antiquis pro uno corpore accepta sunt, non considerando extrinsecus quo ad visum, sed ob amoris implantati & in naturæ operatione à principio infusi gratiam, pro uno cognoscendo, & quemadmodum hi duo sua spermata propagare & augmentare possunt, ita & sperma materiæ, ex qua lapis noster factus est, supplantari & augeri potest.

Quod si nunc verus nostræ artis amator es, hunc sermonem magnifacies & sapienter considerabis, ne cum aliis Sophistis cœcis in foveam ab inimico paratam cadas ac delabaris.

Ut autem scias, amice mi, unde semen ejusmodi proveniat, ex te ipso quæras, ad quid lapidem nostrum deducere coneris, tum manifestum tibi fiet, quod ex nulla re, nisi ex metallica quadam radice, unde & ipsa metalla à Creatore generari ordinata sunt, profluat, quod quomodo fiat, notes.

Principio cum spiritus ferebatur super aquas, & omnia tenebris adhuc obtecta erant, tum Deus omnipotens & æternus, cujus initiũ absque termino, cujusque sapientia ab æterno fuit, ex imperscrutabili suo consilio, creavit cœlum & terram, omniaque iis contenta, visibilia & invisibilia, quomodocunque vocentur, ex nihilo; Omnia enim Deus fecit ex nihilo: Quomodo autem hæc creatio preciosissima contigerit, de eo jam non philosophabor; tum sacræ literæ & fides de eo judicent.

In tali creatione Creator cuilibet naturæ, ne ad interitum & detrimentum tenderet, peculiare semen indidit, ut eo augmentatio fieret, quod homines & animantia, herbæ & metalla conservarentur; nec

homini licitum est, Deique ordinationi adversum, novum semen pro libitu suo producere, verum saltem propagatio & augmentatio concessa est: Semen enim creare ipse Creator sibi soli reservatum voluit; alias possibile foret homini, Creatorem agere, quod esse nequit, ac præpotentiæ altissimi proprium est.

Jam scias de hoc semine à metallis generato in hunc modum; quod cœlestis influentia per Dei nutum & ordinationem superne descendat & se commisceat cum astralibus proprietatibus. Quando jam hæc conjunctio contingit, tum hæc duo pariunt terrestrem substantiam, tanquam tertium, quod est principium nostri seminis, suæ primę originis, qua proavos suæ generationis demonstrare possit: Ex quibus ternis oriuntur & proveniunt elementa, utpote aqua, aer & terra, quæ porro per ignem subterraneum operantur, donec quid perfectum producant, quod Hermes & omnes ante me, quia præterea nihil invenire possumus ab initio magisterii, tria prima principia appellarunt: Et inventa sunt, Anima intrinseca, Spiritus impalpabilis, & corporea visibilisque essentia:

Cum jam hæc tria simul cohabitant, progrediuntur copulatione, successu temporis, per Vulcanum in palpabilem substantiam, nempe in argentum vivum, sulphur & sal. Quæ tria si per commixtionem in suam indurationem & coagulationem deducantur, prout natura multipliciter operatur, tum fit inde perfectum corpus, sicut natura requirit, ejusque semen à Creatore electum & ordinatum est. Qui jam nostri operis fontem indagare tibi præsumis & artis bravium per certamen cupidum obtinere speras, edico tibi per æternum CREATOREM, hanc esse veritatem omnis veritatis; Quod si metallica anima, metallicus spiritus, & metallica forma corporis adsit, etiam metallicum argentum vivum, metallicum sulphur & metallicum sal inde sequi debeant, quæ necessario nihil aliud, quam perfectum corpus metallicum præbere possunt.

Si jam intelligere nolis, quod te intelligere deceat, philosophiæ addictus haud eris, aut Deus à te prohibebit.

Dico itaq; sic breviter, tibi non possibile fore cum utilitate meram

in forma metallica consequi, nisi prædicta tria principia absque defectu in unum conjunxeris: Tum præterea intelligas, quod animalia terræ ex carne & sanguine sint composita, æque ut homo, habentque vivificum spiritum & flatum sibi inditum, quem possideant æque ut homo, verum rationali anima destituuntur, qua homo præ cæteris animantibus præditus est: Iccirco cum bruta vitam morte commutant, penitus actum est cum iis, nec quicquam spei de ipsis in æternum permanet: Homo autem, si vitam per temporalem mortem Creatori suo obserat, vivit superstes anima, cumque clarificatus fuerit, anima in corpus ejus clarificatum reversa ibidem habitabit, ita ut corpus, anima & spiritus una congregentur, cœlestemque clarificationem suam demonstrare valeant, quæ in omnem æternitatem nunquam separari poterunt, &c.

Quapropter homo ratione animæ suę pro fixa cognoscitur creatura, siquidem (licet extrinsece considerando moriatur) in æternum victurus est: Mors enim hominis est solummodo clarificatio, ut ita per certos gradus à Deo ordinatos à peccato obnoxiis liberetur & in meliorem locum transponatur, quod brutis non contingit: Ideo pro non fixis creaturis habentur: Post interitum enim suum nulla resuscitatione frui poterunt, cum rationali careant anima, pro qua unicus & verus Mediator Dei Filius passus sanguinem suum profudit:

Spiritus quidem morari potest in quodam corpore, at non prętérea sequitur, illum fore fixum, quamvis corpus cum spiritu conveniat, ac spiritus cum corpore neutiquam rixetur: Destituuntur enim utraque forti illo, quod corpus & spiritum vinciat & confirmet, atque præ omnibus periculis tueatur & defendat, nempe pretiosissima, nobili & fixa anima: Nam ubi anima penitus deficit, ibi nulla redemptionis spes superest: Res enim absque anima imperfecta est, idque unum est ex maximis arcanis, quod sapienti & inquisitioni operam danti scire conveniat: Atque conscientia mea non passa est hoc silentio præterire, sed patefacere illis, qui fundamentum omnis sapientiæ amant: Hinc diligentissime sis meo intentus sermoni, quod spiritus in metallis delitescentes inæquales sint, unus alio volatilior aut fixior: quemadmodũ & eo-

& eorum anima & corpora inæqualia sunt, & quodcunque metallum omnia tria fixitatis dona conjuncta in se habeat, huic robur illud obtigit, quo ignem tolerare, omnesque inimicos suos superare possit, idq; in uno sole reperitur: Luna fixum habet mercurium apud se, ideo in igne non tam cito evolat, velut reliqua imperfacta metalla, sed expectat examen suum in igne & comprobat id clarissime per victoriam suam, cum voracissimus Saturnus nihil prædæ ex illa obtinere possit.

Amori deditissima Venus abundantiori colore vestita & præoccupata est, ejusq; corpus fere totum mera tinctura est, non absimilis colori, qui in optimo metallo quoque visitur, ac propter abundantiam coloris in rubedinem se extendit: Quia vero corpus ejus leprosum sit, tinctura illa firma permanens subjectum in imperfecto corpore habere nequit, at cogitur una cum corpore interire: Quando enim corpus morte extinguitur, nec anima manere potest, sed recedere & avolare compellitur: siquidem habitatio destructa & igne absumpta sit: Unde locum non inveniat, nec ibi morari possit: In corpore autem fixo lubens habitat cum perseverantia:

Sal fixum bellicoso Marti durum, constans & crassum corpus addidit & reliquit, unde generositas animi ejus demonstratur, atq. huic duci bellico vix quicquam detrahi potest: Corpus enim ejus durum adeo, quod vix vulnerari queat: Si vero strenua virtus ejus cum Lunæ fixitate ac Veneris pulchritudine mixtione & concordantia spiritualiter conjungatur, satis suavis adhuc Musica concinnari potest, per quam aliquod claves suo dignentur honore, ut egenus pane, si in superiorē gradum scalæ ascenderit, particulariter frui possit: Nam phlegmatica qualitas aut humida natura Lunæ cum ardenti Veneris sanguine exiccari & nigredo eius magna per Sal Martis corrigi debet.

Nec vero necesse est, semen tuum in Elementis quærere; Eo usque enim retro nostrum sperma non remotum est; verum propinquior locus est, ubi nostrum semen certam suam habitationem & hospitium obtineat, adeo ut si solummodo Mercurium, sulfur & sal (intellige philosophorum) eo usque rectifices, quo ex anima ejus, spiritu & corpore inseparabilis quædam conjunctio contingat, quæ in omne ęvū se

ab invicem separari non sinat, nec disligari possit, tum amoris vinculum perfecte firmatum est, atque domicilium coronationis satis superque præparatum.

Atque scias, hoc nihil aliud esse, quam liquorosam clavem, cœlesti proprietati comparandam ac aquam siccam substantiæ terrestri addictam, quæ omnia sunt una res, ex tribus, duobus & uno orta est progenata: Quod si hoc attingere valeas, magisterium jam victor obtines: Tum conjunge sponsam & sponsum inter se, ut sese carne & sanguine pascant, nutriant, suoque semine infinite propagent:

Et quamvis tibi ex amore quid amplius aperirem, attamen Creator prohibuit; quocirca dedecebit me de hisce clarius loqui, ne donum Altissimi in abusum veniat, atque ego multorum delictorum perpetrandorum causa existam, ita ut iram divinam in me excitem, cumque aliis in æternas pœnas abjiciat.

Si vero, amice mi, neque id clarum satis est cognitu, tum in practicam te meam deducam, quomodo ego antiquorũ lapidem illum Dei auxilio perfecerim; quam bene consideres, ac duodecim meas claves diligenti & crebra repetitione perlustres: atque ita procedas, quemadmodum hic te doceo & figurato modo fundamentaliter instruo.

Recipe partem aliquam optimi & fini auri, idque separa per ea media, quæ natura artis amantibus hominibus concessit ab invicem, velut Anatomicus humanum cadaver dividit, perq; id corporis humani interiora scrutatur: atque fac ex auro tuo retrorsum id, quod ante fuerat: Tum reperies semen, principium, medium atque finem: Unde nostrum aurum, ejusque uxor facta sint, nempe ex penetrante subtili spiritu atque pura, casta & immaculata anima, nec non astrali sale & balsamo: quæ post eorum conjunctionem nihil aliud sunt, quam mercurialis liquor: Eaque ipsa aqua ad proprium suum Deum Mercurium in scholam deducebatur, qui aquam eam examinabat, cumque legitimam & absque fuco reperisset, amicitiam ejus inibat, inque matrimonium sibi ipsam conjunxit: atque sic ex utrisque oleum incombustibile factum est: Mercurius enim adeo superbus redditus, ut vix seipsum agnosceret: Pennas suas aquilinas projecit, & ipse caudam

dam Draconis lubricam devoravit, adque prælium Martem provocavit:

Tum Mars equites suos coegit, inque mandatis dedit, ut Mercurius includeretur carceri; cui Vulcanus, ut lictor, adjudicatus est eousque, donec à fœmineo sexu liberaretur.

Postquam hęc popularibus rumusculis passim increbrescerent, cęteri quoque Planetæ convenerunt habitoque consilio, quid factu opus esset imposterum deliberarunt, ut sapienter procederetur: Tum Saturnus primus in ordine acriori oratione in hunc modum proloqui exorsus est:

Ego Saturnus Planetarum summus in firmamento protestor hisce præ vobis Dominis omnibus, me inter vos inutilissimũ & vilissimum esse, infirmi & corruptibilis corporis, nigri coloris, multarum afflictionum injuriis in hac miseriarum valle obnoxium, attamen omnium vestrum probatorem: Non enim permanentem habeo permansionem, atque mecum mei similem rapio: Cujus meæ miseriæ nulli caussa imputanda est, nisi inconstanti Mercurio, qui mihi sua incuria & negligentia hoc malum inflixit; Quapropter oro vos Dominos pariter, vindictam hujusce de eo sumere, & cum custodiæ jam sit traditus, penitus ipsum occidere, & ad putrefactionem usque ibi detinere, donec ne gutta ejus sanguinis agnoscatur amplius.

Cum sic Saturnus orationem suam finivisset, en fuscus Jupiter progreditur & sermoni suo cum genuum inflectione, sceptrique reverentia singulari initium facit, laudans Saturni collegæ sui postulata, mandatque se prosequuturum omnes, qui harum rerum executionem non adjuverint: atque sic finem imposuit.

Post hunc Mars accessit gladio denudato, mire coloribus interdistincto, instar speculi igniti, diversis & insolitis radiis micante, atque hic gladium Vulcano lictori obtulit, ut omnia illa à Dominis imperata prosequeretur, & cum Mercurium interfecisset, ejus ossa penitus igne combureret: In quibus Vulcanus, ut lictor, se morigerum præstitit.

Interea dum lictor officio suo fungitur, pulchra & præ candore

fulgens fœmina in longa argentei coloris veste, multis aquis intertexta, advenit, quæ cum agnosceretur, inventa est Luna, Solis uxor: Hęc prona decidit in faciem, multisque lachrymis & gemitibus quærebunda oravit, conjugem suum Solem ex carcere, in quem Mercurii dolo & potentia perfide intrusus esset, ubi adhuc & ex Planetarum aliorum mandato detineretur, emitti: Verum Vulcanus penitus abnegavit: Ipsi enim interdictum erat: At perseverans in suo proposito sententiæ latæ executionem graviter visit, donec tandem Domina Venus adesset in veste summe rubra, viridi intertexta pulcherrima facie, facundissimo jucundissimoque sermone & lepidissimo gestu, flores odoratissimos ferens in manu, qui humanos oculos sui aspectu colorum varietate mirifice reficerent & delectarent: Hæc Chaldæo idiomate intercessit apud Judicem Vulcanum pro liberatione, eique in mentem revocavit, redemptionem per fœmineum sexum futuram: At illius aures erant clausæ.

Interim, dum hi duo ita colloquuntur, cœlum se aperuit, atque exinde animal potens cum multis pullorum millibus exivit, abigens & pellens lictorem: Id fauces suas late aperuit, ac Venerem pretiosissimam, suam adjutricem, devoravit, exclamans simul clara voce: Ex fœminis natus sum, ac semen meum fœminæ copiose propagarunt, atque eo terram locupletarunt: Ejus anima meæ addicta est, ideoque me ejus sanguine pascam & nutriam. Cumque hæc animal clare dixisset, in conclave quoddam se contulit, januamque post se obseravit: Pulli autem omnes sequebantur post ordinem, atque longe majore cibo egebant, quam prius: bibebantque de priori oleo incombustibili: atque cibum ac potum facillime digerebant, & fiebant multo plures pulli, quam prius, idque toties accidit, donec totum ipsi replevissent mundum.

Cum hæc omnia ita contigissent, conveniebant multi ejus regionis viri, qui docti, inque literis periti omni studio contendebant inter se omnium horum actorum & sermonum expositionem acquirere, quo maxima ex parte meliori eorum intellectu fruerentur: Verum nullus ex illis id effectum dare potuit: Non enim erant ejusdem sententiæ,

tiæ, donec visum est prodire virum quendam magnæ senectutis, capillis & barba album, instar nivis, vestitum purpura à vertice usque ad pedes: in capite coronam gestavit, in qua pretiosissimus carbunculus radiabat: circa corporis medium præcinctus erat cingulo vitæ: nudis incedebat pedibus, & loquebatur singulari quodam spiritu, qui in eo occultus erat, ac sermo ejus penetrabat intima corporis, ita ut anima ex corde id sentiret: Hic vir ascendebat in suggestum & congregatos adhortabatur populos, ut silentium tenerent, seque diligentissime audirent: sese enim superne missum adesse, qui eis prædicta scripta aperiret, & per philosophicum sermonem patefaceret.

Cumque jam omnes quieti adstarent, incepit in hunc modum:

Expergiscere ô homo, & contemplare lumen, ne tenebræ te seducant: Dii fortunæ & dii majorum gentium patefecerunt mihi in profundo somno: ô quam beatus homo est, qui deos agnoscit, quam mira magnalia operentur: Et felix ille est, cui oculi aperiantur, ut lumen videat, quod ante obscurum fuerat:

Duæ stellæ homini à Diis concessæ sunt ad ducendum eum ad magnam sapientiam, quas specta, ô homo, firmiter, & sequere splendorem earum, cum in iis sapientia inveniatur.

Phœnix avis de meridie potenti feræ de oriente Cor ex pectore eruit: Fac feræ de oriente alas, quemadmodum aut de meridie, ut æquales fiant: Nam animal de oriente pelle sua leonina spoliari debet, ejusque alæ evanescere, atque tum simul ingredi magnum Oceani salum, cumq; pulchritudine iterum egredi: Merge spiritus tuos instabiles in profundum fontem, cui aqua nunquam deficiat, ut pares fiant matri suæ, quæ inibi latet, & ex tribus in mundum exorta est.

Ungaria primo me genuit, cœlum & stellæ tenent me, atque terra nubit me, & quamvis mori cogar & sepeliri, tamen Vulcanus me secundo parit: Ideoque Ungaria mihi patria est, & mater mea totum includit mundum.

Cum hæc audita forent ab hominibus tum præsentibus, sic porro elocutus est:

Quod

Quod est superius, fac inferius: & quod visibile, invisibile, palpabile impalpabile, & fac ut iterum ut ex inferiori superius, ex invisibili visibile, ex impalpabili palpabile fiat: Hæc est tota pars penitus perfecta absque ullo defectu aut diminutione: at in qua mors & vita, interitus & resurrectio habitet, est rotunda sphæra, qua Dea fortunæ currum suum impellit, & viris Dei donum sapientiæ impertit: proprio autem suo nomine secundum temporalem intellectum vocatur omnia in omnibus: super æterna summus ille Arbiter ac judex existit.

Quisquis jam scire desideret, quid omnia in omnibus sit, ille faciat terræ amplissimas alas, eamque valde urgeat, ut ipsa se attollat, perq; aerem volans in supremam summi cœli regionem sese elevet: Tum combure alas ejus igne fortissimo, ut terra in mare rubrum præceps decidat, ibique suffocetur: ac igne & aere exicca aquam, ut inde iterum terra fiat: Tum inquam, habes omnia in omnibus:

Quod si hoc invenire nequeas, in te ipsum inquiras & respicias circum circa in rebus omnibus, quæ reperiuntur per mundum: Tum omnia in omnibus invenies, quod est vis attrahens omnium metallicarum & mineralium rerum ex sale & sulfure ortarum, ac bis ex Mercurio progenitarum: Plus, (inquam) me non decebit de eo, quod est omnia in omnibus, dicere, cum omnia in omnibus compræhensa sint.

Hisce affatis porro dicebat, ô viri amici, si auditione sapientiam ex mea voce percepistis, ex quo & quomodo magnum lapidem antiquorum philosophorum reperire debeatis, qui leprosa & imperfecta metalla curat, iisque novam generationem aperit, ac homines in sanitate conservat, inque longam ætatem adducit, meque hucusque sua cœlesti vi & operatione confirmavit, ut sponte mea mori desiderem, hujus vitæ pertæsus.

Deus pro sua gratia ac sapientia, quam clementer mihi longo tempore impertivit, laudandus per omnia secula, Amen.

Atque ita præ eorum oculis evanuit:

Hoc sermone finito, singuli in suum se conferebant locum, unde venerant, dies noctesque de his cogitantes ac laborantes, prout cuilibet ingenii bonitas contigerat, &c.

Nunc

Nunc ſequuntur duodecim Claves

FRATRIS BASILII VALENTINI BEnedictini ordinis, quibus oſtia ad antiquiſſimum lapidem anteceſſorum noſtrorum aperiuntur & arcaniſſimus fons omnis ſanitatis recluditur.

PRIMA CLAVIS.

AMicus meus ſciat, omnes res impuras & maculatas ad noſtrum opus indignas eſſe: Nam earum leproſitas nihil adjumenti præſtare poterit noſtro operi: at bonum per impurum impeditur.

Omnes merces venales ex fodinis ſuo valent precio, cum vero falſificatio iis accedat, inidoneæ fiunt; Sunt enim fuco depravatæ, nec ejuſdem, ut prius, ſunt operationis.

Ac quemadmodum medicus interiora corporis purgat & purificat per media medicamentorum suorum, omnesque sordes inde expellit: Ita & nostra corpora purificari & purgari debent ab omni sua impuritate, ut in nostra generatione perfectio operari possit; Magistri nostri purum, immaculatum requirunt corpus, quod nulla macula aut peregrini commixtione adulteratum sit: Alieni enim additio est nostrorum metallorum leprositas.

Diadema regis fit ex auro puro, & casta sponsa ipsi conjugio copuletur:

Quapropter si per nostra corpora operari velis, accipe gryseum, avidissimum lupum, qui ratione sui nominis bellicoso Marti subjectus, origine autem nativitatis senis Saturni filius est, qui in vallibus & montibus mundi reperitur, fame acerrima occupatus, ac projice ipsi corpus regis, ut inde sibi alimentum habeat, & cum regem devorarit, fac magnum ignem, in quem mitte lupum ad comburendum penitus, tum Rex iterum liberabitur: Cumque hoc ter factum fuerit, tum Leo superavit lupum, nec quicquam in eo amplius consumendum inveniet: Atque sic corpus nostrũ principio nostri operis est idoneũ.

Ac scias, hanc solam esse viam rectam ac legitimam ad corpora nostra purganda: Nam Leo sese purificat sanguine lupi, ac sanguinis ejus tinctura mirifice lætatur tinctura Leonis: siquidem amborum illorum sanguis affinitate quadam propinquitatis invicem conjunctus est: Cumque Leo satiatus sit, spiritus ejus fortior factus est, quam prius, oculique ejus splendore magno radiant, instar Solis: Ac interior ejus essentia plurimum valet ac utilis est ad omnia, ad quæ requiritur: Et cum ita præparatus fuerit, gratias ipsi agunt hominum filii gravissimis morbis caducis aliisque affectibus vexati Decem illi viri leprosi prosequuntur ipsum ac desiderant bibere de sanguine ejus animæ, omnesque qui malo afficiuntur, gaudent penitus ejus spiritu.

Nam quicũque ex hoc aureo fonte bibit, sentit renovationẽ quandam suæ naturæ, mali ablationem, conformationem sanguinis, corroborationem cordis ac perfectam sanitatem omnium membrorum

sive

ſive interius, ſive exterius in corpore compræhenſorum. Omnes enim nervos & poros aperit, vt malum abigi ac bonum ejus locum quiete obtinere poſſit.

Verum amicus meus diligentiſſime perſpiciat, ut fons vitæ purus & clarus inveniatur: Non n. aquæ peregrinæ cũ noſtro fonte permiſceri debent, ne abortus fiat, & ex ſalubri piſce ſerpens prorepat: Et ſi quoque per media acrimonia adjuncta fuerit, per quam corpus noſtrum diſſolutum ſit, fac ut omne corroſivum abluatur: Nulla n. acrimonia utilis eſt ad prohibendos morbos internos. ſiquidem acre cum deſtructione penetret & ita plus morborum pariat: At noſter fons ſit abſque omni veneno, quamvis venenum veneno pelli debeat.

Cum arbor quædam inſalubres ac ingratos fert fructus, abſcinditur circa truncum, atque ei alia fructus ſpecies inſeritur: tum germen ſe conjungit cum trunco, ita ut ex trunco & radice cum ſuo ſurculo bona arbor proveniat, quæ ad nutum ſui inſitoris ſalubres & placitos ferat fructus.

Sex loca peragrat rex in firmamento cæleſti at in ſeptimo ſedem ſuam figit: Nam palatium regium inibi tapetibus aureis ornatum eſt: Si jam intelligis, quæ dico, tum hac clave primam ſeram aperuiſti ac peſſuli obſtaculum removiſti: Quod ſi vero needum lumen in his perſpicis, nec vitrea perſpicilla quicquam proderunt, nec oculi naturales adjuvabunt, ut ultimum reperias, quod in initio tibi defuit: Tum nec plura de hac clave dicam, quemadmodum Lucius Papirius me docuit.

II. CLAVIS.

IN aulis magnatum & potentium reperiuntur varia genera potus, quorum tamen vix ullum alteri odore, calore ac sapore simile est: Nam præparatio illorum est multiplex: nihilominus omnia bibuntur, cum singula ad suum usum ordinata & ad œconomiam necessaria sint.

Cum sol radios suos emittit: perque nubes spargit, vulgo dicitur, solem attrahere aquas ac pluvias instare, idque si sæpe contingat, fœcundum reddit annum.

Ad palatium pretiosissimum exædificandum varii & diversi opifices & mechanici manus suas adhibent & laborant, antequam ornatissimum ac perfectum palatium vocari possit: quod enim requiritur lapideum, ligneum fieri nequit.

Per quotidianos maris sævientis cursus ac recursus, qui ex sympathia quadam superne ex cœlorum influentia contingentes causantur, multæ magnæque divitiæ terris accedunt: Nam quotiescunque refertuntur, hominibus aliquid boni secum adferunt. Virgo

Virgo nuptum elocanda, prius varietate veſtium pretioſiſſimarum ſplendide exornatur, ut ſponſo ſuo placeat, & ſui inſpectione amoris incendium in eo penitus excitet: Cum vero ſponſa ſuo conjugi carnalia ritu copulanda eſt , diverſitas omnis veſtium tollitur, nec quicquam ſponſa retinet, niſi illud, quod ſibi à Creatore in nativitate conceſſum eſt,

Eodem modo cum noſter ſponſus Apollo cum ſponſa ſua Diana, nuptias celebraturus eſt, prius quoque ipſis varia veſtimenta preparantur, eorumque capita & corpora aquis optime lavuntur, quas aquas tu per diverſos diſtillandi modos addiſcere debes, cum ſint valde inæquales, aliæ magnæ, aliæ exiguæ, pro ut earũ neceſſitas requirit, quemadmodum de variis potus generibus dixi: Ac ſcias, cum humiditas terræ aſcendit & nebula elevatur, in ſuperiori parte congelatur, & ſua gravitate deorſum cadit, qua ratione terræ ablata humiditas reſtituitur: idque terram reficit, nutrit & alit, ut folia & gramina inde enaſci poſſint: Idcirco nonnullæ præparationes tuarum aquarum diſtillando ſæpius repeti debẽt, vt id, quod à terra abſtractũ eſt, ipſi ſæpiſſime reddas ac iterum abſtrahas, velut Maris Eurypus terram ſæpe relinquit ac rurſum obtegit, donec ad certam metam perveniat.

Cum ita hoc modo Palatium Regis variis manuum opificiis præparatum & exornatum fuerit, ac mare vitreum ſuum curſum abſolverit, palatiumque bonis repleverit, tum tuto Rex ingredi, ſuamque ſedem inibi ponere poterit.

Verum, amice mi, notes hoc inprimis, ut ſponſus cum ſua ſponſa nudus cum nuda conjungatur: ideoque omnes res præparatæ ad veſtium ornatum & pulchritudinem faciei ſpectantes iterum removeri debent, quo nudi ſepulchrum poſſideant, pro ut nudi nati ſunt, ne eorum ſemen peregrini commixtione corrumpatur:

Pro concluſione hujus ſermonis dico tibi in omni veritate, quod preciosiſſima aqua, qua ſponſi balneum fieri debet, ex duobus pugilibus (intellige, ex duabus contrariis materiis) prudenter magna cura conficiatur, ut adverſarius unus alium propellat, adque pugnã

habiles fiant, ac bravium obtineant; Non enim utile est Aquilæ, nidum suum in alpibus ponere: Nam pulli ejus præ frigore nivis in summitate montium morerentur:

Quod si vero aquilæ draconem frigidum, qui suam habitationem in petris longo tempore habuit, & ex terræ speluncis prorepit, addas, ambosque in infernalem sellam ponas, tum Pluto ventum afflabit, & ex frigido dracone igneum spiritum volatilem eliciet, qui suo magno calore aquilæ pennas comburet, ac sudorificum balneum excitabit, adeo ut nix in summis montibus colliquescat & aqua fiat, quo minerale balneũ bene præparetur ac regi fortunam ac sanitatem tribuat.

III. CLAVIS.

PEr aquam ignis extingui & penitus tolli potest; Et si multum aquæ in exiguum fundatur ignem, tum ignis aquæ succumbere cogitur, ipsique Dominium victoriæ concedere: Ita & nostrum igneum sulfur per aquam ad artem præparatam superari & vinci debet si modo post aquæ discessum ignea vita nostri sulphurei vaporis trium-

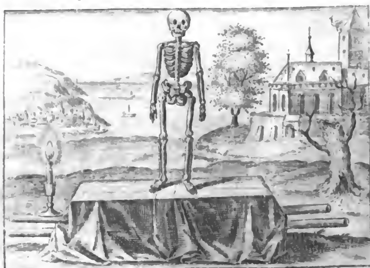
triumphare debeat & victoriam iterum obtinere: Nullus autem triumphus contingere in hoc proposito potest, nisi Rex aquæ suæ fortem vim & potentiam addiderit, eique sui coloris proprii clavem addicarit; ut per eam destruatur & invisibilis fiat, verum hac vice ejus visibilis forma redire debet, cum diminutione tamem simplicis suæ essentiæ ac emendatione sui status.

Pictor in albo flavum, & in flavo rubeum ac omnino purpureum colorem pingere potest: & quamvis omnes adhuc colores adsint, tamen ultimus in gradu suo summus, prævalet: Idem in nostro magisterio contingere debet: cumque id factum, tum lumen omnis sapientiæ pro oculis habes, quod in tenebris splendet, licet non ardeat: Nam nostrum sulphur non urit, & nihilominus longe lateque emicat: nec quicquam colorat, nisi præparatum sit, suoque colore coloratum, quo & post colorare valeat imbecilla & imperfecta metalla: Non autem concessum est illi sulphuri colorare, nisi color iste cum magna perseverantia ipsi abdicatus sit: Nam imbecillius superare nequit, sed fortius obtinet Dominiũ in imbecillius, & debile cogitur robusto cedere; Idcirco pro hoc sermone conclusionem sequentem & sententiam retine, parvum alteri parvo subvenire nequit, nec opem præstare in operando, & res combustibilis alteram rem combustibilem defendere non potest, ne & ipsa comburatur: si itaque defensor adesse debet, qui juvamentum combustibili præstet, idque defendat, tum defensor ipse plus potentiæ habebit, quam ille, cujus defensionem sibi sumit, ac imprimis ipse in sua substantia incombustibilis necessario existet: Ita & qui nostrum imcombustibile sulfur omnium sapientum præparare velit, primo consideret apud se, ut sulphur nostrum quærat in eo, in quo incombustibile est quod fieri nequit, nisi mare salsum corpus absorpserit, ac iterum ex se rejecerit: Tum exaltes ipsum in suo gradu ut omnes cœli alias stellas claritate sua longe antecedat, inque sua essentia: adeo sanguine abundet, instar Pelicani, cum se in pectore vulnerarit, tum absque defectione sui corporis, multos pullos educare & sanguine suo enutrire possit: Illa est Rosa nostrorum magistrorum, colore tyrio, & ru-

& rubeus sanguis draconis, à multis descriptus, pallium quoque purpureum summe foliatum in nostra arte, quo Regina salutis operitur, & quo omnia metalla elegentia calore refici possunt:

Hoc pallium honorificũ serves bene, una cum astrali sale, quod cæleste hoc sulfur consequitur, ne adversi quid illi accedat, & de volatilitate avis ipsi concedas, quantum sufficiat, tum Gallus devorabit vulpem, & post in aqua suffocabit, perque ignem resuscitatus à vulpe iterum devorabitur, ut par pari referatur.

IV. CLAVIS.

OMnis caro ex terra exorta corrumpenda & in terram iterum redigenda erit, ceu prius terra fuit, tum sal terrenum dat novam generationem per cœlestem resuscitationem: Ubi enim prius terra non fuit, ibi resurrectio sequi nequit in nostro opere: Nam in terra est naturæ balsamum & sal illorum, qui inquisiverunt cognitionem omnium rerum.

In

In extremo judicio mundi, per ignem mundus judicabitur, ut quod prius à magistro ex nihilo factum, rursus per ignem redigatur in cinerem, ex quo cinere Phœnix tandem pullos suos produceret: Nam in ejusmodi cinere latet verus & genuinus tartarus, qui solvi debet, & post solutionem ejus, sera fortissima conclavis regii aperiri potest.

Novum cœlum ac terra formabitur post combustionem, & novus homo longe splendidius lucebit, quam ante in primo mundo vixit, qui clarificatus erit:

Cum cinis & arena per ignem bene maturentur & excoquantur, tum vitrarius inde vitrum conficit, quod post in igne semper perdurat, & in colore pellucido lapidi simile nec cinere amplius agnoscitur, idque ignaro magnum mysterium est, experto autem nullo modo, quia ipsi per scientiam & crebram experientiam opificii rationem obtinet.

Ex lapidibus opifex quoque calcem ustione parat, ut utilis sit labori, antequam vero per ignem præparetur, lapis est, & non pro calce ad laborem adhiberi potest, per ignem vero lapis is maturatur, & ab igne gradum summe calidum acquirit, adeoque potens fit, ut igneo calcis spiritu, si ad perfectionem suam perductus sit, vix quicquam comparari queat.

Quælibet res si in cineres comburatur, per artem de se præbet sal suum, quod si in ejus anatomia sulfur & Mercurium separatim servare possis, & suo sali iterum restituere, juxta sufficientiam artis, tum iterum inde fieri poterit ignis beneficio, id, quod ante ejus destructionem seu anatomiam fuerat, quod prudentes hujus mundi stultitiam vocant, proque pugnis reputant, appellantes id novum creatum, quod peccatori à Deo non concessum est, at nec ipsi intelligunt, quod creatum illud ante fuerat, & artifex saltem per semen naturæ augmentationem ejus & magisterium comprobet.

Quicunque artifex cinerem non habet, nec sal ad nostram artem conficere potest, nam absque sale nostrum opus corporeum fieri nequit: coagulationem enim omnium rerum solummodo sal operatur.

Quemadmodum ſal omnium rerum ſuſtentaculum eſt, eaſque præ putredine conſervat, ita & ſal noſtrorum magiſtrorum, metalla tutatur, ne in nihilum prorſus redigantur & corrumpantur, quo minus inde aliquid iterum fiat, niſi forte Balſamus eorum intereat, & in corporatus ſatis ſpiritus è natura recedat, tum corpus eſſet omnino mortuum, & nihil cum fructu aliquo inde confici poſſet, quia ſpiritus metallici deceſſiſſent, & per naturalem ſui interitum reliquiſſent habitationem nudam & vacuam, in quam nulla vita reducenda eſſet.

Nota autē hoc, artis ſtudioſe, quod ſal ex cinere plurimum valeat, inque eo multæ virtutes lateant: veruntamen ipſum ſal inutile eſt, niſi interius ejus converſum & exterius reductum ſit. Nam ſolus eſt ſpiritus, qui dat vires & vitam; nudum corpus adhuc nihil præſtat: ſi ſciveris illum reperire, habebis ſal Philoſophorum, & oleum incombuſtibile veriſſime, de quo ante me multa ſcripta ſunt.

Quamvis ſophorum plurimi
Me quæritarint anxii,
Pauci tamen vires meas
Conſiderarunt abditas.

V. CLAVIS.

Vivi-

Vivifica vis terræ omnia producit, quæ ex ea proveniunt, & quicunque dicit, terram esse vitæ expertem, veritati contrarium statuit. Nam mortuum vivo alteri nihil suppeditare potest, & incrementum apud mortuum deficit, quia spiritus vitæ avolavit: Idcirco spiritus est vita & anima terræ, qui in ea habitat, & à cœlesti & sydereo in terrestre operatur: Nam omnes herbæ, arbores & radices, atque omnia metalla & mineralia, vires suas, incrementum & nutrimentum ex spiritu terræ accipiunt: quia spiritus est vita, qui ab astris nutritur, & deinceps alimentum omnibus vegetabilibus concedit, & veluti mater fœtum in utero abscondit & apud se enubit. Ita & terra mineralia, in ejus gremio submersa, per spiritum suum, superne acceptum fovet:

Quapropter terra per se vires illas non dat, sed vivificus spiritus, qui in illa existit, & si terra suo destitueretur spiritu, foret mortua, nec nutrimentum præberet amplius: siquidem ejus sulphuri aut pinguedini spiritus, qui vim vivificam conservat & omnia crescentia per nutrimentum producit, deficeret,

Duo spiritus contrarii una cohabitare possunt, ac non facile conveniunt: cum enim pulvis pyrius incenditur, duo illi spiritus, ex quibus pulvis ille compositus est, cum maximo crepitu & impetu ab invicem fugiunt, & volant in auras, ut nemo dignoscere possit aut dicere quorsum profugerint, nisi ab experientia cognitum fuisset, quales spiritus & in qua substantia extitissent:

Ex quibus scias, mi studiose artis, vitam solummodo esse verum spiritum: atque ita omne quod vulgus ignarum pro mortuo reputat, iterum in imperceptibilem, visibilem & spiritualem vitam reducendum, inque ea conservandum fore, si modo vita cum vita operari debeat, qui spiritus se pascunt & nutriunt cœlesti, & sunt à cœlesti, elementari & terrestri substantia procreati, quæ materia informis appellatur.

Et quemadmodum ferrum suum habet magnetem, qui id mirifico & invisibili amore allicit, ita & nostrum aurum quoque magnetem habet, qui magnes est prima materia magni lapidis, si hos meos sermones percipis, præ toto mundo dives & beatus es.

Adhuc unam declarationem in hoc capite tibi exponam, cum homo in ſpeculum inſpicit, reflexio ipſius imaginem cauſatur, quæ ſi manibus attingatur, nihil palbabile ibidem invenitur, niſi ſpeculum, in quod homo reſpexit. Ita etiam ex hac materia ſpiritus viſibilis educendus eſt, qui tamen impalpabilis eſt: Ille idem ſpiritus, inquam, eſt radix vitæ noſtrorum corporum, & Mercurius Philoſophorum, unde liquoroſa aqua paratur in noſtra arte, quam tu in ſua compoſitione iterum materialem efficere, & per certa media, ab infimo ad ſummum gradum in perfectiſſimam medicinam reducere debeas: Nam noſtrum initium eſt obſeratum & palpabile corpus, medium ſpiritus fugitivus, & aqua aurea abſque omni converſione, ex qua noſtri magiſtri vitam ſuam acceperunt, finis autem eſt fixiſſima medicina humanorum & metallicorum corporum, quam potius angelis, quam hominibus ſcire, conceſſum eſt, licet & ejuſmodi homines talē adepti ſint, qui precibus ex cordę profectis eam à Deo impetrant, & erga ipſum & egenos homines grati ſunt.

Pro concluſione horum, dico certiſſime, quod labor unus ex alio proveniat: nam noſtra materia in principio operis noſtri optime & ſumme purificata eſſe debet, deinde ſoluta & deſtructa, penituſque corrupta & in pulverem & cineres redacta: Cum id omne factum eſt, tum præpara inde ſpiritum volatilem, album inſtar nivis, & alium ſpiritum volatilem, rubrum inſtar ſanguinis, qui duo ſpiritus tertium in ſe continent, & ſunt tamen unicus ſpiritus, ſuntque ii tres ſpiritus, qui vitam conſervant & augent; eos conjunge, da ipſis, quicquid de cibo & potu naturaliter neceſſum ſit, & contine eos in thalamo caloris uſque ad perfectionem nativitatis: tum videbis & experieris, quid Creator & Natura tibi conceſſerint. Et ſcias, me ore meo hucuſque nullam patefactionem ejuſmodi feciſſe; ac Deus plus efficaciæ & mirabilitatis in natura poſuit, quam multa hominum millia credere poſſint. Mihi autem ſigillum impreſſum eſt, ut & alii poſt me mirabilia ſcribere valeant, quæ naturalia à Creatore conceſſa, at pro innaturalibus ab inſipientibus habentur: Nam naturale primum ſuum initium à ſupernaturali ſumit, & nihilominus omne ſimul nil niſi naturale reperitur.

VI. CLA-

VI. CLAVIS.

MAs absque fœmina pro dimidiato habetur corpore, & fœmina absque viro similiter dimidii corporis vicem obtinet: nam singuli per se nullum fructum edere possunt: Cum vero conjugali fœdere conjuncti vivunt, corpus perfectum est, & per semen eorum augmentatio sequi potest.

Cum nimium seminis in agrum projicitur, ager superfluitate laborat, ne maturus sequi possit fructus; si vero diminutius sit semen, fructus rariose & lolium ejus loco succrescit, quo nec sit utilitas ulla consequutura.

Si quis conscientiam suam non peccato onerare velit in venundandis mercibus, proximo suo justam mensuram præstet; atque ulnas & pondera legitima suppeditet, quo maledictionem fugiat, & apud pauperes sacrificium laudis paret.

In magnis aquis facile quis suffocari potest, & aquæ parvæ non difficulter calore solis exicc[illegible] respectu sint

Idcirco ad obtinendam optatam metam, certa mensura in com-

mixtione philoſophiæ liquoroſæ ſubſtantiæ, obſervanda erit, ne majus minorem portionem ſuperet & opprimat, quo generatio prohibeatur, & ne minus præ majori nimis imbecillum ſit, quo & æquale Dominium exercere poſſit: Nam pluviæ fructibus inutiles ſunt, & ſiccitates nimiæ nullam perfectionem veram producunt; Quocirca ſi Neptunus balneum ſuum legitime præparavit, aquam permanentem bene ponderes, ſedulaque cura conſideres, ne quid nimis aut minus illi facias.

Duplex igneus mas uno candido cygno paſci debet, qui invicem ſe interiment, ac iterum ad vitam reſtituent: Et aer quatuor mundi partium tres quartas ignei viri incluſi occupabit, ut cantus cygnorum exaudiri poſſit, ad modos valedicendi Muſicos exprimendum. Tum aſſatus Cygnus cibus erit regi, & igneus rex jucundam vocem Reginæ valde amabit & præ magno amore amplectetur, ſeque ea ſatiabit, donec ambo evaneſcant, & in unum corpus coaleant.

Vulgo dicitur, quod bini tertium ſuperare & proſternare poſſint, præſertim ſi ſpacii ſatis ſit malitiā ſuā exercendi; Adhoc ſcias, ex vero fundamento, quod geminus ventus venire debeat, vulturnus dictus, ac deinde ſimplex, Notus appellatus, qui ab oriente & meridie impetuoſe ſpirabunt, quorū motione ceſſante, ita ut ex aere facta ſit aqua, audacter confides, quod ex ſpirituali corporale fiet, & quod numerus per quatuor anni partes, in quarto cœlo, poſtquam ſeptem planetæ imperium ſuum exercuerint, dominabitur, ac in infima habitatione palatii curſum ſuum perficiet, ſummumque examen expectabit, tumque bini illi emiſſi tertium ſuperarunt & abſumpſerunt.

In hoc ipſo noſtri magiſterii ſcientia eſt per neceſſariā: Nam diviſio & compoſitio ut recte fiant neceſſe eſt, ſi modo ars divitias parere, ac bilant non per inæqualia pondera falſificari debeat; Eſtque hæc rupes noſtræ intentionis, quod tu hoc caput per cælum artificiale, per aerem & terram, cum vera aqua & perceptibili igne, in poſitione legitimi ponderis abſque ullo defectu, finire [illegible] veluti vere tibi dixi.

VII. CLAVIS.

NAturalis calor conſervat vitam hominis: Nam ſi naturalis calor deceſſerit, vita finem ſortitur:

Naturalis ignis, ſi temperate uſurpetur, defendit præ frigore, ſuperfluitas autem ejus deſtructionem cauſatur: Non eſt neceſſarium ſolem corporaliter cum ſua ſubſtantia attingere terram, verum ſufficit, ſi à longinquo per radios, qui per reflexionem, cum in terram incidunt, fortiores fiunt, vim ſuam exerat: Nam per iſta media ſatis habet efficaciæ officium ſuum peragere, & per concoctionem omnia maturare: Per aeris enim diſtantiam radii ſolares in temperiem quandam adducuntur, ut ita ignis medio aeris, velut aer ignis medio operari queat.

Terra abſque aqua nil producere poteſt, & viciſſim aqua abſque terra nihil excitare: Quemadmodum jam terra & aqua una alterius ope indiget ad fructus generandos, ita nullo modo ignis aere & aer igne carere poteſt: Nam ignis abſque aere vitam non habet, & aer abſque igne calorem & ſiccitatem ſuam præſtare nequit.

Vitis

Vitis in ultima sua maturatione radiis & calore solis magis opus habet, quam in initio veris Etsi sol in autumno operationem suam bene exerit , vitis succum suum melius & fortius exhibere solet, quam si defectu caloris radii solares ipsi defuerint.

In hyeme vulgus omnia mortua esse existimat, quia frigus terram constrinxit, ne quid inde excrescere queat: quam primum vero ver sese offert, ut frigus ascensione solis diminuatur, omnia in vitam revocantur, arbores & herbæ vegetant, & reptilia animalcula, quæ gelidam hyemem fugerant, ex speluncis & specubus terræ prorepunt, omnia vegetabilia novum de se spargunt odorem, eorumque præstans operatio per pulchros, amabiles & varios florum colores indicatur: atque sic æstas operando procedit, uti ex ejusmodi flosculis cujuslibet generis fructus ferat, pro quibus merito Creatori, qui tali ordinationi metam per naturam præfixit, gratias agere debes.

Ita annus post annum operatur, donec mundus ab Architecto suo iterum destruatur , & illi, qui terram obsident, per glorificationem Dei exaltentur: tum omnis terrestris natura operari desinet, & cœlestis æterna ejus vice habitabit.

Cum Sol in bruma procul à nobis cursum suum peragit, altā nivem liquefacere nequit, si vero propius nobis in æstate accedat, aer ignitior & fortior fit, ut nix colliquescens in aquam decidat, seque destruat; Debile enim fortiori cedere cogitur, & fortius debili dominatur.

Ita quoque in hoc magisterio ignis regimen observari debet , ne humidus liquor justo citius exsiccetur, ac terra sapientum nimis cito colliquefiat & solvatur; Alias ex piscibus salubribus in aquis tuis scorpiones generares: Verum si laboris tui verus director esse desideras, tum sume spiritualem aquam, cui spiritus in initio , incumbebat, & conclude ostium munitionis præ ea ; Cælestis enim urbs ab eo tempore à terrestribus hostibus obsidebitur. Atq; cœlum tuum per tria munimenta & mænia fortiter custodiri debet, ne aditus ullus, preterquam unus, isque custodiis optime munitus sit; Tum, ubi omnia illa perfecta sunt, incende lumē sapiētiæ, & quære eo Grossum deperditū, tātum illuminationis da, quantū sufficiat; Nam scias, quod reptilia animan-

animantia & vermes in terra frigida & humida morentur, ratione suę qualitatis: Hominis autem habitatio est supra terram in temperata & complexa proprietate ordinata: Angelici vero spiritus cum non habeant terrestre, sed Angelicum corpus, nec carni peccatis pollutæ, ut homo, sint obnoxii, superiori ponuntur gradu, ut ignem & frigus pariter in suprema & infima regione, absque ullo impedimento tolerare possint. Et postquam homo clarificatus fuerit, cœlestibus spiritibus in hoc æquabitur: Deus autem cœlum & terram gubernat, & operatur omnia in omnibus. Quod si nostræ animæ recte prospicimus, tum & nos denique filii & hæredes Dei efficiemur, ad id peragendum, quod jam nobis impossibile, verum hoc fieri nequit, nisi omnis aqua exiccetur, & cœlum & terra cum cunctis hominibus per ignem judicentur.

VIII. CLAVIS.

OMnis caro sive humana, sive animalium sui augmentationem aut propagationem nullam producere potest, nisi id fiat princi-

pio per putrefactionem: semen quoque agri & omne, quod vegetabilibus subjectum est & appropiatum, augmentari nequit, nisi putrefactione: Multa insuper animalcula & vermes vita donantur, ita ut ex mera putrefactione vivificam vim & operationem consequantur, quod præ omnibus miraculis merito ut miraculum agnoscendum erit; verum natura hoc ipsum concessit, cum ejusmodi vivifica augmentatio & inspiratio vitæ ut plurimum in terra reperiatur, & per alia elementa spirituali semine ea ratione exitetur.

Hoc exemplis demonstrandum, novit uxor ruricolæ optime: Nam gallinam nullam ad rem familiarem educare potest, nisi id fiat putrefactione ovi, ex quo pullus generatur.

Si panis in mel incidat, in eo nascuntur formicæ, quod quoque singulare naturæ miraculum est præ aliis. Agricola animadvertit etiam, quod ex putrida carne vermiculi oriantur in hominibus, equis, aliorumque animalium corporibus, quemadmodum etiam in nucibus, pomis, pyris, & ejusmodi araneæ, vermes, & si quid prætere fit, ac quis varia genera & species vermium enumerare potest, quæ ex sola putrefactione procedunt.

In herbis idem videre est, quod diversa herbarum genera, ut urticæ & ejusmodi plura in iis proveniant locis, ut herba talis nunquam crevit, aut semen ejus decidit; solummodo ex putrefactione, causa ejus est, quod terra ad istos fructus iis locis sit deposita & quasi imprægnata, quod à proprietate syderea ipsi superne influxit; ut ita semen spiritualiter in ea produxerit: quod semen in terra se ipsum putrefecit, & per operationem & adjumentum elementorum, corporalem materiam generavit, secundum speciem naturæ: Ita astra una cum Elementis possunt novum aliquod sperma excitare, quod nunquam ante fuerat: & postea per succedentem putrefactionem augmentari poterit: Homini autem tantum non est concessum, ut novũ sperma excitet: Nam operatio elementorum & syderum essentia non est in ejus potestate ad formandum: Ita & crescunt varia genera herbarum saltem ex putrefactione, quia vero agricola hæc pro consuetis habet, nec amplius considerat, nec causam ejus scientię sibi

imaginari

imaginari potest, apud vulgum consuetudinis vicem obtinet: Tu autem, cui plura, quam vulgari alicui, scire conveniat, sermones & sententias ampliores percipiendo, causas ad fundamenta addiscas, per quod ex quo vivificatio resuscitationis & generationis ex ejusmodi putrefactione proveniat: non cognoscendo id ut consuetudinem, sed ut naturæ indagator: cum in summa omnis vita per putrefactionem oriatur & causetur:

Quodlibet elementum per se habet suam corruptionem & vicissim generationem: Nam artis cupidus hujus certior factus sit, & ex superabundante fundamento cognoscat, ut in uno quoque Elemento cætera tria delitescere: Nam aer habet ignem, aquam & terram in sese, quod incredibile videri posset, cum tamen sit ipsa veritas. Ita & ignis, aerem, aquam & terram in se continet, alias nihil generaret. E t aqua particeps est terræ, aeris & ignis, alias nihil sequi posset in generatione, non considerato eo, quod quodlibet Elementum seorsim sit, cum ea nihilominus permixta sint: Hoc per destillationem in separatione Elementorum omne reperitur.

Et ut hoc tibi per legitimam probam ostendam ne ignarus dicas, mea prolata esse, mera verba & neutiquam vera, prædico tibi, cui naturæ separatio indaganda convenit & Elementorum divisio cognoscenda proposita est, quod in distillatione terræ, primo aer omnium facillime transit, post quem continuatione certa, aquæ Elementum præcedit: Ignis in aere latet, quia uterque sunt spiritualis essentiæ, & se invicem mirabiliter amant, Terra in fundo remanet, in qua est sal preciositatis.

In distillatione aquæ, aer & ignis primo progreditur, post aqua & corpus terræ in fundo manet. Elementum ignis, si invisibilem substantiam redigatur per extractionem ignis, aquæ & terræ quodlibet per se elici potest: similiter aer in reliquis tribus Elementis habitat: Nullum enim eorum aere carere potest: Terra nihil est, nec quicquam producere potest absque aere, ingnis non ardet, nec habet vitam absq; aere, Aqua nullum fructum generare potest sine aere: Porro nec aer quicquam consumere nec humiditatem exiccare potest,

 nisi

nisi fiat calore naturali: Cum itaque fervor & calor in aere reperiatuur, Elementum ignis utique in aere erit: Nam omne quod calidum & siccum igneæ substantiæ addictum est quocirca unum Elementum altero carere nequit, sed cōmixtio quatuor Elementorum semper in generatione omnium rerum invenitur: & qui contrarium statuit, nullo modo arcana naturæ intelligit, nec eorum proprietates indagavit:

Nam scire te oportet, si quid per putrefactionem nasci debeat, ut hoc modo eveniat, necesse est: Terra per occultam & inclusam humiditatem in corruptionem aut destructionem quandam reducitur, quod est initium putrefactionis: nam absque humiditate, utpote Elemento aquæ, nulla vera putrefactio fieri potest: si jam generatio quædam ex putrefactione consequi debeat, per calidam proprietatem ceu Elementum ignis, necessum est ut accendatur & educatur: Nam sine naturali calore nullus ortus fieri potest: quod si generatum vivificum flatum & motum assumere debeat, absque aere id accidere nequit: si enim aer ad hoc non una operararetur, suumq; munus exereret, tum primum compositum & substantia, unde generatio procederet, in sese suffocaretur & interiret, propter aeris defectum: Quapropter clare reperitur, & fundamentaliter demonstratur, nullum perfecte generatum quatuor Elementorum ministerio destitui posse, & quod semper unum Elementum in alio suam operationem & vitam ostendat, atque ita per putrefactionem manifestet: Nam absque illa hoc tempore & in posterum nihil in lucem editur: & quod id verum sit, nempe, quod ad quamcunque vivam & perfectam generationem & resuscitationem omnia quatuor Elementa necessaria sint, scito, quod cum Adam primus homo ex terræ gleba à summo Creatore formatus esset, nondum sese exerebat vitæ alicujus perceptibilis motus, donec ipse Deus spiritum inspiraret: tum terræ gleba vivifica vi donabatur; In terra erat sal, id est corpus: aer inspiratus erat Mercurius, Spiritus; per hanc inspirationem dabat ipsi aer genuinum & temperatum calorem, qui erat sulphur, id est ignis, Tum movebat sese & manifestabat Adam tali motu, quod ipsi anima vivifica infusa esset. Nam ignis sine aere esse nequit, & vicissim nullus aer absque igne:

Aqua

Aqua terræ erat incorporata;cum necessario simul,si modo vita sequi debeat,in æquali mixtionis concordantia,existant.

Ita Adam primo ex terra, aqua, aere & igne, ex anima, spiritu & corpore,ac denique ex Mercurio,sulfure & sale,eductus,compositus & generatus est.

Eodem modo Eva prima fœmina,omnium nostrum mater,eorundem est particeps: cum ipsa ex Adamo prognata sit: Atque ita Eva ex Adamo orta & ædificata est,quod bene notes: Et ut iterum ad putrefactionem redeam, inquisitor magisterii & deditus Philosophiæ sciat,quod pari ratione nullum metallicum semen operari possit, aut sese augmentare,nisi hoc semen metallicum per sese solummodo absque ulla peregrini additione aut permixtione ad perfectam putrefactionem redactum sit: quemadmodum nulla vegetabilium & animalium semina,ut declaratum & dictum est,absque putrefactione augmentationem producere possunt: Ita & intellige de metallis,quæ putrefactio beneficio Elementotum perfectam suam operationem consequi debet,non quod Elementa sint ipsum semen,ut ante satis patefactum est, sed quod metallicum semen, quod per cœlestem, sydeream & elementarem essentiam exortum & in corporeum quid deductum est, per Elementa porro in talem putrefactionem & corruptionem promovendum sit.

Nota etiam hoc,quod vivum spiritum volatilem habeat apud se: Nam in ejus distillatione spiritus primo procedit, & phlegma post: quam primum vero per diuturniorem calorem in acetum reducatur, spiritus ejus non adeo volatilis est, ut prius; Nam in distillatione aceti primo aqua seu aquositas exit, & spiritus ultimo: Et quamvis eadem materia sit præ oculis, quæ prius in vase fuerat, attamen longe aliam proprietatem habet, cum non amplius vinum, sed per putrefactionem caloris continui transmutatum & acetum factum sit: Et omne, quod cum vino,aut ejus spiritu extrahitur & circulatur, longe aliam habet proprietatem & operationem, quam illud, quod cum aceto elicitur: Nam si vitrum Antimonii cum vino aut spiritu vini extrahatur, multas provocat sedes, ac vomitiones: cum sit adhuc venenum,

& ejus venositas nondum sit deleta aut extincta, si vero vitrum Antimonii cum bono distillato aceto extrahatur, pulchram dat extractionem alti coloris; Tum aceto per balneum Mariæ abstracto, & flavo pulvere, qui remanet per repetitas distillationes aquæ communis, bene abluto, ut omnis acetositas recedat, dulcis habetur pulvis, qui nullas sedes amplius concitet, sed pulcherrima medicina sit ad utendum, quæ multum præstet cum admiratione, & merito miraculum Medicinæ haberi debeat.

Hic pulvis mirabilis resolvitur loco humido in liquorem, qui absque omni dolore in Chirurgia multum quoque præstet, de quo satis.

Atque hoc præcipuum caput est pro conclusione hujus sermonis notandum: cœlestis creatura generata, cujus vita per astra conservatur, & per quatuor Elementa nutritur, interie debet, atque post putrefieri; quod si fiat, astra per Elementorum Media, quibus id incumbit, corpora putrefacta rursum vita donabunt, ut iterum cœleste quid, quod in suprema firmamenti regione habitationem suam habebit, inde fiat: si id perfectum sit, videbis, quod terrestre à cœlesti cum corpore & vita assumptum, & terrestre corpus in cœlestem substantiam reductum sit.

IX.

IX. CLAVIS.

SUmmus planetarum cœleſtium Saturnus vocatus in magiſterio noſtro viliſſimæ autoritatis eſt: nihilominus præcipua eſt clavis totius artis,at in infimo gradu poſitus, & minimæ æſtimationis in arte noſtra habetur,quamvis etiam per celerẽ volatum in ſupremam ſummitatem ſupra omnia luminaria ſe elevarit, attamen pennarum ejus reſectione ad infimam omnium illuminationem reducendus & per corruptionem in emendationem promovendus erit, quo nigrum in album, & album in rubrum commutetur,ac per curſum totius mundi colorum cæteri quoque planetæ tranſeant, uſque ad ſuperabundantem Regis triumphantis proprium colorem: Atq; ſic dico,etiamſi Saturnus præ toto mundo viliſſimus videatur,tamen eam vim & efficaciam in ſe habet,quod,ſi precioſa ejus eſſentia, quæ eſt extra modum inſenſibilis frigiditas, incurrens, igneum corpus metallicum reducatur, ei currens vivacitas adimi poſſit, adq; tale tractabile corpus redigi,quale Saturnus ipſe eſt, verum longe majoris conſtantiæ: quæ permuta-

permutatio ex Mercurio, sulfure & sale suam originem, principium & finem sortitur. Hoc multis difficile intellectu videbitur, prout est, verum cum materia sit vilis, oportet ut intellectus sit acutus & altus, quo inæquales status in mundo maneant ad Dominos à servis discernendos.

Ex Saturno multiplices colores proveniunt: qui per præparationem & artem conficiuntur, ut niger, cineritius, albus, flavus, & rubeus, & præter hos qui mixti hinc oriuntur colores. Ita & materia omnium sapientum varios colores pertransibit, antequam magnus ille lapis ad certam perfectionis metam exaltetur: Nam quotiescunque Igni nova porta intromissionis aperiatur, toties hinc nova forma & species vestium pro præmio conceditur, donec egenus ipse divitias acquirat, & alterius mutuo dato non indigeat:

Cum generosa Venus regnum suum possidet, & pro consuetudine aulæ Regiæ officia rite distribuit, apparet magnifico splendore, ac Musica ipsi speciosum vexillum, rubei coloris, præfert, in quo picta est Charitas vestibus viridibus pulcherrima, aulæque ejus Saturnus magister præfectus est, qui cum officium suum peragit, Astronomia ei nigrum vexillum præfert, in quo Fides depicta cernitur flavo & rubeo vestitu.

Jupiter cum suo sceptro munus Marescalli obit, eique Rhetorica vexillum cineritii coloris gestat, cui Spes coloribus splendidis ornatissima appicta est.

Mars res bellicas omnes callet, & imperium gerit igneo quodam æstu; ac Geometria ipsi prætendit velum sanguineum, quo Fortitudo rubeo panno vestita visitur: Mercurius vices Cancellarii tenet, eiq; Arithmetica vexillum omnium colorum præfert, cui Temperantia appicta est coloribus mirificis.

Sol est vicarius regni, & Grammatica ei flavum vexillum præfert, in quo Justitia depicta est aureo vestitu: qui vicarius, etsi in suo regno plus potestatis habeat, tamen Venus Regina ipsum splendore suo superabundantissimo excæcavit & vicit.

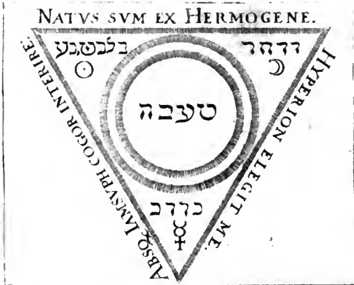
Luna quoque tum apparet, & Dialectica ipsi argenteum & splendens

dens velum præfert, cui prudentia cœlestino colore appicta fuit: Ac quoniam Lunæ maritus mortuus sit, officium ipsa ad se transtulit, ne in posterum reginam Venerem dominari permittat: Nam rationes œconomiæ gratia cum ea contraxit, tum Cancellarius ipsi subveniet, novum imperium instituatur, atque ipsi ambo in Reginam dominentur, intellige, quod unus Planeta alium de sua dominatione, officio, possessione & potentia depellere & removere debeat, donec optimi illorum summum occupent imperium, cumque optimo firmissimoq; colore primæ suæ matri appropriato, ex nativa constantia, amore & consanguinitate victoriam obtineant: nam antiquus mundus transiit, & novus ejus vice acquisitus est, ac planeta unus alium spiritualiter consumpsit, ut saltem fortissimi aliorum nutrimento remanserint, duo ac tres per unum solum superati.

Pro ultima conclusione ex omnibus hisce percipias, quod producere debeas cœlestem libram, arietem, taurum, cancrum, scorpium, & capricornum; ab altera parte libræ ponas geminos, sagittarium, aquarium, pisces, & virginem, tum fac ut aureus leo virgini in gremium insiliat, atque sic illa pars libræ superabit, atque alteri parti in pondere prævalebit: sine tum ut duodecim signa cœli cum pleiadibus in oppositum proveniant, atque sic post omnium mundi colorum absolutionem denique conjunctio & unitio fiet, ut maximum in minimum, & minimum in maximum coincidat.

Si staret totius mundi natura
Solummodo in una figura
Nec per artem aliud quid fieret,
Nil mirum tum reperiretur orbe,
Nec natura esset demonstranda,
Pro quo Deus sit summe laudandus.

X. CLAVIS.

IN nostro lapide per me, & longe ante me elaborato, continentur omnia Elementa, omnes minerales & metallicæ formæ, imo omnes qualitates & proprietates totius mundi; Nam in eo reperiri debet maximus & fortissimus calor: siquidem per ejus magnum internum ignem frigidum Saturni corpus calescit, atque ea incensione in optimum aurum commutatur: In ipso quoque offendi debet maximum frigus, cum ejus conjunctione fervidior Veneris gradus temperetur, ac vivus Mercurius coaguletur, atque pari ratione sui induratione in optimum, fixum aurum vertatur: causa ejus est, quod omnes hæ proprietates materiæ nostræ magni lapides per naturam infusæ sint, quę proprietates per gradus ignis excoquuntur & maturantur, donec summam perfectionem acceperint, quod prius fieri nequit, quam Mons Ætna in Sicilia ab incendio suo extinctus sit, ac nullum frigus amplius in summis montibus hyperboreis reperiatur, qui locus etiam Filictum dici potest.

Omnes

Omnes arborei fructus si ante maturationem decerpantur, inutiles sunt & præcoces, nec iis commode uti licet: sic nisi figulus sua opera per ignem satis urat & excoquat, usui inidonea sunt, quia non satis ab igne maturata existunt.

Ita & circa nostrum Elixir respiciendum & diligenter considerandum est, quo justum ipsi tempus tribuatur, nec ante illud ipsius bonitati quid detrahatur, ne falsitatis nomine incusari, ac pro indigno æstimari possit: Nam si flores decerpantur facile innotescit, nullum fructum hinc crescere posse: Idcirco festinatio non convenit magisterio: Nam qui nimis festinat, raro quicquam boni in hac arte præstat, sed festinando plus corrumpitur, quam perficitur.

Quapropter veritatis inquisitor ne desiderio nimio se seduci patiatur, ante tempus quid eximere ac decerpere, ne pomum ipsi excidat, & nil, quam caulis in manu relinquatur: Nam in veritate, si lapis noster non sat maturetur, nec quid maturum operari poterit.

In balneo materia solvitur & per putrefactionem unitur: In cinere flores producit: per arenam omnes superfluæ humiditates exiccantur: Flamma vero ignis viva profert exactam maturationem cum fixitate: non quod Balneo Mariæ, fimo equino, cinere aut arena successive opus sit aut utendum, sed ut gradus & ignis regimen ea ratione perficiantur: Nam lapis fit in furno vacuo, triplicis munitionis, firmiter obseratus, inclusus, continuo igne coctus, donec omnes nebulę & vapores evanescant, ac vestis honorum cum splendore maximo appareat, & in uno loco; infimi cœli, commoretur & in cursu sistatur, cumque brachia Regis sursum elevari jam nequeunt, dominiū mundi occupatum est: Nam Rex æternæ fixitatis factus est, nullum ipsi periculum in posterum nocebit: Cum insuperabilis evaserit Ad hæc dico hoc modo: Cum tua terra in propria sua aqua soluta fuerit, exicca aquam per ignem debitum omnino, atque tum aer novam vitam inspirabit & cum hæc vita incorporata fuerit, habebis materiam, quam marito nihil aliud habere potest, quam magnus lapis mundi, qui humana & metallica corpora penetrat, ut spiritus, estque universalis medicina absque defectu: Nam expellit

malum, & conservat bonum, estque emendatio, ut malum cum bono corrigatur: Color ejus à pellucido rubore declinat ad purpureum, à rubini ad Granati colorem, & in pondere est potens & gravissimus.

Quicunque hunc lapidem adeptus fuerit, summo Creatori omnis creaturæ gratias agat, pro ejusmodi cœlesti balsamo, eumque oret pro se suoque proximo, ut eo utatur ad temporalis hujus vitæ sustentationem, in hac miseriarum valle, & in altero mundo posthac æterna beatitudine fruatur.

Deus pro inenarrabili suo dono ac gratia summe sit celebrandus in secula, Amen.

XI. CLAVIS.

UNdecimam clavem de augmentatione nostri magni lapidis tibi per parabolam proferam & patefaciam hoc modo.

Habitabat versus orientem Eques Auratus, Orpheus appellatus, qui divitiis valde abundabat & omnibus bonis excellebat; Hic propriam suam ac germanam sororem, Euridicem, in uxorem elegerat & duxe-

& duxerat. Cum vero nullam prolem ex ea susciperet, idque peccatis imputaret, quod sororem pro conjuge haberet, assiduis precibus apud Deum summum contendit, ac votis institit, ut sibi gratiam impertiretur, orationique suæ locum concederet.

Cumque aliquando somno profundo obrutus & sepultus esset, per somnium quidam vir alatus, Phœbus vocatus, ad ipsum accedens, pedes ejus, qui valde calebant, tetigit, & dixit: Postquam tu nobilis Heros multa regna & provincias, multaque oppida & regiones perlustraris, ac in vasto oceano multa pericula pertuleris, in bello tantum exantlaris ut in equestrem ordinem adscitus fueris, præque omnibus id dignitatis merueris, cum in duellis & torneamentis multas hastas fregeris, ac sæpenumero gratiam à venerabili gynæceo obtinueris, hinc pater à cœlo mihi in mandatis dedit, ut tibi indicarem, quod preces tuæ locum apud sese invenerint: Idcirco sumere debes sanguinem ex tuo dextro latere, & sanguinem ex sinistro latere tuæ uxoris, atque sanguinem, qui patri ac matri tuæ in ipso corde occultus fuit, naturali jure saltem duplex, & nihilominus unus sanguis: hoc conjunge simul, & fac iterum, ut ingrediantur globum septem Magistrorum sapientiæ, unde conclusi: tum genitus potentissimus nutritur sua carne, & reficitur suo sanguine honoris; quod si hoc rite feceris, numerosam prolem & hæredes de tuo corpore genitos relinques: verum scias, quod ultimum semen in octava temporis mutatione, velut tuum primum semen, ex quo ab initio factus es, cursum suum absolvet: si hoc sæpius facias, ac semper de novo incipias, videbis natos natorum, quod magnus mundus ex generatione minoris penitus repleatur, quod Creatoris cœleste regnum abundanter possideri queat.

Cum hoc finitum erat; Phœbus iterum avolavit, & eques ille ex somno excitatus è lecto surrexit, cumque hæc omnia, ut imperata erant, prosequeretur, non solum in omni suo proposito bonum successum experiebatur, sed Deus etiam ipsi ejusque conjugi liberos multos largiebatur, qui porro per sui Patris testamentum memorabile nomen possederunt, & honos equestris dignitatis apud eam familiam cum divitiis continue perduravit.

Quod

Quod si nunc, doctrinæ fili, circumspectus es, non indiges interpretatione alia, si vero intellectus tibi defuerint, ne mihi hoc imputes, at tuæ imperitiæ: Nam prohibitum mihi est, hanc seram aperire amplius, id observare tenor, eique morem gerere: Cui vero Omnipotens concedere velit, illi satis perspicuo & clare scriptum est, atque etiam clarius, quam sit credibile: Nam totum actum figurate & pro more Philosophico descripsi, quemadmodum & antecessores mei fecerunt, atque etiam iis clarius; Nihil enim occultavi; Quod si glaucomam ab oculis removeris, reperies illud, quod multi quæsiverunt & pauci invenerunt: Nam materia penitus suo nomine expressa & principium, ut & medium cum fine indicatum est.

XII. CLAVIS.

Pugil, qui gladio suo nescit uti, ei nec utilis est: Nam exercitium utilitatis ejus non vere didicit: Cum alius, qui gladii magis callet usum, quam ille, contra eum in pugnam descendit, inidoneus ab alio male mulctatur: Qui vero palæstræ magisterium probe percepit, bravio potitur.

Ita

Ita qui tincturam quandam ex Dei omnipotentis gratia consecutus est, & nescit eam in usum producere, illi eodē modo accidit quemadmodum de pugili narratum est, qui gladio suo nequaquam uti novit: Cum vero hæc duodecima & ultima earum clavium ad libri mei absolutionem habeatur, non ego te ulteriori parabolico aut figurato sermone detinebo, sed absque omni defectu hanc clavem tincturæ absolutissimo & vero processu aperiam, ideoque meæ doctrinæ, ut sequitur, sis attentus:

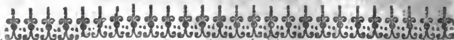
Dum medicina & lapis omnium Sapientum ex vero lacte virginis factus & perfecte præparatus sit, sume ejus unam partem, optimi & purissimi auri per Antimonium fusi & purgati, partes tres, idque redige in lamellas tenuissimas, quoad possibile sit, mitte has simul in tigillum, in quo metalla liquefieri solent, primo da ignem lentum per duodecim horas, deinde in liquefactione stet tres dies ac noctes continue; tum purgatum aurum ac lapis mera medicina facta sunt, subtilissimæ, spiritualis & penetrantis proprietatis: Nam absque fermento auri lapis operari nequit aut vim tingendi exercere: Nimis enim subtilis est ac penetrabilis, si vero cum sui simili fermento fermentetur & conjungatur, tum Tinctura præparata ingressum accepit in alia operandi: Accipe deinde fermenti præparati partem unam, in mille partes liquefacti metalli si tingere velis, tum scias per summam veritatem ac fidem, quod solum illud in bonum & fixum aurum permutabitur: Nam corpus unum apprehendit aliud, licet non sibi simile sit, nihilominus per vim & potentiam ipsi adjunctam, cogitur eidem assimilari, cum simile à simili originem ducat.

Quicunque hoc utitur medio, illi patefiet omnis certitudo, vestibula palatii in fine exitum suum habent, atque hæc subtilitas nulli creaturæ comparanda est; Nam omnia in omnibus, pro ut naturali modo & origine in hoc mundo sub sole fieri potest, possidet.

O principium primi principii respice finem,
O finis ultimi finis intuere principium.

Et medium vobis commendatum sit fideliter, tum Deus Pater, Filius & Spiritus sanctus vobis dabit, quicquid spiritu, anima & corpore requisitum habeatis.

DE

De
PRIMA MATERIA LAPIDIS Philosophici.

Lapis invenitur, qui non carus est,
Ex quo extrahitur volatilis ignis,
Unde lapis ipse, factus est,
Ex albo & rubeo compositus,
Est lapis, attamen haud lapis,
In ipso solum natura operatur,
Qui fons ex eo profluit,
Fixum patrem suum submergit,
Absorbens illum cum corpore vitaque
Donec reddatur illi anima,
Et mater volatilis ipsi similis
Fiat in suo regno,
Ipse quidem virtute & potentia
Accepit majora robora,
Solem ætate superat
Mater sua volatilis præparata,
Per Vulcanum sic est antea
Pater ex spiritu editus.
Corpus, anima & spiritus in duobus existit,
Ex quibus tota res procedit:
Procedit ex uno & est res una,
Volatile & fixum simul colliga,
Sunt duo & tria, & saltem unum.
Si non intelligis, nihil obtines:

Adam

Adam in balneo residebat,
In quo Venus sui similem reperiebat,
Quod praeparaverat senex Draco,
Cum vires suas amitteret,
Nil est, inquit Philosophus,
Quam geminus Mercurius.
Nil amplius dicam, nominatum est,
Beatus qui vere percepit,
Quaeras in eo, nec defatigeris,
Exitus acta probat.

BREVIS APPENDIX ET PERSPICVA REpetitio aut iteratio Fr. Basilii Valentini, Benedict. Ord. in librum suum de magno Lapide antiquissimorum.

EGo Basilius Valentinus, Frater Benedictini Ordinis, libellum quendam jam ante scripsi, & velut antiqui, more Philosophico patefeci, quomodo thesaurus antiquissimus acquiri debeat, quo veri sapientes vitam suam in longius ævum protraxerunt.

Et quamvis prout conscientia mea coram Summo in cœlis attestari debet, cui omnia arcana in abdito sunt manifesta, nihil falsi scripserim, sed veritatem ipsam exposuerim, ita ut intelligentes nullo amplius lumine egerent, (Nam Theorica mea ipsis præscripta, quæ per practicam duodecim clavium confirmata & approbata est, satis superque esset) nihilominus inquietudo insomniorum me eò adegit, per varias cogitationes, ut præscriptum meum libellum per breviorem viam demonstrandum mihi sumerem, atque hoc quasi medio incensum lumen purgarem, quo quilibet amator quæsitæ sapientiæ eo plus splendoris & claritatis ad desiderium suum complendum habeat: Et quamvis multi existimabunt, nimis clare apertum esse, atque ideo multorum peccatorum onera in me recepisse, quilibet tamen sciat, quod illis, qui duræ cervicis sunt, satis difficile erit, invenire hoc, quod quærunt: Electis vero clarum ac facile: Quapropter, mi veritatis sectator ausculta meæ orationi, tum veram viam ad artem invenies.

Nihil autem amplius scripsi, nisi quod post mortem meam ac resuscitationem carnis meæ ipse attestari velim.

Breviorem vero viam ex consequenti narratione fideliter & simpliciter percipies: Mei enim sermones in simplicitate & nullis verborum phaleris fundantur.

Mentionem feci & indicavi, quod omnes res ex tribus essentiis

factæ

factæ & compositæ sint, nempe ex Mercurio, sulfure & sale, idque verum est, quod docui.

Ad hoc autem scias, quod lapis conficiatur ex uno, duobus, tribus, quatuor & quinque: Ex quinque, hoc est, quinta essentia suæ substantiæ: Ex quatuor, quibus intelliguntur quatuor Elementa: Ex tribus, ea sunt tria principia rerum: Ex duobus, Namque est duplex Mercurialis substantia: Ex uno: id est Ens primum omnium rerum, quod ex verbo primæ creationis, fiat, profluxit.

Multi vero animo ancipites ex omnibus his sermonibus fieri possent, ad fundamentum habendum & intelligentiam perceptionis consequendæ: ideoque primo brevissime dicam de Mercurio, secundo de sulfure, tertio de sale; Nam hæ sunt essentiæ nostræ materiæ lapidis.

In initio scias, quod nullum argentum vivum vulgi sit utile, sed nostrum argentum vivum fit ex optimo metallo per artem spagyricam, purum, subtile, clarum, splendens, instar fonticuli, pellucidum, modo Cristalli, absque ulla sorditie: Hinc fac aquam sive oleum combustibile: Nam Mercurius principio fuit aqua, velut omnes Sapientes meæ huic sententiæ & doctrinæ astipulantur.

In hoc oleo Mercurii solve proprium Mercurium, ex quo ipsa aqua facta sit, & præcipita eundem Mercurium cum proprio suo oleo, tum habetur duplex Mercurialis substantia: scias autem, quod aurum tuum prius in singulari quadam aqua, secunda mea clave expressa, post sui purificationem primæ clavis, solvi & in calcem subtilem reduci debeat, veluti in quarta clave, habetur, atque tum ejusmodi calx per spiritum salis sublimetur ac iterum præcipitetur, perque reverberationem in subtilem pulverem redigatur; tum proprium ejus sulfur in suam substantiam facilius ingredi poterit, cumque ea amicari: Nam mirabiliter se invicem diligunt: Atque sic habes duas substantias in uno, & vocatur Mercurius sapientum, & est saltem unica substantia, id est, primum fermentum,

Nunc sequitur de sulphure.

Mercurium tuum quæras in simili metallo: Deinde, cum metallum per purificationem & destructionem prioris ♂ & reverberationem, absque ullo corrosivo scias è corpore suo elicere; quæ media tacitis annotavi, in tertia quoque clave commemoravi; Illum Mercurium post hæc solves in proprio suo sanguine, ex quo ante ejus fixionem ipse factus est, secundum pondus suum in sexta clave indicatum, tum verum leonem sanguine viridis leonis nutrivisti & solvisti: Nam fixus sanguis rubei leonis factus est ex non fixo sanguine viridis leonis, ideoque sunt unius naturæ; & non fixus sanguis volatilem iterum facit fixum, ac fixusque vicissim volatilem fixat, prout ante ejus solutionem fuerat: Deinde in leni calore simul fove, donec ☿ totum solutum sit, tum habes secundum fermentum, sulfur fixum cum non fixo nutriendo, ut omnes Philosophi mecum testantur: Hoc postea spiritu vini sublimatur rubeum instar sanguinis, & vocatur aurum potabile, in quo nulla reductio alicujus corporis reperitur.

Sententiam quoque meam dabo:
De sale Philosophorum:

Sal facit fixum & volatile, prout in suum statum ordinatur & præparatur. Nam spiritus ex sale tartari, si per se absque additione extrahatur; per resolutionem & putrefactionem omnia metalla volatilia efficit, eaque resolvit in verum Mercurium vivum seu currentem: ut practicæ meæ doctrinæ habent.

Sal tartari per se figit firmissime; præsertim: si fervor calcis vivæ illi incorporetur: Utraque enim hæc figendi singularem gradum obtinent.

Ita & sal vegetabile vini & figit & volatile efficit secundam diversam præparationem, prout ejus usus exigit, quod certe arcanum naturæ, & miraculum Philosophicæ artis est.

Homo si aliquandiu vinum bibat, & ex ejus urina sal clarū efficiatur, id volatile est, & reliquas res fixas volatiles facit, secumque per alembi-

alembicum elevat: non autem figit: Et quamvis nil nisi vinum homo biberit, ex cujus urina sal illud confectum sit, nihilominus aliam proprietatem habet, quam sal tartari seu ex fœce vini: Nam transmutatio quædam in humano corpore facta est, ita ut ex vegetabili, hoc est, ex spiritu vini animalis spiritus salis factus sit; quemadmodum & equi ex avena, fæno & ejusmodi, cum virium suarum corroboratione, mutationem suscipiant, corpore pinguescant, & carnem inde progignant: Item apis ex preciosissimo florum & herbarum mel conficit.

Ita & de aliis intelligendum: clarius, & causa consistit solummodo in putrefactione, unde talis separatio & transmutatio originem suam ducat.

Communis salis spiritus, qui peculiari modo ultimæ meæ declarationis extrahitur, aurum & argentum, si ei exigua quantitas de spiritu draconis adjiciatur, facit volatile, dissolvit, & una secum in alembicum evehit; quemadmodum etiam aquila cum draconis spiritu, qui in petrosis locis degit, efficit, cum vero quid cum sale, priusquam spiritus de corpore ejus separetur, fundatur, multo magis figit, quam volatilitatem præstat.

Hoc insuper dico, si spiritus communis salis cum spiritu vini uniatur, & tertia vice simul distilletur, quod dulcescat, suamque acrimoniam deponat. Hic præparatus spiritus non solvit aurum corporaliter, sed si in præparatam auri calcem infundatur, extrahit summum ejus colorem & rubedinem: quæ si recte fiat, lunam albam ac puram in talem colorem reducit, qualis ejus corporis fuerit, unde ante detractus est. Pristinum quoque corpus suo colore per amorem illecebrosæ Veneris iterum donari poterit, cum ex ejus origine & statu, nec non sanguine exortum sit; de quo jam non est amplius disputandi locus.

Notes autem, quod spiritus salis quoque lunam destruat, & in spiritualem essentiam redigat, secundum meam instructionem: unde postea luna potabilis præparari potest: qui spiritus lunæ spiritui solis appropriatur, ut mas & fœmina, per copulationem & conjunctionem spiritus Mercurii aut ejus olei.

Spiritus latet in Mercurio, colorem quæras in sulfure, & coagulationem in sale, tum habes ternas res, quæ perfectum quid iterum generare poterunt, hoc est, spiritus in auro cum suo proprio oleo fermentatur, sulphur in preciosæ Veneris proprietate abundanter invenitur, quod incendit sanguinem fixum, ex ipso prognatum, spiritus ex sale Philosophico dat victoriam ad duritiem, quamvis spiritus tartari & spiritus urinæ una cum vero aceto multum possint: Nam spiritus aceti frigidus est, & spiritus calcis vivæ intense calidus, ideoque pro adversis naturis habentur veluti & inveniuntur: Jam non secundum solitam philosophicam consuetudinem locutus sum: verum non me decebit amplius cuiquam narrare, quomodo ostia interius obserata sint.

Hoc pro valedictione fideliter dico: Quære materiam tuam in metallica substantia: Fac inde Mercurium, quem fermenta cum Mercurio, quoddam sulphur, quod fermentum cum proprio suo sulphure, & cum sale reduc in ordinem; distilla simul, conjunge omnia secundum sua pondera, tum unum quid eveniet, quod ex uno ante quoque ortum est: id ipsum coagula & fige per continuum calorem: deinde augmenta & fermenta adhuc tertia vice per doctrinam mearum duarum ultimarum clavium, tum habebis & reperies finem & terminum tui desiderii: Tincturæ usum sine parabola duodecima clavis per certum processum absolute tradit.

Deo gratias.

Pro finali appendice vero tibi narrare cogor, quod ex nigro Saturno & beneficio Jove spiritus quoque extrahi possit, qui post in vere dulce oleum, ceu sui nobilissimum, reducitur, quæ medicina currentem communem Mercurium vivacitate sua particulariter firmissime spoliare eumque emendare poterit, ut in libro meo quoque docetur.

Additio

Additio.

Cum jam materiam hoc modo adeptus es nihil aliud post quam ignem cures, quomodo ejus regimen observes; In hoc enim summa rei sita est & finis operis: Nam noster ignis, communis est ignis & noster furnus communis furnus est: Ac quamvis qui ante me fuerunt, scriptum reliquerint, quod noster ignis non sit communis, tamen in veritate dico tibi, quod omnia arcana pro suo more celaverint: Cum materia sit vilis, & opus exiguum, quod per regimen ignis solummodo adjuvatur & manifestum sit.

Ignis lampadis cum spiritu vini inutilis est. Ad hæc incredibilis sumptus eo impenditur: Fimus equinus perditio est, ac materia perfectis gradibus ignis absolvi nequit.

Multi & varii furni non conveniunt: Nam in nostro triplici furno solummodo gradus ignis proportionabiliter observantur; Quapropter ne te loquax Sophista multis furnis seducat in errorem: siquidem vilis est noster furnus, vilis est noster ignis, & vilis est nostra materia, atque vitrum circumferentiæ terræ assimilatur: Ulteriori documento ignis ejus regiminis & furni non indiges. Nam qui materiam habet, ipse sibi furnum inveniet, qui farinam habet, ipse sibi furnum inveniet. qui farinam habet, quoque furnum panificii reperire potest, ne de panis coctione valde sit sollicitus.

Peculiare libros hac de re non opus est scribere, dummodo regimen caloris observes, quo inter frigidum & calidum distinguere scias, si hoc attingas, opus peregisti, ac artem ad finem produxisti, pro quo Creator omnis naturæ sit laudandus in secula, AMEN.

THOMÆ

THOMÆ NORTONI
ANGLI
TRACTATUS CHYMICUS

Dictus

CREDE MIHI

Sive

ORDINALE.

Tractatus ſecundus.

FRANCOFURTI
Apud HERMANNUM à SANDE.

M DC LXXVII.

EPIGRAMMA M. M. IN NORTONI Tractatum Chymicum.

NILVS ut effuso vicinas gurgite terras
Mergit & emissas undique fundit aquas:
Fructiferumque trahit præpingui uligine limum,
Quo post ventura spes bona messis erit,
Sic quoque Nortonus lato se limite pandit,
Nobile Naturæ dum patefecit opus.
Immenso sese spacio distendit, ut agros
Fœcundet Chymicos, Artificesque beet.
Si fueris fœlix, sub tanto vortice piscem
Captabis, stomacho quo satiere tuo.
Sin minus, ille tuam precioso dogmate mentem
Instruet, ut votum certus habere queas.
Non Hermetis opes libro monstrantur in uno,
Forte dat hic, fallax arte quod ille negat.

THO-

THOMÆ NORTONI
TRACTATUS
CREDE MIHI SEU ORDINALE.

PRÆFATIO I. AUTHORIS IPSIUS.

Liber iſte Clericis monſtrat ſcientiam,
Liber iſte Laicis auget inſcitiam,
Liber honoris juvans per copiam,
Et liber pauperum fugans inopiam,
Liber fiduciæ eſt & veritatis,
Regibus conſilium, doctrina Prælatis,
Et liber utilis viris beatis,
Vivere qui cupiunt abſque peccatis,
Liber ſecretus, liber Doni DEI,
Electis ſemita viris bonæ ſpei,
Valens conſtantibus firmæ fidei,
Nec non credentibus verbis oris mei.
Quærunt Alchymiam falſi quoque recti,
Falſi ſine numero, ſed hi ſunt ejecti,
Et cupiditatibus (hei) tot ſunt infecti,
Quod inter mille millia vix ſunt tres electi.
Iſti ad ſcientiam multi ſunt vocati,
Nobiles & pauperes, inſcii, literati,
Qui nolunt labores neque tempus pati,
Ideo non perficient, quia ſunt ingrati.
Liber artis filios docet iſte ſatis,
Quibus hæc percipere Deus dedit gratis,

Versiculis propheticis quatuor his credatis,
Omnia dat gratis Divinæ fons pietatis.

Hæc nobilis scientia est tantum illis data,
Qui diligunt justitiam mente cum beata,
Dolosis & raptoribus sed est denegata,
Propter peccata tardantur munera grata.

Sæpe Reges Angliæ decorasset hæc res
Firma si in Domino fuisset eorum spes,
Ille sed qui capiet per hanc rem honores,
Antiquos mores mutabit in meliores.

Iste cumque venerit, regnum reformabit,
Virtutibus & moribus & exemplum dabit
Sempiternum regibus, plebs tunc jubilabit,
Et mutuo se diligens laudes Deo dabit.

O Rex hæc facturus, Deum regem ora,
Et ejus auxilium pro re hac implora,
Tunc regi justo fulgenti menti decora
Grata superveniet, quæ non sperabitur hora.

PRÆFATIO II.

IN honorem DEI Unius, TRINI in Personis,
Hic liber est factus, ut indocti viderent,
Doctique, post meum obitum:
Quo omnes imperiti, qui conantur
Quærere per Alchymiam magnas opes,
Inveniant bona consilia, antequam opus id incipiant:
Nihilominus Eruditi magna secreta quoque hic discent:
Verum omnes indocti causam habebunt hic timoris,
Ut sibi caveant à falsis delusionibus
Operum multiplicatorum, eorumque conclusionibus.

At ideo famam pra mundo non desidero,
Nisi vestras ad Deum preces, nomine meo non expresso:
Ne quis in hoc inquirat aut animadvertat,
Sed sapienter consideret flores hujus libri:
Si quemcunque hominum statum
Respiciatis, quamplurimos invenietis,
Qui mentem Alchymia adjiciant
Saltem desiderio lucri & divitiarum:
Vtpote Papa Cardinalibus magnarum dignitatum
Archiepiscopi & Episcopi summorum graduum,
Abbates & Priores religiosi
Cum Monachis, Eremitis & Presbyteris variis:
Et Reges cum Principibus, Dominisque alti sanguinis.
Nam quilibet status desiderat de ejus bonis
Mercatores, & qui circa ignem opera tractant
Ex avaritia ejus opus desiderant:
Et opifices ex vulgo nolunt ab ea excludi,
Illi enim aque,, ac Domini, amant hanc artem:
Vt Aurifabri, quos magis excusamus,
Quia visio ipsorum artis inducit eos ad credendum.
At mirum est, quod textores hoc opere participent,
Murarii, coriarii, pauperculique presbyteri,
Pictores & vitriarii ab ea cessare nolunt.
Imo & refectores rerum fabrilium sese exaltare cupiunt
Magna cum præsumptione: quibus talis color
Convenit, qui dat tincturam vitris.
At multi operarii decepti sunt
Credendo nimis subito, ad mittendum in fumũ suas opes
Et quamvis damna dolorem iis excitent,
Tamen continua spe se recreant,
Promittentes sibi optimum exitum:
De multis hujusmodi dicere novi verum,
Qui per totum hac spe se oblectam vitam
Donec evadant pauperes & egeni:

Melius equidem fuisset illis, desiisse
In tempore: quia nihil præter vexationem inveniunt.
Nam certe qui non est valde eruditus,
Vilior est, quam quod hoc opere præoccupari debeat:
Crede mihi, non est res parvi momenti
Cognoscere omnia secreta ad hanc respectantia mineram,
Est namque valde profunda Philosophia
Subtilis scientia, sacra Alchymia.
De qua intendo hic scribere.
Quamvis forte non adeo curiose:
Nam is, qui velit communiter populum docere,
In ejus gratiam uti debet simplici & communi lingua:
Et quamvis stylo plano & humili sit utendum,
Nullus vir candidus putet sibi id despiciendum:
Omnes, quicunque scribunt de hoc opere
Libros suos valde obscuros aliis reddunt
Poeticis figmentis: parabolis & metaphoris,
Quod descendentibus primum molestia & difficultatis creat,
Nam si in practica id conentur experiri,
Omnes impensas perdunt, ut quotidie patescit:
Hermes, Rhasis, Geber & Avicenna,
Merlinus, Hortulanus, Democritus & Morienus,
Baconus & Raymundus, cum multis aliis
Tecte sub velamento scribunt, sic & Aristoteles:
Nam quæcunque illi hac de re tradiderunt,
Eorum causa obscuriores multos seduxerunt,
A vulgo & doctis & sic ab omnibus
Celarunt artem, ne quisquam inveniat
Medio eorum librorum, quamvis pulchras rationes addiderint.
Quibus illi in desperationem deducuntur.
Attamen Anaxagoras omnium rectius scripsit
In libro suo de conversione naturali,
Ex antiquis Philosophis, quos unquam reperii,

Ille

Ille optime hujus scientiæ fundamentum aperit;
Vnde Aristoteles ipsi valde inimicus
Carpit eum absque causa
In multis locis, prout probare potero,
Hac intentione, ne quis eum sequeretur.
Nam ipse erat abundans doctrina & amore,
Deus animæ ejus benedicat superius:
Ac illis, qui inimicitiæ serunt semina,
Deus condonet malefacta,
Quemadmodum monachus ille quantum edebat librum
Mille receptarum, ex malitia & vexatione,
Qui in multis locis descriptus
Innumeros decepit & circumduxit,
Multosque ad inopiam redegit,
Exque veris & probatis viris falsarios effecit:
Quapropter misericordia quadam cogor
Ad monstrandum veritatem in paucis & simplicibus verbis
Ita ut à falsis doctrinis averti poteritis,
Si huic libro mihique fidem adhibueritis:
Dimittite receptarum vestra volumina,
Nam ejusmodi sunt deceptionum plena,
Nec fidatis illis, at hoc observetis bene
Quod nihil sit scriptum nisi ex proprietate causæ:
Vnde Practica multum aberrat,
Vbi cognitio causæ non præcessit.
Quocirca prudenter in mente hoc teneas,
Quod nil opereris, nisi cur & quomodo cognitum habeas,
Ille etiam, qui in hac arte progressum facere cupit,
Opus habet ut falsitatem omnem fugiat
Nam veritas ipse Deus est, qui hanc artem monstrat,
Ideo falsitati nunquam vos dabitis:
At constanter in animo vobis maneat fixum,
Nullo modo adulterina metalla procurare,

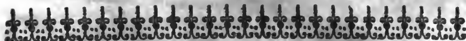
Sicut

Sicut illi, qui quærunt albificationes aut citrinationes,
Quæ pati nequeant omnes Examinationes,
Quibus falsum argentum conficiunt, prout norunt,
Aut nummos, ad decipiendum homines:
Verum Deus providit, ne quis in hac arte benedicta
Quicquam speret, qui falsarius unquam fuerit.
Gratiam ut habeat à Deo necessum est, qui hanc artem inquirere velit,
Ideo debet esse justitiæ veritatisque amans:
Nec vero quis nimium se in animo vexet,
Qui propter externa desideria hanc artem exoptet:
Atque is, qui intentione sua frui velit,
Vt satus sit dives, convenit:
Diversis viis ne sese dedat operationum,
Sed solummodo sequatur hujus libri ordinem,
Qui vocatur Alchymiæ ORDINALE,
Et CREDE MIHI, columna perpetua,
Nam, veluti Ordinale presbyteris ostendit
Ministerium dierum, quos observare tenentur,
Ita, ex omnibus Alchymiæ inordinatis libris
Effectus hic secundum ordinem ponuntur:
Quapropter hic liber pro Alchymia modo
Est incomparabilis precii,
Cujus veritas nunquam poterit reprobari,
Quamvis humili forma sit compositus.
Ac veluti ego artem hanc obtinui ex divina gratia,
Sic eam vobis obfero in septem capitulis,
Adeo plene, quam ex conscientia mihi licitum.
Ex nutu severi Iudicis in extremo die:
Primum caput omnes docebit ex aquo,
Quinam hanc scientiam assequi poterit ex populo:
Et cur vera Alchymiæ scientia
Ab antiquis vocata sit benedicta & sacra.
In secundo capitulo monstrabuntur
Inania gaudia circa hanc & pericula:

Tertium

Tertium caput in cujusdam amorem
Fideliter aperiet lapidis materiam,
Quem Arabes Elixir appellant,
Hoc unde sit, ibi intelligetis:
Quartum caput ostendet majus opus,
Molesti laboris, inconveniens doctis,
In quo currunt varia diverticula
Multis cum periculis & erroribus plena:
Quintum caput de subtili est opere,
Quod Deus solummodo pro erudito disposuit,
Verum perpauci doctorum id comprehendunt,
Hinc haud multis haec scientia appropriatur,
Sextum caput est de proportione & convenientia
Naturae inferioris cum caeli sphaera superiore,
Cujus vera cognitio multum promovet eruditos
Et adjumentum iis praestat in nostro mirabili opere.
Septimum caput vere vobis demonstrabit
Varia regimina vestrorum ignium.
Nunc DOMINE Deus ducas me & juves,
Nam ad rem jamjam producere cupio:
Singulos exorando, qui in hunc inciderint librum,
Ut in mente preces pro anima mea dicere velint;
Et ne quis meliori aut viliori
Mutet meam scriptionem, timore divinae maledictionis:
Ubi enim sententiae cui vivae non apparebunt
Ibi prudentiores ipsi sibi invenient;
Et si quadam syllabae fuerint mutatae,
Reddere potuerunt inutilem hunc librum:
Quapropter ne uni aut alteri confidas lectioni,
At vigesies desiderat iterari:
Nam continet magni ponderis sententias,
Licet parum Eloquentiae prae se ferat:
Verum optimum erit, quod fieri à vobis convenit,
Nempe ut legatis quamplures libros, & post hunc cum illis.

I. MVNDVS ARCHETYPVS
DEVS
IEHOVA
Bo
Infi
I
num
nitum
Mercurius
II. ANGELICVS
III. ETHE
REVS
IIII. ELEMENTARIS
COELVM
Bonum
Finitum
Angeli
Stellæ
HOMO
Meteor
Aves
Bestiæ
Pisces
AER
TERRA
AQVA
Sulphur
Lapides
Planta
Metalla
Sal
Ignis:
Procellæ
Inane: Tenebræ: Abyss
CHA OS
Malum
SATAN
V. INFERNALIS

Capitulum primum.

MAgisterium valde admirabile & Archimagisterium
Est Tinctura sacræ Alchymiæ,
Scientia mira secretæ Philosophiæ,
Singulare donum & gratia omnipotentis Dei,
Quod nunquam, labore manuum, ab homine inventum fuit,
At solummodo revelatione & doctrina aliorum
Nunquam hoc venditum aut emptum est precio
Ulli, qui id quæsiverit:
Verum datum est Dei gratia solummodo viro digno
Perfectum magno sumptu, longo labore & tempore
Subvenit alicui in necessitatibus,
Tollit vanam gloriam, spem & timorem
Submovet ambitionem, violentiam & excessum,
Mitigat adversitates, ne quem opprimant,
Quicunque ejus perfectam habuerit cognitionem
Fugiendo extrema mediocritate est contentus.
Quidam dedignantur hanc artem vocare sacram
Et hoc modo subjiciunt,
Dicentes, quod maledicti hanc scientiam sibi acquirant
Quibus Deus nihil boni conferre velit:
Nam eorum voluntaria & falsa infidelitas
Non admittit ut possideant id, quod boni sit causa,
Ad hæc nullam aliam rem conficit
Nisi saltem aurum aut argentum ad pecuniam, pocula aut annulos
Quæ à sapientibus probatæ & inventæ sunt
Res minus virtuosæ ex omnibus supra terram:
Hinc concludunt istius farinæ homines,

Negantque hanc ſcientiam quoad effectum eſſe ſacram.
Ad ea nos referimus & proteſtamur, ut novimus,
Quod hæc ſcientia nunquam alicui fuerit tradita,
Niſi omni ex parte probatiſſimo per multum temporis,
An dignus ſit ut hanc recipiat gratiam,
Ratione ejus veritatis, virtutis & abſolutæ intelligentiæ,
Ex quibus ſi quid ei defuerit, nunquam habebit.
Ita nemo hanc artem potuit aſſequi,
Niſi à Deo quis miſſus fuerit, à quo inſtitueretur:
Res enim adeo eſt honoranda & rara,
Ut neceſſario alteri tradenda ſit oretenus,
Sic ut oporteat, etiamſi voluntas adſit paratiſſima,
Eam recipere ſub ſacratiſſimo & ſummo juramento,
Quod, ut nos recuſamus magnas dignitates & famam,
Eodem modo ipſe eaſdem recuſare velit,
Et quod nunquam adeo audax ſit futurus,
Ut hoc ſecretum proprio filio inſinuare præſumat,
Nam propinquitas ſanguinis aut affinitas
Non recipienda eſt ad hanc dignitatem,
Si ſanguis, prout ſanguis non participat
At ſaltem virtus hac potitur arte,
Ideo ſecrete inquiratis & videatis
Omnes mores & virtutes, nec non habilitatem
Ejus perſonæ, quæ ſit apta ad hanc diſcendam ſcientiam,
Et eadem ratione aſtringatis ipſum ſtricto juramento,
Ne quiſquam hanc artem poſt ſe relinquat,
Cum dignum & probatum virum invenire poſſit,
Si ætas ei ingraveſcat, aut moleſta ſit,
Unum quidem docere eam poteſt, at non plures:
Nam oportet hanc ſcientiam ſecretam ſemper manere,
Cauſa eſt hæc, prout animadvertis,
Quod ſi improbus hanc artem ſciret,
Multum inde periculi Chriſtiano orbi contingeret,

Inflatus

Inflatus enim ille ſuperbia ſuis hæreditatibus removeret
Legitimos Dominos, qui aliis imperant:
Cujus rei periculum & pœna
Immineret illi qui artem docuiſſet:
Si itaque propter ſuſpicionem tantæ elationis & ſuperbiæ.
Sibi cavere debet, qui hanc ſcientiam velit tradere,
Hinc nullus tam præclarum aſſequetur donum,
Niſi is, qui virtutibus valde excellat.
Quod ſi illi ipſi putent, contra poſſidentes, negare
Hanc ſcientiam ſacram, veluti prædictum fuit,
Nec videri benedictam ex effectibus,
Secundum ordinem ſuum tamen ſancta eſt:
Siquidem nemo eam invenire queat,
Niſi ex gratia divina, unde ſacri apparet generis:
Si quoque opus eſt & labor divinus
Ex vili cupro facere aurum & argentum finum:
Nullus ejuſmodi mutationem reperiet ſuis meditationibus
Ex diverſis rebus, quas Deus creavit.
Nam quæ Deus conjunxit, homo non disjunget
Niſi ipſius gratioſus conſenſus plenarie adfuerit
Ope hujus ſcientiæ, quam Dominus noſter ſummus
Conceſſit his, quos ille diligit.
Unde antiqui Philoſophi non inconvenienter
Vocarunt hanc ſacram Alchymiam,
Idcirco nemo tam temerarius erit,
Ut tantum Dei munus benedictum abjiciat,
Si modo conſideret, quod Deus omnipotens
Hanc ſcientiam à magnis celaverit doctoribus,
Et dederit eam perpaucis ex ſua miſericordia,
Qui ſint fideles, veraces & humiles:
Et veluti ſaltem ſunt planetæ ſeptem
In tanta multitudine ſtellarum cœli,
Ita inter milliones millionum hominum

Vix ſeptem ad hanc ſcientiam perveniunt
Unde indocti vos addiſcitis & videtis.
Quomodo multi doctores magnæ authoritatis
Cum variis inquiſitoribus aliis hanc artem indagare conati ſunt,
Quorum tamen labor tetendit in nihilum,
Et quamvis ſumptus impenderint,tamen nil invenerunt,
A propoſito enim ſuo ſemper deciderunt,
Et ſic deſperantes ceſſarunt ab hac arte
Dicendo tum,non eſſe hanc veracem,
Niſi fictas fabulas;quovis eundo,
Et rem falſam,naucique proclamarunt.
Tales ſibi nimium videntur attribuere,
Illi putant ſuam ſapientiam fore tantam,ut hanc artem reperiret,
Verum de eorum calumniis & verbis injurioſis
Nos equidem ne tantillum curamus.
Nam ejuſmodi non ſunt invitati ad noſtrum convivium,
Qui ſe ſapientes exiſtimant,cum ne minimum facere norint.
Quamvis hi ipſi non curent eam proſequi
Nihilominus Alchymiæ ſcientia verax permanet.
Et liceat quidam elati ex doctis id negent,
Attamen quilibet ſapiens conſideret,
Quod ille, qui veritatem ejus nunquam viderit,
Nullum teſtimonium legitime reddere valeat,
Eſſet enim res admiranda & inaudita,
Quod quidam,qui nunquam viſum habuiſſet ad pingendum
Aut cæcus à nativitate quomodo poſſet certificari
Ut ſcriberet aut optime imagines depingeret;
D.Pauli (Lond:) turrim, permagnum foret dubium,
Ab illis doctis, ſuperbis,poſſe ædificari.
Forte enim contingeret eos ipſos ſuccumbere,
Antequam ſapienter loco removiſſent.
Quocirca tales procul abſunt ab eo,
Quod invenirent rem omnium ſecretiſſimam;

Hinc

Hinc quilibet sua utatur fortuna,
Et ejusmodi doctos remittat ad suam propriam ignorantiam.
Nunc vos, qui hanc scientiam quæretis,
Discatis discernere falsos à veris,
Omnes investigatores veri artis Alchymiæ
Sint eruditi in prima philosophia,
Alias omnis illis perdetur labor,
Prout ei, qui aquam haurit cribro,
Veri indagatores quærunt per se soli.
Spe præconcepta inveniendi nostrum delectabilem Lapidem
Idque ideo, nolunt ut quis alius damnum patiatur,
Omnes illi propriis utuntur sumptibus,
Sic dum expensas semper adhibere non detrectant,
Suas consumunt opes & cistas vacuas reddunt:
Magna cum patientia ipsi progrediuntur,
Sperantes solummodo in Dei auxilium:
Falsarii discurrunt ex oppidis in oppida
Ut plurimum vilioribus pannis obsiti,
Semper inquirendo diligenti cura,
Quam captent, prædam falsa deceptione,
A pejerando hi non desistunt.
Dicentes, quod possint argentum augmentare;
Nil frequentius quam perjuria illis,
Dum affirmant se posse multiplicare
Aurum & argentum, atque hac ratione
Promissis suis arrident avaris;
Quorum mentem ad se facile inclinant,
Tum Deceptio & avaritia optime conjunctæ sunt:
Verum post non longo tempore
Multiplicator eum decipit
Magnificis suis promissis & juramentis falsis
Avarus ad inopiam redigitur,

Nisi

Nisi forte confestim sibi caveat
A multiplicatoris deceptionibus,
De quibus quamplurima possem referre,
Sed non audeo, ne eos stimulem,
Qui ad male agendum sunt dispositi.
Nam multum damni hinc exoriri posset:
Quocirca consulo vobis & demonstro
Ejusmodi, qui tale officium offerunt:
Quod si illi scientiam eam haberent absque dubio
Nulli unquam ostenderent.
Cum illi promittunt multiplicationem
Proponunt sibi agere nequitiam,
Bonæque voluntatis aliorum bona deprædari,
Quid de ejusmodi sodalibus dicam?
Tales falsarii quocunque sese conferant.
Puniri deberent, nec tot talesque forent:
In naturam mendacia falsa congerunt;
Nam metalla non multiplicantur,
De hac sententia quilibet sit certus,
Quod natura plus artis ostendat,
Nihil multiplicat, (ut authores dicunt)
Nisi una ex his duabus viis;
Aut putredine, quam vocant putrefactionem,
Aut alia, velut animantia, per propagationem,
Propagatio in metallis esse nequit,
At in nostro lapide multum illi simile videbitis,
Putrefactio destruere & corrumpere debet,
At id fiet in loco convenienti;
Metalla generantur intra terram;
Nam supra terram ærugo apparet in illis,
Et ita supra terram est corruptio
Metallorum & longo tempore destructio,
Ex quibus nulla causa adest in hoc casu,

At

At supra terram non sunt in suo loco,
Loca autem naturæ contraria adversantur,
Veluti pisces extra aquam extinguuntur,
Et homo cum volucribus & bestiis in aere degit,
Ita lapides & metalla sub terra generantur:
Medici & Apothecarii non desiderant
Quærere aquarum rivos in collibus siccis.
Nam Deus ordinavit ex sua sapientia & gratia
Omnes res crescere naturaliter in suis locis;
Contra hanc doctrinam quidam opponunt,
Et asserunt metalla multiplicari:
Argenti enim, plumbi, stanni & æris
Venæ quædam sunt ditiores, aliæ minus,
Quam diversitatem naturæ non admitteret,
Si metalla non multiplicarentur nec crescerent,
Quocirca dicunt hanc rationem demonstrare
Quomodo sub terra augeantur & crescant illa,
Cur itaque non supra terram in vasis bene dispositis
Ad præservandum ea ab igne, aqua & aere?
Ad hæc respondemus, hanc rationem esse inanem,
Cum non sit perfecta similitudo:
Nam causa efficiens metallorum invenitur
Solummodo virtus mineralis,
Quæ in quælibet terra non adest,
At saltem in certis locis & selectis fundis,
Quibus sphæra cœlestis
Immittit suos radios directe quotannis,
Et prout materia ibi tum est disposita,
Tale quoque metallum formabitur:
Paucæ terræ sunt aptæ ad eam generationem,
Quomodo igitur supra terram possit esse eorum multiplicatio?
Ita omnes percipiunt, qui prudentes sunt,
Quomodo aquæ congelatæ, seu glacies se habeat

Antequam indurata fuerit,
Quædam in locis copiosior, quædam paucior,
Ut aquæ in fossis & torrentibus
Fuit exigua quantitas, cum rigere cepit;
At aquæ in lacubus majores habent venas
Propter copiam materiæ in iis congelatæ,
Propterea dicere, non bene conveniret,
Quod ideo hinc multiplicari possit ipsa glacies:
Ita quamvis metallorum fuerint venæ plures aut pauciores,
Non probat, quod producant plus, quam ante fuerint,
Ita credere vos oportet absque ullo dubio,
Quod ingredientia omnia redigenda ad simplicitatem,
Et compositio discernenda sit, ut animadvertitis:
Nam in multiplicatione herbarum, veluti natura providit
Ut singula secundum semina sua differrent,
Seorsim stipites & folia, quæ virtualiter illis insunt,
In actum deduci non possunt, ut notentur oculis:
At metalla manent in sua integra compositione,
Cum ab aquis fortibus dissolvuntur:
Idcirco siquidem glacies simplicitati sit propinquior
Quam metalla, nec tamen augeri possit,
Certe credere vos oportet, (ut antea dixi)
Quod ex una uncia argenti plus fieri nequeat.
Ad hæc nihil multiplicari reperietis,
Nisi sit vegetabile aut sensitivum genus,
Cum metalla saltem sint Elementativa
Nec habeant semina, nec sensum corporis;
Ergo concludimus, omnes multiplicatores cessare debere,
Nam metallum semel generatum nunquam accrescit:
Nihilominus unum metallum transmutatum invenimus
In aliud metalli genus
Propter materiæ propinquitatem, quæ in ipsis erat,
Veluti cognitum est inter ferrum & æs;

At

At facere verum argentum & aurum nihil potest,
Nisi solummodo Philosophorum Medicina.
Ideo opera ejusmodi, quæ multiplicatores usurpant,
Docti omnes reprobant & extreme fugiunt,
At sacra Chymia merito honoranda est,
Quæ tractat de preciosa Medicina
Tali, quæ fere facit aurum & argentum purum,
De quo exempli vice testimonium
Extat in quadam civitate Cathaloniæ,
Quod Raymundus Lullius nobilis, veluti supponitur,
Fecit in septem imaginibus ad monstrandam veritatem,
Tres fuere ex argento bono in forma matronarum,
Quatuor ex auro habitu virili,
In quarum vestium margine literæ apparuerunt,
Significantes sententiam hanc, quæ sequitur.
Ex solea equina veteri (una inquit) qui ferrum, ☽ *ex* ♂ 1.
At nunc sum argentum purissimum:
Ego eram, alia dicit, ferrum ex minera desumptum, ☉ *ex* ♂ 2.
Sed jam sum aurum perfectum & finum,
Olim fui cuprum ex veteri cupa ☽ *ex* ♀ 3.
Nunc sum argentea tota, inquit fœmina:
Quarta ait, eram cuprum in loco vili generatum, ☉ *ex* ♀ 4.
At nunc sum aurum perfectum factum Dei nutu,
Quinta dicit, fui argentum purum & finum, ☉ *ex* ☽ 5.
Sed nunc excellens aurum melius quam prius:
Sexta, canna plumbea ducentis fere annis fui, ☽ *ex* ♄ 6.
Et jam optimum argentum omnibus appareo,
Septima inquit, ego plumbum ex auro factum ut monstrum, ♄ *ex* ☉ 7.
Sed certe sorores meæ, quam ego, sunt propiores.
Hæc scientia, ut quidam volunt, dicta est
Olim ab Alchymo rege percelebris famæ:
Qui princeps gloriosus animo generoso

Et virtute præstans hanc artem indagare speravit,
Scrutatus naturam vir ille doctissimus
Extorsione omissa quæsivit & invenit illam,
Rex Hermes quoque idem fecit,
Qui fuit vir eruditione celeberrimus:
In quadripartitis suis astrologiæ
Artis medicæ & hujus Alchymiæ,
Nec non magiæ naturalis,
Veluti quatuor scientiis in natura existentibus,
Ac ibi, inquit ille, beatus habetur,
Qui res novit vere, prout sunt,
Et beatus est is, qui debite probat
Illud quod ad scientiam spectat:
Nam ex opinione sua quamplurimi
Decipiuntur, in iis, quæ non cognoverunt:
(Vetus est proverbium) quod in magno acervo imaginationis
Non sit exiguus scientia manipulus,
Cum probatione debita & discretione sufficiente
Sapientes quoque quotidie multa addiscunt.
Per scientiam homines seipsos noscunt & res quaslibet,
Homo enim bestia est & pejor absque scientia:
At vix ulla cupidine quis ducitur
Scientiæ, cujus nil ipse tenet:
Et defectus eruditionis audaces & feros
Sufficiens autem scientia reddit humanos,
Nobiles nunc solent despicere
Eos qui scire desiderant.
Sed Reges antiquo tempore
Ordinantur (veluti auctores multi tradunt)
Quod septem scientias liberales disceret
Nemo, nisi nobili liberalis ingenio.
Et qui illis deditus esset, liberrime
In studiis suis vitam ageret:

Hinc

Hinc antiqui eas vocaverunt
Septem ſcientias liberales
Nam qui vellet eas addiſcere perfecte & bene
Oportuit eum libertate certa gaudere.
Ab aliis operibus mundanis abſtinebit
Qui leges ſaltem humanas percepturus eſt,
Multo magis ſe mundo abdicabit,
Qui multas ſcientias addiſcere velit.
Et hac ex cauſa ſatis videtur,
Cur eruditi viri ſint deſpecti.
At excellens ejus memoria non ceſſabit,
Qui rerum cognitione ſemper accreſcit.
Amans ſcientiæ, juſtitiæ & gratiæ
Multis in locis repudiatur.
Sed in aulam qui portat quocunque modo
Utile ſeu munus, eo prævalet tempore.
Quapropter hæc ſcientia aliæque gratiæ plurimæ
Sunt perditæ & amiſſæ ab omnibus.
Porro memento ejus, quod dico,
Nonnulli eam appetunt in vita ſua,
Avaritia & ſcientia diſcordi ſunt genere,
Qui deſiderat lucrum, hanc artem non inveniet.
Sed ille qui amat ſcientiam pro ejus dignitate
Indagare utramque poteſt fælici ingenio:
De hoc capitulo non opus eſt plura tradere,
Nam hic apparet, quales eam attingere poſſint,
Hoc eſt, ſolummodo fidelis,
Et qui eſt conſtans animo ad inveſtigandum,
Non ambitioſus, nec ab aliis quid mutuari coactus,
Qui ſit patiens, nec nimium properet,
Quique in Deum firmiter confidat,
Et ſcientiæ omnino adhæreat;
Et cum omnibus his qui vitam agat integerrimam,

Falſitatem deteſtetur & à peccatis abhorreat,
Tales ſunt apti ut ad hanc ſcientiam perveniant,
At capitulum ſequens eſt de gaudio & dolore.

Capitulum ſecundum.

IN Normandia vixit nuper monachus quidam,
Qui decepit quamplurimos cujuſcunque ſtatus,
Hic poſtquam in phantaſia
Præconceperat, ſe hanc artem perfecte ſcire,
Tanta lætitia perfuſus eſt,
Ut furere pene inciperet,
De cujus præpoſtero gaudio, (licet non diu durarit)
Exempli gratia hunc apologum narrabo:
Monachus iſte Franciam pervagatus erat,
Ut apoſtata deſideriis ſuis indulgendo:
Et poſt in hoc regnum venit
Cupiens cuique perſuadere,
Se totius Alchymiæ fundamentum plenarie callere,
Quod in libro quodam Receptarum repererat;
Idcirco animum omnino induxit ſuum
Præclara quædam facta ac nobiles actus poſt ſe relinquere
Unde nomen ejus foret immortale,
Et fama in hac regione maneret perpetua:
Atque hinc ſæpe ſpeculabatur, unde inciperet
Tantas divitias abſumere, quas inventurus eſſet:
Et ſemper cogitabat, En hoc novi,
Ubi reperiam quendam virum fidelem,
Qui voluntati meæ morem gereret,
Et propoſitum meum in actum ducere juvaret,
Tum facerem, ut in planitie

Salisbur-

Salisburgensi gloriose extruerentur
Quindecim Abbatiæ in exiguo tempore,
Ita ut singulæ singulis miliaribus ab invicem distarent,
Hac de causa hic monachus ad me accedens
Fiducia ea, quam dicebat de me referri;
Mentem suam jam dictam mihi aperiebat,
Et orabat ut sibi consilio adessem:
Ego ante imaginem sancti Jacobi promisi,
Me nolle ejus nomen patefacere,
Nihilominus scribere mihi licitum est absque vitio
De ejus desiderio tam inani.
Cum magnam mihi suam scientiam mihi aperuisset;
Dicebat sibi nihil deesse
Nisi oportunam occasionem
Ad laborandum in Regis commodum
Et impetrandum licentiam ab ejus senatu
Et Dominis mediate,
Ad coemendum agros pro antedictis Abbatiis
Nam pro expensis se satis facturum:
Verum multum adhuc dubitavit,
Quomodo, à quibus & ubi emendæ essent terræ:
Cum de tam magno ejus opere audissem,
Explorare volui quam peritus esset in literis
Et quantum eruditionis haberet scholasticæ,
Sed in his fatuus saltem inventus est:
Nihilominus sustinui & secrete me gessi,
Ut plus ejus desiderii cognoscerem:
Tum dicebam, rem esse adeo leviculam
Ut Regi aperiri non debeat:
At si proba esset non conveniens,
Ipsum pro stulta fabula accepturum:
Monachus respondit, quod in igne teneret.
Rem, quæ suam voluntatem complere posset:

De qua veritatem intra 40.dies
Me cogniturum certiſſime:
Tum retuli,me non urgere amplius
Sed 40.dies (dixi) expectaturum:
Quod tempus ubi advenerat,
Ipſius monachi ſcientia evanuerat,
Tum omnes ejus Abbatiæ & concepta
In rem nihili redierant;
Et veluti venerat,ſic abiit
Non abſque magno animi pudore:
Nam paulo poſt,brevi tempore
Multos bonæ voluntatis viros decepit,
Et deinde repetiit Franciam;
Ecce quam miſerabilis hæc fuit permutatio,
Quod quindecim Abbatiæ religioſæ
Hoc modo deberent confundi.
Res mira fuit quod ipſe putarit,
Et omnem ſuam mentem intenderit
Abbatias extruere & detraxerit
Sub obedientia vivere:
At velut apoſtata circumvagatus eſt
Ut benedictam hanc ſcientiam indagaret:
Verum veluti ſuperius hoc libro ſcripſi,
Nullus deceptor huic ſcientiæ ſit intentus.
Aliud quoque exemplum memorandum eſt
De quodam qui ſperavit ęque bene hanc rem facere,
Ac Raymundus Lullius,aut Bacon monachus,
Unde ſeſe vocitavit ſanctum Petrum,
Fuit miniſter parvi oppidi,
Non procul à civitate Londinenſi,
Qui videbatur aliis exiguam
Prædicandi habere ſcientiam:

Certus

Certus putabat hanc artem reperire,
Et nomen voluit suum hinc celebrari,
Ratione pontis imaginatione concepti
Supra Tamesin faciendi pro commodo transeuntium,
Quo fieret publica quædam utilitas
Cessura toti regioni circum circa:
Verum ad opus ejusmodi perficiendum,
Nihil ejus voluntati sufficere potuit.
Quocirca sublimem adeo erigere voluit
Pontem, ut omnibus admirationi futurus esset,
Cum turribus deauratis lucentibus instar auri,
Quæ res magnifica videretur spectatoribus:
Tum sæpe commemorabat de novo
Quam magna fama sequutura esset,
Si pontem adeo illustrem faceret,
Ut noctu perlucere late possit,
Atque sic continuo perduraret,
Tum omnes eum celebraturi essent:
At in animo ejus variæ dubitationes exortæ sunt,
Quomodo hoc opus perficeret,
Putavit quidem lampadas igne incensas
Satisfacturas huic suo desiderio:
Ideo lampadas ea intentione
Sufficienter ordinandas statuit.
At iterum veritus est valde
Quod post mortem suam,
Alii hoc lumen ministrare recusaturi essent,
Et reditus aliis rebus impensuri,
Hinc cogitabat fælicem eum,
Qui sciret cui tuto confideret,
Denique præsumpsit lumen illud apponere
Ponti, quod noctu reluceret,
Ex carbunculis gemmis, pro miraculo,

Cum duplici reflexione ſubtus & ſuperius:
Interim novæ imaginationes animum ejus vexabant,
Ubi carbunculi eſſent reperiendi,
Ac ubi ſapientes viri ac fideles offendendi,
Qui pro ejus intentione inquirerent
Per mundum ubicunque
Copiam carbunculorum:
Hac de cauſa adeo ſe macerabat,
Ut maciem fere contraheret,
At cum putaret ſic firmiſſime
Se tantæ artis poſſeſſorem fore,
Poſtquam annus jam finitus eſſet,
Ars omnis ejus, vireſque defecerant,
Nam ubi vitrum ſuum extraxerat,
Nil materiæ continuit pro auro vel ære,
Tum iratus & fere furore percitus fuit,
Suas enim opes perdiderat,
Atque hoc modo vitam tranſegit,
Quid amplius de eo referam?
At ut laici doctique in ſcholis
Agnoſcant res horum fatuorum,
Meminerint exemplorum eorum ubicunque ſint,
Eo enim animo ſunt quam plurimi alii:
Ipſi leviter credunt omnes concluſiones,
Quamvis ſint falſæ illuſiones,
Si ſaltem in libris ſcriptis reperiant,
Exiſtimant verum præ mentis levitate,
Tam facilis & temeraria confidentia,
Cauſatur pauperiem & fruſtraneas expenſas,
De ſpe hujus artis vanum ſurgit gaudium,
Spes enim inanis ſtulti eſt paradiſus,
Veri autem filii artis confitentur
Deum, ſine quo omnia fallunt:

Nam

Nam veluti non habent scientiæ initium,
Ita absque eo non sortiuntur finem bonum,
Confiteor Altissime nullus ista capit,
Licet prius didicit, absque te nil sapit.
Nam tanta stat gratia te Deum semper apud,
Perficere sicut capere, nam finis es & caput.
Veluti nunc de gaudio hujus artis audivistis,
Ita nunc de dolore circa eam percipietis,
Quamvis contrarium desiderio
Illius, qui hac arte delectatur.
Prima cura est, agnoscere animo
Quam multi hanc quærant, pauci vero inveniant,
Et quod nemo hanc scientiam adipisci possit,
Nisi doceatur, antequam incipiat.
Vere doctus est & intellectu puro,
Qui per doctrinam alterius eam apprehendere potest,
Varias diversitates ut cognoscat necessum est,
Qui secreta naturæ opera indagare contendat,
At institutio non adeo certa est,
Quin contingat aliquem post eam errare posse,
Veluti omnes qui nunc è vivis discesserunt,
Errarunt antequam lapidem nostrum invenerint,
Sive primo seu sequenti tempore,
Omnes errant, donec vera practica accedat,
Nullus autem aberrat magis in calore & frigore,
Quam artifex temerarius & audax,
Nam nemo citius opus nostrum perdit,
Quam is, qui id complere præsumit.
At ille qui rem perfecturus est,
Sit providus & cautus in operando,
Præ omnibus enim curis hæc est gravissima,
Ut si quis in uno errarit, de novo iterum incipiat,
Certe curas permultas habiturus est

Qui hanc artem adipisci desiderat,
Sæpe voluntatem suam permutabit
Rebus novis, quas cognoverit,
Consilia ejus sæpe erunt irrita,
A quo infortunio nunquam securus fiet,
Et sæpe animus ejus vacillabit
Novis opinionibus, dolore afflictus,
Atque ita continuabit in phantasiis,
Ut mira res sit, si eam attingat,
Quin curas versabitis acerrimas
In hac arte qualescunque fueritis,
De molestiis plus vobis aperiam
Quod desiderium vestrum refrenabit,
Magna est cura, ut sapientes tradunt,
Cognoscere ubi perfectus sit artifex:
Et quamvis incidatis in eum, qui vos doceat,
Varias tamen molestias & curas habebitis,
Nam si mens tua virtuti sit dedita,
Diabolus ut noceat allaborabit,
Tribus modis offendere te præsumet
Festinatione, desperatione & deceptione,
Propter opera virtutis, quæ facturus sis,
Si ad hanc scientiam perveneris,
Primum jam dictum periculum est festinatio,
Quæ multum destruit & corrumpit,
Omnes authores qui de hac arte scribunt
Festinationem dicunt esse ex diabolo,
Exiguus ille liber de philosophorum turba
Inquit, omnis festinatio ex parte diaboli est,
Idcirco ille rem maturabit,
Qui procedet lento gradu,
Juxta proverbium veritatem cognoscetis,
Quod quo quis magis festinet, eo lentior futurus sit,

Nam

Nam qui properat, opus non perficiet
Interdum nec in mense, nec aliquando in anno,
Et in hac arte semper erit verum,
Quod festinans nunquam carebit querelis,
De celeritate quoque estote certi,
Quod à veritate eos præcipitabit,
Diabolus non habet subtiliores modos,
Quam ut celeritate vos circumveniat,
Idcirco sæpenumero præsumet
Per hanc vos in errores seducere,
Ipse gratiam ubique inveniet,
Qui festinationi semper se opponet,
Semper, dico, nam in momento temporis
Festinatio destruere potest omnia vestra opera,
Ideo ab omni festinatione cave,
Tanquam ipsa prorsus sit diabolica,
Ratio mea non sufficit, ut debet,
Festinantiam reprobare,
Quamplurimi se involverunt magnis curis,
Quia festinantiam admiserint,
Sed semper ad finem properarunt,
Quod ex Sathanæ tentatione accidit,
Nil amplius de festinantia modo,
Sed beatus est patientiam habens,
Cum vero festinatione inimicus non prævalet,
Tum desperatione mentem vestram fatigabit,
Et sæpe hanc sententiam vobis ingerit,
Quam multi id quærant, quam pauci inveniant,
Iique longe te sapientiores,
Quæ igitur certitudo tibi supererit,
Ipse instigabit, ut quoque dubites
An magister tuus habuerit, nec ne,
Et quod forte evenerit,

 Ut

Ut partem, non totum, te docuerit,
Ejuſmodi incertitudinem movebit,
Ad dubitationem menti tuæ ingerendam,
Et ſic labores tuos recompenſabit
Cum tali diffidentia & deſperatione,
Contra aſſultus ejuſmodi nil juvabit,
Niſi confidentia ſola virtus,
Ad quam ipſa ratio accedat,
Nec cauſa remanebit timoris,
Si prudenter in animum revocabitis
Virtuoſos mores, quos reperitis
In veſtro Magiſtro & Doctore,
Nec opus erit, ut deſperetis,
Si circumſtantias omnes conſiderabitis,
An ex amore vel dubio vos docuerit,
Et num ipſa motio ab illo inceperit,
Nam tali viro difficile eſt confidere,
Qui enim vobis eam rem profert, magis indiget
Veſtri, quam vos illius,
Hoc modo certitudinem habebitis
Priuſquam opus veſtrum incipietis,
Cum talem obtinueritis fiduciam
A deſperatione ſecuri eritis;
At quis ejuſmodi magiſtrum reperiet,
Ceu meus fuit, non habebit cauſas, cur dubitet,
Qui vere erat nobilis & laude dignus,
Amabat juſtitiam & abhorrebat à fraude,
Secretorum tenax, cum alii clamarent,
Noluit agnoſci eorum ſciens,
Si quando alii diſſererent de roſæ coloribus,
Nil ipſe addidit tacite ſe gerens.
Ad quem longo tempore me recepi,
Sed ille me ſtrictis obſervabat modis,

Ut agnoſceret meam diſpoſitionem
Diverſis probationibus, ſciretque conditionem,
Cumque reperiret in me certam fidelitatem,
Magnamque ſpem, quam conceperam,
Tandem ejus gratiam ex Dei nutu
Obtinui, quæ ad me inclinata fuit,
Unde paulo poſt ipſe cogitarit,
Quod ulterius dilationem pati non deberem,
Variæ meæ literæ affectuſque mei cordis
Moverant ejus animum mihique addicarant,
Quocirca calamum ſumere non recuſavit,
Sed iterum mihi reſcripſit, prout ſequitur:
Amice fidelis & frater amantiſſime,
Reſpondere tibi cogor, non eſt futurus alter,
Tempus adeſt, quo hanc gratiam à me captes,
Pro magno præmio & ſolatio tuo,
Tua perſona & firma ejus confidentia,
Tua virtus probata, ejuſque ſapientia,
Tua veracitas, amor, ac perſeverantia,
Animuſque conſtans, deſideriis ſuis fruetur,
Ideo neceſſum eſt, ut intra perbreve tempus
Colloquamur invicem oretenus:
Si ſcribere deberem, juramentum meum ſolverem,
Hinc conveniamus neceſſario.
Et cum adfueris, hæredem artis
Te faciam atque ex his terris diſcedam,
Tu eris & frater & hæres mihi
Hujus tam magni ſecreti, de quo docti deſperant:
Quocirca age gratias Deo pro hoc nuncio,
Nam melius eſt, quam ferre aliquot coronas,
Proxime poſt ſanctos ſuos Deus hos elegit,
Qui hanc habent artem, qua ipſe fit honorandus,
Nil magis ad te ſcribam in præſenti,

Sed

Sed quamprimum ad me equitare velis,
His literis acceptis, mox properavi
Ad magistrum meum per centum millia & amplius,
Ubi quadraginta dies continuando
Didici omnia secreta alchymiæ,
Quamvis philosophiam ante intellexeram
Velut alius quispiam in hoc regno,
Nihilominus fatui, qui hanc scientiam quærunt,
Existimant quod 40 diebus perfici queat,
Sed inter 40. dierum opus, animadvertitis,
Et 40. dierum doctrinam, multum differentiæ,
Tum obscura dubia mihi apparebant clara,
Ubi inveni reserata vincula naturæ.
Causæ rei tam mirabiles videbantur mihi adeo certæ
Et ita rationabiles ut desperare non potuerim:
Si vos cum magistro vestro sic convenietis,
Nos de vobis nullum concipimus dubium.
Tertium impedimentum deceptionem vocamus,
Inter alia adversus me pessimum;
Idque dictum est de servis, qui attendant
In opus vestrum, quidam enim norunt multum deceptionis,
Et quidam sunt negligentes, alii ad ignem obdormiunt,
Quidam sunt pravæ voluntatis, qui vobis nocebunt,
Quidam sunt fatui, alii nimis audaces.
Alii doctrinæ sunt inobedientes,
Quidam habent digito, rerum alienarum retractivos,
Qui tractant res nefarias, valde nocivas,
Quidam sunt ebriosi, leves, & aliis intenti,
Cave tibi ab hisce si velis esse absque damno,
Fideles sunt stulti, prudentes falsi,
Unus me lædit ut & alter obest,
Nam cum opera mea bene præpararam,
Tales abstulerunt mihique nihil reliquerunt,

Quos

Tum revolvens apud me sumptus, tempus & labores,
Quos de novo incipiendo perferre deberem,
Tristato corde mox valedixi,
Non appetens magis Alchymiæ:
At quomodo hoc eo tempore evenerit
Pauci id crederent ratione vera,
Quamvis vel decem personæ attestari
Queant, quo infortunio laborarim:
Quod vix ab hominibus solis contigerit
Absque diaboli ope, ut ipsi narrare possent:
Faciebam quoque Elixir vitæ,
Mecumque sentiebat mercatoris uxor,
Quintam essentiam etiam comparabam
Cum multis aliis secretis,
Quæ nequissimi homines mihi auferebant,
Magno meo dolore & tristitia,
Ut in hoc mundo nil aliud dici possit,
Nisi lætitiam quamcunque curis esse permixtam:
De curis parum adhuc restat dicendum,
Quod convenit in mente reservari;
Id accidit viro benedicto,
De quo veritatem ipse referre queo.
Thomas Dawltonus vir bonus
Deo nocte dieque inserviens
De rubea medicina magnam habuit copiam,
Quo vix alius ex Anglis plus obtinuit,
Satelles quidam regi Eduardo à Servitio existens,
Cui nomen erat Thomas Harbard,
Hunc Dawltonum vi extraxit
Ex Abbatia Comitatus Glocestriæ,
Et coram Rege constituit,
Ubi Delvis tum præsens aderat:
Nam Williami Delvis Dawltonus scriba fuerat,

Delvis de Dawltoni opere narraverat;
Delvis quoque servus erat fidelis
ipsi Eduardo Regi sæpe astans:
Delvis ibi retulit, quod intra horam
Dawltonus sibi fecerat mille libras Starlingenses,
Auri tam boni quam Regales nummi,
Spacio dimidiæ diei, vel adhuc minori,
In cujus rei testimonium Delvis in Biblia jurabat,
Tum Dawltonus respiciens ad Delvin
Dicebat, ô Delvis pejerasti ante,
Ideoque sollicitum te esse deceret,
Nullam, inquit ille, ob causam modo dictam,
Uti Deus novit, quem Judas prodidit,
At semel (inquit Delvis) juravi tibi,
Quod à me non esset manifestandus,
Sed id servare non teneor (ut autūmo)
Pro Regis commodo & hujus regni,
Tum Daultonus respondit modestissime
Hæc responsio perjurium non excusat,
Quomodo Rex ipse tibi confideret?
Qui sis confessus eo præsente perjurium?
Sed ego, inquit Daultonus ad Maj: Regiam,
Sæpe sollicitus variis in locis
Propter hanc medicinam, animoque indolui,
Ideo jam cogitavi ne amplius molestaret,
Nam in ea Abbatia, ubi comprehensus fui,
Projeci illam in publicum lacum,
Currentem ad fluvium, qui fluxu & refluxu maris movetur
Et sic ibi tantum divitiarum perditum,
Quantum inservivisset ad Terram sanctam recuperandam
Viginti millium exercitui pro reditu,
Diu propter amorem Dei id servavi,
Ut subvenirem Regi, qui eam expeditionem assumeret:

Heu

Heu Daultone, tum Rex dicebat,
Stultum fuit tantam rem perdidisse;
Et voluit, ut id Daultonus de novo faceret,
Daultonus respondit, hoc fieri non posse,
Cur non? inquit Rex, quomodo id nactus?
Ipse referebat quod à Canonico Lichfeldensi acceperat,
Cujus opera Daultonus diligenter servaverat
Per multos annos, donec ille obierit,
Propter quod servitium, dixit, hoc spatio
Canonicus sibi dederat, quicquid ejus haberet.
Rex Daultono quatuor marcas donavit
Licentiamque abeundi mox quo vellet,
Tum Rex ex animo tristis fuit,
Quod Daultonum ante non cognoverat.
Et sic sæpe accidere solet pro certo,
Quod tyranni regi sint propinquissimi,
Nam Harbardus Daultonum comprehensum
Abduxit in Stepnei, ibique detinuit,
Ministri Harbardi pecuniam abstulerunt,
Daultono quam Rex ante dederat,
Et post Harbardus Daultonum inde portavit longius
Ad castrum quoddam Comitatus Glocestriæ,
Ibi Daultonus diu captivus detentus fuit,
Cui Harbardus maximas injurias inferebat,
Inde eum in carceres strictiones
Trojam deduxit, ubi post quatuor annos
Illum morti adduxit:
Daultonus ad moriendum obediens
Benedictus, inquit, sic Domine Ihesu
Videor nimis diu à te abfuisse,
Scientiam tu mihi dedisti magna cautione,
Quam tenui absque insolentia,
Ei nullum unquam inveni aptum

 Qui

Qui mihi mortuo hæres succederet,
Ideo dulcissime Domine, nunc cogor
Id tuum donum iterum tibi resignare:
Et tum devotissimas preces fundens
Subridens, inquit, fac nunc quod cupis:
Cum Harbardus videret eum ita ad mortem paratum,
Lachrymæ deciderunt ejus oculis.
Nam neque carcer, nec mors prævalere potuit,
Ad hanc inquirendam artem, nec dolosus astus,
Nunc dimittatur, tum Harbardus inquit,
Non enim oberit aut proderit post hac alicui,
At cum Daustonus surgeret de loco
Circumspexit tristi vultu
Abiitque pressus angustiis,
Nec desideravit annum supervivere.
Hæc illi injuria accidit, ut narravi,
Per homines infernum non timentes
Harbardus non diu post obiit,
Et Delvis in Teukesburia decollatus fuit,
Hoc modo magna molestia, veluti videtis,
Hanc artem comitatur in quolibet gradu,
Hic ipse rex sua intentione frustratur,
Quia Harbardus erat insolens & violentus,
Dum virum adeo nobilem superbus oppresserit,
Et velati maleficum captivum duxerit,
Cum tamen lenitate, patientia & gratia
Multum solatii inde evenisset,
Non solum regi, ut intelligitis,
Sed quoque toti Reipublicæ hujus regni,
At non mirandum est, quod gratia non accedat,
Nam peccata regnant ubique in hac regione,
Ecce hic gratia perfecta præsto fuit,
Ad tollendas taxas & vectigalia à populis,

Unde

Unde multum boni & charitatis contigiſſet
Inter viros equeſtres, Sacerdotes & communem plebem,
Hic obſervare licet quod vitioſa violentia
Acquirere nunquam poſſit ſapientiam.
Nam vitia & virtutes res ſunt contrariæ,
Hinc vitiis dediti eam poſſidere nequeunt,
Si vitioſi poſſent hanc ſcientiam indagare,
Multum violentiæ hinc aliis inferrent,
Et in ambitione ſua indies accreſcerent,
Pejoriſque conditionis, quam ante fierent.
Nunc hoc capitulum de gaudio & dolore finitum eſt,
Quod caput ſequitur materiam noſtri lapidis manifeſtat.

Capitulum tertium.

TOnſilus in igne laboraverat
Sexaginta annos & amplius ad obtinendum deſiderium,
Brianus alius fuit cum Howltono in occidentali parte
Semper occupatus, practicam exercendo,
Attamen hanc nobilem ſcientiam non invenerunt,
Quia nec materiam nec artis radicem noverant,
Sed illegitime procedentes ſemper id quæſiverunt
Donec vitam & bona ſua profuderant;
Multum ſumptus, damni & anguſtiæ paſſi ſunt
Inter ſua Recepta, quæ operabantur,
Tum Tonſilus coram me conqueſtus eſt
Cum lachrymis, dicens quod corde doleret,
Quia conſumpſerat potiorem ſuæ vitæ partem
In falſis receptis & in vilibus materiis
In herbis, gummis, radicibus & gramine,
Quorum varia recenſebat genera,

Ut Coronopum, Selandinam & Mezerion,
Veruinam, Lunariam & mortagon
In capillis, ovis, in excrementis & urina,
In antimonio, arſenico, in melle, cera & vino,
In calce viva, Sandiver, & vitriolo
In marchaſitis, tutia & ſingulis mineralibus,
In amalgamatis, albationibus & citrinationibus,
Omnia ad nihilum redacta ſunt in ejus operationibus,
Nam non conſiderabat, quid intenderet
Securus de proportione naturæ,
Poſthæc omnia nihil putabat melius,
Quam in ſanguine humano operari,
Donec ego dicerem, quod ſanguis in fumum corrumperetur
Ignibus fortiſſimis & deſtrueretur.
Ex amore Chriſti tum dixit, me doce,
Qualis eſſe lapidis ſubſtantia eſſe debeat.
Tonſile, ego inquam, Quid tibi prodeſſet
Adeo ſeni? ideo ab hac re ceſſa,
Et incumbe precibus, quia tempus id poſtulat:
Nam ſi ſcires materiam noſtri lapidis,
Antequam perficeres eam, ætate occumberes,
Ne hoc cures bone Magiſter, ipſe retulit,
Satis mihi ſolatii contingeret
Si cognoſcerem ſaltem materiam
Illius lapidis, tamdiu à me quæſiti:
Tonſile, dicebam, non eſt res parva,
De qua certior fieri deſideras,
Nam multi authores ſcribunt de illo dubio,
At nullus ex iis id clare demonſtrat,
Ipſi enim auctores de hac arte ſcribentes
Orarunt Deum (teſte Democrito)
Ut ſubito ex hoc mundo auferret
Illorum animas, qui hac de re libros ſcripturi eſſent,

Multi

Multi enim sunt veriti ex iis
Ne plus quam deceat, de hac scientia traderent,
Quilibet illorum saltem unum aut duo puncta docuit.
Unde agnosci possit certissime à sociis,
Quod illis æqualis esset
Siquidem unus eorum alium intelligit,
Ita scripserunt, non ut omnes instruerent,
At ut sese manifestarent secreto dicendi genere,
Idcirco ne sis contentus ut unum saltem librum legas,
Sed varios authores perlustres,
Liber librum aperit, ut vir doctus Arnoldus asserit,
Velut & Anaxagoras de eodem opere testatur,
Qui enim deses ad legendum varios libros extiterit,
Ille ad practicam inutilis censebitur.
At Tonsile, velut Eleemosynam id non offeram
Alicui aperiendo (quod nunquam ante hac factum)
Per modum responsionis tibi dabo solatium,
Si prudenter me interrogaveris
Bone Magister, ipse tum dicebat, me certe doce,
Nam materia sit Sol & Mercurius?
Aut vero Sol & Luna,
Aut an tres illi simul sumendi sint?
An solus Sol, an solus Mercurius,
An vero sulphur cum iis sit materia nostri lapidis:
Seu num sal armoniacum conveniat,
Vel alia mineralia ad conficiendum lapidem:
Hic sunt, ego inquam, Tonsile, variæ quæstiones
Prudenter institutæ non absque astutia?
Non autem adhuc nominasti, nisi in genere,
Nam oportet te partem ex omnibus sumere
Diverso tempore, prout arti inserviunt,
Variæ res adjuvant quidem nostrum lapidem,
Licet duo sint materialia, unusque sit lapis,

Inter

Inter quæ est hæc differentia,
Velut inter matrem & sobolem accidit,
Aliam quoque diversitatem observabis inter ea,
Velut est inter marem & fœminam,
Hæc duo genera tibi omne præstabunt servitium
Ad album quoque opus, si sapiens fueris,
Unum ex hisce lapidem invenies,
Nam patitur ignem, ut lapides solent,
Sed non est lapis in tactu vel visu,
Verum subtilis terra purpurea, rubra, nec lucida,
Et cum separata est & præparata,
Tum nominamus id nostrum lythargirium,
Primo purpureum, rubrum & post subalbum,
Atque tum vocatur electa nostra marchasita,
Una uncia ejus superat quinquaginta libras,
Non venditur per Christianum orbem,
At qui eo indiget, cogetur
Ut curet fieri, aut ipse præparet.
Sed hæc gratia magna in eo opere apparet,
Quod fieri possit semel nec deinde amplius,
Antiqui Authores vocant eam rem vilis precii,
Nam nihili æstimantur in mercatura,
Nemo qui inveniet, tollere id curabit
Magis quam unam unciam luti
Nullus vult credere, quod sit magni precii,
Nullus itaque agnoscit id, nisi valde prudens,
Hic aperui ego mirabile secretum,
Quod nunquam factum est per totum orbem.
Alium adhuc lapidem, Tonsile habere oportet,
Aut alias perdes tuum præcipuum materiale.
Qui lapis est valde pulcher & clarus,
Lapis in mercatura, lapis in visu,

Lapis

Lapis resplendens cum perspicuitate,
Existens mirifica diaphanitate,
Precium unius unciæ convenienter
Est viginti solidorum, vel circiter:
Nomen ejus est Magnesia, pauci eam norunt,
Invenitur tam in summis, quam imis locis.
Plato agnovit ejus proprietatem vocavitque nomen,
Et Chawcerus inquit, quod Dytanos appelletur,
In Canonci sermone dicitur quid sit hoc modo,
At quid ignotum per magis ignotius.
Hoc est, quid illud existat
Nisi quid incognitum magis incognito appellatum
Nihilominus Tonsile, jam vere docebo,
Quid sit Magnesia in nostra lingua,
Magnum quid mirabile in latino dicitur,
Æs est pecunia, scientia sed ars,
Id est, quod sit res hujusmodi
In qua sit multum divinæ scientiæ,
Nunc agnoscis, quid est magnesia,
Res æris, in qua latet scientia divinaque mira,
Hos duos lapides, Tonsile, assumes
Pro materialibus ad Elixir elaborandum,
Quamvis prima vice non sint plures materiæ,
Tamen variæ res adjuvant, ut ante narravi,
Hoc secretum ante hoc tempus
Non adeo manifestatum fuit, quod tibi habeto,
Orabo Deum, ne tibi pro crimine imputetur,
Vereor enim, ne calamus meus plus justo aperuerit,
Nam etsi pauci percipiant hanc sententiam,
Attamen subtiliores inter doctos plus nimio habent evidentiæ,
Multi enim eruditi sunt adeo excellenti ingenio,
Ut si hoc haberent fundamentum, artem indagarent,
Cum Deus velit, ne quis eam inveniat

Nisi ipsi solummodo, qui sit virtuosa mente:
Ideo antiqui authores celarunt cum ratione
Materiam nostri lapidis, quæ hic aperta est,
Alia materialia accipere non teneris,
Nisi hæc bina, ad album faciendum lapidem,
Excepto sale armoniaco cum sulfuris genere,
Quod ex metallis educitur,
Hæc duo sufficiunt ad implendum tuum desiderium,
Præter hæc alia ignem fugiunt,
Sulphur comburitur & mutat suum colorem,
Sed nostrum Lythargyrium semper perdurat,
Ne cum metallo aut argento vivo incipias
Ad faciendum Elixir, ut intentione fruaris,
At si destruxeris totam ejus compositionem,
Quædam ex componentibus te adjuvabunt,
Sed illud nihil aliud est, hoc atque illud
Quam saltem Magnesia & Lythargirium, ipsius frater.

Capitulum quartum.

DE magno opere non subterfugiam,
Licet sit secretum, largissime tradere,
Ut veritatem vobis aperiam unice attendam,
Quatenus mihi concessum sit Dei mandato,
Ego vobis viam monstrabo tanquam ductor,
Eo modo, quo inveniatis vestrum propositum,
Si consideretis, quomodo partes hujus operis
Sint confusæ ab antiquis authoribus:
Velut ante dicebam, magistri hujus artis
Quilibet saltem unam declarabant partem,
Ideo quamvis satis perceperitis eas ad lubitum,

Non

Non tamen ordinare valetis, ut debetis,
Arnoldus in scriptis suis testatur,
Quod finale secretum sit, agnoscere rem illam,
In qua opus nostrum sit fundatum,
Et quomodo puræ naturæ & simplices sint inveniendæ,
In libro ejus, qui incipit, Multifarie,
Inquit, materiæ nostræ fundamentales duorum sunt generum,
At quomodo eæ reperiantur, præterit omnino,
Nomina illarum proxime præcedente capite habetis,
Frater Baconus plus de eo puncto aperit,
Dum inquit, Divide partes omnes
In Elementa propinqua, de eo sitis cauti,
Sed imprudentes ita non operantur:
At pertinaciter procedunt, tamquam fere furiosi,
Ad materiam divisibilem plus addentes,
Ita cum putent se producturos flores,
Nihil aliud agunt, quam quod multiplicent errores,
Ibi Baconus ratiocinatur, ut & alii ejusmodi,
Et timet, ne plus justo aperiat:
Avicenna in Porta scribebat, si memineritis,
Quomodo progredi debeatis ad perfectionem obtinendam,
Veraciter docendo, prout veritas se habet,
Comedas, ut bibas, & bibas ut comedas:
Et intermedio tempore sudore perfundatur,
Rasis aliquatenus hæc declarans dicit,
Non tamen comedat res festinanter,
Sed pedetentim consumat suum alimentum,
De quo Propheta facit quoque mentionem,
Si modo respexeritis ad ejus intentionem,
„ Visitasti terram & inebriasti eam,
„ Multiplicasti locupletare eam,
„ Terram fructiferam in salsuginem,
„ Et terram sine aqua in exitus aquarum,

Ooo 2 Si ha-

Si habuerit copiam cibi & potus,
Necessum est vigilare, tum cum foret dormiendum,
Nam labor est in vigiliis & magna diligentia
Et nutriri debet preciosis elementis,
Ideo omnes pauperes abstineant, inquit Arnoldus,
Nam hæc ars est pro divitibus hujus mundi,
Confidite ejus verbis vos pauperes quotquot estis,
Ipse enim sum testis, quod ita esse verum invenietis,
Esto longanimis & suavis, inquit ille,
Nam festinantes finem nunquam videbunt,
Diuturnitas purificationis materiæ infectæ
Decipit quamplures, qui id non credunt,
Idcirco pauperes ne præsumatis
Hæc indagare mira, sed in tempore cessate,
Excessus quadrantis unius horæ
Destruere totum potest, hinc divitiæ succurrunt:
„ Is primum pro quo & ultimum pro quo non,
Ad cognoscendum lapidis nostri lentam elixationem,
Donec non magis elixetur, ne desinas,
Attamen longa continuatio non dat incrementum,
Cogites quod aqua velit ebullire,
Sed butyrum elixetur, velut & oleum:
Et sic lenta coctione consumas,
Non ebulliendo, quod fit festinanter:
Propter dubia periculorum variorum,
Et propter superegressionem nostri lapidis:
Inter magna opera omnium est gravissimum
Ut clarificemus nostra media mineralia:
Extremitates variæ bene sint perfectæ
Absque multis mediis prudenter quæsitis,
Et singula media oportet fieri pura,
Si opus vestrum absolvi debeat,
Nam impura & pura (ex carnali affectu)

Valde

Valde inter se adversantur, & sic maturum & immaturum,
Fixum fixo per se adhærebit,
Et volatile volatili genere trahetur,
Et ubicunque amplius est concordia,
Natura trahet, quod alibi foret ante:
Hoc magnum opus in suo genere impurum est,
Et plenum periculi id invenietis,
Nullius prudentia tanta esse poterit,
Ut non interdum aberret in illo
Tam bene doctus, quam laicus,
De quo Anaxagorus hoc modo inquit:
Nemo prima fronte reperitur discretus:
Et quondam virum sapientem dicere audivi,
Quod hoc tempore in Cataloignia
Magnesia cum aliis mineralibus
Vendatur, si saltem inquirere curetis;
Ut ita manus delicati viri
Non sint inquinandæ tam vili opere:
Et longe citius opus vestrum, ut existimo,
Ita inciperet & finiri posset:
Nam si deberetis omnia facere, ut ego novi,
Defatigati essetis, priusquam opus aggrederemini:
Philosophorum opus non incipit
Priusquam omnes res sint puræ extus & intus,
Nos qui quærimus tincturam valde speciosam,
Oportet demere omnes res viles & vitiosas,
Ex variis mediis quodlibet suam habet proprietatem
Ad officium suum præstandum, secundum suum gradum,
Ex iis, quibus nostræ res aluntur,
Quædam prodesse poterunt, quædam obesse,
Nostri Pharmacopæi ignorant ista præparare,
Et nos eos docere subterfugimus,
Cujus rei causa non est alia,

Quam quod adulterarent ea(ad decipiendum homines)
Potius,quam ut omnibus viribus incumberent
Curarentque veritatem obtinere:
Mos illorum est(unde ex animo doleo)
Plurima appetere & pauca pro iis præstare:
Qui velit verum habere opus,ne parcat labori
Nec expensis,quamvis loculos inaniat,
Et in magno opere omnium longissime abest,
Qui quotidie desideret ejus finem reperire:
Si grande opus cum omnibus circumstantiis
Perfici posset tribus annis,res fortunata foret:
Nam ille qui illud semel finire poterit,
Nunquam necessum habebit id de novo incipere:
Si medicinam suam sapienter augmentare noverit,
Illud enim magisterium est omnis nostrę intentionis,
Non opus est nominare hic mineralia,
Nam Albertus clare de omnibus scribit.
Multum tradere possem de naturis minerarum,
Quod in hoc magno opere foret frustraneum:
In hoc enim grandi opere nihil invenietis
Nisi manuum labores vocatos Mechanicos,
Ubi in centenis modis & pluribus
Aberrare poteritis,quocunque incedetis,
Idcirco credite,quicquid antiqui authores tradunt,
Absque experientia nihil rectum fieri posse,
Considerate omnes circumstantias & curate
Observare uniformitatem in omnibus requisitis:
Utere uno vasis modo in materia & forma,
Cave à commixtione,ne quid infortunii accidat,
Centum errores magis speciales
Præcavere poteris hac admonitione generali,
Et hæc doctrina erit sufficiens
Illi,qui practicæ prudenter insistit,

Si fa-

Si famuli vestri sint probi & fideles,
Non pigebit vos vestri operis,
Idcirco si expertes omnis timoris eritis,
In magno opere, sequere meum consilium,
Nunquam ad id uxoratos admittetis,
Mox enim se fessos dicent, ut ipse narrare novi,
Nullum itaque conducetis
Nisi certa mercede, quodcunque feceritis,
Non in menses, quomodocunque poteritis,
Nec in septimanas, sed in singulas dies:
Et ut merces vestra illis arrideat
Magis, quam alibi impetranda,
Et ne cogantur propter mercedem expectare,
Sed ut satisfactio æris ipsis sit in promptu,
Nam hoc eos excitabit ad amorem & metum,
Ut ad opera sibi commissa sint attentiores,
Quo existiment, quod dimittendi mox forent
Si negligentes vel uno die existerent:
Uxorati non ita convenient
Pro hoc opere, quos ideo fugias:
Si hoc cognovissem & fecissem antea,
Multas injuriarum molestias declinassem,
In hoc quoque opere oportet adesse libertatem
Sine impedimentis quocunque in gradu,
Cum multo solatio ad curas relevandas
Continui laboris, qui cessare nequit.
Alias angustiæ propter labores & melancholiam
Possent esse causa destructionis tui operis,
Non necessarium est plura nunc ostendere,
Nam antiqui authores reliqua jam ante tradiderunt,
Et quod requisitum sit ab iis intermissum,
Hic liber absque ullo demonstrat dubio,
Idcirco exiguus hic libellus ORDINALE

Est

Eſt Alchymiæ, omnium complementum,
Capitulum ſequens convenit pro clerico
Oſtendens conſilia pro ſubtili opere.

Capitulum quintum.

BRiſeus cum monetæ mutaret,
Quamplurimis damno, multis gaudio extitit,
Et veluti diverſis ea mutatio viſa eſt
Res nova & rariſſima,
Sic eo tempore quid miri contigit,
Quod ad hanc ſpectarit ſcientiam,
Cum tres magiſtri artis hujuſmodi
In uno decumberent lecto prope Leadenhal,
Qui haberent Elixir perfectum album & rubeum,
Mirabile eſt tales ternos uno jacere lecto,
Atque hoc ſpacio decem dierum,
Siquidem vix inveniantur in millione hominum,
Ex ducatu Lotharingiæ, velut accepi,
Unus eorum fuit, ſecundus ex medio Angliæ,
Sub cruce circa finem trium Comitatuum
Tertius natus erat ætate minimus:
Qui ex nativitatis figura à doctis judicatus eſt
Exornaturus Anglicanam terram,
Poſſet quis totum peragrare mundum,
Et tales magiſtros tres non reperire,
Duo ex illis diſceſſuri, ſed junior permanſurus eſt
Multum boni in hac regione aliquando facturus,
Sed peccata principum morabuntur
Id boni, quod ipſe præſtiturus eſſet.
Senior magiſter de eo vaticinatus eſt

Et dixit,

Et dixit, quod passurus esset multum injuriæ
Ab iis qui grati erga eum esse deberent,
Et multa alia hic enarrabat,
Quæ exinde vera inventa sunt,
Et nonnulla adhuc eventura
Ex quibus unum est certissimum, dicebat ille,
Post multas molestias magnum futurum est gaudium,
In singulis quartis hujus regionis
Quod omnes probi percipient,
Junior quæsivit, quando id eventurum,
Senior respondit, postquam visum foret
Sanctam crucem honorari nocte dieque,
In terra Dei & in terra Luminis,
Quod convenienti tempore continget,
Sed diu dilatum absque causa est,
Cum id inceperit, notes bene hanc rem,
Hæc scientia aperietur Regi,
Et longe plures gratiæ
Quam hic à nobis enarrari poterunt,
Gratia illi regi tum aderit
Cum mores antiquos emendaverit,
Ipse in secreto investigabit
Hanc scientiam obscuro sermone:
Et inter solitarios seu monachos
Ea de re semper fiet certior,
Ita Rex Calid eam quæsivit apud multos,
Donec inciderit in Morienum,
Qui opem tulit Calidi in sua necessitate,
Virtus enim ejus ad hoc incitavit:
Sed nunc de hac materia tacebimus,
Et de subtili opere trademus.
Necessum est, ut sit eruditus,
Qui velit percipere subtile opus.

Oportet eum cognoſcere primam philoſophiam,
Si confidat Alchymiam inquirere,
Et primo vos intelligere debetis
Qui huic operi intenti eſtis,
Cum metalla veſtra per præparationem
Sint facta habilia ad generationem,
Tum diviſione ſeparanda erunt.
In quatuor Elementa, ſi lucrari deſideretis,
Quod ſi perficere nequeatis,
Ite & diſcite ab Hortulano,
Qui ea de re ſuum fecit librum,
Quomodo vinum ſit dividendum in 4. Elementa,
Et præterea vos ſcire decet
Effectus quatuor qualitatum,
Quæ dicuntur, caliditas, frigiditas, humiditas & ſiccitas,
Unde omnes res ſunt compoſitæ,
Et quia præcipue in hac arte appetatis
Habere colorem in igne perſeverantem
Sciatis, antequam illum obtineatis,
Quomodo quilibet color generetur,
Nam omnis color, qui nominari poteſt,
Hic apparebit, antequam albedo aderit,
Ad hæc vultis habere in opere
Facilem liquefactionem inſtar ceræ aut gummi,
Alias non intraret, nec penetraret
In metalla, teſtantibus authoribus,
Sic deſideratis quoque habere fixum & fluxibile,
Cum coloris copia, quocunque modo.
Hæc tria contraria conjuncta ut fiant
In uno ſubjecto, magnum eſt ſecretum,
Nihilominus ille, qui valet ingenio,
In hoc capite id invenire poterit.
Et primo, ut dem vobis brevem doctrinam,

De

De prædictis quatuor qualitatibus primis,
Calor & frigiditas sunt qualitates activæ:
Humiditas & siccitas vero passivæ:
Nam hæ patiuntur semper illas,
Ut lapides cum fiunt calx & aqua glacies,
Unde facilime judicare poteritis,
Nihil generatum est, nisi calore aut frigore,
Attamen passivæ habent aliquid activitatis,
Veluti in mechanicis operibus quotidie videmus,
In panis & cerevisiæ coctione & aliis opificiis
Humiditas operatur & siccitas.
Aristoteles in physicis, multique alii
Dicunt, ab actionibus procedit speculatio,
Referunt quod practica sit radix & initium
Speculationis & omnis scientiæ.
Nam proprietates rerum quarumlibet
Perceptæ fuerunt per earum operationes:
Veluti per colores urinarum audemus
Pronunciare de calore vel frigore,
Per istas quatuor qualitates primas
Indagamus colores successu temporis;
De quibus certi esse non possumus
Nisi in substantia valde pura.
Multum doctrinæ inde capietis,
Si sciatis, quomodo colores quotidie generentur,
Color est extremitas cujusque corporis clari,
Clara substantia bene terminata hic est materia,
Si caliditas dominetur in materia sicca,
Color albus aderit ibi certissime,
Veluti apparet ad oculum ex ossibus combustis,
Et in calce viva ex lapidibus facta,
Ubi frigiditas agit in materia humida & clara,
Albedo apparebit in ea operatione,

Ut constat in glacie & frigore induratis,
Causa ejus declarata est jam ante in philosophia,
Sed hic non de communi philosophia loquor,
Verum per exempla, ut tradam Alchymiam,
Unum per aliud percipi potest,
Veluti soboles agnoscitur ex sua matre,
Si caliditas in materia humida & crassa
Agat, niger inde color generabitur,
Quod si exemplum ejus desideretis,
Observate cum virida ligna igni apposueritis,
Cum frigiditas operatur in materia crassa & sicca,
Niger erit color, cujus rei ratio est,
Talis materia est compacta & valde crassa,
Cum frigore constringente, vitæ inimico,
Crassities facit obscuritatem, & lucis privationem,
Si color privetur, nigredo apparebit.
Ideo semper hujus memor esto,
Quod clara materia sit materia albedinis,
Causa efficiens potest esse varia,
Nam interdum est caliditas, interdum frigiditas,
Sed albedo & nigredo (ut omnes norunt)
Sunt colores contrarii in extremitatibus,
Hinc opus vestrum cum nigredine incipiet,
Si finis esse debeat albedinis perfectio,
Intermedius color, ceu philosophi tradunt,
Est rubeus inter nigrum & album,
Nihilominus firmiter mihi crede,
Rubeus est ultimus in opere Alchymiæ,
Dicunt quoque in sua doctrina,
Quod hi duo colores, rufus & citrinus:
Sint intermedii inter album & rubeum.
Et quod viridis & plumbeus color
Inter rubeum & nigrum intercedat,

Incar-

Incarnatus color eſt ex materia valde pura
Medici in urinis habent colores novemdecim,
In album & nigrum, ut ipſi tradunt,
Ex quibus color ſubalbus unus eſt,
Similis colori lapidis Onichini,
De eo colore Magneſia videtur,
Sed magneſia ſplendet cum puritate,
In noſtro ſubtili opere Alchymiæ
Omnes occurrent colores, qui unquam habentur,
Centum & plures certiſſime,
Quam in urina ſunt animadverſi,
In quibus omnibus coloribus eſſe nequit,
Quin lapis noſter contineatur ſecundum omnes gradus,
In omni compoſitione operum, quæ fiunt,
Et in omni compoſitione, qui mente concipitur,
Quotquot ibi colores ſeſe offerunt,
Tot graduationes prudenter inſtitues,
Et ſi non omnes graduationes cognoveris,
Ex Raymundo illas diſcas in arte ejus generali,
Gilbertus Rymerus ſcripſit juxta ſuam inventionem
De 17. proportionibus, at illæ non ſufficiunt
In hac ſcientia quam nunquam invenire potuit,
Quamvis in medicina fuerit valde eruditus,
Cum excellentia naturæ humanæ.
Sæpe ſuperet medicinas medicorum,
Et ſic honoret non raro ſuam artem
Cum ſua medicamenta forte ſunt inania,
At ita non ſe habet in medicina minerarum,
Ea enim ars excedit omnes alias generationes,
Et ſolum exiſtit hominis ſapientia,
Veluti per experientiam prudentes teſtari poſſunt,
Et ita alchymiæ verum fundamentum
Eſt in compoſitione ratione prudentis graduationis,

 Calori

Caloris & frigoris, aut humiditatis & ficcitatis,
Cognoſcendo, quod aliæ qualitates per eas generentur
Utpote durities & lenitas, gravitas & levitas,
Aſperitas & lævitas, per certa pondera,
Cum numero & menſura ſapienter indagata,
In quibus ternis exiſtit omne à Deo confectum,
Nam Deus fecit omnia & diſpoſuit certe
In numeris, ponderibus & menſuris,
Quos numeros ſi mutuaveritis,
Naturæ injuriam facitis,
Ideo Anaxagoras inquit, cave bene,
Ne ad conjunctionem procedas,
Antequam pondera plenarie cognoveris
Omnium componentium, quæ hic requiruntur,
Baconus dicit, quod antiqui nihil celaverint,
Niſi ſolummodo proportiones, quas non docuerunt.
Nam nullus authorum eſt, nec rex, nec princeps
Scribens de hac ſcientia cum aliis congruit
In proportionibus, quas ſi ſcire velitis,
Raymundus cum Bacono & Alberto docebit,
Cum Anaxagora ſeniore, ex his quatuor
Habebitis perfectam cognitionem, at non ex uno omnem,
Etſi jungetis 4. qualitates ad unam intentionem,
Tum oportet conjungere ſingula Elementa,
Ut aquam & terram ſecundum veſtrum deſiderium,
Bene compoſita cum aere & igne,
Sciendo, quod in activitate ſit dignior
Secundus & tertius quorumlibet graduum,
Quartus & primus excludi nequeunt,
Nam utilis eſt & maxime uſurpandus,
Et optime extendere poteſt ſuam multiplicationem,
In quo exiſtit virtus generationis,
Atque hoc eſt terreſtre Lithargyrium noſtri lapidis,

Abſ-

Absque eo nulla erit generatio,
Nec nostræ tincturæ fixatio,
Nam nihil est fixum, nisi terra sola,
Cætera omnia Elementa sunt volatilia,
Ignis,aer & aqua,ut quotidie videtis,
At ignis est causa extensibilitatis,
Et facit materiam esse permiscibilem,
Ac clarus splendor in pulchro colore
Fit magis ex genere aerio,
Et aer quoque si fuerit condensatus
Facit res levis liquefactionis,
Veluti est cera,& butyrum & omne gummi,
Exiguus calor ea omnia liquefacit,
Aqua purgat cum ablutione,
Et res mortificatas causatur revivere,
De multiplicatione ignis nil miri videtur,
Quæ multiplicatione terræ inferior est,
Nam terra generat herbas quotidie novas,
Absque numero idcirco verum est,
Quod terra tam sit admiranda, quam ignis,
Quamvis una scintilla in immensum se multiplicet,
Si tota ditio foret repleta lino,
Tum vana scintilla mirabiliter in eo cresceret,
Ignis & terra solummodo se multiplicant,
Et illæ sunt causæ multiplicationis nostri lapidis,
De hac terra Albertus magnus meminit
In mineralibus quod Lythargyrium sit optimum
Pro Elixire albo,ibique recenset illud,
Quod quoque in libro carminum demonstratur:
Nunc ad conjunctionem accedamus;
Et quædam consilia de ea adferamus,
1. Conjunge Elementa tua grammaticaliter
Cum omnibus suis regulis convenienter,

Quæ

Quæ regulæ ad adjuvandum eruditos
Sunt præcipua inſtrumenta in hoc opere,
Nam nihil magis ſibi contrariatur,
Quam eſſe fixum & volatile:
Omnes Grammatici Angliæ & Franciæ
Ignorant docere vos hanc concordantiam;
Hoc ORDINALE eam tradit, ut videbitis
In Phyſica, libro de Arbore.
2. Conjunge ea quoque Rhetoricæ modo
Cum naturis ornatis & purificatis,
Poſtquam tinctura veſtra debeat eſſe pura & pulchra,
Accipe puram terram, aquam, ignem & aerem,
3. Logica via, quandocunque ſit,
Miſce vera genera, non ſophiſtica,
Quorum ignorantia adduxit multos doctos
Ut omnem ſuum laborem & opus perderent,
4. Junge ea invicem quoque arithmetice,
Per numeros ſubtiles proportionales,
De quo parum adhuc fuit cognitum,
Cum Boetius ſcriberet, Tu numeris Elementa ligas,
5. Conjunge tua Elementa Muſice
Duas ob cauſas, unam propter melodiam,
Quæ ſuos concentus placitos habeat,
Cum verum effectum ejus inveneris,
Et ſic compone, ut Diapaſon
Cum Diapente & Diateſſeron,
Cum hypate, hypaton & Likanos meſe,
Cum regulis, quæ ſunt in Muſica,
Cum proportionibus cauſantibus harmoniam,
Quibus valde ſimiles proportiones ſunt in Alchymia,
Nempe pro magnis numeris actu poſitis,
Sed pro ſecretis numeris intellectualibus
Oportet ut inquiratis, velut ante dixi,

Ex

Ex Raymondi & Baconi doctrina,
Baconus tradit ea obscure in tribus suis epistolis.
Et Raymondus melius in Arte generali:
Multi existimant, cum ista legunt,
Quod intelligant, at revera falluntur.
6. Cum Astrologia junge quoque Elementa,
Ut prosperentur eorum operationes quæcunque,
Quæ simplex genus, rude & inexpertum
Prudenter ducunt, donec inveniatur finis,
Cum tempore illa obediunt
Supra naturas formatas stellarum influentiæ,
7. Et scientia perspectiva multum præbet evidentiæ
Omnibus in hac arte nobili laborantibus,
Et ita quam plures scientiæ aliæ faciunt
8. Velut præcipue illa de pleno & vacuo,
Sed magistra inter scientias omnes habenda,
9. Ad serviendum huic arti, est magia naturalis,
Cum quatuor Elementa sapienter composita fuerint,
Et singula in suo gradu ordinata,
Tum ex variis gradibus & digestionibus
Colores apparebunt usque ad perfectionem,
Tunc enim intrinsecus operatur calor naturalis,
Qui in nostra substantia saltem est intellectualiter,
Visui non patens, nec manibus palpandus,
Ejus operatio paucis rarisque est cognita.
Et cum hic calor naturalis movebitur
Per externum calorem artificialem,
Tum natura excitata operari non desinet,
Ad varias diversitates graduum producendas:
Quæ est una causa, ut ex ratione animadvertitis,
Quod in opere nostro tot appareant colores,
Idcirco causatur in hac arte multum dubii
Ignorantia caloris intrinseci & extrinseci:

Ad ſciendum, quomodo uterque hic calor congruere debeat,
Et uter eorum in operando prædominari,
Digeſtiones in hoc opere valde conveniunt
Digeſtionibus rerum animatarum,
Et præ cæteris (ut certe teſtificari poſſum)
Magis aſſimilantur coctioni in homine:
Ideo Morienus dicebat, lapis noſter in generatione
Valde eſt ſimilis creationi hominis:
In quo, inquit Raymundus quatuor omnes gradus
Complexionum quatuor invenire licet,
Idque actu, quod non poteritis reperire
Inter alias creaturas in alio genere,
Hinc inter creata hæc duo ſolummodo
Vocantur Microcoſmus, Homo & noſter lapis:
Nunc de digeſtione ad nutritionem
Perfecte cognoſcendam opus eſt accedere,
Humor eſt ſolidus, conſtans cum ſiccitate,
Fortiter mixtus in ſuis gradibus,
In oppoſito paſſiva debite mixta
Generantur calore intrinſeco & extrinſeco,
Ita nihil aliud eſt noſtra digeſtio,
Niſi ex humore ſubſtantiali creata perfectio,
Oro vos, ô laici, ut me excuſetis,
Quamvis ad hujuſmodi verba non ſitis aſſuefacti,
Oportet me iis uti, quia omnes authores affirmant,
Quod quælibet ſcientia ſuos proprios habeat terminos.
Digeſtio interdum magis augmentatur
Externo frigore, ut quotannis videre poteſtis,
Quomodo in hyeme homines plus cibi capiant,
Quam æſtate, cum calor eorum ſit intenſior,
Nam frigus tum cogit calorem intrinſecus fugere
Et magis conjungit, ut fiat fortior,
Cujus virtus & potentia major eſt

Ad

Ad digestionem perficiendam, quam antea.
Sed præcipuum nostrum Digerens pro hac intentione
Est virtualis calor materiæ digerentis,
Nihilominus calor rei digestibilis
Adjuvat digestionem, ejusque operationem,
Febrilis calor nihil digerit,
Radii solares juvare possunt & causari destructionem,
Vinum digestum plus habet caloris naturalis,
Quam recens mustum, cujus calor est accidentalis,
Coagulatio non est forma substantialis,
Sed saltem passio rei materialis,
Adhæc vos scire oportet, cum colores apparent,
Quod si præcipuum agens in ea materia,
Interdum enim calor est, interdum frigus,
Et aliquando humiditas, aliquando siccitas,
Ad cognoscendum principale agens semper
Requirit indagationem subtili ratione,
Quod non perceptum est, nisi à magistris paucis,
Nam non notant, quomodo colores oriantur,
Principale agens qualitatum quatuor
Potentiam regalem obtinet & prædominatur,
Ut reliqua ad suum genus convertat,
De qua conversione Anaxagoras tradit
In libro suo de conversione naturali,
Cujus causas speciales Raymundus adducit,
Non est res ludicra aut levis docere,
Quomodo vestrum principale agens debeat discerni,
Quod tradam vobis per quatuor signa,
Ut per colorem, saporem, odorem & liquorem.
Et primo per colorem, quo intentioni vestræ serviat,
Ut principale agens agnoscatis,
Respicite in vas vestrum, qui color magis apparet
Tum illud, quod hunc causatur est principale:

 Pro

Pro eo tempore, cujus insolentiam mitigare poteritis,
Per hanc doctrinam, si furere incipiat,
Quod perficietis, si bene cognoveritis
Causas colorum omnium, qui occurrent,
Hos ego hic tradam brevissime
Per causas suas, ne opus sit alibi eas quærere:
Albedo producitur ex varia materia clara,
In alia re terminata, prout hic quoque invenitur,
Nigredo est, cum partes corporis obscuri
Cum Crassitie opprimit claritatem subjecti,
Aut fit ex combusta terrestreitate,
Sed ex ea combustione magna durities sequitur,
Ac per commixtionem obscuri, clari & puri
Generantur omnes intermedii colores,
Quælibet res clara, perspicua & pulchra
Oritur ex materia aquæ & aeris,
Quam pura terra apprehendit,
Talis quæ claritatem ejus non tollat,
Et si in ejusmodi claritate & perspicuitate
Non videatis colores speciales,
De quibus audacte judicare poteritis,
Quia causa earum rerum fuerit intense frigida,
Veluti in Cristallo, berillo, aliisque plurimis,
Diversitatem inter ea scire debetis:
Cristallus habet aquam ad aerem declinantem,
Inde est clare, speciosa & pulchra:
At si declinet magis versus aquam,
Est obscurior, ut berillus, vel glacies congelata,
Sed si materia tendat ad siccitatem,
Obscuritas cum duritie nascitur,
Ut apparet in adamante lapide,
Et in pluribus ejusmodi aliis:
Splendoris, qualis est in Magnesia,

Lux

Lux est causa in materia clara,
Quæ superinducta est in aqueum vaporem,
Antea calore incensa certissime;
Nunc post claritatem & colores extremos
De mediis coloribus nonnihil addam:
Rubini color est de tenui fumo ortus
In claro corpore, qui tum causatur,
Cum in eo corpore dominatur copia lucis,
Nam ejus plus vel minus facit plus vel minus splendere,
Sic Amethistus rubinum sequitur dignitate,
In minori claritate & majori obscuritate,
Et Calcedonius micante substantia
Sequitur berillum in gradibus variis,
Viridis, ut Smaragdus, est ex aqua pura,
Cum terrestri materia combusta mixta,
Et quo clarioris substantiæ terra fuerit,
Et clarioris viriditatis color apparebit,
Fuscus est ex claritate terminata
Infusa ex crassa fumositate congregata,
Ex aqua & terra productus,
Cui adest claritudo aeris,
Lividus vel plumbeus color generatur
Ex partibus aqueis & terrestribus,
Et ubi hæ partes sunt frigidæ & crassæ,
Ibi plus ejus coloris visitur,
Ut apparet in inveterato plumbo,
Et in hominibus morti propinquis,
Hic color vocatus lividitas,
In lividis inimicis frequens,
Naturalem calorem & sanguinem movet
Ad cor, ad confortandum illud,
Et derelinquit faciem frigidam & siccam,
Quia calor & sanguis inde recesserunt:

Similiter cum febres sunt in extremitate,
Ungues manuum isto colore conspiciuntur,
Saphyri color ex oriente cæruleus
Cœlesti sphæræ non absimilis,
Longe pulchrior est ad visum livido,
Quia plus in eo est aeris, aquæ & lucis,
Quam in livido colore & multis modis
Hinc talis color preciosior æstimatur,
Quam alii cærulei, qui quo sint obscuriores,
Eo minus habent aeris & plus terestreitatis,
Argentum in lazurinum facile adduci potest,
Cujus ratio est, perspicuitas,
Quæ in argento existit, producta ab aere,
Ideo ad cœlestem colorem tendit:
Et copia argenti vivi, quæ in eo est,
Causatur in argento splendorem,
Subtilis terra, pura aqua cum claritate aeris
Efficit illum splendorem in argento vivo,
Citrinus color, flavus ut est in auro.
Est color placitus, quibusdam valde gratus,
Generatus ex valida & forti digestione,
Nam humor in eo habet fortem decoctionem,
Talis color per calorem generatur,
Velut est in melle, urina, lixivio & felle,
Fulvor in auro producitur (ut vere dico)
Ex pura & subtili materia bene terminata,
Perspicuitate condensata; nam aqua purior
Quo fuerit condensata, eo magis splendebit.
Gausa enim ejus non est alia,
Quam humiditas terminata, ut doctiores statuunt,
Ita ut sit quoque polibilis,
Quia aer nullas figuras recipit:
Nam aer per se non terminatur,

Sic

Sic causam perspicui in aqua agnoscetis:
Albus & rubeus bene mixti & puri
Generant pulchrum colorem citrinum,
Ita diversa commixtio Elementorum
Facit diversos colores pro diversa intentione,
Cum variis digestionibus & variis gradibus,
Omnes colores facti sunt pro oculis.
Elementorum colores proprios notabitis,
Unde de coloribus melius judicabitis,
Medici dicunt de herbis quibusdam,
Quod sint exterius frigidæ & calidæ intus in radice,
Si exemplum hac de re expetitis,
Considerate operationem nobilium violarum,
Communis philosophia causam hanc aperit,
Quod frigida sit intus & rubea extus rosa,
Anaxagoras dicit in sua conversione naturali,
Intrinsecum & extrinsecum in omni re esse contrarium,
Quod verum est, exceptis iis rebus, quæ sunt
Ex parva compositione simplicitati proximæ:
Ut est scammonium & laureola laxativa,
Quæ non nutriunt ut vegetabilia,
Memento, quomodo in qualibet re mixta,
Semper unum elementum regnare desiderat,
Qui insolens appetitus & vitiosus
Cogit homines, ut sint tam ambitiosi,
Quod Deus optime disponere novit,
Dum pro peccatoribus bene providerit,
Omnes efferos appetitus ad æqualitatem reduci,
Cum Requiem æternam ecclesia canit,
Tum omnes ambitiosæ cogitationes
Apparebunt in nihilum redactæ,
Domini & mendici tunc evadent
In sarcophago omnino æquales,

Principale

Principale vestrum agens ita tractabitis
Si ultra æqualitatem tetenderit,
Ideo Aristoteles inquit, componite lapidem vestrum
Æqualiter, ne in eo sit repugnantia,
Nec ulla divisio, cum proceditis,
Cavete de eo, quia valde necessum sit,
Et cum contigerit, ut videatis
Omnes colores simul, qui numerati sunt,
Tum permitte naturam sua operatione
Pro libitu suo instituere generationem,
Ut ita inter tot tamque varios colores
Natura ostendat unum principalem,
Talem qui ad propositum tuum vergat,
Correspondens elemento vestri desiderii,
Hoc modo ex coloribus providebitis,
Quid vos in opere dirigere debeat,
Quamplurima alia de coloribus possem scribere,
Sed hæc promissis meis satisfacient,
Quatenus colores vestro inservient proposito,
Ad agnoscendum principale vestrum agens,
Sed multi ex doctis mirabuntur, ut patet,
Tam varios colores in lapide nostro
Ante perfectam albedinem & claram,
Immutabilemque apparituros,
Considerando paucitatem ingredientium,
Quibus respondebo ad placitum eorum,
Et tradam veritatem illius magni dubii,
Per genus magnesiæ, isti colores eveniunt,
Cujus natura est convertibilis
Ad quamcunque proportionem & gradum,
Veluti Cristallus ad ejus subjectum existit,
Nam cujuscunque rei, quæ est in terris,
Si Cristallum ei supponatis,

Colo-

Colorem repræsentat, hinc desine mirari,
Ideo Hermes inquit nec falso nec invide,
Ad perpetranda miracula rei unius,
Deus ita ordinavit, Rex Hermes ait,
Ut mira fiant de re unica,
Communes Philosophi hinc reperire nequeunt,
Virtutem nostri lapidis, captum eorum excedentem
Odor quoque intentioni vestræ proderit,
Ad sciendum prædominans Elementum,
Et una cum colore erit pro testimonio,
Quo principale agens indagetis,
Et vos qui odore doceri vultis
Principale agens ut discernatis,
Velut album & nigrum sunt extrema colorum,
Ita suave & fœtidum inter odores existunt,
Sed cum pisces ex visu non cognoscant
Intermedios colores, quia ipsorum oculi
Careant palpebris, ad claudendum eos,
Sic nec medii odores adoratu,
Percipientur à vobis, & hæc est ratio,
Quia nares patent, ut piscium oculi,
Ideo medii odores non certissime
Captantur naribus, ceu medii colores oculis videntur:
Gravis odor non est (ut docti sentiunt)
Medius odor, sed saltem minus fætens,
Atqui scribebant in suis libris
De sua experientia (quæ mihi non est cognita)
Quod si misceatis suavem & redolentem odorem,
Æqualiter cum fœtente, ad probandum vestram intentionem,
Suavis odore percipitur, non antem fætidus,
Causam ejus rei cognoscere poteritis,
Omnes res suaves habent plus puritatis,
Et magis sunt spirituales, quam fætidæ:

Idcirco in aere sunt magis penetrativæ
Et magis extensibiles,& sic quoque vitæ
Magis acceptabiles,seu amicæ naturæ
Et hinc magis receptæ quod est certum,
Odor est fumosus vapor,calore resolutus
Ex substantia quadam sudore visibili,
Qui in aerem libere intrat,
Et mutat aerem,vestrumque odoratum,
Veluti sapor ciborum mutat vestrum gustatum
Et quemadmodum soni afficiunt auditum
Et colores afficiunt vestrum visum,
Ita odor mutat odoratum sua potentia,
Si causam odorum,scire desideretis,
Quatuor res ad eos requiruntur,
Primo,quod subtilis materia sit obediens
Operationi caloris,ut referat
Per fumum similitudinem ejus rei,
De qua fumus ille evaporat,
Et ut propaget fumum eum purum,
Sed retinebit eundem fortius,
Et sic materiæ crassæ non obediunt
Caloris operationi,ut patet in nostro lapide,
Calor efficit odorem,frigus impedit.
Quia fimeta in æstu magis fætent,quam hyeme,
Odores grati generantur
Ex pura substantia & vaporosa,
Ut apparet in ambra,nardo & myrrha,
Quæ res fœmineo sexui in primis placent,
Sed ex substantia pura cum mediocri calore
Proveniunt temperati odores,ut in violis,
Ex mediocri calore & substantia impura
Fit odor ingratus,ut aloes & sulphuris,
At cum naturalis calor diminuitur,

Tum

Tum inde gravis odor exoritur,
Veluti olet piſcis inveteratus,
Ubi naturalis calor putret & odor fætet,
Fætor eſt vapor & reſolutus fumus
Rerum, quæ ſunt malæ complexionis,
Et cum humor ſaltem corrumpitur,
Ita ut ſubſtantia non deſtruatur,
Inde ſaltem gravis odor ſpirabit,
At non omnino fœtens eo modo,
Fœtoris putidi vero cauſa exiſtit
Solummodo corruptio ipſius ſubſtantiæ,
Et cum mala ſubſtantia putrefiet,
Horribilis odor inde generabitur,
Veluti draconum & hominum cadavera putrida
Odore cauſari poſſent peſtilentiam,
Non eſt ſalubre, olfacere carbones
Extinctos, ex fætore vel equa abortire poteſt,
Quando qualitates conveniunt rei alicujus
Cum natura veſtra tum bonus odor non deerit,
Sed cum ſubſtantia veſtro generi fuerit contraria,
Tum odorem ingratum repræſentabit,
Piſces amant ſuaves odores, veluti conſtat,
Non appetunt eſcam putidam, velut novam,
Omne quod participat bono odore,
Habet naturalem calorem ſibi convenientem,
Quamvis Camphora, roſæ & res aliæ frigidæ
Habeant ſuaves odores, tamen auctores ſcribunt,
Quod in calore virtualiter id ſit incluſum
Cum puritate ſubſtantiæ, unde ita olent,
Hanc veterum opinionem aliis inſtillate,
Quod bonus odor non ſit alteri contrarius
Sed ita non ſit cum fætido odore,
Nam odor allii putorem fimi tollit:

De odoribus hæc doctrina sufficit
Pro ut in Alchymia vestræ intentioni servierit:
Quo opera vestra hinc intelligatis,
Quando res ad putrefactionem tendant.
Per odores quoque cognoscetis
Subtilitatem & crassitiem materiæ discernere,
De media etiam substantia cognitionem habebitis,
Quæ ostentat corruptionem caloris naturalis,
Et cognitionem diversitatum tenebitis
Cum humor sit corruptus & cum substantia,
Sed nostra substantia facta fuerat valde pura,
Et est conservata virtute minerali,
Ne inde fætorem percepturi sitis,
Quamvis putrefiat in suo proprio genere.
Tertium signum & testimonium,
Quo intelligatis vestrum principale agens,
Sapor vocatur, gustatus oris,
Qui semper causa est diminutionis
Substantiæ illius rei,
De qua gustare præsumitis,
Sapor judex longe certior foret,
Quam color aut odor, sæpius probandus,
Si non adeo sapor esset periculosus,
Dum lapis noster est in opere,
Nam nocet & sanitati & vitæ,
Tam est res penetrativa
Res omnes subtiles superat,
Et solidas res subito penetrat.
Hinc est periculum, nec conveniens,
Multum vel sæpe de eo gustare,
Confortat metalla, ut novimus,
Sed nocivus omni hominum generi est,
Donec perfecta rubedo accedat,

Quæ

Quæ in igne ſemper duratura eſt,
Quidam de plebe vilis,huic arti inſerviens,
Guſtavit de lapide albo particulam,
Exiſtimans eo ſe revelatum iri
Ab omni ægritudine & dolore,
Unde miſer ille ſubito fuit
Conjectus in fortem paralyſin,
Quem magiſter meus magna fælicitate
Curavit cum Bezoare minerali,
Idcirco quamvis juſtatus communiter
Sit optimus judex quocunque tempore,
Tamen guſtatus ejus eſt abominabilis,
Nec ſapor hic quicquam proderit,
Nihilominus de quibusdam partibus ſeparatis
Guſtatio fieri commode poſſet,
Ante conjunctionem factam experiendo,
Num operatio rite peracta eſſet,vel non,
Quomodocunque ſit,ſapiens ſatis noverit
Colore & odore intentionem ſuam perficere,
Nam multi judicant de vino bono
Ex colore & odore,cum purum ſit
At de novo vino invenitur in genere
Guſtatus verus judex præ omnibus,
Odoratus enim habet ſaltem unum organum,
Nihil diſcernens niſi res fumoſas,
Sed guſtatus habet organa ſex abſque dubio,
Ad percipiendum qualitates intus & exterius,
Quæ natura ordinavit contra pericula,
Ad ſecuritatem rerum vitam habentium,
Simia judicat de ſuo cibo ex odoratu,
Homines & pſitaci confidunt guſtui,
Nam multæ res boni ſunt odoris,
Quæ tamen guſtui non conveniunt

Quia sunt abominales, nimis acidæ,
Nimis acres, amaræ vel alias horridæ,
Seu venenosæ, corrodentes seu nimis fortes,
In his gustatus judex non admittitur,
Auctores antiqui olim retulerunt,
Quod sapores essent novem,
Quos discere poteritis exiguo tempore,
Ut saporem acrem, unctuosum & acetosum,
Qui tres subtilem materiam significant,
Et alii tres mediocres materias testantur,
Ut mordens, falsus & aquosus,
Reliqui tres ex crassa substantia procedunt,
Ut sapor amarus, subacidus & dulcis,
Hi novem inveniuntur multis in locis,
Quinque ex iis generantur cum calore,
Unctuosus, acris, salsus, amarus & dulcis,
Sed reliqui quatuor numero
Facti sunt ex frigore, veluti est acetosus,
Acidus vocatus sapor ponticus,
Et subacidus qui dicitur stipticus,
Aquosus quoque doctus insipidus
Cum frigiditate generati effectualiter,
Sapor ex duabus rebus concipitur,
Diversæ substantiæ & diversæ complexionis,
Ex caliditate & humiditate in secundo gradu
Cum substantia crassa dulcis sapor provenit,
Idem gradus ejusdem complexionis
Cum mediocri substantia mixtus
Unctuosum saporem producit,
At ubi est calor & siccitas simul
Cum mediocri substantia in secundo gradu
Inde sapor sequitur necessario salsus,
Cum res in tertio gradu calida & sicca fuerit

Cum

Cum ſubſtantia craſſa, inde fit amarities,
Sed in quarto gaudu materia calida & ſicca
Cum ſubtili ſubſtantia generat acredinem,
Ita quinque ſapores, ut antea dixi,
Producuntur à calore, nec plures,
Ex frigore & ſiccitate in ſecundo gradu
Cum ſubtili materia acetoſitas oritur,
Veluti ex vultu hominum animadvertitis,
Cum guſtant poma immatura,
Eadem complexio in eodem gradu
In re mediocris ſubſtantiæ,
Progenerat, veluti facile æſtimabitis,
Mordens ſapor, qualis eſt in roſa,
Sed acidus & ſubacidus, & minus acidus hi tres
Fiunt ex frigiditate & ſiccitate in diverſo gradu,
Et frigiditas & humiditas in primo gradu
Aquoſum ſaporem ſemper generanr,
Veluti apparet in albuminibus ovorum
Et facie candida fæmellarum,
Nam tales ſunt frigidæ & humidæ,
Et habet multum ſuperfluitatis,
Ideo virorum ſunt minus appetentes
Iſaac dicit, ſapores eſſe ſaltem ſeptem,
Quia acidus & ſubacidus ſit unus, ſed inæqualis
In complexione, unius radicis,
Et inſipidus foret ſaporis privatio,
Inveniuntur quoque ſapores compoſiti,
Ut dulcis acor & alii quamplures,
Ita ex ſaporibus homines indicabunt
Diverſas ſubſtantias, complexiones, gradus quoſcunque
Et ſi dubitetis guſtatu experiri,
Ad alia teſtimonia accedatis,
Veluti in medicina non credendum urinæ

Soli,

Soli,sed quoque in testem vocandus est
Pulsus manuum prudenti consideratione,
Sex res non naturales corporis humani
Habentes respectum insimul,
Ad septem res illas naturales,
Caveat sibi,si securus esse velit,
A tribus rebus contra naturam,
Hæc octodecim fundamentaliter teneat,
Ignarus medicus est ea prætereuntis,
Ita ab ignorantia eritis tuti
Et ægros à morbis relevabitis,
Sic si hanc scientiam velitis indagare·
Operationibus,ad has respicite circumstantias,
Prudenter considerando hæc 4. testimonia,
Tria sunt tradita,quartum est liquor:
Liquor est solatium hujus operis,
Liquor erudito dat evidentiam,
Per illum nectendi sua Elementa,
Atque etiam solvendi pro sua intentione,
Liquor conjungit marem & fœminam,
Et facit res mortuas ad vitam redire,
Liquor purgat per ablutionem,
Liquor nostri lapidis est præcipuum nutrimentum,
Absque liquore alimentum non est bonum
Liquor vehit alimenta omnia
Ad singulas partes humani corporis
Et sic idem facit apud nos in Alchymia,
At considerare vos oportet puritatem
Omnium vestrorum liquorum & quantitatem
Et quam crassi sint vel tenues,
Alias parum lucri facietis,
Sed non,ut medici meminerunt
Quia elixir est res secundæ intentionis,

Ideo

Ideo plus miri naturalis invenietis
In ejus operatione, quam in omni alio genere,
Medici dicunt, quo urinæ sint crassiores,
Eo plus significant humiditatis,
Multi liquores requiruntur
Ad nostrum lapidem pro ejus appetitu,
In libro Turbæ Arisleus refert,
Quod aer in aqua secrete sit inclusus,
Quæ tollat terram aeria sua potentia,
Pythagoras inquit, quod benedictum id foret,
Aristoteles astute verba ejus ponit,
Dicendo, cum habueris aquam ab aere
Plato sapientissime loquutus est
Et vocavit illud stillam roris Madii,
Quod appropriate de Alchymia dictum est,
Sed communes authores primæ philosophiæ
Inquiunt, Aer condensatus redit in pluviam
Et aqua rarefacta in aerem revertitur,
Aliqui dicunt, quod Mayus sit initium anni,
Ut sumatur aqua facta ex aere,
Quidam dicunt talis aqua de cœlo descendit,
Donec Sol ingrediatur Scorpionem,
Alii dicunt, quod omnes liquores sint fugiendi,
Quos frigus inficiat, nec sint usurpandi,
Causa, cur ita, ut narrant antiqui authores,
Est quod activitas eorum sit frenata frigore,
Quidam Philosophi dicunt, quod sumere debeatis
Lac pro liquore ad faciendum Elixir,
Alius ait pro sua intentione,
Quod nullus liquor pro complemento sufficiat,
Ut aqua ex lythargyrio, quæ sit utilis
Cum aqua Azoch, ut lac fiat virginis,
Sed Democritus ait, quod optimus liquor sit

Ad faciendum Elixir, Aqua permanens,
Cujus naturalis virtus & proprietas sit
Ignem tollerare, nec inde fugere,
Rupescissa inquit, quod præcipuus liquor
Sit aqua vitæ pro Elixiris opere
Quia ea sit spiritualis & reviviscens,
Res mortuas revocans ad vitam,
Existens quinta essentia rerum,
De qua Aristoteles scribens,
In libro suo de secretis ita dicit:
Quod omnis perfectio sit in quinario,
Rupescissa vocat optimum omnium liquorem,
Nam facit crassas materias spirituales,
Sed apud Pythagoram invenietis
Aquam nostram vitæ alteris generis,
Ipse inquit, quod sit vivificans in hac sententia,
Fac fugiens fixum & fixum fugiens,
Eo enim modo forti coactione
Fixæ materiæ fiunt facilis liquefactionis,
Alii dicunt, quod nullus liquor superet
Liquorem congelationis amantem,
Ideo talis optime reperiri posset
Prope Islandiam, in tali terra,
Quam Oceanus circum ambiat,
Ubi tales liquores facile occurrant,
De alio liquore alii sapientes dicunt,
Qui sit frigidior quam aqua fontis,
Magis gelidus non gustatur liquor,
Attamen nunquam consumitur aut diminuitur,
Quamvis sit semper in opere occupatus,
Nunquam tamen in copia deficiet,
Qui à Democrito vocitatur
Lux umbra carens aqua orientalis,

Her-

Hermes inquit, nulla aqua tam est necessaria
Quam aqua crudi mercurii,
Nam illa, dicit vir doctissimus,
Locum tenebit aquæ in nostro opere,
Nunc discitis omnes, quotquot hanc scientiam quæritis,
Quod per hos liquores lapis noster perficiendus sit,
Liquor est res mobilis
Substantiæ liquidæ & instabilis,
Omnes ejusmodi res sequuntur motus Lunæ
Magis quam res stabiles aliæ,
Idque apparet cuicunque clerico
In operatione albi operis,
Liquores lauant & purificant
Tam extremitates quam intermedia,
Deus creavit liquorem ad hominis usum
Ad purificandum res impuras in ædibus,
Liquor absque dubio educit
Res abditas corporum exterius,
Ut lotrices evidenter comprobant,
Cum ex cinere suum faciunt lixivium
Liquor confortat radices graminis,
Et arborum, quæ exiccatæ fuerant,
Nam liquores naturales restaurant
Humores antea perditos,
Liquores dividunt qualitates seorsim,
Resolvendo substantias in atomos admirabiles,
Liquores quoque in unum cogunt
Multas res, ut fiant noster lapis
Liquor juvat ad fluxum & motum,
Diversas res: & hinc animadvertitis,
Quomodo liquor investigandus sit
Ex rebus variis quæ in terra existunt,
Quidam per incisionem, velut Terebinthina

Et quidam expressione, ut musta & vina,
Aliqui contritione, veluti oleum,
Quidam distillatione, quemadmodum aquæ fiunt,
Aliqui combustione, ut colophonia,
Et quidam per aquam, ut fæminæ faciunt lixivium,
Quidam aliis viis producuntur,
Et per naturalem operationem fiunt,
Ut urina, sudor, lac & sanguis,
Ac coagulum ad caseos faciendos utile,
Per tot modos & adhuc plures
Liquores quærimus pro nostro lapide,
Quilibet ex illis vult adhærere
Illi, quod tangit magis minusque,
Sed argentum vivum quamvis fluxibile sit,
Tamen nulli rei adhærebit,
Nisi met illis cujuscunque generis,
Quia ibi invenit sororem vel fratrem,
Mixtum ex subtili terra relinquit ea,
Nec adhæret illis, quæ tangit,
Omnes isti liquores enarrati.
Continent 4. Elementa æque, ut istud,
Ut lac continet serum, butyrum & caseum,
Et ita singula ex his omnibus:
Quæ quatuor Elementa separari possunt
Et iterum conjungi, ad vestrum lucrum,
Sed longe prudentius hæc investigantur,
Quam caseus, butyrum & serum fiunt,
Ex omnibus liquoribus, qui sunt in nostro lapide,
Non est simplex, nisi aqua sola,
De singulis quoque liquoribus nostri lapidis
Cognoscatis complexiones & gradus,
Et tum cum liquoribus separabitis
Principale agens de suo statu,

Si

Si ipſum fuerit permanens & durabile
In variis modis ſuperfluitatis,
Ut ſi qualitas prædominans ſit ſiccitas,
Emendabitis eam humoribus humidis
Iam magis, jam minus prout neceſſum videbitis,
Et ſic in omnibus qualitatibus procedetis,
Eoque modo ordinabitis pro veſtro nutu
Principale agens ad veſtrum propoſitum implendum,
Ex qua cognitione diverſitatis, contrarietatis & convenientiæ
Cognoſcetis, quæ qualitas prædominari debeat,
Liquores veſtri vel ſunt addendi vel ſubtrahendi
Ad æqualitatem faciendam magno ingenio,
Sed ne credatis, rem ullam exiſtere
Calidam & humidam ſimul in uno gradu,
Nam omnes, qui putant ejuſmodi binas qualitates eſſe,
Decipiuntur ſua opinione, ubicunque ſint,
Communes ſcholæ, quæ ita docent, non ſunt veræ,
Mitte hanc opinionem & novam addiſce,
Omnes antiqui decepti inveniuntur,
Dum in uno gradu duas qualitates poſuerunt,
Aut ita dixerunt, ne inquirentes reperirent
Secretam mixtionem ex Elementorum genere,
Idcirco qui non novit graduationes,
Non poteſt eſſe perfectus in noſtris operationibus,
Nam in propriis ſuis numeris Deus fecit omnia,
Abſque veris numeris nemo bene cantabit,
Qui errat in numeris in ipſo cantu errabit,
Qui errat nobiſcum, naturæ infert injuriam,
Conſiderate quoque naturam medii,
Cum in tertio gradu fuerit depuratum,
Quo purius erit veſtrum medium,
Eo major perfectio inde orietur,
Media complectuntur magnam partem

 Virtu-

Virtutum quæ ſunt in hac arte,
Nam principale non poteſt reddere influxum
Ad finalem terminum, nec ille refluxum
Ad ſuum principale, abſque ſuccurſu
Mediorum, quæ extremitates contineant prædictas,
Nam veluti per medium alti ſpiritus
Anima connexa eſt humano corpori,
Ex quibus tribus ſpiritibus unus vocatur vitalis,
Alter dicitur ſpiritus naturalis,
Tertius eſt ſpiritus animalis,
Et ubi hi morentur, nunc audietis,
Spiritus vitalis in corde habitat,
Spiritus naturalis (ut authores teſtantur)
In Epate exiſtere perhibetur,
Sed ſpiritus animalis in cerebro,
Et quamdiu hi tres ſpiritus
In homine ſanitatem continuant,
Tam diu anima abſque ulla repugnantia
In corpore manet, vitaque ſana eſt,
Sed quando hi ſpiritus in homine remanere nequeunt,
Tum anima quoque inde diſcedit,
Ideo in opere noſtro, ut authores ſtatuunt,
Debent eſſe corpus, anima & ſpiritus,
In opere quoque noſtro oportet
Ut medium noſtrum cum quolibet genere conveniat,
Utriuſque extremitatis cum ſapientia inventæ,
Alias totum opus in nihilum redigeretur,
Nam natura prudens non poteſt operatione
Rem aliquam complere ad nutum,
Et ita incedere inter extremitates,
At ſi primo per omnes gradus tendat
Cujuſque medii, hoc eſt verum & legitimum
Hinc natura varia media ordinat,

Nunc

Nunc post hæc omnia scire vos oportet
Septem circulationes cujusque Elementi
Quæ conveniant cum numero septem planetarum,
Quos nemo cognovit, nisi ex gratia cælesti,
Et philosophi magni ingenii
Dicunt, quod circulationes debeant esse novem
Securius est illos sequi in opere,
Nihilominus septem nobis sufficerent
Per inventiones novas nuper inventas,
A recentioribus philosophis, quorum opera sunt vera,
Sed pro circulationibus Elementorum
Quidam docti putant satis fore pro sua intentione,
Si ab igne ordine descendant
Ad aerem, nec se errare,
Si hinc ad aquam procedant,
Atque inde ad terram, cum opus fuerit,
Et hoc modo observato ordine
A summis ad inferiora tendant,
Quorum verborum hanc rationem existimant,
Quia aer est cibus ignis repertus,
Sed, crede mihi, talis circulatio
Et saltem quædam rectificatio,
Quæ magis separationi inserviat
Et correctioni, quam transmutationi.
Attamen verum est, quod ignis appetitus
Sit inprimis operari in terra,
Tanquam in præcipuo suo materiali fomite,
Quia ignis cum terra maxime omnium consentit,
Ideo, quod siccitas dependeat à calore,
Sed aer cum suo genere magis humidus est,
Quamvis ignis absque aere non operetur,
Cùm elementa inter se sint connexa vinculis,
Per Dei manum, ne ab invicem discedant

Ullo

Ullo ingenio vel virtute artis humanæ,
Veluti in tubis aquarum exemplum videtis,
Ubi aqua gravis ascendit post aerem,
De quo causam rationabilem non percipitis,
Nisi connexionem elementorum in suo genere,
Sed nostra circulatio ab igne summo incipit
Et finitur cum aqua ipsi maxime contraria:
Alia circulatio cum aere incipiens
Finitur cum sub contrario, cohærent terra & ignis,
Ab igne versus terram, hinc ad aquam puram
Inde ad aerem, atque hinc per medium
Progredimur ad terram, & mox ad ignem,
Per has circulationes opus rubeum perficitur:
Aliæ circulationes potius albedini conveniunt,
Quæ propter eam hic enarratæ sunt,
Quælibet circulatio suum proprium habet tempus,
Pro ratione suæ difficultatis,
Nam ut unus planetarum gravior est
Altero & in cursu tardior,
Ita quædam circulationes, quas docti peragunt,
Requirunt spacium triginta hebdomadum,
Aliæ circulationes minus habent temporis,
Veluti planetarum alius alio est levior,
Sed tempus unius est, quo ascendat alius,
Ad 26. septimas extensum experimento,
Post omnes grossas præparationes ante factas,
Et circumstantias intellectas,
Quarum ignorantia quam plures decepit,
Cogens eos cessare, ubi sapientes inceperunt,
Vulgares alii, qui hanc scientiam quæsiverunt,
Putarunt, quod 40. diebus hic confici possit,
Non cognoscunt illi res naturæ & artis
Habere tempus proprium pro cujuscunque modo,

Veluti

Veluti apparet in hac similitudine,
Elephas, quia sit animal magnum & rude
Fætum fert duobus annis,
Et est quinquaginta annorum antequam generet,
Anaxagoras inquit in sua consideratione
Quod metalla habeant pro sui generatione
Mille annos, Hinc statuit
Ejus respectu nostrum opus saltem esse unius diei:
Ita oportet operari vos subtili ingenio
Cum videritis terram surgere super aquam,
Nam ut aquam sustinet terra, quam premimus,
Ita in opere hujus lapidis contingit,
Hinc fontis scaturigines levi motu
Prudenter instituetis sæpenumero,
Ut aquæ possint leviter fluere,
Quia fluxus violenti sunt periculosi,
Præterea prodest in Alchymia
Cognoscere septem aquas in effectu,
Quæ sunt traditæ à diversis,
Cum sint communes, quas quærere oportet,
Nec desideretis hunc librum omnia docere,
Quia hic est saltem Ordinale,
Per has aquas existimant quidam
Emendare se posse omnes defectus metallici generis,
Putant quoque Elementorum quatuor
Per has se inventuros effectus
Nam præsupponunt cum confidentia
Quod omnes virtutes requisitæ iis contineantur,
Et ad mollificandum metalla duriora
Ac indurandum alia nimis mollia,
Vel ad putrefaciendum vel reddendum ea malleabilia,
Pro cujusque convenientia & aptitudine,
Ejusmodi liquores cognoscere valde prodest,

Alias lapis noster nutriri non poterit,
Auctores fama celeberrimi
Vocant lapidem nostrum Microcosmum,
Nam ejus compositio absque dubio
Apparet persimilis mundo, cui insistimus,
Ex calido, ex frigido, humiditate & siccitate,
Ex duro & molli, ex levi & gravi,
Ex aspero & levi, & ex rebus fixis
Miscetur cum volatilibus & fluxilibus,
Et ex omni genere contrario in unum reducitur,
Compositum ex instituto Dei gloriosi,
Unde in metallis fiat transmutatio,
Non solum in colore, sed in transsubstantiatione,
In qua oportet vos scire illud.
Quomodo omnis virtus Elementorum transmutantium
In transmutatum prædominari debeat,
Antequam substantia transmutetur,
Omnesque partes ejus transmutatæ debent converti
In Elementa transmutantia gradatim impressa,
Ita ut res tertia elementa ex iis omnibus
Illius conditionis semper permaneat,
Ut vere habeat ab uno illorum
Substantiam, ab altero virtutem,
Puer ubi natus est potest edere & flere,
Noster lapis in nativitate sua potest colorare abundanter,
Post tres annos puer incedit & loquitur,
Tum noster lapis adhuc magis colorabit,
Unum in mille ejus tinctura procedit
Metallorum bene ablutorum, veluti ipse testis sum,
Firmiter credite & confidenter cogitate,
Quod argentum tam bonum faciat, quam minera producit,
Et ita lapis noster augmentabitur & accrescet
In quantitate & qualitate in infinitum,

Atque

Atque inde ejus incrementum & augmentatio
Assimilatur homini in crescendo & creatione,
Attamen unum veritatis punctum hic ponam,
Quod quibusdam displacere possit,
Cum primum feceritis nostrum lapidem,
Eo tempore de lucro cogitetis,
Quod si tum cessare animum inducatis,
Manibus vacuis inde abibitis,
Expensæ adeo fuerunt magnæ
Quæ huic adhibentur operi,
Sed ad primum augmentum ex omnibus
Dividite vestrum lapidem
In duas partes æqualiter
Cum subtili bilance & non ad visum,
Unam pro rubeo, alteram pro albo,
Ad tenendum utrumque pro vestro commodo,
Tum primo lucrum incipit exoriri,
Sed postea, si sapueritis
Ad singulas augmentationes continuas
Utilitas proveniet commodissime,
In hoc nostro operē albo
Veluti quoque in rubeo lapide,
Inde dicit Maria soror Aaronis,
Vita est brevis & scientia longa,
Nihilominus valde retardat senectutem,
Cum semel sit perfectum forti animo,
Sed quidam, quamvis docti fuerint,
Reliquerunt opus suum ex inconstantia,
Postquam majores labores prætererant,
Quia non cognoverunt quod ultimo
Generetur lucrum & utilitas,
Quam appetiverunt illi in principio,
Hinc video, quod necessarium sit

Verum dicere, quando vos lucrum captabitis:
Nam cum ego obiero ex hac mortalitate
Hoc testimonium superstes remanebit,
Qua de causa non subterfugio
Veritatem hujus artis declarare,
Quoad mihi liceat, nę male accuser,
Quod Dei præcepta neglexerim:
Hoc modo finitur nostrum album opus
Satis declaratum viro intelligenti,
Post hæc omnia quodam tempore
Audivi dicentem magistrum meum,
Quod per multi patientes & sapientes
Invenerint nostrum album & lapidem experimentando,
Veluti fuissent vere instituti,
Magno cum labore & acceperint,
Sed pauci, dicebat, aut vix unus
In quindecim regnis habet nostrum rubrum lapidem,
Eoque dicto conjecit oculos
In me respiciens immobiliter,
Propter sua verba me vidit tristem,
Respondi ego, Heu mihi quid faciam?
Nam supra omnes res terrenas
Appeto & amo scientiam,
Et quia lapis rubeus præservando
Sit res preciosa producens mihi vitam,
Lapis rubeus, inquam, mihi fuerit gratior
Quam totius mundi aurum
Tum dixit ille, quod ætate forem junior,
Corpore agilis, ad insolentiam adhuc proclivis,
Vix ætatis viginti octo annorum,
Et quod Philosophi tales non haberent coævos
Hoc responsum molestum tum mihi reddidit,
Donec senior fueris dicebat, esse non poterit,

Eheu,

Eheu inquam, bone magister, sis memor,
Quamvis corpus sit mihi agile & juvenile,
Fac mei probationem, & invenies
Satis ætatis in mente appariturum,
Nihil addidit ipse eo tempore,
Et sic se sustinuit aliquamdiu,
Post hæc subito miris modis
Tentavit me, ut mos est philosophorum,
Quod omne narrare nimis longum foret,
Et evulgare id non sine injuria possem,
Nam servari debet pro secreto
Hui, cui scientia hæc continget,
Attamen ultimo successu temporis
Ille me amore dignatus est ex divina gratia,
Ut ita veram doctrinam acceperim
Conficiendi hanc rubram medicinam,
Quam inquirere velle esset frustraneum,
Antequam alba medicina perfecte sit confecta,
Habent quoque utræque medicinæ in principio
Unum modum vasis & operationis
Tam pro albo quam rubeo,
Donec omnes res vivæ fuerint mortificatæ,
Tum vasa & forma operationis
Mutari debent in materia, figura & gradu,
Sed cor in me palpitat & manus tremunt,
Quando scribo de hac re rarissima,
Hermes sententiam veram olim protulit,
Dicens, Ignis & Azoth tibi sufficiunt.
Expositor Hermetis & Aristoteles simul
In eo adjuncto opere rem miram declarat,
Inquiens quod Albertus Magnus Ordinis prædicatorum,
Et Baconus minorita, quoque monachus,
Non lapidis rubei habuerint considerationem

 Ad

Ad augendum cum multiplicatione,
Expositor ille hoc satis cognoverat,
Quemadmodum magister meus mihi vere ostendit,
Quamvis nunquam probaverim
Opus rubeum ante hunc diem:
Causa apparet in hoc libro superius,
Cum spoliatus essem, nil desideravi amplius,
Attamen eo usque me intromisi
Ut secretum vobis pandere non desinam.
Enarrando tales, qui ausi sunt
Tam grande secretum aperire aliis,
Ipsi dicunt, quod intra albedinem
Cælata sit rubedo nostri lapidis delectabilis,
Quæ possit vi forti ignis alicujus
Educi, ut appareat secundum nostrum desiderium,
Pandophilus in turba ait, mente secura
Est ejus umbra in vera tinctura,
Maria id confirmat fide oculata,
Quod in ipsa albedine est rubedo occultata,
Liber laudabilis ab Hermete factus.
De rubeo opere loquitur hoc versu,
Candida tunc rubeo jacet uxor nupta marito,
Hoc est, si caute respexeritis,
Tum pulchra & candida fæmina est
Copulata rubeo viro,
Unde facile intelligere poteritis
Cum lapis vester albus tolerabit calorem
Et manebit in igne ut sanguis, rubeus,
Tum conjugium est perfectum & bonum,
Et facile hoc tempus agnoscetis,
Quomodo semen masculinum
Operando obtinuit victoriam,
Supra menstrualia preciosissime,

Eaque

Eaque bene convertit ad ſuum genus,
Veluti ab experientia vobis patebit,
Conſiderando ſubſtantiam embryonis,
Nam tunc completus eſt noſter lapis,
Quem ſapientes dicunt nutriri debere
Proprio ſuo veneno, quouſque ſufficiat,
Tum ibitis quocunque libuerit,
Nam omnes ſumptus veſtros ille recompenſabit,
Hoc modo finitur ſubtile opus cum requiſitis ſuis,
Non neceſſum eſt, nec poſſum, nec volo, plus oſtendere.

Capitulum ſextum.

Reſpectu materiæ concordantiarum
Conſiderabitis non eſſe variationem,
Inter eas res, quæ convenire debent,
Nam ex variatione oriri poſſet diſcordia,
Unde labor veſter fruſtra foret impenſus,
Quicunque noſtrum opus incepturus eſt,
Quinque regulas ſeu concordantias tenere debet,
Prima regula eſt ut obſervet,
Nam mens ejus cum opere conſentiat,
Quod prædominari oportet præ omnibus,
Alias omnes labores veſtros fruſtrabitur,
Secunda regula neceſſaria eſt ad cognoſcendum
Diſcrimen inter hanc artem & ejus artifices,
Tertia veſtræ intentioni inſerviet,
Cum opus convenit cum inſtrumentis,
Quarta concordantia bene inquiri debet
Quo ad locum, ubi perfici optime queat:

Quinta

Quinta est de concordantia & sympathia
Inter vestrum opus & sphæram cælestem:
De his quinque regulis hic tradituri sumus,
Incipiendo à prima inveniemus,
Quod vere pauci magnates sint constantes anir
Quia illi sunt præcipites, & opus longum est,
Volunt ut vos naturæ violentiam faciatis
Quidam novitii sunt adeo celeres ac ignis,
Post anni dimidium illi nihil desiderant,
Et quidam in septimana vix completa
Mutabunt mentem, quidam in die:
Et per mensem firmiter credunt,
Sequenti mense vero totam artem reprobabunt,
Multo melius esset pro iis cessare,
Quam artem hanc velle indagare,
Tales muscæ volent, quo velint,
Et tales verba prius addiscere elaborent,
Sequentes sententiam hujusmodi facetrimam
„Attingens à fine usque ad finem fortiter
„Disponens omnia suaviter:
Omnes parum prudentes & mente mutabile:
Necessario variari contingit,
Et quidam cuicunque fidem adhibent,
Quod opibus illos exuit:
Cuique fabulæ sibi narrare solent
Assentiri & antiqua relinquere:
Sed quidam Domini sunt animo constantes
Iique apti sunt ad finiendum illud:
Talis quicunque fuerit in hoc opere,
Sive laicus sive clericus,
Seu dives, eques, abbas aut dominus
Cum hac arte maxime convenit:

Secun-

Secunda concordantia cum hac arte est,
Cum habiles invenitis ministros,
Nullus famulus huic intentioni inservit,
Nisi sit sobrius, prudens & diligens,
Fidelis vigilans & meticulosus,
Tenax linguæ nec vitiosus corpore,
Purus manibus, in attrectando curiosus,
Non inobediens, nec præsumptuosus,
Tales ministri vestro operi intenti
Servabunt illud ab omni injuria,
Sed ne confidite ejusmodi duos aut tres
Sufficere vobis ad finem operis:
Si materia vestra sit quantitate mediocris,
Tum octo tales servi convenient,
Sed ad quantitatem exiguam sufficient
Quatuor ad omnia peragendum:
Quorum pars dimidia operabitur,
Quando pars altera dormit aut est in Ecclesia,
Nam ex hac arte nihil boni habebitis,
Nisi ministretur ei tam nocte quam die;
Cum continuatione, excepto sacro sabbato,
A vespera numerando ad vesperam sequentem,
Et dum operantur, oportet eos cavere
Omnem nequitiam, alias hoc verum continget,
Quod tantum infortunii interveniet,
Ut corrumpant partem sui operis,
Ideo omnes ministri debent esse masculi,
Vel etiam omnes sint fœminæ,
Ne simul in opere adhibeantur,
Licet quidam ex illis ex vestris sint cognatis
Tamen necessum est eos quid habere solatii
Ad labores eorum magnos remittendos,
Nam nihil magis futurum est utile,

Quam hæc una concordantia,
Tertia regula est per multis obscura
Ad ordinandum instrumenta huic operi necessaria,
Veluti singula capitula habent diversas intentiones,
Ita quoque requirunt diversa instrumenta,
Tam in materia, quam in forma,
In concordia ne casus superveniat,
Veluti opera divisionum & separationum,
Parva poscunt vascula ad suam operationem,
Sed vasa lata pro circulatione,
Et longa pro præcipitatione,
Et brevia & longa faciunt pro sublimatione,
Sed angusta vasa & satis alta
Correctioni magis appropriantur,
Quædam vasa fiunt ex plumbo,
Et quædam ex luto seu vivo seu mortuo,
Lutum mortuum ea res vocatur,
Quæ sustinuit magnam perdurationem,
Tale mixtum cum pulvere & luto crudo
Ignem tolerabit, nec in eo deficiet,
Sed alia luti genera in igne non manebunt,
Quæ pro vasis accipere non desiderabis,
Alia vasa fiunt ex lapidibus
In igne mansura, sed pauca vel nulla
Apud operarios nunc inveniuntur,
In aliqua regione totius Angliæ,
Quæ nihil aquæ imbibant
Et tamen in igne sicca perseverent,
Ejusmodi lapidea vasa pro nostra intentione
Futura essent preciosa instrumenta,
Omnia alia vasa fiunt ex vitro,
Ne materia spiritualis exeat
Ex cinere, & silice in hac regione ejusmodi

Fiunt,

Fiunt,sed alibi ex lapillis,
Ex nostris vitris genus optimum
Matutina frusta solent exhibere,
Quæ fuerunt cinis pridie
Et tulerunt ignem per noctem & amplius,
Durior species vocatur freton,
Ex vitrorum fracturis id evenit,
Tinctura smaltorum vitriariorum
Non penetrabit illud,ut referunt,
Per hanc doctrina eligendo
Assumetis quodcunque volueritis pro vestro usu,
Sed quoad figuram generis vasorum
Quilibet pro arbitrio suo eam sequitur,
Optima forma vasis est,ut patet,
Quæ convenit cum vase naturæ,
Et figura,quæque respondeat quantitati
Omnibusque aliis circumstantiis materiæ,
Et hoc tradit optime Albertus Magnus
In libro suo de mineralibus,
Hac de re secretum manifestatum est
A magistro meo,dum hoc modo
Inquit,si Deus non dedisset nobis vas,
Nihil dedisset,atque illud est vitrum,
Instrumenta plura sunt necessaria,
Veluti fornaces habentur convenientes,
Auctores antiqui invenerunt pro hac arte
Furnum specialem ad omnes usus,
Quilibet pro suo ingenio alios,
Sed quam plures ex illis sunt inutiles,
Alii sunt nimis lati,alii nimis longi,
Multi ex iis naturæ non conveniunt,
Idcirco quidam furni possunt usurpari
Sed quamplures ex iis debent non admitti,

Nam facti sunt saltem singulari inventione
A talibus, qui videbantur, nec erant sapientes,
Formam magis commendabilem ex omnibus
In hoc libro descriptam reperietis,
Quidam furnus à me inventus fuit nuper,
Qualis antiquis non fuit cognitus,
Cujus secreta potentia studio inquisita
Magnoque sumptu producta fuit,
In eo uno eodemque tempore fieri possunt
Sexaginta opera, fere nullis expensis,
Nec majoribus, quam quæ uni operi adhibentur,
Hinc certe magna ejus est utilitas,
Sexaginta diversos gradus habebitis
Pro totidem operibus & singulis diversum calorem
In eo furno pro implendo vestro desiderio,
Ita ut tamen exiguo igne hæc omnia fiant,
Qui saltem pedem in latitudine exæquet,
Et tamen quodlibet eorum 60. spaciorum ei æquale est,
Plura proposita ibi possunt perfici,
Quia ibi erit calor quicunque expetitur,
De hoc instrumento non omnes cognitionem habent,
Atque ideo in pictura non fuit adjectum,
Alius furnus poterit inservire sexaginta
Vitris & adhuc longe pluribus,
Quorum singula æqualem sentiant calorem,
Veluti ex pictura facile percipietis,
Deinde alia adhuc fornax ad operandum
A me inventa est per imaginationem,
Quæ optime inserviat separationi
Dividentium & exaltationi,
Et disjunctioni, quæ vocatur divisio,
Nec non correctioni quæ dicitur ablutio,
Et aliquando conveniet desiccationi,

Et optime facit ad præparationem,
Et ita pro sex rebus prodesse potest,
Et tamen simul & semel pro omnibus,
Hæc est res nova, quæ non debet
Exprimi pictura, ut omnes videant,
Alius furnus appingi potest
Magis periculosus, quam omnes alii;
Factus pro Magnesia, de quo antiqui tradiderunt,
Quod manu tangi nequeat & linteolum tamen,
In ejus medio positum non comburatur,
Præ timore flammæ ex lignis surgentis,
Quam subtilem fornacem cum ipse reperissem,
Multa admiranda in eo perfeci.
Nunc convenit narrare hoc tempore
Cujus gradus sint in dubium vocandi,
In quo Magnesiæ materia preciosa
Viva servari possit, ne tota pereat,
De cujus graduationibus ut sitis certi,
Considerate vestra registra, & hoc notetis,
Quo plura sint registra, eo minorem esse calorem,
Per varia registra, varios gradus facietis,
Qui novit virtutem & genus operationum
Cujusque furni, ille veritatem invenire poterit,
Et è contra qui ea ignoraverit,
Omnia ejus opera casualiter procedent,
Nemo erit securus, se intentionem suam habiturum,
Absque convenientia artis & instrumentorum,
Plura alia instrumenta erunt requisita,
Quam in hoc capitulo recensentur,
Quæ ordinabitis subtili ingenio,
Et probabitis antea, si prudentes fueritis,
Quarta regula valde est notabilis,
Inter hanc artem & locum, qui sit aptus,

Quæ dam loca oportet semper esse sicca,
Ab aere libera aut temperata luce,
In quibus radii solares nulli splendeant,
At pro quibusdam locis verum est,
Quod non nimium lucis habere possint,
Quædam loca necessario debent esse humida & frigida,
Pro quibusdam operibus, ut authores tradunt,
Sed in nostris operationibus ubicunque
Ventus nocebit quocunque modo:
Ideo pro singulis operum speciebus
Oportet vos rationabiliter locum eligere,
Philosophi dicunt pro suo ingenio
Quod fieri debeat intra feras novem,
Astrologi tradunt, singularem esse gratiam
Invenire locum operationi idoneum,
Nam multæ res mira producunt,
Quibusdam in locis & non in aliis,
Sed contraria admiranda ex una re
In contrariis locis generantur sæpissime,
Cujus nulla alia causa apparet,
Nisi loca contraria quo ad sphæram cælestem,
Et ubi locus terræ aliis fuerit contrarius,
Illi consentiens obedire forte reperitur,
De quo magna evidentia & testimonium clarum
In magnete lapide facile occurrit,
Cujus septentrionale punctum huc convertitur,
Quod versus austrum pellit aciculas,
Ideo sapientes hanc artem inquirendo
Repererunt quædam loca ei apta, quædam inepta,
Certe ejusmodi loca, ubi luxuries dominatur,
Pro hac arte extreme detestanda sunt,
Quinta regula à doctis sat cognita est,
Inter sphæram cælestem & subtile nostrum opus,

Nihil

Nihil supra terram habet plus simplicitatis,
Quam elementa nostri lapidis,
Idcirco quando ea sunt in operatione,
Maxime obediunt constellationi,
Unde concordia valde amicabilis
Est in directo & fixo Ascendente,
Quod est commune signum pro hac operatione,
Pro multitudine ipsius reiterationis,
Fac ut sit fælix Ascendens tuum prædominans,
Et à malis aspectibus ipsum reservetur,
Quod si impediatur vel necessario inficiatur,
Caufetur ut habeat bonum aspectum,
Pro albo opere fac fortunatam Lunam,
Ut sit domina quartæ domus,
Nam hic est Thesaurus absconditus ab antiquis,
Sic in domo sexta sit pro ministris operis,
Serva omnes eas à magnis impedimentis,
Velut est in picturis, aut ad istam intentionem,
Dummodo vestra Nativitas non prætendat infectionem,
Contrariam respectu hujus electionis,
Virtus motoris orbis est formalis,
Virtus octavæ sphæræ est ei instrumentalis,
Cum signis & figuris suis aspectivis,
Planetæ virtus est propria & specialis,
Virtus Elementorum hic est materialis,
Virtus infusa ex omnibus iis resultat,
Prima assimilatur operatoris ingenio,
Secunda vero ejus manibus par est,
Tertia instrumento bono æqualis est,
Reliqua rei similis est, quæ conficitur,
Fac ut omnia præmissa cum omnibus consentiant,
Et tuum merito fies magnus dominus,
Hoc modo Elixir (cujus fecimus mentionem)

Genera-

Generatur res secundæ intentionis,
Ne confidas Geomantiæ, superstitiosi arti,
Nam Deus rationem addidit, quæ alibi est posita,
Ne credas astrologo ulli, & dico, quare,
Quia ars ea est secreta, velut Alchymia,
Alterum illud vetitum est & omnino reprobatum
A sanctis viris & Dei ecclesia,
Ne fidas, nec ames Negromantiam,
Nam proprium est diaboli, mentiri,
Crede huic doctrinæ eamque desidera,
At nunc à me discas Regimen ignis.

Capitulum septimum.

PErfectum magistrum eum agnoscatis,
Qui sciat regimem ignis, ejusque gradus,
Nihil desiderium vestrum poterit impedire,
Nisi ignorantia caloris & ignis,
A multis authoribus reperitis scriptum,
☉ Totum consistit in ignis regimine,
Ideo in omnibus capitulis procedetis
Ita ne calor magis minusque operetur,
In quo multi ex Gebri coquis
Decepti sunt, licet docti ex libris,
1. Ejusmodi calor, quo porci vel anseres deplumantur.
In hac arte convenit pro decoctione,
Pro mediis mineralibus hic calor est aptus
Ad lythargyrium sudore perfundendum,
2. Talis calor qui subtilia lintea exiccat
In 30. operationibus inservit nostro aeri:

At

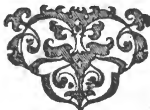
At pro divisione usurpabitis hunc calorem,
Quo coqui utuntur ad carnium assationem,
3. Idem calor cum circulari igne
Pro separatione dividentium requiritur,
4. Sed pro circulationibus Elementorum
Ignis candens vobis erit accommodatus,
Qui ignis semper maneat æqualis
Quocunque minuto & simul perpetuus,
Nam nunquam deficere, nec increscere debet
Iste ignis quamvis nec unquam cesset,
Studeas sapienter & respicias circum circa,
Ut talem investigare possis ignem,
Et in eo igne non debet esse humiditas,
Quam manus tangat aut oculus videat,
5. Ignis humidus adhuc alius est
Et tamen videtur oppositum in adjecto,
Talis ignis separat certo tempore
Materias adhærentes vasis lateribus,
Multo plures res idem calor efficit,
Sæpe quæ sunt crassa, facit tenuia,
Philosophus prudenter de hoc calore
Asserit, quod summus ejus gradus futurus sit
Ut causetur & generet tam æqualem siccitatem,
Velut sit de sicco calore in primo gradu,
6. Alius ignis est desiccationis
Pro materiis, quæ imbibitæ sunt liquoribus,
7. Alius est ignis conservationis,
Quia omnes res exiccantur per hujus operationem,
8. Pro Magnesia facit ignis effusionis,
Plenus periculi & illusionis,
Non solum periculi, quod contingat operi,
Sed etiam magistro nocere possit,
Quod semel receptum perimeret,

Ideo ordina ut respires salubriter,
Provideas ori, auribus, oculis & naribus,
Nam decies pejus quam venenum,
Quidam hinc multum damni passi sunt,
Qui hanc cautionem antea non acceperint.
9. Ignis corrodens in hac arte seruit,
Ad Elementa propinqua sapienter dividenda,
In uno momento excessus opus vestrum periit,
Et uno momento defectus non erit sufficiens,
Qui certus erit ad verum gradum inveniendum
Magister magnus in igne futurus est,
Difficile est cognoscere ejus potentiam,
Nulla est probatio nisi per visum,
Ideo omnes in eo exprimendo errant,
Ejus calor addiscitur sumptu & experientia,
De hoc calore in specie Annaxagoras dixit,
Nemo prima fronte reperitur discretus,
10. Alius calor est magnæ coactionis
Pro mineralibus, quæ sunt duræ liquefactionis,
Hic calor non potest nimis esse fortis,
Quamvis diutissime sit continuatus,
11. Alius est calor calcinationis
Pro impuris metallis, eorumque præparatione
Qui non comburat ea nec liquefaciat,
Alias enim facile dissiparentur:
12. Duodecimus est calor sublimationis
Omnium spirituum mineralium,
13. Ultimus calor ex his omnibus præcipuus est,
Cum ad projectionem lapis vester propinquet,
Usus facit artificem, nil amplius est dicendum,
Nisi quod qui erret, necessaria denuo incipiat,
Jam docui vos quaslibet res suo nomine,
Veluti alius alium docet viam ad quandam urbem,

Per

Per omnes pagos, aquas, pontes & clivos,
Ut prudentes iter suum bene perficiant,
Sic vir doctus per hanc doctrinam reperiet
Scientiam illam, si subtili sit ingenio,
Omnes alii hinc se stultos agnoscent
Ne immisceant se illi, qui paululum habent eruditionis,
Nam hic est apex mundanæ scientiæ,
Ad quem attingere nec papa nec rex valeat,
Per suos honores, nec magna sua consilia,
At saltem per virtutem & gratiam, ut auctores tradunt,
Hic lapis preciosus inveniri nec perfici potest,
Nisi cum summa devotione sit quæsitus,
Prædicti authores una cum hoc meo libro
De Alchymia omnem veram doctrinam demonstrant,
Si complebitis illorum sententias omnes
Non per opinionem, sed hoc Ordinale,
Nam in hoc Ordinali à vobis omne tollo dubium,
Nil hic nisi recte positum, nec quid omissum est,
Hoc die hæc doctrina ita tradita
Magis mihi placuit, quam mille librarum summa,
Trecentæ libræ non præ ea placerent mihi
Si hoc capitulum foret omissum,
Ne vero miremini vos Domini aut amici
Quod tam nobilis scientia, veluti hæc indigetatur,
Hic sit exposita in Anglicano sermone rudi,
Nam hoc factum est multitudo
Populi rudis instituatur, æquivalent
Decem millia laicorum decem viris doctis,
Unde quotannis magnæ divitiæ in hac regione
Leviter perduntur, veluti prudentes intelligunt,
Et quamplures alii cujuscunque status

Quotidie rediguntur ad summam paupertatem,
Desinite laici, desinite, nec semper sitis fatui,
Melius est vobis desinere tarde, quam nunquam,
Omnes, quibus placuit hunc perlustrare librum,
Pro anima mea oret, proque vivis & mortuis,
Anno Christi 1477.
Hoc opus inceptum est, Deo sit gloria.

TESTA-

TESTAMENTUM CREMERI,

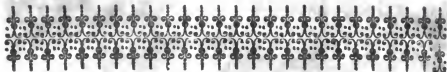
ABBATIS WESTMONASTERIENSIS, ANGLI, ORDINIS BENEDICTINI.

TRACTATUS TERTIUS.

FRANCOFURTI,
Apud HERMANNUM à SANDE.

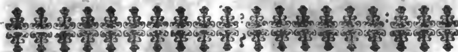
M DC LXXVII.

Tetraſtichon M. M.

A Ut mens Authoris, vel certe eſt litera fallax,
Inde tibi caveas, anguis ubique latet
Hunc ne deſpicias plano ſermone locutum,
Forte ſub umbroſo tegmine vera tegit.

TESTA-

TESTAMENTUM CREMERI,

Abbatis Westmonasteriensis, Angli, Ordinis Benedictini.

Lchimiæ hæc est perfectio & veritas ratione perspicua explicata vocabula omnia ipsius artis prætermittens, quod hujus disciplinæ omnibus professoribus fuit impedimento non mediocri. Et ego hujus artis facultatisque veluti sectator studiosus mirandum in modum fui retardatus re obscure mihi in multis variisque codicibus explanata, quos legi exercuique suis per spatium triginta annorum instructionibus ad meum magnum sumptum, detrimentumque laboris mei. Quantoque magis legi, tanto magis erravi, usque dum in Italiam divina providentia me contulerim, ubi Deo optimo maximo visum fuerit, me in sodalitium unius viri non minus dignitate, quam omni genere eruditionis præditi, Raymundi nomine destimare, in cujus sodalitate diu remoratus sum, sicque favorem in conspectu hujus boni viri nactus sim quod ille aliquam partem hujus tanti mysterii aperuerit, propterea illum multis precibus ita tractavi, quod mecum in hanc insulem veniret, mecumque duos annos manserit. In cujus temporis tractu, sum absolutive totum opus consecutus. Posteaque hunc virum egregium in conspectu inclitissimi Regis Edovardi deduxi, à quo merita dignitate recipitur & omni humanitate tractatur, ibique multis promissis, pactis, conditionibusque à rege inductus, erat contentus Regem promissione divina sua arte divitem facere.

Hac

Hac solummodo conditione, ut rex in propria persona adversus Turcas, inimicos Dei, bellum gereret impenderetque super domum Domini, minimeque in superbia aut bello gerendo adversus Christianos: sed (proh dolor) hoc promissum erat irritum à rege violatumque, tum ille vir pius in spiritibus penetralibusque cordis sui afflictus hinc trans mare lamentabili miserabilique more aufugit, quod cor meum urit non mediocriter: secumque esse quotidie in corpore efflagito, nam ejus quotidianæ vitæ, aspectus, morumque integritas facile obstinatos peccatores ad pœnitentiam deduceret.

Ego (beatissime Raymunde) pro te Deo optimo maximo preces effundam, similiterque fratres mei.

Omnis sapientia à Deo est, & cum illo semper finit, & est ante æternum. Quicunque diligit sapientiam, apud ipsum quærat, & ab ipso petat, quia ipse dabit affluentiam, & non reprobabit. Aliquando enim altitudo & profunditas omnis scientiæ & thesaurus sapientiæ est hominibus à Deo datus, quoniam ex ipso, & per ipsum, & in ipso sunt omnia, & sine ejus voluntate nihil potest fieri. In primo die sermonis mei, invoco ejus auxilium, qui est fons & origo omnium bonorum ut ipse suam per benignitatem dignetur, per veritatem scientiam meam augere, ut per gratiam Spiritus sancti meæ doctrinæ lumen (quod in tenebris latuit) manifestare velit, & errantes in semitam veritatis ducat, quod præstare dignetur, qui sedet in excelsis, qui cuncta disponit & regit in secula seculorum Amen.

IN

IN PRINCIPIO ERAT VERBUM, &c. ad plenam gratiæ & veritatis.

Oratio.

DOmine ſancte, Pater omnipotens, æterne Deus, benedicere & ſanctificare digneris iſtum ignem, quem nos indigni per invocationem unigeniti filii tui Domini noſtri Jeſu Chriſti, benedicere præſumimus, tu clementiſſime Deus cum tua benedictione ſanctifica, & ad profectum humani generis pervenire concede, per unum Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum.

INventor rutili dux bone luminis,
Qui certis vicibus tempora dividis,
Merſo ſole Chaos ingruit horridum,
Lumen redde tuis Chriſte fidelibus.

Quamvis innumero ſydere texeris,
Lunarique ſolum Lampade pinxeris,
Incuſſu ſilicis lumina nos tamen
Monſtras ſaxigeno ſemine quærere.

Tu lux vera oculis, lux quoque sensibus,
Intus tu speculum, tu speculum foris,
Lumen quod famulans adfero, suscipe
Tinctum pacificæ Chrismate virginis.

Per Christum Genitum summe Pater tuum,
In quo visibilis stat tibi gloria,
Qui noster Dominus, qui tuus unicus
Spirans de Patrio corde paraclitus.

Per quem splendor, honor, lux, sapientia,
Majestas, bonitas & pietas tua
Regnum continuat Numine triplici
Texens perpetuis secula seculis. Amen.

AQUA VIVA APPELLATA QUÆ TOTI ARTIS nostræ operi vitam præbet.

Accipe tres uncias tartari boni vini clareti, fortis & puri: hisque ℥. quinq; Petroleii duas uncias sulphuris vivi duas ℥. Arsenici citrini, tres ℥. Rabuseni, duas ℥. carbonū salicis, misceto & distillato hæc omnia in balneo Neptuni, in vitro, cujus guttur bene obstipatum esse oportet: Receptorium erit uno cubito altum, bene obstructum, ne spiritus aut fumus evanescat, & quando illud vides distillare pallido colore, tum ne amplius capias, superiorem partem stillatorii donec frigescat demas: quod in quatuor diebus conficitur: Odorem ejus devitato: nam periculosus est: Hæc aqua conservanda in vitro forti crassoque diligenter occluso, exercendaq; prout in sequentibus assignatur.

ALTE-

ALTERA AQUA EST DISTILLANDA bis ex urina juvenis octodecim annorum non polluti; si modo pollutus fuerit, opus vitam non est habiturum.

Caput Secundum.

Assumito aquam Juvenis inpolluti post primum somnum tribus aut 4. noctibus aut diutius, ita ut efficiantur tres sextarii, & sic fundito per singulas noctes in poculum lapideum undique obstipatum, tumque fæces inde assumito, tum ex purissima tenuissimaque parte ejusdem accipe mensuram unius sextarii : duas urnas Aceti vini fortissimi; duas ℥ calcis vivæ, semiunciam aquæ viventis, quemadmodum in capitulo primo mentionem fecimus, & in ollam terreã infunde, & super eam alembicum sive stillatorium bene luto obstructum pone , stetque unum diem , & noctem unam priusque ignem substruas , cave ne nimio calore afficias , sicque quinque vel sex dies , totidemque noctes sine intermissione distillando , sic manet guttatim, receptorium vestrum vitreum, ne spiritus aut fumus ejusdem egrediatur, studiose materia lutosa luta & deluta & cum liquor distillat aut defluit, cæruleus aut pallidus, ne amplius ab illo abstrahendum est.

Caput tertium.

Sumite scoriam ferri clarissimi, duri, & sine oculis octo uncias ejusdem in tribus aut quatuor partibus illasque vehementer in igne carbonario ligneo constructo calefacito, illamque extingue in aqua virginis,

virginis, quæ in secundo capit. depingitur? non in tota aqua sed quanta potest sufficere. Item cape tres uncias de matre stagni, parumque calefac in igne, illumque in aqua supradicta extingue, quanta necessaria videbitur. Tum scoriam stannumque super lapidem marmoreum mole & contunde, & cum frigescit, magno cum labore magnaque sedulitate pinsato & fove, nutrimentumque præbe illa aqua, quę in secundo capitulo expressa est infunde in vitrum arcti gutturis, ita ut signetur forcipibus ardentissimis, ut consuetudo postulat; hoc vitrum abscondatur, at ita in Octobre obsignatum in lacuna ad unius ulnæ altitudinem cumulatum, ita ut nulla humiditas ad illud percurrere possit, & in medio illius cistam ponito, cujus asseres sive materia lignea quantitatem duorum cubitorum undique sive ex omni parte continebunt, in cistamque mitte fimum equinum nuper factum, in cujus medium inseratur hoc vitrum obsignatum & proxime vitrum sit series calcis vivæ, quæ nondum fuit, aqua aspersa. Sit cistæ operculum, quod aliquando auferas superiore parte terræ, simul & operculum, verumque si operculum, sit viride annon, ne intueare illud ullo tempore nisi plena luna, quo tempore erit varii coloris usque dum fixum fuerit, & obdurescat, tumque descendet, inferioremque partem vitri sive profundum petet, eritque admodum nigrum sterq; in lacuna duodecim septimanas tum possis tollere & ad vigesimum diem Martii conservare, tumque illud iterum retunde, sicut postea perscriptum est.

Caput Quartum.

Circa decimam quintam diem Martii cape tres ℥. Argenti vivi, eique adde semiunciam aquæ viventis, & pone argentum vivum quinquies per galerum sive filtrum, quod fuit expurgatum lixivio ex pulvere Orini confecto, galero sive filtro interim arido facto, duo pondera plumbi liquefacito, illud in ollam infunde & quando illud liquefactum fuerit, in illud rotundum lignum gracile tenueque ad inferiorem

feriorem partem immitte, & cum plumbum fuerit calidum (& tamen fixum) tolle lignum & in ejus vice Argentum vivum indito & cum frigidum fuerit è foramine demitte,& cum fixum erit, tumque super marmor ponito illudque multo cum oleo pinsa,contere, contunde,dum modo illud minus calefcat,tum pone, illudque in tres partes divide, sitque unaquæque pars sola & per se & in terrenam pilam divisa, quæ ex fumo exoritur, qua homines ad sedandum sanguinem utuntur. Et cum in pila fuit octo dies, tum demes ipsas quæ in vitro obsignato,tumque illas pariter contere,illasque cum aqua de aceto,urinaque virginis facta enutrito, sic illas mola contunde, donec ad similitudinem pastæ mollis fiat: hoc facto,in longum vitrum infundito,superiorem partem delutato, illasque corio sive pergamena,aut membrana usque dum obdurescat, constringito, tumque vitrum in Cista lignea includito, in quo prunas Iuniperi inesse oportet, vigesimamque partem limaturæ ferri, aliorumque carbonum quercus,sed illæ quidem perpaucæ erunt, & ut calorem ignis intelligas, unam particulam aridæ chartæ intrude, etsi accendatur, tamen non debet esse nimium calidum,sed si comburis,tenues quisquilias, quæ ex albo ligno incidunt, tum est nimium calidus propter opus; tum ore aperto stabit, donec eam temperiem sive calorem moderatum assequatur, ut albas quisquilias cremare non possit,tum vitrum in medium prunarum insere modiceque unum cochlear aquæ viventis,in primo capitulo expressæ,in superficie primum asperge, esto quarta pars vitri usque ad supremam partem nudata, ita ut operculum auferas summa celeritatem in plena luna,videque quo pacto opus successerit:In omni tempore,cũ aperueris,uno cochlearia aquæ viventis,asperge,aliquando nigri,albi,coloris esse videbis, aliis quidem temporibus, divisorum colorum, donec consolidetur aut fixum fuerit,tumque vult esse coloris rubri, tenebrosi admodumque salsum & ponderosum,non amplius ad superiorem partem vitri despumabit,aut fluet, & cum ita fuit tractatum à vigesimo quinto die Martii usque ad quadraginta septimanarum consummationem, tum vitrum, circiter id tempus,propter duritiem dirumpet,& universam

versam domum dulcissimis suavissimisque odoribus implebit, tumque plenæ erunt ipsius nativitatis dies à primo die in arca sive in cista duplice altera in altera inclusa, ut ab interiere cista expellatur, aer, conservandum est.

Caput Quintum.

Accipe octo libras purissimi mollissimique plumbi, duas libras puri stanni, illudque in poculo luteo bene operto (ut antescribitur) liquefacito tumque illud pone in igne ligneo, illudque molli ventulo tres horas suffla, tum aufer spumā metalli scoriæ, dummodum sit purum & perspicuum, tum iniice quartam partem unius unciæ pulveris veri de lapide rubro pure contusam, illamque pariter virga ferrea diligenter circumvolve, donec metalla sunt rubicūda, tum poculum operi sterque septuaginta & duas horas, & in tribus ultimis horis, molli flatu iterum suffla, & cum liquidum fuerit & non fixum, poteris in quācunq; velis formam commutare, ita perspicue ante oculos tuos positam consumationem totius operis habes: Igitur omnem gloriam, & honorem Deo, à quo omnia bona dona procedunt, age, Amen.

RATIO EFFICIENDI POCULUM LUteum in quo metallum liquefiat ut ignem sustinere possit.

Caput sextum.

Assumito tascanium sive lutum quod est elaboratum, & temperatum, quemadmodum figuli suum lutum sive tascaneum assolent efficere, & secundum decimam partem fimi equini misceto & cum poculum fabricatur, & dimidium siccatur, junge lutum, limaturas æris rubri, sive calderii, tenuiter limatas pulveremque rubri arsenici, citrini, & cum poculum prorsus exsiccatur, omnem inferiorem partem poculi Aphronitro per duodecim horas dissoluto, in aqua primo capite expressa, in vasculo aut poculo duplo, illine:

RA-

RATIO CONFICIENDI LUTUM.

Lutum vestrum facito ut receptorium tuum occlusum serves, vitrumque tuum obstruas, & partem superiorem, ejusdem propter opera quadragesimarum, ut sequuntur de bitumine sive de calce viva, mastiche, & albumine ovorum diligenter contrita, cum exiguo bolo armeniaco illud facito.

Diligenter cura, ut petroleum tuum sit splendidū, purum & flavum, si non ita se habet, imperfectum est.

Item cura quod Rabusenum vestrum sit rubrum candidumque juxta colorem Vermilii.

Fratribus meis charissimis in hac monasticali, & professione, & vita, Alexandro, Richardo, quibus imperium, ut hasce regulas (in nomine beatissimæ Trinitatis) descriptas observent, summaque diligentia & cura custodiant;

In primis jubeo, ut hoc divinum opus nulli humanarum rerum avido aut nequissimo facinore contaminato manifestent, aut alteri cuilibet, præterquam Abbati, & Priori, qui in hoc domicilio imposterum successerit, & hoc nec antequam quidem claves, ærarii nostri sibi in custodiam committantur, tumque jusjurandum ex eis capies de sacrosanctissimis Evangelistis, ne patefaciant hoc mysterium potenti cuiquam aut nobilissimo viro, neque quibusvis inferioribus fratribus hujus domus.

Præterea impero, ne quis vestrum hoc opus exerceat in hac domo nostra nisi in penuriam aut ruinam aliquam labatur, quod quidem impossibile fieri vobis & mihi videtur, propterea quod tantum thesaurum quod vos non latet) reliqui, proptereaque mandatum vobis do, quod vos, qui in supremo dignitatis gradu in hac domo estis collocati, videlicet Abbas, Prior, gravissimique seniores, ut aliquis vestrum renovet hoc meum opus, exercitiumque rescriptione quotiescunque numerus sexaginta annorum finiatur; Nam illud hoc meum opus conservabit ut quam rectissime possit intelligi: Et quoniam ratio scribendi literas per caracteres varientur, rescriptio de integro est via tutissima conservandi operis nostri, ut integrum & inviolatum successoribus nostris relinquatur. Item

Item Jubeo, ut hoc quod vobis revelavi, quod est sanguis draconis rubri, ne cuiquam indicetis, quid id est, nec quantitatem, nec quando in opus nostrum immittatur, neque tempus, neque manifestabitis ulli hominum præterquam ipsis personis solis supra constitutis: Omnia hæc mea imperia mandataque vobis denuntiata jubes vos integra retinere, custodire & observare, in nomine patris & Flii & Spiritus sancti, quemadmodum vos vultis mihi respondere in die judicii coram tribunali sede Iesu Christi, ubi nos omnes stabimus supremum judicium accepturi, & quicunque hoc meum mandatum non observaverit, ejus nomen è libro vitæ abradatur.

Magnesia est scoria ferri, cum opus nigrum videatur, per corvum nigrum, aut vulturem intelligatur Lac virginis vel os Ceti; cum videbitur rubrum, ruber Leo significatur. Quando est cæruleum, cæruleus Leo significatur. Quando est omnium colorum, tum iris appellatur. Reliqua vero vocabula peregrina, & prorsus incognita omitto: nempe quod ipsorum numerus est pene infinitus, illa igitur (sicco pede quod ajunt) prætereo.

Propterea quod vana sunt & solummodo facta ad perturbandum vulgum & à simplice plebe hoc mysterium ad occultandum: igitur si quis viderit hos libros hisce vocabulis aut titulis refertos, nullam iis adhibeatis fidem, nam ad obscurandam hanc scientiam solummodo excogitata, & inventa sunt omnia.

Rabusena est materia quædam rubra & terra proveniens cum aqua, quæ à mineralibus dimanare solet, maxime perfici debet in mense Iulii in vitro in solaribus radiis posito per spatium 26. dierum.

FINIS.

NOVUM

NOVUM LUMEN
CHEMICUM,
E NATURÆ FONTE ET MANUALI EXPERIENTIA depromptum.

Cui acceſſit Tractatus

DE SULPHURE.

AUCTORIS *Anagramma,*

DIVI LESCHI GENVS AMO.

PRÆFATIO.

Omnibus CHEMICÆ artis Inquisitoribus Genuinis videlicet Hermetis Filiis, Author salutem & benedictionem à Deo præcatur.

C*UM mecum perpenderem,* Candide LECTOR, *multos adulterinos Libros, falsàque,* (ut vocant) *Alchemistarum Recepta, Impostorum fraude & avaritia composita, in quibus ne scintilla quidem veritatis elucet, inter naturalium occultarùmque artium indagatores versari; quibus & quàm plurimi decepti sunt, & adhuc decipiuntur: nihil me utilius facturum existimavi, quàm si Talentum à Patre luminum mihi concreditum, cum filiis & hæredibus scientiæ commune haberem. Vt & posteri animadverterent non solùm prioribus seculis, verùm etiam hoc nostro, singularem illam Dei benedictionem Philosophicam quibusdam hominibus non fuisse denegatam. Nomen meum certis de causis publicare non consultum visum est, dum non mihi laudem quæro, sed Philosophiæ amatoribus prodesse studeo. Ideo prodesse vanam gloriæ cupiditatem relinquo illis qui malunt* VIDERI *quàm* ESSE. *Quæ hìc in veritatis Philosophicæ indubitatæ attestationem scribo, paucis comprehensa, à Manuali experientia mihi ab Altissimo concessa, deprompta sunt: ut ii qui in hac laudatissima scientia, prima & realia posuerunt fundamenta,*

hac cohortatione, pulcherrimarum rerum exercitationem non deserant: & sic à scelerata Fumivendulorum turba, cui dulce est decipere, tuti sint. Non sunt somnia, ut ignarum vulgus loquitur, nec inania otiosorum hominum commenta, ut stulti & insipientes, qui artem rident. Veritas est ipsissima Philosophica; quàm, ut veritatis amator, in veritatis Chemicæ, immeritò proclamatæ, subsidium & confirmationem, occultare aut silentio involuere, non debui nec potui. Quamvis hisce malignis temporibus (ubi virtus & vitium æquiparantur) propter sæculi indignitatem hominumque ingratitudinem & infidelitatem (ne quid de Philosophorū maledictionibus loquar) in publicum prodire, maximoperè pertimescat. Possem adducere Chemicæ hujus veritatis testes, autores videlicet gravissimos, juxta unanimem venerandæ Antiquitatis in tot diversis Nationibus consensum: At quæ experimento oculari videntur probatione non indigent. Viderunt illam sine veste DIANAM *hisce elapsis annis (sciens loquor) multi & supremæ & infimæ sortis homines. Et licet reperiantur quidam malè feriati, qui aut ex invidia, aut malitia, aut metu detectionis imposturarum suarum, clamitent auro suam animam posse extrahi, & pomposa ac vana ostentationis delusione, alieno reddi corpori; non sine temporis, laborum ac sumptuum jactura & detrimento: sciant pro certo Hermetis Filij, ejusmodi animarum, ut loquuntur, sive ab Auro, sive à Luna (quacunque via vulgari Alchemistica) extractionem, meram esse persuasionem; quod quidem à multis non creditur, sed tandem per experientiam, unicam & solam veritatis magistram; cum damno verificatur. E Contrà,*

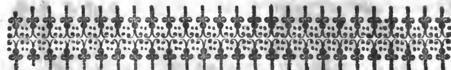
qui

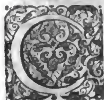
qui (via Philosophica) hoc sine fraude & fuco præstare possit, ut vel minimum metallum, sive cum lucro, sive sine lucro, realiter colore Solis vel Lunæ in omnibus examinibus requisitis permanente, tingat: Illum jure affirmare possum habere fores Naturæ apertas, ad ulteriora & altiora arcana investiganda, & cum DEI *benedictione acquirenda. Porrò præsentes hos Tractatus, mea experientia conscriptos, scientiæ filiis offero: ut dum omni cogitatione motuque animi in Naturæ oculis operationibus inquirendis versantur, inde rerum veritatem, ipsamque Naturam perspiciant & cognoscant: in qua Re sola totius sanctissimæ Artis Philosophicæ perfectio consistit, modo via Regia, quam Natura in omnibus operationibus præscribit, progrediantur. Ideo hic Candidum lectorem admonitum velim, ut scripta mea non tam ex verborum cortice quàm è Naturæ viribus intelligat; ne postea tempus, laborem, & sumptum frustra expensum deploret. Consideret Sophorum hanc esse scientiam, non imperitorum: Et longè alium esse Philosophorum sensum, quàm ut eum percipiant, vel Thrasones gloriosi, vel literati irrisores, aut contra conscientiam vitiosi (qui dum virtutibus emergere non possunt, sceleribus & honestorum virorum calumniis id moliuntur,) vel imperiti circumforanei, qui suis de albationibus & rubefactionibus, cum indignissima laudatissimæ scientiæ Chemicæ diffamatione, universum ferè mundum deceperunt. Dei enim Donum est; siquidem ad eam non nisi solâ Dei intellectum illuminantis gratiâ, per patientem & religiosam humilitatem perveniri possit (aut per ocularem præceptoris demonstrationem:) Quapropter à Deo experti alienos meritò à secretis suis procul abigit.*

Quod reliquum est, filios artis unicè rogo ut meum benè de ipsis merendi studium animo grato accipiant: & cum OCCULTUM *fecerint* MANIFESTUM, *atque Dei nutu, constanti labore in optatum portum Philosophicum appulerint, Philosophico more omnes indignos ab hac arte excludant: amorisque erga proximum egenum in timore Dei (postposita vana ostentatione,) memores, Optimo-ter-Maximo pro speciali hoc munere sine abusu, in tacito & piè gaudenti sinu, sempiternas gratitudinis laudes decantent.*

Simplicitas Veritatis sigillum.

Cùm

UM à PRÆFATIONE hac ſpatii aliquid inanis ſupereſſet, eique implendo ut vacarem rogabundus inſtaret Typographus: *Arnaldi* VILLANOVANI Teſtamentum brevius, à me olim ſequentibus verſiculis exarratum, in mentem mihi venit. Hoc tibi LECTOR hic communicare non indignum viſum eſt: quippe in quo deſiderata verborum elegantia ab expreſſorum in ejus generis ſcriptis optabiliore integritate ſuppleatur.

TESTA-

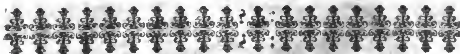

TESTAMENTUM ARNALDI DE VILLANOVA.

Traditur his olim mentem signasse supremam
Nostræ gentis honos Arnaldus Villanovanus.
E terra exoritur, viresque acquirit in igne
Perfectas celebris veterum lapis ille Sophorum.
Limpidus tunc horis bis senis nutriat humor,
Donec distentis turgentior undique membris;
Expositusque loco sicco modicèque calenti,
Horarum quoque bis senarum tempore, sensim
Expurget sese nimio externòque vapore,
Duratisque etiam solidescat partibus intus.
De lapide expressum meliori virgineum lac
Confestim vitreo clausum servatur in ovo,
Pullifico inque dies mirè variatur ab igne:
Dum varii in fixo cessent candore colores.
Excipit hunc tandem crescentis viribus ignis
Purpureus, completi operis virtutis & index.

N A Θ.

TRACTA-

TRACTATUS PRIMUS
De
NATURA,
Quidnam ea sit, & quales ejus debeant esse Scrutatores.

MUlti Sapientes, Doctissimique Viri ante complura Sæcula, imò (Hermete teste) ante diluvium, multa scripserunt de conficiendo lapide Philosophorum; & tot nobis reliquerunt scripta, ut nisi Natura in dies operaretur credibilia nobis, vix jam aliquis verum existimaret esse NATURAM: quia superioribus sæculis non tot inventores rerum fuerunt; Nec etiam antecessores nostri aliud quicquam considerarunt præter Naturam ipsam, & Naturæ possibilitatē. Et quamvis illi in simplici tantùm Naturę via manserint, ea tamen invenerunt quæ nos nunc in tot rebus versantes, vix nostris ingeniis potuissemus imaginari. Hoc fit quia nobis Natura, & Generatio rerum in orbe, jam vilis simplexque videtur. Et ideo ingenia nostra, non ad res cognitas, sed ad talia quæ non vel vix fieri possunt, intendimus: quapropter ita etiam nobis succedit faciliùs excogitare res subtiles, & quas ipsi Philosophi nescirent imaginari, possumus, quam ad verum Naturæ cursum, & Philosophorum sensum pervenire. Et sic Natura hominum comparata est, ut ea quæ scit negligat, alia semper quærat; multo magis ingenia humana quibus Natura subdita est. Exempli gratiâ; vides quemlibet artificem cùm jam ad summam artificii sui perfectionem pervenerit, alia quærit, aut eo abutitur, aut plane desinit. Ita etiam generosa Natura semper agit usque in ipsum Iliadum,

hoc est, Terminum ultimum, postea cessat. Nam indita est Naturæ permissio quædam ab initio, ut per cursum integrum possit ad meliora venire, & requiem habere plenariam, ad quam omni conatu tendit, & gaudet suo fine, non aliter ut Formica senio, cui in senectute Natura creat alas. Ita nimirum & nostra ingenia eousque progressa sunt, præsertim in Arte Philosophica, seu lapidis praxi, ut jam ferè in ipsum Iliadum pervenerimus. Nam Ars Chemiæ ejusmodi subtilitates nunc invenit, ut vix majores possint reperiri; & eatenus differt à veterum Philosophorum Arte, prout Faber Horologiorum à simplici Fabro Ferrario: Et licèt ambo tractent Ferrum, nihilominus neuter sciret alterius labores, quamvis ambo sint in sua arte Magistri. Si hoc revivisceret ipse Philosophorum pater Hermes, & subtilis ingenii Geber, cum profundissimo RAYMUNDO LULLIO, non pro Philosophis, sed potius pro discipulis à nostris Chemistis haberentur: Nescirent tot hodie usitatas destillationes, tot circulationes, tot calcinationes, & tot alia innumerabilia alia Artistarum opera, quæ ex illorum scriptis hujus sæculi homines invenerunt & excogitarunt. Unicum tantùm nobis deest, ut id sciamus quod ipsi fecerunt, lapidem videlicet Philosophorum seu Tincturam Physicam. Nos dum illam quærimus alia invenimus: & nisi ita usitata esset procreatio humana, & natura in eo suum jus teneret, jàm vix non deviaremus. Sed, ut revertar ad propositum, promisi in hoc primo Tractatu Naturam explicare; ne nos à simplici via vera, vana deflectat imaginatio. NATURAM igitur dico Unam; veram, simplicem, integram in suo esse, quam DEUS ante secula fecit, & spiritum ei inclusit: scito autem Naturæ Terminum esse DEUM, qui & Naturæ principium est; siquidem nullum finitur initium nisi in eo in quo incipit. Dixi unicam esse tantùm, per quam Deus omnia facit: non quod Deus sine illa operari nesciret, (si quidem ipse Naturam fecit, & omnipotens est;) sed ita sibi placuit, & fecit. Res omnes ex illa Natura unica proveniunt; nec est in orbe aliquid extra Naturam: Et quamvis aliquandò abortus fiant; hoc non est naturæ, sed vel artificis vel loci vitium. Natura hæc divisa

est

est in loca quatuor, in quibus hæc omnia operatur quæ apparent & in umbra sunt, siquidem res potiùs in umbra sunt quàm ut verè appareant. Mutatur in mare & fœmina, & Mercurio assimilatur, quia se jungit variis locis; & secundùm terræ loca bona vel mala res producit; licèt non sint loca mala in Terra, prout nobis videtur. Qualitates autem sunt tantùm quatuor, & hæ omnibus insunt rebus, neque concordant; semper una excedit aliam. Natura autem non est visibilis, licèt visibiliter agat; nam est spiritus volatilis, qui in corporibus suum agit officium: locum & sedem suam habet in voluntate Divina. Nobis hoc loco ad nil aliud ipsa prodest, nisi ut ejus loca sciamus, quæ sint ipsi conventiora vel propinquiora; hoc est, ut sciamus conjungere rei rem, secundùm Naturam ne misceatur lignum homini, aut Bos vel animal metallo; sed quodlibet agat in suum simile: & tunc etiam Natura suum præstabit officium. Locus Naturæ non est alius quàm, ut suprà dictum, in velle Dei.

Scrutatores Naturæ tales esse debent qualis est ipsa Natura, veraces, simplices, patientes, constantes &c. & quod maximum, pii, Deum timentes, proximo non nocentes. Postea diligenter considerent num propositum suum cum Natura concordet; an sit possibile ab exemplis discant apparentibus, ex quibus videlicet rebus quid fiat, quomodo, & in quali vase Natura operetur. Nam si simpliciter aliquid vis facere, sicut ipsa facit Natura, sequere Naturam: sin verò præstantius quid moliris quàm Natura, id animadvertere in quo, & per quid molioratur, & semper in suo id fiat simili. Exempli gratiâ, si cupis metallum (quæ est nostra intentio) ulteriùs quàm Natura fecit, in virtute promovere; Naturam accipere oportet Metallicam, & hoc in mare & fœmina, aliàs nil efficies: Si enim intendis ex herbis creare Metallum, laborabis in vanum; sicuti ex cane vel bestia lignum non produces.

PRÆFATIO.

Omnibus Chemicæ artis Inquisitoribus Genuinis videlicet Hermetis Filiis, Author salutem & benedictionem à Deo præcatur.

CUM mecum perpenderem, Candide LECTOR, multos adulterinos Libros, falsàque, (ut vocant) Alchemistarum Recepta, Impostorum fraude & avaritia composita, in quibus ne scintilla quidem veritatis elucet, inter naturalium occultarùmque artium indagatores versari; quibus & quàm plurimi decepti sunt, & adhuc decipiuntur: nihil me utilius facturum existimavi, quàm si Talentum à Patre luminum mihi concreditum, cum filiis & hæredibus scientiæ commune haberem. Ut & posteri animadverterent non solùm prioribus seculis, verùm etiam hoc nostro, singularem illam Dei benedictionem Philosophicam quibusdam hominibus non fuisse denegatam. Nomen meum certis de causis publicare non consultum visum est, dum non mihi laudem quæro, sed Philosophiæ amatoribus prodesse studeo. Ideo prodesse vanam gloriæ cupiditatem relinquo illis qui malunt VIDERI quàm ESSE. Quæ hìc in veritatis Philosophicæ indubitatæ attestationem scribo, paucis comprehensa, à Manuali experientia mihi ab Altissimo concessa, deprompta sunt: ut ii qui in hac laudatißima scientia, prima & realia posuerunt fundamenta,

hac cohortatione, pulcherrimarum rerum exercitationem non deserant: & sic à scelerata Fumivendulorum turba, cui dulce est decipere, tuti sint. Non sunt somnia, ut ignarum vulgus loquitur, nec inania otiosorum hominum commenta, ut stulti & insipientes, qui artem rident. Veritas est ipsissima Philosophica; quàm, ut veritatis amator, in veritatis Chemicæ, immeritò proclamatæ, subsidium & confirmationem, occultare aut silentio involvere, non debui nec potui. Quamvis hisce malignis temporibus (ubi virtus & vitium æquiparantur) propter sæculi indignitatem hominumque ingratitudinem & infidelitatem (ne quid de Philosophorũ maledictionibus loquar) in publicum prodire, maximoperè pertimescat. Possem adducere Chemicæ hujus veritatis testes, autores videlicet gravissimos, juxta unanimem venerandæ Antiquitatis in tot diversis Nationibus consensum: At quæ experimento oculari videntur probatione non indigent. Viderunt illam sine veste DIANAM *hisce elapsis annis (sciens loquor) multi & supremæ & infimæ sortis homines. Et licet reperiantur quidam malè feriati, qui aut ex invidia, aut malitia, aut metu detectionis imposturarum suarum, clamitent auro suam animam posse extrahi, & pomposa ac vana ostentationis delusione, alieno reddi corpori; non sine temporis, laborum ac sumptuum jactura & detrimento: sciant pro certo Hermetis Filij, ejusmodi animarum, ut loquuntur, sive ab Auro, sive à Luna (quacunque via vulgari Alchemistica) extractionem, meram esse persuasionem; quod quidem à multis non creditur, sed tandem per experientiam, unicam & solam veritatis magistram; cum damno verificatur. E Contrà,*

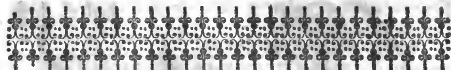
qui

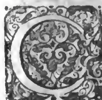
qui (via Philosophica) hoc sine fraude & fuco præstare possit, ut vel minimum metallum, sive cum lucro, sive sine lucro, realiter colore Solis vel Lunæ in omnibus examinibus requisitis permanente, tingat: Illum jure affirmare possum habere fores Naturæ apertas, ad ulteriora & altiora arcana investiganda, & cum DEI *benedictione acquirenda. Porrò præsentes hos Tractatus, mea experientia conscriptos, scientiæ filiis offero: ut dum omni cogitatione motuque animi in Naturæ oculis operationibus inquirendis versantur, inde rerum veritatem, ipsamque Naturam perspiciant & cognoscant: in qua Re sola totius sanctissimæ Artis Philosophicæ perfectio consistit, modo via Regia, quam Natura in omnibus operationibus præscribit, progrediantur. Ideo hîc Candidum lectorem admonitum velim, ut scripta mea non tam ex verborum cortice quàm è Naturæ viribus intelligat; ne postea tempus, laborem, & sumptum frustra expensum deploret. Consideret Sophorum hanc esse scientiam, non imperitorum: Et longè alium esse Philosophorum sensum, quàm ut eum percipiant, vel Thrasones gloriosi, vel literati irrisores, aut contra conscientiam vitiosi (qui dum virtutibus emergere non possunt, sceleribus & honestorum virorum calumniis id moliuntur,) vel imperiti circumforanei, qui suis de albationibus & rubefactionibus, cum indignissima laudatissimæ scientiæ Chemicæ diffamatione, universum ferè mundum deceperunt. Dei enim Donum est; siquidem ad eam non nisi solâ Dei intellectum illuminantis gratiâ, per patientem & religiosam humilitatem perveniri possit (aut per ocularem præceptoris demonstrationem:) Quapropter à Deo experti alienos meritò à secretis suis procul abigit.*

Quod reliquum est, filios artis unicè rogo ut meum benè de ipsis merendi studium animo grato accipiant: & cum OCCULTUM *fecerint* MANIFESTUM, *atque Dei nutu, constanti labore in optatum portum Philosophicum appulerint, Philosophico more omnes indignos ab hac arte excludant: amorisque erga proximum egenum in timore Dei (postposita vana ostentatione,) memores, Optimo-ter-Maximo pro speciali hoc munere sine abusu, in tacito & piè gaudenti sinu, sempiternas gratitudinis laudes decantent.*

Simplicitas Veritatis sigillum.

Cùm

CUM à PRÆFATIONE hac ſpatii aliquid inanis ſupereſſet, eique implendo ut vacarem rogabundus inſtaret Typographus: *Arnaldi* VILLANOVANI Teſtamentum brevius, à me olim ſequentibus verſiculis exarratum, in mentem mihi venit. Hoc tibi LECTOR hic communicare non indignum viſum eſt: quippe in quo deſiderata verborum elegantia ab expreſſorum in ejus generis ſcriptis optabiliore integritate ſuppleatur.

TESTA-

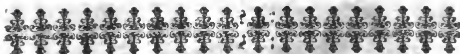

TESTAMENTUM ARNALDI DE VILLANOVA.

Traditur his olim mentem signasse supremam
Nostræ gentis honos Arnaldus Villanovanus.
E terra exoritur, viresque acquirit in igne
Perfectas celebris veterum lapis ille Sophorum.
Limpidus tunc horis bis senis nutriat humor,
Donec distentis turgentior undique membris;
Expositusque loco sicco modicèque calenti,
Horarum quoque bis senarum tempore, sensim
Expurget sese nimio externòque vapore,
Duratisque etiam solidescat partibus intus.
De lapide expressum meliori virgineum lac
Confestim vitreo clausum servatur in ovo,
Pullifico inque dies mirè variatur ab igne:
Dum varii in fixo cessent candore colores.
Excipit hunc tandem crescentis viribus ignis
Purpureus, completi operis virtutis & index.

ΝΑΘ.

TRACTA-

TRACTATUS PRIMUS De NATURA,

Quidnam ea sit, & quales ejus debeant esse Scrutatores.

MUlti Sapientes, Doctissimique Viri ante complura Sæcula, imò (Hermete teste) ante diluvium, multa scripserunt de conficiendo lapide Philosophorum; & tot nobis reliquerunt scripta, ut nisi Natura in dies operaretur credibilia nobis, vix jam aliquis verum existimaret esse NATURAM: quia superioribus sæculis non tot inventores rerum fuerunt; Nec etiam antecessores nostri aliud quicquam considerarunt præter Naturam ipsam, & Naturæ possibilitatẽ. Et quamvis illi in simplici tantùm Naturę via manserint, ea tamen invenerunt quæ nos nunc in tot rebus versantes, vix nostris ingeniis potuissemus imaginari. Hoc fit quia nobis Natura, & Generatio rerum in orbe, jam vilis simplexque videtur. Et ideo ingenia nostra, non ad res cognitas, sed ad talia quæ non vel vix fieri possunt, intendimus: quapropter ita etiam nobis succedit faciliùs excogitare res subtiles, & quas ipsi Philosophi nescirent imaginari, possumus, quam ad verum Naturæ cursum, & Philosophorum sensum pervenire. Et sic Natura hominum comparata est, ut ea quæ scit negligat, alia semper quærat; multo magis ingenia humana quibus Natura subdita est. Exempli gratiâ; vides quemlibet artificem cùm jam ad summam artificii sui perfectionem pervenerit, alia quærit, aut eo abutitur, aut plane desinit. Ita etiam generosa Natura semper agit usque in ipsum Iliadum,

 hoc

est in loca quatuor, in quibus hæc omnia operatur quæ apparent & in umbra sunt, siquidem res potiùs in umbra sunt quàm ut verè appareant. Mutatur in mare & fœmina, & Mercurio assimilatur, quia se jungit variis locis; & secundùm terræ loca bona vel mala res producit; licèt non sint loca mala in Terra, prout nobis videtur. Qualitates autem sunt tantùm quatuor, & hæ omnibus insunt rebus, neque concordant; semper una excedit aliam. Natura autem non est visibilis, licèt visibiliter agat; nam est spiritus volatilis, qui in corporibus suum agit officium: locum & sedem suam habet in voluntate Divina. Nobis hoc loco ad nil aliud ipsa prodest, nisi ut ejus loca sciamus, quæ sint ipsi conventiora vel propinquiora; hoc est, ut sciamus conjungere rei rem, secundùm Naturam ne misceatur lignum homini, aut Bos vel animal metallo; sed quodlibet agat in suum simile: & tunc etiam Natura suum præstabit officium. Locus Naturæ non est alius quàm, ut suprà dictum, in velle Dei.

Scrutatores Naturæ tales esse debent qualis est ipsa Natura, veraces, simplices, patientes, constantes &c. & quod maximum, pii, Deum timentes, proximo non nocentes. Postea diligenter considerent num propositum suum cum Natura concordet; an sit possibile ab exemplis discant apparentibus, ex quibus videlicet rebus quid fiat, quomodo, & in quali vase Natura operetur. Nam si simpliciter aliquid vis facere, sicut ipsa facit Natura, sequere Naturam: sin verò præstantius quid moliris quàm Natura, id animadvertere in quo, & per quid molioratur, & semper in suo id fiat simili. Exempli gratiâ, si cupis metallum (quæ est nostra intentio) ulteriùs quàm Natura fecit, in virtute promovere; Naturam accipere oportet Metallicam, & hoc in mare & fœmina, aliàs nil efficies: Si enim intendis ex herbis creare Metallum, laborabis in vanum; sicuti ex cane vel bestia lignum non produces.

TRACTATUS SECUNDUS.

De Operatione Naturæ in nostro proposito & spermate.

NATURAM jam dixi esse veram, unicam, ubique apparentem, continuam, quæ cognoscitur ex rebus productis, lignis videlicet herbis, &c. Dixi etiam scrutatorem Naturæ esse oportere veracem, simplicem, patientem, constantem, unicæ saltem rei, animum applicantem, &c. Nunc de Naturæ actu incipiendum. Sicuti Natura in Dei velle est, & Deus creavit illam, vel imposuit omni imaginationi; ita Natura fecit sibi semen, hoc est, velle suum in Elementis. Illa est quidem una, & tamen res profert diversas; sed nihil operatur sine spermate: quidquid sperma vult operatur Natura, nam est instar Artificis alicujus instrumentum. Sperma igitur uniuscujusque rei melius & utilius est Artifici quàm Natura ipsa: Nam è Natura sine spermate efficies tantum quantum sine igne, auro vel argento Aurifaber, aut sine grano & semine agricola. Habito spermate Natura præsto aderit, sive ad malum, sive ad bonum. Operatur illa in spermate ut DEUS in libero hominis arbitrio: & hoc est magnum miraculum, quòd Natura obedit spermati, non coacta, sed propria sponte; sicuti & Deus omnia concedit quæ Homo vult, non coactus, sed ex proprio velle: Ideo homini dedit liberum arbitrium, sive ad malum, sive ad bonum. Sperma igitur est Elixir cujusque rei, vel quinta essentia, seu perfectissima rei decoctio & digestio, vel sulphuris Balsamum, quod idem est quod Humidum radicale in Metallis. Magnus quidem hîc de hoc spermate posset institui sermo, sed nos tantùm ad propositum in Arte Chemica tendimus. Quatuor elementa generant sperma, voluntate DEI & imaginatione Naturæ: Quemadmodum enim viri sperma habet centrum, seu vas sui seminis in renibus; ita quatuor elementa motu

motu indesinenti (quodlibet secundùm suam qualitatem) projiciunt sperma in terræ centrum, ubi digeritur, & per motum emittitur foras. Centrum verò terræ est quidam locus vacuus ubi nil quiescere potest : in Excentrum (ut ita loquar) seu centri marginem & circumferentiam quatuor Elementa suas projiciunt qualitates. Sicuti vir suum emittit semen in uterum mulieris; in quo nil manet de semine, sed postquam debitam matrix accepit portionem, cæterum ejicit foras : similiter accidit in centro terræ ut vis Magnetica partis alicujus loci rem ad se attrahat convenientem sibi ad pariendum aliquid; cæterum ejicitur foras in lapides & alia excrementa. Nam omnes res ex eo fonte habent originem, nec quicquam in toto mundo nascitur nisi per hunc fontem. Exempli gratia; Habeatur in aliqua mensa plana vasculum aquæ, quod locetur in mensæ medium, & circumcirca ponantur res variæ, & colores varii, item sal, &c. quodque separatim : effundatur postea aqua in medium; videbis illam aquam hinc inde diffluere, & dum rivulus unus attinget colorem rubeum rubefiet ab illo, si ad salem salis saporem mutuabitur, & sic de cæteris. Aqua enim loca non mutat, sed locorum diversitas mutat aquam. Simili modo è centro terræ semen vel sperma à quatuor elementis in centrum projectum ad varia loca transit, & secundum loci Naturam naturatur res : si pervenit ad locum terræ & aquæ purum fit res pura. Semen & sperma omnium rerum est unicum, & tamen varias res generat, uti è sequenti apparet exemplo. Viri semen est semen nobile, & saltem ad generationem hominis est creatum; nihilominus si vir abutatur eo, quod est in ejus libero arbitrio, nascitur abortus : Nam si, contra gravissimas Dei inhibitiones, vir iniret vaccam, aut aliam bestiam, facilè conciperet bestia viri semen, quia Natura non est nisi una; & tunc non nasceretur Homo, sed bestia & abortus; siquidem locum non invenit semen sibi competentem. Tali inhumana & detestanda commixtione virorum cum bestiis variæ bestiæ producerentur hominibus similes. Ita enim fit, si sperma intrat centrum nascitur quod inde nasci debebat;

ſed cùm jam in locum venit & concepit, non amplius mutat formam: verùm dum adhuc in centro ſperma eſt, æquè facilè ex illo ſpermate produci poteſt arbor quàm metallum, tam citò herba quàm lapis, ut unius pretioſior altero, ſecundùm puritatem loci. Sed quomodo Elementa ſperma generent nunc nobis dicendum eſt, & hoc modo fit. Elementa ſunt quatuor, duo ſunt gravia & duo ſunt levia, duo ſicca duo humida, ſed unum maximè ſiccum & alterum maximè humidum, ſunt maſculina & fœminina &c. Horum quodlibet per ſe eſt promptiſſimum ad producendum res ſibi ſimiles in ſphæra ſua, & ita voluit Altiſſimus: Hæc quatuor non quieſcunt, ſed ſemper invicem agunt; & quodlibet per ſe emittit ſuum ſubtile, ac in centro conveniunt: In centro verò eſt Archæus, Naturæ ſervus, qui ea ſpermata miſcendo ejecit foras. Quomodo autem fiat; * in Epilogo horum duodecim Tractatuum copioſiùs videre eſt. *p. 51.

TRACTATUS TERTIUS

De Vera Metallorum materia.

PRima Metallorum materia duplex eſt, ſed una ſine altera metallum non creat. Prima & principalis eſt humidum aëris caliditate mixtum; hanc Philoſophi Mercurium nominarunt, qui radiis Solis & Lunæ gubernatur in mari philoſophico: Secunda eſt terræ caliditas ſicca, quam vocarunt ſulphur. Sed quia omnes veri Philoſophi hanc maximè occultaverunt, nos paulò lucidiùs illam explicabimus; pondus præſertim, quo ignorato omnia deſtruuntur. Inde fit ut multi ex re bona producant abortus: ſunt enim, qui totum corpus pro materia ſeu ſemine vel ſpermate ſumunt, alii fruſtum & hi omnes à recto declinant tramite. Exempli gratiâ; ſi quis viri pedem & mulieris acciperet manum, & vellet ex

let ex hac commistione creare hominem, non esset possibile. Est enim in quolibet corpore centrum & locus, vel seminis seu spermatis punctum, & semper 8200. pars, etiam in ipso grano tritici; & hoc aliter esse non potest: Nam non totum granum vel corpus vertitur in semen, sed tantùm est in corpore scintilla aliqua necessaria, quæ à suo corpore custoditur ab omni excessivo calore & frigore, &c. Si habes aures & sensus, hîc animadverte & securus eris, non tantùm ab illis qui locum spermatis ignorant, totumque granum in semen reducere nituntur; verùm etiam ab his omnibus qui in solutione metallorum versantur vana, & metalla per totum solvere volunt, & postea ex illorum commixtione mutua, novum creent metallum. At hi, si Naturæ processum considerarent, viderent rem se habere longè aliter: Nam nullum metallum est tam purum quod non habeat & suas impuritates, unum tamen altero pauciores vel plures. Sed tu, amice Lector, primum observabis Naturæ punctum, ut suprà dictum, & satis habes: sed hanc tibi habeto cautelam, ne in metallis vulgi illud quæras punctum, in quibus non est. Nam hæc metalla præsertim aurum vulgi, mortua sunt; sed nostra sunt viva, spiritum habentia, quæ omnino sumenda sunt: scito enim metallorum vitam esse ignem, dum adhuc in suis mineris sunt, & mortem etiam ignem, fusionis videlicet. Prima verò metallorum materia est humiditas quædam mixta aëre calido; & est in forma aquæ pinguis, adhærentis unicuique rei puræ vel impuræ; in uno loco tamen abundantiùs quàm in altero, quod fit quia terra est in uno loco magis aperta & porosa, vim attractivam habens, quàm in altero. Provenit aliquando per se in lucem induta veste aliqua, præsertim in locis ubi non habet adhærere alicui; cognoscitur ita, quia res omnis ex tribus principiis est composita: In materia verò metallorum unica tantùm sine conjunctione, exceptâ veste vel ejus umbrâ; scilicet sulphure, &c.

TRA-

TRACTATUS QUARTUS.

Quomodo metalla in terræ visceribus generantur.

PRoducuntur metalla hoc modo : postquam quatuor Elementa virtutes suas projecerunt in terræ centrum, Archæus distillando sublimat calore motûs perpetui in terræ superficiem : Est enim terra porosa, & ventus stillando per poros terræ resolvitur in aquam, ex qua res nascuntur omnes. Sciat ergo doctrinæ filii sperma metallorum diversum non esse à spermate rerum omnium, scilicet vaporem humidum : ideò frustrà quærunt Artistæ metallorum reductionem in materiam primam, quæ tantùm vapor est. Philosophi non talem intellexerunt materiam primam, sed tantùm materiam secundam, sicuti Bernardus Trevisanus optimè disputat, quamvis non ita lucidè, quia de quatuor Elementis loquitur nihilominus id dicere voluit, & solummodo cum filiis locutus est. Ego verò ut clariùs Theoricam detegerem, omnes hîc præcavere monere volui, ut tot solutiones, tot circulationes, tot calcinationes ac reiterationes sinerent; nam frustra id quæritur in re dura cùm per se mollis ubique sit : Non prima, sed secunda tantùm quæratur materia, talis nimirum quæ simul ac concepta est, in aliam mutari formam non potest. At si quæras quomodo metallum in talem reducatur materiam sequor in eo Philosophorum intentionem : Hoc tantùm præ cæteris volo, ut filii artis intelligant sensum scriptorum non syllabas, & ubi Natura desinit, in metallicis videlicet coram oculis nostris perfectis corporibus, ibi arti esse incipiendum. Sed ut ad propositum revertar (siquidem hîc non est intentio nostra de solo lapide,) agamus nunc de materia metallorum. Paulò antè dixi Res omnes nasci ex aëre liquido vel vapore, quem

quem Elementa perpetuo motu in viscera terræ stillant; hunc postquam Naturæ Archæus accepit, per poros sublimat, & unicuique loco sua sagacitate tribuit (sicuti in præcedentibus retulimus,) sic locorum varietate res etiam proveniunt & nascuntur variæ. Sunt qui opinentur Saturnum habere aliud semen, aurum quoque aliud, & sic consequenter metalla reliqua: sed vana sunt ista; unicum tantùm est semen, idem in Saturno quod in auro invenitur, idem in Luna quod in Marte; sed locus terræ diversus fuit, si me rectè intelligis; quamvis in Luna Natura citiùs quàm in Sole desierit, & sic de aliis. Quando enim ex terræ centro sublimatur vapor ille, transit per loca vel frigida vel calida: Si igitur transit vapor per loca calida & pura, ubi pinguedo sulphuris parietibus adhæret vapor ille, quem Philosophi Mercurium Philosophorum dixerunt, accommdat se & jungitur illi pinguedini, quam postea secum sublimat; & tunc fit unctuositas, relicto nomine vaporis accipit nomen pinguedinis; quæ postea veniens sublimando ad loca alia, quæ jam vapor antecedens purgavit, ubi est terra subtilis, pura: & humida, implet poros ejus & jungitur illi; & sic fit Sol: si verò pinguedo illa venit ad loca impura, frigida, fit Saturnus: si verò talis terra pura sit & mixta sulphuri, fit Venus, &c. Quò enim magis depuratus locus est, eò pulchriora reddit metalla: nam sciendum est quòd ille vapor continuè egreditur ex centro ad superficiem, eundo purgat loca. Inde fit quòd hodiè reperiantur mineræ in locis ubi ante mille annos nullæ fuerunt; nam progressu suo semper subtiliat crudum impurum, purum successivè secum trahens: Et hæc est reiteratio, & circulatio Naturæ; tamdiu sublimatur, res novas producendo, donec locus depuratur optimè; & quò magis depuratur, eò etiam nobiliores res producit. Hyeme verò, cùm aer frigidus terram constringit, congelatur etiam ille unctuosus vapor; qui postea, redeunte vere, unà cùm terra & aqua miscetur; & fit Magnesia trahens ad se sibi similem Mercurium aeris, qui dat vitam omnibus rebus, per radios Solis, Lunæ & stellarum, & sic gramen, flores & similia profert: Natura enim

ne momentum temporis oriatur. Metalla verò sic procreantur, longa destillatione purgatur terra, postea accessu pinguedinis ea generantur: alio modo non proveniunt, sicuti quorundam, Philosophorum scripta sinistre interpretantium, vana opinio est.

TRACTATUS QUINTUS

De generatione lapidum omnis generis.

LApidis materia est eadem quæ & aliarum rerum; & secundùm locorum puritatem hoc modo nascuntur. Quando quatuor Elementa suum vaporem stillant in terræ centrum, & Archæus Naturæ eundem ejicit & sublimat; hic, dum transit per loca porosque terræ, trahit secum omnem terræ impuritatem usque in superficiem, quem postea congelat aër (nam quod aër creat purus, aer congelat crudus, quia aer in aerem habet ingressum & se jungunt invicem, nam natura Naturâ lætatur:) & sic fiunt petræ & montes lapidei, secundùm magnos & parvos poros. Et quo majores terræ pori, eò etiam meliùs purgatur locus: dum enim per tale respiraculum major caliditas, & aquæ major quantitas transit, eò citiùs depuratur terra; & sic postea in ejusmodi locis commodiùs metalla nascuntur. Sicuti & ipsa testatur experientia, ut aurum non alibi nisi in montibus queratur & reperiatur, quod in planitie, nisi rarò, fieri nequit: nam sæpissimè talia loca humida sunt, non vapore, sed aqua Elementali, quæ ad se trahit vaporem illum, & ita sese amplectuntur ut non facilè separentur; postea Sol cœli digerens illam facit argillam pinguem, qua figili utuntur. In locis verò ubi est arena grossa, & vapor non habet secum pinguedinem vel sulphur, herbas & gramen in pratis creat. Sunt & alii lapides pretiosi, ut Adamas, Rubinus, Smaragdus, & reliquæ gemmæ: generantur omnes hoc modo. Quan-

Quando vapor Naturæ per se sublimatur, sine accessu pinguedinis sulphuris, & venit ad locum aquæ puræ salis, fiunt Adamantes; & hoc in locis frigidissimis, ad quæ non potest pervenire pinguedo illa, quia pinguedo non permitteret ista. Sciendum enim est quòd spiritus aquæ facillimè sublimatur calore facili; sed oleum seu pinguedo non nisi magno elevatur calore, & in loca calida: etiamsi enim ex centro progrediatur, levi congelatur frigore, & sic subsistit; vapor verò ad loca debita ascendit, & congelatur in aqua pura in lapides granulatim. Quomodo verò in gemmis colores fiant; sciendum est illud ratione sulphuris in hunc modum fieri: si sulphuris pinguedo congelatur, motu illo perpetuo postea spiritus aquæ transeundo digerit & purificat illud vi salis, donec colore digesto rubeo vel albo coloretur, qui color tendens ad meliora cum illo spiritu, quia subtiliatus est tot reiteratis distillationibus, elevatur: spiritus postea habet potentiam intrandi res imperfectas, & sic introducit colorem, qui postea jungitur illi aquæ tunc partim congelatæ, & sic implet poros ejus, & fixatur cum ea fixatione inseparabili. Congelatur enim omnis aqua calore si est sine spiritu, congelatur frigore si habet spiritum; sed qui scit congelare aquam calido, & spiritum cum ea jungere, certe rem inveniet millesies pretiosiorem auro & omni re. Efficiat igitur ut separetur spiritus ab aqua, ut putrescat, & appareat granum; postea rejectis fæcibus reducat spiritum ex alto in aquam, & faciat conjungere simul: Illa enim conjunctio generabit ramum dissimilem forma parentibus.

TRACTATUS SEXTUS.

De Secunda Materia, & putrefactione rerum.

DIximus de prima materia rerum, & quomodo nascuntur res ex Natura sine semine, hoc est, quomodo Natura ab

Elementis accipit materiam ex qua generat ſemen: Nunc verò de ſemine, & rebus generatis ex ſemine, ſermonem inſtituemus. Omnis res habens ſemen multiplicatur in eo, ſed abſque Naturæ auxilio non fit: ſemen enim nihil aliud eſt quàm aer congelatus in aliquo corpore, ſeu vapor humidus; & niſi hic reſolvatur calido etiam vapore, nullius eſt uſus. Sciant ergo inveſtigatores artis quid ſemen ſit, ne quærant rem quæ non eſt: & ſciant illud eſſe triplex, quod ex quatuor elementis productum eſt. Primum eſt MINERALE, de quo hoc loco ſermo eſt; alterum VEGETABILE; Tertium ANIMALE. MINERALE ſemen à Philoſophis cognoſcitur: VEGETABILE commune ac vulgare eſt, ut videmus in fructibus: ANIMALE ex imaginatione cognoſcitur. Vegetabile nobis oſtendit quomodo natura creat illud ex quatuor Elementis. Sciendum enim eſt quod hyems eſt putrefactionis cauſa, ſiquidem ſpiritus vitales in arboribus congelat: & quando hi calore Solis (in quo eſt vis magnetica omnis humiditatis attractiva) reſolvuntur; tunc calor naturæ, per motum excitatus, pellit ad circumferentiam vaporem aquæ ſubtilem, qui poros arboris aperit, & guttas ſtillare facit, ſemper purum ab impuro ſeparando. Præcedit tamen interdum purum impurum; purum ſtat & congelatur in flores, impurum abit in folia, groſſum & ſpiſſum in corticem: arbores cortex manet fixus, folia cadunt frigore vel calore, quando obſtruuntur pori ejus: flores congelantur in tali colore qualis eſt ipſi calor, & adferunt fructum & ſemen (veluti pomum in quo ſperma eſt, ex quo naſcitur arbor; ſed in illo ſpermate eſt ſemen vel granum intrinſecè, ex quo etiam abſque ſpermate naſcitur arbor; nam multiplicatio fit non in ſpermate, ſed in ſemine.) Sic oculariter videmus Naturam creare ex quatuor elementis ſemen, ne nos in hoc fruſtrà occuparemur; nam quod creatum eſt creatore non indiget, Hoc exempli loco lectorem admonuiſſe ſufficiat; ſed ad propoſitum Minerale redeo. Semen Minerale vel Metallorum creat Natura in viſceribus terræ: propterea non creditur tale ſemen eſſe in rerum Natura, quia inviſibile eſt. At non eſt mirum

quod

quod ignari dubitent, siquidem id quod præ oculis est non percipiatur ab illis; multò minùs istud quod invisibiliter absconditum est: sed verissimum est quod superius non est nisi ut istud quod est inferius, & vice versa id quod nascitur suprà, nascitur ex eodem fonte sicuti illud quod infrà in terræ visceribus. Et quam prærogativam vegetabilia præ metallis habent, ut DEUS illis semen inderet, & hæc immeritò excluderet? Nonne ejusdem dignitatis metalla apud DEUM cujus & arbores? Hoc pro certo statuatur, nihil sine semine crescere: ubi enim nullum est semen, res est mortua. Necesse est ergo ut, vel quatuor elementa creent semen metallorum, vel ea producant sine semine: si absque semine producuntur, tunc perfecta fieri non possunt; siquidem res omnes sine semine imperfecta est, ratione compositi: qui hanc indubitatæ veritati fidem non adhibet, non est dignus ut naturæ secreta scrutetur; nil enim in orbe nascitur quod semine destituatur. Semen metallorum verè & realiter ipsis est inditum; generatio autem ejus ita fit. Quatuor elementa in prima operatione naturæ stillant, per Archæum Naturæ, in terræ centrum vaporem aquæ ponderosum, qui est metallorum semen, & dicitur Mercurius propter ejus fluxibilitatem, & uniuscujusque rei conjunctionem, non propter essentiam, assimilatur sulphuri propter internum calorem; & post congelationem est humidum radicale. Et quamvis corpus metallorum ex Mercurio sit procreatum, quod de Mercurio Philosophorum intelligi debet, tamen hi non sunt audiendi qui putant Mercurium vulgi semen esse metallorum, & ita corpus loco seminis accipiunt: non considerantes quòd & dictus vulgi Mercurius suum in se habeat semen. Errores omnium horum è sequenti patebunt exemplo. Manifestum est quòd homines habeant semen in quo multiplicantur: Hominis corpus Mercurius est; sed semen occultum est in corpore, & ratione corporis quantitas in corpore exigua: qui igitur hominem generare vult, non Mercurius, qui corpus est, sed semen vapor aquæ congelatus accipiatur. Sic in regeneratione metallorum sinistrè proceditur à vulgaribus Chemicis: Corpora metallica

tallica solvunt, sive Mercurium, sive aurum, sive Saturnum, sive Lunam, & corrodunt illa aquis fortibus, & aliis rebus heterogeniis ad veram artem non requisitis; postea conjungunt: nescientes quòd ex corpore humano dissecto non generatur homo; quia corruptio corporis, & seminis destructio hoc pacto præcessit. Unaquæque res in mare & fœmina multiplicatur, ut in tractatu de duplici materia mentionem feci: Divisio sexus nil creat vel producit, sed debita illius conjunctio profert novam formam: Semina vel spermata ergo, non corpora, sunt accipienda: ℞. ergo marem vivum & fœminam vivam; hos conjunge simul ut inter se imaginentur sperma ad procreandum suæ Naturæ fructum. Primam etiam materiam nemo mortalium credat se facere posse: Prima materia hominis terra est, & nemo hominum ex illa hominem creare potest solus Deus hoc scit; at è materia secunda, quæ jam creata est, si in locum debitum posita fuerit, facile Natura operante generabitur id, cujus formæ semen est. Artifex hic nil facit nisi ut sciat subtile à spisso separare, & in vas imponere debitum. Nam hoc considerandum est, prout res incipitur ita finitur: ex uno fiunt duo, ex duobus unum, & non ulterius. Unus est Deus; ex hoc uno Deo filius est genitus: Unus dedit duo, duo unum dederunt Spiritum Sanctum ab utroque procedentem: sic factus est mundus, & sic erit finis ejus. Considera priora quatuor puncta exactissime: habes in illis Patrem, Patrem & filium, ultimò SS. habes quatuor Elementa: habes quatuor luminaria, duo Cœlestia, duo Centralia: Nil amplius est, fuit, & erit, quàm in hac figura patet; si deberem omnia mysteria hinc elicienda consignare, magnum oriretur volumen: Redeo ad propositum, & tibi dico verum, fili mi, non creatur ex uno unum, quia hoc solius Dei est proprium: sufficiat te posse ex duobus creare unum tibi utile. Scias ergo sperma multiplicativum esse materiam secundam, & non primam: Prima enim materia rerum non videtur, occulta est in natura, vel in Elementis; secunda verò interdum filiis doctrinæ apparet.

TRA-

TRACTATUS SEPTIMUS,

De virtute Secundæ materiæ.

SED ut faciliùs possis comprehendere qualis sit hæc secunda materia, virtutes ex quibus illam cognosces describam tibi. Ac primùm scias quòd Natura in tria Regna divisa est; Duo sunt Regna, quorum quodlibet per se stare potest, etsi alia duo non essent: est regnum Minerale, Vegetabile, & Animale. Minerale per se subsistere potest, etsi nullus hominum in mundo esset, nec arbor, vel verba. Vegetabile itidem, etiamsi nullum metallum, nec animal esset, per se stare potest: hæc duo sunt ex uno per unum creata. Tertium verò ex dictis duobus vitam habet, sine quibus esse non posset, & est nobilius ac præstantius quàm duo prædicta, sicuti etiam postremum est inter illa, & dominatur eis: quia semper in tertio virtus finitur, & in secundo multiplicatur. Viden in vegetabili Regno? Prima materia est Herba vel Arbor, quam tu creare nescis, Natura hoc solummodo facit: In hoc regno secunda materia est semen quod tu vides: in hoc multiplicatur, Herba vel Arbor. In Regno Animali prima materia est Bestia vel Homo, quem tu creare nescis: sed secundam materiam sperma tu nosti, in quo multiplicatur. In Regno minerali metallum ut creare nescis, & si gloriaris vanus es & mendax, Natura hoc fecit: & quamvis haberes primam materiam secundùm Philosophos, illud sal centrale, tamen sine auro multiplicare impossibile tibi foret: semen autem metallorum vegetabile filii tantùm doctrinæ noverunt. In vegetabilibus semen apparet extra, Renes digestiones ejus est aer calidus. In animalibus semen apparet intus & extrà, renes digestionis ejus sunt renes viri. Aqua in mineralibus semen est in centro cordis eorum & vita: Renes digestionis ejus est ignis. Vegeta-

Vegetabilis ſeminis receptaculum eſt terra: Animalis ſeminis receptaculum eſt matrix fœminæ: Aquæ, mineralis ſeminis, receptaculum eſt aer. Et ea ſunt ſeminum receptacula, quæ ſunt congelationes corporum: ea eſt digeſtio quæ ſolutio: ea putrefactio quæ deſtructio. Virtus autem cujuſque ſeminis eſt unicuique rei in ſuo Regno ſe conjungere, quia ſubtile eſt, & nihil aliud quàm aer, qui pinguedine in aqua congelatur: cognoſcitur ita, quia non miſcet ſe extra ſuum Regnum naturaliter alicui rei: non ſolvitur ſed congelatur, quia ſolutione non indiget, ſed congelatione. Neceſſe eſt ergo ut pori corporum aperiantur, ut emittatur ſperma in cujus centro ſemen jacet quod aer eſt: illud quando in matricem venit debitam, congelatur & congelat quod reperit purum, vel impurum puro mixtum. Quamdiu in corpore ſemen eſt vivit corpus, quando totum conſumitur corpus moritur, omnia autem corpora poſt emiſſionem ſeminis debilitantur. Experientia etiam teſtatur homines Veneri nimium indulgente debiliores fieri, ut arbores nimios fructus ferentes fieri poſtea ſteriles. Semen igitur, ut jam multoties repetitum eſt, res eſt inviſibilis, ſed ſperma eſt viſibile, & ferè eſt anima vivens, non invenitur in rebus mortuis: Elicitur dupliciter, ſuaviter & cum violentia. Sed, quia hîc de virtute ejus ſaltem ſermo eſt, dico quod nil ſine ſemine naſcatur, virtute ſeminis fiunt omnia: & ſciant artis filii in arboribus amputatis fruſtrà ſemen quæri, quod ſolummodo in viridibus reperitur.

TRA-

TRACTATUS OCTAVUS.

Quomodo per artem operatur natura in Semine.

OMNE femen per fe nullius momenti eft, fi non ponatur, vel ab arte, vel à Natura in matricem debitam. Et licet femen per fe nobilius fit omni creatura, tamen matrix ejus eft vita, quæ facit putrefcere fperma vel granum, & puri puncti congelationem caufatur, infuper calore corporis fui illud nutrit & crefcere facit: & hoc fit in omnibus fupradictis tribus naturæ regnis, & fit naturaliter, per menfes, annos, & tempora. Sagax verò ars illa eft, quæ in regno minerali & vegetabili aliquid abbreviare poteft, fed non in animali: in minerali folummodo perficit hoc quod natura non poteft, propter aerem crudum fua violentia implevit poros corporis cujufque, non in vifceribus, fed in fuperficie terræ, ut antea in præcedentibus capitulis dixi. Sed ut facilius intelligatur hoc, adhuc adjungere volui, quòd Elementa certanter inter fe projiciunt in centrum terræ, quafi in renes, femen fuum: centrum verò per motum emittit illud in matricem: matrices verò funt innumerabiles; quot loca tot matrices, una purior altera, & fic in infinitum ferè. Scias ergo quòd pura matrix purum dabit fœtum in fuo fimili: Exempli gratiâ, in animalibus funt matrices hominum, vaccarum, equorum, canum, &c. fic in minerali & vegetabili funt metalla, lapides, falia: nam falia in hifce duobus regnis funt confideranda, & loca eorum, fecundum magis vel minus.

TRACTATUS NONUS,

De Commixtione Metallorum, vel de eliciendo semine Metallico.

DIximus de Natura, de Arte, de corpore, & de spermate ac semine: jam ad praxin descendamus, quomodo videlicet metalla commisceri debeant. & qualis eorum sit inter se correspondentia. Scias ergo mulierem non discrepare à viro, ex eodem semine & in una matrice ambo nascuntur, nihil defuit præter digestionem, & ut matrix purior est in sanguine & sale: sic Luna ex eodem semine cum Sole, & eadem matrice: sed matrix magis habuit de aqua quàm de sanguine digesto, secundùm tempus Lunæ cœlestis. Ut verò eò faciliùs tibi imaginari possis quomodo metalla coëant, ut emittant & recipiant semen, intuere cœlum & planetarum sphæras: vides quòd Saturnus supremus sit, cui succedit Jupiter, huic Mars, postea Sol, quem sequitur Venus, hanc Mercurius, ultimo loco Luna statuitur. Considera jam quòd planetarum virtutes non ascendant, sed descendant: dedit hoc & ipsa experientia quòd ex Venere non fit Mars, sed ex Marte fit Venus, utpotè una sphæra inferior: sic etiam Jupiter facilè transmutatur in Mercurium, quia Jupiter secundus à Firmamento, & Mercurius secundus à terra: Saturnus primus à cœlo, Luna prima à terra: Sol miscet se omnibus, sed nunquam per inferiores melioratur. Non autem te lateat magnam esse correspondentiam inter Saturnum & Lunam; quorum in medio Sol constitutus est: sicuti inter Jovem & Mercurium, in quorum medio Sol etiam consistit: Eodem planè modo inter Martem & Venerem, qui duo Solem etiam habent intermedium. Noverunt Chemistæ ferrum in cuprum seu Venerem sine Sole mutare: noverunt etiam è Jove facere Mercurium: sunt & aliqui qui è Saturno conficiunt

ciunt

ciunt Lunam; sed si scirent his mutationibus Solis administrare naturam, certe rem omni thesauro invenirent pretiosiorem. Propterea dico non ignorandum esse quæ metalla invicem sint conjungenda, & quorum natura naturę correspondeat. Propterea unum datur metallum quod habet potentiam, alia cōsumendi, est n. fere ut aqua eorum, & fere mater: unica tantum res, humidum radicale, Solis videlicet & Lunæ, resistit ei, & melioratur per illud: sed, ut detegam, Chalybs vocatur. Si undecies coit aurum cum eo, emittit suum semen, & debilitatur fere ad mortem usque: cōcipit Chalybs, & generat filium patre clariorem; postea cum semen jam nati imponitur in suam matricem, purgat illam, & facit millesies aptiorem ad pariendum optimos fructus. Est & alius Chalybs qui assimilatur huic, per se à natura creatur, qui scit ex radiis solis (mirabili vi & virtute) elicere illud quod tot homines quæsierunt, & operis nostri principium est.

TRACTATUS X.

De Generatione Supernaturali filii Solis.

TRactavimus de rebus quas Natura creat, & quas DEUS creavit; ut scrutatores artis eò faciliùs possibilitatem naturæ intelligerent. Sed, ne diutiùs differam: modum ac artem conficiendi lapidis Philosophorum aggredior. Lapis Philosophorum seu tinctura nihil aliud est quàm Aurum in supremum gradum digestum: nam Aurum vulgi est sicuti herba sine semine, quando maturescit producit semen; sic aurum quando maturescit, dat semen seu tincturam. Sed quæret aliquis quare aurum vel aliud metallum non producat semen: ratio redditur talis, quia non potest esse maturum, propter aeris cruditatem non habet sufficientem calorem: & contingit in quibusdam locis ut reperiatur aurum purum

quod natura voluit perficere, sed impedita fuit ab aere crudo. Exempli gratiâ, videmus quod Pomorum Arantiorum arbores in Polonia crescant instar aliarum arborum; In Italia & alibi, ubi est illarum solum nativum, dant & ferunt fructus, quia sufficientem habent calorem; in his verò frigidioribus locis minimè, ubi enim maturescere deberent, desinunt, quia frigore opprimuntur; & sic nunquam à Natura hisce locis habentur earum fructus: sed si aliquando juvetur natura suaviter & cum ingenio, tunc ars jam perficit quod natura non potuisset. Idem planè in metallis accidit: Aurum potest dare fructum & semen, in quo se multiplicat, industriâ sagacis artificis, qui scit naturam promovere; sed si absque natura id velit tentare, errabit. Nam non solùm in hac arte, sed & in omni re, nihil possumus quàm Naturam juvare; & hoc non alio medio quàm igne seu calore. Sed cum hoc fieri non possit, siquidem in congelato corpore metallico non appareant spiritus, oportet ut prius solvatur corpus, & pori ejus aperiantur, quò natura operari possit. Qualis autem illa debeat esse solutio, hic lectorem admonitum velim, duplicem esse solutionem, licet multæ sint aliæ solutiones, at inutiles; una tantum est vera naturalis, secunda est violenta sub qua aliæ comprehenduntur omnes. Naturalis ejusmodi est, ut pori corporis aperiantur in aqua nostra, quo digestum emittatur semen, & matrici suæ imponatur: Aqua verò nostra, aqua est cœlestis, non madefaciens manus, non vulgi sed ferè pluvialis: Corpus est aurum quod semen dat: Luna nostra est (non argentum vulgi) quæ recipit semen auri. Regitur postea igne nostro continuo, per menses septem, & interdum decem, donec aqua nostra consumat tres, & relinquat unum; & hoc in duplo. Postea nutritur lacte terræ, vel pinguedine ejus quæ nascitur in uberibus terræ, & regitur vel conservatur à putrefactione sale Naturæ. Et sic generatur ille infans secundæ generationis.

Nunc à Theorica ad praxin accedamus.

TRA-

TRACTATUS XI.

De Praxi & confectione lapidis seu tincturæ per artem.

PER tot capita sparsa est oratio de rebus per exempla, ut eo faciliùs intelligatur praxis, quæ fieri debet naturam imitando in hunc modum.

℞. Terræ nostræ per XI. gradus XI. grana, auri nostri & non vulgaris granum I. Lunæ nostræ non vulgaris granum II. sed hoc admonitus sis, ne accipias aurum & argentum vulgi, nam hæc sunt mortua, accipe nostra quæ sunt viva: postea pone in ignem nostrum, & fiet inde liquor siccus; primum resolvetur terra in aquam quæ Mercurius Philosophorum dicitur, & alia aqua resolvet illa corpora Solis & Lunæ, & consumet ea ut non remaneat nisi pars decima cum una parte, & hoc erit humidum radicale metallicum. Postea ℞. aquam salis nitri de terra nostra, in qua est rivulus & unda viva si ad genuam foderis foveam, accipe igitur ex illa aquam, sed claram accipe, huic impone illud humidum radicale, & impone igni putrefactionis & generationis, non tali ut in prima operatione fecisti: rege omnia magno cum ingenio, donec colores appareant instar caudæ Pavonis, rege digerendo, nec te tædeat, donec cessent colores, & unus per totum appareat color viridis, & sic de cæteris: & quando videbis in fundo cineres bruni coloris, & aquam ferè rubram, aperito vas, madefacito pennam, inunge ferrum aliquod, si tingat habeto in promptu aquam, de qua postea erit sermo, & infunde tantum ejus aquæ quantum aeris intravit crudi, iterum coquito priori igne donec iterum tingat. Hucusque pervenit mea experientia, non plus possum, non plus inveni. Aqua verò illa debet esse menstruum mundi, ex sphæra Lunæ, toties rectificatum quod possit calcinare Solem: Hic tibi volui omnia detegere,

& si sensum meum interdum non syllabam intelliges, cuncta revelavi, præsertim in opere primo & secundo. De igne verò adhuc dicendum restat. Primus ignis seu primæ operationis est ignis unius gradus, continuus; qui materiam circumdat: secundus est ignis naturalis, qui materiam digerit & figit: dico tibi veritatem quod patefeci Ignis regimen, si naturam intelligis: de vase adhuc restat loquendum. Vas Naturæ esse debet, & sufficiunt duo: Primi operis vas rotundum fieri debet: In secundo verò paulò minus vitrum instar phiolæ vel ovi. Sed per omnia scito Naturæ ignem esse unicum, quicquid operatur diversum locorum distantia efficit, Vas item Naturæ unicum, sed nos propter abbreviationem binis utimur: materia una, sed ex duabus substantiis. Si igitur animum intendis ad res creandas, considera primum res creatas: has utpote obversantes oculis tuis si non potes assequi, multò minus res creandas quas producere cupis. Scito enim te nihil creare posse, quod solius Dei proprium est: sed res occultas in umbra latentes facere apparentes, & umbram ab illis tollere, hoc Philosopho intelligenti à Deo per naturam concessum est. Considera obsecro simplicem nubis aquam: Ecquis unquam crederet illam in se continere omnia quæ mundus habet, lapides duros, salia, aerem, terram ignem, cùm tamen simplex per se appareat aqua? Quid dicam de terra, quæ in se continet aquam, ignem, salia, aerem, & per se nuda terra videtur? O mirabilem naturam! quæ novit ex aqua in terra fructus producere mirabiles, & ex aere illis suppeditare vitam. Hæc omnia fiunt, & vulgarium hominum oculi ista non vident, sed oculi intellectus & imaginationis percipiunt, visu vero, verissimo: oculi enim sapientum naturam vident aliter quàm oculi communes. Exempli gratiâ, oculi vulgi vident Solem esse calidum, oculi verò Philosophorum è contra vident Solem potius esse frigidum; sed motus ejus calidos: Actus enim & effectus ejus per distantiam locorum deprehenduntur. Ignis naturæ unus & idem cum ipso est: sicuti enim Sol inter sphæras Planetarum centrum est, & ex hoc centro cœli deorsum calorem motu suo spargit, sic in centro terræ Sol terræ est,

eſt, qui motu ſuo perpetuo calorem vel radios ſurſum ad terræ ſuperficiem pellit. Is calor intrinſecus multò efficacior eſt hoc igne elementali, ſed temperatur terrena aqua, quæ de die in diem poros terræ penetrat illamque refrigerat: ſic Solem cœleſtem & ejus calorem temperat aer qui de die in diem circumvolat orbem: & niſi hoc eſſet, calore tali res omnes conſumerentur, nec quicquam naſceretur. Sicuti enim ignis ille inviſibilis ſeu calor centralis omnia conſumeret ſi non intercederet aqua, ſic Solis calor omnia deſtrueret ſine intermediante aere. Sed quomodo hæc Elementa inter ſe agant brevibus dicam. In centro terræ eſt Sol centralis, qui motu ſuo vel ſui firmamenti dat calorem magnum, qui extendit ſe uſque ad terræ ſuperficiem. Ille calor cauſatur aerem hunc in modum: Aeris matrix aqua eſt, quæ parit filios ſuæ naturæ, ſed diſſimiles, & multò ſubtiliores, nam ubi aquæ introitus eſt denegatus aer intrat: quando itaque ille calor centralis, qui perpetuus eſt, agit, facit diſtillare aquam & calefieri, & ſic illa aqua vi caloris vertitur in aerem, atque hoc pacto erumpit ad ſuperficiem terræ, quia ſe includi non patitur: ubi poſtea refrixit reſolvitur in aquam. In oppoſitis locis interim etiam fit ut non ſolùm aer, verum etiam aqua exeat, ſicuti apparet dum nigræ nubes violentia in aerem attolluntur: cujus rei tibi ſit hoc exemplum domeſticum. Facias in olla fervere aquam, videbis igne lento lentos vapores, & ventos: Igne vehementiori apparebunt nebulæ craſſiores. Eodem planè modo calor operatur centralis, ſubtilem aquam in aerem elevat, quod ſpiſſum eſt ex ſale vel pinguedine diſtribuit terræ, unde res variæ naſcuntur, reſiduum ſaxa & petræ fiunt. Poſſet aliquis objicere, ſi ita ſe res haberet, tunc continuò id fieri deberet, cum tamen ſæpe nullus ſentiatur ventus; Reſpondeo, ſi non violenter in vas diſtillatorium infunditur aqua non fit ventus, nam parum aquæ parvum excitat ventum: vides non ſemper fieri tonitrua, etiamſi pluvia ſit & ventus, ſed tantùm quando vi aeris aqua turbida fertur ad ſphæram ignis, nam ignis non patitur aquam. Habes ante oculos exemplum, dum in calidam fornacem effundis aquam frigidam, unde tonitrua

trua excitantur. Sed quare non uniformiter aqua intret in illa loca & cavitates, ratio est quòd multa sunt ejusmodi vasa & loca, pellit interdum una concavitas, ventis, aquam à se ad aliquot dies & menses, donec iterum fiat aquæ repercussio: ut videmus in mari, cujus fluctus aliquando multa milliaria agitantur, antequam repercussionem, ut regrediantur, offendant, sed ad rem nostram. Dico ignem vel calorem esse causam motus aeris, & vitam omnium rerum: & terra est horum omnium nutrix, vel receptaculum. Sed si non esset aqua quæ refrigerat terram & aerem nostrum, tunc terra exsiccaretur, propter has duas rationes, nimirum ob motus centralis & solis cœlestis calorem: nihilominus contingit hoc in aliquibus locis, quando pori terræ obstruuntur, ut humidum penetrare non possit, tunc per correspondentiam solis cœlestis & centralis (quia vim habent inter se magneticam) accenditur terra à Sole: sicque etiam aliquando cadet gravis orbita mundi. Fac igitur ut operatio talis in terra nostra sit: ut calor centralis aquam possit mutare in aerem, ut in planitiem mundi egrediatur, & residuum, ut dixi, per poros terræ spargat, & tunc in opposito aer vertetur in aquam multò subtiliorem quàm fuit prima: & hoc sic fiet, si seni nostro aurum & argentum deglutire dabis, ut ipse consumat illa, & tandem ille etiam moriturus comburatur, cineres ejus spargantur in aquam, coquito eam donec satis est, & habes medicinam curandi lepram. Hoc saltem animadverte, ne frigidum pro calido, vel calidum pro frigido accipias, naturas naturis misce, si aliquid est quod contrarium naturæ (siquidem una tibi est necessaria) separa illud, ut natura naturæ similis sit, hoc fac igne non manu, & scito si non sequeris naturam vana esse omnia: & hic tibi dixi per sanctum Deum quod pater filio debet: qui habet aures audiat, & qui habet sensus animum advertat.

TRA-

TRACTATUS XII.

De Lapide, & ejus virtute.

IN præcedentibus sufficienter dictum fuit de productione rerum naturalium, de Elementis, & de materia prima & materia secunda, de corporibus & seminibus, de usu & virtute eorum : Conscripsi etiam praxin conficiendi lapidem Philosophorum: de ejus verò virtute tantum quantum mihi natura concessit , & experientia patefecit, nunc revelabo. Sed, ut priùs adhuc summatim & brevibus verbis comprehendam omnium horum tractatuum argumentum , ut Deum timens lector mentem meam assequatur & sensum meum , ita se res habet. De veritate artis si quis dubitat, legat copiosa Philosophorum antiquissimorum ratione & Experientia verificata scripta , quibus ut fide dignis, in sua arte fides non deroganda est : qui verò illis fidem non adhibet, tunc contra principia negantem non esse disputandum novimus; Surdi enim & muti loqui non possunt. Quam enim prærogativam in hoc mundo res omnes haberent præ metallis? Cur hæc sola per denegationem seminis immeritò à summi Creatoris universali multiplicationis benedictione excludemus, quam sacræ literæ affirmant omnibus rebus creatis statim à condito mundo inditam & impertitam fuisse: si verò semen habent , quis tam fatuus est qui non credat in suo semine illa posse multiplicari ? In natura sua ars Chemiæ vera est, vera etiam natura, sed rarò verus artifex : Una natura, ars una, sed multi artifices. Quod autem natura creat res ex elementis, generat eas per velle Dei ex materia prima, quam solus Deus scit: natura creat res illasque multiplicat ex secunda materia quam Philosophi sciunt. Nil fit in mundo sine velle Dei & naturæ. Elementum enim quodlibet in sua sphæra est, sed unum absque altero esse non potest, unum ex alio vivit, & tamen conjuncta non conveniunt; sed aqua est omnium elementorum dignior , quia mater est omnium rerum : hanc supernatat spiritus ignis. Causante igne a-

qua fit materia prima, certatione videlicet ignis cum aqua; & sic generantur venti vel vapores apti ut congelentur cum terra, per aerem crudum qui ab initio separatus fuit ab illa. Et hoc fit sine cessatione, motu perpetuo; quia ignis sive calor non excitatur aliter nisi motu : quod facilè videre est apud fabrum ferrarium ferrum lima comminuentem, quod eatenus motu vehementiori incalescit ac si igne incanduisset. Motus ergo causat calorem, calor movet aquam, aquæ motus causat aerem omnium viventium vitam. Crescunt igitur res hunc in modum, ut supra dixi, ex aqua videlicet: nam ex illius vapore subtiliori, res subtiles, leves proveniunt; ex oleo verò ejusdem, graves & majoris pretii; ex sale autem res prioribus longè pulchriores. Quia autem Natura interdum impeditur ne res puras producere possit; siquidem vapor, pinguedo, sal maculantur, & miscent se terræ locis : propterea docuit nos experientia purum ab impuro separare. Ideo si velis ut natura melioretur in actu solve corpus quod vis, & illud quod naturæ accessit heterogeneum separa, purga, conjunge pura puris, cocta coctis, cruda crudis, secundum naturæ pondus non materiæ. Nam scito quod sal nitri centrale non accipit plus de terra nisi quantum opus habet, sive sit pura sive impura: Aquæ vero pinguedo aliter se habet, nam nunquam habetur pura; ars purgat illam per duplicem calorem, & denuo conjungit illam.

EPILOGUS SEU CONCLUSIO
horum duodecim tractatuum.

CONscripsi, amice lector, præcedentes duodecim Tractatus in gratiam filiorum artis, ut antequam manum adhiberent operi, naturæ operationem haberent cognitam, quomodo videlicet illa operando res producat; ne sine clavibus portam ingrederentur, & cribro aquam haurirent; frustra enim laborat ille qui sine cogni-

mâ

tione naturæ manus ad labores porrigit. In hac sanctâ & verissimâ scientiâ, in nocturnis versatur tenebris cui sol non lucet, in densa umbra est cui de nocte non apparet luna. Habet natura lumen proprium, quod nostris oculis non est pervium, umbra naturæ oculis nostris corpus est: sed si quem lumen naturæ irradiat, illi confestim nebula de oculis tollitur; & sine impedimento potest conspicere punctum magnetis nostri correspondentis utrique centro radiorum, solis videlicet & terræ: eo usque enim naturæ lumen penetrat & interna patefacit; cujus rei tale tibi sit exemplum. Induatur veste uniformi adolescens duodecim annorum & puella ejusdem ætatis; si juxta se locentur, nemo cognoscet quis masculus, quæ fæmella sit; oculi enim nostri penetrare non possunt, ideò decipit nos noster visus, & falsa pro veris accipit: sed cum vestibus sublatis denudantur, ut ita appareant quales natura eos formavit, facilè uterque in suo dignoscitur sexu. Similì planè modo noster intellectus facit umbræ naturæ umbram; Nam corpus nudum in homine est seminis naturæ umbra: sicuti igitur vestimentis tegitur corpus humanum, etiam tegitur corpore natura humana, quam sibi Deus reservavit tegendam & detegendam. Possem hîc prolixè & Philosophicè differere de hominis dignitate, creatione ejus, & generatione: Sed cùm ejusmodi non sint hujus loci; silentio prætereunda sunt: de vita ejus solummodo paucis agam. Creatus homo de terra, ex aere vivit: est enim in aere occultus vitæ cibus, quem nos rorem de nocte, de die aquam vocamus rarefactam, cujus spiritus invisibilis congelatus melior est quam terra universa. O sancta & admirabilis Natura quæ filios doctrinæ errare non permittis, sicuti in vita humana in dies demonstras! Porro in hisce duodecim Tractatibus tot rationes naturales in medium attuli, ut eo faciliùs cupiens & Deum timens lector intelligere possit ea omnia quæ oculis meis, Deo benedicente, vidi, manibus feci propriis sine ulla sophisticationis fraude: sine Lumine enim & cognitione naturæ impossibile est hanc assequi artem, nisi singulari revelatione divina alicui contingat,

vel per secretam amici demonstrationem. Res est vilis & pretiosissima, quam aliquoties descriptam nunc denuo repeto. ℞ aëris partes X. Auri vivi vel lunæ vivæ partem I; hæc omnia impone vasi tuo; coque aërem hunc in primis ut sit aqua, & postea non aqua: si hoc ignoras, & aërem coquere nescis, procul omni dubio errabis; siquidem hæc est veterum Philosophorum materia. Id enim accipere debes quod est, sed non videtur donec artifici placear; est aqua roris nostri, ex aqua extrahitur sal petræ Philosophorum, quo omnes res crescunt & nutriuntur: Matrix ejus est centrum solis vel lunæ tam cælestis quàm terrestris: & ut apertiùs dicam, Magnes est noster, quem in præcedentibus, chalybem esse dixi: Aer generat magnetem, magnes verò generat vel facit apparere aerem nostrum. Sanctè tibi veritatem hic manifestavi, roga Deum ut cœpta tua secundet: Et sic hoc loco habebis verissimam explicationem Hermetis asseverantis Patrem ejus esse solem, matrem verò lunam, & quòd ventus portaverit illum in ventre suo; nimirum sal Alkali, quod Philosophi Sal Armoniacum & vegetabile nominarunt, occultatum in ventre magnesiæ. Operatio ejus talis est, ut solvas congelatum aerem, in quo solves auri decimam partem; hoc sigilla & igne nostro labora, donec aer vertatur in pulveres; & apparebunt, habito mundi sale, colores varii. Descripsissem integrum processum in hisce Tractatibus; sed quia ille, unà cum multiplicatione, in Lullii & aliorum verorum Philosophorum libris sufficienter continetur; propterea satis mihi fuit tantum de materia primâ & secundâ tractare; quod candidè factum est, nec arbitreris ullum mortalium me luculentius illud præstitisse; siquidem id non è multis libris, sed ex mearum manuum labore & propria experientia feci. Si igitur vel non credis veritati, noli meum librum, sed te ipsum accusare; & crede Deum tibi hoc secretum nolle revelare; hunc igitur precibus fatiga, & multoties reiteratis lectionibus hunc libellum evolve, præsertim horum XII. Tractatuum Epilogum: considerando semper naturæ possibilitatem, & elementorum actiones, & quodnam sit in illis præcipuum, & præsertim in rarefactione aquæ vel aeris, ita enim creati sunt cœli & totus mundus: hoc

tibi

tibi ſicut Pater, filio ſignificare volui. Ne mireris quòd tot Tractatus ſcripſerim, non mea cauſa factum eſt; cum libris non egeam, ſed ut multos qui in vanis rebus laborant monerem ne fruſtrà ſumptus exponerent. Potuiſſent quidem omnia pauciſſimis comprehendi lineis, imò verbis; ſed per rationes & exempla volui te ad naturæ cognitionem deducere; ut ante omnia ſcires quid quærere deberes, an primam vel ſecundam materiam: Haberes etiam patefactam naturam, ejuſque lumen & umbram. Noli moveri quod aliquando contradictoria in meis Tractatibus, more Philoſophorum uſitato, tibi occurrant; opus habes illis ſi intelligis, non reperitur roſa ſine ſpinis. Perpende diligenter quod ſuprà dixi, quomodo videlicet quatuor elementa ſtillent in centrum terræ humidum radicale, & quomodo ſol terrenus centralis motu ſuo producat & ſublimet, illud ad terræ ſuperficiem. Dixi etiam ſolem cœleſtem habere correſpondentiam cum ſole centrali: nam ſol cœleſtis & luna peculiarem habent vim & virtutem ſtillandi per radios ſuos in terram: calor enim calori, ſal ſali facilè jungitur. Et ſicuti ſol centralis habet ſuum mare, & aquam crudam perceptibilem; ſic ſol cœleſtis habet etiam ſuum mare & aquam ſubtilem & imperceptibilem: In ſuperficie terræ radii radiis junguntur, & producunt flores, & omnia. Propterea quando pluvia fit, accipit ex aere illam vim vitæ, & conjungit illam cum ſale nitro terræ, (quia ſal nitri terræ eſt inſtar calcinati Tartari, ſua ſiccitate aerem ad ſe trahens; qui aer in eo reſolvitur in aquam: Talem vim attrahendi habet ille ſal nitri terræ, qui etiam aer fuit, & eſt conjunctus pinguedini terræ) & quo radii ſolares copioſius tunc feriunt, eò major ſalis nitri quantitas fit, & per conſequens major frumenti copia creſcit, & hoc de die in diem fit. Tantum de correſpondentia rerum inter ſe, & efficacia ſolis & lunæ & ſtellarum innuere volui ignorantibus; nam ſcientes non indigent hac inſtructione. Verſatur ſubjectum noſtrum toti mundo ob oculos & non cognoſcitur. O cœlum noſtrum! O aqua noſtra! & Mercurius noſter! O ſal nitri noſtrum in mari mundi verſans! O vegetabile noſtrum! O ſulphur noſtrum fixum & volatile! O caput mortuum, ſeu fæ-

ces maris nostri! Aqua manus non madefaciens, sine qua nemo mortalium vivere potest, & sine qua nil nascitur & generatur in toto orbe! Et hæc sunt aviculæ Hermetis epitheta, quæ nunquam quiescit; vilissima est, nemo eâ carere potest: & sic habes rem omni mundo pretiosiorem detectam, quam planè dico nil aliud esse quàm aquam nostram ponticam, quæ in sole & luna congelatur, & extrahitur è sole & luna, chalybe nostro, artificio Philosophico, miris modis, per prudentem artis filium. Consilium meum non erat propter rationes in præfatione commemoratas, hunc librum publicare; attamen vicit me de liberalibus & Philosophicis ingeniis promerendi cupiditas; ut iis qui me norunt animum ostenderem bonum; simul illis qui artem callent manifestarem me illis parem esse & socium, eorumque notitiam appetere. Non dubito multos bonæ conscientiæ & voluntatis homines illud donum Dei clanculum possidere; hi meo admoniti exemplo, & meis periculis cautiores & providentiores facti, Harpocratis sibi commendatum habeant silentium: quotiescunque enim me magnatibus detegere volui, semper aut in damnum, aut periculum mihi cessit. Hoc scripto me adeptis filiis Hermeticis patefacio, & ignorantes ac errantes instruo, ac in viam veram reduco. Credant scientiæ hæredes se nunquam habituros meliorem viam cui insistant quam quæ ipsis hîc demonstrata est; omnia enim aperte dixi: Extractionem saltem nostri salis Armoniaci vel Mercurii Philosophici ex aquâ nostrâ pontica, ejusque tantum usum non ita aperte revelavi, quia à magistro naturæ non habui ulteriorem loquendi licentiam; & hoc solus Deus revelare debet, qui novit hominum corda & animos, quem si diligenter oraveris, per reiteratam hujus libri lectionem poterit tibi intellectum tuum aperire. Vas, ut suprà dictum, unicum est à principio usque ad finem, vel ad summum duo sufficiunt vasa: ignis etiam continuus in utroque opere; quo nomine legant errantes Tractatum x. & xi. Si in terrâ materiâ operatus fueris nil efficies hanc tractant hi qui extra hoc unicum sal nostrum quod Mercurius est, laborant in herbis, ani-

animalibus, lapidibus, & mineris, excepto sole & luna nostra quæ obducta est sphæra Saturni. Et qui optatum desiderat finem, sciat conversionem elementorum, & lævia facere ponderosa, & Spiritus; tunc non laborabit in re extranea: ignis est regimen, quicquid fit igne fit; ut sufficienter in præcedentibus, & hîc conclusionis loco, satis dictum est. Vale lector benevole, & hisce per experientiam meam verificatis laboribus diu, ad nominis Divini gloriam, animæ tuæ salutem, proximique commodum, perfruere.

AD FILIOS VERITATIS.
PRÆFATIO IN ÆNIGMA Philosophicum.

IAm vobis, filii scientiæ, è scaturigine universalis fontis detexi omnia, ut nil sit amplius residuum. Nam in præcedentibus meis Tractatibus naturam per exempla sufficienter explicui: Theoriam & praxin quantum fas fuit manifestavi. Sed ne quis de Laconismo conqueri possit, quod aliquid omiserim, totam artem ænigmatice adhuc vobis describam, ut videatis quousque Dei ductu pervenerim. Infiniti sunt libri de hac arte tractantes, vix in ullo reperietis veritatem eatenus vobis patefactam: quod hanc ob causam præstare volui, quia cum multis philosophorum scripta se bene intelligere putantibus sermonem contuli; sed deprehendi illos eadem scripta longè subtilius explicare quam natura, quæ simplex est, requirebat: imo omnia mea dicta veridica, ipsis semper alta sapientibus videbantur nimium vilia & incredibilia. Aliquoties accidit ut quibusdam de verbo ad verbum artem insinuarem sed nequaquam assequi potuerunt, non credentes aquam in mari nostro esse, & tamen Philosophi videri volebant. Cum ergo verba mea oretenus dicta non potuerint intelligere, non timeo (ut alii Philosophi timuerunt) ut quis tam facilè concipere possit, Donum est, Dei dico. Verum quidem est, si in studio Chemico requireretur subtilis ingenii

ingenii perſpicacitas, & res ejuſmodi eſſet ut ab oculis vulgi poſſet conſpici; ſat is apta vidi illorum ingenia ad indaganda talia: ſed vobis dico ut ſitis ſimplices,& non nimium prudentes, donec arcanum inveneritis, quo habito neceſſario aderit prudentia, tunc vobis non dederit libros infinitos ſcribendi facilitas: quod longè facilius erit illi qui in centro eſt, & rem videt, quam huic qui in circumferentia ambulat,& nil præter auditum habet. Omnium rerum materiam ſecundam lucidiſſimè deſcriptam habetis: ſed hāc vobis commendo cautelam,quod ſi ad arcanum hoc pervenire volueritis,ſcitote quod in primis Deus orandus, poſtea proximus amandus ſit: denique nolite vobis res adeò ſubtiles imaginari, de quibus natura nil ſcit, ſed manete, manete inquam in via naturæ ſimplici; quia in ſimplicitate rem citius palpare, eandem in ſubtilitate videre poteritis: nolite in lectione meorum ſcriptorum ſemper inhærere ſyllabis, ſed legendo utique conſiderate naturam, & ejuſdem poſſibilitatem. Antequam vero ad opus vos accingatis, imaginemini diligenter quid quæratur, & quis ſit intentionis veſtræ ſcopus ac finis: nam multò melius eſt cerebro & imaginatione prius diſcere quam manu & ſumptibus. Et hoc vobis dico, quod opus eſt rem quærere aliquam,quæ occulta eſt, ex qua fit (miro modo) talis humiditas quæ aurum ſine violentia ſeu ſtrepitu ſolvit, imo ita ſuaviter & naturaliter ſicuti glacies aquæ calidæ beneficio liqueſcit: ſi hoc inveniſtis, habetis rem ex aqua aurum à natura productum eſt: & quamvi somnia metalla, & res omnes ex illa ortum habeant, nil tamen ita amicatus ei ſicut aurum; nam aliis rebus adhæret impuritas, auro autem nulla, propterea inſtar matris eſt ipſi. Et ſic finaliter concludo; ſi hiſce meis ſcriptis & admonitionibus cauti eſſe non vultis,habetote me, bene de vobis mereri cupientem excuſatum: feci fideliter quantum licuit, ſicuti bonæ conſcientiæ virum decet. Si quæritis quis ſim, Coſmopolita ſum: ſi me noſtis, & boni ac honeſti viri eſſe deſideratis, tacebitis: ſi me non noſtis nolite de me inquirere, nulli mortalium enim quandiu

quandiu vixero plus à me revelabitur quàm hoc publico scripto factum est. Credite mihi si non essem ejusmodi status ac conditionis homo sicut sum, nil mihi solitaria vita foret jucundius, vel cum Diogene sub dolio delitescere: video enim omnia quæ sunt vanitatem esse, fraudem & avaritiam invaluisse ubi omnia venalia sunt, & iniquitatem virtutem superasse: futuræ vitæ meliora præ oculis video, hisce gaudeo. Jam non miror, ut antea feci, cur Philosophi habita tali medicina non curarunt abbreviare dies suos; quia omni Philosopho ita est præ oculis vita sequens sicuti in speculo apparet tibi tua propria facies. Quod si tibi Deus dabit optatum finem, postea credes mihi, nec te revelabis mundo.

PARABOLA

Seu

AENIGMA PHILOSOPHICUM, CORO-
nidis & superadditamenti loco adjunctum.

EVENIT aliquando cùm per tot annos vitæ meæ navigarem à Polo Arctico ad Polum Antarcticum, ut singulari Dei nutu ejicerer ad littus magni cujusdam maris: & licet maris illius mundi aditus & proprietates optimè cognitas & perspectas haberem, nihilominus inscius fui an etiam in illis oris generaretur pisciculus ille Echeneis, quem tot magnæ & parvæ conditionis homines hactenus tam sollicite quæsierunt. Dum autem in littore Melosynas hinc inde natantes cum Nymphis conspicio, fessus etiam à præcedentibus laboribus, & cogitationibus variis gravatus, ab aquarum murmur somno corripior: & dum suaviter obdormisco, occurrit mihi in somnis visio mirabilis. Video è mari nostro venerandæ canitiei Senem Neptunum cum tridente egredientem, qui me post amicam salutationem in Insulam deducit amœnissimam. Hæc Insula pulcherrima versus Au-

strum sita erat, ac rebus omnibus ad hominis necessitatem, & ad ejusdem delitias spectantibus refertissima: Virgilii Campus Elysius vix cum illa potuisset comparari. Totum insulæ littus undique virentibus myrtis, cupressis ac Roremarino cinctum erat. Prata virentia variegatis floribus tecta, jucundissimo aspectu, suavissimè redolebant. Colles vineis, Oleis, & Cedris miro modo decorati erant. Nemora Arantiorum & Limoniorum arboribus referta. Viæ publicæ laurorum ac Granatorum arboribus, singulari artificio intertextis, utrinque consitæ gratissimam peregrinantibus præbebant umbram. Ut paucis dicam, quicquid in toto mundo est ibi videbatur. Inter ambulandum monstrabantur mihi à dicto Neptuno sub aliqua rupe latentes duæ illius insulæ mineræ, Auri & Chalybis. Non longè illinc deducor ad pratum, in quo peculiaris Hortus variis & spectatu dignissimis arboribus plantatus erat. Inter complures Arbores autem ostendit mihi septem Arbores nominibus insignitas; ac inter has duas præcipuas aliis eminentiores observavi, quarum una ferebat fructum instar Solis lucidissimi & fulgentissimi, & folia ejus erant instar Auri: Altera verò producebat albissimos Liliis candidiores fructus, & folia ejus erant sicut Argentum finum: Vocabantur autem hæ Arbores à Neptuno, una Solaris Arbor, & altera Lunaris. Et quamvis in hac insula omnia ad nutum essent, unicum tamen ipsi deerat: Aqua non habebatur nisi magna cum difficultate. Erant quidem multi qui partim tentabant illuc Aquam Fontis per canales deducere, partim etiam ex variis rebus eliciebant: sed frustraneus erat attentatus labor: quia illic locorum nullo poterat haberi medio; & si habebatur, inutilis tamen fuit & venenosa, nisi è radiis Solis vel Lunæ, quod pauci præstare potuerunt; & qui in hoc perficiendo fortunam habuit propitiam nunquam ultra decem partes potuit attrahere; erat enim ejusmodi Aqua mirabilis: & crede mihi quod oculis meis viderim, & palparim Aquæ illius niveum candorem; & dum illam aquam cotemplarer valde miratus sum. Interim fatigatus illa consideratione evanuit coram oculis meis Neptunus, & apparet mihi vir magnus, cujus fronti nomen Saturni erat inscriptum. Hic

accepto

accepto vaſe hauriebat Aquæ partes decem; & ſtatim de fructu Arboris Solaris accepit & impoſuit; & vidi fructum Arboris conſumi & reſolvi inſtar glaciei in Aqua calida. Quæſivi ex illo; Domine, video rem mirabilem, Aquam eſſe ferè ex nihilo; video fructus Arboris in illa adeò ſuavi calore conſumi, ad quid iſta? At ille mihi gratiosè reſpondit: Fili mi, verum eſt quòd res hæc eſt mirabilis; ſed ne mireris, ita enim oportet eſſe. Nam hæc Aqua eſt Aqua vitæ, habens potentiam fructus arboris hujus ita meliorare ut poſtea, non plantatione aut inſitione, ſed ſolo ſuo odore faciat ſibi cæteras ſex arbores uniformes. Inſuper hæc Aqua eſt huic fructui inſtar fœminæ; in re nulla poſſunt arboris hujus fructus putrefieri niſi in hac Aqua: Et licet fructus per ſe ſit mirabilis, & res pretioſa; attamen ſi in hac Aqua putreſcit, gignit ex hac putrefactione Salamandram in igne perſeverantem, cujus ſanguis omni Theſauro pretioſior eſt, habens facultatem ſex arbores, quas hîc vides, fertiles reddere, illarumque fructus melle dulciores proferre. At ego petii, Domine, quomodo fit iſtud? Dixi tibi Arboris Solaris fructus eſſe vivos, dulces; at ubi nunc unus ſaltem ex illo ſaturatur, quando in hac aqua coquitur; poſſunt poſtea mille ex eo ſaturari. Quæſivi porrò, Domine, coquitur igne forti, & quamdiu? At ille, Aqua iſta habet intrinſecum ignem, & ſi juvatur calore continuo, comburit tres partes corporis ſui cum hoc corpore fructus, & non remanebit niſi pars minutiſſima, quæ vix imaginari poteſt, ſed in ſumma virtute; coquitur ſagaci ingenio Magiſtri ſeptem menſibus primò, poſtea decem: Sed interea apparent res variæ, & ſemper in die quinaquageſimo plus vel minus. Adhuc interrogavi: Domine, nonne poteſt etiam in aliis aquis coqui hic fructus, vel additurne illi aliquid? Reſpondit: Non eſt niſi hæc una Aqua, quæ utilis eſt in hac regione vel inſula: nulla etiam alia Aqua poteſt penetrare poros hujus pomi niſi hæc: & ſcito Arborem Solarem etiam ex hac Aqua ortam, quæ ex radiis Solis vel Lunæ vi magnetis extracta eſt: Propterea inter ſe magnam habent concordiam: ſed ſi aliquid

peregrini ipsi adderetur non posset id præstare quod facit per se. Relinquenda igitur per se, nihilque ei addatur, nisi hoc pomum: Post decoctionem enim est fructus immortalis vitam habens & sanguinem, qui sanguis omnes arbores steriles facit portare fructus ejusdem Naturæ cum pomo. Rogavi ulterius: Domine, Hauriturne Aqua hæc alio modo, vel habeturne ubique? Et ille, In omni loco est, & nemo sine ea vivere potest, hauritur miris modis, sed ista est optima quæ extrahitur vi Chalybis nostri, qui invenitur in ventre ARIETIS. Dixi: Ad quid utilis? Respondit, Ante debitam coctionem est summum venenum; sed post coctionem convenientem summa est medicina, & dat viginti novem grana sanguinis; quodlibet autem granum octingentos sexaginta quatuor suppeditabit tibi fructus Arboris Solaris. Quæsivi; Nonne ulterius meliorari potest? Teste scriptura Philosophica, ait, primùm ad decem, postea ad centum, deinde ad mille, & decem millia &c. potest exaltari. Instabam; Domine mi, noveruntne multi istam Aquam, & habetne nomen proprium? Ille clamabat palàm, dicens. Pauci noverunt, sed omnes viderunt, & vident, & amant: habet nomina, sed multa & varia; at nomen proprium ejus est Aqua maris nostri, Aqua vitæ non madefaciens manus. Petii adhuc: Utunturne ea alii ad res alias? Utitur ea, ait, omnis creatura, sed invisibiliter. Nasciturne in ea aliquid? interrogavi: At ille: Ex ea fiunt res omnes in mundo, & in ea vivunt: sed in ea proprie nihil est, sed est res quæ se miscet omni rei. Quæsivi. Estne sine hoc Arboris fructu utilis? Ad hoc dixit: In hoc opere nequaquam; siquidem non nisi in solo hoc Arboris Solaris fructu melioratur. Incepi rogare, Domine quæso nomina mihi illam tam manifesto nomine ut nullum possim amplius habere dubium. At ille sublata voce clamavit, ut me è somno excitaret; ideò non ampliùs poteram quærere, nec ille ulteriùs mihi respondere voluit, nec ego tibi plura dicere possum. Contentus esto hisce, & crede quod non est possibile lucidius loqui: Nam si hæc non percipis, nunquam aliorum Philosophorum libros assequeris. Post Saturni insperatum ac subitaneum discessum novus me sopor invasit, & denuò mihi forma visibili apparet Neptunus:

nus: Præſentem in Hortis Heſperidum congratulatur felicitatem, monſtrando mihi ſpeculum, in quo totam Naturam detectam vidi: Poſt varios ultrò citroque commutatos ſermones gratias ipſi pro exhibitis beneficiis ago; quòd, ſuo videlicet ductu, non ſolum hunc amœniſſimum Hortum ingreſſus fuerim, verùm etiam in optatiſſimum Saturni colloquium venerim. Sed quia propter improviſum Saturni diſceſſum difficultates aliquæ quærendæ & inveſtigandæ adhuc reſtarent, rogavi enixè ut hac exoptata occaſione mihi ſcrupulum eximeret. His autem verbis illum compello, Domine, legi libros Philoſophorum affirmantium generationem omnem fieri per marem & fœminam, & tamen ſolum fructum arboris Solaris vidi in ſomniis Saturnum Mercurio noſtro imponere; credo etiam tibi ut Domino Maris hujus quòd iſta benè ſcias; reſponde quæſtioni meæ, quæſo? At ille, Verum eſt, fili; omnis generatio fit in mare & fœmina; ſed, propter diſtinctionem trium Naturæ regnorum, alio modo naſcitur Animal quadrupes, alio modo vermis: Licet enim vermes habeant oculos, viſum, auditum, & reliquos ſenſus, tamen per putrefactionem producuntur, & eorum locus vel terra, in qua putreſiunt fœmina eſt. Ita in opere Philoſophico mater eſt hujus rei repetita toties illa Aqua tua, & quicquid ex ea naſcitur, more vermium per putrefactionem naſcitur: Ideo Philoſophi Phœnicem & Salamandram crearunt. Si enim è duorum corporum conceptione fieret eſſet res morti obnoxia: at quia ſe tantum revivificat, deſtructo corpore priori, emicat aliud incorruptibile. Siquidem mors rerum nil aliud eſt quàm ſeparatio unius ab altero. Et in hac Phœnice ita fit, quòd ſe vita à corpore corruptibili per ſe ſeparat. Inſuper quæſivi: Domine mi, ſuntne diverſæ res rerum vel compoſitio in hoc opere? At ille: Unica res eſt, cui non miſcetur aliquid aliud præterquam Aqua Philoſophica tibi in ſomno aliquoties manifeſtata, quæ in decuplo eſſe debet ad unam corporis partem. Et firmiter ac indubitate credas, fili, quæ per ſomnia in hac inſula, pro more regionis, tibi à me & à Saturno fuerunt patefacta nullo modo eſſe ſomnia, ſed puriſſimam veritatem, quàm experientia unica rerum

Magiſtra tibi Dei aſſiſtentia detegere poterit. Ulterius quærentem ſine reſponſo poſt valedictionem diſcedens, me à ſomno excitatum in deſideratam Europæ regionem ſiſtit. Et ita tibi etiam, amice Lector, ſatis hactenus à me dictum ſufficiat. Vale

Soli Triuno Laus & Gloria.

DIALOGUS MERCURII, ALCHEMISTÆ ET NATURÆ.

IN illo tempore convenerunt Chemiſtæ, & conſilium fecerunt, quomodo Lapidem Philosophorum facere atque præparare deberent, & ſic per vota quilibet ſuam opinionẽ ut diceret conſtituerunt. Et cõcurſus ille fuit ſub die in prato quodam, die ſerena quadam. Et multi cõcordarunt Mercurium eſſe illius primam materiam, alii Sulphur, alii alia. Sed de Mercurio maxima illorũ fuit opinio, præſertim ex dictis Philoſophorum, quoniam illi pro vera materia prima habent, & etiam pro prima materia Metallorum: clamant enim Philoſophi: Noster Mercurius &c. Et cum ita inter ſe certarent laboribus variis, (quilibet enim illorum expectabat cum deſiderio & lætitia concluſionem) ſurrexit interim tempeſtas maxima cum procellis, nimbis, & vento inaudito, qui illam congregationem diſperſit in varias provincias, quemlibet ſeorſim ſine concluſione. Quilibet tamen illorum impreſſit ſibi qualis debebat eſſe illius diſputationis finis. Cœpit igitur quilibet labores ſuos ſicut prius, unus in hac, alter in alia re, quærentes Lapidem Philosophorum, & hoc fit hucuſque ſine ceſſatione. Unus verò illorum memor diſputationis, quod neceſſario in Mercurio quærendus ſit

dus sit Lapis Philosophorum, dixit ad se: Etiamsi non est facta conclusio: tamen in Mercurio laborabo, faciamque ego conclusionem facto lapide benedicto; erat enim homo, qui semper solebat loqui, sicut solent Alchemistæ. Cœpit igitur legere Libros Philosophorum, & incidit in Librum Alani, qui de Mercurio tractat, & sic factus est ille Alchemista Philosophus, sed sine conclusione. Et accepto Mercurio cœpit laborare; posuit illum in vitrum, & dedit ignem, Mercurius sicut solet, evaporavit. Alchemista miser nesciens naturam, uxorem suam verberavit dicens: nemo huc venire potuit præter te, Tu mihi accepisti Mercurium ex vitro. Uxor flendo se excusat: dicitque tacitè Marito: Facias tu merdam ex his. Accepit Alchemista Mercurium denuò, & iterum imposuit vasi, & ne uxor acciperet custodiebat illud. Sed Mercurius suo modo iterum evaporavit, Alchemista recordatus, quod materiam primam lapidis Philosophorum volatilem esse oporteat, gavisus est valde, sibi omnino persuadens non se jam posse falli, habita hac materia: cœpit jam audacter Mercurium tractare, didicit postea illum sublimare, calcinare miris modis, jam salibus, jam sulphure, jam metallis, jam mineris, jam sanguine, jam crinibus, jam aquis fortib᷉, jam herbis, urina, aceto, sed nihil potuit invenire ad propositum suum: nihil in orbe intactum reliquit, cum quo non tractasset bonum Mercurium. Et cum omnino nihil proficere posset, incidit in hoc dictum, *quod in sterquilinio invenitur*. Cœpit Mercurium cum stercoribus variis tractare, simul & seorsim: & cum ita fatigatus fuisset, & plenus cogitationum, obdormivit. Et in somnis apparuit illi visio: venit ad illum Vir senex qui salutavit illum & dixit: Amice quid tristaris? Respondit, Libenter vellem facere Lapidem Philosophorum. Tunc ille, Amice ex quibus vis facere Lapidem Philosophorum? *Alchemista.* Ex Mercurio Domine. *Senex.* Ex quali autem Mercurio? *Alchem.* Non est nisi unus Mercurius, *Sen.* Verum est unum esse Mercurium, sed variatum variis locis; una pars purior altera. *Alch.* O Domine, Ego illum scio purgare optimè aceto & sale, nitro & vitriolo,

Senex.

Senex. Dico tibi,hæc purgatio non est vera, nec Mercurius sic verus est: alium enim Mercurium habent Viri sapientes, aliamque ejus purgationem,& sic evanuit. Excitatus à somno Alchemista, cogitabat qualis esset illa visio, cogitabat qualis esse deberet ille Mercurius Philosophorum: nihil potuit excogitare aliud quàm hunc suum Mercurium vulgi. Sed tamen desiderabat ut cum illo sene longius loqui potuisset: laboravit tamen assidue, jam & in stercoribus animantium,& puerorum,postea & in suo proprio stercore laborare cæpit. Et quolibet die in locum ubi visionem vidit ibat, ut senem illum iterum alloqui posset: interdum simulabat somnum, clausis oculis jacebat expectando senem. Sed cum venire nollet putabat illum timere,neque credere quod dormiret, jurabat ergo dicens: Mi Domine Senex,noli timere, certe ego dormio; respice oculos si non credis: Et miser ille Alchemista,post tot labores & consumptionem bonorum suorum,jam & in delirium cadebat,semper de illo sene cogitando. Et ex illa fortissima imaginatione apparuit illi phantasma per somnum,in forma illius senis, & dixit illi: Noli desperare amice; Mercurius tuus bonus est,& Materia tua,sed si tibi non vult obedire, conjures illum,ne sit volatilis; Tamen & serpentes solent conjurari, quare & non Mercurius? & sic discedere voluit senex. At Alchemista ab illo petiit dicens: Domine expecta, & præ clamore excitatus est miser,tamen non sine magna consolatione. Accepit postea vas plenum Mercurio,& cœpit illum miris modis conjurare, sicut illum docuit somnium. Et recordatus est verborum senis, quod ita dixerit: ***Serpentes conjurantur***, & Mercurius pingitur cum serpentibus,cogitavit,certè sic debet conjurari sicut serpens.Et accepto vase cum Mercurio cæpit dicere: Ux ux, OSTAS &c. Et ubi debuit esse nomen serpentis; Mercurii posuit dicens. Et tu Mercurii nequissima bestia, &c. Ad quæ verba Mercurius cæpit ridere, & loqui ad Alchemistam dicens: Quid vis quod me turbas mi Domine Alchemista? *Alchem.* Oho, jam me vocas Dominum quando tibi vivum tango, jam tibi inveni frænum, expecta parum, mox meam cantilenam canes, & cœpit ad illum strenue loqui, quasi cum ira, Tu ne es ille

ille Mercurius Philosophorum? *Mercur.* (quasi timeret respondit:) Ego sum, mi Domine, Mercurius. *Alchem.* Quare ergo mihi obedire noluisti? nec te fixare potui? *Mercur.* O magnifice Domine, rogo parce mihi misero! nescivi enim quod sis tantus Philosophus. *Alchem.* Nonne hoc sentiebas ex meis laboribus, cùm ita philosophice tecum procedebam? *Mercur.* Ita est mi Domine magnifice, attamen occultare me volui, sed video miser quod me occultare non possum coram Domino meo magnifico. *Alchem.* Jam ergo nosti Philosophum? *Mercur.* Maximè mi Domine, video dominationem vestram magnificam Philosophum esse excellentissimum. *Alchem.* (Lætus in corde suo dicit,) Certè ego jam inveni quod quæsivi. Iterum ad Mercurium dicit voce terribili: Nunc Eja, ergo esto obediens, aliàs non benè tecum erit. *Mercur.* Libenter mi Domine, si tantum possim: nam jam debilis valde sum. *Alchem.* Quid jam te excusas? *Mercur.* Non, mi Domine, sed languesco. *Alchem.* Quid tibi nocet? *Mercur.* Alchemista mihi nocet. *Alchem.* Quid tu adhuc me rides? *Mercur.* O Domine non, de Alchemista loquor, tu autem Philosophus es. *Alchem.* O bene, bene, ita est. Sed quid fecit Alchemista? *Merc.* O mi Domine multa mala fecit mihi, nam commiscuit me miserum rebus mihi contrariis, unde non possum pervenire ad vires meas, & sum ferè mortuus; cruciatus enim sum usque ad mortem ferè. *Alchem.* O dignus es istis, quia es inobediens. *Mercur.* Nunquam inobediens fui alicui Philosopho, sed ex natura mihi est ridere stultos. *Alchem.* Et de me quid sentis? *Mercur.* O Domine, tu es Vir magnus, Philosophorum maximus, tua magnitudine excellis Hermetem. *Alchem.* Certè ita est, ego sum vir doctus, sed me nolo laudare ipse, sed & uxor mea dixit mihi quod ego sim valde doctus Philosophus, illa hoc cognominavit me. *Mercur.* Credo facile: nam tales oportet esse Philosophos, qui præ nimia prudentia & labore insaniant. *Alchem.* Age dicas mihi ergo quid faciam tecum? quomodo ex te faciam Lapidem Philosophorum? *Mercur.* O mi Domine Philosophe ego nescio. Tu es Philoso-

phus, ego servus Philosophorum, quod illi ex me facere volunt faciunt, ego illis in quantum possum obedio. *Alchem.* Tu mihi dicere debes quomodo tecum procedere debeo, & si ex te facere possum Lapidem Philosophicum. *Mercur.* Si scis facies, si verò nescis nihil facies: à me nihil addisces si prius nescis, mi Domine Philosophe. *Alchem.* Tu mecum ita loqueris, sicut cum aliquo simplici homine, fortasse ignoras quod ego apud magnos Principes laboravi, & apud illos Philosophus fui. *Mercur.* Facile credo mi Domine, nam ista optime scio, adhuc sordeo ex hujus laboris mixtura. *Alchem.* Dic ergo mihi. Tu es Mercurius Philosophorum? *Mercur.* Ego sum Mercurius, si autem sum Philosophorum te scire oportet. *Alchem.* Dic mihi solummodo si tu es verus Mercurius, vel si est alius. *Mercur.* Ego sum Mercurius, sed est & alius. Et sic evanuit Alchemista clamat & loquitur, sed nemo respondet illi. Et cogitans inter se dicit: Verè ego sum vir optimus, mecum locutus est Mercurius, certe me amat: & incœpit Mercurium sublimare, destillare, calcinare, turbizare, præcipitare, solvere miris modis & aquis variis, sed ut prius frustra conatus est, inaniter consumpsit sumptus & tempus. Quapropter tandem incipit maledicere Mercurio, & Naturam blasphemare quod creaverit illum. Natura verò cùm audivit ista, vocavit Mercurium ad se, & dixit illi: Quid tu fecisti huic? quid mihi maledicit propter te, & blasphemat me? cur non præstas quod debes? Sed Mercurius modestè se excusat. At Natura jubet ut sit obediens filiis doctrinæ quærentibus se: Mercurius promisit se id præstiturum, aitque: Mater Natura, sed stultis quis satisfaciet? Natura subridens discessit: Mercurius verò iratus Alchemistæ, etiam ad suum locum vadit. Post aliquot dies incidit in mentem Alchemistæ quod in laboribus suis aliquid omiserit: iterum ad Mercurium recurrit, & illum cum stercore porcino commiscere constituit. Sed Mercurius iratus quod illum sinistrè coram Natura Matre accusaverat, ad Alchemistam ait: Quid tu stulte ex me habere vis? cur me accusasti? *Alchem.* Tunc es ille quem ego desideravi videre? *Mercur.* Ego sum, sed nemo

me

me cœcus videre poteſt. *Alchem.* Ego non ſum cœcus. *Mercur.* Maximè cœcus es, nam teipſum non vides; quomodo ergo me videre debes? *Alchem.* O jam ſuperbus es, ego tecum modeſte loquor, & tu ita me contemnis: neſcis fortaſſe quod ego apud multos Principes laboraverim, & apud illos Philoſophus fuerim. *Mercur.* Ad Principum aulas ſtulti concurrunt, illic enim honorantur, & præ cæteris bene habent; fuiſti tu etiam apud aulam. *Alchem.* O tu es diabolus, & non bonus Mercurius, ſi tu ita vis loqui cum Philoſophis: nam & prius ita me ſeduxiſti. *Mercur.* Noſtine tu Philoſophos? *Alchem.* Ego ipſe ſum Philoſophus. *Mercur.* Ecce nobis Philoſophus (ſubridens dicit: & cœpit cum illo ulterius loqui, dicens) mi Philoſophe, dic ergo mihi quid quæris, & quid vis habere? facere quid cupis? *Alchem.* Lapidem Philoſophorum. *Mercur.* Ex qua igitur materia vis illum facere? *Alchem.* Ex Mercurio noſtro. *Mercur.* O mi Philoſophe, tunc ego diſcedam, quia non ſum veſter. *Alchem.* O tu es non niſi Diabolus, & vis me ſeducere. *Mercur.* Certe mi Philoſophe, tu mihi es Diabolus non ego tibi: nam tu peſſime me tractaſti more diabolico. *Alchem.* O quid audio. Certè hic eſt Diabolus: nam ego omnia ſecundum Philoſophorum ſcripta facio, & ſcio optimè laborare. *Mercur.* Optime ſcis: nam & magis facis quàm ſcis & legis: Philoſophi enim dixerunt naturam naturis miſcendam, & extra naturam nihil jubent; tu verò jam me cum omnibus ferè rebus ſordidiſſimis, & ſtercoribus miſces. *Alchem.* Ego nihil facio extra naturam: ſed ſemino ſemen in terram ſuam, ſicut Philoſophi dixerunt. *Mercur.* Seminas me in ſtercus, & tempore meſſis ego evaneſco, tu verò ſtercus metere ſoles. *Alch.* Tamen Philoſophi ſic ſcripſerunt, quod in ſterquilinio materia illorum quæri debeat. *Merc.* Verum eſt quod illi ſcripſerunt, & tu ad ſyllabam intelligis, & non eorum ſenſum & mentem. *Alch.* Nunc video quod tu es Mercurius fortaſſis; ſed non vis obedire mihi. Et cœpit illum iterum conjurare, dicens: ux, ux Sed Mercurius ridens reſpondit: Nihil proficies, mihi Amice. *Alch.* Non fruſtra de te dicunt quod mirabilis es, & inconſtans ac volatilis. *Merc.* Tu me dicis

esse inconstantem, hoc tibi sic solvo. Constans ego sum constanti artifici, fixus fixo animo: sed tu, & tui similes inconstantes sunt, vagantes ex una re in aliam, ex una materia in alteram. *Alchem.* Dic ergo mihi, si tu es ille Mercurius, de quo Philosophi scripserunt, quem cum sulphure & sale omnium rerum principium dixerunt, an verò alius quærendus; *Mercur.* Certè fructus ab arbore non procul cadit, sed ego meam gloriam non quæro: sum idem qui fui, sed anni mei diversi sunt. Ab initio juvenis fui tamdiu quamdiu fui solus, sed jam senior sum, sed idem qui fui ante. *Alchem.* Jam mihi places, quod jam senior sis: ego enim semper talem quæsivi qui sit maturior & fixior, ut eò facilius cum illo convenire possim. *Mercur.*. Frustrà me visitas senem, qui me non nosti in juventute. *Alchem.* Nonne ego te novi, qui te semper miris modis tractavi, ut tu ipse dixisti? & adhuc non desinam donec perficiam Lapidem Philosophorum. *Mercur.* O me miserum! quid sim facturus? qui fortasse iterum cum stercoribus miscebor, jam crucior denuo. O me miserum! rogo te ô Domine Philosophe, noli me tantum porcino stercori miscere: nam aliàs jam peribo, fœtore enim hoc cogor meam mutare formam. Et quid vis ut amplius faciam? nonne satis crucior à te? nonne obedio tibi? nonne misceo me rebus quibus tu vis? nonne sum sublimis? nonne præcipitatus? nonne Turbit? nonne Amalgama? nonne masça? quid jam magis à me cupis? meum corpus jam ita flagellatum est, jam sputatum, ut lapis mei possit misereri: ex me habes lac, ex me carnem, ex me sanguinem, ex me butyrum, ex me oleum, ex me aquam, & quod unquam metallorum aut mineralium id præstare possit quod ego solus? & non est misericordia mecum. O me miserum! *Alchem.* O ho non nocet tibi, tu es nequam, licet te quovis modo invertas, tu non mutas te, nisi formam tibi fingis, iterum semper redis in primam speciem tuam. *Mercur.* Ego facio sicut tu vis, si vis ut sim corpus, corpus sum: si vis ut sim pulvis, pulvis sum. Nescio quomodo me magis humiliare debeam quàm cùm pulvis & umbra fio. *Alchem.* Dic ergo mihi, quis tu

es in

tu es in centro tuo? & non te plus cruciabo. *Mercur.* Jam cogor tecum ex fundamento loqui. Si vis potes me intelligere: formam meam vides; de hoc tibi non est opus. Sed quod de centro meo interrogas, centrum meum est cor omnium fixissimum, immortale, & penetrans: in illo est requies Domini mei, ego verò ipse sum via & cursor, peregrinus & domesticus, fidelissimus sum omnibus meis sociis, non relinquo comitantes me; cum illis maneo, cum illis pereo. Sum corpus immortale: morior quidem cùm occidor, sed ad judicium coram sagace judice resurgo. *Alchem.* Ergo tu es Lapis Philosophorum? *Mercur.* Mater mea talis est, ex illa nascitur artificialiter unum aliquid, frater verò meus qui in arce habitat, in velle suo habet quod Philosophus vult. *Alchem.* Es ne tu senex? *Mercur.* Mater mea genuit me, sed ego senior sum matre. *Alchem.* Quis Diabolus te potest intelligere, cùm mihi ad propositum non respondeas? semper parabolas dicis. Dic mihi si tu es fontina de qua Bernardus Comes Trevisanus scripsit? *Mercur.* Fontina non sum, sed aqua sum, fontina me circumdedit. *Alchem.* Solviturne aurum in te cùm aqua sis? *Mercur.* Quidquid mecum est amo, sicut amicum; & quicquid mecum nascitur, huic nutrimentum do; & quicquid nudum est, alis meis tego. *Alchem.* Video ego, quod tecum non est loqui, ego alia quæro, tu alia dicis: si non vis bene respondere, certè jam tecum eo ad labores. *Mercur.* O Domine rogo te, esto mihi misericors; jam libenter dicam quod scio. *Alchem.* Dic ergo mihi, si tu times ignem? *Mercur.* Ego ipse ignis sum. *Alchem.* Et quare igitur ab igne fugis? *Mercur.* Spiritus meus cum spiritu ignis amant se, & quo potest comitatur unus alterum. *Alchem.* Et quorsum soles ire quando cum igne ascendis? *Mercur.* Scito, omnis peregrinus semper in patriam suam tendit, & quando illuc unde egressus est venit, requiescit, & semper redit sapientior quàm exit. *Alchemist.* Reverterisne iterum aliquando? *Mercur.* Revertor, sed in alia forma. *Alchem.* Non intelligo quid hoc est, neque de igne quidquam. *Mercur.* Si quis

ignem cordis mei novit, vidit ignem (calorem debitum) cibum meum esse: & quo diutius ignem spiritus cordis mei comedit pinquior erit, cujus mors postea vita omnium rerum est quæcunque in hoc regno sunt ubi ego sum. *Alchem.* Esne tu magnus? *Mercur.* Habes me in exemplum, ex mille guttulis unus ero, ex uno multa millia guttarum do: & sicut corpus meum est in oculis tuis, si mecum ludere scis, potes me dividere in tantum in quantum vis, iterum unus ero: quid igitur spiritus (cor meum) intrinsece, qui semper ex minutissima parte multa millia profert? *Alchem.* Et quomodo igitur tecum facere oportet, ut ita sis? *Mercur.* Ignis sum intus, ignis est mihi cibus, vita verò ignis aer est, sine aere ignis extinguitur; ignis prævalet aeri, propterea non quiesco, nec me crudus potest constringere aer: adde aerem aeri ut sint ambo unum & teneant pondus, cum igne calido conjunge, temporibus da ad custodiendum. *Alchem.* Quid postea erit? *Mercur.* Subtrahetur superfluum, residuum combures igne, in aquam pones, coques, postea coctum ægrotis in medicinam dabis. *Alchem.* Nihil mihi dicis ad meas quæstiones. Video ego, quod tu me tantum parabolis vis eludere. Uxor, affer stercus porcinum, ego istum Mercurium novis modis tractabo, donec mihi dicat quomodo Lapis Philosopicus sit faciendus ex illo. Mercurius auditis hisce, incipit lamentari super Alchemista, vaditque ad matrem Naturam: accusat ingratum laborantem. Natura filio Mercurio credit, qui verax est, ira commota ad Alchemistam venit, & illum vocat; heus tu ubi es? *Alchem.* Quis est qui me vocat? *Natura.* Quid tu stulte cum filio meo agis? cur illi facis tantam injuriam? cur illum crucias? qui tibi omne bonum facere vult, si tantum intelligere velles. *Alchem.* Quis Diabolus me increpat, tantum Virum & Philosophum? *Natura.* O stulte, plenum superbia stercus Philosophorum, novi ego Philosophos, & omnes Sapientes, quos amo, nam & illi me amant, & omnia mihi faciunt ad placitum: & quo ego non possum, illi me juvant. Vos autem Alchemistæ ex quorum ordine tu quoque unus es, absque meo scitu, & consensu; imò omnia

omnia contraria mihi facitis : proptèrea vobis etiam contrarium evenit. Putatis quod bene filios meos tractetis, sed nihil perficitis : & si rectè considerare velitis, non vos illos tractatis, sed illi vos tractant ; nam vos nihil ex illis facere potestis neque scitis, illi vero ex vobis, quando volunt, faciunt stultos. *Alchem.* Non est verum, ego etiam sum Philosophus, & scio laborare bene. Fui ego apud Principem non unum, & fui apud illos Philosophus, quod & uxor mea scit, etiam nunc habeo librum manuscriscriptum, qui erat aliquot centum annis in muro quodam occultus, jam certo sciam facere Lapidem Philosophorum, & etiam hisce diebus revelatum est mihi per somnium. O ego soleo vera somnia habere : Uxor tu scis. *Natura.* Facies sicut fecerunt alii tui collegæ, qui in principio omnia sciunt & scire se putant, in fine verò nihil. *Alchem.* Tamen alii ex te (si tu es vera Natura) solent facere. *Natura.* Verum est, sed solummodo hi me noverunt, qui pauci sunt. Qui me verò novit nòn cruciat filios meos, neque me impedit, sed mihi facit ad placitum, & augmentat bona mea, & filiorum meorum corpora sanat. *Alchem,* Tamen & ego sic facio. *Natura.* Tu mihi contraria omnia facis, & contra meam voluntatem cum filiis meis procedis ; ubi deberes revivificare, tu occidis : ubi figere, tu sublimas : ubi calcinare, tu distillas ; præsertim hunc mihi obedientissimum filium Mercurium, quem tot corrisivis aquis, tot venenosis rebus crucias. *Alchem.* Tunc ego sic procedam cum illo suaviter per digestionem solummodo. *Natura.* Bene est si scis sin minus, non illi, sed tibi nocebis ipse, & sumptibus tuis: nam idem est illi; ita cum stercore se miscet sicuti cum eodem gemma, semper bona est, & stercus illam non minuit, etiamsi in illud projiciatur, quando lavatur eadem est gemma quæ fuit antea. *Alchem.* Sed ego libenter scirem facere Lapidem Philosophicum. *Natura,* Ergo non sic filium meum tractato: scito enim quod ego multos filios & filias habeo, & adsum præsto quærentibus me, si sunt digni. *Alchem.* Dic ergo mihi, quis est iste Mercurius? *Natura.* Scito quod est mihi unus tantum talis filius, unus ex septem

est,

est, & primus est; ipse quoque omnia est, qui unus tantum erat; nihil est, & numerus ejus integer est; In illo sunt quatuor Elementa, qui tamen non est Elementum; Spiritus est, qui tamen corpus habet; Vir est, & tamen vices fœminæ agit; puer est, & viri arma gerit; animal est, & tamen alas avis habet? Venenum est, & tamen lepram curat; vita est, & tamen omnia occidit; Rex est, alter tamen possidet ejus regnum; fugit cum igne, & tamen ex illo paratur ignis; aqua est, & non madefacit; terra est, & tamen seminatur; aer est, & vivit aqua. *Alchem.* Jam video ego quod nihil scio, sed non audeo dicere: nam perderem bonam existimationem, & vicinus meus non impenderet amplius in me, si sciret quod ego nihil sciam: ego tamen dicam quod scio certè, aliàs nemo vel panem mihi daret: multi enim illorum sperant à me multa bona. *Natura.* Et si in longum pertrahes, quid postea erit? interim & vicini quilibet repetent suos sumptus à te. *Alchem.* Alam spe omnes quousque potero. *Natura.* Et tandem quid ultimo? *Alchem.* Tentabo tacitè varios labores: si succedat solvam; sin minus ibo in aliam provinciam, & hoc idem agam. *Natura.* Et postea quid erit? *Alchem.* Ha ha ha, sunt multæ provinciæ, multi quoque avari, quibus magnam copiam promittam auri, idque brevissimo tempore, & sic dies diem sequetur, interim aut Rex, aut asinus morietur, aut Ego. *Natura.* Laqueus meritò tales Philosophos manet: apage te, & finem tibi, & tali tuæ philosophiæ, mala cruce quàm ocyssimè imponè: hoc enim unico consilio nec mihi, nec proximo, nec tibi ipsi fraudi eris.

NOVI

NOVI LUMINIS CHEMICI
TRACTATUS ALTER
De
SULPHURE.

Authoris Anagramma
ANGELUS DOCE MIHI IUS.

PRÆFATIO.

CVm mihi non liceat, Lector benevole, apertius quàm alii veteres Philosophi scripserunt scribere; fortasse scriptis meis non eris contentus: Præsertim cũ tot Philosophorum libros alios præ manibus habeas: sed crede, nec mihi etiam libros conscribere opus est, quia ex illis nec commodum, nec vanam ostentationem quæro; ideo nec quis sum evulgare cupio. Ea quæ tua utilitati jam in publicum tradidi magis quàm satis esse mihi videbantur; reliqua ad Harmoniam, ubi de rebus naturalibus copiosè proposui, releganda destinavi: attamen hortatu amicorum & hunc tractatum de Sulphure conscribere debui; in quo an ad priora addere aliquid opus est nescio. Imò neque hic etiam, si tibi tot Philosophorum scripta non satisfaciunt, satisfaciet: Et maxime si tibi quotidiana operatio naturæ non satis exemplo est: nulla exempla juvabunt. Nam si ista quomodo natura operatur maturo judicio considerares, non opus haberes tot Philosophorum voluminibus: quoniam meo judicio melius est ab ipso magistro Natura quàm à discipulis discere. Satis in præfatione libelli XII. Tractatuum, tum & primo tractatu: ibidem habes quo in arte ista tot & tanti libri reperiuntur ut jam inquirentes magis impediant quàm juvent: & ita esse videtur quoniam scripta Philosopho-

rum ex tam parva schedula Hermetis in tam magnum labyrinthum maximè erroneum excreverunt, & in dies ad Eclipsim declinant: Et hoc non nisi ab invidis scientibus factum esse credo, cùm ignorans nesciat quid addi vel subtrahi debeat, nisi fortè authoris manus non bene legi possit. Si in aliqua scientia multum juvat aut nocet si unum verbum deest vel superat, illud maximè in ista. Ad exemplum: scriptum est in loco uno: Postea has aquas simul misceas, *alter addidit* non; *parum quidem addidit & nihilominus totum caput contrarium fecit. Studiosus tamen diligens sciat apem etiam ex venenosis herbis mel colligere; si enim ad possibilitatem naturæ lectionem dirigit, facile Sophismata superabit: & tamen legere non desinat, quia liber librum aperit. Sed ego ita intellexi, quod libri Geberi Philosophi, & quis scit si non & aliorum authorum? veneficiis maximis incantati sunt, ita ut nullo modo possint nec debeant intelligi nisi millesima lectione, & hoc ab ingenioso lectore; fatui planè ab illorum lectione excluduntur. Sunt quidem multi qui illum, sicuti & alios Autores, interpretantur; sed video explicationem esse difficiliorem textu: Meum consilium est ut in textu maneas, & quicquid legis, omnia ad possibilitatem naturæ applices; & quid sit natura in primis perquiras. Omnes quidem scribunt quod res est vilis, facilis, communis; & verum quidem est, sed adjungendum fuit, Scientibus. Sciens & inter stercora illam cognoscit, & ignorans etiam in auro illam esse non credit. Et hi omnes qui ejusmodi libros obscuros composuerunt, si artem nescirent, sed ex ejusmodi libris (qui quidem verissimi sunt) artem quærere deberent, illam difficilius invenerint, quàm moderni inquisitores inveniunt. Ego mea scripta laudare nolo, ille judicabit qui illa ad possibilitatem & cursum naturæ applicabit: & si ex meis scriptis, consiliis, & exemplis, operationem naturæ, & ministros ejus spiritus vitales aërem constringentes, tum & subjectum primæ materiæ, cognoscere non poterit, vix ex Raimundo Lullio intelliget: difficile enim est credere Spiritus habere tantam potentiam in ventre venti. Hanc sylvam ego transire coactus sum, & illam quoque multiplicare juvi, tali tamen modo quòd meæ plantæ veris filiis artis, & hujus S. Scientiæ studiosis per sylvam hanc transire volentibus, in signa & quasi lumen ac duces esse debeant; sunt enim meæ plantæ quasi spiritus corporales.*

porales. Iam enim ſecula præterierunt ubi confidentia amicorum floruit, & hæc ſcientia oretenus dabatur; jam non niſi à ſolius Altiſſimi Dei inſpiratione acquiritur: ideò non deſperet diligens ac Deum timens inquiſitor; Si illam quæret inveniet. Quoniam facilius à Deo quàm ab homine impetratur: ille enim eſt immenſæ miſericordiæ Deus, qui neſcit fidentem deſerere; apud illum non eſt reſpectus perſonarum; cor contritum & humiliatum non deſpiciet, qui & mei, ejus Creaturarum indigniſſimi, miſertus eſt; cujus potentiam, bonitatem, inexplicabilem miſericordiam, quam mihi oſtendere dignatus eſt, explanare non ſum ſufficiens: At ſi non alias grates dare poſſum, calamo ſaltem non deſinam temporibus porrigere iſta. Sis ergo bono animo, Lector candide, & tibi quoque hanc gratiam non denegabit: ſi in illo ſpem integram poſueris, illum adorabis & invocabis, ille tibi aperiet naturæ januam; ibi videbis quomodo natura ſimpliciſſimè operatur. Scias pro certo quod natura ſimpliciſſima eſt, nec delectatur niſi in ſimplicitate; & crede mihi, quicquid in natura nobilius eſt eò etiam & facilius, ac ſimplicius, quoniam omnis veritas ſimplex eſt: Deus altiſſimus conditor rerum nihil difficile poſuit in natura. Si igitur vis eſſe imitator naturæ, tibi ſuadeo ut in ſimplici via maneas naturæ, & omnia bona invenies. Quod ſi verò tibi nec mea ſcripta, nec conſilium placet, ad alios Authores ito: Propterea ego non magna volumina ſcribo ut in illis non multum expendas, citoque perlegere poſſis; ut tibi ſit ad alios Authores recurrendi tempus: & quærere non deſinas, pulſanti enim aperietur. Iam etiam illa tempora adveniunt, in quibus arcana multa naturæ revelabuntur: Iam illa Monarchia quarta Borealis incipere habet: Iam tempora appropinquant; mater ſcientiarum veniet; majora elucidabuntur quam in his tribus præteritis Monarchiis factum eſt. Qoniam hanc Monarchiam (ut veteres divinarunt) plantabit Deus per unum ex Principibus omnibus virtutibus ditatum, quem fortaſſè nobis jam tempora produxerunt. Habemus enim in hac parte boreali Principem Sapientiſſimum ac bellicoſiſſimum, quem nullus Monarcharum victoriis ſuperat, humanitate ac pietate nullus excellit. In hac Monarchia Boreali Deus omnium conditor rerum majora arcana ſine dubio in natura elucidabit quàm illis temporibus ubi aut Paganorum aut Tyrannorum Principum ſedes fuit. Sed has Mo-

narchias Philosophi non secundum potentiores, sed secundum Cardines mundi numerant: Inprimis Orientalem; postea Meridionalem; jam verò Occidentalem habent; & ultimam Septentrionalem in hac parte Boreali expectant: de quibus in harmonia dabitur. In hac Septentrionali attractiva polari Monarchia (ut Psalmista ait) Misericordia & veritas obviabunt sibi; pax & justitia osculabuntur; Veritas de terra orietur, & Justitia de cœlo prospiciet. Unum ovile, & unus pastor; (*Ioh.* 10.16.) *Scientia multa sine invidia: quod & ego cum desiderio expecto. Tu quoque, Candide Lector, Deum invoca, time, ama, meaq; scripta diligenter lege, & tibi certè divinare bona. Quod si Deo favente, natura operante, (cujus imitator sis) ad portum desideratum hujus Monarchiæ appuleris; tunc videbis & judicabis omnia me tibi bona & vera dixisse. Vale.*

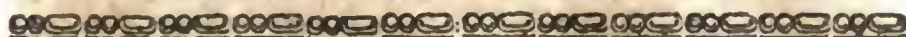

DE SULPHURE, SECUNDO PRINCIPIORUM.

SULPHUR non est postremum inter Principia, quoniam illud est pars Metalli; imò pars principalis Lapidis Philosophorum: & multi Sapientes varia & verissima de Sulphure reliquerunt, Imò ipse GEBER Summæ Perfectionis libr. 1. cap. 28. dicit: *Per Deum Altissimum ipsum illuminat omne corpus; quoniam est lumen à lumine, & tinctura.* Nos autem antequam de illo simus tractaturi, visum est nobis Primò originem Principiorum describere; præsertim cum Sulphur pro principali Principiorum antiquitùs habitum sit. Unde autem Principia oriuntur pauci hucusque ostenderunt; & difficile est judicare de aliquo Principiorum, sicut & de quavis alia re, cujus origo & generatio ignoratur: quid enim de colore cæcus? Quod igitur antecessores nostri omiserunt, id nos in hoc Tractatu adimplere proposuimus.

Sunt

Sunt autem principia rerum, præsertim Metallorum, secundùm antiquos Philosophos Duo, Sulphur & Mercurius: Secundùm Neotericos verò tria, Sal, Sulphur & Mercurius. Origo autem horum Principiorum sunt quatuor Elementa; de quorum etiam origine nobis imprimis incipiendum est. Sciant ergo Studiosi hujus S. Scientiæ quatuor Elementa esse, & quodlibet horum quatuor habere in suo centro aliud Elementum à quo elementatur; & hæc sunt quatuor Statuæ Mundi, ex Chao in Creatione Mundi à Divina Sapientia separatæ, quæ hanc machinam Mundi per suum actum contrarium in æqualitate & proportione tenent, ac virtutum cœlestium inclinatione omnes res infra & super terram producunt; de quibus suo loco: hic ad propositum, primò de propinquiori Elemento Terræ.

DE ELEMENTO TERRÆ.

TERRA est Elementum satis dignum in sua qualitate & dignitate: In hoc Elemento alia tria, & præcipuè Ignis, requiescunt. Est Elementum præstantissimum ad celandum & manifestandum ea quæ sibi concredita sunt: grossum est & porosum, grave respectu suæ parvitatis, sed leve respectu suæ naturæ: est etiam Centrum Mundi, tum & aliorum Elementorum: Per ejus Centrum transit Axis Mundi utriusque Poli. Est porosum, ut diximus, sicut spongia quæ nihil ex se profert; Sed quicquid alia tria in illud stillant & projiciunt, omnia recepit, servanda servat, manifestanda manifestat. Nihil, ut diximus, ex se profert, sed est receptaculum aliorum, & est in quo omne productum manet, ac per calorem motivum in illo putrefit, ac per eundem, separato puro ab impuro, multiplicatur: quod grave est in illo occultatur, & leve pellit calor in ejus superficiem. Est omnis seminis & commistionis nutrix & matrix: nihil quidem aliud præstare potest quàm tueri semen & compositum ad maturitatem usque. Est frigidum siccum, temperatur aqua;

extra visibile, fixum; intus verò invisibile & volatile. Virgo est ex Creatione distillationis Mundi relictum caput mortuum, quod aliquando voluntate divina calcinandum erit, post extractionem sui humidi, ut ex illo nova Crystallina creari possit terra. Divisum est etiam hoc Elementum in partem puram & impuram: Pura utitur aqua ad res producendas, impura verò in suo globo manet. Est hoc Elementum occultatio & domicilium omnis thesauri. In Centro ejus est Ignis Gehennalis, continens hanc machinam Mundi in suo esse; & hoc per expressionem aquæ in aera. Ignis ille per primum Mobile atque per influentias stellarum causatur & accenditur: huic obviat calor solaris aere temperatus, ad maturandum & adtrahendum ea quæ jam concepta sunt in suo Centro. Propterea Terra participat cum igne, & est ejus intrinsecum, nec purificatur nisi Igne: & sic quodlibet Elementum suo intrinseco purificatur. Intrinsecum autem Terræ, seu Centrum, est summa puritas mixta Igne ubi nihil quiescere potest: est enim quasi locus vacuus, in quem alia Elementa suos actus projiciunt, ut in Libello XII. Tractatuum dictum est. Et hæc de Elemento Terræ, quam Spongiam esse diximus & aliorum receptaculum, quòd ad nostrum propositum sufficit.

DE ELEMENTO AQUÆ.

AQUA est Elementum gravissimum; plenum unctuosi phlegmatis; & est Elementum dignius in sua qualitate, extrà volatile, intus verò fixum, frigidum & humidum est; temperatur aere: est sperma Mundi in quo semen omnium rerum conservatur: est custos seminis cujuslibet rei. Sciendum tamen est quòd aliud est semen & aliud sperma: Spermatis receptaculum Terra est, seminis verò receptaculum Aqua. Quicquid in aquam stillat aer, causante igne, hoc aqua porrigit terræ. Caret interdum Sperma sufficienti semine, ex defectu caloris digerentis illud; Sperma enim semper est in co-

in copia expectans semen quod ex imaginatione ignis per aeris motum portat in matricem : & interdum deficiente semine intrat sperma ; sed exit iterum absque fructu : de quibus aliquando in tertio Principiorum, SALIS, Tractatu latius. Accidit sepissimè in Natura quod Sperma cum sufficienti semine matricem intrat ; sed matrix indisposita, repleta peccantibus sulphuribus aut phlegmatibus, non concipit, nec fit hoc quod debuit. In hoc Elemento etiam nihil propriè est, nisi ut in Spermate esse solet : delectatur maximè motu proprio qui fit per aerem, & est miscibile rebus propter superficiale corpus volatile. Est, ut diximus, receptaculum universalis seminis: facilè in illo terra purificatur & resolvitur ; & aer in illo congelatur, ac conjungitur illi in profundo. Menstruum Mundi est, quod aerem penetrando, virtute caloris, trahit secum vaporem calidum, qui causat generationem naturalem earum rerum quibus terra impraegnata est sicut matrix ; & quando matrix debitam portionem seminis accepit, sit quid sit jam progreditur, naturaque operatur sine intermissione usque ad finem ; residuum verò humidum seu Sperma, cadit ad latus, agente calore in terram putrefit (illud ad latus rejectum) & ex illo postea generantur res aliæ, interdum variæ bestiolæ ac vermiculi. Posset quidem sagacis ingenii artifex in hoc Elemento, sicut ex spermate, varia videre Naturæ miracula ; sed opus esset illud Sperma accipere in quo est jam imaginatum semen astrale certi ponderis. Quia Natura facit & producit ex prima putrefactione res puras, sed ex secunda putrefactione multò puriores, ac multò digniores, & nobiliores, ut habes exemplum in ligno vegetabili, ubi in prima compositione Natura facit lignum, quando autem illud post maturitatem corrumpitur, putrefit & generantur ex illo vermes & aliæ bestiolæ vitam & visum habentes : Manifestum autem est quod sensibile semper dignius est vegetabili ; nam ad sensibilium organa multò subtilior ac purior materia requiritur : Sed ad propositum.

Hoc Elementum est menstruum Mundi, & trifariam divisum dicimus ; Nempe purum, purius, ac purissimum. Ex ejus purissima substantia cœli creati sunt, purius etiam in aera resolutum est, purum

purum autem simplex & grossum in sua sphæra remansit, & ordinatione Divina, Natura operante, custodit omnem rem subtilem. Unum globum cum Terra efficit: habet etiam suum centrum in corde maris: unam axim polarem cum Terra habet, per quam omnes cursus & fontes aquarum exeunt, quæ postea in magna flumina excrescunt. Per ejusmodi egressiones aquarum Terra conservatur à combustione, & cum hac humectatione deportatur semen universale per poros universæ terræ, quod motus & calor faciunt. Manifestum autem est quod omnes cursus aquarum in cor maris revertuntur; sed quò postea perveniunt non omnibus constat: sunt enim aliqui qui credunt omnia flumina, aquas & scaturigines, quæ cursum suum in mare habent, ex astris generari, qui cùm aliam rationem cur illis mare non excrescit nesciunt, dicunt in corde maris has aquas consumi. Sed hoc in Natura locum non habet, sicut de pluviis ostendimus. Astra quidem causant sed non generant; cùm nihil generetur nisi in suo simili ejusdem speciei: astra verò sunt ex igne & aere: quomodo igitur generabunt aquas? Et si hoc ita esset quòd quædam stellæ aquas generarent, tunc necessariò & aliæ terram generarent, tum & aliæ alia Elementa: quoniam hæc Machina Mundi quatuor Elementis ita detinetur, ut unum aliud minima etiam particula non excedat, sed in æquilibrio virtutibus certent; aliàs si unum aliud excederet, ruina sequeretur. Attamen maneat qui vult in sua opinione, nobis ita in lumine Naturæ datum est quòd istis quatuor Elementis, eorum qualitate à summo Creatore proportionata, hæc machina Mundi conservatur, & unum aliud in sua operatione non excedit. Sed aquæ super fundamentis terræ, tanquam in dolio aliquo ab aeris motu continentur, & versus Polum Arcticum ab eo constringuntur, quia non datur vacuum in mundo: hac de causa est in centro terræ ignis gehennalis caliditatis, quem Archæus naturæ gubernat.

Nam in principio Creationis mundi DEUS Opt. Max. ex illo confuso Chao imprimis quintam essentiam Elementorum exaltavit & facta est plus ultra: postea ignis purissimam substantiam ad locandam

locandam SS. Majeſtatem ſuam ſuper omnia elevavit, ac in ſuis terminis poſuit & firmavit. In centro Chai (voluntate immenſæ ſapientiæ divinæ) accenſus eſt ignis ille, qui poſtea illas aquas puriſſimas diſtillavit: Sed quia jam ignis ille puriſſimus firmamentum cum throno Dei altiſſimi obtinuit, aquæ ſub illo igne condenſatæ ſunt: & ut fortius firmarentur ignis jam groſſior priore diſtillavit, (cauſante ſemper illo igne centrali) qui in Sphæram ignis ſub aquis remanſit: & ſic aquæ inter duos ignes in cœlos congelatæ & compreſſæ ſunt. Sed ignis ille Centralis non ceſſavit, ſed diſtillando etiam alias minus puriores in aerem reſolvit, qui etiam ſub Sphæra ignis in Sphæram propriam remanſit, & ab ignis Elemento tanquam à fortiſſimo fundamento circumdatur; & ſicut aquæ cœlorum non poſſunt transgredi ignem illum supercœleſtem, ita ignis elementum non poteſt tranſgredi aquas cœlorum, nec etiam aer poteſt tranſgredi & exaltari ſuper ignis elementum. Aqua verò cum terra in unum globum remanſit, quoniam non habet locum in aere, excepta illa parte quam ignis in aerem reſolvit propter fortificationem quotidianam hujus machinæ mundi. Si enim fuiſſet vacuum in aere, tunc aquæ omnes diſtillaſſent & in aerem reſolutæ fuiſſent: ſed jam aeris Sphæra plena eſt, quæ ſemper ex aquis per continuum calorem centralem diſtillando adimpletur, ita ut cætera aquæ ab aeris compreſſione circa terram volvantur, & cum terra mundi centrum teneant. Et hæc operatio fit de die in diem; & ſic etiam hic mundus de die in diem fortificatur, & incorruptus manſurus eſt naturaliter, excepta Altiſſimi conditoris abſoluta voluntate. Quia ille ignis centralis non ceſſabit motu univerſali & influentia cœleſtium virtutum accendi, ac aquas calefacere; nec aquæ ceſſabunt reſolvi in aerem; nec aer ceſſabit comprimere reſiduum aquarum cum terra, ac ita in centro continere ut non poſſint moveri ex ſuo centro: & ſic naturaliter hic mundus à ſumma ſapientia divina factus eſt & continetur; & ſic ad exemplum hujus omnia in mundo naturaliter fieri neceſſe eſt. Hanc creationem hujus machinæ mundi voluimus tibi elucidare propterea ea ut ſcias quod quatuor elementa habent

ſymphatiam naturalem cum ſuperioribus, quia ex uno chao eadem ſunt: ſed à ſuperioribus gubernantur ſicut à dignioribus; inde & in hunc locum ſublunarem hæc obedientia devenit. Sed ſcias iſta omnia à Philoſopho naturaliter inventa eſſe, ut ſuo loco declarabitur.

Nunc ad propoſitum de aquarum curſibus, fluxuque & refluxu maris, quomodo per axem polarem ab uno polo ad alium feruntur. Duo ſunt Poli, unus Arcticus in parte ſuperiori Septentrionali, alter verò Antarcticus ſub terra in parte meridionali. Polus Arcticus habet vim magneticam attrahendi; Polus verò Antarcticus habet vim magneticam expellendi, quod nobis natura in magnete exemplum oſtendit. Trahit igitur polus Arcticus aquas, per axem, quæ cum intraverunt iterum per Poli Antarctici axem erumpunt: & quia aer non permittit inæqualitatem, coguntur iterum ad Polum Arcticum, centrum ſuum, reverti & ita continuè curſum ſuum obſervare. In quo curſu à Polo Arctico ad Polum Antarcticum per medium ſeu axem mundi, per poros terræ diffunduntur, & ſic ſecundum majus & minus ſcaturigines oriuntur; & poſtea in flumina excreſcunt congredientes, ac iterum illuc unde egreſſæ ſunt, revertuntur; & hoc motu univerſali inceſſabiliter fit. Has aquas aliqui, ut diximus, ignorantes motum univerſalem & polorum operationes, in corde maris conſumi & ab aſtris generari dicunt, quæ nihil materiale producunt nec generant, niſi quod virtutes imprimunt & ſpirituales influentias, quæ tamen non dant pondus. Aquæ igitur non generantur, ſed ex centro maris per poros terræ in univerſum mundum eas egredi ſcito. Ex iſtis fundamentis naturalibus Philoſophi invenerunt varia inſtrumenta, ac ductus aquarum, & fontanas, cum ſciatur naturaliter aquas non altius aſcendi poſſe niſi ut egrediuntur; & niſi ita eſſet in natura ars nequaquam potuiſſet, quia ars imitatur naturam; & quod in natura non eſt per artem non ſuccedit; aqua enim ut diximus non altius aſcendit niſi ut aſſumitur: Exemplum habes illud inſtrumentum quo vinum ex dolio evocatur. Concluſivè igitur ſcias non ex aſtris ſcaturigines generari, & omnes exitus aquarum,

ſed

ſed ex Centro maris quo iterum recurrunt, ac ſi motum continuum obſervant. Si enim hoc non eſſet, nihil omninò neque in terra ſuper terram generaretur, imò ruina mundi ſequeretur. Verum ne objiciatur quod in mari omnes aquæ ſalſæ ſunt & aquæ ſcaturiginum dulces: rationem eſſe ſcito, quod aqua illa per poros terræ diſtillatur, & multa milliaria per anguſta loca ac per arenas tranſiens, amiſſa ſalſedine, dulcoratur: ad cujus exemplum Ciſternæ inventæ ſunt. Sunt etiam in aliquibus locis pori & meatus majores & largiores per quos ſalſa aqua erumpit, unde poſtea is fodinæ & fontanæ habentur, ut Hallæ in Germania; in aliquibus etiam locis calido conſtringuntur & ſal in arenis relinquitur, aqua verò in alios poros ſudat, ut in Polonia Wieliciæ & Bochniæ. Sic etiam cum aquæ per loca calida ſulphurea continuo ardentia tranſeunt incaleſcunt, unde Thermæ oriuntur: ſunt enim in viſceribus terræ loca in quibus natura mineram ſulphuream diſtillat ſeparatque, ubi ab igne centrali illa accenditur: Per hæc loca ardentia aqua currens ſecundum propinguitatem & remotionem magis minusve incaleſcit, & ſic in ſuperficiem terræ erumpit, ac ſulphuris ſaporem retinet, ſicut omne juſculum à ſua decoctione carnium. Eodem modo fit cum aqua per loca mineralia, ſive cuprea, ſive aluminoſa, tranſiens eorum ſaporem acquirit. Talis igitur eſt diſtillator conditor omnium rerum, in cujus manu hoc diſtillatorium eſt, ad cujus exemplum diſtillationes omnes à Philoſophis inventæ ſunt, quod ipſemet altiſſimus Deus ac miſericors, abſque dubio, hominibus inſpiravit: qui poterit, quando erit ſancta ejus voluntas, aut ignem centralem extinguere, aut vas fugere, & erit omnium finis. Sed cùm ejus bonitas in melius tendat, exaltabit aliquando SS. Majeſtatem ſuam, & ignem illum omnium puriſſimum qui aquis cœlorum in firmamentum eſt, altius extollet, dabitque gradum fortiorem igni Centrali, ut omnes aquæ in aere eleventur, & calcinabitur terra: & itagnis, conſumpto omni impuro, reddet ſubtiles, circulatas in aere aquas purificatæ terræ, atque ſic multo nobiliorem mundum (ſi alias licet philoſophari) efficiet.

 Sciant

Sciant ergo omnes hujus artis inquisitores quod terra & aqua unum globum habent,& omnia simul faciunt, quia sunt Elementa tangibilia,in quibus alia duo occulta operantur. Ignis conservat terram ne submergatur,vel dissolvatur: aer conservat ignem ne extinguatur: aqua conservat terram ne comburatur. Hæc ad propositum nostrum visum est nobis utile describere, ut studiosi sciant in quibus fundamenta Elementorum consistant, & quomodo Philosophi eorum actus contrarios observaverunt, ignem cum terra aerem cum aqua copulantes: licet quando aliquid nobile voluerunt, ignem in aqua decoxerunt, animadvertentes quod sanguis unus altero purior, sicut & lacryma purior est urina. Sufficiat igitur tibi quod diximus. Elementum aquæ sperma ac menstruum mundi esse,tum & receptaculum seminis.

DE ELEMENTO AERIS.

AER est elementum integrum,dignissimum in sua qualitate,extra leve & invisibile,intus verò grave, visibile, & fixum. Est calidum & humidum, temperatur igne, est dignius terra & aqua. Volatile quidem est,sed fixatur, & quando fixum est penetrabile reddit omne corpus. Ex ejus purissima substantia creati sunt Spiritus vitales animalium, minus purum in aeris propriam Sphæram elevatum est, residuum verò, pars ejus grossior,remansit in aqua, quæ cum aqua circulatur, sicut ignis cum terra, quia amici sunt. Dignissimum est,ut diximus, & illud est verus locus seminis omnium rerum:In illo ita semen imaginatur sicut in viro, quod postea motu circulativo projicitur in sperma suum. Habet hoc Elementum formam integritatis ad distribuendum semen in matrices per sperma & menstruum mundi: in illo etiam est Spiritus vitalis omnis creaturæ, per omnia vivens, penetrans, & constringens semen aliis Elementis sicuti vir uxoribus: ille nutrit ea, ille imprægnat, ille conservat ea, & docet hoc in dies experientia quod hoc Elemento non solum

ſolum Mineralia, animalia, vel vegetabilia, verùm etiam alia Elementa vivunt. Videmus enim omnes aquas putrefieri, ac ſordeſcere ſi non habent recentem aerem; ignis quoq; extinguitur ſi illi adimitur aer: (Inde ſciunt Alchemiſtæ ignem per aerem diſtribuere in gradus, & ſecundum menſuram aeris regiſtra ſua ordinant:) Terræ quoque pori conſervantur aere: In ſumma tota ſtructura mundi aere conſervatur. Etiam in animalibus, Homo necatur cui adimitur aer, &c. in orbe nihil creſceret ſi non eſſet vis aeris penetrantis, & alterantis, attrahentiſque ſecum nutrimentum multiplicativum. In hoc Elemento eſt imaginatum ſemen, virtute ignis, quod conſtringit menſtruum mundi illa vi occulta, ut in arboribus & herbis, cum per poros terræ, actu ſpiritualis caloris, exit ſperma cum ſemine & virtus aeris in proportione conſtringit illud & congelat guttatim; & ſic de die ad diem, de gutta in guttam creſcendo, arbores magnæ eriguntur, ſicut in libro XII. Tractatuum tractatum eſt, in hoc Elemento ſunt omnes res integræ per imaginationem ignis; & eſt plenum virtutis divinæ: In illo namque incluſus eſt Spiritus altiſſimi qui ante creationem ferebatur ſupra aquas teſte ſacra Scriptura, *& volavit ſuper pennas ventorum.* Si igitur ita eſt ſicuti eſt, quod Spiritus Domini in illo ferebatur, quid dubitas quod de virtute ſua divina in illo reliquit? Nam hic Monarcha ſolet ornare habitacula ſua; ornavit autem hoc Elementum Spiritu vitali omnis creaturæ. In illo namque eſt ſemen omnium rerum diſperſarum, cui à creatione ſtatim vis illa magnetica (ut ſuprà diximus) à ſummo opifice incluſa eſt, quam ſi non haberet non poſſet attrahere quicquam de nutrimento, ſed ſic ſemen in ſua parva quantitate relinqueretur, nec creſceret, nec multiplicaretur, ſed ſicut lapis magnetis trahit ad ſe ferrum durum (ad exemplum poli Arctici trahentis ad ſe aquas, ut in Elemento Aquæ ſcripſimus) ſic aer per magnetem vegetabilem, qui in ſemine eſt, trahit ad ſe nutrimentum menſtrui mundi, id eſt aquæ. Iſta omnia fiunt aere, nam ille eſt dux aquarum, ejuſque vis incluſa eſt occulta in omni ſemine ad attrahendum humidum radicale, & hæc virtus eſt, ut ſupra diximus, in omni ſemine ſemper pars 280.

ut in tract.3. XII. Tractatuum tibi ostendimus. Si igitur aliquis vellet esse bonus plantator arborum, animadvertendum est illi ut cuspidem attractivam versus partem Semptentrionalem vertat, sic nunquam frustrabitur labore: quoniam sicut Polus Arcticus aquas, ita punctum verticale semen trahit ad se, & quælibet cuspis attractiva correspondet illis. Habes exemplum in omni ligno cujus cuspis attractiva naturaliter ad punctum verticale tendit, & trahitur ab illo. Nam fiat lignum quodcunque elaboratum, si vis scire quæ cuspis est superior, pone illud in aquam ac submergatur, (extra tamē suam longitudinem) videbis semper cuspidem illam prius ex aquis emergere quam ejus oppositam partem, nescit enim natura errare in suo officio, de quibus latius in Harmonia ubi de vi magnetica (quamvis de magnete facilè is poterit cui natura metallorum cognita est) tractabitur, Hic nos dixisse sufficiat Elementum hoc esse dignissimum, in quo est semen & spiritus vitalis seu domicilium animæ omnis creaturæ.

DE ELEMENTO IGNIS.

IGNIS est elementum purissimum & omnium dignissimum, plenum adhærentis unctuosæ corrosivitatis, penetrans, digerens, corrodens maximè adhærens, extra visibile, intus vero invisibile, fixissimum est calidum & siccum, & temperatur terra. Ejus omnium purissima substantia & essentia cum Throno Divinæ Majestatis in creatione primum elevata est, quando aquæ cœlorum firmatæ sunt, ut in Elemento aquæ diximus: ex minus purissima ejus substantia Angeli creati sunt: ex minus puriori cum purissimo aere mixta luminaria & stellæ creatæ sunt: minus purum adhuc in Sphæram ad concludendū & sublevandum cœlos erectum est: impura verò & unctuosa in centro terræ, ad continuandum motus operationem, à summo Creatore sapientissimo relicta & inclusa est; quam nos gehennam vocamus. Omnes hi ignes divisi quidem sunt, sed habent ad invicem sympathiam naturalem. Hoc

Hoc elementum eſt omnium quietiſſimum ac ſimile currui, cum trahitur currit, cum non trahitur ſtat quietè. Ineſt etiam omnibus rebus imperceptibiliter. In illo ſunt rationes vitales & intellectus, quæ diſtribuuntur in prima infuſione vitæ humanæ, & hæ dicuntur anima rationalis, qua ſola homo à cæteris animalibus differt, & Deo aſſimilatur. Hæc anima eſt illo puriſſimo igne elementali, in ſpiritum vitalem divinitus infuſa, propter quam homo poſt creationem omnium rerum in particularem mundum ſeu microcoſmum creatus eſt. In hoc ſubjecto omnium rerum Creator Deus ſedem & Majeſtatem ſuam poſuit, ſicut in puriſſimo & quietiſſimo ſubjecto, quod à ſola voluntate ac immenſa ſapientia gubernatur. Propterea abhorret Deus omnem impuritatem, nihil ſordidum, compoſitum, maculatum, appropinquare poteſt Deo; ideò nullus mortalium Deum videre nec accedere naturaliter poteſt: nam ignis ille qui eſt in circumferentia divinitatis, in quo deportatur ſedes & Majeſtas Altiſſimi, eſt ita intenſus ut nullus oculus illum penetrare poſſit: quoniam ignis non patitur accedere compoſitum: ignis enim omnis compoſiti mors eſt, & ſeparatio. Quietiſſimum ſubjectum illud eſſe diximus (quoniam eſt) alias ſequeretur (quod & cogitare abſurdum eſt) Deum quieſcere non poſſe; eſt enim quietiſſimi ſilentii, plus quam mens humana imaginari poteſt. Habes exemplum in ſilice, in quo ignis eſt, & tamen non ſentitur, nec apparet donec motu excitatur & accenditur in illo ut appareat: ita ignis ille, in quo locata eſt SS. Majeſtas Creatoris noſtri, non movetur niſi propria voluntate Altiſſimi excitetur, & ſic deportatur quo eſt S. Voluntas ejus. Fit enim voluntate ſupremi conditoris motus vehementiſſimus & terribilis. Habes exemplum, quando aliquis Monarcha hujus mundi in ſua pompa ſedet, qualis circa illum quies? quale ſilentium? etiamſi ex ſuis aulicis aliquis movetur motus tantū unius & alterius particularis eſt, qui non conſideratur. Sed quando Dominus ipſe movetur fit rumor & motus univerſalis, tum omnis aſſiſtentia movetur cum illo, Quid igitur quando ſupremus ille Monarcha, Rex Regum,

ac

ac Conditor omnium rerum (ad cujus exemplum principes mundi constituuntur in terris) movet authoritatem? qualis motus? qualis tremor quando circa illum movetur tota assistentia cœlestis exercitus? Sed quæret aliquis quomodo ista scimus, cum cœlestia ab humano intellectu abscondita sint. Quibus respondemus, omnibus philosophis ista manifesta esse, imò ipsa incõprehensibilis sapientia illis inspiravit omnia ad exemplum naturæ creata esse, & ex illis arcanis naturam retractum habere ac operari, nihilq; fieri in terris nisi ad exemplum cœlestis monarchiæ, quod ex angelorum variis officiis habetur. Sic etiam non nascitur nec generatur quicquam, nisi naturaliter. Omnes humanæ inventiones, imò & artificia, quæ aut sunt aut erunt non nisi ex fundamentis naturæ proveniunt. Voluit Altissimus Creator omnia naturalia homini manifestare, propterea & ipsa Cælestia naturaliter facta nobis ostendit, ex quibus eo melius ejus absoluta ac incomprehensibilis potentia & sapientia cognosceretur; quæ omnia Philosophi in lumine naturæ sicut in speculo videre habent: propterea hanc scientiam, non auri vel argenti cupiditate sed cognitione non solum omnium rerum Naturalium sed & ipsius Creatoris potentiæ, magni æstimarunt, & de his quam parcissimè & non nisi figurativè loqui voluerunt, ne mysteria divina, per quæ natura elucidatur, indignis patefiant. Quod tu, si te ipsum scire noveris, & non es duræ cervicis, facilè comprehendere possis; qui ad similitudinem majoris mundi, imò ad ipsius Dei imaginem creatus es. Habes in tuo corpore Anatomiam totius mundi; habes in firmamentum quintam essentiam quatuor Elementorum, ex Chao spermatum in matricem extractam, & in cutem plus ultra constrictam, habes purissimum sanguinem loco ignis, in quo sedes animæ (vice Regis) spiritu vitali locata est, habes cor loco terræ, ubi ignis centralis continuò operatur, & hanc machinam Microcosmi in suo esse continet; Habes polum Arcticum os; habes aluum Antarcticum, & omnia membra cœlestibus correspondent: de quibus in Harmonia nostra aliquando latius relinquemus in Capitulo de Astronomia, ubi scripsimus, quomodo Astronomia ars facilis; natura-

turalis, quomodo aspectus planetarum & stellarum causant, & quare ex aspectibus de pluviis & aliis eventibus prognosticatur, quod hîc longum esset recensere, & omnia ista sunt sibi concatenata, & naturaliter fiunt: Deitatem tantum aliqua adimplere. Quod veteres omiserunt diligenti studioso hujus arcani indicare voluimus, ut illi tanto clarius incomprehensibilis potentia Altissimi Dei ad Cor perveniat, & ille illum eo ardentius amet & adoret. Sciat ergo inquisitor hujus S. Scientiæ quod anima in homine mundo minori, Microcosmo, Dei Creatoris sui locum tenens, seu vice-Rex est, quæ in spiritu vitali in sanguine purissimo locata est. Illa gubernat mentem, mens verò corpus: quando anima aliquid concipit, mens omnia scit, & mentem omnia membra intelligunt, & parent menti, ac expectant cum desiderio adimplere voluntatem ejus. Corpus enim nihil scit, quicquid in corpore fortitudinis sive motus est, mens facit ista; corpus tantum est menti sicut instrumenta alicujus artificis. Anima autem, qua homo à cæteris animalibus differt, illa operatur in corpore, sed majorem operationem habet extra corpus; quoniam absolutè extra corpus; dominatur, & his differt ab animalibus quæ tantum mentem & non animam deitatis habent. Sic quoque Deus & conditor rerum, dominus & Deus noster, operatur in hunc mundum ea quæ ad mundi necessaria pertinent, & in his includitur mundo; unde Deum ubique esse credendum. Excluditur autem illa sua immensa sapientia extra corpus mundi, qua operatur extra illum & alia multò altiora imaginatur quam corpus mundi concipere potest, & ista sunt extra naturam, solius Dei secreta. Sicut est exemplum in anima, quæ extra corpus multa profundissima imaginatur & hisce assimilatur Deo qui extra suum mundum operatur extra naturam; licet & ista sint adhuc sicut candela accensa erga meridianam lucem: quoniam animam imaginatur sed non exequitur nisi in mente, Deus verò omnia eodem momento quo imaginatur efficit; sicut anima imaginatur esse Romæ vel alibi quidquid fit, in ictu oculi, sed mente tantum; Deus vero talia essentialiter facit, qui omnipotens est. Non est ergo Deus inclusus mundo nisi ut anima cor-

pori, ſeparatam habet ſuam abſolutam poteſtatem, ſic etiam anima cujuscunque corporis eſt, abſolutam habet & ſeparatam potentiam alia facere quam corpus concipere poteſt; maximam ergo habet poteſtatem in corpus ſi vult, aliâs fruſtra eſſet noſtra Philoſophia. Ex his igitur diſce cognoſcere Deum, & ſcies quibus differt Creator à creatis. Tu ipſe majora concipere poteris cùm jam à nobis portam apertam habes. Sed ne nobis hic tractatus excreſcat, ad propoſitum accedamus.

Diximus ſuprà, Ignis Elementum quietiſſimum eſſe, & quod motu excitatur, quam excitationem noverunt viri ſapientes. Omnem generationem & ejuſdem corruptionem Philoſopho neceſſe eſt ſcire; cui non ſolum Creatio cœli manifeſta eſt, ſed etiam omnium rerum compoſitio & commixtio: ſed licet omnia ſciunt, non tamen omnia poſſunt. Scimus quidem compoſitionem hominis in omnibus qualitatibus, animam tamen infundere non poſſumus; quoniam hoc myſterium eſt ſolius Dei; & ejuſmodi infinitis myſteriis ſuperat omnia. Cum iſta ſunt extra naturam non ſunt adhuc in diſpoſitione naturæ: natura non prius operatur niſi quando illi materia porrigitur: Prima materia à Creatore, ſecunda à Philoſopho. In operatione verò Philoſophorum natura habet excitare ignem qui à Creatore occultè in centrum cujuslibet rei incluſus eſt: talis ignis excitatio fit per velle naturæ, aliquando per velle ſagacis artificis naturam diſponentis. Naturaliter enim omnes impuritates & pollutiones rerum purgantur igne: Omne compoſitum ſolvitur igne: ſicut aqua lavat & purgat omnes res imperfectas quæ non ſunt fixæ; ſic ignis purgat omnes res fixas, & per ignem perficiuntur: Sicut aqua omne ſolutum conjungit; ita ignis omne conjunctum ſeparat, & quod ſuæ naturæ & proprietatis eſt optimè purgat & augmentat, non quidem in quantitate ſed in virtute. Agit hoc Elementum miris modis occultè in alia Elementa ac in omnes res: ſicut enim anima ex eſt illo puriſſimo, ita vegetabilis eſt ex Elementali quod à natura gubernatur. Agit hoc Elementum in Centrum cujuslibet rei hoc modo: natura dat motum, motus excitat aerem, aer ignem, ignis verò ſeparat, purgat, digerit, colorat, & matureſcere facit omne ſemen, matu-

maturumq; expellit per sperma in loca & matrices, loca pura vel impura, calida, magis aut minus, sicca vel humida; & secundum dispositionem matricis, seu loci, variæ res producuntur in terra, sicut etiam in libello XII. Tractatuum de matricibus mentio facta est quot loca tot matrices esse. Ita conditor omnium rerum, Altissimus Deus, omnes res constituit & ordinavit quod una contrariatur alteri, & tamen [illegible] mors unius sit vita alterius: quod unum producit alterum consumit, & aliud ex hoc & quiddam nobilius naturaliter producitur: ac hisce conservatur æqualitas Elementorum, & sic compositi. Omnium rerum præsertim viventium separatio mors naturalis est: propterea naturaliter hominem mori oportet; quia cum homo ex quatuor Elementis sit compositus subest separationi, cum omne compositum separetur naturaliter. Sed hæc separatio humanæ Compositionis in die Judicii tantum fieri debuit: nam in paradiso homo immortalis erat. Quod omnes Theologi, & ipsa Sacra Scriptura testantur; rationem tamen sufficientem immortalitatis nullus Philosophus hucusque ostendit; quam hujus scientiæ S. inquisitori scire convenit, ut videre possit quomodo ista omnia naturaliter fiunt, & facillimè intelligi possunt. Verum & verissimum est omne compositum hujus mundi corruptioni subesse ac separari posse; quæ separatio in regno animali mors appellatur: homo autem cum etiam ex quatuor Elementis compositus & creatus sit, quomodo immortalis esse poterat? hoc naturaliter fieri credere difficile est, imò supra naturale aliquid hucusque habetur, Deus tamen Philosophis viris bonis ante complura secula hoc naturaliter esse inspiravit, quod tu à nobis sic accipe. Paradisus erat & est locus talis à summo Conditore rerum ex veris Elementis, non Elementatis sed purissimis, temperatis, in summa perfectione anatisatis, creatus; & omnia quæcunque in Paradiso sunt ex iisdem Elementis creata & incorrupta; ibi etiam homo creatus est, ex iisdem incorruptis Elementis justa æqualitate anatisatis constitutus, ut nullo modo corrumpi potuerit, ideò immortalitati consecratus fuit: quoniam paradisum hunc pro hominibus dumtaxat Deus sine dubio creavit, de quo nos

& ubi sit in Harmonia copiosè. Sed cum postea peccato inobedientiæ mandatum Altissimi Conditoris transgrederetur, in hunc mundum corruptibilem Elementatum, quem tantùm pro bestiis creaverat Deus, homo ad bestias expulsus est: cui, cum sine nutrimento vivere non posset, ex Elementis Elementatis corruptis nutrimentum sumere necesse fuit. Quo nutrimento inficiebantur illa Elementa pura creationis suæ, & ita lentè in corruptionem declinavit, donec una qualitas alteram superavit, & ruina totius compositi, infirmitas, ac ultimò separatio & mors advenit. Postea adhuc magis corruptioni & morti proximiores fuerunt illi qui jam in elementis corruptis ex semine corrupto & non in Paradiso procreati sunt, quoniam semen ex corruptis nutrimentis productum durabile esse non potest; & quo diutius ab expulsione paradisi eo corruptioni propinquius homines accedunt: inde & vita brevior, & deveniet hucusque quod & procreatio propter abbreviationem vitæ cessabit. Sunt tamen aliqua loca ubi aerem benigniorem & sydera propitiora habent; ibi non ita cito naturæ corrumpuntur, quia & homines naturalius vivunt. Nostrates verò temerè gula & inordinata vita, ad corruptionem festinant: Docet hoc experientia, quod ex infirmorum parentum semine nati non durant. Sed si homo in paradiso mansisset, in loco illius naturæ convenienti, ubi Elementa incorrupta omnia virgo sunt, in æternum immortalis esset: certum enim est, quando elementa pura in æqualitate virtutibus cõjuncta sunt, subjectum hoc incorruptum esse, & talis debet esse lapis Philosophorum: tali creationi humanæ à veteribus Philosophis assimilatus est, sed moderni Philosophi omnia ad literam intelligentes, ad hujus seculi generationem corruptam intendunt.

Hæc immortalitas principalis fuit causa quod Philosophi hunc lapidem quærere ingeniati sunt; sciverunt enim hominem ex talibus Elementis integris creatum esse. Meditati sunt igitur de Creatione ista, quam cum naturalem esse cognoverunt, cœperunt scrutari an talia elementa incorrupta possent haberi, aut si illa aliquo subjecto conjungi & infundi possent; quibus ipse Altissimus Conditor rerum inspi-

inspiravit compositionem talium elementorum in auro esse: quoniam in animalibus fieri est impossibile, cum ex elementis corruptis vitam sustentare debeant; in vegetabilibus etiam non est, quia inæqualitas Elementorum in illis inventa est. Et cum omnia creata ad multiplicationem inclinata sint, proposuerunt Philosophi in hoc regno minerali hanc naturæ possibilitatem experiri; qua inventa, alia innumerabilia arcana naturæ inesse viderunt, de quibus ut de secretis divinis parcissimè reliquerunt. Sic igitur habes quomodo elementa corrupta in subjecto cadunt, & separantur; quando unum aliud superat: & quia tunc fit per primam separationem putrefactio, & per putrefactionem puri ab impuro separatio, si tunc fit conjunctio nova virtute ignis acquirit formam multò nobiliorem prima. Nam in suo primo statu corruptio fuit ex grosso admixto quod non nisi per putrefactionem purgatur, & melioratur; & hoc fieri non potest nisi conjunctis viribus quatuor elementorum quæ sunt in omni composito: cum enim compositum cadere debet per elementum aquæ cadit; & dũ ita confusè jacent ignis qui est potentialiter in quolibet aliorum utpote in terra, in aere, conveniunt simul, & conjuncta manu, vincunt postea aquam, quam digerunt & coquunt, & ultimo congelant; ac tali modo natura naturæ auxiliatur. Si enim ignis centralis occultus, qui vita captus erat, vincit agit in id quod sibi propinquius ac purius est, sicut & ipsum purissimum est, & conjungitur cum illo: ita vincit contrarium, separatque purum ab impuro, & generatur nova forma, & si adhuc adjuvatur priore multo præstantior: interdum sagacis artificis ingenio fiunt res immortales, maximè in regno minerali. Sic omnia solo igne, & ignis regimine fiunt, & perducuntur in esse, si me intellexisti.

Hîc igitur Elementorum originem, & naturas eorum ac operationes quàm brevissime descriptas, quod ad nostrum propositum hoc loco sufficit. Nam alias si quodlibet Elementũ describeretur ut est, magnum volumen oriretur, nostro proposito non necessarium. Ista omnia, ut diximus, ad Harmoniam remittimus, ubi, Deo favente, si nobis vita superstes erit, de naturalibus copiosius relinquemus.

DE TRIBUS PRINCIPIIS OMNIUM RERUM.

DEscriptis hisce quatuor Elementis ad tria principia rerum descendamus: quomodo autem illa producuntur ex quatuor Elementis sic accipe. Postquam natura ab Altissimo Creatore omnium rerum privilegium feudi super hanc Monarchiam mundi acceperit, cœpit loca & provincias unicuique secundum dignitatem distribuere; & in primis quatuor Elementa principes mundi esse constituit; & ut adimpleretur voluntas Altissimi (in cujus velle natura posita est) ut unum in aliud incessabiliter ageret ordinavit. Cœpit itaque agere ignis in aerem & produxit sulphur: Aer quoque cœpit agere in aquam & produxit mercurium. Aqua etiam cœpit agere in terram & produxit sal. Terra autem, cum non habuerit in quod ageret, non produxit quicquam, sed productum remansit in illa: propterea tria tantum principia evenerunt, & terra facta est nutrix & matrix aliorum. Tria ut diximus Principia producta sunt; quod veteres Philosophi non ita strictè considerarunt, qui duos tantum actus Elementorum descripserunt (vel si etiam volentes obticuerunt quis illos judicabit, cùm illi scripta sua filiis suis tantum dedicarint?) & sulphur cum Mercurio, quod & nobis sufficiat, materiam metallorum, imò & lapidis Philosophorum esse nominarunt.

Quicunque igitur vult esse verus indagator hujus sacræ Scientiæ necesse est ut sciat accidentia, & ipsum accidens noscat, ut discat ad quod subjectum seu Elementum accedere proponit, ut per media sese ad id accommodet, si alias quaternarium numerum adimplere desiderat. Sicut enim hæc tria Principia ex quatuor producta sunt, sic oportet per diminutionem ut etiam hæc producant duo, masculum & fœminam; duo verò producant unum incorruptibile, in quo erunt illa quatuor æqualiter syncera, ad summum depurata, in

digesta ; & sic respondebit quadrangulus quadrangulo. Et hæc est illa quinta essentia omni artifici multum necessaria, à multis contrariis separata. Et sic habes in his tribus principiis in quacunque compositione naturali corpus, spiritum & animam occultam : quæ tria si separata & bene purgata , ut diximus, conjunxeris, sine dubio imitando naturam purissimum fructum dabunt. Quoniam etiamsi anima ex nobilissimo loco assumpta est, illuc tamen quò tendit non potest pervenire nisi per spiritum , qui est locus & domicilium animæ ; quam si vis reducere in locum debitum, opus est ut sit lavata ab omni peccato , locus quoque sit purificatus , ut in illo anima possit glorificari , & non amplius separari. Jam ergo habes trium Principiorum originem ex quibus tuum est imitando naturam Mercurium Philosophorum & eorum primam materiam producere, & ista principia rerum, maximè metallorum , ad tuum propositum deducere: cum sine istis principiis impossibile sis tibi aliquid perficere per artem , cum & natura ipsa sine ipsis nihil faciat , nec producat. Hæc tria sunt in omnibus rebus, & sine illis in orbe nihil est , nec naturaliter erit. Sed quoniam suprà scripsimus quod veteres Philosophi duo tantum principia nominarunt, ne inquisitor aberret , sciendum est quod licet illi sulphur & Mercurium descripserunt, sine sale tamẽ nequaquam ad hoc opus accedere potuerunt, cum illud sit clavis & principium hujus sacræ scientiæ : illud est quod aperit portas justitiæ, illud est quod claves habet ad carceres infernales, ubi sulphur ligatum jacet, sicut aliquando latius dabuntur ista in tractatu tertio principiorum, de Sale. Nunc ad propositum, quod hæc tria Principia omnino sunt necessaria, quia illa sunt materia propinqua. Duplex enim est materia metallorum : Proxima, Remota. Proxima est Sulphur & Mercurius, Remota sunt quatuor Elementa ex quibus solius Dei est res creare, relinque ergo Elementa quoniam ex illis nihil facies, nec poteris nisi hæc tria Principia producere, cum & natura ex illis nihil aliud producat. Si igitur ex Elementis nihil aliud quam ista tria principia producere potes , ad quid tibi iste vanus labor id quærere vel facere velle quod jam à natura generatum est?

Nonne

Nonne est melius ire tria milliaria quam quatuor? Sufficiat ergo tibi tria principia habere, ex quibus natura in terra & super terram omnia producit; quæ tria in omni re integrè invenies. Ex horum debita separatione & conjunctione natura producit tam metalla quam lapides in regno minerali; in regno verò vegetabili arbores, herbas & omnia: in regno etiam animali corpus, spiritum & animam; quod maximè operi Philosophorumm adæquatur. Corpus est terra, Spiritus est aqua, Anima est ignis seu sulphur auri; Quantitatem corporis auget Spiritus, virtutem verò auget ignis. Sed quia magis est de Spiritu in pondere quam de igne, exaltatur Spiritus & opprimit ignem trahitque ad se: & sic quilibet eorum crescunt in virtute, & terra quæ est inter medium illorum crescit in pondere. Omnis igitur indagator artis concludat in suo animo quod quærit ex his tribus, & huic in auxilium succurrat ut possit vincere suum contrarium; posteà addat ad pondus naturæ suum pondus, ut adimpleatur defectus naturæ per artem, & ita vincet suum contrarium. Diximus in Elemento terræ terram nihil aliud esse quam receptaculum aliorum id est subjectum in quo ista duo ignis & aqua certant, mediante aere; si prædominatur aqua producit res temporales & corruptibiles; si autem ignis vincit producit res perpetuas & incorruptibiles: considera igitur quod tibi sit necessarium. Scias prætereà quod ignis & aqua sunt in omni re: sed neque ignis neque aqua faciunt aliquid, quoniam illa inter se tantum certant & pugnant de velocitate & de virtute, & hoc non per se sed per excitationem caloris extrinseci qui motu cœlestium virtutum in centro terræ accenditur; sine quo ista duo nihil facerent unquam, starent uterque illorum: quodlibet in suo termino & pondere: sed natura postquam conjunxit ista duo in proportione, tunc calore extrinseco excitat illa, & sic incipiunt inter se pugnare, & quodlibet illorum vocat suum simile in adjutorium, sicque ascendunt & crescunt, quousque terra cum illis amplius ascendere non potest; interim illa duo in ejusmodi retentione terræ subtiliantur; (nam in illo subjecto terræ ignis & aqua ascendunt incessabiliter, & per poros reservatos quos aer

præparat

præparat agunt) & ex illa eorum subtiliatione flores & fructus sequuntur, in quibus amici fiunt, ut in arboribus videre est; quo enim melius subtiliantur & purificantur ascendendo eo præstantiores producunt fructus, præsertim si æqualiter virtutibus conjunctis finiunt.

Purgatis ergo rebus, fac ut ignis & aqua amici fiant, quod in terra sua quæ cum illis ascenderat facilè facient; & tunc id brevius perficies quam natura, si benè secundum pondus naturæ conjunxeris, non sicut prius fuit sed sicut natura requirit & tibi opus est. Quoniam natura in omni compositione magis apponit de aliis quam de igne: Minima pars ignis semper est, sed natura secundum placitum addit ignem extrinsecum, ad excitandum illum internum secundum majus vel minus per multum aut parum temporis, & secundum hoc si ignis superat aut superatur perfectæ aut imperfectæ res fiunt, sic in mineralibus ut in vegetabilibus. Non intrat quidem ignis extrinsecus in profundum compositionis essentialiter, sed tantum virtute; quoniam ignis intrinsecus materialis sufficit sibi si tantum nutrimentum habet, & ignis extrinsecus est illi nutrimentum, & quasi ligna respectu ignis Elementalis, & secundum tale nutrimentum crescit & multiplicatur. Cavendum tamen est ne ille nimius ignis extrinsecus adveniat, quoniam si quis multum & extra posse comedit suffocatur: parvum ignem magna flamma devorat: ignis extrinsecus debet esse multiplicativus, nutriens, non devorans, ita enim res perficiuntur. Decoctio ergo in omnibus rebus est perfectio: ita natura addit virtutem ad pondus & perficit. Verùm quia difficile est ad compositum addere, cum hoc longissimum laborem requirat, consulimus ut de superfluo amoveas tantum quantum opus est, vel natura requirit: Remotis superfluitatibus misce, ostendet postea natura quod quæsivisti. Tu quoque cognosces si natura benè aut malè conjunxit Elementa cùm in conjunctione elementa omnia consistant. Sed multi laborantes stramen pro tritico seminant; aliqui utrumq;: multi verò id proijciunt quod Philosophi amant: aliqui incipiunt & desinunt, quod ex illorum incōstantia evenit; artem

difficilem, laborem facilem quærunt, optima reijcientes pessima seminant: sed sicut hæc scientia in præfatione occultatur, sic & materia in principio proijcitur. Nos autem dicimus artem hanc nihil aliud esse quam virtutes Elementorum æqualiter commixtas: est calidi, sicci, frigidi, humidi, æqualitas naturalis; conjunctio masculi & fœminæ, quem eadem fœmina genuit, id est, conjunctio ignis & humidi radicalis metallorum. Considerando quod Mercurius Philosophorum habet in se sulphur suum proprium bonum secundum minus & majus, deputatum & decoctum à natura, ex Mercurio omnia perficere poteris: sed si scies addere ad pondus naturæ tuum pondus, duplicare Mercurium, & triplicare sulphur, citius terminabitur in bonum, postea in melius, usque in optimum: quamvis unum tantum apparens est sulphur, & duo Mercurii, sed unius radicis; non crudi nec nimis cocti, purgati tamen & soluti, si me intellexisti.

Materiam quidem Mercurii Philosophorum & materiam sulphuris eorundem describere non est opus: nemo mortalium potuit, nec in posterum poterit apertius & clarius illam describere quam ab antiquis Philosophis descripta & nominata est, nisi alias anathema artis esse velit. Est enim ita communiter nominata ut etiam non æstimetur; ideo inquisitores ad alias subtilitates potius se convertunt, quam in naturæ simplicitate manerent. Non dicimus tamen Mercurium Philosophorum commune quid esse & apertè nominari, sed de materia ex qua Philosophi sulphur suum & Mercurium creant: quoniam Mercurius Philosophorum non habetur per se super terram, sed ex sulphure & Mercurio conjunctis educitur arte; non prodit in lucem, nudus enim est, sed à natura miris modis involutus est. Conclusivè dicimus repetendo sulphur & Mercurium esse mineram nostri argenti vivi, (conjuncta tamen) quod argentum vivum habet posse metalla solvere, occidere, & vivificare, quam potestatem accepit à sulphure acetoso suæ propriæ naturæ. Sed ut adhuc melius concipere possis, audi quæ differentia est inter nostrum argentum vivum & Mercurium vulgi. Mercurius vulgi non

non solvit aurum nec argentum ut ab illis non separetur: argentum verò vivum nostrum solvit aurum & argentum & non separatur ab illis in æternum, sicut aqua mixta aquæ. Mercurius vulgi habet sulphur combustibile malum quo denigrantur: nostrum argentum vivum habet in se sulphur incombustibile, fixum, bonum, albissimum & rubeum. Mercurius vulgi est frigidus, humidus: Mercurius noster est calidus, humidus. Mercurius vulgi corpora denigrat & inficit: Argentum vivum nostrum corpora dealbat usque ad crystallinam serenitatem. Mercurius vulgi vertitur per præcipitationem in pulverem citrinum, sulphur malum: Argentum vivum nostrum mediante calore vertitur in sulphur candidissimum, bonum, fixum & fluxibile. Mercurius vulgi quo magis decoquitur eo magis fluxibilis: argentum vivum nostrum quo magis decoquitur eo magis inspissatur. Ex his igitur circumstantiis considerare poteris quomodo differunt inter se Mercurius vulgi ab argento vivo Philosophorum. Si adhuc non intelligis noli expectare, nullus mortalium dabit clariora sicut hic diximus: sed de virtutibus. Talis virtutis est argentum vivum nostrum quod & per se sufficit & tibi & sibi, absque omni additione rei extraneæ, sola decoctione naturali solvitur: & congelatur sed Philosophi propter abbreviationem addunt illi sulphur suum benè digestum & maturum, & sic operantur.

Potuissemus quidem citare scripta Philosophorum sermonem nostrum confirmantia; sed quoniam clariora eorum scriptis scripsimus non indigent comprobatione; is intelliget qui in aliorum scriptis versatus est. Si igitur nostrum consilium vis sequi, consulimus ut antequam ad hanc artem accedas inprimis discas compescere linguam & naturam minerarum & metallorum inquiras, tum & vegetabilium; quoniam in omni subjecto Mercurium nostrum invenies, & ab omnibus rebus Mercurius Philosophorum extrahi potest, licet in uno subjecto propinquius quam in alio. Scito etiam pro certo quod hæc scientia non in fortuna neque casuali inventione, sed in reali scientia locata est,

& non est nisi hæc unica materia in mundo per quam & ex qua præparatur lapis Philosophorum. Est quidem in omnibus rebus, sed in extractione ejus vita desisteret: sine cognitione tamen rerum naturalium, præsertim in regno minerali, similis eris cœco qui usu ambulat. Talis quidem artem non nisi casualiter quærit: & etiamsi, sicut multoties accidit, casu ab aliquo materia tractatur argenti vivi nostri, tunc ubi incipere debet opus suum finit; & sic sicut casu invenitur casu amittitur, quia nescit super quid suam intentionem fundare debet. Ideò hæc scientia est donum Dei Altissimi: & nisi Deus per ingenium bonum, vel per amicum, alicui revelaverit, difficilè cognoscitur: nam non omnes Gebri, non omnes Lullii esse possumus. Et licet Lullius vir subtilis ingenii fuit, tamen si ab Arnoldo artem non accepisset certe similis fuisset aliis qui illam cum difficultate inquirunt; siquidem & Arnoldus ab Amico accepisse confitetur. Facilè enim scribere cui ipsa natura dictat: Est Proverbium; *facilè est addere inventis.* Omnis ars & scientia magistro facilis, sed incipienti discipulo non sic: & ad hanc scientiam inquirendam tempus requiritur longum, copia vasorum, & expensa magna, & quotidianus labor, cum immensa meditatione, quamvis scienti omnia levius. Conclusivè dicimus hanc artem solius Altissimi Dei donum esse, qua cognita orandus est ut etiam ad artem hanc benedictionem suam dare dignetur; quoniam sine benedictione divina omninò inutilis est. Quod nos ipsi experti sumus, cum propter scientiam aliquot gravissima pericula passi, plus infortunii ac incommodi quam utilitatis inde habuerimus: sed credimus in mundum tempus advenisse cùm serò sapiunt Phryges: Iudicia Domini abyssus multa. Attamen divinam providentiam in ejusmodi nostris infortuniis admiratus sum: Semper enim Altissimi conditoris nostri protectionem præsto habuimus, ut nullus inimicus potuerit nos opprimere; custos fuit semper Angelus Domini Arcæ hujus, in quam Altissimus conditor rerum tantum thesaurum inclusit, quem & usque tuetur. Audivimus namque inimicos nostros in laqueum quem nobis paraverunt incidisse: Qui in nostram vitam irruerunt

vita

vita privati ſunt : qui verò bona noſtra invaſerunt bona ſua, nonnulli & regna, amiſerunt : Præterea illorum qui noſtro honori detraxerunt multos infames periiſſe ſcimus : tantam cuſtodiam ab omnium rerum Creatore ſemper habuimus, qui nos ſtatim ex utero matris noſtræ ſub umbram alarum ſuarum ſuſcepit, ſpiritumque intelligentiæ rerum naturalium infudit, cui ſit laus & gloria per infinita ſæcula ſæculorum. Tanta beneficia ab Altiſſimo Deo Creatore noſtro accepimus, ut non ſolum calamo verùm & mente comprehendere ſit impoſſibile : Vix unquam mortalium alicui majora, imò ſaltem talia, contulit Deus. Utinam tantum animi, tantum Spiritus, & eloquentiæ, intelligentiæque haberemus ut debitas gratias illi agere poſſemus ; ſcimus enim talia non meruiſſe : hoc unicum credimus eſſe, quod in illo ſolo ſemper ſperavimus, ſperamus, & ſperabimus. Scimus enim non eſſe inter mortales qui nos adjuvare poſſit, niſi hic ſolus Deus & Creator noſter ; quia vanum eſt confidere in Principibus, quoniam homines ſunt, (ut ait Pſal.) Omnes hi à Deo Spiritum vitæ habent, quo ablato, pulverem omnia eſſe ; ſed ſperare in Domino Deo, à quo ſicut à fonte bonitatis omnia bona abundantiſſimè fluunt, tutum & ſecurum eſt. Tu igitur quicunque cupis ad hanc S. Scientiam accedere, pone in primis ſpem integram in Deo Creatore tuo, illumque precibus fatiga, & crede firmiter te ab illo non derelinquendum: quoniam ſi Deus cor tuum candidum, & ſpem integram in ſe poſitam cognoverit, facilè dabit medium, per hanc ſive per aliam viam adjuvabit te ut voto potiaris. Initium ſapientiæ timor Domini. Ora, ſed nihilominus & labora : Deus quidem dat intellectum, ſed tu illo ſcias uti : nam ſicut ſunt dona Dei intellectús bonus & occaſio bona, ita eſt pœna peccati quando omittitur occaſio bona. Sed ut ad propoſitum redeamus, dicimus argentum vivum materiam primam iſtius operis eſſe, & vere nihil aliud ; quidquid additur illi oritur ex illo. Diximus aliquoties quod ex tribus Principiis fiunt & generantur omnes res mundi ; ſed nos aliqua ab accidentibus purgamus, purgata iterum conjungimus ; additis addendis, deficientia ad-

 imple-

implemus, & imitando naturam ad finem summæ perfectionis decoquimus, quod natura propter accidens perficere non potuit, & jam finivit ubi ars incipere debet. Propterea si cupis naturam imitari, in his illam imitare in quibus illa operatur. Nec te moveat quod scripta nostra contraria sibi videantur in aliquibus locis; ita enim opus est ne ars proderetur: Tu autem elige ea quæ cum natura conveniunt; accipe rosas, relinque spinas. Si intendis metallum facere metallū sit tuum fundamentū, quia non generatur ex cane nisi canis, ex metallo nisi metallū: nam scito pro certo, si non accipies ex metallo humidum radicale optimè separatum nihil facies unquam; Sine grano tritici frustra colis terram: unica res, unica ars, unica operatio. Si igitur metallum vis producere metallo fermentabis; si vero arborem arboris semen sit tibi fermentum. Unica ut diximus est operatio, extra quam non est alia quæ vera sit. Errant itaque omnes qui dicunt aliquod particulare extra hanc unicam viam & naturalem materiam verum esse; etenim non habetur ramus nisi ex trunco arboris: Impossibile est & fatuum ramum prius quam arborem producere velle; facilius est ipsum lapidem conficere quàm particulare aliquod etiam simplicissimum quod sit utile, & in examinatione cum naturali persisteret. Sunt tamen multi qui gloriantur se posse facere lunam fixam, sed melius facerent ut plumbum vel stannum fixarent, cum meo judicio idem labor sit; quia ista non resistunt examini ignis donec in sua natura sunt; luna autem in sua natura satis fixa est, nec opus habet fixatione Sophistica. At cum quot capita tot sensus, nos relinquimus cuilibet suam opinionem: qui non vult sequi nostrum consilium, & naturam imitari, maneat in suo errore. Bene quidem particularia fieri possunt habita arbore, cujus surculi variis arboribus inseri possunt: sicut habita una aqua variæ sortis carnes decoqui possunt in ea, & secundùm carnium diversitatem jusculum saporem habebit, sed hoc ex eodem fundamento. Concludimus itaque non esse nisi unicam naturam, tam in metallis quàm in aliis rebus, sed diversam ejus operationem, unam etiam universalem materiam secun-

sam

dum Hermetem. *Sic ab hac una re omnes res natæ sunt.* Multi tamen sunt artifices, quorum quilibet sequitur suum cerebrum: quærunt novam naturam, novam materiam, propterea etiam inveniunt novum recensque nihil, quia non ad possibilitatem naturæ, sed ad syllabam scripta Philosophorum interpretantur. Sed hi omnes sunt ex illis comitiis de quibus in Dialogo Mercurii cum Alchemista scriptum est, qui sine conclusione domum redeunt, non solum absque medio, verum & sine principio finem quærunt, & hoc inde fit, quod non ex fundamentis vel lectione librorum Philosophorum; sed ex auditu & receptis circumforaneis artem assequi conantur: (licet jam libri Philosophorum ab invidis fortasse desolati sunt, in multis locis addunt vel supprimunt) postea cum illis non succedit ad Sophisticationes convertuntur, & tentant mira opera vana, dealbando, rubificando, lunam fixando, animam auri extrahendo, quod in Præfatione libelli XII. Tractatuum fieri posse satis negatum est. Non quidem negamus, imò omninò esse necessarium dicimus, animam metallicam extrahi debere, sed non ad Sophisticam operationem; sed ad opus Philosophorum: quæ extracta & purgata iterum corpori suo reddi debet, ut fiat resurrectio vera corporis glorificati. Nunquam hoc nostrum propositum fuit, sine grano tritici triticum multiplicare posse: sed ut illa anima extracta aliquod aliud metallum Sophistico modo tingere possit falsissimum esse scias, omnesque qui de hoc gloriantur falsarios esse: sed ista in tertio principio de Sale copiosius, cum hîc non sit locus extendere calamum.

DE SULPHURE.

INTER tria Principia Sulphur meritò Philosophi primo loco posuerunt, sicut dignissimum Principium, in cujus præparatione tota scientia latet. Triplex enim sulphur est, & inter alia eligendum: Sul-

Sulphur tingens seu colorans : Sulphur congelans Mercurium: Tertium est essentiale maturans. De quo quidem seriò tractare debuimus, sed quia per Dialogum unum principiorum edidimus, ita & alia finire cogimur, ne alicui illorum injuriam inferre videamur. Sulphur maturius est cæteris Principiis, & Mercurius non coagulatur nisi sulphure: ergo totalis nostra operatio in hac arte non est nisi ut sciamus ex metallis sulphur elicere quo in visceribus terræ argentum vivum nostrum in aurum & argentum congelatur : quod quidem sulphur in hoc Opere loco masculi, ideò dignius habetur, Mercurius verò loco fœminæ. Ex horum duorum composito & actu generantur Mercurii Philosophorum.

Descripsimus in Dialogo Mercurii cum Alchemista congregationem illam Alchemistarum ubi consultabant ex qua materia & quomodo faciendus sit Lapis Philosophicus. Scriptum est etiam quomodo tempestatis infortunio sive Conclusione ferè in universum Orbem dispersi sunt. Surrexit enim tempestas valida ventusque maximus qui illos huc illuc dispersit, & aliquorum capita ita perflavit, ut ad hoc usque tempus sese nondum recolligere possint, unde in illorum cerebris variæ sortis muscæ generantur. Erant autem inter illos variarum nationum ac conditionum homines, inter quos fuit etiam hic Alchemista, de quo in hoc Tractatu sermonem instituimus: erat aliâs vir bonus, sed sine Conclusione, ex numero horum qui casualiter Lapidem Philosophorum invenire proponunt: & erat socius illius Philosophi qui cum Mercurio certabat. Hic verò dicebat, si mihi ita accidisset cum Mercurio loqui, paucis verbis illum expiscatus fuissem: stultus iste alter, inquit, nescivit cum illo procedere. Mihi quidem numquam Mercurius placuit, nec credo in illo aliquid boni esse; at Sulphur mihi probatur, quia in illis Comitiis optimè de illo disputavimus : si non illa tempestas nos disturbasset, primam materiam id esse conclusissemus: quoniam in meo capite non solent esse res leves, caput meum plenum est profundarum imaginationum. Sicque confirmatus instituit in sulphure laborare. Incepit itaque illud distillare,

ſtillare, ſublimare, calcinare, fixare, oleum per campanam ex illo facere, tum per ſe, tum cum cryſtallis, corticibus ovorum, & alios multos labores in illo expertus eſt: cùmque multum temporis & ſumptuum conſumpſit, & nihil ad propoſitum invenire potuit, triſtis fuit; miſer multas noctes duxit inſomnes, exibat etiam ſæpenumerò extra urbem ad ſpeculandum, ut eò commodius aliquid certi in ſuo labore excogitare poſſet. Accidit autem quadam vice, cùm ita ferè in extaſi ſpeculando deambularet, pervenit ad quoddam nemus viridiſſimum, omniumque rerum refertiſſimum, in quo erat omnium minerarum & metallorum fodinæ, omniumque animalium & avium genera, omnium arborum, herbarum & fructuum copia: ibi etiam erant varij aquæ ductus: quoniam illis in locis aqua non habebatur, niſi quæ per varia inſtrumenta & canales trahebatur; & hoc per varios artifices ex variis locis: præcipua fuit illa, clariorque cæteris, quæ à radiis Lunæ trahebatur; & hæc non niſi pro Nympha nemoris illius procurabatur. Ibi etiam paſcebantur tauri & arietes, & paſtores erant duo juvenes, quos Alchemiſta interrogans: Cujus, inquit, eſt hæc ſylva? cui reſponderunt: Eſt nemus & hortus noſtræ nymphæ Veneris. Alchemiſta huc illuc inambulabat: Placuit illi quidem locus, ſed ille tamen ſemper de ſuo ſulphure cogitabat; atque ita ambulando feſſus, miſer conſedit ad latus canalis, ſub quadam arbore, & cœpit miſerrimè lamentari, deplorando tempus & ſumptus in ſuo labore fruſtra impenſos (non erat aliàs deceptoriæ facultatis, ſed ſibi ipſi nocivus) aitque. Quid eſt hoc? omnes dicunt rem eſſe communem, vilem, facilem, & ego ſum vir doctus, & hunc miſerum lapidem non poſſum excogitare. Sicque lamentando cæpit maledicere ſulphuri, quod in illo tot ſumptus, tot labores fruſtra conſumpſerit: & ſulphur fuit etiam in illo nemore, ſed inſcio Alchemiſta. Interim dum ita lamentaretur, audivit vocem quaſi alicujus ſenis: Amice cur maledicis ſulphuri? Alchemiſta circumſpexit ubique, neminemque videns perterrefactus eſt. Vox autem illa iterum ait: Amice cur ita contriſtaris? Alchemiſta reſum-

pto animo, Domine, inquit, esuriens semper de pane, ita ego semper de Lapide Philosophorum cogito. *Vox* : Et quare maledicis sulphuri ? *Alchem.* Domine credidi illud esse primam materiam Lapidis Philosophorum ideò in illo laborando aliquot annos multa consumpsi, & non potui istum Lapidem invenire. *Vox* : Amice ego quidem sulphur novi verum & principale subjectum Lapidis Philosophorum, sed te non nosco, neque de tuo labore & proposito quicquam scio : Injustè maledicis sulphuri ; quia ille est in durissimis carceribus, non potest unicuique adesse, quandoquidem hic ligatis pedibus in tenebrosissimo carcere positus est, nec egreditur nisi quò illum deportant custodes ejus. *Alchem.* Et quare est incarceratus ? *Vox.* Quia omnibus Alchemistis obediens esse voluit, & facere quicquid ipsi volebant, contra voluntatem matris suæ, quæ illi interdixerat ut solummodo iis qui illam noverunt obediret, propterea tradidit illum in carceres, & jussit ligare pedes ejus, custodesque constituit illi, ut sine illorum scitu & voluntate nusquam ire possit. *Alchem.* O miser ! propterea & mihi non potuit succurrere : certè mater ejus facit illi magnam injuriam : & quando dimittetur ex istis carceribus ? *Vox* : O Amice, Sulphur Philosophorum non potest hinc exire nisi longissimo tempore ; & cum gravissimo labore. *Alchem.* Domine, & qui sunt custodes ejus, qui illum custodiunt ? *Vox* : Amice, custodes ejus sunt ejusdem generis, sed tyranni. *Alchem.* Domine, & tu quis es, & quomodo vocaris ? *Vox* : Ego sum Iudex & Præfectus carcerum, & nomen mihi Saturnus. *Alchem.* Ergo in tuis carceribus Sulphur detinetur. *Vox*: In meis quidem carceribus Sulphur detinetur, sed habet alios custodes. *Alchem.* Et quid facit in carceribus ? *Vox* : Laborat quicquid ejus custodes volunt. *Alchem.* Et quid scit laborare ; *Vox*. Ille est mille rerum artifex, & est cor omnium rerum : scit emendare metalla, mineras corrigit, animalia intellectum docet ; scit facere omnia genera florum in herbis & arboribus, atque illis omnibus præest, corrumpit aerem, quem iterũ emendat : est omnium odorum in Mundo artifex, omniumque colorum pictor. *Alch.* Ex qua mate-

materia facit flores? *Vox*; Custodes dant materiam & vasa, Sulphur verò digerit, & secundum digestionis varietatem & pondus varios flores & odores facit. *Alchem.* Domine, est ne senex: *Vox*: Amice, scito quòd Sulphur est virtus omnium rerum, & est secundus natu, sed senior omnibus; fortior, & dignior; sed puer obediens. *Alchem.* Domine, quomodo cognoscitur; *Vox*: Miris modis, sed optimè per rationem vitalem in animalibus, per colorem in metallis, per odorem in vegetabilibus: sine illo mater ejus nihil operatur. *Alchem.* Est ne solus hæres, vel si habet fratres? *Vox*: Amice unicum tantum ejusmodi filium mater ejus habet, fratres ejus alii sunt mali associati, sororem habet quam amat, & ab illa amatur vicissim, nam illi est sicut mater. *Alchem.* Domine, uniformis ne est ubique? *Vox*: Quoad naturam ejus uniformis, sed in carceribus mutatur: cor ejus tamen semper purum est, sed vestimenta ejus maculata sunt. *Alchem.* Domine, fuit ne etiam aliquando liber? *Vox*: Maximè fuit præsertim illis temporibus quando fuerunt illi viri sapientes quibus cum matre ejus magna amicitia intercedebat. *Alch.* Et qui fuerunt isti? *Vox*: Innumerabiles fuerunt: Fuit Hermes qui cum matre ejus unum erat: post ipsum fuerunt multi Reges, ac Principes, nec non multi alii sapientes, utpote hisce seculis Aristoteles, Avicenna, &c. qui illum liberarunt: hi enim ejus ligaturas dissolvere resciverunt. *Alchem:* Domine, quid eis dedit pro liberatione? *Vox*: Dedit illis tria Regna: nam quando illum aliquis dissolvit, & liberat, tunc ille custodes suos, qui modo in suo Regno gubernant, vincit & ligatos huic qui illum liberat in subditos tradit, ac eorum Regna in possessionem dat; sed quod majus est, in Regno ejus est speculum in quo totus Mundus videtur. Quicunque in hoc speculum inspicit, tres partes sapientiæ totius Mundi in illo videre & addiscere potest, atque ita sapientissimus in hisce tribus Regnis evadet; quales Aristoteles & Avicenna fuerũt & alii multi qui, sicut & cæteri antecessores, in hoc speculo viderunt quomodo & Mundus creatus est: ex illo didicerũt cælestiũ virtutum influẽtias in inferiora, & quomodo Natura per põdus

ignis res componit ; tum etiam motum Solis & Lunæ , præsertim verò motum illum universalem quo mater ejus gubernatur : ex illo gradus caliditatis, frigiditatis , humiditatis , & siccitatis, virtutesque herbarum ac omnium rerum cognoverunt ; unde optimi Medici facti sunt. Et certè nisi Medicus talis sit ut sciat cur hæc herba talis vel talis , cur in hoc gradu calida , cur sicca , cur humida sit , non ex libris Galeni , aut Avicennæ , sed ex fonte Naturæ , unde & illi ista habuerunt , fundamentalis Medicus esse non potest. Ista omnia diligenter isti considerârunt , & scripta sua successoribus reliquerunt , ut homines ad altiora studia allicerent , & discerent Sulphur liberare , atque ejus vincula dissolvere : sed homines hujus sæculi scripta illorum jam pro finali fundamento habent , & ulterius non quærunt ; sufficitque illis quod sciant dicere , sic Aristoteles sic Galenus scripserunt. *Alchem.* Et quid dicis , mi Domine , poteſtne herba absque Herbario cognosci ? *Vox* : Veteres illi Philosophi ex ipsomet Naturæ fonte sua recepta conscripserunt. *Alchem.* Quomodo , mi Domine ? *Vox*: Scito quod omnes res in terra , & super terram ex tribus Principiis generantur & producuntur ; aliquando duobus quibus tamen tertium adhæret : qui igitur novit tria Principia , & pondus illorum ut illa Natura conjungit, facilè ex decoctione gradum ignis in subjecto , an bene , aut male , vel mediocriter coctum , idque secundum majus vel minus , intelligere poterit : nam cuncta vegetabilia ab his qui tria Principia noverunt cognoscuntur. *Alchem.* Et hoc quomodo ? *Vox* : Ex visu, ex gustu , & odore ; in his tribus sensibus concluduntur etiam tria Principia rerum , & gradus eorum decoctionis. *Alchem.* Domine, dicunt quod Sulphur est Medicina. *Vox* : Imò ipse Medicus est, & qui illum ex carceribus liberant, illis pro gratitudine & sanguinem suum in Medicinam dat. *Alchem.* Domine habita universali Medicina quamdiu homo potest se conservare à morte ? *Vox* : Usque ad terminum mortis : cautè tamen hæc Medicina sumenda est ; multi enim viri sapientes hac Medicina ante terminum interierunt. *Alch.* Et quid dicis, mi Domine, estne venenum?

Vox:

Vox: Nonne audivisti quod magna flamma ignis consumit parvam: multi erant Philosophi qui ex aliorum doctrina artem habuerunt qui non ita profundè virtutem Medicinæ scrutarunt; imò quò Medicina erat potentior, subtilior, eò sanior illis videbatur; & unum granum ejus multa millia metalli transmeat, multo magis corpus humanum. *Alchem* Domine, quomodo ergo uti debuerunt? *Vox*: Medicina uti debuerunt quæ calorem naturalem confortando nutriret, non superaret *Alchem*. Domine, ego scio facere istam Medicinam *Vox*: Beatus es si scis, Sanguis enim Sulphuris est illa intrinseca virtus & siccitas convertens & congelans argentũ vivum in aurum, tum etiam omnia metalla & corpora humana ad sanitatem. *Alchem*. Domine, ego scio facere oleum Sulphuris quod cum calcinatis crystallis præparatur, scio & aliud per campanam sublimare. *Vox*: Certè tu etiam es Philosophus ex illis Comitiis; nam optimè mea dicta interpretaris, sic ni fallor, & omnium Philosophorum. *Alchem*. Domine, nonne est hoc oleum sanguis Sulphuris? *Vox*: O Amice, sanguis Sulphuris non datur nisi his qui illud sciunt ex carceribus liberare. *Alchem*. Domine, scitne etiam Sulphur aliquid in Metallis? *Vox*: Dixi tibi, quod omnia scit, & in metallis multo melius quam alibi; sed custodes ejus sciunt quod ibi facile liberari possit, propterea ibi in durissimis carceribus detentum custodiunt, ita ut & respirare non possit, timent enim ne ad palatium Regis perveniat. *Alch*. Domine in omnibusne metallis ita incarceratus est? *Vox*: In omnibus, sed non uniformiter, in aliquibus non ita stricte. *Alchem*. Domine, & quare in metallis ita tyrannico more? *Vox*: Quia tunc non amplius timeret illos quando ad palatium suum Regale pervenerit: jam enim potest videri, jam libere ex fenestris prospicit; quoniam illic est in proprio Regno, licet non-dum ita ut desiderat. *Alchem*. Domine, & quid comedit? *Vox*: Cibus ejus ventus est, cùm liber est coctus; sed in carceribus cogitur comedere crudum. *Alchem*. Domine, possent ne istæ inimicitiæ inter illum & custodes ejus reconciliari? *Vox*: Imò, si quis esset tam prudens. *Alchem*. Quare cum illis de pace non tractat?

Vox: Illud non potest per se ipsum; quia statim ita & furore excandescit. *Alch*. Faciat hoc per aliquem commissarium. *Vox*: Felicissimus hominum certè esset, & æterna memoria dignus, qui inter illos sciret pacē facere; sed hoc non nisi vir sapientissimus qui cū matre ejus conveniret, & cointelligentiam haberet: nam si amici essent unus alterum non impediret, sed conjunctis viribus facerent res immortales. Certè qui illos reconciliaret esset vir æternitati consecrandus: *Alch*. Domine, ego componam istas lites inter illos, & liberabo illum: sum aliâs vir adeò doctus, & sapiens; adhæc etiam sum bonus practicus præsertim ubi ad tractandum venitur. *Vox*: Amice: video quidem quod satis magnus, & cum magno capite sis, sed ne scio num tu ista facere possis, *Alch*. Domine, fortassis tu ignoras quid sciunt Alchemistæ, quo ad tractatus semper illi sunt victores, & certè ego non sum postremus, modò inimici ejus mecum tractare velint: si tractabunt, esto securus quòd causa cadent. Domine, crede mihi Alchemistæ sciunt tractare. Si tantum mecum tractare velint, Sulphur confestim liberabitur. *Vox*: Placet mihi ingenium, audio quod probatus sis. *Alch*. Domine, dic adhuc mihi si hoc est verum sulphur Philosophorum? *Vox*: Hoc quidem est sulphur, sed si Philosophorum est tuum est scire. Satis ego tibi de Sulphure dixi. *Alch*. Domine si etiam ejus carceres inveniam, an eum liberare potero? *Vox*: Si scies optime poteris; facilius est enim illum liberare quàm invenire. *Alch*. Domine rogo dic adhuc mihi si illum invenero, faciam ne ex illo lapidē Philosophorum. *Vox*: O amice non est mecum divinare, tu ipse videto: attamen si matrem ejus noveris, illam secutus fueris, sulphure soluto lapis in promtu erit. *Alch*. Domine in quo subjecto est hoc sulphur? *Vox*: Scito pro certo quod hoc sulphur est magnæ virtutis; minera ejus sunt omnes res mundi, est enim in metallis, herbis, arboribus, animalibus, lapidibus, mineris, *Alch*. Et quis diabolus inter tot res & subjecta illum latentem inven're potest? Dic tu mihi materiam ex qua illum Philosophi accipiunt. *Vox*: Amice nimis propè accedis, attamen ut tibi satis faciam, scito sulphur ubique esse sed, habet quædam pala-

tia

tia ubi solet Philosophis audientiam dare ; sed Philosophi illud in mari suo natans & cum Vulcano ludens adorant ; quando illud vilissimo vestitu incognitum Philosophi accedunt. *Alch.* Domine in mari illud quare non est meum, cum hic propinquius sit absconditum. *Vox*: Dixi tibi quod custodes ejus illud in carceribus tenebrosissimis posuerunt ne illud videre possis, est enim in uno solo subjecto; sed si illud domi non invenisti vix in sylvis invenies. Ne autem desperes in inquirendo illo, tibi sacrosanctè dico illud in auro & argẽto esse perfectissimum, sed in argento vivo facillimũ. *Alchem.* Domine libenti animo facerem lapidem Philosophorum. *Vox*: Rem bonam desideras, sulphur quoque libenter dissolveretur. Et sic Saturnus discessit. Alchemistam verò fessum gravis sopor invasit, & apparuit illi visio talis. Vidit in illo nemore fontem aquæ plenum, circa quem deambulabant Sal cum Sulphure inter se altercando, donec ultimo cœperunt pugnare; & intulit sal sulphuri vulnus incurabile, ex quo vulnere loco sanguinis aqua quasi lac candidissimũ effluxit, ac in magnũ flumen crevit. Tunc ex illo nemore regressa est Diana virgo pulcherrima, quæ cæpit lavari in flumine illo: quã dum transiens Princeps quidam vir fortissimus (& major suis servitoribus) videret, cæpit admirari ejus pulchritudinem, quodque esset naturæ sibi similis & ejus amore captus est: quod cum illa videret vicissim ejus amore exarsit; quamobrem quasi in animi deliquium cadens cæpit mergi: quod videns Princeps ille mandavit suis servitoribus ut illam adjuvarent: sed omnes timuerunt accedere ad flumen; ad quos Princeps ille: Quare (inquit) non adjuvatis Dianam virginem? Cui responderunt, Domine flumen est quidem parvum quasi exsiccatum, sed periculosissimum: Quadam vice absqe tuo scitu voluimus hoc tranare, & vix à periculo æternæ mortis evasimus; scimus etiam quod & alii nostri antecessores hic perierunt. Tunc Princeps ille, deposito suo pallio grosso, ita ut erat armatus in flumen prosiliit, ut opem ferret Dianæ pulcherrimæ, porrexitque illi manum; quæ volens se salvare ipsum etiam Principem ad se traxit, atque ambo submersi sunt. Paulò post animæ

mæ illorum ex flumine illo exiverunt volitantes ſupra flumen, ajuntque, Optimè nobiſcum actum eſt, aliter enim ab hiſce corporibus liberari non potuiſſemus quæ polluta & maculata erant. *Alch.* interrogans ait: Revertimini aliquando in illa corpora? *Anima.* Non in tam polluta; ſed quando purgabuntur, & hoc flumen exſiccabitur per calorem ſolis, & provincia hæc ſæpius per aerem examinata fuerit. *Alch.* Interim quid facietis? *Anima.* Hic ſupra flumen volitabimus donec iſtæ nebulæ & tempeſtates ceſſent. Interim Alchemiſta in magis optatum ſomnium de ſuo ſulphure incidit; & ecce apparent illi, & venerunt in illum locum multi Alchemiſtæ quæſitum etiam ſulphur: & cum apud illum fontem à ſale occiſum cadaver invenerunt; illud inter ſe diviſerunt: quod Alchemiſta videns etiam partem accepit; & ſic quilibet illorum domum reverſi ſunt, cæperuntque in illo ſulphure laborare, & huc uſque non ceſſant. Huic verò Alchemiſtæ Saturnus occurrit & ait: Amice quomodo ſe res habent? *Alch.* O Domine multa mirabilia vidi, vix uxor mea credet iſta; jam etiam inveni ſulphur, rogo te mi Domine, adjuva me faciamus iſtum lapidem. *Saturnus.* Libenter mi amice. Præpara ergo argentum vivum & ſulphur, & vitrum huc da. *Al.* Domine noli habere negotium, cum Mercurio, quia eſt nequam, deluſit ſocium meum & alios multos. *Saturnus.* Abſque argento vivo in cujus regno ſulphur jam Rex eſt Philoſophi nihil fecerunt, nec ego aliter ſcio. *Alch.* Domine faciamus ex ſolo ſulphure. *Satur.* Benè mi amice, ſed ita ſuccedet ſicut jubes. Acceperunt itaque ſulphur illud quod Alchemiſta invenit, & fecerunt ſicut voluit Alchemiſta, cœperuntque laborare miris modis, illud ſulphur tractare in fornaculis mirabilibus, quas plures Alchemiſta habuit: ſed ſemper in fine ex quolibet labore evenerunt illis candelulæ quas vetulæ ad accendendum ignem vulgò vendunt. De novo inceperunt, & ſulphur ſublimarunt, calcinarunt, ſicut Alchemiſtæ placuit; ſed utcunque fecerunt illis ſemper in fine ut prius evenit: nam quicquid ex illo ſulphure Alchemiſta voluit ſemper candelula fuit: & ait ad Saturnum, Verè Domine, video quod juxta meam phantaſiam non

non vult succedere, rogo te fac tu solus sicut scis. Tunc Saturnus ait, Vide ergo & disce. Accepit itaque duo argenta viva diversæ substantiæ, sed unius radicis, quæ Saturnus lavit urina sua, & vocavit illa sulphura de sulphuribus, & commiscuit fixum cum volatili, facta compositione in vas debitum posuit, & ne sulphur aufugeret custodem supposuit, & sic postea in balneum ignis lentissimi, ut materia requirebat, posuit, & omnia optimè fecit. Fecerunt itaque lapidem Philosophicum, quia ex debita materia non nisi debitum opus evenit. Alchemista gavisus valdè accepit lapidem cum vitro, colorem ejus qui erat tanquam sanguis combustus considerans admirabatur, & præ nimia lætitia cœpit saltare, in quo saltu elapsum est illi è manibus vitrum in terram & fractum est; sicque Saturnus evanuit. Alchemista quoque è somnio expergefactus nihil præter illas candelulas quas fecerat ex sulphure in manibus invenit: lapis vero avolavit, & hucusque volat, unde volatilis dicitur: & sic miser ille Alchemista nihil aliud didicit ex illa visione quàm candelulas sulphureas facere: qui posteà relicto lapide cœpit esse Medicus; inquirendo lapidem Philosophicum lapidem renum acquisivit. Ultimò duxit vitam ut solent ejusmodi Alchemistæ, plerumque fiunt Medici aut smegmatistæ, quod omnibus eveniet qui sine fundamento ex auditu aut receptis casualiter per dialecticam ad artem accedunt.

Aliqui postea cum illis non succedit dicunt: Viri sapientes sumus, gramen crescere audimus, si ars vera esset nos præ cæteris habuissemus: & sic pudore vestiti ne habeantur pro indignis (sicuti sunt, imò & duræ ceruicis) contra artem cuculant. Tales hæc scientia odit ac illis semper in fine principium ostendit. Nos autem indignis hanc artem nihil esse concedimus, virtutis amatoribus verò, & veris indagatoribus, filiisque doctrinæ, summoperè illam commendamus, veramque esse, & omnino verissimam affirmamus. Quam aliquoties coram viris eo spectaculo dignis, magnæ & infimæ conditionis hominibus, re ipsa comprobavimus: (Non tamen nostris manibus hæc Medicina fuit facta, sed ab amico talia accepimus,

 verissi-

verissima tamen) ad quam indagandam satis inquisitores informavimus; quibus si scripta nostra non placent, aliorum Authorum leviora legant, hac tamen cum cautela ut quicquid legerint semper ad possibilitatem naturæ conferant, nec tentēt aliquid contrà naturam. Nec credant etiamsi esset scriptum in libris Philosophorum quod ignis non urit, quia hoc est contrà naturam: sed si scribitur ignem exsiccandi & calefaciendi vim habere, hoc cum naturaliter fiat credendum est; natura enim semper cum sano intellectu convenit, & in natura nihil difficile, omnisque veritas simplex est. Tum etiam discant cognoscere quæ res in natura sunt sibi propinquiores, quod per scripta nostra facilius quam per alia fieri existimamus, cum satis scripsisse putemus donec aliquis alius veniat qui totam receptam sicut ex lacte conficere caseum conscribat, quod nobis non licet.

Sed ne omnia in insipients vertamues, vobis quoque qui jam has transiistis ærumnas aliquid dicemus. Vidistisne regionem illam ubi vir suam sibi perduxit uxorem, quorum nuptiæ in domo naturæ celebratæ sunt? Intellexistis quomodo hoc sulphur vobiscum vulgus vidit? Si igitur vultis ut vestram Philosophiam vetulæ exerceant, monstrate horum sulphurum dealbationem; Vulgo dicite: venite & videte, jam enim divisa est aqua & sulphur exivit; redibit candidum, & congelabit aquas. Comburite ergo sulphur à sulphure incombustibili, & lavate, dealbate, rubificate, donec sulphur fiat Mercurius, ac Mercurius fiat sulphur, quod posteà anima auri ornabitis. Nam si non sublimabitis sulphur à sulphure, & mercurium à mercurio nondum aquam invenistis quæ ex sulphure & mercurio quinta essentia creatur & distillatur; non ascendet qui non descendit. Quidquid in hac arte est notabile in præparatione amittitur à multis, sulphure enim acuitur mercurius noster, aliàs non prodesset. Princeps sine populo miser: hic Alchemista sine sulphure & mercurio. Si me intellexistis dixi.

Alchemista postea domum reversus lapidem amissum deplorabat, & maximè condolebat quod Saturnum non interrogaverit quale Sal hoc fuerit, cum tot varia genera salium reperiantur; cætera uxori dixit.

CON-

CONCLUSIO.

OMNIS inquisitor hujus artis debet inprimis maturo judicio quatuor elementorum creationem, operationem, & virtutes, cum suis actibus examinare: si enim horum originem & naturam ignorat, ad cognitionem principiorum non perveniet, nec materiam veram lapidis cognoscet, multò minus finem bonum assequetur: quoniam omnis finis supra suum principium terminatur: Qui bene scit quid incipit benè sciet quid finiet. Origo enim elementorum est chaos, ex quo Deus conditor rerum creavit & separavit elementa, quod solius Dei est: Ex elementis verò natura producit principia rerum, & hoc per velle Dei solius naturæ est: Ex principiis postea natura mineras producit & omnia: ex quibus etiam artifex imitando naturam, multa mirabilia potest. Quoniam natura ex his principiis quæ sunt Sal, Sulphur & Mercurius, mineras ac metalla & omnia genera rerum producit; & non producit simpliciter ex elementis metallum, sed per principia quæ sunt medium inter elementa & metalla: Ergo si natura ista non facit, multò minus ars poterit. Et non solum in hoc exemplo; verum in omni processu naturali dispositio media observanda est: propterea hic in hoc tractatu & elementa ipsa, & illorum actus & operationem, tum & principiorum originem satis copiosè descripsimus (quod hucusque nullus Philosophorum clariora dedit) ut inquisitor bonus facilius considerare possit in quo gradu lapis à metallis, & metalla ab elementis distant. Differentia enim est inter aurum & aquam, sed minor inter aquam & Mercurium, minima inter aurum & Mercurium: nam domus auri Mercurius est; & domus Mercurii est aqua: sulphur autem est coagulum Mercurii: quod quidem sulphur difficillimè præparatur, sed difficilius investigatur. Quoniam in sulphure Philosophorum totum hoc arcanum latet, quod etiam in penetralibus Mercurii continetur: de cujus præparatione, sine qua inutile est, dabimus aliquando in tertio principiorum

de sale, cum hic virtutem & originem, non praxin, sulphuris tractemus.

Non propterea tamen tractatum hunc conscripsimus, ut antiquos Philosophos redarguere velimus, sed potius eorum scripta confirmaremus, & aliqua quæ omiserunt adimpleremus: cum & Philosophi homines sint, non omnia ita ad amussim possunt, nec unus de omnibus sufficienter potest. Aliquos etiam miracula à via lineari naturæ seduxerunt, ut in Alberto Magno, viro & Philosopho sagacissimo accidisse legimus; qui scripsit temporibus suis grana aurea inter dentes demortui in sepulcro inventa esse. Hujus miraculi rationem certam non potuit invenire, sed hoc vi minerali in homine adjudicavit, & super hanc opinionem cecidit illi confirmatio dicti Morienis, *& hac materia, Rex, à te extrahitur*: Sed hoc erroneum est, nam & Morienes Philosophicè ista intelligere voluit. Virtus enim mineralis, in suo regno locata est, sicut & animalis in suo regno ut in libello XII. Tractatuum ista regna distinximus & in tria regna divisimus; quia quodlibet horum absque ingressu extraneo in semetipso stat & multiplicatur. Verum quidem est in regno animali esse & Mercurium sicut materiam, & sulphur sicut virtutem, sed animalem non mineralem. Vis sulphuris animalis si non fuisset in homine, non congelaret sanguinem Mercurium in carnem & ossa; sic etiam si non esset vis sulphuris vegetabilis in regno vegetabili, non congelaret aquam seu Mercurium vegetabilem in herbas & arbores. Sic quoque in regno minerali intelligendum est. Non differunt quidem hi tres Mercurii in virtute, nec illa tria sulphura, quia quodlibet sulphur habet vim naturalem Mercurium suum coagulare; & quilibet Mercurius habet vim à proprio sulphure coagulari; sed non ab extraneo. Cur autem aurum inter dentes demortui inventum vel generatum est, est hæc ratio, quod in vita demortui per aliquem Medicum Mercurius in corpus illud infirmum introductus est, vel per unctionē, vel per turbith, vel per alium modum, ut moris & usus est, & natura Mercurii est ad os pariētis ascendere, & per vulnera oris cum plegmate evacuari. Si igitur in ejusmodi cura infirmus obijt,

obiit, is Mercurius non habens egressum, in ore intra dentes remansit & factum est cadaver illud in vas naturale Mercurij sic per longum tempus occlusus sulphure proprio in aurum congelatus est calore naturali putrefactionis à phlegmate corrosivo Corporis humani purificatus. Sed si ibi Mercurius mineralis introductus non esset nunquam aurum productum fuisset. Et hoc est exemplum verissimum quod natura in visceribus terræ ex solo Mercurio producit aurum & argentum, ac alia metalla secundum dispositionem loci vel matricis. Quoniam Mercurius habet in se suum proprium sulphur quo coagulatur in aurum, nisi impediatur ab accidente, vel non habeat calorem requisitum, vel locum occlusum. Non ergo vis sulphuris animalis congelat Mercurium in aurum, sed in carnem: si enim talis virtus in homine esset, in omnibus hoc eveniret corporibus, quod non est. Talia multa miracula & accidentia eveniunt quæ non benè considerata à Scriptoribus errores lectoribus inferunt: Inquisitor tamen bonus omnia ad possibilitatem naturæ applicare debet; Si cum natura non conveniunt omittenda sunt.

Sufficit diligenti Studioso originem Principiorum hic accepisse, cum incognito principio finis semper dubius, de quibus nos in hoc tractatu non ænigmaticè, sed clariori sermone quo potuimus & nobis licet, inquisitorem allocuti sumus: per quem si alicui Deus mentem illuminabit, sciet quid successor suis antecessoribus debeat, cum hæc scientia semper per ejusmodi ingenia acquiratur: quam nos post ejusmodi claram ostensionem in sinum Dei Altissimi creatoris ac Domini nostri reponimus, & nos ipsos una cum bonis Lectoribus in gratiam & immensam ejus misericordiam commendamus. Cui sit laus & gloria per infinita sæcula sæculorum.

FINIS.

INTROITUS APERTUS,

AD

OCCLUSUM REGIS PALATIUM.

Authore

ANONYMO PHILALETHA PHILOSOPHO.

SYLLABUS

Capitum, quæ in hoc Tractatulo continentur.

INTRO-

INTROITUS APERTUS
Ad
OCCLUSUM REGIS PALATIUM.
PRÆFATIO AUTHORIS.

A*Depto me, Anonymo Philaletha, Philoſopho, arcana medicina chemica, phyſica, Anno mundi Redempti milleſimo ſexcenteſimo quadrageſimo quinto, ætatis autem meæ vigeſimo tertio, quo Filiis Artis debitum perſolvam, involutiſq; Erroris Labyrintho manum porrigerem, tractatulum hunc conſcribere decrevi, ut adeptis appareat, me illis parem & fratrem, ſeducti verò Sophiſtarum nugis, lucem, per quam tutò revertantur, videant & amplectantur. Ominor porrò non paucos hiſce meis laboribus illuminatos fore. Non ſunt* Fabulæ, *ſed realia Experimenta, quæ vidi, feci, novi, quod ex hiſce lineis facilè colliget Adeptus. Quare ut ad bonum proximi hæc ſcribo, ſat ſit me profeſſum eſſe, neminem in hac arte ſcribentem unquam tam lucidè ſcripſiſſe, meque inter ſcribendum pluries calamum repoſuiſſe, quod potius vellem ſub invidiæ larva veritatem celaſſe; at cogebat Deus, cui non potui reſiſtere, qui ſolus corda novit, cui Soli gloria in ſeculum. Hinc indubiè colligo, multos futuros hac ultima ætate mundi hoc arcano beatos. Quia fideliter ſcripſi, nec ſtudioſo Tyroni ullum reliqui dubium, non perfectè ſatisfactum. Etiam ſcio, multos, qui unà mecum hoc Arcano potiuntur, multoque plures eſſe ſum perſuaſus, quorum* Familiaritatem *quotidie de novo, ut ita dicam, ſum brevi conſecuturus.* Faxit *ſancta Dei voluntas quod ſibi placuerit, indignum me fateor, per quem talia efficiantur; Tamen hiſce in rebus ſanctam Dei voluntatem adoro, cui ſubeſſe tenentur creata univerſa, ob quem ſolum illa condidit, conditaque tuetur.*

Caput I.

De Mercurii Sophici Necessitate ad Opus Elixir.

QUisquis aureo hoc Vellere potiri cupit, sciat aurificum nostrum pulverem, quem lapidem nostrum nominamus, esse aurum solummodò digestum in supremum gradum puritatis & subtilis fixitatis, ad quem per Naturam sagaxque artificium potest deduci; quod aurum sic Essensificatum, aurum nostrum, (non amplius vulgi) nominatum, est Naturæ artisque perfectionis periodus. Possem omnes citare hac de re Philosophos; at testibus non egeo, quia ipsemet adeptus, & lucidius scribo, quàm antehac ullus. Credat qui volet, improbet qui poterit, carpat cui libet, hanc certè mercedem reportabit, altam ignorantiam. Subtilia, fateor, ingenia Chimæras somniant; at in via Naturæ simplici veritatem sedulus reperiet. Aurum igitur purificandi verum, unum solum, principium esto. Est autem aurum nostrum duplex, quod ad opus nostrum expetimus, maturum puta, fixum Latonem flavum, cujus cor sive centrum est ignis purus, quare corpus suum in Igne defendit, in quo depurationem recipit, ut nihil ejus tyrannidi cedat, aut ab eo patiatur; Hoc in Opere nostro vices maris gerit, quare auro nostro albo crudiori, spermati fœmineo conjungitur, in quo sperma suum emittit, tandemque vinculo indissolubili utrumque coit, sic fit noster Hermaphroditus utroque sexu pollens. Mortuum est itaque aurum corporale, priusquam cum sua sponsa conjungatur, cum qua Sulphur coagulans, quod in auro est extra versum invertitur. Sic absconditur Altitudo & manifestatur profunditas. Sic fixum ad tempus fit volatile, ut nobiliorem postea statum hæreditario possideat, in quo fixitatem præpollentem obtinet. Patet itaque, quod totum Secretum in Mercurio cõsistat, de quo Philosophus: In Mercurio est, inquit, quicquid quærunt Sapientes.

tes. De hoc GEBER: Laudetur, inquit, Altiſſimus, qui Mercurium noſtrum creavit, eique dedit naturam cuncta ſuperantem. Certè enim, niſi hic eſſet, glorientur Alchymiſtæ, utut volunt, at vanum eſſet opus Alchymicum. Liquet proinde, quod non vulgaris ſit hic Mercurius, at Sophicus, quia omnis Mercurius vulgi eſt mas, id eſt, corporalis, ſpecificatus & mortuus; at noſter eſt ſpiritualis, fœmina viva & vivifica. Attende ergo quæ ſim de Mercurio dicturus, quia, ut ait Philoſophus, Mercurius noſter eſt Sal Sophorum, ſine quo quicumque operatur, eſt ſicut ſagittarius, qui ſine chorda ſagittat, & tamen nuſpiam eſt ſuper terram reperibilis. Filius autem eſt à nobis formatus, non creando at ex iis rebus, in quibus eſt, extrahendo, cooperante natura, modo miro per artem ſagacem.

CAPUT II.

De Componentibus principiis Mercurii Sophici.

INtentio quorūdam in hac arte operantium eſt hæc, ut Mercurium diverſimodè purgant: nam per ſalia adjuncta ſublimant, nonnulli à variis fecibus, alii per ſe tantùm vivificant, ſic repetitis operationibus Mercurium Philoſophorum factum autumant, & errant, quia non in natura operantur, quæ ſola in ſua Natura emendatur. Sciant itaque, aquam noſtram componi ex multis, eſſe tamen rem unam ex diverſis Subſtantiis unius Eſſentiæ concretis factam. Eſt nempe in Aqua noſtra requiſitus primò Ignis, ſecundò liquor Saturniæ vegetabilis, tertiò Mercurii vinculum. Ignis eſt mineralis Sulphuris, & tamen non propriè mineralis eſt, nedum metallicus; at medius inter mineram & metallum, neuter utriuſque particeps, Chaos ſive Spiritus, quia Draco noſter igneus, qui omnia vincit, tamen per odorem Saturniæ vegetabilis penetratur, cujus Sanguis cum ſucco Saturniæ concreſcit, in corpus unum mirabile, & tamen corpus non eſt, quia totum volatile, nec ſpiritus, quia in igne metallum liquatum refert. Eſt itaque revera Chaos, quod ad omnia metalla ſe habet, ut mater.

Ex eo namque omnia extrahere novi, etiam Solem Lunamque absque Elixire Transmutatore, quod qui pariter vidit, potest attestari. Vocatur hoc Chaos Arsenicum nostrum, aer noster, Luna nostra, Magnes noster, Chalybs noster, diverso tamen respectu, quia varios status subit materia nostra, priusquam ex meretricis nostræ menstruo excernatur Diadema Regale. Disce igitur, qui sint socii Cadmi, quique sit Serpens, qui illos voravit, quæ sit cava quercus, ad quam Cadmus Serpentem transfixit. Disce, quæ sint Dianæ Columbæ, quæ Leonem mulcendo vincunt, Leonem, inquam, viridem, qui revera est Draco Babyloniensis, veneno suo cuncta interimens. Tandem disce Mercurii caduceum, quo cum operatur mira; quæque sint nymphæ illæ, quas incantando inficit, si voto tuo cupis potiri.

Caput III.

De Chalybe Sophorum.

Sapientes Magi multa de Chalybe suo posteris tradiderunt, nec leve momentum ei attribuerunt, quare inter Alchymistarum vulgus non leve est certamen, quidnam Chalybis nomine sit intelligendum. Hujus variam interpretationem varii dederunt. Candidè de hoc Author Novi Luminis, at obscurè scripsit. Ego ut nil ab Artis Inquisitoribus ex invidia celarem, sincerè describam. Chalybs noster est Operis nostri vera Clavis, sine quo ignis lampadis nulla arte potest accendi: Est auri minera, spiritus præ cunctis valde purus, est ignis infernalis, secretus, in suo genere summe volatilis, mundi miraculum, virtutum superiorum in inferioribus systema, quare signo illum notabili notavit Omnipotens, cujus nativitas per Orientem in Horizonte Hemisphærii sui philosophicum annunciatur. Viderunt Sapientes in Evo Magi, & obstupuerunt, statimque agnoverunt Regem serenissimum in mundo natum. Tu, cum ejus Astra conspexeris, sequere ad usque cunabula, ibi videbis infantem pulcrũ,

sordes

fordes femovendo, regium puellum honora, gazam aperi, auri donum offeras, fic tandem poft mortem tibi carnem fanguinemque dabit, fummam in tribus Terræ Monarchiis medicinam.

CAPUT IV.

De Magnete Sophorum.

QUemadmodum Chalybs ad Magnetem trahitur, Magnefque fponte fe ad Chalybem convertit, fic & Magnes Sophorum trahit illorum Chalybem. Quare ficut Chalybem docui effe auri Mineram, pariter & Magnes nofter eft Chalybis noftri vera Minera. Notifico porrò Magnetem noftrum habere centrum occultum Sale abundans, qui Sal eft menftruum in Sphæra Lunæ, qui novit calcinare aurum. Centrum hoc fe convertit appetitu archetico ad Polum, in quo virtus Chalybis eft in gradus exaltata. In Polo eft Cor Mercurii, qui verus eft Ignis, in quo requies eft Domini fui, navigans per mare hoc magnum, ad utramque pertingat Indiam, curfum dirigat per afpectum Aftri Septentrionalis, quod faciet tibi apparere Magnes nofter. Sapiens gaudebit, ftultus tamen hæc parvi pendet, nec fapientiam difcet, etiam licet Polum centralem extraverfum confpexerit notatum figno Omnipotentis notabili. Tam duræ funt cervicis, quòd etfi figna viderint miracula, non tamen Sophifmata fua deponant nec femitam rectam ingrediantur.

CAPUT V.

Chaos Philofophorum.

FIlius Philofophorum audiat Sophos unanimiter concludentes Opus hoc effe Creationis Univerfi affimilandum. In initio igitur creavit DEUS Cœlum & Terram, & erat Terra inanis & vacua, & ferebatur DEI Spiritus fuper aquarum faciem, & dixit DEUS: Efto Lux, & Lux erat. Verba hæc Artis filio fat erunt. Etenim Cœlum cum Terra oportet conjungi fuper thorum amicitię.

Sic

Sic in honore per universam vitam regnabit. Terra est corpus grave, mineralium Matrix, quòd in se illa occultè servet, licet arbores & animalia in lucem proferat. Cœlum est in quo Luminaria magna cum Astris circumvolvuntur, suasque vires trans aera ad inferiora dimittit, at in principio confusa simul omnia fecêre Chaos. Ecce sanctè veritatem propalavi: Chaos etenim Nostrum est quasi Mineralis Terra, coagulationis suæ respectu, & tamen aer volatilis, intra quod est Cœlum Philosophorum in Centro suo, quod Centrum est reverà Astrale, irradians Terram adusque superficiem suo jubare. Et quis Magus tam prudens, qui ex hisce colligat novum Regem natum cunctis præpollentem, fratrum suorum à labe Originali Redemptorem, quem oportet mori, & in altum tolli ut carnem suam & sanguinem in mundi vitam det? Bone Deus, quàm mirifica sunt hæc tua Opera? A te hoc factum est & miraculum apparet in oculis nostris. Gratias ago tibi, Pater Domini cœli & terræ, quòd absconderis hæc à sapientibus & prudentibus, & revelaris ea parvulis.

CAPUT VI.

Aer Sophorum.

EXpansum sive Firmamentum Aer in Sacris vocatur. Aer item Chaos nostrum nominatur, idque non citrà Secretum insigne, quoniam sicut Aer Firmamentalis est Aquarum Separator, pariter & Aer noster. Est ergò Opus nostrum reverà systema majoris Mundi. Quoniam ut Aquæ subtus Firmamentum videntur & apparent nobis qui supra Terram vivimus. At superiores Aquæ visum nostrum fugiunt, quia tam latè à nobis distant; Pariter & in microcosmo nostro æquæ sunt minerales extracentrales, quæ apparent; at quæ intus clauduntur, visum nostrum fugiunt, & tamen reverà extant. Hæ sunt, de quibus Author Novi Luminis; quæ sunt, at non apparent, donec Artifici placeat. Quemadmodum ergo Aer distinguit inter Aquas, sic & aer noster omnem aquarum extracentralium

lium

lium ad aquas, quæ in centro ſunt, ingreſſum prohibet. Etenim ſi ingrederentur & miſcerentur, tum ſtatim Unione indiſſolubili coaleſcerent. Dicam itaque Sulphur externum vaporoſum comburens adhærere pertinaciter Chao noſtro, cujus tyrannidi non valens reſiſtere, avolat purum ab igne ſub ſpecie pulveris ſicci. Tu ſi aridam hanc Terram, aqua ſui generis rigare ſciveris, poros Terræ laxabis, & externus hic fur cum Operatoribus nequitiæ foràs projicietur, purgabitur aqua per additamentum Sulphuris veri à ſorde leproſâ, & ab humore hydropico ſuperfluo, habebiſque in poſſe Comitis à Trevis Fontinam, cujus Aquæ ſunt propriè Dianæ Virgini dicatæ. Hic fur eſt nequam arſenicali malignitate armatus, quem juvenis alatus horret & fugit. Et licèt Aqua centralis ſit hujus Sponſa, tamen Amorem ſuum erga illam ardentiſſimum non audet exerere, ob latronis inſidias, cujus technæ ſunt verè inevitabiles. Eſto hîc tibi Diana propitia, quæ feras domare novit, cujus binæ columbæ pennis ſuis aeris malignitatem temperabunt, quod per poros facilè ingreditur adoleſcens, concutit ſtatim pero ledos, nubemque tetricam ſuſcitat, tu undas ſuperinduces ad Lunæ uſque candorem, atque ita Tenebræ, quæ ſupra abyſſi faciem erant, per ſpiritum ſe in aquis moventem diſcutientur. Sic jubente DEO Lux apparebit. Lucem è Tenebris ſepara ſeptima vice, eritque creatio hæc Sophica Mercurii completa, eritque ſeptimus tibi Dies Sabbathum quietis, à quo tempore ad anni uſque revolutionem poſſis expectare generationem ſupernaturalis Solis filii, qui circà finem ſeculorum in mundum veniet, ut à labe cuncta ſuos fratres liberet.

CAPUT VII.

De Operatione Prima Mercurii Sophici præparationis per aquilas volantes.

SCias Frater, quod exacta aquilarum Philoſophorum præparatio, primus perfectionis gradus cenſetur, in quo cognoſcendo inge-

ingenium requiritur habile. Noli namque credere, quòd alicui nostrûm casu vel imaginatione fortuita provenerit, hæc Scientia, prout stupide ignarum Vulgus credit, verùm multùm diuque sudavimus, multas noctes insomnes duximus, multùm laboris ac sudoris sumus perpessi, ut veritatem consequeremur. Eapropter, Tyro studiose, certò scias, quòd absque sudore & labore nil efficias, putà in Opere primo, licet in secundo natura sola opus exequitur absque ulla manuum impositione, solo igne moderato externe adhibito. Intellige ergo, frater, Sophorum dicta, cùm scribunt, aquilas suas ad Leonem vorandum esse ducendas, quarum quò parcior numerus, eò gravior lucta, tardior item victoria, præstantissime autem opus perfici septenario numero aut noveno. Est, puta, Mercurius Sophicus Avis Hermetis, qui nunc Anser vocatur, nunc Fasianus, nunc Hic, nunc Ille. Ubi verò loquuntur Magi de aquilis suis, plurali numero loquuntur, numerumque assignant à Tribus usque ad Decem. Non tamen sic volunt intelligi, ac si totidem aquæ pondera ad unum terræ vellent, verùm de intrinseco pondere dicta sua interpretari opportunum est, nimirum capiendam esse Aquam toties acuatam, quot illi numerant aquilas; quæ acuatio fit per sublimationem. Est ergo singula sublimatio Mercurii Philosophorum, Aquila una, septimaque Sublimatio Mercurium tuum sic exaltabit, ut Balneum Regis tui fiat convenientissimum. Quare ut probè nodum hunc explicatum habeas, arrige aures attentissimè: Sumantur Draconis nostri ignei, qui in ventre suo Chalybem occultat magicum, partes quatuor, Magnetis nostri partes novem, misce simul per Vulcanum torridum, in forma mineralis Aquæ, cui supernatabit spuma rejicienda. Testam repudia, nucleumque selige, purga tertia vice, per ignem ac Solem, quod facile fiet, si Saturnus in speculo Martis suam formam aspexerit. Fiet inde Chamæleon sive Chaos nostrum, in quo latent omnia arcana virtute non actu. Hic est infans Hermaphroditus, qui à primis suis incunabilis per Canem Corascenum rabidum morsu infectus est, unde perpetua hydrophobia stultescit, insanitque, imò licet

licet aqua ſit ſibi quavis re naturali propinquior, tamen illam horret acfugit, ô fata! Sunt tamen in ſylva Dianæ binæ Columbæ, quæ rabiem ſuam inſanam mulcent. Tum ne hydrophobiæ recidivam patiatur, aquis ſubmerſas, in iiſque pereat, quarum impatiens nigricans canis rabidus ad aquarum ſuperficiem ferè ſuffocatus aſcendet, tu imbre ac verberibus illum fuga, ac procul arce, ſic tenebræ diſparebunt. Fulgente Luna in ſuo plenilunio pennas ſuppedita, & avolabit Aquila relictis pone ſe mortuis Dianæ Columbis, quæ ſi prima acceptione fuerint mortuæ, prodeſſe nequeunt. Itera hoc ſepties, tum tandem requiem adeptus es, niſi quod decoctio tibi nuda incumbat, quæ eſt quies placidiſſima, Ludus Puerorum, Opus Mulierum.

CAPUT VIII.

De Præparationis primæ labore & tædio.

SOmniant quidam Chemicolæ ignari, totum opus à principio ad finem meram eſſe recreationem jucunditate plenam, laborem verò extra hujus artificii cancellos ſtatuunt: atqui ſuâ tutò ſententia fruantur. In Opere, quod tam facile ſibi affinxerunt, meſſem ſanè inanem ab otioſa ſua operatione metent. Scimus, puta, quod poſt Benedictionem divinam, ac radicem bonam, primas obtineat labor, induſtria & ſedulitas; Nec ſane labor familiæ (qui ludus potius, ſeu animi recreamentum cenſendus eſt) id quod tantopere expetimus, ad vota dabit, imò, uti ait Hermes, non animæ ac labori parcendum eſt. Aliter, quod in parabolis prædixit ſapiens verificabitur, nempe quod inertis deſiderium occidet ipſum; Nec mirum, ſi tot homines Alchemiam tractantes ad pauperiem redigantur, Laborem puta, effugiunt, nec ſumptus patiuntur. Nos autem, qui hæc novimus & elaborati ſumus, pro certo comperiimus, nullum laborem præparatione noſtra prima tædioſiorem. Idcirco Morienus ſeriò Regem hac de re hortatur, dicens: Plurimos Sapien-

tum de operis hujus tædio fuisse conquestos. Nec figuratè vellem hæc intelligi, siquidem non res jam considero, qualiter apparent in operis supernaturalis Initio, verùm qualiter illas primo invenimus. Habilem reddere massam, inquit Poeta, hoc opus, hic labor est. Iterumque

Alter inauratam noto de vertice pellem, &c.
Alter onus quantum subeas, quantumque laborem
Impendas crassam circa molem & rude pondus, &c.

Eapropter Herculeum hunc primum laborem Nobilis ille Arcani Hermetici Author nominat. Sunt enim in principiis nostris multæ heterogeneæ superfluitates, quæ in puritatem nunquam (ad opus nostrum) reduci possunt, eapropter penitus expurgare illas expedit, quod factu impossibile erit absque arcanorum nostrorum theoria, qua medium docemus, quo cum ex meretricis menstruo excernatur Diadema Regale. Quo medio cognito, adhuc labor magnus requiritur, tantus, quod, ut ait Philosophus, plurimi artem dimiserunt mancam propter terribilia mala. Non tamen eo inficias, quin mulier artis laborem facile subire possit, ita tamen, ut inter labores, non lusus sibi adnumeret; Verùm parato semel Mercurio, quies tandem adepta est, quæ quovis labore longè est optabilior, ut ait Philosophus.

CAPUT IX.

De Virtute nostri Mercurii super omnia Metalla.

MErcurius noster est Serpens ille, qui Cadmi voravit socios, nec mirum, quia Cadmum ipsum cæteris robustiorem prius voraverat, tandem tamen hunc Serpentem Cadmus transfiget, cum virtute sui Sulphuris illum coagulaverit. Scias itaque Mercurium hunc nostrum omnibus corporibus metallicis prædominari, illaque solvere in materiam suam proximam Mercurialem Sulphura eorum separando; Sciasque, quòd Mercurius Aquilæ unius, aut duarum, aut trium Saturno, Jovi, Venerique imperet; Lunæ imperat à tribus aquilis ad

lis ad feptem, tandem Soli imperat ad aquilas ufque decem. Notifico proinde Mercurium hunc effe primo Enti metallorum viciniorem quovis alio mercurio, quare radicitùs corpora metallica intrat, eorumque profunditates abfconfas manifeftat.

CAPUT X.

De Sulphure, quod eft in Mercurio Sophico.

PRæ cunctis mirum hoc eft, quòd in Mercurio noftro non modò actuale, verùm etiam activum infit Sulphur; Et tamen omnes Mercurii proportiones & formam retinet. Quare formam illi per noftram præparationem introducere neceffe eft, quæ forma eft Sulphur metallicum, quod Sulphur eft ignis, qui compofitum Solem putrefacit. Hic fulphureus Ignis eft fpirituale femen, quod virgo noftra (nihilominus intemerata remanens) contraxit, quia amorem fpiritualem admittere poteft Virginitas incorrupta, juxta Arcani Hermetici Authorem, ipfamque Experientiam. Ratione hujus Sulphuris eft Hermaphroditus, quia tàm activum quàm paffivum principium eodem tempore idem Mercurius, per eundem digeftionis gradum confpicuum includit. Siquidem cum Sole junctus, hunc mollit, liquefacit, & folvit, calore ad compofiti exigentiam temperatò. Eodem Igne feipfum coagulat, datque in fua Coagulatione Solem, eumque juxta Operationis placitum. Incredibile hoc forfan tibi videbitur, at verum, nempe quòd Mercurius homogeneus, purus & mundus, interno Sulphure per artificium noftrum gravidus, folo calore convenienti adhibito femetipfum coagulet, per modum floris lactis, fupra natante quafi terra fubtili fuper aquas. Cum Sole vero junctus, non folùm non coagulatur, verùm mollius quotidie confpicietur compofitum, ufque dum pene folutis corporibus inceperint coagulari fpiritus, in colore nigerrimo, in odore fœtidiffimo. Patet proinde, quod Sulphur hoc fpirituale metallicum fit reverà movens primum, quod rotam vertit axemque vertit in gyrum. Sulphur hoc eft reverà Aurum volatile, nondum fatis eft digeftum, at fatis purum, quare nuda digeftione in Solem tranfit. Verùm, fi jungatur Soli

jam perfecto, non tam coagulatur, at dissolvit corporale aurum, cum eoque dissoluto remanet, sub unâ formâ, licet ante unionem perfectam mors necessariò debeat procedere, ut post mortem uniantur, non in unaria simpliciter perfecta, at in millenaria plusquamperfecta perfectione.

Caput XI.

De Inventione perfecti Magisterii.

SApientes olim, quotquot hanc Artem citrà librorum opem sunt adepti, hoc modo ad illam assequendam sunt adducti nutu DEI. Non enim mihi persuadere possum, quòd immediatâ revelatione ad ullos pervenerit, nisi forte Salomon habuerit, quòd sub Judice relinquere, quàm determinare malim. Et tamen etiamsi habuerit, ad illam tamen indagine pervenisse quid impedit, cùm Sapientiam solam postulaverit, quam DEUS sic illi dederat, ut cum illa etiam opes, pacemque possideret? Quia erga plantarum arborumque naturam à Cedro in Libano ad hyssopum usque parietariam rimatus est, intellexisse eum pariter mineratum naturas, quarum non jucunda minus cognitio, quis sanus mente negabit? Sed ad rem. Dicimus, quòd verosimiliter credendum sit hoc Magisterio potitos primos adeptos, inter quos Hermes, quibus librorum deerat copia, quæsivisse primò non plusquamperfectionem, at simplicem tantùm imperfectorum ad regalem statum exaltationem, cumque cernerent, omnia metallica Mercurialis esse Originis, Mercuriumque pondere ac Homogeneitate esse metallorum perfectissimo auro simillimum, hunc ideo ad Auri maturitatem digerere sunt conati, verùm nullo Igne id potuerunt efficere. Quare secum perpenderunt, requiri saltem præter extrinsecum calorem internum ignem ad vota complendum. Hunc itaque in plurimis rebus quæsiverunt. Primò Aquas summè calidas ex minoribus mineralibus extillârunt, cum eodemque Mercurium corroderunt, at nulla arte hac via efficere potuerunt, ut Mercurius intrinsecas suas proprietates mutaret, utpote quia aquę omnes corrosivę externa solum

solum agentia essent per modum ignis, licet differenter: Et non permanebant hæc menstrua, uti vocabant, cum corpore dissoluto: Eadem ratione confirmati salia cuncta repudiarunt, *Uno Sale* excepto, qui est Salium Ens primum, qui quodvis metallum dissolvit, eademque operâ Mercurium coagulat; at hoc non nisi via violenta. Quare Agens istiusmodi integro pondere & viribus à rebus iterum separatur. Quare agnoverunt tandem Viri sapientes in Mercurio obstare cruditates aqueas, & fœces terreas, ne digestus fiat, quæ radicitus infixæ, non nisi per totius compositi inversionem possint exterminari. Noverunt, inquam, Mercurium, si posset ista exuere, statim fixum futurum. In se quippe fermentale Sulphur habet, cujus vel minimum granum esset totum corpus Mecuriale coagulando, dummodo fœces & cruditates possint semoveri. Hoc ergò tentarunt purgationibus variis, at frustrà; utpote cum mortificationem pariter & regenerationem postulet prædictum, ad quod Agente Opus. Tandemque noverunt, Mercurium in Terræ visceribus ad metallum fuisse destinatum, ad quem scopum quotidianum retinebat motum, quamdiu loci aptitudo, cæteraque externa bene disposita manserunt; verùm casu his vitiatis, sponte ruebat hæc immatura proles. Sic quod privatum quoddam motu, vitaque conspicitur, à privatione verò ad habitum regressus immediatus est impossibilis. Passivum, puta, est in Mercurio, quod debuerat esse Activum; ita, quòd opus sit vitam aliam, ejusdem naturæ huic introducere, in qua introducenda vitam Mercurii latentem suscitat. Sic vita vitam recipit; Tum tandem funditus immutatur, & à centro sponte rejiciuntur fœces seu sordes, prout in præcedentibus capitulis abundè satis scripsimus. Vita hæc est in solo Sulphure metallico: Quæsiverunt Magi in Venere, similibusque substantiis, at frustrà. Tandem Saturni sobolem in manus acceperunt, illamque probaverunt auri Stylangen. Quod ergo ab Auro maturo fœces secernendi vim haberet, idem in Mercurio facturum argumento à majori ad minus ducto confidebant. At & hanc suas sordes retinere experimento com-

comprobarunt, memineruntque triti proverbii: Mundus esto, qui alterum cupis mundificare. Quare hanc purgare conantes, penitus compererunt impossibile, quoniam in se Sulphur nullum haberet metallicum, licèt Sale naturæ abundaret purgatissimo. Quod ergò in Mercurio exiguum, cumque passivum solùm Sulphur notarunt, in hac Saturni Prole nullum actuale, at solùm potentiale inveniunt. Quare cum Sulphure Arsenicali comburente fœdus init, & sine hoc stultescens subsistere nequit in forma coagulata, & tamen ita stupida est, quod cum hoc hoste, à quo arctissimè incarceratur, habitare malit, scortationemque committere, quàm renunciare huic, & sub forma mercuriali apparere. Quare activum Sulphur ulterius quærentes, penitissimè tandem abolitum in Domo Arietis quæsiverunt & invenerunt Magi. Hoc autem à Saturni Prole avidissimè est exceptum, quæ, puta materia metallica est purissima, tenerrima, primoque Enti metallico propinquissima, omni privata Sulphure actuali, in potentia tamen ad Sulphur recipiendum. Quare instar Magnetis ad se hoc trahit, & in suo ventre absorbet ac abscondit, Omnipotensque, quo Opus hoc summè exornaret, Regium suum Sigillum huic imprimit. Tunc statim gavisi sunt Magi, cùm Sulphur non solùm repertum, at etiam paratum conspexerint. Tandem Mercurium purgare per hoc sunt aggressi, at non respondit eventus, quia adhuc malignitas arsenicalis huic Sulphuri in sobole Saturni absorpto commisceretur, quæ etsi exigua jam esset, respectu ejus, quàm in sua minerali natura haberet, copiæ, tamen omnem prohiberet ingressum. Quare per Columbas Dianæ hanc aeris malignitatem contemperare probarunt, & eventus votis respondebat. Tum vitam vitæ commiscuerunt, & per liquidam siccam humectarunt, nec non per activam passivam acuerunt, & per vivam mortuam vivificarunt. Sic obnubilatum est cœlum ad tempus, quod post largos imbres iterum serenum factum est. Hic Mercurius emersit Hermaphroditicus. Hunc ergò in ignem posuerunt, & illum tempore haud admodum longo coagularunt, inque sua coagulatione Solem Lunamque reperierunt purissima. Tandem ad se reversi cogitarunt, quòd Mer-

Mercurius hic depuratus nondum coagulatus nondum erat metallum, at volatilis factus, quoque nullam relinqueret in deſtillatione ſua in fundo remanentiam. Quare Solem immaturum, Lunamque ſuam vivam illum nominarunt. Conſiderarunt item, quod ex quo verum eſſet Auri Ens primum adhuc volatile exiſtens, quidni eſſet ager, in quo ſatus Sol virtute augeretur. Eapropter Solem in eodem poſuerunt, & quod admirationem facilè patraret, fixum in eodem factum eſt volatile, durum molle, coagulatum diſſolutum, ſtupente ipſa natura. Quare hæc duo invicem deſponſarunt, vitro incluſerunt, ad ignem poſuerunt, opuſque rexerunt ad naturæ exigentiam, tempore longo. Sic vivificatum eſt mortuum, mortuumque eſt vivum, putruit corpus, & glorioſus reſurrexit ſpiritus, animaque tandem exaltata eſt in Eſſentiam Quintam, animalibus, metallis ac vegetabilibus ſummam Medicinam.

CAPUT XII.

De Modo faciendi perfectum Magiſterium in Genere.

IMmortales Deo gratias agere debemus, quòd hæc arcana Naturæ nobis monſtraverit, quæ ab oculis plurimorum abſcondidit. Quæ ergo nobis gratis data ſunt à Datore illo magno, gratis ac fideliter aliis ſtudioſis patefaciemus. Scias itaque Operationis noſtræ Secretum maximum aliud nihil exiſtere, quàm Cohobationem Naturarum, unius ſuper aliam, quouſque Virtus digeſtiſſima ex digeſto per crudum extrahatur. Ad hoc autem requiritur primò exacta rerum opus ingredientium comparatio ac preparatio, adaptatioque. Secundò externarum bona diſpoſitio; Tertiò rebus ſic paratis bonum requiritur regimen; Quarta præcognitio deſideratur in Opere apparentium, ne cæcè procedatur; Quintò patientia, ne opus feſtinetur, aut præcipitanter regatur. De his omnibus, quantum frater fratri dicemus ordine.

Caput XIII.

De Sulphuris maturi Usu in Opere Elixiris.

DE Mercurii necessitate diximus, multaque de Mercurio Arcana tradidimus, quę ante me sat erant in mundo jejuna quia aut ænigmatibus obscuris, aut Sophisticis Operationibus, aut tandem verborum scabiosorum congerie, libri ferè omnes Chemici scatent. Ego verò non sic egi, hac in re voluntatem veram divino beneplacito resignans, qui hac ultimâ mundi periodo thesauros hosce reseraturus mihi videor, quare non amplius timeo, ne vilescat ars, absit! hoc fieri nequit. Nam vera Sapientia seipsam in æterno tuetur honore. Utinam tandem instar fimi vilesceret aurum argentumque, magnum à toto mundo hactenus adoratum idolum! tum nos, qui hęc callemus, non ita latere studeremus, qui jam ipsam Caini maledictionem recepisse nos, (lugentes atque suspirantes!) judicamus; nempe ut à facie quasi Domini quasi arceremur, & à jucunda societate, quam quondam cum amicis sine pavore habuimus. Jam verò agitamur quasi à furiis obsessi, nec ullo in loco tuto nosmet diu credere possumus, sæpe quoque lamentationem Cain ad Deum queruli facimus: Ecce quicunque me inveniet, occidet. Familiæ curam non ausi suscipere, vagabundi per varias gentes erramus, nec certam ullam habitationem obtinemus. Et licet omnia possideamus, paucis tamen uti licet; in quo ergo felices sumus? solâ excepta speculatione, in qua magna est animi satisfactio. Credunt multi, qui ab arte sunt alieni, se si illâ potirentur, hæc & talia facturos, sic quoque & nos olim credidimus, verùm cautiores facti periculis, secretiorem methodum elegimus. Qui enim imminens vitæ periculum semel aufugerit, de cætero, crede mihi, sapientior, dum vixerit, reddetur. Uxores, ut in proverbio est, cælibum, puerique virginum bene vestiuntur ac educantur. Inveni mundum in malignissimo statu positum sic quod nullus fere reperiatur, utut honesti faciem gesserit, resque publicas ostenderit, qui non privatum scopum aliquem sordidum ac indignum sibi proponat. Nec quisquam mortalium solus quic-

quicquam efficere valet, ut quidem in misericordiæ Operibus, nisi capitis discrimen incurrere voluerit: Quod nuper sum expertus in locis quibusdam peregrinis, ubi medicinam moribundis quibusdam desertis atque afflictis corporis miseriis exhibui, & ad miraculum sanitatem recuperarunt, murmur statim factum est de Elixiri Sophorum, ita, quod non semel summis cum molestiis, mutatis vestibus, raso capite, crinibusque aliis indutus, alterato nomine noctu fugam facerem, aliter in manus nequissimorum hominum mihi insidiantium (ob solam suspicionem unà cum Auri siti sacerrimâ conjunctam) incidissem, multa hujusmodi narrare possum, quæ nonnullis ridicula videbuntur. Dicent enim, si ego hæc vel illa scirem, aliter facerem, sciant tamen ingeniosis tædium futurum cum tardis conversari, ingeniosi autem sunt vafri, subtiles, perspicaces, & quidam ut Argi sunt oculati, quidam curiosi sunt, quidam Machiavelliani, qui inquirent in vitam, mores atque hominum actiones penitissimè, à quibus saltem, si familiaris adsit notitia, latere est perdifficile. Si talem, qui hæc de se credit (nempe se sic aut sic facturum, si lapide potiretur) alloquens dicerem: Tu es adepti cujusdam familiaris, statim mente revolvens, responderet: hoc esse impossibile, forsan semel vivere possem, at familiariter cum eo versari, non fieri potest, quin olfacerem. Tu qui hæc credis de teipso, annon alios æquali tecum perspicacitate pollere credis, qui te discernant, cum quibusdam enim conversari oportet, aliter Cynicus, aliter Diogenes videbere. Si verò cum plebeis conversabere, hoc indignum. Si verò inter prudentes familiaritatem contraxeris, summe cautum esse te oportet, ne alii te discernant eadem felicitate, qua te alium Adeptum (sibi ignoranti secretum notum) expiscari posse, credis, si modo familiari ejus consortio potiri valeas. Adhuc non facile suspicionem conceptam dignosces, citra grave in commodum: levis item conjectura satisfaciet ad insidias tibi parandas. Tanta est in hominibus nequitia, quòd non raro laqueo strangulatos quosdam novimus, qui tamen ab Arte erant alieni. Sufficiebat, quòd desperati quidam murmur audierant de arte cujus peritiæ nomen habuerunt. Tædio foret omnia recensere,

quæ Nosmet experti sumus, vidimus atque audivimus hac de re, insuper hac ætate mundi plus, quàm ulla priori. Quis non Alchimiam prætendit, ita ut ne pedem vix movere ausus fueris, nisi prodi cupias, si modò secreto aliquid transegeris. Hæc tua cautio zelum quibusdam incutiet, ut penitius te rimentur, de nummorum Sophisticatione aggannient. & quid non? Si paulò apertior fueris, effecta sunt insolita, sive fuerint in Medicina, sive in Alchimia, si Auri Argentique pondus ingens habueris, idque venundare velis, mirabitur facile ullus Auri obryzi argentivè purissimi, unde magna quantitas adveheretur, cùm à nullis ferè locis nisi fortè Barbaria aut Guinea aurum obryzum adducatur, idque sub specie arenæ minutissimæ: Tuum verò illo gradu nobilius, & tamen sub massæ forma, non carebit murmure maximo. Non tam stupidi sunt ementes, licèt instar puerorum ludentes dixerint, oculi sunt clausi, veni, non videmus; si adveneris tamen, ex uno saltem oculi angulo tantum videbunt, quantum tibi sat sit ad miseriam maximam creandam. Argentum verò finum adeò, ac arte nostra productum est, à nullo loco affertur. Ex Hispania quod adducitur optimum, parum bonitate excellet Sterling Anglicanum, idque sub forma monetæ rudioris, quæ furto transportatur, Legibus regionum prohibentibus. Si ergo copiam puri argenti vendideris, jam te prodidisti, sin autem adulteraveris, (non metallurgus) capitis supplicio teneris, juxtà Leges Angliæ atque Hollandiæ ac omnium ferè gentium, quæ provident, quòd omnis deterioratio Auri & Argenti, licèt ad stateram, si modò non per metallarium professum ac licentiatum sub capitis crimine censeretur. Novimus nos, quod dum quondam vendere argenti purissimi tantum, quantum 600. libræ, tentaremus, extra patriam nostram, mercatori similes induti, (nam adulterare non ausi fuimus, quia quævis ferè regio suam habet argenti bonitatis stateram ac auri, quam facile norunt Metallici, in tantum, quod si prætenderemus allatum hinc aut inde, per probam statim agnoscerent, apprehenderentque vendentem) statim dixerint nobis, quibus obtulimus, arte factum argentum, causam cur id affirmarent rogantibus nobis, nil aliud respondebant, quam argentum, quod ex Anglia, Hispa-

Hispania,&c.affertur,non jam difcernere difcituri fumus; at hoc eft ex nullo illorum genere. Quod nos audientes,clàm fubduximus nos, & reliquimus tam argentum quàm pretium nunquam repetendum. Infuper fi finges aliunde allatum magnum Auri pondus , præcipue Argenti, hoc fine rumore fieri nequit. Dicet Nauclerus, talis Argenti quantitas à me non eft allata nec poteft navem ingredi, cunctis nefcientibus. Cumque audierint alii, qui illuc mercari affolent, ridebunt,dicentque,quid? an verifimile,quòd maffam argenti aurive hic poffit comparare,navi imponere,tam ftrictis prohibentibus Legibus, tamq; ftricto fcrutinio præcaveri folito. Sic ftatim non in una faltim regione,at in circumjacentibus publicabitur. Hæc nos periculis edocti latere decrevimus, tibique, qui talem fomnias Artem,communicabimus, ut videamus, quidnam in bonum publicum, cùm adeptus fueris,machinaberis. Dicimus ergò, quòd ficut anteà Mercurium in opere neceffarium docui,taliaque de Mercurio protuli, quæ nulla ante me fecit vetuftas; Ita jam Sulphur ex altera parte experi notifico, fine quo Mercurius nunquam proficuam in opere fupernaturali congelationem accipiet. Sulphur hoc in Opere noftro maris vices gerit, & fine hoc quicunque artem aggreditur tranfmutatoriam, incaffum omnia tentat,omnibus Sophis affirmantibus,nullam fieri poffe Tincturam fine ære fuo, quod æs eft aurum fine ulla ambiguitate fic dictum. Hinc nobilis Sendivogius: Sciens, inquit, & inter ftercora lapidem noftrum cognofcit, & ignorans etiam in auro illum effe non credit; In auro puta, quod Aurum Sophorum eft, aureitatis tinctura latet,hoc cùm fit corpus digeftiffimum,tamen in uno folo Mercurio noftro incrudatur,& à Mercurio feminis fui multiplicationem recipit,non tam pondere quàm virtute. Et quamvis Sophifticum plurimi Sophorum hoc negare videantur, ita tamen eft reverà,uti dixi. Ajunt, puta, mortuum effe Aurum vulgare,fuum autem vivum effe; fic pariter granum tritici mortuum eft,id eft, activitas in eo germinans fuppreffa fuccumbit, atque fic æternum maneret,fi modo in aere ficco ambiente fervetur : verùm in terram projiciatur, & vitam fermentalem mox fufcipit,tumet, mollefit, germinatque. Ita porrò

res ſeſe habet cum Auro noſtro, mortuum eſt, id eſt, ſigillatur ejus vis vivifica ſub cortice corporeo ad grani ſimilitudinem licet differenter, in quantum diſcrimen intercedit magnum inter granum vegetabile, aurumque metallicum. Verùm quemadmodum granum in aere ſicco in perpetuum impermutatum manet, in igne deſtruitur, in aqua ſola noſtra eſt reducibile, & tunc vivum eſt granum noſtrum, prout Triticum in agro ſeminatum, mutato nomine eſt ſementum agricolæ, quod quamdiu in horreo maneret, frumentum erat, tam ad panificium aliaque quàm ad ſeminationem accommodatum: pariter & Aurum, quamdiu in annuli vaſisve forma, nummive conſpicitur, vulgare eſt, priori modo mortuum dicitur, quia immutatum ad mundi uſque finem maneret; poſteriori modo vivum dicitur, quia ſic eſt in potentia, quæ potentia intra paucos dies in actum deduci valet, aurum tum non amplius erit aurum, ſed Sophorum Chaos. Meritò ergo dicunt Philoſophi: Aurum Philoſophicum àb Auro vulgari diſtare, quæ differentia in compoſitione conſiſtit. Prout enim homo mortuus dicitur, qui jam mortis ſententiam recepit: Sic Aurum vivum dicitur, cum tali compoſitione miſcetur, talique igne ſupponitur, in quo neceſſario vitam germinativam brevi ſit recepturum, imò intra paucos dies vitæ inchoantis actiones ſit demonſtraturum. Quare iidem Sophi, qui dicunt Aurum ſuum vivum eſſe, jubent te Artis inveſtigatorem mortuum reviviſicare, hoc ſi noveris, atque agens paraveris, ac ritè miſcueris aurum tuum, non tardè vivum fiet: In qua vivificatione vivum tuum menſtruum morietur. Ideò jubent Magi mortuum vivificare, vivumque mortificare, & tamen Aquam ſuam primo limine vivam vocant, dicuntque, quod mors unius principii cum vita alterius unam eandemque habet periodum. Unde patet Aurum ſuum mortuum ſumi, Aquam verò vivam, at componendo hæc ſimul brevi decoctione viveſit Aurum mortuum, occiditurque vivus Mercurius, id eſt, coagulatur ſpiritus ſoluto corpore, atque ita in forma limi putreſcunt utrumque ſimul, uſque dum omnia membra

compoſiti

compositi in atomos divellantur. Hic ergo est naturalitas nostri Magisterii. Mysterium quod tantopere occultamus, est parare Mercurium verè hic dictum, qui non potest reperiri super Terram ad manus nostras paratus, idque ob singulares rationes notas Adeptis. In Mercurio hoc Aurum purum, purgatur ad summum puritatis, limatum aut lancellatum amalgamamus optimè, & in vitro inclusum assiduè coquimus: Aurum virtute Aquæ nostræ dissolvitur, reditque ad proximam suam materiam, in qua vita Auri inclusa fit libera, & suscipit vitam dissolventis Mercurii, qui est respectu Auri idem, quod Terra bona, respectu grani tritici. In hoc ergo Mercurio Aurum solutum putrefit, & ita necessariò oportet esse ex necessitate Naturæ. Quare post putredinem mortis resurgit novum Corpus, ejusdem cum priori essentiæ, nobiliorisque substantiæ, quæ gradus suscipit virtutis proportionaliter ad differentiam, inter Elementorum quatuor qualitates. Hæc est Operis nostri ratio, hæc est tota nostra Philosophia. Diximus itaque, quod nil sit in Opere nostro secretum, excepto solo Mercurio, cujus Magisterium est, ritè illum præparare, & cum Auro justa proportione maritare, igneque regere ad Mercurii exigentiam. Quia Aurum per se non timet ignem, ergo regimen caloris ad Mercurii tolerantiam accommodare, hic labor, hoc opus. Qui verò Mercurium suum non ritè pararit, etsi cum eo Aurum junxerit, ejus aurum adhuc est aurum vulgi, utpote quod cum tali agente fatuo jungitur, in quo aquæ impermutatum manet, ac si in arca maneret, nulloque ignis regimine corpoream naturam deponet. Noster verò Mercurius non est talis, ideoque aurum nostrum est spermaticum, sicut Triticum satum est sementum, cùm idem triticum in horreo annona, sive frumentum maneat, mortuumque etiam licet in pyxide subtus terram inhumetur, (prout Indi Occidentales frugem suam in Terræ fossis à vapore aqueo munitis abscondere assolent) tamen nisi vapore terræ humido occurrat, mortuum est, id est, sine fructu manet, & à vegetatione remotum sane. Scio multos esse, qui doctrinam hanc carpent, dicentque: Aurum vulgi subjectum lapidis

Lapidis materiale affirmat, Mercuriumque currentem : nos verò contrarium novimus. Agite Philoſophi, crumenas veſtras examinate,quia talia noviſtis,num Lapidem habetis? Ego ſanè non ex dono,(niſi Dei mei) non furto illum poſſideo, habeo, feci, & quotidie mea ſub ditione ſervo: Eja tractate aquas veſtras pluviales, Majales, Salia veſtra,garrite de ſpermate veſtro, Dæmone ipſo potentiore, laceſſite me opprobriis, creditis me hoc veſtro turpiloquio triſtitia affici? Dico, quòd ſolum Aurum & Mercurius ſint noſtra materialia,& ſcio quæ ſcribo, & novit cordium ſcrutator Deus, quòd ſcribam vera. Nec eſt,quòd invidiæ me accuſes, quoniam inrerrito calamo,inaudito ſtylo,in honorem Dei,uſumfructum proximi, mundique & divitiarum contemptum ſcribo. Quia natus eſt jam Elias Artiſta,& glorioſa jam prædicantur de Civitate Dei. Plures auſim aſſeverare me poſſidere divitias, quàm totus valet cognitus Orbis: at uti non licet ob nebulonum inſidias. Dedignor meritò atque deteſtor hanc Auri Argentique idolomaniam, qua cum pretium, pompum ac vanitates mundus celebrat. Ah turpe ſcelus! ah inane Nihil! creditis me hæc celare,ſcilicet ex invidia,nequaquam: profiteor namque me ex imo pectore dolere, quòd nos vagabundi per totam terram quaſi à Domini facie arcemur. At verbis non opùs eſt, quæ vidimus, tetigimus, ac elaborati ſumus, quæ habemus, poſſidemus atque novimus, hæc declaramus, ſola compaſſione erga ſtudioſos moti,ex indignatione Auri & Argenti,lapidumque pretioſorum,non quatenus Dei creaturæ, abſit, eatenus quippe honoramus, & honoranda cenſemus; at populus adorat Iſraeliticus pariter ac mundanus. Quare ſerpentis inſtar ahenei in pulverem conteratur. Spero & expecto, quod poſt paucos annos pecus erit pecunia, fulcrumque hoc belluæ Antichriſtianæ ruet in rudera,delirat populus, inſaniunt gentes,inutile pondus vice Dei habent. Hæccine noſtram tamdiu expectatam breviq; emerſuram redemptionem concomitabuntur? Quũ Hieruſalem nova Auro in plateis ſcatebit,portęq ex integris lapidib' pretioſiſſimiſque conficientur,arborque vitæ in Paradiſi medio folia dabit ad gentium ſanitatem? Novi, novi,quòd hæc mea ſcripta erunt

plurimis

plurimis inſtar Auri Obryzi & Aurum Argentumque per hæc mea ſcripta vileſcent inſtar fimi, credite Juvenes Tyrones, credite Patres quia tempus adeſt ad fores, non ex vano conceptu hæc ſcribo, at in ſpiritu video, cum nos Adepti à quatuor angulis Terræ redibimus, & Domino Deo noſtro gratulabimur. Cor meum inaudita murmurat, ſpiritus meus in bonum totius Iſraelis Dei in pectore pulſat. Hæc præmitto in mundum præconis inſtar, ut nō inutilis mundo ſepeliar. Eſto Liber meus præcurſor Eliæ, qui paret viam Domini regiam, & utinam quilibet in toto terrarum Orbe ingenioſus Artem hanc callecret, tum copioſiſſimè abundante Auro, Argento, Gemmiſque, nullus hæc magnificaret, niſi quatenus ſcientiam continerent. Tunc tandem virtus nuda ob ſui ipſius naturam amabilem in honore haberetur. Novi plurimos Artem poſſidentes, veramque ejus notitiam, qui omnes ſilentium ſecretiſſimum habent in votis. Ego verò ob ſpem, quam in Deo meo habeo, aliter judico, quare librum hunc conſcripſi, de quo nullus fratrum meorum Adeptorum (quibuſcum quotidie verſor) novit. In fide enim firmiſſima Deus requiem cordi meo dedit, credoque ſine dubio, quod Domino Creditori, mundoque proximo, Iſraeli præcipuè ſim hac via ſerviturus hoc talenti mei uſu, & ſcio nullum poſſe talentum ſuum tantum in fœnus proferre: Prævideo namque centenos aliquot fortè hiſce meis ſcriptis fore illuminatos. Eapropter cum carne & ſanguine non contuli, conſenſum fratrum in hoc ſcribendo non ſum aucupatus. Faxit Deus pro nominis ſui gloria, ut quem expecto finem conſequar, tum ſaltem gaudebunt, quotquot me norunt Adepti, quòd hæc publicarim.

CAPUT XIV.

De requiſitis in genere ad hoc opus Circumſtantiis accidentibus.

ARtem Chemiſticam ab omnibus erroribus vulgaribus ſequeſtravimus, & debellatis Sophiſmatibus & putatorum curioſis

somniis artem ex auro & Mercurio fieri debere docuimus. Solem, Aurum sine ulla metaphora ostendimus; Mercurium Argentum vivum, citrà omnem ambiguitatem declaravimus. Prius à natura perfectum & venale demonstravimus; Posterius per artem fabricandum ostendimus. Rationes addidimus tam claras ac perspicuas, quod nisi cæcutire velles ad Solem, non possis quin perciperes. Professi sumus, iterumque profitemur, nos non ex fide, quam aliorum scriptis damus, hæc protulisse; Vidimus ac novimus, quæ fideliter declaramus, fecimus, vidimus ac tenemus Lapidem magnum Elixirem. Nec sane tibi invidemus illius notitiam, at optamus, ut ex his scriptis ediscas. Notificavimus insuper, quòd difficilis sit Mercurii veri Philosophici præparatio, tamq; difficilis, ut opus sit peculiari Dei gratia, si quis ad exactam ejus notitiam pervenire cupierit. Ego quod nullus alius ante me fecit talia de illius fabrica protuli, quod plura nequeam, nisi Acceptū darem, quod & feci, solummodo res propriis suis nominibus non nominavi Restat porrò, ut usum praxin[illegible] describamus, per quam facile bonitatem aut defectum Mercurii [illegible]gnoscas, & eo cognito alterare atque emendare pro voto possis. Habito itaque Mercurio animato, auroque, accidentalis restat purgatio, tam Mercurii quàm Auri, postea desponsatio, tertio rectio.

CAPUT XV.

De accidentali purgatione Mercurii & auri.

AUrum perfectum in Terræ visceribus reperitur, unde aliquando in frusticulis arenaque reperitur. Si hoc sincerum habere possis, purum est satis; sin minus purga vel cum Antimonio, vel per cineritium, vel bulliendo cum aqua forti, auro prius granulato. Posteà funde igne fusionis, ac limato, & paratum est Mercurius verò indiget interna atque essentiali purgatione, quæ est additio Sulphuris veri gradatim, juxta numerum aquilarum, tum radicitus purgatur. At insuper accidentalem poscit mundationem ad externas sordes à centro ejectas abluendas. Non absolutè necessarius est hic labor,

labor, tamen opus accelerat, ideoque conveniens eſt. Quare cape Mercurii tui, quem paraſti per aquilarum numerum cõvenientem, & ſublima ter à ſale communi ac Martis ſcoriis, terendo ſimul cum aceto & modico ſalis ammoniaci, uſque dum Mercurius diſpereat, exſicca tum & deſtilla per Retortam vitream igne gradatim aucto, uſque dum totus Mercurius aſcenderit. Hoc quater reitera, poſtea Mercurium bulli in aceti ſpiritu per horam in cucurbita, aut vitro lati fundi ac ſtricti colli, agitando interdum ſtrenuè. Decanta tum acetum, & acetoſitatem elue aqua fontana, repetitim affuſâ. Tum exſicca Mercurium & fulgorem ejus mirabere. Poſſes lavare urinâ aut aceto & ſale ac ſublimationi parcere, tum ſaltem quater deſtillare, poſtquam omnes aquilas perfeciſti citra additionem, lavando Retortam chalybeatam quavis vice cinere ac aqua, tandem bulli in aceto ſtillato per dimidium diei, agitando interdum ſtrenuè & nigricans acetum effunde, & affunde novum, tandem elue aqua calida, poſſiſque aceti ſpiritum rediſtillando à nigredine liberare & ejuſdem virtutis habere. Hoc totum eſt ad amovendam externam immunditiem, quæ non adhæret in centro, & tamen eſt in ſuperficie paulò obſtinatior, quam ſic percipies; Mercurium amalgama cum Auro purgatiſſimo, fiat amalgama in charta mundiſſima, & videbis, quod amalgama chartam nigredine fuſca inquinarit; Huic fœci tu occurres per deſtillationem præfatam & ebullitionem ac agitationem, quæ præparatio opus valde promovet accelerando.

Caput XVI.

De Amalgama Mercurii & Auri, & de pondere utrinſque debito.

Hiſce ritè peractis, capies auri purgati & lancellati, aut ſubtiliter limati, partem unam, Mercurii partes binas, impone mortario marmoreo, calefacto, nempe in aqua bulliente, (ex qua ſtatim exemplum exſiccatur & calorem diu retinet) tere cum piſtillo eburneo, aut vitreo, aut lapideo, aut ferreo

 (quod,

(quod non tam bonum eſt) aut buxeo, vitreum tamen aut lapideum præſtat. Ego corallino albo uti ſoleo. Tere, inquam, ſtrenuè, quouſque fiat impalpabilis, tanta cum diligentia tere, ac pictores colores ſuos ſolent comminuere, tum vide temperaturam, ſi plicabilis ſit inſtar butyri non nimis calidi, nedum frigidi, ita tamen, ut declinatum amalgama non permittat decurrere Mercurium, inſtar aquæ hydropicæ intercutalis, bona eſt conſiſtentia; ſin minus, adde aquæ quantum ſufficit ad hujuſmodi conſiſtentiam faciendam. Lex miſturæ hæc eſt, quòd promptiſſimè plicabilis ſit àc molliſſima, & tamen inſtar glebularum rotundarum formari queat, inſtar butyri, quod licet digiti tactu leviſſimo cedat, tamen in globos formari à muliere lavante poteſt. Exemplum allatum obſerva, ut exactiſſimum, quia ut butyrum, etſi declinetur, tamen non effundit de ſe liquidius aliquid, quàm tota eſt maſſa; pariter & miſtura noſtra. Pro intrinſeca natura Mercurii hoc ſignum dabitur, vel in dupla vel tripla proportione Mercurii ad corpus, vel etiam in triplo corporis ad quadruplum ſpiritus, aut duplo ad triplum; Eritque pro Mercurii differentia mollius aut aſperius amalgama; ſemper tamen memento, quòd in glebulas coaleſcat, illæque glebulæ ſepoſitæ ſic concreſcant, quod non appareat vivacior Mercurius in fundo quàm in ſummo. Nota enim, quod ſi quieſcere permittatur amalgama, ſponte indureſcit. Judicanda ergo eſt temperatura inter agitandum, & ſi tum plicabilis ſit inſtar butyri, glebulaſque fieri permittat, ſuæque glebulæ in charta munda poſitæ ſine moleſtia ſic in quiete concreſcant, quod fundus ſummitate non ſit liquidior, bona eſt proportio. Hoc facto, cape ſpiritum aceti, & ſolve in eo tertiam partem Salis ammoniaci, & impone Mercurium & Solem anteà amalgamatum, in hunc liquorem, impone vitro colli longi, & bullire permitte quadrantem horæ, forti ebullitione, tum exime miſturam ex vitro, ſemove liquorem, calefac mortarium, & tere, ut ſuprà, fortiter ac ſeduliter, tum cum aqua calida, elue omnem nigredinem. Impone iterum in priorem liquorem, & in vitro eodem ebulli iterum, tere iterum ſtrenuè ac lava. Hoc reitera, uſq; dum nullo labore ullum poſſis colorem ex amalgamate abſtergere,

geſe, clareſcet tum amalgama inſtar puriſſimi argenti, politiſſimique, ſtupendo candore. Adhuc obſerva temperaturam & cave, quod ſit exquiſita juxta datas regulas, ſin minus, effice juſtam, & procede ut ſuprà. Hoc opus eſt laborioſum, tamen laborem, compenſatum videbis ſignis in opere apparentibus. Tandem bulli in aqua pura, decantando & repetendo, quouſque ſalſedo & acrimonia tota evanuerit; tum aquâ effuſâ exſicca amalgama, quod citò fiet. Ut autem ſecurus valde ſis, (quia nimia aqua opus perdet, vapore ſuo vas, utut magnum rumpendo) agita ſuprà chartam mundam cum apice cultelli, à loco ad locum, uſque dum exſiccetur optimè, tum procede, ut docebo.

CAPUT XVII.

De Vaſis proportione, forma, materia & clauſura.

HAbebis Vitrum ovale aut rotundum, tam magnum, ut aquæ deſtillatæ unciam unam capiat in ſua ſphæra ad ultimum, nec ſanè minus, ſi poſſis; ſed circa illam menſuram quàm caute poſſis compara. Habeat vitrum collum palmæ unius altitudine, eſto vitrum bene clarum, ſpiſſum, quò ſpiſſius eò melius, dummodo diſtinguere poſſis in vitri concavo actiones. Ne ſit ſpiſſius in uno quàm in alio loco. Eſto materia huic vitro adaptata uncia ſemis Auri cum uncia una Mercurii, & ſi triplum Mercurii addideris, adhuc intra binas uncias erit totum compoſitum. Eſtque hæc proportio exquiſita. Porrò niſi vitrum ſit ſpiſſum, in igne perſeverare non valebit, quia venti, qui in vaſe ab Embryone noſtro formantur, vas dirumpent. Eſto vitrum ſigillatum in ſummitate, cautelâ, quod nec fiſſura ſit, nedum foramen, aliter periret opus. Sic videbis, quòd opus in principiis ſuis materialibus non excedat pretium aureorum trium. Imò in aquæ fabrica ſumptus unius libræ vix excedit coronatos duos. Inſtrumenta, fateor, ſunt nonnulla, illa tamen neutiquam cara, & ſi meum inſtrumentum deſtillatorium habueris, à vitris fragilibus facile excuſabere. Sunt tamen aliqui, qui ſomniant imperialis forſan unius pretium toti operi inſerviturum, quibus reſpondere licet, hoc, illos nunquam opus

experimento fecisse probare. Alia enim sunt in opere necessaria, quæ sumptibus indigent. At instabunt hi ex Philosophis, omne quod magno pretio emitur, in opere nostro mendax reperitur. Quibus responderem, & quid est Opus nostrum? nempe facere Lapidem? illud quidem finale est: Verùm, opus est humiditatem reperire, in qua aurum liquescit sicut glacies in aqua tepida; hoc reperire est Opus nostrum; in hoc multi insudant, ut Mercurium Solis, alii ut Mercurium Lunæ lucrarentur; at frustrà. Nam in hoc opere mendax est omne, quod caro venditur pretio. Amen dico, quod hujus Aquæ principii materialis tantum emi possit pretio unius floreni, quantum ad duas integras libras Mercurii animandum sat sit, ut fiat verus Sapientum Mercurius. Interim vasa vitrea, carbones, vasa terrea, furnus, vasa atque instrumenta ferrea non possunt nihilo comparari. Tacescant ergo turpes Sophistarum garrulitates impudenter mentientium, ac garrulitate sua plurimos seducentium. Absque perfecto corpore, ære nostro, nempe Auro nunquam ulla Tinctura haberi potest, estque lapis noster ex uno latere vilis, immaturus, volatilis, ex altero perfectus, pretiosus & fixus. Quæ duæ species sunt corpus, Aurum & spiritus, nempe argentum vivum.

Caput XVIII.

De Furno sive Athanore Sophico.

DE Mercurio dictum est, ejusque præparatione, proportione ac virtute; De Sulphure item, ejusque necessitate ac usu in opere nostro; quæ quomodo paranda sint, monui, quomodo miscenda, docui; de vase item, in quo sigillanda, plurima detexi: Quæ omnia cum grano salis intelligenda moneo, ne fortè literatim procedendo sæpius errare contingat. Sic enim cum insolito candore philosophicas subtilitates texuimus, quod nisi plurimas in præcedentibus Capitulis metaphoras olfeceris, vix aliquid messis præter dispendium colliges. Exempli ergo, ubi sine ulla ambiguitate unum principiorum Mercurium, alterum Solem diximus; Unum venale, alterum arte fabricandum:

dum: Scias Mercurium noſtrum de ſe aurum dare, quod ſi non noris, quod ſit ſecretorum noſtrorum ſubjectum, oportet ut pro Sole vulgari vendas; Eſtque in omni examine Sol verus, ac proinde venalis eſt, id eſt, vendi poteſt cuivis ſine ſcrupulo. Sol proinde noſter eſt vulgo venalis, at non vulgo emendus, quia ut noſter ſit, noſtrâ opus eſt arte. Poſſis in Sole Lunaque vulgaribus Solem noſtrum reperire Ego ipſe in his quæſivi ac reperi. At haud opus eſt facile. Leviori negotio lapis ipſe faciēdus eſt, quàm lapidis proximam materiam in auro vulgariter emendo invenies. Quare aurum noſtrum eſt lapidis noſtri materia proxima, aurum vulgi propinqua cætera metalla remota, eaq; quę non ſunt metallica remotiſſima, ſive potius aliena. Quia Aurum noſtrum eſt Chaos, cujus anima per ignem non fugata eſt. Aurum vulgi eſt, cujus anima, ut ab ignea Vulcani tyrannide ſit tuta, in arcem clauſam ſe recepit. Sed ſi Aurum noſtrum quævis in re media, inter perfectum & imperfectum, quære & invenies; ſin minus, repagula auri vulgaris ſolve, quæ dicitur præparatio prima, qua incantamentum corporis ejus ſolvitur, ſine quo opus mariti nequit perficere. Si priorem viam ingreſſus fueris igne benigniſſimo procedere teneris; ſin poſteriorem, torridi tum Vulcani operam implorare debes. Talem, puta, ignem adhibere oportet, qualem in multiplicatione ſubminiſtramus, dum corporalis Solis Lunæque vulgi Elixiri perficiendo pro fermento adhibetur. Hic ſanè Labyrinthus erit, niſi te, quomodo extrices, noris. In quolibet tamen progreſſu indiges calore æquali ac continuo, ſive in Sole vulgari, ſive noſtro operatus fueris. Utrumque ſcias, quod Sol noſter dabit tibi Opus binis aut ternis menſibus citius perfectum, quàm Aurum vulgi, eritque Elixir in prima ſua perfectione virtutis millenaris, quod in altero opere vix centenariæ erit. Inſuper ſi Opus Sole noſtro perfeceris, oportet te illum cibare, imbibere, fermentare &c. quibus vis ejus creſcet in immenſum; in alio verò Opere oportet te illum illuminare ac incerare, ut abundè in Roſario magno docetur. Præterea ſi in Sole noſtro operatus fueris, poſſis calcinare, putrefacere ac albificare, igne benigne intrinſeco adjuvante cum tepore rorido, extrà adminiſtrato. Cum Sole vulgi ſi operatus fueris, ſublimando ac bulliendo

bulliendo aptanda sunt materialia, ut posteà illa cum Virginis Lacte unire valeas. Utcunque tamen progressum feceris, nil tamen citra ignem ullatenus poteris efficere. Quare non gratis Hermes veridicus ignem Soli Lunæque proximum operis gubernatorem statuit. Hunc tamen de furno nostro vere secreto intelligi vellem, quem oculus vulgaris vidit nunquam. Est tamen & alius furnus, quem communem appellamus, qui aut lateritius, aut ex luto figuli erit conflatus, aut ex lamellis ferreis æneisque luto bene loricatus. Hunc furnum Athanor appellamus, cujus forma mihi magis arridens Turris cum nido. Quare esto Turris trium circiter pedum altitudinis, lata novem digitos, seu spithamam communem, post soleam stratumve fundamentale esto ostiolum pro expurgandis cineribus, trium quatuorve digitorum, undiquaque cum lapide adaptato, supra quod statim craticula statuatur, paulò à crate supernè foramina sunto bina, duorum circiter digitorum, per quæ calor in appositum Athanor emittatur. Cæterum esto Turris exactè à rimis clausa; supernè verò immittendi sunt carbones, qui accensi primò, dein alii injiciantur, tum demum Os exacte obturetur. Tali furno opus pro animi voto possis complere. Cæterum si curiosus fueris, aliam atque aliam viam reperire possis, ignem debitum administrandi. Fiat ergo Athanor in hunc modum, ut in eo post impositam materiam sine vitri amotione quemvis caloris gradum adhibere possis, pro voto, à calore febrili ad ignem usque reverberii minoris, inque intensissimo suo gradu per se duret per horas ad minus decem aut duodecim. Tum patet tibi Operis Janua. Verùm cùm Lapide potitus es, possis utilius, furnum portatilem confingere, quia minori tempore ac benigniore Naturæ igne lapis semel factus multiplicatur.

CAPUT XIX.

De Operis progressu per primos dies quadraginta.

PArato Mercurio nostro ac Sole nostro include ea vasi nostro ac rege igne nostro, ac intra dies quadraginta videbis totam materiam in umbram conversam, id est, in atomos, sine ullo motore aut motu

motu viſibili,aut ullo calore deprehendibili, niſi quod caleſcat. Verum ſi Solis Noſtri Mercuriiq; Noſtri Myſterium te hactenus lateat, tolle manum ab Opere,nam nil niſi diſpendium te manet; Sin autem myſterium Solis noſtri nondum in latitudine ſua noveris, at Mercurii noſtri ſcientiam es adeptus, tum cape Solis vulgi partem unam bene purificatam,& Mercurii noſtri ſummè lucidi partes tres, junge ut ſuperius dictum eſt,& impone igni, dando calorem, in quo bulliat, ſudetque,ſudorque ejus circuletur, & hoc de die ac nocte per dies noctesque nonaginta,& videbis Mercurium hunc omnia Elemēta Solis vulgi diſgregaſſe, iterumque conjunxiſſe, bulli poſtea per dies alios quinquaginta,& videbis Solem vulgi per Mercurium noſtrum converſum in Solem noſtrum,qui eſt Medicina primi ordinis. Eſt ergo Sulphur hoc jam noſtrum,at nondum tinget. Et crede mihi, hac via operati ſunt plurimi Philoſophi,& verum aſſecuti ſunt, eſtque via tædioſa valde,eſtque pro Magnatibus terræ, quia nacto hoc Sulphure ne credas te habere Lapidem, & ejus veram materiam,quam poſſis in re imperfecta intra ſeptimanam quærere & reperire. Hæc eſt via noſtra, facilis & rara, & reſervavit hanc Deus pro pauperibus & contemptis,abjectiſque ſuis Sanctis. Hac de re multa jam verba facere decrevi,licèt in libri hujus initio decreveram alto ſepelire ſilentio. Hoc eſt unum magnum Sophiſma omnium Adeptorum, loquuntur quidam de Auro Argentoque vulgi, & verum dicunt, neguntque Alii idem & verum dicunt. Ego charitate commotus,manum jam porrigam, jamque omnes appello Adeptos, eoſque omnes invidiæ inſimulo. Ego quoque decreveram eandem invidiæ ſemitam calcare, niſi quod Deus nos præter noſtrum conſilium diſtorſit, cui ſit æterna ſanctificatio! Dico ergo, quòd utraque via eſt vera, quia via eſt tantum una in Fine; at non in Principio. Quia totum eſt in Mercurio noſtro & Sole noſtro. Mercurius noſter eſt via noſtra,& ſine eo nihil fiet. Sol quoque noſter non eſt Aurum vulgi & tamen in eo eſt. Et ſi operatus fueris in Mercurio noſtro cum Auro vulgi, regimine debito, ex iis centum & quinquaginta diebus habebis Aurum noſtrum,quia Sol noſter eſt ex Mercurio noſtro. Quare ſi Au-

rum vulgi fuerit per Mercurium nostrum in Elementa sua disgregatum, iterumque conjunctum, tota mixtura ignis beneficio erit Aurum nostrum, quod Aurum si deinde per Mercurium iterato decoquatur, dabit pro certo omnia signa descripta à Philosoph s tali igne, quali ipsi scripserunt. Jam verò si decoctioni Solis vulgi utut purissimi, cum Mercurio nostro regimen lapidis adhibueris in erroris via es pro certo: Et hic magnus est ille Labyrinthus, in quo Tyrones ferè omnes hætent, quia Philosophi in libris suis de utraque via scribunt, quę reverà non sunt nisi via una, nisi quòd una sit directa magis, quàm altera. Qui ergo scribunt de Sole vulgi, prout nos in hoc tractatulo, uti quoque Artephius, Flamellus, Riplæus cæterique multi, non aliter sumus intelligendi, quàm ut Sol philosophicus ex Sole vulgi & Mercurio nostro fiat, quidein per reiteratam liquefactionem dabit Sulphur & argentum vivum fixum, incombustibile, & in examine omni tingens. Pariter & per hunc intelligendi modum lapis noster est in omni metallo ac minerali, quia, puta, Sol vulgi ex ipsis extrahi possit, ex quo Sol noster propinquus peti possit. In omnibus, puta, metallis vulgi Sol noster; at in Auro Argentoque propinquius continetur. Ergo, inquit Flamellus, quidam in Jove, alii in Saturno laborarunt, ego verò, inquit, in Sole laboravi & reperi. Est tamen unum in Regno metallico, Originis miræ, in quo Sol noster propinquus est, quàm in Sole & Luna vulgi, si in hora suæ nativitatis eum quæras, qui in Mercurio nostro liquescit, sic, ut glacies in aqua tepida, & tamen Auro quodammodo assimilatur. Tu hoc in Sole vulgi immediatè non invenies, at ex illo per Mercurium nostrum, digerendo per dies centum & quinquaginta invenies veram hanc, eandemque materiam, quæ est Aurum nostrum, via longiori quæsitum, nec adhuc tam pollens ac illud, quod natura ad manus reliquit, & tamen tertio rotando rotam, idem in utroque invenies, hac tamen cum differentia, in priori mensibus septem, in posteriori anni spatio cum dimidio. Ego utramque viam calleo, laudo tamen faciliorem viam, at difficiliorem descripsi, ne omnium Sophorum anathema in caput meum traherem. Scias proinde, quòd hæc sola sit difficultas in libris

libris candidiorum hominum legendis, quod omnes ad unum variant regimen. Et cum de uno Opere loquuntur, alterius regimen docent, qua reticula irretitus diu hæſi, antequam è laqueo pedes liberare poteram. Notifico proinde, quòd calor in Opere noſtro ſit naturæ benigniſſimus, ſi modo opus noſtrum rectè intelligas. At ſi in Sole vulgi opereris, illud opus propriè non eſt opus noſtrum, & tamen ad opus noſtrum rectà ducet, determinato ſuo tempore, in illo verò forti indiges decoctione, igneque proportionato, poſtea verò benigniſſimo igne progrediere, Athanore turriali noſtro, qui mihi ſummè laudandus eſt. Quare ſi cum Sole vulgi fueris operatus, cave ut Veneris connubia ſollicitè compares, deinde thoro ſuo impone, igneque debito videbis Emblema Operis magni, nempe nigrum, caudam pavonis, album, citrinum, rubeumque. Tum reitera Opus hoc cum Mercurio, qui lac Virginis dicitur, adhibendo ignem Balnei roris, atque ad ſummum arenæ temperatæ cum cineribus: Videbiſque tum non nigrum ſolùm, at nigrum nigrius nigro, omnemque nigredinem, ſic & album & rubeum completum, & hoc nutu Dei in aura levi, qui voce tacitâ Eliam compellavit. Eapropter ſi artem noris, extrahe Solem noſtrum ex Mercurio noſtro, tum ex una re Opus perficies, quod, crede mihi, omni perfectione mundana eſt perfectius, juxta Philoſophum: Si ex Mercurio ſolo, inquit, opus poteris perficere, pretioſiſſimi utique operis indagator eris. In hoc Opere nullæ ſunt ſuperfluitates; at totum, per DEUM viventem, in puritatem converſum eſt, quia actio fit in uno ſolo. At ſi in Opere Solis vulgi proceſſum inceperis, actio tum, paſſioque fit in re bina, quarum utriuſque media ſubſtantia ſola capitur, rejectis fæcibus. Si hæc, quæ brevibus abſolvi, altè mediteris, clavem omnes contradictiones apparentes inter Philoſophos reſerandi habes. Quare Riplæus docet rotam tertiò rotare in capite Calcinationis, ubi de Sole vulgi expreſſe loquitur, atque ita intelligendus eſt. In doctrina proportionũ ſuarum obſcurus eſt valde, quia tres illę proportiones trib⁹ operibus inſerviunt. Unum opus eſt ſecretiſſimũ, purumque naturale, & fit in Mercurio noſtro cũ ſole noſtro, cui operi adſcri-

benda sunt omnia signa à Sophis descripta. Hoc opus nec fit igne, nec manibus, at solo interno calore, estque calor externus, solùm frigus expellens, ejusque symptomata vincens. Alterum Opus est in Sole purgato cum Mercurio nostro, quod fit igne candenti per tempus longum, in quo utrumque decoquitur, mediante Venere, usque dum purior utriusque substantia exprimatur, qui est Lunariæ succus. Hic abjectis fæcibus est capiendus, est enim nondum Lapis, at Sulphur nostrum verum, qui demum cum Mercurio nostro, sanguine suo appropriato, decoquendus est in lapidem ignis, summè penetrantem ac tingentem. Tertiò tandem est opus mixtum, cum Aurum vulgi cum Mercurio nostro miscetur pondere debito, additurque Sulphuris nostri fermentum quantum sat sit. Tum complentur omnia mundi miracula, fitque Elixir potens tam ad opes quàm ad sanitatem. Sulphur ergo nostrum omnibus cum viribus quære, quod crede mihi, in Mercurio nostro colliges, si te fata vocant. Sin minus in Sole vulgi, debito calore atque tempore idem parabis; at est via mille spinis obsita, & nos vovimus DEO & æquitati, quod nudis verbis nunquam declarabimus regimen utrumque distinctum. Nam sub fide bona juro, quòd verum detexerim. In Mercurio, quem descripsi, ac Sole purissimo vulgi si laboraveris debito igne, Solem nostrum invenies intra menses septem aut novem ad summum, Lunamque nostram intra menses quinque. Et hi sunt veri Termini ad complenda Sulphura hæc, quæ si tum credideris Lapides nostros, adhuc erras. At ex his, reiterato labore, cum igne saltem sensibili verum Elixirem habebis, & hoc totum intra annum cum dimidio, DEO DANTE, cui Gloria in seculum.

CAPUT XX.

De Adventu Nigredinis in Opere Solis & Lunæ.

SI in Sole Lunaque operatus fueris, ut in his Sulphur nostrum quęras, considera, si materiam tuam instar pastę turgidam, instar aquę bullientem, seu potius picis liquidæ conspexeris; Quia Sol noster, Mercuriusque noster emblematicum typum habet in Opere Solis vulgi

vulgi cum Mercurio noſtro. Accenſo furno expecta in calore bulliente per dies viginti,quo tempore varios colores obſervabis,at circa finem ſeptimanæ quartæ, ſi modò calor fuerit continuus, veredinem amabilem videbis, quæ per dies decem aut circiter non diſparebit. Gaude tum,quia pro certo totum brevi inſtar carbonis nigrum cernes,eruntque omnia membra compoſiti tui in atomos redacta. Eſt enim hæc operatio nil aliud quam reſolutio fixi in non fixo,ut utrumque poſtea conjunctim unam materiam efficiat partim ſpiritualem, partimque corporalem. Quare ait Philoſophus: Accipe Canem Coraſcenum,at Caniculam Armeniæ, junge ſimul, tibique gignent filium coloris cœli. Quia hæ naturæ brevi decoctione vertentur in brodium inſtar ſpumæ maris, aut nebulæ craſſioris, quæ livido colore tingetur. Et juro tibi ſub fide bona,quod nil occultârim præter regimen; Hoc autem, ſi prudens fueris, ex verbis meis facillimè colliges. Cognito autem regimine,arripe lapidem ſuperius demonſtratum,ac rege uti ſcis,& ſequuntur hæc notabilia: Primò quàm citò lapis ſenſerit ignem ſuum, fluet Sulphur ac Mercurius ſimul ſuper igne inſtar ceræ,& comburetur Sulphur, coloreſque de die in diem mutabit,ac Mercurius incombuſtibilis erit, niſi quòd coloribus Sulphuris tingetur ad tempus; at non inficietur, ideoque Latonem penitus lavabit à cunctis ſuis ſordibus. Reitera cœlum ſuprà terram toties, uſque dum terra conceperit naturam cœleſtem. O ſancta natura! quæ ſola facis,quod omni penitus homini eſt impoſſibile. Eapropter cum in vitro tuo conſpexeris naturas inſimul miſceri ad inſtar ſanguinis coagulati & combuſti, ratum eſto,fœminam maris amplexum pâſſam eſſe. Quare à prima materiæ tuæ exſiccatione intra dies ſeptendecim exacta, quod duæ naturæ in brodium ſaginatum convertentur,quæ ſimul circumvolventur inſtar nebulæ craſſioris, aut ſpumæ maris,uti dictum eſt,cujus color erit obſcurus valde. Tunc conceptam prolem regiam firmiter tene, quia exinde vapores virentes, flavos,atros ac cœruleos in igne & ad vaſis latera adſpicies. Hi ſunt venti, qui in formando Embryone noſtro ſunt frequentes, qui retinendi ſunt cautè, ne fugiant & annihiletur Opus. Odori quoque

cave, ne forte per rimam ullam exhalet, quia vis Lapidis inde notabile detrimentum pateretur. Quare Philosophus vas cum ligatura sua servandum caute jubet, & monitus sis, ne ab opere cesses, aut vas moveas, aut aperias, aut decoctionem ullo tempore intermittas, at pergas decoquendo, usque dum deficere humorem conspexeris, quod fiet intra dies triginta, tum gaude, ac rectam te viam incessisse certus esto. Invigila tum operi, quia intra septimanas forte binas ab eo tempore totam terram siccam videbis, atque insigniter nigram. Tum Mors compositi adest, venti cessarunt, cunctaque se quieti dederunt. Hæc est magna illa Eclipsis Solis & Lunæ simul, in qua luminare nullum super terras lucebit, & mare disparebit. Chaos tum nostrum conficitur, ex quo jubente DEO cuncta mundi miracula ordine suo emergent.

CAPUT XXI.

De Florum combustione ejusque Cautione.

ERror non levis est, & tamen facile commissus est, florum combustio, antequam naturæ teneræ à sua profunditate bene extrahantur. Error hic post septimanam tertiam præcipue est cavendus. Principio namque tanta est humoris copia, quòd si opus validiori, quàm par est, igne rexeris, vas fragile vendorum copiam non feret, quin statim dissiliat: ni forte magnum nimis sit vas tuum. Et tum quidem in tantum spargetur humor, quod in corpus suum non amplius redibit, saltem non quantum ipsi refocillando sat sit. Verùm cùm Terra aquæ suæ partem retinere cœperit, tum sane deficientibus vaporibus ignis supra modum sine ullo vasis incommodo intendi valet, at opus ideo corrumpetur, dabitque colorem papaveris sylvestris, fietque totum tandem compositum pulvis siccus, inutiliter rubificatus. Judicabis hoc signo justo validiorem fuisse ignem, tantum nempe, qui conjunctioni veræ inimicus fuit. Scias namque Opus nostrum veram naturarum mutationem requirere, quæ non possit fieri,

fieri, niſi unio fiat ultima utriuſque naturæ; at non uniri poſſunt, niſi in forma aquæ; Nam corporum non eſt unio, at ſaltim contuſio, nedum corporis cum ſpiritu eſſe poteſt unio per minima, at ſpiritus inter ſe bene poterunt uniri. Quare aqua homogenea metallica requiritur, cui via per præviam calcinationem paratur. Hæc ergo exſiccatio non vere eſt exſiccatio, at aquæ cum terra per cribrum naturæ redactio in atomos ſubtiliores, quàm ferr aquæ exigentia, quo terra aquæ fermentum tranſmutativum accipiat. Vehementiori verò, quàm par eſt calore ſpiritualis hæc natura malleo quaſi mortis percuſſa, de activo fit paſſivum, de ſpirituali fit corporale, nempe præcipitatum rubrum inutile, quia indebito ſuo calore color fit corvinæ nigredinis, qui licet ater, at ſumme optandus color eſt. Rubedo tamen in Operis veri initio eſt conſpicua, eaque inſignis, hæc tamen cum humoris debita copia concurrit, monſtratque cœlum cum terra concubuiſſe, ignemque naturæ concepiſſe, ideoque totum vitri concavum aureo tingetur colore; at color hic non durabit at viridem brevi gignet, tum nigrum intra tempus exiguum expecta, & patiens ſi fueris, votum videbis. Saltem feſtina lente, & tamen ignem ſat validum continua, interque Scyllam & Charybdin, ut nauclerus peritus, navem tuam dirige, ſi Indiæ utriuſque opes lucrari cupias. Interdum inſulas quaſi exiguas; ſpicas ac umbellas diſcoloratas emittentes in undis & ad latera conſpicies, quæ brevi diſſolventur aliæque aſſurgent. Terra enim germinandi avida aliquid ſemper fabricat, interdum aves aut beſtias reptiliaque te in vitro conſpicere imaginabere, coloreſque viſu ſunt ac momenti levis. Totum eſt, ut ignem debitum jugiter continues, omniaque hæc in colore nigerrimo, pulvere diſcontinuo, ante dies quinquaginta finientur. Sin minus, aut Mercurium tuum, aut regimen, aut materiæ diſpoſitionem culpabis, ni forte vitrum moveris aut agitaveris, quod opus facile protrahet, aut etiam finaliter perdet.

CAPUT XXII.

Regimen Saturni quid & unde dicatur?

QUotquot de hoc labore Sophici scriptitarunt Magi, de opere & regimine Saturni locuti fuêre, quos perperam nonnulli intelligentes ad varios errores diversi sunt, & propria sese opinione fefellerunt. Quidam hinc abducti, in plumbo, spe maxima at fructu minimo, sunt operati. At scias plumbum nostrum esse auro quovis dignius. Est limus, in quo Auri anima cum Mercurio jungitur, ut postea Adamum ejusque Evam uxorem producant. Quare cùm summum se hic humiliaverit, ut fiat infimum, expectandum omniū suorum fratrum in sanguine suo redemptionem. Tumulus ergo in quo Rex noster sepelitur, Saturnus in opere nostro dicitur, estque clavis nummorum Artis. Felicem illum, qui hunc planetam tardambulonem salutare possit. Deum roga frater, ut hac te benedictione dignetur, quia non est ex currente, nedum ex volente, at à Patre luminum solo hæc benedictio dependet.

CAPUT XXIII.

De diversis Operis hujus Regiminibus.

PRo certo confidas studiose tyro, nil in toto lapidis opere celatum esse præter regimen, de quo verum est illud Philosophi: Quicunque illud scientificè cognôrit, Principes & Magnetes Terræ illum honorabunt. Et juro tibi sub bona fide, quòd si hoc solum proponeretur palàm, stulti ipsi artem riderent. Eo namque cognito, totum nil aliud est, quàm opus mulierum, ludusque puerorum, hoc est, decoquere. Ideo summâ arte Sophi hoc secretum occultarunt, & firmiter credas, nos fundamentaliter idem fecisse, tamen ex quo candorem proposui in hoc tractatulo ac promisi, aliquod saltem faciendum incumbit, ne lectorum ingeniosorum spem atque labores fallam. Quare scias Regimen nostrum esse in toto opere unum lineare, hoc est decoquere & digerere, & tamen unum hoc regimen multa alia in se complectitur, quæ invidi sub nominum diversitate celarunt, &

quasi

quasi varias operationes descripserunt. Nos polliciti candoris ergo manifestationem longè perspicuorum faciemus, id quod insolitum nostrum hac in re candorem fatebere.

CAPUT XXIV.

De primo Operis Regimine, quod est Mercurii.

AC primò sanè de Mercurii regimine verba faciemus, quod est secretum à cunctis Sophis nunquam expressum. Illi, puta, à secundo opere, seu Saturni Regimine inceperunt, nullamque lucem Tyroni ante capitale nigredinis signum patefecerunt. In hoc subticuit bonus ille Vir Comes Bernhardus à Trevis, qui in parabola sua docet, quòd Rex cùm ad Fontem venit, relictis omnibus extraneis, balneum solus intrat, indutus veste aureâ, quam exuit & Saturno tradit, à quo holosericam nigram accipit. At non docet, quo spatio vestis illa aurea exuitur, ideoque unum totum subticet regimen dierum fortè quadraginta, aut etiam aliquando quinquaginta, quo tempore sine duce miseri tyrones incertis incumbunt experimentis; A nigredinis adventu ad operis finem sat recreant artificem quotidie nova apparentia signa, at hîc sine duce signove aut vade per dies quinquaginta vagari tædiosum fateor. Dico itaque à prima ignitione adusque nigredinem totum intervallum temporis, Mercurii regimen est; Mercurii inquam Sophici, quia solus per totum illud tempus operatur comparari suo ad conveniens temporis spatium mortuo manente, & hoc ante me detexit nullus. Quare conjunctis materialibus, quæ sunt Sol atque Mercurius noster, noli cum Alchymistarum vulgo credere Solis occasum brevi accidere. Non sanè. Multum diuque expectavimus antequam facta est patientia inter aquam & ignem, & hoc invidi sub breviloquio comprehenderunt, dum materiam suam in primo Opere Rebis nominaverunt, id est, rem ex re bina confectam, juxta Poetam:

Res Rebis *est bina conjuncta, sed tamen una,*
Solvitur ut prima sint aut Sol, aut spermata Luna.

Pro certo itaque scias, quòd licet Mercurius noster Solem devoret, non tamen eo modo, quo putant Chemici Philosophastri. Quia etsi Solem cum Mercurio nostro conjunxeris, eundem post anni expectationem sospitem ac pristinæ virtutis compotem inde recuperabis, nisi in convenienti ignis gradu eum decoxeris, qui contrarium asseverat, non est Philosophus. Putant, qui in erroris via sunt, tam levis esse negotii corpora solvere, quod immersum aurum Mercurio Sophico ictu oculi devorandum autumant, male intelligentes locum illum Comitis Bernhardi à Trevis, de libro suo aureo in fontinam irrecuperabiliter immerso. Verùm quàm grave sit opus corpora solvere, attestari possunt ii, qui Dissolutioni insudârunt. Ipse ego, qui hæc sæpius oculari sum edoctus testimonio, attestor, quòd ingeniosum sit valde ignem regere post materiam paratam, qui debitè sine combustione tincturarum corpora solveret. Attende proinde Doctrinæ meæ, sume corpus quod demonstravi, atque imponito in Aquam nostri maris, ac jugiter igne debito decoque, ut ascendant ros & nebulæ, recedantq; guttæ de die ac nocte citrà intermissionem. Et Scias, quòd in hac circulatione ascendit in pristina sua natura, relinquitur corpus inferius in pristina sua natura, donec longo tẽpore corpus aliquid aquæ retinere cœperit, atq; sic utrumq; utriusque gradibus participat. Quia verò tota aqua non ascendit per sublimationem, at pars ejus deorsum cum corpore manet in vasis fundo, idcirco vigilanti cum assiduitate corpus in aqua subsidente ebullitur atque cribratur, ejusque medio recidentes guttæ residuam massam perforant ac circulatione assidua subtilior facta aqua tandem Solis animam blandè ac suaviter extrahit: Sic mediante anima spiritus cum corpore reconciliatur, fitque utriusque Unio in colore nigro, & hoc ad summum diebus quinquaginta, diciturque hæc operatio *Mercurii Regimen*, quia Mercurius circulatur sursum, & in eo ebullitur corpus Solis deorsum, estque corpus in hoc opere passivum, adusque apparitionem colorum, qui parce circa diem vigesimum apparent in bona ac continua ebullitione, qui colores deinceps augentur ac multiplicantur, ac variantur adusque complementum in nigredine

gredine

gredine nigerrima, quam dies tibi dabit quinquageſimus ſi te fata vocant.

Caput XXV.

De ſecundo Operis Regimine quod eſt Saturni.

PEracto Regimine Mercurii, cujus opus eſt Regem veſtibus ſuis aureis ſpoliare, Leonem conflictibus variis agitare atque laceſſere ad extremam uſque laſſitudinem, proximum apparet Saturni Regimen. Vult enim Deus, quod inceptum opus ad debitum finem perducatur, eſtque ſcenæ hujus hæc lex, quòd exitus unius ſit introitus alterius, finis unius Origo alterius, nec citius Mercurii Regimen obſoleſcit, quin ſucceſſor ſibi ingrediatur Saturnus, qui Imperium ſucceſſionis jure obtinuit. Moriente Leone naſcitur corvus. Eſtque lineare admodum hoc Regimen reſpectu coloris, quia unicus tantùm eſt color, iſque aterrimus; at fumi nulli, nec venti nec vitæ ſymbolum, ſaltem aliquando ſiccatum, nonnunquam inſtar picis liquidæ ebulliens compoſitum conſpicitur. O triſte ſpectaculum & mortis æternæ imago! at artifici dulce nuncium! Nigredo enim non quævis at reſplendens præ intenſiſſima nigredine conſpicitur. Cumque inſtar paſtæ turgentem materiam deorſum aſpexeris, gaude: Nam ſpiritum intus clauſum vivificum ſcias, qui ſtatuto tempore ab Omnipotente vitam hiſce cadaveribus reddet. Cave tu ſaltem igni, quem ſano cum judicio hîc regere teneris, & juro tibi ſub fide bona, quod ſi urgendo ignem in hoc regimine quicquam ſublimare feceris, opus totum irrecuperabiliter perdes. Contentus proinde eſto cum Treviſano bono in carcere per dies noctesque quadraginta detineri, ac teneram materiam in fundo, qui nidus eſt conceptionis, manere permitte, pro certo confiſus, quòd peracta periodo ab Omnipotente huic Operationi ſtatutâ ſpiritus reſurget glorioſus, corpuſque ſuum glorificabit, aſcendet, inquam, ac circulabitur ſuaviter & ſine violentia, & à centro ad cœlos aſcendet, iterumque à cœlis ad centrum deſcendet, vimque arripiet ſuperiorum & inferiorum.

CAPUT XXVI.

De Regimine Jovis.

SAturno nigro succedit Jupiter, qui diverso colore est. Nam post debitam putredinem & conceptionem factam in vasis fundo, jubente DEO, colores mutabiles ac sublimationem circulantem iterum videbis. Durabile non est hoc Regimen, nec ultra tres septimanas durat. Hoc tempore omnes colores imaginabiles apparebunt, de quibus certa nulla ratio reddi potest. Imbres hisce diebus indies multiplicabuntur, ac tandem post omnia hæc visu pulcherrima Albeo instar striarum aut capillorum ad vasis latera ostendit sese. Tum gaude, quia Jovis regimen feliciter peregisti. Cautio in hoc regimine maxima esto, ne corvorum pulli, postquam nidum suum reliquerint, eundem repetant. Item, ne sic immodicè aquam exhaurias, ne eadem terra subsidens careat, & arida inutilisque in fundo relinquatur. Tertiò, ne intemperanter adeò terram tuam irriges, ut eandem penitùs suffoces. Quibus erroribus cunctis bonum caloris externi regimen succurret.

CAPUT XXVII.

De Regimine Lunæ.

POst absolutum Jovis regimen sub finem mensis quarti signum crescentis Lunæ tibi apparebit, & scias, quod totum Jovis regimen abluendo Latoni fuit dicatum. Spiritus abluens candidus est valde in sua natura, at corpus abluendum nigrum nigerrimum. In cujus transitu ad albedinem omnes intermedii apparuere colores, quibus absolutis candidum totum fit, at non perfectè candescens primò die, verùm gradatim ab albo ad albissimum, assurget. Et scias, quod in hoc regimine totum fiat instar liquidi argenti vivi ad visum, & hoc dicitur matris sigillatio in ventre infantis sui, quem peperit, eruntque in hoc regimine varii colores momentanei pulchri & citò disparentes, at albedini magis quàm nigredini propinqui, sicut & colores in regimine Jovis plus nigredinis quàm albedinis participarunt,

& scias,

& ſcias, quòd intrà tres ſeptimanas regimen Lunæ erit completum. Antè verò quàm impleatur, formas mille inducet compoſitum. Nam creſcentibus fluviis ante omnimodam coagulationem, centies in die liqueſcet & coagulabitur, aliquando inſtar oculorum piſcium apparebit, nonnunquam arboris purè argenteæ ac politiſſimæ, cum ramuſculis ac frondibus figuram æmulabitur. Verbo, hoc tempore quavis hora viſa te ſtupore ac admiratione obruent. Et tandem grana habebis albiſſima inſtar atomorum Solis præ tenuitate, pulchriora quibus oculus humanus vidit nunquam. Immortales Deo noſtro agamus gratias, qui huc opus produxit. Eſt enim vera Tinctura perfecta ad album, licet primi tantùm ordinis, ac proinde virtutis exiguæ reſpectu admirandæ, quam reiteratâ præparatione acquiret virtutis.

Caput XXVIII.

De Regimine Veneris.

PRæ omnibus mirum eſt hoc, quod lapis noſter omnimodè jam perfectus, perfectaque tincturam communicare potens, ſponte ſeſe iterum humiliat, novamque volatilitatem citra ullam manuum impoſitionem meditabitur. Si tamen ex vaſe ſuo acceperis, idem lapis alii denuò vaſi incluſus in caſſum poſt ſui refrigerium ulterius deduci tentabitur. Cujus rationem demonſtrativam, nec nos nec ulli Philoſophi antiqui reddere valemus, niſi quod factum ſit nutu Dei. Saltem hic igni tuo cave, quia perfecti lapidis hæc eſt lex, ut ſit fuſibilis: ideoque ſi juſto majorem ignem dederis, vitrificabitur materia, & colliquata lateribus vaſis adhæreſcet, nec ulterius promovere valebis. Et hæc eſt materiæ vivificatio illa toties à Philoſophis præcauta, quæ ante & poſt perfectum opus album accidere ſolet incautis, nempe poſt medium regiminis Lunæ ad ſeptimum aut decimum uſque diem regiminis Veneris. Quare parum ſaltem augeatur ignis, ita ut compoſitum non vitrificetur, hoc eſt, liqueſcat paſſivè inſtar vitri; At benigno calore ſponte ſua liqueſcet, turgeſcetque, & jubente Deo ſpiritu dotabitur, qui ſurſum volabit, lapidemque ſecum apportabit, dabitque colores novos, viridem imprimis vene-

Sſſſ 3 reum

reum,qui longo durabit tempore, nec intra dies viginti totaliter disparebit, cæruleum quoque expectes,lividumque, & sub finem regiminis Veneris pallidum & obscurè purpureum. Caveto hoc in Opere,ne spiritum irrites nimium,quia corporalior est quàm anteà, & si ad vasis summum ejus volatum feceris, sponte sua tibi vix revertetur. Quæ eadem cautio est observanda in Lunæ regimine,cùm spiritus inspissari cœperit; quia tum suaviter & non cum violentia erit tractandus, ne fugando ad summitatem vasis totum illud, quod in fundo est,comburatur, aut saltem vitrificetur ad operis destructionem. Cum itaque viredinem conspexeris, scias in ea virtutem germinativam contineri. Quare cave hîc,ne viror iste in nigrum turpe vertatur calore immodico, verùm ignem prudenter regas; ita post dies quadraginta absolutum regimen hoc habebis.

Caput XXIX.

De Regimine Martis.

PEracto Veneris Regimine, cujus color erat præcipue virescens parumque rubens purpureo obscurè colore, interdum livido,in quo tempore arbor philosophica ramis suis floruit discoloratis, cum foliisque ramisque;Succedit regimen Martis, qui aliqualem flavedinem, lutea quasi brunitie dilutam potissimum demonstrat, coloresque transitorios Iridis ac Pavonis gloriosissimè exhibet. Hic siccior compositi status,in quo materia varias formarum larvas imitari videtur. Hyacinthinus color cum levissimo aurantii frequens hisce diebus apparebit. Hic sigillata mater in infantis sui ventre surgit & depuratur,ut ob tantam, in qua sistitur compositum, puritatem putredo hinc exulet. At verò obscuri colores hoc toto regimine pro basi ludunt,fiuntque intermedii colores spectatu placidissimi. Jam scias Virginem nostram terram,ultimam subire cultivationem, ut in ea fructus Solis seminetur ac maturetur, ideoque bonum continua calorem,& videbis pro certo circa diem hujus regiminis trigesimum, colorem citrinum apparere, qui intra septimanas binas à prima sua apparitione,totum ferè citrino colore imbuet.

Caput

Caput XXX.

De Regimine Solis.

JAM operis tui fini appropinquas, tuumque fere perfeciſti negocium, jam omnia inſtar Auri Obryzi videntur, & lac Virginis, quo cum materiam hanc imbibis, citrineſcit valde. Immortales jam DEO omnium bonorum Largitori redde gratias, qui hucuſque opus perduxit, quem ſupplex ora, ut tuum conſilium ſic deinceps regat, ne forte opus jam perfectum præcipitare ſtudens penitus perdas. Conſidera jam, quod per menſes fere ſeptem expectaſti, neque ſanum erit unica horula totum annihilare. Quare cautus eſto valde, eoque plus, quò perfectioni vicinior es. Cautè verò ſi progreſſus fueris, occurrent tibi hæc notabilia: Imprimis ſudorem quendam citrinum in corpore obſervabis, tandemque vapores citrinos, ſubſidente corpore, viola tinctos, interdum & obſcurâ purpura. Poſt duodecim aut quatuordecim dierum expectationem in hoc Solis regimine materiam pro majori parte humidam obſervabis, & ponderoſam licèt, at tamen in venti ventre totam aſportatam. Tandem circa diem vigeſimum ſextum regiminis hujus exſiccari incipiet, & tum liqueſcet ac congelabitur, reliqueſcetque centies in die, uſque quò granulari incipiet, videbiturque ac ſi totum granis diſcontinuum, iterumque coaleſcet, infinitaſque de die in diem formarum larvas induet, & hoc durabit per ſeptimanas binas aut circiter. Ultimò verò, jubente DEO, materiæ tuæ irradiabitur Lux, quam imaginari vix poſſis, tum citò exſpecta finem, quem poſt dies tres videbis, quia granulabitur materia inſtar atomorum Solis, eritque color tam intensè ruber, quod præ eminenti rubore nigreſcet inſtar ſanguinis ſaniſſimi coagulati, licèt non credas aliquid tale huic Elixiri ex arte comparari poſſe. Quia eſt mira creatura, parem ſibi non habens in tota univerſa naturâ, nedum exactè ſibi ſimilem.

CAPUT

Caput XXXI.

Fermentatio Lapidis.

MEmineris jam te Sulphur nactum esse incombustibile rubeum, quod nullo prorsus igne ulterius promoveri posset per se, cautusque esto maxime quod in præcedente capitulo oblitus eram, ne in regimine Solis citrini ante adventum supernaturalis filii, induti colore verè Tyrio, ne, inquam, tuam materiam ignitione indebitâ vitrifices, quia sic esset deinceps insolubilis, ac per consequens in pulcherrimos atomos rubicundissimos non congelaretur. Esto proinde cautus, ne tanto thesauro temer prives. Et tamen ne te hic laborum tuorum finem reperisse sic credas, quin ulterius pergas, ut ex hoc Sulphure iterata rotæ circulatione Elixir habeas. Quare capias Solis purgatissimi partes tres, ac Sulphuris hujus ignei partem unam (possis Solis partes quatuor capere, & Sulphuris quintam partem, sed prædicta proportio melior est) funde Solem in crucibulo mundo, & fuso injice Sulphur tuum, at caute, ne à fumo carbonum perdatur. Fac ut simul fluant, deinde effunde in Excipulum, & habebis massam pulverisabilem coloris pulcherrimi rubicundissimi, at vix transparentis. Cape hujus massæ minute tritæ partem, Mercurii tui Sophici partes binas, misce optime ac vitro include, ac rege ut prius, & binis mensibus omnia prædicta regimina, ordine suo præterire videbis, hæc est vera fermentatio, quam reiterare, si libet, licet.

Caput XXXII.

Imbibitio Lapidis.

SCio, quòd multi Authores fermentationem in hoc opere pro interno Agente invisibili capiunt, quod fermentum dicant, cujus virtute fugitivi tenuesque spiritus absque manuum impositione sponte inspissantur, nostrámque prędictam fermentationis viam cibationem vocent cum pane & lacte; sic Riplæus. Ego verò non solitus alios citare, nec illorũ in verba jurare, in re æquè mihi ac illis cognitâ, propriam

propriam obſervari licentiam. Eſt ergo alia Operatio, qua lapis augetur in pondere pluſquam virtute; id eſt, cape ſulphur tuum perfectum, ſive album ſive rubeum, & adde tribus ſulphuris partib⁹ quartam Aquæ partem, & poſt tantillum nigredinis ſex ſeptemve dierum decoctione aqua tua recens addita inſpiſſabitur inſtar Sulphuris tui, adde tum quartam, non reſpectu totius Compoſiti, quod jam quartam unam partem coagulavit; at reſpectu Sulphuris ante imbibitionem primam; quâ exſiccatâ, adde reſpectu trium partium Sulphuris primò ante imbibitionem primam libratarum, & hac proportione ter imbibas & congeles. Tandem quinque partes aquæ ſeptima imbibitione ponas, nempe reſpectu Sulphuris primò accepti, qua impoſita ſigilla vas tuum, & igne priori ſimili fac ut totum compoſitum omnia regimina prædicta tranſeat, quod fiet ad ſummum menſe uno, tum habes verum lapidem tertii ordinis, cujus pars una cadit ſuper decem millia, & perfectè tinget.

Caput XXXIII.

Lapidis Multiplicatio.

Ad hoc nullus alius requiritur labor, niſi ut ſumatur Lapis perfectus, ejuſque una pars conjungatur cum partibus tribus, aut ad ſummum quatuor Mercurii primi operis, ac regatur igne debito per dies ſeptem, vaſe admodum ſtrictè clauſo, & omnia regimina ſumma jucunditate præteribunt, & habebis totum virtute millecupla ditatum, pro lapide ante ejus multiplicationem. Et ſi hoc iterum tentabis tribus diebus omnia regimina percurres, & erit medicina adhuc millecupla tingendi vi exaltata. Et ſi adhuc repetere cupis, opus intra naturalem diem per omnia regimina & colores traduces, idemque hora fiet unica, ſi iteratò tentes, nec virtutem tui Lapidis unquam tandem invenire poteris; Tanta erit, quæ ingenii capacitatem ſuperet, ſi modo in hoc opere perſeveraveris. Immortales jam memor eſto grates DEO agere, quia totum theſaurum naturæ jam in poſſe habes.

Caput XXXIV.

De modo projiciendi.

CApe Lapidis tui perfecti, ut dictum est, albi aut rubri, ac pro medicinæ qualitate cape utriusve luminaris partes quatuor, funde in Crucibulo mundo, tum immitte lapidis tui juxta speciem Luminaris fusi, albi aut rubei, ac immista effunde in conum, eritque massa pulverisabilis, hujus cape mistura partem unam, & Mercurii bene loti partes decem, calefac Mercurium, donec strepere incipiat, tum injice misturam tuam, quæ ictu oculi penetrabit, eum funde tum igne aucto, & tota erit medicina ordinis inferioris. Hujus tum cape partem unam, & projice super quodvis metallum, fusum & purgatum, quantum nempe lapis tuus vult tingere, & habebis aurum argentumve adeò purum, quod purius natura non dabit. Præstat tamen gradatim projicere, usque dum Tinctura cesset, sic enim latius extendetur, quia cum tantillum super tantum projicitur, nisi projectio fiat in Mercurio, notabilis fit medicinæ jactura ob scorias, quæ immundis metallis adhærent. Quare quò melius purgantur metalla ante projectionem, eò melius in igne negotium succedit.

Caput XXXV.

De multiplici Usu hujus Artis.

QUi semel hanc artem juxta Dei benedictionem perfectè elaboravit, nescio quid in toto hoc mundo exoptare possit, nisi ut tutus ab omni malâ fraude & dolo, Deo suo jugiter servire possit. Vanum autem, imò omnium vanissimum erit, pompa vulgarem auram anhelare, imò nec talia cordi sunt hujusmodi qui hanc artem callent, quin potius spernunt & contemnunt. Qui ergo hoc talento à Deo beatus est, huic talis voluptatis campus patet:

Inprimis si viveret annos mille, & quotidie hominum millium mille aleret, non egeret, quia pro voto suo Lapidem multiplicare valet tam pondere quàm virtute. Ita ut omnia imperfecta, quæ sunt

in

in mundo, metalla comparabilia, poſſet, ſi hoc in votis haberet, omnia in verum aurum argentumve tingere.

Secundò Lapides pretioſos ac gemmas poterit hac arte conficere, quales nullæ in rerum natura ſine hac arte comparari poterunt.

Tertiò ac tandem univerſalem omnium morborum medicinam habet, ſic ut unus ſaltem verè Adeptus omnes in univerſo orbe ægrotos curare valeat.

Regi proinde ſempiterno, immortali ac ſoli omnipotenti laudes ob hæc dona ſua in æternum agamus.

Quiſquis proinde talento hoc fruitur, in Honorem DEI & proximi utilitatem utatur moneo, ne ingratus erga Creditorem DEUM, qui tanto eum talento beavit, reperiatur, ac reus ultimo die condemnetur.

SOLI DEO GLORIA!

FINIS.

SUBTILIS ALLEGORIA
Super
SECRETA CHY-
MIÆ

PERSPICUÆ UTILITATIS ET IUCUNDÆ MEDITATIONIS

MICHAELIS MEJERI.

FRANCOFURTI,

ANNO DOMINI M DC LXXVII.

CUm jam potiorem vitæ meæ partem in literarum humaniorum, artiumque liberalium studiis, ac cum doctioribus quibuscunque, qui sapere quid præ vulgo viderentur, conversationibus transegissem, ita ut quid firmioris judicii partim assidua lectione, partim ipso rerum usu acquisivisse mihi viderer, cepi mecum considerare acutius varias hominum actiones, plærumque vel ad pompam & libidinem aliis prædominandi & in honoribus anteferri, aut gulam & luxuriem corporis promovendam, aliave ejusmodi enormia vitia spectantes, & quod plærique per fas & nefas solis fere divitiis cumulandis, omni conscientiæ respectu, pietatis aut virtutis zelo posthabito, præoccupati essent; Unde diu anceps & incertus hæsitavi, an *Democritico cachinno*, an *Heracletio fletui* eandem ob caussam subscriberem, an verò cum Ecclesiastico, ***Omnia vanitates vanitatum*** pronunciarem, Verum penficulatis singulis tandem ad me reversus, post *Dei Opt. Max.* agnitionem, ex *Fontibus Israelis seu sacris Bibliis* haustam, nihil melius, prius aut antiquius inveni, quam rerum abditarum in natura existentium, hominique maxime utilium, investigationem, qualicunque modo institutam, sive domi per libros aliis relictos, meditatione prævia & experientia manuali pedissequa, sive foris ***magnum illum Mundi codicem*** pervolvendo; A nullo horum inquirendæ scientiæ modo abstinui, sed nunc huic, nunc alteri indulgendo, quo plus hausi, eo magis, *Tantali* instar, sitii: Audiveram verò inter cætera esse avem quendam in toto terrarum orbe saltem unicam, PHOENICEM dictam, cujus corporis exuviæ, hoc est plumæ seu carnes haberentur *Medicina omnium Medicinarum præstantissima*, utpote quæ foret remedium IRÆ & DOLORIS seu NEPENTHES, de quo legitur in antiquorum scriptis, quod *Helena, à Paride Trojano* rapta, id præbuerit *Telemacho*, quo ille omnes præteritos labores, curas & dolores oblitus

Democritus & Heraclitus diverso affectui indulserunt.

Omnia vanitates vanitatum.

Investigatione rerum abditarum nihil melius.

Avis Phœnix celebratissima semper fuit in scriptis sapientum.

Remedium iræ & doloris.

oblitus lætitia singulari exhilaratus est: Ad hanc itaque avem indagandam, ubicunque lateret, impetu quodam naturæ meæ mentisque raptus & quasi volens coactus sum; non quod sperarem potiri hac volucri integra (id enim mihi impossibile prævidi) sed saltem ut vel plumam exiguam ejus, quocunque labore, sumptu & peregrinatione adipiscerer; De *Phœnice*, an sit alicubi, permulti dubitant, at longe plures de Medicina jam dicta: Qui de illa sibi dubium faciunt, illos ad *Tacitum*, *Plinium* & alios rerum mundanarum scriptores ablegatos velim, qui de hac, his hoc loco satisfiet; Inter quos ego igse diutius extiti, qui non potui animum inducere meum, ut ejusmodi Medicinam simpliciter possibilem crederem, quamvis à nonnullis fide dignissimis viris ejus mentionem fieri perceperam, sed eam vel suppositítiam aut fabulosam omnino, quemadmodum ejusmodi ab antiquis aut longinquis præter communem naturæ aut consuetudinis ordinem deducta plærumque videri solent, præpostera mentis obstinacia putavi: Quis enim unquam, dixi, medelam iræ professus est, nisi verbo tenus, non autem remediis naturalibus? Quis dolorem mitigantibus, Narcoticis, Opiatis & Laudanis, nisi in Medicina parum expertus, tollere non novit? Primum itaque ut non necessarium medico, sic alterum non insolitum, sed ipsa praxi frequentissimum accidit, uti non opus sit novam de utroque medicinam desiderare aut expetere; multo minus aliquid laboris aut sumptus illi inquirendo impendere: Adhæc legimus in antiquorum commentariis; quomodo Philosophus quidam præcipitem *Augusti Cæsaris* iram corrigere conatus est, nempe ne quid faceret ira præpeditus, antequam viginti quatuor literarum elementa tacitè secum percurrisset, quæ si vera sunt auxilia, cuilibet in promptu habentur nec indigent expensis aut doctrinis aliis. Ne quid addam de moralium sententiis, tam dolore animi, quam iræ remedia pollicentibus, quibus ita proprium videtur, moderari mentem & affectus temperare; uti Medico corpus à morbis liberare, ejusque temperamentum optimum conservare. Verum omnibus his, quæ nullam ejusmodi dari Medicinam investigatione dignam innuunt, consideratis, vice versa, & illa, quæ affirmando eam statuant, produxi in hunc

Phœnix avis an sit.

An sit Medicina Iræ & Doloris.

Diodorus Siculus facit ejus Medicinæ mentionem.

Contra iram auxilium morale.

Francisci Petrarchæ de remediis utriusque fortunæ.

in hunc modum: *Frustra Ethicus* vel etiam *Theologus* præscribit alicui præcepta moderandæ iræ, si temperies corporis reclamet, utpote calida & sicca, humoribus biliosis & retorridis exæstuans, ut patet in paraphreniticis, phreniticis, Maniacis & à diabolo obsessis, in quibus bilis flava vel atra causa est præcipua sine qua non: Medicus itaque in ejusmodi casibus temperet vel expurget humores immoderatos & cessabit iræ rabies, non aliter, quam igne per aquam extincto cessat omnis combustio: Unde Medicorum antesignanus ille *Galenus* non inconcinne libro singulari testatum reliquit, *Quod mores animi sequantur temperamentum corporis*: Ut enim alias fortissimus & invictus miles diutino & squalido carcere enervari & conteri potest adeo, ut ægre seipsum sustineat, ita & mens hominis, alias nec iræ nec furosis affectibus mancipata, vitio solius corporis biliosi vel ab humoribus aliis contaminati, sæpissime inficitur & vincitur. Quod si authoritate gravissimi Medici & Philosophi ad hanc rem probandam opus sit, ex multis unius *Arnoldi Villanovani* testimonium adducam; qui libro de simplicibus, ubi portam secretorum omnium medicinarum ex tabulis qualitatum primarum, secundarum, tertiarum & quartarum, aperit, in hunc modum scribit: *Et si tu vis etiam facere tabulam eorum, quæ operantur per accidens, aut aliquo tali modo occulto, ex dictis potes habere; verbi gratia, si vis scire, quæ faciant bonam memoriam, bonum intellectum, bonum visum, & quæ faciunt amorem secundum viam naturalem, aut via occulta: Ad omnia enim ars medicina habet ingenium: Nam bonitas intellectus ad bonitatem sensitivæ est virtutis: Igitur bonum intellectum sunt facientia bonam digestionem & confortantia cerebrum, & membra principalia, expurgantia superfluitates, prohibentia vapores ascendere, sanguinem clarificantia, & quæ respiciunt caput & cerebrum, & habent proprietatem ad bonitatem intellectus: Hæc autem omnia intellectis supra dictis, invenies, unde facies tibi tabulam ad omnem operationem, si vis: Et secundum hoc invenies multos authores dicere de suis receptionibus, quod faciant bonum intellectum, quia large prohibent multiplicari superfluitates, aut reprimunt vapores, aut confortant cerebrum generaliter, rectificant sanguinem & spiritum & allevant sensitivam, ex qua provenit*

Esse iræ remedia utilia.

Ira ex humore calido abundante.

Mens patitur à corpore.

Arnoldi sententia de morbis animi.

Intellectum bonum facientia quæ

Medicina quædam lætificativa. omnis bonitas intellectus. Audivisti etiam, quòd quædam medicina vocatur lætificativa, quia aggregat omnia confortantia membra principalia & sanguinem clarificantia & generantia bonum sanguinem & spiritum: secundùm hoc etiã potes dicere, quòd quædam medicina ducit ad paradisum, *Medicina ducens ad Paradisum* quia est composita ex disponentibus sanguinem ad misericordiam & pietatem & mansuetudinem & benignitatem, quibus mediantibus sequitur bonus appetitus ad bona opera: Et quædam incitat amorem, *Medicina incitans ad amorem.* quia auget sanguinem laudabilem clarum in quanto & in quali, & privat ipsum à melancholia & phlegmate, quæ sunt causa sollicitudinis, quæ prohibet conversativam & curabilitatem & amorem: Sanguis verò multus clarus facit omnia contraria, incitat Venereum appetitum, unde de necessitate diligunt & faciunt civiles conversationes, gaudia, liberalitatem, ex quo sequitur ipsum diligere & diligi & desiderari ab omnibus: Et quædam facit castum, religiosum, *Medicina faciens castum & religiosum.* quia inclinat sanguinem ad frigiditatem & paucitatem, quo facto non appetit coitum, nec mulieres, nec ludum, nec cantus, nec similia: Et ut generaliter dicatur, potes cum medicinis scire dispositionem sanguinis ad quamcunque qualitatem & tota differentia morum hominis fit ex sanguine calido, frigido, humido & sicco, & cum medicinis prædictis scis etiam facere circa hominem, quod vis: Tu audivisti etiam ab authoribus, quòd quædam medicina facit fatuum, *Medicina quædam facit fatuum.* quædam dæmoniacum, & si tu vis facere de istis secretis & firmari, respice in nobis familiaribus, nec multi homines sunt recti sensus nec boni ingenii, & si potaverunt multum vinum, quod non est medicina extranea, efficiuntur stolidi aut furiosi, *Ex multi vini potu stolidi fiunt.* aut habentes mores diversos valde à seipsis non ebriis: Et omnia mutantia sanguinem ad excessum calidi aut frigidi, permutant mores & intellectum à ratione: Vidisti, quòd multoties comedit homo unum cibum & post comestionem redditur *Cibus & potus alterant affectus interdum.* alacer & jocosus, cantans & valde diversus à seipso antequam comederet: Aliquando contrarium est, quia sanguis & spiritus & complexio ex primo rectificatur & bonificatur ex alio vero corrumpebatur: Facit igitur medicus de avaro prodigum, *Medicus facit ex avaro prodigus.* de casto luxuriosum, de timido audacem; & generaliter sicut mutat complexionem sanguinis, necesse est mutare sequentes inclinationes & cõplexiones ipsius: Et hæc sunt secreta ipsius ultimæ artis medicinæ: *Ultima secreta medicinæ quæ.* Quandoque verò ipsa nõ facit ea nisi ex consequenti valde: Insipientes cum legerint in libris prudentum Medicorum & senum, qui sciverunt jam

jam esse secretum medicinæ, cum vident eos facere bonum intellectum & facere fidelem, fortunatum, valde derident eos, & derisi valde elongati sunt à secretis medicinæ & non volunt audire, nec credunt, quod ad medicinam spectet, nisi curare dolorem capitis aut apostema aut febrem, & ipsi deberent curare seipsos de grossitie intellectus, donec possent intelligere ea, quæ propter tales, qui vituperant secretorũ inventores, tu audivisti, quod Hippocrates præcepit Physicis, quos docebat, Quod secreta non pandant; Quia redundat in vituperium sapientum & in infamiam: quia si homo sit sapiens & investigans, bene veniet ad ipsa & participabit Nobiscum Donum Philosophiæ. Et paulo post: *Et tu vidisti in libro experimentorum Philosophorum, quod circa animæ passiones posuerunt pulcherrima, & mirabilia: Quæ enim medicina est magis calefaciens, quam* IRA? *Et magis privans amorem & generans discordiam, & quæ magis infrigidat, quam timor: & quæ magis confortat, quam gaudium? Et quæ magis cibat & nutrit, quam bona spes? Et quæ magis interficit, quam desperatio? Cum ipsis enim Philosophi fecerunt res valde pulchras.* Hæc ille: Ex quibus patet, quod Medicinæ vis animo quoque succurrat ejusque affectibus, ipsi à corpore, aut vice versâ communicatis, & per consequens iræ quoque medelam profiteatur. At demus, iram expurgata biliosi humoris copia leniri, aut potius iracundiam refrenari posse, cum tamen vix ullus ejusmodi Remedium expetat, inutile omnino videtur & supervacaneum: Ad hoc responderi potest; sufficit medicinam in natura extare, quæ privatos affectus temperet, etiamsi ab aliis aut non agnoscatur aut æstimetur: Id enim ejus utilitati aut necessitati nihil detrahit: Nam etiamsi hoc tempore non sit in censu aliquo, tamen alicubi, ut olim fuit, sic post esse potest in majori precio: Ita suo tempore antedictus *Galenus Germanos* ab omni medicina alienos, quibus utpote ferocioribus gentibus Medicinæ præcepta non editurus erat, pronunciavit, qui nunc Medicinam & amplectantur & excolunt, Græcis econtra in barbariem quandam iterum redactis & ab omni fere humanitatis literatura sub *Turcico jugo* valde remotis. Verùm cum contrarium doctrina se maximè illustret, si dubium sit, an ejusmodi Medicina cum aliqua utilitate sit conjuncta, con-

Deridentes secreta ab illis elongantur.

Secreta non pandenda.

Donum Philosophiæ Chemiæ opus.

Ira medicina calefaciens.

Timor quid præstet.

Gaudium.

Bona spes.

Desperatio.

Remedium iræ non expetitum inutile visum

Omnium rerum vicissitudo.

siderentur, saltem, quæ mala ex immodica irâ aut iracundiâ contigerunt tam in principibus, quam privatis hominibus, quæ cum sint absque numero, testibus historiarum omnium temporum monumentis, inde & Medicina, quæ illam aufert vel avertit, est utilitatis immensæ.

Mala ex ira innumera.

Quæ de ira dicta sunt, eadem quoque de dolore intelligi debent: Ut enim ira videtur ex affectibus animi maximè evidens & enormis, ita ex symptomatibus corporis dolor maxime est sensibilis & insignis, adeo ut ad se Medici curam non raro, ante evictum morbum seu expulsam causam, necessitate quadam inevitabili trahat. Non inconsultum itaque visum est, talem *Medicinam* amplecti, quæ dolorem simul è corpore & iram ex animo ejiciat. Hæc, inquam, Medicina est, quæ auro longè prævalet, dum modo Phœnix, unde petitur, inveniri possit: Ubi quæram? Ubi investigem? quem perconter? Qui novit, vix patefaciet, qui non novit, nec narrare poterit: Interim jacienda est alea & tentanda via; cum domi desides vix quicquam discant arcani, audaces verò fortuna adjuvet. Unde apud me certissimâ mentis resolutione constitutum est, patriam, quæ mihi cara, relinquere & ad exteros proficisci, ut vel vitam in peregrinatione absumerem, vel cum lætitia medicinam optatam mecum domum tandem reportarem. Grave est, fateor, mutare solum & cœlum, à notis ad ignotos, ab inquilinis ad barbaros, à cognatis ad Antipodas, migrare propter spem dubiam medicinæ animo præconceptę, quæ num sit in rerum natura, adhuc sub judice lis est, dicent, quamplurimi: At hisce quod respondeam, non habeo, nisi quod Tullius olim suo Trebatio extra Romam agenti; Multi suam rem benè gessere & publicam patriâ procul. Omne initium difficile, & qui nunquam tristatus est, nec lætabitur, qui nunquam erravit, nec in veram viam reducetur: Ut enim Chymici dicunt, Esse in Chemia nobile aliquod corpus, quod de domino ad dominum movetur, in cujus initio sit miseria cum aceto; in fine verò gaudium cum lætitia, ita & mihi eventurum præsupposui, ut primò multa aspera, amara, tristia, tædiosa gustarem, perferrem & experirer, tandem omnia lætiora & faciliora visurus essem: De Medicina ea, aut Phœnice, an sit, nō dubitavi; nam si dubitassem, quomodo quęsissem? si non

Dolor symptomatum acerrimus.

Medicina auro prævalens.

Peregrinatione medicina indaganda est.

Objectio contra peregrinationem.

Rosar. Phil.

Phœnicem esse non est dubium.

si nõ quæsissem, quomodo spem inveniendi eam habuissem? Sufficiat mihi umbram vidisse solis aut ejus radios, etiam si ipsũ solem digitis nõ tetigerim: Fortè inutile foret nobis tã nobili & claro corpori cœlesti, hac terrestri fæce circumseptis conjungi & immediatè tangi: Quid augustum in rebus humanis, quod non in initiis suis angustum fuerit? Annon ipse homo ex humo? Quomodo itaque, inquam, Medicinæ, quam inquiro, perfectam notitiam haberem, antequam viderim aut tetigerim? Quomodo magister evaderem, antequam discipulus exstiterim? Eundum igitur est per mundi regiones diversas: Non enim omnis fert omnia tellus: Forte in uno loco id visurus, quod per somniũ non cogitaram in alio: An peregrinatio mihi obesse poterit? Neutiquam opinor: Peregrini enim nos omnes sumus in hoc mundo, etiam in propria, nempe terrestri patria: Unde ad æthereas illas clarissimas domus, quo Salvator noster, qui præcessit, nos vocat & attrahit, migraturi tandem sumus: Respiciam hirundinem veris nunciam, gruem, ciconiam, multasque alias aves, quomodo annuatim statis temporibus peregrinentur per aera in ignotas regiones naturæ instinctu & documento; ut homini specimen & exemplar edant peregrinationis per mundi partes instituendæ, ne semper fumo & fimo lariũ insenesceret: Avib⁹ aer sublunaris universus patet, & homini globus terrestris: Respiciam cœlum ipsum, ipsiusq; magnum viatorem, Solem, quomodo motu continuo gaudeat & omnia soli & poli creaturas illustret & illuminet, calefaciat & gubernet: Imò in proprium sinum pectoris, ad cor ipsum, mentẽ dirigam, quomodo hoc motu agatur perpetuo, dum vita manet, quod vitam ut metitur motione illęsâ, sic sublatâ, lęsâ, vel impeditâ, finit: Naturale itaq; homini est, moveri de loco ad locum, de regione in regionẽ, dum in se, supra se & circum se respiciat: At cum omnis motus fiat ad metam, præsertim sensibilium & rationalium, appetitu seu voluntate à phantasia vel intellectu directâ ad certum finem, hinc lucri sui gratiâ, per mare, per terras cucurrit mercator ad Indos, pauperiem fugiens: Et alii aliis causis impelluntur; Sic & nos propter merces animi, naturæ arcâna, Dei dona, & scientias ar-

Augustum fuit angustum.

Peregrinatio nulli obesse potest.

Aves peregrinationẽ docentes.

Sol magnus cœli viator motu gaudet.

Cor hominis vitam motu continuat.

Homini naturale est peregrinari.

Vtilitas peregrinationis.

Propter merces animi peregrinandum.

tesque conquirendas & investigandas quidni remotiora adiremus loca? Qui domi enim suæ consenuit, domi suam sapientiam quoque sepeliet, nec quid eorum, quæ in mundo sunt, agnoscet, nec ab aliis agnoscetur; nisi bis puer: Jucundum quoque & admirabile est, cernere tot & tam varias gentes, ab omnium nostrum proavo maximo paterno maternoque, Adamo, propagatas, quæ relictum ab eo sibi patrimonium valde inæqualibus partibus subdivisum possident: *Quid honestius*, quam antevertisse Solem cœlestem curriculo unius diei, h. e. totum terrarum orbem ab ortu in occasum perlustrando atque hinc in patriam circulo absoluto redeundo, anticipasse vel itineris soliti ejus se comitem exbibuisse? Dies enim omnibus, qui circumnavigant terrenum globum ab ortu in occasum deest, ab occasu in ortum, superfluit; cujus rei causa primitus obscura, at nunc sat cognita est: Imo quo quid, ad spiritualem essentiam propius accedit, à terrestri pondere purgatum & defœcatum, eo ad motum fit celerius & habilius: Terra ignava quiescit, & merito, quia centrum est mundi immobile; At aqua movetur & totus Oceanus fluit & refluit idque quater, 24. horarum spacio; sic fontes, & fluvii veluti parentes magnæ ejus sobolis stato moventur ordine, & Oceano suas advehunt currendo quasi dulces delitias ad salum temperandum: Aer quanto impetu citetur, demonstrant venti, turbines & nubes eis circumductæ, nec non navium vastæ moles, & ipsæ molę: Ignis noster abit continuo motu, ut retineri non possit, nisi semper novus generetur ex inflammabilibus materiis: Cœlum ipsum quanta itinera conficit cum suis stellis tam grandibus corporibus? Imò stellarum & cœli raptus tantus est, ut homo eam celeritatem ne imaginari quidem possit? Globus ferreus ex tormento vi pulveris Pyrii, si manente eadem semper celeritate terram totam ambire deberet, forte octiduum integrum requireret, antequam 5400. milliaria Germanica (hoc est, circulum terræ magnum) absolveret redeundo ad punctum unde emissus foret; at Sol in tanta distantia à superficie terræ, una hora plus spacii conficit, quam tot milliaria; Imo forte in quadrante horæ, quam celeritatem nemo hominum metiri cogitatione potest, ne loquar

Iucunditas peregrinationis.

Honestas peregrinationis.

Dies deest vel abundat orbem terrarum circumnavigantibus.

Spirituale magis, magis mobile.

Elementa tria moventur.

Cœli raptus incomprehensibilis imaginatione.

ne loquar de superiori cœlo Saturni aut primo mobili, quæ longe altius sole posita sunt: Quid hominum cogitationibus celerius? Nihil in humanis; At in his intellectuales substantiæ traduntur celeritate ad æquales, & moveri in ipso Nunc seu momento; utpote indivisibiles in indivisibili, puncto, non in tempore: *Deus* vero, qui omnis motus expers ubique est, nec indiget commoveri, ubi ante est: In multis itaque locis esse, cum homini impossibile sit, simul & semel (quod solius Dei proprium) divinitati proximum est, diverso tempore illis adesse, prout licet: Non ergo mihi sit tædiosum, sed longe jucundissimum, non inhonestum, sed multis modis honestissimum, non inutile, sed summa cum utilitate conjunctum, multas mundi hujus regiones perlustrasse, non ut videam saxa & sylvas, apud exteros, sed ut inquiram *Phœniceam Medicinam* in mundo apud homines sapientissimos consulendo, cumque illis conferendo de rebus, quas ignarum vulgus non tam suspicit, quam contemnit. Ad iter itaque longinquum me accinxi, omnibus, quæ videntur necessaria, comparatis, non hic recensendis: Primo *Europæ regna & fines* perlustrare constitui, deinde si opus sit, in *Americam*, hinc in *Asiam* & denique in *Africam* transire, mecum deliberavi: Nam volucrem illam medicinalem in aliqua harum prægrandium terreni orbis partium delitescere, non dubitavi, cujus si saltem vel exiguam famæ auram persentiscerem, confidi, me ad ejus perfectiorem notitiam successu temporis deventurum: Quod si peragratis his omnibus Terræ continentibus nihil de tanto Dei Dono inaudirem, me omni spe adipiscendi ejus privatum iri: Cur verò hunc ordinem suscipiendi itineris de una parte in aliam transeundi, animo præconceperim, hæc causa sufficiens mihi visa est, quod naturalem elementorum seriem, qua illa ex crassis in subtilia, ex ponderosis in levia migrant, imitari debeam: Sic enim EUROPA terræ, AMERICA aquæ, ASIA aeris, & AFRICA ignis imaginem & vires optimè repræsentat: Ex terra autem non fit aer, nisi intermedio aquæ, & ex aqua non fit ignis, nisi intermedio aeris: Hæc autem terræ partes dictis elementis appropriari sub singulis manifestius declarabimus: Hic satis sit, qualemcunque ordinis

Cogitationes hominũ celerrimæ.

Angeli dicuntur moveri in nunc.

Deus non movetur, quia ubique est.

Cur peregrinandum sit.

Quæ sit intentio & ordo peregrinationis

Ordo itineris cur talis

Orbis terreni 4. partes elementis mundi appropriari.

ordinis rationem inculcasse, cum ipsa res pro se loquetur uberius & intelligenti hæc brevitas sat verbosa videri possit.

EVROPA: TERRA.

Europa terra assimilatur.

EGRESSUS itaque solo patrio ipso ÆQUINOCTII Vernalis die LUNA, cum Sole in ARIETIS signo circa caput Draconis, ut vocant Astronomi constituta, EUROPAM peragrare primò constitui, ut aliquid certi cognoscerem, an ibi ipsa avis Phœnix, an verò fama alicubi de ea animadvertenda foret: Est autem EUROPA Terra constans tanquam basis & fundamentum totius orbis inhabitati propter causas sequentes: Terra, ut in globo terrestri videre licet, longe superatur ab aquis circa superficiem, quamvis aquam sustineat & ipsa à nullo alio sustineatur elemento, nisi à seipsa seu manu præpotente Numinis: Hinc *Europa* cæteris terræ partibus longe minor est, at viribus, populis, fortitudine & animositate easdem longe antecedit. Sunt, qui cathenam naturæ elementorum mutabilium hanc seriem observare dicant, quod unus pugillus terræ det denos pugillos aquæ, centum aeris & mille ignis: quæ si vera sunt; *Terra* excellentiam, compactionem, gravitatem & stabilitatem, præ reliquis elementis, facile innuunt: Eodem modo *Europa* (pace aliarum partium orbis id dixero) omnium est fortissima, armis maxime strenua & ad resistendum magis prompta; Imo cum matrem sua sequatur soboles in moribus, hinc *Europæi* bellatores, gentium aliarum dominatores & subjugatores semper fuerunt, ipsi aliis invicti: Quod ut ab experientia demonstretur, respiciamus quatuor maxima mundi imperia, quorum in sacris Danielis Prophetæ vaticiniis fit mentio; Asia primam monarchiam obtinuit, utpote à conditione prima felix, nec non secundam, at vix quicquam dominii in *Europam* extulit, nisi forte pauxillulum: Verum *Europa*, *Macedonico* illo juvene, *Alexandro Magno*, immensum spacium ad Indias usque in cæteris partibus sibi subjecit: Sic & *Iulio Cæsare Romano Imperatore* dominatrix fuit Asiæ Africæque magna ex parte: Hæc

Europa terra constans & basis orbis cur.

Europa ceteras partes antecellit multis modis.

Cathena elementorũ qua portione cohæreat.

Europa fortissima armis.

Europæi bellatores.

Imperia 4. mundi magna.

Europa duo lumina Alex M. & Iul. Cæs.

Hæc duo Europæ lumina vires & potentiam sui soli & populi circumjacentibus gentibus satis testatam reliquerunt, ut non sit opus plura in medium adducere: Hinc *Europa* in forma corporis Virginem refert, at animositate cordis Leonem revera exprimit: Hic itaque *Virgineus Leo* est initium nostræ perlustrationis, in quo describendo, ut agnoscatur, prima laboris incundi meta proponitur: Virgo est, non solum facie externa & lineamentis corporis, sed & moribus, instituto & rebus. *Europa virgo forma, Leo corde.* *Europa cur virgo dicatur.*

Vim enim nullam *Europa* passa est ab aliis, quamvis procos innumeros habuerit: Leo est, quia dominatur multis subjectis & nulli subjicitur; Quotque Reges nutrit, tot Leonina corda ostendit, quemadmodum in clypeis eorum passim occurrit: Inter planetas cœlestes *Sol Europæ* congruit, inter metalla *Aurum*, hoc est, in quolibet suo genere perfectissimum; Etsi enim Sol in Europæis Terris raro *Leonem* producit, nec aurum ita copiose, ut in reliquis ardentioribus partibus, tamen novimus, quod neutris careat, licet aliunde adductis: Scimus quoque nostra ætate in *Albia Leones*, & alibi innumeris in locis aurum uberrime provenisse, ne Europa his donis infœlicior æstimetur cæteris. Hæc est terra illa, quam veneror; Hæc est ea mater, quæ virgo semper cognoscitur: Hæc est nutrix populorum ingeniosissima, quæ multa dona artificio subtilissimo à se inventa suppeditavit: In hac *Umbilicus Germanicus*, veluti centrum immobile, consistit, à quo ut *Axioma Imperialis Dignitatis* dependet, ita multæ artes, tanquam ex uberrimo Amaltheæ cornu profluxerunt: In *Europa* variæ sunt dotes miraculosæ, quas recensere non est hujus loci, nisi, quoad Terræ elemento, quod tractamus, conveniant. *Europa cur leo dicatur.* *Sol Europæ & aurum convenit.* *In Anglia duo Leones nati nuper Jac. & Hér.* *Terra veneranda.* *Mater virgo.* *Germania vent pinguis Europæ.*

In quibusdam *Pannoniæ* locis homines sub aquis habitare scribunt, quia ex aquis induratis tophacei lapides concreverint: In montanis *Carolinis* aquæ ferventes lapidescunt similiter: Alibi intra ignem vivos degere mortales asserunt, si silices ignem actu continent, ut Castilia. *Europæ mirabilia.* *Madrutii muri.*

Quis non miretur siccinum, lapidem pellucidum & odoriferum ex succis subterraneis gigni & per maris fluctus littoribus appelli, ut in *Sudavia*, maritima Borussiæ ora? Ne quid dicam de Corallis Si- *Succinum Borussiæ.* *Corallus lapis ex frutice.*

culi maris, ex vegetabili seu frutice indurescente extra aquam in lapideum rubrum vel album virgultum: Ut taceam terram sigillatam *Germanicam seu Silesiacam* & innumeras fossilium erutorum ibidem formas; sufficiat nobis *Leoninam terram* indicasse, & intelligentibus, qui mente, non auribus solum nostra dicta capiunt, innuisse: Terra insuper ut in igne perdurat, nec resolvitur in aerem, licet flamma sit fortissima, sed *Auri* instar pretiosi, quibuslibet injuriis resistit, sic & *Europa* nostra suis potentiis æquata & serata, veluti *Terminus Deorum* antiquissimus, nulli cedit; cujus encomium si non pro dignitate satis diximus, tamen pro veritate propositi, quod tractamus, ut potuimus, illustravimus: Multis perreptatis celebrioribus locis in nullum incidere potui, qui de *Phœnice* ejusque Medicina me certiorem faceret; Verum quamplurimos offendi, qui me veluti ludentem operam & oleum luserint potius, quam juverint verbis, multo minus rebus: Quod quæris, dicebant, nusquam invenies, ac quod invenies, non est, quod quæris: Deceptus es ab aliis, qui te, quod non est, indagare impulerunt; Parce labori, sumptui & inquisitioni vocalis sine pondere bombi, qui velut *Echo* te *Narcissum* proprii ingenii admiratorem sequitur & ad omnia vocata, prout videntur, apta respondet, ad rem vero, quam inquiris, ineptissima: Nonnulli eorum, hæc est res abstrusior & intricatior, ajebant, quem ut tibi, tuisque studiis conveniat: Demus enim, esse ejusmodi Medicinam ex Phœnice petendam, at hominis vita per se admodum brevis perit, antequam indagetur: Interim multa alia commoda vocationes & professiones negliguntur, sumptus atteruntur, tempus præterit & tandem nihil in maribus invenitur: In res incertas certas pecunias, preciosum tempus vitæ impendere est hominis incerti & vani: Nihil ego, suggerebat alius, huic medicinæ impertiri vellem, nisi obiter eam quærendo, alia, unde lucrum mihi proveniret, opere veracissimo tractarem; quod si eodem modo feceris absque damno semper manebis: Ad primorum duriora monita occlusis auribus, aliis ita respondi; Medicinam hanc inquirere est hominis maxime industrii & labo-

Leonina Terra indicata.

Auro similis Europa est.

Verba & rationes illorum qui absterrere voluerunt quærentem medicinam

Chymica dicta ad omnes animi conceptus se applicant

Quæ negligenda dum Medicina hæc inquiruntur.

Responsio ad objectiones.

laborioſi, ingenio & rerum cognitione valentis: qui ſi obiter ſaltem in hanc incumbat, idem eſt, tanquam nihil agat: Nam ne ad primum corticem unquam perveniet: Cauſa patet, quia res eſt occultiſſima, quæ profunda ſpeculatione & multarum rerum huic non diſſimilium uſu, præcedentibus circa idem ſubjectum variis erroribus, tandem animadvertitur, nec unquam fortuito caſu ab indoctis Emphyricis invenitur: Unde neceſſarium eſt, ut quis huic totum ſe dedat, aut totus ab ea abſtineat: Etſi vero ego talia & tanta dona in me non agnoſcam, tamen neſcio quo ductu aut nutu (credo, certe divino) in has difficultates nolens volens rapior, ſpe indubitata præconcepta, me Medicamentum quæſitum tandem, ex Dei gratia inventurum eſſe: Cuilibet Regi ut ſua Regina, aut ſponſo ſponſa pulchra videtur, ſic mihi hæc Medicina præ omnibus mundi bonis arridet & magnetica quadam virtute mentem meam ſibi faſcinat & aſtringit, ut vita & amicis cognatiſque carere velim, ſi illa debeam.

Chemia requirit totum hominem.

Medicina Chymica aliis bonis anteferenda.

Quod Hippocrates de Medicina alias pronunciavit, Artem eſſe longam vitam brevem, judicium difficile, experimentum fallax, id veriſſime de hac intelligi poteſt, Ad illam quamplurimi tamen, ad hanc pauciſſimi proveniunt: Ratio eſt, quia pulchra difficilia, & ſudor ante virtutem & gloriam poſitus ſit: Per terram enim laboris tenditur ad quietem: Hæc meæ reſponſionis ſumma fuit: Jamque magnam *Europæ* partem peragraveram, cum occurrit, *Heſperiæ ac Iberiæ* ſæpiſſime mentionem fieri apud antiquos, ubi de arcanis agitur: Quocirca ad hanc me conferre non deſtiti; ubi, cum poſt multorum dierum iter adeſſem, hic Arabum familias quaſdam ejuſdem medicinæ ante multos annos participes vixiſſe cognovi: De Geryone tricorpore inſuper, Hercule, qui ejus boves puniceos, illo trucidato, abegit, Hortis Heſperidum aurea mala in arboribus geſtantibus, quæ idem Hercules abſtulit, hic percontari doctiores non intermiſi; Ex quibus percepi, *Geryonem Chryſaoris filium*, tribus corporib⁹ conſtantem, eſſe eum, de quo ſcribitur à Philoſophis: Vidi tres facies in uno parente; & boves ejuſdem intentionis eſſe: Herculem ipſum eſſe laborioſum artificē, vel hujus medicinæ indagatorē, qui ad boves iturus, radiis ſolari-

Peregrinatio in Heſperiam.

Geber, Avicenna & alii.

Geryon Chryſaoris filius quis.

Hercules quis.

bus nimium calefactus ira incanduit, arcumque in ipsum solem intendit, ob quam animi magnitudinem à sole *aureo poculo* donatus legitur, quo ille vice navigii usus per Oceanum ad boves trajecit: In quo poculo hujusmodi medicamenti genus ad moderandam Herculis iram absque dubio contentum fuit, si non quoad formam, tamen materiam: A sole itaque *Hercules* Medicinam Iræ & doloris accepit, quam ille secum deportavit: Nam de Phœnicis pennis exiguum quia fuisse in illo poculo omnes prudentes statuerunt: Cum vero *Hispaniæ regnis* multæ insulæ annumerentur ac inter reliquas Fortunatæ dictæ seu Canariæ, ex Europa discedere nolui, antequam & illas perlustrassem: Sunt hæ numero septem, utpote *Lancerotta, Bonaventura, Canaria major, Tenariffa, Gomera, Ferro & Palma*: quarum tres, nempe *Lancerotta, Gomera* & *Ferro* suis singulis Regibus parent; De hac ultima, *Ferro*, in quam appuli, mirabilem hanc proprietatem & naturæ privilegium narrant, quod aquam habeat in arboribus provenientem; Nam cum destituatur aqua dulci omnino hæc insula, hinc homines & animalia hic degere non possent, nisi hæc importaretur aliunde: Verum natura huic defectui providit arboribus quibusdam lata folia habentibus, ex quibus certo tempore destillat aqua dulcis in tanta copia, ut toti insulæ sufficiat: Quod cum advenæ vel pyratæ in insulam advenientes ignorent, ibi diu morari nequeunt ob penuriam aquæ potabilis: Hæc ex historiarum relatione vera esse, quilibet observabit: Accidit eodem tempore, quod *Gomeræ Regulus* absque hærede masculo obiisset, relicta unica filia pulcherrima, *Blanca* dicta, quæ licet in paterno regno legitimum succedendi jus haberet, nihilominus subditi ejus fœmineo imperio immorigeros sese declararunt, nisi Regi alicui nuberet: Præterquam enim dicebant, quod contra naturæ ordinem esset, fœmineo sexui mares subjici, effœminationem quandam marium, inque hos fœminarum dominationem hinc introduci, veluti constat ab experientia illorum populorum, quibus fœminæ aliquamdiu dominatæ fuerunt; Ibi enim mulieres fere viros & hi illas repræsentant; & adulteria sunt adeo frequentia, maritatarumq; fœminarum, in secretis lupanaribus se aliis, ex lænarum

Hercules aureo poculo à sole donatus vice navigii.

Poculum Herculis quod Medicinam iræ & doloris continuerit.

Fortunatæ Insulæ quæ nunc dicuntur Canariæ 7. quæ.

Allegoria. Virgo hæc Alphidio dicitur puella habens pulchram faciem, cujus oculi nigri sunt & supercilia juncta, prægnans, tenens in sinu uber.

Mulierum imperium quid secum ferat.

rum nutu, prostituentium tanta multitudo impunita, ut incredibile sit auditu: In quibus civitatibus liberi aut potius spurii habentur communes, tanquam in Republica quadam *Platonica*, cum fere & uxores communes habeantur: Adhæc indecorum putabant, ut ille sexus, qui propter ingenii imbecillitatem animique inconstantiam ad patiendum sit natus, omnium actiones regerer & gubernaret: persuasum itaque est Regiæ virgini ut de conjuge eligendo cogitaret: Fuit autem in *Insula Ferro* regius juvenis, nomine Brumazar, ad quem ipsa adjecit animum, interim ille vicissim *Blancam* regiam virginem flagranti deperibat amore, adeo ut intermittere non potuerit, quin primo quoque die legatos ad illam mitteret conjugii inter ipsos celebrandi gratia: Consensum est à virginis parte, & nuptiæ mox celebratæ sub his conditionibus, utrinque confirmatis, primo ipsa pro dote secum adferret *Adamantem* immensi precii & magnitudinis, ac ille vicissim pro dono huic *Rubinum*, carbunculum à radiante splendore dictum, longe majoris valoris & æstimationis daret, quæ muta munera millionem unum & amplius valuerunt; hoc est decies centena millia ducatorum aureorum: Secundo, quod ipse ut maritus & Rex eam, alias sua natura imbecillem, defenderet, tutaretur & regia sua potentia protegeret, ne à prædonibus, qui ibi frequentes, damnum pateretur: Vicissim illa promisit, quod semper sub ejus dominio & imperio absque fuga & tergiversatione mansura sit: Quibus pactis & conclusis, nuptiis rite præcedentibus, matrimonium indissolubile, quale sperabatur, subsecutum est, in quo hi duo conjuges pacifice vixerunt & adhuc vivunt: Prædictum vero est illis, quod potentissimum Monarcham insularum ex sese genitum visuri sint, qui ex omnibus hostibus eorum victoriam reportaturus, Trophæum, ad *Dionysii columnas* usque in *Indiæ* extremas oras transferret, ibique statuet in monumentum perpetuum. Hæc commemoravi, ut quantum hic indagare licuerit, constaret, nempe me nihil de *Phœnice* aut ejus *Medicina* in tota *Europa*, aut illi adjunctis insulis Fortunatis; aliisve, rescivisse: Ab hinc in *Americam* vento secundo navigare constitui, ut & ibi inter barbaros, si forte *Phœnix* eo tur-

Respubl. Platonica.

Hic juvenis Aphidio dicitur pulcher, nigri capitis, habens pulchrum vestimentum, quia aureum est.

Nuptiæ celebrata quibus conditionibus.

Adamas & Rubinus arrabones & dotes sibi invicem dantur à sponsis.

Mutua promissa sponsorum.

Ex sponsis monarcha insularum oriturus.

bine tenebroso delatus esset, Medicina tam preciosa quæreretur, juxta Poetæ monitum, qui sic inquit.

Casus ubique valet, semper tibi pendeat hamus,
Quo minime credis gurgite, piscis erit.

AMERICA, AQUA.

America, aqua.

IN *Americam*, novum terrarum orbem dictum, seu Indiam Occidentalem jam præcognitam, navibus contendere, non videtur res magnæ difficultatis, cum consuetudo & usus assiduus quasi viam Regiam per Oceanum invenerit, magnetis indicio: Verum illam primitus indagasse & in aliorũ notitiam deduxisse, hoc opus hic labor fuit. Eam *Insulis Fortunatis* relictis ut adirem, navem conscendi, in cujus puppi *Aquila nigra* erat: Fluctibus Oceani de nocte horribiliter nigricantibus emensis, multisque periculis à monstris marinis & adversis turbinibus ac procellis inflictis, exantlatis; tandem ad *Brasiliæ* littora læti appulimus, quæ magnā *Provincia est Americæ* nemoribus cōtinuis repleta: Mapalia colonorum rara, rarissima oppida, & homines à doctrinis liberalium artium alienissimi sunt: Quos hic, inquam, de arcanis naturæ occultissimis consulam, ubi incolæ pro miraculo non ita pridem habuerunt lectionem epistolæ ab Hispanis invicem scriptæ & trānsmissæ, putaruntque chartam loquacem & proditoriam factorum? Quem perconter de *Phœnice* avium omnium rarissima? Hoc quidem indubitatum est, volucres diversorum generum & colorum ibi reperiri, quales non in his locis aut terræ partibus visantur, verum cum *Phœnix* sit longe alterius naturæ & proprietatis, non est quod illum inter vulgares aves quæramus: Nemora hic ex odoratis & varie coloratis arboribus sunt frequentia, in quæ dum meditationibus occupatus aliquando deambularem; partim ut lætiori arborum florumque aspectu oculos reficerem, partim ut naturali avium cantillantium musica mentem à curis relaxarem, fortè fortuna incidi in pomum inusitatæ & mirabilis elegantiæ, quod dum omni à parte contemplarer, inveni inscriptionem hujusmodi:

Aquila nigra in puppi navis, qua America petita est.

Brasilia que.

Americani literarum aut scriptionis rudes fuere.

Allegoria.

Pomi inventio.

Intus

Intus adest aviæ, quod tradas, inde resurgens
Filius, amplexus matris inire potest.
Inde renascetur paulò post nobilis arbor,
Agricola fœtus quæ dabit auricomos.

Ænigma pomo inscriptum.

His multum diuque consideratis, tandem intellexi, quod granum intus latens aviæ, scilicet terræ, mandandum sit, cum mater ejus pomi visa sit arbor, arboris verò terra: Assumpsi itaque hoc, veluti à *Numine divino* oblatum donum, donec occasionē haberem illud in experimentum ducere, ac probare, quemadmodum inscriptio docet: Modum vero procedendi talem existimo; Quod semina hujus pomi, forte ex Horto Hesperidum eo delati, sumere debeam, inque terram ponere; Tum brevi tempore excrescent virgulta ejusdem arboris, cujus est pomum: Post inquirenda erit alia arbor ejusdem generis, aut quæ proxime ad priorem accedat, eaque trunco tenus decapitanda aut abscindenda, & trunco dictum virgultum abscissum, veluti surculus, inserendum erit: Hæc duo cum coaluerint in unam arborem, truncus ille longe nobilior evadet, quam prius erat, propter insitionem surculi; Quia omnino ad surculi insiti naturam convertetur: Et fructus, qui inde orietur, naturam surculi aut pomi, prius inventi, referet. Hoc esse naturale artificium, quod tam naturæ quam artis beneficio perficitur, nemo est, qui inficias ire possit: In eadem regione ante adventum Hispanorum constat nullos fuisse equos, & equitem illis hominibus mirabile quoddam animal primitus visum; postea verò cum hi adducti essent unà cum asinis, horumq; jumentorum opera ditiores usi, audiverunt esse & animal tertium ab utrisque productum, at diversum, mulum dictum: Idcirco ad hunc producendum omnes vires intenderunt. Fuit inprimis quidam principe loco natus, qui hujus rei curam habuit & equos jam sibi generosissimos procurarat: Asinos quoque laboribus addictos molarum aluit non paucos: Equorum gignendorum ex equabus ratio notissima fuit, ut & asinorum ex suo genere; mulorum non item: Unde hæc res experienda fuit: Omnis autem experientia periculosa aut errorum plena, quæ fit absque rei cognitæ præhabito exemplo aut per rationē verissima

Ægnimatis pomi expositio.

Processus incisionis arborum.

Allegoria alia.

Processus mulos educandi ex diversa speciei animalibus.

Experientia periculosa.

veriſſima indagatione: Equo pabulum eſt præbitum magna cura & copia, ex cujus inſultu in aſinam nihil generatum eſt, abſque dubio, qua utrorumque ſeminum nulla fuit proportio: Cumque id tentatum ſæpius eſſet fruſtra, omnis ſpes generandi muli ſuccubuit: Tandem cum quidam ex illis qui naturam rerum & animalium ſcrutantur acrius, quam iſti vulgares, eô loci adventaſſet ac dicto domino ea de re iteratam querelam animadvertiſſet, ipſe, inquit, etſi non ſim mulo medicus aut veterinarius, ſed Philoſophus, tamen nocere mihi videor, quæ ſit cauſa fruſtratæ conceptionis muli: Cumque à domino eam edicere oraretur, dicam, inquit, ut accepi & poſſum, & ſic incepit:

Philoſophus naturas rerum ſcrutatur acrius, quam vulgus.

Mulus ut edatur, patri ſimulandus aſello
Auribus & tardis paſſibus, hæc facito:
Detur utrique ſuus natura pondere paſtus,
Qui, ſi fortè velis quærere, quantus erit?
Dimidia, quod agentis, & illius adjice duplo,
Ex aſino mulum tum generabit equa.

Ænigma de muli conceptione.

Quibus verbis parum obſcuritatis habentibus ille fidem adhibens, experimentatione multiplici facta tandem mulum, animal patri magis ſimile, quam matri, ab utroque tamen diverſum obtinuit: Hæc eſſe naturæ privilegia, quis non videt, quod ex duobus generetur tertium, quod ſpecie non conveniat cum utroque, ſed formam habeat ab illis diſcretam; In quibus ſi quis naturam imitetur, abſque dubio multa alia animalium, vegetabilium & metallorum genera producet, id quod jampridem multos naturæ acerrimos ſcrutatores ipſo uſu probaſſe, pro certo affirmatur: Sunt enim qui dicant ex *Pardo & Leæna* ſic generatum *Leopardum*, ex lupo & cane fœmina, *lyciſcam*, ex equo & aſina hinnum ſeu mulam diverſam à mulo; Ex ſurculo ſeu ramulo unius arboris & trunco alterius illi, non huic ſimilem arborem, ex floribus certis coloribus miſtis, alios flores coloratos, ex Tinctura ſeu pulvere metallico ruberrimo cum argento vivo in igne mixto, aurum, quod nec huic, nec illi per omnia eſt ſimile, & ſic de aliis cenſendum: In metallis quoque præſertim in auro, hos *Americanos* populos ſingulare

Mulus diverſus à patre & matre.

Leopardus, Lyciſca, hinnus, mixta ſpecies.

America.

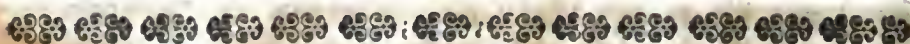
ſingulare artificium præ reliquis callere narrant, nempe quomodo aurum per aquam quandam adeò mollificari poſſit, ut inſtar ceræ digitis tractari, & ei lacunæ imprimi, gemmæque inſeri, undiquaque firmatis labris & oris, poſſint; quod ſane artificium in Pera magis uſitatum, non contemnendum in natura & arte arcanum eſt; Non equidem ex corroſivis ea aqua videtur eſſe, alias digitis tractari non poſſet, aut ſi ſit, ſtylo aliquo vitreo aurum formandum foret. Quomodocunque ſit, Chemiæ id eſſe inventum, nemo dubitabit, cum tales aquæ vix à natura, ſed ab arte diſtillatoria proficiſcantur. Omnibus his perſpectis, cum ſpes nulla medicinæ quæſitæ hic ſupereſſet, quamprimum has partes relinquere ac in *Aſiam* trajicere data occaſione cogitavi: Precioſiſſimum, quod hic in *Braſilia* vidi, lignum fuit *Hebeni* inſtar nigerrimum (ut rubrum illud Braſiliarum dictum præteream) magni ponderis & æſtimationis, cujus nonnihil, in *America* memoriam, mecum reportavi, propter nigrum colorem, quem inprimis admiratus ſum & in precio habui; Videtur enim hic *America* proprius propter populos nigricantes & terram variis coloribus imbutam: De qua *Monardes* doctiſſ. *Sivilia* Medicus ita ſcribit in libro de medicinis ex India occidentali allatis: *Eſt res mirabilis & conſideratione digna, varietas colorum terræ Peruanæ. Nam ſi eminus quis obſervet, videbit multas ſoli partes diverſis coloribus tinctas, ut videantur panni varie colorati ad ſolem, ut exiccentur, expoſiti; Vna enim pars terræ viridis, altera cærulea, alia alio colore, ut flavo, albo, nigro & rubro aut adhuc aliis, qui omnes ſunt diverſa mineræ terræ: De nigro, cujus partem mihi miſerunt, affirmare poſſum, quod ex eo optimum atramentum, ſi cum aqua vel vino miſtum foret, fecerim, adſcribendum valde conveniens, habet autem parum cærulei, unde melius apparet: Rubram terram dicit eſſe mineram argenti vivi, qua Indiani illi ſe pinxerunt.* Nave oblata, cujus ſignum unicornis albi coloris erat, *Americam* reliqui & ad *Aſiam* contendi, caput Bonæ Spei ad ſiniſtrum latus proſpectans; Unde in ſinum Perſicum adveni.

Indorum artificium circa aurum emolliendum.

Aqua Americana molliendi auri Chymica.

Niger color Americæ proprius.

Varii & mirabiles colores terrarum Americæ.

Asia aer.

ASIA, AER.

Quatuor terræ partes unde dictæ.

ASiam ab *Asio Manai Lidi* filio dictam volunt, *ut Europam ab Agenoris Phœnicum* regis filia *Europa, à Iove* rapta & *in Cretam* abducta, *Americam* verò ab *Americo Vespusio* ejusdem inventore, *& Africam* (quam Græci *Lybiam* appellarunt ab *Afro uno ex posteris Abrahæ de Cethura*, qui in *Lybiam duxisse* exercitum, ibique consedisse traditur: Undecunque sit nominum ratio, hęc nihil ad rem spectat. Est autem *Asia* tertium mundi continens, seu *terra aeria* & magis temperatæ naturæ, quam reliquæ partes: Ut enim *Europa* in quibusdam oris frigore, ita Africa calore molestatur, Asia vero nec frigoris, nec caloris intensissimi particeps est, unde aeris elementum optime nobis repræsentat, quod calet & humet, caliditate frigus & humiditate siccitatem temperante: Regiones enim in mari sitæ, etiamsi calidæ sint satis, tamen ab aquarum humiditate æstus, si sint frigidæ, & frigus ab eadem mitigatur. Nam si naturam aeris calidi & humidi bene consideremus ejusque genealogiam ex causis scrutemur, inveniemus calorem igneum ipsi patrem, humiditatem verò aqueam matrem existere, quorum parentum suorum qualitates magis activas Aer, quasi filius retinet, nempe caliditatem & humiditatem simul. Hinc mediator est inter contraria elementa jam dicta, eaque, utpote utrique consanguinitate junctis, in omni corporum mistione amica reddit & conjungit. Tali modo *Asia* præpotens *Orbis* terreni pars colligat *Africam & Europam* intermedio quodam vinculo, sive ignem & terram, gratiosissimum & tenuissimum elementum: Alias enim nulla esset cohærentia utriusque, nec unum absque altero virtutes suas naturales in mixtione præstare posset. Ignis quidem terræ tanquam fomiti & foco libenter adhæret, at tolle aerem, unde respiret, & mox disparebit. Asiæ igitur prærogativa censetur, esse in medio orbis terreni, temperiem aeris sentiri atque aerios fructus, quales sunt dactyli, balsamum, aromata omnis generis & ipsum aurum, nobis ministrare. In Asia ut primæ

Asia terra aeria.

Asia cur aeris elementum referat.

Insulæ cur minus calidæ & frigidæ sint.

Genealogia aeris calidi & humidi.

Aer, quorum filius.

Aer mediator inter contraria cur.

Asia colligat Africam cum Europa.

primæ *Monarchiæ* hinc inde à *Nimrodo, venatore coram Domino*, cœperunt, ita primus homo conditus est, & quod omnium rerum præstantissimum, *Salvator* noster, ut homo, primam lucem hausit, vitam humanam egit, mortem subeundo sustulit, nosque omnes in eum credentes fide salvos fecit, à morte resurgens resuscitavit, in cœlum ascendens eodem viam præparavit. A sinu *Persico* initio itaque itineris sumpto immensas regiones peragravi, donec in eam Asiæ minoris partem devenerim, ubi *Iasonem* olim fuisse ac *aureum Vellus* obtinuisse in libris antiquorum legeram & ab incolis audiveram: Quocirca cum antiquitatis cognoscendæ percupidus essem, præsertim ejus historiæ, die quodam egressus in campum, eò ubi *Martis* locus, & *Aeta* Regis, *Solis* filii, aula fuisse perhibetur, senem quendam obvium habui, venerandi vultus & authoritatis, qui in me, utpote peregrinum, ex habitu forte cognitum, oculos conjiciens, salve, inquit, hospes: *Cui cum gratias egissem* pro tam amica salutatione, O inquam, amantissime senex, nisi molestum sit, doce me, quæ ignoro; Potes enim, quia experientia senili seu ætate edoctus ea calles; nec denegabis, quia singulari humanitate præditus videris: Qui cum amice responderet, quid est, bone vir, quod à me requiris? De voluntate tibi benefaciendi ne dubites, si modo potestas ea apud me fuerit: Utrumque, retuli ego, est in te haud dubium: vellem autem lubens cognoscere, num illa, quę de *Iasone*, ejusque vellere *Aureo* à tot *Poësis* & historiis tradita, revera ita se habeant, an verò sint vana & falsa, solummodo ad delectandos homines introducta & huc usque ad nos propagata? Multi enim his, ceu factis, fidem detrahunt, sed saltem ut fictis moralem expositionem inducunt. Ad quæ ille renidens paululum, en ego, inquit, sum ipse *Iason*, de quo quæris, qui tibi de me roganti omnium optime responsum dare ut possum, sic polliceor: Quo dicto, cum aliquantulum exhorrescerem, nō est ait ille, cur timeas; Ego enim ut vivus nulli nocui, sed veluti *Medicus bonus* omnibus profui, sic nec vita defunctus, quamvis revera mortuus non sim, sed fama, ut semper, vegetus & superstes: Hic soceri mei *AEeta* regia sedes fuit, illi Sol pater, non ille cœlestis, quod absonum esset à ratione credere, sed

Asiæ prærogativa qua.

Ad Colchos metallarios colonos Ægyptiorum.

Allegoria de aureo vellere indagata.

Iason in senis forma.

Iason interrogatus de aureo vellere quid responderit.

Iason Medicus.

Sol Æetæ pater, non cœlestis.

longe alius, illi tamen nomine, facie & dignitate proximè compar. Hic in *Martis* nemore pellem Arietis à Mercurio deauratam suspendit, quam non absque magnis periculis obtinere mihi licuit, quemadmodum tu forte novisti: Cui respondi, quantum lectione scire possum, non me fugit, at narra tute, quibus mediis ad eam rem veneris: Faciam, inquit ille, ut possum & promisi, sed ita, ut mentem potius intendas, quam aures, sensum potius, quam verba respicias, quo rerum cognitione magis, quàm mole traditionum à me discedas: *Medea* mihi ut consiliatrix adfuit, sic ego tibi non deero. Illa ministravit modum usurpandi strategemata in obtinendo victoriam contra tot beluas veneno, flammis, dentibus nocentissimas: Eadem tibi quasi per manus relinquam, si dictis meis morigerus fueris: Draco pervigil sopitus mihi est massa narcotica in ejus fauces injecta; Unde mox torpidus sensim caput in fundum dimisit semimortuus: Cui ita jacenti exanimi absque mora dentes extrahendi fuerunt. Hi mox in humum propriam bobus ignivomis prius exaratam sepeliendi erant: Verum boves indomiti, prius sub jugum mittendi; quod magnæ industriæ & laboris fuit: Quocirca ad eos domandos aquam stillatitiam lympidissimam dedit, in fauces illorum ad flammas restinguendas, inspergendam; Præterea *Lunæ Solisque* imagines concessit, absque quibus nihil me efficere posse ait: At ego, unde hæc omnia haberem, quæsivi? Satis tibi dixi, respondit; Apud me enim non invenies, qui eas, *Medea* ut accepi, sic ipsa has secum abstulit: Ubi igitur investigem *Medeam*, refero? Hoc incertum mihi, respondit. Postquam furibunda à me aufugit, nupta est Ægeo seni, ex quo *Medum* filium peperit, cumque eo in Asiæ regionem, ab eo Mediam vocatam, abiit. His auditis plura alia ab eo percontari volui, sed ille, defessus sum, inquit, interim hæc in mei memoriam serves; quibus dictis evanuit. Ego verò cogitabundus super hac re diu manens, quid significaret hæc relatio, apud me meditatus sum, & post collationem omnium reperi, nil nisi *Medicinam* à me quæsitam subintelligi, quæ ex *Phœnice* revera petitur, at per vellus aureum adumbratur. Pili enim animalis aurei & pennæ volucris Phœnicis eodem spectant. Doctos viros præterea, quos quærerem

Iason quibus mediis ad vellus aureum occupandum instructus fuerit.

Medea ab Iasone frigens cui nupserit.

Medicinam Chymicam sub Iasonis vellere aureo subintelligi.

rem eadem de re hic paucos inveni, quod tamen me parum movit, cum satis mihi fuerit illam beatam terram aeriam agnovisse: In hac enim mundi parte, inquam, *Syria est & Terra Sancta*, quarum hæc *Iordanem* amnem, illa Adonim, fluvium, habet notissimum: In Jordane Naaman Syrus septies lotus à lepra purissimus evasit, Divino nutu: Per hunc quoque *Moses Israeliticum* deduxit populum: *In Syria Adonis* ab apro, *Martis* instinctu, interemptus legitur *Adonis* qualis fuerit, supra libro secundo satis dictum fuit: Hic provenit *Balsamum* illud laudatissimum, quod à putredine corpora humana præservat & longissimæ durationi consecrat. Hic fuit illud *Sanctum Sanctorum*, in quod summus ille *Sacerdos Sanctissimus* tum ingressus est, cum sanguinem & vitam suam inter cœlum & terram pro peccatoribus nobis Deo Patri, offerret, tanquam sufficiens lytron & holocaustum; ad quem, ut semper, sic nunc vota nostri cordis ardentissima dirigemus in hunc modum:

In Asia est Terra sancta.

Vide clangorem buccinæ.

Adonis ubi fingitur fuisse.

Balsamum.

Sanctum Sanctorum.

O summe & misericors Salvator mundi, Jesu Christe, qui Deus ab æterno, homo factus es in tempore, ut Deum & homines Mediator conjungens, hoc est, ut æternæ infinitæque Divinæ potentiæ ab homine ad iram perpetuæ damnationis provocatæ, adeoque tibi ipsi, Patri & Spiritui Sancto, Creatori, tu ipse factus creatura humana, utpote ex purissima Virgine absque ullo peccato natus, merito tuo satisfaceres, ideoque hanc terram tua nativitate, vitæ conversatione, miraculis, passione, morte, resurrectione & in cœlos ascensione, sanctam reddidisti, Ego ex ima mentis meæ submissione, precibus, quas unquam lingua & pectore suscipere possum, te, qui & Medicinam, humano generi utilem per media ordinaria instituisti & dedisti, dumque ipse incurabiles morbos Di-

Vota & preces ad Salvatorem mundi.

vina virtute tua in hac terra agens sustulisti & curasti, Medicam facultatem eo nomine super omnes alias artes & scientias, veluti Benedictam, elevasti, oro & obtestor, ut tua gratia mihi adesse nunquam non digneris, quo Medicinam dictam, cujus causa tantum labo ris, operæ, sumptus & periculi in peregrinando & investigando, ut tu nosti, subii & hucusque pertuli, possim inquirere, inquisitam obtinere, obtentam ad nominis tui gloriam, multorumque ea indigentium relevationem usurpare: Tu siquidem, ut es scrutator cordium, novisti meum propositum, cogitationes & vitæ studium, quod nimirum mundana hæc vana & somniis similima æstimem, meque tibi consecratum mente exoptem, si tu modo & Velle & Posse, hoc est, omnia concedas: Largire, quæso, ut charitatis opera, quibus unice mancipari velim, absque numero exercere, hoc est, medicina illa multorum dolores tam animi quam corporis tollere affect ones, sive iræ & impatientiæ sive alterius commotionis, quoad licet humanitus, moderari valeam: Benedic Medicinæ præclarissimo tuo dono, quod proxime post conscientiæ tranquillitatem vitæque cœlestis per te solum nobis impetratæ beatitudinem præ humanis omnibus numerandum venit, ut vires à te ipsi inditas in morbis aliisque dur s affectibus exerat & propaget, quo *Nomen tuum Dei Patris & Spiritus Sancti*, hac quoque parte celebretur in hoc mundo & post per omnem æternitatem, Amen.

His effusis precibus ad illum, qui omnis boni & doni author est, animo succurrit, fuisse quoque in Asia, præter terram hanc sanctam (quæ antiquitus dicebatur melle & lacte abundare, nunc autem barbariei *Turcica* subjecta valde sterilis est) *Paradisum* primæ creationis hominis in perfectione sua, ejusdemque lapsus; Quocirca eo me conferre propius intermittere non potui: Constat autem eum fuisse locum non procul à *Babylone*, quo continuato itinere, nihil præter concursum quorundam fluviorum ibidem reliquum animadverti: Ab hinc ad Indiæ maritima me contuli, ubi in florentissimam *Civitatem*, *Ormum* dictam incidi, de qua incolæ hoc proverbium jactant, Quod si totus Mundus foret annulus, *Ormum* ejus gemmam videri; In hac urbe aliquamdiu moratus, animadverti quamplurimos indies ex diversis portis magna festinatione animæque cupiditate excurrere, quorum cum unum forte interrogarem, quo destinasset iter, adeo properans? respondit: Ad *Paradisum* terrestrem; Quid, inquam, an hic est adhuc *Paradisus* aliquis cum ego antiqui illius vix vestigium aliquod reperire potuerim? At ille me relinquens cucurrit, quo ad potuit: Ego vero in urbem reversus apud me deliberavi, quid agendum esset, an eundem *Paradisum* vellem indagare, & si sic, qua via, an eadem porta jam dictum sequerer, aut alios ex aliis portis eodem instituentes viam: Verum ne quid nisi maturo consilio inciperem, incidit, me eodem stratagemate uti debere, quo *Columbus* ille primus *Americani* orbis detector & inventor usus dicitur: Circumivi itaque totam Urbem & in singulis portis aliquamdiu stans exploravi auras, si quæ flarent, naribus, quales, essent, an lepidæ, dulces & aromaticæ, an alterius aut nullius odoris, & hac ratione tandem adversus unam portarum *Ethesias* placidas & odoratas spirare sensi, quas ex illo *Paradiso* terrestri provenire potius, quam aliunde cogitavi: Ex hac itaque porta iter meum urgere incepi recta via, quam paucissimi ingrederentur: Progressus hac, mare quoddam trajiciendum erat (siquidem *Ormus* in *Insula* situm habeat) in quo *Margaritarum* albissimarum & optimarum piscationem annotavi, Harum impetratis nonnullis prece & precio non

Terra sancta: nunc barbariei Turcica subjecta, quasi deserta est.

Paradisus in Asia.

Ormus quasi gemma orbis annuli.

Allegoria.

Paradisus terrestris.

Stratagema Columbi imitandum.

Ethesia unde spirarint

Albissima Margarita prope Ormum accepta.

non exiguum me naturæ donum ad Medicinam ſpectans accepiſſe non dubitavi; *Albedo* enim unionum maxime eſt ſpecioſa & pulchra, ſine qua omnis commendatio eorum perit: Continens terrę proximũ contingens longo terrarum intervallo proceſsi per diverticulum valde anguſtum, donec ad trivium quoddam acceſſerim, ubi Mercurialis ſtatua viſebatur tota inargentata, excepto capite, quod deauratum erat: Hæc Indice manus dextræ rectam quandam lineam demonſtravit, qua ad *Paradiſum terreſtrem* eundum ſit: quam cum ſequerer, poſt aliquod temporis & loci ſpacium ad flumen deveni valde latum & profundum, quod abſque nave tranſire erat omnino impoſsibile: Nulla autem navis in toto illo littore invenienda erat: Ex quo proſpicere potui adverſi littoris oras *Paradiſo terreſtri* ſimilimas: imo illum ipſum eſſe, quem tranſiveram, cujus fructibus ob defectum navis tamen hoc tempore frui non poſſem: Quantum ex littori proximo colle animadvertere licuit, referam: Arbores diverſorum florum aureorum, arantiorum, citriorum, purpureorum & ruberrimorum ibi viſæ ſunt. Nec defuerunt ſemper virides lauri, buxi, juniperi & aliæ ejuſmodi: Flores omnium colorum & ſuaveolentium ibi copia magna fuerunt, nempe flores ſolis, amaranthi, lilia, roſæ, bellides, hiacynthi, narciſſi & alii: Aures avium concentu omniſono nempe philomelæ, cuculi, pſittaci, alaudæ, carduelis & innumerarum aliarum partim cognitarum, partim non, oblectabantur; Nec defuit *Muſica* arte inſtrumentalis, quæ facta erat cum rota ſuis clavis deprimente claviculas organorum muſicorum, atque ſic varias melodias 4.5. vel 6. vocum, veluti digitis humanis, cauſante; follibus ventum afflantibus, dictaq; rota à rivo quodam aquæ perenni, motis & circumductis, quemadmodum prope *Florentiam Italiæ in Pratolino* olim vidimus & audivimus: *Guſtatus* quoque hic habuit, quo maxime caperetur, omne genus delitiarum ex fructibus arborum, aliiſque, tantæ varietatis, ut cujuſque appetitui ſatisfacerent & arriderent: *Odores* tantæ virtutis & ſuavitatis undiquaque ſpargebantur, ut allicerent merito omnes circum circa degentes populos ventus ſuis emiſſitiis, qui tamen horum cauſæ ignari obduruerunt naribus in diſcernendis tot odoribus, quemadmodum & illi,

Mercurialis ſtatua in trivio qualis.

Viſui obvia.

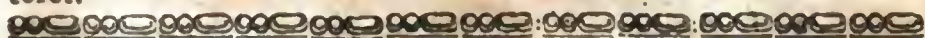
Auditui obvia.

Guſtatui obvia.

Odoratui obvia.

& illi, qui ad *Nili Cataractas seu Catadupa* habitant, ob perpetuum auribus captatum fragorem & maximum sonitum, obsurduisse feruntur: Verum nil profuit hactenus tanta & talia eminus lustrasse, cum donis, quæ ibi abscondita latuerunt, nec sensu notari potuerunt, carere necessum fuerit ob unius, ut dictum, naviculæ absentiam. Quocirca locum hunc relinquens ea fiducia, quod quamprimum possem instructior aut fortunatior redirem illius fluminis transitum tentare vellem, ad intentionem mei itineris redii, nempe ad investigationem *Phœnicis* & ex eo dependentis *Medicinæ*; cumque *Asiam Aeriam* satis meo judicio vidisse existimarer, recta quasi via ad *Africam*, ultimam orbis partem, anhelavi, in qua si desiderium animi mei non explerem, me eo frustratum iri, omnino præsensi: Ad sinum itaque seu oram extremam rubri maris iter direxi, ut inde nave in Africæ continentem transmitteret.

Ad Nili Catadupa surdastri sunt accolæ.

AFRICA, IGNEA.

CUm in *Africam* appulissem, integro exacto anno & eo amplius, jam *Sol* iterum *Leonem* ingressus fuerat, *Luna* tenente *Cancrum* sui domicilii fastigium, quod magnam mihi spem optimi augurii fecit: Protenditur autem *Africa* versus Meridianum Solem ipsi Asiæ; unde longe calidiora sunt ibi anni tempora, quam alibi, prçsertim æstas, quæ calidissima ibi sentitur: Atque hæc est præcipua causa, cur sit in maxima sui parte inculta, torrida, sitibunda, sterilis & vacua: In hac, ut fluvii sunt rariores, ita ferę frequentiores, ad aquas dulces, ubicunque eæ sint, concurrunt sibiq; invicem etiam diversarum specierum miscentur, unde novi fœtus, noviq; oris animalia nascuntur & non sine causa *Africa* semper aliquid novi apportare dicitur: Ibi *Panes, Satyri, Cynocephali* & semihomines degere feruntur, præter innumerabiles beluarum species: Ibi *Oryx* in summo æstu sitibunda lachrymis quasi effusis & gemitibus iteratis ardorem solis detestari traditur: Ibi *Lunæ montes* & *Atlas*, qui cœlum humeris sustinet, ut mineris, sic serpentibus abundant: Ibidem sanguis draconis colligitur, quem draco ex *Elephante* exuxit, quo exanimi concidente, ille contunditur & reddere

Africa semper aliquid novi adfert.

Africæ montes serpentibus & mineris abundant.

Zzzz quem

quem bibit cruorem, cogitur. Ibidem juxta Erythræum mare fera quædam visa est, ORTUS nomine, cujus caput rubeum lineis aureis ad cervicem usque pertinentibus, oculi nigri & pedes, præsertim priores, albi, posteriores nigriores, os usq; ad genas candidum, fuere: Cujus exterioris formæ consideratione dum detineor, occurrit Philosophi Avicennæ dictum, quod de consimili animali videtur intelligi; nempe, res, cujus caput rubeum est, & pedes albi & oculi nigri, quid est? Hoc est magisterium: Per quod cum ipse eandem Medicinam, quam ego inquiro, interpretetur, in eo aliquid mysterii latere non dubitavi; omnia tamen ad *Phœnicem* referri deberi pro certo sciens: Interim fama populari percepi, non procul abhinc fatidicam fœminam, *Sibyllam Erythræam* dictam, cujus extant tot vaticinia de venturo Messia aliisque maximi momenti rebus, in cava rupe habitare, ideoque eam imprimis abeundam putavi, ut aliquid certi de Phœnice cognoscerem: Hæc de *Christo* carmen edidisse, *Spiritus Sancti* afflatu, traditur, cujus initiales literæ sunt hujusmodi: *Iesous Christos Theou vios soter stauros*, in quibus describit adventum *Christi in carnem*, qui *Deus* futurus sit homo, ac adventum ejusdem ad judicium & multa alia *Eusebius* de *Sibylla* in sua narratione histor. ita scribit: *Et hac virgo perspicue vaticinari potuit: Hanc ego quidem beatam judico, quam Servator providentia sua erga nos vatem elegit: Verum multi sunt, qui hanc ista vaticinatam non credunt. Quamvis Sibyllam Erythraam vatem fuisse confiteantur; sed suspicantur aliquem nostra religionis, Poetica Musa non expertem, hac condidisse carmina, esseque adulterina, & falso Sybilla vaticinia dici, cum utiles sententias habeant multam voluptatū licentiam amputantes & ad temperatam & honestam vitā conservationem ducentes: Est autem veritas in propatulo*: eo quod nostræ religionis viri tempora diligenter & exacte collegerunt, non posse conjectari, quod poema hoc à quopiam sit post *Christi* factum descensum, & judicium. Est enim in confesso *Ciceronem* poema hoc legisse, illudque & in *Romanam* dialectum transtulisse & commentariis suis inseruisse: Denique hunc imperante *Antonio* interemptum: *Antonium* vero ab *Augusto* superatū, qui 56. annos imperavit, & huic *Tiberium* successisse, cujus tem-

Ortus animal, cujus caput est rubeum, oculi nigri, pedes albi.

Ad Phœnicem omnia obscure dicta referri.

Sibylla Erithraa de Christo vaticinium.

Ἰησοῦς Χριστὸς Θεοῦ υἱὸς σωτὴρ σταυρός.

Sibylla carmina non esse efficta à Christianis.

Ciceronem legisse Sibylla Erithraa carmina de Christo.

tempore *Christi* adventus illuxit, ac nova populi successio constitit: de quo eminentissimum Italiæ Poetarum loqui puto, ubi ait:

Prodiit in lucem hominum genus inde novorum.

Et iterum in alio quodam Bucolicorum loco, ubi adjicit:

Vltima Cumæi venit jam carminis ætas, &c.

Hæc *Eusebius Ciceronis* locus, quem *Eusebius* citat, est lib. 2. de divinatione: *Sibyllæ versus observamus, quos illa furens fudisse dicitur: Quorum interpres nuper falsa quadam hominũ fama dicturus in senatu putabatur, eum, quem revera Regem habeamus, appellandum quoque esse Regem, si salvi esse vellemus: Hoc si est in libris in quem hominem, aut in quod tempus est? Callide enim, qui illa composuit, perfecit, ut quodcunque accidisset, prædictum videretur, hominum & temporum definitione sublata: Adhibuit etiam latebram obscuritatis: ut idem versus alias in aliam rem posse accommodari videantur. Non esse autem illud carmen furentis, cum ipsum poema declarat; (est enim magis artis & diligentiæ, quam incitationis & motus) cum vera ea quæ* ἀκροστιχὶς *dicitur, cum deinceps ex primis versus literis aliquid connectitur, ut in quibusdam Ennianis, quæ Ennius fecit: Id certe magis est attenti animi, quam furentis. Atque in Sibyllinis ex primo versu cujusque sententiæ, primis literis illius sententiæ carmen omne prætexitur: hoc scriptoris est non furentis, adhibentis diligentiam, non insani:* Hæc *Cicero*: Verum axioma, quo Cicero utitur, hoc carmen scilicet non esse Sibyllæ, quia non sit furentis; *Sibylla* autem furens carmina sua dixerit, falsum & suo nomine indignum est. Concedimus, tum *Sibyllam* furore non fuisse percitam, cum illud carmen ediderit, quid hoc rei veritati detrahet? Dicimus enim Spiritus Sancti afflatu, non diaboli Enthusiasmo seu furore eam tum motam fuisse: Ad hanc postquam accessi, sedentem in antro, arborum, ramis, viridique cespite præcincto, salutavi officiosissime. Quæ licet primo aspectu paululum perterrita gradum ad interiora retulit, tamen precibus meis locum præbens, Quem tu hic quæris, inquit, peregrine? Ad virginem non licitum est viro appropinquare: Nulla, respondi, temeritate præceps, at matura deliberatione præhabita certus ad te contendi, ut quædam dubia menti meæ inhærentia dilueres, meque gratiosissimis

Cicero ubi mentionem faciat Sibyllæ de Christo vaticinantis.

Cicero interpretatur Sibyllæ verba de Christo dicta, quod per eũ salvi futuri simus, de rege temporali.

Cicero perperam vult refutare.

versus Sibyllæ, propter initiales literas aliquid significantes, quia ea sint furentis: at nos dicimus, quod non sint furentis, interim Sibyllæ, & vera.

Colloquium cum Sibylla Erythræa.

tiosissimis tuæ directionis documentis instrueres; pro quibus, si te votis meis non aversam intellexero, vicissim omnia humanitatis & officii debita servitia tibi polliceor & adstringo: Ad hæc dicta clementior mitiori vultu apparens, quid est, inquit, quod me rogas? Non tibi tuisque similibus, discendi percupidis, quicquam denegare potero: Duo sunt, retuli, virgo divina quæ me ingenue absque ulla tergiversatione aut periphrasi docere digneris, nempe, an hic in *Aegypti Arabiave* fini-

Quæstio an & ubi sit Phœnix & Medicina inde petenda.

bus olim & adhuc avis illa totius mundi unica, *Phœnix* dicta inventa & invenienda sit (ut fama spargitur) & an *Medicina* quædam *Iræ & doloris* ex ea unquam petita & petenda; Quod si sic, ubi utraque investiganda & volucris & medicina? Bene, inquit illa, dubitas non de rebus nihili aut nauci, sed magni precii; dubitatio enim est primus gra-

Dubitatio primus gradus scientiæ.

dus scientiæ; qua te beate, quoad potero, polliceor: Multi eadem quæsiverunt per media nihil ad rem facientia; Tu verò, nec in loco, nec persona aberrasti: Regio enim, in qua nunc moraris, Arabia fœlix est

Phœnicis patria quæ.

Ægypto contermina, quæ patria *Phœnicis*, unica habetur: Personam, quam percontaris, nec hujus rei ignaram scias, cui utrique cum tuam fortunam credideris, hinc utraque tibi rei quæsitæ veritatem non denegabit: Ego te doctrina, hæc vero regio seu Ægyptus oculari demonstratione beatum reddet: Quocirca aures meis monitis &

Phœnix & Medicina non differunt.

Organga medicina iræ & doloris.

mentem rebus adhibe: Quæstionem videris duplicem movere, quam contemplatione diligenti adhibita, simplicem & unicam experieris. *Phœnix* enim si affirmetur in rerum natura existere, Medicina illa (quæ alias *Organga dicitur*) negari non poterit, & vice versa, hac affirmata, illa quoque asseritur: *Phœnicem* ut melius perspicias, tibi ex suis coloribus depingam:

Phœnicis descriptio.

Arabia felix, eique adjacens *Aegyptus* antiquitus hac gaudebat volucri, *cujus collum aureus fulgor, reliquum corpus purpureus color in pennis cinxit: In capite crista, coronæ instar, visa est: Soli sacra avis vivit annos 660. ad quam ætatem cum*

Phœnix novus ex cinere prioris combusti.

pervenerit senescens, casia thurisque surculis construit nidum, quem odoribus replet, conquassatisq; ad solis radios alis flammam excitat, qua comburitur in cinerem: Ex hoc deinde prodit vermiculus & inde pullus, qui priori ceu patri funera justa reddens, totum nidum defert in urbem Aegypti Heliopolim.

Phœnix quo migrat

liopolim Soli sacram, alias Thebas dictam ibique in ara deponit. Hoc qui pro fabula omnino habent, pueri & iniqui rerum æstimatores videntur, qui pro historia, ut verba sonant, facta, & illi falluntur suo judicio: Hieroglyphica enim sunt hæc & menti potius dictantur, quam auribus, inscribunturque potius, quam oculis per certas figuras & picturas, quasi literas, quas sacras vocant: Qua de re si mihi fidem soli non adhibes, consule inter cæteros *Orum Apollinem Aegyptium scriptorem, qui in Hieroglyphicorum suorum expositione narrat, ut ipse à vulgo accepit, Phœnicem post quingentesimum annum, cum jam est morti propinqua, in Aegyptum remeare, ac si præveniat ante obitum curari mystice ab Aegyptiis, & quæcunq; aliis sacris animalib. tribuunt, hæc & Phœnici omnia deberi: Gaudet n. sole maxime Phœnix in Aegypto præcipuè, utpote illic vehementi*: Hæc *Ori* verba te satis erudiunt, quod mystice accipiatur *Phœnix* ab *Aegyptiis*, prout *mystice* curatur: Non opus igitur erit, in mysticis historiam aut fabulam supponere discrete cum neutri simpliciter cōveniat, at si pro fabulosa historia, seu fabula historica, quę allegoria est, conjunctim habueris, nō aberrabis à scopo: Hæc est inquit, *Phœnix* illa unica totius mundi avis, ex cujus pennis circa collum aureolis, nec non aliis totius corporis, Medicina ad omnes affectiones humanæ naturæ contrarias in temperiē sanitatis optatam reducendas utilissima, quę antiquis Ægyptiis à quib. in *Heliopoli* (prout in *Diod. Siculo* legere poteris) omnium primò inventa & usurpata est, *Ira* & *Doloris* remedium habebatur: Quibus auditis supra modum lætatus sum & mox quæsivi, Anne viam aut occasionem ullam monstrare posset ad avem dictam ac *Medicinam* perveniendi? Hæc enim, dixi, omnis meæ peregrinationis causa est, in qua si mihi subveneris, rem omnium gratissimam præstiteris: Non te deseram, illa respondit, in tuis necessitatibus, quantum in me erit, at oportet te labore tuo vtramque indagare: Locum tibi certum, ubi invenias, indicare nequeo, ac nihilominus non omnino vacuum, consilio speve omni destitutum dimittam sed omnem rem, ubi illa sit indaganda, aperiam: *Aegyptus*, ut vides, omnē suæ annonæ fertilitatem *Nilo* fluviorum celeberrimo acceptatam refert, cujus fontes licet sint incogniti & inscrutabiles, (incertum enim

De Phœnice dicta esse hieroglyphica.

Phœnicem curari mystice ab Aegyptiis.

Phœnix sole gaudet.

In mysticis non esse meram historiam nec fabulam quærendam Medicina ex pennis Phœnicis.

Medicina Iræ & Doloris in Heliopoli inventa.

Ægypti ubertas omnis ex Nilo.

 permanet,

Nili fontes non noti, sed ostia.

Nilus Mercurii pater.

Mercurius monstraturus Phœnicem, ubi quærendus.

permanet, an sint in montibus *Luna*, necne) tamen *Ostia*, quibus se exonerat in mare, mundo satis innotuerunt. Hic (si *Tullio* fides habenda) *Mercurium*, quartum ejus nominis genuit, quod te scire oportet: Pater enim filio dedit potestatem monstrandi tibi *Phœnicem*, & ex ea petendam *Medicinam*: Quocirca *Mercurium* primo consulas, quem ut invenias, abhinc ad septem *Ostia Nili* te conferas, non quod opus habeas ad singula migrare, sed quia incertum tibi sit, ubi offendas. Non enim certam sedem alicubi habet, sed nunc in primo, nunc secundo aut tertio aut alio moratur: Hic te docebit illa, quæ maxime desideras, & modo non nimis infelix fueris, spectatorem te *Magnalium Dei*, naturæque arcanorum faciet. His perceptis pro tanta humanitate & institutione *Virgini* dictæ gratias agens immensas, valedixi, neque nunc tandem in rectam rediturum viam speravi, inter meum ad *Nili Ostia* accelerando, quæ septem numerantur hoc modo: *Canopicum, Bolbiticum, Sebenniticum, Pelusiacum, Teniticum, Phaviticum & Mendesicum.* Ad *Canopicum* primò me contuli, in qua via per collem sepulturæ Christianorum à barbaris ibi quondam occisorum insignem profectus sum, cujus loci annua miracula, relatu dignissima, hic præterire nequeo: Nam certo quodam die Mensis *Maji* cadavera seu ossa sepultorum ab oriente sole usque in meridiem sensim ad superficiem usque tumbæ elevantur ex sese, donec in conspectum eò concurrentium hominum devenerint, alicubi magis, alicubi minus, tum à meridie versus occasum solis eodem modo deprimuntur, donec omnia ad pristinum statum redierint: Quæ si quis non divina virtute, sed diabolica prorsus fieri affirmet, videat ne à superstitione nimium discedendo ad incredulitatem seu impietatem inclinet, *Denique omnipotentia* & liberrimæ voluntati hæc aut his similia miraculosa facta deneget ac subtrahat: Hæc si vera sunt, ut testantur multi, qui viderunt, suis scriptis publicatis, Resurrectionis corporum humanorum evidentissimum exemplar exhibent, quemadmodum quoque Phœnicis novi ex cinere mortui resuscitatio: Ad *Canopum* insulam deveniens, *Nilique ostium* illi adversum, de *Mercurio* quæsivi, annon ibi sedem haberet: Verum populi

Nili ostia septem quæ

1. Canopicum Nili ostium.

Miraculum non procul à Memphis Ægypti annuo tempore contingens in ossium ex terra elevatione.

Resurrectionis corporum Exemplar.

populi iſtius regiunculæ, quod reſponderent, vix invenerunt: Eruditiores ex illis, Ægyptus, dicebant, *Hermete teſte, cælum nobis refert*, & ſeptem Nili oſtia ejus totidem planetas, ex quibus Canopicum ſupremum eſt, *cælique filio* juniori ſubjicitur Rector navis *Menelai Canobus* hic ſepultus, inſulæ & portui nomen ut dedit, ſic *Planetarum* ſummus quaſi inſpector ſenex propitius eſt, qui cum *Mercurii* à te quæſiti avus ſit, non mirum, ſi ad avitam domum aliquando tranſeat: At jam non hic inveniri *Mercurium* referebant, ſed in alio Nili ejuſdem Oſtio perennem reſidere. Attonitus ex hoc reſponſo, poſt multum temporis & erroris commiſſi, animadverti, ad alium locum, Mercurio magis familiarem, accedendum eſſe. *Ægyptus cœli imago eſt, Hermete teſte.* *Saturnus Mercurii avus.*

Ad ſecundum itaque recta concedere non dubitavi, Bolbiticum dictum. Verum cum nonnullos inde obviam mihi factos percontatus eſſem, an non Mercurium Nili filium ibi vidiſſent mihi conveniendum, illique de Mercurio illius loci ſe nihil ſcire reſpondiſſent, ulterius procedere nolui, ne fruſtra & tempus & ſumptus tererem. *2. Bolbiticum Nili oſtium.*

De duobus *Nili oſtiis* itaque certior factus ad tertium feſtino pede cucurri: Huic urbs *Sebenniitos*, unde *Sebenniiticum* dicitur, propinqua eſt, incolis non admodum frequentibus habitata, quorum mores cum adeo barbaros & rigidos experirer, ut ab omni humanitate alienos cenſerem, nolui ibi diutius moram trahere, nec quicquam de *Mercurii* ſede amplius inquirere. Quomodo enim, inquam, *Mercurius* omnis humanioris literaturæ & doctrinæ auctor apud tam feros populos maneret: Nam vel hi illum ferocem & barbarum, ſuique ſimilem, aut hic illos mites & humanos diuturniore mora & vicinitate redderet: Oppidum itaque relinquens poſtquam egreſſus eram, interrogavi quendam ejus loci agricolam, An non hic *Mercurius* aulam haberet? Qui reſpondit, aulam quidem hic habet munitiſſimam, ſed nunquam eam inhabitat. *3. Sebenniiticum Nili oſtium.*

Ad quartum itaque *Oſtium* perrexi *Peluſiacum*, vocatum, omnium famoſiſſimum, ob civitatem ejuſdem nominis ipſi adjacentem, cujus conditor, ut fama eſt, Peleus Achillis pater extitit: Hoc Aſiam & Arabiam ab Ægypto dividit, divitiis olim abundantiſſimũ: De eo poſtquam *4. Peluſiacum Nili oſtium.*

quam adiveram, ejusque dotes & conditiones perceperam, non dubitavi: Mercurialem sedem me ibi reperturum: Ut enim, inquit, absque *Pelide seu Achilla Troja* oppugnari non potuit, ita nec *Mercurius* absque *Pelusio* obtineri: Hæc est emporium *Aegypti* nobilissimũ, quod auro *Arabico* imprimis abundat: Quò cum accederem, *Mercurius* ubi resideret, rogavi: At ex incolis quidam respondit, non semper huic loco adesse Mercurium, quamvis acceptissimus hospes sit, cum adest: Ægrè ferens tot itinera frustra huc suscepta, nolui pedem figere, antequam quæ restarent ostia, visitassem, non diffidens me tandem exoptatum Mercurium in subsequentibus coram conventurum.

5. Teniticum Nili ostium.

Quintum in ordine Teniticum fuit ostium, cujus nomen etsi obscurius extiterit, tamen id adire quoque volui, ne ullam ego causam ejus subterfugio præbuisse viderer: at tantundem inde reportavi, quantum ex prioribus, nempe omnino nihil, nisi quod didicerim ibi Mercurium, quem quærebam, neutiquam habitare: O me infelicem, inquam, adeone insequi oportet eum, qui vel nusquam est, vel me insectantem, ut formosus ille Alexis Corydonem, fugit? An non satius fuisset, à posterioribus ad priora cancrum imitando progressum? An fugax & petasatus ille juvenis meum aspectum præsagiens fastidit, ideoque fugam arripit, antequam accedam? Sed non tandem evasurus est, nec diu celari potest, ubi ubi sit: Duo mihi restant ex omnibus Nili ostiis, quæ quoque favente Deo, lustrabo ac deinde toti Ægypto valedicam.

6. Phanniticum Nili ostium.

Ad *Phanniticum* ergò sextum *Nili ostium*, quod ratione cœli *Mercurio* deberi existimavi, profectus sum, firma animi spe ductus, nunc tandem tot laboribus finem futurum: Sed & illa fiducia fefellit, ut antehac sæpius. Responsum enim ab ejus loci incolis accepi, hic quidem habitasse Mercurium, sed jam pridem mutasse sedem, alioque migrasse: sæpe numero de eo hic inquisitionem à multis institui, at nunquam inventum domi.

7. Mendesium Nili ostium.

Postremum ab hinc iter suscepti ad *Mendesium* usque quo cum pervenissem, quæsivi de *Mercurio*, qui nec hic repertus: Nec verò se nosse *Mercurium* permulti responderunt.

Atque

Atque sic septem ex ordine *Nili ostiis* perlustratis, quem quæsivi, cum non offenderim, deceptum me à *Sibylla* arbitratus sum, quæ saltem in hosce labyrinthos injecerit, ut animum falsa spe lactatum circumduceret, forte ex invidia aut odio erga alienos præconcepto. Verum cum singula, quæ contigerant in itinere, revolverem; me forte ab inquilinis quorumcunque locorum pessime deceptoria responsione circumventum conjectavi, ea ratione quod innata quadam ferociâ omnes peregrinos fastidirent ac odissent: Ideoque quid circa primum, secundum ac tertium, aliaque ostia, ab illis responsum fuerit, bene cõsideravi, ex quibus quam plurima occurrerunt, quę dubium ante conceptum augerent potius, quam eximerẽt: Unde retorsum vestigia relegendo ab ultimo versus primum regressus sum, ac tandem antequã ad primum redierim *Mercurium* inveni, in aliquo ostiorum, ubi incolæ visi essent antea negasse: Ad hunc accedens post multos sermones invicem habitos, ab eo dici, quæ ignoraveram; *Phœnicem* inprimis demõstravit, ubi conveniri deberet, quem in loco, de quo ne cogitassem antea latere apertissimè narravit, quo cum pervenissem, meo infortunio, exierat foras, (fortè tum *Arbiter* constitutus inter *Noctuam* & volucres alias eam insectantes, de quo prælio alibi tradidimus) at post aliquot dies, paucasve septimanas rediturus: Verum cum tam diu expectare mihi in alienis terris non consultum foret, prę sertim quia reditus Phœnicis valdè incertus foret, constitui domum quamprimum adornare iter; satis existimans mihi esse pro tempore, cognovisse Mercurium, ubi ille resideret, nec non *Phœnicem Medicinæ* quæsitæ patrem & causam efficientem, ad quos prima occasione oblata redire penitus apud me conclusi. Nave itaque conscensa ex *Pelusiaco* ostio in *Europam* iterum contendis, transnavigatis tot insulis & regnis circum circa, donec pedem *Germanico* inferrem solo, unde primum egressus eram: Verum ne ingratus videar erga ullum, à quo quicquam beneficii in hoc itinere, in me collati, sensi, primò Sibyllæ, deinde *Mercurio*, ac demum *Phœnici* ac *Medicinæ* ipsi suos debitos honores ac Encomia epigrammatibus cuique dicatis retribuam.

Mercurius inventus ubi.

A Mercurio multa percepta.

Phœnix ubi lateat.

Phœnix domi non inventus.

Phœnix Medicinæ quæsitæ pater.

Reditus in Germaniam.

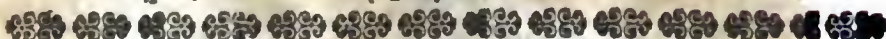

EPIGRAMMA

IN HONOREM SIBYLLÆ ERYTHRÆÆ, Herophyles dictæ.

Herophyle Sibylla Erithraa dicta celebrata carmine.

AD te magna Deo*(non dæmone) mota Sacerdos*
Akinis Charitum *gratia justa redit:*
Illa terga tibi non vertunt, grata sed ora,
Larga promittunt & sua dona manu:
Ad Nilo *genitum quod tu me miseris æquo*
Tramite, Phœniceam qui mihi monstret avem,
Flamine *plena sacro vates oracla dedisti,*
Venturum humano, dum canis, ore Deum:
Iudicii qui justa ferens Examina summi
Arbiter omnipotens totius orbis erit.
Ille tibi cordi, quamvis sis Ethnica Virgo,
Dicarisq; Dei nil sapuisse, fuit.
Non Erythraa tui sunt antra capacia, Christo
Vt tua spes, & eris tute reposta polo.

EPIGRAMMA

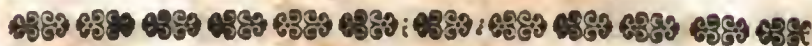
MERCURIO PHILOSOPHICO dicatum.

Mercurius Philosophicus carmine laudamus.

MErcurium vocitant apta te voce Latini,
Quod medius currens inter es ipse Deos.
Interpres Graiis & haberis maximus Hermes,
Teuthius Aegypti diceris esse solo.
Est genitor tibi Nilus, agros prædives aqua vi
Lætificans, magnas qui tibi liquit opes.
Tu populis leges Aegypti rite tulisti,
Quas tibi Vulcanus conscius arte dedit.
Omnibus in toto tu gentibus orbe videris
Gratus, at à paucis cognitus esse cupis.

O quam

O quam multa tibi naturæ munera clausa
Credita, thesauris sunt & aperta suis.
Rubra tibi facies est propria, flavaque cervix,
Pectus at ex albo forte colore nitet.
Aptanturque tuis pedibus talaria nigra,
Virgaque cum gemino nil gravat angue manum.
Hic tuus est habitus, quo nosceris omnibus Hermes,
Conveniens quadruplex est color ille tibi.
Tu mihi Phœnicem monstrasti interpretis ore,
Debitor hinc gratas, quas queo, reddo vices.
Interea charta munuscula scripta loquaci
Accipe, si majus quid dabis, ipse fere.

AD PHOENICEM ENCOMIUM EPIgrammate expressum.

O Miraculum Orbis, Monstrum vitio sine, Phœnix Phœnicis Encomium.
Vnice, qui magnis appropriare sophis:
Purpureas indute comas atque aurea colla,
Excellis cunctas inter aves & opes:
Namque tibi nidus casia atque è thure sabæo
Extruitur, quavis ditior hinc es ave.
Conscius appares aliquot post secula fati,
Quod natura dedit, quo renovandus eris.
Inde lubens Thebæ effœtum te sistis in ara,
Vulcanus faciem donet ut arte novam.
Pennarum decus auratum Medicina salutis
Fertur & humanis commoda ferre malis.
Vnica spes residet morbi incurabilis in te,
Tuque fucis juvenum incedere more senes.
Cætera ne referam tua divinissima dona,
Vix par est opibus Persica Gaza tuis.

Divitiis ego te cunctis, benedicta volucris,
Præfero, quod valida des medicamen opis,
Has mihi delitias optavi pluribus annis,
Mundana sine te non mihi cura rei est.
Abditus arcanis, ne sis cui præda, latebris
Conderis atque soles, teste fine, ire foras.
Plinius antiquo visum te tempore Romæ
Scribit, at (heu) miris fallitur ille modis.
Extraheret quis te ex nidis audaculus, aut quis
Detegeret, fatua sit nisi mente puer?
Tutus eris posthac, huc tutus ut usque fuisti,
Sit sapiens, pennas cui dabis, oro, tuas.

MEDICINÆ PHOENICIÆ, SEU Hermeticæ Laus.

Medicinæ Phœniciæ laus.

SI variis montes opibus cumulentur & auro,
Quid prosunt homini, qui modo mortuus erit?
Auxilium præstet nisi quis divinius illi,
Quo redeat fausto Numine grata salus.
Ergo nihil toto Medicina carius orbe
Esse potest, hominum qua levet arte malum.
Divitiæ cedant & opes, huic cedat & aurum,
Cui mens non eadem, non homo, sed pecus est.

Adversarius, cum vires sibi omnino dejectas sentiret, non confidit amplius proprii ingenii armis, quibus hactenus usus fuerat, quid obtinere, quocirca ad aliorum authoritates confugit, à quibus argumenta nunc ultimo sequentia deduxit.

FINIS.

PHI-

PHILALETHÆ
TRACTATUS TRES.

I.

METALLORUM METAMORPHOSIS.

II.

BREVIS MANUDUCTIO AD RUBI-
num Cœleſtem.

III.

FONS CHYMICÆ VERITATIS.

CAPUT I.

De Jure Artis, ejus Cultoribus, veroque Arcanum perquirendi modo.

Uandoquidem omnes cujusque generis & fortunæ homines, aliquam sibi proponunt, suarum, in rebus indagandis, horarum impensarum metam, ut nimirum ejus, in qua versantur, artis peritiam assequantur, omnesque suos intendunt nervos, ut ad ejus summum collíment.

Attamen paucos admodum hæc fortuna beat, nam licet multi Architecturam anhelant, at perpauci reperiuntur Archimedes. Plurimi, ut ut se Medicinæ addicant, non plures tamen Paracelsi, pauci Helmontii ingenio præditi, imo si vel in arte sua mediocritatem possint attingere, haud oleum, aut operam perdidisse opinabuntur. Hinc factum, quod incassum se studuisse nullus existimet, quamvis non omnis Geometra Archimedi, aut Poëta Homero, aut Rhetor Ciceroni æquiparetur. Possunt quippe & inferioris sertis Rhetores Reipublicæ [pro largito sibi Talento] prodesse. Possunt, inquam, quilibet homines, licet ejus, in qua versati sunt, artis imperitiores, utiles censeri in illa [ubi vivunt] Republica.

Quotquot autem Metallorum Metamorphosi sese addicunt, rem maxime utilem non inutiliter saltem, & etiam insipienter anhelare videntur. Apex puta hujus artis est ipsum Artificium, quod qui assecutus est, fastigium acquisivit, qui vero huc non appulerit, nihil proficui reportabit. Nihil enim præter dispendium & nummorum, & temporis à semidocta Alchemiæ scientia. Insuper & irrisui

risui Mysochemicis exponet sese & opprobrio. Artis tamen objectum nobile adeo existit, quod infinitas possessori polliceatur opes, sanitatem insuper perfectissimam. Hinc factum, quod nullus fere idiota sit, qui postquam, vel minimum de arte audiverit, ad ejus disquisitionem se protinus non applicet, & Chemistæ actutum nomen induat. Mox, quamprimum ex receptorum aliquorum lectione, spem aliquam conceperit, protinus Philosophi Titulum vindicat. Ne verò Stolidam Philosophiam colere videatur, unusquisque pro ingenii sui felicitate, subtilitates excogitat, & pro nummorum copia furnos construit, vitra sibi comparat, opusque mirâ cum solennitate aggreditur. Ita decoquit, quousque sera tandem parsimonia sit in Fundo, & parca admodum, si ulla, suppellex sit residua. Ni autem insanæ temeritatis interea arguatur, de Materia prima Metallica, Elementorum rotatione, matrimonio Gabritii cum Bega novit disserere, idque sub idiomate vulgò ignoto, Philosophos citabit, & ad placitum exponet, seque spe sortis futuræ non parum solabitur. Interea verò labores sustinet, vel usque ad consumptionem, in hac Philosophia, tam virium, quam nummorum, usque quo illam quam in Metallis quærebat Metamorphosin, in seipsum miserè fuerit expertus.

Quod cum observarent Mysochemici captiosi, eundemque plurimos eventum manere conspexerint, artem protinus ut fabulosam rident, & in ludibrio habent. Isti verò, qui sese suâ temeritate deceperunt, alios in eandem dispendii semitam illicere satagunt, commentisque suis, fictisque receptis chartam commaculant, ut pecuniam saltem aliquam cum pecuniæ jacturâ lucrati videantur. Quibus Sophisticationibus impletus adeò Mundus conspicitur, quod nullus ferè Tyro Artis Studiosus, qui non his seducatur, nullus scientiæ contemptor, qui non amplam hinc ogganiendi occasionem captitare possit. Ita tam ars ipsa, quam Cultores ejus ingenui, indigne patiuntur ob Nebulonum quorundam pravitatem, qui licet in Arte sint ligno stupidiores, ita tamen scribunt, ac si verè essent adepti, suasque liberè imposturas promulgant, in tantum quod primus inex-

inextricabilis Tyroni Chemico Labyrinthus sit inter libros discernere veros & falsos; ex quo deceptores Sophistæ, non speciosum minus ædificium, quam veri Artistæ construant, imo ut plurimum majora pollicentur. De his Bernandus Trevicensis [vir hujus, in hoc genere non inexpertus imposturæ] sic scribit. *Nisi* [inquit] *ut pestem, hosce evitaveris, nihil unquam boni degustabis in hac arte.* Hunc proinde tractatum descripsi, ut cœcos in hac sciẽtia plenius instituerem, ne per devia errantes miserè vagentur. Et primò quidem à calumniis Artem vindicari decrevi. Qualificationes deinde eorum, qui huic incumbunt, subnectere visum est; verum ultimò inquirendi modum describam. Quibus procemii loco præmissis ad artem ipsam dilucidandam me postea accingam.

Non etenim, quia plurimi reperiuntur Alchemiam tractantes deceptores Sophistæ, hæc proinde aut falsitatis aut ineptiæ arguetur. Perpendenda siquidem est rerum possibilitas, per quam, si possit improbari artis veritas, cadat, sin minus, illam obtrectare non fatuum solummodo, at etiam Philosopho indignum judicandum est. Hominum puta improbitas, qui temerè artem tractant, nihil ad hanc destruendam facit. Est puta Lux naturæ clarior, quam ut ab hisce Tenebrionibus obscuretur. Flius proin Doctrinæ instituam, ne ab erroribus seducantur: hisque Sole evidentus apparebit, quod realis, possibilis, & vera sit Metallorum transmutatio, ab imperfectionis statu ad perfectum, idque per Naturæ Artisque cooperationem. Nulla siquidem materialis, sive essentialis conspicitur inter Metalla perfecta & imperfecta differentia, sed accidentalis solummodo, quæ in maturitatis disproportione consistit. Hæc [sola] major minorve Metalla per suas species diversificat, nisi quod superfluitates quædam superadventitiæ, inter metalla distinctæ appareant, quæ quidem feces, nullam cum Materia habent correspondentiam, sed huic prorsus irreptitio more surrogata, ob digestionis defectum non expurgatæ, cum indigesto puro commistæ manserunt. Hinc formarum metallicarum discretio. Verum si quando per digestionis completam perfectionem, superflua hæc rejecta fuerint, jam non amplius

imperfectum at perfectum potius Metallum cernitur: hinc ex Plumbi minerâ, per conveniens temporis spatium, absque molestiâ dimissâ, argentum repertum esse copiosum, fossores testantur. Pariformaliter, & si extra terræ venas hoc idem per Triumphantem artem possit præstari, nihil est in natura impedimenti, quo minus idem consequatur effectum. Hujus autem certitudo hinc patet; [nimirum quod ex eadem materia cuncta oriantur Metalla] ex quo ☿ qui in terræ venis generatur, universalis sit procreatrix materialis omnium istorum, quæ metallicâ specie induuntur, quod per hoc probari non erit difficile, quoniam ☿ hisce omnibus accommodatur, & per artem conjungi possit, istud autem præstare penitus foret impossibile, nisi unius omnia materiæ participarent. Mercurius siquidem est aqua, talis tamen, quæ nulli prorsus rei, quæ non est identitatis suæ naturæ, commiscetur. Cum igitur omnia metalla humectando con bibat, sequetur, omnia illa cum hoc retinere materiæ correspondentiam. Addo, quod per Artem Naturæ administrantem, Mercurius ita possit cum Metallis omnibus successivè concoqui, ut omnium istorum veram crasin verasque proprietates, unus idemque, sub eodem colore, fluxusque formâ, subalternatim referat, exeratque. Quod in Arte foret impossibile nisi possibilitatem hujus, per Materiæ correspondentiam Natura suppeditaret.

Alia porrò non desunt Argumenta, ad hoc idem probandum.

Et primò sanè non leve hoc est, quod in ☿ currentem cuncta Metalla possint reduci, prout & Mineralia, quæ ex principiis constant Metallicis. Insuper & Mercurii hi Metallici sic possint transmutari, quod Saturninus fiat Martialis [suis interea viribus neglectis] per essentiæ tantummodo Martialis in eodem per Artificium sagax, decoctionem: Martialis porrò idem fiet Venereus per Veneris fermentum; idem quoque Lunaris, Jovialis, aut etiam Solaris, per horum fermentum, nullâ interea nec in fluxu, nec in colore alteritate factâ, excepto quod unus ☿ sit altero purior & defecatior. Ex Antimonio quoque ☿ excernitur admirabilis, qui item Mercuriorum Metallicorum Naturam superinduet, per subtilem Naturæ Artisq; admi-

administrationem. Neque hoc solum, at etiam præterea supra dicti istiusmodi Mercurii corporum tam Metallicorum, quam Mineralium, sic per suam commistionem Mercurium permutabunt vulgarem, quod iste cum his digestus, easdem cum illis Naturales sibi adsciscit qualitates, ut unum, eundemque cum his faciat Mercurium, juxta speciem corporalis Mercurii [spirituali vinculo] cum eo conjuncti. Unusque & idem individuus successivis operationibus, omnium potest formas induere, unamque eligere novam, priori neglectâ, usque dum per omnium Planetarum Regna percurrerit. Ecquod hoc arguit, quam quod unam cuncta sibi vindicent Materiam, à qua, & ad quam omnia: quodque ad hanc Mercurialem suam Materiam cuncta reducta, pro digestionis varietate ab unius in alterius speciei virtutem possint migrare, unumque per omnia successivè peragrare. Quod argumentum, ut in se verissimum, sic etiam firmissimum huic arti fundamentum, & inviolabile manebit. Contra hæc evidētissima, nescio quid objiciatur, nisi forte nonnulli, quorum ingenii hebetudo ad hæc capessenda non attingit, sese pluries hæc attentasse conquerantur, [idque juxta Autorum clarissimorum præscriptum] neutiquam tamen eventum spei suæ respondisse. Quibus respondere licet, quod illorum ignorantia ad artem adeò nobilem improbandam parum faciat. Ne etenim hoc arti detur vitio, si quid [in Natura per Artem possibile] eorum intellectum fugiat, neque enim minus affectatæ arrogantiæ quam crassæ ignorantiæ indicio foret hujuscemodi objectio, quasi ea sola per Naturæ administrationem cooperante arte forent præstabilia, quæ solerti absque indagine sub ingenii sui capacitatem cadunt. Cæteris ipso facto ab illa exclusis, quasi etiam Intellectus sui, & Naturæ possibilitatis, eadem foret mensura. Quin imò & per experimentalem scientiam affirmativam, negativæ istorum experientiæ obvenirem. Ipse ego hæc qui scribo, fidus Naturæ testis esse possum, quod supradicta ista omnia de Metallis, Mercuriisq; sint absq; ulla falsitate vera, & sine fuco certa, meque illa omnia in metallis, & circa metalla, vidisse, cognovisse, expertum esse, & per experientiam vera comprobasse. Ea-

propter nudis negationibus [quarum basis ignorantia est] contra oculares testes nullatenus contendendum: quorum unum memet profiteor, cui quoque adstipulantur concorditer omnes veri uno ore Philosophi, quales sunt Albertus, Raymundus, Riplæus, Famellus, Morienus, compluresque alii, quorum, nomina tædio esset recensere. Fateor saltem quod non leve sit opus, hoc quod dixi præstare, econtra verò, à Philosophis summe occultatum, & in Natura occultatissimum affirmarem. Proinde clavem artis à Philosphis nobis perhiberi notum facio, quam qui habuerit, claustra omnia reserandi potestas ei committitur, dummodo unumquodque suo ordine, verâque methodo tractare didicerit. Non enim perinde est, quodnam primo metallum aut minerale aggrediatur, quave via, quibusve operationibus pergat: in hisce vero cognoscendis sagacitas ingeniosa requiritur, & præter Theoriam practica scientia, aut aliter volens nolens errabit. Possim hic mutationes diversas Metallorum recensere, ut nempe Martis in Venerem per acidum Vitrioli stalagma, ♀ in Saturnum, ♄ in Jovem, ♃ in Lunam, quas quidem operationes plurimi [ab Artis apice alieni] norunt præstare Chemici vulgares. Addo, quod paucis [iisque nonnisi veris Philosophis] innotescit, substantiam dari mediam inter Mineram & Metallum occultam, nobilem, cujus una extremitas est minera, altera metallum, quarum commistę virtutes cœlestes, unum aliquod efficiũt anonymum metallum, quum tamen metallum non sit, at Chaos, id est Spiritus, quia totum volatile, unde [licet in se totum sit fugax] omnia Metalla, absque transmutatore Elixire possunt educi, etiam vel ipsum aurum & argentum, item ☿ cujus ego virtutes non facile describam: hujus in omnia metalla transmutationem vidi, feci, novi, & hoc verum esse mecum testabuntur adepti. Dicam [si concipies] Chalibs à novi luminis Autore vocatur, estque operis verum principium, vera clavis [prout tractari possit] abditissima Philosophorum secreta reserandi. Quid interea, si Philosophi hæc omnia absconderint, & Parabolicè sub falsi larvâ, verum filiis Artis depinxerunt? An proinde hæc tam Divina scientia vilipendetur? Absit. Patet utique quod in

in imperfecti Naturâ nil sit impedimenti, quo minus in perfectum transmutetur, ex quo suapte Physi propensitatem retinent perfectionem induendi, si modo per Agens Homogeneum digestiva vi pollens attentetur. Jam ergo hujus virtutem placet inquirere. Ac primò quidem illud per quod hoc fieri debeat statuemus. Rationes subinde Philosophicas subnectemus. Prius quod attinet , nil aliud esse positemur, erimusque professi, quam Aurum in supremum gradum [ad quem per Naturam Artemque deduci possit] digestum , quod tum non simpliciter Aurum, verum quovis Auro vulgari millies perfectius conspicietur. Quod sic exaltatum, metalla radicitus penetrat, tingit ac figit. Neq; mirum hoc cuique videatur, siquidem in sua corporali existentia dum remanet , ultra quam quod cuiquam qui non viderit credibile est, tincturam suam late potest diffundere. In tantum quod una pati Auri unicâ, sex ferè argenti libras , in suam tincturam, quasi per minima videatur colorare. Exempli gratia. Deauretur Argenti massa [utut permagna] illa postmodum distrahatur in Filum [licet crinis magnitudinis æmulum] totum illud quasi Auri purissimi Filum apparebit, deeritque citius filum attenuandi ingenium Artifici, quam auro colorandi vis. Proinde si corporale hoc metallum , terreum , mortuumque hoc tam ineffabile valeat præstare, unde quæso tincturæ inconstantia, nisi quia corpus alterativè corpus nequeat ingredi , non deest proin tinctura quo minus transmutet, at obstat transmutationi tingentis corporalitas. Verum si hoc corporale terreum , fieret Spirituale igneum , immutato suo genere, tum sane radicitus ingrederetur, & quod ad visum fecerat exterius, idem alterativè præstaret interius, etiam & multo plus, in quantum ignis sit multò subtilioris quam terra, proprietatis ac essentiæ. Posito itaq; hoc supposito, nimirum terrenum vulgi Aurum posse ita circulari, quousque in igneæ essentiæ Cathedrâ statuatur, facile inde colligetur, hanc essentiam quintam priori ejus substantia esse millies perfectiorem, idque ex lege disproportionis in subtilitate inter Elementa quatuor; ideoque latius suam valet diffundere tincturam: habet & hoc insuper, quod Spiritus dum sit , proinde per

minima intrinsecè valeat commisceri: quod corpus auri, licet latè procul distenderetur, non tamen attingere poterat ob sui corporalitatem. Et si sic intrarit, dubio procul transmutabit: omnis siquidem Physica ingressio per minima est transmutatio passivæ naturæ, nisi identitas naturæ sit inter rem ingredientem ab ingressam; prout aqua aquæ commista. Hoc nos suppositum proœmii locò verum asseveramus, suoque loco ejus modum describemus. Hic saltem argumenta aliquot possibilitatem confirmantia inducemus. Inter quæ non levis momenti hoc est, quod semen sit cujusque rei semen habentis perfectio, & quod semen non habet, est de toto imperfectum. Quare prout Poëta cecinit. *In Auro semina sunt auri, licet abstrusa recedant longius*: Est siquidem hoc non modo perfectum, at in suâ specie metallicâ perfectissimum. Si ergo sit in auro semen auri, hoc in aquâ [quæ spiritus est habitaculum] residere sequetur, nam semen est spirituale quoddam speciei conservationis medium. Hinc auri dissolutionis possibilitas, licet agens hoc præstare potens adinvenire, opus sit summè sagacis Philosophi, nō mediocri Talento à Deo beati. Porrò si dissolvatur Aurum, ad semen suum educendum, non nisi in aquam sui generis homogeneam hoc faciendum Ratio suadet? Quâ semel dissolutione factâ, corpus suam formam deposuit, nempe terream auri, & aqueam auream aliam superinduit. Omnis insuper motus est ab aliquo ad aliquid, & perfectus unusquisque motus terminus generativi est in eadem specie, unde motus est progressus, quod fiet per varias mutationes homogeneas, rei motæ: quare cum aureitas sit terminus â quo, eadem erit terminus ad quem, fientque intermedii progressus in homogeneitate metallicâ, per legis Naturæ necessitatem; quibus observatis, ad suum finem finis necessitate impellitur effectum, si modo per contrarium operationes non fuerint intermissæ. Quare ab Auro dissoluto, ejusdem dissoluti ad Aureitatem regressum extra controversiam ponimus, & probatum concludimus. Hæc autem aurea forma quam reassumet, nullatenus erit eadem quam deposuit, siquidem â privatione ad habitum impossibilis est regressus. Alia igitur necessariò manet huic

huic forma aurea, quæ priori tantò erit nobilior, tantò spiritualior, in quantum ignis est terrâ subtilior, puriorque. Ad Doctrinæ filios dirigendum sat superq; scripsi, oblatrent jam tutò Mysochemici Antistites, quæ non norunt, eorum quæ dixi vim nullatenus obtundent, aut veritatem improbabunt, hancq; certo certius calumniarum suarum reportabunt mercedem, altam ignorantiam. Artis puta osoribus nihil scribo, cæteris quæ dixi sat abunde sufficiât. Stabilitâ porrò hâc scientia, & vindicata, jam de Cultoribus ejus aliquid dicendum. Siquidem, ut superius dictum est, ex homuncionum nonnullorum nequitiâ evenit, quod Divina hæc Ars perinde ac ejus Amici, non parum ab obtrectatoribus sint passi. Quum puta stupidi quidam Mechanici, præsumtione cæcâ seducti, harum tractationem aggrediuntur, nummosque suos amittunt, indignabundi statim Chemicam Philosophiam execrantur, ejus Cultoribus maledicunt, Autores de illâ scribentes dilacerant conviciis. Alii licet parum edocti, præposteri homines, Auri siti excæcati, Arti inhiant, & rem absque matura deliberatione aggrediuntur, & errant nihilominus, tamen Artis possibilitatem concipiunt, ac credunt, benè de illa loquuntur, & pudibundi suam in illa fateri ignorantiam, peritiam rudioribus obtendunt, de Arte fortasse scribere pergunt, & tacitâ spe illecti omnia tandem quæ amisere recuperandi, etiamnum adhuc tentabunt, quousque damna multiplicarint, amicos suos futuri boni spe solabuntur, at pauperes dum maneant, & quotidie pauperiores reddantur, obridendi ansam pertinacibus Chemiæ irrisoribus subministrant. Equidem tanta est illorum nequitia, quum ipsi sint seducti, alios falsis suis receptis, mendaciis scriptisque Sophisticis, in idem erroris prædicamenttum allicere satagunt. Tandem quidam Artis ut ut periti, tamen invidiâ ad hoc incitati, scabiosè atque deceptoriè valdè rem tractant, & sub veræ doctrinæ promisis, miserrimis imposturis Tyrones seducunt: sic Geber, Arnoldus, Lullius, cæterique ferè omnes, inter quos haud unus reperitur candidus scriptor, & si ullus obscurè, tamen valdè rem tradens reperietur. Hinc inevitabilis

bilis

bilis Chemiam incepturo Labyrinthus, quod vel immediato Dei digito opus videatur, si quis rectam ingredi semitam expetierit. Hinc item tam odiosum Artis nomen, quod non facilè absque maxima irrisione illi intendatur. Apprime ergo cognitu necessarium existimo, quidnam sit futuro scientiæ filio primo loco curandum, ut auream hanc Artem obtineret, vellere hoc potiatur, siquidem non pauca aderunt obstacula, quæ retro pellant, nisi adsit firma animi resolutio. Plurima quæ spem atque expectationem deludant, nisi sagax ingenium habuerit.

Primo quidem ut tutus reddatur, ab iis qui inceptum sannis obridebunt, iter secretum esse oportet, ut nulli suus labor innotescat. Quare Antiqui Philosophi Sapientes, non aliter ac verbum in ore hanc scientiam occultare præceperunt. Neque sane inutile videri posset sic adhortari, quandoquidem non parvi faciant ad despondentiam in Tyronis animo injiciendam, opprobria ac jurgia hominum, qui ab arte ipsi abhorrentes, ejus cultores etiam summo in contemptu habent. Insuper, eventum si quis spectet, secretâ artis occultatione opus esse apparebit. Si etenim spe suâ quis fuerit frustratus, ecquid obesse poterit taciturnitas, quam aliter exemplo, qui sic frustatur, proponetur. Stolidæ [ut vulgò reputatur] nummorum ac temporis jacturæ. Sin contra hoc Thesauro fuerit potius, non utile modo, verum & summè necessarium tacuisse reperietur. Tyrannis puta improbisque præda proponitur, si quis palam tanto thesauro fruatur, ac usus fuerit, etiam & nonnulli parum in hac re improvidiores, vitæ salutem periclitati, seram tandem pœnitentiam miseri egerunt. Constans insuper animi decet esse, si quis in hanc palæstram descenderet sedulus, diligens, doctus, librorum helluo, mentis tranquillæ, non ignavus, aut deses, non hoc modo, illud postea vellens, privatus, solus, nisi quod fidelem aliquem habeat socium, unum nec plures, non egenus; licet enim parva quantitas sufficiat, quum Ars semel tentetur, attamen pluries errasse continget, quos reparasse errores opus habet nummis, insuper & ad impensa supplenda victui & amictui necessaria, huic dum Arti incumbat, ne

forte

ſorte aliud agere cogatur, cum liber animi potius eſſe teneatur. Quodque maximum eſt, honeſtus ſit, Deumque timens, & à peccatis abhorrens, precibuſque Numina ſollicitet, ut cœpta ſecundet. Taliter qualificatus iter ingrediatur, at ſine claro Naturæ lumine errabit. Proinde libros ſibi comparet, hominum doctorum & non Sophiſtarum, his ſedulò incumbat, legat, relegat, perlegat, reſque ſecum alte perpendat, caveatque ne cum rem ſemel concluſerit, practice ſtatim attentet, verum concluſionem ſuam ſæpius ruminet, examinet, perpendat, cumque Auctorum probatiſſimorum ſententia conferat, tamdiu alteretque, quouſque unam aliquam elegerit, quæ omnes probationes ſuſtinens perdurabit. Tum tandem praxin incipiat, implorato Numinis auxilio, experimenta conſideret, eorumque ſucceſſum, quæ puout ratio ſuaſerit, alteret renovetque toties, quouſque ſigna à Philoſophis deſcripta conſpexerit. Erroneiſq; operationibus prætermiſſis, uni ſoli vero complemento inſiſtat, nec tamen animum deſpondeat, licet pluries erret, & tamen à ſumptibus permagnis caveat, ſic, benedicente Deo, voto tandem potietur. Ego porrò ut talem inſtruam, ſequentem tractatum, verum, planum, perfectum, abſque fraude conſcripſi. Et tamen omnes Avaros, fraudulentos, ceteroſque ejus claſſis admonitos velim, ut Artem pariter, huncque tractatum miſſum faciant. Nam

Certum eſt procul hinc arcere profanum.

CAPUT II.

De origine artis, ejusque Scriptoribus, ejus Fundamento, in quo de principiis agitur Metallicis, & graduali Metallorum & Mineralium productione.

HERMES cognomine Triſmegiſtus, Artis hujus Pater in Philoſophorũ ſcenam introductus eſt: de quo, quiſnam fuerit, va-

riæ perhibentur Autorum opiniones. Non desunt, qui Mosen fuisse illum affirment, saltem in hoc conveniunt, quod natione fuerit Ægytius, Philosophus item perspicatissimus. Pater hujus Philosophiæ vocatur, puta qui primus [quorum libri extant] qui hanc tractat Philosophiam. Quidam tamen volunt ab Enoch scientiam hanc derivatam: qui diluvium prævidens, septem liberales scientias [inter quas Chemia] tabellis inscripsit, posterisque reliquit. Hermes vero vallem Hebron ingressus illas adinvenit, quæ Smaragdinæ hodie appellantur, atque inde suam sapientiam dedicite. Alii acriter contendunt, Noam hanc artem tenuisse, illamque *in arcam* suam portasse. Non pauci ex locis Scripturæ nonnullis Artem stabilire satagunt, illamque Salomonem jabuisse scripturiunt. Nonnulli ab Adamo ipso ad Abelem, & sic deinceps ad Sethum deducunt. Mihi verò simplicitatem naturæ scriptituro, hujusmodi non placent subtilitates, Artem puta non illustrant imò potius obumbrant, ut Fanatica videatur, quique ita scribunt, nonnisi obridendi ausam osoribus Misochemicisque subministrant. Si etenim Ars hæc reale in Natura habeat fundamentum, cur ego sollcitus essem, utrum hic vel ille nec ne intellexerit, ut qui cognoverimus ejus cultores atque peritos summo sese studio occultasse, prout etiam suis in libris aliis id præceptum. Nec nisi post obitum innotuere omnes vel saltem plurimi, in vivis autem summâ cum diligentiâ latuere. Hoc saltem liquet, quot tantum absit, ut novum sit hoc commentum, ut per multas Seculorum series ejus extiterint periti, qui linguâ ac natione diversi, plurimi verò ætate coævi; tam concorditer de arte scripsere, quod ne unam operationem [rectè intelligentibus] aut corrumpere, aut aliter tractare comprobentur. Fateor saltem, quod rei imperito permagna appareat difficultas in libris eorum legendis; obscurè adeò, tropicè, allegorice, & figurate scribunt, quidam etiam plurima falsa intermiscent ad indignos incautosque illaqueandum, ut hoc modo Philosophos à stultis valeant distinguere; in summa tamen omnes unam metam feriunt, & ad idem hospitium deducunt. Quæ autem obscurius tradunt, hoc in nullum alium finem faciunt, nisi

nisi ut indignos excludant, prout pluries in suis libris testantur. Bernardus Trevirensis [mihi summè colendus] hac in arte candidissimus reperitur; Ripleus item Anglus, Flamellus Gallus, Sendivogius Novi Luminis Autor, Arcani item Hermetici autor Anonymus, cujus tamen Nomen duplex Anagramma prodidit, ut, nempè [*spes mea est in agno*] libro] cui titulus Enchiridion Physicæ restitutæ præfixum, & [*penes nos unda Tagi*] Arcano suo Hermetico; Non præterirem hic Philosophorum scalam, Rosarium magnum, Arnoldi opera, Ludum puerorum, Dionysii Zacharii opusculum, Ægidiū de Vadis, Morieni opera, Augurelli poemata Chrysopœiæ; Quinq; item tractatus Rosarii abbreviati, Petri Boni Ferrariensis opera, omnes verbo libros inclusos vellem, qui prædictis hisce sunt consoni, & qui contra, exclusos. Quibus ut par est, priusquam opus inchoetur, comparatis, primo loco Metallorum pariter ac Mineralium, vitas, regna, mores, habitumque discat studiosus artis discipulus, nec notione sola sese oblectet, at scientificè, id est practice cognoscat. Ad hoc autem profundâ opus est contemplatione meditativâ, ut rerum Physicarum in genere, corporumque Mineralium in specie, ortum discat ac intelligat. Me quod attinet, Metallorum doctrinæ obiter tantum intentus, in quantum nempe Arti trasmutatoriæ explicandæ faciat, rerum Naturalium ortum in genere lubens prætermitto, contentus illa dixisse, quæ præfato proposito satisfaciant. Breviter tamen cetera ordine attingam.

Tradidere Philosophi omnes vulgares, quatuor dari Elementa, res omnes originaliter componentia, ex quibus omnia, ad quæ resolvuntur, ex quorum coalitu diverso diversæ res prodeunt. Infaustæ huic opinioni, Chemici fere omnes Philosophi subscripsere. Causam cujus aliam non possim conjicere, quam, quod absque maturâ deliberatione [ad rem propriam accincti] accelerantes hæc prima rerum fundamenta descripserunt. Quam ego illorum sententiam non ausus improbare, aliter honoris sui ac observantiæ ergò juxta rei veritatem Philosophice pertractabo. Elementa puta, quæ quatuor ipsi contendunt, tria sola agnosco, omnia quæ suapte Physi

frigere experientia docet, Aerem puta, aquam & terram. Solus quippe caloris defectus, per Solis calefactivi distantiam remotam causatus, frigus his omnibus inducit, & illud remissius aut intensius, in quantum majori aut minori distantiâ removeatur. Ignem verò Elementarem prorsus rejicio, nego item ullum esse præter vulgarem nostrum communemque Vulcanum, qui ardet in culinis: Cujus calor semper destructivus in se. Neque nego tamen calorem rebus inesse, profluum nimirum aut à lumine, aut à motu, aut vitâ, aut Blas alterativo, alium nullum. Prædo Vulcanus res concretas depascendo comburit divastatque, estque corruptivus motus violentissimus, ab activorum duorum contrariorum exortâ repugnantiâ causatus. Elementum tamen non est, prout nec substantia, nedum accidens, ad actualem quantum flagrationem spectat, at duorum in se mutuò agentium activitatis expressio in subjecto capaci; Non jam ostenderem, quænam ad Vulcanum actualiter ardentem ordine requirantur præter accidens caloris & substantiam, *in qua fit hic actus*, hoc hic saltem asseveramus, licet ejus calor sit accidens, illum tamen ipsum nec substantiam esse, nec accidens, at duorum activorum, & in se mutuo agentium activitatis expressam operationem, quam activitatem in omni re combustibili comburente facile possem demonstrare, nisi quod ab hoc loci foret alienum. Et ut ignem prorsus Elementalem rejicio, ternario interea Elementorum numero contentus, horumque nativam qualitatem primam frigus assero, nec nisi accidentalem illis calorem attribuo, prout dictum est; sic nec tria hæc commistione suâ rerum naturalium ingredi compositionem admitto. Disproportio siquidem miscendorum mixturam generationi idoneam tollit, ejusve possibilitatem. Nam Physica generatio fit per generationem ingredientium unionem. Unio porro est per minima rerum uniendarum ingressio, sin autem minimum unius sit minimo alterius decuplo vel centuplo subtilius, non possunt hæc minima adæquata coire, siquidem per minima convenire oportet, quæ per minima unire quærimus. Hinc commista aqua terræ non cum illa unitur, prout nec aqua vino, aut Phlegma Spiritui: imo separari possunt ob suam inter mini-

minima disproportionem. Si quis dixerit: ad mixturam hanc faciendam unum subit alterius subtilitatem, atque ita deinceps uniuntur; Insto, quod si æque subtile fiat [spissum prius quod fuit] ut liquidum possit [uniendo sese] ingredi, oportet ut ad eandem naturam prorsus deducatur, & quid tum quæso terra quam aqua, [aqua siquidem in terram non migrabit, ut unionem cum terra habeat, corpus puta non corpus sic unitive ingredietur] & si sic, quam fatuum hoc imaginari, terram in Aquam esse convertendam, ut cum aqua concreti generationem promoveat, & hoc si concedatur, ex aqua tamen res producta dicetur, si modo antequam produci sit possibile terra in realem aquam migrarit, hoc autem necessarium est, aut aliter minimum hujus cum minimo alterius non poterit convenire. Et adhuc deest aer, minimum cujus est multò subtilius aquæ minimo, nisi in aerem cuncta evanescere teneantur, ut & hunc prædicta aqua sibi in generando socium habeat. Quod si daretur, ex aere omnia solo constare sequeretur, qui aer licet in sua natura sit à sese originaliter, seu ex terra & aqua in se transmutatis sit conflatus, idem tamen erit, nec ob originis suæ discrepantiam diversificatus: nisi enim idem fuerit aduniri nequit, siquidem ut aqua eandem habeat cum aere subtilitatem, eadem cum illa qualitates primas habere tenetur, idem & de terra judicandum est, ut adæquetur raritati aquæ. Et si sic tum aqua sic subtiliata erit realis aer, & terra sic: subtiliata erit realis aqua, & jam ubi compositio generatorum ex Elementis, cum juxta hanc doctrinam ex aere omnia necesse habeant procedere, & quo subtilius ex igne, admissa cum hac Mistionis Doctrinâ Elementorum quaternitate. Si quis autem dixerit, verum esse Elementa sic converti, rogarem à quo agente mutarentur? Insuper si terra in aquam migret, aqua in aerem, ut sic fiat unio componentium Elementorum, ad Elementatum conflandum, peterem rursus, quid opus sit terræ in realem aquam reductæ aliam novam adunire, sic & aquæ ad aeris raritatem subtiliatæ novum aerem commiscere. quasi unum & idem Elementum in alia sic convertibile de se effectum conversum non posset procreare, absque alterius admixtione. Si dicatur, terram, ut dictum est, subtili-

atam aquæ raritate adæquari, & tamen aquam non esse; uti nec aquam esse aerem, rogarem tum, utrum, nec ne primas qualitates unum alterius induat; si non, ergò nec in minimis habebunt correspondentiam: nam hoc impossibile: si sic, scire cupio, utrum, si unum primum alterius primi primas induat, non fiat realiter illud primum, cujus sic induit primas. Contrarium asseverare non est Philosophicum. Concluditur ergo, ex uno omnia Elemento materialiter originem sumere, quæ non potest esse, nec terra, nec aer; quod nisi brevitati consulerem, facilè possem commonstrare. Unica ergò restat aqua, quæ unum verum est materiale principium omnium [quæ in hoc orbe conspiciuntur] corporum concretorum. Terra est solea sive stratum, in qua omnia corpora crescunt, & conservantur. Aer in quem crescunt, estque medium, virtutumque cœlestium delator, quibus repletur, & per quem omnibus hisce inferioribus communicantur. Aquæ rerum omnium semen est à Creatore primâ creatione inditum, quod quædam in aerem producunt, ut vegetabilia, quædam intra suos renes servant, ut animalia, in quibusdam maximè abstrusum reconditur, puta metallis. Estque ad finem usque mundi semen sufficiens cunctis rebus ex seminè producendis, cujus [ut dictum est] aqua habitaculum reperitur. Hoc semen [alias otiosum] à formâ suâ excitatum, [quæ forma est lucis quædam ineffabilis particula, virtus cœlestis, quæ præstò adest inferiora apte disposita [ratione loci atque agentis convenientis] vi suâ imbuere & ad motum excitare] ita inquam semen activâ virtute excitatum, odore suo fermentativo materialem aquam est coagulando, quam ita immutat per varias fermentationes transmutationum cunctarum autores, quousq; illud produxerit, ad quod producendum semen fuerat propensum. Si itaque Metallicum fuerit semen, nascitur inde primò humor siccus, labilis, malus non madefaciens, nimirum ☿ omnium metallorum mater. Possem hic lapidum unius cujusque generis procreationem docere, item circa ☿ ii primam nativitatem plurima notatu dignissima annotare. Illa autem ut ad propositum parum facientia consultò pertranseo. ☿ puta vera metal-

metallorum materia dici meruit, quia anteaquam ☿ fieret utut ad Metallum destinaretur, defectu tamen aliquo posset contingere, ut aliquod à Metallo diversum inde resultet, cum verò semel fit ☿, tum quidem non amplius aliquid inde nasci possit, nisi minerale aut metallicum: Ex hoc diversa quæ conspiciuntur mineralium genera, ut puta ♃♄☽♀♂☉ quæ omnia unam eandemque matrem habent ☿. Media quoque Mineralia quædam hinc oriuntur, quædam etiam fiunt ex ipsis Metallis, sale acido minerali erosis, sic Vitriolum ex Cupri venâ per stalagma tale acidum, erosâ: cujus hic generationem docere abs re foret, quare consulto prætermitto. Non autem [quod perperam nonnulli credunt] pinguedo aliqua interveniens Sulphurea, ☿ conjungitur, quam calore suo decoquens coagulet, cujus postea expurgatio est metalli perfectio. Novimus puta quod Sulphur, quod dicitur, ♃, impurius est multò Sulphure, ♄ licet ☿ ♄ crudior sit & immundior, ☿ ♃ & tamen ♃ perfectus esse ♄ metallum, vel gregarii testabuntur. Non est itaque cum istis opiniandum de digestione Metallicâ per colostrum istiusmodi pingue, cum in ☿ sit agens proprium internum digerens, nempe calor qui per cœlestem causatus influxum, vitam atque motum infundit huic nostræ materiæ, quæ vita pariter ac motus dependent à matricis convenientis adaptatione, sive loci ad generationem idonei. Licet enim, hâc superiorum virtute uberrimâ omnia sint plena, hæcque præsto adsit cunctis ad informationem illorum; non tamen actualiter agit informando, id est ad motum stimulando, nisi quatenus juvetur ab extrinsecis rite accommodatis, atque ita, tum virtus hæc cœlestis incessanter agit, quæ licet in toto orbe uniformis & unica, pro seminis tamen ratione variatur: Secundum quod diversificantur rerum fermenta, ad diversas transmutationes producendas. Quare si ☿ hic natus locum sibi ad generationem idoneum invenerit, licet in se extra talem locum appareat frigidus, utpote qui mortuus, intra tamen suæ nativitatis centrum [actionibus generativis nondum intermissis] virtus hæc sive cœlestis virtus, tam à luce quam à superiorum rotatione causata, atq; per aeris medium ad omnia uberrimè, & per

per omnia diffusa, virtus inquam hæc [quatenus lucem refert] causabit calorem aliquem, & [quatenus rotatione superiorum] causabit motum in subjecto hoc inferiori, calor hic motusque cœlestis sine vitâ ejus in quo sunt, esse nequeunt [vitam volo non animalem, nedum vegetabilem, at formalem] ab his fermenta per Blas alterantem producuntur; quæ quotidiè immutant materiam transmutantque quousque virtus cœlestis prædominarit, fixitatem majorem minoremve inducens, pro loci accommodatione digestionem adjuvantis, aut retardantis, juxta quam disproportionem digestionis, ex una eademque Matre, discrepantes prædictæ proles proveniunt, inæqualitate solum maturitatis diversificatæ. Cujus inæqualitatis ratione crudæ aliquot superfluitates quæ non sunt Metallicæ impositionis, verum in ☿ sunt à ☿ separabiles, has inquam non expurga, at cum puro coagulationem suscipientia, inter Metalla specificare videntur, suntque iste fœculentæ cruditates aliæ atque aliæ pro Matricis ☿ generantis variatione, ac diversimode coagulatur, pro loci Embryone hoc occupat differentiâ. Materia proinde una est omnium Metallorum, nempè ☿ qui proprie tendit ad ☉ procreandum. ☾ve ob differentem respectum in gradu perfectionis, si quæ in generatione sua ☿ commixtæ fuerint feces, hæ sunt per accidens nec ☿-lem substantiam ingrediuntur, quarum partim diversitas, partimque loci discrepantia, in qua fit digestio, ex diversa coagulatione, diversarum fecum, cum hoc uno puro, idem unum varias larvas induit, & sic per species suas metalla imperfecta producit. Particularem ego omnium Metallorum Genealogiæ descriptionem evitarem, quia Solis tantum & Lunæ renovationi atque multiplicationi propero. Ad pensum proinde me accingo.

CAPUT III.

De Auro & Argento, quomodo ex Materia Mercuriali proveniant, & de possibilitate, imperfecta Metalla ad horum perfectionem transmutanda.

Ex

EX prædicto fonte, ut dictum est, natus est Sol, ac soro ejus Luna: cum nimirum per digestionem materia hæc ad perfectionem est adducta. Perfectio porro duplex est, vel inchoata, vel completa, id est, ex parte & de toto. Completa perfectio summa est meta, ad quam Natura sponte sua collimat, nempè ut decoctâ omni cruditate & expurgatâ omni fece, pura natura Metallica, absque omni sorde coagulata triumphet. Hic Sol noster suum ortum habet, suoque jubare & splendore terram illuminat. Inchoata verò perfectio [ut ita dicam] perfectio propriè dicta non est, & tamen respectu formaliter imperfecti, haud impropriè perfectio dici meruit. Est enim formalis imperfectio judicanda, cum non sic decoquitur, quæ puro in generatione [per accidens] cohærebat cruditas, nedum expurgatur heterogenea superfluitas , quin puro in coagulatione tantâ in quantitate commista relinquitur, ut illi prædominetur, tandemque vincat : sic accidit omnibus metallis [Sole & Luna exceptis] quæ ab omnibus facile Elementis corrumpentibus, corrumpuntur, ab igne item consumuntur. Verum cum sic devincitur cruditas, adeoque expurgatur ante coagulationem feculenta superfluitas, ut purum sic prædominationem supra impurum habeat, ut ab hujus corruptivâ tyrannide liberetur, hic primus perfectionis gradus existimandus. Totalis verò expurgatio fecum , impurique rejectio est metallicarum operationum colophon sive summa perfectio. Et tamen hæ cruditates atque feces, originaliter non fuerant ejusdem cum metallico ☿ impositionis aut naturæ , imò fuêre separabiles , quarum separatio ante coagulationem est Metalli perfectio. Verum si non fuerint expurgatæ ante suam congelationem, hæc tamen illas puro neutiquam adunivit, imò separabiles adhuc sunt, quamvis non per naturam absque alterius adminiculo, at per Artem naturæ administrantem. Hinc artis Transmutatoriæ basis atque Origo, & hoc verum Alchemiæ fundamentum. Nempè, quod impurius Metallum in se possideat idem purum ex quo Aurum, quo cum, licet impurum aliquod sit concoagulatum, hoc tamen impurum neutiquam est Metallicæ impositionis, licet Metallum imperfectum unum

num ab altero [item & à perfecto] discriminet, ergo heterogeneum quum sit, separari valet per Agens triumphans, quod si reperiri possit supra terram impurum certissimè atque imperfectum metallum in purum & perfectum Aurum migrabit Argentumve, cum digestivæ separationis respectu. Omne siquidem agens separans, eadem ratione erit Agens digerens, hæc siquidem separatio factu est impossibilis, absque digestivâ virtute efficaci. Tale agens est arcanum nostrum divinum, est puta Spiritus cœlestis atque igneæ virtutis, quare penetrandi vi pollet, & tamen nativias auri proprietates refert: est namque Aurum in supremum gradum digestum, quare in homogeneitate ejusdem generis & Naturæ, vulgare Aurum, gradibus plurimis transcendit superatque. Licet proindè spirituale sit corpus, est tamen corpus quodvis aliud in mundo fixitate suâ superans, quare homogeneum purum potest retinere, quum imperfecta super Metalla projicitur, ne ob suam cruditatem ab igne avolent, dum ejus violentiæ heterogeneæ feces comburendæ exponantur, in quo ipso solo tota consistit digestio transmutativa. Ignis quippe est Auri examen, noster inquam Vulcanus, qui à puro cunctam impuritatem combustibilem, adurendo tollet, si modo [quod purum est] ignis examen ob teneram suam cruditatem non aufugerit. At imperfecta quævis Metalla [licet purum in se contineant] hoc tamen purum, est adeò crudum, hoc est cum impuro commistum, quod illud ignem non sustinens, & tamen super hoc prædominans, ab illo avolans, secum rapit, quod aliter igne velut suo simili gauderet. Arcanum proin nostrum [quia spiritualis Substantia homogenea] istiusmodi metalla imperfecta per minima intrat, & quod sibi simile invenerit, apprehendit, & præpollenti sua vi ab ignis flagrantis violentia defendit, & fixitate suâ plusquam perfecta retinet, interea Vulcanus ardens combustibile quoque flamma sua depascitur, quo per ignem consumpto, purum remanet Aurum, Argentumve [pro Medicinæ qualitate] omnem ignis violentiam sustinens atque omni probationi propositum in illa perdurans, minerali neutiquam cedens, at potius excellens. Quare non [quod indigni quidam obtrectatores

ctatores objiciunt] aurum argentumve creare profitemur, at Agens reperire atq; efficere, quod supra imperfecta metalla projectum per minima possit intrare propter suam Homogeneitatem ac Spiritualitatem. Præterea ut præpollenti sua vi & virtute ab ignis combustione defendat purum, quod sibi simile adinveniens, retinet usque dum vastentur [Vulcani conflagranti Tyrannide] feces superfluæ, quæ operatio est Chrysopoëtica transmutatio. Totum hoc efficit arcanus hic noster Elixir, insuper & hoc habet quod tam colorem quam fixitatem actualiter imperfecto communicet, in quantum ipse sit summè exuberantis tam coloris, quam fixitatis.

CAPUT IV.

De Semine Auri: Item utrum alia Metalla Semen habeant, quæstio determinata.

COnservandæ, propagandæ, nec non & producendæ unicuique speciei, semen à Magno Creatore rebus institutum est: Estque semen unicujusque rei perfectio, &, cujus nullum est semen, imperfectum de jure judicandum est. Metallicum ergo semen dari non est dubitandum. Hæc enim aut omnia primis sex diebus fuêre creata, quæ in orbe jam sunt ac fuêre, aut saltem indies auctæ concrevêre. Prius tam ratio quam experientia negat; ergo si posterius, tum sane semen metallicum dari nemo poterit negare. Quod si detur, hoc certe Metallum in coagulatione non amittit. Coagulatio quippè est perfectionis effectū [seu potius maturationis, quæ ad perfectionem recta ducit, si exteriora fuerint legitime disposita.] Perfectionis porro signum est semen ejus, quod sic maturatur, non probabile proindè semen per coagulationem amitti, verum potius nobilius reddi. Metallicum per hoc semen Metallis inesse patet. Rogari ergò potest, utrum omnia metalla in se semen habeant, & respondere ponendo. Habent omnia semen unum idemque, at

in quibusdam propinquius, in aliis remotius residet. Semen autem hoc est Semen Auri. Neutiquam vero existimare licet, Jovem Jovis habere semen, Saturnum Saturni, & sic de ceteris, forma puto Joviali, Saturnina, Martialis, & est pure accidentalis, at materia [pura] est aurea, cui nihil deest, præter nudam digestionem secum separativam, cruditatum consumptivam, & fixitatis inductivam. Forma verò Auri est substantialis, hoc est super ipsam substantiam materiæ, sic depuratæ, fundata. In cunctis ergo Metallis imperfectis est semen Aureum ad perfectionem tendens, at in itinere suo per accidens impeditum: in Auro digesto est idem semen proximè inclusum, in perfectione triumphans. Quare si quæratur semen ex imperfectis metallis educere, remotum longè cum sit [licet verè existens] labor futurus erit frustraneus, ad Solem puta cuncta exaltari necessum est, aliter semen ex illis [quod est rei perfectio] non excernitur. Semen volo, non Mercurium, qui est in omnibus, & ex illis educendus est, ad vim illam, in quâ & per quam multiplicantur. ♄ autem non in ♄ at in Auro solo est multiplicabilis, cum nimirum ad Aurum pervenerit, ut de se postea semen suum, id est, virtutem digestissimam emittat, ut ex hac multiplicatio ortum suum habeat. De Luna hic non inutile futurum est aliquid addere, cui semen suum [quia perfecta est] inesse, quispiam facile crederet. Opinioni huic adstipulari videatur, quod Elixir albæ projectioni inserviens datur. Concedo sane dari semen multiplicativum album pariter ac rubeum, hoc tamen album in renibus tantum Solis continetur: & quamvis fiat multiplicatio Lunæ, in Luna tamen semen Lunæ non reperietur proximè, at ex Sole necesse habet prodire: ergò, ut diximus, albedo hæc Lunaris est primus perfectionis gradus, cujus flavedo Solaris est complementum. Mater enim Lapidis nostri [quæ Luna dicitur non vulgaris, at Philosophica] alba est, quare Solem nostrum [qui lapidis est Pater] albedine sua dealbat, unde proles, quæ ex duobus hisce Parentibus consurgit, albescit, primo ad imitationem formæ Maternæ, & tum perfectum est semen multipli-

tipli-

tiplicativum album, postea rubescit rubedine sanguineâ regali, Chrysopoëtica indutus potestate.

CAPUT V.

De Seminis Aurei virtute, & in quo proxime includitur.

VT autem arcanum hoc consequi valeamus, quo cum Imperfecta ad Perfectionem projectione super illa perduceremus, in primis, notandum est illud, quod de Arcano hoc nostro diximus, nempè quod sit Aurum in supremum gradum perfectionis exaltatum, ad quam per naturam artemque posset deduci. Observandum item erit, quod in Auro Natura operationum suarum metam acquisivit, nec ulterius illud sponte sua promovebit. Et tamen semen suum est ulterius maturandum cum ingenio sagaci. Hoc autem longius abstrusum latet, nec visui facilè apparet, prout aliter vegetantium, animaliumque semen oculis exhiberi valet. Nihilominus tamen per artificium sagax extrahi possit, & in tantum exaltari supra suam [in qua natura quievit] virtutem, ut millies illam superet. De semine hoc plurima referre possem, quæ potius reticenda: apprimè verò notanda est differentia inter hoc metallicum & vegetabile semen aut animale. Hoc siquidem ob partium dissimilaritatem semen ferentium, à toto corpore excisum discernitur. Illud vero Metallicum non ita se habet, verum ex quo minimum Auri sit reale Aurum, ergò per minima ejus semen latet, nec à corpore suo discerni valet, corpore interea hospite manente; verum cum plenaria Metalli destructione fit seminis manifestatio, atque ita Metallum reductum totum in sperma transit, ideoque fit multiplicatio hujus seminis, virtute potius & dignitate, quam quantitate & numero, id est, nobilitatur magis quam augetur [Materia aurea in semen reducta] ob partium puta similaritatem. Quia respectu Lapidis Aurum totum est materia, cum manifestatur occulta profunditas, to-

tum est sperma, quod circulando recipit vim superiorum ac inferiorum, & tum fit tota forma, seu cœlestis virtus, aliis hanc virtutem communicandi capax, iis nimirum, quæ sunt sibi materiæ homogeneitate affinia. Locus in quo semen residet, proxime est aqua, nam proprie & exacte loquendo minima pars metalli est semen, eaque invisibilis: at quia invisibilis hæc per totam aquam sui generis universaliter diffunditur, illamq. inhabitat, & in illa vires suas exerit, nec aliud quid oculis manifestatur quam aqua, licet agens internum [quod proprie semen est] inesse ratio suadeat: ergo totam promiscue aquam semen vocamus, perinde ac totum granum semen appellamus, quum tamen vita germinans sit nonnisi particula quædam grani minima. Non autem Vita sive virtus seminalis tali modo in Metallis distinguitur, sed per minimum corporis continentis inseparabiliter commiscetur. Addidi hæc de semine, quoniam superius dictum est, metallum, cujus profunditas sic fuerit manifestata sub Mercuriali forma, totum in semen abire: nam aquam illam auream totam semen Auri nominamus: quoniam hoc per illam exquisitissime est diffusum, in tantum quod nonnisi ratione sola separariva leat. Hoc ab antiquis Philosophis Sapientibus fermentum occultum vocatum est, venenum, ignis item invisibilis, secretò agens. Neque etiam ipse solus totam promiscue aquam semen quodammodo nominavi, at hi etiam non raro aquam suam ignem vocarunt, aliquoties in aqua sua ignem residere docuerunt. Quare hanc distinguunt in animam, spiritumque, quorum prior est medium, posterior virtus activa per illud medium. Metonymice ergo aquam semen nominamus, cum tamen proprie loquendo seminalis virtus universaliter per totam aquam inhabitat & diffunditur, quæ revera semen est, ut ab aquæ suæ habitaculo nunquam est separabilis. Mirum si cuiquam videatur, aquam me assignare Spiritus seminalis sedem, hoc ne mirum videatur, si quidem in primâ Creatione Spiritus DEI ferebatur super aquas, id est, per aquas Spiritus Cœlestis infusus, illas is vi atque virtute prolifica dotavit. In hac enim sola omnia rerum [quæ in universo sunt] semina, prima ab origine fundata sunt,

sunt , nec illam unquam egrediuntur; at tamen in vegetantibus in crudum aerem producuntur, in animalibus intra renes conservantur, in Mineralibus in profunditate sua firmiter occluduntur. Originalem namque suam sedem semen egredi est impossibile. Itaque si ab aqua omnia [prout diximus] in aqua etiamnum adhuc semen residere ratio docebit. Non aliunde puta conservantur res , nisi unde oriuntur nam sublatâ originis causâ, tollitur effectum: hinc factum quod omnium multiplicatio semper fiat in humido & per humidum, prout & nutritio. Vegetabilia per Leffas terræ aqueum, Animantia per Chylum liquidum , Metalla per Mercurialem liquorem. Hinc aucta atque producta, vegetabilia sponte diversum à toto suo corpore semen excernunt in aera crudum , quod fiet coagulatum corpus , ut autem cognoscatur ab aqua prodiisse suumque in aqua Spiritum seminalem retinere, terræ ad speciem augendam committitur, in qua matrice Leffas terræ aqueo resolvitur in proximam suam materiam aqueam, & tunc incipit Vegetatio. Aqueum porro seminale , Leffas hoc aqueum [per quod dissolutione manifestatum est] suscipit , substatque illud germini pro humore radicali nutritivo, per quod argumentum recipit in plantam Arboremvè juxta seminis fermentum specificum. Animalia natum ex imaginatione Semen intra renes servant, quod per generationis actum in matricem debitam diffusum, fœtum format tenerum crudoque multo humido abundantem, qui liquido postea menstruo muliebri augetur , ac crescit ad infantem usque perfectum , suaque nativitatis horâ in orbem prodiens , à lacte nutritur , usque quo fortiora alimenta poterit perferre, quæ tum [nisi in liquidum transmutentur chylum , prout ossa in stomacho canino] non nutriunt. Pariformiter his omnibus metalla semen suum perfecte elaboratum , [densis sub convallibus] coagulata claudunt , in aqua tamen situm , hoc postea per sagax artificium extractum , in matrice debita crescit ac fovetur , quousque [per præviam corruptionem] sui glorificationem recipiat. Opus autem hoc est summè difficile , ob reconditas metallorum compages , in

quibus

quibus semen hoc clauditur, nulli vi cedentes, nisi adsit ingenium subtile. Proinde Matricem dari notum facio, in qua positum aurum [unde solum semen est quærendum] suum sponte ac suaviter emittet sperma, quousque ipsum debilitetur ac moriatur, & per mortem suam renovabitur in Regem gloriosissimum, cunctos postea suos fratres à mortis metu liberandi potestatem nactus.

CAPUT VI.

De Seminis hujus extrahendi modo ac medio.

Difficillima semper quæ pulcherrima, omnium seculorum experientia locuples testis esse potest. Non mirandum proindè, si tanta reperiatur difficultas in subjecto adeo præ aliis nobili. Neque enim facile novi opus aliquod in rerum Naturâ pluribus [quam hoc est] obsessum difficultatibus. Quare si quis iter hoc fuerit ingressus, & tamen animæ suæ à studio ac labore parcet, revertatur oportet, in hoc namque limine erravit. Terribilia siquidem quæ in opere apparebunt mala, maxima despondentiæ causa erunt futura. Clavem autem artis si cui Pater Luminum concesserit, nihil jam amplius huic restat, quam opus mulierum, ludusque puerorum, ut puta oculos suos oblectet pulcherrimis inter laborandum apparentibus signis, quousque messem demessurus. Thesaurum totius mundi prætiosissimum possideat, sine hac vero error & dispendium, cura & sollicitatio, fructus erunt frustraneæ hujus Philosophiæ. Quare sapiens unusquisque priusquam iter ingrediatur, de illo [cum signis suis] cognoscendo primo erit ac summe sollicitus, ut si fortè aliquæ apparere possint in illa difficultates, contra illas armatus, non post inceptum iter cogatur cum mœrore ac dolore reverti. Sciant itaque omnes Artis filii, quod ad arcanum nostrum consequendum opus sit Auri semen occultissimum manifestare, quod non fit nisi per plenariam ac omnimodam fixi volatilisationem, ac proinde formæ istius corru-

corruptionem. Aurum porro sic destruere, est opus totius mundi maximè secretissimum. Non etenim in corrosiva metalli deturpatione completur hæc divina scientia, imò corrosiones omnes istiusmodi sunt falsæ & erroneæ, ex quo requiratur ad opus nostrum, non dissolutio quævis, at Philosophica, id est, in aquam Mercurialem; per præviam calcinationem per ♀ Agentem facta, quæ per subtilem Elementorum rotationem ac conversionem producitur, quæ calcinatio est humidi homogenei cum sicco suæ naturæ mortificatio, ut postea per idem humidum siccum vivificetur in tantum, quod digestissima virtus ex dissolvendo per dissolvens extracta, hujus calcinationis atque dissolutionis causa sit. Ecquid hic cum corrosiva corporum contritione [per aquas minerales] commune? Imo potius contrariantur [oppositione Diametricâ] prædictæ operationes. Hæc si quis rectè animadverterit, operis tædium facillime percipiet. Aurum puta omnium corporum solidissimum, fixissimum, & fortissimæ compositionis, ignis patientissimum, & corruptioni minime obnoxium, non ita facile in naturam huic suæ adeò contrariam transit. Quare si quis vi hoc attentaverit, nihil proficiet. Præpollentis itaque virtutis Agens requiritur, ut hoc fiat, quod agens homogeneum, amicabile, atque spirituale esse oportet, ut nempe affine sit corpori, & tamen illud vincere possit, ac radicitus penetrare, per intima, cujus penetralia ex quo tam late distendantur, tamq; minimum Auri, verum Aurum permaneat, vulgare itaque agens non sit oportet. Quandoquidem etiam non tam facile suam Aurum deponet formam, imò pugnabit, usque quo devictum prorsus succumbat ac moriatur, vivificandi item virtute Agens nostrum pollere debuisse sequitur, ut ex mortuis cadaveribus novum purum corpus suscitare valeat.

CAPUT VII.

De Agente primo Philosophico, sive Matrice, in quam semen nostrum emittendum est, & in qua maturandum.

QUærendum porro restat nobis tale Agens, quo cum prædicta cuncta perficiamus. In quo requiritur primò, ut sit aqua homogenea, idque lege necessitatis. Etenim in aqua sola latere, viresque suas obtinere semen, Aureum, superius docui. At clauditur in corpore Auri, sub involucris densissimis, quorum manifestum est occulto illi, quod quærimus, plane contrarium. Educenda itaque restat hæc aqua per artificium subtile, at sponte non ingreditur; Ergò per aliud hoc efficiendum, quod quidem aliud ejusdem esse naturæ oportet cum illo, quod educere quærimus. Omne namque simile sibi simile generat, id est, omne agens in aliquid actionem generativam exercens, illud, in quod agit, in suam [quam proximè licet] transmutat naturam. Deinde affinem oportet esse hanc aquam corpori dissolvendo, ac proinde puram, mundam, & ab omni sorde exquisitissime mundatam ac purgatam. At ne hoc satis, verum Aurum contrariari tenetur in cunctis suis qualitatibus, quibus ab aqua [in qua semen latet] quam quærimus, differt. Prius summè fixum, hæc summè volatilis, prius corpus solidissimum, hæc spiritus penetrantissimus. Crassum illud, subtilis hæc, mortuum illud, viva hæc, & vivifica, ceteræque omnes conditiones verbo in hac requiruntur, quas in illo post dissolutionem quærimus, at in coagulato corpore mortuo desunt. Concluditur ergò, ☿ solum esse veram artis Alchemicæ clavem, qui est reverâ aqua illa sicca à Philosophis toties descripta, fluens, labilis, & tamen manus tangentis non madefaciens, nec aliud quicquam, quod de unitate suæ materiæ non sit, nec hoc solum, verum insuper virtutibus supra descriptis docetur. Hic est custos noster portenarius, balsamum nostrum, oleum, mel, urina nostra, ros maji, femella, mater, ovum, furnus secretus, Clibanus, Cribrum, Marmor, ignis verus, Draco venenosus, Theriaca nostra, Vinum ardens, Leo viridis, Avis Hermetis, Anser Hermogenis, anceps hic gladius in manu Cherub, qui viam arboris vitæ tuetur; infinitis aliisque nominibus insignitur; estque vas nostrum, verum, occultum, hortus item Philosophicus, in quo Sol noster orietur & surgit. Regalis est mineralis triumphansque

Satur-

Saturnia vegetabilis, Mercurii item caduceus, quorum mira operatur, seque pro libitu suo transformat, ut varias larvas induat. De hac Aqua Philosophus. *Glorientur*, inquit, *Alchemistæ, utut volunt, ac sine hac impossibilis est Metallorum transmutatio.* Quid dicam? quid differam? ut laudes ejus prædicem. Non est ita in sua natura, qualiter illam reddimus per Artificium nostrum, res proinde vilis est, & tamen Thesaurus totius mundi pretiosissimus. O Naturæ perfectio! & operum Metallicorum colophon! Proinde Doctrinæ Fili, artisque studiose attende, ut votum consequaris. Accipe, quod de se est immundissimum, hoc est mulier nostra meretrix, expurga penitus omnes sordes, & extrahe inde quod est purissimum, hoc est menstruum nostrū, Diadema regale. Ecce, paucis absolvi quod Philosophum nobilitat, ab erroribus liberat, & ad pulcherrimum deliciarum campum recta ducit. Caput proinde hoc ut concludam, breviter omnia, quæ prius dicta sunt, succinctè repetam. Nobilis datur quædam scientia vera & certa, Alchemia dicta, qua imperfecta quævis metalla in Aurum sive Argentum perficiuntur, projectione Arcani super illa triumphantis, penetrantis & tingentis. Quod arcanum non est nisi Aurum in gradum suæ perfectionis supremum exaltatum, & hoc per Artem sagacem Naturæ administrantem. Metalla siquidem imperfecta cuncta ejusdem sunt cum Auro impositionis materialis, nec nisi accidentibus solis nudis differunt, uti & decoctionis incompletæ modis & gradibus. Quodque imperfectum cum illis commisceetur, est plane heterogeneum, & puro licet externe adhæreat, non tamen adunitur intime, ac proinde rejici valet per Agens prævalens, quale est Elixir noster completus. Ad quod Arcanum obtinendum, educendum est [quod in Auri corpore delitescit] sperma, quod sub densissimis convallibus clauditur, nullisque cedit viribus, sed solummodo arte sagaci manifestatur. Quod cum apparet [prius occultum] sub Mercuriali forma egreditur, unde exaltatur in essentiam quintam, albam primo, dein rubeam, per ignem decoquentem continuum. Et hoc totum fit per Agens homogeneum Mercuriale Ponticum, purum, mundum, Cristallinum,

 sine

sine Diaphanitate, liquidum sine humectatione, quæ aqua est vere Divina, nec super terram reperitur, filius puta est Philosophi per hunc fabricatus. Natura cooperante, quam nos novimus, vidimus, fecimus, habemus atque possidemus, ingeniosisque propalare studemus, ita tamen, ut indignos penitus ab arte arcentes excludamus, quibus rejectis studiosos in hortum hunc amœnissimum concomitabimur.

CAPUT VIII.

De Mercurii Philosophici Genealogia, ortu, nativitate, signisque Diagnosticis illum præcedentibus & concomitantibus.

IActabundi quidam arrogantesque Sophistæ, postquam ex librorum lecturâ didicerint, vulgarem Mercurium ab hac arte esse alienissimum, legentes item, quod Philosophi variis hunc nominibus appellent, cæca statim opinione ducti, arti sese securos confidunt, seque hujus scientiæ Magistros affirmare non erubescunt: cum interea ipso ligno sint stupidiores. Quidam Diaphanum hoc menstruum volunt limpidumque, alii Gummi quoddam Meallicum, cum Metallis permiscibile somniant, & frustra. Alii, qui verum Mercurium quærunt, non Aquam, nec Gummi, nec calcem, nec pulverem [uti quidam] pinguem sive unctuosum tamen, vel ex Mercurio vulgari per infinitas purgationes prævias facere satagunt, vel ex Metallis per Sales resuscitativos [uti vocant] extrahere contendunt. Qui verò ex Herbis, & istiusmodi rebus ☿ educere tentant, sunt minervæ crassissimæ, atque ingenii nequissimi. Accidit autem hæc illis opinio, ob altam rerum Metallicarum ignorantiam: Quærunt puta, quid autem ignorant? Operationes Mercurii Philosophici in causis suis non apprehendunt, incerti ea propter aliquid vice vulgaris Mercurii expetunt. Non autem norunt, in quo deficit Mercurius vulgi, ne sapientum sit verus, & tamen rejiciunt, quia Philosophi illum non eligunt, vel demum lavando ac sublimando, & decoquendo illum alterare â suâ naturâ quærunt, non dubitantes, quin, si semel

mel formam suam exuerit, veram suam Philosophicam superinduat. Hujusmodi labores tædio foret recensere, quare ex quo verum sit sui index & falsi, rectum quoq; sui & obliqui, ad ipsam rem pertranseo. Omnia Metalla superius docui ejusdem esse principii Materialis, nẽpe ☿. Sequitur itaque, quod ☿ sit revera res metallica, ac proinde [licet vulgaris] originaliter tamen homogeneam obtinere cum cunctis metallis Materiã. Si itaq; Mercurius Philosophicus futurus sit Aqua homogenea metallica, sequitur, quod materialiter & fundamentaliter ab alio Mercurio non discriminetur, nisi quatenus unius sit purior altero, calidiorque, & tamẽ uterque aqua sicca mineralis. Norint itaq; Doctrinæ filii, materiã Mercurii vulgaris, Mercurii Philosophici materiam ingredi debere ac posse, quamlibet non totam quæ in isto conspicitur substantiam. Pro certo namque cognoscant Chemicolæ ingeniosi, nullum alium dari Mercurium, ex quo omnia Metalla, quam vulgarem [respectu nimirum suæ originis] qui generatus intra venas terræ, quamdiu à crudo aere tutus mansit in loco ad generationem apto & accommodato, ad metallum procreandum penitus destinatus est, suumque in se motum atque excitationem retinebat, ut ad generationem perfectam excitaretur. Casu autem aliquo violata sive vitiatâ loci aptitudine, materia hæc statim quasi Mortis Malleo perculsa motum omnem penitùs amittit, nec amplius promoveri valet ulterius, prout ovum [supra quod Gallina aliquamdiu cubuit] refrigeratum, ineptum deinceps redditur ad fœtum producendum, vita puta sive internus calor alterans deficiente externo evanuit, & sic quod prius quotidie ad perfectionem tenderet, jam casu impeditum, fit abortus, futuri motus spontanei spe nulla relicta. Hæc causa est, quod cum tentarint nonnulli calore artificiose excogitato ☿ supra terram digerere, ludicrum retulere operis sui pretium. Tollitur ergò seu potius impeditur forma in accessu suo, quæ [ut supra dictum] est lucis ineffabilis particula, quæ præsto adest, hospitium suum illuminans, dummodo ab extra cuncta aptè fuerint disposita, atque ita sui in rebus impressionem relinquit, quæ à rebus suscepta fermentum producit, quod omnis transmutationis verus auctor est,

per sui odorem fermentaceum, res ipsas, in quibus est, alterans, ad corruptivum pariter atque generativum motum excitans. Deficientibus autem ab extra requisitis ad hæc accidentibus, sponte hæc cuncta ruunt, nec facilè hæc ruina ulla arte reparatur. Relinquitur igitur nobis materia cruda, metallica, indigesta, frigida, nec per decoctionem purgata, quæ [respectu mineralium] fontanæ aquæ [respectu vegetabilium atque animalium] naturam æmulatur. Hæc est Materia vera, cui forma Mercurii Philosophici deest, pro qua suam commutare tenetur, ut fiat inde quod quærimus. Ab hac autem formâ duplici respectu distat, primò ejus quod secum retinet superflui, secundò ejus [quod in isto deficit] virtutis spiritualis. Superfluitas duplex est, terrena lepra & aquea hydrops. Defectus autem est caloris Sulphurei veri, cujus additamentum omne superfluum penitus expurgabit. Aqua siquidem Philosophica uterus est, at non datur uterus generationi aptus absque calore. Adde itaq; ac supple Mercurio, quod deest, nempe vim igneam ad urendum, & à Mercurio sponte decident omnes feces, quas tu exquisitè separabis. Hoc si præstiteris, opus perfecisti summe perspicacis ad peritissimi Philosophi. Jupiter tum adeptus est Imperium, & discussis tetterrimis Saturni nubeculis, fontem tibi pellucidum coruscantemque emergere fecit. Hujus aquæ nitorem non vulgarem mirabere. Cujus virtutes nō vulgares, quas non à materia, sed à forma recipit, in nulla alia re totius mundi reperiendæ sunt. Aurum puta naturaliter dissolvit, solutione vera Philosophica, non prout solvunt operantes Sophistæ, per aquas corrisivas deturpantes, & à materiā Metallica in quantum possunt, alienare conantes. Hic Mercurius Aurum atque Argentum de se naturaliter producit Arcanum, item Auri potabilis, quod sciens scribo, hoc pariter norunt & testantur adepti.

Concludam itaque hunc Tractatulum, quia quæcunq; dicenda restant, peculiari à me scripto tractatu candide traduntur. Tu interim vale, his fruere, à Deo benedictionem exspectes.

Nam à Patre Luminum solo hoc impetrabis.

Sic feci, Sic dixi.

L A U S D E O.

BRE.

BREVIS MANUDUCTIO AD RUBINUM COELESTEM.

De Lapide Philosophico, ejusque Secreto.

Lapis Philosophorum est Substantia quædam Cœlestis, Spiritualis, penetrativa, fixa, perficiens omnia Metalla in verum Aurum & Argentum [pro Medicinæ qualitate] omni probationi exposita, idque ex imitatione Naturæ, ejusque operationum, quanto proximius fieri possit.

Circa hanc substantiam Ars Chemia versatur, quæ illius perficiendi modum atque viam tractat, atque docet: non autem per diversa, sed per unicam solummodo rem fit, cui nihil addendum, nihil minuendum, sed superflua tantum removenda.

Quod autem ad artis hujus jus attinet, experientia hac in re optime ad homines convincendos valeret: si cum verum hac arte Aurum fieri probetur, tum quidem de Artis tam jure quam utilitate haudquaquam erit dubitandum. Transmutabilia autem hoc modo esse Metalla imperfecta, patet, quia omnia ad unum ad perfectionem fuere destinata, mansere autem nonnulla imperfecta, ob digestionis defectum. Ergò, si debite coqui possent, perficientur & illa, quandoquidem nihil sit in materia impedimenti quo minus hoc fiat, ex uno siquidem fonte omnia Metalla provenere, ☿ nimirum crudo, frigido, humidoque, in quo nulla fuit inter Solem & Saturnum differentia

tia veruntamen quid postea in hac materia operata est Natura, magis nimirum, vel minus illam decoquendo, hoc solummodo diversitatem fecit. Possunt itaque cuncta alia Metalla in Solem perfici, opere nimirum divini nostri & perfectissimi Magisterii, quod super imperfecta Metalla projectum, in tantum illa decoquendo perficere valet, in quantum ipsum est plus quam debitæ [quæ in Auro requiritur] perfectionis. Hic itaque advertere licet, quantæ sit virtutis, & quam Naturæ Spiritualis Lapis hic noster Divinus, qui nuda projectione id supra terram una hora perficere queat, quod Natura subterraneis operationibus nullatenus perfecisset. Quantum itaque possit Natura ab Arte adjuta, hinc liquidum erit perspicere. Lapis siquidem noster ut à Natura perfectus erat absque artis adminiculo, unariæ duntaxat erat virtutis: quæ autem per artem acquisita est virtus, cooperante & administrante Natura, singulo regimine est denaria, id est, infinita quodammodo; siquidem computari nequit: primo siquidem illum dissolvendo, rursumque coagulando & decoquendo, cadit una pars Medicinæ super 1000. imperfecti Metalli, penetrans & perfectè tingens: verum si dissolutione iterata & coagulatione, medicinam hanc ulterius promovere tentabis, jam ecce in infinitum tenditur: cujus enim tibi defuerit ad computandum ingenium, quam Elixiri ad penetrandum, & tingendum virtus: non quod immediate tactu suo corporali totum illud tingat tantillum ita multiplicati Elixiris, verum virtute sua & influxu totum permeat: minima siquidem particula corporis imperfecti tangitur atque tingitur immediate à medicina. Veruntamen ita se res habet, pars unaquæque tincta est contiguæ pati ad instar fermenti, tingit itaque Elixir id quod proxime tangit, tinctura parum debiliori quam ipse fuit præditus & imbutus, hoc rursus quod sibi proximum est tincturam communicando fermentat, idque tamdiu, usque dum tota demum massa ad perfectionem veri Auri perducitur. Hoc autem fit brevi temporis spatio, ob agentis nostri spiritualitatem; qui cum verus sit ignis Metallicus, non secus ad Elementaris ille, durissima quævis corpora imperceptibiliter penetrat & calefacit, etiam vel illas par-

partes, quæ à carbonibus non fuerant tactæ, sic & hic Metalla per ignem resoluta & fusa momento sua virtute penetrat, intrat & tingit: sic à fermento pastam fermentari sæpius observatum est, etiam vel exterior illa pars, ad quam Corporalis fermenti pars nunquam attingendo pervenit, non aliter & in hoc opere factum est. Observate itaque, quam naturalis sit hic noster in hoc opere processus: nos enim non [quod falsi nonnulli criminatores objiciunt] Aurum sive Argentum creare profitemur, verum ex iis solummodo, in quibus hæc insunt à Naturâ, arte nostra dicimus, ex metallis nimirum, quæ sunt ejusdem cum Auro & Argento materiæ, inæqualis vero digestionis, & propter hoc imperfecta manent, quæ projectione arcani nostri super illa digerimus & hoc modo perficimus, cum ad perficienda nihil aliud præter simplicem hanc cruditatis eorum decoctionem requiratur, quod abundè præstare potest medicina nostra.

Heú vobis itaque doctrinæ filiis! attendite mihi, quia certissime vobis notum faciam totum illius Lapidis arcanum, qui non est Lapis, & est in quolibet homine, & quolibet tempore illum suo loco reperietis. Hunc si habueritis, rem totius mundi pretiosissimam habetis. Divinus vero existit, ideoque non omnibus communicandus. Vobis vero Doctrinæ filiis rem totam manifestabo, nec quicquam ad hoc Magisterium necessarium reticebo. Vos vero attentis adeste animis, & verba mea percipite, altoque pectore recondite.

Transmutationis antea possibilitatem audivistis, nimirum quod res in perfectionem destinata, ob defectum vero decoctionis imperfecta relicta, possit per applicationem agentis ejusdem cum perfecto, ad quod hoc imperfectum fuerat destinatum, essentiæ & Naturæ; majoris autem perfectionis, in tantum perfici, ad maturari, quantum agens est exuberanti maturitate & virtute plusquam perfectum. Tale autem se habet Lapis noster ad alia metalla quævis imperfecta; unde per illum hæc esse in Aurum & Argentum transmutabilia, extra controversiam ponimus.

Animadvertite itaque Sapientiæ amatores, quid & quale de-

beat illud esse, quod hoc præstare valeat quod à Philosophis dictum est Lapis: sed est in quolibet homine, & in qualibet re, quovis quoque anni tempore, suo loco reperiendum.

Notate verba, signate mysteria: quia certissime constabit ex Elementis; quibus nihil universalius: iisque non nudis, verum compositis & anatizatis, hoc est unumquodq; Elementum qualitate suâ dignoscendum præ se ferens; ergo in omni re, id est Elemento, est noster Lapis: quolibet enim eorum destructo perit aureitas. Ne sitis itaque solliciti de ullis rebus ab igne combustibilibus: certe enim, quod ex omni re fit, hoc est, quod Elementi uniuscujusque vires seu quali tates anatizatas continet, ignis sine periculo violentiæ resistit.

Heus vobis itaque Doctrinæ filiis Maximum vobis ecce notum facio secretum: Deus autem vos juvet ad arcanum hoc indignis omnibus celandum; Lapis noster non aliunde prorsus quam ex metallis originem suam ducit, iisque perfectissimis: vos autem permittetis vulgus in hac arte operantum in omnibus rebus extraneis quærere: quotquot autem vestrum veritatis amatores estis, non alibi quam in Metallis investigare aggrediamini: unum etenim, imò unicum est nostrum verum principium. Quid autem sit illud, vestrum erit attendere, neque quicquam heterogeneum in opus hoc inducere; illud autem aliis relinquere, qui talibus in rebus Lapidem nostrum quærunt, semper autem frustra laborabunt, quamdiu quid sit unicum illud nostrum verum principium, ignorarint.

Ego vero vobis illud notifico; Mementote itaque, quod ex Leone Leo, ex homine homo generatur, ab aliis autem hæc generari expectare, absurdum esset & ludibrium; non secus ex combustibilibus combustibilia, ex æternis æterna producuntur. Creditis ex tribulis uvas, aut ex spinis rosas colligere? Tam absurdum erit, si quis ex Animalibus, Herbis, aut istiusmodi, Lapidem nostrum fabricare conetur, quasi alibi, quam in Auro quærendum esset aurificandi principium: ex talibus itaque non est quærendus Lapis noster, qui naturales veri Auri proprietates referre debet, quæ non sunt in rebus istiusmodi

usmodi, nec ab ipsis petendæ, nisi spermata creare velimus, quod nullius est hominis, sed Dei solius proprium, & si quis se hoc facturum promitteret, falsus esset & mendax. Sufficiat itaque nobis spermata, quæ parata nobis sunt ad manus, disponere & administrare, nova verò ex rebus heterogeneis creanda, non-cum re, quod & factu est impossibile, & si fieri posset, nihilo tamen magis pollerent hæc spermata artificiosa, quam Naturalia illa, quæ habemus à Naturâ operi nostro parata. Nullatenus itaque credendum est ei, qui spermata Metallorum ex Herbis & istiusmodi se producturum profitetur. Quamvis enim mirificè rudioribus Philosophi, ac artificis periti titulo imponat, attamen dum creatis uti nescit, eum multo minus creare posse Spermata est probabile.

Quicunque itaque artis futurus erit filius, discat & agnoscat Lapidem nostrum Metallorum transformatorem in speciem perfectam, esse in Metallis perfectissimis proximè inclusam & contentam: ex his itaq; illius productionem discere admoneatur, & non ex aliis.

Nunc itaque satis, ni fallor, aperte audivistis, unde hujus tam arcani lapidis materia sit quærenda. Et si bene animum adhibuistis, hac in re vos errare non continget. Nunc de ejus nomine aliquid dicamus, quomodo enim sit in omni loco & homine, explicatum est. Nunc quomodo & quare dicatur lapis, & non lapis, docebo, ultimò quomodo reperiendus sit, adumbrabo. Dicit enim Philosophus, quod sit lapis, & non lapis: quod perperam intelligunt nonnulli, idque semper fere vulgus; interpretatur enim ad literam, esse alliquid, quod autem ignorat, lapidis formam referens, quodlibet etiam vel ipso tactu in Aurum probatum tingens; sive ligneum fuerit, sive lapideum, quod pro falsissimo [idque meritò] reputat: omni itaque arti [exceptâ Diabolicâ] impossibile judicat: quare audito vel Chemistæ nomine, abhorrescit statim, & abominatur, nec aliter eum, quam impium, stolidumque suorum bonorum profusorem existimat, falsâ hac & confusa lapidis nostri secretissimi acceptione ad hoc incitatus: ideò rudiores homines Jure Civili puniendos esse tales homines superstitiosè credunt: sub nomine vero hominum rudiorum non

illos tantum vellem, qui plebeji seu illiterati sunt & indocti, verum etiã nonnullos imò plurimos viros aliter doctissimos, forsan etiam & pios, intelligo: quos rudes ideo nomino, tum quia huj⁹ artis rudes sunt & ignari, nec non etiam, quod rudibus adeo sunt moribus præditi, ut canino more quidquid ignotum sit, oblatrent, & de iis maledicant, quæ nunquam mente suâ aut conceperunt, aut concipere poterant. Hos pessimè habet hæc mea reprehensio, quia quod tam pietati, quã doctrinæ contrarium est, illi & docti & pii faciunt, talia nimirum judicant, quæ nec discernunt, nec discernere valent: cum enim moneat doctrina, suadeat pietas, ut ea quæ quis judicat perpendat, & examinet, hi contra illud indubitanter condemnant; quod tamen postquam damnarunt, adhuc quid sit nesciunt, & ignorant, quod omni Philosopho est indignissimum.

Alii adhuc Chemicæ artis studiosi, quamvis naturalius paulo rem intelligant, tamen in hoc errant, quod lapideam aliquam congelationem facere velint, ut nimirum aliquid lapidis formam referens conficiant, ad hoc Philosophorum verba allegantes, qui lapidem esse affirmant.

Vos autem intelligere velim, non ideo dictum lapidem, quod lapidi assimiletur, sed hac solum de causa, quod ignem non fugiat, verum fixus in eo maneat: non secus ac si esset lapis, & propter hoc secreti occultandi gratiâ lapis dictus, alia autem in re nulla lapidem referre, atque ideo non est Lapis, verum specie Aurum purius purissimo, fixitate, seu incombustibilitate lapis, figurâ pulvis subtilissimus, ad visum corpus grave, ad tactũ impalpabile, ad gustum dulce, ad odoratũ bene olens, virtute spiritus penetrantissimus, siccus existimatus, & tamen unctuosus, super lamellam metalli facile fluens, & tingens: quapropter Pater omnium mirabilium merito vocatur, singula cum in se Elementa habeat omnia, tamen sunt adeo anatizata in eo, ut nullum prædominetur, verum omnia quatuor quintam unam essentiam seu naturam constituant, quæ nulla est ex quatuor, verum omnium participat, estque complexionis temperatissimæ, quamvis purus sit ignis Metallicus, & hic est lapis noster, qui non est lapis, nec aliquod

aliquod sibi proprium nomen habet, & tamen nihil inest toti mundo, cujus aliqua sub consideratione nomen sortiri non possit. Naturæ siquidem est quam admirandæ, quam si dixerimus esse Spiritualem, verum est; sin corporalem, propriè loquimur: est Aurum etenim, idque non vulgi, sed spirituale, hoc est subtile, penetrativum, ac nobile factum: quapropter est spiritus sive essentia quinta, omnium Creaturarum post animam rationalem nobilissima, cunctos morbos, cunctasque imperfectiones tam in Animalibus quam Metallis [pro medicinæ qualitate] ad temperiem exactissimam perfectamque reducens: & est vere hic noster Microcosmus, quem tanti æstimamus. Habito hoc lapide, sed pulvere, seu quinta essentia, non deerunt nec divitiæ, nec salus, Deo dante, cui gloria in seculum.

Verum ut ad ultimam in me susceptæ provinciæ partem accedam, ut nempè, quibus hic noster lapis mediis obtineri possit, ostendam; non enim à Natura fabricatus, est quærendus; verum arte & ingenio opificis componendus, natura tamen adjuvante, operamque præbente: uti enim sat abundè declaratum est, materiam hujus lapidis non aliundè quam à metallis esse petendam; nihilominus tamen hæc metalla non sunt lapis noster, quod intellectu est facillimum: aliam enim formam à lapide nostro diversam habent. Veruntamen, quod ex iis elicienda sit nostra medicina, non nego, ut autem eliciatur, necessario tollenda erit prior metalli forma, idque sub conservatione speciei, quamvis sub istius particularis & individui metalli destructione. Metallica autem species in spiritu habitat & conservatur, qui spiritus non in alia ulla re, quam aqua sui generis homogenea, residet: est enim aqua spiritus habitaculum, qui in conservatione speciei est in primis retinendus. Aurum ergo est à sua forma mutandum, idque in aquam sui generis homogeneam, in qua aqua spiritus Auri conservatur, qui postea Aquam suam reinspissat, inducitque, post putrefactionem, novam formam, millies forma Auri [quam reincrudando amisit] perfectiorem.

Reducenda sunt itaque corpora Metallica in aquam homogeneam, manus non madefacientem; ut ex hac aqua nova species

metallica resultet, quovis metallo longe nobilior. Hæc est medicina nostra pretiosissima & Rubinus Cœlestis.

Totum autem hoc opus Naturali illi subterraneæ operationi optime respondet, unde opus merito naturale vocatur. Natura enim ex ☿ solo frigido humidoque assiduè digerendo & coquendo in venis terræ metalla secundum species producit. Ars autem ad opus contrahendum, subtiliorem longe operationem invenit, similem huic tamen: Mercurio enim crudo frigido humidoque, Aurum maturum dissolvendum conjungit, & ex utrisque hisce unum ☿, quem aquam vitæ nominant, efficit commixtione, secretaque conjunctione: quem ☿ tandem decoquunt in Aurum non vulgi, sed longe nobilius, quod cadit super imperfecta metalla quævis, eaque in probatum Aurum, omni probationi expositum, tingit.

Intelligitis itaque, ut credo, quod quamvis ex Auro solo sit lapis noster, tamen Aurum vulgi non est ille. Ut ergo ex Auro vulgi eliciatur Aurum nostrum, dissolvendum est in aquam non Elementarem, sed manus non madefacientem, hoc est mineralem; quæ aqua est Mercurius, qui ex servo rubeo tractus habet in se quod citra ullam manuum impositionem totum opus perficiat. Estque hoc tandẽ unicum illud principium verum & Naturale, cui nihil addendum, nil removendum aut minuendum, nisi superflua quædam, quæ absque ullo humano adminiculo ipsemet sua vi atque instinctu Naturali perficiet. Tu itaque hoc ☿ habito aliud nihil cures. Non immerito Philosophus ergo dixit: *Totum tuum intendatur studium in decoquendo* ☿; Ego vero tibi dico: Totum tuum intendatur studium in hoc Mercurio comparando, id est in Latone nostro rubeo dealbando, quo facto, tu quod tuum est fecisti; quod autem reliquum est, non nisi opus est mulierum, ludusque puerorum: præsto enim aderit Natura, quæ cetera expediat, interea vero quies tibi datur optatissima, ut dixit Philosophus, quæ quidem quovis labore est optabilior.

Scitote enim, quod non sit leve opus hoc nostræ albificationis [radicalis nimirum] hoc enim certe erit alterati & reducti corporis indici-

indicium, nec unquam ad pristinam suam formam Aurum ita albificatum redibit: ex corpore enim spiritus, & ex fixo hac operatione factum est volatile. In dealbando itaque Latone totas tuas intendas vires. Facilius enim est Aurum facere, quam sic destruere: qui enim sic dissolvit, congelat potius, coincidunt quippe corporis solutio, spiritusque congelatio.

Considerate vero, sapientiæ filioli, & signate hæc mysteria: quidquid dissolvit, est spiritus, quidquid vero coagulat, est corpus. Vultis itaque vestra corpora dissolvi, spirituali vobis inprimis opus est substantia, quia corpus non dissolutive ingreditur corpus, spiritus autem illud intrat, attenuat & rarificat, & quoniam aquam quæritis, aqua itaque vobis ad hanc manifestandam opus est: omne namque agens, aliquem actum exercens in aliquid, sibi illud, in quod agit [in quantum fieri possit] assimilat, & ad efficientis naturam omne naturale conformatur effectum, ad aquam itaque ex terra educendam, aqua opus erit.

Non [quod perperam nonnulli existimant] hic per aquam intelligo aquas fortes, aquas regis, aliasque corrosivas, quas artificiose sibi componunt Alchemistarum vulgus, in easque species Metallicas dissolvendas ponunt, quas tamen non dissolvunt, sed corrodunt, deturpant, corrumpuntque, quis enim crederet, illas aquas posse metalli veterem formam destruere sub metallicæ speciei conservatione, quæ tamen ipsæ sunt à natura metallica alienissimæ? Quippe non sunt sat efficaces, ut species penitus destruerent, aliter in suam Naturam converterent; in quantum autem possunt, illas in sordidum aliquid trãsformant: quanto enim magis corpora corroduntur, tanto magis à metallica specie alienantur. Nostra verò aqua est aqua Mercurii, dissolvitque corpora in ☿, cumque eis dissolutis inseparabiliter conjungitur, cohabitat, & concoquitur, ut ex eis fiat unum illud spirituale totum quod quæritur. Omne enim quod aliquid naturaliter dissolvit, ut hoc modo species rei dissolutæ conservetur, permanet cum re dissoluta materialiter & formaliter, cumque illa coalescit & inspissatur ab eo, & illum nutrit, ut videre est in grano

no tritici; quod cum à terreno vapore humido dissolvatur, substat hic vapor huic grano post dissolutionem pro humido radicali, & cum eo in plantam coalescit. Observandum erit & aliud quoque in omni naturali dissolutione, quod, cum ejusmodi dissolutio sit mortui vivificatio, hoc per nihil aliud fieri possit, quam per illud vivum, quod fuit de essentia hujus mortui, priusquam mortuum est, veluti in grano est mortua [ut ita dicam] vita, quam vivificatam velimus: hoc itaque per nihil aliud fieri potest, quam per vaporem terræ, humidum cœli calidumque, quippe vel ipsum granum ex terra fuit extractum, & quondam nihil aliud erat quam ejusmodi vapor, qui postea decoctione mortuus est factus, ergo per hunc solum sub conservatione speciei naturaliter vivificandus.

Hoc ideo scribo, quod tot tamque docti viri, vulgari illo ☿ tantopere sint decepti: quamvis enim aqua minoralis sit, non tamen similis cum Auro Naturæ seu essentiæ. Quis enim non fatebitur, quod si granum tritici in palude aquosa [ubi tamen Junci vegetare solent] projiciatur, non germinabit nec crescet: unde hoc quæso, nisi quod humor ille aqueus non fuit essentialis, nec similis cum tritico naturæ; quapropter non dissolvit naturaliter, verum destruit; non dissimiliter Aurum, si argento vivo vulgari decoquendum commisceatur, aut alii cuivis ☿ nisi soli suæ humiditati, non suscipit in iis dissolutionem, utpotè quia aquæ hæ crudæ nimis, frigidæque & immundæ, longè sunt dissimilis ab auro Naturæ, quapropter in iis non emendatur nec illas retinet, nec cum iis maturatur in longe nobilorem [quam ista natura] perfectionem; Tandem itaque ☿ noster non est ☿ vulgi, est enim aqua pura, munda, clara, nitida, & resplendens, plurimaque admiratione digna: cruda est frigida & immatura, si ad Solem comparetur: matura vero calida digestaque respectu ☿ vulgaris, qui nullas habet huic similes qualitates, excepto solo albedinis colore, fluxusque sui forma, in quibus tamen ipsis permagna differentia.

Ut ergo probè tandem intelligas, quæ sit aqua nostra, per circumstantias, dico tibi [idque charitate commotus] quod sit viva, cur-

currens, clara, nitida, albissima instar nivis, calida: humidaque, aerea, vaporosa, & digerens, in qua Aurum liquefit, ut glacies in aqua tepida, in hac continetur totum ignis regimen, & Sulphur, qui in hac existit & non dominatur. Illud est revera custos ille portenarius, balneum Regis, suæque Reginæ, assidue calefaciens, idque incessanter, & tamen aliunde sumitur, quam à materia, & à substantia aquæ albificante est distincta, conjuncta tamen & sub eadem forma fluxus eodemque colore apparens. Hic est calor ille lampadis, qui si temperatus sit, quotidie circumaget materiam, usquedum exsiccata per Calcinationem humiditate ignis secundus cinerum producitur, in quibus vas sive aqua hermeticè clauditur, & sigillatur, secundum Philosophi dictum. Accipe vas, percute gladio, animam ejus accipe, hæc est clausura. Est itaque aqua hæc nostra Vas nostrum, in eaque occulte habitat furnus noster, cujus ignitio oportet ut sit moderata; ne totum opus destruatur, satis tamen valida, ne ob caloris defectum despondeat animus. In hac itaque aqua totum vasis nostri secretum consistit, furni quoque arcani structura in hujus aquæ compositione fundata est. In hujus cognitione omnes nostri ignes, omnia pondera, cuncta regimina latent. Hæc aqua est fons ille clarus pellucidus, in quo lavandus est Rex noster, ut omnes suos inimicos vincere valeat. De hac aqua & ejus præparatione esto sollicitus, quia certe absque ullo alio adminiculo, nisi per corporis perfecti purgati & limati appositionem Natura ex hac lapidem nostrum secretissimum efficiet.

Et dico tibi in veritate, quod hæc aqua est mineralis, pura & munda, nec aliunde extrahi potest nisi ex iis solummodo rebus, in quibus à natura inest. Estque res illa ex qua proxime extrahitur, præ omnibus occultissima, modus quoque illam extrahendi est mirissimus, vis quoque ejus stupenda. Solem enim nullo cum negotio solvit eique amicatur, illumque ab omnibus suis sordibus lavat: alba est, tepida, limpidaque. Laudetur itaque Altissimus, qui Mercurium hunc creavit, eique dedit naturam cunctas alias superantem. Certè enim absque hac aqua vanum esset & inutile opus

Alchymicum. Tu vero quæ sit hæc aqua attende, & ex opere, sicut & ipse feci disce. Habito enim hoc Mercurio, clavem totius artis habes, quacum omnia secretissima Philosophorum reserares. Est itaque aqua nostra simillimę cum Auro naturæ, dissimilis substantiæ, in quo faciendo maximus est fœtor. Considera itaque alteque perpendas Naturæ possibilitatem, neque quicquam heterogeneum inducas: Natura enim sua solum Natura emendatur, & in alia nulla. Sed si adhuc non intelligitis, nolite me culpare; sincere siquidem [in quantum licitum est homini loqui] vobis rem totam exposui: ut ergo conclusionem hujus rei intelligatis, sitis quam attentissimi. Lapis noster fit ex una re, & ex quatuor substantiis Mercurialibus [ex quibus una est matura, cæteræ crudæ, puræ, quarum duæ sunt per tertiam ex minera tractæ, modo tamen miro] junctis igne temperato non violento, atque ita quotidie coctis, usque dum ex omnibus fiat unum naturali conjunctione, secretissima, non manuali.

Postea mutata ignis qualitate, digeratur igne indies crescente, primo limine debiliori, atque ita quotidie aucto, usque dum figantur hæc volatilia. Per Sulphur sui generis fixum & incombustibile, usque dum totum compositum eandem Naturam, fixitatem, & colorem sortiatur: tum enim securè igni resistit, estque hæc fortitudinis fortitudo fortis, omnem rem subtilem vincens, solidamque penetrans, cujus in terram versæ vis integra apparet.

Sunt autem, ut specialibus rem describam, multiplices hujus nostri processus gradus numero 12. quos omnes breviter percurram, primus quorum Calcinatio dicitur.

DE CALCINATIONE.

Estque Calcinatio prima Lapidis purgatio, humiditatis exsiccatio, per vim caloris naturalis, aquæ calore externo excitati, unde compositum in calcem seu pulverem coloris nigri vertitur, unctuosum tamen, & radicalem humiditatem retinentem.

Causa finalis hujus Calcinationis est ut solutio Lapidi melius indu-

inducatur, quę ſine hac haberi nō poſſit: eſt enim Aurum corpus valde fixum, nec immediate ab aqua noſtra ſolvi poteſt, niſi ex parte ſolum, hoc eſt, molle fit, incrudatur & albificatur; in qua albificatione duæ apparent Naturæ, volatilis & fixa: quæ Draconibus ſeu Serpentibus aſſimilamus. Quapropter ut plena fiat diſſolutio, contritione opus eſt, Corpus calcinando, ut ſpongioſum fiat, & viſcoſum, quia tum demum ſolutioni idoneum eſt.

Cauſa ſecunda finalis hæc eſt, ut contrarias qualitates conciliaremus; dum enim pugnant, nobis inutiles exiſtunt: in prima enim conjunctione aqua noſtra diſtinguit inter Sulphur & ☿ volatilem & fixum; Suntque hæc ſibi mutuo inimici, reſque diverſæ: noſtrum vero eſt ad unitatem revocare; non autem conciliantur qualitates contrariæ niſi per medium, ſunt itaque in primâ noſtrâ operatione quatuor qualitates contrariæ, calor, frigus, ſiccitas, & humiditas, quarum duæ calidum & ſiccum Sulphuri, frigidum & humidum Mercurio attribuuntur; opponuntur itaque contrarietate diametrica, calor Sulphuris, & frigus Mercurii; humiditas quoque ☿ & ſiccitas Sulphuris: hæc contraria ut ad amicitiam reducamus, hoc nequit fieri abſque medio, medium ergo erit utriuſque particeps, utrique quoque accommodatum. Vellemus itaque calorem & frigus conciliare, medium per quod hoc fiet, erit ſiccitas, quod utrique tam calori, quam frigori poterit conjungi. Vertendo itaque compoſitum in terram, jam concordant in hoc tertio frigus & calor, ut cohabitare poſſint, gradu nempe remiſſo, poſtea vero in aquam diſſolvendo, conciliantur & alii duo inimici, ſiccitas & humiditas per aquæ frigiditatem, adeò ut jam ex duobus unum factum ſit conjunctione, poſt naturalem ſeparationem, factâ.

Efficiens vero hujus Calcinationis eſt caloris operatio in humidum; omne quod ſibi reſiſtit, in pulverem ſubtiliſſimum convertens: movens autem inſtrumentum eſt ignis, contra naturam aquæ noſtræ diſſolventi incluſus; excitans calorem in corpore, digerensque humiditatem in viſcoſum ſeu unctuoſum pulverem.

Quod autem hæc operatio ſit diſſolutione prior, has habete cau-

ſas; Prior, quia antea facta eſt quædam, ut ita dicam, ſolutio per aquam noſtram divinam facta. Neceſſariò itaque erit ſpirituum congelatio proximo loco expectanda, quia congelantur ſpiritus ſemper poſt corporis diſſolutionem: eandem ſiquidem operationem habent. Qualis ergo ſolutio, talis poſt illam congelatio eſt expectanda.

Deinde ordo Naturæ hoc poſtulat, primum enim mulier Dominium ſuum exercet, quam à viro ſuo vinci neceſſe eſt: mulier vero totam ſuam in aqua dominationem retinet; hoc ergo primum erit opus vires ſuas exerentis viri, illud, in quo utramque ſuam qualitatem mulier poſſidet, primo ſuperare, quo facto, facile illud in quo unam tantum qualitatem habet, ſibi ſubjiciet.

Ultimò calor non neceſſario alicui qualitati conſecutive jungitur, ſed ſiccitas caloris erit ſemper finis; Ex quo itaque vir primo debet vires exerere, ergo calcinatio principium operis recte ſtatuitur.

Eſt ergo calcinatio caput operis; ſine hac etenim nulla erit nec commixtio, nec unio; hæc itaque primis lapidis tui diebus facienda eſt, in prima enim dealbatione corpus in ſua duo reducitur principia, Sulphur & Argentum vivum: quorum primum fixum, alterum volatile: duobus ergo Serpentibus comparantur, ſeu Draconibus, uni alato, volatilem ejus Naturam deſignans, alteri ſine alis, fixitatem denotans; utrumque hoc ex uno fonte procedens, ad unum tendit, ideo Serpenti caudam ore prehendenti aſſimilatur, ut oſtendatur, Sulphur nihil eſſe extra ſubſtantiam Mercurii, nec Mercurium extra ſubſtantiam Sulphuris, ſed quod Mercuriale hoc Sulphur Sulphureuſque ☿ totam artem perficiunt. Unum ergo compoſitum de jure dicitur, quod etiamſi primo operis limine duplex appareat, unde Rebis dicitur, Conjunctione tamen unum idemque fieri poſſunt, diciturque hoc unum Elixir, quod nunquam poſſibile eſſet, niſi ejusdem penitus eſſent Naturæ. Diligenter itaque obſervanda eſt Natura Sulphuris & ☿, & ab erroribus [illegible]endum: non enim diverſa ſunt hæc duo, ſed unum & idem Sulphur ☿ maturus & digeſtus, ☿ Sulphur crudum & immaturum.

Ob-

Obſervandum ergo erit divinum illud geneſis opus, quomodo nimirum in metallicis corporibus procreandis ſub terra in mineris operata eſt Natura, quia noſtro in opere ad illius imitationem, quam proxime fieri poſſit, omnia facimus, quapropter eandem, quâ uſa eſt, materiam eligimus, licet ad operis abbreviationem, & pluſquam perfectam lapidis exaltationem, ſubtiliorem longe viam diſpoſitionis ars ſibi adinvenit. In venis enim Metallicis una res ſola invenitur, Mercurius videlicet, quæ admodum eſt cruda & frigida, & in quo Sulphurea qualitas prorſus ſuccumbit, calor quoque nullus fere digeſtivus ibi reperitur, verum motu imperceptibili poſt longum tempus paulatim mutatur hoc principium Metallicum, uſquedum tandem convertatur in Sulphur fixum, ita quod dum frigidum humidumque manebat, Mercurius dicebatur, in hac ſua elevatione ſeu excitatione Sulphur nominatur.

Aliter vero ſe res habet in hoc noſtro opere: præter enim Mercurium crudum, frigidumque que aliud habemus, Aurum videlicet maturum, in quo actu exiſtunt activæ magis qualitates. Hoc itaque Mercurio noſtro, in quo paſſivæ qualitates reperiuntur, conjungimus, ut alterum alteri ſubveniat, quodque Natura in mineris nullo calore adjuta digeſſit, nos duplicem ignem habentes digerimus, unde fit, quod non ſimpliciter Aurum, verum aliud quid Auro nobilius multo & præſtantius efficimus.

Videtis itaque quid ſit Sulphur, quid Mercurius, quomodo quoque duplicem Mercurium, duplexque Sulphur in arte noſtra habeamus: quæ tamen eſſentia non ſunt diſtincta, ſed maturitate & perfectione: qua itidem ratione operentur, ut credo intelligitis. Incrudatur ſiquidem corpus Auri perfectum per aquam noſtram divinam manus non madefacientem, & ad prima ſua principia reducitur. Mercurium nimirum qui non eſt ſine Sulphure luminarium Naturas participante. In hac itaque operatione aſcendit mulier ſuper virum & prædominatur in eum ad tempus, quod quidem eſt innaturale, uſque dum vires ſuas exercere vir cœperit, & tum primum per calorem ſuum ſiccitatem inducentem exſiccat mulieris humiditatem,

omnia convertendo in pulverem subtilissimum & viscosum, per Calcinationem, ex quo pulvere dissolvitur postea aqua per solutionem, in qua aqua spiritus dissolventis & dissoluti, Vir & Fœmina commiscentur. Sed ne hic quidem excitatus calor modum invenit, sed adhuc operatur quotidie separatione, distinguendo inter subtile & spissum, ut supernatet prius, subsideat posterius tamdiu donec omnia ejusdem fiunt qualitatis, & tum demum horâ suæ naturalitatis inseparabiliter conjunguntur, ascenditque vir super mulierem, illamque impraegnat: parit tandem nebulam quam concepit, in qua putrefit & corrumpitur, & postea gloriosus ascendit seu resurgit uterque, non jam divisus, sed unum idemque factus conjunctione, & ita coagulatur, sublimatur, cibatur, atque exaltatur in Naturam perfectissimam, quæ tum fermentari possit, & multiplicari pondere & qualitatis bonitate pro libitu, cujus usus insignis tam in projectione, quam in medicinâ probabitur.

Cineres itaque hi nigri fœtidique non sunt vilipendendi: in iis siquidem Regis nostri Diadema continetur, & dico vobis in omni veritate, quod albedo nunquam habebitur, nisi nigrum effeceris: nisi enim putrescat, corpus sine fructu manebit: sin vero corrumpatur, tum quidem videbis quid ab eodem loco, ubi visum est corpora quod habuerant perdidisse illinc resurgentes, quod nunquam antea fuerunt, apparebunt. Honorate itaque vel Regis nostri sepulchrum, nisi enim hoc feceritis, nunquam illum ab oriente venientem admirabimini.

Cavendum itaque erit, ne in hoc primo limine erretis: actum siquidem est de opere, nisi hic cauti sitis. Errores vero in hac operatione communes multi sunt ac varii, eorum primò, qui, quid sit calcinandum, ignorant, verum aurificandi principium in rebus extraneis quærunt. Quidam illa quæ non sunt ejusdem cum metallis impositionis, pro materiali suo principio inducunt, qualia sunt Boraces, Alumina, Atramentum, Vitriolum, Arsenicum, Semina, Plantæ, Vinum, Acetum, Urina, Crines, Sanguis, Gummata, ac Resinæ terræ, Salis uniuscujusq; generis nonnulli [tantus est eorum stu-

por]

por] ex flamma generare conantur; hos, ut nihil prorſus hoc in arte intelligentes, prætereo. Alii, quamvis in metallis operentur, tamen vel aquis corroſivis, ſalis ſulphuriſque ſpiritu, vel igne calcinationem cupiunt perficere; & corpora quidem corrodunt, non calcinent; non enim fit hæc calcinatio per nativam corporis caliditatem amico calore adjutam, ſed per corroſivam tantum vim aquarum, ſine ulla metalli ad hanc propenſitate: deturpantur itaque metalla, & diſſipantur, atque ita à Natura metallica alienantur, non autem naturaliter calcinantur. Omnis ergò calcinatio, quæ fit alibi, quam in perfecto corpore Auri, vana eſt, & ad opus noſtrum inutilis.

Omnis quoque Auri calcinatio, quam non ſequitur ſine ulla manuum impoſitione in Mercurium diſſolutio, fallax eſt & inanis.

Per Mercurium itaque neceſſario facienda eſt hæc noſtra vera calcinatio, qui Auro [debito obſervato quantitatis, & qualitatis pondere & proportione] junctus, mollit, & ſoliditatem tollit, incrudatque, & per ſuum calorem internum externo Vulcani adjunctum, nativumque illum Auri excitat, qui excitatus agit in humiditatem, exſiccatque in pulverem ſubtilem, viſcoſum & nigrum: eſtque hæc vera clavis operis, conjunctione immaturi maturum incrudare, incrudatum calcinare, calcinatum diſſolvere, Philoſophicè, non vulgariter.

Signa hujus noſtræ calcinationis hæc ſunt, primo quod poſt aqua ſatiatum corpus fuerit, paulo poſt quamprimum cuſtos portenarius balnei calorem excitaverit, obſcurari incipit aqua ſive compoſitum antea ſplendidum, deinde viſibiliter turgeſcit & intumeſcit, aſcendens deſcendenſque continuo, uſquedum totum tandem fiat pulvis viſcoſus & pinguis: in quo apparet humiditatem conſervari in hac operatione: aliter fruſtraneus eſſet labor, inde ergo facillime in aquam mineralem reſolvitur, quod ultimum eſt certiſſimumque indicium, veram fuiſſe, & Philoſophicam noſtram calcinationem. Quamprimum enim calor operari cœperit, impatiens ejus frigidum humidumque, ſuperiora petit, inde liquefit deſcenditque atque ita reducit quantum poſſit ad ſui ſimilitudinem; hoc aſſidue faciens uſque-

usquedum totum tandem in aquam pinguem quasi & glutinosam resolvatur; Ita enim concatenatæ sunt operationes nostræ, quod una sit causa principiumque alterius, nec sine una altera vel haberi vel intelligi possit. Nos vero ut filios artis plenius instituamus, indignosque ab hac arte quam remote arceamus, diversas quasi operationes tractamus, cum non sit nisi unum recipe, una res, unum regimen & dispositio successiva ad nigrum, album & rubrum, nec aliter sumus intelligendi. Quapropter omnis qui vere Philosophus erit, sensum, non literam in hac arte scribentum respiciet.

Ut autem ad veram nostram calcinationem perveniatur, hæc quæ sequuntur sunt animadvertenda.

Primò, ut nostrum Mercurium compares, sine quo nihil in hac arte fit: vide ergo ne vulgari illo Mercurio decipiaris, qui ad opus nostrum est penitus inutilis, si enim ad extremum usque diem cum illo opereris, nihil in eo reperies.

Secundò cavendum est, ne ignis furni nimium intendatur, sed clibanica sit ejus mensura: quod ut plene intelligas, cognoscas, Sulphur quod in Mercurio seu aqua non dominatur, illud materiam digerit, quod & Azoth tibi abundè sufficiunt. Ne ergo interna illius qualitas externam confundat formam, tum de ignis construendi modo ne sis sollicitus: tantum cave, ne lentus sit nimium, tum enim ob caloris defectum animum facile despondebis; neque adhuc nimium sit violentus, sed in modum gradus naturæ corporibus mitis, & frigus excludens: hæc tene de igne interno contra, naturali, internum voco, quod opus in fine augmentet.

Tertiò de quantitate cures, ne tantum Latoni bibendum imponas, ut postea edere non valeat. Si etenim nimium imposueris, Pelagus fiet conturbationis: si minus justo, comburetur in favillam, ne sis igitur avarus aut prodigus, sed inter extrema, mediocritatem serva. Quapropter in conjungendo viro cum suâ fœmella recordare, quod oporteat Sulphuris activitatem exsiccare Mercurii superfluam humiditatem: quapropter ne nimio crudo spermate activam submergas, mulier quoque primo dominari cupiet, ergo ne terra nimia

nimia humiditatem tui lapidis suffoces, verum cum ingenio temperes suaviter & secundum Naturæ exigentiam, ne vires lapidis imminuantur. Amalgama igitur, non, ut faciunt Aurifabri, cum aquæ quintuplo aut quadruplo, sed ut faciunt Philosophi, cum duplo aut triplo ad ultimum, præstat vero ut tres aut quatuor accipias partes, quam unam ad duas, melior siquidem erit solutio, quia naturalior Calcinatio. Attestatur mihi Riplæus, quo plus, inquit, terræ minusque aquæ accipias, eo meliorem solutionem videas. Inprimis ergo cave, ne sit terra tua undis obruta, quia in terra ignis occultatur, qui non operabitur, si nimium adfuerit humidi superflui, unde error erit incorrigibilis & vanum opus.

Quartò attendas vasis clausuræ, ne spiritus evolent, & destruatur opus. Custodi igitur vas & ligaturam ejus, nec levis hoc esse momenti existimes. Consideres ergo hominem, qui ut per naturam generatur, ita & Aurum nostrum per artem Naturæ administrantis maturatur; perpendas igitur quanta cum cura uterum mulieris prægnantis clausit Natura, ne quidquam aut ingredi valeat, alioqui periret fœtus. Non minori cum industria tu quoque hac in re cautus sis in perficiendo hoc opere Philosophico, ne irritus sit labor; Audi igitur Philosophum dicentem; Accipe vas & ignes percute gladio, animam recipe, hæc est clausura; Hermes quoque dicit: Vas Philosophorum est aqua eorum, & pro certo cognoscas, quod vas naturæ sit solum nobis hac in arte utile, quod diligenter est occludendum. In formando quippe Embrione maximi existunt venti, qui si evanescerent, actum est de nobis. Error quippe est irreparabilis, unde damnum certissimum.

Opus quinto est patientia, ne animum despondeas, aut solutionem præproperare studeas, verum firmiter crede, festinantiam nimiam conjunctioni valde esse inimicam, illamque impedire: impertinenter enim corpus dissolvendum rubificat, excitans in illo febrem, hoc est contranaturalem ignem, unde malleo quasi mortis perculsum impertinenter ex activo fit passivum, & pro nigro citrinum instar papaveris sylvestris apparet. Nostra vero calcinatio vera hu-

midum radicale conservat in corpore dissolvendo, & nullo alio colore nisi nigro absolvitur, & fit calx discontinuus, unctuosus, pinguis, & ad fusionem idoneus. Patientes ergo sitis, & longanimes, ut votum consequi possitis, quia plurima vobis erit despondentiæ causa. Quum igitur de operationibus nostris loquimur, nolite credere, nos illas uno vel duobus diebus perficere, neque colores aut signa prima horula videre; non sane, verum multum diuque expectavimus, usque dum facta fuit patientia inter qualitates contrarias, quare in praxi sua docet ille Trevisanus, vir in hac arte doctus & bonus, se in carcere, hoc est in dubio, animique suspensione quadraginta dies mansisse, post vero rediisse & vidisse nubes & nebulas. Quin &, si vel granum in terram bonam projicias, non quavis hora terram removendo inspicies, ut videas utrum & quantū crescere inceperit, hoc si faceres, ne vegetationem quidem suavem multo minus fructum inde expectares. Tam stulti sunt & insipidi, qui quamprimum dissolvens cum dissolvendo conjunxerunt, statim aliqua operationum signa quærunt, nec possunt sibimet satisfacere, quin aut moveant aut aperiant, aut aliquid addant, detrahantque: aut saltem ignem augent, ut opus accelerent, & sic hoc modo opus naturæ impediunt, ac proinde fines optatos non attingunt. Quare attendas doctrinæ meæ, quamprimum materiam, hoc est, Sulphur maturum, flavum, cum Sulphure suo crudo albicante præparasti, ac debite desponsasti, vasi include & sine molestiâ stare permitte; si recte procedas, intra horas viginti quatuor ad ultimum videbis compositum tuum turgescens, bullasque fortasse nonnullas emittens, ratione caloris aquæ tuæ ponticæ inclusæ materiæ calorem excitare nitente; colorum vero variationem tardè [ut tibi saltem videbitur] primo limine conspicies, quia tum custos portenarius multos necessariò labores sustinet, quia quidquid factum est, ille solus tum facit, quia balneum non adhuc paratum est, hoc est Naturalis regis calor nondum excitatus. Verum quum balneum calefactum est, non nisi paucos œconomus noster labores patietur, & operationes erunt facillimè distinguendæ. Quapropter pro certo sciant hujus artis filii, quod primus color qui appa-

apparebit poſt argenteum colorem Amalgamati corporis, non erit perfecta nigredo, nam non momentaneo ingreſſu venit hic color, ſed quotidie quo magis minuitur albedo, eo magis ſuperveniet nigredo, uſquedum tandem compleatur. Eſt enim nigredo diſſoluti corporis ſignum, quod non fit hora una, ſed paulatim, verum inceſſanter: tinctura enim ex renibus Solis & Lunæ egrediens nigram ſe oculis oſtendit, ſed ſenſum extrahitur, & imperceptibiliter. Adventus ergo nigredinis & egreſſus tincturæ ex viſceribus corporis diſſolvendi idem eſt modus & temporis tempus, quia quam cito totaliter egreſſa eſt tinctura, tam cito perfecta erit & abſoluta nigredo. Hac de re audite, quid dicat Ludus puerorum, *primo quanto magis decoquis, tanto magis ſubtilias groſſum & denigras compoſitum.* Et Bernardus Trevirenſis ait, incipiente terrâ cœterorum dominari, Elementorum, apparet nigredo, verum non niſi paulativè ſuum dominium obtinet. Verbo ut abſolvam, quatuor ſunt tantum principales colores; primus quorum eſt nigredo, iſque tardiſſimus in adventu, & in duratione longiſſimus, qui ſi momentaneo ingreſſu perfectus fieret, opus utique eſſet expeditiſſimum, non enim tardius periret quam acceſſit, & in nigredinis ſummitate ne per horam maneret; nullum enim eſt interſtitium in hiſce operationibus, verum creſcit ad ſummum unius gradus, ad quod non citius pervenit, quin iterum decreſcat: tarde igitur aſcenditur ad nigredinem, tarde quoque ab ea deſcenditur, ne momentum vero eſt, in quo nec aſcendat nec deſcendat, nam nihil niſi in ſuo fine quieſcit, verum nigredo non eſt lapidis noſtri finis, ergo nec in ea quieſcit.

Quomodo igitur apparebit nigredo? Sic nimirum, quemadmodum nox advenit: primo crepuſculum, nox tandem atra, idque gradus per inſenſibiles ſingulo momento minus lucis in aere exiſtente quam alio, donec tandem nulla prorſus illum illuminet, tum nox alta conſpicitur. Hoc autem totum fieri ſolet intra horam, tamen inſenſibilis eſt motus; noſtrum vero opus ſpatium longius quod requirat, neceſſariò hic motus magis erit imperceptibilis. Tu

igitur qui hoc quæris, exemplum tibi allatum consideres, & responsum habebis.

Obj: At post primam excitationem materiæ tinctura omni hora & momento egreditur, color vero egredientis tincturæ est nigredo nigerrima, ergo post primam materiæ excitationem intra horam apparebit nigredo nigerrima.

Sed Respondetur, quod tincturæ egressæ est nigredo nigerrima non vero egredientis, vel si sic, attamen insensibiliter exit verum insensibilis nigredo, licet nigerrima egressa in multum albi, non nigerrimam manifestabit in toto composito nigredinem, sed colorem subalbum, si modo subjectum albedinis non sit subtile & bene depuratum, quemadmodum hoc album nunc est, verum & tinctura in suo primo egressu, non est complete nigra, sed hoc per putrefactionem obtinet, quæ non est nudus tincturæ egressus, sed ab illa repugnantia & resistentia, quæ est inter tincturam egressam, & aquam extrahentem, exorta est, hoc est inter Sulphur & Mercurium; Hac de re audi Morienum dicentem: *Operatio nostra est nihil aliud quam extractio aquæ, à suâ terrâ, nec id solum, verum aquæ super terram remissio, donec terra putrescat.* Tinctura igitur non omnino est per se nigra, verum albissima, verum egreditur cum nigredinis signo, quia quanto magis egreditur tinctura, quæ est anima, tanto magis exanimatur terra, quæ est corpus, & sic putrescit & nigrescit.

Quanto igitur tempore expectandum erit, antequam perfecte nigrescat? Hac in re attende quid dicat Flamellus, *color quem primo videre debes, est nigredo*, & ea non quævis, sed atertima, idque inter spatium dierum quadraginta; Ripleus idem dicit: *Commixtas naturas & coæquatas, permitte concumbere simul sex hebdomadas, ad concipiendum, quod tempus lento cum igne expecta*; Colores quando moriuntur, demonstrabunt, eo enim tempore picis instar liquidæ bullient, & putrefient. Et Bernardus in sua parabola dicit: *Exuens Rex vestes splendidas, Saturno tradit holoserica, nigrâ indutus, quam dies quadraginta retinet*, hoc autem totum intellige de nigredine in summo: quod ex supra repetitis verbis Flamelli patet, verum nigredo remis-

sior

sior citius apparebit: sic scala Philosophorum in gradu putrefactionis, *intra sedecim dies* inquit *durante levi igni, continuò materia cooperietur nigredine:* & hoc vel serius vel citius secundum ingenium operantis in materiarum adaptatione.

Verum an apparent colores intermedii, in progressu ab albo ad nigrum, quemadmodum in progressu à nigro ad album? Videtur enim quod sic, quia ab extremo ad extremum non datur transitus, nisi per media; Et respondemus, quod sic apparen, tlicet quidem confusè, & quidam in aliquo opere apparebunt in progressu ad summum nigredinis, qui in alio fortasse non apparebunt, utpote quia non sunt nisi colores accidentales: verum non prorsus iidem inter albedinem primam & nigredinem, qui inter hanc & albedinem ultimam; quia non est eadem ratio materiæ, in priore erat crassa terrestrior, comburenda & purificanda, in hoc vero opere spiritualior est materia & purior, ergo in subjecto puro sive depurato, in progressu ab extremo nigredinis ad extremum albedinis, colores intermedii erunt lucidiores multo & admirabiliores, quam ii qui in subjecto terrestri apparuere. Verum in utroque progressu apparebunt, in priori transitu inter extrema obscuriores, & pauciores, & turpiores, in posteriori plures, nitidiores, & splendidiores, teste Philosopho, post summum nigredinis ante albedinem in hora conjunctionis maxima apparebunt mirabilia: quotquot enim colores in toto mundo poterunt excogitari, tum erunt conspicui: & Riplæus ait, in opere nostro apparebunt colores quibus numquam pulchriores apparuerunt, item ante perfectam nigredinem colores intermedii ostendent sese, teste Philosopho, qui colores Draconum depingens, nigros esse flavos & azureos dicit, & hi colores, inquit, intermedii denotant, confectiones tuas non perfecte adhuc esse putrefactas, verbo, inter moriendum varii videbuntur colores obscuriores, verum rari & pauci, & hoc ante quam nox atra totum obnubilet Horizontem. Inter resurgendum vero plurimi & splendidissimi orientur, qui corpus jam glorificari incipit, & lux tenebris incipit prædominari, & hoc in subjecto depurato & spirituali.

Verum quo ordine hi prædicti colores apparebunt? Hoc ſane determinari nequit, quia variantur multifariam, ſed quo melior erit ſuccus aquæ vitæ, eò melius ſigna apparebunt. Ordo quatuor colorum principalium ab omnibus deſcribitur; Accidentalium vero nemo poteſt determinare, ſufficiat tibi ſi intra dies quadraginta completam habeas nigredinem, cætera non multum cures, ſed bonum eſt attendere, eſt enim nigredo color primo maximè expetibilis, & alii licet appareant, niſi & hunc videris, dubio procul errasti; Sed ut dictum eſt, alii colores non ſunt deſpiciendi, venereo colore excepto, vel imperfecto rubro, qui ſi ante nigredinem appareat, ſuſpiciendus eſt, præcipuè verò cum ſiccitas compoſiti & partium diſcontinuitas eum concomitetur, hæc inquam præcipitatio fatale ſit operanti temporis perditi indicium.

Hoc idem teſtatur Philoſophus, inquiens, *vehemens ignis impedit conjunctionem & album tingit colore papaveris ſylveſtris.* Et Flamellus in ſuis Hieroglyphicis figuris ait, *niſi nigrum de nigro nigerrimum conſpexeris, quemcumque alium videris colorem, in via erroris es: præcipue vero ſuſpiciendus eſt color rubeſcens, ſi enim illum conſpexeris combuſſiſti, vel etiamnum comburis virtutem lapidis vivificam.*

Hiſce vero non ulterius morandum eſt, aqua ſiquidem una totum hoc facit, dummodo cum calore externo continuo internum coadjuvante regatur compoſitum, nec aliquid in toto opere hac aqua noſtra eſt mirabilius, quam ſuperius plenè deſcripſi, ad quem locum te relego.

DE SOLUTIONE.

Eſtque Diſſolutio Lapidis noſtri in primam ſuam materiam reductio, humidi manifeſtatio & Naturarum à ſuâ profunditate extractio, quæ in mineralem aquam perducendo abſolvitur.

Hæc operatio non eſt levis operis aut momenti, quam enim ſit difficilis, qui illi inſudarunt atteſtari poſſunt.

FONS

FONS
CHEMICÆ PHILOSOPHIÆ.

TOtum artis in hasce partes dividam; Prima continebit res opus substantialiter & essentialiter constituentes; secunda harum dispositionem: Res lapidem constituentes essentialiter sunt corpus seu sulphur maturum, sive æs rubrum, aqua seu ☿ immaturus, sive æs album quibus adjungatur vas, furnus, ignis triplex. Harum dispositio considerat pondus & regimen. Pondus duplex, regimen duplex: quæ perficiunt has operationes, Calcinationem, Dissolutionem, Separationem, Conjunctionem, Putrefactionem, Distillationem, Coagulationem, Sublimationem, Fixationem, & Exaltationem: quarum duæ primæ operationes fiunt præcipuè ignis primi temperata, incomburenti, & alteranti ignitione, balneum Regis calefaciente, illumque mutante primo in terram subtilem viscosam, discontinuam, nigram, fœtentem, deinde in aquam mineralem diversicolorem, & vocatur ignis hic contra Naturam. Tres quæ sequuntur operationes fiunt ex conjuratione ignis primi & tertii, naturalis nimirum, & contra naturam: qui ita conjuncti efficiunt ignem innaturalem, quotidie circulando materiam, & subtilius à spisso separando, usque dum totum fiat ejusdem temperamenti, & tum separata conjungendo, imprægnando, atque ita putrefaciendo.

Quinque ultimæ operationes fiunt ab igne Naturæ, indies crescente & prædominante, qui primo materiam putrefactam quotidie circum-

circumagit, & à fecibus purgat, ascensione crebra & descensione, quæ ideo vocatur Destillatio, Volatizatio, Ablutio, Mundificatio, Cohobatio, Imbibitio, Cibatio, terræ Humectatio, & hoc tamdiu fit à calore, usquedum tandem siccitas coagulare cœperit, quæ dicitur inspissatio, quæ diutiori concoctione sive sublimatione fixitatem inducit, cujus terminus est exaltatatio; hæc non est localis loci inferioris pro superiori mutatio, sed ex re vili nobilissimum quiddã facere.

Hæ sunt omnes nostræ operationes, & successivæ dispositiones, quæ à nonnullis totidem regimina appellantur: quod nomen si quis imponere malit, licet ei hoc facere, utcunque scito, quod non est nisi duplex ignis, Naturalis & contra naturam: quorum posterior prius agit, quia non nisi per hunc ille in lucem educitur, & oportet putrefactionem præcedere regenerationi, & hæc duo cum mutuo inter se pugnant, efficiunt ignem innaturalem, & ex hac contentione oritur putrefactio: post quam autem gloriosa fit regeneratio, in qua Sulphur & aqua unum fiunt, & simul congelationem accipiunt à nullo igne nisi naturali.

Corpus igitur nosttum, quod terra Lemnia vulgò dicitur, totum opus perficit, nequaquam vero nisi cum aqua sua rigetur: quæ aqua est vere plurialis, non illa, quam vulgus parare novit; sed nostra, quæ nullum umquam nisi vere Philosophantem vidit, crede mihi, nam verum dico, fatui norunt aquas multas extrahere, scilicet manus madefacientes, nostra vero aqua est vita rerum omnium, circa quam insudare te oportet, tum nec Sol, nec Luna deerunt ad divitias comparandas. Dicam autem, idque fido ex animo, qualis sit hæc aqua, est aqua Salis petræ, quæ in manifesto est quasi Mercurius, at in corde purus ignis infernus: cave vero, ne Argento vivo decipiaris, sed illum intellige Mercurium, quem Sol rediens mense Martio diffundit per omnia locorum, hunc tu mense Octobri colliges, quia tum certe maturus reperitur, & Thesaurus totius mundi pretiosissimus.

Ut autem ☿ nostrum, aquam nostram pluvialem ita tibi discribam, ut illum possis reperire, scitote præ oculis esse toti mundo, qui tamen

tamen ignorat, aut saltem pro illo vulgarem illum accipit, variisque torturis deturpat, verum autem nostrum ☿ tempore suo negligit, quapropter nunquam nostrum perficit magisterium. Lurido enim vultu Alchemistarum vulgus aspicit, unde factum, quod illũ vilipendant. Doctrinæ vero filius splendore suo stupefacit & ab iis in pretio summo habetur, quapropter res vilis est & tamen pretiosissima, quam nullus umquam sine magno Dei judicio contempsit.

Tu vero illum cum videris noli contemnere, quia sordidissimus apparebit, & si propterea spreveris, magisterio privaberis; sin vero contemptibile hoc magni æstimaveris, tum quidem mutata facie gloriosum videbitur: est enim aqua nostra virgo mundissima, & à multis amatur, omnibus vero suis procis vestibus sordidissimis induta fit obviam, ut hoc modo Philosophos à stultis possit distinguere: quisquis etenim oculatus tantum nil nisi exterius adspexerit, illum veluti tanto secreto indignum virgo nostra ☿ dedignabitur, scorta siquidem splendidis vestibus induta procis suis se ostentant, hæc vero casta pretiosissimaque virgo intus pulcherrima extra fœdissima videtur, quod quidem stultos plurimos ludificat. Quisquis vero mentalis homo sub corpore patenti spiritum latentem possit videre, non parvi æstimabit, hunc quoque virgo nostra, ut amicum aspiciet, & exuta suas sordes decoratissima splendescet, quam tum nemo nisi stultus non possit non admirari & amare; illi enim infinitas largietur divitias & sanitatem perfectissimam. Hanc itaque fœmellam regis nostri sororem & conjugem honorate, cui si in fecibus suis exuendo fueris adjumento, sibi splendidissimas vestes comparabit, tibique divitias infinitas largietur. Munda igitur supra modum est hæc nostra Regina, quam si conspexeris, cœleste quoddam corpus te intueri opinabere: est enim revera cœlum, seu quinta essentia Philosophorum, cujus nitorem non possis imaginari, nisi illum videris: crede mihi, nam niveum ejus splendorem oculis meis vidi, manibus tetigi, quo pulchrius haud quicquam possit excogitari. Est igitur aqua nostra verè pontica, serena, cristallina, pura & munda, quæ non ita est in sua natura, qualiter illam reddimus per artificium nostrum, estque

mare noſtrum, fons noſter occultus, ex quo Aurum naturaliter creatum eſt: cum tamen ſe præferat Auro & vincat illud, & in hora ſuæ nativitatis aurum cum illo jungitur, & in eo lavatur, & creſcit utrumque ſimul in heroëm fortem, quem nec Cæſar, nec Papa pretio poſſint emere. Omnibus igitur cum viribus tuis hanc aquam exquire, cujus unica plus mille minis valet, quia per hanc ſolam abſque alio labore [niſi corporis perfecti, mundi, limari additione] lapidem noſtrum honoratiſſimum perficies, cui nullus in mundo Theſaurus adæquari poſſit.

Profunda vero meditatione opus eſt, antequam mare noſtrum concipere valeas, fluxum nempè & refluxum ejus: veruntamen ſedulus ſi fueris, juvante Deo, votum conſequêre. Ego pro mea parte poſtquam cognoviſſem agrum in genere, unde ſcaturiret hic fons noſter ſecretus, tamen non niſi per annum cum dimidio aſſiduc ſtudens & profundis vacans contemplationibus, hanc elicere didici, quia igneus ſapientum furnus me diu latuit: poſtquam vero hunc ſcivi, & quomodo vaſi ſuo proprio aptandus eſſet, paucos poſt dies admirandum aquæ noſtræ nitorem ſum contemplatus, quo viſo non potui non obſtupefieri, nam ut in praxi, ſic & in Theorica, & vice verſa: qui enim hujus aquæ magiſterium exacte tenet, illum nulla Philoſophorum verba, aut ſecreta, dicta, ſcripta, vel ænigmata latebunt: ſic quicunque hanc noſtram aquam ſemel elaboravit, nihil amplius reſtat ei agendum, niſi ut corpus mundum juſta quantitate immittat, vaſque occludat, & ſic ſtare permittat, uſque ad operis complementum. Et hæc aqua eſt ignis, qui mori pariter & vivere facit, de quo ſcripſit doctus ille vir Joannes Pontanus, quem qui ſemel adeptus eſt, ad Autumnum ſui laboris pervenit, cœtera enim cuncta à natura perficientur, diſſolvet enim & coagulabit, calcinabit, & putrefaciet, & omnia perficiet regimina ſucceſſive unum poſt aliud, uſque ad complementum perfectum. Duplicem vero alium habemus ignem, quem tu facile cognoſces, quam citò hunc primum didiciſti, ſed ut ad aquam revertamur, in qua [crede mihi] totum ſecretum conſiſtit, quæ aqua licet ſit una, non tamen eſt ſimplex ſed

sed composita, nempe ex vase & igne Philosophorum, quibus tertium additur, nempe vinculum. Quum igitur de vase nostro loquimur, intellige aquam nostram, quum de igne, itidem aquam intellige, & quum de furno disputamus, nihil ab aqua diversum aut divisum volumus. Est ergo vas unum, furnus unus, ignis unus, & hæc omnia sunt unum, videlicet aqua. Ignis igitur digerit, vas albefacit & penetrat, & furnus seu vinculum omnia circumdat & includit, & ignis est ☿, vas quoque ☿, furnus denique idem ☿, & nota bene, quod nullus est ignis in toto opere nisi Mercurius, cum tamen multiplex sit ignis, & multiplex aqua: sunt ergo tam ignis quam aqua virtute in opere diversificata, uti & numero, genere vero in uno eodemque conveniunt, nempe Mercurio. Est itaque ignis noster vivus, aqua viva, vas vivum, furnus vivus, & hæc omnia sunt unum.

Scias quoque charissime, quod unicum est in toto orbe, in quo Mercurius hic noster reperiendus est. Similis est cum Auro essentiæ, dissimilis substantiæ, cujus Elementa convertendo quod quæris invenies. Cœlum cum terra conjunge super ignem amicitiæ, & in firmamenti medio avem Hermetis videbis, Naturas ne confundas, sed dividas, & reconjungas, & in honore per vitam totam regnabis; Audi igitur secretum hoc maximum.

A plaga Meridionali versus Occidentem reperitur mons altissimus, Soli quam proximus, qui unus est ex septem, & ab altissimo altitudine secundus; Mons hic, de quo nunc fit sermo, est temperaturæ admodum calidæ, quia non longe distat à Sole, & in hoc monte vapor clauditur, sive spiritus, qui ad opus nostrum est apprime necessarius, non autem ascendit, nisi vivificetur, nec vivificatur, nisi in montis summitate terra ad genua fodiatur, verum si hoc fiat, ascendit spiritus, sive tenuissima exhalatio, quæ congelata ab aere stillando per guttas decurrit in aquam limpidissimam instar balnei calefactam, quæ statim colligitur: est enim verus Mercurii Caduceus, quo cum mira operatur: hæc est aqua nostra, vas nostrum, ignis noster, & furnus noster, estque noster Mercurius, & non vulgi, sed liquor Salis purissimi calidus & humidus, quem Mercurium nominamus,

quia comparatione ad Solem factâ, est immaturus & frigidus. Amen dico tibi, quod nisi creasset Omnipotens hunc Mercurium, impossibilis esset metallorum transmutatio, quia Sol non tingit nisi prius tingatur, non autem tingitur, nisi aqua hac nostra divina. O beatificam hanc humiditatem, quæ cœlum est Philosophicum, unde delicias suas inæstimabiles hauserunt Sophi! O aquam permanentem, Solem dissolvens, & emendans, nitrum nostrum, & Sal petræ mirabilis! cujus pretium est inæstimabile, cum tamen parvi æstimetur. Res igitur est vilis, & tamen admodum pretiosa, quam & unicam Sol noster amat ut sponsam, cujus virtutem vulgus si cognovisset, mille argenti unciis drachmam non venderet; Est enim aurum pretiosissimum, vivum & penetrans, ideo corpus auri convertit in merum spiritum, & connubii vinculo cum eo conjungitur ut fœmella marito, cujus pulchritudinem Sol admiratur, & in illa gaudet, & præ amore suam uxorem interficit, & illa pietate commota virum vivificat, & ab illo impprægnatur, concipit & gravescit, filium quoque parit regem serenissimum. O fœlices illos, quos hunc nostræ aquæ fontem adire licet! ex illo enim si biberint, & frustulum postea de carne pingui comederint, ut Principes per totam vitam in terra regnabunt. Totum igitur artis secretum consistit in hoc mari nostro cognoscendo, quod quicunque ignoraverit, nummos suos, si quos circa hoc opus impendat, perditioni jam dudum destinavit; Oceanus enim noster ab uno monte illoque altissimo trahit originem, de quo monte superius dixi. Quod si ad summitatem ascendens, ad genua usque foderis, exhalatio quædam sive fumus albus ascendet, qui totum magisterium perficiet. Aliud autem restat secretum, quod minime ignorare teneris, ut votum consequaris, quomodo nimirum tibi sit in monte fodiendum, quandoquidem terra montis in superficie nullo ictu sit secabilis: tanta enim est ejus siccitas, quod in substantiam silice duriorem mediante calore concrevit. Attendas igitur huic secreto. In locis Saturninis reperitur herbula quædam Saturnia dicta, cujus ramuli apparent sicci, verum in radice succus abundat, hanc tu colligens herbam unà cum radice una

tecum

tecum portabis, donec ad montis pedem veneris;ſubter quem Vulcani miniſterio fodiens herbam tuam ſepelies , quæ ſtatim poros montis permeat terram ejus laxando. Tum demum ad ſummitatem ſcandens facillime perforabis uſque ad genua, & infundes aquæ pinguis & ſiccæ tantum, ut ad imum montis deſcendens impoſitam herbam madefaciat, quæ ſtatim madefacta una cum aqua inſtar fumi aſcendit, & rapit ſecum ſpiritum montis ſurſum ferens ſecum, qui ſpiritus eſt ignea vis miſcens ſe aquæ, & in illa habitans, eſtque aqua cui immiſiſti vinculum tuum, ſive vas, aut furnus, ſpiritus Saturniæ eſt fumus albificans , & vapor montis eſt ignis , & hæc omnia ſunt Mercurius, ſic habes Saturniam Vegetabilem Regalem & Mineralem herbam, ex qua cum carne pingui fit tale brodium, cui nullæ in mundo dapes comparari poſſunt. Jam habes totum aquæ noſtræ ſecretum ſub ænigmatico ſermone deſcriptum, non tamen adeo obſcurè, quin facile, ſedulus ſi fueris & doctus, poſſis contemplando, & experimentis opus complere. Hæc enim ſunt omnia lapidis noſtri vera principia materialia , præter quæ nihil opus noſtrum poſſit aut debet ingredi; rex nimirum & aqua quæ regis eſt balneum , & ſcito quod aqua noſtra eſt vas, quatenus in illa rex noſter continetur, & furnus quatenus in illa vis ignea includitur, & ignis quatenus in illa virtus ſeu ſpiritus montis inhabitat,& fœmina quatenus vaporem vegetabilis Saturniæ complectitur,quæ Soli eſt amiciſſima, & illum penetrat,albefacit,& mollit, emittere facit ſperma: tum vis ignea,quæ aquæ includitur, incipit ſuper corpus noſtrum : ſic reductum operari terendo & mortificando, adurendo, & putrefaciendo, ſeu potius ad hæc facienda ſtimulando, uſquedum innatus tandem Solis calor de potentia in actum deducitur, qui dealbat, coagulat, figit, & tingit: ideoque Lapis noſter mundus dicitur, quia agens & patiens in ſe unita continet. Ipſe eſt ſimul movens, & motum activum & paſſivum, fixum & volatile, maturum & crudum,quorum unum ſuccurrit alteri & alterum in altero emendatur, quia utrumque ſibi eſt homogeneum. Idem enim eſt Sulphur & Mercurius in aqua & in corpore identitate generis, nec ſunt niſi decoctione ſola diverſifica-

ta. Tene hoc secretum. Quare non ideo jubemus Sulphuri maturo & fixo Mercurium crudum & volatilem commisceri, ut afferamus aliud esse Sulphur in uno quam in altero, & alium Mercurium: ubi enim tum esset Metallorum homogeneitas, quam in lapide nostro asseveramus: sed ideo nos duas has species commiscemus, ut breviori longe spatio, quam natura simplex Aurum in mineris formavit, nos artificio nostro aurum mille gradibus plusquam perfectum perficeremus. Natura quippe ex solo Mercurio crudo & humido & frigido, absque ulla additione subter terras aurum longa decoctione generavit. Verumtamen ars ad opus contrahendum Mercurio per artem mundatissimo Sulphur maturum & fixum immittit, atque ita virtutem Sulphuris digestissimam per Mercurium extrahit: quæ vis Sulphurea Mercurium fortiter immutat & perficit in Elixir completum. Observa igitur opus & ejus processum, unde intelliges causam miræ operis abbreviationis. Aurum est corpus calidum & siccum, Luna frigida & humida, Mercurius medium deferendi tincturas: Corpus Solis est digestissimum, Lunæ imperfectum & immaturum, Mercurius vinculum, quocum duo hæc contraria uniuntur. Junge Lunam Mercurio cum ignitione debita & conveniente, & ita misce, ut Luna cum Mercurio fiat unus Mercurius ignem in se retinens, & decident à Mercurio omnes feces & superfluitates, & fiet clarus tanquam oculi Lachyma, licet non diaphanus: tum demum cum Auro commisce hunc Mercurium, in quo est Luna & ignis, & tum calidum & siccum amabit frigidum & humidū, & in lecto suo, hoc est, igne amicitiæ concumbent, & vir dissolvetur super mulierem, & mulier coagulabitur super virum; tum spiritus & corpus unum fiunt commixtione. Perge postea quo pede cœpisti, totiesque cœlum super terram suam reitera, donec spiritus corpus induat, & utrumque simul figatur. Tunc enim lapis noster perfectus est, & regali præditus virtute, quem nullum pretium possit emere. Est etenim Mercurius omnium Metallorum aqua, & hæc in illo decoquuntur. Et quemadmodum aqua simplex, quæ in

sua

sua Natura frigida est & humida, nihilominus tamen si fuerit cum quocumque vegetabili in decoctione permixta, alias suscipit ac induit qualitates rei ; nempe permixtæ : cujus vis & spiritus seu vita, quæ in aqua residet ; per decoctionem in aquam egreditur , & aqua convertibiliter recipit ejus naturam; crassa tamen & corporalis terrea pars substantiæ decoctæ, non est spiritus ille aqueas qualitates immutans, sed ab humore post decoctionem est separabilis. Pari modo de Argento vivo cum suis speciebus intelligendum est, differenter tamen, quodcunque enim aut Metallum aut Minerale sic fuerit Mercurio familiare, ut cum illo per minima permisceri, & decoqui possit, Mercurius ille secundum metalli sic conjuncti species alias induit qualitates , suasque feces rejiciet. Sunt ergo species metallicæ & minerales subordinatè , & subalternatim in illo decoquendæ, & ipse est illarum aqua, in quam spiritus minerales per decoctionem emittuntur; illamque alterant, non aliter quam Vegetabilia in aqua sua simplici decocta. Duplex tamen notanda est differentia inter prædictas decoctiones , prima quod aqua cum vegetabilibus in coagulatione non figitur, quemadmodum Mercurius cum metallis, quare fortiores hæc sunt compositionis quam illa. Secunda, quod in Vegetabilium aut Animalium decoctione aqua , quum sit humor diaphanus , non solum virtutem & qualitates novas, verum tamen alium ab illo quem habuit colorem recipit. Non autem sic se habet in Mercurio. Alteratur enim ejus Natura, sed non color nec fluxus forma : verum metalli dissoluti color latet sub forma liquidi argenti vivi , & vi sua non apparet. Prius igitur Mercurius in Metallum dissolvendo, postea agit Merallum in Mercurium coagulando, & ut in dissolutione forma & color Metalli , sub forma & colore Mercurii latebat , sic & in coagulatione forma & color Mercurii sub Metalli colore & forma absconditur , sic nec Metalli qualitates in dissolutione prohibent Mercurii fluxum, nec Mercurii qualitates in coagulatione impediunt metalli fixitatem. An non hic observas miram quandam inter Mercurium & Metalla concordantiam : amant enim ut mater & filius , soror

ſoror & frater, mas & fœmina; quare corpora per aquam meliorantur, & capiunt in illa & per illam latitudinem ſubtilitatis, hoc eſt naturam ſpiritualem & volatilem, & aqua per corpora viciſſim emendatur, & retinetur, & induit naturam corpoream, & ſic totum ſimul maturatur compoſitum, cum agentia facta fuerint patientia, & vice verſa. Ratio vero, quod color Mercurii à corpore diſſoluto non mutetur in decoctione, hæc eſt, quod terra & aqua ſunt in Mercurio homogenea, & ita temperata, ut neutra poſſit ab altera ſeparari, ſuntque adeo fortiter commiſta, quod una cum mira materiæ tenuitate tanta eſt ſubſtantiæ denſitas, quæ colores abſcondat: unde ſi ulla Mercurii proportio corrumpatur vel deſtructive cum rebus deturpantibus, vel generative cum corpore ſibi appropriato ſubſtantiæ ſtatim immiſſam manifeſtabit colorem. Sunt autem proportiones Mercurii reſpectu terræ & aquæ; reſpectu ſecundæ fluit & eſt liquidus, reſpectu primæ, nihil quod tangit madefacit, præter illud ſolum, quod eſt de unitate ſuæ naturæ. Ex his ipſis, quæ dicta ſunt, omnes errores operantum in Mercurio deteguntur. Quidam enim obſtruunt aut dividunt ejus homogeneitatem, deſiccando variis ſublimationibus: alii terram corrumpentes, diſproportionantes diaphanitatem inducendo. Hi quotquot ſunt: nihil unquam niſi opus Sophiſticum faciunt. Eſt etenim Mercurius Metallorum ſperma, quod plurima cum ſagacitate Natura in venis terræ formavit ad metallum, nec quidquam ei deeſt præter puram digeſtionem, non autem digeritur niſi à puro Sulphure metallico incomburente, quod quidem in ſuo centro habet, per quod Natura in longo tempore Aurum ex illo formaret: hoc autem quomodo arte ſua faceret, homini eſt ignotum: Aurum nempe ex Mercurio ſolo abſque ulla additione, etſi fieri poſſit, non tamen niſi longo tempore perficeretur, & plurimis cum impenſis, quæ ſubire fatuum eſſet in ſimplici Auro formando. Eſt ergo unicum in mundo Sulphur, quod natura perfecit, quod eſt Mercurius familiatiſſimum. Hoc igitur cum illo radicaliter permiſcetur, & per hoc Mercurius decoquitur, & Mercurius propter qualitatum repugnantiam illud putrefacit, atque ita per

regene-

regenerationem resurgit, non Aurum, quale in mineris habetur, sed spirituale, penetrativum, & tingens, in tantum ut Metalla quævis imperfecta facile ingrediatur, dum super illa projicitur, quæ tempore brevissimo ad anaticam Auri proportionem digerit, & rejectis fecibus, perfectæ sanitati restituit. Vides igitur quod Mercurius nullo modo est à natura sua quam habet, disproportionandus, sed maturandus, idque non per se sine quavis additione, & tamen absque ulla extranea additione, sed per radicalem corporis mundi cum illo unionem per minima, quæ fit secreta nostra conjunctione. Vide tamen ne decipiaris, non enim est hæc conjunctio manuali facta operatione, sed solummodo naturali, homine non solum non adjuvante, verum & ejus causam non bene intelligente, quare hoc opus Divinum vocatur. Fatui norunt corpus Auri cum Mercurio confundere, & tum vocant illud Aurum animatum, verum nihil in illo inveniunt.* Quamvis enim hæc duo simul mille annis manerent, postea nihilominus unum ab altero in sua propria natura recederet. Quare non fuit alterativa conjunctio, sed tantum duorum inter se confusio. At in nostra operatione spiritus Solis infundit se spiritui Mercurii, adeo ut nunquam postea recedat unum ab altero, quemadmodum nec aqua mixta aquæ. In hac igitur operatione maximum, imo totum artis latet secretum. Attendas igitur fili Doctrinæ, & caute videas, ne hic aberres. Corpus igitur Solis nunquam conjungetur cum Mercurio per intima, nisi mediante Luna, seu corpore imperfecto & igne. Et hæc Luna est succus aquæ vitæ, quæ latet in Mercurio, qui cum igne est acuatus, & est spiritus intrans corpus, & illud alterans & cogens illud suam retinere animam. Jam igitur vides, quali de Mercurio hactenus sumus loquuti, non vulgari sed pluviali, qui proprie dictus non est Mercurius, sed aqua Mercurialis: Mercurius enim vulgi est aqua, sed deest ei spiritus & vis ignea ad urendum: supple si potes quod deest summo cum artificio, tum non amplius erit Mercurius vulgi, sed similis nostro. Sed si hoc facere non possis, dimitte istum Mercurium, quia nihil ab ipso præ-

ter damnum expectare possis. Ecce jam Deus est testis, rem totam narravi, quam si prudens fueris ignorare non possis: Mercurius enim vulgi plures seduxit, quam quidvis aliud in opere, in hoc enim laborantes nihil invenerunt, propterea, quod Mercurium nostrum non agnoverunt. Sed ut ad conjunctionem redeamus, quæ, crede mihi, est totum artis arcanum: terra enim cum aqua non inseparabiliter unitur, sed aqua aquæ fortiter adhæret: hinc sequitur, quod laudabilis hæc conjunctio non nisi post dissolutionem celebratur; attendas igitur tu solutioni, & natura conjunget, & hæc dissolutio fit in Mercurio per opem Lunæ inclusæ & ignis. Luna enim penetrat, & albefacit, & ignis mortificat, & terit, aqua vero utramque hanc virtutem includit, juxta dictum Philosophi: *Ignis quem tibi ostendam est aqua*: & alius. *Nisi corpora per ignem & aquam subtilitata fuerint, nihil fit in magisterio.* O beatum nostrum Mercurium, qui nos liberat à tot laboribus, quos Sophistæ patiuntur! Illi enim multas suis manibus operationes faciunt, & nihil proficiunt, quia verum naturæ cursum ignorant. Nos vero nihil facimus, sed omnia Mercurio facienda committimus, qui meliori methodo juxta naturalem suum instinctum progreditur, quam quivis hominum possit excogitare: tenetur enim finis sui necessitate, quare viam rectam nunquam transgreditur, si non impediatur.

Sunt autem quidam Sophistici operantes, qui acceptum Aurum ☿ committunt, hæc in phiola concludunt, ignique superponunt, aliquid inde eximium expectantes; verum ex quo pingue semen & bonum in terram sterilem injiciunt, decipi illos contingit, messem enim quam exspectant, nullam inveniunt, quia ut superius dictum est, & inferius latius dicetur; Aurum non est materia nostri lapidis in tota sua essentia, nedum Mercurius: quare nuda horum commixtio non potest lapidem nostrum generare, Aurum autem sic se habet in opere, ut masculus ad opus generationis, cujus in renibus abditissimis semen latet: quod si semel emiserit, & hoc in matrice debita accipiatur, & cum passivo spermate fœmineo conjungatur, calore debito

bito foveatur, alimento proprio cibetur, tum ſane ex Auro habebitur, quod opus noſtrum præſtabit abundè. Sic nec homo qua homo eſt, Pater; nec materia embryonis appellari poteſt: habet autem in ſe talem materiam, ex qua per conjunctionem disſimilis materiæ ſpermaticæ in eodem genere per aptam diſpoſitionem formatur infans; pari modo de Auro intelligendum eſſe cenſeo. Aurum utique eſt omnium Metallorum perfectisſimum, & lapidis noſtri pater, non tamen ejus eſt materia: ſperma verò quod eſt in Auro quod emittit, ſi modo per artificium tractetur, hoc utique erit ipſa lapidis noſtri materia maſculina, eſtque nihil aliud quam virtus Auri digeſtisſima, quæ ex illo extrahitur per ſagax artificium, & tum vocatur Aurum noſtrum vivum, & non vulgare, quod eſt mortuum: ſic quoque & in procreatione hominis vir mortuus dici poteſt [reſpectu habito ad actum generationis] uſquedum debitam materiam, quam in ſe habet, in locum aptum effuderit; non diſſimiliter in arte noſtra accidit. Non eſt ergo Aurum noſtrum Aurum vulgi: differunt enim quemadmodum pater differt à ſuo [quod habet] ſpermate: primum ad opus noſtrum eſt utile & vivum; alterum vero mortuum & inutile, donec vivificetur, hoc eſt, ſperma ſuum [quod eſt activa virtus noſtri lapidis] emittat. Sic igitur vos pergite ſumma cum cautela, ſumite corpus hoc, quod demonſtravi, & ſemen ab ipſo ſuaviter extrahite, tum quidem [nec ante] hoc Aurum [quod mortuum antea fuit, otioſum & inutile] hac arte vivum activum & operi noſtro idoneum factum, primam tibi ſufficiet lapidis noſtri materiam, maſculinam ſcilicet, & ſic non amplius hoc à nobis vocatur Aurum, ſed æs, magneſia, plumbum, fimus, nec proprie quidem Aurum dici poteſt; Aurum quippe eſt corpus, hoc vero chaos, id eſt ſpiritus, nec ulla arte ad priſtinam Auri ſpeciem revertetur, quia corpus in ſpiritum eſt converſum. Hinc Menabdes: ***Iubeo poſteros corpora facere incorporea.*** Hermes quoque ait: ***Fili extrahe à radio umbram ſuam***, hoc eſt, ***extrahe ab Auro quod radius appellatur, ſemen ſuum quod umbra vocatur***, tum quia abditiſſime & quaſi in umbra reſidet, tum etiam quia ſub

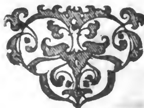
umbra obſcura nigredinis egreditur. Ariſtoteles itidem ait, ***primum quod facere debes eſt, ut Mercurium ſublimes, deinde ut in Mercurium mundum corpora munda mittas***; qualis autem hic intelligatur Mercurii ſublimatio, lectorem admonitum velim, infinitas eſſe ſublimationes falſas, erroneas, & Sophiſticas, unam veram & naturalem, quæ tamen fit per artificium. Ego hic miſſis omnibus vulgaribus operationibus, ſequor Philoſophorum intentionem, illamque ſublimationem velim, quam illi primam materiæ tenuis præparationem appellant, per quam Ecclipſis terrenæ interpoſitionis de Luna tollitur, ut poſſit illuminationem à Sole accipere, quod fit quum fuſca ſphæra Saturni, quæ totum obnubilabat Horizontem, deletur, tum Jove imperium obtinente aſcendit in aerem nebula ſplendidiſſima, unde ſuper terrã ſtillat ros ſincerus amœnus & peramabilis, quæ mollit eam, & in ejus ventre ſive ſinu ventos magnos excitat, qui ſurſum lapidem noſtrum portant, unde virtute cœleſti imbuitur, qui rurſum in terram, quæ nutrix ejus eſt, delapſus terrenam induit naturam corporeamque; ſic recipit vim ſuperiorum & inferiorum. Concludimus ergo, nullo modo nec Aurum nec Mercurium poſſe nobis primã noſtri lapidis materiam præbere uſque dum tinctura ex Auro diſſolvendo per Mercurium diſſolventem extrahatur, quæ tinctura eſt virtus activa viva non mortua, quemadmodum Aurum ante ſuam diſſolutionem mortuum fuit. Hæc eſt veterum Philoſophorum materia, quam accipere debemus, *quæ* ut dicit Auctor novi luminis, *eſt, ſed non apparet donec artifici placet, in qua cognoſcenda tota latet perfectio.* Quapropter jubeo vos quicunque hujus arcani inveſtigatores eſſe velitis, ut capiatis illud quod vile eſt & toti mundo manifeſtiſſimum, ex quo extrahetis modo miriſſimo quod eſt in illo occultiſſimum, hoc eſt menſtruum noſtrum, & Mecurius occidens eſt ager noſter Philoſophicus, in quo veſter Sol orietur & ſurget; hoc jungite cum ſponſo ſuo delectabili & in lecto amicitiæ concumbere permittite præter amotionem, uſque dum ex occulta hac natura [quæ eſt Mercurius per Philoſophum regeneratus] egrediatur virtus vivifica, quæ mor-

mortuum resuscitet: tum adest regia proles, cujus pater est Sol, Luna mater, & sic verissimam habetis explicationem novi luminis, capiendum est, inquit Autor, quod est sed non videtur, donec artifici placeat, & hoc pro vera veterum Philosophorum materia usurpandum, & sic plenè atque planè dictum est de corpore nostro, & de aqua nostra sive de Sulphure nostro rubeo & ære albo. His adjungi debere diximus furnum, vas, & ignem triplicem: notato benè, quod & quibus de rebus hic loquor; est enim furnus luteus vel latericius, vas vitreum, ignisque elementaris, de quibus inferius dicemus in ultimo membro hujus Tractatuli de dispositione nostra: hic verò de rebus essentialiter & substantialiter operi competentibus loquimur. Etenim furnus ille latericius non solet à nobis appellari furnus noster, nec ignis elementaris ignis noster, nec vas vitreum vas nostrum: hæc enim vulgo & Sophistis nobiscum sunt communia, & horum externorum curiositate nos sæpe vel etiam semper excellent; Illa vero nostra vocamus, quæ illi nec habent nec habere possunt. Amen dico, quod ignis noster, furnus noster, vas nostrum secreta sunt, & non nisi Philosophis obvia, quippe vel ipsam nostri operis essentiam intrant. Hinc Philosophus quidam de igne hoc scribens inquit, Ecce ignis quem tibi ostendam est aqua; Item alius de vase sic testatur: Vas Philosophorum est aqua eorum. Alius item, intentio scribit omnium Philosophorum hæc est, quod fierent omnes operationes igne suo humido, in furno secreto & occulto vase, quæ testimonia clarè satis demonstrant alium ignem, vas, furnumque, quam quæ vulgo sunt nota. Proinde frater mi, ne sit causa tibi scrupuli, quod furnum ignem vasque nostrum inter res essentialiter lapidem constituentes superius numerarem: In hoc siquidem sequor omnium in hac arte scribentium Philosophorum intentionem. Hoc de vase Sendivogius scribens, vas Naturæ nominat, ignem item Naturæ. Flamellus, item Artephius, Lullius, cunctique cæteri eandem tenuere sententiam. Patet proinde voluisse illos aliquid ab oculis plebis occultum. Ego vero sub fide bona dico, quod hæc tria non sunt nisi unum:

 nam

nam Natura non eſt niſi unica, hoc norunt & teſtabuntur filii artis adepti. Ignis enim eſt quatenus excruciat corpora magis quam ignis, proinde vinum ardens dicitur & ignis fortiſſimus. Hinc Philoſophus, *comburite æs noſtrum igne noſtro fortiſſimo*, quod dum audiunt Sophiſtæ decepti ſunt, ignem carbonum aut flammæ putantes eſſe, qui noſtro igni eſt contrarius. De hoc Johannes Mechungus loquitur; *Nullus*, inquit, *artificialis ignis tantum valet infundere calorem, quantus è Cœlo venit.*

FINIS.

JOHAN.

JOHANNIS FRIDERICI HELVETII

VITULUS AUREUS,

Quem Mundus adorat & orat,

In quo tractatur

DE

RARISSIMO NATURÆ MIRACULO transmutandi Metalla,

Nempe

Quomodo Tota Plumbi substantia vel intra momentum ex quavis minima Lapidis veri Philosophici particula in Aurum obryzum commutata fuerit Haga Comitis.

Job. 37. v. 5.

Deus mirabilia facit, sed nos ipsa intelligere non possumus.

Seneca Epist. 77.

Æquo animo audienda sunt imperitorum convitia, & ad honesta vadenti contemnendus est ipse contemptus.

VIRO
Amplissimo, Praecellentissimoque
DN. THEODORO KETJES,
Archiatro multis peregrinationibus celebratissimo, vel inter ipsos Turcas, Practicoq; apud Amstelodamenses felicissimo, Amicorum meorum intimo.

Nec-non

VIRIS
Nobilissimis, Excellentissimis, Experientissimisque, pariter atque accuratissimis in Vulcania Anatomia perscrutatoribus,

DN. JOHANNI CASPARI FAUSIO,
Sereniss. Elector. Palatin. Heidelberg. Consiliario & Archiatro aulico,

Juxta ac

DN. CHRISTIANO MENTZELIO,
Seren. Elect. Brandenb. Consiliario ac Archiatro Aulico

Dnn. Patronis meis aetatem colendis atque Amicis integerrimis.

EPISTOLA NUNCUPATORIA.

Nobilissimi, Excellentissimi, Expertissimi, nec-non in Vulcania Anatomia accuratissimi Dnn. Perscrutatores, atque Amici integerrimi.

N*Ec volui, nec potui Amicis meis deesse honoratissimis, quominus in lucem ederem atque pervulgarem Veritatem Artis Spagyricae antiquam per unum preciosissimum Arcanum miraculosum, quod non tantum hisce oculis egomet vidi, sed ipse*

 etiam

etiam Plumbi in igne volatilis massam impuram adhibitio pulveris transmutatorii pauxillo vel intra momentū in Aurum transformavi fixum atque quodvis Ignis examen perseveranter sustinens: usquadeò ut nullatenus cuiquam amplius dubitandum sit similiter illis, qui hactenus, Arcanum hoc nusquam gentium dari, sibi pariter atq; aliis persuaserunt; sed è contrario persuasissimum habeamus, quod in rerum Natura Mercurius ille Philosophorum Primo materialis exstet, qui est instar Fontis exundantis effectibus admirandis, iisq; omne rationis humanæ reprèhensibilis acumen ac lumen effugientibus, prout elucebit ex hoc meo Opusculo, quod Vobis Patronis meis primariis, tanquam Defensoribus Dominisq; sapientissimis nuncupare ac consecrare volui. Interea loci tamen consciatis obsecro, me non in eum conscripsisse finem, ut quenquam docerem Artē mihi ipsimet incognitam, sed ut tantummodo verum Arcani hujus Processum recenserem. Ecquid enim Veritati magis velificatur ac patrocinatur quam ipsa Veritatis Lux vera? Brutorū quippe animantium est, Vitam silentio transire, idq; nominatim in iis quæ potissimum spectant ac requiruntur ad propagandam sapientissimi pariter atq; potentissimi Dei Creatoris gloriam. Quare quum indignum atq; ingratum sit Divinæ Majestati, hominem quem oportet esse Divinæ Naturæ consortem, cum brutis obbrutescere, ego vobis Amicis meis fidelissimis, Scientiæq; hujus Patronis, quantum pro tempore vires animi concesserunt, historiam hanc rarissimā offerre, bonaq; fide omnia commemorare, in animū meum induxi. Musis igitur quibusvis verborum phaleratorum lenociniis atq; lemniscis, è vestigio ad ea, quæcunq; de hoc Elia Artista *& vidi & audivi, enarranda me accingam. Enimverò ego quidem non fui in tam intima Ipsius familiaritate versatus, ut me instrueret in Modo præparādi Medicinam Universalem Chymiæ Physico-artificialis Methodo; tales tamen mihi in Medendi Methodo suppeditavit rationes, ut ipsum suis laudibus cōdignis nunquam satis evehere valeam. Æquis igitur animis, Curiosissimi Dnn. Fautores atq; artis Chymicæ veræ Amatores, hoc levidense munusculum accipite, aut, si mavultis, animi duntaxat recreandi gratiâ illud perlegite, utpote in quo enarraturus sum omnia, quæ diversis inter nos vicibus & quidē ad formam colloquii peracta sunt; humillimè apprecando, ut eadem, quâ alios Tractatulorum meorum accepistis benevolentiâ, & hunc novellum accipiatis, quippe quem Vobis admirationis movendæ augendæq; causâ demissè dedico atq; officiose dono. Bene valete, avete, favete.*

N. E. E. D. V.

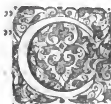
Humillimus

Johannes Fridericus Helvetius.

CAPUT I.

Excellentissimi Experientissimique Domini,

Antequam ego de Philosophico PYGMÆO *vincente ac vinciente* GIGANTES *in hoc Secretorum* THEATRO *scribere aggrediar, annuite quæso, ut pace vestra verbis* Helmontii *excerptis ex libro de Arbore Vitæ fol. 630. utar huc transscripturus.*

„ *Ogor credere Lapidem Aurificum & Argen-*
„ *tificum esse*; sed Amici Artis Spagyricæ, non sum nescius, quod multi inter prudentissimos, etiam ut ipsimet exquisitissimos inter Chymicos inveniantur, qui non solum sua bona, sed & aliorum insimul hoc magno Secreto Vulcanico consumpserunt, quod Experientia in hodiernum usque diem satis superque probat. Videm⁹ enim proh dolor! quotidie, quomodo isti incauti Chymistæ imò digniores qui dicantur ALGEMISTÆ, & simpliciter *Laborantes*, à Diabolicis ejusmodi Muscis Aurificis Argentificisque astu deludantur. Scio etiam, quod multi hominum stupidorum insurrecturi, & veræ meæ Experientiæ Veritati [de Vero Lapide Philosophico] contradicturi sint. Scilicet, hic vult, Opus esse Diaboli; alter verò, esse OKOSBOKOS; ille vult esse modò Auri Animam, scilicet quod cum unius uncia Auri possit iterum tingi uncia una Plumbi, & non plus, sed hoc repugnat attestationi Kiffleri, prout breviter memorabo: alter quidem ibidem credit Veritatem & possibili-

ſibilitatem, ſed tanti eſſe precii ait, ut labore neutiquam dignum ſit, & ejuſmodi complura. Tamen non admiror. Nam ſecundum hoc tritum;

Quorum rationem non intelligimus, miramur,
Quæ verò pernoſcere volupe eſt, rimamur.

Sed in Naturalibus quid vult homo delapſus à fonte Lucis in Tenebrarum ABYSSUM, præſertim verò, cujus ſapientia in hoc ſtudio Philoſophico naturali ſterilis, & ſophiſtica eſt, & his pleriſque ſtultis & ineptis hominibus hoc proprium eſt, rem intellectam ſtatim contemnere; ſed hi neſciunt, quod plura forſan quærenda adhuc ſunt quàm poſſeſſa. Ergo recte dixit Seneca in libro de Moribus: *Nondum felix es, ſi non te Turba deriſerit.* Sed meà non refert, ſive credant, ſive contradicant, quæcunque ego de Tranſmutatione Metallorum ſcribo. Interea loci ego vel hoc uno ſatis contentus acquieſco, quod his meis vidi oculis & feci manibus. Enimverò, quod de ſe prædicant Philoſophi, ego quoque hanc Sapientiæ æternæ ſcintillam, ſive Lapidis Philoſophorum Magneſiam Saturninam Catholicam, nec-non Ignem ſaxa perforantem manibus meis contrectavi, imò theſaurum tantæ æſtimationis, ut ille vel precium viginti tonnarum auri æquaret. Quid uæris? Credo, quod vidi cum Thomæ oculis in digitis, videlicet in rerum natura inter Adeptos etiamnum hac noſtra decrepiti mundi ætate illum Saturnum Secretiſſimum Hyperphyſico-magicum haberi atque non niſi ſoli cuipiam Chriſtiano Cabaliſtico cognitum eſſe. Atque beatiſſimum Medicorum cenſemus illum, cui innoteſcit hæc alma noſtri Mercurii Potio Medica, ſive Filii noſtri Æſculapii Medicina contra vim Mortis, contra quam alias nulla naſcitur Panacea in hortis. Cæterum Deus Opt. Max. non promiſcue omnibus revelat mortalibus ſua Salomonis dona. Mira quippe ipſis apparent, ſi quando creaturam inſita ſibi potentia magnetica occulta conſpiciunt per ſui ſimile deduci in actum, exempli gratiâ, vis magnetica ingenita potentialis in ferro à magnete, vis magnetica in Auro à Mercurio, vis magnetica in Argento à Vene-

Venere seu cupro, atque ita consequenter in omnibus Metallis, Mineralibus, lapidibus, herbis & plantis, &c.

Præterea non immeritò quæram, quotusquisque Philosophorum sapientissimorum est adeò sagax, ut vel dextertimi ingenii sui acumine capiat, quali obumbraculo facultas fœminæ cujusdam prægnantis imaginativa tingens venenosa sive monstrosa vel intra momentum prrficiat opus suum, dummodo ab externo aliquo Objecto in actum deducatur.

Credo equidem, permultros fore deblateraturos, quod si opus Diaboli mortomagicum; sed stulti congerrones sibi metuunt ab exsplendescente vera Veritatis luce, qua efflictim feriuntur atque anguntur noctuarum oculi.

Quinetiam Sydera sunt causa tactæ rei non contemnenda, etiamsi Ego vel Tu cælestes ipsorum influxus mente complecti nesciamus. Neque etiam Plantæ, quas terra nobis suppeditat, abjiciendæ sunt, etiamsi Ego vel Tu ex signatura ipsarum externa nesciamus rectè dijudicare de effectu virium ipsis ingeneratarum, quas pro sua potentia insigniter exserunt ad sananda ac conservanda corpora humana. Num idcirco cæteri quoque ad unum omnes sunt Lumine interno læsi ac rudes omnium rerum abstrusarum, quod Ego vel Tu caremus scientia, quomodo vires ad eundem finem creatæ in actum deducendæ sint, & id genus millena alia. Tametsi tu ignoras splendorem in Angelis, candorem in cœlis, perspicuitatem in aëre, limpitudinem in aquis, colorum varieratem in floribus, duritiem in lapidibus ac Metallis, proportionem in Animalibus, Imaginem Dei in hominibus regeneratis, Fidem in credentibus, Rationem in Anima, attamen in ipsis inest pulchritudo, qualis perpaucis mortalium est penitus perspecta planeque cognita, &c.

Quidni verò possit inesse tam mira Virtus in Lapide Philosophorum, quam quidem ego vidi, veruntamen propterea nolim, ut quis credat, istius ergò hunc meum esse scopum primarium, tanquã si filiis hujus seculi condignis æque atque indignis persuadere velim, ut in hoc elaborent opere; Minimè gentium; sed potius dehortabor

curiosos Artis hujus indagatores omnes atque singulos, ut se sanctè abstineant ab istiusmodi periculosissimo Arcano tanquam ab aliquo Sancto Sanctorum, imò & accuratè sibi caveat Arcani studiosus à Pseudo philosophorum lectione atque consortio. At enim spero, me curiosis Naturalistis seu Physicorum Arcanorum investigatoribus satisfecisse, si modò impræsentiarum descriptum communico atque publico, quæcunque inter ELIAM ARTISTAM & ME peracta fuerunt de Lapidis Philosophorum Natura : quippe quod est Ens effulgentius Aurorâ, aut Carbunculo, splendidius Sole aut Auro, pulchrius Luna aut Argento, usque adeò ut hoc conspectum à Me Lumen ac Numen recreabile ac amabile nunquam ex Animi mei mente sit ulla oblivione exstinguendum atq; delendum, etiamsi vel à nullis literatorum fatuorum ac illiteratorum asinorum ignorantium & non nisi sola Eloquentiæ fastuosæ coronâ ampullantium credatur. Nam sub hanc exulceratissimam Mundi maligni senectam nihil est à calumniis empæctarum adeò tutum securumque, quin ab Ignorantia debacchantium Cacozelotarum idiotica indignum in modum accipiatur ac traducatur. Tam longè autem istiusmodi tenebriones omnes à recto Veritatis calle aberrant, ut progressu temporis in suis ipsorum illaqueati erroribus miserè contabescant ac evanescant: Veruntamen assertio nostra æterno Veritatis triumphatricis fundamento superstructa perstat atque perstabit ad consummationem seculorum omnium usque, etsi hæc Ars mortalibus nondum est cognita omnibus. Adepti namque Viri pro antiqua Experientiæ suæ fide asseverant, quod hoc naturale Mysterium [quod anxii multi sinistrè quæsiverunt ac requisiverunt] solum inveniendum sit apud JEHOVAM Saturninè collocatum in Centro Mundi. Felices interim prædicamus illos, qui Artis adminiculo curant, qualiter lavare possint Philosophicam hanc Reginam, sive quomodo Terram Virgineam Catholicam in crystallino artificio Physico-magico circulare debeant, imò ut KHUNRADUS, illi soli & nulli præter ipsos alii videbunt coronatum Regem Philosophorum, & Internè igneum prodire ex sui sepulchri vitrei Thalamo, in corpore suo

suo glorificato igneo externo plusquam perfecto cum omnibus Mundi coloribus, tanquam carbunculum lucentem, sive crystallum diaphanum compactum & ponderosum, Salamandram aquas exspuentem atque ipsius beneficio in Igne Metalla leprosa [ut ipsemet ego spectavi] abluentem. Quid? quod illi videbunt Artis Spagyricæ ABYSSUM, ubi adeò diu in Minerali Regno Regia hujusmodi Ars velut in gremio omnium tutissimo jam inde ab aliquam multis annis jacuit ac latuit. Taceo, quod illi quoque laudati Artis hujus filii genuini collustrabunt non tantum tale Numicii flumen, in quali olim Veneris jussu ÆNEAS à Mortalitate sua ablutus ac absolutus, illico in immortalem Deum transformabatur: Verum etiam fluvium *Pactoli* Lydium totum in Aurum transmutatum, simulatque in eodem se Midas Mygdonius laverat. Quinetiam illi Artis hujus rivales candidi ibidem ordine longo conspicient partim DIANÆ nudæ Balneum & NARCISSI fontem atque Scyllam in mari ambulantem sine vestibus propter radios solis ferventissimos; partim etiam collectum à se Pyrami Thisbesque sanguinem, cujus ope mora condida tinguntur in rubra; partim quoque ADONIDIS sanguinem ab descendente Veneris Dea transformatum in Anemonæ rosam; partim etiam AIACIS sanguinem, ex quo pulcherrimus Hyacinthi flos enascebatur; partim quoque sanguinem *Gigantum* à Jovis fulmine ictorum; partim etiam effusas ALTHEÆ lachrymas, quando suas ipsa sibi vestes aureas exutas deponebat; partim quoque guttulas ab decocta aqua MEDEÆ, ex quibus statim gramina ex terra procrescebant; partim etiam Potionem MEDEÆ coctam ex variis herbis perpetuo triduo in plenilunio collectis ad sanationem patris senis Jasonis; partim quoque Medicinam ÆSCULAPII; partim etiam Folia cujus sapore tota GLAUCI natura mutatur in Neptunum; partim quoque succum JASONIS expressum, cujus beneficio ipse in terra Colchorum accipiebat VELLUS AUREUM, posteaquam propter illud generose in Campo Martis non sine vitę periculo armatus depugnaverat; partim etiam *Hesperidum* hortum, ubi ex arboribus *Mala* decerpi *aurea* possunt; partim etiam HIPPOMENEM

cum

cum ATALANTA pro palma certatim decurrentem eademque Tribus Malis aureis à *Venere* donatis retardantem pariter atque ſuperantem ; partim quoque *Cephali* Auroram ; partim etiam *Romulum* à Jove transformatum in Deum; partim quoque Animam *Iulii Cæſaris* à Dea Veneris in Cometam transfiguratam atque inter ſidera collocatam ; partim eitiam ſerpentem Junonis *Pythonem* poſt Deucalionis diluvium ex terra putri à ſolis radiis calefacta enatum; partim IGNEM à quo MEDEA ſeptem candelas accendebat ; partim quoque LUNAM à Phaëtontis incendio inflammatam ; partim etiam arefactum OLIVÆ ſurculum denuò vireſcentem cum Baccis ; imò novellam ac tenellam OLIVÆ arborem ; partim quoque *Arcadiam*, in qua Jupiter ambulare aſſolebat; partim etiam PLUTONIS habitaculum , ad cujus veſtibulum Cerberus triceps excubabat ; partim quoque illum MONTEM, ubi HERCULES membra ſua omnia à matre accepta ſuper lignum exurebat, & Patris verò partes permanebant fixæ atq; in igne incombuſtibiles, & nil de ipſius vita diſperdebatur, ſed ipſe tandem in Deum tranſmutabatur. Adde quod illi germani Philoſophorũ verorũ filii ad extremũ introibunt in TEMPLUM Domus ruſticæ transformatæ, cujus Tegmen ex Auro fuerat fabrefactum puro. Certè facere non poſſum quin adhuc ſemel voce exclamante dicam cum Adeptis: O *felix terque felix ille* Artifex, qui conſequitur à clementiſſima ſummi JEHOVÆ benedictione Artem conficiendi præparandique SAL iſtud quaſi divinum, cujus efficaci operatione Corpus Metallicum ſive Minerale corrumpitur, deſtruitur, demoritur: Anima tamen ipſius interim revivificatur ad glorioſam Corporis Philoſophici Reſurrectionem. Quinimo feliciſſimus hominis illius filius, qui Artem Artium iſthanc ad Dei gloriam ſuis exorat ac impetrat precibus. Enimverò certum eſt , quod nullo hoc Myſterium modo alio ſciatur , niſi è fonte fontium Deo hauriatur ac imbibatur. Quocirca quilibet ſerius Artis hujus inæſtimabilis Amator hoc ſibi ſolum negotii præcipui dari credat, ut perennibus fidei vivæ votis precibuſque in omni opere ſuo imploret ſollicitet que almam Spiritus Sancti gratiam. Dei namque

quę solius est mos solemnis, ut candidè liberaliterque nemini Dona ab Bona sua nisi solis candidisque liberalibusque ingeniis sive Mediate siva Immediate communicet. Hac namque Pietatis Practicæ viâ sanctâ omnes Artium arduarum inquisitores inveniunt, si quando in opere suo se Thesophicè per Colloquia cum JEHOVA solitaria corde & ore puro religiose exercent. Cœlestis namque SOPHIA amicitiam quidem nostram ambit, monstrando & offerendo nobis suos plenissimos gratiosæ bonitatis ac benevolentiæ rivulos eosque nunquam exhauriendos. Atqui felix ille, cui ab uno aliquo hujus Arcani Adepto monstrabitur Via Regia, qua eundem sit. Præscire sanè mihi videor, me hac Præfatiuncula non omnibus ex æquo Lectoribus satisfecisse, perinde tanquam si ego præsumam ipsos docere Artem mihi ipsimet incognitam, de quorum tamen parte bona meliora spero. Instituti namque fuit mei, Vobis non nisi quandam enarrare Historiam. Itaque bibite, Amici mei, ex sequente Dialogo seu scaturiente Colloquio vobis à me benevolè propinato, quoadusque omnem mentium vestrarum siticulosarum sitim restinxeritis atque expleveritis. Nullus enim dubitarim, quin hoc Sapientiæ divinæ studium vobis fuerit quovis Nectare atque Ambrosiâ dulcius. Nihil aliud communicabo, nihil commune habeo, nisi illud Jul. Cæs. Scaligeri, *Sapientum finem* esse *Sapientia Communicationem*, juxta illud Gregorii Nysseni: *Qui natura bonus est, idem & omnino cum aliis sua bona libenter communicat. Proprium enim bonorum est. aliis prodesse.*

CAPUT II.

De hujus Arcani Magni Veritate legitur in diversis illustrium virorum scriptis, inter quos præter cæteros sunt subsequentes.

PARACELSUS

De Signatura Rerum Naturalium lib. 9. folio 358. sic scribens:

PHysicorum Tincturæ verum est signum, quod per ipsius vim transmutativam, omnia mutentur imperfecta Metalla, scilicet Alba in Argentum & Rubra in Aurum optimum, si minima modò pars hujus Medicinæ bene præparatæ in Crucibulum injiciatur super Metallum liquefactum, &c.

Ibidem.

Nam invincibile Astrum Metallorum vincit omnia, & mutat in Naturam sibi similem, &c. Hoc Aurum Argentumque nobilius & melius est isto, quod è fodinis petitur Metallicis, ut præparentur ex ipso Arcana Medicinalia.

Ibidem.

Ergò dico, quodlibet Alchimista, qui Auri habet Astrum, omnia tingere possit Metalla rubra in Aurum, &c.

Ibidem.

Nostra verò Tinctura Auri, Astra in se habet, est fixissima substantia, & in multiplicatione immutabilis. Est pulvis habens colorem ruberrimum, ferè croceum, tota tamen corporalis substantia, est liquida ut Resina, perspicua ut crystallus, frangibilis ut vitrum, est coloris Rubinati & maximi ponderis, &c.

Item legite in PARACELSI *Cœlo Philosophorum.*

Item Paracelsus lib. 7. de naturalium rerum transmutatione.

Transmutatio est Mysterium Magnum naturale, Metallica, & non contra Naturæ cursum, neque Dei ordinem, ut tamen multi hominum de ea falsissimè judicant. Nam Imperfecta Metalla sine hoc Philosophorum Lapide neque in Aurum, neque in Argentum mutantur.

Para-

Paracelsus in Manuali de Lapide Philosophorum Medicinali.

Lapis noster est cœlestis Medicina & plus quam perfecta, quia illa omnes abstergit Metallorum sordes, &c.

HEINRICUS KHUNRADUS

in suo Amphitheatro Sapientiæ æternæ fol. 147.

Sum diu peregrinatus, invisi alios, quos Experientia aliquid scire, ac judicio valere confirmato autumabant, nec semper frustra, &c. [inter quæ, Deum testor, ordinatione mirabili, ab Uno habui LEONEM viridem catholicon, & SANGUINEM LEONIS, hoc est, Aurum non vulgi, PHILOSOPHORUM, oculis vidi meis, manibus tetigi, lingua gustavi, naribus olfeci. O quam miserabilis Deus in operibus suis!] præparata, inquam, dono dederunt, quibus apud proximum meum egenum in casibus desperatissimis, fructuosissimè sum usus, & modos præparandi [JEHOVÆ instinctu misericordiæ] sincere revelarunt, &c.

Ibidem.

Hæc Methodus mirabilis, quam dedit mihi Deus mirabilis: hæc via, qua ambulavi, solus, inquam, Deus, immediatè & mediatè, subdelegatè tamen Natura, Ignis, Ars, Magistri tam Vivi, quam muti, Corporales & Spirituales boni, vigilando ac dormiendo dedit mihi, &c.

Item lege fol. 202.

Non scribo fabulas, manibus tractabis, oculisque videbis tuis AZOTH, scilicet Mercurium Philosophorum Catholicon; qui cum Igne Interno & Externo, harmonia tamen sympathetica, cum Igne Olympico ob necessitatem inevitabilem, Physico-magicè unito, ad Lapidem nostrum consequendum, solus Tibi sufficit, &c.

Ibidem.

Videbis LAPIDEM PHILOSOPHORUM, Regem nostrum &

Dominum Dominantium prodire ex ſepulchri vitrei ſui THALAMO à THRONO, in ſcenam mundanam hanc, in corpore ſuo glorificato, hoc eſt, regeneratum & pluſquam perfectum! Videlicet Carbunculum lucentem, ſplendorem temperatiſſimum, & cujus partes ſubtiliſſimæ ac depuratiſſimæ concordi miſtionis pace, in Unum inſeparabiliter ſunt ligatæ, ſummeque æqualem, diaphanon ut cryſtallus, compactum & ponderoſiſſimum, faclllimæ fuſionis in igne, ut Reſina, & ante Hydrargyri fugam, ſicuti cera, attamen abſque fumo fluentem, Corpora ſolida & clauſa ingredientem ac penetrantem, ſicuti Oleum papyrum, in liquore quovis diſſolubilem, & liqueſcentem eique commiſcibilem, friabilem ut VITRUM: in pulvere croceum, in Maſſa verò integra, inſtar Rubini rubentem: [quæ rubedo, perfectæ fixionis & fixæ perfectionis eſt, Signatura] permanenter colorantem, aut tingentem: in tribulationibus examinum quorumvis, etiam Sulphuris aduſtivi, & aquarum comedentium tentationibus, igniſque perſecutione vehementiſſimâ, fixum, ſemper durantem & incremabilem, ac Salamandri inſtar permanentem, &c.

Ibidem.

Lapis Philoſophorum Mundo majore, in partibus illius, fermentatus, ratione fermenti transformat ſe, in quodcunque voluerit, &c. Hinc filii doctrinæ, aliquantulum noſſe poteris, cur Philoſophi AZOTH ſuo nomen impoſuere Mercurii, qui corporibus adhæret, &c. *Ibidemque.* Fermentatur cum Metallis, videlicet, Lapis, in albedine exiſtens ſumma cum Argento puro ad album: LAPIS verò ſanguineus cum auro obryzo ad rubrum; eſtque Opus hoc trium dierum, &c.

HELMONTIUS *de Vita æterna fol. 590.*

Enimverò vidi illum aliquoties, meiſque contrectavi manibus, &c. *Vide ibidem.* Hunc ergo quadrantem unius grani Chartæ involutum projeci ſuper uncias octo argenti vivi fervidi in crucibulo,

lo, & confestim totus Hydrargyrus, cum aliquanto rumore ſtetit à fluxu, congelatumque reſedit inſtar flavæ ceræ, poſt fuſionem eum ejus, flante folle repertæ fuerunt octo unciæ Auri puriſſimi, granis undecim minus; Itaque unum granum iſtius pulveris tranſmutarat in Aurum optimum partes argenti vivi ſibi æquales 19186. inter terranea ergo reperitur præfatus pulvis, quodammodo ſimilis, qui fere infinitum Metallum impurum tranſmutat in aurum optimum ſibi uniendo ab Ærugine rubigine, carie & Morte defendit, ac velut immortale facit, contra omnis Ignis & Artis torturam, transfertque in virgineam puritatem Auri, requirit ſaltem ferforem, &c.

Idem Helmontius de Arbore Vitæ fol. 630.

Cogor credere, Lapidem Aurificum & Argentificum eſſe, quia diſtinctis vicibus, manu mea unius grani pulveris, ſuper aliquot mille grana argenti vivi ferventis projectionem feci, adſtanteque multorum coronâ noſtri omnium, cum titillante admiratione negocium in igne ſucceſſit, prout tibi promittunt libri, &c.

Ibidem.

Qui mihi primum dabat pulverem aurificum, habebat ſaltem ad minimum, ejus tantundem, quantum ad ducenta millena librarum Auri commutanda ſat foret, &c.

Ibidem.

Dabat enim mihi forte ſemigranum illius pulveris, & inde Unciæ novem atque ¾ Argenri vivi tranſmutatæ ſunt. Iſtud autem Aurum dedit mihi peregrinus unius veſperi Amicus, &c.

Præterea.

Nobiliſſimus, Excellentiſſimus, Virque in Arte Vulcanica Expetiſſimus Dn. THEODORUS KETJES, Doctor atque Practicus Medicinæ feliciſſimus AMSTELDAMI hujus dedit mihi MONETÆ Momentaneæ Figuram, uti legitur

Nummi crassities

In altera nummi facie, sequentia, eo quo posita sunt ordine, leguntur.

RARIS
HÆC UT HOMINIBUS
EST ARS: ITA RARO IN LU-
CEM PRODIT: LAUDETUR DEUS
IN ÆTERNUM QUI PARTEM
SUÆ INFINITÆ POTENTIÆ
NOBIS SUIS ABIECTIS-
SIMIS CREATURIS
COMMUNICAT.

Item

Sic etiam legitur, quod annis LX. Alexander SCOTUS ejusmodi projectionem fecit, in Civitate celeberrima COLONIÆ & Hanoviæ, &c.

Præterire non possum exempla notatu digna de possibilitate Transmutationis.

Lege

Lege Extractum ex Epistola scripta Dn. Doct. KUFFLERI verum.

Küfflerus: Pro primis in meo inveniebam Laboratorio Aquam Fortem. Pro secundo iterum aliam in Laboratorio *Caroli de Roy*, istam Aquam Fortem superfundebam super Solis calcem scilicet Auri vulgari modo præparatam, & post tertiam cohobationem, sublimavit secum Auri Tincturam in Retortæ collo, quam cum Argento, vulgari modo, præcipitato miscebam, & vidi, quod unius unciæ Auri sublimatæ Tincturæ, in Crucibulo cum ordinario fluxu, transmutavit, ab duabus unciis argenti præcipitati, unciam unam & semis in aurum optimum, tertia verè pars argenti adhuc restantis, Aurum erat album & fixum, cæteræ verò partes duæ erant argentum optimum in omni ignis examine fixum. Hæc mea est Experientia, posthac verò nunquam talem reperire potuimus Aquam Fortem: & Ego HELVETIUS hoc vidi Aurum absque tinctura, Album.

Item

Adhuc aliud Exemplum ratum Anno 1664. Hagæ Comitis factum ab Argenti-fabro quodam, cui nomen est GRIL, quemadmodum ille per Spiritum Salis non vulgari modo præparatum maturavit PLUMBUM, ut ex libra una tres acceperit partes Argenti optimi, unciasque duas auri fixissimi.

Hagæ Comitis quidam Argentifaber & Alchymiæ discipulus multum exercitatus, secundum naturam Alchymiæ verò homo pauperrimus abhinc aliquot annis ab amico aliquo mihi optimo, scilicet panni tinctore *Iohanne Casparo Knöttnero* petebat Spiritum Salis non vulgari modo præparatum. Cui Knöttnero danti ac sciscitanti, *Vtrum esset isto Spiritu Salis accepto usurus ad Metalla, nec ne*, Grillus, *ad Metalla*, respondebat, & postmodum superfundebat hunc Spiritum Salis super plumbum, quod ponebat in vitream patinam usualem ad condituras seu confectiones. Elapso verò duorum septimanarum tempore apparebat ipsi supernatans curiosissima, splendidissima Stella argentea, quasi ab ingeniosissimo artifice cum Circulo parata: Unde Grillus ille gaudio ingenti perfusus, nobis significavit, se jam

jam vidisse Stellam signatam Philosophorum, de qua fortasse in Basilio legerat. Ego aliique Viri multi honesti adspiciebamus maxima cum admiratione hanc stellam Spiritui Salis supernatantem, in fundo interim remanente plumbo coloris cineritii & ad instar spongiæ tumefacto: atqui interjectis septem vel novem diebus, mense Julio à maximo aeris calore humiditas illa Salis Spiritus absumpta evanescebat, stella verò fundum petebat, atque se iterum super plumbum istud spongiosum terreum ponebat. Id quod admiratione dignum, & à non paucis spectatoribus conspectum fuit. Grillus denique ille sumptam istius cinerei plumbi partem cum adhærente stella, sub Testa cupellavit, & inveniebat ex libra plumbi hujus una uncias duodecim Lunæ cupellatæ, & ex his XII. unciis adhuc uncias Auri optimi duas. Atque ego Helvetius etiamnum commonstrare possum nonnihil hujus plumbi spongiosi cum stella adhuc adhærescente, & præter stellæ folia quoque Argentum Aurumque ex ipso factum. Quod quum subdolus pariter atque stolidus ille Grillus isti *Knöttnero*, an suo usus Spiritu Salis esset, indicare noluerit, sed identidem attentaverit, num addiscere ex ipso artem conficiendi posset, *Knöttnerus* laudatus interjecto aliquam multo tempore, qualem Salis Spiritum [instructus quippe variis ejusdem erat generibus] ei communicasset, oblitus fuit, nesciens eundem tam citò repetire; interim ipse tandem cum tota sua familia est peste correptus & extinctᵛ, alter vero in aquis submersus vitam cum morte commutavit; sed nemo indagatorum post utriusque obitum artem conficiendi similiter illis ambobus adinvenire potuit. Certè movet admirationem, quod Interna Plumbi Natura à simplici Spiritus Salis maturatione tam nobili forma externa appareat; neque minore etiam admiratione animos mulcet, quod Lapis Philosophorum mirificus ocyssimè Metalla transmutare possit, utpote cujus virtus potentialiter insita, perinde ut in ferro à magnetis contactu, in actum deducatur. Sed de his satis pro Artis filiis.

CA-

CAPUT III.

Quum promissa, quantò citius implentur, tantò gratiora habeantur, ego procul ulla dilatione evestigio ad destinatum mihi pollicitanti scopum meæ Historiæ referendæ revertar, de qua sic habetote:

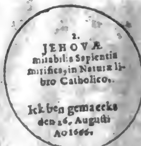
HAgæ Comitis in ædes meas horâ aliquâ pomeridianâ VI. Calend. Januar. seu XXVII. Decembris ann. à salutifera Christi nativitate cIↄ Iↄ c LXVI. advenit vir quidam mihi quidem planè ignotus, sed honesta gravitate pariter atque seria autoritate comitatus, plebejo amictus habitu similiter Memnonitæ cuipiam, staturâ præditus mediocri, facie longiuscula eaque nonnullis morbillorum puncturis respersâ, crinibus quidem nigerrimus, minime tamen crispis, mento imberbis, ætatisque suæ agens annum præterpropter tertium quartumve supra quadragesimum, oriundus, quantum conjectura assequi possum, ex Batavia Septentrionali, vulgo dicta *Nord-Hollandiæ*.

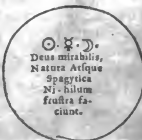
Finita salutationis comitate, novus hic hospes maxima cum reverentia à me petebat, ut sibi darem liberum ad me aditum, quippe qui Artis Pyrotechnicæ causâ meum noluisset neu potuisset præterire domicilium, adjiciens, se non tantum jamdudum tentâsse ad me forsitan vel per officiosam amici cujusdam operam provisere, verum etiam aliquos Tractatulorum meorum perlegisse, nominatim verò illum, quem contra Dn. DIGBÆI Pulverem Sympatheticum edidissem atque in eo meam de Vero Mysterio Philosophico dubitationem prodidissem. Hac itaque capillata occasione arreptâ, ille ex me quærebat, annon credere possim, in Rerum Natura adhuc loci dari tale Mysterium Magnum, qualis beneficio Medicus morbos valeat universaliter curare omnes, nisi æger jam laboraret defectu vel pulmonis, vel jecoris, vel consimilis nobilis alicujus membri principalis. Ad quod ego respondi: Tale remedium est Medico omni apprime

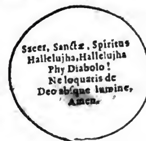
necessarium, sed nemo hominum quisquam scit, qualia & quanta sint Secreta adhuc recondita in Natura, neque per totam vitam meam ego unquam talem vidi Adeptum, tametsi multa legi ac relegi in Philosophorum scriptis de rei vel Artis veritate. Quin etiam perquirebam ex ipso, Annon ipse ceu colloquens de Medicina Universali, Medicus esset: sed ille respondens per inficiationem, profitebatur, se non esse nisi fusorem orichalci, atque jam inde ab ineunte vitæ suæ ætate teneriore ex Amico suo multa visu rara cognovisse & cumprimis rationem eliciendi per Ignis torturam ex Metallis Arcana Medica, atque istius causa se etiamnum esse amatorem prænobilis illius Scientiæ Medicinalis. Cæterum longe post alios Discursus de Experimentis Igneis in Metallis sic ille ELIAS ARTISTA me interpellavit: Nonne Tu [si quando alicubi isthoc Summum conspiceres Secretum, scilicet *Lapidem Philosophorum*] ipsum cognosceres, utpote qui volutatus es in scriptis variorum Chymicorum præcellentissimorum de Ejusdem substantia, colore effectuque miro? Cui respondi: Neutiquam. Licet enim de eo legerim in Paracelso, Helmontio, Basilio, Sendivogio consimilibusque Adeptorum exstantibus literarum monumentis, nullus tamen putarim, à me Philosophicam Materiam, etiamsi eam coram præsens præsentem viderem, agnosci posse, utrum ipsa esset vera, necne. Interea loci expromsit ille è suo marsupio pyxidem eburneam artificiosissimè fabrefactam, in qua possidebat tria ponderosa fragmenta grādiuscula fere parvam juglandam æquantia, qualia coloris erant vitrei, subpallidi Sulphuris, quibus interiores adhærebant squamæ crucibuli, in quo liquefacta fuerat hæc nobilissima substantia, quippe quantæ æstimatio fortasse foret ad xx. tonnas Auri excreture. Posteaquam autem fideicommissarium illud Lapidis istius κειμήλιον per horæ fere quadrantem his manibus meis tenueram atque ex ore proprietarii philosophico multa scitu digna de miro ejusdem effectu ad Corpora humana atque metallica combiberam, animo sane tristissimo efflictimque afflicto hunc Thesaurum Thesaurorum ego illi domino possessori, qui eundem mihi pro temporis tantillo utendum dederat, reddidi, idque

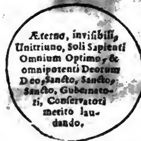
idque tamen more vincentium ſemetipſos non ſine tanta, quantâ par erat, actione gratiarum maxima. Sub hæc roganti hominē, Quî fieret, ut hic Lapis ipſius Philoſophicus [quùm alias legiſſem, Lapide Philoſophorum eſſe condecoratos colore rubinato ſive purpureo] eſſet colore imbutus ſulphureo? ipſe mihi reſpondebat: O Domine, hoc nihil facit ad rem. Materia quippe eſt ſatis matura. Porrò deprecante me ipſum, ut pro præmio memoriaque ſempiterna mihi donare vellet fruſtulum Medicinæ pyxidi incluſæ in forma ſeminis coriandri, abnuebat reſpondens: O minime! Hoc namque mihi licitum non eſt, etiamſi tot Ducatorum aureorum mihi refundere velles, quot capere poſſet tota hæc tua camera plena, idque non propter Materiæ precium, ſed ob aliam quandam conſequentiam; Imò certè, ſi poſſibile eſſet, ut Ignis ab Igne comburi poſſet, ego protinus totam hanc ſubſtantiam exhibitam coram oculis tuis in edaces Vulcani flammas conjicerem. Paulo poſt vero eundem interrogantem, en ego non aliam etiamnum inſuper haberem Cameram, cujus feneſtrarum proſpectus ac ſitus à platea eſſet publica averſus; illico introducebam hunc Phœnicem ſeu Avem in his terris ſpectatu rariſſimam in Cameram meam optimè exornatam, qui tamen ante intrandum ſuos [prout in patriis eſt Hollanderum moribus] non excutiebat calceos quantumvis multum nive madentes. Cogitabam quidem ego inibi tunc temporis: Forſitan ille jam pro me Theſaurum quendam habebit paratum; ſed ſpes mea decollavit. Enimverò ille à me ſtatim petebat fruſtulum optimæ monetæ aureæ, atque interim Pallium ſuum atq; Tunicam paſtoritiam deponebat, nec-non Thoracem aperiebat, ſub cujus induſio in ſerico linteo viridi gerebat quinque magnas pendentes Taleolas aureas complentes magnitudinem interioris ſpacii orbis ſtannei, ubi inter conferendum reſpectu coloris atque flexilitatis inter ipſius Aurum atque meum maxima elucebat differentia. Iſtis autem ille ſtylo ferreo verba ſequentia, quæ ad preces meas mihi elargiebatur deſcribenda, inſcripſerat:

Præterea quum ego admiratione affectus ex ipso sciscitarer: Mi Domine, dic mihi quæso, unde hæc est tibi maxima totius Mundi scientia? Ipse respondit; Se ex Amici cujusdam communicatione extranei talia magnalia accepisse, qui per aliquot dies hospitatus in ipsius ædibus fuisset, profitendo, se esse Artis amatorem, atque venisse ad condocendum ipsum Artes varias, scilicet, quomodo præter alia, ex saxis atque crystallis pulcherrimi conficiantur lapides multo pulchriores Rubinis, Chrysolithis, Sapphiris & id genus aliis. Item

Item quomodo intra quadrantem horæ crocum Martis præparare possit, cujus unica dosis infallibiliter dysenteriæ pestilentiali medeatur; præterea quoque Liquorem Metallicum, cujus ope intra quatriduum omnem Hydropis speciem certissime curare polleat: nec non limpidam quandam Aquam melle dulciorem, cujus adminiculo Tincturam Granatorum, Corallorum vitrorumque omnium ab artificibus conflatorum intra duarum horarum spacium in arena duntaxat calida extrahere possit, & consimilia plura, quæ ego non observavi neu memoriæ mandavi, eò quod Intentio mea ferebatur plus ultra, nimirum ad Artem exprimendi tam nobilem succum ex Metallis ad Metalla, sed umbra in lymphis præripiebat cani bolum carnis. Insuper quoque mihi narrabat ARTISTA, suum Artis Magistrum ab ipse petiisse, ut ipse adferret Vitrum aqua pluviali plenum, in quam ipse perpusillam pulveris albissimi quantitatem immiscuit, jubendo, ut ego [pergit commemorare hic magistri illius discipulus] ab Argentifabro peterem Unciam unam Argenti cupellati laminatam, quod intra horæ quadrantem fuit similiter glaciei in aqua calida liquefactum. Tum confestim ille mihi hujus sui à se accelerati haustuli dimidium propinabat, quod potionis genus tantum non sapiebat saporem lactis dulcis, unde mihi videbar evasisse valde hilaris.

Quibus enarratis, continuò ab ipso requirebam, in quem alter ille hoc egisset finem? Numnam Potio fuisset Philosophica? Ad quod mihi ipse respondebat: Te adeo curiosum esse non oportet.

Deinceps ab eodem mihi referebatur, quomodo ipse jussu laudati Artistæ à pariete desumsisset plumbeam cistam pluvialem, & quando plumbum in olla liquefactum nova fuerat, Artista ille ex suo sacculo depromsisset capsulam pulveris sulphurei plenam, cujus aliquantillum saltem simul atque idem cum cultri mucrone, in istud plumbum liquefactum injecerat, ac statim jusserat, ut follibus duobus Ignis fortiter à nobis inflaretur ad excitandum flammam strenuam; ipse paulò post ex olla Aurum effudit optimum super lapides rubros, qui in culina erant.

Commodùm ego [addebat narrator hic mihi jucundissimus] isthanc Veritatem Transmutationis Metallorum conspexeram, quum tremore admirationis ita obstupefactus fui, ut ferè verbum proloqui nescirem. Sed magister ille mihi rursus animando dixit: Confidens modo esto contentus; decimamque sextam hujus Massæ partem, quam pro memoria conservabis, tibi abscinde, reliquas autem quindecim partes elargire distribuendas inter pauperes, & feci audiens dicto.

Quippe ipse [ni fallor memoria] istiusmodi Eleemosynam magnam in Sparrendamensem erogavit Ecclesiam; Utrum autem distinctis dederit vicibus, nec ne; vel numeraveritne in Auri substantia, an Argenti, ex ipso non perquisivi.

Ad postremum autem ille [ut ipse de suo mecum colloqui pergebat magistro] me perdocuit hanc Artem divinam magnam.

Consummata igitur omnium jam in medium allatorum narratione, humillime ipsum deprecatus sum, ut Transmutationis effectum super impura Metalla mihi monstraret ad reddendum me certiorem de istis ab ipso mihi narratis & ad confirmandam mihi fidem secure credendi veram Veritatem rei. Sed ipse tali cum discretione me, ut repulsam ferrem, dimisit, adpromittendo tamen, se fore post tres rediturum septimanas, ac mihi quasdam in Igne monstraturum Artes curiosas pariter atque Modum projiciendi, hac tamen protestationis lege, si sibi licitum tunc foret. Elapsis tribus hebdomatibus ille, prout condixerat, reversus me domi meæ invitavit ad prodeambulandum secum per horã unam alteramve, ut & ambo fecimus, habentes inter exspatiandum quosdam Discursus de Naturæ Secretis in Igne, sed interim ille facundus comes in via erat verborum de Secreto Magno cædendorum præparcus, asseverando, quod hoc singulare Mysterium spectaret non nisi ad magnificandam solam gloriosissimi Dei famam dulcissimam, & quod hominum paucissimi cogitarent, quomodo sese ipsi per sua Opera tanto Deo condigne sacrificarent, haud secus ac si fuisset Pastor Ecclesiæ. Ego verò interea loci identidem ipsius aures sollicitavi, ut mihi Metallicam monstraret Trans-

Transmutationem. Quid? quod obsecrabam resecrabamque ipsum, ut dignaretur mecum cibum capere, atque in ædibus meis satis amplis pernoctare, usquadeò ut vix ullus rivalis seu amator persuadentioribus uti potuisset verbis ad adducendum quandam Amasiam in voluntatem gratificandi sibi præ aliis; sed ille tantæ constantiæ spiritu agitabatur, ut omnia mea molimina evaderent frustranea. Intermittere tamen non potui quin ipsum denuo alloquerer sic: Mi Domine, tu vidisti Laboratorium meum satis expeditum, ut mihi Transmutationē Metallicam commonstrares. Quicunq; enim est stipulanti adstipulatus, eidem se obligavit. Immò vero respondebat ipse, cum hac exceptione sum ego tibi nonnulla post reditum meum participanda pollicitus, si mihi non foret interdictum, sed licitum.

Sub quæ omnia atque singula gratis tentata, ipsi instanter obnixéque supplicabam, ut [si nollet neu ratione cœlestis interdicti posset mihi monstrare expetita] mihi saltem tantillum sui Thesauri donaret, quantillum sufficeret ad transmutandum quatuor grana Plumbi in Aurum. Ad quas preces ipse paulò post effundens flumen Misericordiæ Philosophicæ, mihi frustulum dedit æquans magnitudinem seminis raparum, dicendo: Accipe de maximo Mundi Thesauro, quem paucissimi Regum Principumve magnorum nunquam videre potuerunt. Atqui dicenti mihi: Mi Domine, hoc tantillum frustuli minimi fortasse non foret sufficiens tingendis quatuor Plumbi granis; respondebat ipse: Redde illud mihi. Sed simul atque illud ipsi spe reddideram maxima recipiendi particulam aliquanto majorem, ipse istud sui pollicis ungue dissectum, in ignem conjecit frustillum ejus unum, alterum verò chartæ cæruleæ involutum reddidit mihi dicens: Adhuc sufficit tibi. Ad quod sane tristissimo vultu perplexoque animo respondebam: Ah Domine! quid hoc sibi vult? Antea dubitavi, & jam credere non possum, quod tam minima istius Medicinæ quantitas sit suffectura ad transmutanda quatuor plumbi grana. O si Tu, respondebat ipse, non rectè in tigillo potes tractare plumbum propter nimiam quantitatem, tunc sume drachmas duas, vel unciam semis, vel paulò plus plumbi; Tingi nam-

namque plus non debet quam potest. Cui dicebam: Me hoc ægrè posse credere, quad tam parum Tincturæ foret tantam plumbi substantiam transmutaturum in Aurum. Ad ipse respondebat: Verum est quod dico. Interim ego maxima cum gratiarum actione Thesaurum meum diminutum atq; in superlativo gradu concentratum in capsulam meam inclusi, dicendo; Me hoc fore postero die periclitaturum, ejusdemque indicium nemini hominum cuiquam unquam facturum. Non sic, non sic, respondebat ille, sed omnia, quæ ad Dei omnipotentis gloriam tendunt, singulariter Filiis Artis indicare debemus, ut Theosophicè vivant & Sophisticè neutiquam moriantur.

Postmodum sum ego ipsi confessus; Me, quum massam Medicinæ ipsius in manu mea habuissem, eo temporis articulo, an inde nonnihil mihi possem digiti ungue deradere, tentasse, sed fortasse non nisi Atomum quandam invisibilem arripuisse; & verò [quum unguem expurgassem, & collectam in chartæ involucro materiam in plumbum liquefactum injecissem] nullam vidisse Auri Transmutationem, sed totam ferè plumbi massam ex crucibulo in auras avolâsse, substantiam autem relictam in terram fuisse vitream transmutatam. Ad quæ inaudita ipse ridens dixit: Tu dexterius potuisti furtum patrare quam Tincturam applicare. Demiror, quod tu adeò expertus in Igne, non melius intelligas Plumbi fumi naturam. Quippe si prædam tuam saltem involvisses in ceram flavam, ut conservata à plumbi fumo fuisset, tunc ita potuisset se penetrare in Plumbi fundum, ut hoc transmutasset in Aurum. Sed jam in fumo peracta Operatio Sympathetica fuit, atque Medicina ita cum fumo permixta avolavit. Enimverò omne Aurum, Argentum, Stannum, Mercurius, consimiliaque Metalla à vaporibus corrumpuntur plumbeis, & redduntur similiter vitro fragili. Interea loci meum exhibui ipsi crucibulum, qui inter perspiciendum relictam substantiam, deprehendit adhærentem crucibuli parietibus croceam Tincturam pulcherrimam, dicens: In crastinum hora nona ad te rediturus, monstrabo, quod Medicina tua plumbum debeat transmutare in Aurum. In qua ipsius pollicitatione securus acquievi. Interim tamen

vehe-

vehementer etiam atque etiam petebam, ab ipso Informationem, An hoc Opus Philosophicum paretur amplis nummorum expensis ac longa longi temporis morâ. O amice, respondebat ille, tu perquam accuratè affectas scire omnia; hoc tamen tibi aperiam, nullum posse obesse sumptum, neque ullum tempus longum. Quod verò ad Materiam, ex qua nostrum perficitur Arcanum, attinet, resciscas velim, duo duntaxat Metalla ac Mineralia dari, ex quibus præparetur, sed quia multò abundantius in istis Mineralibus Philosophorum Sulphur suppetit: Ergo ex Mineralibus conficitur. Vicissim autem ex ipso quæsivi; Quale esset Menstruum, & utrum in vitris, an vero in crucibulis fieret operatio, respondebat; Menstruum esse Sal quoddam cæleste, sive cælestis virtutis, cujus beneficio Philosophi terrenum Corpus Metallicum duntaxat solvunt, solvendoque mox educitur Nobile Elixirium Philosophorum. In crucibulo autem à principio ad finem usque in Igne aperto perficitur operatio: Opus verò totum non diuti⁹ nisi quatriduo & inchoatur & planè consummatur, in quod Opus totum non impenduntur impensæ plures tribus florenis. Addebatque, quod neque Minerale ex Quo, neque Sal per Quod, magni sit precii. Regerenti autem mihi: Mi Domine, hoc est mirum, quippe quod repugnat variorum Scriptis Philosophorum, conscribentium, ad minimum esse huic Operi elaborandó impendendos septem aut novem menses; respondebat: Solummodo ab Adeptis veris subintelliguntur Philosophorum scripta vera. Ergo de Tempore nil certi tamen scribere voluerunt, imò nemo Artis amatorum sine communicatione alicujus Adepti veri in æternum non inveniet Artem præparandi hoc Mysterium; cujus respectu ac ratione etiã ego à Te, Amice, peto, ut [quia Operis veri vidisti Materiam] ne Te obliviscaris & tua in Igne bona ne amittas inhians hujus Artis perscrutationi; nunquam enim eam invenies. Cui dicebam: Mi Domine, quia quanquam ita ille Tibi, ut Tu mihi incognitus es, ignotus fuit, nihilominus tamen Tibi monstravit viam inveniendi Operationem hujus Arcani, forsitan etiam Tu mihi aliquantillum de Secreto isthoc, si velles, notificare posses, ut superatis

rudimentis omnium difficillimis, inventis [quod dici solet] fortassis possem addere; unius quippe inventi occasione aliud invenire non æque difficile est. Sed respondebat Artista: In hoc verò Opere res sese ita non habet. Nisi enim rem à capite operis ad calcem usque sciveris, nihil ejus scis. Sat quidem tibi dixi, tamen ignoras; quomodo Philosophorum conficiatur atque iterum frangatur Sigillum Hermetis vitreum, in quo Sol, Metallicis suis radiis mirè coloratis splendorem emittat, & in quo speculo sese Narcissi oculis Metalla adspiciant transmutabilia, atque ex qualibus radiis Adepti suum colligant Ignem, cujus ope Metalla volatilia figantur in fixissima, sive Aurum, sive Argentum. Sed hac vice sat est: quia [Deo volente] in crastinum adhuc semel dabitur occasio conveniendi, ut colloquamur de hac Materia Philosophica, & prout dixi, hora nonâ tuam adveniam domum, monstraturus tibi projiciendi Modum: sed valedictione pro nocte fausta me ille ELIAS ARTISTA ad lucem usque hodiernam reliquit exspectantem tristissimum; imò Mercurius Philosophorum cum ipso in auras avolavit, quia de ipso denuò ne verbum quidem fando inaudivi: tamen ille [quippe qui promiserat, se sequenti mane seu diluculo ad me reventurum fore] alium quendam hora semidecima ad me misit virum incognitum, mihi significantem, quod ille amicus, qui pridiana vespera mihi pollicitus erat, se me fore revisurum, propter negocia alia avocantia venire non potuisset, hora tamen tertia pomeridiana me fore ab ipso revisendum. Cæterum posteaquam desiderio vehementissimo ad horam semioctavam usque nequicquam exspectaram, incepi dubitare in rei veritate. Insuper quoque uxor mea ad me venit in laudati viri arte valde curiosa indagatrix, vexans me ratione Artis Philosophicæ in memorato viro severo ac probo sitæ, dicendo: Agedum, attentemus, quæso te, Operis veritatem secundum ea quæ dixit vir ille. Certè namque alioquin hanc ego noctem imminentem totam traducerem insomnem. Cui autem respondebam: Præstolemur quæso usque in crastinum, num forsitan adhuc sit tunc reversurus. Interim verò, ut filius meus accenderet ignem, jussi, cogitans: Ille sanè vir alias in discursibus

suis

suis tam divinis deprehenditur jam prima vice mendacii reus. Secunda verò vice dum experimentum capere volui ex materia furtiva sub pollicis ungue retrusa, sed frustra, quippe quoniam plumbum in Aurum non fuit transmutatum tertia denique vice ille tam parvum materiæ frustulum dedit ad tangendam plumbi massam adeò magnam; sane quam ille me in transennam induxit. Interea vero loci jussi ceram afferri flavam, cui possem involvere materiam, quæsivi plumbum, abscissurus inde ℥ß seu drachmas 6. uxor mea involvit Lapidis materiam in ceram, & simul atque plumbum liquefactum fuerat, ipsa globulum injecit, qui globulus cum sibilatione & flatuositate in crucibulo bene obturato ita perfecit operationem, ut intra horæ quadrantem tota plumbi massa in Aurum optimum fuerit transmutata. Certè ego tametsi vel Ovidii vixissem seculo, rariorem non credidissem Artis Chymiæ METAMORPHOSIN, quinimò si centum inspectassem oculis Argi, vix admirabilius vidissem ullum Naturæ Opus. Nam hoc Plumbum Lapide Sophorum mixtum atque in Igne liquefactum certè pulcherrimum nobis monstravit colorem, imo viridissimum; ac simulatque in poculum effuderam fusorium, colorem acceperat ad instar sanguinis, sed posteaquam refrixerat, optimi Auri colore splendescebat. Certe ego cum omnibus mihi adstantibus efflictim consternati, è vestigio cum plumbo aurificato adhuc calente deproperando commeavimus ad Aurifabrum, qui illud post prævium examen dijudicavit esse Aurum omnium præstabilissimum, quo melius in toto reperiri nequeat mundo, adpromittens, se vel pro singulis ejus unciis esse quinquaginta florenos persoluturum.

Postridie ejus diei per Hagam nostram universam fuit rumor de mira hac Transmutatione Metallica dilatus atque dissipatus; unde & multi viri illustres Artisque amatores ad me proviserunt, nominatimque ex illis nominibus magnis ad me accessit Examinator Generalis Monetarum hujus Provinciæ Hollandiæ Dn. Porelius cum aliquot illustrissimis viris aliis, obnixè rogantibus, ut sibi communicarem saltem minutum Auri mei artificiosi frustulum ad exploran-

dum illud per examina legitima, quibus propriæ curiositatis gratiâ libentius gratificatus sum atque unâ nos contulimus in ædes cujusdam Argentifabri admodum curiosi, cui nomen est Brechtelio; in cujus laboratori illud fuit exploratum per illam probandi formam, quam Artifices periti *Quartam* nuncupant, quando scilicet tres aut quatuor partes Argenti liquefiunt in crucibulo cum una parte Auri, atque deinceps ista mixtura frequentibus mallei ictibus redigitur in lamellas, quibus superfunditur sufficiens Aquæ Fortis quantitas, abs qua Aqua Forti dissolvitur Argentum, Aurum verò instar nigri pulveris petit fundum; & postea depleatur Aqua Fortis, pulvis verò aureus in crucibulo vicissim in Aurum conflatur.

Hoc autem opere peracto, cogitavimus sub initium, dimidiam Auri partem avolasse, sed reapse contrà erat ac putarâmus, quippe qui comperiebamus, quod Aurum adhuc aliquantam Argenti partem insuper in Aurum transmutaverat, videlicet drachmæ Auri duæ transmutaverant duos Argenti scrupulos præ Tincturæ abundantiâ in Aurum sibi homogeneum seu similare.

Quod quoniam addubitavimus, num forsitan Argentum fuisset minus probè ab Auro separatum, continuò cum septuplo Antimonii confecimus Mixturam, atque post Examen hoc in Antimonio amisim⁹ octo grana Auri, sed quando iterum evaporare feci Antimonium, novem iterum grana Auri inveniebam, tamen coloris parum pallidi, ita ut in Proba Ignis optima nihilum hujus Auri amiserimus: atque hoc Probandi genus infallibile ter perfeci, atque inspectantibus viris Nobilissimis Illustrissimisque comperi, quod quælibet Auri drachma sibi pro augmento acquisierat scrupulum Auri, Argentum verò est optimum & valdè flexile: atque ita drachmæ quinque Auri adhuc ex Argento sibi attraxerant scrupulos quinque, & [ut simul ac semel omnia residua complectar] totum pondus quantitatis laudati pulveris minimi transmutavit drachmas sex & scrupulos duos Metalli vilioris in Aurum adeo fixum, ut vel intensissimam quamque ignis torturam perseveranter sustinere valeat. Ecce! ita vobis hactenus Historiam commemoravi omnem ab ovis [quod dicitur] ad

ad mala usque. Aurum quidem ego habeo, ELIAM verò ARTISTAM, ubinam terrarum aut gentium ipse impræsentiarum hospitetur, prorsus nescio; utpote qui præter cætera mihi dixit, se fore hac æstate solum natale versurum, in Asiam transmigraturum atque Terram Sanctam invisurum. Rex cœli Optimus Maximusque [sub cujus divinarum alarum umbra ille hactenus delituit] comitantibus Angelis suis administratoriis prædestinatum ipsius iter ita fortunet, ut longævam vitam vivens, toti Christianæ Reip. Talento suo inæstimabili summopere succurrat & post hanc vitam hæreditatem vitæ æternæ herciscundam gloriose cernat, Amen.

CAPUT IV.

Ut igitur jam munus promissi conficiam, ex tempore ad Dialogum seu Colloquium inter ELIAM ARTISTAM *&* MEDICUM *me recipiam.*

ELIAS ARTISTA.

SAlve Domine Helveti! Me, nisi umbra tibi fuero molesta, incessit libentia confabulandi aliquantisper tecum, quippe qui inaudivi, te esse curiosum rerum naturalium indagatorem. Enimvero libellos tuos perlegi, & præter cæteros cumprimis totum Tractatulum agentem contra Dn. *Digbai* Pulveris Sympathetici effectum, ubi gloriatur, se omnia indistanter sanare velle vulnera. Certè ego illis, quæ in hoc Speculo Creaturis naliter implantato sive sympathetico, sive antipathetico conspiciuntur, incredibiliter delector. Quippe inexhaustos divini Luminis ac Numinis Thesauros non minus abundanter quam liberaliter nobis concessos optimè nosse possumus ex Creaturis omnibus quæ vel sub cœlo æthereo nascuntur, vel in Terræ ventre, vel in maris utero ad finem eundem producuntur, ut suis ipsorum beneficiis potentialiter insitis salutem corpori hominum mortali restituant.

MEDICUS.

O Domine! Talis invisentis novi hospitis præsentia mihi nunquam molesta erit umbra, sed potius amicorum gratissimus. Nam philosophica de Naturæ Secretis confabulatio est unica animi mei recreatio, necnon tale conveniens nutrimentum salutiferum, quale nemo hominum prius unquam gustare digne potest, quam ad illud convivii ritè dispositus fuerit. Intra quæso, Amice, in cameram.

ARTISTA ELIAS.

Itane, Domine! Hîc totam, ut mihi videtur, habes Vulcaniam officinam, & fortassis hæc omnia Spagyricè atque exactè per Ignis torturam ex Minerali Regno prolicita sunt: sed in quem quæso finem tot Medicamenta? Ego credo, quod Deus in Rerum natura naturaliter talia dat medicamina, qualium paucissimis multò citius tutiusque redintegrare labefactatam prostratamque hominis sanitatem possimus, nisi vel morbus sit lethalis ex Naturæ defectu, vel læsæ alicujus internæ partis nobilis detur putrefactio, vel tota humidi radicalis absumtio, utpote in qualibus casibus desperatis nulla Galenica cura aut Paracelsica tinctura medicari potest. Atenim in morbis ordinariis non item, ubi tamen non rarò hominum plæriq; ante fatalem vitæ terminum [absit Nemesis dicto] ex almo prædulcis hujus Lucis Regno in terram mortuorum umbrosam transmigrare necesse habent, dum vel salutem corporis sui negligunt, vel eandem fidei Medicorum remedii præsentissimi imperitorum committunt.

MEDICUS.

Quantum ex Dominationis Vestræ Discursu intelligo, ipse, ni arguendo fallor, vel est Medicus, vel Chymiæ peritus. Certe equidem, prout Dominus dixit, credo ego, in Rerum Natura dari alia medicamenta præstabiliora, quemadmodum & aliorum Philosophorum asseverant complures, dari aliquod, quamvis paucis cognitum,

tum, *Meditamentum Universale*, cujus beneficio possimus vitam ad metam fatalem usque prolongare, morbos omnes alioquin incurabiles curare atque alia hujuscemodi plura. Sed quotusquisque sapientissimorum hujus Mundi omniũ potest nobis monstrare viam perveniendi ad tam nobilem fontem, unde tam mirificus succus hauriatur medicamentosus Medicum nobilitans? Nemo forsitan hominum.

ARTISTA ELIAS.

Medicus quidem ego non sum, sed saltem Orichalci fusor, & à teneris ferè unguiculis meum in Pyrotechnia ingenium excolui atq; ita internam Metallorum Naturam pervestigavi. Quod quum jam meum sit supersedere quidem assiduitate elaborandi quicquam accurati per Vulcani artem, animus tamen meᵘˢ se adhuc istiusmodi oblectat laboribus atque curiosissimæ Artis Spagyricæ amatoribus, utpote qui pro certo credam ac habeam, quod Deus Opt. Max. nostra ætate Filiis suis Spagyricis, ORANDO atque Physico-Chymicè LABORANDO gratis seu pro nihilo Mysteria Naturæ Metallica divendat.

MEDICUS.

Mi Amice, libens hoc concesserim, quod pro nihilo Deus Bonum laudatum perinde ut cætera Dona omnia suis divendat filiis; perrarò tamen inaudias, Ipsum Filiis suis pro nihilo vendidisse vel vendere hoc Nectaris vinum medicamentosum. Quippe certo compertum habemus, tantam Chymicorum turbam superioribus vixisse seculis omnibus, qui, prout jactatur adagio, aquam cribro haurire contenderunt, dum hunc Lapidem Philosophorum Universalem præparare præsumpserunt. Taceo quod ex libris illorum, qui Adeptorum gloriâ triumphant, nemo unus possit addiscere Modum præparandi, neque conscire Primam eorundem Materiam, usqueadeò ut inibi perscrutans omnis ad imas montium radices, nunquam

in summa eorundem juga conscendat, ubi Ambrosia & Nectare Macrosophorum vescatur.

Interea loci est boni Medici, ut ipse, siquando istiusmodi Elixirio Universali deficitur, non sine perpetuo conservandæ Conscientiæ puræ seu salvæ studio, morbis ægrorum fidei sua commissorum adhibeat istiusmodi curationes seu talia restaurandæ sanitatis remedia, qualibus ratione effectus inesse certò comperit virtutem sanandi.

Quocirca in desperatissimis quibusque morbis ego juxta cum plærisque Practicis semper sum talibus Medicamentis simplicissimis usus, ut inde male habentes citò convalescant seu in statum sanitatis pristinum pristinove meliorem restitui queant.

Enimverò varia atque diversa Salium genera in glandulis & vasis lymphaticis post putrefactionem hujus vel illius nutrimenti assumpti gignuntur, quæ postmodum in variis etiam efflorescunt humoribus ad diversos morbos sive internos sive externos. Experientia namque condocente, quot constitutiones seu complexiones corporum humanorum habentur, tot quoque morborum diversitatibus eadem sunt obnoxia, etsi sit uniusmodi atque idem morbus, prout nobis conversatio quotidiana comprobat in combibentibus Vinum, unde sanequam diversæ operationes manifesto se produnt.

Quippe PETRUS, simul atque Vinum bibit, laborare insitanimo iracundo, ne dicam, furibundo.

E contrario PAULUS vinum combibens, imbibisse videtur animo timiditatem propemodum agninam.

MATTHIAS verò cantat, & LUCAS illachrymat.

Item

De Contagio Veneno Scorbutico, nempe PETRI succus radicalis in vasis lymphaticis & in glandulis convertitur in Acidum oppilans corporis totius meatus & organa omnia: unde sub cute enascuntur maculæ brachiorum pedumque cæruleæ discoloresque; tempore pestis vero extuberantia quasi piperis grana.

Earun-

Earundem autem

PAULI partium ſuccus mutatur in Amarum aperitivum: unde ſub cute ſuboriuntur maculæ brachiorum pedumque rubræ, puncturis pulicum æmulæ; in peſte verò Anthraces.

Earundem verò

MATTHIÆ partium ſuccus convertitur in ſubdulce facileque putrefactu: unde ſub cute pullulaſcunt Tumores brachiorum pedumque aquoſi, prout ferè conſpicias in Hydropicis; in Peſtilentia verò peſtilentes Tumores.

Earundem autem

LUCÆ partium ſuccus mutatur in Acre Salinum atque exſiccans; unde ſub cute proveniunt brachiorum pedumque præcipitationes fermenti ordinarii carnis, atque exſiccationes, ſicuti plærumque uſu venit in Atrophia, imo ſæpiſſimè in Atrophia vera: in peſte verò Bubones ardentiſſimi cum inſania ad mortem uſque proveniunt.

Ecce, Amice, nemo Medicorum quiſquam per unicum Univerſale Medicamentum medicari hujus Scorbutici ſive Peſtilentialis ſivè Febrilis Veneni malum poteſt, ſed mediante quidem Particulari quodam à Deo nobis in Natura condonato remedio vegetabili aut Minerali. Enimverò unicâ herba Scorbuticâ ſeu Cochleariâ vel Acetoſâ, aut Fumaria aut Beccabungia immò etiam multò minus remedio quodam ex his ſpeciebus diverſis in unum conflato poſſim ſuccurrens allevare aut tractare Scorbuticos omnes; quippe quoniam inter Cochleariam & Acetoſam herbas datur Antipathia, ſicut inter Ignem & Aquam: atque ita eadem emicat Antipathia inter herbam Fumariæ & Beccabungiæ. Ergò

PETRI correctorium Scorbutici veneni tingentis Salini acidi fit cum herbæ Cochleariæ Sale volatili Amaro.

PAULI verò Correctorium Scorbutici veneni tingentis Salini amari, fit cum herbæ Acetoſæ fixo Sale acido.

MATTHIÆ autem Correctorium Scorbutici veneni ſalini tingentis ſubdulcis ac humectantis fit adminiculante herbæ Fumariæ fixo ſulphure amaro exſiccante.

LucÆ vero ſcorbutici veneni tingentis Salini acris ac exſiccantis fit ſuccenturiante herbæ Beccabungæ ſive rubræ braſſicæ Mercurio dulci humectante , prout etiam ex harum herbarum ſignatura externa dijudicatu facile eſt de Interno remedio ſpecifico contra hos ſcorbuticos morbos diverſos. Certè, mi Amice, ſi hoc à prudente Medico obſervatum fuit, ille dubitat de Medicamine Univerſali.

ARTISTA ELIAS.

Omnia, quæ ſermocinatus es , facilè conceſſerim; Medicorum tamen pauciſſimi hac medendi Methodo utuntur: ſed interim impoſſibile non eſt, quominus in Regno etiam Minerali ſummo detur Medicamentum Univerſale, cujus unius beneficio poſſimus patrare atque adminiſtrare omnia, quæ mihi à te de multijugibus enarrantur remediis ex Regno Vegetabilium infimo. Atqui Deus Opt. Max. ob rationes nonnullas momentoſas hoc magnificentiſſimum ſcientiæ ſupereminentis Chariſma Philoſophis promiſcue omnibus non condonavit, ſed perpaucis duntaxat revelavit , uſqueadeò ut Adepti ad unum omnes uno ore confiteantur, Scientiam eſſe veram atque de illius veritate nullatenus dubitandum.

MEDICUS.

Domine , præter commemoratas in medium proferuntur etiamnum aliæ obſervationes adverſus Medicinæ Univerſalis operationem enixe pugnantes, partim ratione ætatis, ac virium hominis , partim ratione ſexus aliarumque circumſtantiarum, dum diſcernitur vel inter tenerum & robuuſtum ſive à natura ſive ab educatione, vel inter marem & fœminam, vel inter juvenem & virginem, vel inter principium , medium aut finem morborum ; vel internoſcitur, utrum morbus ſit inveteratus, an verò nuperrime ægrum invaſerit; vel denique utrum Fermentum in hoc morbo promoveatur, an verò in alio præcipitetur. Effervescentia fit vel in ſtomacho vel in inteſtinis. Profectò, de miro Medicinæ Univerſalis effectu datur Turba

ba Contradictionum Magna. In suis quippe digitis plærique rationalium Medicorum carent perspicillo Dn. Thomæ à Didymis.

ARTISTA ELIAS.

Sanè quam philosophatus, Domine, es recte ac bene, imo Orthodoxe contra *Universale Medicamentum*, juxta illud notorium ac pervagatum: *Quod capita, tot sensus.* Quippe quemadmodum Musica suavisona non cujusvis Midæ mulcet aures, neque eadem narrata Historia Historicis oblectamento est omnibus, neque linguis omnibus idem ex eodem cibi vinique justu sapor gratus sapitur ac capitur: Ita etiam mire variant Imperitorum judicia de miro *Medicinæ* hujus *Universalis* effectu in Corpora humana ac Metallica. Nam hujus Universalis Medicinæ, operandi Modus impense differt à Particulari Medicina, quæ nihilominus tamen quadantenus dici potest Universalis, velut herba *Cochlearia*, omnem curans scorbutum maculis insignitum cæruleis: vel *Acetosa*, omnem medicans scorbutum maculis notatum rubentibus; vel *Becabunga* sanans ejusmodi Atrophiam, vel *Fumaria* medens istiusmodi Tumoribus, &c. idque cumprimis apud tales Medicos, apud quales ista mihi antea narrata observatio est quantivis precii. Præterea differentia exstat maxima inter Universale Philosophorum Medicamentum, utpote quo Spiritus recreentur vitales, & inter Particulare proletariæ curationis Medicamentum, quo corrigitur humorum venenum, quale contra naturam ebullit in hoc homine acidum, in illo amarum regnans; in uno prædominatur salsum, in altero verò acre. Atque nisi procul ulla procrastinatione humores isti corrupti statim ex corpore expellantur per ordinaria Naturæ emunctoria sive per alvum, sive per vesicæ lotium, sive per poros sudascentes, sive per oris sputum, sive per nares, certe corruptio unius evadet generatio alterius, puta morbi. Ex quavis namque scintilla, nisi in tempore eam exstinxeris, incendium orietur maximum. Quinetiam si defectus motus Spirituum vitalium datur, impossibile est, hoc fieri posse. Ergo Medico conscientioso id unicè curandum est, quomodo possit promovere Spiri-

 tuum

tuum vitalium motum ad calorem naturalem digestibilem; idque cumprimis optimè securissimeque præstatur per operationem nostri Medicamenti Universalis, à quo notabiliter recreari deprehenduntur. Nam simul atque hæc Medicina plus quam perfecta modo laudato ex sede occupata malum morbificum exturbaverit, illico sanitatem amissam vicissim infundit, idque solum ex ipsa harmonia sive sympathia, quam Spiritus Vitales & hæc Medicina inter se mutuo habent. Quocirca ab Adeptis nominatur Naturæ Mysteriũ, & senectutis defensivum adversus morbos omnes. Quid? quod vel tempestate pestilentissima grassantibusque passim morbis contagiosis plenissima ex homine faciat Salamandram citra ullam sui læsionem ignitas istiusmodi plagas cœli irati epidemicas perferentem ad supremum Vitæ exhalandæ Terminum usque.

MEDICUS.

Quantum igitur ego, perdilecte Amice, intelligere valeo, isthæc Medicina non facit ad humorum depravatorum emendationem, sed potissimum conducit ad Spirituum vitalium recreationem. Cæteroquin apud Chymicos Practicos hoc traditur Secretum, quod per Artem Spagyricam possit commonstrari, quomodo purum separetur ab impuro, & quomodo per eandem immatura reddantur matura, & amara corrigantur in subacida, & subacida in dulcia, & acria in mitia, & mitia in acria, & acida in dulcia, & dulcia in acida. Quinetiam ista laudatissima Philosophorum Medicina juxta captus mei rationem non potest prolongare vitam ultra Metam cælitus præfixam, sed duntaxat præservare ab omnium venenorum effectu morborum alias mortiferorum, usqueadeo ut verum sit, quod, prout vulgo creditur, vitæ humanæ prolongatio dependeat tantummodo à solo Dei omnipotentis nutu ac manu. Missis autem istis, hæc mea etiamnum manet Quæstio, Numquidnam ex hujus Medicinæ Universalis usu convertatur natura hominis pristina in novam, ita ut homo piger degeneret in hominem alacrem, & homo qui antea à natura melancholicus & tristis fuerat, postea Jovialis, hilaris, gau-

gaudioque plenus evadat, consimilesque alterationes, reformationes, permutationes seu vicissitudines in natura hominis contingant.

ARTISTA.

Minime gentium, Domine. Potestas quippe tanta nulli unquam condonata Medicamento est, ut hominis naturam mutare valeat. Enimverò Vinum inebrians à diversis sumptum Individuis in ebrioso naturam hominis non mutavit, sed tantummodo provocavit, quod in ipso naturaliter potentialiterque inest, atque in actum deduxit, quod quasi mortuum in ipso fuerat. Eodem se modo habet operatio Medicinæ Universalis, quippe quæ per Spirituum vitalium recreationem provocat sanitatem ad tempus duntaxat in homine suppressam, utpote in quo antea naturaliter fuerat, perinde atq; Solis calor herbas aut flores non immutat, sed eosdem saltem provocat, atque ex propria ipsorum natura potentiali in actum saltem revocat. Melancholicæ namque temperaturæ homo in suas denuo res melancholicas resuscitatur, & verò homo Jovialis hilarisque in suis actionibus lætis recreatur, atque ita consequenter: Præservativumque in desperatis morbis omnibus est præsentaneum seu optimum. Hinc præsagiens obventurum sibi fore quippiam adversi, mavult prævenire quàm præveniri. Quinimò si ulla daretur Vitæ prolongatio per Medicamentum quoddam Philosophicum contra fatalem Dei omnipotentis prædestinationem, certè profectò non MERCURIUS TRISMEGISTUS, neque PARACELSUS, neque RAYMUNDUS LULLIUS, neque Comes BERNHARDUS, neque consimiles illustres hujus Mysterii Magni possessores complures mortem mortalium reliquorum communem oppetiissent, sed forsitan suam in hodiernum diem usque vitam protraxissent. Ergo fanatici ac lymphatici foret hoc perscribere, imo stolidissimi, idem credere ac sentire de uno aliquo Medicamentorum in tota rerum natura.

MEDICUS.

Quæcunque, mi Amice, de Universalis Medicinæ operatione non minus regaliter quàm fundamentaliter dixisti, lætus lubensque concesserim quidem ego, sed quandiu laboro ignorantiâ præparandi rectè illam, nihil ago nisi idem quod cymbam exiguo ludere cupiens lacu in Oceanum vastum, quippe qui certe ad illam inde sine ullo fructu reddendam littori compelletur. Et quamvis enim de laudata illa Præparatione plærique virorum illustrium nonnihil conscripserint, illud tamen tali quasi cautionis umbrosæ carbaso involverunt, ut Lectorum assiduorum paucissimis innotuerint vestigia ipsorum latenter demonstrata, quæ sequenda tantisper forent, dum pervenirent, quo pervellent. Quotusquisque etiam tot instructus est sumptibus, quot possit sibi coëmere codices illos omnes, in quibus sparsim de istiusmodi Hypothesi ita tractatur, ut illis perlegendis maximam vitæ brevis partem insumas, antequam inde sufficientem tibi cognitionem manualemque operationem colligas. Maneamus igitur in nostro Laboratorio, à Deo etiam benedicto, juxta illud: *Ora ac Labora; & Deus dat omni hora.*

ARTISTA ELIAS.

Satis rectè argumentaris; Domine; ex Philosophorum namque scriptis rarissimè addiscitur hæc Ars Artium, sed perbenè ac clarè ex manuductione alicujus Adepti intelligitur sensus ipsorum. Transeamus autem hinc ad Metallicum hujus nobilissimæ Tincturæ EffectumTransmutativum, de quo Participes seu Adepti conscripserunt libros multi multos, atque plerique ipsorum discipuli genuini in Igne multum laborantes ad finem Arcani ipsorum præoptatum albis, quod dicitur, avibus pervenerunt.

MEDICUS.

Animadverto, Dominationem Vestram trahi voluptate transeundi

eundi à Medicinæ Usu ad Transmutationem Metallorum infinitam. Cæterùm quamvis ego faiclè credere possim Possibilitatem Artis, dari nimirum inter ADEPTOS Experimentum istiusmodi Chymicum, prout etiam in superioribus mentionem feci de illo Experimento, quando Dn. Doctor KIFLERUS obstetricante unius unciæ Auri Tincturâ in Aurum optimum transmutavit unciam unam semis Argenti; ut nihil insuper dicam de Experimento HELMONTII, neque SCOTI in celeberrimis civitatibus COLONIÆ & HANOVIÆ, neque de illustri ac pervagato illo Exemplo maximo, quod PRAGÆ coram Cæsare FERDINANDO III. mediante unico Tincturæ grano libræ Mercurii tres sunt in Aurum nobilissimum transmutatæ, usqueadeò ut ego non minus in necessitatem quam in voluntatem credendi adducar, Artem esse Veram posse, etiamsi pleno nondum suffragio sufficienter concipere queam, utpote qui possessorem ejus verum nunquam per vitam meam omnem his meis oculis vidi.

ARTISTA.

Mi Domine, Verum dixisti, Artem tamen fore Artem, etiamsi tu credere abnueres: haud secus atque in Magnete videre est, quemadmodum ille per suam sibi insitam vim sulphuream ex ferro per contactum statim magnetem facit, etiamsi credere tu nolis, latenter in ipso tam miras inesse operationes, tamen veræ permanebunt: Ita etiam de Lapide Philosophorum habeto, cui Intus inest, quicquid quærunt Sapientes; & quoniam caliginosa ipsorum scripta à paucissimis investigatorum intelligi & explanari possunt, votis erat omnibus optandum, manibusque conandum, unam aliquam totius Artis Epitomen Laconicam ita confieri, ut inde exiguo temporis spacio ac labore pauculo omnia combibi necessaria possint, quorum adminiculo transitus ad Autores reales detur facillimus. Quod quum jam in medium exempla protuleris nonnulla, ex quibus connitebaris petere confirmandam rei asseverare possibilitatem, jam ipse-

ipsemet tibi ego commonstrabo veram Secretorum Philosophorum Materiam. Ellam! Proba.

MEDICUS.

Hæccine, mi Domine, imò hæc ipsa substantia sulphureaque flavaque vitreaque est Materia Philosophica? Numnam tute ex ipsemet scientiæ hujus possessor? Credo sane, quod me ludiferis. Quæso Domine, dic mihi veritatem, Utrum res sese ita habeat, necne?

ARTISTA ELIAS.

Imò, Dn. Doctor, Preciosissimum Mundi Thesaurum, jam in tuis habes manibus. Quia hic est Verus Lapis Philosophorum, quo nemo alter habuit unquam meliorem, neq; habebit alium: atq; egomet elaboravi ipse Compositionem ab initio ad finem usque. Quod si tibi conclave adhuc est aliud, ostendam tibi Metallum ab isthoc Lapidis genere transmutatum in Aurum. Quorsum introductus, *Adspice*, inquit, *has quinque Taleolas utpote beneficio ipsius Tincturæ Philosophicæ ex Saturno seu Plumbo paratos, quos in perpetuam Magistri mei memoriam gesto*. Tibi verò, qui multa perlegisti Adeptorum scripta, ex visa hujus Lapidis substantia & natura sat benè constare poterit notitia de Materia vera.

MEDICUS.

Quantum ex te inaudio, Magistrum habuisti, à quo Artem potius condidicisti quam proprio labore atque inventione acquisivisti. Verum enimverò tametsi ego jam istam substantiam, quam esse Tincturam Philosophicam veram prædicas; conspexerim juxta cum Taleolis his quinque aureis; relinquor tamen etiamnum ignarus ac dubius, utrum verum sit nec ne. Quocirca maximopere à te ētiam atque etiam peto, ut mihi condonare velis tantillum illius Materiæ frustulum, quantillum sufficiat ad transmutandum quatuor

tior saltem grana plumbi in Aurum, ut hoc pacto mihi scrupulum dubitationis omnem eximas atque me tantò certiorem de Rei veritate reddas. Ecce! capesis frustulum complens magnitudinem unius saltem grani seu seminis cannabini, ut inde sive in morbo aliquo desperato, sive in Metallica Transmutatione specimen seu Proba exhiberi possit.

ARTISTA ELIAS.

Fateor, quendam bonæ conditionis virum atque mihi prorsus incognitum, monstrando me perdocuisse 1. Possibilitatem Transmutationis. 2. Præparandi quoque Modum: atque hæc est Arsista infallibilis, de qua tibi nullatenus est dubitandum. Ut autem tantillum frustuli, quantillum petis, tibi condonem, nullis mihi modis licitum est, etiamsi vel tot ducatos mihi redonare velles, quot tota hæc camera capere posset ab imo ad summum usque, idque non propter æstimationem materiæ, quippe quæ nullius est precii, sed propter aliam quandam rationem momentosam, cujus respectu si fieri posset, ut ignis igne exuri valeret, ego jam cum dicto totam hanc massam præ tuis oculis in flammas ejus edaces conjicerem. Quare interim à te peto, ut adeò avarus scientiæ tantæ captandæ esse nolis. Quia hîc plus penes me tu vidisti hodie, quam multi Regûm Principumque alibi spectare voluerunt, sed nunquam conspicere potuerunt. Cæterum meditor mecum de reditu ad te, interjecto trium septimanarum curriculo, ubi tibi in Arte Chymica Artes quasdam pulcherrimas juxta atque manuductiones monstrabo. Quinetiam si tunc temporis concessum mihi fuerit, ut tibi Transmutationem ostendam, Curiositati tuæ affatim satisfaciam. Interim valere ac salvere te jubens peto, ut tibi à tali labore magno arduoque caveas, ne famam pariter atque substantiam tuam in cineribus miserè disperdas similiter aliquam multis avaris ejusdem Artis summæ Inquisitoribus.

MEDICUS.

Nunc quid faciam, mi Domine? Si fortaſſe Tibi ex Philoſophico tuo Juramento confirmato iſta potiuncula argenti in aqua pluviæ diſſoluti licitum non ſit, ut dones mihi iſtud fruſtulum Tincturæ miræ, certè reſciſcas, quod, prout tu ſuſpicaris, ego ſum animo anxius enixèque avidus Scientiæ hujus prænobilis combibendæ, & credo, quod vel ipſe primus Mundi Patriarcha Adam olim ob comeſtum utriuſque Sophiæ malum ex Paradiſo exterminatus [ſi adhuc in vivis hac noſtra eſſet ætate] nullus intermiſſurus foret, quin denuò de hoc malo aureo ex ATLANTIS horto comedere pervellet.

Veſtra Dominatio inquit, *Hoc multos Principum non potuiſſe videre, quod ego vidi.* Vidi equidem ego Materiam, de qua tu tam rara prædicas, interim vero non conſpexi Effectum Tranſmutativum, niſi quod tuis fidem adhibeam verbis. Quod quum Dominatio veſtra me ſoletur, ſe quidem jam hinc profecturum, ſed interlapſo trium hebdomadum ſpacio ad me rediturum, ut mihi Artes Chymicas perpulchras juxta atque projectionem, ſi licitum fuerit, commonſtret hujus bonæ ſpei fruitione ego hac vice acquieſcens, gratias interim tibi ago ampliſſimas pro tua mihi exhibita Amicitia maxima, ſingularique fidei præmonentis cura, ut in Labores Chymicos Famam fortunaſque meas omnes ne profundam atque dilapidem amiſſurus. Certè ego tantorum Arduorum nondum ullum feci unquam periculum, neque attentaturus ſum, niſi prius Dominatio Veſtra mihi gratis atque ex pura Amicitiæ benevolentia demonſtrare voluerit præparandi modum ac viam. Interim verò Veritatem Artis admiror, atque etiam ſpectatæ tuæ in me Amicitiæ ratione mihi gratulor, utpote qui hoc mihi detexiſti, Te ADEPTUM eſſe.

Quod ſi vel Rex vel Princeps vel cæterorum Magnatum quiſquam conſcirent aut reſciſcerent, Te Artis hujus poſſeſſorem eſſe, atque proinde te [quod Deus prohibeat] caperent ad quæſtio-

nem,

nem, & cruciarent te suis Tortoribus, numnam Artem esses aperturus?

ARTISTA.

Nemini unquam aliàs præterquam uni alicui seni probo ac justo viro juxta ac tibi Lapidem Philosophorum monstravi, atque insimul revelavi, me possessorem esse: sed nemo hominum unquam imposterum tale quid videre atq; audire debet. Quinimo etiamsi quis Regum vel Principum me [quod sanè Deum meum non facilè permissurum fore spero] esset in vincula conjecturus, ego tamen nequaquam, more circumforaneorum Medicorum seplasiariorum, vagabundorũ impostorum seu paupertinorum Alchimistarum, ipsis Artem prodere vel directe vel obliquè vellem, sed quavis truculentissima fidicularum prunarumque vivarum torturâ excarnificari, excruciari atque enecari mallem.

MEDICUS.

Amice bone, danturne Autores, qui de hujus Artis veritate scribunt explanatius illis multis omnibus, qui tam obscura de illa eructant verba, ut eadem vel ipsimet fortasse non intelligant, nisi commentarios annotationesq; evidentiorum adhibeant Paraphrastarũ; quemadmodum tu forsitan à posteriore perlegisti, atque proinde omnium optime calles, quales veri sint Adepti.

ARTISTA.

Domine Doctor, libros quidem ego non lego, neque perlegi multos; multos tamen inter alios Autores non offendi curiosiorem SENDIVOGIO, nominatim autem in libro qui inscribitur *Cosmopolita*, Belgicè BORGER DER WERELT. Nec non fratrem BASILIUM in suis XII. Clavibus. Quantum ad SENDIVOGIUM attinet, hunc Autorem utendum habebis, simul atque rediero, prout dixi: utpote in cujus verbis obscuris delitescit veritas, perinde tan-

quam in Mineralibus Metallicisque Corporibus externis, etiam nostra Philosophorum Tinctura est inclusa atque retrusa.

MEDICUS.

Gratiam tibi, Domine, habeo pro tanta amicitia maximam. Interea loci vel exspectabo, quæcunq; pollicitus es; & quod Dominatio vestra de Tincturæ Objectis edisseruit, facilè assentior ac largior, utpote qui credo, quod miræ efficacesque Metallorum Essentiæ occultantur sub externis Corporum corticibus folliculisque, quanquam perpaucos in Igne adeò exercitatos expertosque comperio, ut secundum Artis dictamen enucleare nucem sciant. Enimvero omne Externum robustumque cujuspiam Animalis, Vegetabilis aut Mineralis Corpus est instar talis terrestris Provinciæ, in qualem, prout *Isaacus Hollandus* perscripsit, Essentiæ præclaræ spiritualiter immigrent. Quocirca opus est, ut Artis filii sciant, qualiter per Fermentum salinum quoddam idoneum Metallicæque naturæ gratum edomare, dissolvere, separare & concentrare possint non magneticam modo Virtutem tingendi Metallicam, sed qualiter etiam more Philosophico in suo homogeneo Aureo vel Argenteo eandem multiplicare valeant. Et videmus enim, quod Creaturarum Corpora omnium facile non solum destruuntur, sed protinus etiam, simulatque Interna vivere desinunt, in Orcum tenebrasque antiquas rapiuntur, in quibus latitabant, antequam in lucem per Dei Creatoris creationem producebantur. Quotusquisque autem hominum est nobis hanc in Regno Metallico Artem commonstraturus?

ARTISTA.

Recte dixisti, & optime judicavisti de naturali rerum destructione; atq; si Deo misericordissimo visum placitumq; fuerit, ipse ad Te, perinde atque mihi gratiose facere dignatus est, vel tua sperantis opinione citius non neminem ADEPTORUM ablegare poterit, qui Tibi monstret Philosophicum Modum destruendi Metalla atq; colligendi

gendi Animas ipſorum Internas. Interim vero invoca Deum Opt. Max. cujus pervigilis oculis te commendo, identidem apertis ſuper filios ſuos ſibi per Chriſtum Jeſum regeneratos. Iterum vale, atque ſic habe, me tibi fore Amicum permanſurum. Me namque oportet rurſus proficiſci hinc, ſed ſpero, me te eſſe brevi in florente ſanitatis ſtatu reviſurum.

Ita novus ille mihi valedixit atque abiit Amicus, Amicum ſuum relinquens me triſtiſſimum per tempus trium ſeptimanarum, quibus exſpirantibus ille, prout condixerat, rediit atque Tincturam mihi dedit, quemadmodum ex tota Hiſtoria jam ſupra vobis ad perlegendum enarrata ac præſcripta cognoſcere potuiſtis. Poſteaquam ille Homo Dei Philoſophicus viciſſim à me abierat, ego eundem nunquam amplius revidi & ne verbum quidem de eo ullum ex aliquo vel pegaſariorum vel tabellariorum vel intimorum audire potui.

Verumenimvero ipſe apud me pro ſtimulis reliquit acrem ſui memoriam alta mente repoſitam pariter atque opinionem PARACELSI aſſeverantis, quod per Metalla ex Metallis atque cum Metallis emundatis, Spiritualibus & ab ipſamet fæce antea depuratis fiant Metalla ac Aurum Argentumque Philoſophorum vivum, tam ad Corpora humana quàm Metallica. Quocirca ſi hoſpes ille paucæ converſationis amicus mihi exacte monſtraſſet Modum præparandi hoc cœleſte Sal Spirituale, per quod & cum quo ex corporeis terreſtribuſque ſubſtantiis poſſim quaſi in eorum Matrice colligere Spirituales Solis aut Lunæ radios, certè ille de ſuo mihi lumine lumen tantum accendiſſet, ut videre & callere potuiſſem, quomodo Magneticè in aliis Metallis corporeis Animam eorum Internam ita per Sympathiam tranſmutare debuiſſem, ut ipſiuſmet ope corpus ejusdem ſibi ſimile clarificâſſent ſeu transformâſſent vel in Aurum vel in Argentum, ſecundum ſeminis rubri indolem in Corpus rubrum, aut ſecundum ſeminis albi naturam in Corpus album. Nam dixit mihi ELIAS ARTISTA, quod SENDIVOGII Chalybs ſit illa vera Mercurialis humiditas Metallica, qua adminiculante ſine omni cor-

rosivo in Igne aperto crucibuloque Artifex auri possit fixos Solis aut Lunæ radios à suo Corpore separare, atque deinceps volatiles Mercuriales reddere pro Tinctura Philosophica sicca, quemadmodum ipse mihi monstravit, atque nonnihil communicavit ad transmutandum Metalla. Enimverò hoc mecum omnes doctâ Chymiæ experientiâ imbuti asseverare atq; confirmare necesse habent, quod PYROTECHNIA est matrix ac nutrix variarum nobilium scientiarum artiumque. Illi quippe ex coloribus de Metallorum Chao in Igne facile dijudicant, quale ipsi insit Corpus Metallicum. Ita enim in singulos dies adhuc in terræ gremio procreantur Metalla, lapidesque pellucidi ex proprio nobili semine vaporoso, semine Spirituali tingente Sulphureo, in suis diversis matricibus salinis. Nam Sulphur commune sive Metalli alicujus puri vel impuri, adhuc cum suo corpore conjunctum, cum sale petræ duntaxat mixtum inter ardentem ignis fervorem facile in durissimam fixissimamq; mutatur terrā. Terra verò hæc deinceps vicissim ex aëre facile in aquam limpidissimam mutatur, & hæc Aqua postmodum fortiore igne secundum admixti Sulphuris Metallici puri aut impuri naturam, convertitur in vitrum, coloribus variis perbellè tinctum. Ad eundum ferè modum ex ovi albumine progignitur pullus per calorem naturalem. Ita etiam ex vinculo vitæ seminali alicujus Metalli confit novum idemque nobilius Metallum, per calorem ignis Salini naturæ convenientem; tametsi paucissimi Chymicorum rectè ac perfectè sciant, quomodo Internæ Metallorum vires semper moventes magneticæ secundum suam ipsorum vel harmoniam vel discrepantiam dicantur; quare hoc Metallum cum Metallo altero Sympathiam vel Antipathiam habeat adeò singularem, veluti videamus in Magnete cum Ferro, in Mercurio cum Auro, in Argento cum CuproSympathiam, impensè singularem; contra verò notabilis offendatur Antipathia in plumbo contra stannum, in ferro contra aurum, in Antimonio contra Argentum, in plumbo contra Mercurium, & consimiles aliæ occurrunt in Regno Animali ac Vegetabili Annotationes sexcentæ Sympatheticæ & Antipatheticæ, prout legas ac relegas in variis Au-

toribus

toribus, qui perscripserunt de istiusmodi Curiositatibus, ex quarum accurata absolutaque cognitione creantur atq; æstimantur veri Philosophi atque Naturæ Magistri.

Hucusque quod egomet ipse vidi & feci, id descripsi, excudendum curavi atque vobis, Candidi Lectores, ex mera liberalitate gratis communicavi juxta illud Senecæ: *In hoc scire aliquid desidero, ut alios doceam. Si cum hac Exceptione detur Sapientia, ut illam inclusam teneam, abjiciam.* Quicunq; verò de vera Veritate rei dubitat, tantummodo In Jesum suum crucifixum Fide viva credat, nova in Ipso creatura per viam Regenerationis strictam fiat, in Eodem anchoram Spei suæ omnem figat & φιλανθρωπίαν in quosvis proximos pariter atque potissimum opera Misericordiæ philadelphicæ pia in egena Christianæ Religionis membra ritè exerceat, usquedum post curriculum vitæ omne justè sanctèque consummatum hora sua fatali ac emortuali hinc per undabundum Mundi hujus tempestuosi ac scopulosi Oceanum in tutum tranquillumq; æterni Sabbatismi beatissimi portum salvus enaviget atque novum cum Philosophis cœlestis Hierosolymæ triumphantibus Canticum cantet. Participatum ab eo qui

Vestrûm

sum

Omnium

Fidelissimus addictissimusque

Johannes Fridericus Helvetius,
Medicinæ Doctor & Practicus Hagæ Comitis.

F I N I S.

JANI-

JANITOR PAN-SOPHUS,

Seu

Figura Ænea Quadripartita Cunctis Muſeum hoc Introeuntibus, Superiorum ac Inferiorum Scientiam Moſaico-Hermeticam, analyticè Exhibens.

